Bundel - Raadsvergadering van 23 juni 2026

Agenda bijlagen
Als de hamer valt

1 Opening

2 Vragenkwartier

3 Spreekgelegenheid voor publiek

4 Vaststellen agenda

5 Ingekomen stukken
Ingekomen stukken

6 Mededelingen van het college in het kader van de actieve informatieplicht

7 Toezeggingenlijst
Toezeggingen

8 Stand van zaken aangenomen moties
Stand van zaken aangenomen moties

9 Voorbereiding en rapportage vanuit gemeenschappelijke regelingen

10 Hamerstukken

10.a Rekenkameronderzoek recreatie & toerisme
Dossier 4552 voorblad
Voorstel en besluit - Rekenkameronderzoek recreatie en toerisme in Berkelland
Rekenkameronderzoek - Recreatie en toerisme in de gemeente Berkelland

10.b Fijnder eerste Bestuursrapportage 2026, primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030
Dossier 4599 voorblad
Voorstel en besluit - Fijnder 1e bestuursrapportage 2026 begroting 2027
Bijlage 1 Kadernota 2027-2030
Bijlage 2 Eerste Bestuursrapportage Fijnder 2026
Bijlage 3 Begroting 2027 - Meerjarenbegroting 2028-2030
Bijlage 4 Verklaring DB lid Ria Leliveld 22 mei 2026
Bijlage 5 Brief Vervolgstappen Fijnder in relatie tot zienswijzen gemeenten

10.c Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
Dossier 4582 voorblad
Voorstel en besluit - Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
Bijlage 1 Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
2026-06-18 Antwoord op agendavragen - D. Kraaijveld E. Lokerse (SVB) - Meerjaren Perspectief Grondexploitatie

10.d Jaarstukken 2025
Dossier 4573 voorblad
Voorstel en besluit - Jaarstukken 2025
Bijlage 1 Jaarstukken 2025
Bijlage 2 Concept Accountantsverslag 12 mei 2026
Bijlage 3 Persbericht jaarstukken 2025 en voorstel bestemming resultaat naar gemeenteraad
Jaarrekening 2025 (w.g.) - Gemeente Berkelland
Controleverklaring jaarrekening 2025 (w.g.) - Gemeente Berkelland
Accountantsverslag 2025 (w.g.) - Gemeente Berkelland
Advies Auditcommissie inzake Raadsvoorstel vaststellen Jaarstukken 2025

2026-06-22 Antwoord op agendavragen - B. Klein Braskamp (CDA) - Jaarstukken - Vrijwilligersvervoer en ZOOV

10.e Resultaatbestemming 2025
Dossier 4576 voorblad
Voorstel en besluit - Resultaatbestemming 2025

10.f Ontwerp Begroting 2027, Meerjarenplan 2028-2030 en Jaarstukken 2025 GBTwente
Dossier 4600 voorblad
Voorstel en besluit Ontwerp Begroting 2027, Meerjarenplan 2028-2030 en Jaarstukken 2025 GBTwente
Bijlage 1 Begeleidende brief raden deelname GBTwente
Bijlage 2 Voorstel aan AB GBTwente jaarstukken 2025
Bijlage 3 Jaarstukken 2025
Bijlage 4 Controleverklaring accountant 2025
Bijlage 5 Ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenplan 2028-2030

10.g Aanpassing verordening toekomstbestendig wonen lening
Dossier 4590 voorblad
Voorstel en besluit - Toekomst Bestendig Wonen lening
Bijlage 1 - Uitgangspunten 'Achterhoekse aanpak' TBW-leningen
Bijlage 2 - Verordening TBW lening 2026
Persbericht TBW-lening

10.h Zienswijze Concept-Programmabegroting 2027 GGD Noord- en Oost-Gelderland
Dossier 4584 voorblad
Voorstel en besluit - Zienswijze Concept-programmabegroting 2027 GGD NOG
Bijlage 1 Concept-Programmabegroting 2027 GGD NOG
Bijlage 2 Jaarstukken 2025 adviesnota AB 9 april 2026
Bijlage 3 Accountantsverslag 2025 (w.g.) - GGD NOG
Bijlage 4 Brief aan raden
Bijlage 5 Kennisgeving aan GGD over Besluit

11 Stemmingen zonder debat

12 Stemmingen met debat

12.a Raadsprogramma
Voorstel en besluit - Vaststellen raadsprogramma 2026-2030
Bijlage - Raadsprogramma 2026-2030 gemeente Berkelland

12.b Benoeming wethouders
Voorstel en besluit - Benoeming wethouders raadsperiode 2026-2030 GEAMENDEERD

12.c Toelaten nieuwe raadsleden
Dit agendapunt is niet behandeld.

12.d Realisatie van drie locaties in de gemeente Berkelland voor de bouw van 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen
Dit agendapunt is als eerste onderwerp als stemming met debat behandeld
Dossier 4559 voorblad
Voorstel en besluit - Realisatie 3 locaties in gemeente Berkelland voor bouw 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen
Bijlage 1 Grondexploitatie modulair wonen Ruurlo
Bijlage 2 Grondexploitatie modulair wonen Borculo
Bijlage 3 Grondexploitatie modulair wonen Neede
Inspreektekst Beeldvormende sessie - Realisatie drie locaties voor bouw 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen
2026-06-09 Antwoord op agendavragen - E. Veldhuis B. Winters (SvB) W. Geerdink (BBB) - Realisatie van drie locaties voor de bouw van 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen
Inspreektekst Jongerenraad Oordeelsvormende sessie - Realisatie locaties voor bouw en aankoop

2026-06-23 Antwoord op agendavragen - W. Klein Willink (VVD) - Kosten verplaatsen modulaire woningen Leusinkbrink-Noord

13 Motie vreemd aan de agenda

14 Sluiting

Als de hamer valt…

Als de hamer valt is het besluit genomen. Zo gaat dat tijdens de vergaderingen van de gemeenteraad. Hieronder een samenvatting van de besluiten die de gemeenteraad op 23 juni heeft genomen.

Raadsprogramma
De gemeenteraad van Berkelland heeft het raadsprogramma “Berkelland, met elkaar in verbinding!” vastgesteld. Tijdens de raadsvergadering voerde de raad eerst met elkaar het debat en nam daarna het besluit om het raadsprogramma vast te stellen voor de periode 2026-2030. Ook geeft de raad het college opdracht om het raadsprogramma uit te werken in een uitvoeringsprogramma.

Benoeming wethouders
De raad heeft besloten om mevrouw W.A. Wormgoor, de heer J.B. Boer, de heer W.W. Buunk en de heer J.F. Olthof te benoemen tot wethouder, allen met een tijdsbestedingsnorm van 100%. De raad heeft daarnaast besloten om aan dhr. Buunk voor een jaar ontheffing te verlenen van het woonplaatsvereiste.

Realisatie van drie locaties voor de bouw van 95 woningen
De gemeenteraad heeft besloten om de afzonderlijke grondexploitatiebegrotingen vast te stellen van drie locaties voor de bouw van in totaal 95 modulaire woningen in Borculo, Neede en Ruurlo. Vijftien van deze woningen worden aangekocht om als gemeentelijke opvanglocatie te dienen voor ontheemde Oekraïners. Ook de besluiten voor de financiering zijn genomen, inclusief de bijbehorende begrotingswijziging.

Overige besluiten
Verder stemde de gemeenteraad in met:
- Rekenkameronderzoek recreatie & toerisme
- Begroting Fijnder
- Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
- Jaarstukken 2025
- Resultaatbestemming 2025
- Begroting GB Twente
- Aanpassing verordening toekomstbestendig wonen lening
- Programmabegroting GGD Noord- en Oost-Gelderland

Dit is een verkorte samenvatting van de genomen besluiten. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden. Op de website www.gemeenteberkelland.nl kunt u de volledige teksten van de genomen besluiten vinden.

Raadsvergadering	:	23 juni 2026	**Agendapunt**	**:**	5
Onderwerp	:	Ingekomen stukken			
Meer informatie bij	:	Griffie	Telefoon	:	0545-250 805

De volgende aan de raad gerichte stukken zijn ontvangen:

A. <u>Ingekomen stukken</u>

1. Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. Brief Entrea Lindenhout felicitatie gemeenteraadsleden;
2. Koninklijk Besluit herbenoeming J.H.A. van Oostrum (Berkelland);
3. Brief beroepsvereniging VPPG over uitspraak Rechtbank Haarlem inzake toepassing Rechtspositiebesluit artikel 3.3 (1461799)

2. Correspondentie van het college van BenW / afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. Raadsbrief over

3. Raad / commissie / griffie

4. Afdoeningsvoorstel: voor advies in handen stellen van het college

5. Afdoeningsvoorstel: ter afdoening in handen stellen van het college

1.

B. <u>Uitgaande stukken</u>

1. **Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen**

   -

gemeente Berkelland

Toezeggingen

Nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum gereed	Bijzonderheden
1.	AvG: Als de Pas-melders in Berkelland gelegaliseerd worden door nieuwe landelijke wetgeving, dan verwerken we deze zo mogelijk via een gemeentelijk veegplan in het bestemmingsplan / omgevingsplan bij rechte”	21-6-2022	Dienstverlening Omgeving B	onbekend		
2.	BB: Het volgende beleidskader Publieke gezondheid zal aansluiten bij de volgende landelijke nota gezondheidsbeleid. Het beleidskader Publieke gezondheid 2022-2026 zien we als een overgangsdocument, dat vervangen zal worden door het nieuwe beleidskader.	06-12-2022	SB	2024/2025 (afhankelijk van de ingangsdatum van de landelijke nota)		
3.	HvdN: De afweging over/regulering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt meegenomen in het Omgevingsplan	6-11-2024	Platteland	Uiterlijk 2030		Planning Omgevingsplan is nog niet gereed
4.	HvdN: Als er een bandbreedte in de landelijke normen windmolens staat houdt de gemeente de hoogst mogelijke bescherming voor haar inwoners aan	1-4-2025	Nieuwe energie			
5.	RL: Oude N18 Eibergen: *Streven* naar Plan van aanpak eind 2025	8-7-2025	Projecten	31-12-2025 Voorjaar 2026		23-12-25. Raadsbrief - Stappenplan inzake herinrichting van de voormalige N18 in de kern Eibergen. In voorjaar 2026 raadsvoorstel.
6.	AvG: In de herijking subsidies verkennen of er een doelsubsidie opgesteld kan worden waarin vereniging die zich inzetten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, een subsidie kunnen ontvangen.	28-10-2025	Sociale basis	1-1-2027		
7.	AvG: In de herijking subsidies bij de basissubsidie inzetten op beperkte administratieve lasten voor de aanvrager.	28-10-2025	Sociale basis	1-1-2027		
8.	HvdN: De wethouder vraagt aan de RES	10-2-2026	TREM	zsm		Raadsbrief nr 1459992 is rond 10 juni

Nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum gereed	Bijzonderheden
	Achterhoek of er een nadere onderbouwing van de cijfers in tabel 4 (pagina 19) gegeven kan worden en informeert de gemeenteraad over het antwoord van de RES Achterhoek.					2026 aan de raad verzonden met het antwoord van de RES Achterhoek.
9.	JvO: het college zal, zodra er inzicht is in de pilots monitoring subjectieve veiligheid van het ministerie van BZK de raad hierover informeren, ook over wat de voorwaarden zijn en wat er van de gemeente wordt gevraagd om deel te nemen aan deze pilots, waaronder capaciteit en financiële consequenties.	3-3-2026	DOOV			
10.	JvO: de burgemeester zal de Veiligheidsmonitor 2025 (Berkelland) zodra deze beschikbaar is aanbieden aan de raad en bespreken met de raad, samen met een analyse van al bestaande, bij de gemeente aanwezige data op het gebied van veiligheid (DataLabGO). In het kader van het nieuw op te stellen Integraal veiligheidsplan (IVP) gaat hij dan in gesprek met de raad om te bepalen of er aanvullend onderzoek nodig is.	3-3-2026	DOOV	zsm		
11.	JvO: het college bekijkt of de gemeente kan gaan deelnemen aan de landelijke campagne ‘Ben je OK?’ en informeert de raad daarover.	3-3-2026	DOOV			

A. Stand van zaken aangenomen en overgenomen moties 10 juni 2026

Legenda:

Witte achtergrond: motie in uitvoering
Grijze achtergrond: motie is uitgevoerd/afgehandeld en zal op het volgende overzicht niet meer terugkomen.

Moties 2026

Datum	Nummer motie	Partijen	Onderwerp	Stand van zaken
9-6	M-26-05	CDA, SvB, PRO, SD'ran, VVD, BBB	*Zorgvuldigheid verbinding en bestuurlijke verantwoordelijkheid* Spreekt uit dat: • de gemeenteraad de oproep van het college onderschrijft om te verbinden in plaats van te polariseren; • het categoriseren van mensen op basis van afkomst, herkomst of vermeende • verbondenheid met de gemeenschap niet past bij de verbindende bestuurscultuur die Berkelland nastreeft en door de gemeenteraad wordt afgekeurd; • bestuurlijke verantwoordelijkheid niet alleen blijkt uit beleidskeuzes, maar ook uit de wijze waarop politieke partijen bijdragen aan het publieke debat; Roept raad en college op: • de uitgangspunten van verbinding, respect en zorgvuldigheid actief uit te dragen en zichtbaar tot uitdrukking te brengen in het publieke debat en het bestuurlijk handelen; • elkaar te corrigeren wanneer uitlatingen of gedragingen het risico met zich meebrengen dat groepen mensen tegenover elkaar worden geplaatst, gestigmatiseerd of uitgesloten;	Opnemen in de (onderlinge) bestuurscultuur
13-1	M-26-01	D66, BBBB, VVD, LB, OB, SvB, BB	*Onderzoek kansen versnellen* Verzoekt het college: • Om binnen enkele dagen de provincie te verzoeken tot inzet van het Versnellingsteam met als opdracht het in beeld brengen van versnellingsmogelijkheden. • Er naar te streven de uitkomsten van dit onderzoek zo snel mogelijk, maar bij voorkeur in de 1e week van maart 2026, aan de raad te overhandigen. • Met voorrang het Versnellingsteam behulpzaam te zijn.	Uitgebreid onderzoek. Waarschijnlijk Q3 resultaten bekend. Raadsbrief volgt.

Moties 2025

Datum	Nummer motie	Partijen	Onderwerp	Stand van zaken
9-12	M-25-34	VVD	*A1 Ruimtelijk Perspectief Achterhoek* In een brief aan de Achterhoek Board en Achterhoek Raad aandacht te vragen voor het belang van de A1 voor de regio en dit mee te nemen in de uitwerking van het RPA.	Er is nog geen brief gestuurd aan de Achterhoek Raad & -Board omdat er nog geen begin is gemaakt met de uitwerking van het RPA.
25-11	M-25-33	BBBB, BV, BP, CDA, D66, GL, LB, OBL, PvdA, SvB, VVD	*Artikel 1 Grondwet* • De tekst van artikel 1 van de Grondwet permanent en duidelijk zichtbaar aan te brengen, bij voorkeur aan de buitenzijde van het gemeentehuis, zodat deze altijd toegankelijk en zichtbaar is; • Als alternatieve optie, wanneer buitenplaatsing technisch of financieel niet uitvoerbaar blijkt, de tekst een prominente plek te geven in de vernieuwde publieksruimte; • Bij de onthulling een educatieve invulling te organiseren, bijvoorbeeld door scholieren of jongeren te betrekken bij het optekenen of	Tekst wordt goed leesbaar binnen aangebracht binnen financiële mogelijkheden. Aan onthulling wordt nog nader invulling gegeven.

			presenteren van artikel 1, om bewustzijn over democratische waarden te versterken; • Dit te realiseren binnen het bestaande projectbudget voor de herinrichting van de publieksruimte, waarbij het college de benodigde ruimte binnen dit budget zoekt en geen aanvullende middelen inzet.	
11-11	M-25-32	SvB, BBBB, D66	*Huisvesting Jongvolwassenen* Verzoekt het college om te onderzoeken hoe de gemeente meer kan betekenen voor de huisvesting van jongvolwassenen en in welke vorm en mate een voorrangsregeling gerealiseerd kan worden. En de uitkomst hiervan terug te koppelen in de jaarlijkse brief 'Staat van Wonen" die gepland staat voor a.s. december of januari.	Teruggekomen in de jaarlijkse raadsbrief 'Staat van Wonen'.
28-10	M-25-25	CDA, D66, VVD, BBBB, PvdA, GL, OBL, BP, VMB, LB, BV, SvB	*Laptops Bestaanszekerheid* 1. In kaart te brengen welke huidige voorzieningen voor laptops/computers beschikbaar zijn voor alle schoolgaande kinderen van 12–18 jaar; 2. Te onderzoeken hoe — binnen het bestaande programmabudget en samen met onderwijs- & maatschappelijke partners — de gemeentelijke pc-/laptopregeling kan worden uitgebreid naar alle schoolgaande kinderen van 12–18 jaar; 3. Deze regelingen actief en gericht onder de aandacht te brengen, o.a. via de formulierenbrigade & het Netwerk Bestaanszeker Berkelland; 4. De raad uiterlijk in Q1 2026 te informeren over bevindingen, financiële consequenties en (indien nodig) een voorstel voor structurele verankering;	De raad is in de brief 'Beantwoording motie M-25-25 Laptops Bestaanszekerheid' geïnformeerd.
23-09	M-25-22	BBB, OBL, SvB, VVD, D66, LB	*Bouwen 2e bedrijfswoning* • Het college in gesprek te gaan met het SAAB over het tot stand komen van adviezen. • Het college, SAAB kaders te geven, waaraan getoetst moet worden, waarbij uitgegaan zal worden van de meest actuele gegevens en inzichten en hoge prioriteit behoord te liggen bij 2 inkomens en aantal arbeidsjaar eenheden.	In de richting van de gemeenteraad is aangegeven dat met het opstellen van nieuwe beleidskaders voor het SAAB eerst de uitspraak van de Rechtbank wordt afgewacht. In de uitspraak van de rechter is niet ingegaan op de gemaakte belangenafweging over de tweede bedrijfswoninginhoud. Het advies van de SAAB maakte deel uit van die belangenafweging. 9 juni: Er is een raadsbrief in de maak.
09-09	M-25-21	GL, BBBB, BV, BP, CDA, D66, LB, PvdA, VMB, VVD	*Monitoring beheerplan ecologisch wegbermen* • In 2026, 2027 en 2028 monitoring uit te voeren op de aspecten uitvoerbaarheid van het plan en ervaringen met beheer gedaan door derden. Ook het aandeel beheer door derden is hierbij relevant; • Monitoring van de biodiversiteit elke 2 jaar uit te voeren, beginnend in 2026. De wijze en reikwijdte van de monitoring in overleg met een ecoloog te bepalen. Bij een door een ecoloog vastgestelde significante stijgende trend van de biodiversiteit kan de frequentie evt. afgebouwd worden; • Gebruik te maken van de kennis en informatie die al is verzameld door de gemeente, maar ook door organisaties als de vlinderstichting, bijenstichting, vogelbescherming etc. • De bevindingen van deze evaluaties te rapporteren aan de raad; • Budget hiervoor te vinden binnen het programma "Onze aantrekkelijke leefomgeving" dan wel "Vitaal Platteland".	Het project loopt, Is in behandeling. In 2026 eerste monitor. Status juni 2026: Project loopt. Resultaten Q4.
02-07	A-25-28	VVD, D66, BL	*AED's* Een bedrag van € 100.000 te bestemmen voor een eenmalige bijdrage aan de Stichting AED Berkelland, ten behoeve van opstartkosten en continuïteit in het onderhoud van AED-netwerken en scholing in reanimatie.	Afgerond.

02-07	M-25-12	D66, LB, VVD, BBBB, OBL, BP, BV, SVB	*Hondenspeelveld* In één van de grote kernen als pilot een hondenspeelveld realiseren.	April 2026: De raad is op 3 maart 2-26 geïnformeerd over de aanleg van een hondenspeelveld.
10-06	M-25-10	UNA	*Herken partnergeweld en voorkom femicide* 1. In gesprek te gaan met onderwijsinstellingen over educatie; 2. Onderzoeken hoe voorlichting en communicatie in meerdere talen en toegankelijke vormen beschikbaar kan worden gemaakt; 3. Onderzoeken hoe laagdrempelige toegang tot hulp, nazorg en juridische bijstand kan worden bevorderd; 4. Onderzoeken centraal aanspreekpunt voor slachtoffers; 5. Onderzoeken hoe extra preventie, scholing van professionals en gerichte publieksvoorlichting kan worden ingezet; 6. Met regiogemeenten in gesprek over structurele opvangcapaciteit, inclusief het realiseren van een lokale opvanglocatie; 7. Onderzoeken hoe de gemeente deel kan nemen aan Orange the World en daarbij gerichte bewustwordingsactiviteiten en communicatie kan organiseren; 8. De raad informeren over de voortgang van deze acties, met een eerste terugkoppeling in Q4 2025 en vervolgens jaarlijks.	Onderdeel van reguliere processen zoals aangegeven in de collegereactie van 10-06. In december heeft de raad middels een raadsbrief een update ontvangen en de toezegging dat er jaarlijks in Q4 een update gegeven wordt.
15-04	M-25-02	Una	*Onderzoek Waterstofproductie Twence* Hardmaken voor een onderzoek naar productie waterstof door Twence. Terugkoppelen vóór zomerreces over bereidwilligheid. Indien ja, onderzoekresultaten zsm richting raad.	8-5-25 Twence heeft aangegeven voor het zomerreces een terugkoppeling geven over haar opstelling tegenover de ontwikkeling van het gebruik van waterstof. 26-6-25 Raadsbrief van Twence: op korte termijn haalbaarheidsstudie uitvoeren naar de mogelijkheden voor de productie van waterstof bij Twence. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders van 11 december 2025 actuele stand van zaken 27-11-25 Ava: waterstofproductie op korte termijn geen optimale oplossing om prijsrisico’s te mitigeren, geen (deel)oplossing voor congestie of een bijdrage aan de energietransitie in de regio. April 2026: Op 10 februari is de raad geïnformeerd in een brief

Raadsvergadering

Dossiernummer	4552
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.a
Titel	Rekenkameronderzoek recreatie & toerisme

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Kennisnemen van het rekenkameronderzoek naar reactie en toerisme in de gemeente Berkelland.
2. De conclusies uit het rekenkameronderzoek te onderschrijven en de aanbevelingen uit het onderzoek over te nemen.
3. Het college verzoeken om uitvoering te geven aan alle aanbevelingen en daarvoor een voorstel te doen met bijbehorende planning en dit binnen een redelijke termijn, maar in ieder geval eind 2026, aan de raad aan te bieden.

Raadsvoorstel

Zaaknummer	:	1454132
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Rekenkameronderzoek recreatie en toerisme in Berkelland
Portefeuillehouder	:	
Steller	:	Laura Lenting tel. : 0545-250250

Te nemen besluit

1. Kennisnemen van het rekenkameronderzoek Recreatie en toerisme in de gemeente Berkelland.
2. De conclusies uit het rekenkameronderzoek te onderschrijven en de aanbevelingen uit het onderzoek over te nemen.
3. Het college verzoeken om uitvoering te geven aan alle aanbevelingen en daarvoor een voorstel te doen met bijbehorende planning en dit binnen een redelijke termijn, maar in ieder geval eind 2026, aan de raad aan te bieden.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De Rekenkamer Berkelland heeft onderzoek gedaan naar recreatie en toerisme in de gemeente Berkelland. Door conform het voorstel te besluiten worden de conclusies uit het rapport onderschreven en wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen die door de Rekenkamer zijn gedaan.

Argumentatie

1.1 De Rekenkamer Berkelland heeft onderzoek gedaan naar het recreatie- en toerismebeleid van de gemeente Berkelland.

2.1 De conclusies en aanbevelingen komen voort uit het door de rekenkamer uitgevoerde onderzoek. Het onderzoek gaat in op wat het beleid op het gebied van recreatie en toerisme heeft opgeleverd en in hoeverre het beleid nu en in de toekomst bijdraagt aan de ontwikkeling en versterking van de recreatie- en toerismesector. Op basis van de bevindingen uit het rapport komt de rekenkamer tot de volgende aanbevelingen:

1. Onderzoek of er behoefte is aan een samenwerkingsplatform.
2. Blijf inzetten op recreatie en toerisme voor lokale economie en leefbaarheid. Stimuleer toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in buitengebied en dorpscentra. Overweeg fysieke ingrepen en centrummanagement, en focus op ondernemerschap en beleving in het buitengebied.
3. Integreer recreatie- en toerismebeleid in omgevingsbeleid en speel in op toekomstige ontwikkelingen.
4. Bespreek structurele opname van budgetten voor beleidsuitvoering in de begroting.
5. Bepaal toeristisch-recreatieve ambities en laat deze doorwerken in andere beleidsvelden en regelgeving.

3.1 De aanbevelingen uit het onderzoek richten zich op het college en deels op de gemeenteraad. Door de uitvoering van de aanbevelingen ook te laten monitoren en daarover geïnformeerd te worden houdt u zicht op de doorwerking van de aanbevelingen.

Kanttekeningen en risico's

De bestuurlijke reactie van het college op het rapport is terug te vinden vanaf pagina 10.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Financiën
De kosten van het onderzoek zijn ten laste gekomen van het budget van de rekenkamer Berkelland. Eventuele vervolgkosten voor het opvolgen van de aanbevelingen zijn nu nog niet bekend.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing

Communicatie
De rekenkamer presenteert samen met de onderzoekers de resultaten van het onderzoek gepresenteerd tijdens een beeldvormende sessie. Het onderzoeksrapport wordt gepubliceerd op de website van de rekenkamer Berkelland. Verder wordt het raadsbesluit over het onderzoek op de gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het initiatief voor het rekenkameronderzoek ligt bij de rekenkamer Berkelland. Ter voorbereiding op de keuze voor een onderzoeksonderwerp heeft de rekenkamer gesproken met onder andere de fracties, de Auditcommissie, burgemeester, griffier en gemeentesecretaris.

Planning en evaluatie
Als het voorstel wordt overgenomen komt het college eind 2026 met een voorstel en bijbehorende planning voor de uitvoering van de aanbevelingen.

Voor wat betreft het monitoren van de aanbevelingen zal het college, conform artikel 185a van de Gemeentewet, de raad jaarlijks een overzicht zenden van de aan het college gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven.

Alternatieven
Niet van toepassing.

Het presidium,

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn.	drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van het presidium van 14 april 2026;

b e s l u i t :

1. Kennisnemen van het rekenkameronderzoek naar reactie en toerisme in de gemeente Berkelland.
2. De conclusies uit het rekenkameronderzoek te onderschrijven en de aanbevelingen uit het onderzoek over te nemen.
3. Het college verzoeken om uitvoering te geven aan alle aanbevelingen en daarvoor een voorstel te doen met bijbehorende planning en dit binnen een redelijke termijn, maar in ieder geval eind 2026, aan de raad aan te bieden.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp: Rekenkameronderzoek recreatie en toerisme in Berkelland

Niet van toepassing

Rekenkamer Berkelland

Onderzoek Recreatie en Toerisme Gemeente Berkelland

13 april 2026

Inhoudsopgave

Bestuurlijke nota

1. Inleiding 5

1.1 Aanleiding 5
1.2 Doel en onderzoeksvragen 5
1.3 Bevindingen 5
1.4 Conclusies 7
1.5 Aanbevelingen 8
Bestuurlijke reactie 10

2. Onderzoeksvragen en onderzoeksaanpak 13

2.1 Onderzoeksvragen 13
2.2 Werkwijze 13
2.3 Indeling rapport 14

3. Vrijetijdseconomie in Berkelland 15

3.1 Karakterisering toerisme en recreatie in Berkelland 15
3.2 Economisch en maatschappelijk effect toerisme en recreatie 16
3.3 Type doelgroepen en bezoekers Berkelland 16
3.4 Toeristenbelasting 17

4. Beleidsconstructie 18

4.1 Terugblik: van 2008 tot en met 2025 18
4.2 Opbrengsten beleid 19
4.3 Ontwikkeling van capaciteit en middelen 23
4.4 Huidig beleid: Beleef het in Berkelland 2026-2028 – herijking van het beleidsstuk uit 2021 24
4.5 Aansluiting doelen en behoeften 28
4.6 Lokale en regionale invloed recreatie en toerisme 28
4.7 Invloed recreatie en toerisme op andere beleidsvelden en andersom 31

5. Toekomstige ontwikkelingen 33

5.1 Toekomstige ontwikkelingen 33
5.2 Vergroten bijdrage recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie 35

6. Benchmark 37

6.1 Selectie gemeenten 37
6.2 Vergelijking gemeenten 37
6.3 Leerpunten op basis van de benchmark 41

Bijlage 1 Geïnterviewde personen en organisaties 42

Bijlage 2 Leefstijlvinder 43

Bijlage 3 Acties beleid 2025-2028 46

Bijlage 4 Functiebeschrijving beleidsmedewerker en regiocoördinator 47

Bijlage 5 Opbrengsten ambtelijke bijeenkomst 48

Bijlage 6 Onderbouwing keuze benchmarkgemeenten 51

Rapportage

Opdrachtgever
Rekenkamer Berkelland
William van Deursen, voorzitter
André de Boer, lid
Anne-Linde Oldenhof, lid
Borculo, 13 april 2026

Contactpersoon
Laura Lenting, secretaries
laura.lenting@gemeenteberkelland.nl
(0545) 250 809

Uitvoerder
Bureau BUITEN
Wittevrouwensingel 100
3514 AM Utrecht
030-231 89 45
www.bureaubuiten.nl

Projectleider
Anneke van Mispelaar
anneke.vanmispelaar@bureaubuiten.nl
+31 (0)6 218 250 61

Voorwoord

In 2025 heeft de Rekenkamer Berkelland besloten een onderzoek te starten naar het recreatie- en toerismebeleid van de gemeente Berkelland. Dit besluit volgde op een inventarisatie onder raadsleden naar mogelijke onderzoeksonderwerpen, een vooronderzoek en verdiepende gesprekken met de ambtelijke organisatie, waarbij dit thema als meest relevant naar voren kwam. Bovendien voldeed het onderwerp aan de vooraf door ons vastgestelde selectiecriteria voor onderzoek.

Op basis van dit onderzoek bieden wij de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie inzicht in wat het recreatie- en toerismebeleid van Berkelland tot nu toe heeft opgeleverd en in hoeverre het beleid nu en in de toekomst bijdraagt aan de ontwikkeling en versterking van de recreatie- en toerismesector. Daarnaast brengen wij de effecten op aanpalende beleidsgebieden in kaart, zoals leefbaarheid en de lokale economie.

Wij nodigen u graag uit om het voorliggende rapport te lezen.

Tot slot bedanken wij Bureau Buiten dat het onderzoek in opdracht van ons heeft uitgevoerd en alle interne en externe stakeholders die hebben bijgedragen aan het onderzoek voor hun inbreng.

Namens de rekenkamer Berkelland,

William van Deursen, voorzitter
André de Boer, lid
Anne-Linde Oldenhof, lid
Laura Lenting, secretaris

Borculo, 14 april 2026

Bestuurlijke nota

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers voor gemeente Berkelland. Het draagt bij aan de leefbaarheid van de kernen, het lokale vestigingsklimaat, werkgelegenheid en het imago van de gemeente. Door de breedte van het beleidsterrein hebben recreatie en toerisme ook invloed op andere beleidsterreinen binnen de gemeente. De rekenkamer wil daarom weten of de potentie en de impact van het beleidsterrein recreatie en toerisme voldoende tot uiting komt in het beleid en de inzet.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Recent heeft de gemeente het toeristisch-recreatief beleid herijkt, en de Herijking toeristische visie Beleef het in Berkeland met uitvoeringsagenda 2026-2028 vastgesteld. Maar voor de koers de komende jaren zijn inzichten uit rekenkameronderzoek zeer welkom. Uit vooronderzoek door de Rekenkamer blijkt namelijk dat er behoefte is aan strategische inzichten over mogelijke blinde vlekken in het beleid, de rol en positie van de gemeente in relatie tot regionale samenwerking, de inzet van middelen en capaciteit en de doorwerking van recreatie en toerisme op andere beleidsterreinen. In voorliggend onderzoek wordt beschreven hoe de uitvoering van het beleid heeft bijgedragen aan de gestelde doelen en hoe de gemeente in de toekomst nog beter kan bijdragen aan het behalen van deze doelen, door onder meer scherpe beleidskaders en rolneming.

Het doel van dit onderzoek is daarmee tweeledig:

1. Inzicht in en een beschrijving van hoe het huidige beleid heeft bijgedragen aan de eerder gestelde doelen voor de toeristisch-recreatieve sector.
2. Inzicht in hoe de gemeente in de toekomst nog beter kan bijdragen aan het behalen van doelen, door onder meer beleidskaders en rolneming.

De centrale onderzoeksvraag is als volgt geformuleerd.

Wat heeft het Recreatie- en Toerismebeleid van de gemeente Berkelland opgeleverd, in hoeverre draagt het beleid nu en in de toekomst bij aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en aanpalende beleidsterreinen, zoals leefbaarheid en lokale economie?

Hieruit zijn drie hoofdvragen gedestilleerd:

- Wat heeft het recreatie- en toerismebeleid van de gemeente Berkelland tussen 2021 en 2024 opgeleverd?
- Draagt het huidige beleid bij aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en de aanpalende beleidsterreinen (leefbaarheid en lokale economie) ook in vergelijking met andere gemeenten?
- Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om de positieve impact van recreatie en toerisme lokaal te vergroten?

1.3 Bevindingen

Hieronder worden de eerste twee hoofdvragen beantwoord. De derde hoofdvraag wordt beantwoord in paragraaf 1.5 ‘aanbevelingen’.

(1) Wat heeft het recreatie- en toerismebeleid van de gemeente Berkelland tussen 2021 en 2024 opgeleverd?

De ambitie uit het beleid ‘Beleef het in Berkelland 2021 – actualisatie van het beleidsstuk vastgesteld in 2008 luidt als volgt: *“In Berkelland zien we de ruimte, kansen en mogelijkheden om onze vrijetijdssector verder te ontwikkelen en versterken. Hierdoor versterken we onze lokale economie en zorgen we ervoor dat de leefbaarheid wordt verhoogd. De groei van de vrijetijdssector mag echter niet ten koste gaan van waar we zo*

trots op zijn: onze prachtige omgeving en onze 'Achterhoekse' cultuur. We willen daarom, in nauwe samenwerking met partijen uit andere sectoren, inzetten op een waardevolle, verantwoorde en duurzame ontwikkeling op een manier die past bij Berkelland." Daarbij wordt expliciet benoemd dat de vrijetijdssector gezien wordt als middel om een belangrijke bijdrage te leven aan een prettige leefomgeving. Groei an sich is daarmee niet langer het doel, maar de toeristische sector wordt gezien als belangrijk middel om bij te dragen aan een waardevolle leefomgeving.

In de periode 2021-2024 zijn vrijwel alle acties uit het uitvoeringsprogramma uitgevoerd zoals gepland. Daarbij gaat het onder meer om het actualiseren van de kaders voor verblijfsrecreatie, de verbetering van het routenetwerk, de professionalisering van de informatievoorziening en de netwerkbijeenkomsten voor ondernemers. Deze acties sluiten aan bij de koers die in 2021 is ingezet, waarbij recreatie en toerisme nadrukkelijk worden gezien als middel om bij te dragen aan een aantrekkelijke leefomgeving en een vitale lokale economie.

Enkele voorgenomen plannen zijn niet volledig gerealiseerd. Zo zijn de benutting van de toeristisch-recreatieve potentie van de Berkel en de verdere doorontwikkeling van de lokale centra slechts deels uitgevoerd onder meer vanwege beperkt beschikbare middelen. Hierdoor kan de bijdrage van de toeristische sector aan een prettige leefomgeving minder goed uit de verf komen dan geambieerd.

De uitbreiding van de capaciteit van de beleidsadviseur recreatie en toerisme, van 0,5 FTE in 2019 tot 1 FTE sinds 2023, en de inzet van een regiocoördinator (die lokaal bekostigd wordt) hebben de uitvoeringskracht vergroot en gezorgd voor meer continuïteit in de uitvoering. Dit heeft bijgedragen aan draagvlak in de sector en aan een betere verbinding tussen lokaal en regionaal beleid. Kanttekening hierbij is dat voor een belangrijk onderdeel van het beleid, de inzet van de regiocoördinator, structurele financiering ontbreekt.

De sector heeft zich in gemeente Berkelland de afgelopen jaren mede door het gevoerde beleid positief ontwikkeld, wat blijkt uit de groei van het aantal overnachtingen, banen en vestigingen. In vergelijking met de in dit onderzoek geselecteerde benchmarkgemeenten Bronckhorst, Dinkelland en Borger-Odoorn laat Berkelland een soortgelijk ontwikkelingspad zien. De gemeente bevindt zich, vergeleken met de referentiegemeenten, echter niet in de kopgroep qua omvang en intensiteit van recreatie en toerisme. Het aantal banen en overnachtingen in Berkelland is in absolute zin en per inwoner wat lager, vergeleken met de benchmarkgemeenten.

(2) Draagt het huidige beleid bij aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en de aanpalende beleidsterreinen, ook in vergelijking met andere gemeenten?
Het huidige recreatie- en toerismebeleid *"Beleef het in Berkelland 2026-2028 – herijking van het beleidsstuk uit 2021"* vormt een inhoudelijk samenhangend kader voor de verdere ontwikkeling van de sector en de bijdrage daarvan aan leefbaarheid en lokale economie. Het beleid sluit goed aan op de regionale ambities in de Achterhoek en de regionale vrijetijdsagenda. De ambitie uit het herijkte beleid komt één op één overeen met de ambitie uit het beleid van 2021. Hiermee blijft de focus van de gemeente op kwalitatieve groei, passend bij toeristisch Berkelland.

Stakeholders waarderen de continuïteit van beleid, de actualiteit en de regionale verankering. Ondernemers ervaren de bijdrage van de regiocoördinator en de regionale samenwerking als waardevol. Wel geven zij aan dat het nieuwe beleid uit 2025 nog redelijk onbekend is binnen de sector.

Invloed van andere beleidsvelden op toerisme en recreatie
De toeristisch-recreatieve sector en bijbehorend beleid raken aan verschillende andere beleidsvelden en doelen van deze beleidsvelden. Die impact is er ook andersom: ander beleid heeft invloed op toerisme en recreatie. We zien dat de aansluiting van het beleid van belangrijke beleidsvelden op het toeristisch-recreatief beleid niet op alle punten optimaal is. Het beleid voor horeca in het buitengebied is strikt en beperkt de mogelijkheden voor dagrecreatieve ontwikkelingen waar horeca deel van uitmaakt. Dit wordt als een belemmering voor de sector gezien. Verder blijkt dat de budgetten voor het beheer van de fietspaden niet in lijn zijn met de ambities voor wandelen en fietsen, ondanks dat fietsen enorm belangrijk is voor recreatie en

toerisme in Berkelland en de Achterhoek. Als laatste kan er meer synergie worden gerealiseerd met het beleid voor de lokale centra en beleid voor erfgoed.

Inspelen op trends en toekomstige ontwikkelingen
Om ervoor te zorgen dat het beleid ook in de toekomst bijdraagt aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en aanpalende beleidsvelden, is het van belang dat het beleid inspeelt op trends en ontwikkelingen. Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op toerisme en recreatie in de toekomst in Berkelland zijn a) vergrijzing en bevolkingsgroei en de daarmee gepaard gaande druk op de ruimte en de behoefte aan recreatie; b) het groeiende belang van en behoefte aan routerecreatie voor inwoners en gasten; c) transities in de landbouwsector en het platteland en d) de impact van veranderend winkelgedrag op de aantrekkelijkheid van de kernen.

Het beleid van de gemeente speelt ten dele in op deze ontwikkelingen.

- Er wordt een integrale benadering toegepast voor de recreatiebehoefte van zowel inwoners als gasten, evenals voor de ruimte die nodig is voor ondernemers. Dit kan nog meer worden meegenomen in het ruimtelijk beleid, zoals in de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en sectoraal beleid.
- De groeiende behoefte aan route-recreatie, zoals wandelen en fietsen, wordt erkend. De budgetten voor beheer en onderhoud van fietspaden zijn echter (te) krap. De budgetten voor beheer en onderhoud en de ontwikkeling van de fiets- en wandelpaden moeten op peil blijven om de kwaliteit te behouden, en om aan te sluiten bij de behoeften en (regionale) ambities.
- Recreatie en toerisme zijn interessant voor nevenfuncties en opvolgfuncties voor agrarische bedrijven. En hoewel hier in het beleid ruimte voor is, passen nieuwe concepten en initiatieven niet áltijd in het bestaande beleid. Voldoende beleidsruimte en passende regelgeving is daarom nodig. Mogelijk moeten er ook scherpe keuzes worden gemaakt om bepaalde gebieden te ontwikkelen of juist te beschermen.
- De levendigheid van de kernen hangt naast winkels steeds meer af van beleving, evenementen en toeristisch-recreatieve voorzieningen. De beleidsmedewerker en regiocoördinator zorgen voor de verbinding met wat er in de dorpskernen gebeurt, zowel de fysieke inrichting als de organisatie, maar de capaciteit en inzet hiervan zijn beperkt. In het centrumbeleid moet hier ook meer aandacht aan gegeven worden.

1.4 Conclusies

1. **Gemeente Berkelland beschikt over een gedragen recreatie- en toerismebeleid dat duidelijke resultaten oplevert, en goed aansluit op regionale ambities**. Mede dankzij de beschikbare capaciteit van de beleidsmedewerker toerisme en recreatie en de regiocoördinator heeft het beleid geleid tot uitvoering van de vastgestelde plannen en een verdere professionalisering van het beleid. De uitvoering is grotendeels conform planning verlopen. Daarmee heeft het beleid bijgedragen aan een versterking van recreatie en toerisme in de gemeente. Wel zijn er een tweetal acties niet (volledig) uitgevoerd, waaronder het lokaal samenwerkingsplatform en de plannen voor de lokale centra. Daarnaast blijkt dat het herijkte beleid uit 2025 nog niet onder alle ondernemers bekend is.
2. **Er is onbenut potentieel.** Uit de benchmark blijkt dat, in vergelijking met de benchmarkgemeenten, Berkelland zich in de middenmoot bevindt wat betreft de omvang en intensiteit van de recreatie- en toerismesector. Hierdoor zien we ruimte voor verdere ontwikkeling en groei van het aandeel van de toeristisch-recreatieve sector in de totale economie. Verdere ontwikkeling is kansrijk. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van kwalitatief sterk aanbod voor dagrecreatie, voor inwoners en gasten.
3. **Beleid speelt deels in op toekomstige ontwikkelingen.** Er zijn belangrijke ontwikkelingen die de toekomst van recreatie en toerisme in Berkelland beïnvloeden, zoals vergrijzing, de groeiende behoefte aan routegebonden recreatie, transities in de landbouwsector, en veranderend winkelgedrag. Hoewel het beleid van de gemeente gedeeltelijk inspeelt op deze trends, zijn er enkele aandachtspunten rondom capaciteit, budgetten en integraliteit.
4. **Het ontbreekt aan structureel budget voor beleidsuitvoering, inclusief de regiocoördinator.** Voor beleidsuitvoering en de regiocoördinator is alleen incidenteel budget gereserveerd. Deze onzekerheid rondom de middelen maakt de uitvoering van het beleid kwetsbaar. Het ontwikkelen van recreatie en toerisme vraagt een lange adem en het maken van langetermijnplannen.

5. **Integraliteit met andere beleidsvelden kan verbeterd worden.** De samenhang tussen toerisme- en recreatiebeleid met andere beleidsvelden is niet altijd vanzelfsprekend. Het beleid voor horeca in het buitengebied vraagt aandacht, evenals de budgetten voor beheer van de fietspaden. Verbeterkansen zijn er voor de inzet van het beleid voor de lokale centra en beleid voor erfgoed.

1.5 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen en conclusies zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd. Het nummer van de aanbeveling correspondeert met het nummer van de conclusie.

Aanbevelingen voor het college

1. **Onderzoek of er behoefte is aan een samenwerkingsplatform.** De ambitie om een lokaal platform op te richten is nog niet gerealiseerd. In andere gemeenten is zo'n platform succesvol (b.v. in Dinkelland en Bronckhorst), wat laat zien dat het een waardevol 'instrument' kan zijn. Een lokaal toeristisch platform is een informeel netwerk met vaak verschillende toeristisch-recreatieve actoren, zoals ondernemers op het vlak van verblijf, dagrecreatie, agrotoerisme, cultuurpartijen, evenementenorganisatoren en natuurpartners. In het netwerk wordt kennis uitgewisseld en kunnen initiatieven worden ontplooid. Het kan tevens dienen als klankbord voor uitvoering en toekomstig beleid. De gemeente kan het platform benutten om stakeholders te infomeren en te betrekken bij het beleid. Tegelijkertijd zijn ondernemers bekend met het beleid van de vorige periode en zijn zij tevreden met de continuïteit. De aanbeveling is dan ook om te onderzoeken in hoeverre er behoefte is aan een lokaal platform, en welke doelen stakeholders daarbij nastreven.
2. **Blijf inzetten op recreatie en toerisme voor lokale economie en leefbaarheid. Stimuleer toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in buitengebied en dorpscentra. Overweeg fysieke ingrepen en centrummanagement, en focus op ondernemerschap en beleving in het buitengebied.** Er is nog potentieel voor de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in het buitengebied en in de dorpscentra. De plannen voor de dorpscentra, onderdeel van speerpunt 4 van het beleid, zijn niet overal volledig gerealiseerd, wat jammer is met het oog op de toeristisch-recreatieve potentie. Aanbeveling is om de dorpscentra toeristisch-recreatief te versterken. Naast fysieke ingrepen, kan ook centrummanagement[1] daarbij behulpzaam zijn. Een andere suggestie om onbenut potentieel te benutten is om naast acties voor de infrastructuur, in het buitengebied te investeren in erfgoed en landschapsbeleving. Speel hierbij in op diverse doelgroepen, zoals avontuurzoekers, plezierzoekers, stijlzoekers en inzichtzoekers. Denk hierbij aan onderscheidend aanbod, bijvoorbeeld gelinkt aan cultuurhistorie en landschappelijke troeven van Berkelland. Ook voldoende planologische ruimte voor ondernemerschap in het buitengebied is hierbij van belang (zie ook aanbeveling 5).
3. **Integreer recreatie- en toerismebeleid in omgevingsbeleid en speel in op toekomstige ontwikkelingen.**
   Met het oog op de trends en ontwikkelingen is het nodig om recreatie en toerismebeleid te integreren in omgevingsbeleid en daarin ook rekening te houden met de groeiende behoefte aan recreatie in de woonomgeving en de veranderende landbouwsector. Ook zijn voldoende middelen voor fietspaden en andere routerecreatie van belang evenals aantrekkelijkheid en organisatie van de lokale centra, en inzetten op beleving in het kader van erfgoed. Hierdoor kan de sector nog meer versterkt worden, met meer positieve impact op de lokale economie en leefbaarheid.

Aanbevelingen voor gemeenteraad en college

4. **Bespreek structurele opname van budgetten voor beleidsuitvoering in de begroting.**
   Om continuïteit en stabiliteit te waarborgen is het zeer wenselijk om over structureel en voldoende budget te beschikken. Het gaat met name om structureel budget voor beleidsuitvoering (inclusief de regiocoördinator) en voldoende budget voor instandhouding van de kwaliteit van de fietspaden. Incidentele en te krappe budgetten maken de uitvoering kwetsbaar en zijn onvoldoende voor de langetermijnplanning.

1 Centrummanagement wordt ingezet voor het vergroten van de levendigheid en aantrekkelijkheid, en het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers voor bijvoorbeeld activiteiten en evenementen.

5. **Bepaal toeristisch-recreatieve ambities en laat deze doorwerken in andere beleidsvelden en regelgeving.**
   Dit gaat onder meer om omgevingsbeleid, horecabeleid en het daaraan gekoppelde vergunningenbeleid. Neem de recreatiebehoefte op in ruimtelijke plannen, zorg bijvoorbeeld voor groene uitloopruimte bij woningbouw. Bepaal wat wenselijk is ten aanzien van horeca in het buitengebied en vertaal dat in regelgeving.

Bestuurlijke reactie

C: *E. Kok*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Rekenkamer Berkelland
De heer W. van Deursen
Marktstraat 1
7271 AX BORCULO

Zaaknummer	:	1450769
Onderwerp	:	Bestuurlijk wederhoor onderzoek recreatie- & toerismebeleid
Verzonden	:	31 maart 2026

Geachte heer van Deursen,

Op 6 maart 2026 hebben wij van u het rapport van het onderzoek naar het recreatie- en toerismebeleid in de gemeente Berkelland ontvangen. Wij danken u hartelijk voor de toezending.
U stelt ons in de gelegenheid om binnen vier weken onze bestuurlijke reactie op het rapport te geven, zoals bedoeld in artikel 185, tweede lid, van de Gemeentewet. In deze brief leest u onze reactie.

Bestuurlijke wederhoor
Wij zijn de rekenkamer dankbaar voor het gedane onderzoek. Het college herkent de bevindingen van het onderzoek, die goed aansluiten op het ingezette beleid. Verschillende aanbevelingen worden in de huidige toeristisch-recreatieve uitvoeringsagenda ‘Beleef het in Berkelland 2026-2028’ al opgepakt, waaronder:
- Verkenning of de huidige wet- en regelgeving voor horecamogelijkheden in het buitengebied nog afgestemd is op de huidige ontwikkelingen in de sector en de marktvraag.
- Het project ‘Het verhaal van Berkelland’ voorziet grotendeels in de aanbeveling ‘inzetten op beleving in het kader van erfgoed’.
- Aan voorstel invulling centramanagement wordt gewerkt op initiatief Bedrijvenkring Berkelland.

Wij vinden het aan een volgend college en de nieuw te installeren raad om verdere opvolging te geven aan de conclusies en aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek, en een standpunt in te nemen over het al dan niet overnemen van deze conclusies en aanbevelingen.

Wij kijken daarom met belangstelling uit naar de behandeling van uw rapport in de gemeenteraad.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer E. Kok, telefoonnummer 0545-250 213.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. J. Jonker	drs. J.H.A. van Oostrum

Nawoord

De Rekenkamer Berkelland dankt het college voor de schriftelijke bestuurlijke wederhoorreactie.

Wij constateren dat enkele van onze aanbevelingen reeds in de uitvoeringsagenda ‘Beleef het in Berkelland 2026–2028’ door het huidige college zijn opgepakt, waaronder de verkenning van wet- en regelgeving voor horecamogelijkheden in het buitengebied, het project ‘Het verhaal van Berkelland’ ter versterking van erfgoedbeleving, en de ontwikkeling van centramanagement-initiatieven. Dit stemt ons positief.

Tegelijkertijd wekt de reactie bij ons de indruk dat de nadruk vooral ligt op uitvoeringsgerichte en detailmatige aspecten. Wij willen daarom benadrukken dat ook de strategische kant van de aanbevelingen expliciet aandacht verdient. Recreatie en toerisme moeten een structurele plaats krijgen in beleid voor ruimtelijke ordening, leefomgeving, economie en dorpscentra, en in het beheer van de openbare ruimte. Toeristisch recreatieve ambities dienen expliciet te worden meegewogen bij overige beleidskeuzes, inclusief de vraag in hoeverre deze ambities worden ondersteund met voldoende middelen en prioriteit.

Wij onderstrepen verder de noodzaak van heldere opvolging door het nieuwe college. Het is van belang dat concrete keuzes en tijdslijnen worden vastgesteld voor de resterende aanbevelingen, met meetbare doelstellingen, toewijzing van verantwoordelijkheden en periodieke voortgangsrapportage, zodat de beoogde effecten voor recreatie en toerisme daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Wij zien met belangstelling de behandeling van het rapport in de gemeenteraad tegemoet.

Tot slot willen wij alle interne en externe stakeholders die hebben bijgedragen aan het onderzoek bedanken voor hun inbreng.

Nota van Bevindingen

2. Onderzoeksvragen en onderzoeksaanpak

2.1 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek is als volgt: "*Wat heeft het Recreatie- en Toerismebeleid van de gemeente Berkelland opgeleverd, in hoeverre draagt het beleid nu en in de toekomst bij aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en aanpalende beleidsterreinen, zoals leefbaarheid en lokale economie?*"

Deze centrale vraagstelling is verder uitgewerkt in de volgende drie hoofdvragen:

A. Wat heeft het toerisme & recreatie beleid van de gemeente Berkelland tussen 2021 en 2024 opgeleverd?
B. Draagt het huidige beleid bij aan de ontwikkeling en versterking van de R&T-sector en de aanpalende beleidsterreinen (leefbaarheid en lokale economie), ook in vergelijking met andere gemeenten?
C. Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om de positieve impact van recreatie en toerisme lokaal te vergroten?

Per hoofdvraag worden de volgende deelvragen beantwoord:

(A) Wat heeft het recreatie & toerisme beleid van de gemeente Berkelland tussen 2021 en 2024 opgeleverd?

1. Hoe heeft het beleidsveld zich ontwikkeld in de gemeente (investeringen, inzet fte's)?
2. Welke resultaten heeft het beleid opgeleverd in de afgelopen jaren en sluit dat aan bij de beoogde resultaten?

(B) Draagt het huidige beleid bij aan de ontwikkeling van en versterking van de R&T-sector en de aanpalende beleidsterreinen?

3. Hoe ziet het huidige beleid eruit, welke doelen en ambities dient het beleid?
4. Sluiten de doelen en acties aan bij de behoeften van de R&T sector in de gemeente?
5. Welke rol en welke invloed heeft de gemeente de afgelopen jaren gehad op R&T gebied, zowel lokaal als regionaal?
6. Wat is de invloed van R&T op andere beleidsvelden, en andersom wat is de invloed van andere beleidsvelden op R&T?
7. Hoe verhoudt het gemeentelijk beleid zich tot het regionale beleid? In welke mate versterkt lokaal beleid het regionale beleid en andersom?

(C) Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om de positieve impact van recreatie en toerisme lokaal te vergroten?

8. Welke (toekomstige) ontwikkelingen doen zich voor en hoe kan daar lokaal op ingespeeld worden?
9. Welke mogelijkheden heeft de gemeente (nog meer) om de bijdrage van recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie te vergroten? (Zijn er kleine of grote blinde vlekken in het bestaande beleid, bijvoorbeeld in vergelijking met andere gemeenten?)

2.2 Werkwijze

Voor de uitvoering van dit rekenkameronderzoek zijn verschillende methoden gebruikt. De uitspraken die in deze rapportage gedaan worden, komen tot stand op basis van informatie die verkregen is uit de volgende vijf methoden:

- Beleidsanalyse: verschillende beschikbare beleidsstukken zijn geanalyseerd om te komen tot een beleidsreconstructie, om achterliggende doelen inzichtelijk te maken en om inzichtelijk te maken hoe het beleid uitgevoerd wordt en of de beoogde resultaten worden behaald of niet.

- (Groeps)interviews: we hebben (groeps)interviews gehouden om meer kwalitatieve informatie op te halen over de ervaring van andere stakeholders met het toeristisch-recreatief beleid van gemeente Berkelland. Voor een overzicht van de partijen die we hebben gesproken zie bijlage 1.
- Ambtelijke werksessie: we organiseerden een bijeenkomst met verschillende beleidsadviseurs van de gemeente Berkelland over de invloed van andere beleidsvelden op recreatie en toerisme en vice versa. Er is gesproken met beleidsvelden Nieuwe Energie, Fysieke Leefomgeving/RO, Sport, Cultuur, Erfgoed en Bewegen, Platteland, Economie, APV/bijzondere wetten, Veiligheid, Wegbeheer en Recreatie en Toerisme. Voor de opbrengsten van deze werksessie zie bijlage 5.
- Benchmark: in een benchmark is gemeente Berkelland vergeleken met drie andere gemeenten om eventuele blinde vlekken ten opzichte van andere gemeenten te identificeren. Ook is onderzocht hoe andere gemeenten de bijdrage van recreatie en toerisme aan andere beleidsvelden versterken en wat gemeente Berkelland daar van kan leren.
- Trends en ontwikkelingen: relevante trends en ontwikkelingen binnen de toeristisch-recreatieve sector zijn op een rij gezet en vertaald naar de betekenis voor gemeente Berkelland.

Het onderzoek is in opdracht van de Rekenkamer uitgevoerd door Bureau BUITEN, advies- en onderzoeksbureau voor het snijvlak van economie en omgeving.

2.3 Indeling rapport

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

1. In hoofdstuk 3 wordt de vrijetijdssector van gemeente Berkelland beschreven.
2. In hoofdstuk 4 wordt de beleidsreconstructie gepresenteerd.
3. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op belangrijke toekomstige ontwikkelingen en hoe gemeente Berkelland hier mee om kan gaan.
4. In hoofdstuk 6 vindt u de resultaten van de benchmark.

3. Vrijetijdseconomie in Berkelland

In dit hoofdstuk wordt een korte algemene beschrijving gegeven van de vrijetijdseconomie van de gemeente Berkelland.

3.1 Karakterisering toerisme en recreatie in Berkelland

Gemeente Berkelland is een plattelandsgemeente en onderdeel van de Achterhoek. De gemeente kenmerkt zich onder andere door haar veelzijdige en karakteristieke coulisselandschap, bossen, kasteel Ruurlo, de Needse Berg, de esdorpen Geesteren en Gelselaar en rivier de Berkel. De combinatie van rust, ruimte, historische dorpen en recreatieve routes trekt vooral bezoekers die het landelijk gebied willen verkennen.

Figuur 1 Gemeente Berkelland

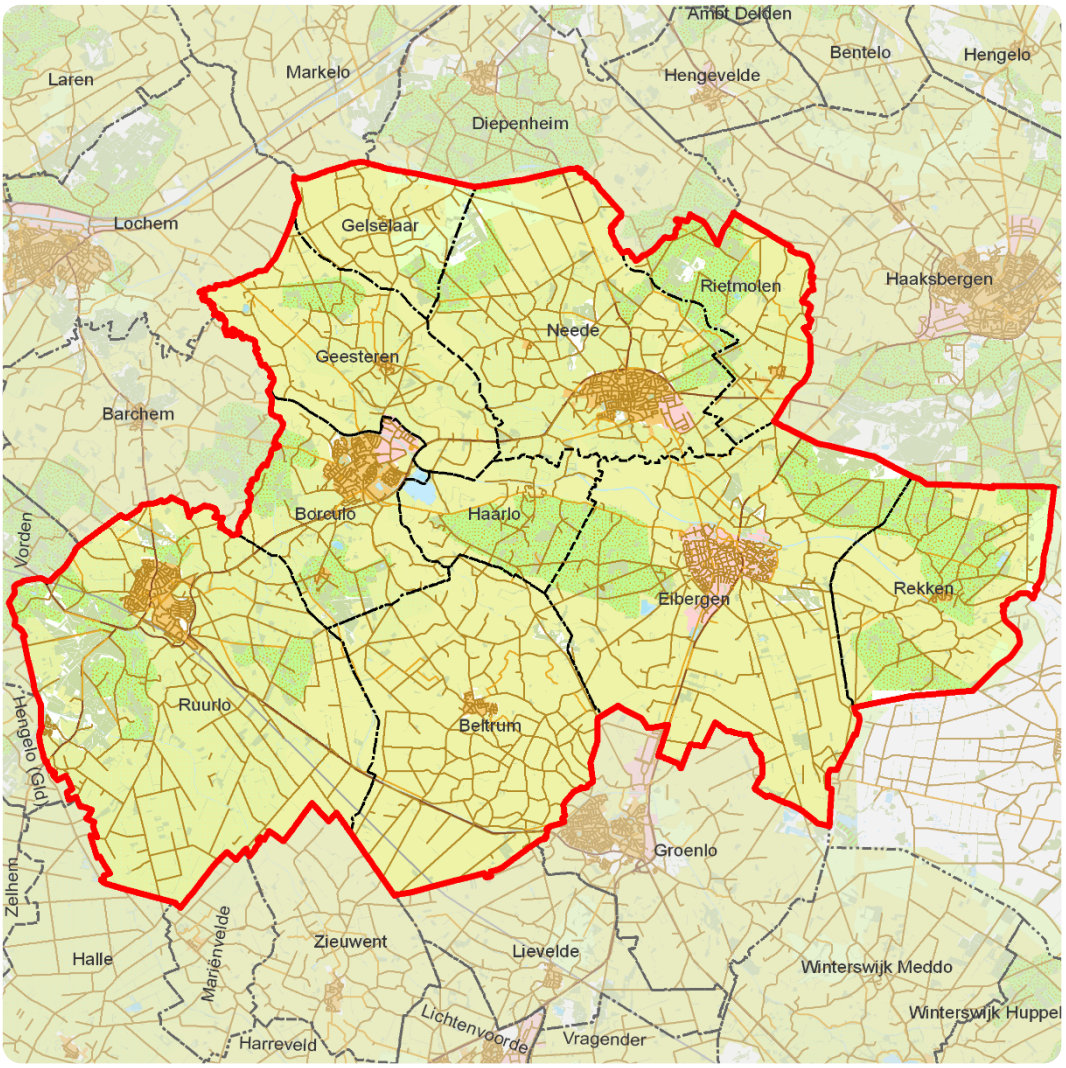

3.2 Economisch en maatschappelijk effect toerisme en recreatie

De vrijetijdssector is een belangrijke sector voor gemeente Berkelland. Dat blijkt uit de volgende zes punten:

- De toeristisch-recreatieve sector in Berkelland is in 2024 met 1150 banen goed voor 6,3% van de totale werkgelegenheid. Op landelijk niveau is dat 6,7% en in provincie Gelderland 6,3% van de totale werkgelegenheid[2].
- In de periode 2020-2024 is het aantal banen in de toeristisch-recreatieve sector in Berkelland met 12,7% gestegen van 1020 naar 1150 banen. Op landelijk niveau steeg het met 6,6% en in Gelderland met 12,6%[3].
- Van de 1150 banen in de toeristisch-recreatieve sector bevinden 810 banen zich in de horecasector, wat gelijk staat aan 70,4%[4]. Dit geeft aan dat de horecasector van belang is voor Berkelland.
- Er zijn jaarlijks ruim een half miljoen overnachtingen (inclusief overnachtingen op vaste standplaatsen). In 2024 telde gemeente Berkelland 513.708 overnachtingen. Daarmee was Berkelland goed voor circa 12% van de totale aantal overnachtingen in de Achterhoek[5]. De meeste overnachtingen vonden plaats op campings, gevolgd door bungalowparken/solitaire bungalows en hotels.
- In 2024 vonden er 1.808.466 dagrecreatieactiviteiten plaats in Berkeland, een stijging ten opzichte van 851.000 in 2022. Het aandeel van Berkelland in de Achterhoek bedroeg daarmee 11%[6].
- Naast dit economisch belang, heeft recreatie en toerisme ook een maatschappelijk belang. Recreanten en toeristen zorgen voor reuring, gezelligheid en bestedingen. Daarmee dragen zij bij aan de leefbaarheid van de dorpen en buurtschappen en zorgen ze voor de instandhouding van voorzieningen. Ook andere niet toeristisch-recreatieve bedrijven met indirecte diensten profiteren van de vrijetijdssector.
- In 2024 konden inwoners uit Berkelland meedoen aan een onderzoek over recreatie en toerisme. Uit dit inwonersonderzoek[7] blijkt dat:
    - 70% van de inwoners niets mist in het huidige toeristische aanbod in gemeente Berkelland. De 30% die wel iets mist geeft aan graag meer horeca, overnachtingsmogelijkheden en meer mogelijkheden voor activiteiten zouden willen zien.
    - de meeste inwoners geen overtoerisme ervaren. 47% vindt dat er niet te weinig/niet te veel (dag)toeristen naar Berkelland komen en 35% vindt zelfs dat er (veel) te weinig toeristen komen.
    - 64% van de inwoners zichzelf trots voelen dankzij de komst van toeristen naar Berkelland.
    - inwoners over het algemeen tevreden te zijn met toerisme. Ze vinden dat de voordelen opwegen tegen de nadelen (65%) en dat het zorgt voor reuring. 75% vindt dat recreatie en toerisme aangemoedigd mogen worden in gemeente Berkelland.

3.3 Type doelgroepen en bezoekers Berkelland

De Nederlandse recreatieve en toeristische bezoekers kunnen ingedeeld worden naar hun vrijetijdsgedrag met de Leefstijlvinder[8]. Er zijn zeven leefstijlen – avontuurzoekers, plezierzoekers, harmoniezoekers, verbindingszoekers, rustzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers - die laten zien waar mensen in hun vrije tijd of op vakantie behoefte aan hebben. Voor een beschrijving per leefstijl zie bijlage 2.

Voor de Achterhoek geldt het volgende:

- De meeste inwoners van de Achterhoek zijn rustzoekers (21,8%), harmoniezoekers (15,2%) en verbindingszoekers (14,9). De Achterhoek telt in vergelijking met het gemiddelde voor Nederland relatief veel inwoners met de leefstijl rustzoeker, harmoniezoeker en verbindingszoeker[9].

---

[2] Bron: LISA, 2025
[3] Bron: LISA, 2025
[4] Bron: LISA, 2025
[5] Bron: Monitor economische betekenis recreatie en toerisme Achterhoek, 2024
[6] Bron: Monitor economische betekenis recreatie en toerisme Achterhoek, 2024
[7] Bron: Factsheet inwonersonderzoek recreatie en toerisme Berkelland, 2024
[8] De Leefstijlvinder is gebaseerd op het wetenschappelijke model BSR (Brand Strategy Research). Zie voor meer informatie bijlage 2.
[9] Bron: Leefstijlvinder, Onderzoek vakantiegangers Achterhoek, 2024

- De meeste inwoners van gemeente Berkelland zijn rustzoekers (20,1%). Daarnaast zijn er veel verbindingszoekers (17%) en plezierzoekers (16%). De avontuurzoekers vormen met 5,6% de kleinste groep[10].
- De vakantiegangers in de Achterhoek zijn grotendeels stijlzoekers (19,1%), inzichtzoekers (17,5%) en plezierzoekers (14,6%)[11].
- Uit het vitaliteitsonderzoek verblijfsrecreatie Achterhoek (2019) blijkt dat het huidige aanbod verblijfsaccommodaties in Berkelland met name aantrekkelijk is voor de harmoniezoekers, rustzoekers en verbindingszoekers. Het aanbod is daarmee tamelijk eenzijdig, en vooral aantrekkelijk voor mensen die met de eigen familie opzoek zijn naar een vakantie waarin het hele gezelschap het naar de zin heeft. Ze zijn vooral opzoek naar gezellig en betaalbaar aanbod.
- In het verblijfstoerisme in de Achterhoek bestaat ongeveer een kwart van de doelgroep uit buitenlandse gasten (met name Duitse gasten). Voor het dagtoerisme is de Achterhoek grotendeels afhankelijk van binnenlandse gasten (85%), waarvan de meerderheid afkomstig is uit de eigen regio[12].

3.4 Toeristenbelasting

Opbrengsten

Bezoekers van gemeente Berkelland die in de gemeente overnachten betalen per nacht per persoon €1,50 aan toeristenbelasting. Voor seizoen- en jaarplaatsen bij campings hanteert de gemeente forfaitaire tarieven. In 2023 bracht de toeristenbelasting €684.000 op en in 2024 €564.000. De te verwachten opbrengst over 2025 is €538.000[13]. Dit verschil wordt verklaard door de forfaitaire tarieven voor seizoen- & jaarplaatsen bij campings. Anders zouden de inkomsten in 2024 totaal 513.708 overnachtingen x €1,25 = €642.135 zijn.

Het tarief van €1,50 geldt sinds januari 2025 en tot en met 2029 (daarvoor was het tarief €1,25). Met andere woorden: het tarief van €1,50 is in principe voor vijf jaar vastgesteld. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid hier bij de jaarlijkse bepaling belastingtarieven in november/december een andere keuze te maken. De opbrengsten van de algemene belastingen, waar de toeristenbelasting onderdeel van uitmaakt, komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente.

Vergelijking andere gemeenten

Het tarief van €1,50 is lager dan het gemiddelde van €1,98 in Gelderland, en ook lager dan een aantal omliggende gemeenten. Zo hanteert gemeente Lochem een tarief van €2,75 voor hotels (maar voor campings €1,05 en voor overig €1,45), Hof van Twente €1,55 en Haaksbergen €1,75. Gemeenten Oost Gelre en Bronckhorst hanteren een iets lager tarief, respectievelijk €1,44 en €1,35. In Bronckhorst geldt het tarief van €1,35 voor hotels en B&B's, voor campings geldt €0,85 per nacht. Zie onderstaande tabellen voor 2025 en 2026.

Toeristenbelasting in Berkelland en omliggende gemeenten (2025 en 2026)

Toeristenbelasting	Aalten	Berkelland	Bronckhorst	Doetinchem	Lochem	Oost Gelre	Oude IJsselstreek	Winterswijk	Montferland	Zutphen
Hotel	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,35	€ 1,50	€ 2,75	€ 1,44	€ 1,49	€ 2,15	€ 1,25	€ 2,65
Camping	€ 1,55	€ 1,50	€ 0,85	€ 1,00	€ 1,05	€ 1,44	€ 1,49	€ 1,60	€ 1,25	€ 1,69
B&B	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,35	€ 1,00	€ 1,45	€ 1,44	€ 1,49	€ 1,70	€ 1,25	€ 2,65
Vakantiewoning	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,30	€ 1,00	€ 1,45	€ 1,44	€ 1,49	€ 1,85	€ 1,25	€ 2,65
Groepsaccommodatie	€ 1,55	€ 1,50	€ 0,40	€ 1,00	€ 1,45	€ 1,44	€ 1,49	€ 1,60	€ 1,25	€ 1,69

Toeristenbelasting	Aalten	Berkelland	Bronckhorst	Doetinchem	Lochem	Oost Gelre	Oude IJsselstreek	Winterswijk	Montferland	Zutphen
	geen verhoging	geen verhoging t/m 2029	Geen info	geen info	15% verhoging	geen info	geen info	geen verhoging	geen info	geen info
Hotel	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,35	€ 1,50	€ 3,16	€ 1,49	€ 1,41	€ 2,15	€ 1,25	€ 2,65
Camping	€ 1,55	€ 1,50	€ 0,85	€ 1,00	€ 1,21	€ 1,49	€ 1,41	€ 1,60	€ 1,25	€ 1,69
B&B	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,35	€ 1,00	€ 1,67	€ 1,49	€ 1,41	€ 1,70	€ 1,25	€ 2,65
Vakantiewoning	€ 1,55	€ 1,50	€ 1,30	€ 1,00	€ 1,67	€ 1,49	€ 1,41	€ 1,85	€ 1,25	€ 2,65
Groepsaccommodatie	€ 1,55	€ 1,50	€ 0,40	€ 1,00	€ 1,67	€ 1,49	€ 1,41	€ 1,60	€ 1,25	€ 1,69

[10] Bron: Leefstijlvinder, 2025
[11] Bron: Postcodeanalyse Leefstijlvinder, Onderzoek vakantiegangers Achterhoek, 2024
[12] Bron: Monitor economische betekenis recreatie en toerisme Achterhoek, 2022
[13] Bron: Programmabegroting 2025, gemeente Berkelland

4. Beleidsconstructie

In dit hoofdstuk staat het beleid van gemeente Berkelland centraal en wordt antwoord gegeven op onderstaande hoofd- en deelvragen.

(A) Wat heeft het recreatie & toerisme beleid van de gemeente Berkelland tussen 2021 en 2024 opgeleverd?

1. Hoe heeft het beleidsveld zich ontwikkeld in de gemeente (investeringen, inzet fte's)?
2. Welke resultaten heeft het beleid opgeleverd in de afgelopen jaren (periode t/m 2024) en sluit dat aan bij de beoogde resultaten?

(B) Draagt het huidige beleid bij aan de ontwikkeling van en versterking van de R&T-sector en de aanpalende beleidsterreinen?

3. Hoe ziet het huidige beleid eruit, welke doelen en ambities dient het beleid?
4. Sluiten de doelen en acties aan bij de behoeften van de R&T sector in de gemeente?
5. Welke rol en welke invloed heeft de gemeente de afgelopen jaren gehad op R&T gebied, zowel lokaal als regionaal?
6. Hoe verhoudt het gemeentelijk beleid zich tot het regionale beleid? In welke mate versterkt lokaal beleid het regionale beleid en andersom?
7. Wat is de invloed van R&T op andere beleidsvelden, en andersom wat is de invloed van andere beleidsvelden op R&T?

4.1 Terugblik: van 2008 tot en met 2025

Om het huidige beleid op een juiste manier in de context te plaatsen ten behoeve van de beleidsreconstructie, kijken we eerst terug op het beleid in de periode 2008 – 2025.

Beleef het in Berkelland – vogelvlucht toeristische ontwikkelingen en Beleidskader voor kamperen 2008

Op 1 januari 2008 is de rijkswet Wet op Openluchtrecreatie (WOR) ingetrokken, waardoor gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor kampeerbeleid- en regels. De gemeenteraad van Berkelland stelde mede daardoor in maart 2008 het toeristisch-recreatief beleid vast: 'Beleef het in Berkelland – vogelvlucht toeristische ontwikkelingen en Beleidskader voor kamperen'.

Dit beleid richtte zich op "*Het bevorderen van een sociaal en economisch levensvatbaar toerisme in Berkelland zonder aan de andere kant afbreuk te doen aan het landschap, de natuur, de eigen Achterhoekse cultuur en de lokale economie".* Met andere woorden, er werd voornamelijk ingezet op **groei** van recreatie en toerisme, werk en **economisch succes**. Deze focus gold in die periode ook voor de gehele Achterhoek, die groei en versterking van toerisme als specifiek doel in het economisch beleid had opgenomen.

Beleef het in Berkelland 2021 – actualisatie van het beleidsstuk uit 2008

In juli 2021 stelde de gemeenteraad van Berkelland het beleid 'Beleef het in Berkelland – actualisatie van het beleidsstuk uit 2008' vast. Verschillende ontwikkelingen in de dertien jaar daarvoor vroegen om een actualisatie van het beleid uit 2008. Deze actualisatie is tevens gebruikt als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

De ambitie in dit beleidsstuk luidt als volgt: *"In Berkelland zien we de ruimte, kansen en mogelijkheden om onze vrijetijdssector verder te ontwikkelen en versterken. Hierdoor versterken we onze lokale economie en zorgen we ervoor dat de leefbaarheid wordt verhoogd. De groei van de vrijetijdssector mag echter* ***niet ten koste gaan van*** *waar we zo trots op zijn: onze prachtige omgeving en onze 'Achterhoekse' cultuur. We willen daarom, in nauwe samenwerking met partijen uit andere sectoren, inzetten op een* ***waardevolle, verantwoorde en duurzame ontwikkeling*** *op een manier die past bij Berkelland."* Daarbij wordt expliciet benoemd dat de vrijetijdssector gezien wordt als middel om een belangrijke bijdrage te leven aan een **prettige leefomgeving**.

De doelen uit het beleid van 2021 luiden als volgt:

1. Vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties
2. Doorontwikkelen toeristische infrastructuur
3. Toeristische informatievoorziening en gastheerschap verder professionaliseren
4. Toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie van de Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden beter benutten
5. Zichtbaarheid en positie van vrijetijdsaanbod Berkelland vergroten

Vergelijking beleid 2008 en 2021

Wanneer het beleid uit 2008 wordt vergeleken met het beleid uit 2021 is een duidelijke koerswijziging te zien. Waar in 2008 de focus gericht is op groei en economisch succes, ligt de focus in 2021 nog steeds op groei, maar met aandacht voor de impact van toerisme en het belang van duurzaam toerisme en balans. Groei an sich is daarmee niet langer het doel, maar de toeristische sector wordt gezien als belangrijk middel om bij te dragen aan een waardevolle leefomgeving. Deze verschuiving is mede te verklaren door landelijke ontwikkelingen en publicaties als 'Perspectief 2030' van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) en 'Waardevol toerisme' van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) (beide uit 2019).

4.2 Opbrengsten beleid

Deelvraag 2: Welke resultaten heeft het beleid opgeleverd in de afgelopen jaren en sluit dat aan bij de beoogde resultaten?

Belangrijkste bevindingen

- Gemeente Berkelland heeft de afgelopen jaren verschillende doelen uit het beleid behaald, zoals het vergroten van vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties en het doorontwikkelen van toeristische infrastructuur. Op het beleidsdoel 'toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie Berkel, kernen en buitengebied beter benutten' is verdere ontwikkeling wenselijk.
- Om deze beleidsdoelen te behalen zijn concrete acties uitgevoerd. Op twee acties na zijn alle acties zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma uitgevoerd. De actie 'toeristische ontwikkelpotentie kernen en buitengebieden' is slechts gedeeltelijk uitgevoerd en de actie 'oprichten lokaal platform toerisme' is niet uitgevoerd.

Gemeente Berkelland stelt, naast de jaarlijkse p&c cyclus, jaarlijks een voortgangsrapportage. Deze wordt ter informatie aan de gemeenteraad aangeboden. In deze rapportage wordt de voortgang van het toeristisch-recreatief beleid beschreven. Op basis van die rapportage, het gesprek met de beleidsmedewerker recreatie en toerisme en het gesprek met de portefeuillehouder hebben we in beeld gebracht of er is uitgevoerd wat er beloofd is en of dat aansluit bij de beoogde resultaten. We kijken hiervoor naar de doelen uit het beleid van 2021. Onderstaande tabel geeft weer of de doelen uit het beleid van 2021 zijn behaald, door middel van stoplichten. Daarnaast is per actie aangegeven of deze actie wel of niet is uitgevoerd (respectievelijk met een groen vinkje of rood kruis). De toelichting per doel volgt na de tabel.

Doel 1) Vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties	
Plan van aanpak beleidskaders verblijfsrecreatie	√
Uitkomsten vitaliteit dagrecreatie	√
Opstellen museumvisie	√
Doel 2) Doorontwikkelen toeristische infrastructuur	
Verbeteren bestaande fiets-, wandel- mountainbike en ruiternetwerk en -routes	√
Samenwerking met het routebureau Stichting Achterhoek Toerisme voortzetten	√
Onderzoeken onderbrengen bestaande routenetwerk bij routebureau	√
Doel 3) Toeristische informatievoorziening verder professionaliseren	
Overlegstructuur gemeente – VVV's/TIP's	√
Professionaliseren fysieke locaties VVV's/TIP's	√
Updaten TOP's	√
Plan van aanpak online informatievoorziening	√
Doel 4) Toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie Berkel, kernen en buitengebied beter benutten	
Onderzoek Saxion Hogeschool	√
Toeristische ontwikkelpotentie kernen, Berkel en buitengebieden	√
Doel 5) Zichtbaarheid en positie van vrijetijdsaanbod Berkelland vergroten	
Plan van aanpak zichtbaarheid aanbod	√
Overkoepelende acties	
Samenwerking Stichting Achterhoek toerisme continueren	√
Samenwerking regionale Vrijetijdsagenda continueren	√
Samenwerking Bedrijvenkring Berkelland	√
Oprichten Lokaal Platform Toerisme*	-
Plan van aanpak lokale data**	√
Plan van aanpak lokale kennisdeling***	√
Actualiseren Verordening toeristenbelasting	√
Projectengeld (o.a. voor cross-overs)***	√

**) Een lokaal platform/klankbordgroep toerisme is tot op heden nog niet opgericht en daarom opnieuw opgenomen in het herijkte beleid. De huidige beleidsmedewerker recreatie en toerisme heeft deze actie overgenomen van zijn voorganger, maar heeft voorrang gegeven aan het leren kennen van de ondernemers. Dit is nodig om een gedegen keuze te maken voor ondernemers die in de klankbordgroep kunnen plaatsnemen. Daarnaast is er tot op heden geen vrij besteedbaar budget waar ondernemers over kunnen meebeslissen. Het streven is om deze klankbordgroep in 2027 op te richten ter voorbereiding op de nieuwe lokale recreatie & toerisme visie.*

***) Er is geen plan van aanpak opgesteld, maar er wordt zowel op regionale schaal als op lokale schaal continu data vergaard. Bijvoorbeeld over logiesaccommodaties (via de Landelijke Data Alliantie (LDA)) en het trend data onderzoek van de provincie, waar gemeente Berkelland lokale data uit kan halen.*

****) Er is geen plan van aanpak opgesteld, maar er wordt wel veel georganiseerd in het kader van kennisdeling. Denk aan het regionale kennisplein, bijeenkomsten in het kader van het Programma Vitaliteit Vakantieparken en de Berkellandse toeristische netwerkdag met kennisdeling over een actueel thema en ondernemers die innovatieve concepten presenteren.*

*****) Cross-sectorale ontwikkelingen en projecten zijn iets waar de gemeente continu aan werkt. Bijvoorbeeld in het kader van 'het verhaal van Berkelland' of de Smaakmakers route.*

Toelichting per doel

Doel 1) Vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties
Gemeente Berkelland heeft drie dingen gedaan om bij te dragen aan het vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties.

1. Vitaliteitsprogramma Verblijfsrecreatie Achterhoek
Gemeente Berkelland werkt sinds 2022 mee aan het Vitaliteitsprogramma Verblijfsrecreatie Achterhoek. Hiermee stimuleert en ondersteunt de gemeente ondernemers die hun bedrijf willen vitaliseren. Het Vitaliteitsprogramma biedt onder andere de mogelijkheid tot een bedrijfsreview, inspiratietoer en/of advies op maat. De voortgangsrapportage 2024 laat zien dat er tot dan toe acht intakes en vier bedrijfsreviews zijn geweest in gemeente Berkelland. Daarnaast zijn er drie inspiratiesessies en twee toeren georganiseerd in de Achterhoek.

2. Nieuwe beleidskaders verblijfsrecreatie
In januari 2023 stelde de gemeenteraad de nieuwe beleidskaders voor verblijfsrecreatie vast: "*Beleidskaders verblijfsrecreatie Berkelland 2022*". Om tot deze kaders te komen is een participatieproces doorlopen waarbij verschillende gesprekken zijn gevoerd met ondernemers en een stakeholder bijeenkomst is georganiseerd, waar onder andere ondernemers voor zijn uitgenodigd.

Het uitgangspunt van het beleidskader is onderscheidend aanbod aan vitale verblijfsaccommodaties van een goede kwaliteit. Met deze kaders wordt ruimte geboden aan ondernemers om in te spelen op de snel veranderende markt, zonder daarbij de impact van verblijfsaccommodaties en hun bezoekers op de samenleving en omgeving uit het oog te verliezen. De kaders worden gebruikt om nieuwe initiatieven voor verblijfsaccommodaties te toetsen.

3. Netwerkbijeenkomst
In november 2023 organiseerde de gemeente een netwerkbijeenkomst voor de vrijetijdssector waar zo'n 50 ondernemers en organisaties bij aanwezig waren. Deze bijeenkomst richtte zich op het terugblikken op 2023, het uitwisselen van tips en adviezen en online reviewmanagement. Hiermee draagt deze inzet bij aan het vitaliseren van de dag- en verblijfsrecreatie.

Doel 2) Doorontwikkelen toeristische infrastructuur
Op verzoek van de gemeente heeft het routebureau van Stichting Achterhoek Toerisme regelmatig aanpassingen doorgevoerd in het routenetwerk om het netwerk beter te ontsluiten en te laten leiden langs mooie plekken in de gemeente. De volgende vier concrete projecten zijn uitgevoerd:

- Er zijn een aantal kerkenpaden geïntegreerd in het fietsroutenetwerk.
- Er zijn twee wandelingen met thema WO II ontwikkeld die geïntegreerd worden in het wandelnetwerk Achterhoek.
- In juli 2023 is in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Gelderland een derde klompenpad geopend.
- Er wordt gewerkt aan de uitbreiding van het Achterhoekse mountainbikenetwerk.

Doel 3) Toeristische informatievoorziening en gastheerschap verder professionaliseren
De gemeente Berkelland heeft de afgelopen jaren twee inspanningen verricht om het gastheerschap en de toeristische informatievoorziening verder te professionaliseren.

1. Regiocoördinator Berkelland
De inzet van de regiocoördinator Berkelland bij Stichting Achterhoek Toerisme is in 2025 opnieuw verlengd voor drie jaar. Zij heeft een belangrijke rol in de toeristische informatievoorziening en het gastheerschap. Samen met de lokale vrijetijdssector en de beleidsadviseur toerisme en recreatie werkt de regiocoördinator aan marketing & communicatie, productontwikkeling, route-ontwikkeling, gastheerschap en het verbinden van de sector op lokaal niveau. Uit de gesprekken is gebleken dat ondernemers de inzet van de

regiocoördinator als waardevol en belangrijk bestempelen. De wens is om de inzet van de coördinator structureel te beleggen.

2. Gezamenlijk overleg VVV's en TIP's
Er vindt twee keer per jaar een gezamenlijk overleg plaats tussen de besturen van de vier Verenigingen voor Vreemdelingenverkeer (VVV's) en Toeristische Informatiepunten (TIP's) in Berkelland, de regiocoördinator en de gemeente. Hier vindt afstemming plaats over de ontwikkelingen in de vrijetijdssector en onderlinge samenwerking.

Doel 4) Toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie van de Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden beter benutten
Gemeente Berkelland heeft de afgelopen jaren ingezet op verschillende acties om bij te dragen aan de ontwikkelpotentie van de Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden.

1. Onderzoek Saxion Hogeschool
De gemeente heeft studenten van Saxion Hogescholen opdracht gegeven om de ontwikkelpotentie van de Berkel in relatie tot thema's (vrijetijds)economie, natuur, landschap, cultuur en sport te onderzoeken. Op basis van deze bevindingen is het thema teruggekomen in de herijking van de beleidsnota 'Beleef het in Berkelland' 2025.

2. Ontwikkelpotentie kernen, de Berkel en de buitengebieden
De gemeente heeft in drie van de vier centra geïnvesteerd om in te zetten op revitalisering. De vierde kern, Ruurlo, moet nog. De start van het werk staat voor nu gepland voor 2027. Voor de vernieuwing van het centrum van Borculo is echter slechts budget voor de eerste fase. Voor fase 2 en 3, waaronder het bevaarbaar maken van de Berkel, zijn geen middelen beschikbaar. Het is onduidelijk of op deze manier de potentie van de Berkel en de potentie van het centrum van Borculo voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen optimaal benut worden. Daarom scoort dit punt oranje.

Daarnaast zijn de kernen zijn bezig zich verder te ontwikkelen en te profileren. Zo profileert Eibergen zich als Podiumdorp van het Oosten, is er "Mooi in Ruurlo" en "Berkelstad Borculo". Voor Neede is een toekomst/promotieplan in ontwikkeling. Deze inzet draagt bij aan het vergroten van de bekendheid van de kernen en het benutten van de potentie voor recreatie en toerisme. De uitvoering hiervan ligt bij de centrumondernemers van de verschillende kernen, de VVV's en de bedrijvenkring. De gemeente is hier vanuit meerdere disciplines bij betrokken en heeft hierin een meedenkende, maar geen beslissende rol. Dit zorgt ervoor dat de inzet en uitwerking per kern verschilt en niet overal gelijk loopt.

Doel 5) Zichtbaarheid en positie van vrijetijdsaanbod Berkelland vergroten
Gemeente Berkelland heeft zich de afgelopen jaren ingezet om de zichtbaarheid en positie van het vrijetijdsaanbod in Berkelland te vergroten, zowel voor bezoekers als voor eigen inwoners.

De inzet van de regiocoördinator draagt hier in belangrijke mate aan bij (zie ook doel 3). In aanvulling op de werkzaamheden van de regiocoördinator is er in maart 2024 voor het eerst een Toeristische Open Dag Berkelland georganiseerd waar zo'n 30 bedrijven uit de sector aan meededen. Tijdens deze dag is er brede interesse uitgesproken voor een vervolg hierop.

4.3 Ontwikkeling van capaciteit en middelen

Deelvraag 1: Hoe heeft het beleidsveld zich ontwikkeld in de gemeente (investeringen, inzet fte's)?

Belangrijkste bevindingen

- Vanaf 2019 is de capaciteit voor recreatie en toerisme geleidelijk toegenomen. Vanaf 2023 is de functie uitgebreid naar 1 FTE (36 uur).
- Vanaf 2021 is er geen structureel lokaal budget meer voor toerisme en recreatie, maar alleen incidenteel budget. Voor de periode 2026-2028 is er jaarlijks €133.000 beschikbaar.

Naast de ontwikkelingen in het beleid vanaf 2008 tot nu kijken we naar de ontwikkeling van het beleidsveld recreatie en toerisme. We hebben het dan over de ontwikkeling van de beschikbare FTE's en budgetten vanuit de gemeente.

Beschikbare capaciteit in FTE's in de periode 2019 - 2026

De capaciteit voor recreatie en toerisme bestaat op dit moment uit[14]:

- 1 FTE voor de beleidsmedewerker (36 uur)
- Een regiocoördinator vanuit Stichting Achterhoek Toerisme die 20 uur per week werkt voor gemeente Berkelland.

Vanaf 2019 heeft de capaciteit in FTE's voor recreatie en toerisme zich als volgt ontwikkeld:

- In de periode tot aan 2019 was toerisme en recreatie onderdeel van een zogeheten 'combinatiefunctie'. Er was geen afgebakend aantal uur voor recreatie en toerisme beschikbaar.
- In 2019 kwam er 18 uur (0,5 FTE) beschikbaar voor recreatie en toerisme
- In 2023 is er een fulltime functie van 36 uur (1 FTE) voor recreatie en toerisme.
- Tot aan 2023 ging er een deel van deze fulltime uren ook naar het penvoerderschap van de regionale samenwerking in de Achterhoek. Inmiddels is dit penvoerderschap niet langer belegd bij de beleidsmedewerker recreatie en toerisme, maar bij de strategisch beleidsmedewerker platteland.

De functie recreatie en toerisme is gaandeweg uitgegroeid van een combinatiefunctie naar een fulltime rol. Het MT zag dat de reguliere taken van de beleidsadviseur niet langer binnen de oorspronkelijke 18 uur pasten. Bij de aanstelling van een nieuwe beleidsadviseur in 2019 werd bevestigd dat voor een goede invulling van deze rol meer capaciteit nodig was. De ophoging van de capaciteit voor recreatie en toerisme is daarmee vooral een intern proces geweest. De gemeenteraad heeft in die beslissing geen verdere rol gehad.

Tegelijkertijd verviel in 2020 de functie van de regiocoördinator van de gemeente Berkelland door bezuinigingen, waardoor extra taken bij de beleidsadviseur recreatie en toerisme terechtkwamen. In datzelfde jaar vertrok ook de ambtenaar die programmamanager was voor de gemeentelijke samenwerking in de Achterhoek; deze verantwoordelijkheid werd eveneens toegevoegd aan het takenpakket van de beleidsadviseur recreatie en toerisme. In april 2023 is de rol van programmamanager weer losgekoppeld van de beleidsfunctie, het aantal uren (36 uur) voor de beleidsadviseur is hierbij gelijk gebleven. Dit om extra tijd vrij te spelen bij de beleidsadviseur.

[14] Voor een beschrijving van deze twee functies, zie bijlage 4.

Figuur 2 Ontwikkeling capaciteit beleidsadviseur recreatie en toerisme

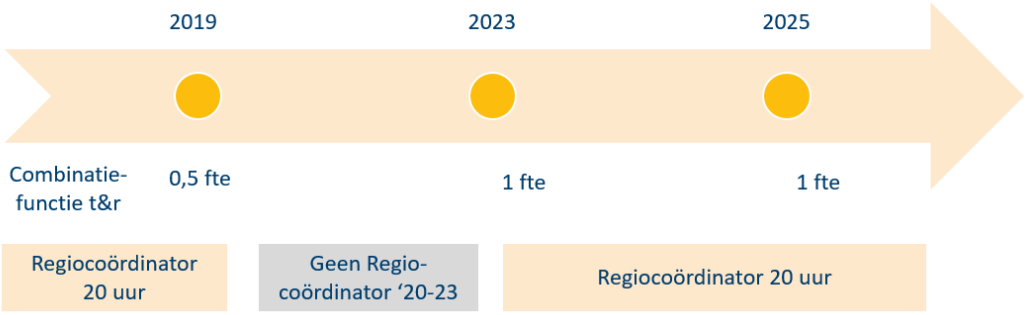

Budgetten
De budgetten zien er op dit moment als volgt uit:

- Voor het huidige programma, de periode 2026-2028, is jaarlijks €133.000 beschikbaar, inclusief de regio-coördinator.
- Daarnaast gaat er jaarlijks €87.500 naar de Stichting Achterhoek Toerisme en €35.000 naar de Vrijetijdsagenda Achterhoek.

De budgetten voor recreatie en toerisme hebben zich als volgt ontwikkeld:

- Vanwege bezuinigingen bij de gemeente Berkelland is er vanaf 2021 geen structureel lokaal budget meer beschikbaar voor toerisme en recreatie.
- In 2021 heeft de gemeenteraad €115.000 (incidenteel budget) beschikbaar gesteld voor de Uitvoeringsagenda 2021-2024.
- Voor het huidige programma, de periode 2026-2028, is jaarlijks €133.000 beschikbaar, inclusief de regio-coördinator.
- Daarnaast gaat er jaarlijks €87.500 naar de Stichting Achterhoek Toerisme en €35.000 naar de Vrijetijdsagenda Achterhoek.

4.4 Huidig beleid: Beleef het in Berkelland 2026-2028 – herijking van het beleidsstuk uit 2021

Deelvraag 3: Hoe ziet het huidige beleid eruit, welke doelen en ambities dient het beleid?

Belangrijkste bevindingen

- De herijking van het beleidsstuk 'Beleef het in Berkelland 2026-2028' is opgedeeld in drie delen: een situatieschets met feiten en trends, een visie en ambitie tot 2030, en een concreet uitvoeringsprogramma met acties.
- De gemeente streeft naar een duurzame en verantwoorde ontwikkeling van de vrijetijdssector, met behoud van de 'Achterhoekse' cultuur en natuur. Berkelland heeft deze ambitie uitgewerkt in vijf speerpunten.
- Deze speerpunten zijn vergelijkbaar met het beleid uit 2021, aangescherpt met een extra focus op duurzaamheid, kwaliteit en maatwerk per kern.

Door onder andere de COVID-19 pandemie hebben er diverse regionale en lokale ontwikkelingen plaatsgevonden die van invloed zijn op de vrijetijdssector. Daarom ontstond de noodzaak de visie uit 2021 te herijken. Deze herijking is vastgelegd in de 'Beleef het in Berkelland 2026-2028 – herijking van het beleidsstuk uit 2021' en vastgesteld door de gemeenteraad in april 2025.

4.4.1 Algemene beschrijving beleid

De Herijking Beleef het in Berkelland 2026-2028 is opgedeeld in drie delen.

1. Het eerste deel geeft een situatieschets met feiten en cijfers over de vrijetijdssector, trends en ontwikkelingen, resultaten van relevante onderzoeken en een SWOT-analyse. Daarnaast wordt er een overzicht gepresenteerd van belangrijke stakeholders die zich inzetten voor een sterke en aantrekkelijke vrijetijdssector. De gemeente bepaalt de kaders van het speelveld van de vrijetijdssector en bepaalt daarmee welke ontwikkelingen wel of juist niet zijn toegestaan.
2. Het tweede deel is richtinggevend en formuleert een visie en ambitie tot 2030 met uitgangspunten en vijf speerpunten. Deze geven richting aan de gewenste ontwikkeling.
3. Het derde deel brengt concretisering aan in de vorm van een uitvoeringsprogramma, waarin per speerpunt concrete acties worden benoemd die moeten bijdragen aan het behalen van de visie en ambitie tot 2030.

De schematische beleidsreconstructie van het lokale en regionale recreatie- en toerismebeleid is opgenomen in figuur 3 op pagina 23.

4.4.2 Speerpunten beleid

De ambitie uit het herijkte beleid luidt als volgt: "*In Berkelland zien we de ruimte, kansen en mogelijkheden om onze vrijetijdssector verder te ontwikkelen en versterken. Hierdoor versterken we onze lokale economie en zorgen we ervoor dat de leefbaarheid wordt verhoogd. De groei van de vrijetijdssector mag echter niet ten koste gaan van waar we zo trots op zijn: onze prachtige omgeving en onze 'Achterhoekse' cultuur. We willen daarom, in nauwe samenwerking met partijen uit andere sectoren, inzetten op een waardevolle, verantwoorde en duurzame ontwikkeling op een manier die past bij Berkelland. Door met deze insteek de vrijetijdssector de komende jaren te versterken dragen we bij aan een Berkelland waarin het fantastisch is om te wonen, werken en recreëren, of je nu een inwoner, ondernemer of bezoeker bent. Hoe we dit gaan bereiken leggen we hieronder uit*". Daarmee komt deze ambitie één op één overeen met de ambitie uit het beleid van 2021 en blijft de focus van de gemeente het willen groeien, maar met aandacht voor duurzaam toerisme in balans.

Er zijn vijf speerpunten geformuleerd om de komende jaren (2026-2028) aan deze ambitie te werken:

1. Vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties

Er wordt ingezet op een veelzijdig, onderscheidend en kwalitatief aanbod aan dagattracties en verblijfsaccommodaties die vitaal zijn. Hierbij is het belangrijk om het bestaande aanbod te revitaliseren en nieuw onderscheidend aanbod toe te voegen.

2. Doorontwikkelen toeristische infrastructuur

Het is belangrijk om te blijven investeren in de toeristische basisinfrastructuur (fiets-, wandel-, mountainbike- en ruiterpaden) en de beleving ervan. Hierdoor kunnen niet alleen bezoekers, maar ook inwoners zich op een veilige en aantrekkelijke manier genieten van de natuur en het cultureel erfgoed.

3. Toeristische informatievoorziening en gastheerschap verder professionaliseren

Door te werken aan het kwaliteitsniveau van de toeristische informatievoorziening en gastheerschap kunnen bezoekers waaronder de eigen inwoners van Berkelland beter geïnformeerd worden, zowel on- als offline.

4. Toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie van de Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden beter benutten

De kernen met bijbehorende buitengebieden in Berkelland hebben ieder hun eigen karaktereigenschappen en toeristisch-recreatieve kwaliteiten. De gemeente wil nog meer gebruik maken van deze kwaliteiten om daarmee de vrijetijdssector te ontwikkelen en versterken.
Ze besteden hierbij ook aandacht aan de ontwikkelpotentie van de Berkel: de rivier waar Berkelland haar naam aan te danken heeft.

5. Zichtbaarheid en positie van vrijetijdsaanbod Berkelland vergroten

Door de zichtbaarheid van het vrijetijdsaanbod in Berkelland te vergroten zullen bezoekers sneller naar Berkelland komen voor een dagje uit of vakantie. Daar komt bij dat hierdoor inwoners ook beter weten wat er

in de nabije omgeving allemaal te doen is. Anderzijds zet de gemeente met dit speerpunt ook in op waarborging van het belang van de vrijetijdssector in gemeentelijk beleid en op politieke agenda's.

Deze vijf speerpunten zijn geconcretiseerd in twintig acties voor de periode tot en met 2028. Zie hiervoor bijlage 3.

4.4.3 Speerpunten 2021 vs. 2025

Wanneer we de speerpunten uit het uit het beleid van 2025, gericht op de periode 2026-2028, vergelijken met de speerpunten uit het beleid van 2021 dan zijn deze ongewijzigd. Wel zijn er aanscherpingen toegevoegd in de toelichtingen op de speerpunten:

6. Vergroten van het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties

- De kernboodschap – het vergroten van vitaal en kwalitatief aanbod – is behouden.
- Het beleid uit 2025 is uitgebreid met kwaliteitscriteria: gasttevredenheid, bezettingsgraad, onderhoud, uitstraling, eigentijdsheid, marketing en ondernemerschap.
- Duurzaamheid en inclusiviteit zijn toegevoegd als belangrijke pijlers.

7. Doorontwikkelen toeristische infrastructuur

- De focus op wandel-, fiets-, mountainbike- en ruiterroutes is behouden.
- Er wordt in het beleid van 2025 expliciet een link gelegd tussen infrastructuur en routegebonden buitenrecreatie.
- In het beleid van 2025 wordt het veiligheidsaspect niet langer expliciet benoemd, terwijl dat in het beleid van 2021 wel benoemd is.

8. Toeristische informatievoorziening en gastheerschap verder professionaliseren

- De focus op zowel online als offline informatievoorziening is behouden.
- In 2025 is dit doel concreter uitgewerkt door expliciet de VVV's, TIP's en TOP's te benoemen.
- Er is een verschuiving van focus op het verhogen van het kwaliteitsniveau (in het beleid van 2021) naar kwaliteit én professionalisering en actualisering (in het beleid van 2025).

9. Toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie van de Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden beter benutten

- De kernboodschap – ontwikkelpotentie benutten – is behouden.
- In 2025 is het beleid meer gericht op gebiedsgerichte ontwikkeling en maatwerk per kern.

10. Zichtbaarheid en positie vrijetijdsaanbod Berkelland vergroten

- De kernboodschap – zichtbaarheid en positie vergroten – is behouden.
- De regiocoördinator wordt in het beleid van 2025 expliciet benoemd.

Figuur 3 Beleidsreconstructie Recreatie en Toerisme gemeente Berkelland
De donker paars omlijnde blokken geven projecten of beleidsstukken aan waar gemeente Berkelland lokaal aan werkt, los van de regionale acties in de Achterhoek.

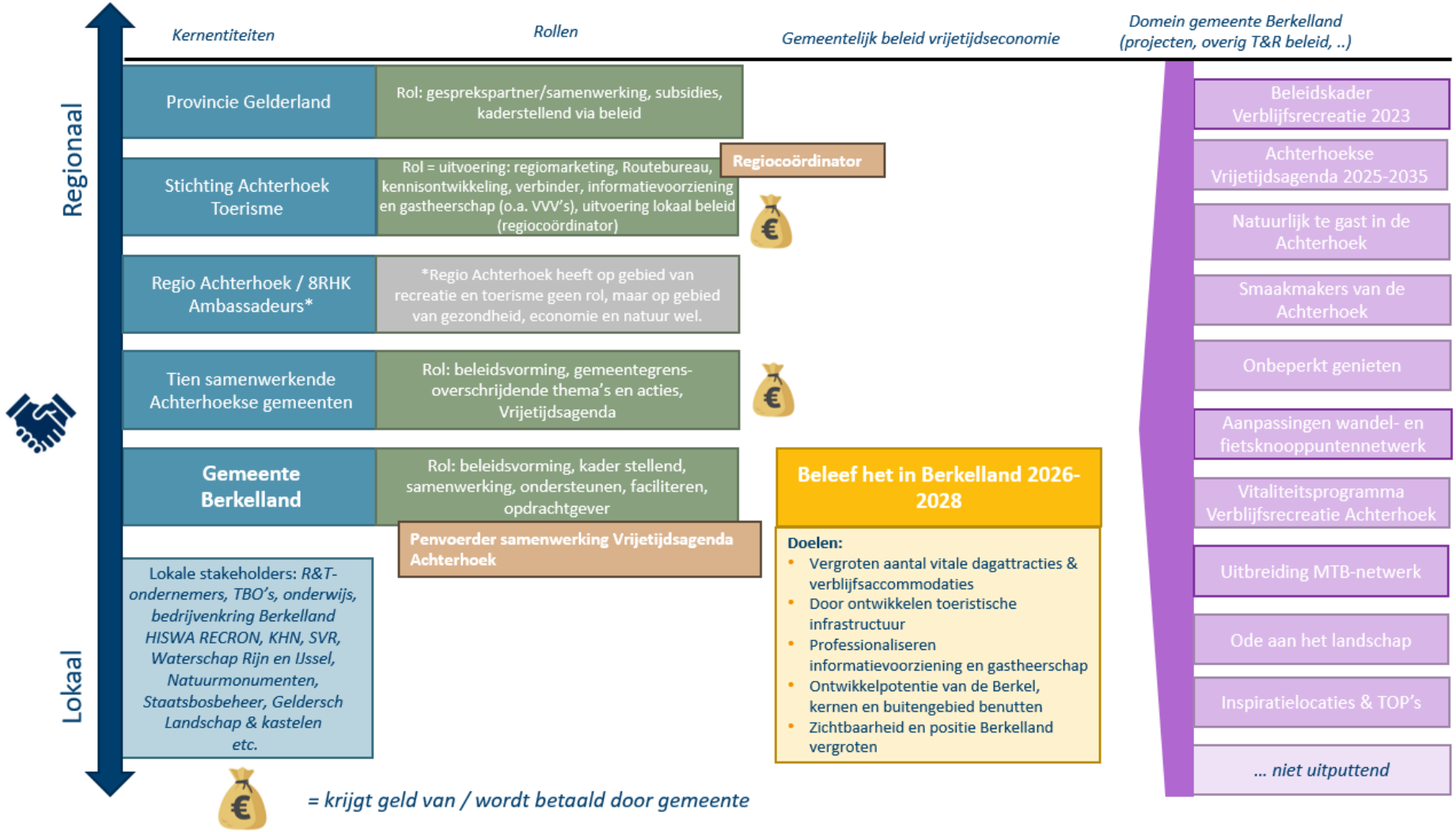

4.5 Aansluiting doelen en behoeften

Deelvraag 4: Sluiten de doelen en acties aan bij de behoeften van de R&T sector in de gemeente?

Belangrijkste bevindingen

- De ambities sluiten grotendeels aan op wat de sector belangrijk vindt.
- De betrokkenheid van ondernemers bij de beleidsvorming in 2021 heeft hier aan bijgedragen.

Uit de gesprekken komt naar voren dat de ambities grotendeels aansluiten op wat de sector belangrijk vindt. Veel ondernemers kennen het herijkte beleid uit 2025 nog niet, maar herkennen zich wel in de doelen uit 2021. Die sluiten vrijwel volledig aan op de vernieuwde ambities. De betrokkenheid van ondernemers bij de beleidsvorming in 2021 – onder meer via een klankbordgroep – heeft hier nadrukkelijk aan bijgedragen. In de herijkte visie is met name de uitvoeringsagenda vernieuwd. Ook hebben ondernemers aangegeven meerwaarde te zien in de werkzaamheden van de regiocoördinator waarmee wordt bijdragen aan de uitvoering van de gestelde doelen en acties.

Daarnaast benadrukten ondernemers in het gesprek een aantal punten die zij voor de komende jaren belangrijk vinden:

- Blijvende aandacht voor het agrarisch buitengebied, met ruimte voor multifunctionele landbouw.
- Versterking van centrummanagement in de vier kernen. Na investeringen in de fysieke inrichting (hardware) is volgens ondernemers ook inzet op de 'software' nodig. De bedrijvenkring draagt hieraan bij, maar financiële steun vanuit de gemeente is gewenst om dit verder te versterken.
- Meer nadruk op de eigen identiteit van de vier kernen, in plaats van een focus op Berkelland als geheel.
- Structureel budget voor de regiocoördinator van de gemeente Berkelland.
- Betere organisatorische borging van toerisme en recreatie binnen de gemeente. Hoewel het beleid ruimte biedt voor ontwikkeling, lopen initiatieven volgens ondernemers soms vast in gemeentelijke processen, zoals ruimtelijk beleid.

4.6 Lokale en regionale invloed recreatie en toerisme

Deelvraag 5: Welke rol en welke invloed heeft de gemeente de afgelopen jaren gehad op R&T gebied, zowel lokaal als regionaal?
Deelvraag 6: Hoe verhoudt het gemeentelijk beleid zich tot het regionale beleid? In welke mate versterkt lokaal beleid het regionale beleid en andersom?

Belangrijkste bevindingen deelvraag 5 en 6

- De gemeenteraad van Berkelland is op verschillende momenten betrokken geweest bij het beleid voor recreatie en toerisme, maar heeft niet actief deelgenomen aan de herijking van het beleid in 2025. De raad wordt jaarlijks geïnformeerd.
- De herijking van het beleid van Berkelland sluit aan bij de regionale Achterhoekse Vrijetijdsagenda 2025-2035, met de regiocoördinator als belangrijke schakel tussen lokaal en regionaal beleid.
- Omdat gemeente Berkelland het penvoerderschap voor de regionale samenwerking vervuld heeft zij indirect invloed op het regionale beleid en de afstemming daarvan met het lokale beleid (en andersom).
- Vergelijkend blijkt dat het regionale beleid de koers bepaalt (wat en waarom), terwijl het lokale beleid deze koers vertaalt naar concrete acties voor Berkelland (hoe en waar).

4.6.1 Invloed gemeenteraad

De gemeenteraad is de afgelopen jaren op verschillende momenten betrokken bij het beleid voor recreatie & toerisme. Dit gebeurde onder meer via:

- Raadssessies tijdens de totstandkoming van het beleid in 2021 en de kaders voor verblijfsrecreatie in 2022. Bij de herijking van het beleid in 2025 is de gemeenteraad niet betrokken geweest in de vorm van een raadssessie. Wel heeft de gemeenteraad dit beleid vastgesteld.
- De jaarlijkse raadsbrief waarin de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang van het lokale en regionale beleid en de p&c-cyclus.
- Periodieke raadsinformatiemarkten, waar toerisme en recreatie soms op de agenda staan. Al is hiervoor niet elk jaar ruimte.

Het belang van de sector is echter niet overal binnen de gemeente volledig in beeld, waaronder ook bij de gemeenteraad. Dit kwam naar voren in de gevoerde gesprekken, en blijkt uit de bezuiniging op de regio-coördinator in de periode 2020-2023 en het gegeven dat er geen structureel budget is. Hier liggen verbetermogelijkheden.

4.6.2 Koppeling lokaal en regionaal beleid

Gemeente Berkelland opereert op lokaal niveau en maakt daarnaast onderdeel uit van regio Achterhoek. Dit doet de gemeente in de vorm van de Achterhoekse samenwerking met negen andere gemeenten: Aalten, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.

Vanuit deze samenwerking is de Achterhoekse Vrijetijdsagenda 2025-2035[15], die de koers bepaalt voor de vrijetijdssector in de regio. De agenda is gericht op drie speerpunten:

1. Het fundament waarborgen – gericht op het structureel voortzetten van kwaliteitsverhogende acties, voortkomend uit de vorige vrijetijdsagenda, die essentieel zijn voor een duurzame en goed georganiseerde vrijetijdssector in de regio. Acties die hieronder vallen zijn onder andere het up to date houden van informatievoorziening, gastheerschap op niveau, investeringen in het verbeteren en onderhouden van Toeristische Overstappunten (TOP's), het bewaken van de balans tussen recreatie en natuur en dataverzameling en monitoring.
2. Vitaliteit en duurzaamheid – gericht op het versterken van de vitaliteit van de (verblijfs)sector door ondernemers te ondersteunen met kennis en inzicht in marktontwikkelingen, internationale bezoekersstromen en natuurinclusieve bedrijfsvoering. Acties die hieronder vallen zijn onder andere een onderzoek naar de vitaliteit van de verblijfsrecreatie, het inzetten van coaches en inspiratiesessies voor ondernemers en kennisdeling over een natuurinclusieve vrijetijdssector.
3. Versterken onderscheidend vermogen – om het onderscheidend vermogen van de regio beter naar voren te brengen en te versterken door beleving en gastvrijheid te bevorderen. Acties die hieronder vallen zijn onder andere het aanscherpen en versterken van het toeristisch profiel, het routenetwerk op orde houden in samenwerking met Achterhoek Toerisme en het voortzetten van het programma Buitengewone Regio.

In het raadsvoorstel van 1 juli 2025 'Herijking toeristische visie Beleef het in Berkelland met uitvoeringsagenda 2026-2028' is te lezen dat de herijking voortborduurt op de Vrijetijdsagenda Achterhoek en dat er bewust is gekozen om acties uit de lokale uitvoeringsagenda goed te laten aansluiten op de acties uit de regionale Vrijetijdsagenda om zo, waar mogelijk, een multiplier effect te creëren. De regiocoördinator speelt een belangrijke rol in de uitvoering van het regionale beleid op lokaal niveau. De coördinator fungeert namelijk als de verbinder tussen de gemeente, ondernemers, maatschappelijke partners en de regionale context van de Vrijetijdsagenda Achterhoek. Daarmee zorgt de coördinator dat de drie regionale speerpunten, zoals vastgelegd in de Vrijetijdsagenda, geïmplementeerd worden op lokaal niveau. De beleidsmedewerker toerisme richt zich vervolgens op het uitvoeren van het toeristisch-recreatief beleid en advisering binnen de gemeentelijke organisatie[16].

---

[15] De Achterhoekse Vrijetijdsagenda is eind 2024 vastgesteld door het college van gemeente Berkelland en ter kennisname aan de gemeenteraad aangeboden.

[16] Voor een uitgebreide functieomschrijving van de beleidsmedewerker recreatie & toerisme en de regiocoördinator Stichting Achterhoek Toerisme, zie bijlage 4.

Als we de regionale en lokale beleidsstukken met elkaar vergelijken concluderen we het volgende:

- Het regionale beleid schetst de koers en geeft antwoord op de vraag 'wat en waarom'. Het lokale beleid maakt deze koers concreter voor gemeente Berkelland en gaat in op de vraag 'hoe en waar'. Daarmee is het lokale beleid een doorvertaling van het regionale beleid. Zowel regionaal als lokaal ligt de focus op kwaliteit, balans en brede welvaart. Hierdoor ontstaat een duidelijke wisselwerking tussen regionale ambities en lokale uitvoering.
- Het regionale beleid heeft drie speerpunten, terwijl Berkelland vijf speerpunten hanteert. Hoewel deze speerpunten niet één op één hetzelfde zijn geformuleerd en andere terminologie gebruiken, komen ze inhoudelijk wel met elkaar overeen (zie tabel hieronder).

Regionaal	Lokaal
Fundament waarborgen	Speerpunt 3 (informatievoorziening)
Vitaliteit & duurzaamheid	Speerpunt 1 (vitaliteit dagattracties en verblijfsaccommodaties)
Onderscheidend vermogen versterken	Speerpunt 2 (toeristische infrastructuur), speerpunt 4 (ontwikkelpotentie) en speerpunt 5 (zichtbaarheid en positie Berkelland vergroten)

- Beide beleidsstukken richten zich op kwaliteit, balans en brede welvaart. Daarbij ligt de focus op de leefomgeving, inwonersprofijt, natuur in balans, vitaliteit en onderscheidend vermogen.
- Het lokale beleid benoemt expliciet het belang van samenwerking met onder andere Vrijetijdsagenda Achterhoek. Omdat gemeente Berkelland het penvoerderschap[17] voor deze samenwerking vervuld heeft zij indirect invloed op het regionale beleid en de afstemming daarvan met het lokale beleid (en andersom). Daarnaast vormt regiocoördinator de schakel tussen lokaal en regionaal en benoemd het lokale beleid meerdere keren het belang van de regionale samenwerking.
- Beide beleidsstukken vertalen de visie naar concrete acties in de vorm van een uitvoeringsagenda. Acties in beide stukken komen echter niet één op één overeen, maar worden in het lokale beleid wel toegepast en vertaald naar de Berkellandse context.
- Verschillen zitten hem vooral in het detailniveau: het regionale beleid hanteert een langer tijdspad (tot 2035) en legt de nadruk op de gemeenschappelijke koers voor de regio. Het lokale beleid is concreter, gericht op de periode 2026-2028 en legt de nadruk op de lokale context. Dit is logisch te verklaren zijn door het feit dat het regionale beleid koersbepalend is en het lokale beleid daar lokale invulling aan geeft.

Door deelname aan deze samenwerking heeft gemeente Berkelland een stem in de beslissingen die genomen worden in het kader van het regionale beleid. Daarnaast is gemeente Berkelland penvoerder binnen deze samenwerking en heeft zij daardoor indirect invloed op het regionale beleid en keuzes die daarin worden gemaakt. Uit de gesprekken blijkt dat de samenwerking met de Achterhoek en het merk 'Achterhoek' veel waarde heeft voor de gemeente, ondernemers en andere partners. Regionale samenwerking vormt daarom een belangrijke pijler van het lokale beleid. Daarbij is iedereen het erover eens dat Berkelland op zichzelf geen toeristisch merk is, en de Achterhoek wel.

Uit gesprekken blijkt echter dat voor ondernemers het regionale beleid verder ligt van hun dagelijks praktijk. Zij hebben hier weinig directe invloed op en ervaren het vooral als iets dat via de beleidsmedewerker recreatie en toerisme van de gemeente Berkelland en de regiocoördinator van de gemeente Berkelland vorm krijgt. Met beide staan ondernemers in contact.

[17] Dit penvoerderschap houdt in dat gemeente Berkelland voorzitter is van de ambtelijke werkgroepen en het portefeuillehouders overleg. Daarnaast is gemeente Berkelland verantwoordelijk voor de financiën van de verschillende projecten en de coördinatie van het regionale beleid.

4.7 Invloed recreatie en toerisme op andere beleidsvelden en andersom

Deelvraag 7: Wat is de invloed van R&T op andere beleidsvelden, en andersom wat is de invloed van andere beleidsvelden op R&T?

Belangrijkste bevindingen

- Recreatie en toerisme heeft invloed op verschillende beleidsvelden, en omgekeerd beïnvloeden andere beleidsvelden de ontwikkeling van recreatie en toerisme in Berkelland. Dit vraagt om integrale afstemming om de groei van de sector duurzaam te waarborgen.
- Op sommige punten zorgen de verschillende ambities per beleidsveld voor wrijving. Bijvoorbeeld op het gebied van horeca-ontwikkeling, druk op de natuur, onderhoud openbare ruimte.

Recreatie en toerisme raakt aan vele andere beleidsvelden. Hieronder wordt per beleidsveld aangegeven wat de invloed van recreatie en toerisme is op het beleidsveld, en hoe het beleidsveld van invloed is op recreatie en toerisme. Dit overzicht is gebaseerd op de inbreng van (beleids-)medewerkers van verschillende terreinen tijdens de ambtelijke bijeenkomst in oktober 2025. Zie bijlage 5 voor een uitgebreider verslag van de opbrengsten.

Beleidsveld	Invloed van recreatie en toerisme op andere beleidsvelden	Invloed van andere beleidsvelden op recreatie en toerisme
Energie en duurzaamheid	Recreatie en toerisme vragen om duurzame innovaties, zoals energieoplossingen, laadinfrastructuur voor voertuigen en circulaire toepassingen.	Energiebeleid (netcongestie, laadinfrastructuur, wind/zon) bepaalt mede de mogelijkheden voor recreatieve ontwikkelingen en beïnvloedt de landschappelijke beleving (van het buitengebied).
Fysieke leefomgeving en ruimtelijke kaders	Recreatie en toerisme leggen een ruimtelijke claim op de fysieke leefomgeving en verhoogt de druk op natuur en openbare ruimte; dit vraagt om zorgvuldige afwegingen in gebiedsontwikkeling en keuzes in het ruimtegebruik.	Beleid voor de fysieke leefomgeving beschermt ruimtelijke waarden en kwaliteiten. Dit brengt randvoorwaarden voor recreatieve initiatieven in gebieden met landschappelijke of ecologische waarde met zich mee.
Economie en arbeidsmarkt	Recreatie en toerisme biedt werkgelegenheid. Bezoekers zorgen voor bestedingen in o.a. horeca, winkels en cultuur. Dit draagt bij aan leefkwaliteit van de kernen en het buitengebied.	De beschikbaarheid van personeel beïnvloedt de groeimogelijkheden van de sector.
Centrumontwikkeling	Recreatie beïnvloedt de ontwikkeling en vitaliteit van centra via betrokkenheid bij centrumplannen.	De inrichting en de organisatie van activiteiten in de dorpscentra zijn van invloed op de aantrekkingskracht van de toeristen en recreanten op die centra.
Natuur en landbouw	Recreatie en toerisme bieden nieuwe verdienmodellen voor agrarische ondernemers. Hierdoor ondersteunt het hen bij onderhoud van het landschap. Recreatie in natuur vergroot het draagvlak voor bescherming ervan. Recreatie kan de druk op natuurwaarden vergroten.	Ontwikkelingen in de landbouw, zoals bedrijfsbeëindiging, bieden (binnen de kaders van beleid en regels) kansen voor recreatieve functies. Als natuur teveel onder druk staat, en een ongunstige staat van instandhouding heeft, kan dat leiden tot afsluiting ervan voor recreatie.

Sport, cultuur en erfgoed	Recreatie stimuleert gebruik en investeringen in sport-, cultuur- en erfgoedvoorzieningen.	Investeringen in sport, cultuur en erfgoed zijn mede bepalend voor het recreatieve aanbod en toeristisch profiel van de gemeente. Denk aan routestructuren, bewegen in de buitenruimte, sportevenementen, musea, beleefbaar erfgoed en ontmoetingsplekken.
Vergunningen, veiligheid en regelgeving	Groeiende bezoekersstromen vergroten de behoefte aan duidelijke regels voor toezicht, handhaving, vergunningen en veiligheid (b.v. alcoholgebruik en crowd control).	Regelgeving (APV, drank- en horecawet, veiligheidseisen) bepaalt wat wel en niet mogelijk is aan horeca-ontwikkeling en evenementen. Bijv. de alcoholverordening en beleidsregel nieuwe horeca buitengebied kaderen de mogelijkheden voor horeca, waar die vanuit toerisme en recreatie wel wenselijk kan zijn.
Infrastructuur en bereikbaarheid	Recreatie stimuleert investeringen in infrastructuur, maar verhoogt ook de druk op bereikbaarheid en de noodzaak tot beheer en onderhoud.	De kwaliteit van infrastructuur beïnvloedt de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de gemeente. Specifiek is het beheer en onderhoud van de fietspaden van belang voor recreatie en toerisme. Er is echter voor de toekomst minder geld beschikbaar voor beheer en onderhoud. Dit kan ervoor zorgen dat Berkelland minder aantrekkelijk wordt om te fietsen en wandelen.

5. Toekomstige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk staan toekomstige ontwikkelingen die zich voordoen centraal. Hiermee wordt een blik op de toekomst gegeven. Er wordt antwoord gegeven op onderstaande hoofd- en deelvragen.

(C) Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om de positieve impact van recreatie en toerisme lokaal te vergroten?

8. Welke (toekomstige) ontwikkelingen doen zich voor en hoe kan daar lokaal op ingespeeld worden?
9. Welke mogelijkheden heeft de gemeente (nog meer) om de bijdrage van recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie te vergroten? (Zijn er kleine of grote blinde vlekken in het bestaande beleid, bijvoorbeeld in vergelijking met andere gemeenten?)

5.1 Toekomstige ontwikkelingen

Deelvraag 8: Welke (toekomstige) ontwikkelingen doen zich voor en hoe kan daar lokaal op ingespeeld worden?

Belangrijkste bevindingen

- Gemeente Berkelland kan inspelen op de groeiende vraag naar routegebonden recreatie door te investeren in wandel- en fietspaden.
- Bij woningbouw moet recreatieruimte integraal worden meegenomen om druk op natuurgebieden te voorkomen.
- Multifunctioneel landgebruik biedt nieuwe economische kansen in de agrarische sector.
- Bestemmingsmanagement is van toenemend belang. Om toerisme en recreatie effectief te managen is regionale samenwerking essentieel, evenals het gebruik van bezoekersdata en marketing.
- Recreatie en toerisme kunnen bijdragen aan leefbaarheid door investeringen in voorzieningen en vrijwilligers.

Gemeente Berkelland krijgt nu en in de komende jaren te maken met verschillende trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op recreatie en toerisme. Deze trends en ontwikkelingen volgen uit de gevoerde gesprekken, de ambtelijke bijeenkomst en bureau onderzoek. Hierna volgt een beschrijving hiervan en wordt aangegeven wat gemeente Berkelland hier aan kan doen.

Toenemend belang en interesse in routegebonden recreatie

Routegebonden recreatie – zoals wandelen, fietsen, mountainbiken en paardrijden – groeit landelijk sterk en is inmiddels één van de meest populaire vrijetijdsactiviteiten. In 2022-2023 werden 1,4 miljard activiteiten ondernomen, waarvan 849 miljoen wandelingen en 262 miljoen fietstochten[18]. De populariteit hangt samen met de behoefte om buiten en in de natuur te zijn, wat bijdraagt aan rust, gezondheid en ontspanning. Vanwege de toenemende gezondheidsverschillen en zorgwekkende cijfers over bijvoorbeeld overgewicht en psychische gezondheid is wandelen en fietsen voor inwoners urgent. Ook voor toeristen is route-recreatie steeds belangrijker. Zeker in de Achterhoek **dé buitengewone regio van Nederland wil zijn, voor wandelen en fietsen.**

Wat kan Berkelland doen?

- Blijvend investeren in goed beheer en ouderhoud voor aantrekkelijke en veilige wandel- en fietspaden. In het kader daarvan is het van belang dat er voldoende financiële middelen beschikbaar (blijven) voor het beheren en onderhouden van de toeristisch-recreatieve infrastructuur. Tekorten vormen hierin een risico.
- Bewandelbaarheid en toegankelijkheid van het landschap vergroten, met name vlakbij de dorpen.
- (Regionale) profilering als aantrekkelijke wandel- en fietsregio benutten, ook voor eigen inwoners.

[18] Bron: Nederlands Vrijetijdsonderzoek 2022/2023

Nieuwe recreatie in relatie tot woningbouw en druk op de natuur
De bouw van nieuwe woningen gaat samen met de behoefte aan aantrekkelijke recreatieve mogelijkheden in de woonomgeving, voor dagelijkse ommetjes, spelen, uitlaten van honden en sport in de buitenruimte. Deels wordt dat in de wijken gerealiseerd, maar een groot deel zoeken inwoners die ruimte buiten de stad of het dorp. Tegelijkertijd staan kwetsbare natuurgebieden onder druk, waardoor extra recreatie kan leiden tot verstoring en procedures woningbouw kan vertragen. Het is zaak dit te voorkomen door recreatieruimte integraal mee te nemen met woningbouwplannen, wanneer er geen uitloopruimte is of als die dichtbij beschermde natuur ligt.

Wat kan Berkelland doen?
- Vanaf de start van woningbouwprojecten recreatieruimte integraal meenemen.
- Groene buffers, beleefbare natuur, wandelpaden en hondenlosloopgebieden inplannen bij de start van de bouwplannen.
- Natuurdruk voorkomen door alternatieve uitloopgebieden te creëren.

Verandering in de landbouw en druk op het buitengebied
De landbouw staat voor grote opgaven op het gebied van stikstof en waterkwaliteit, maar verbreding en multifunctioneel landgebruik – zoals zorgfuncties, boerderijwinkels, streekproducten en plattelandsrecreatie – biedt nieuwe economische kansen die aansluiten bij de vraag naar authenticiteit en duurzaamheid. Daarnaast is behoud van de gezinsbedrijven en bijbehorende economie belangrijk voor het platteland.

Wat kan Berkelland doen?
- (Agrarische) ondernemers en inwoners ondersteunen bij verbreding en multifunctioneel landgebruik.
- Ook reguliere recreatieondernemers in het buitengebied hebben te maken met complexe regels. Ondersteun agrarische en andere ondernemers bij de transitie naar een toekomstbestendig aanbod en geef ruimte aan passende nieuwe concepten.
- Nieuwe recreatieconcepten (resorts, tiny houses) en initiatieven passen echter niet altijd in het bestaande beleid. Dit vraagt om duidelijke keuzes, o.a. in het Omgevingsbeleid en heldere voorwaarden voor initiatiefnemers. Leg bijvoorbeeld in een omgevingsprogramma vast waar en onder welke voorwaarden recreatie kan worden ontwikkeld en waar niet (bijvoorbeeld vanwege natuurdoelen). Dit biedt duidelijkheid, voorkomt druk op kwetsbare gebieden en helpt bij het koppelen van functies. Naast een omgevingsprogramma kunnen ook recreatiezonering of een afwegingskader voor initiatieven bruikbare instrumenten zijn. Zo staat in de Omgevingsvisie van Berkelland benoemd dat de gemeente VAB's de mogelijkheid biedt voor kleinschalige recreatieve invulling of zorgen en er niet gekozen wordt voor grootschalige verblijfsrecreatie. Ook wordt een middenweg gezocht om slim om te gaan met de combinatie van recreatie en landschaps- en biodiversiteitsbescherming. Het volledig uitsluiten van recreatie in gebieden waar biodiversiteit versterkt moet worden is onwenselijk.

Noodzaak tot spreiding en geleiding van bezoekers
Het aantal toeristen groeit landelijk en de verwachting is dat die groei matigt maar wel doorzet. Ook recreatie groeit, door de groei van het aantal inwoners en de toenemende aandacht voor gezond actief buiten zijn. Toerisme en recreatie moeten hierdoor 'gemanaged' worden, om te voorkomen dat een bestemming uit balans raakt, of dat kansen gemist worden doordat bezoekers een gebied links laten liggen. Dit wordt bestemmingsmanagement genoemd.
Bij bestemmingsmanagement is regionale samenwerking essentieel. Bezoekers en recreanten denken niet in gemeentegrenzen. Ook vanwege de beschikbaarheid van data, vanwege kosten en complexiteit van het bestemmings- en bezoekersmanagement is samenwerking belangrijk en effectief.

Wat kan Berkelland doen?
- Blijven samenwerken binnen de regio en met Stichting Achterhoek Toerisme.
- Professionele marketing en productontwikkeling benutten.
- Investeren in monitoring en ruimtelijke bezoekersdata als volgende stap in bezoekersmanagement.

Meer aandacht voor leefbaarheid en sterke voorzieningen

Recreatie en toerisme worden steeds vaker gezien als instrument voor leefbaarheid. Bezoekers ondersteunen horeca, winkels, routestructuren, logiesaccommodaties en voorzieningen die daardoor ook voor inwoners behouden blijven. Investeringen in de vrijetijdssector zouden daarom niet alleen op bezoekers moeten zijn gericht, maar vooral op vitale dorpen, een goed voorzieningenniveau en een aantrekkelijke leefomgeving. Tegelijkertijd zien we dat dit (kleinschalige) toeristisch-recreatieve deels afhankelijk is van vrijwilligers. Echter: vrijwilligers vergrijzen en nieuwe vrijwilligers zijn schaars, terwijl zij essentieel zijn voor het in stand houden van bijvoorbeeld evenementen, routes en cultureel erfgoed (toeristisch aanbod dat in plattelandsgebieden voor een positieve impact zorgt). Ook is de regelgeving rond evenementen en vrijwilligerswerk steeds complexer en wordt er een BTW verhoging op logiesaccommodaties doorgevoerd (zie ook hier). Hiermee wordt verblijven in gemeente Berkelland duurder en kan het zijn dat bezoekers kiezen voor een verblijf elders (bijvoorbeeld in Duitsland). Daarnaast heeft de horeca structureel te maken met stijging van (personeels)kosten.

Wat kan Berkelland doen?

- Recreatie en toerisme inzetten als middel om leefbaarheid en voorzieningen te versterken, bijvoorbeeld met dorpsinitiatieven en dorpsommetjes.
- Investeren in ondersteuning van vrijwilligers die werken aan cultuur, erfgoed, routes en evenementen.
- Investeren in vrijetijdsketens die zowel inwoners als bezoekers ten goede komen.

5.2 Vergroten bijdrage recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie

Deelvraag 9: Welke mogelijkheden heeft de gemeente (nog meer) om de bijdrage van recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie te vergroten? (Zijn er kleine of grote blinde vlekken in het bestaande beleid, bijvoorbeeld in vergelijking met andere gemeenten?)

Belangrijkste bevindingen

Berkelland kan de bijdrage van recreatie en toerisme aan de leefbaarheid en de lokale economie verder vergroten door:

- Versterken van de kernen door uitvoering centrumplannen en centrummanagement;
- Integraliteit van beleid, onder meer ten aanzien van horeca in het buitengebied
- In te spelen op andere doelgroepen
- Stimuleren van samenwerking tussen ondernemers, ook tussen centrumondernemers en toeristisch-recreatieve ondernemers

In aanvulling op eerder genoemde mogelijkheden om in te spelen op ontwikkelen en opgaven, kan de gemeente Berkelland aanvullende stappen zetten om de bijdrage van recreatie en toerisme aan de leefbaarheid en de lokale economie te vergroten. Dit richt zich nadrukkelijk op het versterken van de kwaliteit en samenhang van het aanbod, zowel in de kernen als in het buitengebied.

Een eerste stap is het versterken van de aantrekkingskracht en levendigheid van de kernen door uitvoering van de centrumplannen en actief centrummanagement en samenwerking met lokale ondernemers. Door gezamenlijk te werken aan een aantrekkelijk en vitaal centrum ontstaat een omgeving die uitnodigend is voor zowel inwoners als bezoekers. Dit draagt tevens bij aan het behoud van voorzieningen en versterkt het economisch draagvlak van de kernen. Een centrummanager kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren en zorgen voor continuïteit in de inzet gericht op vitalisering van de centra.

Ook ligt er een opgave in het beter laten aansluiten van het horecabeleid voor het buitengebied en de mogelijkheden voor verbreding en herbestemming van agrarische locaties op de recreatieve en toeristische ambities. Op dit moment bijt het horecabeleid de wens om het horeca-aanbod in het buitengebied te vergroten. Door hier duidelijke kaders te stellen en ruimte te bieden, krijgen ondernemers meer zekerheid en worden zij gestimuleerd om nieuwe, passende concepten te ontwikkelen die bijdragen aan het recreatieve aanbod van Berkelland. Hiervoor is interne integrale afstemming nodig.

Een andere suggestie om de ontwikkeling van recreatie en toerisme te versterken is om bij aanbodontwikkeling in te spelen op andere doelgroepen, zoals avontuurzoekers, plezierzoekers, stijlzoekers en inzichtzoekers (zie ook paragraaf 3.3). Denk hierbij aan het ontwikkelen van onderscheidend aanbod, zoals luxe of juist minimalistische ervaringen, om een breder publiek aan te trekken.

Tot slot is het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers, in het bijzonder tussen centrumondernemers en toeristisch-recreatieve ondernemers belangrijk om bij te dragen aan de leefbaarheid en lokale economie. Door verbindingen te leggen tussen deze groepen kunnen arrangementen, gezamenlijke productontwikkeling en kennisuitwisseling ontstaan. Dit versterkt zowel de aantrekkelijkheid van de kernen als het toeristisch profiel van Berkelland.

6. Benchmark

Om inzicht te krijgen in beleidsaanpak van gemeente Berkelland op het gebied van recreatie en toerisme is er een vergelijking gemaakt met drie inhoudelijk en contextueel verwante gemeenten in een benchmark. De resultaten daarvan vindt u in dit hoofdstuk en dragen bij aan de beantwoording van deelvraag 9: Welke mogelijkheden heeft de gemeente (nog meer) om de bijdrage van recreatie en toerisme aan leefbaarheid en lokale economie te vergroten? (Zijn er kleine of grote blinde vlekken in het bestaande beleid, bijvoorbeeld in vergelijking met andere gemeenten?).

6.1 Selectie gemeenten

Voor de keuze voor de gemeenten is gekeken naar de volgende aspecten:

- Vergelijkbaarheid in omvang, ligging, landschap en identiteit
- Vergelijkbaarheid in de toeristisch-recreatieve functie en belang/omvang van de sector
- Vergelijkbare beleidscontext

Op basis van deze criteria zijn de gemeenten **Bronckhorst**, **Dinkelland** en **Borger-Odoorn** geselecteerd. Deze drie gemeenten bieden een vergelijkbaar beeld van toeristische ontwikkeling in landelijke gemeenten met vergelijkbare schaal, landschap en beleidsopgaven. Daarnaast wordt hiermee gekozen voor gemeenten die allen in een verschillende regio liggen (Achterhoek, Twente, Drenthe). Voor de onderbouwing voor deze keuze, zie bijlage 6.

6.2 Vergelijking gemeenten

6.2.1 Vergelijking in cijfers

Onderstaande tabel laat een overzicht zien van de volgende negen aspecten per gemeente:

- Het aantal inwoners in 2025[19]
- Het aantal inwoners per vierkante kilometer[20]
- Het aantal overnachtingen in 2024 (of 2023**)
- Het aantal overnachtingen per inwoner in 2024
- Het aantal absolute banen in de toeristisch-recreatieve sector in 2024 (data van 2025 is nog niet beschikbaar)[21]
- Het aantal banen in de toeristisch-recreatieve sector per inwoner in 2024
- Het percentage banen in de toeristisch-recreatieve sector van het totaal aantal banen in 2024
- De ontwikkeling van het aantal banen in de periode 2015-2024 (absoluut en in percentage)[22]
- Het aantal toeristisch-recreatieve vestigingen in 2024[23]
- Het aantal banen per vestiging
- Nabijheid van voorzieningen (afstand tot voorziening)[24]*

[19] Bron: CBS dashboard, 2025
[20] Bron: CBS dashboard, 2025
[21] Bron: LISA data, 2025
[22] Bron: LISA data, 2025
[23] Bron: LISA data, 2025
[24] Bron: CBS Statline, 2025

	Berkelland	Bronckhorst	Dinkelland	Borger-Odoorn
Inwoners 2025	43.917	36.012	26.728	26.049
Inwoners per km²	170	127	152	95
Aantal toeristische overnachtingen 2024*	513.708	599.326	584.793 in 2023**	1,4 miljoen
Aantal overnachtingen per inwoner (2024)	11,7	16,6	22,4***	53,8
T&R banen absoluut 2024	1150	1250	1470	1110
Aantal banen per inwoner	0,02	0,03	0,05	0,04
T&R banen % van totaal	6,3%	8,2%	11,3%	13,2%
Ontwikkeling aantal banen 2015-2024	1010-1150 Toename 13,9%	970-1250 Toename 28,9%	1460-1470 Toename 0,7%	970-1110 Toename 14,4%
T&R vestigingen 2024	340	350	230	240
Gemiddeld aantal banen per vestiging	3,4	3,6	6,4	4,6
Nabijheid voorzieningen****				
Supermarkt	1,5 km	2,0 km	1,9 km	2,2 km
Horeca	1,9 km	2,0 km	2,2 km	2,7 km
Recreatie (attractie)	7,5 km	9,8 km	10,6 km	6,8 km
Museum	3,6 km	5,2 km	3,3 km	6,3 km

**) Het aantal overnachtingen in gemeenten Bronckhorst en Berkelland is afgeleid van het aantal overnachtingen in de Achterhoek.*
***) Cijfers 2023. Voor gemeente Dinkelland zijn de cijfers voor 2024 nog niet volledig definitief (naar schatting komt het uit rond de ca 600.000 overnachtingen in 2024).*
****) Voor de berekening van het aantal overnachtingen per inwoner is voor Dinkelland gebruik gemaakt van de schatting van 600.000 overnachtingen in 2024. Zo kunnen we de resultaten met elkaar vergelijken.*
*****) Met de afstand tot voorzieningen wordt de gemiddelde reisafstand voor inwoners van hun woonadres naar de dichtstbijzijnde voorziening bedoeld.*

Constateringen van de vergelijking zijn:

- Het aantal overnachtingen door toeristen in gemeente Berkelland ligt in dezelfde ordegrootte als die in Dinkelland en Bronckhorst. In vergelijking met Bronckhorst heeft Berkelland wat minder overnachtingen. Gemeente Borger-Odoorn heeft ongeveer twee keer zoveel overnachtingen. Mogelijk wordt dit verklaard door andere type accommodaties in Borger-Odoorn; bijvoorbeeld veel grote campings en vakantieparken.
- Het aantal overnachtingen per inwoner (berekend over de inwoneraantallen van 2024) ligt in gemeente Berkelland het laagst in vergelijking met de andere drie gemeenten. Dat betekent dat de druk per inwoner relatief laag is.
- Het aantal banen in recreatie in toerisme in Berkelland (ca 1150) is in dezelfde ordegrootte als de andere gemeenten. In Dinkelland zijn de meeste toeristisch-recreatieve banen, met een vergelijkbaar aantal overnachtingen. Dit komt wellicht door het type aanbod, bijvoorbeeld relatief veel hotels en dagrecreatieaanbod.

- Het aantal banen per inwoner is in gemeente Berkelland echter het laagst in vergelijking met andere gemeenten. Dit geeft aan dat de toeristisch-recreatieve sector een relatief beperkte rol speelt in de werkgelegenheid.
- Het aantal banen per vestiging is in gemeente Berkelland vergelijkbaar met gemeente Bronckhorst, maar is lager dan dat in gemeenten Dinkelland en Borger-Odoorn. Toeristisch-recreatieve bedrijven in Berkelland (en Bronckhorst) zijn kleinschaliger.
- De banengroei in de afgelopen jaren varieert sterk per gemeente. Landelijk nam het aantal toeristisch-recreatieve banen tussen 2015 en 2024 toe met 19,6% (van 546.170 naar 653.270 banen), waarbij vooral de grote steden sterk groeiden. De toename in gemeente Berkelland is 13,9%. Hiermee loopt Berkelland redelijk in de pas, maar is het geen onderdeel van de kopgroep. Buurgemeente Bronkhorst behoort wel tot de kopgroep qua banengroei. De ontwikkeling in de afgelopen jaren is in Bronckhorst in kwantitatieve termen net wat sterker geweest dan in Berkelland.
- Voorzieningen zoals horeca, attracties, supermarkten en musea zijn in gemeente Berkelland gemiddeld het dichtstbij. We kunnen niet met 100% zekerheid zeggen dat dit komt door toerisme en recreatie, maar het kan er wel aan bijgedragen hebben. Daarnaast zien we dat de gemeente Berkelland meer inwoners heeft dan de andere gemeenten en ook een hogere bevolkingsdichtheid. Ook dit draagt bij aan een hoger voorzieningenniveau.

6.2.2Vergelijking beleidsdoelen

Naast een cijfermatige vergelijking vergelijken we de gemeenten ook op hun beleidsdoelen.

Gemeente Bronckhorst

Het toeristisch-recreatieve beleid van gemeente Bronckhorst is vastgelegd in hun 'Beleidsvisie recreatie en toerisme gemeente Bronckhorst' uit 2020. Dit beleid is minder actueel en de gemeente wil het graag actualiseren.

De ambitie is daarin als volgt geformuleerd: *"De vrijetijdssector is een belangrijke sector voor de gemeente, niet alleen als het gaat om de bijdrage aan de economie en werkgelegenheid, maar ook als het gaat om de leefbaarheid in onze mooie gemeente. Om hierbij het onderste uit de kan te kunnen halen, is het van belang dat de gemeente Bronckhorst zich, samen met de toeristisch-recreatieve ondernemers en andere betrokkenen binnen de gemeente, hard maakt voor een vitale en toekomstgerichte sector. Wij hebben de ambitie om de recreatie en toerisme sector de komende jaren fors te laten groeien tot een sector van meer formaat. Met als resultaat een stimulering van de lokale economie, meer omzet en meer banen, en een betere leefomgeving voor onze eigen inwoners."*

Om deze ambitie te realiseren richt de gemeente zich op de volgende vier speerpunten:

- Uitwerking van het profiel naar productontwikkeling en marketing
- Een heldere organisatiestructuur en toeristische informatievoorziening
- Kennisdeling, samenwerking en facilitering ondernemers en andere stakeholders
- Regionale inbedding in de Achterhoek

Gemeente Dinkelland

Het toeristisch-recreatieve beleid voor gemeente Dinkelland is vastgelegd in het gezamenlijk ambitiedocument van de gemeenten Dinkelland en Tubbergen: 'Ambitiedocument recreatie & toerisme'. Deze gemeenten sluiten voor de visie aan op 'Vrij zijn in Twente' van Twente Marketing en de veertien Twentse gemeenten en stellen geen eigen visie op. Het ambitiedocument voor Dinkelland en Tubbergen geeft handvatten voor investeringen en beleid. In dit Twentse beleid is 'balans' het sleutelwoord voor de toeristisch-recreatieve sector. Dit is vertaald naar de volgende ambitie: *"Voor ons is de leefbaarheid en de brede welvaart (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert. Daarvoor moeten we inzetten op een nog sterkere samenwerking in het gebied. Met behoud van het eigen karakter van elke gemeente zorgen we dat we onze krachten bundelen, grenzen laten vervagen en als één sterke regio doorgroeien. De toeristische sector werkt als katalysator om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren.*

We ontwikkelen nieuw aanbod waar de gewenste bezoeker op af komt én waarvan onze inwoners blij worden."

Deze ambitie hebben gemeenten Dinkelland en Tubbergen verder uitgewerkt in de volgende programmalijnen:

- Bestemmingsmanagement gericht op het behouden van balans. Daarvoor zijn data en monitoring van drukte belangrijk.
- Profilering op basis van cultuur en landschap.
- Onweerstaanbaar aanbod gericht op het ontwikkelen en stimuleren van (nieuw) gebiedseigen aanbod.
- Samenwerking versterken in de sector.

Gemeente Borger-Odoorn
Gemeente Borger-Odoorn heeft haar beleid vastgelegd in de 'Visie Recreatie & Toerisme Borger-Odoorn 2025-2030'. Hierin verschuift de focus van economische ontwikkeling naar het vinden van evenwicht tussen economische kansen en de draagkracht van de leefomgeving. De ambitie is als volgt geformuleerd: "*Borger-Odoorn is een levendige gemeente die trots is op haar cultuurhistorie, waardevolle natuurgebieden en karakteristieke dorpen. We streven ernaar deze kernkwaliteiten te beschermen en te versterken. Tegelijkertijd bieden we ruimte aan een bloeiende vrijetijdseconomie die bijdraagt aan de brede welvaart. Ons verblijfs- en dagrecreatieve aanbod is kwalitatief sterk, duurzaam en divers en ontwikkelt zich in balans met de draagkracht van de leefomgeving van onze inwoners*."

De gemeente werkt daar aan met behulp van de volgende doelstellingen:

- Behoud en versterking van de kernkwaliteiten van Borger-Odoorn
- Stimuleren van duurzaam en kwalitatief recreatief aanbod
- Spreiding van bezoekers in tijd en ruimte
- Verbinding tussen toerisme en leefbaarheid
- Stimuleren van samenwerking en kennisdeling

Constateringen
Op basis van de vergelijking van de verschillende beleidsstukken zien we de volgende sterke punten en mogelijke leerpunten voor het beleid van gemeente Berkelland:

- Dinkelland richt zich op het ontwikkelen van gebiedseigen aanbod, en legt een expliciete link met (immaterieel) cultureel en landschappelijk erfgoed. Er wordt aangesloten op (Twentse) verhaallijnen. Het accent op gebiedseigen aanbod en de uitwerking in beleid zijn voor Berkelland ook interessant om te volgen of te bekijken.
- In Dinkelland wordt expliciet aangegeven dat ontwikkelingen van toeristisch-recreatieve bedrijvigheid gemonitord worden met het oog op de balans tussen landschapskwaliteiten, de leef- en werkomgeving voor inwoners en de groeimogelijkheden van de toeristische sector. De gemeente adviseert initiatiefnemers en ondernemers, en past waar nodig beleid en (toeristische) voorzieningen aan. Ook voor Berkelland kan dit relevant zijn, gezien de spanning tussen toerisme en horeca in het buitengebied.
- Een sterk punt van het beleid van Borger-Odoorn is dat er in een apart hoofdstuk (hoofdstuk 8) duidelijk uitgaven en inkomsten naast elkaar zijn gezet. Door dit zo expliciet inzichtelijk te maken kan het bijdragen aan het feit dat raadsleden het belang van recreatie en toerisme zien en draagt het bij aan hun begrip van de inkomsten en uitgaven op gemeentelijke schaal. Het beleid van gemeente Berkelland geeft hier slechts in mindere mate inzicht in, maar bundelt deze informatie niet in één hoofdstuk of paragraaf. Dit helpt raadsleden bij het zien van het belang van recreatie en toerisme en de context van inkomsten en uitgaven op gemeentelijke schaal.
- In vergelijking met de andere drie gemeenten richt gemeente Berkelland zich sterker op de toeristische (basis) infrastructuur van fiets-, wandel-, MTB- en ruiterpaden. Dit sluit aan bij de regionale focus van de Achterhoek en het belang van landschapsbeleving door wandelen en fietsen in Berkelland. Deze inhoudelijke aansluiting van het beleid op de inzet voor de Achterhoek is sterk.
- Berkelland kiest hierbij expliciet voor een gebiedsgerichte benadering, aansluitend op het plattelandsbeleid. Dit houdt in dat Berkelland expliciet benoemd dat er op het platteland allerlei

opgaven samenkomen, waaronder recreatie en toerisme. Er wordt uitgelegd welke opgaven er zijn en op welke speerpunten ingezet wordt (zie ook programmabegroting 2025). Dit kan per gebied verschillen. We zagen de link met het plattelandsbeleid bij de andere gemeenten minder expliciet terug.

6.3 Leerpunten op basis van de benchmark

Op basis van de constateringen van de benchmark kunnen de volgende leerpunten voor gemeente Berkelland worden geformuleerd:

1. Focus op gebiedseigen aanbod en cultureel erfgoed

Gemeente Dinkelland legt expliciet de nadruk op het ontwikkelen van gebiedseigen toeristisch-recreatief aanbod, met een duidelijke link naar cultureel en landschappelijk erfgoed. Dit wordt verder gepromoot door aansluiting op Twentse verhaallijnen. Voor de gemeente kan het waardevol zijn om meer te focussen op de ontwikkeling van het aanbod dat specifiek gericht is op de identiteit van de regio en erfgoed. Daarvoor kan de gemeente Dinkelland als voorbeeld worden gezien.

2. Financiële transparantie

Gemeente Borger-Odoorn maakt duidelijk inzichtelijk hoe de inkomsten en uitgaven van recreatie en toerisme zich verhouden. Gemeente Berkelland kan overwegen om in een apart hoofdstuk of paragraaf in het beleid op te nemen waarin de financiële effecten van recreatie en toerisme (inkomsten vs. Uitgaven en economische impact) expliciet worden gemaakt. Dit vergroot het begrip bij beleidsmakers en raadsleden over het belang van deze sector voor de lokale economie. Daarnaast draagt dit ook bij aan het vergroten van het draagvlak voor het beleid.

3. Versterking samenwerking ondernemers en stakeholders

Zowel gemeente Bronckhorst als Dinkelland leggen de nadruk op samenwerking met toeristische ondernemers en andere betrokkenen. In gemeente Berkelland verloopt dat gedeeltelijk via de regiocoördinator, maar versterking is mogelijk. Dit kan helpen bij het stimuleren van netwerkvorming en samenwerking tussen ondernemers en andere stakeholders, bij uitwisseling tussen de kernen en tussen de kernen en het agrarisch gebied en gezamenlijke productontwikkeling.

Bijlage 1 Geïnterviewde personen en organisaties

Organisatie	Hoe?
Regiocoördinator Achterhoek Toerisme	Gesprek
Voorzitter Bedrijvenkring Berkelland	Gesprek
Beleidsmedewerker recreatie en toerisme	Gesprek en werkbijeenkomst
Strategisch adviseur platteland	Gesprek en werkbijeenkomst
Portefeuillehouder recreatie en toerisme	Gesprek
Toeristisch-recreatieve ondernemers	Groepsgesprek
Beleidsmedewerker Nieuwe Energie	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker Fysieke leefomgeving/RO	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker sport, cultuur, erfgoed en bewegen	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker economie	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker APV / bijzondere wetten	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker Veiligheid	Werkbijeenkomst
Beleidsmedewerker wegbeheer	Werkbijeenkomst

Bijlage 2 Leefstijlvinder

Vrijetijdsgedrag verklaard in leefstijlen
De leefstijlen voor recreatie & toerisme geven inzicht in de vrijetijdswensen- en behoeften van Nederlanders. Deze leefstijlen laten zien waar mensen in hun vrije tijd of op vakantie behoefte aan hebben. En wat de verschillen hierin zijn. Het ene 55+ koppel is het andere niet. De één wil namelijk rust en regelmaat, de ander juist drukte en sensatie. Leefstijlen gaan hiermee een stap verder dan de traditionele indeling van doelgroepen zoals oud, jong, gezinnen, koppels, veel te besteden, weinig te besteden enzovoort.

Vier basis leefstijlen geven inzicht in drijfveren
In de basis kent Nederland vier leefstijlen met ieder hun eigen manier van in het leven staan: creatief, harmonieus, controlerend en veilig. De leefstijlen baseren zich op het wetenschappelijke model BSR™, wat staat voor Brand Strategy Research van SAMR. Dit model ontrafelt de drijfveren van mensen en wat te doen om mensen in beweging te krijgen. Van oorsprong is het model gericht op marketing (welke boodschap, welke tone of voice en via welk kanaal zijn de groepen te bereiken), maar het wordt steeds vaker ook gebruikt voor productontwikkeling (welk aanbod sluit aan op de leefstijlen).

De basisleefstijlen onderscheiden zich van elkaar aan de hand van twee gedragsverklarende dimensies. De horizontale as is de sociologische as en maakt onderscheid tussen mensen die gericht zijn op de groep of omgeving (familie, vrienden, enzovoort.) of juist op de eigen persoon (ego). De verticale psychologische as maakt onderscheid tussen mensen die gemakkelijk hun emoties tonen en contact maken (extravert) en mensen die emoties eerder onderdrukken en meer op zichzelf zijn (introvert). Door deze dimensies met elkaar te kruisen, ontstaan vier kwadranten. Door te kijken naar de mate waarin iemand op de groep of ego is gericht en de mate waarin mensen meer ingetogen of meer uitgelaten zijn, kunnen we groepen selecteren die kenmerkend zijn voor vrijetijdsbesteding.

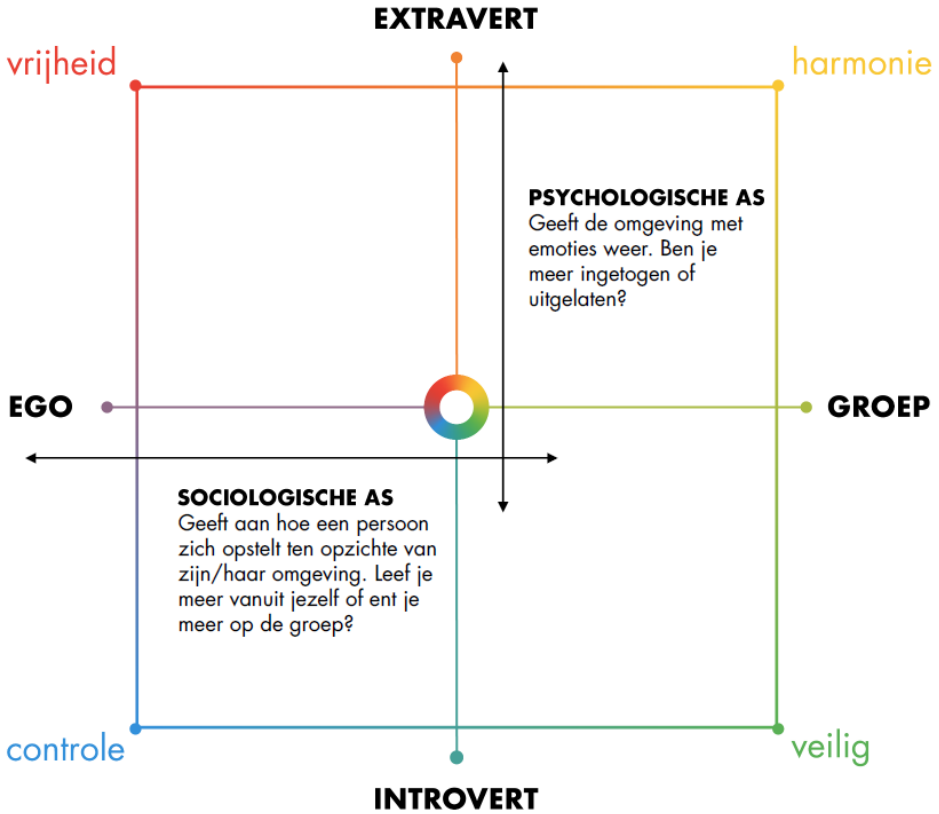

Figuur 4 Vier basis leefstijlen op basis van twee gedragsverklarende dimensies (bron: Leefstijlvinder)

Elke groep heeft eigen voorkeuren. Meer informatie vindt u op www.leefstijlvinder.nl.

AVONTUURZOEKERS

Avontuurzoekers zijn avontuurlijke, creatieve en extraverte mensen die gericht zijn op zelfontwikkeling. Ook omschrijven ze zichzelf als intelligent en ondernemend. In hun vrije tijd zijn ze opzoek naar avontuur, uitdaging, kennis, inspiratie, nieuwe ervaringen, creatief bezig zijn en het lokale leven ervaren. Ondanks dat ze extravert zijn en geïnteresseerd zijn in anderen vinden ze het fijn om alleen op pad te gaan, omdat ze dan hun eigen gang kunnen gaan. Avontuurzoekers ondernemen graag outdoor activiteiten, volgen graag creatieve cursussen/workshops en houden van rondtrekken/groepsreizen.

PLEZIERZOEKERS

Plezierzoekers zijn spontane, avontuurlijke, sociale, vrolijke en impulsieve mensen. De naam van deze groep zegt het al: plezierzoekers zijn op zoek naar gezelligheid, entertainment en plezier. Met andere woorden: het zijn échte gezelligheidsdieren. Ze zoeken de gezelligheid het liefst op met een groep mensen en vinden het minder fijn om alleen te zijn. Voor hen staat plezier hebben in het leven op nummer één. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd! Plezierzoekers gaan graag uit, houden van festivals en bezoeken graag plekken als casino's, escaperooms en pretparken.

HARMONIEZOEKERS

Harmoniezoekers zijn sociale, vrolijke, zachtaardige en gemoedelijke mensen. Ze zijn van het 'doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg'. Ze gaan er in hun vrije tijd vaak op uit met het gezin om samen te genieten, te ontspannen en plezier te maken. Ook trekken ze vaak op met familie, vrienden, en kennissen. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze zijn opzoek naar een goede balans tussen dingen ondernemen en rustig aan doen. Ze houden van activiteiten als picknicken, naar de kinderboerderij of winkelen voor hun plezier.

VERBINDINGSZOEKERS

Verbindingszoekers zijn behulpzame, hartelijke en rustige mensen. Ze zijn geïnteresseerd in anderen en ze combineren het nuttige graag met het aangename. Vakantie en vrije tijd betekent voor de verbindingszoeker ontspanning, genieten, gezelligheid, rust en stilte en tijd voor elkaar. Voor verbindingszoekers zijn gastvrijheid, sociale verbondenheid en 'doe maar gewoon' belangrijke waarden. Daarnaast vinden ze het belangrijk om er voor elkaar te zijn. Ze doen graag vrijwilligerswerk en zijn graag in de natuur.

RUSTZOEKERS

Rustzoekers zijn kalme, behulpzame, zachtaardige en bedachtzame mensen. Ze gaan relatief weinig op vakantie of een dagje uit, ze blijven het liefst in de buurt van hun huis. Ze omschrijven zichzelf ook wel als 'huiselijk' en 'gewone mensen'. Ze houden van rust en regelmaat en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn om alleen te zijn en een beetje te tuinieren, te vissen, te klussen of tv te kijken.

INZICHTZOEKERS

Inzichtzoekers zijn bedachtzame, introverte, rationele en leergierige mensen. In hun vrije tijd hebben ze veel aandacht aan zelfontwikkeling en ze willen hun tijd dan ook graag bewust en nuttig besteden. Als ze activiteiten ondernemen doen ze graag nieuwe kennis en inzichten op. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze hun eigen gang gaan en hun hoofd leeg maken om weer helemaal op te laden. Ze houden van informatie: meten is weten! Ze houden van de natuur en bezoeken graag musea of bezienswaardige gebouwen.

STIJLZOEKERS

Stijlzoekers zijn gedreven, doelgerichte, ambitieuze, ondernemende en zelfverzekerde mensen. Ze houden van exclusiviteit, luxe en comfort. Tijdens hun vakantie of een dagje weg worden ze graag geprikkeld, dus er mag veel te doen zijn. Daarnaast zijn ze sportief: ze zijn graag zelf in beweging of bezoeken sportwedstrijden. Stijlzoekers zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. Stijlzoekers ondernemen graag luxe(re) activiteiten als golfen, een sauna bezoeken of varen met een bootje

Bijlage 3 Acties beleid 2025-2028

De vijf speerpunten uit het beleid 2025-2028 zijn geconcretiseerd in onderstaande twintig acties.

Doel	Actie
1) Vitaliteit verblijf- en dagrecreatie	Vitaliteitsprogramma Verblijfsrecreatie Achterhoek voortzetten
	Jaarronde opening minicampings toestaan en omzetten in regulier beleid
	Onderzoek uitbreiding kampeerplekken
	Huidige wet- en regelgeving horecamogelijkheden in buitengebied toetsen
2) Toeristische infrastructuur	Voortzetten samenwerking routebureau Stichting Achterhoek Toerisme en landschapsbeheer Gelderland*
	Verbeteren netwerken en routes (wandel, fiets, mountainbike, ruiteren)*
	Ondersteunen realisatie nieuwe routes*
	Verder uitrollen smaakroutes
	Onderzoek permanent oefentraject survivalruns
	Ontwikkelen kinderroutes
	Ontwikkelen grensoverschrijdende routes
3) Informatievoorziening en gastheerschap	Continueren financiering regiocoördinator Stichting Achterhoek Toerisme*
4) Benutten ontwikkelpotentie Berkel, kernen en buitengebied	Faciliteren initiatieven toeristische ontwikkelpotentie kernen, buitengebied en Berkel*
5) Zichtbaarheid vrijetijdsaanbod vergroten	Continueren financiering regiocoördinator Stichting Achterhoek Toerisme*
Overkoepelend	Voortzetten samenwerking Stichting Achterhoek Toerisme*
	Voortzetten samenwerking Achterhoekse gemeente via regionale Vrijetijdsagenda*
	Lokale (cross-sectorale) projecten stimuleren en ondersteunen met kennis en/of middelen*
	Ondernemers en organisatie in de vrijetijdssector op de hoogte houden van de ondersteuningsmogelijkheden van de Achterhoekse vrijetijdsagenda en andere regelingen
	Organiseren toeristisch-recreatieve netwerkbijeenkomst
	Oprichten lokaal platform/klankbordgroep toerisme**

**De acties die een sterretje bevatten laten overeenkomsten zien met de acties die zijn opgenomen in het beleid uit 2021. Dit zijn acties waarvoor de gemeente de inzet uit 2021 voortzet in het nieuwe beleid.*
*** Een lokaal platform/klankbordgroep toerisme is tot op heden nog niet opgericht en daarom opnieuw opgenomen in het herijkte beleid. De huidige beleidsmedewerker recreatie en toerisme heeft deze actie overgenomen van zijn voorganger, maar heeft voorrang gegeven aan het leren kennen van de ondernemers. Dit is nodig om een gedegen keuze te maken voor ondernemers die in de klankbordgroep kunnen plaatsnemen. Daarnaast is er tot op heden geen vrij besteedbaar budget waar ondernemers over kunnen meebeslissen. Het streven is om deze klankbordgroep in 2026 op te richten.*

Bijlage 4 Functiebeschrijving beleidsmedewerker en regiocoördinator

De beleidsmedewerker recreatie en toerisme werkt aan de uitvoering van het toeristisch-recreatief beleid en bijbehorende acties. In aanvulling daarop is er een regiocoördinator Berkelland, die in dienst is van Stichting Achterhoek Toerisme. Beide functies hebben andere rollen en taken. Deze worden hieronder beschreven.

Functiebeschrijving beleidsmedewerker recreatie en toerisme

De beleidsmedewerker recreatie en toerisme is in dienst van gemeente Berkelland en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het toeristisch-recreatief beleid en advisering binnen de gemeentelijke organisatie.
Daarin heeft hij de volgende vier rollen en taken:

- Vraagbaak en verbinder: als accountmanager is de beleidsmedewerker vanuit de gemeente het eerste aanspreekpunt voor VVV's/TIP's en ondernemers uit de vrijetijdssector van Berkelland.
- Opstarten en uitvoeren van projecten uit de uitvoeringsagenda 2026-2028 die onderdeel uitmaakt van het beleidsstuk 'Beleef het in Berkelland' (2025). Dat doet de beleidsmedewerker al dan niet samen met relevante stakeholders uit de sector.
- Beoordelen en adviseren over ruimtelijke plannen die betrekking hebben op de vrijetijdssector aan de hand van de recentelijk vernieuwde 'beleidskaders verblijfsrecreatie' (2022).
- In samenwerking met de regiocoördinator de kwaliteit en het onderscheidend vermogen van het toeristisch-recreatieve product van Berkelland als onderdeel van het merk Achterhoek verhogen. Onder andere door jaarlijks een kennis- en netwerkdag voor ondernemers uit de vrijetijdssector te organiseren.

Functiebeschrijving regiocoördinator

De regiocoördinator dient als verbinder tussen de gemeente, ondernemers, maatschappelijke partners en de regionale context van de Vrijetijdsagenda Achterhoek.

Zij werkt binnen de volgende vijf werkvelden:

- Productontwikkeling: ontwikkelen inspiratiemagazine en videoreeks.
- Toeristische infrastructuur: ontwikkeling van routes samen met ondernemers.
- Verbinder: netwerkbijeenkomsten, nieuwsbrieven, contacten ondernemers, bezoek bijeenkomsten.
- Marketing & promotie: onderhoud website, inspiratieblogs geven, onderhoud Instagram en Facebook, toeristisch magazine en vakantiekrant.
- Gastheerschap & kennis: coördinatie recreatieve informatie richting lokale/regionale media, algemene contacten, meedenken VVV's en Toeristische Informatiepunten.

Kortom:

- De beleidsmedewerker werkt beleidsmatig binnen de gemeente, de regiocoördinator opereert uitvoerend in de regionale context.
- De beleidsmedewerker richt zich op beleid, advisering en uitvoering van gemeentelijke toeristische projecten. De regiocoördinator richt zich op productontwikkeling, marketing, gastheerschap en netwerkvorming.
- De beleidsmedewerker is ambtelijk aanspreekpunt voor ondernemers en toetst initiatieven aan beleidskaders. De regiocoördinator verbindt gemeente, ondernemers en partners om de vrijetijdssector zichtbaar en aantrekkelijk te maken.
- De inzet van de regiocoördinator zorgt voor een directe verbinding tussen de regionale speerpunten van regio Achterhoek en de uitvoering daarvan op lokaal niveau.

Bijlage 5 Opbrengsten ambtelijke bijeenkomst

Op 27 oktober 2025 is een ambtelijke bijeenkomst georganiseerd in het kader van het rekenkameronderzoek naar het toeristisch-recreatief beleid. In deze bijlage is een kort verslag van deze bijeenkomst opgenomen.

Invloed van recreatie en toerisme op andere beleidsvelden

Energie

- Recreatie kan bijdragen aan bewustwording en gedragsverandering (duurzaamheid zichtbaar en beleefbaar).
- Toeristische voorzieningen versterken lokale vraag naar duurzame energie, waarmee innovatieve oplossingen kunnen ontstaan (bijv. Smart Energy Hubs).
- Recreatiegebieden bieden ruimte voor multifunctioneel gebruik.

Fysieke Leefomgeving

- Recreatiedruk vraagt om bescherming van natuur en rust: beleid moet balanceren tussen benutten en beschermen.
- Recreatie en toerisme is slechts één van de ruimtevragers; keuzes nodig in schaarse ruimte.
- Nieuwe concepten (resorts, tiny houses) versterken de ruimtelijke druk en noodzaak tot het maken van keuzes in de openbare ruimte.

Sport, cultuur, erfgoed en bewegen

- Recreatie en toerisme maken investeringen rendabel door grotere bezoekersstromen.
- Toerisme helpt erfgoed ontsluiten en beleefbaar maken.

Platteland

- Recreatie draagt bij aan vitaliteit van het platteland in de breedste zin van het woord (reuring, instandhouding voorzieningen, verdienmodellen, onderhoud van het landschap, mobiliteit).

Economie

- Recreatie en toerisme zorgen voor banen, inkomsten, retail en horeca, versterken centra en bedrijvigheid (stimuleren lokale economie).

APV/Bijzondere Wetten

- Vraag naar horeca en evenementen neemt toe door recreatie en toerisme, waardoor beleid moet meebewegen (bijv. paracommercie, alcoholverstrekking).

Veiligheid

- Andere bezoekers dan alleen inwoners brengen andere veiligheidsrisico's (drankgebruik, drukte, toezicht, infrastructuur).

Wegbeheer

- Grotere routes en hogere gebruikersdruk vragen extra onderhoud, kwaliteitsnormen en investeringen in paden, bewegwijzering en veiligheid.

Invloed van andere beleidsvelden op recreatie en toerisme

Energie

- Netcongestie belemmert uitbreiding en verduurzaming van recreatiebedrijven (geen voorkeurspositie).
- Veranderende mobiliteit vraagt om laadinfrastructuur bij recreatieve voorzieningen.
- Wind- en zonneprojecten hebben impact op landschap en beleving.

Fysieke Leefomgeving

- Ruimtelijke bescherming van natuur, rust, landschap en cultuurhistorie legt randvoorwaarden op aan ontwikkelingen voor recreatie en toerisme.

Sport, cultuur, erfgoed en bewegen

- De gemeente bepaalt via sport- en cultuurbeleid welke voorzieningen gerealiseerd worden, die mede het recreatieve aanbod vormen.
- Investeringen in musea, routes, festivals, sportlocaties bepalen mede het recreatieve profiel.

Platteland

- Beleidskeuzes over functieverandering en agrarische transitie bepalen of kleinschalige verblijfsrecreatie kan ontstaan.
- Klimaat, droogte en natuurontwikkeling beïnvloeden landschap en daarmee toeristische aantrekkelijkheid.

Economie

- Een sterke economie leidt tot meer bestedingen en vraag naar toerisme en recreatie (hoge besteedbaar inkomen). Economische neergang heeft een tegengesteld effect.
- Ruimteclaims van bedrijventerreinen concurreren met ruimte voor recreatie.

APV/Bijzondere Wetten

- Vergunningen bepalen hoeveel horeca en evenementen er mogelijk zijn.
- Streng of soepel beleid bepaalt vitaliteit van horeca en recreatie in kleine kernen.

Veiligheid

- Bezoekersstromen vragen extra eisen aan organisatie en toezicht.
- Toename permanente bewoning en arbeidsmigranten op verblijfsrecreatie leidt tot veiligheids- en handhavingsdruk.

Wegbeheer

- Kwaliteit van wegen, paden, onderhoud en beheer bepaalt de feitelijke aantrekkelijkheid voor recreanten.

Ontwikkelingen

Energie

- Toenemende netcongestie.
- Groei van laadinfrastructuur nodig door veranderende mobiliteit.
- Windenergie en andere duurzame opwekvormen beïnvloeden landschap en beleving.

Fysieke leefomgeving

- Natuurwaarden die onder druk staan.
- Toenemende recreatiedruk op natuur en buitengebied.
- Nieuwe recreatieve concepten hebben grotere ruimtelijke impact (van resorts tot tiny houses).
- Toename van juridificering en complexiteit (regels, handhaving, procedures).
- Vraagstukken rond permanente bewoning van recreatiewoningen blijven groeien.
-

Sport, Cultuur & Bewegen

- Groei in vraag en aanbod van MTB-routes, sportevenementen en beweegroutes.
- Meer aandacht voor erfgoedbeleving en ontsluiting van cultuur en historie.
- Recreatie fungeert steeds meer als onderdeel van een gezondheids- en welzijnsagenda.

Platteland

- Stoppende agrariërs creëren ruimte voor nieuwe recreatievormen.
- Gebrek aan ruimte i het buitengebied door verschillende opgaven.
- Recreatie en toerisme worden niet altijd als volwaardig gezien, maar eerder als een soort bijproduct.

Economie

- Tekort aan arbeidskrachten raakt ook de recreatieve sector (horeca, verblijfsrecreatie, evenementen).
- Revitalisering van de centra.
- Uitbreiding van bedrijventerreinen concurreert soms met recreatieve ruimteclaims.

APV/Bijzondere Wetten

- Discussies over paracommercie en alcoholwetgeving nemen toe.
- Waar horeca verdwijnt moeten de kleinere kernen wel behouden blijven.
- Vrijwilligers worden schaarser, wat impact heeft op evenementenorganisatie.

Veiligheid

- Meer bezoekers creëren extra veiligheidsrisico's (crowd management, alcohol, verkeer).
- Toename arbeidsmigranten en woningdruk maakt recreatiebedrijven soms onderdeel van woonproblematiek.
- Strengere eisen aan hygiëne, kwaliteit en veiligheid nemen toe.
- Bewustwording rond klimaat (stormen, hitte) vereist nieuwe veiligheidsnormen.

Wegbeheer

- Onderhouds- en vervangingsvraagstukken groeien, terwijl middelen beperkt zijn.
- Vraag naar aantrekkelijke en veilige fiets-, wandel- en ruiterpaden blijft stijgen.
- Recreatieve infrastructuur vraagt om structurele kwaliteitsnormen, maar deze zijn vaak geldgestuurd en versnipperd.

Bijlage 6 Onderbouwing keuze benchmarkgemeenten

Voor de benchmark is gemeente Berkelland vergeleken met gemeenten Bronckhorst, Dinkelland en Borger-Odoorn. De onderbouwing hiervoor vindt u hieronder.

Gemeente Bronckhorst

- Ligt net als gemeente Berkelland in de Achterhoek
- Bestaat net als gemeente Berkelland uit meerdere afzonderlijke kernen
- Vergelijkbare schaal
- Vergelijkbaar toeristisch profiel: recreatie in het buitengebied, natuur, rust, routes en bescheiden stedelijk centrum
- Ook actief in Vitale Vakantieparken

Gemeente Dinkelland

- Net als Berkelland een uitgesproken landelijk karakter en kleinschalige dorpenstructuur
- Bestaat net als gemeente Berkelland uit meerdere afzonderlijke kernen
- Marketing en promotie via Ootmarsum-Dinkelland en op Twents niveau via Marketing Oost
- Rust, natuur en cultuur
- Beleidsfocus op kwaliteitsverbetering in plaats van groei an sich
- Net als Berkelland samenwerking in regioverband

Gemeente Borger-Odoorn

- Net als Berkelland een uitgesproken plattelandsgemeente, met kernen, agrarisch landschap, bos- en natuur
- Bestaat net als gemeente Berkelland uit meerdere afzonderlijke kernen
- Actief in Vitale Vakantieparken Drenthe
- Samenwerking binnen regionale structuren (provincie, Recreatieschap Drenthe)

Raadsvergadering

Dossiernummer	4599
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.b
Titel	Fijnder eerste Bestuursrapportage 2026, primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Geen zienswijze indienen op de eerste bestuursrapportage 2026 Fijnder.
2. Geen zienswijze indienen op de primitieve begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 van Fijnder

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1455810
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Fijnder eerste Bestuursrapportage 2026, primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030
Collegevergadering	:	2 juni 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder H.A. Leliveld
Steller	:	Hester van Zwet tel. : 0545-250250 Team Advies sociaal domein

Te nemen besluit

1. Geen zienswijze indienen op de eerste bestuursrapportage 2026 Fijnder.
2. Geen zienswijze indienen op de primitieve begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 van Fijnder.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De gemeenteraad stellen we op grond van artikel 35 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid om een zienswijze kenbaar te maken op de begroting. Om ook in 2027 onder repressief toezicht te vallen, moet de programmabegroting door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en vervolgens tijdig worden ingediend bij de provincie Gelderland. Fijnder heeft daarvoor de eerste bestuursrapportage 2026 en de primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 aan u aangeboden. Het Algemeen Bestuur van Fijnder ontvangt graag een eventuele zienswijze van uw gemeenteraad bij de eerste bestuursrapportage 2026 en/of de primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 voor 31 augustus 2026. Zo kan zij begin september 2026 tijdens haar vergadering een besluit nemen over de begrotingswijzigingen naar aanleiding van deze eerste bestuursrapportage 2026 én de primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 vaststellen.

Argumentatie

1.1 De eerste bestuursrapportage 2026 geeft de belangrijkste ontwikkelingen weer.
In de eerste bestuursrapportage 2026 worden per programma de onderwerpen beschreven waar zich inhoudelijke - of financiële ontwikkelingen voordoen. In een aantal gevallen leidt dit tot een bijstelling van de in de begroting geraamde bedragen.

1.2 De begroting 2026 wordt aangepast op basis van de meest actuele inzichten.
Op basis van de ontwikkelingen zijn de ramingen van de diverse begrotingsposten - voor zover noodzakelijk - herzien. De belangrijkste wijzigingen zijn hieronder toegelicht in de financiële paragraaf.

2.1 Om te voldoen aan de formele eisen moet de programmabegroting tijdig worden vastgesteld.
Om aan de formele voorwaarden te voldoen om onder repressief toezicht te vallen, moet de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting voor 15 september zijn ingediend bij de provincie.

2.2 De begroting 2027 voldoet aan de eisen gesteld door de Wet Gemeenschappelijke Regeling.
De stukken geven op hoofdlijnen weer hoe Fijnder de doelstellingen uit de begroting zal realiseren. De begroting voldoet aan de eisen die aan een gemeenschappelijke regeling worden gesteld.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

2.3 De begroting 2027 is in lijn met de eerder opgestelde kadernota.
De primitieve begroting 2027 is gebaseerd op de uitgangspunten en de verwachte ontwikkelingen zoals opgenomen in de kadernota die in het afgelopen voorjaar aan u beschikbaar is gesteld. Voor de volledigheid voegen we deze hierbij toe (zie bijlage 1).

2.4 De begroting 2027 kan worden bijgesteld gedurende 2027 op basis van bezuinigingsmogelijkheden.
Het bestuur van Fijnder is zich bewust van de financiële uitdagingen waar de gemeenten de komende jaren voor staan als gevolg van het 'ravijnjaar 2028'. Het bestuur van Fijnder blijft in afstemming met de gemeenten zoeken naar mogelijke bezuinigingen. Deze voert Fijnder dan door in de begroting via de reguliere cyclus van begrotingswijzigingen.

2.5 De gemeenteraad als opdrachtgever beter in positie brengen.
Om de gemeenteraad als opdrachtgever beter in positie te brengen heeft het DB lid van Berkelland een verklaring afgegeven bij haar instemming met de eerste bestuursrapportage 2026 en de begroting 2027 (zie bijlage 4).
De gemeenteraden stellen de beleidskaders vast en deze vormen de opdracht aan het DB van Fijnder. Door bij het vaststellen van deze kaders de financiële effecten daarvan op de uitvoering en de resultaten van Fijnder voor te leggen, stellen wij de gemeenteraden in staat hun opdrachtgevende en kaderstellende rol beter in te vullen in relatie tot de kostenkant van Fijnder. Het eerstvolgende moment hiervoor is de wijziging van de Verordening Sociaal Domein per 1 januari 2027. Dit is een stap die we alleen gezamenlijk - gemeenten en Fijnder - in goed onderling overleg kunnen zetten

Kanttekeningen en risico's
1.1. Stijging van het aantal cliënten.
Fijnder wordt sinds 2023 geconfronteerd met een stijging van het cliëntenbestand die hoger is dan het landelijke gemiddelde. De bestandstoename wordt landelijk toegeschreven aan de instroom in het uitkeringsbestand van inwoners die voorheen tot de doelgroep van de Wet Sociale Werkvoorziening behoorden en/of in aanmerking kwamen voor een Wajong-uitkering. Hierdoor neemt het aantal mensen dat langdurig of soms blijvend (deels) blijft aangewezen op een bijstandsuitkering toe. Ook het aantal cliënten, dat met een loonkostensubsidie wordt geplaatst bij een werkgever neemt daardoor toe. Daarnaast vertraagt de uitstroom, omdat de AOW leeftijd de komende jaren stijgt waardoor cliënten later een AOW-uitkering krijgen en daardoor langer een beroep doen op een uitkering. Door een steeds grotere instroom van cliënten die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt zal de focus van Fijnder steeds meer gericht zijn op ontwikkeling dan sec op de uitstroom. Het uitgangspunt blijft om het bestand niet te laten stijgen, maar een bestandsstijging van 0,79% wordt door het Dagelijks Bestuur als reëel en ambitieus beschouwd. De stijging van het bijstandsvolume blijft echter een punt van zorg.

1.2 Stijging van de kosten.
De stijging van de kosten wordt veroorzaakt door autonome ontwikkelingen en beleidskeuzes van het Dagelijks Bestuur, binnen de beleidskaders van de gemeenteraden. De zienswijzen van de gemeenteraden (van Oostgelre en Winterswijk bij de primitieve begroting 2025 en van Berkelland bij de primitieve begroting 2026) geven aanleiding om de gemeenteraden beter in positie te brengen om hun opdrachtgevende en kaderstellende rol te vervullen en te sturen op de kostenkant van Fijnder. Daarom heeft Ria Leliveld - als DB lid van Fijnder namens de gemeente Berkelland - een verklaring afgegeven aan het Dagelijks Bestuur bij haar instemming op de eerste bestuursrapportage 2025 en de primitieve begroting 2027(bijlage 4). De zienswijzen en de reactie van het Dagelijks Bestuur staan opgenomen in de brief van 8 oktober 2025 van het Dagelijks Bestuur Fijnder aan de gemeenteraden, zie bijlage 5).

Financiën
Eerste bestuursrapportage 2026

De bijstellingen in Fijnders eerste bestuursrapportage 2026 die zorgen voor mutaties in de door de gemeente Berkelland te betalen bijdrage aan Fijnder nemen we mee in de gemeentelijke bestuursrapportage 2026. Hieronder een overzicht van de bijstellingen in de bijdrage die de gemeente Berkelland aan Fijnder betaalt in 2026:

Wijzigingen bijdragen gemeenten begroting 2026	
Programma	**Berkelland**
Werk en activering	
* Wet inburgering	-35
* Programmakosten	-52
* Loonkostensubsidies	179
* Impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	12
* Sociale infrastructuur	113
* Uitvoeringskosten	-126
Bestaanszekerheid	
* Leefgeld Oekraïners	-343
* Programmakosten	8
* Uitvoeringskosten	-7
Overhead	
* Uitvoeringskosten	-58
Totaal	**-309**

NB: Een negatief saldo betekent in deze tabel een lagere bijdrage van de gemeente.

De belangrijkste wijzigingen lichten we toe:

- *Sociale infrastructuur*
  Het Rijk stelt vanaf 2025 structureel extra middelen beschikbaar voor het (landelijk) realiseren van 10.000 werkplekken via sociaal ontwikkelbedrijven. Deze zogenaamde ‘structurele middelen voor de sociale infrastructuur’ verstrekt het rijk aan gemeenten via het Gemeentefonds. Gemeenten zijn aan zet om deze middelen aan te wenden voor het doel waarvoor deze zijn toegekend. Hiervoor zijn door de gemeenten kaders gesteld. Fijnder heeft een plan van aanpak daarvoor opgesteld.

- *Loonkostensubsidies*
  Onder de lasten voor langdurige loonkostensubsidies vallen de aan werkgevers uitbetaalde loonkostensubsidies voor de uitkeringsgerechtigden binnen de Participatiewet en de geplaatste cliënten met een beschut werken indicatie. De lasten worden bijgesteld op grond van de hogere realisatiecijfers en de geraamde indexatie van het wettelijk minimumloon per 1 juli 2026. Deze lasten worden gefinancierd uit de gebundelde uitkering (BUIG).

- *Leefgeld Oekraïners*
  De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) is van kracht voor Oekraïense ontheemden die verblijven in gemeentelijke of particuliere opvanglocaties. Fijnder verstrekt het leefgeld aan rechthebbenden en verzorgt de inning van de eigen bijdragen. Per 1 oktober 2025 heeft het Rijk de eigen bijdrage voor Oekraïense ontheemden verhoogd en een wettelijke inkomensdrempel ingevoerd waarbij ontheemden met inkomsten uit arbeid minimaal 115% van de leefgeldnorm moeten overhouden. Deze aanpassing heeft geleid tot hogere eigen bijdragen van ontheemden. De raming van de lasten en baten is bijgesteld op basis van de realisatiecijfers over het eerste kwartaal van 2026. Daarbij wordt vooralsnog

uitgegaan van een stabiel aantal gehuisveste ontheemden. Hoewel de wijzigingen in regelgeving hebben geleid tot aanvullende uitvoeringsinspanningen, resulteert de hogere opbrengst uit eigen bijdragen per saldo in een lagere benodigde bijdrage van gemeenten. De geraamde lasten zijn inclusief de uitvoeringskosten voor het verstrekken van het leefgeld en voor de inning van de eigen bijdragen.

Primitieve begroting 2027
In onderstaande tabel zijn de totale baten en lasten opgenomen per jaar:

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2026 na wijzigingen (2e berap 2025)	Begroting 2027
Resultaat	€ 0*	€ 0*
Baten	€ 59.589	€ 61.350
Lasten	€ 59.779	€ 61.534

*Het verschil tussen de baten en lasten bedraagt geen € 0, maar door onttrekkingen aan diverse reserves ontstaat er een sluitende begroting.

De uitvoeringskosten worden tussen de deelnemende gemeenten verdeeld op basis van het totaal aantal cliënten dat Fijnder bedient op 1 januari van het voorgaande begrotingsjaar. De uitkomst leidt voor 2027 tot de volgende verdeling:

Bijdrage uitvoeringskosten (x € 1.000)	**Verdeel sleutel**
Berkelland	39,8%
Oost Gelre	24,7%
Winterswijk	35,5%
Totaal	**100,0%**

Voor de gemeente Berkelland geeft de begroting 2027 van Fijnder aan de batenkant een totaal van € 25.445.000 (exclusief mutaties reserves). De bijdrage van de gemeente daaraan is € 23.542.000. Bij de primitieve begroting 2026 was dit € 22.281.000 en bij de eerste begrotingswijziging 2026 (2e bestuursrapportage 2025) was dit € 22.928.000. De stijging van de bijdrage van de gemeente wordt veroorzaakt door autonome ontwikkelingen en besluiten van het Dagelijks Bestuur die in lijn zijn met de gemeentelijke beleidskaders. De stijging betreft bijvoorbeeld loon- en prijsontwikkelingen, loonkostensubsidies, programmakosten bestaanszekerheid (algemene bijstand, bijzondere bijstand en minimaregelingen) en nieuwe initiatieven in het programma werk en activering (de leerwerkplaats en optimalisatie dienstverlening bekostigd met impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven en bijdrage sociale infrastructuur).

De mutaties uit de primitieve begroting 2027 van Fijnder worden verwerkt in de gemeentelijke begroting 2027, zodat uw raad een integrale afweging kan maken.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Uitvoering van de Participatiewet draagt eraan bij dat mensen mee kunnen doen in de samenleving. Inwoners worden geholpen richting werk of ondernemerschap om weer zelfstandig in hun inkomen te voorzien en tot die tijd krijgen zij financiële ondersteuning.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Communicatie
Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De Gemeenschappelijke Regeling Fijnder voert voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk de Participatiewet uit. De wethouders sociaal domein uit het college van burgemeester en wethouders zijn afgevaardigd in het Algemeen Bestuur van Fijnder. De eerste bestuursrapportage 2026 en de primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn in nauw overleg met de drie gemeenten opgesteld.

Planning en evaluatie
In de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat het Dagelijks Bestuur van een gemeenschappelijke regeling de gemeenteraden voorafgaand aan het vaststellen van een begrotingswijziging schriftelijk en gemotiveerd in kennis stelt over zijn oordeel over de zienswijze en de eventuele conclusie die het daaraan verbindt. Het Algemeen Bestuur zal deze zienswijzen en de conclusie van het Dagelijks Bestuur meewegen in de besluitvorming en de uiteindelijke vaststelling van de begrotingswijzigingen. De primitieve begroting 2027 en eerste bestuursrapportage 2026 worden vervolgens vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van Fijnder begin september 2026.

Alternatieven
Wel een zienswijze indienen.

Bijlagen
1. Kaderbrief 2027 Fijnder
2. Eerste bestuursrapportage Fijnder 2026
3. Primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030
4. Verklaring lid Dagelijks Bestuur Ria Leliveld van 22 mei 2026
5. Brief van Dagelijks Bestuur Fijnder aan gemeenteraden 8 oktober 2025

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. J. Jonker	drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 mei 2026

b e s l u i t:

1. Geen zienswijze indienen op de eerste bestuursrapportage 2026 Fijnder.
2. Geen zienswijze indienen op de primitieve begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 van Fijnder.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp	:	Fijnder eerste Bestuursrapportage 2026, primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

Niet van toepassing.

30 maart 2026

Kadernota

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Uitgangspunten 4

2.1 Programma Werk en Activering 5

2.2 Programma Bestaanszekerheid 8

2.3 Programma Overhead en Algemene kosten 9

3. Ontwikkelingen 10

3.1 Ontwikkelingen in de rijksbegroting van het Ministerie van SZW 10

3.2 Regionale ontwikkelingen 11

3.3 Klantstromen 11

4. Ontwikkeling budgetten /uitgangspunten begroting 13

4.1 BUIG-budget 13

4.2 Re-integratiebudgetten ..... Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota voor de jaren 2027 tot en met 2030. Door middel van de kadernota geven de opdrachtgevende gemeenten kaders mee waarbinnen Fijnder uitvoeringsbeleid formuleert en uitvoering geeft aan de aan haar gedelegeerde taken en aanvullende opdrachten. Vanuit het strategisch overleg met gemeenten worden hierbij de kaderstellende opdrachten meegegeven aan Fijnder. De kadernota is, net als de begroting en jaarrekening, één van de documenten die wij jaarlijks ter kennisgeving aan u voorleggen. Het doel van de kadernota is om inzicht te bieden in de beleidsmatige en financiële kaders voor de op te stellen begroting 2027 waarvoor de uitgangspunten zijn meegegeven door het Dagelijks Bestuur. Deze treft u aan in hoofdstuk 2.

Voor de basisbegroting worden het bestaande beleid en daarmee de uitvoeringslasten 2026 en de overige posten zoals opgenomen in de begroting 2026 als uitgangspunt genomen. Daarnaast zijn er een aantal ontwikkelingen beschreven die kunnen leiden tot een aanpassing in de begroting. Voordat de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 tot en met 2030 door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld, worden de gemeenteraden van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen.

2. Uitgangspunten

Bij het opstellen van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Algemeen

- Het vastgestelde en bestaande beleid 2026 van de drie gemeenten dient als vertrekpunt voor de begroting 2027. Nieuwe beleidsontwikkelingen worden in deze kadernota toegelicht.
- Het bestuur van Fijnder is zich bewust van de financiële uitdagingen waar de gemeenten de komende jaren voor staan. In de komende periode moet voor de gemeenten duidelijk worden welke aanpassingen er op gemeentelijk niveau eventueel nodig zijn om de (meerjaren)begrotingen sluitend te krijgen. Los van deze uitkomst voelt het bestuur van Fijnder zich verantwoordelijk voor een doelmatige inzet van middelen. Daarnaast zal in afstemming met gemeenten voortdurend worden gezocht naar mogelijke besparingen. Deze zullen alsdan worden doorgevoerd in de begroting via de reguliere cyclus van begrotingswijzigingen in de bestuursrapportages.
- De programma's en producten zoals vastgesteld in de begroting 2026 zijn ongewijzigd.
- Voor de begroting 2027 worden de volgende prestatie-indicatoren gehanteerd:
    - Excellente dienstverlening;
    - Flexibilisering en maatwerk;
    - Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers;
    - Vernieuwend aan de slag.

  De gemeenten hebben hieraan de volgende stuurindicatoren gekoppeld: Bevorderen van een duurzame interne en externe infrastructuur, verhoging van het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat werkt via LKS, en het zorgen voor voldoende instroom en bezetting van beschutte werkplekken voor inwoners met een indicatie beschut werk. Tenslotte wordt ook gekeken naar een wijze om de cliënttevredenheid periodiek te meten.
- Borging en doorontwikkeling van de ingezette lijn met betrekking tot de integrale dienstverlening (Samen aan het stuur) is een doorlopend proces. Hierbij wordt geanticipeerd op de inrichting van Sterke Lokale Teams bij gemeenten. Dit zijn multidisciplinaire wijk- of kerngerichte teams die inwoners laagdrempelig ondersteunen. Ze combineren kennis en expertise uit verschillende domeinen, werken samen met specialistische hulp en richten zich op preventie, veerkracht en het versterken van het gewone leven. Tot het Sterke Lokale Team behoort het gehele sociale team van de gemeente en daar is Fijnder ook onderdeel van.
- Indexatie vindt plaats op basis van de in de septembercirculaire 2025 gepubliceerde indexatiecijfers volgens de macro-economische verkenning:

Mutaties per jaar in %	2025	2026	2027	2028	2029	2030***
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	3,2	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2
Loonvoet sector overheid	6,0	2,9	5,1	4,2	4,5	4,5
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	2,9	2,4	2,2	2,2	2,3	2,3

Tabel 1 Prijsindexen CPB MEV 2026 en CEP 2025***

** Toelichting/verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel*
*** 2026 is op basis van de MEV 2026, 2025 en 2027-2029 is op basis van de CEP 2025*
**** Cijfers 2029 zijn doorgetrokken naar 2030*

- De cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. De uitkomsten van de cao-onderhandelingen over de periode na afloop van de looptijd kunnen gevolgen hebben voor de begroting 2027 en de jaren daarna die mogelijkerwijs afwijken van de gehanteerde indexatie.
- De cao Aan de Slag heeft een looptijd tot en met 31 december 2025. Inmiddels is een onderhandelaarsakkoord bereikt. Vooralsnog neemt Fijnder dit akkoord als basis voor de begroting 2027 en verder. Mocht de ledenraadpleging niet leiden tot overeenstemming, dan zullen wijzigingen worden meegenomen in de bestuursrapportage.

2.1 Programma Werk en Activering

Programmadoel

Het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling door middel van diagnostiek, gerichte training, begeleiding, werkervaring en bemiddeling naar werk of opleiding, met als doel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, ongeacht hun achtergrond of beperkingen, te ondersteunen bij het vinden van een passende en langdurige baan. Waar regulier of gesubsidieerd werk niet mogelijk is, wordt ingezet op activering om de betrokkenheid en maatschappelijke participatie van de deelnemers te vergroten.

Participatiewet in Balans

De Participatiewet in Balans beoogt een meer mensgerichte, effectieve en rechtvaardige uitvoering van de Participatiewet. Aanleiding voor deze wetswijziging is de constatering dat de bestaande uitvoeringspraktijk te sterk is gericht op regels, controle en sanctionering, waardoor de menselijke maat onvoldoende tot zijn recht komt.

Het programma bestaat uit drie samenhangende sporen.

- <u>Spoor 1: Participatiewet in Balans</u>
  Dit omvat een samenhangend pakket van ruim twintig maatregelen, gericht op een meer mensgerichte uitvoering van de Participatiewet. De invoering vindt plaats in drie fasen. Per 1 januari 2026 heeft Fijnder de wijzigingen uit fase 1 geïmplementeerd. Deze wijzigingen bieden meer ruimte voor vertrouwen en maatwerk binnen de uitvoering. Het jaar 2026 geldt als een gedoogjaar waarin maatregelen uit fase 2 kunnen worden geïmplementeerd die uiterlijk per 1 januari 2027 (fase 3) van kracht worden. De maatregelen moeten nog worden uitgewerkt, de eventuele financiële impact is daarom nog niet meegenomen in deze begroting.

- <u>Spoor 2: herziening van de Participatiewet</u>
  In spoor 2 wordt fundamenteler gekeken naar de doelen en uitgangspunten van de Participatiewet. Dit betreft een herziening van de wet vanaf de basis, gericht op de lange termijn. Dit traject loopt door in 2026 en verder. Fijnder volgt deze ontwikkelingen en betrekt deze waar mogelijk bij toekomstige beleids- en uitvoeringskeuzes.

- <u>Spoor 3: versterking van de uitvoering</u>
  Spoor 3 richt zich op het versterken van de uitvoeringspraktijk door meer ruimte te bieden voor maatwerk, professionele afwegingen en vertrouwen. Deze uitgangspunten sluiten direct aan bij de koers die Fijnder reeds heeft ingezet.
  - Maatwerk en gespreksgerichte uitvoering
    Binnen Fijnder verschuift de uitvoering steeds meer naar een gespreksgerichte benadering. Het toekennen van voorzieningen en het maken van afspraken vindt plaats op basis van het persoonlijke gesprek en de individuele omstandigheden van de inwoner. Hiermee wordt doelbewust gekozen voor maatwerk boven standaardoplossingen.
  - Professionalisering van consulenten
    Fijnder investeert structureel in de professionalisering van consulenten. Consulenten zijn

getraind in het Integratief Gedragsmodel (IGM), dat zorgt voor beter inzicht in gedrag, motivatie en belemmeringen, en ondersteunt bij het voeren van betekenisvolle gesprekken. Daarnaast worden consulenten opgeleid tot jobcoach, waardoor zij inwoners intensiever en consistenter kunnen begeleiden richting werk of participatie. Deze integrale rol sluit aan bij de principes van nabijheid en vertrouwen binnen spoor 3.

- Preventieve uitvoering
  Fijnder kiest voor een nadrukkelijk preventieve benadering. De focus ligt op duidelijke communicatie, tijdige signalering en ondersteuning, in plaats van primair handhavend optreden. Dit draagt bij aan een evenwichtige en mensgerichte uitvoering en sluit aan bij de doelstellingen van de Participatiewet in Balans.

Doorgaande ontwikkellijn
SW-ers participeren maximaal binnen de doorgaande ontwikkellijn waarbij de werkleerplaats van Fijnder een vangnetvoorziening blijft.

Inzet ten aanzien van onbenut arbeidspotentieel: Werkleerlijn Productie/Techniek
Onderdeel van de regionale uitvoeringsagenda Inclusieve Arbeidsmarkt was een verkenning voor een sluitende aanpak voor onbenut arbeidspotentieel. De opzet was om samen met werkgevers in verschillende sectoren op verschillende niveaus modulaire leerlijnen te ontwikkelen. De beoogde doelgroep bestond uit cliënten, terugkerende cliënten en niet-uitkeringsontvangers. Beoogd was om voor deze regionale ambitie middelen vanuit de Regiodeal in te zetten. Bestuurlijk is deze aanpak on-hold gezet. Fijnder heeft de door haar opgezette werkleerlijn Productie/Techniek doorontwikkeld en zet deze vanaf 2026 in voor haar eigen doelgroepen.

Met de werkleerlijn Productie/Techniek biedt Fijnder inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een directe route naar werk in de maakindustrie. De regio kent een grote vraag naar praktisch geschoolde vakmensen, terwijl veel inwoners op zoek zijn naar (her)instroommogelijkheden. Via drie verschillende trajecten combineren deelnemers leren en werken, bouwen zij duurzame vakvaardigheden op en stromen zij sneller uit naar werk. Deze aanpak versterkt zowel de positie van onze inwoners als de regionale technische sector en levert bovendien een financieel voordeel op door lagere uitkeringslasten.

Herziening financiering Beschut Werk
Het ministerie van SZW is bezig om te kijken naar een ander verdeelmodel voor de taakstelling nieuw Beschut Werk[1]. In de voorstellen om per 2027 een nieuwe verdeelsystematiek in te voeren is aandacht voor een passend ingroeipad waarbij ook de realisatiecijfers van gemeenten worden meegewogen. De forfaitaire loonkostensubsidie (LKS) voor beschut werk – waarmee de jaarlijkse loonwaardemeting komt te vervallen – wordt naar verwachting structureel ingevoerd op 1 januari 2028, mits de bijbehorende wetswijziging tijdig wordt vastgesteld. Tot die tijd, in de jaren 2025–2027, ontvangen gemeenten extra middelen (circa € 2.971 per beschutte werkplek via de rijksbijdrage beschut werk) om de overgang te ondersteunen.

Vooralsnog wordt in de begroting 2027 van Fijnder geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen. In de begroting 2027 en verder wordt de jaarlijkse ontwikkeling van de taakstelling geraamd op basis van de toename in de afgelopen jaren.

Ontwikkelopdrachten
Fijnder heeft een aantal ontwikkelopdrachten geformuleerd die tot doel hebben om de dienstverlening van Fijnder te verbeteren. Deze kennen een looptijd tot in 2027 of verder. De uitkomsten van deze opdrachten

[1] Voortgangsbrief 2-7-2025 Voortgangsbrief sociaal ontwikkelbedrijven en beschut werk | Tweede Kamer der Staten-Generaal

kunnen leiden tot aanpassing van de dienstverlening. Zij kunnen dus impact hebben op de begroting. Het gaat om de volgende opdrachten:

Toekomstbestendige werkleerplaats
Eind 2025 heeft het Dagelijks Bestuur van Fijnder ingestemd met de doorontwikkeling van de toekomstbestendige werkleerplaats. De werkplaats ontwikkelt zich tot een werkleerplaats: een veilige, gestructureerde omgeving waar cliënten werken aan hun persoonlijke groei, met als doel participatie of betaald werk. Fijnder past hierbij een doelgroepgerichte aanpak toe:

- Gericht op jongeren, anderstaligen, cliënten uit de Participatiewet, SW en nieuw beschut werk.
- Start in entreegroepen met maatwerktrajecten.
- Maximaal 1 jaar, tenzij een langere periode duurzaam passend is.

De implementatie vindt plaats in 2026. In het voorjaar van 2027 worden de eerste effectmetingen verwacht. Financiering van deze opdracht vindt plaats door middel van het impulsbudget sociale infrastructuur.

Inclusieve technologie
De arbeidsmarktregio Achterhoek en daarbinnen Fijnder streeft naar een inclusieve samenleving waarin technologische hulpmiddelen worden ingezet om arbeidsplekken toegankelijk te maken voor inwoners die nu nog aan de kant staan. Dit project richt zich op het onderzoeken, (mede) aanschaffen en implementeren van technologieën die de toegankelijkheid en inclusiviteit binnen Fijnder en bij werkgevers waarmee wordt samengewerkt te bevorderen. De onderzoeksfase wordt in 2026 afgerond. Afhankelijk van de uitkomst kan dit zijn weerslag hebben op de toekomstige begrotingen van Fijnder.

Verbetering infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven
Het Dagelijks Bestuur van Fijnder heeft eind 2025 het management van Fijnder opdracht gegeven om te komen tot een voorstel om de dienstverlening aan de doelgroep Perspectief 3 (cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt) en Werk (cliënten die arbeidsfit zijn, maar waarbij taal en cultuur een drempel vormt voor succesvolle plaatsing) anders vorm te geven. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan lagere caseloads, inzet op taal-/cultuur of psychosociale ondersteuning. Insteek hierbij is dat intensivering van dienstverlening per saldo meer uitstroom oplevert. De middelen die vanuit het Rijk ter beschikking worden gesteld om de lokale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven toekomstbestendig in te richten, kunnen hier mogelijkerwijs voor worden aangewend. Eventuele aanpassingen zullen in de begroting worden verwerkt via de bestuursrapportage.

Re-integratiedienstverlening Oekraïense ontheemden
Fijnder verzorgt extra re-integratiedienstverlening aan Oekraïense ontheemden voor de gemeenten Berkelland en Oost Gelre. De einddatum van de opdracht voor de gemeente Berkelland loopt af op 1 juni 2026. De gemeente Oost Gelre heeft de opdracht aan Fijnder verlengd tot aan het moment dat de Richtlijn Tijdelijke Bescherming afloopt.

Wet Inburgering
Fijnder verzorgt in het kader van de Wet Inburgering 2021 een aantal taken in opdracht van de gemeenten. Beoogd wordt dat nieuwkomers zo snel mogelijk de taal beheersen op een zo hoog mogelijk niveau en dat zij snel én volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. De gemeenten zijn eindverantwoordelijk. Met ingang van 1 februari 2024 is de Spreidingswet (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvangvoorzieningen) in werking getreden. In het coalitieakkoord Aan de Slag wordt de spreidingswet niet ingetrokken, maar voorlopig in stand gehouden. In 2026 wordt met de gemeenten de opdracht die Fijnder uitvoert voor gemeenten herijkt. In deze begroting worden de bestaande samenwerkingsafspraken als uitgangspunt genomen. Fijnder hanteert vooralsnog de gemeentelijke taakstellingen voor het eerste halfjaar van 2026 als uitgangspunt voor de uitgaven in 2027 voor die onderdelen die bij Fijnder zijn belegd.

Wet Van school naar duurzaam werk
Per 1 januari 2026 is deze wet in werking getreden. Hiermee krijgen gemeenten de opdracht om jongeren onder de 27 jaar te ondersteunen terug naar school of wanneer dit niet passend is naar een leer-werktraject of werk. De volgende wettelijke wijzigingen zijn van toepassing op Fijnder:

- Jongeren uit het hoger en wetenschappelijk onderwijs kunnen zich op eigen initiatief aanmelden voor begeleiding bij de re-integratie;
- Zowel scholen als het Doorstroompunt kunnen Fijnder vroegtijdig betrekken voor ondersteuning op het gebied van re-integratie;
- Scholen zijn verplicht om nazorg te verlenen. Voor studenten uit het MBO is deze nazorg één jaar en voor studenten van het pro/vso is dit twee jaar. Daarnaast zijn scholen verplicht om een overgangsdocument aan gemeenten W&I te overhandigen bij overdracht van de jongeren;
- Fijnder kan het Doorstroompunt betrekken bij jongeren zonder startkwalificatie.

Alle betrokken partijen zijn verplicht om naast de wettelijke taken samen te werken in een aanvullend regionaal programma. Dit programma is mede opgesteld met inbreng van expertise vanuit Fijnder en wordt bestuurlijk in routing gebracht wanneer het regionale plan is goedgekeurd door het ministerie van OCW. De landelijke modelverordening van de VNG is eind december gepubliceerd. De aanpassingen in de verordening sociaal domein kunnen gemeenten met terugwerkende kracht in 2026 vaststellen. Er worden samenwerkingsafspraken opgesteld tussen betrokken partijen. Dit jaar (2026) is het startjaar, eventuele bijstellingen volgen mogelijk in het jaar 2027.

2.2 Programma Bestaanszekerheid

Programmadoel
Het bevorderen van financiële stabiliteit en maatschappelijke participatie door inwoners te ondersteunen bij veranderingen. We verstrekken op een rechtmatige, tijdige, volledige en efficiënte wijze inkomensvoorzieningen aan inwoners die (nog) niet (volledig) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast bieden we aanvullende inkomensondersteuning om hun betrokkenheid en deelname aan de samenleving te vergroten.

Ontwikkeling bijstandsvolume
Fijnder werd vanaf 2023 geconfronteerd met een sterkere stijging van het bijstandsvolume ten opzichte van landelijke cijfers. In 2025 is het bestand gedaald, afwijkend van het landelijke beeld, in het laatste kwartaal van 2025 is het bestand daarentegen weer licht gestegen. Een trend die zichtbaar doorzet is een langere bijstandsafhankelijkheid als gevolg van verzwaring van de problematiek van cliënten en de instroom van statushouders in het cliëntenbestand. Voor de bestandsontwikkeling van het uitkeringsvolume wordt vooralsnog voor 2027 en volgende jaren aangesloten bij het verwachte uitkeringsvolume zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025. Niet uitgesloten kan worden dat in het komend jaar via de bestuursrapportages verwachtingen moeten worden bijgesteld.

Leefgeldverstrekking aan ontheemden Oekraïne
Fijnder verstrekt het leefgeld aan ontheemden Oekraïne die voldoen aan de voorwaarden. Vooralsnog wordt voor de begroting 2027 rekening gehouden met het aantal ontheemden in het eerste kwartaal van 2026. Mocht de bijzondere status van deze ontheemden wijzigen, dan kan dit leiden tot wijziging van dienstverlening en daarmee tot een begrotingswijziging.

Inning eigen bijdrage Oekraïense ontheemden
Fijnder verzorgt de inning van de eigen bijdrage van Oekraïense ontheemden.
Fijnder int voor de gemeenten bij Oekraïners met inkomsten uit werk de verplichte eigen bijdrage voor huisvesting in de gemeentelijke opvang. Ook hiervoor wordt als basis het eerste kwartaal van 2026 aangehouden.

(Herijking) gemeentelijk minimabeleid
De gemeente Oost Gelre zal mogelijk het gemeentelijke minimabeleid in 2026 gaan herijken. De impact hiervan op de dienstverlening en begroting van Fijnder is nog ongewis. Vooralsnog wordt voor de uitgaven het bestaande beleid aangehouden. De gemeenten Berkelland en Winterswijk hebben in 2025 hun gemeentelijk beleid herzien. Fijnder is samenwerkingspartner van de gemeenten in de uitvoering van deze regelingen.

2.3 Programma Overhead en Algemene kosten

Het Dagelijks Bestuur blijft zich inzetten voor een efficiënte en toekomstbestendige bedrijfsvoering, met oog voor de financiële positie van de deelnemende gemeenten. Daarbij wordt steeds gekeken naar mogelijkheden voor besparingen en/of externe financiering via regionale of landelijke middelen. Zo leidt de aankoop van het pand per 1 juli 2026 tot structurele besparingen. In de eerste drie jaren zijn deze besparingen beperkt, echter oplopend van € 17.500 in 2029 tot uiteindelijk ruim € 70.000 vanaf 2034. Daarnaast wordt overwogen per 2027 over te stappen naar een andere kennisbank.

Toch zijn er ook een aantal thema's die mogelijk kostenverzwarend zullen zijn.

ICT-ontwikkelingen

De digitale infrastructuur vormt een cruciale randvoorwaarde voor de continuïteit van de dienstverlening van Fijnder. Door snelle technologische ontwikkelingen en toenemende dreigingen op het gebied van dataveiligheid is voortdurende investering noodzakelijk. Dit betreft onder meer:

- **Versterking van informatieveiligheid (IB/AVG)** – De eisen aan gegevensbescherming worden steeds strenger, terwijl cyberdreigingen toenemen. Dit vraagt om structurele investeringen in beveiligingssoftware, monitoring, bewustwording en periodieke audits.
- **Automatisering en digitalisering van werkprocessen** – Innovaties zoals datagedreven werken, monitoring door middel van dashboards, procesautomatisering en AI-ondersteuning kunnen leiden tot kwaliteitsverbetering, maar vereisen initiële en vaak ook structurele financiële middelen.

Fijnder zal de hiervoor noodzakelijke maatregelen en de financiële en organisatorische consequenties nader uitwerken en inzichtelijk maken.

(Aantrekkelijk) werkgeverschap

Net als andere publieke organisaties heeft Fijnder te maken met een krappe arbeidsmarkt, stijgende werkdruk en toenemende concurrentie om talent. Dit maakt het noodzakelijk om strategisch te investeren in aantrekkelijk werkgeverschap. Daarbij spelen de volgende elementen een rol:

- **Behouden en werven van talent** – Om continuïteit en kwaliteit van dienstverlening te waarborgen, is het essentieel om zowel nieuwe medewerkers aan te trekken als bestaande medewerkers te behouden.
- **Ontwikkeling en professionalisering** – Door te investeren in opleiding, loopbaanontwikkeling en duurzame inzetbaarheid blijft Fijnder een moderne en wendbare organisatie.
- **Arbeidsvoorwaarden en werkklimaat** – Concurrerende arbeidsvoorwaarden, hybride werken, vitaliteitsprogramma's en aandacht voor de werk-privébalans dragen bij aan een positief en toekomstbestendig werkklimaat.
- **Werkgeverspositionering** – Een duidelijke en aansprekende positionering van Fijnder als werkgever helpt om een grotere en meer diverse talentpool aan te spreken.
- **Cultuursensitief werken** – Fijnder zet actief in op een inclusieve werkomgeving waarin aandacht is voor verschillende achtergronden, waarden en communicatiestijlen.

Cliënttevredenheid

De gemeenten en Fijnder streven naar excellente dienstverlening in de breedste zin. In 2026 wordt onderzocht hoe cliënttevredenheid kan worden gemeten. Ondanks dat dit tot kostenstijging kan leiden hebben gemeenten aangegeven invulling te willen geven aan deze KPI. Dit kan leiden tot een begrotingswijziging.

Archief- en informatiebeheer

In 2026 heeft Fijnder, met ondersteuning van externe expertise, gewerkt aan het verbeteren en professionaliseren van het informatie- en archiefbeheer. In dit kader zijn diverse beleids- en uitvoeringsdocumenten opgesteld die gezamenlijk zorgen voor heldere kaderstelling, sturing, samenhang en kwaliteitsborging. Voor de borging van het proces ontbreekt op dit moment bij Fijnder

de benodigde expertise. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de visie op het vlak van archief verder uitgewerkt. Voor zover dit gevolgen heeft voor de formatieve invulling zal dat separaat aan het bestuur worden voorgelegd en verwerkt in een begrotingswijziging.

3. Ontwikkelingen

3.1 Ontwikkelingen in de rijksbegroting van het Ministerie van SZW

In de rijksbegroting 2026 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en recente kamerbrieven staan enkele beleidsontwikkelingen genoemd. De impact op de begroting 2027 van Fijnder is nog ongewis. Hieronder worden de beleidsontwikkelingen weergegeven.

Spoor 2 en 3: herziening en versterking van de Participatiewet in Balans
In spoor 2 wordt gewerkt aan een fundamentele herziening van de Participatiewet, waarbij de doelstellingen en uitgangspunten integraal worden heroverwogen. Dit meerjarige traject loopt door in 2026 en verder. Fijnder volgt deze ontwikkelingen nauwgezet en zal deze, waar relevant, betrekken bij toekomstige beleids- en uitvoeringskeuzes. Spoor 3 richt zich op het verder versterken van de uitvoeringspraktijk door het vergroten van de ruimte voor maatwerk, professionele oordeelsvorming en het bevorderen van wederzijds vertrouwen binnen de uitvoering.

Wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid
Met het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid wordt de handhaving in brede zin herzien, zodat mensen de zekerheid krijgen dat kleine foutjes niet tot grote gevolgen leiden. Fijnder volgt dit wetsvoorstel nauwgezet. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2027. In 2026 worden, naast het versterken van de preventieve aanpak, de voorbereidingen getroffen om tijdige en zorgvuldige implementatie van dit wetsvoorstel mogelijk te maken.

Aandacht voor risico's op het gebied van bestaanszekerheid
Parallel aan bovengenoemde ontwikkeling wordt in 2026 binnen Fijnder extra aandacht besteed aan de risico-kant van bestaanszekerheid. Steeds vaker spelen financiële problemen samen met risicogedrag zoals online gokken, crypto-investeringen en andere vormen van onzekere financiële keuzes. De signalen en inzichten die dit oplevert, worden structureel gedeeld met de sociale teams en overige ketenpartners zodat vroegsignalering en passende ondersteuning kunnen worden versterkt.

Aanvullend wetsvoorstel Wet banenafspraak
Dit wetsvoorstel regelt dat per 1 januari 2028 mensen in de WIA en WW die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, worden opgenomen in het doelgroepregister banenafspraak waardoor zij in aanmerking komen voor loonkostenvoordelen. Zij lopen het risico om op termijn in de bijstand terecht te komen als er geen passende ondersteuning of werkplek wordt gevonden. Het idee achter de wetswijziging is om deze groep vroegtijdig te identificeren en in het doelgroepregister Banenafspraak op te nemen, zodat:

- Werkgevers financiële prikkels krijgen om hen in dienst te nemen.
- Gemeenten (i.c. sociaal ontwikkelbedrijven) eerder kunnen inzetten op begeleiding en doorstroom, in plaats van pas te acteren als iemand in de bijstand belandt.

Verkorting maximale WW-duur
In het coalitieakkoord Aan de Slag is opgenomen dat de maximale WW-duur wordt verkort van 24 naar 12 maanden, met ingang van 2028. In de eerste twee maanden wordt de uitkering verhoogd naar 80% van het laatstverdiende loon. Deze aanpassing is bedoeld als besparingsmaatregel en als prikkel om werkloosheid te verkorten. Het betreft vooralsnog een voornemen, dat nog parlementaire behandeling moet doorlopen. Dit kan ertoe leiden dat de instroom vanuit de WW hoger gaat uitvallen en daarmee leidt tot een bestandstoename.

Afloop Tijdelijke Regeling Bescherming (RTB) voor ontheemden uit Oekraïne

De RTB loopt af op 5 maart 2027. Vanaf dat moment vervallen de huidige rechten en voorzieningen die aan deze tijdelijke bescherming zijn gekoppeld. Het Rijk heeft aangekondigd dat Oekraïense ontheemden daarna een transitiedocument krijgen: een tijdelijke reguliere verblijfsvergunning voor drie jaar. Hiermee krijgen zij in beginsel dezelfde rechten en plichten als andere inwoners met een verblijfsvergunning, zoals het afsluiten van een zorgverzekering en het betalen van huur maar ook een mogelijk beroep op sociale voorzieningen, waaronder bijstand.

3.2 Regionale ontwikkelingen

De hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur / regionaal werkcentrum Achterhoek
Het kabinet wil de arbeidsmarktdienstverlening structureel verbeteren door hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. De hervorming richt zich op het structureel versterken van de publiek-private samenwerking en dienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers in de 35 arbeidsmarktregio's. Ook wordt ingezet op het beter toegankelijk maken van deze dienstverlening door de vorming van 35 Werkcentra in de arbeidsmarktregio's. De hervorming wordt gefinancierd met structurele middelen en tijdelijke middelen die aflopen tot 2034. Deze structurele middelen worden ingezet voor de basisinrichting van het Werkcentrum en de publiek-private samenwerking. De tijdelijke middelen geven een impuls aan de arbeidsmarktdienstverlening in de regio en aan de van-werk-naar-werk dienstverlening. De maatregelen worden, waar nodig, vastgelegd in de SUWI wet- en regelgeving. Halverwege 2025 is het Werkcentrum Achterhoek geopend als dé toegangspoort voor vragen over werk, scholing en loopbaan. In 2026 wordt onderzocht op welke wijze de werkgeversdienstverlening vormgegeven zal worden en daarmee de impact op de dienstverlening van Fijnder.

Gemeenteraadsverkiezingen
In maart 2026 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Hieruit vloeit voort dat er nieuwe coalitieprogramma's worden opgesteld, waar mogelijk lokale accenten worden gelegd die afwijken van de huidige koers van gemeenten. Dit kan tot gevolg hebben dat het bestaande beleid van Fijnder hierop moet worden aangepast.

3.3 Klantstromen

Met de invoering van de Participatiewet is de toegang tot de Wsw stopgezet en de Wajong is alleen nog toegankelijk voor mensen met een volledige en duurzame arbeidsbeperking. Op alle nieuwe doelgroepen met een beperking die nog aan de slag kunnen is de Participatiewet van toepassing. Kenmerkend voor deze doelgroep is dat zij in het algemeen langdurig (gedeeltelijk) afhankelijk blijven van een bijstandsuitkering.

Onderstaand de verwachting van het aantal bijstandsontvangers zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025.

Aantal bijstandsontvangers	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
September circulaire	378.634	381.612	385.600	390.583	397.892
Procentuele wijziging		0,79%	1,05%	1,29%	1,87%

Tabel 2 Raming aantal bijstandsontvangers

Hieruit volgt dat voor 2027 en de volgende jaren landelijk gezien een stijging van het bijstandsvolume wordt verwacht. Het Dagelijks Bestuur van Fijnder hanteert voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 vooralsnog een volumestijging overeenkomstig de landelijke verwachting. Economische ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat dit uitgangspunt moet worden bijgesteld in de bestuursrapportage.

4. Ontwikkeling budgetten /uitgangspunten begroting

4.1 BUIG-budget

De ontwikkeling van het Besluit Uitkering Inkomensvoorzieningen Gemeenten (hierna: BUIG-budget) van de individuele gemeenten hangt nauw samen met het landelijke macrobudget. Om een inschatting te kunnen maken van het BUIG-budget voor de jaren 2027 tot en met 2030 is de ontwikkeling van het macrobudget van belang. In de Rijksbegroting 2026 van het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid is hierover het volgende vermeld.

Budgettaire ontwikkelingen algemene bijstand

De bijstandsuitgaven (algemene bijstand) worden voor 2026 geraamd op € 7,1 miljard. Op basis van de CPB-raming van de werkloosheid wordt de bijstandsraming naar boven bijgesteld in 2026. Daarnaast leiden een aantal (eerdere) wetswijzigingen tot een oploop in de raming van de bijstandsuitgaven. Dit betreft onder andere de invoering van maatregelen uit de Participatiewet in balans, de afloop van de IOAW en de ingroei van de nieuwe doelgroep als gevolg van de invoering van de Participatiewet in 2015. In onderstaande tabel wordt de opbouw van het budget gespecificeerd.

Extracomptabel overzicht Macrobudget participatiewet					
(x € 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Macrobudget participatiewet-uitkeringen en intertemporele tegemoetkoming	7.945.994	8.040.663	8.205.803	8.394.588	8.598.433
Macrobudget participatiewetuitkeringen					
Algemene bijstand	7.069.224	7.129.043	7.295.339	7.478.557	7.674.613
Loonkostensubsidie	644.356	702.765	748.308	792.786	837.262
IOAW	162.110	137.274	99.936	67.622	37.535
IOAZ	34.588	35.864	26.345	19.747	13.148
Bbz levensonderhoud	35.716	35.716	35.875	35.875	35.875

Budgettaire ontwikkelingen Loonkostensubsidies

De landelijke uitgaven voor loonkostensubsidies (LKS) worden voor 2026 geraamd op € 644,4 miljoen. De uitgaven aan loonkostensubsidie nemen jaarlijks toe doordat de doelgroep van LKS sinds invoering van de Participatiewet ingroeit. Daarnaast stijgt de gemiddelde hoogte van LKS door de koppeling met het wettelijk minimumloon.

Budgettaire ontwikkelingen IOAW/IOAZ

De uitgaven aan IOAW en IOAZ worden in 2026 landelijk geraamd op respectievelijk € 162,1 miljoen en € 34,6 miljoen. De IOAW-uitgaven dalen door de beperkende voorwaarde dat het IOAW-recht alleen geldt voor personen geboren voor 1965. In de meerjarenraming wordt rekening gehouden met de doorstroom vanuit de WW naar de IOAW. Een lager gebruik van de WW door oudere werknemers, zorgt ook voor lagere IOAW-aantallen. Het IOAZ-macrobudget daalt doordat de instroom structureel afneemt: steeds minder oudere zelfstandigen voldoen aan de strikte IOAZ-voorwaarden en stoppen hun bedrijf, mede door de stijgende AOW-leeftijd en betere economische omstandigheden voor zelfstandigen.

Tot slot zorgt de stijging van de AOW-leeftijd en invoering van maatregelen uit de Participatiewet in Balans voor hogere uitgaven aan de IOAW en IOAZ.

Bbz levensonderhoud en Bbz bedrijfskrediet (Bbz 2004)
Het bijstandsonderdeel van het Bbz om te voorzien in de kosten voor levensonderhoud is onderdeel van het Macrobudget en wordt in 2026 geraamd op € 35,7 miljoen. Daarnaast wordt voor de uitgaven voor Bbz bedrijfskrediet landelijk € 6,3 miljoen geraamd.

BUIG-macrobudget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten)
Het BUIG-budget is het budget dat gemeenten ontvangen voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt jaarlijks vastgesteld. De ontwikkeling van het macrobudget ziet er als volgt uit:

Overzicht participatiewet uitkeringen (x €1.000)	Voorlopig budget 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Macrobudget totaal	7.945.994	8.040.663	8.205.803	8.394.588	8.598.433
Procentuele ontwikkeling		1,19%	2,05%	2,30%	2,43%

Het macrobudget wordt voorlopig vastgesteld in september voorafgaand aan het uitvoeringsjaar. Het macrobudget 2026 wordt gedurende het jaar nog bijgesteld naar aanleiding van gewijzigde inzichten in conjunctuur, realisaties uit het voorgaande jaar, rijksbeleid en loon- en prijsbijstelling (lpo). In 2026 wordt hiervan een bedrag van € 4,2 miljoen gereserveerd voor de vangnetregeling 2024. Bij de verdeling van het voorlopig macrobudget wordt hiermee rekening gehouden. In bestuurlijk overleg tussen SZW en VNG is besloten om het vangnet Participatiewet (BUIG) uit te breiden. Met ingang van budgetjaar 2026 wordt er een uitgebreider vangnet ingericht voor gemeenten met meerjarige tekorten. Vanaf 1 januari 2026 kunnen gemeenten die structureel worstelen met tekorten (≥ 5% in minstens drie van de vier voorgaande jaren) al bij een tekort vanaf 5% aanspraak maken op vangnetcompensatie. Na twee jaar daalt die eigenrisicodrempel zelfs naar 2,5%. De regeling wordt bekostigd vanuit het BUIG-macrobudget van 2026 en is bedoeld om gemeenten met meerjarige tekorten extra steun en leertrajecten te bieden. Daarmee worden de grootste financiële risico's die gemeenten lopen op de BUIG wat verder gedempt.

Raming ontwikkeling BUIG-budgetten per gemeente
Het meerjarenbeeld met betrekking tot de ontwikkeling van lasten in de begroting van Fijnder zal in de begroting 2027-2030 opgesteld worden aan de hand van bovenstaande gegevens en de werkelijke ontwikkeling t/m ultimo 2025. Het voorlopig BUIG-budget 2026 is in oktober 2025 bekend geworden. Om een inschatting te maken van het BUIG-budget voor de jaren 2027 tot en met 2030 is het aandeel per gemeente in het macrobudget constant verondersteld. Doordat het macrobudget vanaf 2026 toeneemt, zal naar verwachting het BUIG-budget per gemeente vanaf 2026 ook toenemen.
Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de verdeling van het macrobudget over de gemeenten is mede afhankelijk van realisatiecijfers uit het verleden. Daardoor kan het aandeel van de gemeente in het macrobudget fluctueren.
In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van het BUIG-budget weergegeven:

Raming BUIG budget per gemeente (x €1)	Voorlopig budget 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Berkelland	11.976.776	12.249.329	12.580.542	12.939.757	13.318.543
Oost Gelre	6.141.930	6.261.931	6.419.254	6.592.099	6.775.458
Winterswijk	11.648.105	11.799.848	12.050.148	12.334.344	12.640.307

Voor de ontwikkeling van de kosten per uitkering hanteren we dezelfde trend. Er is echter een aantal elementen die het moeilijk maken om in te schatten hoe de kosten zich zullen ontwikkelen:

1. Steeds vaker zullen er mensen met loonkostensubsidie aan het werk gaan. Dit bespaart wel op de bijstandskosten, maar betreft niet meer de hele uitkering;
2. De samenstelling van huishoudens kan wijzigen waardoor de hoogte van de uitkeringen zal wijzigen. Per saldo is op basis van de macroraming en de raming van de ontwikkeling van het aantal klanten wel te verwachten dat de kosten in de komende jaren zullen stijgen.

14 september 2026

2026

Eerste bestuursrapportage

Inhoudsopgave

1. Algemeen 3

Inleiding 3

2. Managementsamenvatting 4

3. Programma werk en activering 7

3.1 Visie 7

3.2 Programmadoel 7

3.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI's) 7

3.4 Wat heeft het gekost? 11

4. Programma bestaanszekerheid 15

4.1 Visie 15

4.2 Programmadoel 15

4.3 Kritische prestatie-indicator 15

1.A Vereenvoudiging toekenning individuele inkomenstoeslag 17

4.4 Wat heeft het gekost? 18

5. Programma Overhead en algemene kosten 21

5.1 Visie 21

5.2 Programmadoel 21

5.3 Kritische prestatie-indicator 21

5.4 Bijstellingen uitgaven en bijdragen programma Overhead en algemene kosten 24

6. Samenvatting besluitvorming 27

BIJLAGEN 28

Bijlage A. Overzicht baten en lasten 2026 29

Bijlage B. Verklaring afkortingen 37

1. Algemeen

Inleiding

In deze Eerste bestuursrapportage 2026 zijn de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen beschreven die een impact hebben op de begroting 2026 of op de gestelde doelen. Deze ontwikkelingen worden aan de hand van de doelstellingen uit de begroting 2026 weergegeven. De volgorde in de behandeling van onderwerpen sluit aan bij de begroting 2026 van Fijnder. Deze volgorde zegt niets over de impact van deze ontwikkelingen op deze begroting. Daar waar de ontwikkelingen leiden tot financiële consequenties zijn deze verwerkt in hoofdstuk 6.

Missie

Fijnder heeft als doel inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk die op zoek zijn naar werk en ontwikkelmogelijkheden een sluitende aanpak te bieden. Als uitvoeringsorganisatie leveren we snel en effectief werk. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt profiteren van goede begeleiding op weg naar werk, een opleiding of een zinvolle dagbesteding.

Visie

Wij geloven dat iedereen van betekenis wil en kan zijn!

Uitgaande van de cliëntvraag bieden we maatwerk. Een efficiënt proces, met veel focus. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden snel verder geholpen en krijgen gedurende het proces inkomensondersteuning. Na een analyse waarin we een compleet cliëntprofiel vormen, maken we samen een duidelijke route naar het hoogst haalbare resultaat. Passend bij het vermogen van de mens. Daarbij kijken we naar mogelijkheden, stimuleren we vooruitgang en bewegen we mee met de vraag. Ook bieden we waar dat nodig is een beschutte werkplek.

Strategie

Wij helpen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt participeren in de samenleving. We bieden een financieel vangnet op het gebied van inkomen, helpen terug naar school, helpen bij het inburgeren en/of ondersteunen om aan het werk te komen en te blijven. Als het laatste niet lukt, zoeken we naar een passende lokale plek waarin mensen betrokken zijn bij de samenleving. Dat kan ook in onze werkplaats.

2. Managementsamenvatting

De Eerste bestuursrapportage 2026 laat zien dat Fijnder inhoudelijk en financieel op koers ligt bij het realiseren van haar programmadoelen. Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat maatschappelijke ontwikkelingen, beleidswijzigingen en veranderende cliëntprofielen blijvend vragen om aanpassing en doorontwikkeling van de dienstverlening. Binnen alle programma's is sprake van voortgang, met daarbij duidelijke accenten en aandachtspunten voor de rest van het jaar en richting volgende begrotingsjaren.

Programma Werk en Activering
Binnen het programma Werk en Activering zet Fijnder de ingezette koers voort om inwoners duurzaam te ondersteunen richting werk, participatie en ontwikkeling. Daarbij wordt steeds duidelijker dat een groeiende groep cliënten intensievere en specialistische begeleiding nodig heeft om stappen te kunnen zetten. Deze ontwikkeling vormt een belangrijke aanleiding voor het vaststellen van het *Plan van Aanpak Optimalisatie Dienstverlening*. Met dit plan geven gemeenten en Fijnder gezamenlijk invulling aan de ambitie om de dienstverlening toekomstbestendig te versterken. De focus ligt op het intensiveren van begeleiding, het verlagen van caseloads en het uitbreiden van ondersteunende functies, zoals trajectbegeleiding en taal- en jobcoaching. Het plan richt zich zowel op werkfitte cliënten met risico op uitval als op cliënten binnen perspectief 3, die langdurige en vaak gecombineerde ondersteuning nodig hebben.

Tegelijkertijd blijft Fijnder inzetten op uitstroom naar werk, met aandacht voor duurzaamheid. Door structurele begeleiding en nazorg wordt het risico op snelle terugval beperkt. De uitvoering van het *Plan Toekomstbestendige Werkleerplaats* draagt hieraan bij. Dit plan omvat een herinrichting van de werkleerplaats en een meer modulaire aanpak voor nieuwe instroom, waarmee het ontwikkelpotentieel van verschillende doelgroepen beter wordt benut.

De dienstverlening aan inburgeraars en ontheemden blijft in ontwikkeling. Hierbij is uitdrukkelijk aandacht voor duale trajecten en specifieke pilots gericht op jongeren. Het stopzetten van de re-integratiedienstverlening voor Oekraïense ontheemden in Berkelland per 1 juni 2026 leidt tot een herschikking van de formatieve inzet. Dit blijft zonder directe gevolgen. Op regionaal niveau is de samenwerking verder versterkt via de Wet van school naar duurzaam werk en het Werkcentrum Achterhoek.

Op het terrein van vernieuwing verkent Fijnder de inzet van *Inclusieve Technologie* als ondersteuning bij participatie en werk. Deze ontwikkelopdracht bevindt zich nog in een verkennende fase en kent enige vertraging. Dit heeft geen financiële consequenties.

Programma Bestaanszekerheid

Binnen het programma Bestaanszekerheid ligt de nadruk op het versterken van de financiële stabiliteit van inwoners, met oog voor toegankelijkheid, maatwerk en rechtmatigheid. Beleidswijzigingen in Berkelland en Winterswijk, waaronder verruiming van inkomensnormen en regelingen leiden naar verwachting tot meer aanvragen en hogere uitgaven. Deze ontwikkelingen zijn zichtbaar in de bijstellingen.

De invoering van beleidsregels in het kader van de *Participatiewet in Balans* vergroot de ruimte voor maatwerk, met name voor kwetsbare jongeren. Daarnaast is het uitvoeringsplan preventie en handhaving geïmplementeerd, waarmee een betere balans wordt nagestreefd tussen naleving van regels en de menselijke maat.

Op het vlak van vernieuwing zijn concrete stappen gezet om voorzieningen eenvoudiger en toegankelijker te maken. Zo is er de vereenvoudiging en (gedeeltelijke) automatische toekenning van de individuele inkomenstoeslag en wordt actief ingezet op inkomensbegeleidingsgesprekken en de garantieknop. Deze maatregelen dragen bij aan een soepele overgang tussen werk en uitkering en aan meer financiële rust.

Programma Overhead en Algemene Kosten

Binnen het programma Overhead en Algemene Kosten is geïnvesteerd in het versterken en professionaliseren van de bedrijfsvoering. Er zijn stappen gezet in de doorontwikkeling van digitale dienstverlening, informatiebeveiliging en monitoringsinstrumenten, waaronder dashboards voor de Wet inburgering.

Daarnaast werkt Fijnder planmatig toe naar een In Control Statement, ondersteund door verbeteringen in het archief- en informatiebeheer. De aandacht voor medewerkers neemt toe, onder meer door gerichte investering in deskundigheid rondom psychische problematiek binnen de doelgroep.

De aankoop van het pand Batterij 10-12 levert op korte termijn beperkte effecten op. Vanaf 2029 is er sprake van structureel financieel voordeel. Met het eerdergenoemde en vastgestelde Plan van Aanpak Optimalisatie Dienstverlening is de samenwerking met gemeenten verder geconcretiseerd en wordt de strategische koers van Fijnder ondersteund.

Samenvattend laat deze bestuursrapportage zien dat Fijnder de ingezette lijn vasthoudt: gericht op duurzame resultaten voor cliënten, vereenvoudiging van processen en een verdere versterking van de organisatie en samenwerking met gemeenten.

In de samenvatting van de Eerste bestuursrapportage 2026 (hoofdstuk 6) zijn alle voorgestelde budgetaanpassingen op een rij gezet. De mutaties zijn in de bijlagen van de bestuursrapportage ook nog per gemeente per product in beeld gebracht. Deze budgetaanpassingen vormen de tweede begrotingswijziging 2026. Fijnder blijft in afstemming met de gemeenten breed kijken naar eventueel aanwezig besparingspotentieel. Eventuele resultaten zullen verwerkt worden in de Tweede bestuursrapportage.

Onderstaand worden per jaar de wijzigingen in de bijdragen per gemeente per programma weergegeven.

Wijzigingen bijdragen gemeenten begroting 2026			
Programma	**Berkelland**	**Oost Gelre**	**Winterswijk**
Werk en activering			
* Wet inburgering	-35	-27	-27
* Programmakosten	-52	-70	-3
* Loonkostensubsidies	179	195	167
* Impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	12		
* Sociale infrastructuur	113	62	74
* Uitvoeringskosten	-126	-42	-116
Bestaanszekerheid			
* Leefgeld Oekraïners	-343	-141	-115
* Programmakosten	8	120	183
* Uitvoeringskosten	-7	-4	-64
Overhead			
* Uitvoeringskosten	-58	-35	-52
Totaal	**-309**	**58**	**47**

Een positief bedrag in bovenstaande tabel betekent een hogere bijdrage vanuit de gemeente.

Verdeelsleutel bedrijfsvoeringskosten
De uitvoeringskosten van Fijnder worden op basis van de verdeelsleutel over de gemeenten verdeeld. Deze verdeelsleutel wordt jaarlijks bepaald op basis van het aantal cliënten dat Fijnder per gemeente bedient op 1 januari van het voorgaande begrotingsjaar. De uitkomst leidt tot de volgende verdeling voor het begrotingsjaar 2026:

Bijdrage uitvoeringskosten (x € 1.000)	Begroting 2026 na 2e berap 2025	Nieuwe raming 2026	Bijstelling begroting 2026
Uitvoeringskosten algemeen			
Berkelland (39,3%)	6.802	6.611	-191
Oost Gelre (24,5%)	4.235	4.118	-117
Winterswijk (36,2%)	6.251	6.077	-174
Uitvoeringskosten	**17.288**	**16.806**	**-482**
Extra taken gemeenten			
Berkelland	161	197	36
Oost Gelre	10	10	0
Winterswijk	101	43	-58
Extra taken gemeenten	**272**	**250**	**-22**
Totaal bijdrage uitvoeringskosten			
Berkelland	6.963	6.808	-155
Oost Gelre	4.245	4.128	-117
Winterswijk	6.352	6.120	-232
Totaal	**17.560**	**17.056**	**-504**

3. Programma werk en activering

3.1 Visie

"Door samenwerking met ketenpartners proactief inzetten op een zo optimaal mogelijke deelname van onze inwoners aan de samenleving. Financiële en sociale zelfredzaamheid is hierin een belangrijk streven."

3.2 Programmadoel

Het bevorderen van duurzame werkgelegenheid, persoonlijke ontwikkeling door middel van diagnostiek, gerichte training, begeleiding, werkervaring en bemiddelen naar werk en opleiding, met als doel inwoners (met een kwetsbare arbeidsmarktpositie) ongeacht hun achtergrond of beperkingen, te ondersteunen bij het vinden van een passende en duurzame baan. Zoveel mogelijk lokaal. Wanneer regulier of gesubsidieerd werk niet mogelijk is, wordt ingezet op activering om de betrokkenheid en maatschappelijke participatie van de cliënten te vergroten.

3.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI's)

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Flexibilisering en maatwerk: Fijnder heeft een sluitende aanpak voor alle doelgroepen.

Vernieuwend aan de slag: het voortdurend zoeken naar en implementeren van innovatieve oplossingen en methoden om processen te verbeteren en diensten te optimaliseren. Dit kan inhouden dat er gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologieën, creatieve benaderingen en het voortdurend aanpassen aan veranderende omstandigheden en behoeften van de doelgroepen die Fijnder bedient.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: betrokken partijen zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

3.3.1 Excellente dienstverlening

	Doelstellingen		Bijstellingen
1.	Fijnder werkt toe naar het optimaal benutten van alle kansen op uitstroom. De uitstroom van cliënten naar werk ligt hoger dan de landelijke ontwikkeling en met name met vergelijkbare gemeenten.	A.	ESF+ Actieve inclusie
2.	Fijnder zet extra in op duurzame plaatsing, zodat nieuwe werknemers worden ondersteund en snelle uitval na werkaanvaarding wordt verminderd.	A.	Continueren inzet Taal-/jobcoach
3.	Het aantal cliënten uit de Meedoen-groep, die een actieve bijdrage leveren aan de maatschappij, zal in de komende jaren stijgen in samenspraak en wisselwerking met ondersteuning van de sociale teams.	A.	Beleidsvoorbereiding Maatschappelijke Participatie met ingang van 1 januari 2027

Doelstellingen	Bijstellingen
4. Het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling voor inwoners (met een kwetsbare arbeidsmarktpositie) ongeacht hun achtergrond of beperkingen.	Geen wijzigingen

Toelichting:

1.A ESF+ Actieve Inclusie
Fijnder heeft in de periode 14 maart 2024 tot en met 31 december 2025 deelgenomen aan het project "ESF+ Actieve Inclusie 2de tranche". Door aan te tonen dat cliënten in de doelgroepen werk en perspectief actief bemiddeld zijn in de begeleiding naar werk of scholing, kan vanuit het Europees Subsidie Fonds een bijdrage worden verkregen. De stukken zijn inmiddels ingediend, het uiteindelijk te ontvangen subsidiebedrag is nog onbekend. Daarom is hiervoor in deze bestuursrapportage nog geen bedrag geraamd.

Aansluitend op de hierboven genoemde 2de tranche is het project "ESF+ Actieve Inclusie 3de tranche" ingediend. Deze zal lopen van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2027. Over de eventuele resultaten hiervan zal niet eerder dan in 2028 worden gerapporteerd.

2.A. Continueren inzet Taal-/jobcoach
In de afgelopen twee jaar is geëxperimenteerd met de inzet van een taal-/jobcoach voor werkfitte cliënten bij wie de taalvaardigheid nog een belemmering vormt voor duurzame plaatsing. Deze inzet is succesvol gebleken. Het bestuur heeft daarom besloten de inzet te continueren en structureel te borgen binnen het plan van aanpak voor de optimalisatie van de dienstverlening. Voor 2026 wordt deze inzet bekostigd vanuit de bestemmingsreserve re-integratie.

3.A Beleidsvoorbereiding Maatschappelijke Participatie met ingang van 1 januari 2027
De beleidsvoorbereiding voor maatschappelijke participatie maakt onderdeel uit van de wetswijziging Participatiewet in Balans (spoor 1, fase 2 en 3). Deze wetswijziging is gericht op een meer mensgerichte en eenvoudige wet, waarbij de instrumenten tegenprestatie en sociale activering worden vervangen door het bredere begrip maatschappelijke participatie**.** De focus verschuift hierbij naar meedoen naar vermogen, met name voor inwoners met een vrijstelling van de arbeidsverplichting.
De nadere uitwerking vindt plaats in samenspraak met gemeenten, gezien de samenhang met de Wmo en het sociaal domein. Dit sluit aan bij landelijke akkoorden zoals het IZA, GALA en AZWA, waarin wordt ingezet op preventie, betere samenwerking tussen zorg en sociaal domein en het verbeteren van toegankelijkheid. Daarbij wordt erkend dat bestaanszekerheid en sociaaleconomische verschillen van invloed zijn op gezondheid en participatie.

3.3.2 Flexibilisering en maatwerk

Doelstellingen	Bijstellingen
1. De werkplaats van Fijnder wordt optimaal ingericht om ontwikkelruimte te bieden en te benutten voor alle doelgroepen op hun weg buiten Fijnder.	A. Voortgang uitvoeringsplan toekomstbestendige werkleerplaats
2. Fijnder zet extra in op ondersteuning aan inburgeraars en ontheemden. Hierbij wordt een accent gelegd op duale trajecten.	A. Voortzetting en stopzetten re-integratiedienstverlening voor Oekraïense ontheemden B. Pilots gericht op jongeren binnen de Wet Inburgering C. Herijking uitvoeringstaken

Toelichting:

1.A Voortgang uitvoeringsplan toekomstbestendige werkleerplaats
In 2025 heeft het Dagelijks Bestuur van Fijnder ingestemd met het uitvoeringsplan voor de toekomstbestendige werkleerplaats. Gestart is met de fysieke herinrichting van de werkleerplaats. Daarnaast is gewerkt aan een modulaire aanpak die wordt toegepast op de nieuwe instroom via drie doelgroepgerichte entreeprogramma's. Met deze programma's wordt vanaf eind april gestart zodat begin 2027 een eerste 0-meting kan worden gedaan.

2.A Voortzetting en stopzetten re-integratiedienstverlening voor Oekraïense ontheemden
De opdracht om werkfitte Oekraïense ontheemden te begeleiden naar regulier werk is door de gemeente Oost Gelre verlengd tot het aflopen van de Regeling Tijdelijke Bescherming (RTB) op 4 maart 2027. In 2025 zijn 19 plaatsingen gerealiseerd en eind maart zijn er 3 lopende trajecten. De kosten hiervan worden volledig doorbelast aan de gemeente. De gemeente Berkelland heeft besloten om de opdracht om werkfitte ontheemden te begeleiden naar regulier werk per 1 juni 2026 stop te zetten. Voor gemeente Berkelland zijn in 2025 54 plaatsingen gerealiseerd en eind maart zijn er nog 21 lopende trajecten.

2.B Pilots gericht op jongeren binnen de Wet Inburgering
De regionale pilot vakgericht inburgeren is aangevraagd met ESF-middelen. Deze pilot is gericht op jonge inburgeraars binnen de zelfredzaamheidsroute. Het doel van deze pilot is om door middel van een talentprofiel, te kijken naar een interne werkplek in een kansrijke branche en vanuit daar te kijken naar een passende stage met certificering, met het uiteindelijk doel om een geschikte werkplek of andere zinvolle participatie te vinden. Fijnder neemt hieraan deel en vult aanvullend 400 uur binnen de Z-route in. Fijnder is aan het onderzoeken of dit traject door middel van modules ingevuld kan worden. Na de pilot zal geëvalueerd worden of en hoe er een vervolg gegeven zal worden aan de modulaire opzet.

Regionaal is er nog een andere pilot in ontwikkeling, de pilot startbanen. Deze pilot richt zich op jongeren die al werken om in het levensonderhoud van zichzelf en hun familie in het land van herkomst te voorzien, maar daardoor onvoldoende toekomen aan hun inburgeringsverplichtingen. Om uitval, achterstanden en een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt te voorkomen, wordt inburgering aangeboden op de werkvloer, waarbij taalontwikkeling en praktische ondersteuning worden geïntegreerd in het dagelijkse werk. De pilot wordt gefinancierd door het ministerie van SZW en heeft als doel de combinatie van werken en leren te versterken, zodat jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt en hun inburgering succesvol kunnen afronden.

Momenteel wordt er een projectleider aangetrokken als trekker voor zowel de pilot startbanen als het vakgericht inburgeren.

2.C Herijking uitvoeringstaken Wet Inburgering
In opdracht van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk voert Fijnder verschillende onderdelen uit voor de Wet inburgering 2021. Daarnaast richt Fijnder zich op het ontwikkelen van een duaal traject met het uiteindelijke doel om inburgeraars te laten uitstromen richting (het liefst betaald) werk. Per 1 april gaan de gemeenten en Fijnder starten met een pilot om zo duidelijke kaders met een bijbehorend uitvoeringsprogramma op te stellen met de tot nu toe geleerde lessen van de Wet Inburgering 2021. Uit de praktijkervaring blijkt dat de begeleiding van inburgeraars veel meer tijd kost dan in de huidige samenwerkingsafspraken is opgenomen en de gemeenten meer behoefte hebben aan sturingsinformatie. Daarnaast blijft het een uitdaging om te komen tot een duaal sluitend inburgeringstraject door verschillende ketenpartners, een gebrek aan kinderopvang, weinig flexibiliteit in schoolroosters en geldende wet- en regelgeving waardoor maatwerk bemoeilijkt wordt. Werk is lastig te combineren met de inburgeringsverplichtingen. Gemeenten en Fijnder zijn aan het kijken welke middelen er noodzakelijk zijn om een sluitende, efficiënte inburgeringsketen te organiseren. Dit kan leiden tot een bijstelling in de tweede bestuursrapportage.

3.3.3 Vernieuwend aan de slag

	Doelstellingen		Bijstellingen
1.	Fijnder heeft een sturende- en leidende rol bij het opzetten van een werkleerlijn Productie binnen Fijnder.	A.	Voortgang en resultaten werkleerlijn productie start trajecten AT techniekopleiding
2.	Fijnder benut de mogelijkheden van inclusieve technologie om plaatsingen te realiseren en te verduurzamen.	A.	Voortgang ontwikkelopdracht: Ontwikkelen en participeren met inclusieve technologie

Toelichting:

1.A Voortgang en resultaten werkleerlijn productie start trajecten AT techniekopleiding
De trajecten bij AT Techniekopleidingen zijn gestart, met één kandidaat per 30 maart en drie kandidaten die op 13 april instromen. De kandidaten volgen een tienweeks traject van vier dagen per week, met wekelijkse begeleiding vanuit Servicepunt Techniek gericht op voortgang en uitstroom naar passend werk. De samenwerking tussen AT, Servicepunt Techniek en Fijnder zorgt voor een goed beeld van de ontwikkeling en maakt tijdige bijsturing mogelijk. Daarnaast vinden er kennismakingsdagen plaats voor nieuwe potentiële kandidaten.

2.A Voortgang ontwikkelopdracht: Ontwikkelen en participeren met inclusieve technologie
De arbeidsmarktregio Achterhoek, met Fijnder als onderdeel, zet in op een inclusieve samenleving waarin technologische hulpmiddelen bijdragen aan duurzame arbeidsparticipatie van inwoners met ondersteuningsbehoeften.
Het Dagelijks Bestuur heeft ingestemd met fase 1 en 2 van de ontwikkelopdracht *Ontwikkelen en participeren met inclusieve technologie*. Het project richt zich op het onderzoeken en – in een later stadium – mogelijk implementeren van inclusieve technologieën binnen Fijnder en bij enkele samenwerkende werkgevers.
De uitvoering bevindt zich momenteel in fase 1 (inventarisatie en onderzoek). Deze fase loopt vertraging op door noodzakelijke afstemming over de scope en beschikbare capaciteit bij betrokken partijen. Fase 2 is daardoor nog niet gestart. De vertraging heeft geen financiële consequenties.
Na afronding van fase 1 wordt fase 2 opgepakt, waarna een gewogen besluit kan worden genomen over eventuele aanschaf en implementatie van inclusieve technologie.

3.3.4 Samenwerking met gemeente, ketenpartners

	Doelstellingen		Bijstellingen
1.	Fijnder is betrokken en actief deelnemer in de voorbereiding van de Wet van School naar Duurzaam Werk en wil pilots draaien als daar behoefte aan is.	A.	Wet van school naar duurzaam werk is per 1 januari 2026 ingegaan
2.	Versterken van de regionale publiek-private dienstverlening om de dienstverlening aan werkgevers, werkenden en werkzoekenden te verbeteren tijdens werk of in de ontwikkeling naar (ander) werk.	A. B.	Gidsen van het Werkcentrum Achterhoek zijn gestart Plan van aanpak Optimalisatie Dienstverlening

Toelichting:

1.A Wet van school naar duurzaam werk is per 1 januari 2026 ingegaan
De Wet van school naar duurzaam werk is per 1 januari 2026 in werking getreden. Het doel van deze wet is dat de kansengelijkheid onder jongeren toeneemt door betere begeleiding en ondersteuning bij de overgang van school naar duurzaam werk.

Fijnder heeft binnen de nieuwe wet op basis van artikel 7a van de Participatiewet de taak om jongeren tot 27 jaar preventieve en passende ondersteuning te bieden. Wanneer terugkeer naar school niet (meer) passend is, dan ondersteunt Fijnder bij het vinden van een leerwerkplek of werk. Gemeenten zijn verplicht om in een verordening vast te leggen hoe zij deze ondersteuning vormgeven. De modelverordening van VNG is op 18 december 2025 verschenen, gemeenten passen aankomende zomer de verordening aan om zo de doelgroep en ondersteuning voor deze doelgroep wettelijk te verankeren.
Naast de wettelijke taken zijn het Doorstroompunt, scholen (MBO en pro/vso), de Arbeidsmarktregio en gemeenten verplicht samen te werken in een aanvullend regionaal programma. Dit programma is mede opgesteld met inbreng van expertise vanuit Fijnder en ligt ter beoordeling bij het ministerie van OCW. De samenwerkingsafspraken tussen betrokken partijen zijn nog in ontwikkeling.

1.B Plan van aanpak Optimalisatie Dienstverlening
De arbeidsmarkt in de Achterhoek blijft structureel krap en verandert snel. Steeds meer inwoners die beschikbaar zijn voor werk hebben ondersteuning nodig om duurzaam te kunnen participeren. Dit geldt in het bijzonder voor jongeren, oudkomers en cliënten met meervoudige problematiek. Voor deze groepen sluit de huidige dienstverlening van Fijnder niet altijd voldoende aan, waardoor duurzame uitstroom en een toekomstbestendige uitvoering onder druk staan.
Met de nieuwe rijksmiddelen voor sociaal ontwikkelbedrijven ontstaat de mogelijkheid om deze opgave gericht aan te pakken. In strategische sessies met gemeenten en in het Dagelijks Bestuur is uitgesproken dat versterking van begeleiding, verlaging van caseloads en uitbreiding van specialistische ondersteuning noodzakelijk zijn om resultaten te realiseren.
Dit Plan van Aanpak geeft hier invulling aan door de dienstverlening te versterken voor zowel werkfitte cliënten met risico op uitval als voor cliënten binnen Perspectief 3 die langdurige en specialistische begeleiding nodig hebben. Met de inzet van trajectbegeleiders, taal-/jobcoaches, een NT2-docent en intensivering van de samenwerking met ketenpartners wordt een stevig fundament gelegd voor duurzame participatie en een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf.
Het bestuur wordt gevraagd de voorgestelde richtinggevende keuzes te onderschrijven, zodat gemeenten en Fijnder gezamenlijk kunnen investeren in de ondersteuning van inwoners die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben, met inzet van de beschikbare rijksmiddelen.

2.A Gidsen van het Werkcentrum Achterhoek
In het Werkcentrum Achterhoek bundelen verschillende organisaties hun krachten om de arbeidsmarkt te versterken. Via één centraal punt biedt het Werkcentrum mensen en bedrijven toegang tot relevante kennis en dienstverlening van partners. Naast dienstverlening op het gebied van werk en scholing is ook het loopbaanadvies van het Leerwerkloket ondergebracht bij het nieuwe regionale werkcentrum.
Het Werkcentrum is gestart met de inzet van gidsen als eerste aanspreekpunt voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers uit de Achterhoek. Zij wijzen de weg naar relevante informatie en naar de hulp en ondersteuning die nodig is. De gidsen zijn aanwezig bij inlooppunten in de regio waar mensen met vragen kunnen binnenlopen of een afspraak kunnen maken.

3.4 Wat heeft het gekost?
Onderstaand het overzicht van bijstellingen op de uitgaven en bijdragen van het programma Werk en Activering.

Wet inburgering
De lasten voor de uitvoering van de Wet inburgering worden één op één met de gemeenten verrekend. De raming voor 2026 is bijgesteld op basis van de door het Rijk afgegeven taakstelling voor het huisvesten van statushouders in het eerste halfjaar van 2026. Voor het tweede halfjaar 2026 is de taakstelling overeenkomstig het 1e halfjaar gehanteerd. Met de gemeenten worden gesprekken gevoerd over de herijking van de taken die Fijnder uitvoert. Deze wijzigingen zullen meegenomen worden in de Tweede bestuursrapportage 2026.

Beschut werken
Per 1 januari 2026 zijn de medewerkers met een beschut werken indicatie onder de werkingssfeer van de cao Aan de slag gebracht. De cao Aan de Slag is een collectieve arbeidsovereenkomst die geldt voor mensen met een arbeidsbeperking die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen en die na 1 januari 2015 zijn ingestroomd in het beschermd werk. Deze cao is voor de medewerkers beter passend dan de voorheen gehanteerde cao voor uitzendkrachten. Voor Fijnder en gemeenten is een bijkomend voordeel dat deze cao financieel gunstiger is. De secundaire arbeidsvoorwaarden uiten zich in deze cao meer in niet financiële componenten, zoals verlof bij doktersbezoek. Voor de begroting van Fijnder leidt dit tot een structurele verlaging van de lasten met € 125.000 voor 2026. Wel moet hierbij de kanttekening worden gemaakt dat deze cao steeds volwassener wordt en niet uitgesloten kan worden dat door toekomstige cao onderhandelingen de kosten zullen gaan toenemen.

Langdurige loonkostensubsidies
Onder de lasten voor langdurige loonkostensubsidies vallen de aan werkgevers uitbetaalde loonkostensubsidies voor de reguliere doelgroep binnen de participatiewet alsook de geplaatste cliënten met een beschut werken indicatie. De lasten worden bijgesteld op grond van realisatiecijfers en de geraamde indexatie van het wettelijk minimumloon per 1 juli 2026. Deze lasten worden gefinancierd uit de gebundelde uitkering (BUIG).

Impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven
Gemeente Berkelland ontvangt als grootste gemeente binnen het samenwerkingsverband het impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Dit budget wordt aan Fijnder doorbetaald. Het Rijksbudget is verhoogd met € 12.000.

Budget sociale infrastructuur
De Nederlandse overheid investeert in de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven om werkgelegenheid te creëren voor mensen die moeilijker toegang hebben tot de reguliere arbeidsmarkt. Vanaf 2025 wordt er landelijk een structurele bijdrage van € 35 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor 10.000 extra banen voor mensen die tijdelijk niet regulier aan de slag kunnen. Fijnder geeft hier invulling aan door de dienstverlening te versterken voor zowel werkfitte cliënten met risico op uitval als voor cliënten binnen Perspectief 3 die langdurige en specialistische begeleiding nodig hebben. De bijstelling in deze bestuursrapportage betreft de budgetten voor 2025 en 2026.

Uitvoeringskosten programma
De uitvoeringskosten voor het programma Werk en activering worden in totaal verlaagd met € 69.000 als gevolg van een vijftal ontwikkelingen:
1. De verlenging van de re-integratieopdracht voor ontheemden Oekraïne uit de gemeente Oost Gelre (€ 36.000);
2. De bijstelling van de caseloadberekening op basis van het cliëntenbestand per 1 januari 2026 (- € 320.000);
3. De bijstelling van ontwikkelopdrachten Taal-/jobcoach, Omkijken en Ontwikkelen en Participeren met Inclusieve Technologie (€ 108.000);
4. De bijstelling van de lasten voor het Uitvoeringsplan toekomstbestendige werkleerplaats (€ 35.000). De totale kosten blijven ongewijzigd, er heeft een verschuiving in jaarschijven plaatsgevonden;
5. De start van het Plan van aanpak Optimalisatie dienstverlening (€ 72.000);

De bijstellingen onder punten 1 en 2 leiden tot een verlaging van de gemeentelijke bijdrage van in totaal € 284.000. De kosten voor ontwikkelingen 3 t/m 5 worden gedekt door onttrekkingen te doen uit respectievelijk de bestemmingsreserve Re-integratie (€ 210.000) en de bestemmingsreserve Sociale infrastructuur (€ 5.000).

Mutaties reserves
De incidentele kosten voor ontwikkelopdrachten worden gedekt door hiervoor een onttrekking te doen uit de bestemmingsreserve re-integratie, zoals hierboven aangegeven. Dit leidt tot een totale onttrekking van € 215.000. In totaal wordt een bedrag van € 261.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociale

infrastructuur. Dit betreft de ontvangen bijdragen vanuit het impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven (€ 12.000) en vanuit het budget sociale infrastructuur (€ 249.000).

Samenvatting begrotingswijzigingen programma Werk en activering

In onderstaand overzicht zijn alle begrotingswijzigingen van het programma Werk en activering weergegeven.

Begroting Programma Werk en activering (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na 2e berap 2025	Nieuwe raming 2026	Bijstelling begroting 2026
Baten	17.137	18.029	18.353	324
Lasten	16.852	18.169	18.447	278
Resultaten baten en lasten	**285**	**-140**	**-94**	**46**
Onttrekking reserves	232	329	544	215
Toevoeging reserves	345	189	450	261
Resultaat	**172**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	*Rekening 2025*	*Begroting 2026 na 2e berap 2025*	*Nieuwe raming 2026*	*Bijstelling begroting 2026*
Baten				
Overige ontvangsten	*190*	*29*	*29*	*0*
Debiteurontvangsten	*5*	*0*	*0*	*0*
Debiteurontvangsten LKS	*39*	*20*	*40*	*20*
Wsw detacheringen	*3.313*	*3.386*	*3.386*	*0*
Bijdrage gemeenten Wsw begeleid werken	*228*	*227*	*227*	*0*
Bijdrage gemeenten Wsw algemene kosten	*269*	*308*	*308*	*0*
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	*919*	*827*	*738*	*-89*
Bijdrage gemeenten programmakosten	*1.791*	*2.432*	*2.307*	*-125*
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	*3.766*	*3.710*	*4.251*	*541*
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	*220*	*189*	*201*	*12*
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	*0*	*0*	*249*	*249*
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	*6.397*	*6.901*	*6.617*	*-284*
Totaal baten	***17.137***	***18.029***	***18.353***	***324***
Lasten				
Re-integratie	*921*	*1.429*	*1.429*	*0*
Doorbetaling Wsw detacheringen	*3.313*	*3.386*	*3.386*	*0*
Wsw begeleid werken subsidies	*228*	*227*	*227*	*0*
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	*0*	*0*	*0*	*0*
Wsw algemene kosten	*269*	*308*	*308*	*0*
Wet inburgering	*919*	*827*	*738*	*-89*
Langdurige loonkostensubsidies	*3.805*	*3.730*	*4.291*	*561*
Beschut werken	*940*	*1.032*	*907*	*-125*
Directe uitvoeringskosten	*6.457*	*7.230*	*7.161*	*-69*
Totaal lasten	***16.852***	***18.169***	***18.447***	***278***

Mutaties reserves

De incidentele kosten voor de ontwikkelopdrachten zullen worden gedekt door overeenkomstige bedragen te onttrekken aan de bestemmingsreserve Re-integratie. De door het Rijk ter beschikking gestelde budgetten voor het toekomstbestendig maken van de sociaal ontwikkelbedrijven worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor deze ontwikkeling.

Dit leidt tot de volgende begrotingswijzigingen.

Verloopoverzicht Bestemmingsreserve Re-integratie (x € 1.000)	2026 na 2e berap 2025	2026 na 1e berap 2026	Bijstelling begroting 2026
Saldo 31 december 2025 (rekening 2025)	910	910	0
Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen	114	324	210
Raming saldo 31 december 2026	**796**	**586**	**210**

Verloopoverzicht Bestemmingsreserve Impulsgelden soc. ontwikkelbedrijven (x € 1.000)	2026 na 2e berap 2025	2026 na 1e berap 2026	Bijstelling begroting 2026
Saldo 31 december 2025 (rekening 2025)	189	189	0
Toevoegingen	189	450	261
Onttrekkingen	215	220	5
Raming saldo 31 december 2026	**163**	**419**	**256**

4. Programma bestaanszekerheid

4.1 Visie

"Fijnder helpt inwoners die – tijdelijk – niet genoeg geld hebben om van te leven door het verstrekken van financiële bijstand."

4.2 Programmadoel

Het bevorderen van financiële stabiliteit en maatschappelijke participatie door inwoners te ondersteunen bij veranderingen. Fijnder verstrekt op een rechtmatige, tijdige, volledige en efficiënte wijze inkomensvoorzieningen aan inwoners die (nog) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast biedt Fijnder aanvullende inkomensondersteuning om betrokkenheid en deelname aan de samenleving te vergroten.

4.3 Kritische prestatie-indicator

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Flexibilisering en maatwerk: Het bieden van oplossingen, passend bij de cliëntvraag en indien nodig het uitzetten van vervolgacties naar samenwerkingspartners.

Vernieuwend aan de slag: het voortdurend zoeken naar en implementeren van innovatieve oplossingen en methoden om processen te verbeteren en diensten te optimaliseren. Dit kan inhouden dat er gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologieën, creatieve benaderingen en het voortdurend aanpassen aan veranderende omstandigheden en behoeften van de doelgroepen die Fijnder bedient.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: De gemeenten, ketenpartners en werkgevers zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

4.3.1 Excellente dienstverlening

Doelstellingen	Bijstellingen
A. Werkprocessen worden binnen de gestelde termijn afgehandeld.	A. Wijzigingen beleid meedoen/bestaanszekerheid gemeenten Berkelland & Winterswijk per 1 januari 2026 B. Herziening financieringssystematiek ROZ

Toelichting:

1.A Wijzigingen beleid meedoen/bestaanszekerheid gemeenten Berkelland & Winterswijk per 1 januari 2026
De gemeenteraad van de gemeente Berkelland heeft op 28 oktober 2025 het *Beleidsplan bestaanszekerheid 2025-2028* vastgesteld. Hierin staat opgenomen dat Fijnder zich richt op alle kindregelingen voor kinderen met een inkomensnorm tot 110%. De bedragen van de kindregelingen zijn verhoogd en het volledige zwemdiploma wordt vergoed. Ook is er per 1 januari 2026 een volwassenenfonds voor alle inwoners tot 130%. Fijnder kan cliënten die al in beeld zijn bij Fijnder uit de gemeente Berkelland actief doorverwijzen bij dit fonds en ondersteunen bij de aanmelding. Deze aanpassingen kunnen leiden tot meer uitgaven op het gebied van de meedoenregelingen.

De gemeente Winterswijk heeft in het kader van de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2025-2033 de inkomensnorm van de individuele inkomenstoeslag, de meedoenregeling voor kinderen en de meedoenregeling voor volwassenen per 1 januari 2026 verhoogd naar 130% van het wettelijk minimum. Deze aanpassing kan zorgen voor een stijging van het aantal aanvragen en daarmee de stijging van de uitgaven. Meer inwoners hebben de mogelijkheid gebruik te maken van deze regeling.

4.B Herziening financieringssystematiek ROZ
Eind 2025 is door de gemeenten Hengelo en Enschede een bestuurlijke opdracht bij het ROZ neergelegd om te komen tot een herziening van de financieringsstructuur. Op dit moment dragen deze gemeenten onevenredig veel risico en aandeel in de organisatiekosten. Het streven is te komen tot een transparante systematiek waarbij risico's worden gespreid onder alle deelnemers.
Er is inmiddels een concept bedrijfsplan ROZ 2027-2030 opgesteld met daarin opgenomen een nieuw kostenverdeelmodel. De hoogte van de door Hengelo door te belasten overhead moet nog definitief worden vastgesteld en het bedrijfsplan wordt nog getoetst door een externe partij. De bestuurlijke opdrachtgevers zijn akkoord met de uitwerking van de opdracht. De directie van Hengelo heeft inmiddels het conceptbedrijfsplan vastgesteld. ROZ en Fijnder zullen tot een nieuwe overeenkomst moeten komen. Duidelijk is wel dat deze systematiek zal leiden tot een kostenstijging van de deelnemende gemeenten. Fijnder neemt deze mee in de begroting 2027.

4.3.2 Flexibilisering en maatwerk

Doelstellingen	Bijstellingen
1. Fijnder biedt oplossingen waar de cliënt echt mee geholpen is, waar nodig in samenwerking met andere partijen.	A. Participatiewet in Balans: gewijzigde zoekperiode jongeren
2. Fijnder informeert cliënten vroegtijdig en herhaaldelijk, controle en sancties vinden plaats.	A. Implementatie uitvoeringsplan preventie en handhaving

Toelichting:

1.A Participatiewet in Balans: gewijzigde zoekperiode jongeren
In het kader van de Participatiewet in Balans (spoor 1) zijn wijzigingen doorgevoerd rondom de zoekperiode voor jongeren. Aanleiding hiervoor is dat de wet meer ruimte biedt voor maatwerk en het wegnemen van onnodige drempels voor jongeren bij het aanvragen van ondersteuning. Dit leidt tot het schrappen van de zoekperiode uit de verordening, omdat deze reeds wettelijk is geregeld, en tot het beleggen van de afwijkingsmogelijkheid bij het Dagelijks Bestuur via beleidsregels in plaats van in de verordening. Fijnder heeft beleidsregels vastgesteld waarin is uitgewerkt in welke situaties kan worden afgeweken van de zoekperiode. Hiermee wordt maatwerk voor kwetsbare jongeren geborgd en wordt voorkomen dat problematiek verergert.
De vastgestelde beleidsregels vormen een formele beleidsmatige en juridische borging van de reeds bestaande uitvoeringspraktijk, waarin in specifieke situaties al werd afgezien van toepassing van de zoekperiode.

2.A Implementatie uitvoeringsplan preventie en handhaving
Fijnder heeft de verantwoordelijkheid om de inwoners van de gemeenten Berkelland, Oost-Gelre en Winterswijk optimaal te ondersteunen bij het vinden van passend werk en het bieden van inkomensbegeleiding. Hierbij moet Fijnder toezien op de rechtmatigheid, doelmatigheid en kwaliteit van de ondersteuning. Het uitvoeringsplan preventie en handhaving bevat concrete doelen en acties om te voorkomen dat cliënten, bewust of onbewust, de regels overtreden die samenhangen met het ontvangen van een uitkering.

Het uitvoeringsplan richt zich primair op het voorkomen van oneigenlijk gebruik van uitkeringen en secundair op het opsporen van misbruik binnen de Participatiewet. Het plan bestrijkt twee jaar en blijft flexibel om in te spelen op wetswijzigingen, zoals de Participatiewet in Balans en het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid.

Het uitgangspunt van dit uitvoeringsplan is een balans tussen rechtmatigheid en maatwerk, waarbij Fijnder haar mensgerichte uitvoering blijft nastreven. Met de uitvoering van dit plan wordt een volgende stap in het versterken van de handhavingspraktijk gezet. Regels en rechtvaardigheid worden gecombineerd met begrip en respect voor de menselijke maat.

4.3.3 Vernieuwend aan de slag

Doelstellingen	Bijstellingen
1. Fijnder onderzoekt welke aanvragen vereenvoudigd en ambtshalve verstrekt kunnen worden.	A. Vereenvoudiging toekenning individuele inkomenstoeslag
2. Fijnder heeft aandacht voor de overgang van uitkering naar werk en vice versa	A. Inzet garantieknop en inkomensbegeleidingsgesprekken

Toelichting:

1.A Vereenvoudiging toekenning individuele inkomenstoeslag
Sinds 1 oktober 2025 verstrekt Fijnder de individuele inkomenstoeslag (IIT) automatisch aan cliënten die het jaar daarvoor een aanvraag hebben ingediend en die nog aan alle voorwaarden voldoen. Deze werkwijze is geïmplementeerd en de communicatie richting cliënten is goed verlopen. Hiermee zet Fijnder een belangrijke stap in het vereenvoudigen en toegankelijk maken van voorzieningen voor inwoners.
Per 1 april 2026 wordt deze aanpak verder versterkt door ook cliënten die vermoedelijk in aanmerking komen, maar nog geen aanvraag hebben gedaan, actief te benaderen. Zij worden gericht geïnformeerd over de mogelijkheid tot het aanvragen van IIT en hierbij ondersteund met directe toegang tot de juiste digitale aanvraagmogelijkheden en fysieke formulieren.

2.A Inzet garantieknop en inkomensbegeleidingsgesprekken
Cliënten die binnen een half jaar opnieuw een uitkering aanvragen na een korte periode van werk, kunnen gebruik maken van de garantieknop. Zij doorlopen dan een verkorte aanvraagprocedure. Dit kan voor de cliënt drempelverlagend werken voor het aanvaarden van werk. De garantieknop is in de eerste drie maanden zeventien keer toegepast. Daarnaast worden inkomensbegeleidingsgesprekken gevoerd met inzet van de Voorzieningenwijzer. Sinds begin 2026 werken de Fijnder gemeenten ook met de Voorzieningenwijzer. Deze tool brengt de financiële situatie van de cliënt in beeld en brengt in kaart voor welke regelingen en toeslagen de cliënt mogelijk in aanmerking komt. Dit kan bijdragen aan meer financiële rust voor de cliënt.

4.3.4 Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers

Doelstellingen	Bijstellingen
1. Borging en doorontwikkeling van de ingezette lijn met betrekking tot de integrale dienstverlening (Samen aan het stuur).	A. Stand van zaken – Implementatie casusregie (Vaste gezicht)
2. Niet-gebruik van regelingen en voorzieningen wordt zoveel mogelijk voorkomen.	A. Heldere en eenduidige communicatie met inwoners

Toelichting:

1.A Stand van zaken – Implementatie casusregie (Vaste gezicht)
Sinds 2019 wordt gewerkt aan een integrale toegang tot het sociaal domein binnen Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk, waarbij casusregie – het Vaste gezicht – een cruciale schakel vormt. Hoewel eerdere ontwikkelopdrachten hebben geleid tot een gedeelde visie, uitgewerkte werkprocessen en diverse hulpmiddelen (zoals een integraal plan van aanpak en screeningsvragen), blijkt in de praktijk dat casusregie nog onvoldoende consistent wordt toegepast.
De ontwikkeling van Sterke Lokale Teams binnen de gemeenten bepaalt de richting voor de komende jaren.

Casusregie is hierin een essentieel onderdeel. Uit recente gesprekken met gemeenten en Fijnder blijkt dat er voortgang is geboekt, maar dat belangrijke knelpunten verdere implementatie belemmeren. Deze knelpunten betreffen met name:

- verschillen in de uitvoering van de brede intake;
- de noodzaak van het gebruik van verschillende geautomatiseerde systemen (modules in) systemen (o.a. Suite4Sociale Regie) door Fijnder en gemeenten;
- het ontbreken van heldere werkafspraken over wie wanneer het Vaste gezicht is;
- verschillen in competenties en beschikbare formatie voor deze rol.

Op basis van de bevindingen wordt geconcludeerd dat casusregie – behoudens uitzonderlijke situaties waarin continuïteit voor de inwoner dit vereist – het best kan worden belegd bij gemeentelijke medewerkers. Dit sluit aan bij eerdere adviezen over de positionering van Fijnder als tweedelijns organisatie.
Voor de vervolgstap is een gezamenlijk plan van aanpak nodig van de drie gemeenten en Fijnder, gericht op o.a. harmonisatie van intakeprocessen, afspraken over doorverwijzing, het vaststellen van een competentieprofiel en het bepalen van de benodigde formatie.

2.A Heldere en eenduidige communicatie met inwoners
Binnen Fijnder werken we structureel aan het verbeteren van de informatievoorziening richting cliënten over beschikbare regelingen, rechten en plichten. Team Communicatie stemt hiervoor regelmatig af met communicatieadviseurs en beleidsmedewerkers van de drie gemeenten. Zo zorgen we voor eenduidige en afgestemde communicatie over gezamenlijke regelingen.
Daarnaast is vanuit het uitvoeringsplan Preventie en Handhaving een contentkalender ontwikkeld. Op basis hiervan communiceren we met regelmaat via nieuwsbrieven en social media over relevante regelingen, rechten en plichten. Hiermee vergroten we de voorspelbaarheid en continuïteit van onze communicatie en ondersteunen we cliënten om beter geïnformeerd keuzes te maken.

4.4 Wat heeft het gekost?

Leefgeldverstrekking ontheemden Oekraïne
De Regeling opvang ontheemden Oekraïne is van kracht voor Oekraïners die verblijven in gemeentelijke- of in particuliere opvanglocaties. Fijnder verstrekt het leefgeld aan rechthebbenden. De raming van de lasten wordt bijgesteld op basis van de realisatiecijfers over het eerste kwartaal van 2026. Vooralsnog wordt er in deze raming vanuit gegaan dat er geen noemenswaardige wijzigingen in het aantal gehuisveste ontheemden zal plaatsvinden. De lasten zijn inclusief de uitvoeringskosten voor het verstrekken van het leefgeld en voor de inning van de eigen bijdragen voor deze groep cliënten.

Bijzondere bijstand/minimabeleid
De kosten voor bijzondere bijstand nemen toe door hogere lasten onder andere voor de individuele inkomenstoeslag, de studietoeslag en de vergoeding voor ov-passen voor statushouders. De kosten voor de collectieve zorgverzekeringen vallen daarentegen iets lager uit dan geraamd. In totaal is een bijstelling geraamd van € 269.000.

Schuldhulpverlening BBZ
Door het ROZ wordt schuldhulpverlening geboden aan zelfstandigen. De vraag naar schuldhulpverlening ligt hoger dan begroot. De raming voor 2026 wordt bijgesteld op basis van de realisatiecijfers in de eerste maanden.

Debiteurontvangsten Oekraïners
Fijnder int de eigen bijdrage voor de ontheemden uit Oekraïne die in gemeentelijke opvang verblijven en aan de voorwaarden voldoen. Een aanzienlijk deel van de ontheemden kent inkomsten uit werk, die maken dat zij de eigen bijdrage voor de huisvesting dienen te betalen. De geïnde bedragen liggen hoger dan begroot doordat eind 2025 de normbedragen door de overheid zijn verhoogd. De inning van deze bijdragen wordt met de gemeenten verrekend door verlaging van de bijdrage voor het leefgeld aan deze ontheemden.

Uitvoeringskosten
De omvang van de formatie van Fijnder is voor een deel direct gerelateerd aan het aantal cliënten dat Fijnder bedient. Op basis van het aantal cliënten en de raming van het aantal aanvragen worden de uitvoeringskosten voor dit programma met € 17.000 verlaagd.
De uitvoering voor de volwassenregeling voor de gemeente Winterswijk is in 2026 aangepast. Rechthebbende cliënten ontvangen niet langer op declaratiebasis een vergoeding, maar net als bij de kindregeling ontvangen zij een tegoed in de Meedoenapplicatie dat zij voor deze regeling kunnen gebruiken. Deze vereenvoudiging maakt dat de uitvoeringskosten voor deze regeling met € 58.000 verlaagd kunnen worden.

Samenvatting begrotingswijzigingen programma Inkomen

In onderstaand overzicht zijn alle begrotingswijzigingen voor het jaar 2026 van het programma Inkomen weergegeven.

Begroting Programma Bestaanszekerheid (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na 2e berap 2025	Nieuwe raming 2026	Bijstelling begroting 2026
Baten	31.407	33.621	33.780	159
Lasten	30.923	33.621	33.780	159
Resultaten baten en lasten	**484**	**0**	**0**	**0**
Onttrekking reserves	18	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Resultaat	**502**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	*Rekening 2025*	*Begroting 2026 na 2e berap 2025*	*Nieuwe raming 2026*	*Bijstelling begroting 2026*
Baten				
Debiteurontvangsten	*596*	*219*	*218*	*0*
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	*66*	*59*	*60*	*0*
Debiteurontvangsten BBZ	*159*	*30*	*30*	*0*
Debiteurontvangsten Oekraïners	*450*	*382*	*904*	*522*
Debiteurontvangsten Tozo	*0*	*0*	*0*	*0*
Bijdrage gemeenten Tozo	*0*	*0*	*0*	*0*
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	*306*	*361*	*-238*	*-599*
Bijdrage gemeenten programmakosten	*27.390*	*29.851*	*30.162*	*311*
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	*2.440*	*2.719*	*2.644*	*-75*
Totaal baten	***31.407***	***33.621***	***33.780***	***159***
Lasten				
Inkomenswaarborg (PW, IOAW, IOAZ)	*24.319*	*26.122*	*26.122*	*0*
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	*246*	*198*	*198*	*0*
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	*0*	*0*	*0*	
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	*756*	*743*	*666*	*-77*
Bijzondere bijstand	*3.123*	*3.287*	*3.556*	*269*
Meedoenregelingen	*481*	*540*	*540*	*0*
Schuldhulpverlening BBZ	*42*	*12*	*54*	*42*
Directe uitvoeringskosten	*1.956*	*2.719*	*2.644*	*-75*
Totaal lasten	***30.923***	***33.621***	***33.780***	***159***

Mutaties reserves

De incidentele kosten voor de uitvoering van de coronaregeling Tijdelijke ondersteuning zelfstandig ondernemers (Tozo) worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Tozo.

Mutaties Bestemmingsreserve Tozo (x € 1.000)	**Begroting 2026 na 2e berap 2025**	**Nieuwe raming 2026**	**Bijstelling begroting 2026**
Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0

Verloopoverzicht Bestemmingsreserve Tozo (x € 1.000)	**2026 na 2e berap 2025**	**2026 na 1e berap 2026**
Saldo 31 december 2025 (rekening 2025)	134	134
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Raming saldo 31 december 2026	**134**	**134**

5. Programma Overhead en algemene kosten

5.1 Visie

"Innovatie en flexibiliteit zijn belangrijke drijfveren voor Fijnder. Fijnder is een lerende organisatie en voortdurend op zoek en in beweging naar nieuwe creatieve wegen om de cliënt centraal te stellen, te voldoen aan de vraag van de doelgroepen en de behoefte van opdrachtgevers".

5.2 Programmadoel

De bedrijfsvoering is efficiënt en doelmatig ingericht, de uitvoering is rechtmatig. Daarnaast worden de teams op een dusdanige wijze gefaciliteerd en ondersteund, zodat de professionals zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun werk en de doelen en resultaten die ze moeten bereiken.

5.3 Kritische prestatie-indicator

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: Gemeenten, ketenpartners en werkgevers zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

5.3.1 Excellente dienstverlening

Doelstellingen	Bijstellingen
1. Fijnder maakt betere en weloverwogen keuzes gebaseerd op feiten en ervaringen ten aanzien van de koers van het bedrijf en werkt toe naar een datagedreven organisatie.	A. Doorontwikkeling monitoring inburgering B. Versterking informatiebeveiliging en digitale dienstverlening
2. Fijnder werkt toe naar een In control statement.	A. Doorontwikkeling naar een In Control Statement B. Versterken archief- en informatiebeheer
3. Fijnder investeert in mensen en biedt professionals de ruimte om hun eigen professionaliteit verder te ontwikkelen.	A. Implementatie FijnWijs B. Aandacht voor toenemende psychische problematiek binnen de doelgroep van Fijnder
4. Fijnder draagt met haar inkopen en bedrijfsvoering bij aan duurzaamheid.	A. Aankoop van het pand Batterij 10-12

Toelichting:

1.A. Doorontwikkeling monitoring Inburgering

De afgelopen periode is het dashboard Inburgering vernieuwd. Aanleiding hiervoor was de upgrade van een van de bronapplicaties naar een nieuw platform. Deze technische modernisering heeft het

mogelijk gemaakt om een verbeterde koppeling te realiseren met een andere bronapplicatie. Hierdoor is de datakwaliteit toegenomen en kunnen gegevens consistenter en efficiënter worden samengebracht. In het vernieuwde dashboard zijn aanvullende inzichten verwerkt, waardoor gemeenten beter worden ondersteund in het monitoren en het verkrijgen in inzichten van de voortgang en uitvoering van de Wet inburgering. Deze ontwikkeling draagt bij aan meer betrouwbare sturingsinformatie, ondanks de blijvende complexiteit van de administratieve verwerking over meerdere, nog niet volledig geïntegreerde systemen.

1.B Versterking informatiebeveiliging en digitale dienstverlening

Fijnder blijft gerichte stappen zetten in haar digitale transformatie. Er is verder geïnvesteerd in de modernisering van processen en systemen, met blijvende aandacht voor veiligheid, toegankelijkheid en efficiëntie. De implementatie van een ISMS-systeem, het structureel uitvoeren van DPIA's en de lopende aanbesteding voor 24/7 monitoring vormen hierbij een stevig fundament. In de afgelopen periode is, samen met onze ICT-partner, een SIEM/SOC-oplossing geïmplementeerd. Dit betreft een combinatie van Security Information and Event Management (SIEM) en een Security Operations Center (SOC), waarmee beveiligingsgebeurtenissen continu worden gemonitord, geanalyseerd en opgevolgd. Hiermee is de detectie- en responscapaciteit op dreigingen significant versterkt.
Ook op het gebied van endpoint security zijn concrete stappen gezet. Verouderde notebooks (circa vijf jaar oud) zijn vervangen door nieuwe, beter beveiligde exemplaren. Daarbij zijn aanvullende beveiligingsmaatregelen doorgevoerd, zoals het blokkeren van USB-poorten voor datadragers, het beperken van lokale gebruikersrechten en het standaardiseren van het gebruik van één browser. Deze maatregelen verkleinen het aanvalsoppervlak en dragen bij aan een beheersbare en uniforme werkomgeving.
Het privacybeheer is verder geprofessionaliseerd met de inzet van Privacy Workspace en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer is bij Fijnder geïmplementeerd. Daarnaast is de digitale dienstverlening verder versterkt. Naast de reeds gerealiseerde e-formulieren en DigiD-integratie is de meedoen-applicatie (Forus) voorzien van DigiD-authenticatie, waarbij het betrouwbaarheidsniveau is verhoogd van 'Standaard' naar 'Substantieel'. Dit verhoogt de zekerheid over de identiteit van gebruikers en sluit beter aan bij de vereiste beveiligingsniveaus voor dienstverlening.
Intern is het sociaal intranet breed in gebruik genomen en is de overstap naar een moderne werkplekomgeving via Liquit nagenoeg afgerond. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een toekomstbestendige, veilige en gebruiksvriendelijke digitale werkomgeving.

2.A Doorontwikkeling naar een In Control Statement

Het Algemeen Bestuur heeft de ambitie uitgesproken om in de komende jaren toe te werken naar een In Control Statement. Een In Control Statement is een verklaring van de organisatie waarin wordt bevestigd dat de organisatie haar doelstellingen beheerst en rechtmatig realiseert dankzij een adequaat ingericht systeem van interne beheersing.

Voor de doorontwikkeling van het interne beheersingssysteem heeft een extern adviesbureau bij de start van Fijnder het ambitieniveau van de organisatie op de verschillende aandachtsgebieden in kaart gebracht. Daarbij is vastgesteld dat wordt voldaan aan het minimale niveau van rechtmatigheid.
Om een vervolgstap te zetten richting de ambitie om te komen tot een In Control Statement, wordt momenteel een quickscan uitgevoerd op deze aandachtsgebieden. De resultaten hiervan worden medio dit jaar aan het management gepresenteerd. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak opgesteld, inclusief een helder normenkader, concrete actiepunten en bijbehorende streefdata.

2.B Versterken archief- en informatiebeheer

In het kader van het reguliere interbestuurlijk toezicht heeft Fijnder medio 2025 van de Provincie een verzoek ontvangen om de toezichtsinformatie over het archief- en informatiebeheer over 2025 uiterlijk 1 maart 2026 aan te leveren. Dit verzoek heeft aanleiding gegeven om het archief- en informatiebeheer binnen Fijnder integraal te

bezien en waar nodig te versterken. Daarbij is onderkend dat dit onderwerp in de afgelopen jaren, onder andere door de coronaperiode en de vorming van Fijnder, minder nadrukkelijk aandacht heeft gehad.

Met ondersteuning van externe expertise is voortvarend gewerkt aan het verbeteren en professionaliseren van het informatie- en archiefbeheer. Dit heeft geresulteerd in de vaststelling van diverse samenhangende beleids- en uitvoeringsdocumenten, waarmee duidelijke kaders zijn geformuleerd voor sturing, uitvoering en kwaliteitsborging. Conform de Archiefwet heeft het Algemeen Bestuur de kaderstellende rol vervuld door vaststelling van de geactualiseerde Archiefverordening. Het Dagelijks Bestuur heeft de bijbehorende uitvoeringsdocumenten vastgesteld. Daarnaast is ter versterking van de structurele borging en monitoring het Strategisch Informatie Overleg (SIO) ingesteld.
Met deze besluiten zijn zowel de wettelijke vereisten als de interne inrichting van het informatie- en archiefbeheer formeel verankerd en is een belangrijke kwaliteitsslag gerealiseerd. De archivaris en de archiefinspecteur hebben hun waardering uitgesproken voor de voortvarendheid en de zorgvuldige wijze waarop Fijnder dit verbetertraject heeft opgepakt.

3.A Implementatie FijnWijs
Fijnder heeft de HR-cyclus en het leren & ontwikkelen versterkt door de inzet van één geïntegreerde applicatie: FijnWijs. Deze applicatie ondersteunt het voeren en vastleggen van gesprekken, het stellen van doelen en het volgen van voortgang. Met FijnWijs beschikken medewerkers en leidinggevenden over een duidelijke en eenduidige structuur voor ontwikkeling. Gesprekken, competenties en gemaakte afspraken worden digitaal vastgelegd. Hiervoor is het algemene functieboek vertaald naar de voor elke functie relevante competenties en het bijbehorende gedrag.
Leerlijnen vormen een belangrijk onderdeel en bieden op maat gemaakte leerpaden voor inwerken, vakmanschap, verplichte trainingen en organisatie-specifieke thema's. De applicatie maakt ontwikkeling zichtbaar via dashboards, rapportages en feedbackmomenten. Dit alles draagt bij aan een sterkere leercultuur, betere gesprekskwaliteit en meer inzicht in groei voor zowel medewerkers als leidinggevenden.

3.B Aandacht voor toenemende psychische problematiek binnen de doelgroep van Fijnder
Binnen Fijnder zien we dat steeds meer cliënten te maken hebben met psychische klachten. Een ontwikkeling die ook landelijk zichtbaar is, vooral onder jongeren. Met name kwetsbare groepen zoals praktisch opgeleiden, jongeren met een migratieachtergrond, statushouders en zwerfjongeren ervaren hierdoor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze toename vraagt om intensievere en beter afgestemde begeleiding. Daarom investeert Fijnder structureel in de kennis en vaardigheden van medewerkers, onder andere via Mental Health First Aid-trainingen en door psychische belastbaarheid een vaste plek te geven binnen het IGM-model. Voor 2026 staan extra activiteiten gepland. We ontwikkelen een verdiepend traject gericht op psychiatrie en jongeren en via ons Ontwikkellab worden workshops aangeboden over neurodivergentie. Hiermee vergroten we het begrip voor verschillende manieren van denken, leren en functioneren. Door deze gerichte investeringen versterken we onze deskundigheid en kunnen we inwoners met psychische problematiek beter ondersteunen richting participatie en werk. Dit vraagt om blijvende samenwerking tussen sociaal domein, zorg en GGZ. Een ontwikkeling die wij dit jaar actief oppakken.

4.A Aankoop van het pand Batterij 10-12
De aankoop van het pand per 1 juli 2026 heeft financiële effecten die geleidelijk tot structurele besparingen leiden ten opzichte van voortzetting van de huursituatie. In de eerste drie jaren na aankoop zijn de besparingen nog beperkt. Vanaf 2029 ontstaat een structureel voordeel van circa € 17.500 per jaar, dat vervolgens verder oploopt tot ruim € 70.000 per jaar vanaf 2034. Hiermee draagt de aankoop op langere termijn bij aan een gunstiger structureel financieel perspectief.

5.3.2 Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers

Doelstellingen	Bijstellingen
1. Fijnder werkt intensief als samenwerkingspartner samen met de gemeenten, andere organisaties en werkgevers.	Geen bijstelling
2. Fijnder herijkt haar koers in afstemming met de gemeenten, om zich als toekomstbestendig werk-leerbedrijf te positioneren.	A. Plan van aanpak integrale dienstverlening

2.A Plan van aanpak integrale dienstverlening

Het Dagelijks Bestuur heeft op 4 mei 2026 ingestemd met het plan van aanpak Optimalisatie dienstverlening Fijnder. Dit plan richt zich op het versterken en toekomstbestendig maken van de dienstverlening voor zowel werkfitte cliënten als cliënten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Kern van de aanpak is intensivering van begeleiding, verlaging van caseloads en uitbreiding van ondersteunende functies, waaronder trajectbegeleiding, taal-/jobcoaching en NT2-ondersteuning.
Het plan maakt gebruik van het beschikbaar gestelde impulsbudget en infrastructurele middelen. Daarnaast wordt de Rijksbijdrage sociale infrastructuur via een begrotingswijziging toegevoegd aan de begroting van Fijnder. Eenmalige kosten voor onder meer opleiding, projectleiding en monitoring worden gedekt uit de bestemmingsreserve re-integratie.
Met deze besluitvorming wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke ambitie van gemeenten en Fijnder om inwoners met een grotere ondersteuningsbehoefte beter te begeleiden richting duurzame participatie en werk. De uitvoering en effecten van de aanpak worden gemonitord en waar nodig bijgesteld.

5.4 Bijstellingen uitgaven en bijdragen programma Overhead en algemene kosten

Overhead

De raming van de overhead kosten wordt verlaagd met € 181.000, vanwege:

- Verlaging uitvoeringskosten vanwege extra inkomsten voor personeel en dienstverlening, waaronder de bijdrage vanuit het WSPA (-€ 106.000);
- Lagere afschrijvingslasten doordat investeringskredieten in 2025 niet volledig zijn benut (-€ 22.000);
- Lagere huisvestingskosten (exclusief rente) als gevolg van de aankoop van het pand (-€ 53.000).

Treasury

Voor de aanschaf van het pand wordt financiering aangetrokken, dit leidt naar verwachting tot € 36.000 hogere rentelasten in 2026.

Samenvatting begrotingswijzigingen programma Overhead en algemene kosten

In onderstaand overzicht zijn alle begrotingswijzigingen van het programma Overhead en algemene kosten weergegeven.

Begroting Programma Overhead en algemene kosten (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na 2e berap 2025	Nieuwe raming 2026	Bijstelling begroting 2026
Baten	7.850	7.939	7.794	-145
Lasten	7.488	7.989	7.844	-145
Resultaten baten en lasten	**362**	**-50**	**-50**	**0**
Onttrekking reserves	177	50	50	0
Toevoeging reserves	326	0	0	0
Resultaat	**213**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	*Rekening 2025*	*Begroting 2026 na 2e berap 2025*	*Nieuwe raming 2026*	*Bijstelling begroting 2026*
Baten				
Overige algemene baten	*485*	*0*	*0*	*0*
Treasury	*101*	*0*	*0*	*0*
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	*7.264*	*7.939*	*7.794*	*-145*
Totaal baten	***7.850***	***7.939***	***7.794***	***-145***
Lasten				
Algemene lasten	*0*	*30*	*30*	*0*
Treasury	*19*	*23*	*59*	*36*
Overhead	*7.469*	*7.936*	*7.755*	*-181*
Totaal lasten	***7.488***	***7.989***	***7.844***	***-145***

Mutaties reserves

De incidentele kosten voor de uitvoering van de projecten zoals opgenomen in de i-visie worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve ICT.

Verloopoverzicht Bestemmingsreserve ICT (x € 1.000)	2026 na 2e berap 2025	2026 na 1e berap 2026	Bijstelling begroting 2026
Saldo 31 december 2025 (rekening 2025)	390	390	0
Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen	50	50	0
Raming saldo 31 december 2026	**340**	**340**	**0**

Investeringskredieten

Op 22 december 2025 heeft het Algemeen Bestuur besloten om per 1 juli 2026 over te gaan tot aanschaf van het pand aan de Batterij te Groenlo en hiervoor een investeringskrediet ter hoogte van € 2,4 miljoen beschikbaar te stellen.

Investeringskredieten (x 1.000)	Begroting 2026 na 2e berap 2025	Nieuwe raming 2026	Bijstelling begroting 2026
Meubilair en overig	50	50	0
Vervanging ICT-middelen	170	170	0
Pand Batterij 10-12, Groenlo	0	2.400	2.400
Zonnepanelen	150	150	0
Totaal	**370**	**2.770**	**2.400**

Overzicht incidentele baten en lasten

Binnen de begroting 2026 en de voorgestelde begrotingswijzigingen 2026 zijn de volgende incidentele baten en - lasten opgenomen.

Incidentele baten 2026 (x € 1.000)	Begroting 2026 na 2e berap 2025		Nieuwe raming 2026		Bijstelling begroting 2026	
Programma Werk en activering		329		544		215
Onttrekking reserve re-integratie	*114*		*324*		*210*	
Onttrekking reserve soc infrastructuur	*215*		*220*		*5*	
Programma Overhead		50		50		0
Onttrekking reserve ICT	*50*		*50*		*0*	
Totaal baten		**379**		**594**		**215**

Incidentele lasten 2026 (x € 1.000)	Begroting 2026 na 2e berap 2025		Nieuwe raming 2026		Bijstelling begroting 2026	
Programma Werk en activering		329		544		215
Ontwikkelopdrachten re-integratie	*22*		*130*		*108*	
Uitvoeringsplan werkleerplaats	*307*		*342*		*35*	
Plan van aanpak Optimalisatie dienstverlening	*0*		*72*		*72*	
Programma Overhead		50		50		0
Projecten i-visie	*50*		*50*		*0*	
Totaal lasten		**379**		**594**		**215**

6. Samenvatting besluitvorming

Besluitvorming

Wij vragen u te besluiten tot vaststelling van de tweede begrotingswijziging 2026 waarbij de volgende wijzigingen op de begroting plaatsvinden op onderstaande budgetten per gemeente:

Budget (x € 1.000)	Begrotingswijzigingen 2026					
	Gemeente Berkelland		Gemeente Oost Gelre		Gemeente Winterswijk	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
BATEN						
Programma Werk en Activering						
Debiteurontvangsten LKS	11		6		3	
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	-35		-27		-27	
Bijdrage gemeenten re-integratie algemeen	-52		-70		-3	
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	179		195		167	
Bijdrage gemeenten impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven	12					
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	59	54	33	29	38	36
Mutaties reserves		84		53		78
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-126		-42		-116	
Programma Bestaanszekerheid						
Debiteurenontvangsten Oekraïners	261		141		120	
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	-343		-141		-115	
Bijdrage gemeenten programmakosten	8		120		183	
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-7		-4		-64	
Programma Overhead en algemene kosten						
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-58		-35		-52	
Totaal baten	**-91**	**138**	**176**	**82**	**134**	**114**
Lasten						
Programma Werk en Activering						
Wet inburgering	-35		-27		-27	
Langdurige loonkostensubsidies	190		201		170	
Beschut werken	-52		-70		-3	
Mutaties reserves	71	54	33	29	38	36
Directe uitvoeringskosten	-126	84	-42	53	-116	78
Programma Bestaanszekerheid						
Leefgeld Oekraïners	-82				5	
Bijzondere bijstand/minimabeleid	-1		93		177	
Schuldhulpverlening BBZ	9		27		6	
Directe uitvoeringskosten	-7		-4		-64	
Programma Overhead en algemene kosten						
Treasury	14		9		13	
Overhead	-72		-44		-65	
Totaal lasten	**-91**	**138**	**176**	**82**	**134**	**114**

BIJLAGEN

Bijlage A. Overzicht baten en lasten 2026

Totaal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Overige ontvangsten	192	0	29	0	29
Debiteurenontvangsten	4	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	39	0	20	20	40
WSW detacheringen*	3.312	3.407	3.386	0	3.386
Bijdrage Wsw algemene kosten	269	286	308	0	308
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	228	227	227	0	227
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	919	846	827	-89	738
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	3.766	3.809	3.710	541	4.251
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	1.792	2.193	2.432	-125	2.307
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	220	189	189	12	201
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	0	0	0	249	249
Mutaties reserves	232	22	329	215	544
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	6.397	6.850	6.901	-284	6.617
Totaal baten programma Werk en activering	**17.370**	**17.829**	**18.358**	**539**	**18.897**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	596	218	218	0	218
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	66	60	60	0	60
Debiteurenontvangsten BBZ	159	47	30	0	30
Debiteurenontvangsten Oekraïners	450	0	382	522	904
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	27.390	29.938	29.851	311	30.162
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	306	829	361	-599	-238
Mutaties reserves	18	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.440	2.654	2.719	-75	2.644
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**31.425**	**33.746**	**33.621**	**159**	**33.780**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
BATEN					
Overige algemene baten	485	0	0	0	0
Treasury	101	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	177	50	50	0	50
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	7.264	7.939	7.939	-145	7.794
Onverdeeld resultaat	0	0	0	0	0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**8.027**	**7.989**	**7.989**	**-145**	**7.844**
Totaal programma's	**56.822**	**59.564**	**59.968**	**553**	**60.521**

** inclusief de detacheringsvergoedingen voor de Sw medewerkers uit de gemeenten Aalten en Haaksbergen en de doorbetaling daarvan.*

Totaal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	921	1.429	1.429	0	1.429
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0
Beschut werken	940	764	1.032	-125	907
Doorbetaling WSW detacheringen*	3.312	3.407	3.386	0	3.386
Wsw algemene kosten	269	286	308	0	308
WSW begeleid werken subsidies	228	227	227	0	227
Wet inburgering	919	846	827	-89	738
Langdurige loonkostensubsidies	3.805	3.809	3.730	561	4.291
Mutaties reserves	345	189	189	261	450
Directe uitvoeringskosten	6.458	6.872	7.230	-69	7.161
Totaal lasten programma Werk en activering	**17.197**	**17.829**	**18.358**	**539**	**18.897**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	24.320	26.687	26.122	0	26.122
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	245	227	198	0	198
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	756	829	743	-77	666
Bijzondere bijstand/minimabeleid	3.125	2.797	3.287	269	3.556
Meedoenregelingen	480	540	540	0	540
Schulhulpverlening/Stadsbank	42	12	12	42	54
	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	1.955	2.654	2.719	-75	2.644
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**30.923**	**33.746**	**33.621**	**159**	**33.780**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
LASTEN					
Algemene baten en lasten	0	30	30	0	30
Treasury	19	23	23	36	59
Overhead	7.469	7.936	7.936	-181	7.755
Mutatie reserves/rekeningresultaat	326	0	0	0	0
	887				
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**8.701**	**7.989**	**7.989**	**-145**	**7.844**
Totaal programma's	**56.821**	**59.564**	**59.968**	**553**	**60.521**

Berkelland	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Overige ontvangsten	89		15		15
Debiteurenontvangsten	1		0		0
Debiteurenontvangsten LKS	22		10	11	21
WSW detacheringen	1.242	1.287	1.287		1.287
Bijdrage Wsw algemene kosten	142	146	160		160
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	61	61	61		61
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	485	343	335	-35	300
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	2.030	2.121	2.038	179	2.217
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	840	893	1.077	-52	1.025
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	220	189	189	12	201
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur			0	113	113
Mutaties reserves	101	9	129	84	213
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.588	2.748	2.799	-126	2.673
Totaal baten programma Werk en activering	**7.821**	**7.797**	**8.100**	**186**	**8.286**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	213	71	71		71
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	24	26	26		26
Debiteurenontvangsten BBZ	79	25	10		10
Debiteurenontvangsten Oekraïners	216		182	261	443
Debiteurontvangsten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	10.887	11.594	11.920	8	11.928
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	183	364	189	-343	-154
Mutaties reserves	6		0		0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	927	1.015	1.040	-7	1.033
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**12.535**	**13.095**	**13.438**	**-81**	**13.357**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
BATEN					
Overige algemene baten	187		0		0
Treasury	39		0		0
Overhead	0		0		0
Mutaties reserves	68	20	20		20
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	2.797	3.120	3.120	-58	3.062
Onverdeeld resultaat	0		0		0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**3.091**	**3.140**	**3.140**	**-58**	**3.082**
Totaal programma's	**23.447**	**24.032**	**24.678**	**47**	**24.725**

Berkelland	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	404	586	586		586
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0		0		0
Beschut werken	473	307	506	-52	454
Doorbetaling WSW detacheringen	1.242	1.287	1.287		1.287
Wsw algemene kosten	142	146	160		160
WSW begeleid werken subsidies	61	61	61		61
Wet inburgering	485	343	335	-35	300
Langdurige loonkostensubsidies	2.052	2.121	2.048	190	2.238
			0		0
			0		0
Mutaties reserves	273	189	189	125	314
Directe uitvoeringskosten	2.622	2.757	2.928	-42	2.886
Totaal lasten programma Werk en activering	**7.754**	**7.797**	**8.100**	**186**	**8.286**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	9.448	10.159	10.159		10.159
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	113	117	104		104
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0		0		0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	398	364	371	-82	289
Bijzondere bijstand/minimabeleid	1.458	1.261	1.585	-1	1.584
Meedoenregelingen	168	173	173		173
Schulhulpverlening/Stadsbank	15	6	6	9	15
Mutaties reserves	0		0		0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	740	1.015	1.040	-7	1.033
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**12.340**	**13.095**	**13.438**	**-81**	**13.357**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
LASTEN					
Algemene baten en lasten	0	12	12		12
Treasury	7	9	9	14	23
Overhead	2.876	3.119	3.119	-72	3.047
Mutatie reserves	125		0		0
Onverdeeld resultaat	0				
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**3.008**	**3.140**	**3.140**	**-58**	**3.082**
Totaal programma's	**23.102**	**24.032**	**24.678**	**47**	**24.725**

Oost Gelre	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Overige ontvangsten	46		8		8
Debiteurenontvangsten	0		0		0
Debiteurenontvangsten LKS	10		5	6	11
WSW detacheringen	1.068	1.135	1.135		1.135
Bijdrage Wsw algemene kosten	54	56	59		59
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	58	57	57		57
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	262	251	246	-27	219
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	861	792	823	195	1.018
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	450	700	693	-70	623
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	0		0		0
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur			0	62	62
Mutaties reserves	49	5	81	53	134
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	1.521	1.658	1.658	-42	1.616
Totaal baten programma Werk en activering	**4.379**	**4.654**	**4.765**	**177**	**4.942**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	109	56	56		56
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	17	18	18		18
Debiteurenontvangsten BBZ	27	7	10		10
Debiteurenontvangsten Oekraïners	120		100	141	241
Debiteurontvangsten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	5.673	6.033	6.164	120	6.284
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	16	195	48	-141	-93
Mutaties reserves	7		0		0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	574	624	640	-4	636
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**6.543**	**6.933**	**7.036**	**116**	**7.152**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
BATEN					0
Overige algemene baten	117		0		0
Treasury	24		0		0
Overhead	0		0		0
Mutaties reserves	43	12	12		12
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	1.758	1.948	1.948	-35	1.913
Onverdeeld resultaat	0		0		0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**1.942**	**1.960**	**1.960**	**-35**	**1.925**
Totaal programma's	**12.864**	**13.547**	**13.761**	**258**	**14.019**

Oost Gelre	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	213	409	409		409
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0		0		0
Beschut werken	251	291	292	-70	222
Doorbetaling WSW detacheringen	1.068	1.135	1.135		1.135
Wsw algemene kosten	54	56	59		59
WSW begeleid werken subsidies	58	57	57		57
Wet inburgering	262	251	246	-27	219
Langdurige loonkostensubsidies	871	792	828	201	1.029
Mutaties reserves	32		0	62	62
Directe uitvoeringskosten	1.530	1.663	1.739	11	1.750
Totaal lasten programma Werk en activering	**4.339**	**4.654**	**4.765**	**177**	**4.942**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	4.952	5.355	5.355		5.355
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	74	33	25		25
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0		0		0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	136	195	148		148
Bijzondere bijstand/minimabeleid	667	569	711	93	804
Meedoenregelingen	117	154	154		154
Schulhulpverlening/Stadsbank	17	3	3	27	30
Mutaties reserves	0		0		0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	466	624	640	-4	636
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**6.429**	**6.933**	**7.036**	**116**	**7.152**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
LASTEN					
Algemene baten en lasten	0	7	7		7
Treasury	5	6	6	9	15
Overhead	1.808	1.947	1.947	-44	1.903
Mutatie reserves/rekeningresultaat	79		0		0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**1.892**	**1.960**	**1.960**	**-35**	**1.925**
Totaal programma's	**12.660**	**13.547**	**13.761**	**258**	**14.019**

Winterswijk	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Overige ontvangsten	55		6		6
Debiteurenontvangsten	3		0		0
Debiteurenontvangsten LKS	7		5	3	8
WSW detacheringen	881	834	834		834
Bijdrage Wsw algemene kosten	73	84	89		89
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	109	109	109		109
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	172	252	246	-27	219
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	875	896	849	167	1.016
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	502	600	662	-3	659
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	0		0		0
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur			0	74	74
Mutaties reserves	82	8	119	78	197
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.288	2.443	2.443	-116	2.327
Totaal baten programma Werk en activering	**5.047**	**5.226**	**5.362**	**176**	**5.538**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	274	91	91		91
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	25	16	16		16
Debiteurenontvangsten BBZ	53	15	10		10
Debiteurenontvangsten Oekraïners	114		100	120	220
Debiteurontvangsten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten Tozo	0		0		0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	10.830	12.311	11.767	183	11.950
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	107	270	124	-115	9
Mutaties reserves	5		0		0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	939	1.015	1.039	-64	975
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**12.347**	**13.718**	**13.147**	**124**	**13.271**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
BATEN					
Overige algemene baten	181		0		0
Treasury	38		0		0
Overhead	0		0		0
Mutaties reserves	66	18	18		18
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	2.709	2.871	2.871	-52	2.819
Onverdeeld resultaat			0		0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**2.994**	**2.889**	**2.889**	**-52**	**2.837**
Totaal programma's	**20.388**	**21.833**	**21.398**	**248**	**21.646**

Winterswijk	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026	Begroting 2026
(x € 1.000)		Primitieve begroting	na wijziging 2e Berap 2025	Wijzigingen 1e Berap 2026	Na 1e Berap 2026
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	304	434	434		434
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0		0		0
Beschut werken	216	166	234	-3	231
Doorbetaling WSW detacheringen	881	834	834		834
Wsw algemene kosten	73	84	89		89
WSW begeleid werken subsidies	109	109	109		109
Wet inburgering	172	252	246	-27	219
Langdurige loonkostensubsidies	882	896	854	170	1.024
Mutaties reserves	40		0	74	74
Directe uitvoeringskosten	2.306	2.451	2.562	-38	2.524
Totaal lasten programma Werk en activering	**4.983**	**5.226**	**5.362**	**176**	**5.538**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	9.919	11.173	10.608		10.608
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	58	77	69		69
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0		0		0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	221	270	224	5	229
Bijzondere bijstand/minimabeleid	998	967	991	177	1.168
Meedoenregelingen	195	213	213		213
Schulhulpverlening/Stadsbank	10	3	3	6	9
Mutaties reserves			0		0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	749	1.015	1.039	-64	975
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**12.150**	**13.718**	**13.147**	**124**	**13.271**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN					
LASTEN					
Algemene baten en lasten	0	11	11		11
Treasury	7	8	8	13	21
Overhead	2.786	2.870	2.870	-65	2.805
Mutatie reserves/rekeningresultaat	121		0		0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**2.914**	**2.889**	**2.889**	**-52**	**2.837**
Totaal programma's	**20.047**	**21.833**	**21.398**	**248**	**21.646**

Bijlage B. Verklaring afkortingen

Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IOAW	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
nBW	nieuw Beschut Werk
PW	Participatiewet
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen
WSPA	Werkgevers Servicepunt Achterhoek
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening

14 september 2026

Begroting 2027

Meerjarenbegroting 2028 - 2030

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

1.1 Algemeen 3
1.2 Inhoud programma's 3
1.3 Landelijke trends en ontwikkelingen 4
1.4 Regionale ontwikkelingen 5
1.5 Uitgangspunten vanuit de opdrachtgevende gemeenten 8
1.6 Speerpunten begroting 2027 8

2. Programma werk en activering 10

2.1 Visie 10
2.2 Programmadoelen 10
2.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI's) 10
2.4 Totale kosten programma Werk en Activering 15

3. Programma Bestaanszekerheid 17

3.1 Visie 17
3.2 Programmadoel 17
3.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI's) 17
3.4 Totale kosten programma Bestaanszekerheid 22

4. Programma overhead en algemene kosten 23

4.1 Visie 23
4.2 Programmadoel 23
4.3 Kritische prestatie-indicator (KPI) 23
4.4 Totale kosten programma overhead en algemene kosten 25

5. Paragrafen 26

5.1 Algemeen 26
5.2 Financiering 26
5.3 Bedrijfsvoering 27
5.4 Wet Open Overheid 28
5.5 Weerstandsvermogen 28
5.6 Onderhoud kapitaalgoederen 32
5.7 Verbonden partijen 32

6. Financiële begroting 33

6.1 Overzicht van baten en lasten 33
6.2 Geprognosticeerde balans en EMU-saldo 35
6.3 Incidentele baten en lasten 36
6.4 Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld 36
6.5 Overzicht verloop reserves en voorzieningen 37
6.6 Investeringsbegroting 39
6.7 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten 39
6.8 Vennootschapsbelasting 39
6.9 Beleidsindicatoren 40

BIJLAGEN 41

Bijlage A. Overzicht baten en lasten begroting 2027 42
Bijlage B: Verklaring afkortingen 50

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2027 van Fijnder, inclusief de meerjarenraming 2028–2030. Met deze begroting leggen wij u onze plannen, inzet en financiële verwachtingen voor het komende jaar voor. De begroting is opgesteld binnen de door de opdrachtgevende gemeenten meegegeven kaders.

In de voorliggende begroting zijn het bestaande beleid, de uitvoeringslasten en de financiële uitgangspunten uit 2026 als basis genomen. Daarnaast zijn relevante ontwikkelingen verwerkt die van invloed zijn op de uitvoering van onze taken en op de financiële raming voor de komende jaren.

Conform de Gemeenschappelijke Regeling worden de gemeenteraden van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk in de gelegenheid gesteld om een zienswijze op deze ontwerpbegroting in te dienen. De ingediende zienswijzen worden betrokken bij de uiteindelijke besluitvorming door het Algemeen Bestuur.

Missie
Fijnder heeft als doel inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk die op zoek zijn naar werk en ontwikkelmogelijkheden een sluitende aanpak te bieden. Als uitvoeringsorganisatie leveren we snel en effectief werk. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt profiteren van goede begeleiding op weg naar werk, een opleiding of een zinvolle dagbesteding.

Visie

Wij geloven dat iedereen van betekenis wil en kan zijn!
Uitgaande van de cliëntvraag bieden we maatwerk. Een efficiënt proces, met veel focus. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden snel verder geholpen en krijgen gedurende het proces inkomensondersteuning. Na een analyse waarin we een compleet cliëntprofiel vormen, maken we samen een duidelijke route naar het hoogst haalbare resultaat. Passend bij het vermogen van de mens. Daarbij kijken we naar mogelijkheden, stimuleren we vooruitgang en bewegen we mee met de vraag. Ook bieden we waar dat nodig is een beschutte werkplek.

Strategie
Wij helpen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt participeren in de samenleving. We bieden een financieel vangnet op het gebied van inkomen, helpen terug naar school, helpen bij het inburgeren en/of ondersteunen om aan het werk te komen en te blijven. Als het laatste niet lukt, zoeken we naar een passende lokale plek waarin mensen betrokken zijn bij de samenleving. Dat kan ook in onze werkleerplaats.

1.2 Inhoud programma's

Fijnder kent drie uitvoeringsprogramma's:

a. Programma Werk en Activering:

Het re-integreren van werkzoekenden met een gemeentelijke uitkering (inclusief nieuw Beschut), maar ook van niet-uitkeringsontvangers en daarnaast het matchen en detacheren van Wsw-medewerkers. Het activeren van cliënten voor wie de stap naar betaald werk vooralsnog niet mogelijk is. Het inzetten van re-integratie-

instrumenten om cliënten stappen te laten zetten in hun ontwikkeling. De re-integratiedienstverlening die in opdracht van gemeenten wordt verleend aan inburgeraars en ontheemden uit Oekraïne wordt ook in dit programma beschreven.

b. Programma Bestaanszekerheid:
Het verlenen van bijstand of leefgeld voor levensonderhoud aan cliënten die niet zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien. De inzet van Fijnder is tevens gericht op het voorkomen dat personen die een uitkering aanvragen deze ten onrechte krijgen (poortwachtersfunctie). Daarnaast wordt binnen dit programma voorzien in een financieel vangnet voor inwoners die onvoorziene kosten hebben en door buitengewone omstandigheden in financiële problemen dreigen te raken of zijn geraakt of willen participeren in de samenleving. Het minimabeleid is in de drie samenwerkende gemeenten voor een deel lokaal vormgegeven en kan dan ook tot enigszins verschillende uitkomsten leiden voor de betreffende inwoners.

Daarnaast is er nog een afgeleid programma dat vanwege de specifieke aard niet onder de hoofdprogramma's is gebracht.

c. Programma Overhead en algemene kosten:
Hier worden de algemene bedrijfsvoeringskosten, treasury en de incidentele baten en lasten geraamd.

1.3 Landelijke trends en ontwikkelingen

Herziening en versterking van de Participatiewet in Balans: spoor 2 en 3
In spoor 2 wordt gewerkt aan een fundamentele herziening van de Participatiewet, waarbij de doelstellingen en uitgangspunten integraal worden heroverwogen. Dit meerjarige traject loopt door in 2027. Fijnder volgt deze ontwikkelingen nauwgezet en zal deze, waar relevant, betrekken bij toekomstige beleids- en uitvoeringskeuzes. Spoor 3 richt zich op het verder versterken van de uitvoeringspraktijk door het vergroten van de ruimte voor maatwerk, professionele oordeelsvorming en het bevorderen van wederzijds vertrouwen binnen de uitvoering.

Wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid
Met het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid wordt de handhaving in brede zin herzien, zodat mensen de zekerheid krijgen dat kleine fouten niet tot grote gevolgen leiden. Fijnder volgt dit wetsvoorstel nauwgezet. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2027. In 2026 worden, naast het versterken van de preventieve aanpak, de voorbereidingen getroffen om tijdige en zorgvuldige implementatie van dit wetsvoorstel mogelijk te maken.

Aandacht voor risico's op het gebied van bestaanszekerheid
Parallel aan bovengenoemde ontwikkeling wordt binnen Fijnder extra aandacht besteed aan de risico-kant van bestaanszekerheid. Steeds vaker spelen financiële problemen samen met risicogedrag zoals online gokken, crypto-investeringen en andere vormen van onzekere financiële keuzes. De signalen en inzichten die dit oplevert, worden structureel gedeeld met de sociale teams en overige ketenpartners zodat vroegsignalering en passende ondersteuning kunnen worden versterkt.

Aanvullend wetsvoorstel Wet banenafspraak
Dit wetsvoorstel regelt dat per 1 januari 2028 mensen in de WIA en WW die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, worden opgenomen in het doelgroepregister banenafspraak waardoor zij in aanmerking komen voor loonkostenvoordelen. Zij lopen het risico om op termijn in de bijstand terecht te komen als er geen passende ondersteuning of werkplek wordt gevonden. Het idee achter de wetswijziging is om deze groep vroegtijdig te identificeren en in het doelgroepregister Banenafspraak op te nemen, zodat:

- Werkgevers financiële prikkels krijgen om hen in dienst te nemen.
- Gemeenten (i.c. sociaal ontwikkelbedrijven) eerder kunnen inzetten op begeleiding en doorstroom, in plaats van pas te acteren als iemand in de bijstand belandt.

Verkorting maximale WW-duur
In het coalitieakkoord Aan de Slag is opgenomen dat de maximale WW-duur wordt verkort van 24 naar 12 maanden, met ingang van 2028. In de eerste twee maanden wordt de uitkering verhoogd naar 80% van het laatstverdiende loon. Deze aanpassing is bedoeld als besparingsmaatregel en als prikkel om werkloosheid te verkorten. Het betreft vooralsnog een voornemen, dat nog parlementaire behandeling moet doorlopen. Dit kan ertoe leiden dat de instroom vanuit de WW hoger gaat uitvallen en daarmee leidt tot een bestandstoename.

Afloop Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor ontheemden uit Oekraïne
De RTB loopt af op 5 maart 2027. Vanaf dat moment vervallen de huidige rechten en voorzieningen die aan deze tijdelijke bescherming zijn gekoppeld. Het Rijk heeft aangekondigd dat Oekraïense ontheemden daarna een transitiedocument krijgen: een tijdelijke reguliere verblijfsvergunning met een geldigheidsduur van drie jaar. Hiermee krijgen zij in beginsel dezelfde rechten en plichten als andere inwoners met een verblijfsvergunning, zoals het afsluiten van een zorgverzekering en het betalen van huur maar ook een mogelijk beroep op sociale voorzieningen, waaronder bijstand.

Voor Fijnder betekent dit dat Oekraïense ontheemden vanaf 2027 mogelijk een groter beroep doen op voorzieningen binnen het domein Werk & Inkomen. Tegelijkertijd is nog onvoldoende duidelijk hoe groot deze doelgroep zal zijn, in welk tempo de normalisering plaatsvindt en in hoeverre het Rijk voorziet in structurele financiële compensatie voor de hiermee samenhangende uitvoerings- en uitkeringslasten.

In de Voorjaarsnota 2026 worden de middelen voor opvang en ondersteuning binnen de looptijd van de RTB geactualiseerd, maar de structurele financiële gevolgen voor gemeenten en uitvoeringsorganisaties na 2027 zijn hierin nog niet uitgewerkt. Deze onzekerheden vormen voor Fijnder een financieel en uitvoeringsrisico vanaf 2027, met name door een mogelijke toename van bijstandsaanvragen en re-integratie-inspanningen. De financiële impact is op dit moment nog niet concreet te ramen en vormt daarmee een onzekerheid in de begroting.

1.4 Regionale ontwikkelingen

De hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur / regionaal werkcentrum Achterhoek
Het kabinet wil de arbeidsmarktdienstverlening structureel verbeteren door hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. De hervorming richt zich op het structureel versterken van de publiek-private samenwerking en dienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers in de 35 arbeidsmarktregio's. Ook wordt ingezet op het beter toegankelijk maken van deze dienstverlening door de vorming van 35 Werkcentra in de arbeidsmarktregio's. De hervorming wordt gefinancierd met structurele middelen en tijdelijke middelen die aan de centrumgemeente worden uitgekeerd. Deze structurele middelen worden ingezet voor de basisinrichting van het Werkcentrum en de publiek-private samenwerking. De tijdelijke middelen geven een impuls aan de arbeidsmarktdienstverlening in de regio en aan de van-werk-naar-werk dienstverlening. De maatregelen worden, waar nodig, vastgelegd in de SUWI wet- en regelgeving. Halverwege 2025 is het Werkcentrum Achterhoek geopend als dé toegangspoort voor vragen over werk, scholing en loopbaan. In 2026 wordt onderzocht op welke wijze de werkgeversdienstverlening vormgegeven zal worden en daarmee de impact op de dienstverlening van Fijnder.

Gemeenteraadsverkiezingen
In maart 2026 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Hieruit vloeit voort dat er nieuwe coalitieprogramma's zullen worden opgesteld, waarin mogelijk lokale accenten worden gelegd die afwijken van de huidige koers. Dit kan tot gevolg hebben dat het bestaande beleid van Fijnder hierop moet worden aangepast.

Cliëntstromen
Onderstaand de verwachting van het landelijk aantal bijstandsontvangers zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025.

Aantal bijstandsontvangers	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030

September circulaire	378.634	381.612	385.600	390.583	397.892
Procentuele wijziging		0,79%	1,05%	1,29%	1,87%

Hieruit volgt dat voor 2027 en de volgende jaren landelijk gezien een stijging van het bijstandsvolume wordt verwacht. Het Dagelijks Bestuur van Fijnder hanteert voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 vooralsnog een volumestijging overeenkomstig de landelijke verwachting. Economische ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat dit uitgangspunt moet worden bijgesteld in de bestuursrapportage.

BUIG-budget
Het Besluit Uitkering Inkomensvoorzieningen Gemeenten (hierna: BUIG-budget) bevat het budget dat gemeenten ontvangen voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. De ontwikkeling van het BUIG-budget van de individuele gemeenten hangt nauw samen met het landelijke macrobudget. Om een inschatting te kunnen maken van het BUIG-budget voor de jaren 2027 tot en met 2030 is de ontwikkeling van het macrobudget van belang. In de Rijksbegroting 2026 van het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid is hierover het volgende vermeld:

- Op basis van de CPB-raming van de werkloosheid wordt de bijstandsraming naar boven bijgesteld in 2026.
- Daarnaast leidt een aantal (eerdere) wetswijzigingen tot een oploop in de raming van de bijstandsuitgaven. Dit betreft onder andere de invoering van maatregelen uit het wetsvoorstel Participatiewet in balans, de afloop van de IOAW en de ingroei van de nieuwe doelgroep als gevolg van de invoering van de Participatiewet in 2015.
- De uitgaven aan loonkostensubsidie nemen jaarlijks toe doordat de doelgroep van LKS sinds invoering van de Participatiewet ingroeit. Daarnaast stijgt de gemiddelde hoogte van LKS door de koppeling met het wettelijk minimumloon.
- Het aantal mensen dat een beroep doet en/of kan doen op de IOAW neemt af.
- De stijging van de AOW-leeftijd en invoering van maatregelen uit het wetsvoorstel Participatiewet in Balans zorgen voor hogere uitgaven aan de IOAW en IOAZ.

De ontwikkeling van het macrobudget ziet er als volgt uit:

Overzicht participatiewet uitkeringen (x €1.000)	Voorlopig budget 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Macrobudget totaal	7.945.994	8.040.663	8.205.803	8.394.588	8.598.433
Procentuele ontwikkeling		1,19%	2,05%	2,30%	2,43%

Raming ontwikkeling BUIG-budgetten per gemeente
Het meerjarenbeeld met betrekking tot de ontwikkeling van lasten in de begroting van Fijnder zal in de begroting 2027-2030 opgesteld worden aan de hand van bovenstaande gegevens en de werkelijke ontwikkeling t/m ultimo 2025 en de verwachting voor 2026. Het voorlopig BUIG-budget 2026 is in oktober 2025 bekend geworden (zie hiervoor de tabel onder deze alinea). Om een inschatting te maken van het BUIG-budget voor de jaren 2027 tot en met 2030 is het aandeel per gemeente in het macrobudget constant verondersteld. Doordat het macrobudget vanaf 2026 toeneemt, zal naar verwachting het BUIG-budget per gemeente vanaf 2026 ook toenemen. In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van het BUIG-budget weergegeven:

Raming BUIG budget per gemeente (x €1)	Voorlopig budget 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Berkelland	11.976.776	12.249.329	12.580.542	12.939.757	13.318.543
Oost Gelre	6.141.930	6.261.931	6.419.254	6.592.099	6.775.458
Winterswijk	11.648.105	11.799.848	12.050.148	12.334.344	12.640.307

Voor de ontwikkeling van de kosten per uitkering hanteren we dezelfde trend. Er is echter een aantal elementen dat het moeilijk maakt om in te schatten hoe de kosten zich zullen ontwikkelen:

- Steeds vaker zullen er mensen met loonkostensubsidie aan het werk gaan. Dit bespaart wel op de bijstandskosten, maar betreft niet meer de hele uitkering;
- De samenstelling van huishoudens kan wijzigen waardoor de hoogte van de uitkeringen zal wijzigen.

Per saldo is op basis van de macroraming en de raming van de ontwikkeling van het aantal cliënten

wel te verwachten dat de kosten in de komende jaren zullen stijgen.

Re-integratiebudgetten
Het Rijk vindt het belangrijk dat er een solide vangnet is en blijft voor mensen die wel kunnen werken, maar voor wie dit niet, of nog niet, bij reguliere werkgevers mogelijk is. Voor deze mensen blijven sociaal ontwikkelbedrijven – ook in de toekomst – belangrijk. Als opstap naar werk, als een plek waar je in een beschutte omgeving kunt werken en als een plek waarop je kunt terugvallen als het even niet lukt bij een reguliere werkgever. Daarvoor zijn twee budgetten ter beschikking gesteld; het impulsbudget en de rijksbijdrage voor de sociale infrastructuur. Deze budgetten maken onderdeel uit van de begroting van Fijnder.

1.5 Uitgangspunten vanuit de opdrachtgevende gemeenten

De opdrachtgevende gemeenten hebben de volgende uitgangspunten meegegeven aan Fijnder.

- ***Duidelijke informatievoorziening***

Bestuur en raden worden in de positie gebracht om hun rol op de juiste wijze te vervullen.

- ***Proactieve samenwerking met alle ketenpartners in het sociaal domein***

Fijnder werkt onder andere nauw samen met lokale teams, ketenpartners zoals UWV, ROZ, onderwijsinstellingen, doorstroompunt en andere gemeenten. Daarbij wordt actief bijgedragen aan regionale- en lokale initiatieven.

- ***Werken vanuit de bedoeling***

Bij het werken vanuit de bedoeling staat de cliënt centraal. De basis voor het werken vanuit de bedoeling is vastgelegd in de verordening sociaal domein. Dit gedachtegoed krijgt blijvende aandacht binnen de dienstverlening van Fijnder.

- ***Fijnder biedt een doorgaande ontwikkellijn waarbij een cliënt kan switchen***

De infrastructuur is erop gericht een doorlopende ontwikkellijn te bieden van arbeidsmatige dagbesteding naar een baan bij een reguliere werkgever. Hiervoor is een maatwerkvoorziening mogelijk passend bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt.

- ***Doorontwikkeling van lokale initiatieven***

Voor een cliënt wordt de meest passende werkplek gezocht. Waar het cliënten betreft met een grote afstand tot de arbeidsmarkt geschiedt dit bij voorkeur zo lokaal als mogelijk, omdat het vaak gaat om cliënten die beperkt zijn in mobiliteit. Aan de werkgever wordt passende ondersteuning geboden om deze werkplekken te realiseren.

1.6 Speerpunten begroting 2027

Bij het opstellen van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

<u>Algemeen:</u>

- Het vastgestelde/bestaande beleid 2026 van de drie gemeenten dient als vertrekpunt voor de begroting 2027.
- Het bestuur van Fijnder is zich bewust van de financiële uitdagingen waar de gemeenten de komende jaren voor staan. In de komende periode moet voor de gemeenten duidelijk worden welke aanpassingen er op gemeentelijk niveau eventueel nodig zijn om de (meerjaren)begrotingen sluitend te krijgen. Los van deze uitkomst voelt het bestuur van Fijnder zich verantwoordelijk voor een doelmatige inzet van middelen. Daarnaast zal in afstemming met de gemeenten voortdurend worden gezocht naar mogelijke bezuinigingen. Deze zullen alsdan worden doorgevoerd in de begroting van Fijnder via de reguliere cyclus van begrotingswijzigingen in de bestuursrapportages.
- De programma's en producten zoals vastgesteld in de begroting 2026 zijn ongewijzigd.
- Voor de begroting 2027 worden de volgende prestatie-indicatoren gehanteerd:

- Excellente dienstverlening
- Flexibilisering en maatwerk
- Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers
- Vernieuwend aan de slag

De gemeenten hebben hieraan de volgende stuurindicatoren gekoppeld: Bevorderen van een duurzame interne en externe infrastructuur, verhoging van het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat werkt via LKS, en het zorgen voor voldoende instroom en bezetting van beschutte werkplekken voor inwoners met een indicatie beschut werk. Tenslotte wordt ook gekeken naar een wijze om de cliënttevredenheid periodiek te meten.

- Borging en doorontwikkeling van de ingezette lijn met betrekking tot de integrale dienstverlening (Samen aan het stuur) is een doorlopend proces. Hierbij wordt geanticipeerd op de inrichting van Sterke Lokale Teams bij gemeenten. Dit zijn multidisciplinaire wijk- of kerngerichte teams die inwoners laagdrempelig ondersteunen. Ze combineren kennis en expertise uit verschillende domeinen, werken samen met specialistische hulp en richten zich op preventie, veerkracht en het versterken van het gewone leven. Tot het Sterke Lokale Team behoort het gehele sociale team van de gemeente en daar is Fijnder ook onderdeel van.
- Indexatie vindt plaats op basis van de in de septembercirculaire 2025 gepubliceerde indexatiecijfers volgens de macro-economische verkenning;

Mutaties per jaar in %	2025	2026	2027	2028	2029	2030***
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	3,2	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2
Loonvoet sector overheid	6,0	2,9	5,1	4,2	4,5	4,5
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	2,9	2,4	2,2	2,2	2,3	2,3

Tabel 1 Prijsindexen CPB MEV 2026 en CEP 2025***

** Toelichting/verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel*
*** 2026 is op basis van de MEV 2026, 2025 en 2027-2029 is op basis van de CEP 2025*
**** Cijfers 2029 zijn doorgetrokken naar 2030*

- De cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. De uitkomsten van de cao-onderhandelingen over de periode na afloop van de looptijd kunnen gevolgen hebben voor de begroting 2027 en de jaren daarna die mogelijkerwijs afwijken van de gehanteerde indexatie;
- De cao Aan de Slag heeft een looptijd tot en met 31 december 2027. Fijnder neemt deze afspraken als basis voor de begroting 2027 en verder.

Verdeelsleutel bedrijfsvoeringskosten
De uitvoeringskosten van Fijnder worden op basis van de verdeelsleutel over de gemeenten verdeeld. Deze verdeelsleutel wordt jaarlijks bepaald op basis van het aantal cliënten dat Fijnder per gemeente bedient op 1 januari van het voorgaande begrotingsjaar.

De uitkomst leidt tot de volgende verdeling voor het begrotingsjaar 2027:

Bijdrage uitvoeringskosten (x € 1.000)	Verdeel sleutel	Uitvoerings-kosten	Bij: extra taken per gemeente	Bijdrage uitvoerings-kosten
Berkelland	39,8%	7.083	118	7.201
Oost Gelre	24,7%	4.400	42	4.442
Winterswijk	35,5%	6.312	29	6.341
Totaal	**100,0%**	**17.795**	**189**	**17.984**

Onvoorzien
In de begroting is een stelpost onvoorzien opgenomen van € 30.000.

2. Programma werk en activering

2.1 Visie

“Door samenwerking met ketenpartners proactief inzetten op een zo optimaal mogelijke deelname van onze inwoners aan de samenleving. Financiële en sociale zelfredzaamheid is hierin een belangrijk streven.”

2.2 Programmadoelen

Het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling door middel van diagnostiek, gerichte training, begeleiding, werkervaring en bemiddeling naar werk en opleiding, met als doel inwoners (met een kwetsbare arbeidsmarktpositie) ongeacht hun achtergrond of beperkingen, te ondersteunen bij het vinden van een passende en duurzame baan. Plaatsing vindt waar mogelijk lokaal plaats. Wanneer regulier of gesubsidieerd werk niet mogelijk is, wordt ingezet op activering om de betrokkenheid en maatschappelijke participatie van de cliënten te vergroten.

2.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI’s)

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Flexibilisering en maatwerk: Fijnder heeft een sluitende aanpak voor alle doelgroepen.

Vernieuwend aan de slag: het voortdurend zoeken naar en implementeren van innovatieve oplossingen en methoden om processen te verbeteren en diensten te optimaliseren. Dit kan inhouden dat er gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologieën, creatieve benaderingen en het voortdurend aanpassen aan veranderende omstandigheden en behoeften van de doelgroepen die Fijnder bedient.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: betrokken partijen zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

2.3.1 Excellente dienstverlening

Doel: Fijnder werkt toe naar het optimaal benutten van alle kansen op uitstroom. De uitstroom van cliënten naar werk ligt hoger dan de landelijke ontwikkeling en vergelijkbare intergemeentelijke sociale diensten.

Doel: Fijnder zet extra in op duurzame plaatsing, zodat nieuwe werknemers worden ondersteund en snelle uitval na werkaanvaarding wordt verminderd.

Doel: Eenvoud, maatwerk en de menselijke maat staan centraal en cliënten worden snel en rechtvaardig ondersteund richting participatie.

Doel: Fijnder zorgt voor bezetting van beschutte werkplekken voor inwoners met een indicatie beschut werk, zodat de taakstelling ingevuld is.

Doel: Maatschappelijke participatie is integraal onderdeel van de dienstverlening, waarbij maatwerk, eigen regie en passende ondersteuning centraal staan.

De ondersteuning van cliënten is gelaagd en gericht op de begeleiding naar een passend traject.

1. **Regulier Werk**: Het primaire doel is om cliënten zo snel mogelijk naar regulier werk te begeleiden, waar mogelijk zonder aanvullende bijstandsuitkering. Dit betekent dat ze een baan vinden zonder enige vorm van subsidie of ondersteuning, waarbij ze volledig zelfstandig functioneren in de arbeidsmarkt.
2. **Gesubsidieerd Werk**: Als regulier werk niet haalbaar is, wordt het volgende doel om cliënten te plaatsen in gesubsidieerde banen. Dit kan betekenen dat werkgevers een financiële tegemoetkoming krijgen om de cliënt in dienst te nemen, of dat er andere vormen van ondersteuning zijn om de overgang naar regulier werk te vergemakkelijken.
3. **Maatschappelijke participatie**: Wanneer gesubsidieerd werk ook niet mogelijk blijkt, wordt de client geschaard onder de doelgroep Meedoen. Fijnder richt zich dan op maatschappelijke participatie. Dit omvat activiteiten die gericht zijn op het verbeteren van de sociale vaardigheden, zelfvertrouwen en het algemene welzijn van de deelnemers. Denk hierbij aan vrijwilligerswerk, trainingen en andere vormen van maatschappelijke participatie.

Deze gelaagdheid zorgt ervoor dat er voor elke cliënt een passend traject is, afgestemd op zijn individuele mogelijkheden en behoeften.

Zichtbaar is dat het aantal cliënten dat deels afhankelijk blijft van een bijstandsuitkering groeit. Dit is mede het gevolg van het sluiten van de Wsw en de gewijzigde toegang tot de Wajong, waardoor cliënten met een lagere arbeidsproductiviteit vaker binnen de Participatiewet vallen. Voor deze groep blijft structurele alertheid op belastbaarheid essentieel. Regelmatig contact en vroegtijdige signalering zijn belangrijke voorwaarden om overbelasting te voorkomen en duurzame inzetbaarheid te bevorderen.

Kansen en risico's

De afgelopen jaren is sprake van een duidelijke toename van multiproblematiek onder cliënten. Steeds vaker spelen financiële-, psychische-, schulden- en gezondheidsproblemen gelijktijdig een rol, wat vraagt om meer integrale begeleiding en samenwerking tussen domeinen. Tegelijkertijd leiden bredere maatschappelijke trends – zoals arbeidskrapte, toenemende bestaansonzekerheid en een groeiende groep werkenden met een kwetsbare positie – tot een diverser en complexer bestand.

Fijnder ziet een steeds grotere instroom van cliënten die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Zo is er een steeds grotere instroom van statushouders. Hiervoor geldt dat zij het inburgeringstraject moeten volgen, waar mogelijk in combinatie met re-integratieactiviteiten. Dit maakt dat zij geruimere tijd afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering voordat zij volledig kunnen uitstromen.

Dit betekent dat er een opwaartse financiële druk op het re-integratiebudget zal gaan ontstaan door:

- De kosten voor (individuele) begeleiding op de werkplek door de jobcoach;
- De kosten voor (individuele) opleidingsprogramma's gericht op basisvaardigheden en vakvaardigheden;
- De kosten om huidige doelgroepen effectief opwaarts of neerwaarts door te laten stromen.

Vanaf 2027 biedt de wetgever ruimte voor maatschappelijke participatie. Dit is niet per definitie gericht op arbeidsinschakeling. Dit past bij de koers die Fijnder al vaart voor de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zaak is om dit in nauwe samenspraak met het maatschappelijk veld verder inkleuring te geven. Denk aan sociale teams en inloopvoorzieningen.

Doordat de gemeentelijke taakstellingen nieuw Beschut Werk (nBW) jaarlijks slechts licht stijgen, is het niet mogelijk om iedere geïndiceerde inwoner direct een dienstverband te bieden. De jaarlijkse ontwikkeling van de taakstelling wordt geraamd op basis van de toename in afgelopen jaren. Het ministerie van SZW is bezig om te kijken naar een ander verdeelmodel voor de taakstelling nBW. In de voorstellen om per 2027 een nieuwe verdeelsystematiek in te voeren is aandacht voor een passend ingroeipad waarbij ook de realisatiecijfers van gemeenten worden meegewogen. De forfaitaire loonkostensubsidie (LKS) voor beschut werk – waarmee de jaarlijkse loonwaardemeting komt te vervallen – wordt naar verwachting structureel ingevoerd op 1 januari 2028, mits de bijbehorende wetswijziging tijdig wordt vastgesteld. Tot die tijd, in de jaren 2025–2027, ontvangen gemeenten extra middelen om de overgang te ondersteunen. Vooralsnog wordt in de begroting 2027 van Fijnder geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen. Aan cliënten met een indicatie beschut werk kan een (onbetaald) voortraject aangeboden ter voorbereiding op plaatsing op een passende plek bij een reguliere werkgever. De zoektocht naar een passende werkplek kan enige tijd vergen gelet op de begeleidingsintensiteit van deze doelgroep.

2.3.2 Flexibilisering en maatwerk

Doel: Bevorderen van een duurzame interne infrastructuur; De werkleerplaats van Fijnder wordt optimaal ingericht om ontwikkelruimte te bieden en te benutten voor alle doelgroepen op hun weg buiten Fijnder.

Doel: Fijnder zet extra in op ondersteuning aan inburgeraars en ontheemden op basis van opdrachtverlening van gemeenten. Hierbij wordt een accent gelegd op duale trajecten.

Doel: SW-ers participeren maximaal binnen de doorgaande ontwikkellijn waarbij de werkleerplaats van Fijnder een vangnetvoorziening blijft.

Het cliëntenbestand is ingedeeld in de doelgroepen Werk, Perspectief en Meedoen. Direct bij instroom wordt het klantbeeld opgemaakt en de cliëntroute richting werk en/of participatie bepaald.
Cliënten die perspectief hebben om door te stromen naar een werktraject stromen direct door. Dit kan bijvoorbeeld door te starten op een werkervaringsplek of door een opleidingstraject te volgen. Binnen de Perspectief doelgroep wordt een onderscheid gemaakt in de verwachte duur van het traject om de cliënt klaar te stomen voor de stap richting de arbeidsmarkt.

Naast de algemene groep cliënten is er aandacht voor specifieke groepen. De doelgroepen statushouders en inburgeraars worden ondersteund door ‘dedicated’ consulenten die ondersteuning kunnen bieden bij specifieke vraagstukken. Dit geldt ook voor jongeren.

SW-medewerkers participeren daarbij maximaal binnen de doorgaande ontwikkellijn, gericht op groei waar mogelijk en stabiliteit waar nodig. De werkleerplaats blijft hierbij een vangnetvoorziening, waar passende begeleiding, structuur en ontwikkelmogelijkheden beschikbaar zijn. Dit vangnet is van grote betekenis voor cliënten die (tijdelijk) onvoldoende duurzaam inzetbaar zijn op de reguliere arbeidsmarkt, maar wel stappen willen blijven zetten in participatie en ontwikkeling.

<u>Toekomstbestendige werkleerplaats</u>
De werkplaats is in 2026 omgevormd tot een werkleerplaats. Deze biedt een veilige omgeving om cliënten gericht te laten ontwikkelen, zodat zij op afzienbare termijn de stap naar werk kunnen zetten. Daarmee fungeert de werkleerplaats zowel als springplank naar werk als een veilige haven wanneer het (tijdelijk) niet lukt. Het uitgangspunt blijft dat iedere cliënt die dat kan, zo snel mogelijk uitstroomt naar betaald werk.

De aanpak is doelgroepgericht en omvat jongeren, anderstaligen en cliënten uit de Participatiewet. Zij starten in entreegroepen met een modulair programma. Mochten zij niet direct kunnen uitstromen, wordt de werkleerplaats ingezet voor de duur van maximaal één jaar, tenzij langer passend is.

Kansen en risico's

Toekomstbestendige werkleerplaats

In 2026 vindt de verdere implementatie plaats van de werkleerplaats. In het voorjaar van 2027 worden de eerste effectmetingen verwacht.

Verbetering infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven

Het Dagelijks Bestuur van Fijnder heeft het management van Fijnder opdracht gegeven om te komen tot een voorstel om de dienstverlening aan de doelgroep Perspectief 3 (cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt) en Werk (cliënten die arbeidsfit zijn, maar waarbij taal en cultuur een drempel vormt voor succesvolle plaatsing) anders vorm te geven. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan lagere caseloads, inzet op taal-/cultuur of psychosociale ondersteuning. Insteek hierbij is dat intensivering van dienstverlening per saldo meer uitstroom oplevert. De middelen die vanuit het Rijk ter beschikking worden gesteld om de lokale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven toekomstbestendig in te richten, worden hiervoor aangewend.

Wet Inburgering

Fijnder verzorgt in het kader van de Wet Inburgering 2021 een aantal taken in opdracht van de gemeenten. Beoogd wordt dat nieuwkomers zo snel mogelijk de taal beheersen op een zo hoog mogelijk niveau en dat zij snel én volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. De gemeenten zijn eindverantwoordelijk. Met ingang van 1 februari 2024 is de Spreidingswet (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) in werking getreden. In het coalitieakkoord Aan de Slag wordt de spreidingswet niet ingetrokken, maar voorlopig in stand gehouden. In 2026 wordt met de gemeenten de opdracht die Fijnder uitvoert voor gemeenten herijkt. In deze begroting worden de bestaande samenwerkingsafspraken als uitgangspunt genomen. Fijnder hanteert vooralsnog de gemeentelijke taakstellingen voor het eerste half jaar van 2026 als uitgangspunt voor de uitgaven in 2027 voor die onderdelen die bij Fijnder zijn belegd.

Ontheemden uit Oekraïne

Ook ontheemden uit Oekraïne worden toegeleid naar de arbeidsmarkt. De ondersteuning vindt plaats vanuit de huidige Regeling opvang ontheemden Oekraïne. De gemeente Oost Gelre neemt extra re-integratiedienstverlening af bij Fijnder tot aan het moment dat de Richtlijn Tijdelijke Bescherming afloopt. Het is verder ongewis hoe de wet- en regelgeving zich zal ontwikkelen.

2.3.3 Vernieuwend aan de slag

Doel: Fijnder heeft een sturende- en leidende rol bij de werkleerlijn productie/techniek.

Doel: Fijnder implementeert inclusieve technologie om werkgevers te demonstreren hoe zij deze technieken succesvol in hun eigen bedrijf kunnen toepassen voor de inclusieve doelgroep.

Doel: Fijnder verbetert doorlopend de dienstverlening aan verschillende doelgroepen binnen haar cliëntenbestand.

De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen voor een mismatch tussen vraag en aanbod. De arbeidsmarkt verandert snel. Enerzijds zijn plotselinge maatschappelijke gebeurtenissen direct voelbaar op de arbeidsmarkt. Anderzijds zorgen meer duurzame, technologische economische en demografische ontwikkelingen voor groeiende tegenstellingen op de arbeidsmarkt. In wisselwerking met werkgevers en ketenpartners zet Fijnder in op activiteiten die deze kloof verkleinen.

In de Arbeidsmarktregio werken we samen met verschillende partners aan de Inclusieve Arbeidsmarkt. Eén van de prioriteiten is het benutten van onbenut arbeidspotentieel door cliënten beter te leren kennen en te ondersteunen voor duurzame arbeidsmarktdeelname. Dit doen we door een sluitende aanpak te ontwerpen voor alle uitkeringsaanvragen in de regio. Samen met werkgevers ontwikkelen we modulaire leerlijnen op verschillende niveaus, met ruimte voor maatwerk. De doelgroep omvat cliënten, terugkerende cliënten en niet-uitkeringsontvangers.

Kansen en risico's

Inzet ten aanzien van onbenut arbeidspotentieel: Werkleerlijn Productie/Techniek

De regio kent een grote vraag naar praktisch geschoolde vakmensen, terwijl veel inwoners op zoek zijn naar (her)instroommogelijkheden. Met de werkleerlijn Productie/Techniek biedt Fijnder inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een directe route naar werk in de maakindustrie. Via verschillende trajecten combineren deelnemers leren en werken, bouwen zij duurzame vakvaardigheden op en stromen zij sneller uit naar werk. Deze aanpak versterkt zowel de positie van onze inwoners als de regionale technische sector en levert bovendien een financieel voordeel op door lagere uitkeringslasten.

Inclusieve technologie

Fijnder streeft verder naar een inclusieve samenleving waarin technologische hulpmiddelen worden ingezet om arbeidsplekken toegankelijk(er) te maken voor inwoners die nu nog aan de kant staan. Fijnder is in 2025 een ontwikkelopdracht gestart.
Dit project richt zich op het onderzoeken, (mede) aanschaffen en implementeren van technologieën die de toegankelijkheid en inclusiviteit binnen Fijnder en bij werkgevers waarmee wordt samengewerkt te bevorderen. De onderzoeksfase wordt in 2026 afgerond. Afhankelijk van de uitkomst kan dit zijn weerslag hebben op de toekomstige begrotingen van Fijnder.

2.3.4 Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers

Doel: Fijnder is betrokken en actief deelnemer binnen de ketensamenwerking van de Wet van School naar Duurzaam Werk.

Doel: Bevorderen van de externe infrastructuur.

Doel: Verhogen van het aantal inwoners met een arbeidsbeperking dat werkt met inzet van Loonkostensubsidie.

Doel Fijnder laat cliënten met een grotere afstand tot werk via intensieve trajectbegeleiding groeien richting participatie met als einddoel werk.

De Wet van school naar duurzaam werk heeft als doel om de kansengelijkheid te vergroten door jongeren met een (mogelijke) afstand tot de arbeidsmarkt beter te begeleiden bij de overgang van school naar werk. De volgende wettelijke wijzigingen zijn van toepassing op Fijnder:

- Jongeren uit het hoger en wetenschappelijk onderwijs kunnen zich op eigen initiatief aanmelden voor begeleiding bij de re-integratie;
- Zowel scholen als het Doorstroompunt kunnen Fijnder vroegtijdig betrekken voor ondersteuning op het gebied van re-integratie;

- Scholen zijn verplicht om nazorg te verlenen. Voor studenten uit het MBO is deze nazorg één jaar en voor studenten van het pro/vso is dit twee jaar. Daarnaast zijn scholen verplicht om een overgangsdocument aan gemeenten W&I te overhandigen bij overdracht van de jongeren;
- Fijnder kan het Doorstroompunt betrekken bij jongeren zonder startkwalificatie.

Werkgevers worden nauw betrokken bij de re-integratie en plaatsingen van perspectief- en werkcliënten. In de regio wordt veel samengewerkt met de lokale werkgevers in sterke wisselwerking met de regionale werkgeversdienstverlening.

Fijnder heeft als doel om de externe infrastructuur te versterken. Dit betekent dat ingezet wordt op versterking van de regionale publiek-private dienstverlening om de dienstverlening aan werkgevers, werkenden en werkzoekenden te verbeteren tijdens werk of in de ontwikkeling naar (ander) werk.

Kansen en risico's

Wet van School naar Duurzaam Werk
Alle betrokken partijen zijn verplicht om naast wettelijke taken samen te werken in een aanvullend regionaal programma. Dit programma is mede opgesteld met inbreng van expertise vanuit Fijnder en wordt bestuurlijk in routing gebracht wanneer het regionale plan is goedgekeurd door het ministerie van OCW. De daadwerkelijke implementatie, waaronder samenwerkingsafspraken, de inbedding in de verordeningen sociaal domein vindt plaats in het eerste half jaar van 2026. Nog niet duidelijk is of dienstverlening zoals deze afgelopen jaren is ontwikkeld binnen de Wet kan worden voortgezet.

De hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur / regionaal werkcentrum Achterhoek
In 2026 wordt onderzocht op welke wijze de werkgeversdienstverlening vormgegeven zal worden en daarmee zal de impact op de dienstverlening van Fijnder duidelijk worden.

2.4 Totale kosten programma Werk en Activering

Begroting 2027

Programma Werk en Activering (x 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	17.137	18.029	18.669	19.329	20.091	20.842
Lasten	16.852	18.169	18.738	19.377	20.081	20.804
Resultaat baten en lasten	**285**	**-140**	**-69**	**-48**	**10**	**38**
Onttrekking reserves	232	329	411	399	351	335
Toevoeging reserves	345	189	342	351	361	373
Resultaat	**172**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Overige ontvangsten	190	29	39	39	39	39
Debiteurenontvangsten	5	0	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	39	20	38	38	38	38
Wsw detacheringen	3.313	3.386	3.161	3.048	2.961	2.872
Bijdrage Wsw algemene kosten	269	308	344	349	384	361
Bijdrage Wsw begeleid werken	228	227	225	225	225	225
Bijdrage Wet inburgering	919	827	771	802	835	870
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	3.766	3.710	4.671	4.981	5.303	5.637
Bijdrage gemeenten Impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven	220	189	201	201	201	201
Bijdrage gemeenten Sociale infrastructuur	0	0	141	150	160	172
Bijdrage gemeenten programmakosten	1.791	2.432	2.265	2.378	2.500	2.635
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	6.397	6.901	6.813	7.118	7.445	7.792
Totaal baten	**17.137**	**18.029**	**18.669**	**19.329**	**20.091**	**20.842**
Lasten						
Re-integratie	921	1.429	1.494	1.543	1.598	1.663
Wet inburgering	919	827	771	802	835	870
Doorbetaling Wsw detacheringen	3.313	3.386	3.161	3.048	2.961	2.872
Wsw algemene kosten	269	308	344	349	384	361
Wsw begeleid werken subsidies	228	227	225	225	225	225
Beschut werken	940	1.032	810	874	941	1.011
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0
Langdurige loonkostensubsidies	3.805	3.730	4.709	5.019	5.341	5.675
Directe uitvoeringskosten	6.457	7.230	7.224	7.517	7.796	8.127
Totaal lasten	**16.852**	**18.169**	**18.738**	**19.377**	**20.081**	**20.804**

3. Programma Bestaanszekerheid

3.1 Visie

"Fijnder helpt inwoners die – tijdelijk – niet genoeg geld hebben om te leven of om te kunnen (blijven) deelnemen aan de samenleving door het verstrekken van financiële bijstand."

3.2 Programmadoel

Fijnder bevordert financiële stabiliteit en maatschappelijke participatie door inwoners te ondersteunen bij veranderingen in hun leefsituatie. Wij verstrekken inkomensvoorzieningen op een rechtmatige, tijdige, zorgvuldige en efficiënte wijze aan inwoners die (nog) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast biedt Fijnder aanvullende inkomensondersteuning om betrokkenheid, zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving te vergroten.

3.3 Kritische prestatie-indicatoren (KPI's)

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Flexibilisering en maatwerk: Het bieden van oplossingen, passend bij de cliëntvraag en indien nodig het uitzetten van vervolgacties naar samenwerkingspartners.

Vernieuwend aan de slag: het voortdurend zoeken naar en implementeren van innovatieve oplossingen en methoden om processen te verbeteren en diensten te optimaliseren. Dit kan inhouden dat er gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologieën, creatieve benaderingen en het voortdurend aanpassen aan veranderende omstandigheden en behoeften van de doelgroepen die Fijnder bedient.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: betrokken partijen zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

3.3.1 Excellente dienstverlening

Doel: Werkprocessen worden binnen de gestelde termijn afgehandeld.

Doel: Cliënten worden in de eerste gesprekken en via diverse kanalen geïnformeerd over hun rechten en plichten, zodat oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan.

Doel: Niet-gebruik van regelingen en voorzieningen wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Doel: Eenvoud, maatwerk en de menselijke maat staan centraal en cliënten worden snel en rechtvaardig ondersteund richting bestaanszekerheid

Fijnder biedt oplossingen passend bij de cliëntvraag. Inwoners worden op een rechtmatige en snelle manier van een (tijdelijk) inkomen of een inkomensaanvulling voorzien. Afhankelijk van leeftijd en voorafgaande inkomensbron wordt er een uitkering verstrekt vanuit één van de onderstaande wetten:

- Participatiewet
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004

Gestreefd wordt om de doorlooptijd zo kort mogelijk te houden. Fijnder gaat flexibel om met termijnoverschrijdingen als dit ten gunste is van de inwoner en problemen daarmee kunnen worden voorkomen.

Kansen en risico's

Onderstaand de verwachting van de ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, deze is gebaseerd op de ramingen zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025.

Aantal bijstandsontvangers	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Landelijk					
September circulaire 2025	378.634	381.612	385.600	390.583	397.892
Procentuele wijziging		0,79%	1,05%	1,29%	1,87%
Raming Fijnder (*)					
Berkelland	556	561	567	574	585
Oost Gelre	287	290	293	296	302
Winterswijk	545	550	555	562	573
Totaal	**1.389**	**1.400**	**1.415**	**1.433**	**1.460**

(*) De cijfers Fijnder zijn gebaseerd op de verwachte eindstanden per einde jaar

Ontwikkeling bijstandsvolume

Fijnder werd vanaf 2023 geconfronteerd met een sterkere stijging van het bijstandsvolume ten opzichte van landelijke cijfers. In 2025 is het bestand gedaald, afwijkend van het landelijke beeld. In het laatste kwartaal van 2025 en de eerste maanden van 2026 is het bestand daarentegen weer licht gestegen. Een trend die zichtbaar doorzet is een langere bijstandsafhankelijkheid als gevolg van verzwaring van de problematiek van cliënten en de instroom van statushouders in het cliëntenbestand. Voor de bestandsontwikkeling van het uitkeringsvolume wordt vooralsnog voor 2027 en volgende jaren aangesloten bij het verwachte uitkeringsvolume zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025.
Het uitgangspunt blijft om het bestand niet te laten stijgen, maar een bestandsstijging van 0,79% wordt door het Dagelijks Bestuur als reëel en ambitieus beschouwd. Niet uitgesloten kan worden dat in het komend jaar via de bestuursrapportages deze verwachting moet worden bijgesteld.
Dit leidt tot de raming voor 2027 zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Inkomenswaarborg Participatiewet, IOAW en IOAZ	Prognose eindstand 2026	Prognose eindstand 2027	Gemiddeld aantal 2027	Gemiddeld uitkerings-bedrag (x € 1)	Raming 2027 (x € 1.000)
	(aantal uitkeringen)				
Berkelland	556	561	559	€ 18.808	10.507
Oost Gelre	287	290	289	€ 18.691	5.393
Winterswijk	545	550	547	€ 18.945	10.370
Totaal	**1.389**	**1.400**	**1.395**	**€ 18.838**	**26.270**

Afloop Tijdelijke Regeling Bescherming (RTB) voor ontheemden uit Oekraïne

Als gevolg van de afloop van de Tijdelijke Regeling Bescherming (RTB) bestaat het risico dat het bijstandsvolume fors zal stijgen. De RTB loopt af op 5 maart 2027.

Bbz
De Bbz wordt door Fijnder uitbesteed aan de ROZ. De ROZ voert de Bbz dienstverlening uit voor een groot aantal gemeenten. Daardoor kan Fijnder slechts beperkt invloed uitoefenen op de wijze waarop de ROZ haar dienstverlening aan zelfstandigen uitvoert. De ROZ legt op kwartaalbasis verantwoording af over haar dienstverlening. Het ROZ zal in 2026 haar financieringssystematiek wijzigen. Deze wijziging zal ingaan per 1 januari 2027. Besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden.

Leefgeldverstrekking aan ontheemden Oekraïne
Fijnder verstrekt het leefgeld aan ontheemden Oekraïne die voldoen aan de voorwaarden. Vooralsnog wordt voor de begroting 2027 rekening gehouden met het aantal ontheemden in het eerste kwartaal van 2026. Mocht de bijzondere status van deze ontheemden wijzigen, dan kan dit leiden tot wijziging van dienstverlening en daarmee tot een begrotingswijziging.

Inning eigen bijdrage Oekraïense ontheemden
Fijnder verzorgt de inning van de eigen bijdrage van Oekraïense ontheemden.
Fijnder int voor de gemeenten bij Oekraïners met inkomsten uit werk de verplichte eigen bijdrage voor huisvesting in de gemeentelijke opvang. Ook hiervoor wordt als basis het eerste kwartaal van 2026 aangehouden.

3.3.2 Flexibilisering en maatwerk

Doel: Fijnder versterkt de bestaanszekerheid van inwoners door inkomensondersteuning en verplichtingen evenwichtig, voorspelbaar en proportioneel toe te passen, met ruimte voor maatwerk en de menselijke maat.

Doel: Fijnder informeert cliënten tijdig en herhaaldelijk over hun rechten en plichten, zodat zij weten wat er van hen wordt verwacht. Daarbij werkt Fijnder vanuit het uitgangspunt van proportioneel en passend handhaven, in lijn met de ontwikkelingen in het Wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid.

In de dienstverlening staat integraliteit en het werken vanuit de bedoeling van de wet centraal. Een uitkering wordt toegekend op basis van gespreksvoering om de hulpvraag zo volledig mogelijk in beeld te krijgen en de administratieve belasting zoveel als mogelijk in te perken.

De Doorbraakmethode is een beproefde manier van werken langs een aantal processtappen, waarmee de professional makkelijk en onderbouwd maatwerk kan leveren in het sociaal domein.

Binnen Fijnder wordt veel ingezet op preventie en voorlichting om naleving te bevorderen en terugvorderingen te voorkomen. Bezwaar- en beroepsprocedures kunnen worden voorkomen wanneer de werkwijze helder is en de benadering van Fijnder positief wordt gewaardeerd.

Kansen en risico's

Preventie en naleving
Specifiek aandachtspunt is preventie en naleving. Het vergroten van kennis over onrechtmatige situaties blijft een terugkerend aandachtspunt. Zeker wanneer gedurende langere tijd sprake is van (aanvullende) bijstandsverlening, bestaat de kans dat een cliënt minder aandacht heeft voor de aan de uitkering verbonden rechten en plichten. Cliënten worden proactief hierover geïnformeerd.

Alleenverdienersproblematiek
Een groep huishoudens ontvangt door een ongelukkige samenloop van wet- en regelgeving te weinig toeslagen. Het besteedbaar inkomen komt hierdoor onder het niveau voor (echt)paren met een volledige bijstandsuitkering en daarmee onder het bestaansminimum. Gemeenten ondersteunen deze huishoudens tot er in 2028 een definitieve oplossing via een fiscale regeling komt. Vanaf 1 januari 2025 geldt fase II: de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek (Wtrap). Hiermee is een wettelijke grondslag ontstaan om aan huishoudens in de alleenverdienersproblematiek ambtshalve en op aanvraag een vaste tegemoetkoming toe te kennen.

Bijzondere bijstand
Bijzondere bijstand biedt inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid om voor bijzondere kosten een vergoeding te krijgen. Op individueel niveau wordt met behulp van een afwegingskader voor maatwerk beoordeeld of een inwoner hierop recht heeft. Een risico hierbij is dat het bieden van maatwerk kan leiden tot verschillen in de uitvoering. Situationele gelijkheid vergt een zorgvuldige afweging en de bereidheid om steeds opnieuw verantwoording af te leggen over die afweging en de daaruit voortvloeiende beslissingen.

Financiële ontzorging inburgeraars
Fijnder verzorgt de financiële ontzorging voor inburgeraars. Financiële problemen leiden tot veel stress en zijn medebepalend voor het succes van het inburgeringstraject. In combinatie met financiële educatie kan de zelfredzaamheid van de inburgeraar worden vergroot waardoor het financieel ontzorgen tot een minimale termijn kan worden beperkt.

3.3.3 Vernieuwend aan de slag

Doel: Fijnder onderzoekt welke aanvragen vereenvoudigd en ambtshalve verstrekt kunnen worden.

Doel: Fijnder heeft aandacht voor de overgang van uitkering naar werk en andersom.

Bestaanszekerheid is landelijk een belangrijk thema. Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen. Ook de zekerheid om betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg te hebben, en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven zijn bouwstenen van bestaanszekerheid. Het zijn noodzakelijke voorwaarden om de rust en ruimte te vinden om te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Fijnder wil hieraan bijdragen. Zo ondersteunt Fijnder inwoners met een laag inkomen door het verstrekken van financiële ondersteuning voor bijzondere en noodzakelijke kosten die niet via een andere regeling vergoed kunnen worden.

Daarnaast beogen de professionals van Fijnder financiële problemen tijdig te signaleren met als doel om de financiële zelfredzaamheid te bevorderen. Doorlopend wordt kennis vanuit het veld vergaard om passend binnen de eigen context tot oplossingen te komen om de bestaanszekerheid te verbeteren.

Kansen en risico's
Vereenvoudiging procedures van minimaregelingen
Voor inwoners die langdurig leven van een inkomen op of net boven de bijstandsnorm zijn er verschillende minimaregelingen. Consulenten brengen het mogelijke recht actief onder de aandacht bij bekende cliënten. Dit draagt bij aan de bestaanszekerheid. Wanneer er perspectief is op inkomensverbetering, kan tijdig worden geanticipeerd op de gevolgen voor de inkomenspositie.

Voorzieningenwijzer en inkomensbegeleidingsgesprekken
Fijnder heeft de inzet van de Voorzieningenwijzer in combinatie met gesprekken geborgd in haar werkprocessen. Het verkregen inzicht draagt bij aan financiële rust bij de overstap van uitkering naar werk en andersom.

3.3.4 Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers

Doel: Borging en doorontwikkeling van de ingezette lijn met betrekking tot de integrale dienstverlening (Samen aan het stuur).

Doel: Fijnder participeert in de oprichting van de Sterke Lokale Teams en werkt nauw samen met de gemeenten om cliënten een vast gezicht te bieden als er sprake is van problematiek op meerdere leefgebieden.

Externe factoren hebben invloed op het proces van verwerking aanvragen levensonderhoud.
Er wordt door medewerkers van Fijnder en het sociaal team integraal gewerkt. Een aantal professionals vanuit verschillende disciplines van Fijnder werkt als vooruitgeschoven post in het sociaal wijkteam van de gemeente en heeft hierdoor kortere lijnen onderling. Indien noodzakelijk zijn verschillende organisaties binnen het sociaal domein bij de inwoner betrokken en wordt onderling hierover afstemming gezocht binnen multidisciplinaire overleggen.

Fijnder voert verschillende regelingen uit voor de gemeenten. De beleidsontwikkeling voor de meedoenregelingen is belegd bij de gemeenten. De gemeenten Berkelland en Winterswijk hebben eind 2025 het gemeentelijk minimabeleid herzien. De gemeente Oost Gelre zal het gemeentelijk minimabeleid gaan herijken vanaf een nader te bepalen moment. De impact hiervan is nog ongewis. Vooralsnog wordt voor de uitgaven het bestaande beleid aangehouden.

Kansen en risico's
Beperkte basisvaardigheden
Niet alle rechthebbende huishoudens zullen gebruikmaken van gemeentelijke regelingen. Dit kan onder meer worden veroorzaakt doordat inwoners laaggeletterd of digibeet zijn. Om inwoners in staat te stellen om te participeren in de samenleving, is het noodzakelijk om regelingen laagdrempelig aan te bieden aan de beoogde doelgroep. Om het risico op niet-gebruik te verkleinen zijn alle ketenpartners op de hoogte van de inkomensaanvullende regelingen en de gemeentepolis voor de collectieve zorgverzekering.

Sterke Lokale Teams
De gemeenten zijn bezig met de ontwikkeling van Sterke Lokale Teams. Deze ontwikkeling kan impact hebben op de dienstverlening van Fijnder.

3.4 Totale kosten programma Bestaanszekerheid

Begroting 2027

Programma Bestaanszekerheid (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	31.407	33.621	34.004	35.678	37.526	39.606
Lasten	30.923	33.621	34.004	35.678	37.526	39.606
Resultaat baten en lasten	**484**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekking reserves	18	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**502**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Debiteurontvangsten	662	278	496	496	496	496
Debiteurontvangsten Bbz	159	30	24	24	24	24
Debiteurenontvangsten Oekraïne	450	382	904	904	904	904
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïne	306	361	-226	-219	-212	-204
Bijdrage gemeenten programmakosten	27.390	29.851	30.236	31.802	33.526	35.474
Bijdragen gemeenten uitvoeringskosten	2.440	2.719	2.570	2.671	2.788	2.912
Totaal baten	**31.407**	**33.621**	**34.004**	**35.678**	**37.526**	**39.606**
Lasten						
Inkomenswaarborg (PW/IOAW/IOAZ)	24.319	26.120	26.270	27.739	29.364	31.211
Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz)	246	198	257	263	269	275
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïne	756	743	678	685	692	700
Bijzondere bijstand	3.123	3.287	3.635	3.714	3.794	3.876
Meedoenregelingen	481	540	552	564	577	590
Schuldhulpverlening	42	12	42	42	42	42
Directe uitvoeringskosten	1.956	2.721	2.570	2.671	2.788	2.912
Totaal lasten	**30.923**	**33.621**	**34.004**	**35.678**	**37.526**	**39.606**

4. Programma overhead en algemene kosten

4.1 Visie

“Innovatie en flexibiliteit zijn belangrijke drijfveren voor Fijnder. Fijnder is een lerende organisatie en voortdurend op zoek en in beweging naar nieuwe creatieve wegen om de cliënt centraal te stellen, te voldoen aan de vraag van de doelgroepen en de behoefte van opdrachtgevers”.

4.2 Programmadoel

De bedrijfsvoering is efficiënt en doelmatig ingericht, de uitvoering is rechtmatig. Daarnaast worden de teams op een dusdanige wijze gefaciliteerd en ondersteund, zodat de professionals zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun werk, resultaten en ontwikkeling.

4.3 Kritische prestatie-indicator (KPI)

Excellente dienstverlening: Het bieden van service die de verwachtingen van cliënten overtreft. Fijnder is betrokken, flexibel en doelgericht.

Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers: betrokken partijen zijn nauw betrokken bij de dienstverlening van Fijnder.

4.3.1 Excellente dienstverlening

Doel: Fijnder is een goed werkgever die investeert in de ontwikkeling, inzetbaarheid en professionaliteit van alle medewerkers.

Doel: Fijnder werkt volledig informatiebewust: medewerkers weten informatie juist te creëren, gebruiken, delen, beschermen en duurzaam bewaren, in lijn met wet- en regelgeving.

Doel: Fijnder maakt betere en weloverwogen keuzes gebaseerd op feiten en ervaringen ten aanzien van de koers van het bedrijf en werkt toe naar een datagedreven organisatie.

Doel: Fijnder werkt toe naar een In control statement.

Doel: Fijnder draagt met haar inkopen en bedrijfsvoering bij aan duurzaamheid.

Doel: Het verbeteren van cliënttevredenheid.

De ondersteunende processen binnen Fijnder – waaronder HR, ICT, informatieveiligheid, datagedreven werken en bedrijfsvoering – vormen een belangrijke basis voor de uitvoering van de primaire processen. De doelstellingen in dit programma vragen om continue professionalisering, investering in medewerkers en verdere ontwikkeling van informatiemanagement en interne beheersing. Daarmee ontstaan kansen voor kwaliteitsverbetering, efficiëntie en toekomstbestendigheid, maar ook risico's die samenhangen met veranderende wetgeving, digitale veiligheid, krapte op de arbeidsmarkt en organisatorische wendbaarheid. Door deze aspecten in beeld te brengen, kan Fijnder gericht sturen op een stabiele en betrouwbare bedrijfsvoering.

Kansen en risico's
Fijnder ervaart net als gemeenten en bedrijven de gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt. Het is dan ook zaak om als werkgever aantrekkelijk te blijven voor nieuw - en bestaand personeel. Daarom investeert Fijnder gericht in haar medewerkers en biedt zij professionals de ruimte om hun expertise en vakmanschap continu te versterken. Via strategische personeelsplanning zorgt Fijnder voor voldoende, gekwalificeerd en toekomstbestendig personeel. Het versterken van kennis- en talentmanagement ondersteunt een lerende en wendbare organisatie, waarin medewerkers groeien, zich gewaardeerd voelen en duurzaam kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de dienstverlening.
Dit kan leiden tot hogere medewerkerstevredenheid en verbeterde dienstverlening. Aan de andere kant kunnen de kosten van opleiding en het risico dat goed opgeleide medewerkers het bedrijf verlaten, uitdagingen vormen.

Fijnder werkt toe naar een organisatie waarin informatiebewust handelen onderdeel is van het dagelijkse werk. Medewerkers weten hoe zij informatie correct creëren, gebruiken, delen, beschermen en duurzaam bewaren. Door informatie op een uniforme en zorgvuldige manier vast te leggen en te verwerken, voldoet Fijnder aan geldende wet- en regelgeving, zoals privacy- en archiefwetgeving. Informatiebewust werken ondersteunt daarmee transparante besluitvorming, een consistente dienstverlening en betrouwbare samenwerking. Medewerkers worden hierbij ondersteund door richtlijnen, hulpmiddelen en scholing. Dit draagt bij aan een organisatiecultuur waarin zorgvuldig en professioneel informatiemanagement de standaard is.

Fijnder blijft zich inspannen om haar strategische doelen te realiseren en haar positie als toonaangevend werkleerbedrijf verder te versterken. De focus ligt op het maken van betere en weloverwogen keuzes, gebaseerd op feiten en ervaringen, om zo de koers van ons bedrijf te bepalen en toe te werken naar een datagedreven organisatie. Dit stelt ons in staat om effectiever en efficiënter te opereren, met een duidelijke visie op de toekomst. Dit biedt kansen voor verbeterde efficiëntie, innovatie en concurrentievoordeel. Tegelijkertijd brengt het risico's met zich mee op het gebied van privacy, gegevensbeveiliging en afhankelijkheid van technologie.

Daarnaast streeft Fijnder naar het behalen van een In control statement, waarmee de interne processen en risicobeheersing verder worden geoptimaliseerd. Dit is een belangrijke stap om de betrouwbaarheid en transparantie van de organisatie te waarborgen. In relatie tot het behalen van het In control statement liggen er kansen. De betrouwbaarheid en transparantie van de organisatie kunnen worden vergroot en de risicobeheersing verbeterd. Echter, de complexiteit en kosten van het behalen en behouden van dit statement, evenals mogelijke weerstand tegen veranderingen, vormen belangrijke aandachtspunten.

Fijnder draagt met haar inkopen en bedrijfsvoering actief bij aan duurzaamheid. Het streven naar het verkleinen van de ecologische voetafdruk en het maken van duurzame keuzes biedt kansen voor kostenbesparingen en een positieve reputatie. Daartegenover staan de initiële investeringen en mogelijke regelgevingsrisico's die duurzame initiatieven met zich mee kunnen brengen.

Vanaf 2026 start Fijnder met structurele monitoring van cliënttevredenheid. Uiterlijk per 2027 wordt een eerste nulmeting uitgevoerd. Deze vormt de basis voor streefwaarden en verbeteracties vanaf 2027 en verder.

4.3.2 Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers

Doel: Fijnder werkt intensief als samenwerkingspartner samen met de gemeenten, andere organisaties en werkgevers.

Doel: Fijnder maakt optimaal gebruik van middelen om haar positie als toekomstbestendig werkleerbedrijf te (blijven) bestendigen.

Fijnder zet zich in voor intensieve samenwerking met gemeenten, andere organisaties en werkgevers. Door deze samenwerkingsverbanden te versterken, kunnen betere resultaten worden behaald en de impact vergroot. Daarnaast herijkt Fijnder samen met de gemeenten haar koers om als toekomstbestendig werk-leerbedrijf te blijven opereren. Deze gezamenlijke inspanningen zorgen ervoor dat Fijnder flexibel en veerkrachtig blijft in een voortdurend veranderende omgeving.

Kansen en risico's
Fijnder werkt intensief samen met gemeenten, andere organisaties en werkgevers. Deze samenwerkingen bieden synergievoordelen en versterken de mogelijkheden voor innovatie. Dit kan leiden tot kostenbesparingen en het efficiënter gebruik van beschikbare middelen. Tegelijkertijd brengt deze samenwerking risico's met zich mee, zoals afhankelijkheid van partners, verschillende belangen en prioriteiten, en de complexiteit van coördinatie, wat de efficiëntie kan verminderen.

Door het Rijk wordt ingezet op de doorontwikkeling en structurele inbedding van sociaal ontwikkelbedrijven. Deze middelen worden ingezet om de noodzakelijke randvoorwaarden te realiseren voor een sterke en toekomstbestendige sociale infrastructuur.

4.4 Totale kosten programma overhead en algemene kosten

Begroting 2027

Programma Overhead (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	7.850	7.939	8.677	8.855	9.205	9.454
Lasten	7.488	7.989	8.792	8.931	9.281	9.530
Resultaat baten en lasten	**362**	**-50**	**-115**	**-76**	**-76**	**-76**
Onttrekking reserves	177	50	115	76	76	76
Toevoeging reserves	326	0	0	0	0	0
Resultaat	**213**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Specificatie per product (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Overige algemene baten	485	0	0	0	0	0
Treasury	101	0	76	76	76	76
Bijdragen gemeenten uitvoeringskosten	7.264	7.939	8.601	8.779	9.129	9.378
Totaal baten	**7.850**	**7.939**	**8.677**	**8.855**	**9.205**	**9.454**
Lasten						
Treasury	19	23	97	93	89	85
Algemene baten en lasten	0	30	30	30	30	30
Overhead	7.469	7.936	8.665	8.808	9.162	9.415
Totaal lasten	**7.488**	**7.989**	**8.792**	**8.931**	**9.281**	**9.530**

5. Paragrafen

5.1 Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven welke paragrafen moeten worden opgenomen in de begroting. De paragrafen **grondbeleid en lokale heffingen** zijn niet van toepassing voor Fijnder.
De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:

1. Financiering;
2. Bedrijfsvoering;
3. Wet Open Overheid;
4. Weerstandsvermogen;
5. Onderhoud kapitaalgoederen;
6. Verbonden partijen.

5.2 Financiering

Treasurystatuut

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling om richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan verbonden zijn. Dit is vastgelegd in het Treasurystatuut Fijnder 2022. Dit statuut wordt periodiek geëvalueerd en daar waar nodig geactualiseerd.

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende diensten die de gemeente Berkelland voor Fijnder verricht.

Risicobeheer

Om de risico's eenvoudig te beheersen zal Fijnder bij voorkeur gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland, tegen gangbare marktconforme condities. De voorschotnota's voor de bijdragen van de gemeenten worden afgestemd op de geldstromen binnen Fijnder.

Rente

Er worden geen grote uitgaven verwacht waarvoor een aanvullende externe financiering nodig is.
Op grond van artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het verplicht om inzicht te geven in de rentelasten, de wijze waarop deze worden toegerekend aan de taakvelden en de financieringsbehoefte.

Onderstaand treft u hiervoor het onderstaande renteschema voor de begroting 2027 aan.

Renteschema begroting (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren begroting 2028	Meerjaren begroting 2029	Meerjaren begroting 2030
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	97	93	89	85
b. Externe rentebaten over korte en lange financiering	76	76	76	76
Saldo rentelasten en rentebaten	**-21**	**-17**	**-13**	**-9**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
c3. Rentebaten van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**0**	**0**	**0**	**0**
d1. Rente over het eigen vermogen	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen	0	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	0	0	0	0
e. aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0	0	0	0
Renteresultaat op het taakveld treasury	**-21**	**-17**	**-13**	**-9**

5.3 Bedrijfsvoering

Personeel

In 2027 zet Fijnder haar strategische koers onverminderd voort: investeren in talent, competenties en vitaliteit blijft de basis voor een toekomstbestendige organisatie. De afgelopen jaren is ondervonden dat deze aanpak werkt. Zowel de interne doorstroom als de instroom van nieuwe collega's is verbeterd, mede doordat voor iedere functie de benodigde competenties helder gedefinieerd zijn. Binnen de HR-cyclus wordt gericht gestuurd op deze profielen en ondersteunt Fijnder haar medewerkers actief in hun ontwikkeling.

Naast competentieontwikkeling heeft vitaliteit een prominente plek. Medewerkers die fysiek en mentaal in balans zijn, presteren beter, hebben meer werkplezier en zijn langer inzetbaar. Daarom wordt in 2027 verder geïnvesteerd in programma's die bijdragen aan duurzame inzetbaarheid, zoals preventieve gezondheidsinitiatieven, aandacht voor werkdruk en het stimuleren van een gezonde werk-privébalans. Vitaliteit wordt daarmee een integraal onderdeel van het HR-beleid, niet een losse interventie.

Door structureel aandacht te besteden aan vakmanschap én vitaliteit versterkt Fijnder de organisatie op meerdere fronten. Teams functioneren stabieler, medewerkers voelen zich gesteund in hun groei en cliënten profiteren van professionals die met deskundigheid, energie en betrokkenheid hun werk uitvoeren.

Informatisering

Voor de begroting 2027 en verder zet Fijnder nadrukkelijk in op verdere digitalisering en datagedreven werken als fundament voor effectieve en toekomstbestendige dienstverlening. De doorontwikkeling op dit vlak richt zich op het beter benutten van beschikbare data voor sturing, verantwoording en beleidsvorming. Daarnaast wordt de overstap naar de cloudvariant van Suite4SociaalDomein gerealiseerd, waarmee schaalbaarheid, continuïteit en informatiebeveiliging structureel worden versterkt.

Binnen de applicatie CompetenSYS wordt de ingezette lijn van AI-ondersteuning verder doorgetrokken. Waar in 2026 is gestart met het Gesprekskompas voor diagnostiek, zullen in de daaropvolgende jaren ook de LKS-rapportages worden doorontwikkeld. Door deze inzet van generatieve AI binnen de applicatie worden deze rapportages efficiënter opgesteld, consistenter van kwaliteit en beter ondersteunend aan besluitvorming.

Daarnaast wordt ingezet op een gerichte doorontwikkeling van de communicatie tussen Fijnder en haar cliëntgroepen, evenals de interactie tussen cliënt en consulent. Hierbij ligt de focus op toegankelijkheid, begrijpelijkheid en digitale ondersteuning, zodat informatie-uitwisseling sneller, eenduidiger en beter aansluit bij de behoeften van de doelgroep.

Tot slot blijft Fijnder investeren in de doorontwikkeling van digitale werkplekken. Na de introductie van Copilot in 2026 zal continu worden gewerkt aan het verantwoord en doelgericht inzetten van AI-ondersteuning binnen de organisatie. Hierbij ligt de nadruk op het verhogen van productiviteit, het verlagen van administratieve lasten en het borgen van informatiebeveiliging en privacy.

Communicatie

In de afgelopen jaren heeft Fijnder geïnvesteerd in het versterken van de interne communicatie en de externe zichtbaarheid in de regio. In 2027 verschuift het accent naar de communicatie met cliënten. Het doel is om informatie en dienstverlening voor inwoners nog toegankelijker en begrijpelijker te maken.

Fijnder zet in op de verdere ontwikkeling van digitale middelen die cliënten ondersteunen in hun traject. Denk aan toepassingen zoals een cliëntportaal en andere digitale kanalen waarmee cliënten beter inzicht krijgen in hun afspraken, stappen in hun traject en beschikbare ondersteuning. Dit draagt bij aan meer duidelijkheid, eigen regie en een laagdrempelig contact met Fijnder.

Tegelijk blijft interne communicatie een belangrijk aandachtspunt. Goede informatievoorziening en samenwerking tussen collega's zijn immers een voorwaarde om cliënten goed te kunnen ondersteunen. Fijnder blijft daarom investeren in de verdere ontwikkeling van interne communicatiemiddelen en kennisdeling binnen

de organisatie.
Met deze ontwikkelingen werkt Fijnder aan communicatie die aansluit bij de behoeften van inwoners, medewerkers en partners en die bijdraagt aan een toegankelijke en betrokken organisatie.

Financieel beheer
Administratieve organisatie
Fijnder streeft naar een optimale dienstverlening opdat zij haar cliënten en partners optimaal kan bedienen. Dit doet zij mede door de interne processen en bijbehorende werkinstructies van een update te voorzien en daar waar noodzakelijk aan te vullen met opleidingen en trainingen. Ook legt Fijnder de nadruk op de thema's Integriteit, Doelmatigheid en Rechtmatigheid.

Interne controle (IC)
In verband met nieuwe ontwikkelingen en veranderende organisatie wordt het IC-plan elk jaar bijgesteld. De IC vindt maandelijks plaats. Naast de reguliere rechtmatigheidscontrole worden interne themacontroles toegevoegd. Vanuit Interne controle wordt de basis gelegd voor de rechtmatigheidsverantwoording die het Dagelijks Bestuur dient op te nemen in de jaarrekening. Tenslotte wordt de komende jaren toegewerkt naar een In Control statement.

Interne processen
Ook in 2027 blijft de nadruk liggen op het aanscherpen van de interne processen. Fijnder blijft investeren in het zo efficiënt mogelijk maken van interne systemen.

Facilitaire dienstverlening
Gebouw
Fijnder is gehuisvest op de Batterij 12 te Groenlo. Op het loopbaanplein zijn eveneens de ROZ, het WSPA en Seesing Flex vertegenwoordigd.

Post en Archief
Dagelijks wordt post vanuit de lokale teams bezorgd bij Fijnder. Fijnder beschikt over een beperkt archief op de locatie. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van een externe locatie in Doetinchem. Archivering vindt plaats op basis van de Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer. In samenspraak met de Archiefinspectie worden prioriteiten benoemd voor het lopende kalenderjaar.

Inkoop
Fijnder maakt gebruik van de advisering van de gemeente Berkelland met betrekking tot de inkoop en (Europese) aanbesteding van goederen en diensten.

5.4 Wet Open Overheid
Fijnder heeft als doelstelling om te blijven voldoen aan de vereisten van de wet en volgt daarmee actief de ontwikkelingen rondom deze wetgeving.

5.5 Weerstandsvermogen
Algemeen
Het weerstandsvermogen is een buffer om ontwikkelingen waarmee geen rekening is gehouden op te vangen. In algemene zin wordt het weerstandsvermogen gevormd door de algemene reserve en de stelpost onvoorzien. Fijnder kent op dit moment een algemene reserve van € 1.200.000. Voor dit bedrag kunnen risico's door Fijnder zelfstandig worden opgevangen en deze komen dan niet ten laste van de deelnemende gemeenten. De gemeenten staan garant voor de exploitatietekorten van Fijnder.
De navolgende top aan potentiële risico's is geïnventariseerd en deze zijn vervolgens vertaald in het daarvoor benodigde weerstandsvermogen om deze risico's af te dekken.

Benodigd weerstandsvermogen

Om tot een onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen te komen wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Identificeren risico's;
2. Beoordelen en prioriteren risico's;
3. Analyse van de risico's;
4. Bepalen weerstandvermogen.

Onderstaand de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen.

Omschrijving risico	Kans	Financieel gevolg	Benodigd weerstands-vermogen
Politiek Door verkiezingen, dan wel door onvoorziene wijzigingen in het beleid van de gemeenten, dient de bestaande koers van Fijnder gewijzigd te worden. Dit kan leiden tot stagnatie van ontwikkeling (pas op de plaats).	25%	€ 525.000	€ 130.000
ICT Door inbreuk of technisch falen van de systemen kan Fijnder haar primaire proces niet uitvoeren.	50%	€ 711.000	€ 355.000
Personeel Door een tekort aan (kwalitatief) personeel kan Fijnder de kwaliteit van dienstverlening niet waarborgen.	25%	€ 478.000	€ 120.000
Wet- en regelgeving Indien geen of niet voldoende opvolging wordt gegeven aan nieuwe wet- en regelgeving, is er een afbreukrisico op het gebied van imago en/of onrechtmatigheid.	10%	€ 304.000	€ 30.000
Gewijzigde instroom Door onverwachte (hoge) instroom van een voor Fijnder onbekende doelgroep kan Fijnder de kwaliteit van de dienstverlening niet langer waarborgen.	50%	€ 150.000	€ 75.000
Macro-economische crisis Door verslechterende macro-economische omstandigheden neemt de druk op de uitvoering toe en wordt Fijnder beperkt in de plaatsingsmogelijkheden**.**	25%	€ 339.000	€ 85.000
Fraude Door vervreemding verkrijgen medewerkers onrechtmatig voordeel ten laste van Fijnder.	10%	€ 60.000	€ 5.000
Arbo Onvoldoende aandacht voor Arbo bij Fijnder of werkgevers kan leiden tot een stijgend ziekteverzuim en/of aansprakelijkheidsstelling**.**	25%	€ 100.000	€ 25.000
Beschikbaarheid gebouw Als het pand door omstandigheden niet meer toegankelijk is, loopt Fijnder risico dat de kwaliteit van dienstverlening niet gewaarborgd kan worden en opdrachten voor derden niet kunnen worden uitgevoerd.	10%	€ 215.000	€ 20.000
Bedrijfsvoering Als de bedrijfsvoering niet op orde is kan onvoldoende worden (bij)gestuurd op de realisatie van de doelstellingen en de beoogde kwaliteit.	25%	€ 280.000	€ 70.000

Omschrijving risico	Kans	Financieel gevolg	Benodigd weerstands-vermogen
Pandemie Door een mogelijke grootschalige personeelsuitval als gevolg van een pandemie komt de continuïteit van de dienstverlening van Fijnder in gevaar.	25%	€ 205.000	€ 50.000
Totaal benodigd weerstandsvermogen			**€ 965.000**

Bovenstaande risico-inventarisatie wordt in de loop van 2026 geactualiseerd.

In de begroting 2027 is rekening gehouden met een jaarlijkse stelpost onvoorzien van € 30.000.

Fijnder kent bestemmingsreserves voor:
- Re-integratieactiviteiten;
- Sociale infrastructuur;
- ICT en digitaal zaaksysteem;
- Tozo.

Voor de sturing op het weerstandsniveau is er een ratio weerstandsvermogen, die de verhouding aangeeft tussen de beschikbare - en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor het bepalen van het niveau van het weerstandsniveau geldt de volgende normeringstabel.

Ratio weerstandsvermogen (norm)	Niveau (beoordeling)
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandsratio moet minimaal de kwalificatie ‘voldoende’ (tussen 1,0 - 1,4) hebben.

Weerstandscapaciteit	(x € 1.000)
Algemene reserve begin 2026	1.200
Voorstel toevoeging aan algemene reserve uit begroot resultaat 2026	0
Totale weerstandscapaciteit (A)	1.200
Benodigd weerstandsvermogen (B)	965
Ratio weerstandsvermogen (A) / (B)	**1,24**

Op basis van bovenstaande risico-inventarisatie blijkt dat het benodigde weerstandsvermogen € 965.000 zou moeten zijn. De ratio weerstandsvermogen komt per balansdatum uit op 1,24 en is daarmee voldoende. In het beleidskader Risicomanagement en weerstandsvermogen van Fijnder is bepaald dat bij een ratio boven de 1,6 het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur een voorstel zal voorleggen of het noodzakelijk is de middelen als weerstandsvermogen aan te houden of dat het surplus kan worden uitgekeerd aan de gemeenten.

Algemene risico’s
De risico’s met betrekking tot de omvang van de uitkeringen en de Wsw-detacheringen zijn beschreven in de gemeentebegrotingen en kunnen per deelnemende gemeente verschillen. Wij volstaan hier met de verwijzing naar de gemeentebegrotingen. Het risico voor Fijnder is nihil omdat deze regelingen één op één verrekend

worden met de gemeenten. Hieronder volgt een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen voor Fijnder in 2027.

Personeel
Om in te kunnen spelen op de wijzigingen in de omvang van het cliëntenbestand wordt voor de cliëntafhankelijke functies een flexibele schil aangehouden van 10%.

Loon- en prijsontwikkeling
De salariskosten zijn berekend overeenkomstig de huidige cao-afspraken die gelden tot en met het einde maart 2027. Voor 2027 zijn deze geïndexeerd op basis van de loonvoet sector overheid zoals gepubliceerd in de septembercirculaire 2025. De uitkomsten van de cao-onderhandelingen over de periode na afloop van de looptijd kunnen gevolgen hebben voor de begroting 2027 en de jaren daarna die mogelijkerwijs afwijken van de gehanteerde indexatie. Dit kan dan ook nog leiden tot een begrotingswijziging. De overige kosten zijn geïndexeerd op basis van de prijs overheidsconsumptie netto materieel (imoc) zoals gepubliceerd in de septembercirculaire van 2025.

Uitvoeringskosten
De budgetten met betrekking tot de uitvoeringskosten 2027 zijn ingeschat op basis van de huidige contracten en historische kosten waarbij deze maximaal geïndexeerd zijn met de hierboven genoemde indexatiepercentages.

Stadsbank Oost Nederland:
Fijnder staat namens de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk borg voor de kredietverstrekking aan de cliënten uit de drie gemeenten van de Stadsbank Oost Nederland (SON) in Enschede.

De borgstelling bedroeg per 31 december 2025:

Berkelland	€	417.000
Oost Gelre	€	223.000
Winterswijk	€	266.000
Totaal	**€**	**906.000**

Ziekteverzuim
Het risico voor ziekteverzuim is opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende kengetallen moeten worden opgenomen.

Kengetal	Jaar rekening 2025	Begroting 2026 (na 2e berap 2025)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028-2030
Netto schuldquote	-1%	5%	4%	4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-1%	5%	4%	4%
Solvabiliteitsratio	26%	19%	19%	20%
Grondexploitatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Structurele exploitatieruimte	1,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Hierbij wordt het saldo van schulden minus bezittingen afgezet tegen het totaal saldo van baten en lasten. Doordat in de ramingen uitgegaan wordt van een nihil resultaat, bedraagt de structurele exploitatieruimte 0% in de begrotingen.

5.6 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die meestal worden aangeduid als investeringen. Voor Fijnder betreft dit vooral de aanschaf van kantoormeubilair, hard- en software en machines.

In de gemeentelijke begroting bevatten (bijna) alle programma's kapitaalgoederen. Daarom is in het BBV de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voorgeschreven, zodat de gemeenteraad zicht heeft op het onderhoud dat nodig is voor het in goede staat houden van de kapitaalgoederen. Hierna volgt een korte beschrijving van de groepen kapitaalgoederen, het onderhoud en het onderhoudsbudget voor deze groepen die gelden voor Fijnder. Daarnaast worden ook de afschrijvingstermijnen vermeld die voor deze kapitaalgoederen worden gehanteerd.

Gebouwen en installaties
In de begroting 2027 is voor groot onderhoud van gebouwen en installaties jaarlijks een totaalbedrag van € 104.000 aan de voorziening toegevoegd, gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan.

Hardware en werkplekken
Voor het onderhoud van hardware en ICT ondersteuning is met de gemeente Berkelland een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Hierbij wordt afgerekend op basis van een tarief per werkplek, waarin ook de kosten voor de standaard Officesoftware is opgenomen. Hiervoor wordt een bedrag geraamd van € 770.000.

Software
Voor het up to date houden van de software zijn zoveel mogelijk onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers. Indien de software in eigendom wordt verkregen geldt voor de technische software een afschrijvingstermijn van drie jaar. Voor de overige software geldt een afschrijvingstermijn van vijf jaar. Fijnder heeft op dit moment geen software in eigendom. In de begroting is voor het onderhoud van de diverse softwarepakketten een budget van € 640.000 opgenomen.

Kantoormeubilair
In de begroting is voor onderhoud archiefkasten en kantoormeubilair een budget van € 50.000 opgenomen.

Samengevat:

Omschrijving activum	Afschrijvingsduur
Nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
Renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen	20 jaar
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	20 jaar
Kantoormeubilair	20 jaar
Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen	15 jaar
Machines	10 jaar
Software en licenties	5 jaar
Automatiseringsapparatuur	3 jaar
Mobiele telefonie	3 jaar

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 20.000 worden niet geactiveerd, met uitzondering van gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

5.7 Verbonden partijen

Met **verbonden partijen** worden in het BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin Fijnder als gemeenschappelijke regeling een bestuurlijk of financieel belang heeft. Bedoeld worden onder meer: deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen.
Fijnder kent één verbonden partij, de besloten vennootschap Slinge Werkt! B.V. In deze vennootschap is het werkgeverschap voor nieuw Beschut Werk ondergebracht. Fijnder is 100% aandeelhouder van deze vennootschap.

6. Financiële begroting

6.1 Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de totale baten en lasten opgenomen per programma.

Overzicht van baten en lasten (x € 1.000)	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Baten					
Programma Werk en activering	18.029	18.669	19.329	20.091	20.842
Programma Bestaanszekerheid	33.621	34.004	35.678	37.526	39.606
Programma Overhead en algemene kosten	7.939	8.677	8.855	9.205	9.454
Totaal baten	**59.589**	**61.350**	**63.862**	**66.822**	**69.902**
Lasten					
Programma Werk en activering	18.169	18.738	19.377	20.081	20.804
Programma Bestaanszekerheid	33.621	34.004	35.678	37.526	39.606
Programma Overhead en algemene kosten	7.989	8.792	8.931	9.281	9.530
Totaal lasten	**59.779**	**61.534**	**63.986**	**66.888**	**69.940**
Resultaat baten en lasten	**-190**	**-184**	**-124**	**-66**	**-38**
Onttrekking reserves	379	526	475	427	411
Programma Werk en activering	329	411	399	351	335
Programma Bestaanszekerheid	0	0	0	0	0
Programma Overhead	50	115	76	76	76
Toevoeging reserves	189	342	351	361	373
Programma Werk en activering	189	342	351	361	373
Programma Bestaanszekerheid	0	0	0	0	0
Programma Overhead	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**190**	**184**	**124**	**66**	**38**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de baten en lasten zijn zowel de programmakosten opgenomen alsook de uitvoeringskosten van de betreffende programma's. De specificaties per gemeente zijn opgenomen in de overzichten Baten en lasten 2027 in bijlage A.

6.1.1 Analyse begroting 2027 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2026

Het opstellen van deze begroting 2027 vindt in hetzelfde tijdspad plaats als het opstellen van de Eerste bestuursrapportage 2026. In deze bestuursrapportage wordt de tweede begrotingswijziging voor 2026 voorgesteld waarin de ramingen onder andere bijgesteld worden voor de geraamde toename van het aantal cliënten, het gestegen wettelijk minimumloon en de overige prijs- en loonontwikkelingen in 2026. Deze prijsontwikkelingen werken door naar de begroting 2027. Op diverse budgetposten verklaart dit de grotere afwijkingen in vergelijking met de eind 2025 vastgestelde begroting 2026 na wijzigingen.

De begroting 2027 kent een geraamd lasten- en batenniveau van afgerond € 61,6 miljoen. Daarmee ligt het lastenniveau afgerond € 1,9 miljoen hoger dan de begroting 2026 na wijzigingen in de Tweede bestuursrapportage 2025. Grotendeels is dit toe te schrijven aan de toename van het cliëntenbestand waardoor de uitkeringslasten en de uitvoeringkosten toenemen. Daarnaast is sprake van reguliere prijsindexaties.

Programma Werk en activering
De voor 2027 geraamde lasten liggen afgerond € 0,6 miljoen hoger dan de raming in de begroting 2026 na wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn toe te schrijven aan de hogere lasten (+€ 1,0 miljoen) voor loonkostensubsidies (LKS). Het aantal cliënten dat met LKS wordt geplaatst neemt gestaag toe. Daarnaast is de hoogte van de LKS gekoppeld aan de ontwikkeling van het wettelijk minimumloon. Daarentegen vallen zowel de kosten voor de doorbetaling van de Wsw detacheringsvergoedingen aan de gemeenten als de kosten voor beschut werken € 0,2 miljoen lager uit. Het aantal SW medewerkers neemt geleidelijk af doordat nieuwe instroom in de Wsw vanaf 2015 niet meer mogelijk is. De kosten voor beschut werken vallen lager uit doordat deze medewerkers per 1 januari 2026 onder de werkingssfeer van de cao Aan de slag zijn gebracht. Op deze loonkosten wordt de ontvangen loonkostensubsidie in mindering gebracht, deze valt iets hoger uit dan voorheen geraamd.

In de uitvoeringskosten is rekening gehouden met de ontwikkeling van het cliëntenbestand. Daarnaast zijn de kosten opgenomen voor het uitvoeringsplan van de werkleerplaats en de doorontwikkeling van dienstverlening. Deze incidentele kosten worden gedekt door overeenkomstige bedragen te onttrekken aan de bestemmingsreserve sociale infrastructuur.

De gemeenten ontvangen vanaf 2025 voor de duur van 10 jaar een impulsbudget voor sociaal ontwikkelbedrijven. Dit budget wordt voor gemeenten die in een samenwerkingsverband deelnemen uitgekeerd aan de grootste gemeenten. Voor de drie Fijnder gemeenten wordt dit budget daarmee uitgekeerd aan de gemeente Berkelland en door deze gemeente aan Fijnder doorbetaald. Daarnaast ontvangen de drie gemeenten afzonderlijk eveneens vanaf 2025 structurele middelen voor de sociale infrastructuur. Deze bedragen zijn met ingang van de begroting 2026 in de Eerste bestuursrapportage 2026 toegevoegd aan de begroting van Fijnder. Deze bedragen worden eerst toegevoegd aan de bestemmingsreserve en worden aangewend ter dekking van de incidentele kosten voor het uitvoeringsplan en de doorontwikkeling van de dienstverlening aan de doelgroepen Perspectief 3 en Perspectief 1.

Programma Bestaanszekerheid
De uitgaven voor programma Bestaanszekerheid worden geraamd op € 34 miljoen en liggen daarmee € 0,4 miljoen hoger dan de begroting 2026 na wijzigingen. Het hogere lastenniveau van programma Bestaanszekerheid wordt met name veroorzaakt door de gestegen uitkeringslasten, hogere kosten voor de BBZ en de hogere kosten voor bijzondere bijstand/minimaregelingen. Daartegenover staan lagere kosten voor het leefgeld van ontheemden uit Oekraïne en de uitvoeringskosten voor dit programma.
De hogere uitkeringslasten (+€ 0,2 miljoen), de kosten voor de BBZ (+€ 0,1 miljoen) en uitgaven voor bijzondere bijstand en minimaregelingen (+€ 0,3 miljoen) zijn bijgesteld op basis van prijsontwikkelingen en realisatiecijfers in 2026.
In de uitvoeringskosten is rekening gehouden met het voorlopige kostenverdeelmodel van de ROZ vanaf 2027. Hierin zijn de kosten van de ROZ evenrediger verdeeld over de deelnemende gemeenten dan in het verleden, voor Fijnder betekent dit een hogere bijdrage. Daartegenover staan lagere kosten door een lager verwacht aantal ontheemden uit Oekraïne en een bijstelling van het proces voor de minimaregelingen.

Programma overhead en algemene kosten
In de kosten voor Overhead is een bijstelling doorgevoerd op de huisvestingslasten als gevolg van de aankoop van het pand per 1 juli 2026. Dit leidt voor 2027 tot een kleine besparing die in de komende jaren verder oploopt. De lasten voor Treasury liggen hoger dan voorheen door deze aankoop waarvoor externe financiering is aangetrokken. De incidentele lasten voor ICT voor uitvoering van de projecten vanuit de i-visie zijn geraamd op een bedrag € 115.000. Deze incidentele kosten worden gedekt door een overeenkomstige onttrekking uit de bestemmingsreserve ICT. Verder nemen de uitvoeringskosten toe door prijs- en loonontwikkelingen. Tegenover de hogere lasten uit treasury wordt nu ook rekening gehouden met kortlopende rentebaten uit schatkistbankieren.

6.2 Geprognosticeerde balans en EMU-saldo

In onderstaande tabellen zijn de meerjarige geprognosticeerde balans opgenomen en de berekening van het EMU-saldo.

Geprognosticeerde balans (x € 1.000)	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	6.151	5.803	5.551	5.170	4.784
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	***6.151***	***5.803***	***5.551***	***5.170***	***4.784***
Vlottende activa					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.003	8.401	7.767	7.304	6.842
Liquide middelen	21	21	21	21	21
Overlopende activa	70	70	70	70	70
Totaal vlottende activa	***9.094***	***8.492***	***7.858***	***7.395***	***6.933***
Totaal activa	**15.245**	**14.295**	**13.409**	**12.565**	**11.717**
PASSIVA					
Vaste passiva					
Algemene reserve	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Bestemmingsreserves	1.753	1.569	1.445	1.379	1.341
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0	0
Voorzieningen	417	481	549	601	621
Onderhandse leningen	6.150	5.820	5.490	5.160	4.830
Totaal vaste passiva	***9.520***	***9.070***	***8.684***	***8.340***	***7.992***
Vlottende passiva					
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.443	4.943	4.443	3.943	3.443
Overlopende passiva	282	282	282	282	282
Totaal vlottende passiva	***5.725***	***5.225***	***4.725***	***4.225***	***3.725***
Totaal passiva	**15.245**	**14.295**	**13.409**	**12.565**	**11.717**

EMU saldo (x € 1.000)	Begroting 2026 (na 2e berap 2025)	Begroting 2027	Meerjaren begroting 2028	Meerjaren begroting 2029	Meerjaren begroting 2030
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan/onttrekking uit reserves (+)	-190	-184	-124	-66	-38
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie (+)	360	460	475	527	532
Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd (-)	370	150	260	100	100
Eventuele boekwinsten bij verkoop effecten en (im)materiële activa (-)	0	0	0	0	0
Berekend EMU saldo	**-200**	126	91	361	394

6.3 Incidentele baten en lasten

Onderstaand de overzichten van de geraamde incidentele baten en - lasten.

Incidentele baten (x € 1.000)	Begroting 2026 (na 2e berap 2025)	Begroting 2027	Meerjaren begroting 2028	Meerjaren begroting 2029	Meerjaren begroting 2030
Onttrekking reserve sociale infrastructuur	329	411	399	351	335
Onttrekking reserve ICT	50	115	76	76	76
Totaal incidentele baten	396	72	**0**	**0**	**0**

Incidentele lasten (x € 1.000)	Begroting 2026 (na 2e berap 2025)	Begroting 2026	Meerjaren begroting 2027	Meerjaren begroting 2028	Meerjaren begroting 2029
Ontwikkelopdrachten re-integratie	329	411	399	351	335
Incidentele lasten i-visie	50	115	76	76	76
Totaal incidentele lasten	**396**	**72**	**0**	**0**	**0**

6.4 Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Onderstaand het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Taak veld	Omschrijving taakveld	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
0.4	Overhead	8.665	8.601	-64	-29	-33	-37
0.5	Treasury	97	76	-21	-17	-13	-9
0.8	Overige baten en lasten	30	0	-30	-30	-30	-30
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	342	526	184	124	66	38
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	678	678	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	38.085	38.085	0	0	0	0
6.4	Wsw en beschut werk	4.090	4.540	450	450	450	450
6.5	Arbeidsparticipatie	9.889	9.370	-519	-498	-440	-412
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
	Totaal	**61.876**	**61.876**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.5 Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Reserves

Algemene reserve

De algemene reserve is gevormd ter dekking van de risico's zoals opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

Het verloop van de algemene reserve wordt als volgt begroot.

Algemene reserve (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Saldo 1 januari	1.200	1.200	1.200	1.200
Toevoeging resultaat voorgaand jaar	*0*	*0*	*0*	*0*
Toevoegingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Saldo 31 december	**1.200**	**1.200**	**1.200**	**1.200**

De geraamde weerstandsratio voor 2027 bedraagt 1,24 en de omvang van de algemene reserve is daarmee afdoende om de risico's af te dekken. De ratio dient tussen de 1,0 en 1,6 te liggen.

Bestemmingsreserves

In onderstaande tabellen wordt het geprognosticeerde verloop van de bestemmingsreserves weergegeven.

Re-integratie (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Raming saldo 1 januari	889	889	889	889
Toevoeging resultaat voorgaand jaar	*0*	*0*	*0*	*0*
Toevoegingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Raming saldo 31 december	**889**	**889**	**889**	**889**

De bestemmingsreserve re-integratie is gevormd voor het kunnen uitvoeren van (extra) re-integratieactiviteiten die niet meer uit het participatiebudget gedekt kunnen worden. Het bestuur heeft besloten om de reserve in te zetten om acht incidentele ontwikkelopdrachten uit te voeren. Voor de start van elke opdracht wordt deze voor instemming voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur. Nadere uitwerking van de aanwending van deze reserve volgt via de bestuursrapportages. Het vastgestelde evaluatiemoment van deze reserve is 2028.

Sociale infrastructuur (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Raming saldo 1 januari	378	309	261	271
Toevoeging resultaat voorgaand jaar	*0*	*0*	*0*	*0*
Toevoegingen	*342*	*351*	*361*	*373*
Onttrekkingen	*411*	*399*	*351*	*335*
Raming saldo 31 december	**309**	**261**	**271**	**309**

De doelgroepen die door sociaal ontwikkelbedrijven als Fijnder worden bediend kennen een groter wordende afstand tot de arbeidsmarkt. Onder andere het aandeel (oud) inburgeraars neemt toe. Dat brengt financiële druk met zich mee en vraagt van de sociaal ontwikkelbedrijven dat zij hun bedrijfsvoering hierop gaan aanpassen en toekomstbestendig maken. Om gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven te ondersteunen stelt het Rijk vanaf 2025 aanvullende budgetten ter beschikking. Het tijdelijke impulsbudget gedurende 10 jaar en de structurelere middelen sociale infrastructuur. Deze middelen worden bij Fijnder vooreerst toegevoegd aan de

bestemmingsreserve en uit deze reserve worden middelen onttrokken ter dekking van de kosten voor de uitvoeringsplannen. Het vastgestelde evaluatiemoment van deze reserve is 2030.

ICT (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Raming saldo 1 januari	352	237	161	85
Toevoeging resultaat voorgaand jaar	*0*	*0*	*0*	*0*
Toevoegingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen	*115*	*76*	*76*	*76*
Raming saldo 31 december	**237**	**161**	**85**	**9**

De bestemmingsreserve ICT is gevormd ter dekking van eenmalige kosten voor ICT-investeringen en overige ICT-projecten. De i-visie wordt in 2026 geactualiseerd. Het vastgestelde evaluatiemoment van deze bestemmingsreserve is 2026.

Tozo (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Raming saldo 1 januari	134	134	134	134
Toevoeging resultaat voorgaand jaar	*0*	*0*	*0*	*0*
Toevoegingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*
Raming saldo 31 december	**134**	**134**	**134**	**134**

De bestemmingsreserve Tozo dient ter dekking van de onvoorziene uitvoeringskosten voor de uitvoering van de Tozo-regelingen. De mogelijke onttrekkingen kunnen op dit moment nog niet worden voorzien en zijn daarom als p.m. post opgenomen in bovenstaande opgave. Het vastgestelde evaluatiemoment van deze reserve is 2027. Dit is in lijn met de duur van de Tozo-regelingen.

Voorzieningen

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen op basis van de cao bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Hiermee kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het vitaliteitsbeleid. Bij verlofsparen is sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen. Om die reden dient hiervoor een voorziening gevormd te worden. Gezien het onvoorspelbare karakter kunnen de dotaties en onttrekkingen per jaar niet geraamd worden.

Voorziening verlofsparen (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Saldo 1 januari	324	324	324	324
Dotaties	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*
Onttrekkingen	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*	*p.m.*
Saldo 31 december	324	324	324	**324**

Voorziening groot onderhoud

Voor het groot onderhoud is een voorziening gevormd. Door de jaarlijkse dotatie aan de voorziening kunnen de uitgaven voor onderhoud geleidelijk ten laste van het resultaat worden gebracht. De geraamde dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Dit onderhoudsplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Voorziening groot onderhoud (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Saldo 1 januari	93	157	225	277
Dotaties	*104*	*104*	*104*	*104*
Onttrekkingen	*40*	*36*	*52*	*84*
Saldo 31 december	**157**	225	277	**297**

6.6 Investeringsbegroting

In de begroting 2027 zijn de navolgende investeringskredieten met een economisch nut begroot.

Investeringen (x € 1.000)	Begroting 2027	Meerjaren Begroting 2028	Meerjaren Begroting 2029	Meerjaren Begroting 2030
Vervanging ICT-middelen	100	460	65	50
Meubilair en overig	50	50	50	50
Totaal	**150**	**510**	**115**	**100**

Vervanging ICT-middelen
Hieronder valt de reguliere vervanging van ICT-gerelateerde middelen, waaronder telefonie, hardware en servers.

Meubilair en overig
Hieronder valt de reguliere vervanging van het meubilair in de kantoren en de werkleerplaats.

6.7 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

Op basis van de BBV is het niet toegestaan verplichtingen op de balans op te nemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten, zoals het tegoed op vakantiedagen.
Per ultimo december 2025 bedroeg het saldo voor vakantiedagen een verplichting van € 58.000.

6.8 Vennootschapsbelasting

In de begroting 2027 is niet gerekend met verplichtingen voor de Vennootschapsbelasting. De Inspecteur van de Belastingdienst heeft in 2019 bevestigd dat Fijnder niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting.

6.9 Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1	0. bestuur en ondersteuning	Formatie	FTE per 1.000 inwoners	1,5	1,5	1,5
2	0. bestuur en ondersteuning	Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	1,5	1,5	1,5
3	0. bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 0,15	€ 0,17	€ 0,18
4	0. bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	10,1%	4,0%	0%
5	0. bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	13,4%	13,4%	14,1%
27	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS 2025 Berkelland: 157,1 Oost Gelre: 129,8 Winterswijk: 256,1	CBS 2025 Berkelland: 157,1 Oost Gelre: 129,8 Winterswijk: 256,1	CBS 2025 Berkelland: 157,1 Oost Gelre: 129,8 Winterswijk: 256,1
28	6. Sociaal domein	Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS 2024 Berkelland: 571,1 Oost Gelre: 469,1 Winterswijk: 724,1	CBS 2024 Berkelland: 571,1 Oost Gelre: 469,1 Winterswijk: 724,1	CBS 2024 Berkelland: 571,1 Oost Gelre: 469,1 Winterswijk: 724,1

BIJLAGEN

Bijlage A. Overzicht baten en lasten begroting 2027

Totaal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
BATEN							
Overige ontvangsten	190	29	29	39	39	39	39
Debiteurenontvangsten	5	0	0	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	39	20	40	38	38	38	38
WSW detacheringen	3.313	3.386	3.386	3.161	3.048	2.961	2.872
Bijdrage Wsw algemene kosten	269	308	308	344	349	384	361
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	228	227	227	225	225	225	225
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	919	827	738	771	802	835	870
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	3.766	3.710	4.251	4.671	4.981	5.303	5.637
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	1.791	2.432	2.307	2.265	2.378	2.500	2.635
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	220	189	201	201	201	201	201
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	0	0	249	141	150	160	172
Mutaties reserves	232	329	544	411	399	351	335
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	6.397	6.901	6.616	6.813	7.118	7.445	7.792
Totaal baten programma Werk en activering	**17.369**	**18.358**	**18.896**	**19.080**	**19.728**	**20.442**	**21.177**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
BATEN							
Debiteurenontvangsten	596	218	218	447	447	447	447
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	66	60	60	49	49	49	49
Debiteurenontvangsten BBZ	159	30	30	24	24	24	24
Debiteurenontvangsten Oekraïners	450	382	904	904	904	904	904
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	27.390	29.851	30.162	30.236	31.802	33.526	35.474
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	306	361	-238	-226	-219	-212	-204
Mutaties reserves	18	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.440	2.719	2.644	2.570	2.671	2.788	2.912
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**31.425**	**33.621**	**33.780**	**34.004**	**35.678**	**37.526**	**39.606**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
BATEN							
Overige algemene baten	485	0	0	0	0	0	0
Treasury	101	0	0	76	76	76	76
Overhead	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	177	50	50	115	76	76	76
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	7.264	7.939	7.794	8.601	8.779	9.129	9.378
Onverdeeld resultaat	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**8.027**	**7.989**	**7.844**	**8.792**	**8.931**	**9.281**	**9.530**
Totaal programma's	**56.821**	**59.968**	**60.520**	**61.876**	**64.337**	**67.249**	**70.313**

Totaal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
LASTEN							
Re-integratie	921	1.429	1.429	1.494	1.543	1.598	1.663
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0	0
Beschut werken	940	1.032	907	810	874	941	1.011
Doorbetaling WSW detacheringen	3.313	3.386	3.386	3.161	3.048	2.961	2.872
Wsw algemene kosten	269	308	308	344	349	384	361
WSW begeleid werken subsidies	228	227	227	225	225	225	225
Wet inburgering	919	827	738	771	802	835	870
Langdurige loonkostensubsidies	3.805	3.730	4.291	4.709	5.019	5.341	5.675
	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	345	189	450	342	351	361	373
Directe uitvoeringskosten	6.457	7.230	7.160	7.224	7.517	7.796	8.127
Totaal lasten programma Werk en activering	**17.197**	**18.358**	**18.896**	**19.080**	**19.728**	**20.442**	**21.177**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
LASTEN							
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	24.319	26.120	26.122	26.270	27.739	29.364	31.211
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	246	198	198	257	263	269	275
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	756	743	666	678	685	692	700
Bijzondere bijstand/minimabeleid	3.123	3.287	3.556	3.635	3.714	3.794	3.876
Meedoenregelingen	481	540	540	552	564	577	590
Schulhulpverlening ROZ	42	12	54	42	42	42	42
	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	1.956	2.721	2.644	2.570	2.671	2.788	2.912
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**30.923**	**33.621**	**33.780**	**34.004**	**35.678**	**37.526**	**39.606**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
LASTEN							
Algemene baten en lasten	0	30	30	30	30	30	30
Treasury	19	23	59	97	93	89	85
Overhead	7.469	7.936	7.755	8.665	8.808	9.162	9.415
Mutatie reserves	326	0	0	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat	887	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**8.701**	**7.989**	**7.844**	**8.792**	**8.931**	**9.281**	**9.530**
Totaal programma's	**56.821**	**59.968**	**60.520**	**61.876**	**64.337**	**67.249**	**70.313**

Berkelland	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
BATEN							
Overige ontvangsten	89	15	15	22	22	22	22
Debiteurenontvangsten	1	0	0	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	22	10	21	21	21	21	21
WSW detacheringen	1.242	1.287	1.287	1.201	1.156	1.139	1.115
Bijdrage Wsw algemene kosten	142	160	160	176	179	194	186
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	61	61	61	61	61	61	61
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	485	335	300	365	380	396	413
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	2.030	2.038	2.217	2.417	2.563	2.714	2.871
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	840	1.077	1.025	970	1.013	1.060	1.111
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	220	189	201	201	201	201	201
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	0	0	113	64	68	73	78
Mutaties reserves	101	129	213	164	159	140	133
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.588	2.799	2.673	2.760	2.884	3.017	3.157
Totaal baten programma Werk en activering	**7.821**	**8.100**	**8.286**	**8.422**	**8.707**	**9.038**	**9.369**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
BATEN							
Debiteurenontvangsten	213	71	71	161	161	161	161
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	24	26	26	17	17	17	17
Debiteurenontvangsten BBZ	79	10	10	9	9	9	9
Debiteurenontvangsten Oekraïners	216	182	443	443	443	443	443
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	10.887	11.920	11.928	12.249	12.879	13.571	14.354
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	183	189	-154	-163	-160	-157	-154
Mutaties reserves	6	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	927	1.040	1.033	1.016	1.056	1.102	1.151
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**12.535**	**13.438**	**13.357**	**13.732**	**14.405**	**15.146**	**15.981**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
BATEN							
Overige algemene baten	187	0	0	0	0	0	0
Treasury	39	0	0	29	29	29	29
Overhead	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	68	20	20	46	30	30	30
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	2.797	3.120	3.062	3.426	3.497	3.635	3.735
Onverdeeld resultaat	0	0		0	0	0	0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**3.091**	**3.140**	**3.082**	**3.501**	**3.556**	**3.694**	**3.794**
Totaal programma's	**23.447**	**24.678**	**24.725**	**25.655**	**26.668**	**27.878**	**29.144**

Berkelland	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
LASTEN							
Re-integratie	404	586	586	613	633	656	682
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0	0
Beschut werken	473	506	454	379	402	426	451
Doorbetaling WSW detacheringen	1.242	1.287	1.287	1.201	1.156	1.139	1.115
Wsw algemene kosten	142	160	160	176	179	194	186
WSW begeleid werken subsidies	61	61	61	61	61	61	61
Wet inburgering	485	335	300	365	380	396	413
Langdurige loonkostensubsidies	2.052	2.048	2.238	2.438	2.584	2.735	2.892
Mutaties reserves	273	189	314	265	269	274	279
Directe uitvoeringskosten	2.622	2.928	2.886	2.924	3.043	3.157	3.290
Totaal lasten programma Werk en activering	**7.754**	**8.100**	**8.286**	**8.422**	**8.707**	**9.038**	**9.369**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
LASTEN							
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	9.448	10.157	10.159	10.507	11.095	11.744	12.483
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	113	104	104	118	121	124	127
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	398	371	289	280	283	286	289
Bijzondere bijstand/minimabeleid	1.458	1.585	1.584	1.619	1.654	1.690	1.727
Meedoenregelingen	168	173	173	177	181	185	189
Schulhulpverlening ROZ	15	6	15	15	15	15	15
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	740	1.042	1.033	1.016	1.056	1.102	1.151
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**12.340**	**13.438**	**13.357**	**13.732**	**14.405**	**15.146**	**15.981**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
LASTEN							
Algemene baten en lasten	0	12	12	12	12	12	12
Treasury	7	9	23	39	37	35	34
Overhead	2.876	3.119	3.047	3.450	3.507	3.647	3.748
Mutatie reserves	125	0	0	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat	341	0		0	0	0	0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**3.349**	**3.140**	**3.082**	**3.501**	**3.556**	**3.694**	**3.794**
Totaal programma's	**23.443**	**24.678**	**24.725**	**25.655**	**26.668**	**27.878**	**29.144**

Oost Gelre	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(X € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
BATEN							
Overige ontvangsten	46	8	8	10	10	10	10
Debiteurenontvangsten	0	0	0	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	10	5	11	10	10	10	10
WSW detacheringen	1.068	1.135	1.135	999	954	901	855
Bijdrage Wsw algemene kosten	54	59	59	68	69	77	71
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	58	57	57	59	59	59	59
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	262	246	219	214	222	231	240
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	861	823	1.018	1.130	1.213	1.300	1.390
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	450	693	623	632	666	702	743
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	0	0	62	35	38	40	43
Mutaties reserves	49	81	134	101	98	86	83
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	1.521	1.658	1.616	1.683	1.758	1.838	1.925
Totaal baten programma Werk en activering	**4.379**	**4.765**	**4.942**	**4.941**	**5.097**	**5.254**	**5.429**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
BATEN							
Debiteurenontvangsten	109	56	56	81	81	81	81
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	17	18	18	13	13	13	13
Debiteurenontvangsten BBZ	27	10	10	7	7	7	7
Debiteurenontvangsten Oekraïners	120	100	241	241	241	241	241
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	5.673	6.164	6.284	6.363	6.687	7.045	7.448
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	16	48	-93	-88	-87	-85	-83
Mutaties reserves	7	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	574	640	636	633	658	687	717
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**6.543**	**7.036**	**7.152**	**7.250**	**7.600**	**7.989**	**8.424**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
BATEN							
Overige algemene baten	117	0	0	0	0	0	0
Treasury	24	0	0	18	18	18	18
Overhead	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	43	12	12	28	19	19	19
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	1.758	1.948	1.913	2.127	2.170	2.257	2.318
Onverdeeld resultaat	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**1.942**	**1.960**	**1.925**	**2.173**	**2.207**	**2.294**	**2.355**
Totaal programma's	**12.864**	**13.761**	**14.019**	**14.364**	**14.904**	**15.537**	**16.208**

Oost Gelre	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(X € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
LASTEN							
Re-integratie	213	409	409	428	442	457	476
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0	0
Beschut werken	251	292	222	214	234	255	277
Doorbetaling WSW detacheringen	1.068	1.135	1.135	999	954	901	855
Wsw algemene kosten	54	59	59	68	69	77	71
WSW begeleid werken subsidies	58	57	57	59	59	59	59
Wet inburgering	262	246	219	214	222	231	240
Langdurige loonkostensubsidies	871	828	1.029	1.140	1.223	1.310	1.400
Mutaties reserves	32	0	62	35	38	40	43
Directe uitvoeringskosten	1.530	1.739	1.750	1.784	1.856	1.924	2.008
Totaal lasten programma Werk en activering	**4.339**	**4.765**	**4.942**	**4.941**	**5.097**	**5.254**	**5.429**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
LASTEN							
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	4.952	5.355	5.355	5.393	5.694	6.028	6.407
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	74	25	25	77	79	81	83
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	136	148	148	153	154	156	158
Bijzondere bijstand/minimabeleid	667	711	804	822	840	858	876
Meedoenregelingen	117	154	154	157	160	164	168
Schulhulpverlening ROZ	17	3	30	15	15	15	15
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	466	640	636	633	658	687	717
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**6.429**	**7.036**	**7.152**	**7.250**	**7.600**	**7.989**	**8.424**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
LASTEN							
Algemene baten en lasten	0	7	7	7	7	7	7
Treasury	5	6	15	24	23	22	21
Overhead	1.808	1.947	1.903	2.142	2.177	2.265	2.327
Mutatie reserves	79	0	0	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat	215	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**2.107**	**1.960**	**1.925**	**2.173**	**2.207**	**2.294**	**2.355**
Totaal programma's	**12.875**	**13.761**	**14.019**	**14.364**	**14.904**	**15.537**	**16.208**

Winterswijk	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
BATEN							
Overige ontvangsten	55	6	6	7	7	7	7
Debiteurenontvangsten	3	0	0	0	0	0	0
Debiteurenontvangsten LKS	7	5	8	7	7	7	7
WSW detacheringen	881	834	834	836	811	790	768
Bijdrage Wsw algemene kosten	73	89	89	100	101	113	104
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	109	109	109	105	105	105	105
Bijdrage gemeenten Wet inburgering	172	246	219	192	200	208	217
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies	875	849	1.016	1.124	1.205	1.289	1.376
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	502	662	659	663	699	738	781
Bijdrage gemeenten impulsbudget soc. ontwikkelbedrijven	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten sociale infrastructuur	0	0	74	42	44	47	51
Mutaties reserves	82	119	197	146	142	125	119
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	2.288	2.443	2.327	2.370	2.476	2.590	2.710
Totaal baten programma Werk en activering	**5.047**	**5.362**	**5.538**	**5.592**	**5.797**	**6.019**	**6.245**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
BATEN							
Debiteurenontvangsten	274	91	91	205	205	205	205
Debiteurenontvangsten bijzondere bijstand	25	16	16	19	19	19	19
Debiteurenontvangsten BBZ	53	10	10	8	8	8	8
Debiteurenontvangsten Oekraïners	114	100	220	220	220	220	220
Debiteurontvangsten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Tozo	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Bestaanszekerheid	10.830	11.767	11.950	11.624	12.236	12.910	13.672
Bijdrage gemeenten leefgeld Oekraïners	107	124	9	25	28	30	33
Mutaties reserves	5	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	939	1.039	975	921	957	999	1.044
Totaal baten programma Bestaanszekerheid	**12.347**	**13.147**	**13.271**	**13.022**	**13.673**	**14.391**	**15.201**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
BATEN							
Overige algemene baten	181	0	0	0	0	0	0
Treasury	38	0	0	29	29	29	29
Overhead	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	66	18	18	41	27	27	27
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	2.709	2.871	2.819	3.048	3.112	3.237	3.325
Onverdeeld resultaat	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten programma Overhead en algemene kosten	**2.994**	**2.889**	**2.837**	**3.118**	**3.168**	**3.293**	**3.381**
Totaal programma's	**20.388**	**21.398**	**21.646**	**21.732**	**22.638**	**23.703**	**24.827**

Winterswijk	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Prognose 2026	Begroting 2027	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting	Meerjaren begroting
(x € 1.000)		na wijziging 2e Berap 2025	(1e Berap 2026)		2028	2029	2030
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING							
LASTEN							
Re-integratie	304	434	434	453	468	485	505
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0	0
Beschut werken	216	234	231	217	238	260	283
Doorbetaling WSW detacheringen	881	834	834	836	811	790	768
Wsw algemene kosten	73	89	89	100	101	113	104
WSW begeleid werken subsidies	109	109	109	105	105	105	105
Wet inburgering	172	246	219	192	200	208	217
Langdurige loonkostensubsidies	882	854	1.024	1.131	1.212	1.296	1.383
Mutaties reserves	40	0	74	42	44	47	51
Directe uitvoeringskosten	2.306	2.562	2.524	2.516	2.618	2.715	2.829
Totaal lasten programma Werk en activering	**4.983**	**5.362**	**5.538**	**5.592**	**5.797**	**6.019**	**6.245**
PROGRAMMA BESTAANSZEKERHEID							
LASTEN							
Inkomenswaarborg (PW, IOAW en IOAZ)	9.919	10.608	10.608	10.370	10.950	11.592	12.321
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	58	69	69	62	63	64	65
Tijdelijke overbr. reg. zelfstandig ondernemers (Tozo)	0	0	0	0	0	0	0
Leefgeld Oekraïners (incl. uitvoeringskosten)	221	224	229	245	248	250	253
Bijzondere bijstand/minimabeleid	998	991	1.168	1.194	1.220	1.246	1.273
Meedoenregelingen	195	213	213	218	223	228	233
Schulhulpverlening ROZ	10	3	9	12	12	12	12
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0
Doorbelaste directe uitvoeringskosten	749	1.039	975	921	957	999	1.044
Totaal lasten programma Bestaanszekerheid	**12.150**	**13.147**	**13.271**	**13.022**	**13.673**	**14.391**	**15.201**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN							
LASTEN							
Algemene baten en lasten	0	11	11	11	11	11	11
Treasury	7	8	21	34	33	32	30
Overhead	2.786	2.870	2.805	3.073	3.124	3.250	3.340
Mutatie reserves	121	0	0	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat	331	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma Overhead en algemene kosten	**3.245**	**2.889**	**2.837**	**3.118**	**3.168**	**3.293**	**3.381**
Totaal programma's	**20.378**	**21.398**	**21.646**	**21.732**	**22.638**	**23.703**	**24.827**

Bijlage B: Verklaring afkortingen

BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BTW	Belasting (over de) Toegevoegde Waarde
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FTE	Fulltime- equivalent (rekeneenheid voor de omvang van een dienstverband 1 fte = 36 uur)
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IOAW	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
nBW	nieuw Beschut Werk
P&C-cyclus	Planning en Control-cyclus
PW	Participatiewet
RMT	Regionaal Mobiliteitsteam
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen
WNT	Wet normering topinkomens publieke en semipublieke sector
WSPA	Werkgevers Servicepunt Achterhoek
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
ZVW	Zorgverzekeringswet

Verklaring lid Dagelijks Bestuur Ria Leliveld, 22 mei 2026

Als lid van het Dagelijks Bestuur van Fijnder stem ik in met de voorliggende eerste bestuursrapportage 2026 en primitieve begroting 2027 van Fijnder met de kanttekening dat ik mijn bezorgdheid uitspreek over de continue stijging van het aantal cliënten in Berkelland en bijbehorende stijging van de kosten.

Na analyse kan ik concluderen dat dit veroorzaakt wordt door autonome ontwikkelingen en beleidskeuzes van het Dagelijks Bestuur, binnen de beleidskaders van de gemeenteraden. Ik doe een nadrukkelijk beroep op het Dagelijks Bestuur om de zienswijzen van de gemeenteraden (van Oostgelre en Winterswijk bij de primitieve begroting 2025 en van Berkelland bij de primitieve begroting 2026) ter harte te nemen. Dit vraagt om inhoudelijke keuzes.

De gemeenteraden stellen de beleidskaders vast en deze vormen de opdracht aan het DB van Fijnder. Door bij het vaststellen van deze kaders de financiële effecten daarvan op de uitvoering en de resultaten van Fijnder voor te leggen, stellen wij de gemeenteraden in staat hun opdrachtgevende en kaderstellende rol beter in te vullen in relatie tot de kostenkant van Fijnder.

Het eerstvolgende moment hiervoor is de wijziging van de Verordening Sociaal Domein per 1 januari 2027. Dit is een stap die we alleen gezamenlijk - gemeenten en Fijnder - in goed onderling overleg kunnen zetten.

fijnder
Werkleerbedrijf
Oost-Achterhoek

Correspondentieadres
Postbus 109
7140 AC Groenlo

T: 0544 47 42 00

E: info@fijnder.nl
I: www.fijnder.nl
Banknr: NL13BNGH0285144715

Aan de gemeenteraden van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk

Onderwerp : Vervolgstappen Fijnder in relatie tot zienswijzen gemeenten
Bijlage(n) : -
Ons kenmerk: DB/TH/MV
Datum : 8 oktober 2025

Geachte raad,

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen worden gemeenteraden in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegrotingen en begrotingswijzigingen van de gemeenschappelijke Fijnder. De gemeenteraden van de in gemeenschappelijke regeling Fijnder deelnemende gemeenten hebben allemaal gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De raden van de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk hebben een zienswijze ingediend op de begroting 2025 en de gemeenteraad van Berkelland diende een zienswijze in op de begroting 2026.

De zienswijzen verschillen enigszins van elkaar, maar zien allemaal toe op de financiële uitdagingen waar gemeenten in de komende jaren (mogelijk) voor komen te staan. Vooruitlopend op de indiening van deze zienswijzen heeft het Dagelijks Bestuur van Fijnder het management al verzocht de mogelijkheden tot eventuele besparingen te inventariseren.

Gerealiseerde besparingen
Voor 2025 zijn structurele besparingen gerealiseerd voor een totaalbedrag van € 246.000, zoals gerapporteerd in de Eerste bestuursrapportage 2025. Deze bestaan uit:

- een extra verhoging van detacheringstarieven (€ 74.000);
- een verlaging van het communicatiebudget (€ 25.000);
- de omzetting van de businesscase voor ontwikkelingsgerichte arbeidsmatige dagbesteding naar een maatwerkvoorziening (€ 147.000).

Deze maatregelen hebben geen directe impact op de dienstverlening aan cliënten.

Ingekomen zienswijzen
Zienswijzen gemeenten Oost Gelre en Winterswijk
De gemeenteraden van Oost Gelre en Winterswijk hebben bij de begroting 2025 van Fijnder een zienswijze ingediend met betrekking tot het meerjarenperspectief.

- **Oost Gelre** verzoekt Fijnder dringend rekening te houden met de financiële gevolgen van het zogenoemde 'ravijnjaar' 2026.
- **Winterswijk** verzoekt Fijnder om vanaf 2025 bezuinigingsmogelijkheden in de bedrijfsvoering te onderzoeken en deze, naast het meerjarenperspectief, uit te werken en voor te leggen aan de gemeenten.

Zienswijze gemeente Berkelland
Recent heeft ook de gemeente Berkelland een zienswijze ingediend op de begroting 2026. Zij verzoekt het bestuur van Fijnder om in het vierde kwartaal van 2025 bezuinigingsscenario's uit te werken, zowel voor de gemeente Berkelland als voor de Gemeenschappelijke Regeling als geheel. Deze scenario's kunnen dan worden betrokken bij de vaststelling van de perspectiefnota 2027.

Reactie op zienswijzen
De begrotingen van Fijnder worden jaarlijks met een kritische blik opgesteld. Daarbij wordt steeds gekeken naar mogelijkheden voor besparingen en/of externe financiering via regionale of landelijke middelen. Het Dagelijks Bestuur (DB) onderkent de financiële uitdagingen waar gemeenten voor staan, wil meedenken en zal hierop anticiperen in nauwe samenwerking met de drie deelnemende gemeenten.

Besparingsscenario's
Zoals eerder aangegeven in onze reactie op de zienswijzen, heeft het Dagelijks Bestuur aan het management opdracht gegeven om te zoeken naar onderwerpen die mogelijk tot verdere kostenbesparingen kunnen leiden. Hierbij is als kader meegegeven dat deze cliënten niet nadelig raken. Doordat de bedrijfsvoering volledig is ingericht ten behoeve van de dienstverlening aan inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk, zijn binnen dit kader de mogelijkheden toegespitst op de navolgende twee besparingsscenario's:

- overweeg per 1 juli 2026 de koopoptie van het pand te lichten, versus voortzetting van de huurovereenkomst.
- overweeg de overstap naar een andere kennisbank per 1 januari 2027.

Zodra hierover besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden de financiële effecten verwerkt in de Eerste bestuursrapportage 2026 van Fijnder.

Tot slot
Het Dagelijks Bestuur blijft zich inzetten voor een efficiënte en toekomstbestendige bedrijfsvoering, met oog voor de financiële positie van de deelnemende gemeenten.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van Fijnder,

E.S.F. Schepers-Janssen,
Voorzitter

T.A. Beijer,
secretaris

Raadsvergadering

Dossiernummer	4582
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.c
Titel	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 vast te stellen.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1458029
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
Collegevergadering	:	19 mei 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder J. van der Noordt
Steller	:	Raymond Luttikholt tel. : 0545-250250 Team Projecten

Te nemen besluit
Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Via de paragraaf Grondbeleid bij de programmabegroting bepalen we op hoofdlijnen de kaders voor gemeentelijke grondexploitaties. Bij de jaarrekening leggen we verantwoording af over de uitkomsten van het gevoerde beleid. De verantwoording in de jaarrekening richt zich met name op de waardering van de complexen per balansdatum en de financiële resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. Dit baseren we op onderliggende uitgangspunten en jaarlijks geactualiseerde exploitatiebegrotingen. Deze uitgangspunten en begrotingen zijn daarmee impliciet onderdeel van de verantwoording over de grondexploitaties.

Het bijgevoegde Meerjaren Perspectief Grondexploitaties [MPG] 2026 geeft inzicht in de uitgangspunten voor de waardering en resultaatbepaling van gebiedsontwikkelingen die door de gemeente in exploitatie zijn genomen. Het MPG 2026 bevat ook de uitkomsten van de geactualiseerde berekeningen zoals die in de concept jaarrekening 2025 zijn opgenomen. Tot slot is in het MPG 2026 per plan het financiële perspectief voor de resterende looptijd opgenomen.

Middels het MPG 2026 stelt de gemeenteraad voor de bouwgronden in exploitatie de uitgangspunten en de geactualiseerde begroting vast. Het MPG vormt voor de grondexploitatie de verbindende schakel tussen verantwoording en begroting.

Argumentatie
Het Besluit Begroting en Verantwoording [BBV] schrijft een jaarlijkse herziening van alle individuele grondexploitatiebegrotingen voor. In het verleden gebeurde dat impliciet via het vaststellen van de jaarstukken. Met ingang van 2020 leggen we de te hanteren uitgangspunten en geactualiseerde begrotingen per complex expliciet vast in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties. Het MPG 2026 sluit naadloos aan op de concept jaarrekening 2025.

Het MPG geeft inzicht in de financiële positie van lopende grondexploitaties. Het is sinds enkele jaren een instrument in de planning- en controlcyclus. En draagt daarmee bij aan een zorgvuldige uitvoering van het budgetrecht van de raad.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het actualiseren van de begrotingen en de rekenkundige verwerking van de informatie waren ook onderdeel van de accountantscontrole. Deze controle heeft geen aanleiding gegeven tot correcties.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Kanttekeningen en risico's
Aan dit voorstel zelf zijn geen risico's verbonden. Aan grondexploitaties in algemene zin wel. Het gaat vaak om projecten met substantiële investeringen, onzekerheid over de opbrengstpotentie en een looptijd van meerdere jaren. Het is daarom van belang om, zoals ook in de programmabegroting is omschreven, de gemeentelijke grondexploitaties goed te bewaken. Met dit MPG willen we het inzicht in de lopende exploitaties verbeteren.

De accountant heeft in het kader van de controle van de jaarrekening afgelopen jaren extra aandacht besteed aan de controle van de prognoses. Daarbij zijn ieder jaar van twee complexen de exploitatiebegrotingen uitgebreid getoetst door een onafhankelijk deskundige. De gehanteerde uitgangspunten voor de begroting zijn als realistisch beoordeeld. Gelet op het beperkte aantal complexen dat nog actief in exploitatie is en het gegeven dat afgelopen jaren geen bijzonderheden zijn opgemerkt, heeft deze extra audit dit jaar niet plaatsgevonden.

Financiën
De financiële uitgangspunten, de uitkomsten voor de waardering en resultaten over het jaar 2025 en de begroting met ingang van 2026 zijn opgenomen in het bijgevoegde MPG. Hieronder zijn de meest relevante conclusies opgenomen.

De uitgangspunten voor grondprijzen, indexatie van opbrengsten en de analyse van de risico's zijn niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Wel zijn de verwachte kostenstijgingen als gevolg van inflatie voor de komende jaren geactualiseerd. De werkelijke rente moet met ingang van 2025 gebaseerd zijn op de gemeentelijke omslagrente die ook aan reguliere investeringen wordt toegerekend. Deze rente bedroeg over 2025 0,00% en in de begroting 2026 is deze op 0,25% gesteld.

De begrotingswijzigingen zijn het gevolg van de jaarlijkse actualisering van de ramingen voor de investeringen en opbrengsten uit kavelverkopen per complex. Indirect wijzigen door een aangepaste planning ook de ramingen voor inflatie en rente. Er is géén sprake van inhoudelijke aanpassingen op het vastgestelde planologische programma. Op totaalniveau leidt de bijstelling van de begroting tot een hogere winstverwachting van circa € 40.000, ofwel 1% van de totale grondexploitatiebegroting. Dit beperkte effect is te verklaren doordat veel plannen vergevorderd zijn en hierdoor de investeringen nauwkeuriger kunnen worden geraamd.

Over de gehele linie is het risicoprofiel voor de bouwgronden in exploitatie in 2025 verbeterd. Het totaal becijferde risico voor de lopende grondexploitaties varieert in twee scenario's tussen € 447.000 en € 645.000. De Algemene reserve grondexploitatie bedraagt per eind 2025 (na verwerking van het resultaat 2025) € 1.889.000. Het weerstandsvermogen kwalificeert daarmee als 'uitstekend'. Via de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2025 zal worden voorgesteld de Algemene reserve grondexploitatie met € 589.000 te verlagen tot € 1.300.000. Dit is in lijn met de Nota reserves en voorzieningen, die het plafond voor de reserve op 2x het risico heeft bepaald (2x € 645.000).

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Communicatie
Het MPG 2026 is onderdeel van de planning- en control-cyclus. Het geeft financieel inzicht in de diverse grondexploitaties. De uitgangspunten en de begroting fungeren als intern kader en als grondslag voor verantwoording en controle. Het MPG heeft naar derden toe geen rechtstreekse werking.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De gemeente exploiteert diverse grondposities. Daaraan zijn financiële consequenties verbonden. Onder meer via het MPG geven we inzicht in de grondslagen voor waardering, resultaatbepaling en begroting.

Planning en evaluatie
Omdat het MPG de koppeling legt tussen de verantwoording in de jaarrekening en de meerjarenbegroting van de grondexploitaties, bieden we het MPG uiterlijk gelijktijdig met de jaarrekening aan. We willen daarmee borgen dat beide rapportages naadloos op elkaar aansluiten.

Via de paragraaf Grondbeleid bij de jaarrekening verantwoorden we de resultaten over het boekjaar 2025. Deze resultaten zijn onder meer gebaseerd op de geactualiseerde exploitatiebegrotingen. De verantwoording is daarmee ook onderdeel van de accountantscontrole.

Het streven is om het MPG jaarlijks in het 2e kwartaal door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Alternatieven
Er zijn geen alternatieven beschikbaar. Het MPG en de verantwoording in de jaarrekening sluiten naadloos op elkaar aan. Een wijziging van de begrotingen zoals opgenomen in het MPG 2026 leidt direct tot een andere resultaatverwachting en daarmee ook tot een andere grondslag voor de tussentijdse winstneming voor het boekjaar 2025 en de waardering van de complexen per 31 december 2025. Om die reden toetst de accountant zowel de bijgestelde exploitatiebegrotingen met ingang van 2026 als de verantwoording van de uitgaven en opbrengsten over 2025. Het is echter aan de gemeenteraad – in het kader van het budgetrecht – om de geactualiseerde begrotingen vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 mei 2026

b e s l u i t:

het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

Voor een toelichting op de financiële uitgangspunten en geactualiseerde exploitatiebegrotingen per complex Bouwgrond in exploitatie verwijzen wij naar de bijlage.

Bijlage
Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

gemeente Berkelland

MEERJAREN PERSPECTIEF GRONDEXPLOITATIES 2026

uitgangspunten
waardering en resultaten
begroting

bouwgronden in exploitatie

Inhoudsopgave

Inhoud

Meerjaren perspectief grondexploitaties 2026	1
Inleiding	1
Leeswijzer	1
Grondbeleid gemeente Berkelland	2
Uitkomsten grondexploitatie jaarrekening 2025	6
Verloop boekwaarde complexen Bouwgronden in exploitatie in 2025	7
Grondposities binnen de Materiële vaste activa	8
Facilitaire gebiedsontwikkelingen	9
Gebiedsonderneming Laarberg	9
Prognose Bouwgronden in exploitatie	10
Begrippenlijst	19

Versie: 7 mei 2026
Opgesteld door: R. Luttikholt, planeconoom

Meerjaren perspectief grondexploitaties 2026

Uitgangspunten voor de waardering en begroting van gemeentelijke bouwgronden in exploitatie

Inleiding

Voor u ligt het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties [MPG] 2026 van de gemeente Berkelland. Het doel van het MPG is om inzicht te geven in de uitvoering en voortgang van de gemeentelijke grondexploitaties. Het richt zich daarbij met name op de waardering van de complexen, de begroting van uitgaven en opbrengsten, de financiële resultaten en de risico's die samenhangen met het exploiteren van de bouwgronden.

Er is een directe relatie tussen de begroting die is opgenomen in het MPG 2026 en de verantwoording van de complexen via de jaarrekening 2025. Dit komt door het stelsel van resultaatbepaling. De tussentijdse winstneming is afhankelijk van de realisatie van kosten en opbrengsten ten opzichte van de begroting. De jaarlijkse actualisering van de begrotingen heeft daardoor ook effect op de waardering van de complexen. Andersom geldt ook dat de boekwaarde per 31 december doorwerkt in de toekomstige resultaatprognose, onder meer als gevolg van rentetoerekening. Gelet op deze onderlinge verwevenheid worden voor de verantwoording in de jaarrekening 2025 en het MPG 2026 dezelfde uitgangspunten en parameters gebruikt. Op die manier wordt bereikt dat beide financiële verantwoordingen per 1 januari 2026 naadloos op elkaar aansluiten.

Het MPG vormt voor de grondexploitatie een aanvullend document binnen de reguliere planning en control-cyclus. Via de paragraaf Grondbeleid in de begroting en in de jaarrekening blijven we zoals gebruikelijk de kaders stellen en leggen we verantwoording af over de uitkomsten van het beleid in het afgelopen jaar.

Met het vaststellen van het MPG leggen we de uitgangspunten voor de begroting van de lopende gemeentelijke grondexploitaties met ingang van 2026 expliciet vast. Het vormt daarmee ook de onderbouwing voor de waardering per 31 december 2025 zoals opgenomen in de jaarrekening 2025.

Leeswijzer

Het MPG 2026 vormt de verbindende schakel tussen de verantwoording over 2025 en het perspectief voor de resterende looptijd van de complexen. En geeft antwoord op de vragen *"Wat mag het kosten"* en *"Wat levert het op"*.

Het MPG 2026 gaat in op de voornaamste onderdelen die horen bij gemeentelijke grondexploitaties. Allereerst benoemen we in vogelvlucht de relevante aspecten die ten grondslag liggen aan het gevoerde beleid.

Vervolgens komen de algemene uitgangspunten aan de orde die van invloed zijn op de waardering en de resultaten van de diverse complexen.

We geven daarna een samenvatting van de uitkomsten voor de (concept) jaarrekening 2025. Daarbij is een overzicht opgenomen van het verloop van de boekwaarde en het resultaat van de voorraad Bouwgronden in exploitatie [BIE]. Ook geven we een specificatie van de gronden die nog niet actief in exploitatie zijn genomen en daarom verantwoord worden onder de post Materiële vaste activa.

Het MPG vervolgt met overzichten van het geheel aan grondexploitaties en alle individuele complexen BIE. Deze overzichten bevatten een korte beschrijving van de ontwikkeling, de financiële begroting en een grafisch overzicht van de verwachte kasstromen.

Tot slot is een begrippenlijst opgenomen waarbij de gehanteerde definities zijn toegelicht.

Bedragen
Voor de goede orde vermelden we dat alle bedragen in het MPG exclusief omzetbelasting zijn.

De bedragen in de financiële overzichten zijn voor de leesbaarheid zoveel mogelijk in absolute vorm weergegeven, dus zonder min-teken. Uit de omschrijving van de posten blijkt of het gaat om investeringen / opbrengsten of verliezen / winsten. Als sprake is van een verlies, dan is het bedrag bovendien in **rood** weergegeven.

Grondbeleid gemeente Berkelland

Grondbeleid is geen doel op zich. Het te voeren grondbeleid moet bijdragen aan de doelstellingen op andere beleidsterreinen, zoals met name beschreven in de programma's Passend wonen, Werken en leren en Onze aantrekkelijke leefomgeving. Om de doelen te halen kan de gemeente zelf gronden aankopen, deze bouw- en woonrijp maken en kavels voor woningbouw of bedrijven verkopen. We spreken dan over actief grondbeleid.

Naast het actief zelf ontwikkelen van gronden faciliteert de gemeente ook initiatieven en plannen van particuliere ontwikkelaars. Daarbij houdt de gemeente de regie op de inrichting van de openbare ruimte via af te sluiten anterieure overeenkomsten, waarbij ook het kostenverhaal kan worden geborgd.

Actief grondbeleid sluit aan op de ambitie om proactief te sturen
Op 24 juni 2025 heeft de gemeenteraad de Nota Grondbeleid 2025 vastgesteld. In de Nota grondbeleid is het volgende uitgangspunt verwoord:

'Gemeente Berkelland kiest voor een nuchter grondbeleid: de optimale rol bij een gebiedsontwikkeling baseren we op een gegronde analyse van de betreffende locatie, de potentiële bijdrage aan programmadoelen in de Omgevingsvisie, de behoefte aan regievoering en de economische uitvoerbaarheid. Actief waar het kan of nodig is, faciliterend waar de markt zelf initiatief neemt en samenwerkend waar partijen elkaar kunnen versterken.'

Bij het vaststellen van de Nota Grondbeleid heeft de gemeenteraad ook een motie aangenomen. Daarbij wordt het college van burgemeester en wethouders verzocht om de ambitie van de raad voor proactieve sturing te betrekken bij de afwegingen over de gemeentelijke rol per gebiedsontwikkeling, en daarbij in voorkomende gevallen actief grondbeleid te hanteren waar dit bijdraagt aan urgente maatschappelijke opgaven. Daarbij is onder meer aandacht gevraagd voor het (versneld) realiseren van woningbouw en het ontwikkelen van bedrijfsterreinen, duurzame gebiedsontwikkeling en het versterken van het landelijk karakter.

Bij gebiedsontwikkelingen waar regie wenselijk is toetsen we in een vroeg stadium of de inzet van actieve instrumenten zoals verwerving of voorkeursrecht passend en haalbaar is. De raad heeft ook een krediet beschikbaar gesteld om daadkrachtig te kunnen acteren als zich een kans tot verwerving van strategische gronden voordoet.

Relevante kaders voor de grondexploitatie

Voor het exploiteren van gronden moeten vaak ruimtelijke procedures worden doorlopen om de gewenste planologische functie vast te stellen. De Omgevingswet en daarmee samenhangende regelgeving vormen daarbij de kaders. Voor de grondexploitatie zijn de regels over onteigening, voorkeursrecht en kostenverhaal opgenomen in de Aanvullingswet grondeigendom, die ook in de Omgevingswet is opgenomen.

De gemeentelijke doelstellingen voor de inrichting van het gebied zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Berkelland.

De Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 en de Regionale Woondeal vormen het uitgangspunt voor het ontwikkelperspectief van nieuwbouwlocaties in onze gemeente. De kaders voor woningbouw zijn ook opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma 2026-2035 dat in februari 2026 is vastgesteld.

Voor uitbreidingskansen van bedrijventerreinen fungeert het Regionale Programma Werklocaties als toetsingskader.

Voor de financiële verantwoording gelden de voorschriften van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording [BBV]. De commissie heeft met het oog op de Omgevingswet in december 2023 de herijkte *Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)* uitgebracht.

De inrichting van de financiële administratie moet daarnaast voldoen aan fiscale regelgeving. Denk aan omzetbelasting en vennootschapsbelasting.

Uitgangspunten grondexploitatie

Voor waardering en resultaatbepaling

Als basis voor de waardering en resultaatbepaling gelden de “stellige uitspraken” van de commissie BBV, zoals opgenomen in de genoemde notitie. In dit MPG gaan we in op de uitgangspunten voor de berekeningen die in de gemeente Berkelland worden gebruikt. We lichten de volgende uitgangspunten en financiële parameters toe:

- ✓ Gronduitgifteprijzen
- ✓ Rente toerekening
- ✓ Indexatie investeringen en opbrengsten
- ✓ Winstbepaling naar rato van de voortgang [POC]
- ✓ Parameters voor het bepalen van marktrisico’s

Gronduitgifteprijzen

Voor nieuwe complexen geldt dat de gemeenteraad hiervoor bij aanvang de exploitatiebegroting vast stelt en daarmee ook het prijsniveau voor uitgifte. Het prijsbeleid richt zich op marktconforme uitgifteprijzen voor gemeentelijke bouwkavels. Via de comparatieve methode worden de prijzen periodiek vergeleken met ontwikkelingen in omliggende gemeenten. Bij verkoop aan een ontwikkelende derde partij vindt een onafhankelijke taxatie plaats. We onderzoeken momenteel aan de hand van een marktverkenning of een prijsaanpassing per 1 juli 2026 wenselijk is. Daarbij wordt rekening gehouden met type kavel en betaalbaarheid. In algemene zin geldt dat de grondwaarde door gestegen bouwkosten in combinatie met eisen aan een betaalbaar woningbouwprogramma enigszins onder druk staat.

Er zijn momenteel nog slechts in enkele plannen kavels beschikbaar. Voor de 1^{e} fase van het plan Elbrink Leenkamer in Borculo (7 kavels) hanteren we kavelprijzen van € 265 per m2 voor twee-onder-een kapwoningen en € 290 per m2 voor vrijstaande woningen. Voor de bedrijfsterreinen Everskamp in Ruurlo en Kiefte in Eibergen hanteren we uitgifteprijzen per m2 van € 90 voor reguliere bouwkavels en € 110 voor zichtlocaties. Alle prijzen zijn ‘kosten koper’ en exclusief 21% verschuldigde omzetbelasting.

Rente toerekening

Bij grondexploitaties investeren we in aankoop, planontwikkeling en bouwrijp maken. Daarna volgt doorgaans een periode van uitgifte van bouwkavels waarna tot slot het exploitatiegebied woonrijp wordt opgeleverd. De gemeente financiert de ontwikkeling zelf uit haar algemene middelen. Aan de boekwaarde van de BIE wordt daarom jaarlijks rente toegerekend. De commissie BBV heeft bepaald op welke wijze het tarief daarvoor moet worden berekend.

Tot en met het jaar 2024 gold daarbij een specifieke berekening voor de gemeentelijke grondexploitaties die leidde tot een rentetarief van 1,00%. Met ingang van 2025 heeft de commissie BBV bepaald dat de rente die aan grondexploitaties moet worden toegerekend gelijk is aan de reguliere gemeentelijke omslagrente die ook gebruikt wordt om de kapitaallasten van investeringen onder de post Materiële vaste activa te bepalen.

Voor 2025 leidt dit tot een rentetarief van 0,00%. Met ingang van de begroting 2026 houden we rekening met een rentetarief van 0,25%, zoals ook in de vastgestelde Programmabegroting 2026 is opgenomen.

Daarbij merken we op dat de lage rente het gevolg is van de huidige financieringsstructuur en leningenportefeuille. Er is geen rekening gehouden met het berekenen van rente over het Eigen Vermogen van de gemeente.

De rente over de Bouwgronden in exploitatie en de (strategische) gronden onder de Materiële vaste activa wordt jaarlijks berekend over de boekwaarde per 1 januari.

Per complex wordt het verwachte eindresultaat bepaald, rekening houdend met de boekwaarde, de begrote investeringen en opbrengsten, prijsstijgingen tijdens de looptijd en jaarlijkse rentetoerekening. Als het eindresultaat negatief is wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd. Daarbij wordt het verwachte toekomstige verlies in lijn met de BBV voorschriften berekend met een discontovoet van 2%.

Indexatie investeringen en opbrengsten

Jaarlijks actualiseren we de begrotingen voor investeringen en opbrengsten. Als prijspeil voor het MPG 2026 hanteren we 1 januari 2026. We maken een inschatting van jaren waarin de verschillende werkzaamheden uitgevoerd zullen worden en op welk moment we de juridische levering van de kavels verwachten. In het MPG houden we rekening met de gevolgen van prijswijzigingen.

Kostenstijging

De investeringen in grondexploitaties bestaan globaal uit aankopen, civiele werkzaamheden (sloop, bouw- en woonrijp maken) en plankosten (voorbereiding, toezicht, advies en onderzoek). In de huidige projecten verwachten we geen aankopen meer. Voor de kostenstijging kijken we daarom vooral naar de indexcijfers voor Grond-, weg,- en waterbouw [GWW].
Volgens het CBS bedroeg de gemiddelde prijsstijging GWW over het jaar 2025 circa 1%. Na enkele jaren van sterke prijsstijgingen lijken de materiaalkosten enigszins te stabiliseren. De kosten van arbeid stijgen als gevolg van looncompensatie en krapte op de arbeidsmarkt echter nog door. Het bureau Metafoor schetst in haar Outlook Grondexploitaties 2026 van december 2025 het volgende beeld:

GRONDEXPLOITATIE KOSTEN	2026		2027-2028		2029 e.v.
	min	*max*	*min*	*max*	
GWW-kosten	2,5%	4,5%	2%	4%	2%
Plankosten	3,5%	5,5%	2%	4%	2%

In het MPG 2026 rekenen we over de toekomstige investeringen voor GWW en plankosten met 4,5% kostenstijging over 2026, 3,5% over 2027 en 3,0% over 2028. Voor het jaar 2029 hanteren we een indexatie van 2% (streefcijfer jaarlijkse inflatie). In de risico-analyse (zie verderop) becijferen we het marktrisico dat de prijsstijging nog hoger uitvalt.

Opbrengstenstijging

We houden in het MPG 2026 net als vorig jaar voorzichtigheidshalve geen rekening met een stijging van de gronduitgifteprijzen (indexatie 0%).

Tussentijdse winstneming volgens de POC methodiek

De BBV richtlijnen schrijven voor dat winsten over de grondexploitaties moeten worden verantwoord naar rato van de voortgang van de gebiedsontwikkeling. Daarvoor wordt de Percentage of Completion [POC] methode gehanteerd:

$$POC = \frac{gerealiseerde\ uitgaven}{begrote\ uitgaven}\ x\ \frac{gerealiseerde\ opbrengsten}{begrote\ opbrengsten}$$

Als bijvoorbeeld 60% van de uitgaven (investeringen plus rentelasten) is gerealiseerd en 25% van de kavels is verkocht, dan beschouwen we het plan voor 15% gereed. Dit percentage van de totale winstverwachting over de gehele looptijd is dan de winst naar rato van de voortgang tot en met het boekjaar. Door dit te salderen met de verantwoorde tussentijdse winsten in eerdere jaren, kan de winst over het betreffende boekjaar worden bepaald.

De methodiek is uitgebreid toegelicht in enkele bijlagen bij de BBV notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken. De cijfermatige uitwerking is voer voor vakspecialisten. We gaan daar in dit MPG niet nader op in, wel lichten we een tweetal aspecten kort toe.

Verwerken verliezen eerdere jaren

De methodiek schrijft niet expliciet voor hoe omgegaan moet worden met verliezen die in eerdere jaren zijn verantwoord. Wij brengen deze verliezen in mindering op de (gerealiseerde en begrote) uitgaven. We behandelen deze daarmee als waarderingscorrectie van investeringen die niet geheel terugverdiend kunnen worden.

Cirkelredenering rente en winst

In het MPG bepalen we ook de tussentijdse winst in de komende jaren. Winstneming leidt boekhoudkundig tot het verhogen van de boekwaarde. En dat leidt vervolgens tot hogere rentelasten in de toekomst en een lagere winstverwachting. Voor de prognose in het MPG benaderen we deze wisselwerking rekenkundig zo goed mogelijk. Voor de verantwoording over het boekjaar laten we de rentelast over toekomstige winstnemingen buiten beschouwing.

Marktrisico's

Grondexploitaties kennen doorgaans een looptijd van meerdere jaren. De exploitatiebegrotingen actualiseren we jaarlijks. Per complex houden we rekening met risico's die specifiek verbonden zijn met dat project. Risico's waarvan we inschatten dat de kans van optreden hoger is dan 50% vertalen we in de betreffende exploitatiebegroting.

We onderkennen daarnaast dat er risico's kunnen optreden die het gevolg zijn van marktomstandigheden. We hanteren daarbij de volgende parameters:

Effecten voor bepaling marktrisico	Scenario	
	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie		
Kostenstijging	10%	20%
Daling opbrengsten	5%	10%
Vertraging looptijd in jaren	3	7
Kans op gezamenlijk optreden effecten	50%	33%

Voor ieder complex wordt het effect van kostenstijging, daling opbrengsten en vertraging van de looptijd in twee scenario's bepaald. De kans dat al deze effecten tegelijkertijd en gezamenlijk optreden schatten we in op 50% respectievelijk 33%.

De parameters zijn niet gewijzigd ten opzichte van de voorgaande begroting.

Via de paragraaf Grondbeleid bij de jaarrekening geven we inzicht in de uitkomsten van de analyse van de markt- en de projectspecifieke risico's. Daarbij zetten de benodigde weerstandscapaciteit af tegen het beschikbare vermogen om de gesignaleerde risico's op te vangen.

Uitkomsten grondexploitatie jaarrekening 2025 CONCEPT

In de Paragraaf Grondbeleid van de (concept) jaarrekening 2025 is een uitgebreide verantwoording opgenomen over de waardering en de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. In het kader van deze MPG volstaan we daarom met een korte samenvatting van de belangrijkste uitkomsten.

Resultaat Bouwgronden in exploitatie in 2025
Het positieve resultaat over het jaar 2025 voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt volgens de concept jaarrekening € 782.664. Dit resultaat is als volgt samengesteld:

Tussentijdse winst op grond van POC methodiek	€ 805.664
Af: hogere verliesvoorziening Everskamp Ruurlo	- 23.000
Totaal winst Bouwgronden in exploitatie 2025	**€ 782.664**

De winst is met name gerealiseerd in de complexen Elbrink Leenkamer (€ 522.000) en Elbrink Heure (€ 105.422) in Borculo, Zwilbroekseweg Eibergen (€ 51.636) en Vonderman Noordijk (€ 52.425).

Door actualisatie van de civiele uitgaven voor woonrijp maken en tegenvallende verkoopopbrengsten binnen het bedrijfsterrein Everskamp in Ruurlo valt het al verwachte toekomstige verlies € 23.000 hoger uit. Voor het verlies is een voorziening gevormd (eind 2025 € 275.000). Voor de overige complexen verwachten we geen verliezen.

Boekwaarde Bouwgronden in exploitatie
De boekwaarde van de gronden bedraagt per 31 december 2025 € 1.381.000 na winstbestemming. Eind 2024 bedroeg de boekwaarde nog € 1.906.000.

De daling is voor € 1.480.000 het gevolg van opbrengsten uit kavelverkopen. Daartegenover staat een beperkt bedrag van € 150.000 aan investeringen, zodat de boekwaarde per saldo met € 1.330.000 is verminderd. De verantwoording van de (tussentijdse) winst van € 805.000 resulteert uiteindelijk in een afname van de boekwaarde van afgerond € 525.000.

Voorzieningen voor verliezen
Voor verwachte toekomstige verliezen vormt de gemeente per complex een voorziening tegen de contante waarde (het eindresultaat gecorrigeerd met een discontovoet van 2%). Per eind 2025 wordt alleen voor het complex bedrijfsterrein Everskamp Ruurlo een verlies van € 275.000 verwacht.

Voorstel resultaatbestemming 2025
De winst op de Bouwgronden in exploitatie [BIE] over 2025 bedraagt € 782.664. De toegerekende vennootschapsbelasting over de fiscale winst bedraagt € 100.000, zodat netto € 682.664 winst resulteert. Op de post (strategische) gronden binnen de Materiële vaste activa is een verlies verantwoord van € 83.146. Van dit verlies is € 62.148 gedekt door een bijdrage vanuit de reserve wegens de WBI gelden. Per saldo bedraagt het positieve resultaat op onze grondposities € 661.666. Over het jaar 2025 was in de begroting al rekening gehouden met een positief resultaat van € 400.000. Het verschil ad € 261.666 kan worden toegevoegd aan de Algemene reserve Grondexploitatie. Per 31 december 2025 is de omvang van deze reserve dan € 1.889.615.

Deze reserve dient voor het opvangen van risico's binnen de grondexploitaties onder de balanspost Bouwgronden in exploitatie. Per eind 2025 schatten we in dat de totale omvang van de projectspecifieke risico's en de algemene marktrisico's in de bandbreedte van € 447.000 tot € 645.000 ligt. Hierbij hebben we ook rekening gehouden met de risico's die samenhangen met de (strategische) grondposities die al wel in bezit zijn maar die nog niet in exploitatie zijn genomen.
Het weerstandsvermogen – de verhouding tussen de reserve en risico's - kwalificeren we daarmee als uitstekend.

In de Nota Reserves en voorzieningen 2023 is opgenomen dat een ratio van 2,0 als plafond geldt voor de reserve grondexploitatie. Per eind 2025 is het plafond € 1.300.000 (2 maal het totale risico ofwel 2x € 645.000). In het kader van de resultaatbestemming over 2025 zal daarom voorgesteld worden om de Algemene Reserve Grondexploitatie met € 589.000 te verlagen (van € 1.889.615 tot € 1.300.000).

Op de volgende pagina is een totaaloverzicht van de complexen over het boekjaar 2025 weergegeven.

Verloop boekwaarde complexen Bouwgronden in exploitatie in 2025

Het overzicht hieronder geeft per complex het verloop van de boekwaarde in het boekjaar 2025 weer. Ook is de uitkomst van de tussentijdse resultaatneming op basis van de voorgeschreven Percentage of Completion [POC] methode weergegeven. De cijfers sluiten naadloos aan op de verantwoording van de complexen zoals opgenomen in de concept jaarrekening 2025 die eveneens in juni 2026 door de gemeenteraad wordt behandeld.

Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde	Uitgave	Opbrengst	Boekwaarde	POC in %	Resultaatbepaling boekjaar 2025						Boekwaarde
	1 jan 2025			*31 dec 2025 vóór bestemming*		*totaal na aftrek risico*	*winst obv POC*	*winst vorige jaren*	*resultaat voor mut vzg*	*mutatie voorziening*	*resultaat totaal*	*31 dec 2025 na bestemming*
	a	*b*	*c*	*d = a+b-c*	*e*	*f*	*g = e * f*	*h*	*i*	*j*	*k = i+j*	*l = d-i*
Bedrijventerreinen												
Kiefte 4 Eibergen	1.646.450	53.913	279.360	1.421.003	67%	1.214.501	819.000	782.000	37.000	-	37.000	1.458.003
Everskamp Ruurlo	513.881	15.745	340.854	188.773	70%	- 286.228	-	11.000	-	- 23.000	- 23.000	188.773
Woongebieden												
Zwilbroekseweg Eibergen	- 73.477	21.840	-	- 51.636	100%	158.636	158.636	107.000	51.636	-	51.636	-
Op de Bleek Eibergen	- 11.311	-	-	- 11.311	99%	468.672	464.000	465.000	-	-	-	- 11.311
Vonderman Noordijk	- 52.924	499	-	- 52.425	100%	197.425	197.425	145.000	52.425	-	52.425	-
Olland Noord Rietmolen	- 20.161	-	-	- 20.161	100%	727.161	727.161	707.000	20.161	-	20.161	-
De Mölle Haarlo	- 45.787	-	-	- 45.787	61%	- 3.881	-	-	-	-	-	- 45.787
De Heuver Gelselaar	- 46.636	-	-	- 46.636	94%	141.019	133.000	128.000	5.000	-	5.000	- 41.636
Leusinkbrink Ruurlo	- 16.794	1.009	9.250	- 25.035	100%	814.122	810.000	798.000	12.000	-	12.000	- 13.035
Elbrink De Heure Borculo	- 144.132	38.690	-	- 105.442	100%	324.442	324.442	219.000	105.442	-	105.442	-
Elbrink Leenkamer Borculo	156.846	18.971	851.424	- 675.606	31%	1.668.174	522.000	-	522.000	-	522.000	- 153.606
Bouwgronden in exploitatie	**1.905.957**	**150.668**	**1.480.888**	**575.736**		**5.424.043**	**4.155.664**	**3.362.000**	**805.664**	**- 23.000**	**782.664**	**1.381.401**
Per programma												
Bedrijventerreinen en overig	2.160.331	69.658	620.214	1.609.776		928.273	819.000	793.000	37.000	- 23.000	14.000	1.646.776
Woongebieden	- 254.375	81.009	860.674	- 1.034.040		4.495.770	3.336.664	2.569.000	768.664	-	768.664	- 265.376

Grondposities binnen de Materiële vaste activa

De gemeente Berkelland heeft in het verleden grondposities verworven waarvoor (nog) geen concreet plan bestaat. De BBV voorschriften stellen dat deze gronden verantwoord moeten worden onder de post Materiële vaste activa. Vaak is een planologische procedure noodzakelijk om de gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. Bij het wijzigen van het omgevingsplan of het verlenen van een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplan activiteit [BOPA] zal een exploitatiebegroting door de raad moeten worden vastgesteld. Vanaf dat moment is het complex voor de grondexploitatie geopend en kwalificeren de gronden als Bouwgrond in exploitatie onder de balanspost Voorraden.

Hiernaast is een overzicht opgenomen van de locaties waarvoor op dit moment (nog) geen reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling bestaat of waarvoor nog een grondexploitatiebegroting moet worden vastgesteld.

We hebben per eind 2019 in lijn met het BBV een marktwaardetoets laten uitvoeren. Daarbij is de marktwaarde in de huidige planologische bestemming vergeleken met de balanswaarde. Totaal bedraagt de oppervlakte van de grondposities circa 30 hectare. Per m2 is de gemiddelde waardering € 11,00.

De jaarlijkse kosten die samenhangen met deze gronden bestaan voornamelijk uit belastingen en rentetoerekening. Over 2025 bedroeg de rente over de boekwaarde van de materiële vaste activa 0%. De kosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht en leiden dus niet tot een verhoging van de balanswaarden.

Ontwikkelingen in 2026
Voor Leusinkbrink Zuid in Ruurlo is een herziening van het bestemmingsplan vastgesteld. Hiertegen is beroep ingesteld bij de Raad van State. Desondanks zijn we in 2025 gestart met het opstellen van het bestek voor het bouw- en woonrijp maken. We verwachten medio 2026 de begroting ter vaststelling aan te bieden.

Ook voor de locaties Lichtenhorst Borculo (appartementen), Groenloseweg Eibergen (COA locatie), Simmelink Eibergen (voormalige school), Schoolstraat Gelselaar (3 woningen), Leusinkbrink Noord Ruurlo en Hoflaan Borculo (modulaire woningen) zijn bouwplannen in voorbereiding.

Gronden materiële vaste activa	Balanswaarde *per 31-12-25*
Lichtenhorst Borculo	47.968
Hoflaan e.o. Borculo	114.000
Elbrink III Borculo	16.000
Kiefte ll Berenpas Eibergen	80.470
Groenloseweg t.o.Vrijersm. Eibergen	295.926
Schoolstraat Gelselaar	702
Kronenkamp Neede	11.918
Willibrordusschool Ruurlo	45.537
Marijkestraat Neede	12.000
Leusinkbrink Zuid	1.594.455
Leusinkbrink Noord	578.738
Leusinkbrink westzijde Brinklaan	200.901
Simmelink Eibergen	-
Totaal MVA voorraad strategische gronden	2.998.614
Olland zuid Rietmolen	47.241
Reefhorst Neede	52.416
Ruilgronden Lintveldseweg Eibergen	134.001
Volkstuin en ijsbaan Ruurlo	80.000
Totaal MVA voorraad overige gronden	313.658
Erfpachtsgronden	34.810
Totaal generaal	**3.347.082**

Facilitaire gebiedsontwikkelingen

Volledigheidshalve merken wij nog op dat particuliere gebiedsontwikkelingen hierboven buiten beschouwing zijn gebleven. De gemeente faciliteert de nieuwe ontwikkeling dan door de ruimtelijke procedures te voeren. Naast de plankosten moet de gemeente in sommige gevallen ook investeringen doen in de openbare ruimte. Voor zover de plankosten en investeringen toerekenbaar zijn aan de beoogde gebiedsontwikkeling, zullen deze in de vorm van een exploitatiebijdrage op de grondeigenaar worden verhaald. De afspraken over kostenverhaal worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Een *anterieure* overeenkomst wordt gesloten *voordat* de wijziging van het Omgevingsplan wordt vastgesteld of de vergunning voor de Buitenplanse Omgevingsplan Activiteit [BOPA] wordt verleend.

Bij deze vorm van gebiedsontwikkeling exploiteert de gemeente doorgaans zelf geen eigen grondposities door het uitgeven van kavels. Wel kan het voorkomen dat de gemeente grond inbrengt of uitruilt om een betere inrichting van het plan mogelijk te maken. Ook daarover zullen dan in de anterieure overeenkomst marktconforme afspraken worden gemaakt.

In lijn met de notitie van de commissie BBV kwalificeren deze particuliere plannen niet als gemeentelijke grondexploitaties en worden daarom niet verantwoord via de balanspost voorraden, onderhanden werk. Om deze reden vallen deze plannen niet onder de reikwijdte van het MPG.

Wel vermelden we hier het bedrijventerrein de Russchemors in Neede. Hiervoor ontvangt de gemeente bij iedere grondverkoop door de ontwikkelaar een geïndexeerde exploitatiebijdrage per m2. De nog te verwachten bijdrage (per eind 2025 ruim € 65.000) verantwoorden we onder de balanspost Vorderingen. Omdat deze vordering pas opeisbaar is bij daadwerkelijke levering van de bedrijfskavel aan de eindgebruiker, staat tegenover deze vordering een voorziening. Deze valt naar rato van de gerealiseerde verkopen vrij ten gunste van het betreffende boekjaar.

Gebiedsonderneming Laarberg

De gemeente Berkelland ontwikkelt samen met de gemeente Oost Gelre het regionale bedrijventerrein Laarberg bij Groenlo. Voor deze ontwikkeling zijn in 2010 een tweetal zelfstandige vennootschappen opgericht. De commanditaire vennootschap Gebiedsonderneming Laarberg CV voert de grondexploitatie uit. Beide gemeenten nemen hierin voor 48% deel. De overige 4% is in handen van de besloten vennootschap Gebiedsonderneming Laarberg BV. Deze vennootschap voert als bestuurder het beheer en de directietaken uit. De aandelen van de BV zijn in handen van beide gemeenten (ieder voor 50%).

Een externe raad van commissarissen adviseert aan en houdt toezicht op de bedrijfsvoering door de directie. De gemeente Oost Gelre fungeert als grondgebiedgemeente en voert de benodigde ruimtelijke procedures. De rol van beide gemeenten binnen de governance-structuur is beperkt tot aandeelhouder. De gemeenten staan daarnaast beide garant richting de financier van de onderneming voor maximaal € 12,5 miljoen elk.

Via de periodieke vergaderingen van de aandeelhouders van de BV en vennoten van de CV kunnen de gemeenten invloed uitoefenen. De gemeenten besluiten onder meer over statutenwijzigingen, directiebenoeming, exploitatiebegroting en verantwoording via de jaarrekening. De opzet van de governance-structuur stelt de onderneming en de gemeenten in staat daadkrachtig en flexibel te opereren.

In de gemeentelijke begroting en jaarrekening wordt de Gebiedsonderneming Laarberg verantwoord via de Paragraaf Verbonden partijen. De financiële verantwoording (jaarstukken en begroting) van de onderneming wordt jaarlijks vertrouwelijk via de griffie ter beschikking gesteld aan de gemeenteraad. Ook organiseert de onderneming periodiek een bijeenkomst om de raadsleden te informeren over actuele ontwikkelingen binnen het regionale bedrijventerrein. De onderneming brengt met enige regelmaat ook een nieuwsbrief uit. We verwijzen voor meer informatie graag naar https://www.laarberg.nl .

Prognose Bouwgronden in exploitatie

Dit hoofdstuk geeft op totaalniveau en op complexniveau de actuele prognose weer van de Bouwgronden in exploitatie.

Aan de linkerzijde zijn per complex telkens de volgende onderwerpen opgenomen:

- ✓ Beschrijving
- ✓ Toelichting financieel
- ✓ Risico's
- ✓ Programma
- ✓ Verbeelding

Aan de rechterzijde is het financiële meerjaren perspectief opgenomen.
Het vertrekpunt voor het perspectief met ingang van 2026 is de boekwaarde van het complex per 1 januari 2026. Daarin is de bestemming van het resultaat over het jaar 2025, vooruitlopend op het vaststellen van de jaarrekening 2025, al verwerkt.

De financiële begroting is ingedeeld naar type investering en opbrengst.
Aangegeven is welke wijzigingen in de geactualiseerde begroting zijn verwerkt ten opzichte van de voorgaande begroting (die onderdeel was van de waardering bij de jaarrekening 2024). Het verschil tussen de actuele begroting per 1 januari 2026 en de boekwaarde is als budget beschikbaar voor de resterende looptijd.

Om inzicht te geven in de uitgaven, opbrengsten en tussentijdse winstnemingen per jaar, is per complex grafisch de verwachte cashflow weergegeven.

Middels het MPG 2026 stelt de gemeenteraad voor de Bouwgronden in exploitatie de geactualiseerde begroting vast. Dit MPG draagt daarmee bij aan een zorgvuldige uitvoering van het budgetrecht van de raad.

Prognoses van de uitgifte per programma

Per complex is op de volgende bladzijden de financiële begroting van de opbrengsten opgenomen. Om ook een indruk te geven van de totaal verwachte uitgifte van bouwgrond in m² voor de bedrijventerreinen en het aantal woningbouwkavels zijn de volgende grafieken opgenomen:

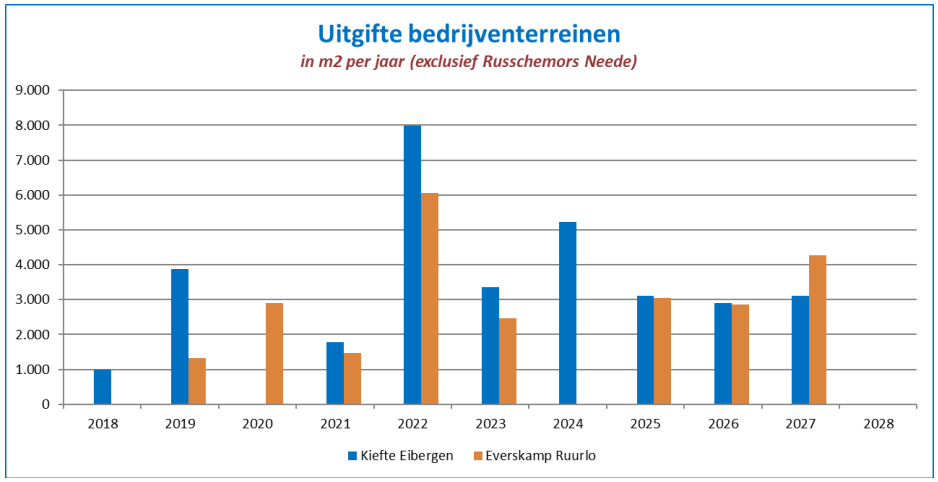

BOUWGRONDEN IN EXPLOITATIE TOTAAL GENERAAL

Beschrijving

Hiernaast is het totaaloverzicht opgenomen van de Bouwgronden die op 1 januari 2026 in exploitatie zijn. De begrotingen kennen een maximale looptijd van 10 jaar.

Toelichting financieel

De totale boekwaarde van de complexen bedraagt per 1 januari 2026 € 1,379 miljoen. Aan investeringen is nog € 1,264 miljoen geraamd. Gedurende de resterende looptijd van de exploitaties verwachten we € 4,036 miljoen opbrengsten. In de begrotingen is rekening gehouden met prijsstijgingen door inflatie en rentelasten voor een bedrag van afgerond € 77.500. Per saldo resulteert dit in een positieve kasstroom van € 2,694 miljoen. Het verwachte resultaat op de complexen bedraagt dan € 1,313 miljoen.

We merken op dat in de jaarrekening 2025 een verwachte winst van € 1,316 miljoen is genoemd. Het kleine verschil betreft de theoretisch bepaalde rentelast die de komende jaren over de tussentijdse winstnemingen zal worden berekend, zoals op pagina 4 vermeld.

Risico's

De becijferde risico's op basis van de parameters laten zich als volgt samenvatten:

Type risico per scenario	tegenvallend	kritiek
kostenstijging	110.000	226.000
daling opbrengsten	202.000	404.000
vertraging looptijd	11.000	26.000
marktrisico bij 50% resp 33%	166.000	215.000
projectrisico	60.000	60.000
benodigde weerstandscapaciteit	**226.000**	**275.000**

Programma

Bedrijfskavels: 13.159 m2 in de komende 2 jaar
Woningkavels: 7 kavels (exclusief uitgifte door derde in complex Leusinkbrink)

Begrotingswijzigingen

De vast te stellen begrotingswijzigingen zijn het gevolg van de jaarlijkse actualisering van de ramingen voor de investeringen en opbrengsten uit kavelverkopen. Indirect wijzigen door een aangepaste planning ook de ramingen voor inflatie en rente. Er is geen sprake van inhoudelijke aanpassingen op het vastgestelde planologische programma. Op totaalniveau bedraagt de bijstelling van de begroting € 40.000, ofwel 1,0% van de voorgaande begroting. Waar nodig zullen wij verderop per plan een nadere toelichting geven.

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
TOTAAL GENERAAL	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	6.318.553	6.318.553	-	6.318.553	-
Civiel	4.011.055	5.022.925	71.917	5.094.842	1.083.787
Plankosten	6.990.966	7.196.768	- 25.342	7.171.426	180.460
Afwaarderingen	- 2.492.757	- 2.492.757	-	- 2.492.757	-
Investering	14.827.817	16.045.489	46.576	16.092.064	1.264.247
Verkoop	15.780.758	18.148.126	34.245	18.182.371	2.401.613
Overige opbrengsten	4.425.657	6.056.287	3.669	6.059.956	1.634.300
Opbrengsten	20.206.414	24.204.413	37.914	24.242.327	4.035.913
Indexatie	-	109.876	- 34.144	75.732	75.732
Rentelasten	3.999.998	3.994.357	3.795	3.998.153	- 1.846
Rente over winstdeel	-	22.303	- 18.687	3.616	3.616
Financieringslasten	3.999.998	4.126.536	- 49.036	4.077.500	77.502
Cashflow	1.378.599	4.032.388	40.374	4.072.763	2.694.163
Winst t/m 2024	2.184.000		Budget miv 2026		2.694.163
Te verwerken winst 2025	576.000		Af: boekwaarde eind '25		1.381.401
Boekwaarde 1 januari '26	**1.381.401**		**Nog te verwachten winst**		**1.312.763**

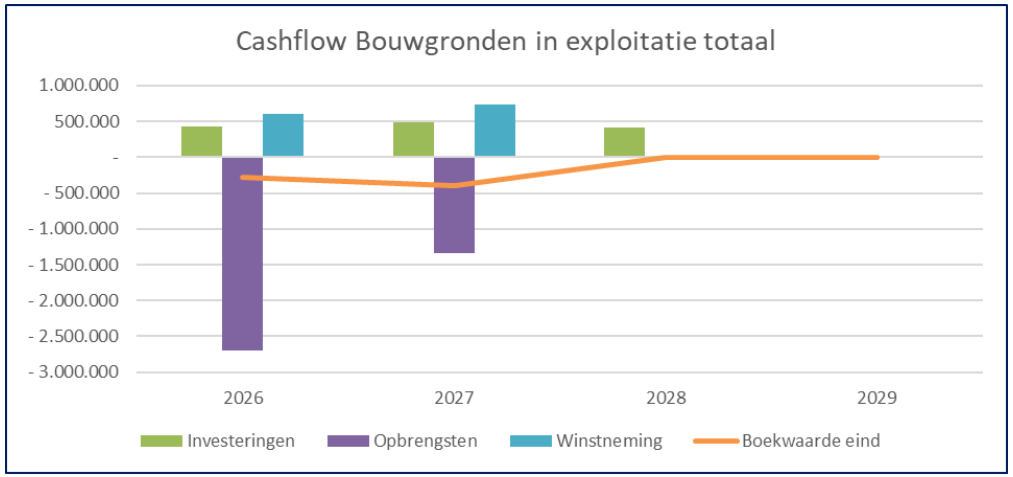

BEDRIJVENTERREIN KIEFTE IV EIBERGEN

Beschrijving

Bedrijventerrein de Kiefte ligt ten zuiden van Eibergen. Het terrein ligt direct nabij de N18. De uitgifte van bedrijfskavels heeft het afgelopen decennium als gevolg van de vastgoedcrisis en de werkzaamheden aan de nieuwe N18 vertraging opgelopen.

Toelichting financieel

In de meerjaren prognose baseren we de verwachte uitgifte in m2 op informatie over concrete belangstelling voor de kavels, blijkend uit gesprekken of verleende reserveringen op een perceel. De geraamde opbrengst bedraagt € 90 per m2.
In het kader van de aanleg van de N18 is met Rijkswaterstaat overeenstemming bereikt over compensatie van € 1,6 miljoen voor kavels die niet meer uitgeefbaar zijn. In 2024 is de eindversie van de concept overeenkomst ter finale beoordeling ontvangen. Dit traject is als gevolg van noodzakelijke bodemonderzoeken vertraagd. In 2025 zijn vervolgens alle onderliggende tekeningen opgesteld in samenspraak met omliggende gemeenten en waterschappen.

Rijkwaterstaat heeft daarbij ook naastgelegen agrarische gronden aan de gemeente aangeboden. In 2025 is er discussie ontstaan over de gewijzigde bestemming van deze gronden naar bos in relatie tot de gevraagde koopsom. Dit bemoeilijkt de beoogde ontwikkeling tot bedrijventerrein Kiefte V. Over de aankoop moet de gemeenteraad nog besluiten. We streven er naar dit traject in 2026 eindelijk af te kunnen ronden.

Risico's

Zolang de afspraken met Rijkswaterstaat nog niet definitief zijn vastgelegd bestaat er een risico op het ontvangen van de compensatie. Het risico is becijferd op € 50.000.

Programma

Bedrijfskavels: nog 6.027 m2 te leveren (al in optie / reservering)

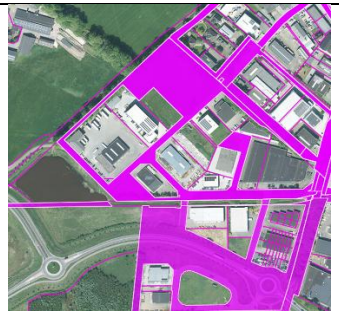

Roze: eigendom gemeente

Oranje: in optie / reservering

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
Kiefte 4 Eibergen	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	1.898.373	1.898.373	-	1.898.373	-
Civiel	1.599.442	1.788.910	17.189	1.806.099	206.657
Plankosten	495.259	537.456	- 6.102	531.354	36.096
Afwaarderingen	- 137.371	- 137.371	-	- 137.371	-
Investering	3.855.702	4.087.368	11.087	4.098.455	242.753
Verkoop	4.923.300	5.498.490	- 32.760	5.465.730	542.430
Overige opbrengsten	222.777	1.839.492	-	1.839.492	1.616.715
Opbrengsten	5.146.077	7.337.982	- 32.760	7.305.222	2.159.145
Indexatie	-	17.169	- 7.022	10.147	10.147
Rentelasten	1.929.378	1.940.153	- 8.035	1.932.119	2.741
Rente over winstdeel		8.762	- 7.773	989	989
Financieringslasten	1.929.378	1.966.085	- 22.830	1.943.255	13.877
Cashflow	- 639.003	1.284.529	- 21.017	1.263.512	1.902.515

Winst t/m 2024	782.000	Budget miv 2026	1.902.515
Verwerken resultaat 2025	37.000	Af: boekwaarde eind '25	1.458.003
Boekwaarde 1 januari '26	**1.458.003**	**Nog te verwachten winst**	**444.512**

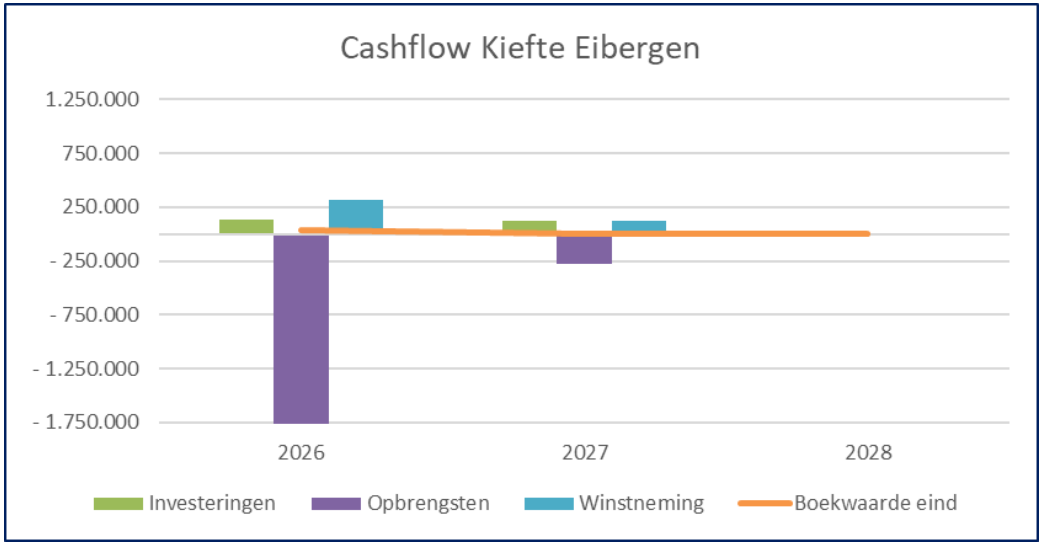

BEDRIJVENTERREIN EVERSKAMP RUURLO

Beschrijving

Bedrijventerrein Everskamp ligt ten zuiden van het spoor in Ruurlo. De verkoop van bedrijfskavels voor nieuwbouw is langere tijd achter gebleven bij de verwachtingen. In Ruurlo is daarbij ingezet op de herinvulling van leegstaande bedrijfspanden. Afgelopen jaren is een voorzichtig herstel zichtbaar. Er zijn meerdere kavels aan de rondweg uitgegeven voor onder meer bedrijfsverzamelgebouwen. Er bestaat concrete belangstelling voor de laatste bedrijfskavels, naar verwachting worden deze in 2026 en 2027 aan de kopers geleverd.

Toelichting financieel

In de meerjaren prognose baseren we de uitgifteprognose op informatie over de belangstelling voor kavels zoals die blijkt uit gesprekken of concrete reserveringen. Totaal is nog ruim 7.000 m2 uitgeefbaar. We verwachten deze percelen in 2 jaar uit te kunnen geven. De geraamde opbrengst bedraagt € 110 per m2 voor zichtlocaties aan de rondweg en € 90 voor overige percelen.

De bijstelling van de civiele kosten is onder meer veroorzaakt door actualisatie van prijzen voor woonrijp maken. Voor het verwachte verlies op einddatum groot € 289.969 is een voorziening getroffen van € 275.000 (2% discontovoet).

Risico's

Er bestaat nog een zeer gering risico dat een deel van het perceel als gevolg van de archeologische bodemvondsten niet (of pas later) kan worden verkocht. Het effect is geraamd op maximaal € 517.000 met een kans van 1%. Het becijferde risico is dan € 6.000.

Programma

Bedrijfskavels: 7.132 m2 uitgeefbaar, verwachte levering in 2026-2027

Rood: eigendom gemeente

Bruin: uitgeefbaar (in optie)

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
Everskamp Ruurlo	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	2.420.842	2.420.842	-	2.420.842	-
Civiel	1.264.793	1.936.615	49.949	1.986.565	721.771
Plankosten	391.181	506.425	3.488	509.913	118.732
Afwaarderingen	- 970.676	- 970.676	-	- 970.676	-
Investering	3.106.140	3.893.206	53.437	3.946.643	840.503
Verkoop	4.082.663	4.862.343	4.840	4.867.183	784.520
Overige opbrengsten	65.805	79.338	547	79.885	14.081
Opbrengsten	4.148.468	4.941.681	5.387	4.947.068	798.601
Indexatie	-	82.926	- 22.581	60.345	60.345
Rentelasten	1.220.101	1.226.913	- 6.605	1.220.308	207
Rente over winstdeel		- 7.113	5.854	- 1.259	- 1.259
Financieringslasten	1.220.101	1.302.725	- 23.331	1.279.394	59.293
Cashflow	- 177.773	- 254.250	- 24.719	- 278.969	- 101.196

Winst t/m 2024	11.000	Budget miv 2026	- 101.196
Verwerken resultaat 2025	-	Af: boekwaarde eind '25	188.773
Boekwaarde 1 januari '26	**188.773**	**Nog te verwachten verlies**	**- 289.969**

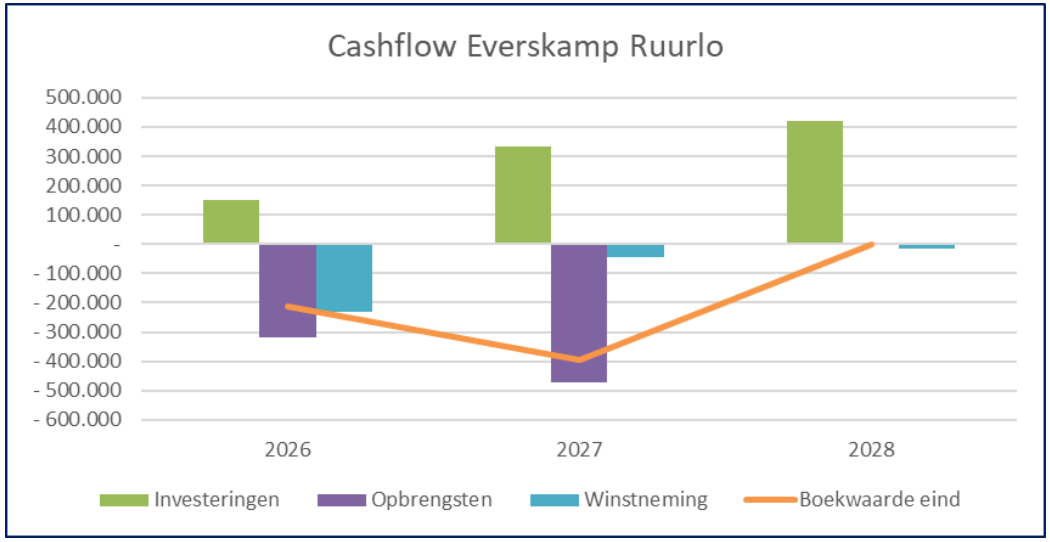

OP DE BLEEK EIBERGEN

Beschrijving

Dit betreft de gebiedsontwikkeling van het voormalige KTV terrein. De exploitatie wordt door ontwikkelaar Ter Steege gevoerd. Het plan wordt onder de gemeentelijke Bouwgronden in exploitatie verantwoord omdat de gemeente in het verleden grondposities heeft ingebracht. Met de ontwikkelaar is overeenstemming bereikt over een aanpassing van het woningbouwprogramma. Het gewijzigde bestemmingsplan is in 2018 vastgesteld. De woonwijk is afgerond en de openbare ruimte is aan de gemeente overgedragen. Voor het voormalige ketelhuis als beeldbepalend erfgoed wordt een plan voor 6 inpandige woningen voorbereid. De realisatie van woon-werk kavels op bedrijventerrein de Mors vergt meer doorlooptijd dan verwacht.

Toelichting financieel

Over de afgelopen jaren is totaal € 465.000 winst verantwoord. De boekwaarde bedraagt eind 2025 € 11.000 negatief.
De nog verwachte kosten hebben betrekking op de realisatie van een kunstwerk. Dit beeld wordt door de ontwikkelaar en gemeente samen bekostigd en komt tot stand met betrokkenheid van de kinderen in de wijk. Na oplevering van dit beeld (mei 2026) kan het complex administratief worden afgesloten.

Risico's

Er zijn geen specifieke risico's binnen dit complex.

Programma

Woningen: nog beschikbaar zijn 3 woon-werkkavels, zie www.opdebleek.nl

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
Op de Bleek Eibergen	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	2	2	-	2	-
Civiel	805.986	813.486	-	813.486	7.500
Plankosten	668.294	668.294	-	668.294	-
Afwaarderingen	-	-	-	-	-
Investering	1.474.283	1.481.783	-	1.481.783	7.500
Verkoop	821.472	821.472	-	821.472	-
Overige opbrengsten	991.267	991.267	-	991.267	-
Opbrengsten	1.812.739	1.812.739	-	1.812.739	-
Indexatie	-	185	- 18	167	167
Rentelasten	- 137.854	- 137.967	85	- 137.882	- 28
Rente over winstdeel		-	-	-	-
Financieringslasten	- 137.854	- 137.782	67	- 137.715	139
Cashflow	476.311	468.739	- 67	468.672	- 7.639

Winst t/m 2024	465.000	Budget miv 2026	- 7.639
Verwerken resultaat 2025	-	Af: boekwaarde eind '25	- 11.311
Boekwaarde 1 januari '26	**- 11.311**	**Nog te verwachten winst**	**3.672**

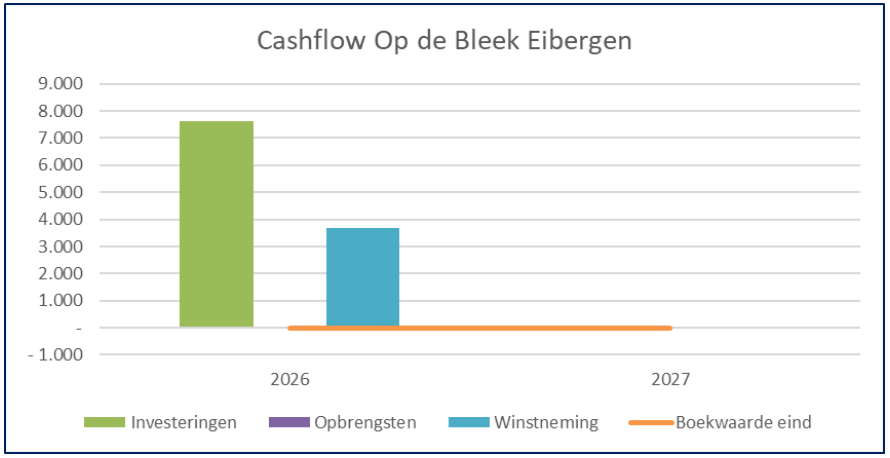

DE MOLLE HAARLO

Beschrijving

Op de locatie van het voormalige gemeenschapsgebouw De Molle aan de rand van de bebouwde kom in Haarlo is een kleinschalig woningbouwplan ontwikkeld. Planologisch zijn 5 woningen mogelijk. Hiervan zijn er al enkele jaren terug 3 gerealiseerd.
De resterende 2 kavels aan Het Kossink bleken door de incourante ligging moeilijk verkoopbaar, waardoor voorrang is gegeven aan andere locaties in Haarlo. De betreffende gronden zullen we betrekken bij een mogelijke ontwikkeling van de naastgelegen voormalige horecalocatie.

Toelichting financieel

Voorzichtigheidshalve houden we in de begroting geen rekening meer met de verkoopopbrengst voor de 2 kavels. Wel is nog budget beschikbaar voor civiele kosten voor de (her)inrichting van de openbare ruimte.

De boekwaarde per 1 januari 2026 bedraagt € 45.000 negatief. Per saldo verwachten we nog een zelfde bedrag uit te moeten geven voor de definitieve inrichting. We kunnen het complex naar verwachting bijna budgettair neutraal afsluiten.

Risico's

Er zijn geen significante risico's binnen dit complex.

Programma

Woningen: in theorie zijn nog 2 kavels uitgeefbaar (2^1 kapwoning)

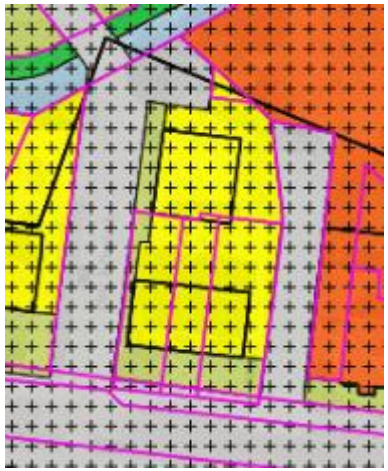

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
De Mölle Haarlo	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	3.090	3.090	-	3.090	-
Civiel	40.817	85.287	1.334	86.621	45.804
Plankosten	32.869	35.625	138	35.763	2.894
Afwaarderingen	- 19.710	- 19.710	-	- 19.710	-
Investering	57.066	104.292	1.472	105.764	48.698
Verkoop	124.070	124.070	-	124.070	-
Overige opbrengsten	-	-	-	-	-
Opbrengsten	124.070	124.070	-	124.070	-
Indexatie	-	1.166	- 82	1.084	1.084
Rentelasten	21.217	20.759	343	21.103	- 114
Rente over winstdeel		-	-	-	-
Financieringslasten	21.217	21.925	261	22.187	970
Cashflow	45.787	- 2.148	- 1.733	- 3.881	- 49.668

Winst t/m 2024	-	Budget miv 2026	- 49.668
Verwerken resultaat 2025	-	Af: boekwaarde eind '25	- 45.787
Boekwaarde 1 januari '26	**- 45.787**	**Nog te verwachten verlies**	**- 3.881**

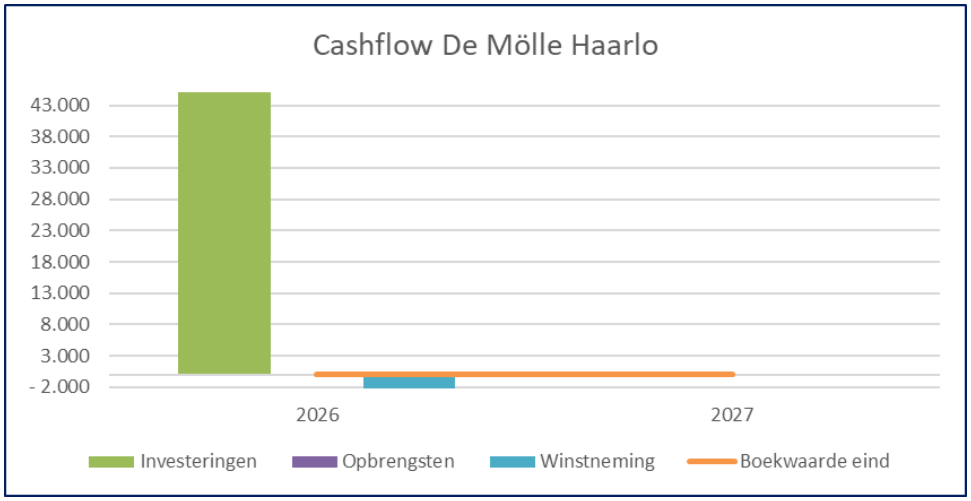

DE HEUVER GELSELAAR

Beschrijving

Aan de Dorpsstraat in Gelselaar ligt voormalige boerderij De Heuver. Deze karakteristieke locatie is jaren geleden verworven om planologisch ruimte te bieden voor nieuwbouw van woningen. De oorspronkelijke omvang van deze plannen is flink teruggeschroefd als gevolg van de verwachte demografische ontwikkelingen.
De boerderij is begin 2020 verkocht en is na een grondige restauratie getransformeerd tot 2 ruime woningen. Naast de boerderij zijn 3 vrijstaande woningen gerealiseerd.

Toelichting financieel

Projecten waarbij bedrijfsverplaatsingen aan de orde zijn, zijn economisch vaak niet rendabel te exploiteren. Ook het beperken van de planomvang leidt tot financiële consequenties. Afgelopen jaren is het plan met € 1.115.000 afgewaardeerd.

De boekwaarde per 1 januari 2026 bedraagt € 42.000 negatief. In de begroting is voor het jaar 2026 nog circa € 33.000 opgenomen voor civiele uitgaven (inrit / duiker) en inrichting van een groene bufferstrook.

Over de laatste jaren is een winst van totaal € 133.000 geboekt. Per saldo resteert de komende jaren nog een plusje van € 8.000. Het complex zal naar verwachting in 2026 kunnen worden afgesloten.

Risico's

Voor dit complex zijn geen specifieke risico's bekend.

Programma

Woningen: de laatste van de 3 kavels voor vrijstaande woningen is in 2024 geleverd

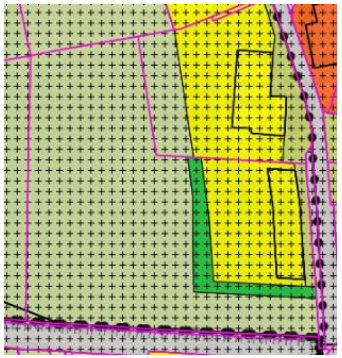

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
De Heuver Gelselaar	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	1.593.112	1.593.112	-	1.593.112	-
Civiel	154.010	179.010	-	179.010	25.000
Plankosten	120.789	133.789	- 5.000	128.789	8.000
Afwaarderingen	- 1.115.000	- 1.115.000	-	- 1.115.000	-
Investering	752.910	790.910	- 5.000	785.910	33.000
Verkoop	720.125	720.125	-	720.125	-
Overige opbrengsten	508.626	508.626	-	508.626	-
Opbrengsten	1.228.751	1.228.751	-	1.228.751	-
Indexatie	-	938	- 204	734	734
Rentelasten	301.204	300.088	1.000	301.087	- 117
Rente over winstdeel		650	- 638	13	13
Financieringslasten	301.204	301.676	158	301.834	630
Cashflow	174.636	136.165	4.842	141.007	- 33.630

Winst t/m 2024	128.000	Budget miv 2026	- 33.630
Verwerken resultaat 2025	5.000	Af: boekwaarde eind '25	- 41.636
Boekwaarde 1 januari '26	**- 41.636**	**Nog te verwachten winst**	**8.007**

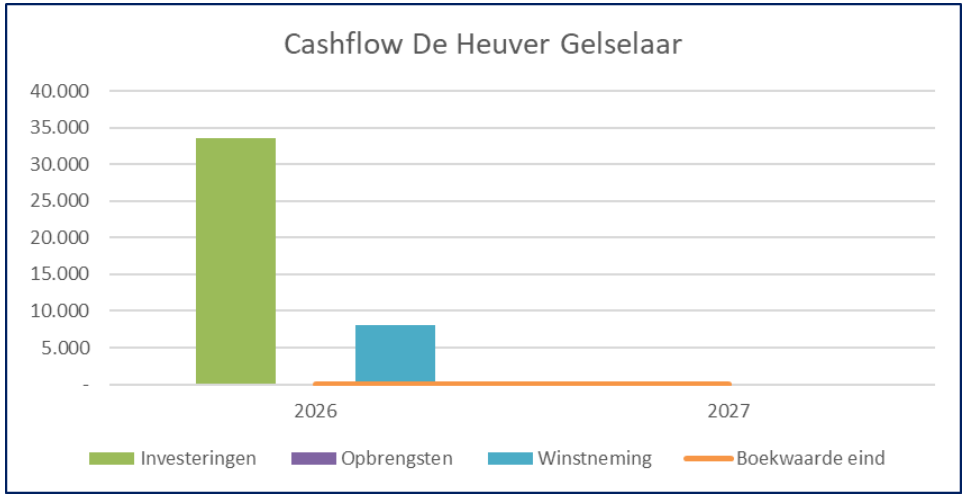

LEUSINKBRINK RUURLO (Zoomgebied en Zone Enkeerdlaan)

Beschrijving

Dit betreft een grootschalige gebiedsontwikkeling in opvolgende fases aan de oostzijde van Ruurlo. De gemeente Ruurlo heeft hiervoor in 2001 een overeenkomst gesloten met Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV. De ontwikkelaar is op grond daarvan verantwoordelijk voor de aanleg van civiele werken (waaronder de oostelijke en zuidelijke rondwegen) en de verkoop van kavels. De gemeente verwerft de grond, voert de planologische procedures, treedt op als financier en deelt voor 50% mee in een positief projectresultaat. De partijen voerden een juridische procedure in hoger beroep over de gevolgen van de demografische ontwikkelingen. Eind 2020 is een minnelijk akkoord bereikt. De effecten daarvan zijn in de cijfers verwerkt.

Toelichting financieel

Het overzicht hiernaast geeft een beperkt beeld van de totale financiële situatie. De exploitatie wordt immers in belangrijke mate verantwoord binnen de vennootschap. De uitkomsten van het bereikte akkoord zijn in de jaarrekening 2020 verwerkt. De plandelen Leusinkbrink Zuid, Noord en de 4 kavels aan de westzijde van de Brinklaan zijn op dat moment tegen taxatiewaarde overgeheveld naar de post Materiële vaste activa. De boekwaarde is met € 250.000 afgewaardeerd. Dit is gedekt door een bijdrage uit de voorziening voor demografische ontwikkelingen.

In de exploitatiebegroting resteert nu nog het afronden van het Zoomgebied en de Zone Enkeerdlaan. De boekwaarde voor de gronden die de gemeente in deze plandelen bezit bedraagt per 31 december 2025 € 13.000 negatief. Het gaat daarbij om circa 800 m2 kavels voor 2 woningen, waarvoor de gemeente contractueel € 11,35 per m2 ontvangt. In de begroting houden we voorzichtigheidshalve rekening met kosten voor herstel van de openbare ruimte die niet op anderen verhaald kan worden.

We verwachten komende jaren nog een beperkte winst van € 8.000 te realiseren. Het complex kan – na verkoop van de laatste 2 kavels – worden afgesloten.

Risico's

Door het bereiken van een minnelijk akkoord zijn de risico's sterk beperkt. Mogelijk kleven er nog wel fiscale consequenties aan. De kans hierop schatten we zeer laag in.

Programma

Woningen: in het Zoomgebied zijn eind 2025 nog 2 van de laatste 5 kavels beschikbaar (2x tweekapwoning en 3 rijwoningen).

Voor een actueel beeld van het plan verwijzen we naar www.ruurlo-bouwkavels.nl

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
Leusinkbrink Ruurlo	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	334.133	334.133	-	334.133	-
Civiel	46.882	58.905	361	59.266	12.384
Plankosten	5.276.385	5.295.079	- 13.955	5.281.124	4.738
Afwaarderingen	- 250.000	- 250.000	-	- 250.000	-
Investering	5.407.401	5.438.117	- 13.594	5.424.523	17.122
Verkoop	4.260.077	4.269.101	-	4.269.101	9.023
Overige opbrengsten	2.634.808	2.637.564	748	2.638.312	3.504
Opbrengsten	6.894.886	6.906.665	748	6.907.413	12.527
Indexatie	-	1.219	- 838	381	381
Rentelasten	664.450	664.130	257	664.387	- 63
Rente over winstdeel		51	- 21	30	30
Financieringslasten	664.450	665.401	- 602	664.798	348
Cashflow	823.035	803.147	14.945	818.092	- 4.944

Winst t/m 2024	798.000	Budget miv 2026	- 4.944
Verwerken resultaat 2025	12.000	Af: boekwaarde eind '25	- 13.035
Boekwaarde 1 januari '26	**- 13.035**	**Nog te verwachten winst**	**8.092**

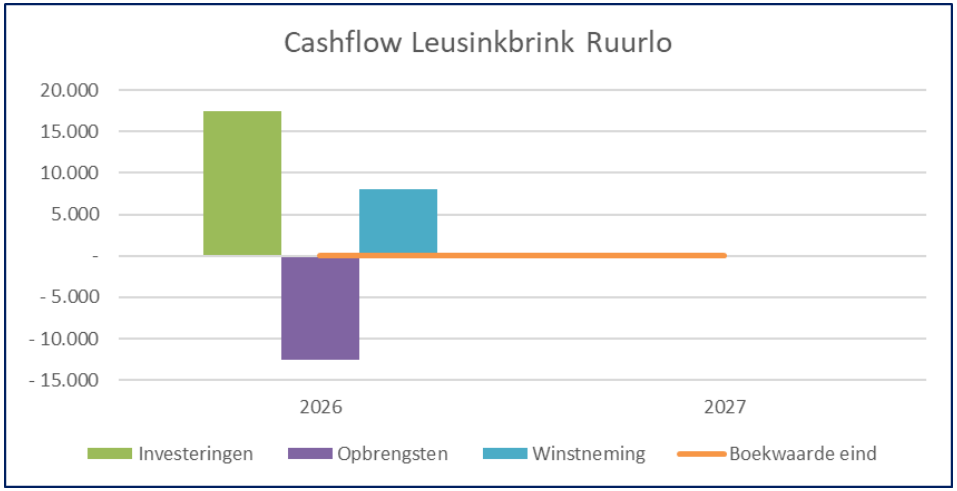

ELBRINK LEENKAMER BORCULO

Beschrijving

Aan de westzijde van Borculo ligt de wijk Elbrink. Woningbouw binnen een deel van dit plan was tot enkele jaren terug niet mogelijk als gevolg van de milieucontour rond de voormalige rioolwaterzuivering. In 2023 is het bestemmingsplan herzien voor het deel dat binnen deze contour ligt, waarbij ook de geurzone en gebruiksmogelijkheden van de waterzuivering zijn gewijzigd. Er kunnen 13 kavels worden gerealiseerd. De uitgifte verloopt in fases. In de eerste helft van 2024 zijn 6 kavels via loting aan de inschrijvers aangeboden. De notariële overdracht heeft in 2025 plaatsgevonden. Begin 2026 is de loting voor de overige 7 kavels verricht, levering daarvan is in 2026-2027 voorzien.

Toelichting financieel

De boekwaarde eind 2025 bedraagt € 154.000 negatief als gevolg van de gerealiseerde kavelverkopen. In 2025 is € 522.000 tussentijdse winst verantwoord.
Ten opzichte van de vorige begroting zijn slechts beperkte prijsaanpassingen gedaan. We verwachten voor civiele investeringen en plankosten nog “slechts” een bedrag van bijna € 75.000 nodig te hebben. Deze investering is relatief gering omdat het plangebied Elbrink al eerder woonrijp is aangelegd.

We ramen de opbrengsten voor de verkoop van 7 kavels op ruim € 1.065.000. Dit resulteert uiteindelijk in een nog te verwachten winst van circa € 1.142.000. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze winst hoog uitvalt omdat in eerdere jaren (2013) gelet op de krimp een forse afwaardering op de grondposities voor plan Elbrink is verantwoord. We verwachten het complex eind 2027 af te kunnen sluiten.

Risico’s

Er zijn geen specifieke risico’s verbonden aan dit complex.

Programma

Woningen: 13 kavels, waarvan 4 tweekappers en 1 vrijstaande woning

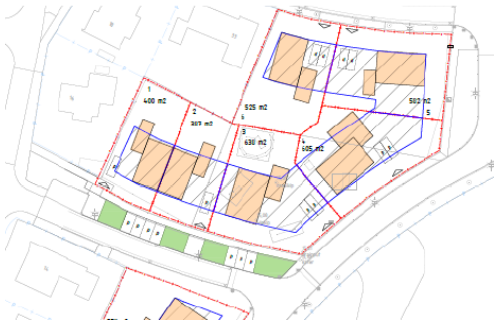

Fase 1: 6 kavels verkocht, in aanbouw

Fase 2: 7 kavels, verkoop in 2026

Omschrijving	Boekwaarde	Begroot			Budget
Elbrink Leenkamer 13 kavels	1 jan 2026	1 jan 2025	wijziging	1 jan 2026	miv 2026
Aankoop	69.000	69.000	-	69.000	-
Civiel	99.125	160.712	3.084	163.796	64.671
Plankosten	6.190	20.100	- 3.911	16.190	10.000
Afwaarderingen	-	-	-	-	-
Investering	174.314	249.812	- 826	248.985	74.671
Verkoop	849.050	1.852.525	62.165	1.914.690	1.065.640
Overige opbrengsten	2.374	-	2.374	2.374	-
Opbrengsten	851.424	1.852.525	64.539	1.917.064	1.065.640
Indexatie	-	6.273	- 3.399	2.874	2.874
Rentelasten	1.503	- 19.719	16.750	- 2.969	- 4.472
Rente over winstdeel		19.953	- 16.109	3.843	3.843
Financieringslasten	1.503	6.507	- 2.759	3.748	2.245
Cashflow	675.606	1.596.207	68.124	1.664.331	988.724

Winst t/m 2024	-	Budget miv 2026	988.724
Verwerken resultaat 2025	522.000	Af: boekwaarde eind '25	- 153.606
Boekwaarde 1 januari '26	**- 153.606**	**Nog te verwachten winst**	**1.142.331**

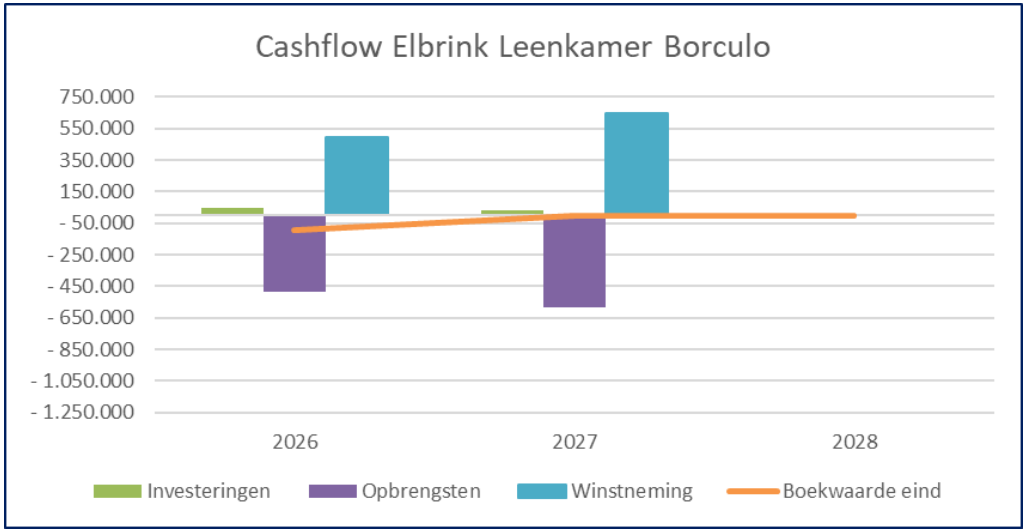

Begrippenlijst

Hieronder lichten we de meest gebruikte begrippen op het terrein van gemeentelijke grondexploitaties toe. Voor meer informatie verwijzen we ook graag naar de volgende bronnen:

- Notitie Grondbeleid commissie BBV https://www.commissiebbv.nl/cms/view/f0679c8b-b77d-4f91-bff5-b66a612634ac/grondexploitatie
- VNG Notitie Grondbeleid voor raadsleden https://vng.nl/publicaties/grondbeleid-voor-raadsleden

Actief grondbeleid
Een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente grond verwerft, bouw- en woonrijp maakt en kavels verkoopt met het oog op de gewenste bebouwing. De gemeente draagt daarbij het economisch risico op de grondexploitatie.

Algemene reserve grondexploitatie
Een bestemmingsreserve die bedoeld is om de risico's die samenhangen met langlopende grondexploitaties op te kunnen vangen. Jaarlijks worden eventuele verliezen gedekt door een bijdrage vanuit de reserve of worden (tussentijds) behaalde winsten toegevoegd aan de reserve. Op deze wijze kan het geheel van de gemeentelijke grondexploitaties budgettair neutraal en 'self-supporting' in de begroting worden opgenomen.

Anterieure overeenkomst
Een overeenkomst over de ontwikkeling van een locatie met grondeigenaren of ontwikkelaars voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan. De overeenkomst bevat bepalingen over het gewenste programma, de ruimtelijke procedure, de inrichting van de openbare ruimte, het verhaal van kosten, de wijze van uitvoering en beoogde planning.

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten)
De door het rijk vastgestelde regelgeving waaraan de begroting en de verantwoording van de lagere overheden moeten voldoen.

Balanswaarde
De boekwaarde van het complex na aftrek van eventueel gevormde voorzieningen voor verwachte verliezen.

Boekwaarde
De boekwaarde van een complex is het saldo van de verrichte investeringen en de gerealiseerde opbrengsten. De boekwaarde kan worden verhoogd met vervaardigingskosten (bouw- en woonrijp maken, plankosten en overige kosten volgens het Besluit ruimtelijke ordening) voor zover de marktwaarde dit toelaat. De boekwaarde daalt door kavelopbrengsten (en kan mogelijk negatief worden). Nadat alle kavels zijn uitgegeven en de openbare ruimte is opgeleverd kan het complex worden afgesloten en zal het eindresultaat verantwoord worden.

Bouwgrond in exploitatie, BIE
Die gronden in eigendom van de gemeente, waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het bestemmingsplan en het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.

Bouwrijp maken
Grond geschikt maken voor de beoogde nieuwbouwontwikkeling door bodemsanering, grondwerken en aanleg van civiele infrastructuur (bouwstraten, watergangen, riolering en kabels en leidingen van nutsbedrijven).

Complex
Zie Grondexploitatiecomplex.

Contant maken
Een methode om alle kosten en opbrengsten in de toekomst met rente terug te rekenen tot een bepaald peilmoment, met als doel verschillende kasstromen in de tijd vergelijkbaar te maken. Hiervoor gebruiken we het disconteringspercentage.

Contante waarde (of netto contante waarde, NCW)
De (netto) contante waarde is het saldo van de kasstroom uit toekomstige investeringen en opbrengsten, teruggerekend naar een peildatum. Vaak wordt als peildatum 1 januari van het lopende begrotingsjaar gehanteerd. Dit moment valt namelijk samen met 31 december van het juist afgesloten boekjaar en is relevant voor de waardering van de complexen in het kader van de jaarrekening.

Disconteringspercentage
Het rentepercentage waarmee de eindwaarde wordt teruggerekend naar de contante waarde op peildatum. Dit percentage (momenteel 2%) wordt ook gehanteerd voor het berekenen van de hoogte van verliesvoorzieningen.

Eindwaarde
Het begrote resultaat van een complex op de verwachte einddatum, rekening houdend met kosten- en/of opbrengstenstijging en met rente tijdens de looptijd.

Faciliterend grondbeleid
Een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente de grond niet zelf verwerft, maar de ontwikkeling aan de eigenaren zelf overlaat binnen door de gemeente te stellen kaders. De afspraken over de ontwikkeling worden daarbij vastgelegd in een (anterieure) overeenkomst.

Grondbeleid
De manier waarop de gemeente om wil gaan met gronden waarop ontwikkeld kan worden (en indien van toepassing ook van bestemming wijzigt). Het te voeren grondbeleid beoogt ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken die bijdragen aan het realiseren van doelstellingen uit de programma's Plezierig wonen, Fijn leven en Werken en ondernemen in een sterke regio.

Grondexploitatie / exploitatiebegroting / grex
De financiële vertaling van een grondexploitatiecomplex, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in tijd.

De investeringen bestaan uit verwervingskosten, civiele kosten voor het bouw- en woonrijp maken, plankosten en rentelasten. Daarbij wordt rekening gehouden met prijsstijgingen door inflatie. De opbrengsten bestaan uit de verkoopopbrengsten van bouwrijpe kavels en eventuele subsidies of andere bijdragen. Tot de grondexploitatie behoren niet de kosten die verband houden met het oprichten of exploiteren van vastgoed. Ook het beheer van de woonrijp gemaakte openbare ruimte behoort niet tot de grondexploitatie.

Grondexploitatiecomplex (ook wel complex)
Een grondexploitatiecomplex is een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële vertaling. Het grondexploitatiecomplex bevat de grondexploitatieopzet met daarin opgenomen: (a) een kaart van het grondexploitatiecomplex, (b) een beschrijving van de bestemming, het bouwprogramma en de inrichting van de openbare ruimte en (c) een grondexploitatiebegroting.

Indexatie van prijzen
Een grondexploitatie is een berekening over meerdere jaren. De uitgaven en inkomsten in de exploitatiebegroting per complex zijn opgenomen volgens het huidige prijspeil. In de begroting houden we rekening met prijsstijgingen door inflatie. In het MPG wordt vermeld met welke parameters gerekend is. Hierbij baseren we ons op marktinformatie. De opbrengsten zijn omwille van het voorzichtigheidsbeginsel niet geïndexeerd.

Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, commissie BBV, juli 2019
Notitie van de commissie BBV over de verschillende aspecten rond de verantwoording van grondexploitaties. De notitie bevat stellige uitspraken en richtlijnen die het kader vormen voor de wijze waarop de gemeentelijke begroting en verantwoording via de jaarrekening moeten zijn ingericht. In december 2023 is deze notitie herzien. De herziene notitie zullen we bij de eerstvolgende waardering voor de jaarrekening 2024 en actualisering van het MPG 2025 als kader hanteren.

Percentage of completion methode [POC]
Een methode om tussentijds (jaarlijks) te kunnen bepalen welke winst op een verantwoorde wijze als gerealiseerd kan worden beschouwd. De commissie BBV heeft deze methodiek voorgeschreven en in haar notitie uitgebreid toegelicht.

In essentie worden twee factoren bepaald: het percentage van de kosten die gerealiseerd zijn ten opzichte van de totaal begrote kosten en het percentage van de gerealiseerde opbrengsten ten opzichte van de totaal begrote opbrengst. Beide percentage worden met elkaar vermenigvuldigd en vormen zo het POC.

Een voorbeeld: als 60% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de kavels is verkocht, dan is het POC 60% x 50% = 30%.

Het POC geeft aan welk deel van het project gerealiseerd is. Door dit percentage te vermenigvuldigen met de begrote winst wordt bepaald hoeveel winst tot dat moment gerealiseerd is. Door hier de winst die in eerdere jaren al is verantwoord op in mindering te brengen, resteert de winst die in het lopende boekjaar kan worden verantwoord. De begrote winst wordt zo nodig gecorrigeerd voor risico's.

Strategische aankoop / aanhouden strategische posities
In het kader van grondbeleid verwerft de gemeente soms onroerend goed (panden, grond) met de verwachting dat het eigendom van het onroerend goed gaat bijdragen aan de toekomstige functie van het gebied. Er hoeft op dat moment nog geen sprake te zijn van een concreet, reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling. De positie wordt tegen verkrijgingsprijs verantwoord onder de balanspost Materiële vaste activa. Zolang de toekomstige bestemming nog niet vaststaat kunnen eventuele kosten niet aan het actief worden toegerekend. De kosten van beheer en onderhoud komen ten laste van het betreffende boekjaar.

Voorziening voor verlies
Wanneer de exploitatiebegroting resulteert in een verwacht tekort op einddatum, dan wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd ten laste van het jaar waarin dit geconstateerd is. De voorziening wordt bepaald op de contante waarde van het verwachte verlies. Naar analogie met de voorziening voor oninbare debiteuren wordt de verliesvoorziening niet onder de passivazijde van de balans verantwoord, maar komt rechtstreeks in mindering op de boekwaarde van het complex onder de post Voorraden. Jaarlijks beoordelen we of de voorziening bijgesteld moet worden.

Als het tekort onafwendbaar is (er kunnen geen maatregelen worden genomen om investeringen te verlagen of opbrengsten te verhogen), dan zal een afwaardering van de boekwaarde moeten plaatsvinden tot lagere marktwaarde.

Weerstandscapaciteit voor grondexploitaties
De *benodigde* weerstandscapaciteit is het totaal van de marktrisico's en specifieke projectrisico's voor de verschillende complexen binnen de grondexploitatie. De *beschikbare* weerstandscapaciteit wordt gevormd door de Algemene reserve Grondexploitatie, een deel van de verwachte winst en het budget voor onvoorziene uitgaven. De verhouding tussen de benodigde en de beschikbare capaciteit noemen we het weerstandsvermogen.

In het MPG wordt de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven voor het geheel van de complexen. In de paragraaf Grondbeleid als onderdeel van de jaarrekening wordt nader ingegaan op het weerstandsvermogen.

Winstneming (tussentijds)
Winsten worden verantwoord naar rato van de voortgang van het betreffende complex BIE volgens de voorgeschreven methodiek van tussentijdse winstbepaling. We verwijzen naar de toelichting bij Percentage of Completion [POC] methode.

Woonrijp maken
Aanleg en inrichting van de openbare ruimte, groenvoorzieningen, riolering, straatverlichting, meubilair en speel- en parkeervoorzieningen. Woonrijp maken vindt doorgaans plaats aan het eind van het project of na afronding van de bouwactiviteiten. Bij het afsluiten van het complex wordt de woonrijp opgeleverde openbare ruimte beheerd en onderhouden als onderdeel de reguliere bedrijfsvoering en binnen de kaders van het programma Onze aantrekkelijke leefomgeving.

gemeente Berkelland

Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo
0545 – 250 250
www.gemeenteberkelland.nl
info@gemeenteberkelland.nl

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 38

Indiener: D. Kraaijveld – E. Lokerse – Dorrestijn – SvB (Samen voor Berkelland)
Datum indiening vraag: 10 juni 2026
Datum verzending antwoord: 18 juni 2026

Raadsvergadering van: 23-6-2026

Onderwerp: Beeldvormend / Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

Inleiding SVB:
Voor ons ligt het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2026. Met dit document worden de financiële uitgangspunten, risico's, verwachte resultaten en de voortgang van de gemeentelijke grondexploitaties geactualiseerd en vormt het MPG een belangrijke basis voor de begroting en de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Het college heeft op 19 mei 2026 besloten het MPG 2026 ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen

De grondexploitaties spelen een belangrijke rol bij de realisatie van woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen. Tegelijkertijd staan deze projecten onder druk door onder andere stijgende kosten, renteontwikkelingen, netcongestie, veranderende marktomstandigheden en onzekerheden rondom de woningbouwopgave. Uit eerdere MPG's en begrotingsstukken blijkt dat risico's zoals vertragingen, kostenstijgingen en afzetontwikkelingen een belangrijke invloed kunnen hebben op de financiële resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.

Om een goed beeld te krijgen van de financiële positie, de risico's en de uitvoerbaarheid van de grondexploitaties stellen wij de volgende technische vragen aan het college. Deze vragen zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in de gehanteerde uitgangspunten, de ontwikkeling van de resultaten ten opzichte van voorgaande jaren en de consequenties voor de woningbouw- en bedrijventerreinprogrammering binnen Berkelland.

Vraag 1:
In hoeverre dragen de in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2026 opgenomen woningbouwlocaties bij aan het realiseren van de woningbouwdoelstellingen uit de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030, zowel qua aantallen als qua verdeling tussen sociale huur, betaalbare koop en vrije sector?
Antwoord (in te vullen door college):
In het voorliggende MPG is sprake van een aantal woningplannen die in de afrondende fase zitten. De kaveluitgifte en woningbouw vonden dus voor een deel al in voorgaande jaren plaats. Vanaf 2026 verwachten we nog 7 kavels uit te geven in het plan Elbrink Leenkamer Borculo (vrije sector). Daarnaast zijn een aantal gemeentelijke grondexploitaties in voorbereiding. In de raadsvoorstellen bij het vaststellen van deze begrotingen kunnen we meer informatie geven over het betreffende woningbouwprogramma. Via de raadsbrief Staat van Wonen informeren wij u periodiek over de voortgang van realisatie.
Vraag 2:

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Kan het college inzicht geven in de mate waarin de financiële uitgangspunten van de grondexploitaties aansluiten bij de ambitie om 81,5% van de nieuwbouw betaalbaar te realiseren?

Antwoord:

In de Regio Achterhoek is afgesproken dat 66% van de nieuwbouw in de categorie betaalbaar wordt gerealiseerd. Deze ambitie is ook opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma 2026-2035. Wij weten niet waar u het percentage van 81,5% op baseert.

Wij streven ernaar in alle gemeentelijke plannen een evenwichtige samenstelling van het bouwprogramma te realiseren, zoals wij dat ook van particuliere ontwikkelaars vragen. Voor kleinere plannen (minder dan 20 woningen) kan het vanwege de haalbaarheid noodzakelijk zijn om maatwerk toe te passen. We monitoren de voortgang op gemeentelijk niveau.

Bij het opstellen van het stedenbouwkundig plan op basis van het gewenste woningbouwprogramma houden we rekening met de verwachte opbrengsten uit kavelverkoop. Deze opbrengst is mede afhankelijk van het betreffende woningtype en de prijscategorie. De financiële uitkomsten kunnen per complex verschillen. Via het vaststellen van de grondexploitatiebegroting wordt per plan inzichtelijk gemaakt welke uitgangspunten zijn gehanteerd en tot welk begroot resultaat dit leidt. In algemene zin merken we daarbij wel op dat de betaalbaarheid van woningen in tijden van stijgende bouwkosten leidt tot toenemende druk op de grondwaarde.

Vraag 3:

In welke kernen ontstaat volgens het MPG 2026 een tekort of overschot aan planvoorraad ten opzichte van de woningbehoefte zoals opgenomen in de Regionale Woonagenda?

Antwoord (in te vullen door college):

De planvoorraad en realisatie van nieuwbouwwoningen is een optelsom van gemeentelijke en particuliere initiatieven. Het MPG 2026 behandelt alleen de gemeentelijke complexen. Of een eventueel tekort of overschot aan planvoorraad ten opzichte van de woningbehoefte ontstaat valt daarmee buiten de reikwijdte of doelstellingen van het MPG.

Vraag 4:

Kan het college per grondexploitatie aangeven hoeveel woningen worden gerealiseerd, in welke prijscategorieën deze vallen en hoe dit bijdraagt aan de regionale woonopgave van 875 woningen tot 2030?

Antwoord (in te vullen door college):

We verwijzen naar de beantwoording van vraag 1.

Vraag 5:

Welke maatregelen nemen de gemeente, netbeheerder en ontwikkelende partijen om ondanks de netcongestie de woningbouwdoelstellingen uit de Regionale Woonagenda te kunnen behalen?

Antwoord (in te vullen door college):

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 38

Wij delen uw zorgen rondom de voortgang in nieuwbouwprojecten als gevolg van netcongestie. We verwijzen onder meer naar hetgeen daarover is opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma 2026-2035. Netcongestie heeft impact op meerdere beleidsvelden en vergt een integrale en gezamenlijke aanpak, waarbij gemeenten mede afhankelijk zijn van bovenregionale infrastructuur. Op 19 mei 2026 is de raad geïnformeerd over de problematiek rond netcongestie en energiebeheer.

Vraag 6:

Welke delen van de woningbouwopgave zijn afhankelijk van uitbreiding van het elektriciteitsnet en welke delen kunnen ook onder de huidige netcapaciteit worden gerealiseerd?

Antwoord (in te vullen door college):

Deze vraag valt buiten de reikwijdte van het raadsvoorstel over het MPG 2026. Op dit moment zijn wij bezig met het maken van een inventarisatie van nieuwbouwprojecten die in voorbereiding of uitvoer zijn. Gemeenten kunnen vanaf 1 oktober deze projecten vervroegd aanvragen bij de netbeheerder Liander. 1 januari gaat Liander duidelijkheid verschaffen over de impact van netcongestie op deze specifieke projecten.

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Raadsvergadering

Dossiernummer	4573
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.d
Titel	Jaarstukken 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Instemmen met de afwijkingen in de jaarrekening
2. De jaarstukken 2025 vaststellen.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1449884
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Jaarstukken 2025
Collegevergadering	:	12 mei 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder J. van der Noordt
Steller	:	Eric Gussekloo tel. : 0545-250250

Te nemen besluit

1. Instemmen met de afwijkingen in de jaarrekening 2025
2. De jaarstukken 2025 vaststellen

Waarom dit voorstel en wat is het effect

In de Gemeentewet staat dat de gemeenteraad jaarlijks de jaarstukken vaststelt. De jaarstukken zijn de financiële- en beleidsverantwoording van alle activiteiten die we ons met de programmabegroting 2025 hadden voorgenomen.

Argumentatie

1. De gemeenteraad accepteert met het vaststellen van de jaarrekening de afwijkingen van de begroting in de jaarrekening. De regelgeving vraagt wel om een expliciet besluit van de gemeenteraad.
2. Het is een wettelijke verplichting dat de gemeenteraad de jaarstukken vaststelt. Dit staat in artikel 198 van de Gemeentewet.

Kanttekeningen en risico's

Niet van toepassing.

Financiën

Het saldo van de jaarrekening is € 8.480.000. Via een apart raadsvoorstel kunt u besluiten over de bestemming van het resultaat.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Communicatie

De jaarrekening 2025 is op de website te vinden onder Financiële stukken.

Initiatief, participatie en rol gemeente

De jaarrekening is een vast onderdeel van de P&C-cyclus van de gemeente.

Planning en evaluatie

De jaarrekening is een vast onderdeel van de P&C-cyclus van de gemeente.

Alternatieven

Niet van toepassing.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 mei 2026;

b e s l u i t:

1. Instemmen met de afwijkingen in de jaarrekening
2. De jaarstukken 2025 vaststellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn	drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Jaarstukken 2025

Financiën op hoofdlijnen
De jaarstukken laten een positief resultaat van € 8.480.000 zien. Hiervan was via de Bestuursrapportage en Slotwijziging al € 6.137.000 bekend. Door de raadsbesluiten over de tweede Bestuursrapportage van Fijnder en de bodemsanering Kronenkamp is het verwachtte resultaat bijgesteld naar € 5.720.000. Het nog niet bekende resultaat komt daarmee op € 2.760.000.

Het voordeel van € 8.480.000 is voor € 7.980.000 incidenteel en voor € 500.000 structureel. Het nog niet gemelde voordeel ontstaat vooral door extra middelen van het Rijk en voordelen op de Jeugd en de Wmo.

Rechtmatigheid
Bij de jaarstukken 2025 leggen wij ook verantwoording af over de rechtmatigheid. De onrechtmatigheden die wij geconstateerd hebben bedragen € 3,4 miljoen. Daarmee komen de onrechtmatigheden boven de grens van € 3,2 miljoen.

Conclusie accountant
De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring af te geven voor de getrouwheid. In het verslag dat de accountant bij de jaarrekening heeft opgesteld staat een overzichtelijk aantal adviezen aan het college. Wij zullen de adviezen zoals u van ons gewend bent prioriteren en van acties voorzien.

Jaarstukken 2025

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 4
Analyse resultaat 5
Leeswijzer 8
Overzicht van baten en lasten per programma 10
Onze aantrekkelijke leefomgeving 12
Passend wonen 18
Vitaal platteland 23
Nieuwe Energie 29
Een toekomstbestendig sociaal domein 37
Sport en cultuur bewegen je! 51
Werken en leren 59
Veiligheid 68
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering 73
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 77
Paragrafen 80

- Bedrijfsvoering 81
- Wet open overheid 88
- Grondbeleid 89
- Lokale heffingen 97
- Weerstandsvermogen 102
- Verbonden partijen 105
- Financiering 117
- Onderhoud kapitaalgoederen 121
- Reserves en voorzieningen 127

Jaarrekening 134

- Balans per 31-12 135
- Overzicht van Baten en Lasten 138
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 140
- Toelichting op de balans 143
- Toelichting overzicht van baten en lasten 155
- Niet uit de balans blijkende verplichtingen 157
- Begrotingsrechtmatigheid 158
- Rechtmatigheidsverantwoording 159
- Incidentele baten en lasten 160
- Gebeurtenissen na balansdatum 164
- Overzicht taakvelden 165
- WNT 167
- Overzicht kredieten 168
- Sisa 170
- Overige gegevens 197

Bijlagen 198

- Bijlage 1: Verplichte beleidsindicatoren 199

INLEIDING

Hierbij bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2025 aan. Een financiële en beleidsverantwoording van alle activiteiten die we ons met de programmabegroting hadden voorgenomen. Er is in 2025 door onze organisatie, samen met inwoners, ondernemers en organisaties, veel werk verzet. Er zijn nieuwe beleidsplannen gemaakt voor het beheer van bermen, de openbare verlichting en de wegen. Ook is de herinrichting Oudestraat in Neede afgerond en is de inkoop van de zorg opnieuw aanbesteed.

Bij de reguliere planning en control momenten hebben wij u het afgelopen jaar geïnformeerd over de ontwikkelingen door het jaar heen. En bent u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en onzekerheden in het resultaat. Voor de begroting van 2025 begonnen we met een positief saldo van € 198.000, -

Vooral een hogere Algemene uitkering zorgde voor een positief effect op het resultaat. Ook gaven we minder uit dan gepland, de kosten voor de WMO en de duurdere vormen van jeugdzorg vielen mee Tegelijkertijd hadden we hogere uitgaven voor ODA en de extra verplichte storting in de voorziening wethouderspensioenen.

Financieel laat de jaarrekening een positief resultaat zien van € 8.479.000. Dat is uiteindelijk ongeveer € 2,1 miljoen meer dan we na de Slotwijziging verwachtten. Dit onvoorziene resultaat is een klein deel van onze totale begroting. Het laat zien dat we dit jaar ‘dicht op de bal’ gezeten hebben. Het resultaat is grotendeels incidenteel van aard.

Burgemeester en wethouders van Berkelland

ANALYSE RESULTAAT

Resultaat

Het resultaat over 2025 is € 8.479.000

Saldo rekening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**
020 Passend wonen	**-3.703**	**-3.292**	**-3.260**	**-2.812**
030 Vitaal platteland	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**
040 Nieuwe energie	**-291**	**-347**	**-347**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**
070 Werken en leren	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**
080 Veiligheid	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-21.475**	**-22.436**	**-24.767**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**8.089**	**198**	**5.720**	**8.479**

Analyse

Het gerealiseerde resultaat is het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

	Bedrag x € 1.000	Incidenteel (I)/Structureel (S)
Bouwleges	408	I
Specifieke uitkering CDOKE	234	I
Sterke sociale basis	199	I
WMO	727	I
Jeugd	249	I
Fijnder	250	I
Omgevingsdienst Achterhoek	-516	I
Pensioenen wethouders	-301	I
Proceskosten OZB	135	I/S
OZB	419	I/S
Algemene uitkering	1.106	I
Diverse verschillen < 100.000	-151	I
Verwacht resultaat	5.720	
Totaal	**8.479**	

Toelichting

Bouwleges
De post bouwvergunningen bestaat uit legesinkomsten en betaling van een paar ingehuurde mensen voor vergunningverlening.
De inkomsten leges zijn niet alleen afhankelijk van het aantal aanvragen, maar ook de omvang van aanvragen (bouwkosten van bouwplannen, projecten). Niet alleen het aantal aanvragen, maar ook de omvang van bouwplannen maakt dat we afgelopen jaar meer inkomsten hadden dan begroot. Afgelopen jaar waren er bijvoorbeeld 8 grotere bouwplannen die alleen al zorgden voor een € 290.000 aan inkomsten.

Specifieke uitkering CDOKE
De lasten voor het energieloket zijn in 2025 gedekt uit de rijksbijdrage. In de begroting was hier nog geen rekening mee gehouden. Daarnaast is er een voordeel van € 159.034, doordat de loonkosten van 2 medewerkers uit de CDOKE gelden zijn gehaald.

Sterke sociale basis
De totale onderschrijding van € 199.000 is het gevolg van meerdere over- en onderschrijdingen binnen de begroting. Een deel hiervan is ontstaan doordat diverse (gedeeltelijke) subsidies dit jaar onder de specifieke uitkeringen (SPUK) zijn verantwoord. Hierdoor zijn lasten die oorspronkelijk binnen de reguliere begroting waren voorzien, niet ten laste van die begroting gekomen. Daarnaast is sprake van een financieel voordeel doordat de vaststelling van subsidies over 2024 heeft geleid tot een terug ontvangst van middelen.

Wmo
Ten opzichte van de aannames (VNG-voorspelmodel) die ten grondslag liggen aan de begroting, zijn de lasten voor Wmo met name op het vlak van ondersteuning veel minder gestegen, zowel in aantal als intensiteit. Bovendien pakt dit jaar de afrekening en verrekening (bandbreedte) relatief voordelig uit. Dit is niet vooraf te bepalen. De bestedingen vallen hierdoor € 600.000 lager uit. De kosten van ZOOV zijn € 128.000 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderschrijding is ontstaan door een afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers. Daarnaast zijn zowel de kosten per kilometer als de kosten per reiziger gedaald, als gevolg van de efficiency van de Vervoercentrale bij het zo doelmatig mogelijk plannen van het vervoer.

Jeugd
De onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager gebruik van de hoog complexe jeugdzorg met verblijf. De gemiddelde lasten per jeugdige met deze vorm van zorg is relatief hoog, het is daarom direct zichtbaar wanneer er een lager aantal cliënten gebruik maakt van deze zorg.

Fijnder
Er is een totale onderschrijding van € 250.000. Een bedrag (€ 171.000) voor de toeleiding en re-integratie Oekraïners uit de P&C documenten van Fijnder is twee keer in onze begroting meegenomen. Het positieve rekeningresultaat van Fijnder over 2024 (€ 125.000) is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten in 2025. Dit bedrag was niet begroot. En daarnaast zijn er op een aantal onderdelen bij Fijnder verschillen die voor een overschrijding (€ 46.000) zorgen.

Omgevingsdienst Achterhoek
De voorlopige afrekening 2025 van de ODA valt ongeveer € 400.000 hoger uit dan begroot. Wij vragen structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen). Ook inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk, o.a. extra werk door de invoering van de Omgevingswet (meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving). Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Hierdoor zijn de kosten voor bedrijfsvoering ook gestegen. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Pensioenen wethouders
In verband met de overdracht van de pensioenen aan het ABP is de regelgeving aangescherpt. Waar we voorheen de werkelijk te verwachten lasten moesten voorzien op basis van een actuariële berekening moeten we dit jaar de werkelijk te verwachten lasten verhogen naar 123%, de dekkingsgraad van het ABP. Doordat al een toevoeging was voorzien en we vorig jaar al een een gedeelte was gereserveerd voor dit doel blijft het nadeel beperkt tot € 301.000.

Proceskosten OZB
Het voordeel op de proceskosten is deels incidenteel en deels structureel. In de begroting van 2024 zijn extra proceskosten van € 200.000 voor no-cure no-pay bezwaar- en beroepsschriften geraamd en doorberekend in de OZB. Met het instellen van maatregelen/wetgeving zijn deze kosten en de OZB in 2025 al met € 100.000 lager geraamd. Nu blijkt dat de feitelijke doorwerking van de maatregelen en wetgeving leidt tot structureel lagere kosten en de destijds geraamd OZB-verhoging teniet kan worden gedaan. Bij de begroting van 2027 zullen we de kosten en de OZB opnieuw met € 100.000 verlagen, waardoor we weer op het niveau van 2023 zitten.

OZB
De hogere opbrengst voor OZB wordt veroorzaakt door aanpassingen in het systeem van waardering van niet-woningen. Voor die aanpassingen zijn eigenaren van bedrijven aangeschreven en verzocht om de huurcontracten en/of informatie over de huidige betaalde huurprijs te verstrekken. Uit deze marktinformatie is gebleken dat de waarden van de bedrijven hoger is dan aangenomen. Voor een deel was dit verwacht en was hier rekening mee gehouden in de tarieven. De werkelijke waarde, die pas na de vaststelling van de tarieven duidelijk werd, viel hoger uit dan verwacht.

Algemene uitkering
Bij de decembercirculaire heeft het Rijk ons € 600.000 extra middelen beschikbaar gesteld. De helft daarvan heeft te maken met een compensatie voor medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven die nadelige gevolgen ondervinden van het Belastingplan 2025. Wij ontvangen die compensatie als centrumgemeente ook voor de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk en hebben € 200.000 doorbetaald aan deze gemeenten. Daarnaast ontvangen we een bedrag van € 73.000 voor de meerkosten sociaal domein door de opvang van Oekraïners en € 44.000 uit de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. Het resterende bedrag heeft te maken met aanpassingen in hoeveelheden en bedragen per hoeveelheid. Daarnaast hebben we nog nabetalingen gehad over 2023 en 2024 die uiteindelijk zorgen voor een hogere opbrengst dan begroot.

Saldo verschillen kleiner dan € 125.000
In deze specificatie hebben we de grootste verschillen van 2025 in kaart gebracht. De jaarrekening kent meerdere afwijkingen, zowel voor- als nadelig. Per saldo hebben deze toch een behoorlijke omvang. Bij de programma's wordt nader ingegaan op deze mutaties.

LEESWIJZER

Financiële kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de raad de jaarstukken vaststelt die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit programma's en paragrafen.
De programma's zijn een samenhangende verzameling van activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. Hieraan zijn prestatie indicatoren gekoppeld (bron: waarstaatjegemeente.nl). In het BBV staat ook dat per programma een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten moet worden opgenomen. In deze samenvatting is net als in het jaarrekening-gedeelte een overzicht opgenomen waarin alle programma's op een rij staan. Naast het BBV staan in de Financiële verordening gemeente Berkelland 2025 regels over budgetbewaking en rapportage.

Indeling Jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. In het jaarverslag wordt vooral aandacht geschonken aan het gevoerde beleid en de daarbij behorende baten en lasten. De jaarrekening gaat meer in op de financiële positie van de gemeente.

Jaarverslag

Het jaarverslag is ingedeeld in 10 programma's, 8 verplichte paragrafen en 1 niet verplichte paragraaf. Binnen het programma kennen we speerpunten en activiteiten. De speerpunten geven aan wat we willen bereiken. De activiteiten geven aan wat we hebben gedaan om dit te realiseren. In het jaarverslag zijn de teksten van de begroting opgenomen. Bij de activiteiten is een toelichting opgenomen hoe het met deze activiteiten is gegaan. Hierbij maken we gebruik van 2 indicatoren, kwaliteit en geld. Bij activiteiten waar iets te melden is over de planning doen we dit bij de indicator kwaliteit. De indicator kwaliteit gaat daarmee over hoe de activiteit is uitgevoerd op inhoud en in de tijd. Is gedaan wat gedacht werd, is er meer gedaan of is er minder gedaan, is het sneller of langzamer gegaan.

De indicator geld gaat over het budget, is dit voldoende gebleken of is er overgebleven.
Om snel te zien hoe het met de indicatoren is gesteld, maken we gebruik van 3 kleuren. Hierna geven we per kleur aan wat dit betekent:
De indicator kwaliteit geeft aan hoe het gaat met de activiteit. Afwijkingen in de planning worden ook bij dit onderdeel benoemd.
G Niets bijzonders, in de meeste gevallen zal er ook geen verdere toelichting staan.
O Kleine aanpassing.
R Afwijking met impact.

De indicator geld geeft aan hoe het met de uitputting van de budgetten staat. Ook hier gebruiken we de 3 kleuren. Voor geld hebben we de volgende criteria gehanteerd.
G Een afwijking van minder dan € 50.000.
O Een afwijking tussen de € 50.000 en € 100.000.
R Een afwijking groter dan € 100.000.

Beleidsindicatoren

In bijlage 1 zijn beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren die nu zijn opgenomen zijn verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'Waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zoals de vergelijking met Nederland.

Jaarrekening

De jaarrekening is hoofdzakelijk financieel van aard en bestaat uit de balans van de gemeente plus een uitgebreide toelichting hierop. Verder is een overzicht van baten en lasten opgenomen en is een onderbouwing gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen. Tenslotte is de verplichte bijlage Sisa verantwoording toegevoegd.

Lezen van tabellen

De tabellen in de begroting geven de bedragen weer x € 1.000 (duizenden euro's) tenzij anders vermeld. De lasten worden weergegeven met een – (min), de baten met een + (plus). Een programma met een negatief saldo betekent, dat er meer lasten in het programma zitten dan baten. Om de cijfers in de tabellen leesbaar te houden zijn bij de omschrijvingen afkortingen gebruikt.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024					2025 (primitief)					2025 (gewijzigd)					Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-22.318**	**12.924**	**743**	**-574**	**-9.225**	**-23.163**	**12.596**	**0**	**0**	**-10.567**	**-26.426**	**14.086**	**1.480**	**0**	**-10.860**	**-25.757**	**13.829**	**1.420**	**-379**	**-10.887**
020 Passend wonen	**-5.621**	**2.413**	**29**	**-525**	**-3.703**	**-6.007**	**2.715**	**0**	**0**	**-3.292**	**-7.223**	**3.364**	**599**	**0**	**-3.260**	**-6.602**	**4.275**	**491**	**-976**	**-2.812**
030 Vitaal platteland	**-1.554**	**890**	**260**	**-99**	**-503**	**-2.259**	**1**	**1.849**	**0**	**-409**	**-1.739**	**431**	**975**	**-230**	**-564**	**-1.201**	**634**	**375**	**-302**	**-494**
040 Nieuwe energie	**-1.204**	**884**	**76**	**-48**	**-291**	**-1.167**	**820**	**0**	**0**	**-347**	**-3.000**	**1.952**	**701**	**0**	**-347**	**-1.636**	**1.463**	**112**	**0**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-48.618**	**9.792**	**308**	**-118**	**-38.637**	**-41.590**	**1.575**	**748**	**0**	**-39.268**	**-51.503**	**8.337**	**1.292**	**0**	**-41.874**	**-49.931**	**8.257**	**980**	**-25**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur	**-6.425**	**831**	**342**	**-69**	**-5.321**	**-5.911**	**470**	**30**	**-9**	**-5.420**	**-7.117**	**740**	**627**	**-243**	**-5.993**	**-7.286**	**882**	**593**	**-243**	**-6.053**
070 Werken en leren	**-31.541**	**13.641**	**2.176**	**-422**	**-16.146**	**-30.144**	**12.704**	**0**	**-21**	**-17.461**	**-31.130**	**13.609**	**327**	**-185**	**-17.380**	**-31.604**	**13.742**	**710**	**-185**	**-17.338**
080 Veiligheid	**-6.396**	**583**	**0**	**0**	**-5.813**	**-5.927**	**141**	**0**	**0**	**-5.786**	**-6.052**	**141**	**48**	**0**	**-5.863**	**-6.564**	**339**	**0**	**0**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-25.738**	**3.811**	**587**	**-134**	**-21.475**	**-24.762**	**2.082**	**304**	**-60**	**-22.436**	**-27.114**	**2.986**	**942**	**-1.582**	**-24.767**	**-28.266**	**3.646**	**918**	**-1.636**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-2.162**	**111.365**	**0**	**0**	**109.204**	**-5.854**	**111.038**	**0**	**0**	**105.184**	**-2.180**	**118.809**	**0**	**0**	**116.629**	**-2.287**	**120.692**	**0**	**0**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**-151.577**	**157.134**	**4.520**	**-1.988**	**8.089**	**-146.785**	**144.142**	**2.931**	**-90**	**198**	**-163.485**	**164.456**	**6.989**	**-2.240**	**5.720**	**-161.134**	**167.759**	**5.599**	**-3.745**	**8.479**

ONZE AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Een aantrekkelijke, klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving

Speerpunt

Gebiedsgericht werken. (010.020)

Wat willen we bereiken?

- Gemeente (en andere overheden) sluiten zo goed mogelijk aan op de specifieke behoeften in onze samenleving en ondersteunen onze buurten, wijken en kernen op de manier die het beste bij hun past.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan voortdurend met onze inwoners en organisaties in gesprek over wat er speelt in de wijken en kernen, zodat onze activiteiten daarop aansluiten. (010.020.010)

Met onze gebiedsgerichte werkwijze spelen we samen in op de specifieke behoeften van inwoners, ondernemers, buurten, wijken en kernen. Daarbij denken we niet alleen aan de puur fysieke inrichting van onze leefomgeving, maar hebben we ook aandacht voor de sociale aspecten. Onze gebiedscontactpersonen zijn de verbindende schakel. Zij staan voortdurend in contact met onze inwoners, buurten en wijken. Zij horen en zien veel en slaan de brug tussen samenleving en de overheid (gemeente, provincie, Rijk). Voorop staan reële verwachtingen over en weer, met aandacht, waardering en zo nodig ondersteuning voor de vele initiatieven en activiteiten in onze samenleving.
Ervaring leert ons dat we hierdoor geen geld of tijd besparen. Sterker nog: deze werkwijze kost tijd en geld, maar doorgaans levert het resultaat van het gelopen proces daarna wel een integrale oplossing en meer draagvlak op in de samenleving.
We gebruiken het laatste restantbudget vanuit de eenmalige middelen vanuit Samen investeren in Berkelland voor het onderdeel Gebiedsgericht werken, (voorheen wijk- en kerngericht werken) voor het ondersteunen van activiteiten in, voor en door de samenleving, Denk hierbij aan de zogenaamde dorpendeals (samen met de provincie Gelderland). Bij de dorpendeals werken inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden samen om de sociale verbondenheid en toekomstbestendigheid van de kern te bevorderen. Er zijn al dorpendeals met Rekken en Beltrum. In Gelselaar wordt aan een deal gewerkt.
Ook ondersteunen we initiatieven uit de samenleving via een vervolg op het Berkellands Naoberfonds die op veel waardering vanuit onze samenleving kan rekenen.

Kwaliteit
Er is verder gewerkt aan en op basis van de dorpendeals in Rekken, Beltrum en Gelselaar. In Noorddijk is gestart met het opstellen van een dorpendeal.
Geld

Speerpunt

Een klimaatbestendige leefomgeving. (010.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijke leefomgeving die is aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen. (010.030.010)

Een schone, groene, duurzame, toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, vergroot de aantrekkelijkheid van Berkelland. Zowel voor onze inwoners als voor nieuwkomers en toeristen. Dat willen we graag zo houden en verbeteren.

Het blijft een uitdaging om met de beschikbare middelen het onderhoud uit te voeren. Daarom gaan we door met het maken van zo onderhoudsextensief mogelijk openbaar groen. Bijvoorbeeld meer (ruig) gras en struiken en minder perken bijvoorbeeld. Uiteraard wordt daarbij gekeken naar plekken die daarvoor het meest in aanmerking komen, maar het beeld van het openbaar groen zal blijven veranderen. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de kwaliteit van ons groen onder grote druk staat. Zo hebben we bijvoorbeeld te maken met bomen- en plantensterfte door droogte. Daarom heeft het nemen van klimaatadaptieve maatregelen onze grote aandacht.

Een deel van het groenonderhoud gebeurt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het overige deel besteden we uit. We proberen daar waar mogelijk wensen van inwoners en ondernemers te respecteren en blijven met hen in gesprek om mogelijkheden van hun inzet daarbij te bespreken.

Kwaliteit
Groenbeheer:
De kwaliteit van het onderhoud van groen staat onder druk door krappe onderhoudsbudgetten en een veranderend klimaat. Om binnen de onderhoudsbudgetten het groen in de dorpen en op de begraafplaatsen te kunnen blijven onderhouden, zijn veel groenvakken omgevormd naar goedkoper te beheren groentypen. Het gaat vooral om het omvormen van gazons naar bloemrijk gras (ecologisch). Ook is de oppervlakte met de duurste groentypen, zoals vaste planten en hagen, verminderd. Op gebied van bomen en landschapselementen is onderhoud op diverse locaties achterstallig.
Bomen:
O.a. door (oude) bomen die gevoelig zijn voor veranderingen in het klimaat is het noodzakelijk onderhoud sterk toegenomen. We zien dat er nog steeds sprake is van achterstallig onderhoud.
Geld
Voertuigen
Voor voertuigen buitendienst is er een overschrijding totaal(€ 51.000). Dit zit voor (€ 10.000) in brandstofkosten. Hierin zijn we afhankelijk van de dynamische literprijs en de inzet van ons materieel. (€ 41.000) zit grotendeels in het onderhoud en reparatie van ons materieel. We hebben een aantal flinke reparaties gehad. Een aantal voertuigen zijn bijna afgeschreven en nu komen de grotere reparaties. Deze kunnen niet worden uitgesteld, omdat ons materieel dan niet inzetbaar is (o.a. bij gladheidbestrijding).
Begraafplaatsen
We hebben incidenteel meer leges ontvangen voor begraafplaatsrechten dan begroot (€ 71.000). We hebben meer baten (€ 41.000) voor de verkoop van kavels ontvangen dan begroot. Deze extra baten zijn voor een groot deel incidenteel.

We voeren het watertakenplan uit. (010.030.030)

Op basis van de watervisie Berkelland 2030 die we samen hebben opgesteld met het Waterschap Rijn en IJssel is een nieuw uitvoeringsplan opgesteld: het watertakenplan 2024-2034.
We werken hierbij integraal samen met alle collega's in de openbare ruimte, het waterschap en onze inwoners. Waterinfiltratie (onder andere afkoppeling) en tijdelijke waterberging (in plaats van afvloeiing) zijn daarbij speerpunten. Uiteraard blijft een robuuste afvoer van vuilwater (riool) onze kerntaak waarbij we op basis van risico gestuurd beheer zo efficiënt en effectief mogelijk te werk gaan.
Kwaliteit

Geld
Voor een verklaring van de verschillen tussen begroting en realisatie bij deze activiteit verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

We houden integraal rekening met de gevolgen van klimaatverandering zoals (extreme) wateroverlast, droogte en hitte.

Het is fijn leven in onze gemeente en dat willen we zo houden. Dat betekent dat we onze leefomgeving moeten aanpassen op de gevolgen van de klimaatverandering. We moeten onze leefomgeving (zowel onze kernen als ons buitengebied) bestendig maken tegen hevige regenval, droogteperioden en hoge temperaturen. We zijn daarbij afhankelijk van veel andere partners in het gebied. We moeten hen aanspreken, met hen samenwerken en zelf doen wat we kunnen als gemeente en gemeenschap. Samen met het waterschap en andere partners zetten we ons actief in zoals overeengekomen in de aanpak droogte Achterhoek. We proberen onze inwoners te verleiden tot klimaat adaptieve activiteiten (zoals bijvoorbeeld meer groen en minder steen, waterinfiltratie en -berging op hun eigen percelen).

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Mobiliteit. (010.040)

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar.
- Veilige wegen en paden, zowel in het buitengebied als in de kernen, passend bij het gekozen kwaliteitsniveau 'overwegend laag'.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderhouden onze infrastructuur (wegen en paden). (010.040.010)

We onderhouden onze wegen op het afgesproken onderhoudskwaliteitsniveau 'overwegend laag'. De meer doorgaande wegen en de wegen in het centrum worden onderhouden op kwaliteitsniveau ‘basis’. Voor de fietspaden is gekozen voor kwaliteitsniveau ‘hoog’.
De kosten voor wegenonderhoud en de kapitaalslasten voor investeringen in wegen nemen de komende jaren toe en we zullen daarvoor in de komende jaren middelen moeten vrijmaken in de (meerjaren) begroting, willen we ons afgesproken niveau (overwegend laag) kunnen vasthouden. Vanaf 2023 is het structurele budget voor wegenonderhoud met € 500.000 extra verhoogd. Dit extra bedrag (€ 500.000) is echter ook bedoeld / wordt ingezet om (net als in voorgaande jaren) de afschrijvingslasten voor nieuwe investeringen in wegen (in 2025 en verder) te dekken. Het restant na aftrek van afschrijvingslasten, wordt ingezet voor regulier onderhoud. Dit betekent dat dit bedrag dus met elke nieuwe investering kleiner wordt en er over enkele jaren geen dekking meer is voor nieuwe investeringen. We zijn voor het reguliere onderhoud dan weer terug bij het oorspronkelijke (te lage) budget voor noodzakelijk onderhoud.
Er is in 2025 nog ruimte binnen bovengenoemd bedrag om de afschrijvingslasten voor investeringen in nieuwe wegen te dekken. Vanaf 2026 en verder zal dit budget (de toegevoegde € 500.000 in 2023) zijn opgebruikt. We staan voor grote investeringen in wegen de komende jaren. Hiervoor zal vanaf 2026 en verder dekking gevonden moeten worden. Ook is structureel voldoende budget voor regulier onderhoud benodigd. Als we structureel te weinig onderhoud aan wegen uitvoeren, zullen de wegen eerder toe zijn aan een volledige reconstructie. Hierdoor zijn we op de langere termijn veel duurder uit.
We ondersteunen de beheerders van klompenpaden. We hebben aandacht voor de positie van de oude en nieuwe N18 in Eibergen, met oog voor het onderliggende wegennet.

Kwaliteit
Op 8 juli 2025 heeft de gemeenteraad het wegenbeleidsplan 2025-2029 vastgesteld. Hiermee is besloten onze infrastructuur op het (lagere) kwaliteitsniveau ‘laag’ te beheren. De onderhoudsvraag stijgt echter (nog steeds) uit boven de structureel beschikbare middelen om dit niveau in te toekomst te waarborgen. Tegelijk zijn in 2025 incidentele middelen toegevoegd en ook voor 2026 is dat het geval. Dat heeft tot gevolg dat de onderhoudsachterstand over 2025 niet

is toegenomen. Het betekent ook dat het kwaliteitsniveau 'laag' voor de korte termijn is geborgd. Dat geldt zowel voor de verharde wegen en paden als de on- en halfverharde wegen en paden.

Geld

De afschrijvingstermijn op wegen is aangepast van 40 naar 60 jaar. Om te voldoen aan het scenario laag is er voor groot onderhoud wegen meer budget nodig dan structureel is begroot in 2025. Er is op dit moment een tekort van € 1.222.500 voor dit jaar. Dit tekort wordt gedekt via verruiming afschrijvingstermijn (€ 375.000), vrijvallende afschrijvingslasten doordat investeringen later dan gepland gereed komen (€ 160.000) , stelpost prijscompensatie (€ 64.300) en reserve onderhoud wegen (€ 623.200).

We houden Berkelland bereikbaar.

We richten ons op goede doorstroming zodat we snel van A naar B komen. Goed en betrouwbaar regulier openbaar vervoer vinden we mede daarom onmisbaar voor onze inwoners. We zetten ons in voor het behoud van verbindingen in het openbaar vervoer en voor verbetering van het openbaar vervoer. We verzetten ons tegen een 'Noordtak' van de Betuwelijn door onze leefomgeving.

Kwaliteit

We hebben ons gericht op een goede doorstroming zodat we snel én veilig van A naar B kunnen komen. Ook hadden we aandacht voor inwoners zonder auto en actief gelobbyd voor goed openbaar vervoer en optimale verbindingen. Wij hebben de (regionale) lobby voortgezet tégen een eventuele noordtak van de Betuwelijn door de Achterhoek.

Geld

Speerpunt

Van Afval Naar Grondstof. (010.050)

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- We zamelen zo min mogelijk restafval per inwoner in (eerste doel: minder dan 100 kilo per inwoner per jaar).
- Geen zwerfafval in onze leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken een nieuw grondstoffenplan (Van Afval naar Grondstof 2023-2027) uit in maatregelen waarbij we inzetten op zoveel mogelijk grondstofhergebruik en zo min mogelijk restafval. (010.050.010)

Vanuit de landelijke doelstelling 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) richten we ons op het verbeteren van de kwaliteit van afvalstromen. Uiteindelijk streven we ernaar om zoveel mogelijk kwalitatieve reststoffen als grondstof te hergebruiken zodat er niets of maar een heel klein deel restafval overblijft. Onze doelstelling is om minder dan 100 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in te zamelen. We gaan, samen met de gemeenteraad en Twente Milieu, op zoek naar een methode die deze doelstelling gaat realiseren. Er zijn meer wegen die ons naar deze doelstelling kunnen leiden en waarmee ook verschillende kostenplaatjes gemoeid zijn.

Kwaliteit

In 2025 zijn we, samen met Twente Milieu, gestart met het in beeld brengen van de mogelijkheden voor een betere afvalscheiding. De uitkomst verwachten we in 2026.

Geld

2025 is het laatste jaar dat de verenigingen het oud papier voor ons inzamelden. Met de verenigingen is een stoppersregeling afgesproken. Vanwege de lage opbrengst van het ingezamelde oud papier en de hoge kosten van de stoppersregeling (de kosten van de kraakperswagens worden volledig vergoed) zijn de kosten hoger dan begroot.

Vanaf 2026 hebben alle huishoudens een blauwe papiercontainer en zamelt Twente Milieu het oud papier en karton in.

We gaan gericht zwerfafval tegen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval. (010.050.020)

Berkelland is een schone gemeente. Toch ontkomen wij niet aan zwerfafval. We weten waar zwerfafval het meest voorkomt en proberen met gerichte acties het zwerfafval terug te dringen.

Kwaliteit
Inwoners die zwerfafval willen opruimen bieden wij de mogelijkheid om een gratis zwerfafvalpakket te krijgen en wij ondersteunen het burgerinitiatief HelemaalGroen.
Geld
Voor een verklaring van de verschillen tussen begroting en realisatie bij deze activiteit verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 010.030.010: Vanuit de resultaatbestemming 2024 is €56.000 toegevoegd voor het groot onderhoud aan de gemeentewerf. Er is € 300.000 toegevoegd met een raadsbesluit over de bodemverontreiniging Kronenkamp. Daarnaast is bij de slotwijziging in het kader van de rechtmatigheid € 188.000 toegevoegd.
- Activiteit 010.030.030: Lasten: Bij de bestuursrapportage is het budget verhoogd in verband met inhuur en hogere energielasten en het toevoegen van de vrijgevallen afschrijvingslasten aan het onderhoudsbudget. Hier staat aan de batenkant een hogere onttrekking aan de voorziening tegenover. Bij activiteit 010.700.010 leidt dit tot lagere lasten.
- Activiteit 010.040.010: Lasten: Bij de bestuursrapportage is het budget verhoogd in verband met het toevoegen van de vrijgevallen afschrijvingslasten aan het onderhoudsbudget. Bij activiteit 010.700.010 leidt dit tot lagere lasten. Daarnaast is budget toegevoegd vanuit de reserves. Dit leidt bij activiteit 010.710.010 ook tot een hogere onttrekking.
- Activiteit 010.050.010: Baten: Met de eerste begrotingswijziging is de opbrengst voor de afvalstoffenheffing verhoogd met € 300.000. Voor de aanschaf van mini-containers is er een bedrag (€ 156.000) meegenomen in de begroting. Daarnaast is er in de bestuursrapportage en bij de slotwijziging een extra bedrag onttrokken aan de voorziening in verband met de afwikkeling van het oud papier.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
010.010.010 Iedereen wordt op tijd geïnformeerd over de Omgevingswet	**-285**	**0**	**0**	**0**
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	**-344**	**-75**	**-291**	**-240**
010.030.010 We beheren ons openbaar groen, speelvoorzieningen en begraafplaatsen	**-1.945**	**-1.699**	**-2.255**	**-1.938**
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	**-3.341**	**-3.288**	**-4.068**	**-3.447**
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	**-4.035**	**-4.265**	**-6.663**	**-6.753**
010.050.010 Afval scheiden	**-3.352**	**-3.789**	**-3.849**	**-4.114**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010.050.020 Zwerfafval	**-19**	**-41**	**-41**	**-15**
010.500.010 Loonkosten	**-5.829**	**-6.281**	**-6.417**	**-6.417**
010.700.010 Rente en afschrijving	**-3.168**	**-3.726**	**-2.841**	**-2.834**
Totaal Lasten	**-22.318**	**-23.163**	**-26.426**	**-25.757**
Baten				
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	**88**	**0**	**118**	**118**
010.030.010 We beheren ons openbaar groen, speelvoorzieningen en begraafplaatsen	**482**	**340**	**340**	**443**
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	**7.797**	**8.062**	**8.517**	**7.807**
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	**510**	**342**	**756**	**908**
010.050.010 Afval scheiden	**3.965**	**3.702**	**4.204**	**4.384**
010.050.020 Zwerfafval	**81**	**150**	**150**	**169**
Totaal Baten	**12.924**	**12.596**	**14.086**	**13.829**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-9.394**	**-10.567**	**-12.340**	**-11.929**
Onttrekkingen				
010.710.010 Reserves	**743**	**0**	**1.480**	**1.420**
Totaal Onttrekkingen	**743**	**0**	**1.480**	**1.420**
Stortingen				
010.710.010 Reserves	**-574**	**0**	**0**	**-379**
Totaal Stortingen	**-574**	**0**	**0**	**-379**
Mutaties reserves	**169**	**0**	**1.480**	**1.041**
Gerealiseerd resultaat	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Van Afval Naar Grondstof 2023-2027
- Watertakenplan Berkelland 2024-2034
- Beleidsplan spelen en bewegen 2022-2031
- Groenbeleidsplan 2024-2033
- Wegenbeleidsplan 2025-2029
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2025-2034
- Beheerplan ecologische wegbermen 2025-2034

PASSEND WONEN

Speerpunten

Passend wonen in Berkelland. (020.010)

Wat willen we bereiken?

- We faciliteren het toevoegen van woningen naar behoefte. Deze behoefte ligt zowel in ‘reguliere woningen’ als ‘woningen voor aandachtsgroepen’. Onder aandachtsgroepen scharen we bijvoorbeeld senioren, inwoners met een psychische of psychosociale hulpvraag, inwoners met een beperking, arbeidsmigranten en inwoners met een woonwagencultuur.
- Ons beleid en randvoorwaarden zijn op orde.
- Initiatiefnemers krijgen snel duidelijkheid of een initiatief kansrijk is of niet.
- Dat onze inwoners zo lang mogelijk, met eventuele ondersteuning, zelfredzaam en gezond blijven en daardoor zelfstandig kunnen wonen in een huis. Dit gebeurt in een duurzame en vitale omgeving die veiligheid en comfort biedt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie. (020.010.040)

- We stellen een volkshuisvestingsprogramma onder de omgevingsvisie op. Dit volkshuisvestingsprogramma is breed en vervangt de woonvisie en woonzorgvisie. Het volkshuisvestingsprogramma omvat onder andere het tactisch beleid op woningbouw, wonen en zorg, wonen voor specifieke doelgroepen zoals inwoners met een woonwagencultuur en arbeidsmigranten en woonruimteverdeling. Het beleid volgt op de omgevingsvisie, de regionale woonagenda en de woondeal.
- We stellen een (regionale) huisvestingsverordening vast.
- We maken prestatieafspraken met ProWonen, Habion en de huurdersverenigingen.

Kwaliteit

- Het volkshuisvestingsprogramma is op 17 februari 2026 vastgesteld door het college en daarna aangeboden aan de gemeenteraad.
- De regionale huisvestingsverordening is nog in ontwikkeling. Naar verwachting volgt deze in 2026.
- Er zijn prestatieafspraken gemaakt.

Geld

We zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in een duurzame en toekomstbestendige bestaande woningvoorraad. (020.010.010)

- We stimuleren met verschillende (financiële) instrumenten woningeigenaren om de woning te verduurzamen. Denk hierbij aan (financiële) ondersteuning door lening vormen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en het (Agem) energieloket. Het initiatief komt vanuit het programma Nieuwe Energie.
- We beheren woonwagenlocaties en voegen 4 tot 5 standplaatsen toe.

Kwaliteit

Geld

We voegen nieuwe woningen toe. (020.020.040)

- We sturen op toevoeging van 100 tot 120 nieuwe woningen per jaar, inclusief woonzorgwoningen. Kleine initiatieven buiten onze invloedsfeer om (bijvoorbeeld woningsplitsing), rekenen we mee.

- We bereiden onze planvoorraad uit met projecten tot en met 2035. We ontwikkelen een methode om initiatiefnemers snel duidelijkheid te geven of een initiatief kansrijk is. Bij kansrijke initiatieven geven we duidelijkheid over wat een initiatiefnemer kan verwachten en op welke termijn een initiatief wordt opgepakt en hoeveel prioriteit deze heeft (met het oog op een evenredige plancapaciteit in Berkelland en krapte op de arbeidsmarkt).
- Om processen voor inwoners en initiatiefnemers te versimpelen worden enkele beleidsregels van kracht, bijvoorbeeld op het gebied van tijdelijke woningen ('premantelzorgwoningen').
- Bij woonzorginitiatieven geldt dat de lokale behoefte moet zijn aangetoond door de initiatiefnemer.
- Voor 2023 en 2024 is incidenteel budget uitgetrokken voor het toevoegen van nieuwe woningen. Deze bedragen zijn bedoeld voor de hele raadsperiode. Het overschot van 2024 wordt overgeheveld naar het budget voor 2025.

Kwaliteit

- In 2025-2026 verwachten wij circa 500 woningen toe te voegen, waarvan er ongeveer 100 in 2025 zijn toegevoegd.
- Er zijn beleidsregels voor premantelzorgwoningen en woningbouw in tuinen opgesteld en vastgesteld.

Geld

Het budget voor deze post is projectgeld en gebruiken we voor de hele raadsperiode. Per (groot) initiatief waarbij wij planbegeleiding inzetten (dus geen eigen grondexploitaties) maken we een grootboeknummer waar onze gemaakte kosten op worden geboekt. Bij afronding van het project ontvangen we weer inkomsten door middel van kostenverhaal. Zo proberen we deze post revolverend te maken waarbij inkomsten en uitgaven op termijn in evenwicht zijn. In 2025 hebben we de cofinanciering van de provincie voor de 3 WBI projecten ontvangen, die wordt ingezet voor de Rapenburg in Neede, RWZI in Borculo en Leusinkbrink in Ruurlo.

We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren. (020.010.060)

- Waar nodig zetten we actief grondbeleid in om te sturen op woningbouw. Dit wordt per casus/project afgewogen.

Kwaliteit

In de medio 2025 vastgestelde nota grondbeleid is de inzet van actief grondbeleid nader uitgewerkt.

Geld

Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Speerpunten

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020)

Wat willen we bereiken?

- Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder dit speerpunt samengevoegd.
- We willen toewerken naar een (bijna) kostendekkende legesheffing.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020.030)

- Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder deze activiteit samengevoegd.
- We gaan aan de slag met de bouwleges met als doel om op termijn tot kostendekkende legesheffing te komen, ook met het oog op de meerjarenbegroting.

Kwaliteit

Geld

Speerpunten

We werken door aan de integrale wijkontwikkeling in Neede Noordoost. (020.030)

Wat willen we bereiken?

- In Neede Noordoost werken we met ProWonen en bewoners aan een integrale wijkaanpak door verschillende onderwerpen tegelijk te verbeteren. Dit om woningen én het samenleven in de wijk toekomstbestendig te maken. Denk aan gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid.
- Voor 2023 en 2024 is incidenteel budget uitgetrokken voor Neede Noordoost. Deze bedragen zijn bedoeld voor de hele raadsperiode. Het overschot van 2024 wordt door middel van een voorstel bij de jaarrekening 2024 toegevoegd aan het budget voor 2025.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkaanpak Neede Noord Oost

Het afgelopen jaar is veel tijd gestoken in de voorbereiding van de herinrichting van de openbare ruimte. Zowel de participatie als het ontwerp bevinden zich in de afrondende fase, zodat in de eerste helft van 2026 de opdracht aan de aannemer kan worden gegund.

Kwaliteit
Op 6 mei 2025 is de raad op een goed bezochte raadswandeling bijgepraat.
Geld

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 020.020.040: Project Patrimoniumbuurt Eibergen beschikt over een projectbudget dat jaarlijks wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel wordt overgeheveld naar het volgende jaar. Bij het vaststellen van de primitieve begroting 2025 was de exacte stand van het restant nog niet bekend, waardoor voor 2025 nog geen bedrag was geraamd. In de loop van 2025 is dit bij de bestuursrapportage geactualiseerd en verwerkt in de begroting. Dit verklaart het aanzienlijke verschil tussen de primitieve begroting en de gewijzigde begroting.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad	**-31**	**-3**	**-17**	**-17**
020.010.040 We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie	**-52**	**-50**	**-50**	**-24**
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	**-413**	**-886**	**-886**	**-502**
020.010.070 WBI-projecten	**0**	**0**	**-150**	**-151**
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	**-262**	**-105**	**-297**	**-469**
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	**-191**	**0**	**-877**	**-363**
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	**-212**	**0**	**-179**	**-188**
020.500.010 Loonkosten	**-4.435**	**-4.747**	**-4.747**	**-4.747**
020.700.010 Rente en afschrijving	**-24**	**-215**	**-19**	**-140**
Totaal Lasten	**-5.621**	**-6.007**	**-7.223**	**-6.602**
Baten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad	**37**	**11**	**44**	**64**
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	**576**	**1.421**	**1.261**	**1.260**
020.010.070 WBI-projecten	**0**	**0**	**86**	**88**
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	**1.526**	**1.283**	**1.362**	**1.902**
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	**120**	**0**	**498**	**826**
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	**154**	**0**	**113**	**135**
Totaal Baten	**2.413**	**2.715**	**3.364**	**4.275**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.208**	**-3.292**	**-3.859**	**-2.327**

Onttrekkingen				
020.710.010 Reserves	**29**	**0**	**599**	**491**
Totaal Onttrekkingen	**29**	**0**	**599**	**491**
Stortingen				
020.710.010 Reserves	**-525**	**0**	**0**	**-976**
Totaal Stortingen	**-525**	**0**	**0**	**-976**
Mutaties reserves	**-496**	**0**	**599**	**-485**
Gerealiseerd resultaat	**-3.703**	**-3.292**	**-3.260**	**-2.812**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Regionale Woonagenda 2023 - 2030
- Omgevingsvisie Berkelland

VITAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied

Speerpunt

Een meer duurzame vorm van landbouw in Berkelland. (030.010)

Wat willen we bereiken?

- Een intensievere samenwerking met onder meer VK-Oost en LTO om agrariërs te ondersteunen richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.
- Een sterkere verbinding tussen inwoners en agrariërs.
- Meer lokale initiatieven gericht op duurzame vormen van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners. (030.010.020)

De interne analyse toekomstbestendige landbouw (voorheen het plan van aanpak toekomstbestendige landbouw genoemd) is grotendeels afgerond. Doel was voor onszelf in kaart te brengen wat we als gemeente zoal doen in de transitie van de agrarische sector naar een meer toekomstbestendigere vorm. We hebben nu een externe partij gevraagd om een verdiepende (beleids-)analyse uit te voeren en ons nader te adviseren op welke manieren wij de blijvende agrariërs het beste kunnen ondersteunen. Ook is de verbinding tussen agrariërs en inwoners onderdeel van de foodstrategie van Platform Achterhoek Food waar we ons aan gecommitteerd hebben en uitvoering aan geven.

Kwaliteit

Geld

We zoeken de samenwerking met partijen als de VK-Oost, LTO en de Marke gericht op ondersteuning van agrariërs richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

Ondanks de tijd en moeite die de afgelopen periode in het Plan van aanpak duurzame landbouw is gestoken concluderen we dat het weliswaar een zeer uitgebreide analyse is, maar weinig nieuwe aanknopingspunten en inzichten bevat. Dit komt mede door de blijvende onzekerheid vanuit het Rijk op bijvoorbeeld het stikstofdossier. We zien het resultaat voor nu vooral als een interne analyse. Met externe hulp willen we dit najaar toetsen of we in de huidige context invalshoeken/mogelijkheden over het hoofd gezien hebben die ons mogelijk nieuw handelingsperspectief bieden.
Door in 2024 een doelschriftenvergunning af te geven voor een varkenshouderij zijn we onderdeel van een proef rondom de versnellingsaanpak emissiearme landbouw. Deze nieuwe vorm van vergunningverlening heeft veel aandacht getrokken en ligt nu bij de rechter.
We blijven regionaal de samenwerking opzoeken in het kader van het ‘ruimtelijk perspectief Achterhoek’ dat naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld en in 2026 vervolginzet vraagt.

Kwaliteit

Geld

We starten met een nieuw vrijwillig kavelruil project bij Stelkampsveld. (030.010.030)

Zodra we geld hebben van de provincie kunnen we in 2026 van start met het kavelruilproject. De middelen die we in het kader van de LBV regeling hebben ontvangen gebruiken we als cofinanciering voor het project.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Toekomstbestendige (agrarische) erven. (030.040)

Wat willen we bereiken?

- Minder leegstaande gebouwen door sloop- en/of hergebruik.
- Reductie van 30% asbestdaken in 2026 (kern en buitengebied) ten opzichte van 2022.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het plan van aanpak voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit. (030.040.020)

De asbestsubsidie loopt door tot eind 2026. Op 6 november 2024 heeft het college toegezegd twee van de drie Asbestregelingen te beoordelen of deze gestopt moeten worden. Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de asbestsubsidie, in 2025 circa 35 keer. De regeling gratis stort en gratis beschermingsmiddelen is in 2025 circa 15-20 keer gebruikt, waarbij de bedragen relatief klein zijn. De asbestvouchers vanuit Watea zijn afgerond en gestopt.
De opgave in Berkelland nog steeds groot. De aanwezige middelen zijn in 2026 nog voldoende. Hoewel wij de aantallen in 2025 hebben zien teruglopen voorzien beide regelingen nog steeds in een behoefte. Daarom stoppen we de twee nu nog lopende regelingen niet.
In 2026 onderzoeken we op welke wijze we een verdere impuls kunnen geven aan de asbestsanering en komen we met een voorstel aan het nieuwe college waarbij we de dan nog niet bestede middelen betrekken.

Kwaliteit

Geld
Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit. (030.040.010)

De Rood voor Rood regeling is voor de tweede keer geëvalueerd. We gaan in 2026 aan de slag met eventuele aanbevelingen die uit de evaluatie naar voren 'zijn gekomen, als onderdeel van een brede evaluatie van het VAB beleid.
De sloopvoucherregeling is in werking getreden en zijn we gestart met een pilot innovatieve woonvormen (per 1-1-2026, als onderdeel van Rood voor Rood)

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Behoud en versterking van ons coulisselandschap en verhoging van de biodiversiteit. (030.020)

Wat willen we bereiken?

- Voor elke biotoop in Berkelland een verhoging van natuurwaarden in 2026 ten opzichte van 2021.
- Een vergrote bewustwording bij inwoners over de biodiversiteit en maatregelen die men kan nemen ter versterking van de biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader. (030.020.020)

LEADER is een Europees subsidieprogramma dat zich richt op het versterken van het landelijk gebied. Het programma heeft goed gedraaid in Berkelland de afgelopen jaren, met veel mooie initiatieven. In 2024 zijn we gestart met het nieuwe programma. Hieraan doet de Achterhoek mee en het programma loopt tot eind 2027.

Kwaliteit

Geld
Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschap en het behoud van landschapselementen. (030.020.010)

Onder deze activiteit valt onder meer de uitvoering van de subsidieregeling Groenblauwe dooradering 2023-2025.

Kwaliteit
Er zijn in 2025 tot nu toe 25 projecten vanuit de subsidieregeling “Groenblauwe Dooradering Berkelland' uitgevoerd en opgeleverd. Het zijn vooral projecten waarbij landschapselementen zijn aangelegd. Zoals houtsingels, poelen, struweelhagen, hoogstamfruitboomgaarden, solitaire bomen en bomenrijen. Deze projecten liggen verspreid in de gemeente Berkelland.
In 2025 hebben we tot nu toe 5 km aan bermen hersteld met een breedte van gemiddeld 3m. Deze bermen zijn grotendeels aangeplant met bomen en/of struiken.
Uitvoering motie 'meer bomen in Berkelland':
- in 2025 zijn er tot nu toe 3 strekkende kilometer berm aangeplant met bomen en/of struiken.

Geld
De subsidieregeling “Groenblauwe Dooradering Berkeland” is afgerond en goed verlopen. We hebben een eenmalig budget van €130.000 van de provincie Gelderland ontvangen. De subsidieregeling “Biodiversiteit en Landschap Berkelland is opgestart in 2025 en loopt t/m eind december 2028. Er is € 233.000 beschikbaar gesteld vanuit het budget om biodiversiteitsprojecten uit te voeren. € 167.000 is door de provincie Gelderland beschikt als cofinanciering.

We voeren de uitvoeringsagenda van het biodiversiteitsplan uit. (030.020.030)

In juni 2023 is de uitvoeringsagenda van het biodiversiteitsplan opgeleverd. Deze uitvoeringsagenda is gebaseerd op het biodiversiteitsplan dat is vastgesteld in 2021 en de contournota dat is vastgesteld in 2022. Samen met partners gaan we de komende jaren met de uitvoeringsagenda aan de slag.

Kwaliteit
Het Project “Kruidenrijk grasland” opgestart in 2022 en begeleid door “Urgenda” is in de gemeente Berkelland een groot succes geworden. Meer dan 40 melkveehouders bestelden tussen 2022 en 2024 dit kleurrijke zaaigoed. Maar liefst 154 hectare grasland veranderde van een monocultuur van engels raaigras naar kruidenrijke graslanden
Om het leefgebied van weidevogels aan de Hagdijk te optimaliseren en populaties te behouden en vooral te laten groeien heeft de gemeente geïnvesteerd in een pomp met zonnepanelen en een raster. Deze pompt continu water op als de zon schijnt. Dit betekent dat de percelen goed drassig blijven.
'Iedere Berkellander een boom" was een groot succes. Meer dan de helft van de mensen die zijn uitgenodigd (Neede, Rietmolen en Noordijk) hebben zich aangemeld.

- Uitgedeelde inheemse bomen: 1.732 stuks
- Uitgedeelde inheemse struiken: 780 stuks

Geld
In 2025 is weer €30.000 beschikbaar gesteld als cofinanciering aan “Urgenda” vanuit het biodiversiteitsbudget waardoor agrariërs in Berkelland weer kruidenrijk zaaigoed kunnen bestellen voor de komende jaren.
In 2025 is €15.000 beschikbaar gesteld aan de agrarische natuurvereniging “Van Berkel en Slinge” vanuit het biodiversiteitsbudget om de het leefgebied van de populaties weidevogels aan de Hagdijk te verbeteren.

Speerpunt

Het toeristisch-recreatief aanbod in Berkelland is versterkt. (030.030)

Wat willen we bereiken?

- Het aantal vitale dag attracties en verblijfsaccommodaties is vergroot.
- De toeristische infrastructuur is doorontwikkeld.
- De toeristische informatievoorziening en gastheerschap is verder geprofessionaliseerd.
- De toeristische-recreatieve ontwikkelpotentie van Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden is beter benut.
- De zichtbaarheid van het vrijetijdsaanbod van Berkelland is vergroot.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsagenda ‘Beleef het in Berkelland 2021-2024' uitvoeren. (030.030.010)

In 2025 heeft de gemeenteraad de herijking van ‘Beleef het in Berkelland’, inclusief een nieuw uitvoeringsprogramma 2026-2028’ vastgesteld. In 2026 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit

Geld
Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 030.020.020: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. In het kader van de rechtmatigheid is bij de slotwijziging een gedeelte van het budget gestort in de reserve bestuurlijke claims gestopt.
Activiteit 030.030.010: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget, gefinancierd door verschillende gemeenten. Bij de bestuursrapportage is de bijdrage van de deelnemende gemeenten toegevoegd aan het budget.
Activiteit 030.040.020: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. In het kader van de rechtmatigheid is bij de slotwijziging een gedeelte van het budget gestort in de reserve bestuurlijke claims gestopt.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	**-9**	**0**	**0**	**0**
030.010.020 We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners	**-63**	**-41**	**-57**	**-66**
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	**-4**	**0**	**0**	**-6**
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	**-297**	**-350**	**-176**	**-182**
030.020.020 We ondersteunen projecten en initiatieven in het kader van Leader	**-3**	**-396**	**-79**	**-8**
030.020.030 Biodiversiteitsplan uitvoeren	**-53**	**-422**	**-422**	**-73**
030.030.010 de uitvoeringsagenda "beleef het in Berkelland" uitvoeren	**-820**	**-219**	**-599**	**-638**
030.040.020 We voeren het plan voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit	**-73**	**-652**	**-227**	**-50**
030.500.010 Loonkosten	**-229**	**-176**	**-176**	**-176**
030.700.010 Rente en afschrijving	**-3**	**-4**	**-3**	**-3**
Totaal Lasten	**-1.554**	**-2.259**	**-1.739**	**-1.201**
Baten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	**6**	**0**	**0**	**0**
030.010.020 We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners	**0**	**0**	**0**	**24**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	**62**	**0**	**0**	**35**
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	**138**	**0**	**0**	**6**
030.020.030 Biodiversiteitsplan uitvoeren	**0**	**0**	**0**	**15**
030.030.010 de uitvoeringsagenda "beleef het in Berkelland" uitvoeren	**643**	**1**	**356**	**408**
030.040.010 We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit	**40**	**0**	**75**	**146**
Totaal Baten	**890**	**1**	**431**	**634**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-664**	**-2.258**	**-1.308**	**-567**
Onttrekkingen				
030.710.010 Reserves	**260**	**1.849**	**975**	**375**
Totaal Onttrekkingen	**260**	**1.849**	**975**	**375**
Stortingen				
030.710.010 Reserves	**-99**	**0**	**-230**	**-302**
Totaal Stortingen	**-99**	**0**	**-230**	**-302**
Mutaties reserves	**161**	**1.849**	**744**	**73**
Gerealiseerd resultaat	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Structuurvisie Berkelland 2025.
- Bestemmingsplan Buitengebied 2020
- Woningsplitsing buitengebied
- Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling.
- Beleidsregel Rood voor Rood
- Beleef het in Berkelland

NIEUWE ENERGIE

Speerpunt

Innovatie en ontwikkelagenda energietransitie (040.010)

Wat willen we bereiken?

- Flexibiliteit creëren om proactief te handelen in een snel veranderende omgeving.
- Samenwerken met andere programma's in het aanpakken van complexe opgaves.
- Pilots uitvoeren en daarvan leren

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken data geïnformeerd en verbeteren daarmee ons vermogen om de voortgang in de aanpak van de opgave te monitoren. (040.010.070)

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We ondernemen onderzoekende proefprojecten ter verrijking van onze dienstverlening. (040.010.040)

In 2025 zijn we in Gelselaar gestart met een pilotproject. Dit pilotproject is een indirect resultaat van de serie participatieavonden rondom het thema Aardgasvrij Platteland. We financieren deze pilot met de nadien opgezette maatwerk subsidie voor maatschappelijke initiatieven en het onderzoeksbudget voor het Warmte-/Koudeprogramma. We lichten dit project verder toe in de factsheets.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We gebruiken strategische communicatie- en participatie instrumenten om ons beleid te klankborden met als doel het draagvlak te vergroten. (040.010.060)

Kwaliteit

Geld

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We faciliteren pilots, innovatie en andere nieuwe ontwikkelingen. (040.010.040)

Mensen zoeken elkaar steeds meer op in de energietransitie. Inwoners en bedrijven komen samen tot eigen ideeën en initiatieven zoals biogas- en smarthubs of postcoderozen. Daarnaast zijn er steeds meer gezamenlijke acties op een bedrijventerrein, of met een branche. Dit eigen initiatief juichen wij toe en willen we faciliteren. We gaan onderzoeken wat dit soort initiatieven nodig heeft en hoe andere gemeenten dit aanpakken.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We ontwikkelen een formule voor lokaal eigenaarschap van grootschalige opwek. (040.010.010)

We hebben de verordening Lokaal zeggenschap en eigendom en de handleiding voor windinitiatieven in zoekgebied K ontwikkeld. De raad heeft geborgd dan de lokale gemeenschap het zeggenschap krijgt en hebben middelen beschikbaar om dit mogelijk te maken. De formule van Berkelland (en Oost-Gelre) geldt landelijk als hoogste vorm van borging van lokaal zeggenschap.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We onderzoeken slimme oplossingen die de door netcongestie beperkte vestigingsmogelijkheden voor bedrijven op de bedrijventerreinen verruimen. (040.010.090)

Het Rijk, de ACM en de netbeheerders zijn aan zet. Het handelingsperspectief voor ons bedrijfsleven en onszelf is beperkt. Wat we wel kunnen doen we. We faciliteren grote accu's achter de meter bij zonneparken, omdat dit de lokale levering van stroom verschuift naar de momenten van lokale stroomvraag. Samen met de bedrijvenkring Berkelland organiseerden we kennissessies hoe lokale ondernemers om kunnen gaan met netcongestie. En met het faciliteren van windenergie verruimen we de lokale energielevering aan bedrijven.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We gaan aan de slag met de transitievisie warmte/koude. (040.010.100)

Met de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie zijn wij verplicht de transitievisie warmte te vervangen met een warmteprogramma. Omdat gebouwkoeling een integraal onderdeel is van een comfortabel woon- en werkklimaat in een gebouw werken we aan een warmte- én koude-programma. We ontwikkelen dit beleid in samenhang met een regionale uitvoeringsagenda. Los van deze beleidsvorming blijven we in de uitvoering vol inzetten op isolatie en energiebesparing.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We werken richting een integrale aanpak die bijdraagt aan de verduurzaming van de buitengebieden.

In 2025 zijn wij verdergegaan de drempels voor de verduurzaming van woningen in het buitengebied in kaart te brengen. Aanvullend hebben we gezocht naar goede voorbeelden in andere regio's. Op basis van deze resultaten is er gewerkt aan een projectplan voor een toekomstige pilot. Het doel van deze pilot is om te leren welk aanvullend beleid nodig is voor perspectief voor woningbezitters in het buitengebied.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Verduurzaming woningen. (040.060)

Wat willen we bereiken?

- Wij willen energieverbruik betaalbaar houden voor onze inwoners.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bieden gunstige financiële producten (leningen) aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.060.040)

Kwaliteit

Geld
Deze gedekt vanuit een verkeerde bron. Is gecorrigeerd en uit de SPUK Energiearmoede gehaald.

We ondersteunen inwoners door de inzet van financieel- en energieadvies. (040.060.030)

Kwaliteit

Geld
De via de begroting van 2023 toegezegde jaarlijkse structurele dekking voor de dienstverlening van het Energieloket namens de gemeente is met de organisatie brede bezuiniging van 2025 aangedragen als bezuiniging op het programma Nieuwe Energie. Voorwaardelijk aan de bezuiniging is afgesproken dat wanneer in de toekomst financiering met Rijksgelden zou komen te vervallen, financiering voor het Energieloket uit de algemene middelen zou worden hervat.

We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen door de uitgifte van subsidies (040.060.020)

Wij zetten de gelden die beschikbaar komen uit Rijksbeleid (bv. lokale aanpak isolatie en energiearmoede) zoveel mogelijk in om aan te sluiten bij structureel geborgde regelingen. ‘Stapelen’ met de landelijke subsidieregeling voor isolatie is mogelijk.

Kwaliteit

Geld

We informeren inwoners bij het maken van de juiste keuzes in de verduurzaming van woningen. (040.060.050)

We maken huiseigenaren bewust van de urgentie om te verduurzamen, informeren hen over de mogelijkheden en ondersteunen hen bij het nemen van concrete maatregelen. We versterken de bestaande aanpakken via de dienstverlening van het Energieloket Achterhoek.
Naast de ondersteuning binnen de bestaande regelingen voert het Energieloket isolatiecampagnes ter promotie van de isolatiesubsidie Achterhoek; worden er informatieavonden georganiseerd over de isolatieaanpak; en vinden er wekelijks energieloketten op locatie plaats binnen de gemeente waar inwoners vrijblijvend en gratis informatie kunnen inwinnen.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Verduurzaming bedrijven. (040.020)

Wat willen we bereiken?

- Wij stimuleren een toekomstbestendig bedrijfsleven.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen ervoor dat de Omgevingsdienst bedrijven controleert. (040.020.022)

We willen onze bedrijven positief benaderen door hen te adviseren en te stimuleren. Maar we zien ook een groep die daarmee niet in beweging komt. We hebben de Omgevingsdienst Achterhoek de opdracht gegeven om toezicht te houden op het nemen van de verplichte maatregelen bij bedrijven. Eerst door te informeren, maar als het moet ook via handhaving.

Kwaliteit

Geld

We bieden gunstige financiële producten (leningen) aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.060.040)

Kwaliteit

Geld
Deze gedekt vanuit een verkeerde bron. Is gecorrigeerd en uit de SPUK Energiearmoede gehaald.

We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen door het beschikbaar stellen van energie-adviezen. (040.020.024)

Het duurzaam ondernemerscentrum (DOA) is opgestart, gefaciliteerd door de regionale samenwerking binnen het akkoord van Groenlo. Dit ‘energieloket voor bedrijven’ voert deze taak uit.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We zetten in op informatievoorziening en advies om bedrijven te helpen de juiste keuzes te maken in de verduurzaming. (040.020.024)

Het duurzaam ondernemerscentrum (DOA) is opgestart, gefaciliteerd door de regionale samenwerking binnen het akkoord van Groenlo. Dit ‘energieloket voor bedrijven’ voert deze taak uit. Samen met de bedrijvenkring Berkelland organiseerden we kennissessies hoe lokale ondernemers om kunnen gaan met netcongestie. En met het faciliteren van windenergie verruimen we de lokale energielevering aan bedrijven.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Verduurzaming maatschappelijke instellingen. (040.040)

Wat willen we bereiken?

- Wij willen een toekomstbestendig verenigingsleven stimuleren.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan door met de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven. (040.040.040)

Kwaliteit

Geld

We ondersteunen maatschappelijke instellingen en sportvereniging bij de verduurzaming van de eigen accommodatie door middel van procesbegeleiding. (040.040.010)

De pilot procesbegeleiding is afgerond. De inzet van Sportenergie B.V. heeft organisaties geholpen bij technische keuzes, businesscases en subsidieaanvragen. Deelnemers hebben breder advies ontvangen. Vanuit de evaluatie onderzoeken wij nu hoe we een soortgelijk dienstverlening voor de lange termijn kunnen borgen.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

We bieden gunstige financiële producten aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.020.020)

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Regionale samenwerking in de Achterhoek. (040.050)

Wat willen we bereiken?

- Maximale bijdrage aan de regionale doelstelling van 0,35 TWh zon-op-dak.
- Akkoord van Groenlo
- RES 1.0.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken met andere overheden aan de regionale samenwerking voor de energietransitie. (040.050.010 en 040.050.020)

We gaan door met het regionaal samenwerken in de Achterhoek volgens de afspraken uit het Akkoord van Groenlo, het regionale uitvoeringsprogramma Energietransitie en de RES Achterhoek. Ons lokale en regionale beleid zijn aan elkaar verbonden.
De opgave voor zon op dak staat onder druk door de netcongestie, zoals ook aangegeven in de Voortgangsrapportage RES 2025.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

Speerpunt

Grootschalige Opwek en Energie infrastructuur (040.070)

Wat willen we bereiken?
- Maximale bijdrage aan de regionale doelstelling van 0,35 TWh zon-op-dak.
- Handhaven van het max van 12 vergunningen voor zonneparken.
- Wind.

Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen het herijkte RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie) beleidskader vast en begeleiden initiatiefnemers voor energie opwek. (040.070.010)

Met de vaststelling van het beleidskader grote windmolens en de verordening lokaal eigendom is het raadsdeel van de herijking van RODE volbracht, conform de opdracht van de raad van 16 februari 2022. De aanstaande vaststelling van de handleiding voor zoekgebied K is het sluitstuk van het herijkte beleidskader voor windparken. De raad heeft al in 2021 vastgesteld niet meer te willen meewerken aan grootschalige zonneparken op landbouwgrond.

Kwaliteit

Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 040.010.040 A.: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen.
Activiteit 040.060.040 B: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met het restantbudget van vorig jaar en de nog beschikbare Rijksmiddelen.
Activiteit 040.070.010 E: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met het restantbudget van vorig jaar.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
040.010.040 A. Pilots en innovatie	**-22**	**0**	**-600**	**0**
040.010.050 A. Extra uitvoeringsmiddelen ETD	**-74**	**-820**	**-820**	**-412**
040.010.060 A. Bewustwording en Promotie	**-42**	**0**	**0**	**0**
040.010.070 A. Datagedreven werken	**0**	**0**	**0**	**0**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
040.030.020 G. Verduurzaming eigen vastgoed	-17	0	-14	0
040.040.040 D. Subsidiëren maatschappelijke initiatieven	0	0	-100	-86
040.050.010 F. Regionale samenwerking Achterhoek	-10	0	0	0
040.060.020 B. Informeren Wonen	-175	0	0	30
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	-191	-105	-109	-19
040.060.040 B. Subsidiëren Wonen	-340	0	-864	-906
040.070.010 E. vaststellen RODE	-11	0	-250	-1
040.500.010 Loonkosten	-315	-235	-235	-235
040.700.010 Rente en afschrijving	-7	-7	-7	-7
Totaal Lasten	**-1.204**	**-1.167**	**-3.000**	**-1.636**
Baten				
040.010.040 A. Pilots en innovatie	0	0	600	0
040.010.050 A. Extra uitvoeringsmiddelen ETD	0	820	820	407
040.020.022 C. Controleren bedrijven	0	0	0	13
040.040.040 D. Subsidiëren maatschappelijke initiatieven	0	0	0	0
040.060.020 B. Informeren Wonen	22	0	0	0
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	582	0	0	139
040.060.040 B. Subsidiëren Wonen	263	0	532	905
040.070.010 E. vaststellen RODE	17	0	0	0
Totaal Baten	**884**	**820**	**1.952**	**1.463**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-320**	**-347**	**-1.047**	**-172**
Onttrekkingen				
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	0	0	0	0
040.710.010 Reserves	76	0	701	112
Totaal Onttrekkingen	**76**	**0**	**701**	**112**
Stortingen				
040.710.010 Reserves	-48	0	0	0
Totaal Stortingen	**-48**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**29**	**0**	**701**	**112**
Gerealiseerd resultaat	**-291**	**-347**	**-347**	**-60**

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- EUP 2023-2030
- Akkoord van Groenlo 3.0
- RES Achterhoek 1.0

- RODE beleidskader
- Beleidsdocument grote windmolens (Gemeente Oost Gelre en Gemeente Berkelland)
  Verordening lokaal zeggenschap en eigendom bij grootschalige windenergieprojecten Berkelland 2026

EEN TOEKOMSTBESTENDIG SOCIAAL DOMEIN

Speerpunt

Gelijke kansen en toegankelijkheid. (050.010)

Wat willen we bereiken?
We ondersteunen inwoners die dit nodig hebben en zorgen voor optimale afstemming tussen regelingen vanuit verschillende wetten. We stimuleren inwoners de regie over hun leven en gezondheid te houden of te herwinnen als dat nodig is. In plaats van voor iedere afwijking van het 'normale' een aparte (en veelal duurdere) oplossing te bedenken, willen we naar een inclusieve samenleving waarin dat niet nodig is. We gebruiken actief ervaringsdeskundigheid van inwoners. We willen dat nieuwkomers, zowel mensen die inburgeren als vluchtelingen, zo goed mogelijk ondersteund worden in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij richten ons op toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie. (050.010.030)

Kansengelijkheid komt in elk domein naar voren en we willen bewustwording creëren over welk effect ons beleid op gelijke kansen heeft. Daarbij richten we ons met name op jonge kinderen, omdat deze inzet bijdraagt aan een cultuur- en gedragsverandering op de langere termijn. Wij bouwen daarom verder aan onze lokale/regionale coalitie Kansrijke Start. De eerste 1000 dagen van een kind (- 9 maanden tot ± 2,5 jaar) zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een kind. Wij zetten in op acties die zijn gericht op het terugdringen van gezondheidsverschillen in deze 1000 dagen.
In de Lokale Inclusie Agenda hebben we specifiek aandacht voor het feit dat we inclusief willen zijn op alle vlakken van diversiteit, bijvoorbeeld LHBTIQ+-emancipatie. Hier denken we domeinoverstijgend zodat onze acties erop gericht zijn dat we inclusie kunnen bevorderen.
We geven toegankelijkheid op verschillende manieren een impuls. Ten eerste geven we cliëntondersteuning een nieuwe vorm, bijvoorbeeld voor mensen met een beperking, waardoor deze levensbreed, lokaal en laagdrempelig kan worden ingezet. Ten tweede zorgen we voor toegankelijke informatie, onder andere door aandacht voor de communicatie bij nieuw beleid. Ten derde pakken we binnen de regio Achterhoek gezamenlijk beperkte basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) aan. We willen meer samenwerken met inwoners als ervaringsdeskundigen en zien hiervoor kansen binnen de dienstverlening van Voormekaar.

Kwaliteit
We hebben in 2025 een update van het uitvoeringsplan bij de lokale inclusie agenda vastgesteld.
Geld

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering. (050.010.020)

We zorgen voor een goede uitvoering van de Wet inburgering 2021. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een passend inburgeringstraject. Samen met onze partners, ProWonen (huisvesting), Fijnder (begeleiding en aanspreekpunt voor het gehele inburgeringstraject), Interbeek Support (maatschappelijke begeleiding) en de inburgeringsaanbieders zorgen we ervoor dat statushouders zich welkom voelen in onze gemeente en mee kunnen doen. Als gemeente houden we regie op de kwaliteit van het aanbod, ontwikkelingen en de voortgang van de trajecten.

Kwaliteit
De lagere afrekening van Fijnder kan verklaard worden doordat de instroom van inburgering gekoppeld is aan onze taakstelling huisvesting statushouders. Hierin lopen wij in 2025 achter.

Geld
De onderschrijding van € 58.000 bestaat grotendeels uit de lagere eindafrekening van Fijnder, een onderschrijding bij de Ondertussen Groep en Opvang Rekken (AMV). Verder betreft dit het niet-benutte deel van de decentralisatie-uitkering Project Overlastgevende Asielzoekers, dat bij de jaarrekening 2025 wordt toegevoegd aan de daarvoor bestemde reserve en in 2026 wordt ingezet. Hiertegenover staat een overschrijding binnen de Jeugd-GGZ voor AMV'ers in Rekken, veroorzaakt door een hogere instroom en daarmee samenhangende zorgkosten.

We ondersteunen nieuwkomers binnen een brede sociale basis. (050.010.010)

Er zijn diverse maatschappelijke initiatieven, waaronder zwem- en fietslessen en taalmaatjes die zich inzetten voor nieuwkomers. Daarnaast betrekken we nieuwkomers naar eigen behoefte zoveel mogelijk bij het verenigingsleven. We zetten cultuurverbinders in die de brug slaan tussen de verschillende culturen en gebruiken.

Kwaliteit

Geld

We dragen zorg voor vluchtelingen uit de regio.

De gemeente begeleidt en faciliteert de opvang van Oekraïense ontheemden, verdeeld over 7 opvanglocaties met als belangrijke pijlers leefbaarheid, veiligheid en zelfredzaamheid. Dat doen wij samen met interne collega's en externe netwerkpartners.
Op dit moment hebben wij 265 opvangplekken gerealiseerd voor vluchtelingen uit Oekraïne. Tot 31 december 2024 moet de Gemeente Berkelland 79 statushouders huisvesten. In Rekken vangen wij 44 alleenstaande minderjarige asielzoekers op. Daarnaast hebben wij vanuit de spreidingswet de verplichting om 255 asielplekken te realiseren.
De tijdelijke bescherming voor ontheemden op grond van Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne (RTB) is verlengd tot 4 maart 2026. Vanaf 1 januari 2025 gaan we een eigen bijdrage innen bij meerderjarige ontheemden die inkomsten hebben.

Kwaliteit
In 2025 is het aantal ontheemden dat we op opvangen binnen Berkelland opgelopen naar 303. Ook dit jaar hebben we nog extra inzet gepleegd voor een snelle deelname op de arbeidsmarkt van de Oekraïense ontheemden.
Er is geïnvesteerd in verdere professionalisering van het team en op een goede samenwerking met Zorg en Veiligheid en het Voormekaarteam.
Geld

Speerpunt

Een sterke sociale basis gericht op preventie en gezondheid. (050.020)

Wat willen we bereiken?
Het huidige systeem van hulp en ondersteuning loopt vast. Zorgvragen nemen toe, de beroepsbevolking en dus ook het zorgpersoneel neemt af, informele hulp en naoberschap staan onder druk en de wachtlijsten nemen toe. We kunnen niet alles met (meer) ondersteuning oplossen en dat is ook niet noodzakelijk. Door meer te investeren in preventie kunnen we voorkomen dat problemen ontstaan of erger worden. Door in te zetten op wat mensen wél kunnen en hoe ze zelf regie houden op het leven in plaats van ons te richten op wat de problemen zijn, kunnen we toe met minder hulp en ondersteuning. De afgelopen jaren hebben we ons geconcentreerd op het uitvoeren van de wettelijke (zorg)taken. De focus is daarmee sterk gericht op individuele hulpverlening. Hierdoor is de collectieve benadering en het besef wat inwoners met elkaar en voor elkaar kunnen doen wat naar de achtergrond verschoven. Daarbij willen we een sociale basis die niet op zichzelf staat, maar nadrukkelijk een actieve rol heeft bij het voorkomen van zwaardere inzet binnen het gehele sociaal domein. Hierbij is het van belang om de rol van de gemeente binnen de sociale basis te beschrijven. Preventie staat daarin centraal.
GALA en IZA zetten in op de verschuiving van zorg naar preventie. In Berkelland wordt, in samenwerking met regiopartners uit zorg en welzijn, invulling gegeven aan het versterken van de sociale basis. We willen daarbij een bijdrage leveren aan het beschikbaar en betaalbaar houden van de zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers. (050.020.010)

We benutten, ondersteunen en coördineren de inzet van mensen die in Berkelland maatschappelijk betrokken en actief zijn. De netwerkcoördinator draagt bij aan onze ambities om een samenhangend mantelzorgbeleid te voeren en om vrijwilligersorganisaties structureel met elkaar te verbinden. We willen een vrijwilligersbeleid opstellen voor vrijwilligers die de gemeente helpen om taken voor de samenleving uit te voeren.

Kwaliteit

Geld

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd. (050.020.020)

We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en een gezonde leefstijl hebben. Dit zijn de drie preventieve doelstellingen voor jeugd, zoals in december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.
De omgeving van een kind is hierin bepalend. Daarom wakkeren we de dialoog tussen ouders, verzorgers, kinderopvang, onderwijs en huisartsen verder aan over hoe wij kinderen optimaal tot hun recht kunnen laten komen. We maken ontmoeting tussen ouders en hun bredere netwerk mogelijk door bijvoorbeeld thema avonden over drugs en alcohol voor jongeren en ouders te organiseren. Zo brengen we de gewenste cultuurverandering van normaliseren verder.
De focus ligt verder op de volgende activiteiten:

- Het Preventie Platform Jeugd (PPJ) wordt doorontwikkeld, met een nieuwe organisatiestructuur. Waarbij de nadruk ligt op het vergroten van het lokale aanbod in samenwerking met het onderwijs en de kinderopvang.
- Het jongerenwerk wordt herijkt en vindt daar plaats waar de jongeren zijn. Na een succesvolle pilot van het jongerenwerk op school binnen twee middelbare scholen, wordt deze verder uitgebreid naar een derde middelbare school binnen Berkelland.
- Humanitas zet vrijwilligers in bij het (herstellen van) contact tussen kind(eren) en de uitwonende ouder na een scheiding. Dit is belangrijk voor een evenwichtige ontwikkeling en het welzijn van het kind.

- Om een gezonde leefstijl van leerlingen te bevorderen, maken we jaarlijks voor scholen het preventief aanbod inzichtelijk, door middel van de gezonde school menukaart. Waarop scholen jaarlijks kunnen kiezen uit diverse thema's en trainingen voor leerlingen en ouders.
- Met de Praktijkondersteuner Jeugd (POH Jeugd) in de huisartspraktijk zorgen we voor laagdrempelige ondersteuning voor jongeren die zich met psychische klachten bij de huisarts melden. In twee kernen zijn POH's jeugd actief en in twee kernen zijn vaste contactpersonen vanuit Voormekaar gekoppeld aan praktijken. We streven ernaar, in samenwerking met de kaderhuisarts POH Jeugd (huisarts met aandachtsgebied POH Jeugd), Menzis en de HOOG (regio-organisatie van en voor huisartsen in onder andere Oost-Achterhoek) om alle huisartsenpraktijken in Berkelland te voorzien van een POH Jeugd. Daarnaast willen we toewerken naar collectieve inzet binnen de POH Jeugd, welke vanuit GALA gelden wordt gefinancierd.
- We zetten tijdelijk praktische opvoedondersteuning in bij gezinnen ter voorkoming van grotere problemen. De thuisbegeleiders van Yunio voeren dit uit. Dit is een veel ingezette laagdrempelige vorm van begeleiding en wordt gecontinueerd in 2025.

Kwaliteit
De onderschrijdingen van Yunio, Graafschap College en Zone College zijn te verklaren doordat ze in 2025 gedeeltelijk bekostigd zijn vanuit NPO gelden. Dit leidt ertoe dat de structureel begrote subsidiekosten voor het Graafschap College en het Zone College in 2025 eenmalig lager uitvallen.
Ten aanzien van Yunio hebben wij over het boekjaar 2024 subsidie terugontvangen. De kosten voor de uitvoering van zowel het Basispakket als het Rijksvaccinatie-programma zijn lager uitgevallen dan begroot.
Geld
De onderschrijding is ontstaan door meerdere kleine onderschrijdingen, de vaststelling van de subsidie 2024 van Yunio en het onderbrengen van een deel van de subsidie van het Graafschap College en Zone College onder de specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs. Het budget van Kinderdagopvang heeft een overschrijding van € 20.000, met name veroorzaakt door een factuur die betrekking heeft op 2024.

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. (050.020.030)

Steeds meer (kwetsbare) inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Dit vraagt onder andere om investering in de bewustwording van inwoners van de noodzaak om zich voor te bereiden op het ouder worden. Gemeente Berkelland neemt samen met de regio Achterhoek deel aan de 'Praat vandaag over morgen'-campagne. Daarnaast streven we ernaar om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving van de inwoner te organiseren: dichtbij huis en met behulp van familie en vrienden. We zijn zichtbaar, dichtbij en laagdrempelig bereikbaar in de kernen en zoeken locaties die een sociaal-culturele functie hebben en die bijdragen aan de sociale cohesie. Dit kan per kern verschillen van een dorpskamer, dorpshuis of bibliotheek.
We vinden het belangrijk dat de inzet van ondersteuning zo licht als mogelijk is, bij voorkeur in de vorm van algemene voorzieningen of andere generieke oplossingen. Dit vraagt om doorontwikkeling van voorzieningen in de sociale basis. Er wordt hierin samengewerkt met vrijwilligersinitiatieven, maatschappelijke organisaties in de sociale basis, de gecontracteerde zorgaanbieders en de 1e lijn zorg (fysiotherapeuten, huisartsen, maatschappelijk werk en wijkverpleegkundigen). Door middel van het GALA werken we toe naar een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk. Met als doel om de gezondheid en het welbevinden van de inwoners te verbeteren.

Kwaliteit
Eind 2025 is een collegebesluit genomen om de Dorpskamer structureel te verankeren in de begroting. Daarnaast is aan hen de opdracht gegeven om uit te breiden in 2026 naar Borculo.

Geld
Een deel van de onderschrijding komt doordat de (gedeeltelijke) subsidie voor de Dorpskamer dit jaar onder een SPUK is verantwoord, waardoor lasten niet ten laste van het reguliere budget zijn gekomen. Omgekeerd zijn er ook subsidies wel op het reguliere budget geboekt maar alleen onder een SPUK verantwoord, wat leidt tot een onderschrijding binnen het SPUK-budget.

Speerpunt

Uitvoering van de WMO. (050.030)

Wat willen we bereiken?
We willen een zorg- en hulpverleningsstelsel waarin inwoners geholpen worden met kwalitatief goede en effectieve hulp, dat -ook op langere termijn- betaalbaar is. Daarbij staat de bedoeling centraal. Met andere woorden, het gaat om wat inwoners echt nodig hebben en niet om de regels. We realiseren ons dat onze directe invloed beperkt is, doordat we te maken hebben met landelijke wet- en regelgeving.
We zetten de aanpak voort waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Ondersteuning is nadrukkelijk gericht op versterking van de eigen kracht. Daarmee blijft onze focus gericht op onze integrale toegang (Voormekaar en Fijnder), het behalen van doelen en resultaten en de samenwerking tussen voorliggende voorzieningen en zorgaanbieders.
Daarnaast verwachten we gewijzigde landelijke wetgeving voor het abonnementstarief (het tarief dat inwoners betalen voor Wmo voorzieningen). Deze wetgeving over de huidige inkomensonafhankelijke eigen bijdrage heeft gezorgd voor een grote toename van zorggebruik bij Hulp bij het Huishouden. De voorgenomen wijziging maakt het mogelijk dat per 2026 een vorm van inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage gevraagd kan worden voor de hulp bij het huishouden. In 2025 bereiden we dit voor.
We willen tot een beheersbaar Sociaal Domein komen en zo reëel mogelijk begroten. We gebruiken hiervoor een combinatie van onze eigen historische gegevens en het voorspelmodel van de VNG, waarin demografische ontwikkelingen worden meegenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren in de samenleving. (050.030.010)

Omschrijving (toelichting)
Wij zijn er voor onze inwoners als zij ondersteuning nodig hebben. Wij vinden het belangrijk dat deze ondersteuning aansluit bij het individu. We kijken daarbij eerst naar oplossingen en mogelijkheden dichtbij huis in de vorm van voorliggende en/of algemene voorzieningen en met behulp van familie en naasten. Daar waar het echt niet kan of moeilijker gaat, bieden we passende ondersteuning in de vorm van een maatwerkvoorziening (hulp-op-maat).
Uitgangspunten zijn: zo licht, zo kort en zo dichtbij mogelijk. Inwoners kunnen daarbij gebruikmaken van ingekochte zorg en ondersteuning (Zorg in Natura) of zij kopen deze zorg en ondersteuning zelf in (Persoonsgebonden budget). Wij zullen samen met de inwoner zorgvuldig afwegen wat het best passend is. Verder gaan we met de volgende acties aan de slag:

- Om vanuit de inzet op preventie de zelfredzaamheid te stimuleren, is het belangrijk dat we ons als gemeente ook gaan richten op andere manieren van ondersteunen van onze inwoners. De focus verschuift hiermee van symptoom- of ziektebestrijding naar het bevorderen en herstellen van het zelfstandig functioneren van ouderen in hun eigen leefomgeving. Wij bieden daarvoor eerst zogenoemde herstelgerichte ondersteuning, een vorm van reablement. Waar mogelijk bieden we dit als oplossing in plaats van huishoudelijke ondersteuning, vervoersvoorzieningen en woonvoorzieningen.

- In Berkelland werken we met de omgekeerde verordening, waarin de hulpvragen van inwoners en de effecten van maatschappelijke ondersteuning voor inwoners centraal staan en niet de wetten en regels. De oplossing wordt eerst gezocht in eigen kracht, het netwerk, de omgeving en algemene voorzieningen. De verordening biedt een goede basis voor integraal werken en is in begrijpelijke taal geschreven. We willen de beleidsregels zo goed mogelijk op deze omgekeerde verordening laten aansluiten.
- Niet alle ondersteuning wordt door de gemeente vergoed. Als een passende voorziening 'algemeen gebruikelijk' is, bijvoorbeeld een fiets of een wasdroger, of als een passende voorziening beschikbaar is als een 'algemene voorziening', bijvoorbeeld bij zorglocaties voor bewoners of hun netwerk kennen wij deze voorziening niet toe. Ook zijn er particuliere fondsen, waaruit voorzieningen worden betaald. Als het mogelijk is hierop een beroep te doen is ondersteuning vanuit de Wmo 2015 ook niet nodig. Dit betekent dat er in deze situaties geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt. Wij gaan inwoners meer wijzen op de mogelijkheden van fondsenwerving.
- Met Prowonen hebben we samenwerkingsafspraken om de uitgaven voor woningaanpassingen zo laag mogelijk te houden. We streven daarin onder andere naar een duurzamere inzet van reeds aangepaste woningen, afspraken over de verdeling van kosten bij het aanpassen van huurwoningen en de mogelijkheden van een verhuisurgentie als iemand ongeschikt woont, ter voorkoming van woningaanpassingen.
- In onze gemeente ontstaan steeds meer woon-zorg locaties waar mensen met een zorgbehoefte zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit voorkomt opname in een verpleeghuis, maar vergroot ook de druk op de Wmo budgetten. We streven ernaar om al vroegtijdig in gesprek te gaan met deze locaties over de inzet van hulpmiddelen. Daarnaast gaan we tussenvormen in wonen onderzoeken en ontwikkelen we beleid omtrent pre-mantelzorgwoningen (zie programma Een passende woning).
- Met de Achterhoekse gemeenten is besloten om de huidige inkoop niet te verlengen i.v.m. de weeffouten in de huidige inkoop. Er wordt een nieuwe aanbesteding opgestart. In 2025 wordt deze voorbereid. Ingangsdatum staat gepland op 1-1-2026.

Kwaliteit
De kosten voor de gehele Wmo zijn in het afgelopen jaar min of meer gelijk gebleven. Het aantal inwoners in zorg en individuele ondersteuning is ook min of meer gelijk gebleven, terwijl het aantal ouderen juist toeneemt. Preventieve maatregelen zijn hierop van invloed geweest. We leiden steeds meer inwoners toe naar algemene voorzieningen i.p.v. naar individuele zorg en ondersteuning uit de Wmo.
Geld
Ten opzichte van de aannames (VNG-voorspelmodel) die ten grondslag liggen aan de begroting, zijn de lasten voor Wmo met name op het vlak van ondersteuning veel minder gestegen, zowel in aantal als intensiteit, dan voorspeld. Bovendien pakt dit jaar de afrekening en verrekening (bandbreedte) relatief voordelig uit. Dit is niet vooraf te bepalen. De bestedingen vallen hierdoor lager uit.

We verbinden waar nodig zorg, wonen en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners. (050.030.030)

Voor de komende jaren zien we een nieuwe ontwikkeling op ons afkomen: de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hierbij komt de verantwoordelijkheid voor deze inwoners bij ons als lokale gemeente te liggen. Uitgangspunt bij deze transformatieopgave is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid een zo normaal mogelijk leven moeten kunnen leiden, waarbij ondersteuning zoveel mogelijk in een eigen gekozen leefomgeving wordt geboden. Dit betekent dat zij veel meer (zelfstandig) wonen in een wijk en veel minder in een instelling voor beschermd wonen. We maken dit mogelijk door onze voorzieningen in de sociale basis door te ontwikkelen en aandacht te hebben voor geschikte woningen. In voorbereiding op de doordecentralisatie voeren we de toegang tot beschermd wonen zelf uit. Daarnaast houden we oog voor de leefbaarheid in onze wijken. Tot slot werken we in regionaal verband aan een visie op toekomstbestendige huisvesting van de maatschappelijke opvang, waarbij 'Eerst een Thuis' het uitgangspunt is.

Kwaliteit
Geen bijzonderheden
Geld
Geen bijzonderheden

We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer. (050.030.020)

De provincie Gelderland bouwt de komende jaren de subsidie op het Wmo-vervoer af en ontwikkelt plannen die invloed hebben op de basisbereikbaarheid van de Achterhoek. Daarnaast is er ook een sterke relatie tussen het Wmo-vervoer en Inclusie en Duurzaamheid. Het nieuwe vervoerconcept moet borgen dat vervoer beschikbaar blijft voor iedereen die het nodig heeft. We onderzoeken welke maatregelen het beste aansluiten bij onze visie, zoals het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligersvervoer, tarieven meer kostendekkend maken en de keuze van vervoer meer afstemmen op de mogelijkheden van de reiziger. We onderzoeken de mogelijkheden van een meer geïntegreerd systeem op regionaal niveau, waar binnen al het (vraaggestuurd) vervoer geoptimaliseerd gepland en uitgevoerd wordt.

Kwaliteit

Geld
De kosten van ZOOV zijn € 128.000 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderschrijding is ontstaan door een afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers, in combinatie met een beperkte stijging van de gemiddelde ritlengte en een daling van ritten met kostprijsverhogende indicaties. Daarnaast zijn zowel de kosten per kilometer als de kosten per reiziger gedaald, als gevolg van de efficiency van de Vervoercentrale bij het zo doelmatig mogelijk plannen van het vervoer.

Speerpunt

Uitvoering van de Jeugdwet. (050.040)

Wat willen we bereiken?
We blijven werken aan de 3 doelstellingen die betrekking hebben op jongeren die jeugdhulp nodig hebben (vastgesteld door de gemeenteraad, december 2021):

- Zoveel mogelijk jongeren met jeugdhulp wonen ‘zo thuis mogelijk’.
- Alle jongeren met jeugdhulp (inclusief jeugdbescherming) krijgen de juiste zorg op de juiste plek.
- Alle jongeren vanaf 16 jaar met jeugdhulp hebben perspectief op werk, onderwijs, eigen woonruimte, relatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp. (050.040.010)

- We zetten de aanpak voort waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt om op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Ondersteuning is nadrukkelijk gericht op versterking van de eigen kracht. Daarmee blijft onze focus gericht op onze integrale toegang (Voormekaar en Fijnder), het resultaatgerichte werken en de samenwerking tussen voorliggende voorzieningen en zorgaanbieders. Landelijk, regionaal en lokaal wordt er gewerkt aan de uitwerking en implementatie van de Hervormingsagenda. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Gemeenten en het Rijk gaan structureel investeren in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Daarnaast wordt de Jeugdwet aangepast, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Deze landelijke wetgeving is van invloed op het werk van het Voormekaar Team en hoe we inkopen. Daarbij legt de Hervormingsagenda de nadruk op preventie. We volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet, beïnvloeden deze waar het kan en anticiperen daarop.

De gemeente Berkelland heeft zich samen met het SDA aangesloten bij de G7 Gelderse jeugdhulpregio's om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van hoog specialistische jeugdhulp (ook wel essentiële functies genoemd) te verbeteren. Deze samenwerking, met gemeentes, zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen, onderwijs en verwijzers heeft als doel om op 'essentiële functies' de zorg te transformeren. Zodat deze van betere kwaliteit en dicht bij huis is.

Kwaliteit

Het percentage jongeren dat zorg ontvangt binnen de gemeente Berkelland is in het afgelopen jaar nagenoeg stabiel gebleven. In het eerste kwartaal van 2023 waren 662 jeugdigen in zorg; in het vierde kwartaal van 2025 bedroeg dit aantal 656. Desondanks is er sprake van een lichte daling van de zorgkosten. Deze daling is rechtstreeks toe te schrijven aan een afname van het aantal plaatsingsdagen binnen de HVC. Door de invoering van een nieuwe vorm van regionale zorginkoop in 2026, waarbij wordt overgestapt van een lumpsum-financiering naar een PxQ-systematiek, is het op dit moment lastig om een betrouwbare doorrekening te maken van de verwachte jeugdhulpkosten voor 2026. Door middel van monitoring van de sturingsmaatregelen wordt voortdurend gewerkt aan het versterken van het preventieve, collectieve voorveld. Het doel hiervan is het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdzorg te verminderen, zodat deze zorg beschikbaar blijft voor de meest kwetsbare jeugdigen binnen de samenleving.

Geld

De gemiddelde lasten per jeugdige met hoog complexe jeugdzorg met verblijf is relatief hoog, het is daarom direct zichtbaar wanneer er een lager aantal cliënten gebruik maakt van deze zorg.

Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente. (050.040.030)

De komende jaren staan we voor de uitdaging om leerlingenvervoer beschikbaar en betrouwbaar te houden, ondanks toenemende logistieke complexiteit en een gebrek aan chauffeurs. Het beheersen van stijgende kosten zonder in te boeten op veiligheid en comfort is cruciaal. Deze uitdagingen vragen om een integrale aanpak en samenwerking tussen scholen, ouders, en vervoerders om toekomstbestendige en efficiënte oplossingen te realiseren. Een eerste stap is genomen om op VSO-scholen door Arriva vervoerslessen aan te bieden, om jongeren kennis te laten maken met het openbaar vervoer. Om de zelfstandigheid van jongeren in het openbaar vervoer en het gebruik van het openbaar vervoer door jongeren te vergroten.

Kwaliteit

Geen bijzonderheden, tot nu toe valt het binnen de begroting.

Geld

Wij verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners voor het veilig en 'zo thuis mogelijk' opgroeien van onze jeugd. (050.040.020)

- We zetten het Regieoverleg Jongeren Berkelland voort met politie, Boa's, onderwijs, leerplicht, Voormekaar, jongerenwerk en zorg.
- We leggen de verbinding met de Woonzorgstrategie om zelfstandige woonruimte te realiseren voor 18-jarigen die in een pleeggezin, gezinshuis of residentiële jeugdinstelling wonen

Kwaliteit
Het regieoverleg jongeren Berkelland met politie, Boa's, onderwijs, leerplicht, Voormekaar, jongerenwerk en zorg is in 2025 voortgezet. Op regionaal niveau wordt binnen de Achterhoek gewerkt aan een sterke veiligheidsketen, waarbij de expertise van verschillende partners wordt benut in het belang van jeugdigen. In dat kader zijn regionale samenwerkingsafspraken opgesteld met Veilig Thuis Noord Oost Gelderland, die op lokaal niveau worden geïmplementeerd. Momenteel vindt op NOG-niveau een herijking van de governance op het gebied van zorg en veiligheid plaats, met als doel de besluitvorming rondom zorg- en veiligheidsvraagstukken te verbeteren.
Geld

Speerpunt

Een robuuste uitvoering en toegang. (050.500)

Wat willen we bereiken?
Onze Voormekaar Teams zijn de kern van de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. We vertrouwen op de bestendiging van de huidige aanpak en onze leidende principes over de eigen verantwoordelijkheid van inwoners enerzijds en formele zorg anderzijds. Elke inwoner kan contact opnemen met Voormekaar (VMK). Uitgangspunt is en blijft: laagdrempelig, toegankelijk en klantvriendelijk. De inwoner hoeft zijn verhaal maar één keer te vertellen. We zijn ook de toegangspoort voor vragen op het gebied van werk en inkomen; we werken hierin nauw samen met Fijnder.
Er vindt een integrale intake plaats, zodat we een goed beeld krijgen van de leefwereld van de inwoner. We zetten in op preventie: via de Toegang wijzen we de weg en stimuleren we inwoners om hun eigen mogelijkheden te benutten, gebruik te maken van hun eigen netwerk en van voorliggende voorzieningen. We signaleren schulden in een vroeg stadium en bieden ondersteuning om erger te voorkomen. We zijn aanwezig binnen het onderwijs en in de kernen (inloop). Vanuit VMK is er in 2 kernen een praktijkondersteuner jeugd (POH-jeugd) ingezet om lichte ondersteuning te bieden aan jongeren. Doel is om de eerstelijns jeugdzorg vanuit de huisartsenpraktijk te versterken en te verbinden met het brede veld van de jeugdhulpverlening, waardoor de jeugdige laagdrempelig passende zorg krijgt, de huisarts wordt ontlast en onnodige dure zorg wordt voorkomen. Voor volwassen inwoners kunnen we Welzijn op Recept aanbieden.
In het geval er uit de integrale intake blijkt dat er meer nodig is, dan vindt er een onderzoek plaats door een casusregisseur. De casusregisseur kan hulp op maat inzetten als dit noodzakelijk is, en voert daarna regie op de voortgang van het zorgtraject en volgt of de resultaten behaald worden. Uitgangspunt is: zo licht, kort en dichtbij als mogelijk, zwaarder en specialistisch waar noodzakelijk.
De nieuwe aanbesteding geeft ons de mogelijkheid om een deel van de inzet die we nu in regionaal verband inkopen, op termijn vanuit een sterke lokale sociale basis in te zetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voormekaar staat voor een robuuste toegang waarin de dienstverlening aansluit bij nieuwe ontwikkelingen.

De afgelopen jaren is Voormekaar uitgegroeid tot een stevige partner in de toegang en dienstverlening van het sociaal domein. Als accenten voor de komende periode zien we met name de ontwikkeling van de lichte hulpverlening, de versterking van de actieve casusregie en een stevige inzet door de sociale basis.
Concrete maatregelen om kwalitatief goede en betaalbare zorg en ondersteuning te kunnen (blijven) bieden:

- Nadrukkelijker inzetten op verwijzing naar de dorpskamer en de arbeidsmatige dagbesteding
- We streven naar beschikkingen met een passende beschikkingsduur, waarbij we een onderscheid maken tussen trajecten waarin we ontwikkeling verwachten en trajecten die langdurend en/of laagfrequent zijn. We richten onze aandacht op het voorkomen dat zorg onnodig lang duurt.
- Meer sturen op Wet Langdurige Zorg (WLZ) als de inwoner hiervoor in aanmerking komt (en de duur van de toewijzing hierop aanpassen)
- Duidelijke afspraken maken met de zorgaanbieder bij start traject: datum voortgangsgesprek plannen, sturen op het maken van een evaluatieverslag (in de huidige inkoop is het samenspel tussen inwoner, zorgaanbieder en casusregisseur niet goed vastgelegd).
- Lichte hulpverlening zelf uitvoeren: in samenwerking met de POH-jeugd, een collectief aanbod ontwikkelen voor individuele vragen (jeugd) die vaak voorkomen en die gebundeld kunnen worden tot een groepsaanbod, bijvoorbeeld in de vorm van trainingen. We gaan zelf 2 KIES-trainingen (kinderen in een echtscheiding) geven. We gaan het aantal trajecten Welzijn op Recept uitbreiden.
- Bestaande samenwerking versterken: na een succesvolle pilot van het jongerenwerk binnen twee middelbare scholen, wordt deze verder uitgebreid naar een derde middelbare school binnen Berkelland. We streven ernaar om in elke kern een POH-jeugd in te zetten

Voormekaar en team Dienst openbare orde en veiligheid (team DOOV) worden geconfronteerd met steeds complexere casuïstiek van inwoners. Door de Hervormingsagenda jeugd - en dan specifiek het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming – neemt de verantwoordelijkheid van VMK in complexe jeugdcasuïstiek verder toe. Om goed om te gaan met de toegenomen casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid (zowel voor jeugd als voor volwassenen), is er een opgave-team zorg en veiligheid gestart per 1-6-2023, voor de duur van 2 jaar. Dit team is ook helpend in de voorbereiding op de taken de we als lokale gemeente krijgen in de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit team ondersteunt casusregisseurs bij complexe casuïstiek. Daarnaast onderhoudt dit team actief het netwerk van partners die betrokken zijn in complexe casuïstiek.
Gezien de positieve resultaten (tussenevaluatie begin 2024) is de ambitie om dit opgaveteam om te zetten in een structureel team per 1-6-2025.
Ten slotte zal nieuwe wetgeving op het gebied van de Jeugdwet, met name de hervormingsagenda, van grote invloed zijn op hoe Voormekaar zijn werk doet. Er komt voor de Jeugdwet een scherper kader waar we als gemeente verantwoordelijk voor zijn (afbakening reikwijdte jeugdhulpplicht). Deze ontwikkelingen volgen we op de voet om ze in te bedden in de lokale praktijk.

Kwaliteit
Afgelopen jaar is verder gewerkt aan het versterken van de casusregie en de implementatie van de maatregelen uit de Sturingsagenda. De VMK-teams zijn gestart met het werken met een teamleider in de tweede helft van 2025. De tweede teamleider is in 2026 gestart.
In 2025 is het rapport van de Rekenkamer over het functioneren van VMK met de Raad besproken. De rekenkamer was overwegend positief over de ontwikkeling van VMK. Een aandachtspunt was de monitoring. Hierover is een toezegging gedaan door het College aan de Raad.

In 2025 zijn we gestart met een projectleider voor de implementatie van de Hervormingsagenda, onderdeel Sterke lokale teams.
Geld

Wij versterken onze regionale samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert.

In de Achterhoek werken we nauw samen op het gebied van Wmo, Jeugd en Gezondheid. (De regionale samenwerking is binnen het sociaal domein van groot belang). De regionale samenwerking behelst de inkoop, maar ook het Portefeuillehoudersoverleg en diverse werkgroepen. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten zijn we een stevige gesprekspartner voor zorgaanbieders en andere samenwerkingsrelaties. Daarin werken we samen wanneer dit van meerwaarde is, maar kiezen we voor lokale inkleuring wanneer dat beter past. Een voorbeeld van deze regionale samenwerking is het Meldpunt niet-acute zorg.
Door landelijke wetgeving, met name de Hervormingsagenda Jeugd, is het een verplichting om regionaal samen te werken bij intensieve en complexe zorg. Momenteel is de governance van deze regionale samenwerking nog niet goed ingeregeld en wordt onderzocht hoe deze robuuster vormgegeven kan worden. De uitwerking volgt in 2025.

Kwaliteit
We hebben afgelopen jaar gewerkt aan de implementatie van de nieuwe inkoop. Er is een algehele nieuwe aanbesteding gedaan, er is een nieuwe systematiek (PxQ) uitgerold en er is een voorbereiding gedaan voor de governance van de uitvoeringsorganisatie Sda (Sociaal domein Achterhoek).
Geld

We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners.

We nemen een (continu) cliëntervaringsonderzoek af bij onze inwoners. We doen dit voor Jeugd en Wmo door het versturen van vragenlijsten over hoe de toegang tot Voormekaar wordt ervaren en over de kwaliteit en effecten van de hulp.

Kwaliteit
geen bijzonderheden.
Geld
geen bijzonderheden.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 050.010.020: Bij de Bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 138.000 en de baten vanuit de Rijksbijdragen met € 11.000. In het kader van de rechtmatigheid is hier bij de slotwijziging is hier € 260.000 aan lasten bij gekomen en € 193.000 aan baten. Tot slot leidde het raadsbesluit over de 2e Berap van Fijnder tot een stijging van de lasten op dit onderdeel met € 88.000.
- Activiteit 050.010.050: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen.
- Activiteit 050.020.020: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen.
- Activiteit 050.020.030: Bij deze activiteit is voor een groot gedeelte sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen. Daarnaast is in de Bestuursrapportage een verlaging van de lasten opgenomen vanwege minder subsidies (€ 44.000) en een lagere bijdrage aan de GGD (€ 32.000).
- Activiteit 050.030.010: Bij de bestuursrapportage is € 561.000 aan lasten bijgeraamd. In de slotwijziging is dit bedrag met € 52.000 naar beneden bijgesteld.
- Activiteit 050.040.010: Bij de bestuursrapportage is € 715.000 aan lasten bijgeraamd. In de slotwijziging is dit bedrag met € 1.789.000 naar verhoogd in verband met de rechtmatigheid.
- Activiteit 050.500.020: Bij deze activiteit is gedeeltelijk sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage is de begroting verhoogd met het restant budget. Bij de slotwijziging is het budget verhoogd met € 33.000 .

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
050.010.010 Flankerend beleid nieuwkomers	**-41**	**-149**	**-92**	**-60**
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	**-1.273**	**-974**	**-1.460**	**-1.574**
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	**-483**	**-488**	**-595**	**-552**
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraine	**-5.030**	**-568**	**-5.526**	**-5.391**
050.020.010 We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers	**-47**	**-123**	**-59**	**-49**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	-1.959	-1.921	-2.221	-2.095
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	-1.401	-1.194	-1.896	-1.656
050.030.010 We bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning	-13.058	-13.473	-13.982	-13.391
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	-1.021	-982	-1.021	-882
050.030.030 We verbinden waar nodig zorg en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners	-39	-146	-43	-43
050.040.010 We bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp	-17.017	-13.846	-16.351	-16.258
050.040.020 We verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners	-114	-47	-64	-62
050.040.030 Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente	-983	-1.147	-995	-958
050.500.010 Loonkosten	-5.740	-6.155	-6.320	-6.290
050.500.020 We versterken onze region. samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert	-348	-361	-853	-657
050.500.030 We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners	-63	-15	-25	-13
Totaal Lasten	**-48.618**	**-41.590**	**-51.503**	**-49.931**
Baten				
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	787	601	805	961
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	419	333	488	488
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraine	6.487	68	4.954	4.816
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	111	0	126	114
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	737	0	780	771
050.030.010 We bieden onze inwoners	1.079	500	1.091	1.064

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
maatschappelijke ondersteuning				
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	**133**	**74**	**93**	**81**
050.500.020 We versterken onze region. samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert	**40**	**0**	**0**	**-37**
Totaal Baten	**9.792**	**1.575**	**8.337**	**8.257**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-38.826**	**-40.016**	**-43.166**	**-41.674**
Onttrekkingen				
050.710.010 Reserves	**308**	**748**	**1.292**	**980**
Totaal Onttrekkingen	**308**	**748**	**1.292**	**980**
Stortingen				
050.710.010 Reserves	**-118**	**0**	**0**	**-25**
Totaal Stortingen	**-118**	**0**	**0**	**-25**
Mutaties reserves	**190**	**748**	**1.292**	**955**
Gerealiseerd resultaat	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Visienota 'Meedoen naar vermogen'
- Beleidskader Participatiewet
- Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar
- Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'
- Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek
- Beleidskader Samen Denken Samen Doen
- Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020
- Beleidskader preventie 2021-2025
- Lokale inclusie agenda 2020-2022

SPORT EN CULTUUR BEWEGEN JE!

Speerpunt

Sport en Cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis. (060.010)

Wat willen we bereiken?
We willen dat wat wij doen, bijdraagt aan een levendig sport- en cultuurlandschap en daarmee een sterke sociale basis. Dat kunnen wij bereiken door partners en partijen bewust te maken van hun rol en bijdrage aan deze sociale basis en door hen in de gelegenheid te stellen die rol ook te pakken. We helpen deze partijen bij, bijvoorbeeld door mee te denken, subsidie te verstrekken of partijen bij elkaar te brengen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Buitenkunst, Vormgeving en Architectuur in de openbare ruimte.

- We onderhouden kunst in de openbare ruimte. Onderhoud van gemeentelijke kunst in de openbare ruimte wordt meegenomen in algemeen onderhoud van de openbare ruimte en gedekt vanuit het programma ‘Onze aantrekkelijke leefomgeving’.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget

Cultureel erfgoed. (060.010.040)

- We subsidiëren het behoud van monumenten. Dit omvat bijvoorbeeld subsidie voor het onderhoud van molens of buitenschilderwerk aan gemeentelijke monumenten. We verwachten dat in 2025 de provincie Gelderland vanwege bezuinigingen stopt met de provinciale cofinanciering. Wanneer nodig, passen we onze subsidieregeling aan.
- We voeren de museumvisie uit.
- We subsidiëren Museum de Scheper, het Brandweermuseum en de Lebbenbrugge. We herijken de museum subsidies (onder activiteit 'Strategie, beleid en innovatie').
- We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers (ECAL). Op basis van de begroting van het Erfgoedcentrum stijgen de lasten voor 2025 met € 5.000.

Kwaliteit
Er zijn 7 subsidies verleend voor het onderhoud van monumenten. De provinciale cofinanciering is voor 2025 ontvangen.
Er is nog niet gestart met de herijking van de subsidies van de musea, zoals in de museumvisie beschreven. Andere onderdelen zijn al wel gestart. Culturije ondersteunt de musea op het gebied van educatie en denkt, op verzoek, mee over cultuureducatief aanbod dat aansluit bij de wensen van de scholen, bijvoorbeeld bij museum de Scheper in Eibergen.

Wij hebben het ECAL een jaarlijkse bijdrage van € 296.099,25 verstrekt. Via de regionale samenwerking heeft het ECAL hiermee onze wettelijke archieftaken uitgevoerd, waaronder openbaarmaking, beheer van het archief en archiefinspectie conform de Archiefwet 1995.
Geld

Educatie en participatie. (060.010.030)

- Stichting Culturije geeft vorm aan muziek-, kunst- en cultuureducatie in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. We ondersteunen Culturije.
- Het Berkellands Muziek Overleg (BeMO) is gestopt. We herijken de muziek subsidies (zie activiteit 'Strategie, beleid en innovatie').

- We ondersteunen het Jeugdfonds Sport en Cultuur (deze post is opgenomen onder de activiteit 'Heel Berkelland beweegt').

Kwaliteit
We nemen deel aan de nieuwe pactperiode van het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA) dat van 2025–2027 loopt. De samenwerking tussen de Achterhoekse gemeenten is verder versterkt met het opstellen van een Regionaal Cultuurakkoord, dat in juni 2025 is ondertekend. Dit akkoord geeft richting aan de gezamenlijke ambitie om de regionale samenwerking te intensiveren en de positie van de Cultuurregio Achterhoek te versterken.
Ter ondersteuning van deze ambitie is binnen de 8RHK ambassadeurs een kwartiermaker aangesteld. Diens opdracht is: de impact en zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de regio te vergroten en daarmee educatie en participatie verder te stimuleren.
Geld

Evenementen.

- We subsidiëren evenementen en kleinschalige activiteiten die gericht zijn op het vergroten van de leefbaarheid in een plaats of buurtschap.
- We helpen organisaties met een evenementenmakelaar.

Kwaliteit
De evenementenmakelaar stopte vanaf november 2025. Voordat de raad de informatieve raadsbrief over de afronding van de evenementenmakelaar heeft ontvangen, heeft de raad op 4 november 2025 amendement A-25-27 Evenementenmakelaar aangenomen. Hierin besloot de raad voor het jaar 2026 opnieuw een bedrag van € 88.000 beschikbaar te stellen voor de voortzetting van de functie van de evenementenmakelaar. In het eerste kwartaal van 2026 wordt een uitvraag geformuleerd naar aanleiding van aangenomen amendement, naar verwachting volgt in het tweede kwartaal 2026 evenementenbeleid.
Geld

Heel Berkelland beweegt. (060.010.020)

- Achterhoek in Beweging is het regionale samenwerkingsverband tussen gemeenten waarmee we sport en bewegen centraal stellen. Thema gericht wordt er samengewerkt onder het mom van: ‘Regionaal aanjagen, lokaal uitvoeren!’. We ondersteunen Achterhoek in Beweging met een jaarlijkse bijdrage.
- We subsidiëren sportverenigingen aan de hand van het aantal jeugdleden en we compenseren de OZB van verenigingen (deze laatste is opgenomen onder het speerpunt Toekomstbestendige accommodaties). We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en Innovatie).
- We subsidiëren de Sport Federatie Berkelland (SFB) en zorgen voor doorontwikkeling en vernieuwing van de vereniging ondersteunende activiteiten.
- We ondersteunen de uitvoering van het lokale sportakkoord, dit akkoord is in 2024 herijkt.
- We ondersteunen het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Kwaliteit
De samenwerking met Achterhoek in Beweging verloopt naar tevredenheid. In 2025 is de gemeente Zutphen als aspirant-lid aangesloten; per 1 januari 2026 is zij officieel toegetreden. Daarmee is de samenwerking uitgebreid van negen naar tien gemeenten.
Vanuit het Sportakkoord wordt gewerkt aan vijf pijlers: inclusie en diversiteit, een vitaal en veilig sportklimaat, vaardig in bewegen, sport en preventie en de maatschappelijke waarde van topsport. Uniek sporten en topsport zijn regionaal belegd bij Achterhoek in Beweging. Aan de pijlers wordt zowel regionaal als lokaal gewerkt.
In 2025 zijn 47 aanvragen bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur goedgekeurd. Deze hadden betrekking op cultuur, scouting, zwemles en sport. Voor 2026 is de overeenkomst met het Jeugdfonds uitgebreid en voor drie jaar verlengd, in het kader van de uitvoering van het beleidsplan Bestaanszekerheid.

Geld

Podia, muziekcultuur en amateurkunst.

- We subsidiëren verenigingen en het muziekonderwijs, dit wordt gedekt uit de activiteit Educatie en participatie.

Kwaliteit

Geld
Bij deze activiteit hoort geen budget.

Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010)

- We voeren de Sport- en beweegvisie uit.
- Volgend op de Sport- en beweegvisie, het uitvoeringsprogramma bij de cultuur- en erfgoedvisie en het onderzoek door de rekenkamer naar de doelmatigheid van onze subsidies, wordt de subsidieregeling kunst, cultuur, sport en welzijn herijkt. Dit heeft gevolgen voor alle subsidies die vallen onder verschillende activiteiten.
- We voeren de uitvoeringsagenda van de cultuur- en erfgoedvisie uit. Wanneer er uit de samenleving projecten volgen die bijdragen aan de doelen van de cultuur- en erfgoedvisie en het uitvoeringsprogramma, kunnen we participeren.
- In maart 2024 is de Achterhoek door het Rijk erkend als Cultuurregio. Basis voor deze erkenning ligt in de jarenlange samenwerking in de Achterhoek op het gebied van cultuur en erfgoed. Een belangrijk voorbeeld daarvan is het Cultuur- en Erfgoedpact (CEPA). Als gevolg van Berkelland in balans is de bijdrage aan het Cultuur en Erfgoedpact (CEPA) stop gezet. Culturije heeft toen aangeboden onze bijdrage van € 15.000 per jaar vanuit haar reserves te dekken. Het pact loopt in 2025 af en de bijdrage van Culturije ook. Er wordt momenteel gesproken over de voortzetting van het pact. Culturije kan onze bijdrage niet meer betalen. Als wij weer mee willen doen, moeten we de bijdrage vanaf 2025 zelf gaan betalen. Het nieuwe bedrag is nog niet bekend en er is ten tijde van het schrijven van de begroting 2025 door het college nog geen besluit genomen over vervolgdeelname aan het CEPA.
- We ondersteunen incidenteel initiatieven uit de samenleving waar nodig en waar het bijdraagt aan onze doelen op sport, bewegen, cultuur en/of erfgoed.

Kwaliteit
In 2025 is een scenario-onderzoek naar binnenzwemwater uitgevoerd.
Ook is gestart met de herijking van subsidies. Op 28 oktober 2025 is de startnotitie voor de herijking subsidies door de raad vastgesteld. Daarbij is ook amendement 'A2524 Subsidies OZB verenigingen' aangenomen. Dit amendement moet verwerkt worden en vraagt ook extra participatie met het veld. De inwerkingtreding schuift daardoor een jaar op naar 2028.

Er is opdracht gegeven voor een update van de archeologische kaarten van de gemeente Berkelland als onderdeel van een groter project voor actualisatie van de kaarten van acht gemeenten in de Achterhoek.
We zijn in 2025 aangesloten bij de gezamenlijke aanpak van de Achterhoekse gemeenten, provincie Gelderland, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en LTO-Noord om erfgoed en landschappelijke kwaliteit te behouden en te benutten als inspiratiebron bij transformaties in het landelijk gebied tussen 2026 en 2028.

Geld

Taal en media. (060.010.050)

- We subsidiëren de kernfuncties van de bibliotheek, deze bijdrage wordt geïndexeerd. Het Rijk stelt budget voor jeugdlidmaatschap beschikbaar via de gemeenten via de algemene uitkering. Wij voegen dit in vervolg (€ 22.000) toe aan de bijdrage voor de Bibliotheek Oost Achterhoek. Over de mate van indexeren lopen ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 nog gesprekken, zodoende wordt de stijging meegenomen bij de Berap 2025.
- Het Rijk stelt vanaf 2025 structureel gemiddeld € 3 per inwoner per gemeente extra beschikbaar voor bibliotheken. Deze structurele middelen worden in 2025 waarschijnlijk nog uitgekeerd via een specifieke uitkering. We bestemmen deze gelden voor de Bibliotheek Oost Achterhoek.
- We subsidiëren de (vrijwilligers van de) Dorpsböke in alle kleine kernen met een kleine financiële bijdrage. Begin 2025 ronden we de evaluatie naar de Dorpsböke af.
- We subsidiëren de lokale omroep Regio8 structureel tot het moment dat het Rijk de financiering van de regionale omroepen overneemt.

Kwaliteit
De Bibliotheek Oost-Achterhoek ontvangt subsidie voor de uitvoering van de vijf wettelijke taken uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en voor het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). De nieuwe bibliotheekvestiging in Borculo is definitief, de verbouwing is gestart en de opening staat gepland voor begin 2026.
Het onderzoek naar de Dorpsbökes is in 2025 voortgezet.

Regio8, de lokale omroep van Berkelland, heeft opnieuw subsidie ontvangen voor haar activiteiten, conform de wens van de gemeenteraad om de lokale nieuwsvoorziening te blijven ondersteunen in opmaat naar de te vormen streekomroep. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten is verder gesproken over de verwachte wijzigingen in het landelijke stelsel voor lokale publieke omroepen. De nieuwe mediawet treedt naar verwachting op 1 januari 2028 in werking.
Geld

We zetten combinatiefunctionarissen in (brede impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn. (060.010.100)

- We zetten combinatiefunctionarissen in (Brede Regeling Combinatiefunctionarissen) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.
- De periode is gestart op 1 juli 2022 en loopt tot 1 juli 2026.
- Eind 2025 oriënteren we ons op een eventuele nieuwe termijn van de brede regeling combinatiefuncties.

Kwaliteit
De huidige aanbesteding (2022-2026) is verleend aan: Sport Federatie Berkelland (SFB), Stichting Culturije, Beweeg Wijs B.V. en Stichting ’t Timpke (t.b.v. Campus de Wildbaan).
Onderstaand is een selectie van activiteiten uit 2025 opgesomd:

- Er zijn nieuwe samenwerkingen en activiteiten op sportpark de Wildbaan, ‘t Haantje neede, de Bijenkamp, Pickerhal, Rietmolen, Haarlo, Rekken, denk hierbij aan de NAH groep, Dynamic tennis, Pickerinstuif, 't Haantje ontmoetingspunt .
- (Sport)verenigingen zijn ondersteund in hun organisatorische basis en het kader is geschoold via thema-avonden en cursussen, zoals 'Sociaal Veilig Sportklimaat', 'Vertrouwenscontactpersoon’en 'EHBSO”. Daarnaast zijn diverse 1-op-1 trajecten opgezet, mede mogelijk gemaakt door vouchers uit het Lokaal Sportakkoord.

- De inzet van de cultuur- en erfgoedcoach is gecontinueerd en de zichtbaarheid van de coach neemt toe; er komen meer doorverwijzingen binnen. Contact met 44 organisaties. Het gaat hier om zowel korte als lange adviestrajecten en twee bijeenkomsten ‘Meedoen is de Kunst’ en ‘Vertrouwenscontactpersoon’ en een cultuurcanon ‘Samenwerken in besturen’. Daarnaast is ondersteuning geboden bij kleine en grote subsidieaanvragen.
- Platform BerkellandActief.nl is doorontwikkeld met activiteitenaanbod voor jongeren, Try Out. Sjors Sportief Creatief (4-12 jaar), Volwassenen, Max Vitaal (voor 55-plussers) en Berkelland Doet! waren al langer te vinden op het platform. Gezondheid en preventie (GALA) is toegevoegd met aanbod vanuit valpreventie en gezond gewicht. Er wordt doorlopend gewerkt aan de verbetering van de toegankelijkheid, zichtbaarheid en vindbaarheid.
- De (regionale) beweegmakelaar voert gesprekken met inwoners en begeleidt hen naar een passend sport- en beweegaanbod. 50 gesprekken plus 74 gesprekken binnen valpreventie.
- Er hebben veel activiteiten plaatsgevonden voor kinderen en jongeren onder, en buiten schooltijd. Het gaat hier onder andere om programma's ten behoeve van een gezonde leefstijl (e.g. bewegen, voeding), speel- en beweegprogramma's, motorische screenings en vaardigheidsprogramma's, sportclinics en intro- en oriëntatielessen. Verder heeft ook de zomertoer, een activiteitenprogramma voor kinderen van 6 tot en met 12 jaar, wederom plaatsgevonden.
- Zomertoer 2025 - zomeractiviteiten voor kinderen in samenwerking met verenigingen met ongeveer 100 deelnemers bij de aftrap in Neede, 172 deelnemers bij sport- en cultuuractiviteiten en 419 deelnemers via de zomersportapp van SFB.
- Berkelland Friends Festival op 11 oktober 2025 – Achtste editie van dit festival voor verbinding en (culturele) ontmoeting met 300 bezoekers. Met dit jaar een werkgroep van professionals en inwoners van Berkelland.
- Kreggel en Kwiek uitbreiding van cursusaanbod en onverminderd enthousiasme van deelnemers, aanbod kinderen onder en na schooltijd (sportontdekking en sportmotivatie, sporthorizonverbreding)

Geld

Speerpunt

Toekomstbestendige accommodaties. (060.020)

Wat willen we bereiken?
We willen dat maatschappelijke accommodaties toekomstbestendig worden. Daarvoor zijn activiteiten nodig die bedrijfsvoering verbeteren en zichtbaarheid van accommodaties vergroten. Deze activiteiten zijn genoemd onder het speerpunt Sport en cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis. De accommodaties zelf, ‘de stenen’, dienen ook toekomstbestendig te zijn. Hiervoor is een uitvoeringsagenda voor sportvastgoed, inclusief zwembaden, opgesteld. We willen bereiken dat over een periode van 15 jaar ons sportvastgoed en zwembaden toekomstbestendig zijn gemaakt, in lijn met het beoogd gebruik, passend bij het beschikbare budget.

Wat gaan we daarvoor doen?

Culturele accommodaties. (060.020.010)

- We subsidiëren dorpshuizen en kulturhusen.
- We beheren en onderhouden monumenten in eigendom van de gemeente. Ook zijn we eigenaar van twee musea (Brandweermuseum in Borculo en museum de Scheper in Eibergen).
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en innovatie'.

Kwaliteit
In 2025 hebben we culturele verenigingen en instellingen met een eigen accommodatie via een subsidieregeling gecompenseerd voor de OZB.
Geld

Sportaccommodaties. (060.020.020)

- We starten na afronding van- en besluitvorming naar aanleiding van het scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap met een onderzoek naar het onder één soort beheer brengen van sportaccommodaties, incl. zwembaden. Bijvoorbeeld in een sport- of vastgoedbedrijf. (Deze activiteit valt financieel onder Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010))
- We beheren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties: de Pickerhal en gymzaal de Rekstok in Eibergen, de Sonders in Beltrum, de sportzaal Oranjelaan en gymzaal Dumasweg in Neede, gymzaal Noord in Borculo en het Asterloo in Rekken.
- We verhuren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties: de Pickerhal en gymzaal de Rekstok in Eibergen, de Sonders in Beltrum, de sportzaal Oranjelaan en gymzaal Dumasweg in Neede, gymzaal Noord in Borculo en het Asterloo in Rekken.
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en innovatie).
- In 2015 is de gemeente een erfpachtovereenkomst aangegaan met Stichting Atletiekbaan Eibergen, tegenwoordig ASV Eibergen. Het beheer en onderhoud van de atletiekaccommodatie is verantwoordelijkheid van de stichting en zij wordt hiervoor gesubsidieerd. Voor het onderhoud van de 400-meter rondbaan en 6-baans sprintbanen is afgesproken dat de gemeente groot onderhoud betaalt. Groot onderhoud is nodig in 2025. We zijn in overleg met de stichting over de kosten en nemen die op bij de Berap 2025.

Kwaliteit
In 2025 is door onderzoeksbureau Treem het scenario-onderzoek binnenzwemwater opgeleverd, deze is in 2026 ter besluitvorming aangeboden aan de raad. Tegelijkertijd is er een initiatief ontstaan vanuit het sportveld (o.a. zwembadexploitanten) om te onderzoeken hoe zij beter kunnen samenwerken, dit heeft geleid tot een subsidieverzoek voor een verkenner/kwartiermaker; dit verzoek is gelijktijdig aan de raad voorgelegd in 2026.
De renovatie aan de atletiekbaan van ASV Eibergen is uitgevoerd in het najaar van 2025.
In 2025 hebben we sportverenigingen met een eigen accommodatie via een subsidieregeling gecompenseerd voor de OZB.
Geld
De kosten voor het deel van de renovatie aan de atletiekbaan van ASV Eibergen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, bedragen circa € 110.000. Deze uitgaven waren niet begroot en bij het opstellen van de bestuursrapportage was de hoogte van het bedrag nog niet bekend. Daarnaast is er een overschrijding van circa € 30.000 geweest als gevolge van de schoonmaakkosten.

Zwembaden. (060.020.030)

- We voeren een scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap uit. Naar aanleiding van de uitkomsten, nemen we een besluit over de toekomst van het binnenzwemwater in Berkelland. (Deze activiteit valt financieel onder Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010))
- We subsidiëren zwembaden.

- De subsidie- en exploitatiebijdragen aan de Berkellandse zwembaden worden jaarlijks geïndexeerd. Voor de periode 2024-2026 ondersteunen we 't Timpke met in totaal € 392.000, waarvan € 116.000 in 2025 en 2026, zoals eerder door gemeenteraad is besloten. Omdat het hierboven genoemde onderzoek nog moet plaatsvinden en er dus nog geen duidelijkheid is over de toekomst, nemen we structureel € 116.000 op in de meerjarenbegroting.
- Bij Optisport zien we ook een verhoogde bijdrage als gevolg van een grote indexatie door sterke stijging van energieprijzen. De indexatie volgt nog en wordt opgenomen in de Berap 2025.

Kwaliteit

Geld
Het bedrag in de begroting t.g.v. Optisport (ca. € 635.000) is per 2023 niet opgehoogd in de begroting terwijl de exploitatiebijdrage wel is geïndexeerd volgens gemaakte afspraken. In 2024 is er ca. € 662.000 verleend en in 2025 is deze weer geïndexeerd (± 5%).

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 060.010.050: De stijging van de lasten en de baten komen voort uit het raadsbesluit over de huisvesting van de Bibliotheek Borculo.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
060.010.010 Strategie, beleid en innovatie	**-57**	**-49**	**-83**	**-88**
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	**-268**	**-240**	**-277**	**-259**
060.010.030 Educatie en -participatie	**-394**	**-405**	**-420**	**-375**
060.010.040 Cultureel erfgoed	**-394**	**-458**	**-458**	**-483**
060.010.050 Taal en Media	**-1.017**	**-791**	**-1.484**	**-1.504**
060.010.060 Transformatiefonds cultuur	**-110**	**0**	**-50**	**-18**
060.010.070 Transformatiefonds sport	**-3**	**0**	**0**	**0**
060.010.090 Evenementen	**-163**	**-133**	**-133**	**-173**
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	**-470**	**-417**	**-434**	**-416**
060.020.010 Culturele accommodaties	**-285**	**-286**	**-376**	**-358**
060.020.020 Sportaccommodaties	**-783**	**-657**	**-799**	**-936**
060.020.030 Zwembaden	**-1.761**	**-1.458**	**-1.609**	**-1.680**
060.500.010 Loonkosten	**-629**	**-675**	**-675**	**-675**
060.700.010 Rente en afschrijving	**-92**	**-343**	**-321**	**-321**
Totaal Lasten	**-6.425**	**-5.911**	**-7.117**	**-7.286**
Baten				
060.010.010 Strategie, beleid en innovatie	**1**	**0**	**0**	**0**
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	**14**	**0**	**34**	**34**
060.010.030 Educatie en -participatie	**15**	**0**	**0**	**0**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
060.010.040 Cultureel erfgoed	**27**	**0**	**0**	**26**
060.010.050 Taal en Media	**226**	**6**	**270**	**291**
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	**291**	**260**	**233**	**215**
060.020.010 Culturele accommodaties	**41**	**20**	**20**	**66**
060.020.020 Sportaccommodaties	**216**	**184**	**184**	**252**
060.020.030 Zwembaden	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**831**	**470**	**740**	**882**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-5.594**	**-5.441**	**-6.377**	**-6.403**
Onttrekkingen				
060.710.010 Reserves	**342**	**30**	**627**	**593**
Totaal Onttrekkingen	**342**	**30**	**627**	**593**
Stortingen				
060.710.010 Reserves	**-69**	**-9**	**-243**	**-243**
Totaal Stortingen	**-69**	**-9**	**-243**	**-243**
Mutaties reserves	**273**	**21**	**384**	**350**
Gerealiseerd resultaat	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- Sport- en Beweegvisie Berkelland 2033
- Uitvoeringsagenda Sportvastgoed 2033
- Cultuur- & Erfgoedvisie 'Cultuur & Erfgoed: de smeerolie van Berkelland
- Uitvoeringsprogramma Verder met Cultuur en Erfgoed 2023-2026
- Museumvisie Berkelland
- Visie op religieus erfgoed Berkelland
- Startnotitie Scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap
- Startnotitie herijking subsidies

WERKEN EN LEREN

Een warm welkom voor werk

Speerpunt

Goede onderwijshuisvesting en onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt. (070.010)

Wat willen we bereiken?

- Scholen beschikken over passende, inclusieve en toekomstbestendige huisvesting zodat zij in staat zijn om optimaal onderwijs geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

Dit doen we onder andere via onze deelname aan de Bedrijvenkring Berkelland, smarthub Achterhoek en werkgroep werkgelegenheid, bedrijf en school (PO, VO, MBO, HBO, WO). We zetten in op onderwijs voor- en promotie van- kansrijke sectoren zoals techniek en zorg en proberen samen met alle betrokkenen ons arbeidspotentieel (jong en oud) zo goed mogelijk te laten aansluiten op de (toekomstige) vraag vanuit de markt (bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties). Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische- of zorg- opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan het Techniekklokaal, de Techniekdag en de Open bedrijvendag.

Kwaliteit
Dit onderwerp is een vast agendapunt op de agenda van en met de Bedrijvenkring Berkelland. Ondernemers vinden steeds beter zelf de aansluiting op en met het onderwijs/de onderwijsinstellingen. Daarnaast zijn er steeds meer (vooral technische bedrijven) die interne opleidingen verzorgen (maatwerk binnen het eigen bedrijf). In 2025 is specifiek aandacht geschonken aan het Sterk Techniek Onderwijs Achterhoek Noord-Twente (STO) en Techkwadraat om 10- tot 14-jarigen te enthousiasmeren voor een technisch georiënteerde vervolgopleiding. De regeling Techkwadraat versterkt in regioverband het technologieonderwijs in het PO en VO (behalve het beroepsgerichte VMBO). Techniekklokaal Berkelstreek (Borculo) is hierop ook aangesloten.
Geld

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met onder andere demografische ontwikkelingen. (070.010.020)

We investeren in adequate onderwijshuisvesting. Dit doen we op basis van overleggen met de verschillende schoolbesturen en samen hebben we hiervoor een integraal huisvestingsplan 2020-2036 (IHP) opgesteld waarmee is ingestemd door de gemeenteraad. In het IHP is de fasering van plannen opgenomen. Indien nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven dan wordt dit plan geactualiseerd. Dit is aan de orde. Gezien de prijsontwikkeling van de afgelopen periode (en ervaringscijfers van recente aanbestedingen) zijn de benodigde/geraamde investeringsbedragen in IHP dat in 2019 is vastgesteld flink toegenomen. Voor de uitvoering van fase 1 (tot 2024) is in de begroting dekking gevonden in de vrijvallende kapitaalslasten vanuit onderwijshuisvesting. Voor de uitvoering van fase 2 (2024 en verder) is echter geen ruimte/dekking in de begroting opgenomen (Er vallen ook nagenoeg geen kapitaalslasten meer vrij de komende periode). Er is voor gekozen om de toekomstige investeringen in onderwijs te dekken uit de reserve onderwijshuisvesting. Deze is echter op dit moment niet voldoende om álle geplande investeringen in onderwijshuisvesting te bekostigen. Dat betekent dat we de komende jaren deze reserve moeten aanvullen met (incidentele) dotaties of toch ruimte binnen de begroting moeten vinden/vrijmaken om de kapitaalslasten voor onderwijshuisvesting te kunnen dekken. Mocht de benodigde financiële ruimte niet gevonden worden, dan betekent dat dat de plannen binnen het IHP noodgedwongen worden opgeschoven naar de toekomst.
We zetten ons in voor een zelfredzame, diverse en inclusieve samenleving. Inclusief onderwijs, waar kinderen met en zonder beperking of ziekte samen naar school gaan, is hier een belangrijk onderdeel van. Wanneer speciale voorzieningen ‘samenbouwen’ met reguliere voorzieningen is op loopafstand sociaal contact, expertise uitwisseling, hybride vormen van onderwijs en het bundelen van krachten mogelijk. Hiervoor is maatwerk en samenwerking tussen schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeentes essentieel. Het gaat om een grote maatschappelijke opgave en aanzienlijke investeringen, zowel voor aanpassing van bestaande onderwijshuisvesting als voor nieuwbouw.

Kwaliteit
De nieuwe onderwijsvoorziening in Neede Oost en de renovatie van de St. Jozefschool in Rietmolen zijn in voorbereiding, maar nog niet gerealiseerd. Er is grote aandacht voor voortgang vanuit de gemeente geweest. De renovatie van de St. Jozef zal in 2026 plaatsvinden en de nieuwe onderwijsvoorziening in Neede Oost zal vermoedelijk in 2027 starten. Voor wat betreft de realisatie van de 3-in-1 school voor openbaar onderwijs aan de Beukenlaan in Borculo is goede voortgang geboekt. Sloop wordt in de zomer van 2027 en oplevering in de zomer van 2028 voorzien.
Geld
Voor wat betreft uitgaven 2025 geen bijzonderheden.

Speerpunt

Actieve deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen die dat kan. (070.020)

Wat willen we bereiken?

- Meer jeugdigen die met een startkwalificatie de schooltijd verlaten zodat zij kans maken op de arbeidsmarkt.
- Een gedetailleerde analyse van de verhoogde instroom sinds 2023. Hoewel we weten dat de bestandstoename voor een deel te maken heeft met de verhoogde instroom van statushouders en met inwoners die veel problemen hebben op leefgebieden als gezondheid en financiën willen we een dieper inzicht zodat we, indien nodig, de zwaartepunten in de dienstverlening hierop kunnen aansluiten.
- We streven er naar om de bestandsontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden minstens gelijke tred te laten houden met het landelijke gemiddelde.

- Er vindt een, vanuit het Rijk geïnitieerde, hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur plaats, waarbij elke arbeidsmarktregio een Werkcentrum en een Regionaal Beraad krijgt. We streven er naar om dit, samen met de gemeenten in de Achterhoek, het UWV en andere sociale partners, in 2025 tot stand te brengen.
- Sinds de invoering van de Participatiewet hebben de klassieke Sociale Werkvoorziening (SW)-bedrijven zich op verschillende manieren ontwikkeld. Het Rijk heeft dit onderzocht en spreekt nu van 'sociale ontwikkelbedrijven'. Aan de ene kant van het spectrum bevinden zich, anno 2024, ontwikkelbedrijven die nog steeds alleen de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uitvoeren, vaak in combinatie met nieuw beschut werk, terwijl helemaal aan de andere kant van het spectrum sociaal ontwikkelbedrijven de volledige uitvoering van Participatiewet op zich nemen. Fijnder, het sociale ontwikkelbedrijf van Berkelland, Winterswijk en Oost Gelre, is één van de meest toekomstbestendige ontwikkelbedrijven in Nederland en neemt het grootste deel van de uitvoering van de Participatiewet voor haar rekening. Dit neemt niet weg dat, net zoals alle ontwikkelbedrijven, ook Fijnder te maken heeft met een uitstroom van SW-medewerkers en voor de uitdaging staat de infrastructuur aan te passen aan nieuwe doelgroepen. Er is in 2024 een start gemaakt met het maken van plannen om hier op in te spelen. Deze worden in 2025 verder uitgewerkt, waarna er ook uitvoering aan gegeven gaat worden.
- Iedereen is van waarde en we willen dat iedereen een betekenisvol leven leidt. Deelname aan de samenleving via betaald werk is daarbij leidend en één van de meest effectieve manieren.
- Regulier betaald werk is niet voor iedereen haalbaar (op de korte termijn). De afgelopen jaren is het gelukt om bijna iedereen die wil en kan werken vanuit de bijstand terug te leiden naar de arbeidsmarkt. Het overgrote deel dat zich nu nog in het bijstandsbestand bevindt, heeft te maken met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij deze groep willen we kennis en vaardigheden naar een hoger niveau brengen en de zelfredzaamheid vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk. (070.020.010)

- We zetten in op normaliseren en inclusievere vormen van regulier onderwijs waarbij een startkwalificatie wordt behaald.
- In de uitvoering van de Participatiewet door Fijnder zien we opgaven, kansen en uitdagingen voor de lange termijn. Matching van vraag en aanbod vindt met name plaats door het Werkgeversservicepunt Achterhoek (WSPA).
- De Participatiewet is er om een toereikend en voorspelbaar bestaansminimum te garanderen, de armoede te bestrijden en in de dienstverlening de menselijke maat te kunnen hanteren. De wetgever heeft erkend dat de Participatiewet dat op dit moment onvoldoende doet. De huidige Participatiewet is te complex en gaat onvoldoende uit van vertrouwen. Dit leidt voor inwoners te vaak tot stress en angst voor vergissingen, terugvorderingen en schulden. Daarom is het Rijk een wetswijzigingstraject gestart onder de naam "Participatiewet in Balans". Deze wet voorziet in een serie van maatregelen, waarbij soepeler omgegaan zal worden met giften, vrijlating, de participatieplicht, mantelzorg, zoektermijnen, toekenningen met terugwerkende kracht en maatwerk bij handhaving. De verwachting is dat deze wet volgend jaar in gaat, waarbij de gemeente Berkelland er naar streeft de wetswijziging zo goed mogelijk voor te bereiden, zodat we de wijzigingen snel en effectief kunnen vertalen naar de uitvoeringspraktijk.
- Sinds de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe instroom van inwoners die een arbeidsbeperking, maar nog wel arbeidsvermogen hebben. Deze groep wordt elk jaar wat groter. Het is in de regel moeilijker om hen te bemiddelen dan zij die geen arbeidsbeperking hebben. Fijnder heeft de afgelopen jaren veel expertise en ervaring opgebouwd over deze doelgroep. Dit heeft ertoe geleid dat we in Berkelland relatief veel bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking naar de arbeidsmarkt bemiddelen, afgezet tegen landelijke gemiddeldes. Deze inzet continueren wij in 2025, waarbij we deze specifieke doelgroep nauwkeuriger gaan monitoren.

- We blijven inzetten op directe uitstroom naar de arbeidsmarkt. Daarnaast gaan we nog meer nadruk leggen op de ontwikkeling van bijstandsgerechtigden die een langere periode nodig hebben om (weer) deel te gaan nemen aan de arbeidsmarkt. Dit maken we ook meetbaar door te monitoren op de ontwikkeling van de groep bijstandsgerechtigden met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt ('Meedoengroep' bij Fijnder), de groep met een middelgrote afstand ('Perspectiefgroep') en groep bijstandsgerechtigden met een korte afstand ('Werk direct' groep bij Fijnder)
- We onderzoeken de mogelijkheden of detachering kan bijdragen aan duurzame uitstroom naar regulier betaald werk.
- De werkplaats is het hart van het ontwikkelbedrijf Fijnder. In de werkplaats werken inwoners vanuit Berkelland die veel begeleiding en veelal een beschutte omgeving nodig hebben. Door de uitstroom van SW-medewerkers, is het de vraag hoe de werkplaats benut kan worden in de toekomst. Daarom is er in 2024 een plan van aanpak opgesteld, waarna de plannen in 2025 verder uitgewerkt worden en er in 2025 een ontwikkeltraject gestart wordt. De gemeente Berkelland zal een aantal strategische keuzes worden voorgelegd, waarbij er om keuzes gevraagd wordt aangaande, onder andere, doelgroepen, dienstverlening, werksoorten en instrumentarium. De doorontwikkeling van sociaal ontwikkelbedrijven is een landelijk thema, waarbij het Rijk middelen en ondersteuning ter beschikking stelt. De gemeente Berkelland zoekt hier directe aansluiting op, samen met Fijnder, Oost Gelre en Winterswijk.
- Als volledig betaald werk op korte termijn niet haalbaar is, stimuleren we bijstandsgerechtigden om zo actief mogelijk te blijven. De Participatiewet in Balans voorziet in een aantal maatregelen die ervoor moeten zorgen dat gedeeltelijk werken, vrijwilligerswerk of het volgen van een opleiding niet gelijk gevolgen heeft voor de bijstandsuitkering.
- Bemiddeling waarbij sprake is van een directe match tussen vacature en bijstandsgerechtigde wordt steeds uitdagender. Daarom leggen we nog meer nadruk op Fijnder als ontwikkelbedrijf. Hierbij ontwikkelt Fijnder nieuwe innovatieve instrumenten, zoals het ‘ontwikkellab', trajecten voor anderstaligen en IPS- trajecten voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
- Nieuwkomers, zoals asielzoekers, statushouders, inburgeringsplichtigen en ontheemden uit Oekraïne zo snel mogelijk naar werk begeleiden want werk is de snelste manier om te integreren.

Kwaliteit
Jaarrekening 2025 van Fijnder nog niet ontvangen. Volgt later.
Geld
Er is een totale onderschrijding van € 250.000. Een bedrag (€ 171.000) voor de toeleiding en re-integratie Oekraïners uit de P&C documenten van Fijnder is twee keer in onze begroting meegenomen.
Het positieve rekeningresultaat van Fijnder over 2024 (€ 125.000) is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten in 2025. Dit bedrag was niet begroot. En daarnaast zijn er op een aantal onderdelen bij Fijnder verschillen die voor een overschrijding (€ 46.000) zorgen. Door een stijging van de cliënten met loonkostensubsidie waardoor de lasten hiervoor ook stijgen, maar ook een voordeel doordat het uitkeringsbestand ultimo van het jaar daalde en de voorziening dubieuze debiteuren is bijgesteld.

Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving. (070.020.020)

- Voor een groot deel van de inwoners is participatie in de samenleving een vanzelfsprekendheid. Voor een ander deel ligt dit minder voor de hand, omdat zij geen netwerk hebben of niet beschikken over middelen om mee te doen aan de samenleving. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan asielzoekers, statushouders, ontheemden uit Oekraïne en inwoners met een laag inkomen in zijn algemeenheid. Niet kunnen participeren heeft tal van negatieve effecten, zoals verminderde gezondheid, zich geïsoleerd voelen, minder kansen op de arbeidsmarkt en niet in staat zijn een bijdrage te leveren aan de samenleving. Dit gaan we tegen door in te zetten op samenwerking met vrijwilligersorganisaties, sociale partners in de samenleving en kerken.
- Voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zetten we in op activiteiten als arbeidsmatige dagbesteding, vrijwilligerswerk, proefplaatsingen, werkervaringsplaatsen, maatschappelijk nuttige activiteiten of participatieplaatsen. Dit doen we, in samenwerking met Fijnder, zo lokaal mogelijk met werkgevers, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties en andere samenwerkingspartners binnen onze eigen gemeente.

Kwaliteit
Jaarrekening Fijnder nog niet ontvangen. Volgt later
Geld

Speerpunt

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers. (070.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat in Berkelland met voldoende, duurzame, innovatieve en toekomstbestendige lokale en regionale bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de economische agenda uit.

We werken daarbij sterk samen met de Bedrijvenkring. We gebruiken nog de economische agenda 2020-2024. We gaan deze agenda actualiseren waar nodig. We werken met een zeer beperkt budget vanuit de gemeente. Als er financiering nodig is, zoeken we daar financierders bij. Vanuit het team Economische Zaken zoeken we nadrukkelijk de verbinding op tussen onze organisatie en het bedrijfsleven, om zo bestaande en nieuwe bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren.

Kwaliteit
In 2025 is de nieuwe Economische Agenda 2025 - 2028 door u vastgesteld. We hebben deze gebruikt als uitgangspunt voor onze werkzaamheden. Naast aandacht voor bedrijventerreinen, de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt was er ook aandacht voor regionale- en euregionale samenwerking deze onderwerpen.
Geld
Ook in 2025 hebben we geprobeerd om met de (beperkt) beschikbare middelen activiteiten en samenwerkingen te stimuleren. Dit is ook nodig om werkelijk zaken van de grond te krijgen. Samenwerking tussen ondernemers, organisaties, onderwijs en overheid (bijvoorbeeld door co-financiering/subsidiëring) leidt tot versnelling en goede resultaten.

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

We gaan op zoek naar lokale en regionale uitbreidingsmogelijkheden van bedrijventerreinen (onder andere via het regionaal programma werklocaties) en zetten in op de ontwikkeling van groene, duurzame en innovatieve (van nieuwe en bestaande) bedrijventerreinen. Met ondernemers in kleine kernen en buurtschappen denken we mee in mogelijkheden en maatwerk.

We willen dat zowel bestaande als nieuwe ondernemers zich zeer welkom en geholpen voelen en ‘direct’ weten wat de mogelijkheden (o.a. via Bedrijvenatlas) zijn en tot vestiging of uitbreiding kunnen overgaan.

Kwaliteit
In samenwerking met de Bedrijvenkring Berkelland is doorlopend gekeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor ondernemers in Berkelland. Deze mogelijkheden betreffen zowel de centra als de bedrijventerreinen. Voor wat betreft de bedrijventerreinen zitten we nu op de helft van de looptijd van het RPW (Regionaal Programma Werklocaties 2024 - 2028). In 2026 volgt hiervan een rapportage.
Ook hebben we gewerkt aan een verkenning naar uitbreidingsmogelijkheden van werklocaties binnen de kaders van het vastgestelde RPW (Regionaal Programma Werklocaties). Het doel van de verkenning is om te komen tot een integrale ruimtelijke afweging voor nieuwe ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid, evenals met thema’s zoals energie (netcongestie!), klimaatadaptatie, woningbouw en bereikbaarheid. Ook is er in 2025 gekeken naar mogelijkheden om lokale bedrijventerreinen te herstructureren. Dit om te zorgen voor een verbetering van de kwaliteit van de bedrijventerreinen en om de omvang van nieuwe ruimteclaims te verminderen. Daarnaast was er (doorlopend) contact met gebiedsonderneming Laarberg (regionaal bedrijventerrein) voor vestiging van bedrijven met een grotere ruimtevraag en/of hogere milieucategorie.
Geld
Het tekort uit de grondexploitatie bedrijventerreinen wordt via een onttrekking uit de reserve gedekt. Een specificatie staat in de paragraaf grondbeleid.

Speerpunt

Vitale winkelcentra. (070.040)

Wat willen we bereiken?
- Concentratie van winkels in het kernwinkelgebied.
- Toekomstbestendige centra met aantrekkingskracht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum), gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra. (070.040.020)

Hiervoor zijn de vastgestelde centrumvisies leidend. In Eibergen en Borculo zijn de revitaliseringen afgerond. In Neede is de uitvoering in volle gang. De centrumvisie van Ruurlo is vastgesteld en een uitvoeringsbudget door de gemeenteraad ter beschikking gesteld. Met het uitwerken van de plannen is gestart, waarna de plannen gerealiseerd worden.

Kwaliteit
Na drie centra is in 2025 gewerkt aan het centrumplan van Ruurlo. In het kader van participatie (ook via een inloopbijeenkomst) tot 10 november 2025 kon er gereageerd worden op het voorlopig ontwerp. In 2026 volgt het definitieve ontwerp. Beoogde start van het werk staat nu gepland voor 2027.
Geld
Voor de uitputting van de centrumplankredieten zie overzicht kredieten verderop in de jaarrekening.

Faciliteren van het ondernemersfonds. (070.040.010)

Het ondernemersfonds is door de ondernemers zelf in het leven geroepen. Ondernemers willen met eigen middelen hun gezamenlijke slagkracht vergroten. Het fonds wordt gefaciliteerd door de gemeente Berkelland, want het wordt gevuld met gelden die geïnd worden via het gemeentelijke instrument ‘reclamebelasting’. Zo wordt voorkomen dat zogenaamde ‘freeriders’ meeliften op de inspanningen en investeringen van de rest.

Kwaliteit

Geld
Het ondernemersfonds wordt gevuld op basis van reclamebelasting. Er was in 2025 geen sprake van een verhoging van de tarieven. In 2025 zijn een drietal voorschotbedragen aan de Stichting Ondernemersfonds uitgekeerd op basis van de te verwachten opbrengsten in het jaar 2025. In het voorjaar van 2026 wordt op basis van de definitieve opbrengst een slotafrekening gemaakt. Na jaren van handhaven van de tarieven zal er in 2026 een verhoging worden doorgevoerd. Dit is door de besturen en leden van de deelnemende verenigingen overeengekomen. De ingekomen belasting is door de Stichting Ondernemersfonds (na aftrek van de perceptiekosten door GBTwente) ten gunste gebracht van de Bedrijvenkring Berkelland en de verschillende Berkellandse ondernemersverenigingen naar rato van ingebrachte middelen.

Speerpunt

Gerichte armoedebestrijding. (070.060)

Wat willen we bereiken?
Bestaanszekerheid voor iedereen. Dit willen we bereiken door het opstellen en uitvoeren van een beleidsplan bestaanszekerheid '25-'28. Dit doen we samen met een ‘klankbordgroep bestaanszekerheid’ van inwoners met ervaringskennis. En met onze maatschappelijke partners. Speerpunten daarbij zijn schuldhulpverlening, minimaregelingen en initiatieven van maatschappelijke partners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij werken samen binnen een dekkend netwerk met externe ketenpartners.

In Berkelland kennen wij een breed netwerk aan ketenpartners dat onze inwoners op uiteenlopende inkomens- en werkvraagstukken ondersteuning biedt. We brengen dit aanbod op een heldere en laagdrempelige manier bij zowel inwoners als medewerkers onder de aandacht.

Kwaliteit
Een versterkte samenwerking tussen verschillende vrijwilligers- en professionele organisaties is in 2024/2025 tot stand gekomen in het 'Netwerk Bestaanszekerheid'. Om inwoners beter te bereiken, gelijk door de juiste partij te laten helpen én in een goede afstemming met andere partners. Deze samenwerking is geformaliseerd in oktober 2025 met het Beleidsplan Bestaanszekerheid 2025-2028.
Geld

Wij investeren in de lokale aanpak schuldhulpverlening. (070.060.030)

We zorgen voor een effectievere samenwerking met de Stadsbank en vrijwilligersorganisaties.

Kwaliteit
De gemeentelijke taken binnen de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening worden uitgevoerd door het team Hulp bij Geldzaken van Voormekaar. Vanaf 2025 doen zij dit in nauwe samenwerking met de partners in het Netwerk Bestaanszekerheid. Daarin zijn vertegenwoordigd: sociaal raadsliedenwerk Sensire, Fijnder, Stichting an 't Wark, Schuldhulp Op Maat, Humanitas, Digitaalhuis en de Stadsbank. Dit netwerk is laagdrempelig beschikbaar voor onze inwoners om schulden te voorkomen en te verhelpen. Zo is de Formulierenbrigade uitgebreid naar Eibergen en is er een financieel/juridisch vragenuurtje gestart in Neede.
Geld
Dit budget is bedoeld voor de betaling van de applicatie van het team vroegsignalering. En daarnaast voor uitgaven ‘maatwerk’. Het team Hulp bij Geldzaken dat de vroegsignalering uitvoert, heeft in 2025 geen groot beroep hoeven doen op het maatwerkbudget (overschot van € 60.000). Een deel van dit budget wordt vanaf 2026 gebruikt voor het vastgestelde Beleidsplan bestaanszekerheid 2025-2028.

Wij bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners. (070.060.010)

De gemeente Berkelland kent een breed scala aan regelingen, gericht op het voorkomen van armoede of het bestrijden van de effecten ervan. We verbeteren de vindbaarheid van ondersteuning.

Kwaliteit
In 2025 is het Beleidsplan Bestaanszekerheid 2025-2028 vastgesteld. Hiermee is een integrale aanpak van bestaanszekerheid van start gegaan. De inkomensondersteunende diensten die zowel de gemeente, het rijk als maatschappelijke partners bieden, zijn bijeen gebracht op de website/app Voorzieningenwijzer. Inwoners die bij een van de partners bekend zijn, worden dan ook gewezen op de Voorzieningenwijzer.
Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- 070.020.010 De stijging van de lasten is het gevolg van de aanpassing van onze begroting aan de begroting van Fijnder in de 1e bestuursrapportage (verwerkt in de Bestuursrapportage van Berkelland) en de 2e Bestuursrapportage van Fijnder verwerkt in een apart raadsvoorstel. In de B
- estuursrapportage zijn ook de baten aangepast aan nieuwste cijfers over de te ontvangen Rijksmiddelen.
- 070.060.010 De stijging van de lasten is het gevolg van de aanpassing van onze begroting aan de begroting van Fijnder in de 1e bestuursrapportage (verwerkt in de Bestuursrapportage van Berkelland) en de 2e Bestuursrapportage van Fijnder verwerkt in een apart raadsvoorstel.
- 070.700.010 De stijging van de lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting heeft te maken met de afboeking van boekwaarden van gesloopte scholen. Hiertegenover staat een hogere onttrekking aan de reserves op activiteit 070.710.010.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
070.010.020 Huisvesting	**-1.326**	**-948**	**-1.052**	**-1.058**
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	**-16.960**	**-17.998**	**-18.651**	**-18.320**
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	**-130**	**-174**	**-99**	**-128**
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	**-627**	**-433**	**-434**	**-637**
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	**-233**	**-218**	**-218**	**-229**
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	**-58**	**-35**	**-35**	**-52**
070.050.010 Effectief inzetten promotie	**-3**	**0**	**0**	**0**
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	**-2.513**	**-2.196**	**-2.484**	**-2.525**
070.060.030 We investeren in de lokale	**-125**	**-185**	**-60**	**-24**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
aanpak schuldhulpverlening				
070.500.010 Loonkosten	**-6.812**	**-6.623**	**-6.801**	**-7.035**
070.700.010 Rente en afschrijving	**-2.755**	**-1.335**	**-1.298**	**-1.598**
Totaal Lasten	**-31.541**	**-30.144**	**-31.130**	**-31.604**
Baten				
070.010.020 Huisvesting	**233**	**7**	**27**	**20**
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	**12.247**	**11.844**	**12.728**	**12.646**
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	**4**	**8**	**8**	**2**
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	**482**	**504**	**504**	**629**
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	**213**	**203**	**203**	**219**
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	**56**	**59**	**59**	**58**
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	**240**	**80**	**80**	**66**
070.500.010 Loonkosten	**166**	**0**	**0**	**101**
Totaal Baten	**13.641**	**12.704**	**13.609**	**13.742**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-17.900**	**-17.440**	**-17.521**	**-17.863**
Onttrekkingen				
070.710.010 Reserves	**2.176**	**0**	**327**	**710**
Totaal Onttrekkingen	**2.176**	**0**	**327**	**710**
Stortingen				
070.710.010 Reserves	**-422**	**-21**	**-185**	**-185**
Totaal Stortingen	**-422**	**-21**	**-185**	**-185**
Mutaties reserves	**1.754**	**-21**	**141**	**525**
Gerealiseerd resultaat	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Economische Agenda 2025 - 2028
- Inrichtingsplan Samen aan het Stuur
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 1e actualisatie

VEILIGHEID

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Speerpunt

Veiligheid, integraal en risicobewust. (080.030)

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkeling Zorg en veiligheid.

Omschrijving (toelichting)
In 2024 hebben we de goede samenwerking tussen veiligheid en sociaal domein geborgd door de vorming van een speciaal opgaveteam zorg en veiligheid. Hierin is de aanwezige deskundigheid gebundeld, wordt de onderlinge afstemming versterkt en een integrale aanpak geborgd. Preventie is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Hieraan werken we samen met de betrokken ketenpartners.
De ingeslagen weg met de werkwijze en inzet van onze BOA’s zetten we voort. Deze is gericht op het kennen en gekend worden bij de inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente en bij de verschillende samenwerkingspartners. Zichtbaar en aanwezig in de wijken en ook bij overleggen waar veiligheid en leefbaarheid een rol spelen. Zij worden daarnaast ingezet als de vierde hulpverleningspartij, ondersteunen o.a. bij ongevallen, rijden rond met een AED en worden ingezet bij reanimaties. De BOA’s zijn dienstverleners daar waar mogelijk en handhavers daar waar noodzakelijk. In het Uitvoeringsplan 2025 kunnen accenten gezet worden voor de inzet van onze BOA's.

Kwaliteit
In meerdere raadsinformatieavonden hebben wij u meegenomen in het Uitvoeringsplan 2025. In februari 2026 hebben wij inhoudelijk met u teruggekeken op de resultaten van 2025 en vooruitgekeken naar het uitvoeringsplan 2027 en het nieuw op te stellen Integraal Veiligheidsplan 2027-2030. Het team Zorg en Veiligheid voerde verder regie en ondersteuning op casuïstiek en zette zich preventief én beleidsmatig in rond onderwerpen als onbegrepen gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling.
Geld

We stellen een uitvoeringsplan integrale veiligheid op. (080.020.010)

We gaan uit van een meer integrale en risicobewuste benadering van veiligheid op basis van ons Integraal Veiligheidsplan 2023-2027 en het onderliggende risicoprofiel. Hierbij zetten we in op preventie, ontwikkelen we duidelijke kaders en zijn we van daaruit voorspelbaar voor onze ketenpartners. Onze keuzes en kaders onderbouwen en monitoren we met data. Integraal omdat wij zien dat veiligheid veel beleidsterreinen raakt. Inwoners met onbegrepen gedrag, jeugdproblematiek, huiselijk geweld, middelengebruik, ondermijning, ontwikkelingen in ons buitengebied, onze fysieke leefomgeving, digitale veiligheid; de komende jaren zetten we in op een meer gestructureerde en samenhangende aanpak. Risicobewust omdat we op basis van een onderbouwde risicoanalyse willen gaan inzetten op de veiligheidsrisico’s die het meest urgent zijn of het grootste risico vormen in onze gemeente.
We evalueren het uitvoeringsplan integrale veiligheid 2024 en stellen het uitvoeringsplan 2025 op, beide met betrokkenheid van de gemeenteraad.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Crisisbeheersing. (080.020)

Afgelopen jaren hebben we gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook bijvoorbeeld een brand in een appartementencomplex waarbij de inwoners niet meer meteen terug kunnen naar hun woning.
We zorgen dat er binnen het gemeentehuis een groep ambtenaren voldoende opgeleid en getraind is om te kunnen helpen bij een landelijke of lokale crisis.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland. (080.020.020)

In de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (VNOG) borgen wij onze fysieke veiligheid. Binnen de VNOG worden stappen gezet naar een verdere professionalisering. Onderdeel hiervan is de demarcatie; het overgaan van gebouwen en gebouwbeheer van gemeente naar de VNOG. Het betreft hier vooral de brandweerkazernes. Ook wordt ingezet op specifieke risico's zoals natuurbranden. Gemeenteraden worden hierin periodiek meegenomen en hebben de mogelijkheid te reageren op plannen en begroting.

Kwaliteit
Afgelopen jaren hebben we gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook lokale incidenten. Lokaal zijn we voorbereid en samen met de veiligheidsregio bereiden we ons voor op hetgeen de samenleving kan treffen.
Geld
Door vertragende omstandigheden in de voorbereiding en planning is de uitvoering van het onderhoud aan de Brandweerkazerne in Ruurlo niet in 2025 gerealiseerd.

Speerpunt

Vergunningverlening en handhaving. (080.010)

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualisering handhavingsbeleid. (080.010.010)

De regels die wij als gemeente stellen hebben alleen zin als er ook daadwerkelijk op de naleving daarvan toegezien wordt. Ons handhavingsbeleid is in 2024, mede op basis van het risicoprofiel, geactualiseerd en in lijn gebracht met de landelijke en regionale standaarden. Dit jaar werken we de kaders verder uit en doen we ervaring op in de praktijk om te zien of dit uitvoerbaar is.

Kwaliteit

Geld

Verdere professionalisering en digitalisering vergunningverlening. (080.010.020)

In 2025 maken we de overstap naar RXMission, het softwarepakket waarin ook de Omgevingsvergunningen worden afgehandeld. Hiermee vergroten we de onderlinge afstemming tussen de verschillende vergunningen en borgen we locatiegebonden kennis. Door deze overstap zal ook de manier van aanvragen van vergunningen veranderen en onze dienstverlening verbeteren.

Kwaliteit
Door het vertrek van twee senior APV-vergunningverleners wegens pensionering is de verdere digitalisering doorgeschoven naar 2026, terwijl de beleidsmatig onderbouwde professionalisering wel conform planning is voortgezet.
Geld
Uit de voorlopige afrekening 2025 van de ODA blijkt dat onze bijdrage ongeveer € 400.000 hoger uit valt dan begroot. Oorzaak is dat wij structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen) vragen dan vooraf wordt begroot. Ook de inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk bij de ODA, bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet die ervoor gezorgd heeft dat de medewerkers van de ODA meer handeling moeten verrichten voor ingediende meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving hierop. Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Door de groei van taken/werkzaamheden groeit ook het aantal medewerkers van de ODA waardoor de kosten voor bedrijfsvoering groter worden. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Speerpunt

Ondermijning

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven sterk inzetten op bewustwording met betrekking tot ondermijning.

We blijven sterk in zetten op bewustwording met betrekking tot ondermijning. We hebben dit al gedaan met de projecten Ariadne (campings) en Theseus (industrieterreinen) en ook hebben we een groot aantal schuren bezocht in het buitengebied. Niet perse omdat we verwachten dat er hennep of een drugslab in deze leegstaande schuren zitten, maar we zorgen er wel voor dat de bewoners van ons buitengebied zich bewust zijn van mogelijke risico’s als ze hun schuur verhuren.

Het is ook in 2025 de bedoeling om weer een industrieterrein en campings te bezoeken, binnen te kijken en bewustwording te creëren.

Daarnaast blijven we voor de risicocategorieën een BIBOB-toets uitvoeren voor omgevingsvergunningen.

Kwaliteit
We hebben een ondermijningsteam in Achterhoek Oost opgezet. Er worden op diverse lokaties in het buitengebied inwoners met lege schuren bezocht door de politie en de boa's. We werken preventief, maar ook beleidsmatig verder aan het beheersen en terugdringen van de risico's in onze samenleving.

Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Niet van toepassing.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	**-413**	**-27**	**-60**	**-14**
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	**-1.669**	**-1.614**	**-1.614**	**-2.141**
080.020.010 Integrale veiligheid	**-455**	**-450**	**-545**	**-474**
080.020.020 Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland	**-3.044**	**-2.949**	**-2.949**	**-2.912**
080.030.010 Informatieveiligheid	**0**	**-15**	**-15**	**0**
080.030.020 Aanpak onbegrepen gedrag	**0**	**0**	**0**	**-153**
080.500.010 Loonkosten	**-764**	**-819**	**-819**	**-819**
080.700.010 Rente en afschrijving	**-51**	**-53**	**-50**	**-50**
Totaal Lasten	**-6.396**	**-5.927**	**-6.052**	**-6.564**
Baten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	**439**	**18**	**18**	**5**
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	**16**	**0**	**0**	**11**
080.020.010 Integrale veiligheid	**129**	**124**	**124**	**170**
080.030.020 Aanpak onbegrepen gedrag	**0**	**0**	**0**	**153**
Totaal Baten	**583**	**141**	**141**	**339**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-5.813**	**-5.786**	**-5.911**	**-6.225**
Onttrekkingen				
080.710.010 Reserves	**0**	**0**	**48**	**0**
Totaal Onttrekkingen	**0**	**0**	**48**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**0**	**48**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Integraal Veiligheidsplan Achterhoek Oost 2023-2026
- Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2024 Gemeente Berkelland

Beleidsindicatoren

Indicator	Geschikte data	Eenheid	Activiteit
Boa's beschikken over de noodzakelijke kennis en kunde	De permanente her- en bijscholing (PHB), de RTGB (regionale toetsing geweldsbeheersing) zijn jaarlijks terugkomend en voorzien van een examen. Daarnaast zijn jaarlijks incidentele opleidingen in het kader van omgaan met jeugd, alcohol en drugs, ondermijning, verward gedrag, radicalisering, etc.	% gevolgde vereiste opleidingen	We richten ons op onveiligheidsgevoelens
Boa's zijn zichtbaar voor de inwoners	De Boa's dragen het herkenbare uniform, rijden en fietsen met herkenbare voertuigen.	JA-NEE	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor de inwoners	Aanwezigheid op die plekken waar aandacht noodzakelijk is. Ook vanuit preventief oogpunt.	Aantal evenementen-, horeca-, overlast- en jeugdcontroles dat wordt uitgevoerd. (Kwantitatief en Kwalitatief)	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's hebben een krachtig netwerk met partners	De Boa's nemen structureel deel aan het sociaal overleg, het jeugdregie overleg, de overleggen van de gebiedsteams, kernen, wijkagenten, horeca, ondermijning, ondernemers.	Aantal (gekwalificeerde) multidisciplinaire overleggen dat gevolgd wordt.	We zijn betrokken bij buurtbewoners en partners
Meldingen worden snel afgehandeld	Registratie terugbelverzoeken via KCC en Operationeel Centrum Politie en zaken via zaaksysteem.	Het aantal dagen tussen het binnenkomen van een melding en de afhandeling, stijging/daling.	We creëren en behouden een vertrouwensband
Herhaalmeldingen	Registratie via zaaksysteem van meldingen over al bestaande zaken.	% en trend	We creëren en behouden een vertrouwensband

ALGEMEEN BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING

Speerpunt

Algemeen bestuur en bedrijfsvoering.

Wat willen we bereiken?

- We willen een stabiel, goed gefaciliteerd bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuur. (090.010.010)

We gaan werken aan het herstel van vertrouwen om een vruchtbare samenwerking tussen raad en college te herstellen.

Kwaliteit
In 2025 is er uitvoering gegeven aan de motie herstel van vertrouwen. Dit heeft geresulteerd in een statement namens de raad, uitgesproken in de raadsvergadering van 7 oktober 2025. Daarnaast namen we afscheid van wethouder Teselink en werd mevrouw Leliveld als wethouder benoemd. Ook zijn er twee raadsleden overgestapt naar een andere fractie, is er afscheid genomen van vijf commissieleden en zijn er 15 nieuwe commissieleden geïnstalleerd.
De vertrouwenscommissie werkte aan de voorbereidingen op de raadsvergadering waarin haar advies over de (aanbeveling) herbenoeming van burgemeester van Oostrum werd besloten.
De gemeenteraad volgde een training Omgaan met agressie en emotie en stelden het Agressie en emotieprotocol politieke ambtsdragers vast.
Geld
Financieel gezien ontstaat een nadeel dat verband houdt met de overdracht van de wethouderspensioenen naar het ABP. Hoewel de overdracht pas in 2027 plaatsvindt, heeft de commissie BBV in november bepaald dat de voorziening voor wethouderspensioenen gelijk moet zijn aan de dekkingsgraad van het ABP. Tot nu toe was een voorziening op de werkelijke waarde voldoende. Deze regelwijziging leidt tot een extra storting in de voorziening die niet was voorzien.

Speerpunt

Klantgerichte dienstverlening.

- In 2025 werken we door aan het verbeteren van onze dienstverlening. Dit doen we op basis van een vastgestelde visie op dienstverlening welke in 2024 door het college is vastgesteld en aan de gemeenteraad is gepresenteerd. Bij deze visie is ook de impact opgenomen die het de komende jaren heeft op onze dienstverlening.
  In 2025 geven we verdere uitvoering van de projecten die in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen. Zo zorgen we ervoor dat de servicenormen die in de visie zijn vastgesteld niet alleen in de werkprocessen worden opgenomen, maar deze ook daadwerkelijk zo goed als mogelijk worden gehaald. We monitoren dit nauwlettend om zo onze inwoners en ondernemers zo veel mogelijk op de hoogte houden van hun de (aan)vraag van een product of dienst. We blijven als organisatie daarover met elkaar in gesprek en we laten in onze houding en gedrag zien dat we gaan voor een proactieve dienstverlening. In de visie op dienstverlening hebben we ook aangegeven welke kanalen we bij voorkeur gebruiken voor het contact met onze inwoners en ondernemers, zoals baliebezoek, de telefoon, e-mail, de gemeentelijke website en social media. In 2025 zorgen we ervoor dat deze contactvormen op dezelfde wijze ingericht zijn zodat een inwoner of ondernemer geen verschil zal merken in de behandeling van zijn of haar (aan)vraag over een product of dienst. Oftewel: we gaan voor een uniforme werkwijze, ongeacht het kanaal wat gekozen wordt. Dit zal niet zomaar in een paar maanden gerealiseerd zijn, maar we blijven investeren in het verbeteren van de dienstverlening en blijven hierop aanspreekbaar.

- We communiceren nog actiever naar onze inwoners en ondernemers over hoe en wanneer we bereikbaar zijn. Bovendien blijven we onze inwoners en ondernemers bevragen of zij tevreden zijn met onze dienstverlening. We vragen dan ook wat aandacht nodig heeft om zo niet alleen onze dienstverlening continu te blijven verbeteren, maar ook om te laten zien dat we gaan voor een optimale dienstverlening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening. (090.020.010) en 090.020.030)

We gaan ervoor zorgen dat we minimaal 95% binnen de gestelde termijn reageren op vragen en verzoeken en beter bewaken dat deze gehaald worden, zoals vastgesteld in de visie op dienstverlening.
We gaan de publiekswinkel herinrichten zodat deze meer gastvrij en toegankelijk is en het voor inwoners en ondernemers een prettige plek is om te bezoeken.
We blijven werken op afspraak om inwoners en ondernemers te helpen met (aan)vragen van en over onze producten en diensten én investeren ook om deze producten en diensten meer digitaal beschikbaar te maken.
Daarnaast willen we in 2025 bereiken dat informatie over dienstverlening beter te vinden is op onze website.

Kwaliteit
In 2025 hebben we extra ingezet op het snel reageren op vragen en verzoeken. We hebben beter opgelet of we binnen de afgesproken reactietermijnen blijven. Dat heeft merkbaar resultaat gehad. In de loop van 2025 hebben we bijvoorbeeld de norm van 95% gehaald voor het tijdig terugbellen. Het plan voor de herinrichting is gerealiseerd en bestuurlijk vastgesteld. De raad heeft dan ook eind 2025 krediet beschikbaar gesteld voor de realisatie in 2026. In 2025 hebben we meer producten en diensten digitaal aangeboden. Daardoor zien we een lichte groei in het aantal aanvragen dat via digitale kanalen binnenkomt. Tegelijkertijd is het aantal telefonische vragen beperkt afgenomen. De volledige website is getoetst op juistheid, volledigheid en correctheid van informatie
Geld
Ten opzichte van de begroting is er een klein nadeel. Dit ontstaat doordat we meer leges verwachtten voor paspoorten dan uiteindelijk het geval is geweest.

We voeren dientsverleningsovereenkomsten uit. (090.020020)

Er zijn dienstverleningsovereenkomsten met Fijnder, de Omgevingsdienst Achterhoek en de Stichting Achterhoektoerisme. Dit zijn overeenkomsten op het gebied van bedrijfsvoeringstaken (ICT, financiële- en salarisadministratie).

Kwaliteit
In 2025 is de Dienstverleningsovereenkomst met Fijnder geactualiseerd en vastgesteld.
Geld
Met Fijnder zijn andere afspraken gemaakt over de dienstverleningsovereenkomst. Hierdoor vallen de directe ICT kosten niet meer onder de bijdrage die hier verantwoord wordt. De bijdrage voor de directe ICT kosten wordt verantwoord onder het kopje ICT bij bedrijfsvoering.

Speerpunt

Moderne bedrijfsvoering.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is de inhoudelijke informatie over de bedrijfsvoering opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsvoering. (090.030.010 t/m 090.030.050)

In 2025 is een visie op bedrijfsvoering opgeleverd met een bijbehorend uitvoeringsplan. Deze visie geeft de richting op hoe we onze bedrijfsvoering willen organiseren.

Kwaliteit

Geld
De activiteiten Algemeen en Personeel hangen met elkaar samen. Onder algemeen vallen de vacature ruimte en de inhuur van derden en onder personeel budgetten als algemeen opleidingsbudget, werving en selectie en personeelszorg. Als we deze posten gezamenlijk bekijken zien we dat er geld overblijft. Voor een belangrijk gedeelte omdat we meer inkomsten ontvingen. We hebben wel een voorziening moeten treffen voor de RVU van SW medewerkers van € 109.000. Verder is bij het onderdeel ICT te zien dat er extra inkomsten zijn als gevolg van de gewijzigde DVO met Fijnder waardoor de directe ICT kosten voor Fijnder nu gedekt worden door een bijdrage vanuit Fijnder.

Gemeente als voorbeeld

De afgelopen jaren hebben we gebruik gemaakt van de CO2 Prestatieladder. Een jaarlijkse externe audit en certificering die ons moet helpen met inzicht en bewustwording. Het certificaatmoet jaarlijks onderhouden worden doormiddel van een externe audit. Dit kost naast geld ook flinke ambtelijke inzet. We willen onze uitstoot meer integraal aanpakken en aansturen dan we nu doen met behulp van de CO2 prestatieladder.
Daarom beleggen we ‘Gemeente als voorbeeld’ binnen bedrijfsvoering. In 2025 evalueren we de inzet en meerwaarde van de CO2 prestatieladder en bepalen we op welke wijze we als gemeente ons bewustzijn verder kunnen vergroten en betere keuzes kunnen maken. De CO2 prestatieladder meet bijvoorbeeld niet ons elektriciteitsverbruik, terwijl wij ook hier slagen in willen en kunnen maken. Voor nu stoppen we met de audit om de CO2 prestatieladder als certificaat te behouden. Verder komen we in 2025 met voorstellen over het verduurzamen van onze dienstreizen.

Kwaliteit
In 2025 is een onderzoek gestart naar de opties voor duurzame mobiliteit in onze organisatie. De uitkomsten hiervan worden in 2026 uitgewerkt.

Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 090.020.010: Bij de bestuursrapportagen zijn de baten verhoogd met € 581.000 in verband met de paspoortpiek. Bij de Slotwijziging is deze raming in verband met de rechtmatigheid naar beneden bijgesteld.
- Activiteit 090.030.010: Bij de bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 770.000. Bij de slotwijziging is dit bedrag in verband met de rechtmatigheid nog verhoogd met € 194.000.
- Activiteit 090.030.030: Bij de bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 158.000. Bij de slotwijziging is dit bedrag in verband met de rechtmatigheid nog verlaagd met € 64.000. Daarnaast is het budget met € 162.000 verhoogd door het besluit over de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2024.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
090.010.010 Bestuur	-344	-379	-384	-971
090.010.020 Ondersteuning	-376	-346	-416	-390
090.020.010 Burgerzaken	-537	-228	-467	-521
090.020.030 Visie op dienstverlening	-48	0	-19	-26
090.030.010 Algemeen	-3.682	-2.466	-3.434	-3.760
090.030.020 Personeel	-1.501	-2.684	-2.477	-2.600
090.030.030 Huisvesting	-839	-642	-898	-820
090.030.040 Facilitair	-537	-504	-444	-467
090.030.050 ICT	-3.107	-2.406	-3.441	-3.470
090.500.010 Loonkosten	-13.224	-13.951	-13.991	-13.955
090.700.010 Rente en afschrijving	-1.542	-1.155	-1.143	-1.287
Totaal Lasten	-25.738	-24.762	-27.114	-28.266
Baten				
090.010.010 Bestuur	215	0	0	28
090.020.010 Burgerzaken	993	526	975	1.006
090.020.020 DVO's	904	889	904	637
090.030.010 Algemeen	1.181	544	694	1.190
090.030.020 Personeel	52	0	0	142
090.030.040 Facilitair	3	4	4	6
090.030.050 ICT	463	119	410	637
Totaal Baten	3.811	2.082	2.986	3.646
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-21.927	-22.680	-24.128	-24.619
Onttrekkingen				
090.710.010 Reserves	587	304	942	918
Totaal Onttrekkingen	587	304	942	918
Stortingen				
090.710.010 Reserves	-134	-60	-1.582	-1.636
Totaal Stortingen	-134	-60	-1.582	-1.636
Mutaties reserves	452	244	-639	-717
Gerealiseerd resultaat	-21.475	-22.436	-24.767	-25.337

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Treasury. (100.010)

Maatregelen

We zorgen voor voldoende liquiditeit.

Kwaliteit

Geld
Op een aantal momenten in het jaar hadden we meer liquide middelen dan we nodig hadden. Deze middelen hebben we volgens de geldende regels bij het ministerie van financiën gestald. Hierdoor hebben we meer rente ontvangen dan begroot.

We beheren onze financiële middelen.

Kwaliteit

Geld
De overschrijding van de lasten wordt veroorzaakt door hogere energielasten voor de leegstaande gebouwen.

Dekkingsmiddelen. (100.020)

Wat willen we bereiken?
Een stabiele en reële (meerjaren)begroting met financiële ruimte voor nieuwe investeringen. Dit doen we door de wensen realistischer af te zetten tegen wat de mogelijkheden die er zijn om de zaken uit te voeren. Door fasering neemt de druk af en maken we op korte termijn ruimte vrij voor incidentele onderwerpen.

Maatregelen

We innen belastingen.

Kwaliteit
Het GBTwente verzorgde ook in 2025 voor ons oplegging van de belastingaanslagen en de inning van de belastingen.
Geld
De lasten voor de uitvoering van de WOZ vallen lager uit dan begroot met name doordat de proceskostenvergoeding lager uitkomt dan verwacht. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 135.000. De opbrengst van de OZB is hoger dan verwacht. Dit komt door aanpassingen in het systeem van waardering van niet-woningen. Voor die aanpassingen zijn eigenaren van bedrijven aangeschreven en verzocht om de huurcontracten en/of informatie over de huidige betaalde huurprijs te verstrekken. Uit deze marktinformatie is gebleken dat de waarden van de bedrijven hoger is dan aangenomen. Voor een deel was dit verwacht en was hier rekening mee gehouden in de tarieven. De werkelijke waarde, die pas na de vaststelling van de tarieven duidelijk werd, viel hoger uit dan verwacht.
De opbrengst toeristenbelasting is toegenomen als gevolg van een groter aantal overnachtingen.

We ontvangen algemene uitkering.

Kwaliteit

Geld
Bij de decembercirculaire heeft het Rijk ons € 600.000 extra middelen beschikbaar gesteld. De helft daarvan heeft te maken met een compensatie voor medewerkers van sociaal

ontwikkelbedrijven die nadelige gevolgen ondervinden van het Belastingplan 2025. Wij ontvangen die compensatie als centrumgemeente ook voor de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk. Daarnaast ontvangen we een bedrag van € 73.000 voor de meerkosten sociaal domein door de opvang van Oekraïners en € 44.000 uit de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. Het resterende bedrag heeft te maken met aanpassingen in hoeveelheden en bedragen per hoeveelheid. Daarnaast hebben we in 2025 nabetalingen gehad over 2023 en 2024 die uiteindelijk zorgen voor een hogere opbrengst dan begroot.

We betalen vennnootschapsbelasting.

Kwaliteit

Geld
We hoeven in 2025 geen VPB te betalen dit in tegenstelling tot de verwachting die we hiervoor hadden. Dit levert een voordeel op ten opzichte van de begroting.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 100.010.010: In de bestuursrapportage zijn de baten verhoogd met € 479.000 en de lasten met € 307.000. In de slotwijziging zijn de baten verhoogd met € 135.000 en de lasten verlaagd met € 50.000.
- Activiteit 100.010.020: In de bestuursrapportage is de doorbelasting van de de lasten voor het GBT aan de verschillende belastingsoorten aangepast. Door de aanpassing zijn zowel de lasten als de baten met € 1.184.000 verlaagd.
- Activiteit 100.020.020: Bij de bestuursrapportage en de slotwijziging is de raming voor de algemene uitkering bijgesteld op basis van de laatst beschikbare circulaires.
- Activiteit 100.030.010: Bij de bestuursrapportage en de slotwijziging zijn de op algemene baten en lasten opgenomen kosten verdeeld over programma's of toegevoegd aan het resultaat.

•

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	**-1.345**	**-979**	**-1.237**	**-1.258**
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	**-126**	**-135**	**-135**	**-257**
100.020.010 We innen belastingen	**-617**	**-1.856**	**-672**	**-554**
100.020.020 We ontvangen algemene uitkering	**0**	**0**	**0**	**-200**
100.020.030 We betalen vennootschapsbelasting	**11**	**-25**	**-25**	**82**
100.030.010 Onvoorzien	**-3**	**-2.679**	**-24**	**-11**
100.500.010 Loonkosten	**-82**	**-88**	**-88**	**-88**
100.700.010 Rente en afschrijving	**0**	**-92**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-2.162**	**-5.854**	**-2.180**	**-2.287**
Baten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	**1.743**	**850**	**1.464**	**1.510**
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	**2.199**	**1.392**	**1.849**	**1.866**
100.020.010 We innen belastingen	**12.033**	**13.360**	**12.176**	**12.630**
100.020.020 We ontvangen algemene uitkering	**95.341**	**95.348**	**103.232**	**104.672**
100.030.010 Onvoorzien	**49**	**88**	**88**	**14**
Totaal Baten	**111.365**	**111.038**	**118.809**	**120.692**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Financiële verordening
- Treasurystatuut

PARAGRAFEN

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Als gemeente werken we eraan dat inwoners in Berkelland fijn kunnen leven, wonen, werken en recreëren. Onze visie op dienstverlening is hierbij het uitgangspunt.
Daarnaast zijn we er voor het bestuur dat onze opdrachtgever is. We zijn in staat om voor hen complexe opgaven te realiseren. Interne doelen zijn het verbeteren van de rolduidelijkheid, meer aandacht voor medewerkers, ontlasting op het gebied van de regeltaken en versterking van de strategische personeelsplanning. Deze doelen vragen om een herijking van de inrichting en sturing van de organisatie. Het college heeft op 28 januari 2025 het besluit genomen tot een organisatiewijziging, namelijk:

1. Het toevoegen van een middenlaag van elf teamleiders.
2. Het wijzigen van de managementstructuur van de gemeente Berkelland.
3. Het doorontwikkelen van de organisatie- en besturingsfilosofie (OBF) en afscheid nemen van zelforganisatie als sturingsprincipe

In april 2025 zijn we gestart met implementatie van deze organisatiewijziging. Het programma bestaat uit meerdere deelprojecten. Afgelopen jaar is hieraan gewerkt, wat geleid heeft tot resultaten zoals; het toevoegen van een middenlaag van elf teamleiders, het toevoegen van een concernstaf, verwerking van de deze nieuwe organisatiestructuur in systemen en processen, een aangepaste overlegstructuur (inclusief portefeuilleoverleggen), een leiderschapsprogramma, een aangepast mandaatbesluit, een aangepaste budgethoudersregeling en actualisatie van overige regelingen en kaders.

Berkelland goed georganiseerd!

De bedrijfsvoering maakt de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, instellingen en bestuur mogelijk. We leveren mooi werk. Werk dat ertoe doet in de samenleving en waar wij trots op zijn. We groeien toe naar een situatie waarin we in control zijn en tegelijkertijd de flexibiliteit hebben om mee te bewegen met de behoeften uit de samenleving. Daarom is het belangrijk dat we de organisatie ondersteunen met de juiste middelen en werkprocessen en werken vanuit een stevig fundament. Na het eerder vaststellen van de Visie op Dienstverlening, hebben we in 2025 een Visie op Bedrijfsvoering vastgesteld. Deze visie geeft richting aan hoe we onze bedrijfsvoering organiseren.

Trends en ontwikkelingen

De wereld om ons heen verandert snel. De afgelopen periode heeft ons geleerd dat sommige ontwikkelingen zo snel gaan, dat we ze niet kunnen voorzien en dat we daar snel op in moeten spelen. Met name digitale soevereiniteit als gevolg van de wereldwijde ontwikkelingen vraagt een andere blik. Maar ook de versterking van onze weerbaarheid werkt door in hoe we onze bedrijfsvoering organiseren. Daarom volgt de bedrijfsvoeringsorganisatie de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

Planning en control

We streven naar een P&C-cyclus die optimaal inzicht geeft met sturingsinformatie op niveau van de gemeenteraad, het college en de organisatie. Helder geformuleerde beleidsdoelen, daaruit voortvloeiende prestaties en de benodigde budgetten.
In 2025 zijn de bezuinigingsmaatregelen fase 1 en 2 in het meerjarenperspectief verwerkt. De financiële verordening is herzien op basis van gewijzigde wetgeving. Op basis van de organisatieontwikkeling is ook de budgethouders regeling vernieuwd. In 2025 zijn verder de adviezen uit de managementletter 2024 geprioriteerd en deels opgevolgd. De structurele uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) is in 2025 op de bedrijfsvoeringsprocessen sociaal domein (WMO en Jeugdzorg), subsidies, inkoop (facturen) en spendanalyse grondig aangepakt.

HRM/personeelsbeleid

Wij werken continu aan een HRM-beleid dat passend is voor onze organisatie en de opgaven die we hebben. Hierbij vertalen we ook regelgeving en effecten van de CAO in ons beleid. Maar ook wensen uit het bestuur en de organisatie.
Zo is het afgelopen jaar hard gewerkt aan het optimaliseren van systemen en herijken van werkprocessen als voorbereiding op de komst van de teamleiders. Daarnaast is er per team een personeelsformatie vastgesteld die geldt als startpunt per 01-01-2026.
Ook een veilige werkomgeving is een belangrijk speerpunt geweest. Er zijn diverse instrumenten geïmplementeerd die bijdragen aan een veiliger werkomgeving en daarnaast is er een Collega Assistentie Team in het leven geroepen.

Integriteit

Integere bestuurders en ambtenaren zijn een basisvoorwaarde voor het vertrouwen van inwoners in de lokale overheid. Integriteit is dan een groot goed en daarmee een belangrijk onderwerp in onze organisatie. We vinden het belangrijk dat we een goed werkgever zijn. Er is dan ook aandacht voor een prettige en veilige werkomgeving. We besteden op meerdere momenten in het jaar aandacht aan het thema om zo het bewustzijn van onze medewerkers te vergroten en te zorgen voor een prettige en veilige werkomgeving waarin integriteit en grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar gemaakt kan worden.

Daarnaast is een aantal randvoorwaarden geregeld die bijdragen aan een veilige werkomgeving, zoals een actueel agressie- en emotieprotocol en een incidentenregistratie

Arbeidsmarktstrategie

Al enige jaren is er sprake van een gespannen arbeidsmarkt en zien we dat landelijk het aantal gemeentelijke vacatures toeneemt, ook in 2025. De algehele stijging van het aantal vacatures hangt vermoedelijk samen met de demografische ontwikkelingen en de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties.
Ook binnen onze organisatie is afgelopen jaren sprake van een toename van het aantal vacatures.
Grafiek totaal aantal vacatures per jaar.

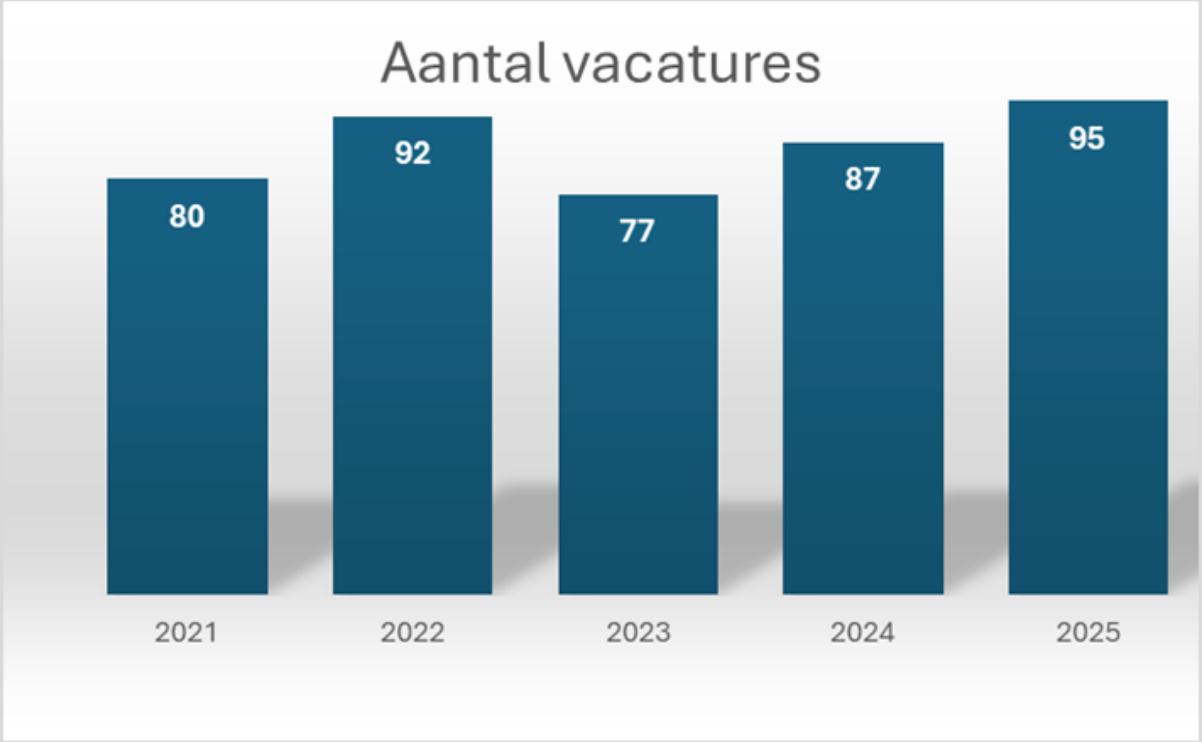

In vrijwel alle domeinen zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Toch lukt het, eventueel met inzet van externe partijen en inzet en opleiden van trainees/starters, om het merendeel van de vacatures te vervullen. Arbeidsmarktstrategie heeft prioriteit in de komende jaren, ook gezien de verwachte uitstroom van medewerkers ten gevolge van het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Onze uitdaging in deze krappe arbeidsmarkt is aan de ene kant nieuw talent aan te trekken en aan de andere kant te voorkomen dat medewerkers vertrekken. Met onze arbeidsmarktcommunicatie laten we zien hoe mooi en uitdagend het werken voor de gemeente Berkelland is. Wij bieden aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en bieden medewerkers mogelijkheden om een goede werk-privé balans te hebben en te houden. Nieuwe medewerkers krijgen een vliegende start in ons introductieprogramma en al voor de eerste werkdag is er contact. Zittende medewerkers bieden we mogelijkheden om zich te ontwikkelen en binnen de organisatie door te groeien en te bewegen. Vertrekkende medewerkers laten we met een goed gevoel de organisatie verlaten, zij zijn immers ook onze ambassadeurs. We houden contact met oud-medewerkers, ook met medewerkers die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt omdat zij mogelijk nog werkzaamheden voor ons kunnen/willen vervullen.

Privacy en informatieveiligheid

De gemeente voert belangrijke publieke taken uit en verwerkt daarbij veel gevoelige informatie van inwoners en organisaties. De maatschappij verwacht terecht dat wij zorgvuldig met die informatie omgaan en die beschermen.

Onze ambitie en visie op het gebied van informatieveiligheid is erop gericht onze informatiesystemen zo goed mogelijk te beveiligen en schade door mogelijke aanvallen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Dit doen we door de kwetsbaarheden in onze informatiesystemen in kaart te brengen en te verminderen, zodat we zo goed mogelijk zijn beschermd tegen digitale bedreigingen. We werken daarbij volgens de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2), die sinds 2025 het normenkader vormt voor alle overheidsorganisaties. Daarnaast houden we rekening met nieuwe wetgeving, zoals de implementatie van de NIS2-richtlijn via de Cyberbeveiligingswet. Gemeenten worden hierin aangemerkt als essentiële entiteiten, wat betekent dat aanvullende verplichtingen gelden op het gebied van risicobeheer, zorgplicht en incidentmelding.

In 2025 heeft de externe IT-auditor vastgesteld dat onze DigiD- en Suwinet-aansluitingen voldoen aan alle ENSIA- en BIO-normen. Hiermee is bevestigd dat onze informatiebeveiliging op orde is en dat wij aan de landelijke verantwoordingsplicht voldoen. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Informatie Audit) is de landelijke methode waarmee gemeenten laten zien dat zij hun digitale systemen goed beveiligen en voldoen aan de BIO-normen. Via deze jaarlijkse verantwoording wordt gecontroleerd of wij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en of onze belangrijkste aansluitingen, zoals DigiD en Suwinet, veilig zijn ingericht.

In het afgelopen jaar is binnen de gemeentelijke organisatie een SIEM/SOC (Security Information & Event management/Security Operations Centre) -voorziening ingericht. Met deze voorziening worden onze systemen continu gemonitord op afwijkingen en mogelijke beveiligingsincidenten. Hierdoor kunnen dreigingen sneller worden herkend en opgevolgd. De implementatie is succesvol afgerond en draagt bij aan het verder versterken van onze informatiebeveiliging en het voldoen aan de BIO-normen.

Het realiseren van privacybescherming, informatiebeveiliging en cybersecurity is niet iets wat je eenmalig doet. Voortdurende aandacht is belangrijk. Met name omdat het belang en de afhankelijkheid van veilige IT-voorzieningen toeneemt, net als de technische mogelijkheden en bedreigingen op dit gebied. De behoefte aan voortdurende verbetering op het gebied van digitale weerbaarheid is groot. Om te kunnen voldoen aan de strengere regelgeving en invulling te kunnen geven aan noodzakelijke maatregelen, zal er vooral op technisch gebied verder geïnvesteerd moeten worden. Alleen op deze wijze kunnen we een goede (digitale) dienstverlening blijven garanderen.

Naast technische maatregelen zetten we ook in op het vergroten van bewustzijn binnen de organisatie. De awareness-campagne iBewustzijn die in eerdere jaren is gestart, worden voortgezet en blijft een belangrijk instrument om medewerkers alert te houden op risico's en veilig gedrag te stimuleren

Interne controle en rechtmatigheid

Sinds 2024 wordt door het college een rechtmatigheidsverantwoording afgelegd over het voorgaande dienstjaar. Een belangrijke pijler voor de onderbouwing vormt de structurele en frequente toepassing van de verbijzonderde interne controle met de focus op de financiële rechtmatigheid. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico's en waarin vastgesteld is hoe wij te werk willen gaan om de benodigde onderbouwing te realiseren. De in- en externe controles worden voortdurend in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Elk jaar worden de betreffende toetsingskaders geüpdatet en geactualiseerd. Er is sprake van een voortdurende doorontwikkeling op het gebied van de verbijzonderde interne controle en financiële rechtmatigheid. Ook dit jaar is er naast de gebruikelijke speerpunten voor het inkoopbeleid veel aandacht aan recente ontwikkelingen uitgegaan in de verantwoordingsprocessen voor kleine zorgaanbieders.

Integrale kwaliteitszorg

Voor de integrale kwaliteitszorg onderhoudt het team AO/IC met verschillende disciplines korte lijnen tijdens de actuele audits. Afhankelijk van de situatie die uit de actuele bevindingen uit de audits komen wordt van deze samenwerking meer of minder gebruik gemaakt. In het afgelopen jaar zijn geen gezamenlijke audits uitgevoerd maar is er op verschillende onderwerpen regelmatig overleg geweest hoe deze speerpunten in de organisatie op te pakken zijn. Daarin zijn de afdelingen Juridisch, ICT-informatieveiligheid, het subsidiebureau en de financiële administratie regelmatig betrokken. Daarmee willen we een multidisciplinaire bijdrage leveren aan het optimaliseren van de inrichting van de organisatie en de processen zodat onze doelstellingen worden gerealiseerd en gevolgen van risico's in beeld zijn en worden beperkt.

Fiscale risico's

In het convenant fiscaal horizontaal toezicht hebben wij afspraken gemaakt met de belastingdienst over de doorontwikkeling van onze fiscale processen. Onze rapportage over de fiscale beheersing bespreken we in 2026 met de belastingdienst.

ICT en informatievoorziening

Er zijn veel ontwikkelingen die op ons afkomen die een groot beroep doen op onze informatievoorziening en automatisering. Deze veranderingen vragen om duidelijke strategische kaders en richtlijnen. In de *Visie op Informatie* hebben we daarom in 2025 de strategische koers voor 2026–2030 uitgezet, met als doel een toekomstbestendige en veilige ICT-omgeving te realiseren. In de visie krijgen nieuwe trends en ontwikkelingen een duidelijke plek, evenals de keuzes die we willen maken en wat daarvoor nodig is. Thema's als digitale weerbaarheid en autonomie, dienstverlening in balans, duurzame informatievoorziening, kansen met innovatie en I-governance hebben daarbij onze prioriteit. We kiezen er daarbij onder andere ook voor om geen ICT zelf te ontwikkelen en niet de koploper te willen zijn, maar een slimme volger. We maken gebruik van landelijke overheidsvoorzieningen en hanteren de VNG-normen als uitgangspunt.

Op basis van deze visie is de cloud strategie vastgesteld: “Cloud: begin met het eind in gedachten!” De beweging richting de cloud is de afgelopen jaren al gestart en zal de komende jaren verder worden voortgezet. Ons doel is om zoveel mogelijk apparatuur en beheer stapsgewijs volledig naar de cloud te brengen, zodat we beter kunnen inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij, binnen de organisatie en in de markt. Binnen ICT is daarom al een transitie gaande: van traditioneel beheer naar een meer opdrachtgevergerichte rol. Deze overgang brengt tijdelijk extra financiële lasten met zich mee.

De ICT-kosten zijn de afgelopen jaren flink gestegen, waardoor de budgetten onder druk staan. Tegenover deze stijging staan echter ook besparingen, onder andere door het afbouwen van technische beheerrollen en het verminderen van investeringen in eigen hardware en infrastructuur. Deze besparingen zullen de komende jaren steeds meer effect hebben naarmate de cloudtransitie verder vordert.

Wetgeving

De inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) is in 2025 uitgesteld naar 1 januari 2026. Met deze wet krijgen inwoners en ondernemers het recht om op digitale wijze zaken te doen met de gemeente. De organisatie is in 2025 al druk bezig geweest met de implementatie van deze wet en door het college en de gemeenteraad zijn aanwijzingsbesluiten vastgesteld.

Ook zou in 2025 de Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (Wams) worden ingevoerd. Met deze wet wordt domeinoverstijgende gegevensdeling in het sociaal domein (o.a. Jeugdwet, Wmo, Participatiewet) mogelijk. Het wetgevingstraject heeft vertraging opgelopen, waardoor de wet nog niet in werking getreden is.
De Wet versterking participatie op decentraal niveau is in 2025 in werking getreden. Met deze wet wordt de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op decentraal niveau versterkt. Ook wordt het uitdaagrecht wettelijk verankerd.
De nieuwe wet betekent voor gemeenten dat ze een participatieverordening moeten opstellen. Er geldt een overgangstermijn van 2 jaar. In 2026 wordt het proces opgestart om een participatieverordening op te stellen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de paragraaf bedrijfsvoering is in lijn met de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke acties (beheersmaatregelen) ondernomen worden om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. We zetten structureel in op de interne controle van de rechtmatigheid die nodig is ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico’s. De in- en externe controle worden in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Ondanks de planmatige voorbereiding blijft de rechtmatigheidsverantwoording de nodige inspanningen vergen.

De verantwoordingsgrens is 2% van de lasten exclusief reserves en daarmee € 3,200 miljoen. Een eventueel totaal aan onrechtmatigheden boven deze grens moet verplicht worden opgenomen in en toegelicht in de “Rechtmatigheidsverantwoording”. We blijven (net) niet onder deze grens, onze totale onrechtmatigheid bedraagt € 3,348 miljoen. De rapporteringsgrens is € 100.000. Eventuele overschrijdingen van deze laatste grens lichten we hier in de paragraaf bedrijfsvoering toe.

Uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële rechtmatigheid, ofwel de rechtmatige totstandkoming van financiële beheershandelingen, zijn drie verantwoordingscriteria: Het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O criterium (misbruik & oneigenlijk gebruik). Per criterium volgt een korte beschrijving, gevolgd door de stand van zaken binnen onze organisatie en welke maatregelen eventueel genomen worden voor verbetering.

Begrotingscriterium
Het begrotingscriterium betreft het budgetrecht van de gemeenteraad. Het is aan de raad in hoeverre afwijkingen van de begroting acceptabel zijn. Dit is vastgelegd in onze financiele verordening. Onderschrijdingen in de lasten (of kredieten) zijn acceptabel. Als deze (in dit geval bij deze jaarstukken) gemeld zijn, zijn ze niet alleen acceptabel maar ook rechtmatig. Een aantal specifiek genoemde overschrijdingen van de lasten zijn ook acceptabel. Overschrijdingen van de lasten kunnen wel acceptabel zijn maar zijn per definitie niet rechtmatig. Over dit laatste liep bij de jaarstukken 2023 landelijk het standpunt van accountants nog uiteen, nu niet meer.

De volgende onrechtmatigheden door overschrijding van de begrote lasten zijn geconstateerd. Deze zijn grotendeels acceptabel:

- € 168.000 programma sport en cultuur. Betreft grotendeels investeringen sportterreinen. Dit is een deel gedekt uit SPUK's. Van deze overschrijding resteert € 77.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan.
- € 582.000 op programma werken en leren. Betreft grotendeels afschrijving onderwijshuisvesting (sloop, afboeken boekwaarde) ten laste van reserves conform afspraak. Omdat hier baten tegenover staan is de overschrijding acceptabel.
- € 512.000 programma veiligheid. Betreft voornamelijk extra lasten voor de ODA. Van deze overschrijding resteert € 362.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen directe inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan. De extra inkomsten uit bouwleges op het programma wonen hebben we bij de beoordeling van het acceptabele deel buiten beschouwing gelaten omdat we daarvan niet 1 op 1 kunnen bepalen dat ze direct gerelateerd zijn aan de uitgaven.
- € 1.096.000 programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering. Betreft grotendeels het treffen van (aanvullende) pensioenvoorzieningen zoals voorgeschreven in verband met het overgaan van pensioenaanspraken bestuurders naar het ABP. Dit beschouwen we als een acceptabele afwijking wegens het een open-einde karakter (niet beïnvloedbaar door het college) van de regeling.
- € 150.000 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Betreft onder andere energielasten leegstaande gebouwen. Overschrijding is acceptabel omdat er extra baten tegenover staan.

Van de totale begrotingsonrechtmatigheid van € 2.508.000 is dus het overgrote deel (€ 2.069) acceptabel. In totaal is € 439.000 niet acceptabel.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Het voorwaardencriterium komt tot uiting bij de interne audits die uitgevoerd worden volgens het intern controleplan. In elk van de uitgevoerde audits wordt getoetst of aan de eisen van de specifieke wetgeving is voldaan. Hier volgt een toelichting van de belangrijkste geconstateerde afwijkingen.

Subsidies
In 2025 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd bij subsidies. Subsidies worden verstrekt op basis van een veelheid aan subsidieregelingen. Bij een tweetal kleine regelingen zijn onduidelijkheden onder de rapportagetolerantie geconstateerd.

Aanbestedingsregels diensten/levering inclusief inhuur
De onrechtmatigheid bedraagt € 840.000. Deze onrechtmatigheid is onderverdeel in een 11-tal dossiers/contracten. Net als in 2024 zit hier ook nog inhuur tussen. De bedragen zijn echter afgenomen omdat inhuur steeds vaker gedocumenteerd via Werken in Gelderland (het Dynamisch Aankoop Systeem) loopt, en oude contracten aflopen. De andere casussen betreffen deels inkopen die we al jaren niet aanbesteden om zo verschillende (lokale partijen) te kunnen contracteren.

Opvolging intern inkoopbeleid
Net zoals we een aantal keren achteraf kunnen concluderen dat we de Europese aanbestedingsregels niet hebben gevolgd is ook een aantal keren het interne inkoopbeleid niet gevolgd. Terugkerende onderwerpen in de bevindingen rondom de opvolging van het intern inkoopbeleid zijn centrale vastlegging en volledige dossiervorming.
In 2024 zijn reeds enkele wijzigingen in werkwijzen geïmplementeerd die hierin verandering brengen. Vanuit de (verbijzonderde) interne controle (VIC) zal de nadruk gelegd worden op monitoring en borging van de te zetten stappen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
Met misbruik en oneigenlijk gebruik wordt gedoeld op het door derden opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Daarbij gaat het om het aangaan van rechtshandelingen die wel in overeenstemming zijn met de bewoordingen van de regelgeving maar die in strijd zijn met het doel en de strekking ervan. Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Veelal zijn deze al geformuleerd als voorwaarde uit de betreffende wet- en regel-geving. Maar ook aanvullende maatregelen in de administratieve organisatie en bestaande werkprocessen kunnen hierin ondersteunen.

Stand van zaken in Berkelland
De gemeente Berkelland beschikt niet over een overkoepelende nota M&O. Toch wordt in de te controleren processen van de VIC aandacht geschonken aan het M&O-criterium. In de VIC zijn geen specifieke fouten boven de rapporteringsgrens met betrekking tot het M&O-criterium geconstateerd.

Sommige voorwaarden zijn evengoed M&O-gevoelige meetpunten en dekken in combinatie met andere beheersmaatregelen het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik af. De regelmatige uitvoering van de VIC kan in deze gezien worden als een eerste beheersmaatregel. De vragenlijsten die voor de VIC gebruikt worden zijn onderdeel van de controleapplicatie Checkpoint-IC. Per vraag wordt verwezen naar de wettelijke tekst van het betreffende toetsingskader. Elk jaar worden deze vragenlijsten voor het begin van het nieuwe controlejaar geüpdatet volgens de actuele regelgeving.

Andere beheersmaatregelen zoals het vier-ogen-principe en functiescheiding hebben een preventief karakter en vormen daarom op de VIC een aanvulling in de mix aan beheersmaatregelen. Ook de aanwezigheid van dit soort maatregelen zijn getoetst in de verschillende vragenlijsten van diverse processen.

Er is in 2025 geen misbruik of oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Fraude
In 2025 hebben we geen fraude geconstateerd.

De Wet Fido, schatkistbankieren, Ufdo en Ruddo
Volgens de Kadernota rechtmatigheid dient aanvullende informatie opgenomen te worden over de niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het naleven van bepalingen in de Wet Fido en bijbehorende regelingen. Deze regelingen gaan over treasury. Onder treasury verstaan we beheershandelingen die uitgevoerd worden rondom de financiering van de gemeente middels leningen en de verplichting om via kasstortingen en -opnames overtollige middelen in de schatkist aan te houden en de mogelijkheid om overtollige middelen onderling uit te lenen. Om duidelijkheid te krijgen of hier sprake is van financiële (on)rechtmatigheid is het proces Treasury in 2023 doorgelicht via een VIC. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. Omdat in 2025 de financieringsbehoefte van gemeente Berkelland wederom klein was is er niet opnieuw een VIC uitgevoerd. De regelgeving uit het statuut voldoet voor de processen maar geeft geen risicoanalyse met bijbehorende beheersmaatregelen weer.

Wet open overheid

Wettelijk kader

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht als vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). In artikel 3.5 van de Woo staat dat in de begroting en de jaarrekening een aparte paragraaf over dit onderwerp wordt opgenomen.

Naast de welbekende openbaarmaking op verzoek die ook onder het Wob-regime bestond, kent de Woo een actieve openbaarmakingsplicht voor bepaalde overheidsinformatie. Deze verplichting is onderverdeeld informatiecategorieën, waarvan er 11 voor de gemeente Berkelland van toepassing zijn. Het doel hiervan is het expliciete recht van burgers op publieke informatie beter te borgen.

De verplichting tot actieve openbaarmaking treedt gefaseerd in werking. De eerste tranche van 4 categorieën is op 1 november 2024 ingevoerd. Dit betreft de volgende categorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e).

De VNG heeft voor de toepassing van de verschillende informatiecategorieën handreikingen en werkdefinities ter beschikking gesteld.
De inwerkingtreding van de tweede (en daaropvolgende) tranche(s) is al meermaals uitgesteld. Dit heeft te maken met de achterstanden rond de ontwikkeling van een generieke WOO-voorziening. Het is nog niet duidelijk wanneer de uiteindelijke inwerkingtreding is.

Toelichting

In 2025 is een projectleider gestart met de implementatie van de Woo. Op basis van het in 2024 opgeleverde plan van aanpak en de eerder uitgevoerde inventarisatie werkt de projectleider aan de uitrol van alle categorieën. De verdere implementatie vindt plaats in 2026 en 2027.
Ten aanzien van de wettelijke verplichtingen over de actieve openbaarmaking voldoet de gemeente Berkelland aan de openbaarmakingsverplichtingen van de bovengenoemde eerste tranche. Deze vier categorieën worden actief openbaar gemaakt. Vooruitlopend op de komst van de tweede tranche worden stappen gezet om ook op deze categorieën te voldoen aan de wettelijke verplichtingen, maar op dit moment is nog niet duidelijk wanneer deze gaan gelden. Zodra het Rijk een nieuwe planning voor de tranches vaststelt, wordt de implementatieplanning van de gemeente Berkelland daarop aangepast.

Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2025 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.

Beleid

Algemeen grondbeleid
In juni 2025 is de Nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin is beschreven dat grondbeleid geen doel op zich is maar ondersteunend aan de ambities en programmadoelen waarvoor de fysieke leefomgeving de gewenste ruimte kan bieden binnen de kaders van de Omgevingsvisie Berkelland. Via een motie is gevraagd om bij grote/urgente maatschappelijke opgaven een (pro)actieve rol in te nemen. Denk aan het ontwikkelen van woningbouw, bedrijvigheid, klimaatadaptatie, energietransitie en natuurontwikkeling. Daar waar minder gemeentelijke regie noodzakelijk is, faciliteert de gemeente particuliere ontwikkelingen door binnen de kaders van de publiekrechtelijke verantwoordelijkheid mee te werken aan planologische procedures.

De Aanvullingswet Grondeigendom is per 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet. Deze wet geeft de kaders voor het verhalen van de kosten die de gemeente maakt voor gebiedsontwikkelingen door derden. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het wijzigen van het omgevingsplan of het verlenen van een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Bij het kunnen ontwikkelen en exploiteren van grondposities vormt het recent vastgestelde Volkshuisvestingsprogramma 2026-2035 en het Regionale Programma Werklocaties het operationele kader. De financiële verantwoording van de exploitaties moet voldoen aan de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV (december 2023). Ook de fiscale regelgeving rond vennootschaps- en omzetbelasting stellen eisen aan de wijze waarop de administratie is ingericht.

Financiële positie
Omdat de gehele looptijd van planvoorbereiding tot en met de verkoop van de laatste kavel en het woonrijp opleveren vaak meerdere jaren duurt, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten binnen de grondexploitatie variëren. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De jaren 2008 tot 2018 lieten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt hebben geleid tot verliezen op de grondexploitaties. De bestaande woningvoorraad biedt onvoldoende aanbod om in de actuele behoefte te voorzien. Dit leidt tot een vraag naar extra bouwkavels om het beoogde type woning te realiseren of om de gewenste doorstroming te stimuleren. De prognoses van de complexen bouwgronden in exploitatie zijn hierdoor in de periode 2019-2024 aanmerkelijk verbeterd. Door deze ontwikkeling is de voorraad direct beschikbare kavels sterk teruggelopen, zowel voor de nieuwbouw van woningen als uitgifte van bedrijfsterrein. We verwachten in 2026 een aantal nieuwe complexen te openen.

De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2025 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie. Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt, verantwoorden we volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.
Reserve bouwgrondexploitatie

Uitgangspunt is dat onze grondexploitatie “selfsupporting” is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie werd daarom tot 2024 budgettair neutraal in de begroting opgenomen. In het kader van het onderzoeken van bezuinigingsmogelijkheden is in de Perspectiefnota 2025 een jaarlijks positief resultaat van € 400.000 in de begroting opgenomen op basis van ervaringscijfers.

Om in de toekomst tegenvallers op te vangen, werken we met een reserve grondexploitaties. Na afloop van elk boekjaar wordt de stand van zaken per balansdatum opgemaakt en worden de exploitatiebegrotingen geactualiseerd. Naar rato van de voortgang van de exploitatie wordt winst verantwoord. Voor verwachte verliezen vormen we een voorziening. Winsten worden toegevoegd en verliezen worden onttrokken aan de reserve bouwgrondexploitatie. Met ingang van 2021 verwerken we het resultaat al in de reserve grondexploitatie vóórafgaande aan de resultaatbestemming. Op deze manier wordt het algehele resultaat van de jaarrekening minder beïnvloed door fluctuaties in de uitkomsten van de grondexploitaties.

In 2023 is via de Nota Reserves en Voorzieningen een wenselijke bandbreedte voor de hoogte van de reserve grondexploitaties gedefinieerd. De ondergrens is bepaald op de ratio waarbij het weerstandsvermogen nog voldoende is om de risico’s op te vangen. Het plafond is bepaald op een ratio van 2 maal de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicomanagement
De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico’s en specifieke project risico’s.

Marktrisico’s bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden parameters voor twee scenario’s gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico’s leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico’s zich bevinden. Deze bandbreedte geeft een goede indicatie van de *benodigde weerstandscapaciteit*.

Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de *beschikbare weerstandscapaciteit*. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast kunnen risico’s in de toekomst mogelijk worden gecompenseerd door begrote winsten of door in de begroting opgenomen posten voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we slechts een deel van deze begrote ruimte mee voor het bepalen van de beschikbare capaciteit.

De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

Jaarverslag grondexploitatie 2025

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2025 laat een winst vóór vennootschapsbelasting zien van € 699.518. In 2024 werd € 45.671 verlies verantwoord. De winst over 2025 is vooral het gevolg van de gerealiseerde kavelverkopen in de plannen Elbrink Heure en Elbrink Leenkamer in Borculo.

Het resultaat is – rekening houdend met bijdragen uit overige reserves en na aftrek van een bedrag van € 100.000 vennootschapsbelasting en een dekkingsbijdrage van € 400.000 voor de begroting – toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Voor de specificatie verwijzen we naar hoofdstuk III van deze paragraaf.
De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Analyse van het resultaat 2025 vóór vennootschapsbelasting
- Waardering grondposities per eind 2025
- Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
- Risicoanalyse grondexploitatie
- Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

Analyse van het resultaat vóór vennootschapsbelasting

Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2025.
De winst over het boekjaar 2025 ad € 699.518 is als volgt samengesteld:

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	**Totaal resultaat**
Kiefte 4 Eibergen	37		**37**
Everskamp Ruurlo		-23	**-23**
Zwilbroekseweg Eibergen	52		**52**
Vonderman Noordijk	52		**52**
Olland Noord Rietmolen	20		**20**
De Heuver Gelselaar	5		**5**
Leusinkbrink Zoomgebied Ruurlo	12		**12**
Elbrink Heure Borculo	105		**105**
Elbrink Leenkamer Borculo	522		**522**
Bouwgronden in exploitatie	**805**	**-23**	**782**
Lichtenhorst Borculo	-11		**-11**
Leusinkbrink Zuid Ruurlo	-63		**-63**
Erfpachtgronden Borculo	96		**96**
Overige complexen per saldo	7		**7**
Algemene kosten	-112		**-112**
Materiële vaste activa en overige gronden	**-83**	**0**	**-83**
Totaal resultaat (winst)	**722**	**-23**	**699**

Korte toelichting resultaat

Het voorgeschreven systeem van winstbepaling [‘percentage of completion’] leidt tot tussentijdse resultaatneming bij de complexen Bouwgrond in exploitatie naar rato van de voortgang. De voortgang wordt uitgedrukt in een percentage waarbij de werkelijke uitgaven en opbrengsten worden afgezet tegen de actuele begroting. Het positieve resultaat over 2025 op de Bouwgronden in exploitatie ad € 805.000 is overwegend het gevolg van deze tussentijdse winstnemingen. Door de verkoop van 6 kavels binnen het complex Elbrink Leenkamer Borculo kan daar een tussentijdse winst van € 522.000 worden geboekt. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze winst met name het gevolg is van de forse afwaarderingen die daar in de jaren 2011-2013 zijn doorgevoerd als gevolg van de destijds verwachte demografische ontwikkelingen. In feite is de winstneming nu een correctie op het eerder verantwoorde verlies.

De complexen Zwilbroekseweg Eibergen, Vonderman Noordijk, Olland Noord Rietmolen en Elbrink Heure Borculo sluiten we per eind 2025 administratief af. Er worden voor deze locaties geen investeringen of opbrengsten meer verwacht. Totaal is op deze 4 locaties in 2025 een positief eindresultaat van bijna € 230.000 verantwoord.

Naast de winstneming voor de Bouwgronden in exploitatie is sprake van een negatief resultaat op de (nog te ontwikkelen) gronden onder de Materiële vaste activa. Dit wordt onder meer verklaard doordat voor de locaties Lichtenhorst in Borculo en Leusinkbrink Noord en Zuid in Ruurlo voorbereidingskosten voor de planologische procedure zijn verantwoord. Deze kosten zijn – in lijn met de uitspraken van de commissie BBV – niet geactiveerd maar direct ten laste van het resultaat gebracht.

De overige resultaten zijn voornamelijk het gevolg van reguliere activiteiten (uitgaven en verkopen) en jaarlijkse actualisatie van de meerjarenbegroting.

Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	Rekening 2025	Rekening 2024
Niet in exploitatie genomen gronden	2.999	2.999
Erfpachtgronden	35	38
Overige gronden	314	314
Subtotaal Materiële vaste activa	3.348	3.351
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	1.381	1.906
Totaal boekwaarde	4.729	5.257
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	-275	-252
Totaal balanswaarde	**4.454**	**5.005**

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2025 afgenomen met € 550.271 van € 5.003.753 naar € 4.453.482. Deze afname is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	Rekening 2025	Rekening 2024
Kapitaallasten (2,05% respectievelijk 2,40%)		23
Uren eigen dienst	107	107
Uitgaven op projectbasis	318	256
Totaal kosten en investeringen	425	386
Opbrengsten (verkoop / subsidie)	1.675	897
Per saldo af-/toename door exploitatie	-1.250	-511
Verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	700	-46
Totaal mutatie balanswaarde	**-550**	**-557**

De totale balanswaarde van de voorraad Bouwgronden in exploitatie en de overige gronden onder de Materiële vaste activa is in 2025 met name gedaald als gevolg van relatief beperkte investeringen in verhouding tot de verkoopopbrengsten van kavels.
Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitaties

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Ook lichten we de mutaties en de stand van de voorziening voor verwachte verliezen toe.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en resultaatbestemming 2025

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2024 € 6.295.949. Via de resultaatbestemming over 2024 is een bedrag van € 2.918.000 overgeheveld naar de Algemene reserve omdat het ingestelde plafond voor het afdekken van risico's volgens de Nota Reserves en voorzieningen 2023 werd overschreden.

Daarnaast is een bedrag van € 1.750.000 overgeheveld naar de reserve Bestuurlijke claims in verband met de cofinanciering voor de woningbouwprojecten in Ruurlo, Borculo en Neede waarvoor WBI-subsidie is ontvangen (raadsbesluit april 2025).

Op de winst over 2025 van € 699.518 is € 100.000 in mindering gebracht in verband met de toegerekende vennootschapsbelasting die hierover verschuldigd is. Daartegenover staat dat we een € 62.148 toevoegen als bijdrage in de investeringen in Leusinkbrink Zuid Ruurlo vanuit de gevormde reserve voor de cofinanciering van de sleutelprojecten voor de ontvangen WBI-subsidie.

Ook houden we rekening met het gegeven dat in de begroting al een positief resultaat van € 400.000 is ingeboekt. Het resterende positieve saldo van € 261.666 is toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee bedraagt de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om verliesgevende exploitaties en risico's in het grondbedrijf op te vangen – per eind 2025 € 1.889.615. Via het voorstel resultaatbestemming 2025 zal een bedrag van € 589.000 worden overgeheveld naar de Algemene Reserve.
Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de geactualiseerde exploitatiebegroting. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

Er is per eind 2025 slechts een complex Bouwgrond in exploitatie waarvoor – als gevolg van geactualiseerde prijzen voor woonrijp maken - een verlies wordt begroot. Dat betreft bedrijventerrein Everskamp in Ruurlo. De voorziening voor dit complex bedraagt eind 2025 € 275.000 (vorig jaar € 252.000). De verhoging ad € 23.000 is in 2025 ten laste van het resultaat gebracht.

Risicoanalyse grondexploitaties

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het totaal van de risico's van de verschillende projecten is de *benodigde* weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de *beschikbare* weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's die samenhangen met het exploiteren van grondposities af te dekken.

Bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's. Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde begroting per complex Bouwgrond in exploitatie. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek".

Voor de strategische grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) hanteren we een percentage van de boekwaarde om het marktrisico te bepalen.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie		
Jaarlijkse kostenstijging boven inflatieniveau	10%	20%
Daling opbrengstverwachting	5%	10%
Vertraging looptijd in jaren	3	7
Kans op gezamenlijk optreden van deze effecten	50%	33%
Materiële vaste activa		
Percentage van de boekwaarde strategische gronden	5%	10%

In de exploitatiebegrotingen houden we rekening met prijsindexatie over de verwachte uitgaven. Over de jaren 2026 – 2028 rekenen we op respectievelijk 4,5%, 3,5% en 3,0% inflatie. Met ingang van 2029 hanteren we het langjarig gemiddelde inflatiecijfer van 2%. De onzekerheid op de markt als gevolg van de situatie in Oekraïne hebben we begin 2022 vertaald in een hoger risicoprofiel. In het model hanteren we een risico van 10% respectievelijk 20% kostenstijging bovenop de begrote prijsstijging. Deze parameters blijven we – mede gelet op de ontwikkelingen in het Midden Oosten - voorzichtigheidshalve hanteren.

De effecten worden per complex Bouwgrond in exploitatie opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.

De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 447.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 645.000. In onderstaande tabel is dit gespecificeerd:

	Tegenvallend scenario marktrisico	Kritiek scenario marktrisico	Project specifieke risico's	Totaal risico tegenvallend scenario	Totaal risico kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie	166	215	60	226	275
Materiële vaste activa	151	300	70	221	370
Benodigde weerstandscapaciteit	**317**	**515**	**130**	**447**	**645**

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit twee verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's binnen projecten worden opgevangen als deze gecompenseerd worden door verwachte winsten of als hiervoor binnen de begroting budget beschikbaar is in de vorm van posten onvoorzien.

Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na verwerking van het resultaat over 2025 € 1.889.615. Deze reserve is direct beschikbaar als capaciteit om risico's binnen de lopende gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. Voor zover deze capaciteit onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve. Met een eventuele onttrekking van het surplus van de reserve boven het vastgestelde plafond is hierbij vooralsnog geen rekening gehouden.

Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt per eind 2025 € 1.611.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 71.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve 50% meegenomen in het tegenvallende scenario en 33% in het kritieke scenario. Dit leidt tot een beschikbare capaciteit in de komende jaren van € 840.000 respectievelijk € 554.000.

Samengevat kan de totaal beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

	Begroot	Beschikbare capaciteit	
		Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
Aandeel van begroot		50%	33%
Winstprognose vanaf 2024	1.611	805	531
Post onvoorziene uitgaven	71	35	23
		840	**554**
Algemene reserve grondexploitatie		1.890	1.890
Beschikbare weerstandscapaciteit		**2.730**	**2.444**

Weerstandsvermogen grondexploitatie
De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2025 6,1 (2024: 12,9). In het kritieke scenario is de ratio 3,8 (2024: 8,7). De ratio is in 2025 met name gedaald door de vermindering van de reserve als gevolg van de resultaatbestemming 2024 en benodigde cofinanciering voor de subsidie WBI. Daartegenover staat dat er opnieuw winst is gerealiseerd in 2025 en de risico's op lopende projecten dalen naarmate de looptijd vordert en prognoses nauwkeuriger zijn.

Een ratio tussen de 1,0 en 1,4 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit. In de vastgestelde Nota Reserves en voorzieningen 2023 is dit als ondergrens voor de minimaal beschikbare reservebuffer aangeduid. Een ratio boven de 2,0 geldt als "uitstekend". Deze ratio geldt als uitgangspunt voor het plafond van de reserve grondexploitatie. Per eind 2025 is het plafond € 1.300.000 (2 maal het totale risico ofwel 2x € 645.000).

De reserve grondexploitatie bedraagt per eind 2025 € 1.889.615 en is daarmee hoger dan het hiervoor ingestelde plafond. Via het voorstel resultaatbestemming bij het vaststellen van de jaarrekening 2025 zal daarom een bedrag van € 589.000 uit de reserve grondexploitatie worden overgeheveld naar de Algemene Reserve.

Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft komende jaren van belang als buffer voor het opvangen van tegenvallende ontwikkelingen. De economische effecten als gevolg de situatie in Oekraïne en het Midden Oosten op de korte tot middellange termijn en de demografische ontwikkelingen op langere termijn zullen medebepalend zijn voor de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. Door de gestegen stichtingskosten van woningen en investeringskosten in de openbare ruimte staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Hierdoor kunnen tekorten ontstaan in de gemeentelijke grondexploitaties. Het kan ook betekenen dat niet alle kosten voor de inrichting van de openbare ruimte kunnen worden verhaald op een particuliere ontwikkelaar. Er is dan sprake van een publieke onrendabele top. Als de buffer binnen de grondexploitatie ontoereikend om deze tekorten op te vangen moet een beroep worden gedaan op de Algemene Reserve.

Meerjaren perspectief grondexploitaties

Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties [MPG] is een aanvullend instrument in de planning en control cyclus voor de gemeentelijke Bouwgronden in exploitatie.
De financiële uitgangspunten die van belang zijn voor de waardering en resultaatbepaling zijn er in opgenomen. Bovendien is per complex Bouwgrond in exploitatie de geactualiseerde exploitatiebegroting en de resultaatprognose per 1 januari 2026 opgenomen in het MPG.

In de toelichting op de balanspost Voorraden in de jaarrekening 2025 is vermeld dat de totale winstverwachting per 2026 € 1.316.379 bedraagt. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde 31 december 2025 na bestemming	Uitgaven met ingang van 2026	Opbrengsten met ingang van 2026	Resultaat met ingang van 2026
Bedrijventerreinen				
Kiefte 4 Eibergen	1.458	256	2.159	445
Everskamp Ruurlo	189	901	799	-291
Woongebieden				0
Op de Bleek Eibergen	-11	8		3
De Mölle Haarlo	-46	50		-4
De Heuver Gelselaar	-42	34		8
Leusinkbrink Ruurlo	-13	17	13	9
Elbrink Leenkamer Borculo	-153	73	1.066	1.146
Bouwgronden in exploitatie	**1.382**	**1.339**	**4.037**	**1.316**

We wijzen er op dat in bovenstaande opstelling géén rekening is gehouden met rentelasten die het directe gevolg zijn van de voorgeschreven winstbepaling op basis van de Percentage of Completion Methode. Door tussentijdse winstnemingen stijgt de boekwaarde van een complex en dit leidt in volgende jaren tot een hogere rentelast. In het MPG 2026 is dit effect per complex wel becijferd. Totaal leidt dit tot een zeer beperkt nadelig effect van € 4.000 ten opzichte van de geraamde € 1.316.000 winst.

Een vijftal complexen is in 2025 administratief afgesloten. Het aantal complexen bouwgrond in exploitatie in bovenstaand overzicht is daarom beperkt. Er zijn echter wel een aantal projecten in voorbereiding, waarvoor in de loop van 2026 een exploitatiebegroting zal worden vastgesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld om de realisatie van 95 modulaire woningen in Borculo, Neede en Ruurlo waarbij we een financieel tekort verwachten. Ook de begroting voor de ontwikkeling van Leusinkbrink Zuid op basis van de in 2025 vastgestelde herziening van het bestemmingsplan zal aan de raad worden voorgelegd. In Eibergen is de voorbereiding voor de realisatie van sociale huurwoningen op de voormalige schoollocatie van het Simmelink nagenoeg afgerond en werken we ook aan besluitvorming over de ontwikkeling van woningen op Vrijersmaat.

Naast de ontwikkeling van woningbouw verkennen we momenteel de mogelijkheden voor uitbreiding van de lokale bedrijventerreinen. Plannen worden pas in het MPG opgenomen nadat de raad hiervoor een afzonderlijke exploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen.
Na de Algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de lokale heffingen (belastingen, leges en rechten) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Gemeenten zijn beperkt in de belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen heft de gemeente rechten (leges) voor individuele diensten aan haar inwoners. De tarieven van deze rechten dienen zo te worden gesteld dat de opbrengsten de kosten niet te boven gaan. De opbrengsten hebben een directe relatie met de kosten voor de dienstverlening (gebonden heffingen) en zijn daarmee maximaal 100% kostendekkend.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kaders, de ontwikkelingen van de verschillende belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor onze inwoners. Verder wordt inzicht gegeven in de kostendekkendheid van een heffing en wordt het kwijtscheldingsbeleid kort toegelicht.

Beleid

Voor 2025 hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd voor het berekenen van de tarieven:

- De lokale heffingen stijgen in principe niet meer dan met het inflatiepercentage. Voor 2025 hanteerden we een inflatiepercentage van 2,8%.
- Bij afvalstoffen- en rioolheffing streven wij naar 100% kostendekkendheid. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead en btw. Het streven naar 100% kostendekkendheid betekende in 2025 een extra stijging van de afvalstoffenheffing.

Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaand een overzicht van de lokale heffingen.

Opbrengsten lokale belastingen, heffingen en retributies (x € 1.000)	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025	Verschil gewijzigde begroting - realisatie
Onroerendezaakbelastingen	11.470	11.638	11.638	12.057	419
Afvalstoffenheffing	3.275	3.351	3.651	3.722	71
Rioolheffing	7.284	7.805	7.805	7.789	-16
Begraafrechten	353	265	265	336	71
Leges Omgevingsvergunning	1.352	1.060	1.175	1.676	501
Reclamebelasting	213	203	203	219	16
Toeristenbelasting	564	538	538	573	35
Secretarieleges	890	501	1.060	927	-133
Marktgelden	56	59	59	58	-1
Totaal	**25.457**	**25.420**	**26.394**	**27.357**	**963**

Ontwikkeling lastendruk

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per gemeente. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor het vergelijk maken we gebruik van de gegevens van de Atlas lokale heffingen van het COELO. We vergelijken de woonlasten van Berkelland met de gemiddelde van de provincie Gelderland. Onder woonlasten wordt verstaan de OZB, riool- en afvalstoffenheffing.

	2022	2023	2024	2025
Huurder 1 persoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	280	285	313	330
Gemiddelde gemeente Berkelland	163	225	232	252
Huurder meerpersoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	375	376	406	431
Gemiddelde gemeente Berkelland	324	346	357	386
Eigenaar-bewoner 1 persoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	834	860	916	966
Gemiddelde gemeente Berkelland	689	846	897	927
Eigenaar-bewoner meerpersoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	916	940	997	1.055
Gemiddelde gemeente Berkelland	851	967	1.022	1.061

Belastingen

De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten vrij te besteden zijn. Het gaat om de onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting en reclamebelasting. De opbrengsten uit reclamebelasting worden overgedragen aan het ondernemersfonds.

Onroerendezaakbelastingen.
Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente zijn het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belastingen. Sinds 2009 zijn de tarieven van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Dit betekent dat de tarieven mee moeten bewegen met de waardeontwikkeling van de onroerende zaak. Stijgt de waarde dan moeten de tarieven neerwaarts worden bijgesteld om de opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie. Dit voorkomt dat bij waardestijgingen de eigenaren onevenredig worden belast. Bij waardedaling geldt het omgekeerde.

Categorie	Tarief 2024	Tarief 2025
Eigenaar woning	0.1041%	0,1015%
Gebruiker niet woning	0,1809%	0,1735%
Eigenaar niet woning	0,2340%	0,2280%

Voor 2025 komen de opbrengsten uit onroerendezaakbelastingen van € 12.057.000

Toeristenbelasting
Onder de naam ‘toeristenbelasting’ wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding.
Het tarief bedraagt met ingang van 2025 € 1,50 per persoon per nacht.
De opbrengst over 2025 is € 573.000

Reclamebelasting
Onder de naam ‘reclamebelasting’ wordt een directe belasting geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg.
We heffen reclamebelasting als dienstverlening voor de ondernemers van Berkelland. De opbrengsten van de reclamebelasting worden na aftrek van onze kosten overgedragen aan het ondernemersfonds. Vanuit dit fonds kunnen ondernemersactiviteiten financieren.
Over 2025 dragen we € 206.000 over aan het ondernemersfonds.

Bestemmingsheffingen

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen mogen op begrotingsbasis maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten van afvalinzameling en afvalverwijdering te dekken. Wij streven naar 100% kostendekking bij de afvalstoffenheffing. De werkelijke opbrengsten in 2025 zijn lager dan de lasten, waardoor het kostendekkingspercentage op 81% uitkomt. Dit is in lijn met de 1e begrotingswijziging van 2025, waarin besloten is in de periode 2025 tot en met 2027 gefaseerd tot een kostendekkend tarief te komen. In 2025 is € 244.147 onttrokken aan de voorziening afval, omdat de baten voor oud papier achterbleven bij de begroting (€ 130.000) en de lasten richting verenigingen voor inzameling oud papier en gebruik van kraakperswagens hoger uitvielen dan begroot (€ 120.000).
De totale begroting en realisatie bij de afvalstoffenheffing is als volgt:

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld Afval lasten	-4.070.554	-4.219.923	-4.513.876
Taakveld Afval baten	501.280	501.280	586.353
Netto lasten taakveld Afval	**-3.569.274**	**-3.718.643**	**-3.927.523**
Niet toe te rekenen lasten	-55.000	-55.000	36.000
Taakveld Overhead	-120.217	-120.217	-120.217
BTW (compensabel)	-520.220	-520.220	-591.866
Totaal lasten	**-4.264.711**	**-4.414.080**	**-4.603.606**
Opbrengst Afvalstoffenheffing	3.351.363	3.651.363	3.722.483
Dekking	**79%**	**83%**	**81%**
Mutatie egalisatievoorziening	0	193.569	244.147

Hieronder staan de tarieven voor 2024 en 2025.

Maatstaven	2024	2025
Basispakket 140 grijs	142,44	159,84
Basispakket 240 grijs	195,12	219,00
Verzamelcontainers	142,44	159,84

Rioolheffing

De gemeente heeft de zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater en hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij of zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt.
Het uitgangspunt voor de rioolheffing is 100% kostendekkende tarieven op termijn. Op basis van het watertakenplan 2024 t/m 2034. Van 2025 tot en met 2028 gaan we uit van een stijging van € 2,50 per jaar (exclusief inflatiecorrectie) tot een stabiele heffing van € 349 per jaar. Hiermee volgt de rioolheffing de oplopende jaarlijkse kosten en wordt voorkomen dat de bestaande voorziening wordt uitgeput. Daarna kan de rioolheffing een aantal jaren gelijk blijven, om vanaf 2050 weer te stijgen, zodat de verwachte vervangingsinvesteringen kunnen worden bekostigd.
In 2025 zijn de totale lasten lager dan de baten.
Er is € 572.899 minder uitgegeven dan binnengekomen op riolering. Er is een toevoeging begroot van € 460.000. Op specifieke kosten is in 2025 incidenteel minder uitgegeven (€ 130.000). Het bedrag van € 572.899 wordt in de egalisatie voorziening riolering gestort.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld Riolering lasten	-5.617.759	-5.657.198	-5.643.031
Taakveld riolering baten	30.000	30.000	17.680
Netto lasten taakveld riolering	**-5.587.759**	**-5.627.198**	**-5.625.351**
Toe te rekenen lasten	36.000	36.000	36.000
Taakveld Overhead	-543.058	-536.058	-583.483
BTW (compensabel)	-1.175.000	-1.175.000	-1.043.535
Totaal lasten	**-7.269.817**	**-7.302.256**	**-7.216.369**
Opbrengst heffing	7.804.882	7.804.882	7.789.267
Dekking	107%	107%	108%
Mutatie egalisatievoorziening	-535.065	458.626	573

Hieronder staan de tarieven voor 2025.

Maatstaven	2024	2025
Eigenarendeel	217,52	226,08
0 m³ - 1000 m³ bedrag per m³	1,32	1,36
1001 m³ - 2500 m³ bedrag per m³	1,26	1,30
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	1,14	1,17
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	0,67	0,69
Maximum	60.000	60.000

Retributies/rechten

Een retributie kan alleen worden geheven voor het gebruik van bezittingen, werken of inrichtingen van de gemeente, bv. begraafrechten en marktgelden, en het verlenen van diensten. De verwachte opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten die met het gebruik of de dienstverlening verbonden zijn.

Begraafrechten

Begraafrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel voor wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. De baten en lasten zijn hieronder opgenomen.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld begraafplaatsen lasten	-334.399	-346.585	-337.351
Taakveld Overhead	-95.200	-95.200	-95.200
Nettolasten taakveld begraafplaatsen	**-429.599**	**-441.785**	**-432.551**
Opbrengsten begraafrechten	265.000	265.000	336.208
Taakveld begraafplaatsen baten	6.240	6.240	6.507
Totaal baten	**271.240**	**271.240**	**342.715**
Dekking	**63%**	**61%**	**79%**

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening gemeente Berkelland en voor het genot van de diensten die in verband daarmee worden verleend.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Markten lasten	-44.885	-46.120	-63.198
Markten opbrengsten	3.400	3.510	3.634
Nettolasten Markten	-41.485	-42.610	-59.564
Toe te rekenen lasten	-1.285	-1.285	-1.285
Taakveld overhead	-24.300	-24.300	-24.771
Btw (compensabel)	-6.540	-6.540	-6.540
Totaal lasten	-73.610	-74.735	-92.160
Opbrengsten marktgelden	58.800	58.800	57.606
Dekking	80%	79%	63%

Leges

De gemeente heft leges voor het verlenen van diensten die in het individuele belang van de aanvrager van de dienst zijn. De leges dekken de kosten van de dienstverlening.
Voor bepaalde diensten zijn door het Rijk maximumtarieven vastgesteld, bv. rijbewijzen, reisdocumenten.

Hoofdstuk	Onderwerp	Taakveld	Werkelijke lasten	Werkelijke baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening				
1	Burgerlijke stand	Burgerzaken	-86.034	90.842	106%
2	Reisdocumenten	Burgerzaken	-882.326	638.444	72%
3	Rijbewijzen	Burgerzaken	-356.031	183.233	51%
4	Verstrekkingen uit Basis Registratie Personen	Burgerzaken	-58.160	46.649	80%
5	Verstrekkingen uit Kiezersregister	Burgerzaken			
6	Verstrekkingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens	Burgerzaken			
7	Bestuursstukken				
8	Vastgoedinformatie	Burgerzaken	-24.675	40.353	164%
9 t/m 19	Diversen	Openbare orde en Veiligheid	-16.256	6.120	38%
	Subtotaal		-1.423.482	1.005.641	71%
Titel 2	Omgevingsvergunning	Wonen en bouwen	-4.868.703	1.676.464	34%
Titel 3	Dienstverlening		-11.239	18.994	169%
Totaal			**-6.303.424**	**2.701.099**	**43%**

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
a. OZB;
b. Reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing);
c. Rioolheffing.
Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100% kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Weerstandsvermogen

Wat speelt er?

De samenleving is in beweging. Dat betekent ook dat er ontwikkelingen komen waar nu nog geen rekening mee wordt gehouden. Bijvoorbeeld ontwikkelingen in de economie hebben invloed op burgers en bedrijven en dit gaat ook gevolgen hebben voor onze bedrijfsvoering die we nu nog niet volledig overzien. De plannen van het nieuwe kabinet hebben ook gevolgen voor onze bedrijfsvoering. Het is daarom verstandig om middelen te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel we moeten reserveren relateren we aan de risico's die we lopen. We reserveren in ieder geval een bedrag 2 keer zo groot als de gewogen risico's die we inventariseren. Alleen het inventariseren van de risico's helpt al bij het inspelen op de mogelijke gevolgen. We letten meer op de risico's en proberen eerder te anticiperen. Overigens is het voorkomen van risicovolle activiteiten geen doel op zich. Grondexploitatie wordt bijvoorbeeld gezien als een van de risicovolle activiteiten van gemeenten, maar dit is ook een krachtig instrument om inhoudelijke beleidsdoelen te bereiken en levert regelmatig ook geld op.

Wettelijk kader

Het algemeen wettelijk kader met betrekking tot weerstandsvermogen en risicobeheersing is beschreven in het besluit begroting en verantwoording. Het BBV schrijft voor dat er een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen in de begroting en jaarrekening. In deze paragraaf moet in ieder geval staan:

- Het beleid met betrekking tot de weerstandscapaciteit en de risico's.
- Een inventarisatie van de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- Een aantal verplichte kengetallen en beoordeling van hun onderlinge verhouding.

In onze Nota reserves en voorzieningen 2023 staan nog nadere kaders.

Inventarisatie risico's

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we zeer omvangrijke overzichten maken van alle mogelijke risico's. Dat is niet de scope van deze paragraaf, we pretenderen ook niet volledig te zijn. Er zijn altijd risico's die we nog niet onderkennen. De volgende risico's nemen we niet mee:

- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Toelichting op gehanteerde begrippen:

- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de 10 jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 = 10%.
- Financieel effect: de uitkomst van de omvang vermenigvuldigd met de kans. Wanneer de omvang en de kans goed zijn ingeschat zou de optelling de uitkomst in een gemiddeld jaar zijn. Jaren waarin alle of geen van de risico's zich voordoen zijn immers veel onwaarschijnlijker dan een mix van wel en niet.
- De genoemde omvang en kans: inschattingen van verschillende medewerkers van onze organisatie.
- We hebben beperkt feitenmateriaal waarmee we de inschattingen kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het (benodigde) weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang in €	Geschatte kans in %	Financieel effect van het risico in €
Samenwerkingspartijen (GR'en/DVO's)	27.000.000	5	1.350.000
Sociaal domein Jeugdwet	14.000.000	10	1.400.000
Sociaal domein WMO	13.000.000	10	1.300.000
Klimaatveranderingen	5.000.000	10	500.000
Privacy/Datalek	820.000	10	82.000
Uitval ICT	2.000.000	10	200.000
Garantiestelling Laarberg	12.500.000	2	250.000
Overige Garanties	2.200.000	2	44.000
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	P.M.	-	P.M.
Uitstaande leningen (inclusief SVN)	45.000.000	1	450.000
Organisatorische risico's (fouten door mindere continuïteit)	500.000	10	50.000
Planschadeclaims	250.000	10	25.000
Totaal	**122.270.000**		**5.651.000**

Van bovenstaande, in de Programmabegroting 2025 opgenomen, risico's is geen van de risico's manifest geworden. In bescheiden mate is er wel sprake van extra uitgaven op de ODA.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Onze weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve. De gehele algemene reserve van € 28.938.000 is beschikbaar als weerstandscapaciteit en er zijn geen claims op de algemene reserve.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Als we de algemene reserve van € 28.938.000 relateren aan de risico's die we voor 2026 hebben geïnventariseerd van € 6.105.000 dan komt het weerstandsvermogen uit op 4,7. Dit is uitstekend. De algemene reserve is ook (tijdelijke) buffer voor nadelen in algemene zin die op ons afkomen zoals de Rijksbezuinigingen op het Gemeentefonds.

Risicobeheersing

Risicomanagement bestaat niet alleen uit het inventariseren van risico's. Het gaat juist ook om het in kaart brengen van maatregelen die leiden tot het voorkomen en/of beter beheersen van risico's. Risico's van Rijksbeleid met structurele negatieve financiële consequenties kunnen we niet beheersen met weerstandsvermogen. Dit is niet anders dan voorgaande jaren.

Kengetallen financiële positie

Sinds de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening.
Hierna lichten we de 6 verplicht in deze paragraaf op te nemen financiële kengetallen kort toe.

1. Netto schuldenquote
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
   Als we geld uitlenen levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee zijn we in ieder geval al in staat een gedeelte van de schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan het geld misschien niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de netto schuldenquote.

3. Solvabiliteitsratio
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.
4. Structurele exploitatieruimte
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij zowel de begroting als de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoudt tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt heffen we minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan heffen we meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

We zien dat de investeringswensen voor de komende jaren leiden tot een verslechtering van de financiële positie. Het doen van investeringen vraagt dat we meer geld lenen. Dit gaat ten koste van de solvabiliteit.

Kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Netto schuldenquote	32,81%	55,10%	27,94%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	10,04%	23,80%	6,54%
Solvabiliteitsratio	53,39%	42,83%	55,09%
Structurele exploitatieruimte	3,72%	2,31%	3,60%
Grondexploitatie	1,05%	1,58%	0,69%
Belastingcapaciteit	98,87%	100,29%	102,54%

Verbonden partijen

Samenwerkingspartijen

'Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten'.

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.
Bij verbonden partijen gaat het om publiekrechtelijke en privaatrechtelijke organisaties. Publiekrechtelijke organisaties zijn gemeenschappelijke regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Privaatrechtelijke organisaties zijn bv. een NV, BV of stichting.
De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

Bedragen x € 1.000	Eigen Vermogen 1-1	Eigen Vermogen 31-12	Vreemd Vermogen 1-1	Vreemd Vermogen 31-12	Bijdrage	Resultaat
Gemeenschappelijke regelingen						
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	106	76	600	510	296	
GGD Noord-Oost Gelderland	2.656	3.182	8.787	13.266	997	
Omgevingsdienst Achterhoek	-134	500	2.878	2.609	2.141	
8RHK ambassadeurs	6.229	6.591	787	263	328	
Fijnder	3.666	3.456	10.198	10.447	20.867	
Stadsbank Oost Nederland	1.349	1.369	15.215	11.396	330	
Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland	17.324	18.990	70.214	26.019	2.912	
Vennootschap/Coöperaties						
BNG NV	4.615.000	4.721.000	107.459.000	110.819.000	0	
Alliander NV	4.570.000	4.749.000	6.106.000	6.877.000	0	
Vitens NV	649.500	677.700	1.446.600	1.559.700	0	
Twence Holding BV	175.964	169.261	163.228	162.475	0	
Twente Milieu	12.064	13.518	27.356	33.051	0	
Gebiedsonderneming Laarberg BV	66	46	53	106	0	
Gebiedsonderneming Laarberg CV	1.265	843	14.850	13.282	0	
AGEM Gemeentelijke Energie BV						
Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.	212	230	1.390	1.669	0	
Leisurelands BV (2022)	79.651	77.432	15.651	15.023	0	
Overige verbonden partijen						
Euregio	2.540	2.540	39.553	55.257	0	

Speerpunten

Gemeenschappelijke regelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

8RHK ambassadeurs, Doetinchem.

Doelstelling en belang:
Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten en het effectief en efficiënt organiseren van bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek.
Regio Achterhoek adviseert Board, Thematafels en Raad over de lobby, communicatie en subsidies.
Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur.
Smart werken en innovatie: Wethouder J. van der Noordt
Onderwijs en arbeidsmarkt: Wethouder H.A. Leliveld
Mobiliteit en bereikbaarheid: Wethouder H.A. Leliveld
Wonen en vastgoed: Wethouder A.K. van Gijssel
Circulaire economie en energietransitie: Wethouder J. van der Noordt
De gezondste regio: Wethouder W.A. Wormgoor
Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude-IJsselstreek en Winterswijk.
Programma:
De regio Achterhoek levert een bijdrage aan meerdere programma's.
Ontwikkelingen:
Het kompas voor de Achterhoeksamenwerking is de Achterhoek Visie 2030, Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit. De Regio wil groeien in kwaliteit van leven en wonen, en wil de economische kracht van de regio versterken door groei van de arbeidsproductiviteit en economische toegevoegde waarde. De Regio behartigt de gezamenlijke belangen van overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij provincie, Rijk en EU. De inhoudelijke keuzes voor de regionale lobby komen vanuit de nieuwe samenwerkingsstructuur.
Risico's:
Financiële risico's zijn beperkt. Weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit

Geld

GGD Noord- en Oost Gelderland, Apeldoorn.

Doelstelling en belang:
GGD NOG voert de Wet publieke gezondheid uit namens 22 colleges van B&W. Publieke gezondheid gaat over het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Harderwijk, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.

Programma:
De GGD NOG levert een bijdrage aan de programma's 'Een toekomstbestendig Sociaal domein' en 'Sport en cultuur bewegen je!'.

Ontwikkelingen:

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit
De werkelijke uitgaven verschillen minder dan 5% met de begroting.
Geld

Fijnder, Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Fijnder heeft als taak de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van de sociale zekerheid voor de gemeente en richt zich op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Programma:
Fijnder levert een bijdrage aan programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:
Samen met Fijnder en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag. Voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt zorgen we voor een doorgaande ontwikkellijn, waarin deze groep integraal ondersteund wordt.
Daarnaast werken we in 2021 verder aan 'Samen aan het stuur, één uitvoeringsorganisatie werk en inkomen voor het sociaal domein'. In deze bestuursopdracht aan Fijnder positioneren we deze als tweedelijns organisatie, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de integrale toegang en regie op de dienstverlening aan onze inwoners.

Risico's:

Kwaliteit
Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.
Geld

Stadsbank Oost Nederland, Enschede.

Doelstelling en belang:
De Stadsbank Oost Nederland (SON) levert bijzondere financiële dienstverlening aan consumenten.
SON ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. Tenslotte voorziet de bank op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden

Programma:
De SON levert een bijdrage aan het programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:
Het afgelopen jaar heeft de Stadsbank, vanuit de positie van uitvoeringsorganisatie, initiatieven opgestart om tot een modernisering van de schuldhulpverlening te komen onder andere met betrekking tot de buddy-app, collectief schuldregelen, inzet van het instrument saneringskredieten en een kleine pilot met automatische incasso. Deze ambitie wordt in de komende jaren voortgezet.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit
Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.
Geld

Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland, Apeldoorn.

Doelstelling en belang:
Samen met vele stakeholders zorgt de VNOG voor de kwaliteit en efficiency van de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude-IJsselstreek, Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen

Programma:
De VNOG draagt bij aan het programma Veiligheid.

Ontwikkelingen:
De verdere implementatie van de in 2020 vastgestelde toekomstvisie.

Risico's:
Financiële risico's zijn beperkt. De weerstandscapaciteit is voldoende. Eventuele tekorten in de exploitatie dienen door de deelnemende gemeentes te worden aangevuld.
Kwaliteit
In 2025 hebben we wederom gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook bijvoorbeeld een incident bij een fabriek met grote impact op de samenleving. We zorgen dat er binnen het gemeentehuis een groep ambtenaren voldoende opgeleid en getraind is om te kunnen helpen bij een landelijke of lokale crisis.
Geld

Omgevingsdienst Achterhoek, Bronckhorst.

Doelstelling en belang:
De Omgevingsdienst Achterhoek heeft als taak het verstrekken van omgevingsvergunningen en zien erop toe dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst Achterhoek over verschillende (milieu)onderwerpen zoals bodem, geluid en externe veiligheid.
Het belang van de partners van de Omgevingsdienst Achterhoek is tevens een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.

Programma:
De Omgevingsdienst Achterhoek is één van de samenwerkingspartijen en draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Ontwikkelingen:
In het kader van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) heeft de ODA een plan van aanpak opgesteld om in 2026 te voldoen aan het robuustheidscriteria en een zestal kritische prestatie indicatoren (kpi's). Het plan is ingediend bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De beoordeling volgt in september van dit jaar.
Andere ontwikkelingen zijn de implementatie van de Omgevingswet die gevolgen heeft op de werkprocessen en de normering van de producten en diensten die de ODA aan ons levert. Evenals de doorontwikkeling van de risicogerichte aanpak van milieutaken om deze in overeenstemming te brengen met de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Risico's:
Geen.
Kwaliteit
Het Algemeen Bestuur van Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) heeft op 10 september 2025 besloten om samen met Omgevingsdienst Veluwe (OD Veluwe) toe te werken naar één robuuste omgevingsdienst. Op 17 december 2025 hebben beide besturen de intentieverklaring getekend. Op dit moment wordt gewerkt aan een nulmeting en het uitwerken van het meerjarenplan.
Geld
Uit de voorlopige afrekening 2025 van de ODA blijkt dat onze bijdrage ongeveer € 400.000 hoger uit valt dan begroot. Zoals we in de perspectiefnota 2026 al meldden is een deel van de oorzaak dat wij structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen) vragen dan vooraf wordt begroot. Ook de inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk bij de ODA, bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet die ervoor gezorgd heeft dat de medewerkers van de ODA meer handeling moeten verrichten voor ingediende meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving hierop. Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Door de groei van taken/werkzaamheden groeit ook het aantal medewerkers van de ODA waardoor de kosten voor bedrijfsvoering groter worden. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL), Doetinchem.

Doelstelling en belang:
- Het beheer en aan publiek openstellen van de historische archieven van de deelnemende gemeenten op basis van Archiefwet 1995.
- Uitvoering taken en activiteiten Stichting Staring Instituut.
- Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op de Archiefwet en het Archiefbesluit).
- Een groter en breder publiek voor erfgoed en streekcultuur aanspreken.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Programma:
Het ECAL levert een bijdrage aan het programma "Sport en cultuur bewegen je!"

Ontwikkelingen:
Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In de komende periode wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit
ECAL is een Gemeenschappelijke Regeling van acht Achterhoekse/Liemerse gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Met de in stand houding van ECAL voldoen wij als gemeente aan de wettelijke verplichting, zie Archiefwet.
Geld

Speerpunten

Overige verbonden partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

Euregio.

Doelstelling en belang:
De Euregio heeft als doel onze euregionale metropoolregio tot een samenhangend en samenwerkend verzorgingsgebied ontwikkelen dat door haar inwoners ook als zodanig wordt ervaren. Website: www.euregio.nl
Zeggenschap/vertegenwoordiging:
EUREGIO-Raad: burgemeester J. van Oostrum, raadslid J. Zappeij
Commissie Mozer: burgemeester J. van Oostrum, raadslid J. Zappeij
Commissie Economie en Arbeidsmarkt: wethouder H.A. Leliveld
Commissie Duurzame en ruimtelijk ontwikkeling: burgemeester J. van Oostrum

Deelnemers:
In Nedersaksen omvat het EUREGIO-gebied de Landkreis Grafschaft Bentheim, de Landkreis Osnabrück, de Stadt Osnabrück en de gemeenten Emsbüren, Salzbergen en Spelle (Landkreis Emsland). In Noordrijn-Westfalen horen de Stadt Münster en alle Kreise van het Münsterland (Borken, Coesfeld, Steinfurt, Kreis Warendorf) bij de EUREGIO.
In Nederland maken de Regio Achterhoek (Gelderland) en de Regio Twente, de gemeenten Ommen en Hardenberg (Overijssel) en de gemeente Coevorden (Drenthe) deel uit van het EUREGIO-gebied.
De EUREGIO telt 129 lidgemeenten – 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde.
Ontwikkelingen:
De visie 2030 is geactualiseerd. De voorbereidingen voor de financieringsperiode van INTERREG VI (subsidieprogramma dat is gericht op de ontwikkeling van deze grensregio) zijn afgerond.
Financieel:
De bijdrage bedraagt € 0,29 per inwoner (ca. € 13.000).
Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt.
Kwaliteit

Geld

Speerpunten

Stichtingen en verenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

P10.

Doelstelling en belang:
De P10 is het netwerk van grote plattelandsgemeenten. De 34 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veelal dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten, zoals de leefbaarheid en vitaliteit op peil houden. In P10-verband brengen wij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder A. van Gijssel zit in het Algemeen Bestuur van de P-10. Burgemeester J. van Oostrum is plaatsvervangend lid.

Deelnemers:
De 34 grootste plattelandsgemeenten van Nederland.

Programma:
De P10 levert een bijdrage aan meerdere programma's.

Ontwikkelingen:
De Strategische Visie 2023-2026 is vastgesteld, daarnaast is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is dynamisch. Tevens is een Agenda Platteland opgesteld. Sinds 2023 neemt de burgemeester van Hof van Twente de organisatie van de P10 op zich. 34 plattelandsgemeenten zijn inmiddels lid geworden van de P10! Daarmee is de P10 uitgegroeid tot een samenwerkingsverband waarmee Den Haag graag aan tafel zit. De stem van het platteland wordt gehoord!
Financieel:
De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 7.500.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt.
Kwaliteit

Geld

Speerpunten

Vennootschappen en coöperaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Agem Gemeentelijke Energie B.V..

Doelstelling en belang:
De Agem Gemeentelijke Energie is de energieleverancier (gas en elektra) voor de bedrijfsvoering van Berkelland. Ze levert een bijdrage aan de energietransitie waarbij het streven is alle energie die wij verbruiken, zelf duurzaam op te wekken.
De 8 Achterhoekse gemeenten zijn de aandeelhouders. De gemeente bezit 38 aandelen en heeft een belang van 12,5%.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde

aandeelhoudersvergadering.

Programma:
Het belang levert via haar ambities een bijdrage aan programma Nieuwe Energie. Daarnaast is het de energieleverancier voor onze bedrijfsvoering.

Risico's:
Het investeren in projecten voor de opwek van duurzame energie kent de in de markt gangbare bedrijfseconomische risico's. Agem Gemeentelijke Energie heeft een investering gedaan in zonnepark Braamt. Voor investeringen dient een aandeelhoudersbesluit te worden genomen.
Kwaliteit
De Agem Gemeentelijke Energie BV heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen, via de gemeentelijke energievoorziening. De gemeente is aandeelhouder van AGE BV. Alle aandeelhouders hebben evenveel stemrecht.
Geld

Alliander N.V., Arnhem.

Doelstelling en belang:
Alliander is een netwerkbedrijf en zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening (gas en elektra). De gemeente heeft met een aantal van 633.991 aandelen een belang van 0,46%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.
De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neem deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit
Er hebben zich dit jaar geen bijzonderheden voorgedaan bij Alliander.
Geld
Alliander keerde in 2025 € 43.000 meer dividend uit dan verwacht.

BNG Bank N.V., Den Haag.

Doelstelling en belang:
Het behoud van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders. De gemeente heeft met een aantal van 305.877 aandelen een belang van 0,55%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: wethouder H. van der Noordt.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit

Geld
De BNG keerde in 2025 € 168.000 meer dividend uit dan verwacht.

Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.

Doelstelling en belang:
De Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A. levert een bijdrage aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen. De coöperatie is 100% eigenaar van het regionale energieloket: Energieloket Achterhoek B.V..
De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van leden: Wethouder H van der Noordt; afgevaardigde ledenvergadering. Wethouder H. van der Noordt is daarnaast voorzitter van de coöperatie.

Programma:
Het belang levert een bijdrage aan programma Nieuwe Energie.

Risico's:
Op dit moment zijn er geen voornemens voor investeringen. Voor eventuele toekomstige investeringen dient een gemeentelijk besluit te worden genomen.
Kwaliteit
De Agem heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen. De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht. Deze coöperatie heeft een naamswijziging ondergaan en heet Coöperatie Energieloket Achterhoek UA. De Coöperatie is eigenaar van Energieloket Achterhoek BV.
Geld

Gebiedsonderneming Laarberg B.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Gebiedsonderneming Laarberg B.V. treedt op als beherend vennoot van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het geplaatste aandelenkapitaal bestaat uit 180 aandelen van € 100 nominaal, totaal € 18.000. De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen beide voor 50% deel in de besloten vennootschap.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt.

Deelnemers:
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen ieder voor 50% deel in de vennootschap. De gemeente Oost Gelre is hierbij als grondgebied gemeente verantwoordelijk voor de ruimtelijke procedures.

Programma:
Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma 'Werken en Leren'.

Ontwikkelingen:
De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Medio 2024 is nog circa 37 ha terrein uitgeefbaar, waarvan al circa 6 ha is gereserveerd. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader. Daarin is verwoord dat voor Laarberg een uitbreidingsambitie voor de langere termijn geldt van 30-35 ha.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt door het lage ingebrachte kapitaal.
Kwaliteit
De grondexploitatie van het bedrijventerrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties [RPW] als provinciaal kader.
Geld
De jaarrekening van de BV is op 30 juni 2025 vastgesteld. Er is een beperkt verlies verantwoord als aandeel in het verlies van de deelneming Gebiedsonderneming Laarberg CV. Het aandeel van gemeente Berkelland in het vermogen van de BV is per eind 2024 50% van € 46.205. Beide aandeelhoudende gemeenten staan voor € 12,50 miljoen garant jegens de financier van de onderneming. De geactualiseerde grondexploitatie- en liquiditeitsbegroting laat een positief eindresultaat zien. Het aanbod uitgeefbare bedrijfskavels neemt af. De onderneming onderzoekt in lijn met het RPW de haalbaarheid van uitbreiding van het regionale terrein.

Gebiedsonderneming Laarberg C.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Gebiedsonderneming Laarberg C.V. is een commanditaire vennootschap, waarvan Gebiedsonderneming Laarberg B.V. de beherend vennoot is. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg.
Het ondernemingsvermogen is ingebracht door beide commanditaire vennoten, de gemeenten Oost Gelre en Berkelland, en hebben beide een belang van € 1 in dit vermogen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Vergadering van Vennoten; Wethouder H. van der Noordt.

Deelnemers:
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap.
Programma:
Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma 'Werken en Leren'.

Ontwikkelingen:
Zie hiervoor de toelichting bij Gebiedsonderneming Laarberg B.V.
Kwaliteit
Beide gemeenten staan voor € 12,5 miljoen garant jegens de BNG uit hoofde van de aangetrokken financiering door de B.V./C.V..
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap.

De grondexploitatie van het bedrijfsterrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.
Geld
De jaarrekening 2024 van de CV is op 30 juni 2025 vastgesteld. Er is over 2024 een verlies verantwoord van € 422.807, met name als gevolg van een correctie op eerder verantwoorde tussentijdse winsten. Het aandeel van gemeente Berkelland in het vermogen van de CV is per eind 2024 € 404.409. De geactualiseerde grondexploitatie- en liquiditeitsbegroting laat een positief eindresultaat zien. Het aanbod uitgeefbare bedrijfskavels neemt af. De onderneming onderzoekt in lijn met het RPW de haalbaarheid van uitbreiding van het regionale terrein.

Twence B.V., Hengelo.

Doelstelling en belang:
Twence is een afvalverwerker die uit afval energie haalt nadat het afval van herbruikbare materialen is ontdaan. Twence draagt daarmee bij aan duurzaamheid. De gemeente heeft met een aantal van 45.251 aandelen een belang van 5,33%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit
In 2021 is AVR een juridische procedure gestart tegen Twence en naar aandeelhouders over de verwerkingsovereenkomst van huishoudelijk afval. Deze procedure is nog niet afgerond.
Geld
Twence keerde over 2024 € 35.000 meer dividend uit dan verwacht (vanwege uittreden AOT-gemeenten).

Twente Milieu

Doelstelling en belang:
Twente Milieu ontzorgt op het gebied van afval en voert veel taken uit in het beheer van de openbare ruimte. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de afhandeling van vragen van inwoners en de inzet van communicatie en voorlichting. Daarnaast geeft Twente Milieu advies over gemeentelijk beleid en leveren wij een bijdrage aan het milieubewustzijn en de duurzaamheidsdoelstellingen in de regio.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:
De lasten van de deelname in Twente Milieu zijn onderdeel van het programma Onze aantrekkelijke leefomgeving.

Risico's:
Geen bijzondere risico's.
Kwaliteit
In 2025 is de inzameling van het huishoudelijk afval ondergebracht bij Twente Milieu (voorheen was dat Ter Horst uit Varsseveld). Wij hebben alle restafval- en GFT-containers laten vervangen en voorzien van een (registartie)chip. De PMD-containers zijn alleen gechipt.
De verdeling van de aandelen is in 2025 iets aangepast. Wij hadden in verhouding 20 aandelen teveel. Deze hebben we in 2025 verkocht aan gemeenten die relatief te weinig aandelen hadden. Hierdoor is ons belang gedaald naar 8,2%.
Geld
Huishoudens zetten de grijze-, groene en oranje container vaker aan de weg dan vooraf is ingeschat. Dit geldt ook voor klein chemisch afval en grof tuinafval waardoor de inzamelkosten voor Twente Milieu hoger zijn dan vooraf begroot.

Vitens N.V., Zwolle.

Doelstelling en belang:
Vitens is een waterleidingbedrijf dat zorg draagt voor de drinkwatervoorziening. De gemeente heeft met een aantal van 24.034 aandelen een belang van 0,42%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.
De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Vitens.
Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neem deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Vitens.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit

Geld
Vitens keerde in 2025 zoals verwacht geen dividend uit.

Leisurelands B.V., Arnhem

Doelstelling en belang:
Sinds de liquidatie van het Recreatieschap Achterhoek Liemers is de gemeente Berkelland aandeelhouder van Leisurelands BV.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld is naast de vertegenwoordiger van de gemeente Berkelland ook gemachtigd namens de overige acht Achterhoekse POHO-VE (portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie) gemeenten (Aalten, Bronckhorst, Oost Gelre, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Lochem, Winterswijk en Zutphen).

Programma: Vitaal platteland.

Risico's:
Kwaliteit

Geld

Financiering

Financiering

'Geld lenen kost geld!'

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het treasurybeleid en de wijze waarop dit in de begroting is opgenomen. De financieringsparagraaf geeft daarnaast inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop de rente aan grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.
Het gemeentelijke treasurybeleid is opgenomen in de financiële verordening 2025 en het treasurystatuut 2018.

Ontwikkelingen

Renteontwikkeling
Een belangrijk onderdeel voor de randvoorwaarden van het treasurybeleid is de renteontwikkeling. De korte rente is in 2025 gedaald. De rente die we bij het Rijk ontvangen was begin 2025 2,92 % en aan het eind van het jaar 2,926%. In het 2e deel van 2025 hadden we een ruimere liquiditeitspositie bij het Rijk. Dit leverde ondanks een dalende rente toch een mooie rentebate op. De rente op de kapitaalmarkt is in 2025 gestegen. We hebben in 2025 geen nieuwe langjarige leningen aangetrokken

Ontwikkeling	3 maands euribor	10 jaars rente
1-1-2025	2,736 %	2,106%
31-12-2025	2,599%	2,998%

Liquiditeitsontwikkeling
Onze liquiditeitspositie is verbeterd gedurende 2025. Het 1e deel van het jaar zijn er nog kasgeldleningen aangetrokken. Dit was in het 2e deel van 2025 niet meer nodig. Ondanks dat de BNG Bank besloot de hybride lening niet af te lossen is het niet nodig geweest financiering aan te trekken in 2025.

Risicobeheer

Omschrijving (toelichting)
In het treasurystatuut staat dat de financieringsfunctie dient tot het beschermen tegen ongewenste financiële risico’s zoals renterisico’s, koersrisico’s, kredietrisico’s, liquiditeitsrisico’s en valutarisico’s. Hierna wordt aangegeven in welke mate deze risico’s zich voordoen en op welke wijze deze risico’s worden beheerst.

Kasgeldlimiet
Met de kasgeldlimiet wordt een beperking opgelegd aan de omvang van de netto vlottende schuld. Deze bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor 2025 is dat 12,5 miljoen (€ 146.784.744 x 8,5%). In het 1e deel van 2025 zijn er nog kasgeldleningen aangetrokken. In de 2e helft van 2025 was dat niet meer nodig. Hierdoor bleven we ruim onder de kasgeldlimiet.

Omvang begroting op 1 januari 2025	146.785

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1 Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedragen	12.477	12.477	12.477	12.477
2 Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	1.667	5.000		
Schuld in rekening courant	64	2	5	104
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende schuld	**1.731**	**5.002**	**5**	**104**
3 Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	5	5	9	6
Tegoeden in rekening-courant	4393	13448	17291	18610
Overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende middelen	**4.398**	**13.453**	**17.300**	**18.616**
4 Toets kasgeldlimiet				
Totale netto vlottende schuld (2-3)	-2.667	-8.451	-17.295	-18.512
Toegestane kasgeldlimiet	12.477	12.477	12.477	12.477
Ruimte (+)/Overschrijding (-) (1-4)	**15.144**	**20.928**	**29.772**	**30.989**

Renterisico

Voor het renterisicobeheer worden de normen gehanteerd conform de Wet FIDO. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningenportefeuille te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rente fluctuaties.
De renterisiconorm bepaalt het maximum aan leningen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer die geherfinancierd moeten worden of waarvan de rente herzien moet worden. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. De ontwikkeling van de renterisiconorm is in onderstaand overzicht weergegeven.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2025
1	Renteherzieningen	
2	Aflossingen	2.648
3	Renterisico (1+2)	2.648
4	Renterisiconorm	29.375
5	**Ruimte onder risiconorm (+) of overschrijding risiconorm (-)**	**26.727**
4a	Begrotingstotaal	146.875
4b	Percentage regeling	20
4 = 4a x 4b/100	Renterisiconorm	29.375

Er blijft voldoende ruimte onder de risiconorm.

Koersrisico's

Koersrisico’s worden gelopen op deelneming door daling van de waarde van de aandelen. Ultimo 2025 bezat de gemeente aandelen in de volgende partijen:
Twence, Agem, BNG Bank, Alliander, de Laarberg, Vitens, Leisurelands en Twente Milieu.
De koersrisico’s op deze deelnemingen worden laag ingeschat.

Kredietrisico's

Kredietrisico’s worden gelopen bij het uitzetten van overtollige middelen en het verstrekken van leningen en garantstellingen. Kredietrisico’s worden beperkt door de eisen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) stelt en door de specifieke eisen die de gemeente stelt aan de partij waaraan middelen worden verstrekt.
Eventuele tijdelijke overtollige kasmiddelen zullen worden uitgezet conform de wettelijke kaders voor het schatkistbankieren.
Hieronder een overzicht van de verwachte stand van de verstrekte leningen in 2025.

Overzicht verstrekte leningen bedragen x € 1.000	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	6.363	6.233
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	72	72
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	3.401	3.019
Leningen aan deelnemingen	22.970	22.970
Leningen aan overige verbonden partijen	8.213	8.679
Overige langlopende leningen	4.060	3.761
Leningen aan openbare lichamen	537	704
Totaal	**45.616**	**45.438**

Liquiditeitsrisico's
De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op de liquiditeitsplanning.
Valutarisico's
Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Rentelasten en baten

Rentelasten
De rentelasten in de begroting zijn gebaseerd op de langlopende leningen en geraamde financieringsbehoefte. De financieringsbehoefte wordt bepaald door de ontwikkeling van de reguliere exploitatie, het investeringsplan en de mutaties op de grondexploitatie. De lange werkelijke rentelasten in 2025 waren € 1.135.716. Hieronder de stand van de lening portefeuille begin en eind 2025.

Lening (x € 1.000)	Looptijd	Rente %	Saldo 1-1-2025	Aflossing	Opname	Saldo 31-12-2025
BNG Bank	25 jaar lineair	2.99 %	36.262	1.648		34.614
BNG Bank	10 jaar lineair	-0.05 %	6.000	1.000		5.000
BNG Bank	5 jaar fixed	0.5 %	10.000			10.000
Totaal			**52.262**	**2.648**	**0**	**49.614**

Rentebaten
De rentebaten betreffen o.a. de inkomsten uit:
- rente lang verstrekt geld: € 1.162.089
- rente kort verstrekt geld: € 305.606
- personeelshypotheken: € 39.614

Doorberekende rente/renteresultaat
In de begroting wordt rente doorberekend aan de grondexploitatie en aan taakvelden. Er wordt uitgegaan van totaalfinanciering. Dit houdt in dat aangetrokken leningen betrekking hebben op alle activiteiten van de gemeente. De wijze waarop er wordt doorberekend is als volgt:
Grondexploitatie
Voor de renteformule resulteert dat in een vereenvoudiging, te weten voor de rentetoerekening aan grondexploitaties dient gebruik te worden gemaakt van de reguliere omslagrente of de specifieke rente van de projectfinanciering indien daar sprake van is. Bij de omslagrente volgens de notitie Rente behoren rentelasten over het eigen vermogen tot de mogelijkheid. Voor 2025 is deze 0 %.
Taakvelden
Aan taakvelden wordt rente toegerekend op basis van een omslagpercentage.
Het begrote omslagpercentage wordt berekend door de totale begrote rentelasten te delen door het begrote saldo van de investering op 1 januari van het begrotingsjaar. Indien de afwijking bij realisatie tussen de werkelijke rentelasten en de voor gecalculeerde toegerekende rentelasten groter is dan 25% moet er gecorrigeerd worden. Voor 2025 rekenen we met 0 %.
Renteresultaat
Het renteresultaat geeft het saldo weer van rentelasten en toegerekende rente aan taakvelden. Het renteresultaat maakt onderdeel uit van de algemene dekkingsmiddelen.

Schema rentetoerekening begroting	2025
Externe rente korte en lange financiering	1.177.648
Externe rentebaten	1.507.310
Saldo rentelasten en rentebaten	-329.662
Toerekening bijzondere rentes:	
Rente grondexploitatie	0
Rentebaten projectfinanciering	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
Saldo door te rekenen externe rente	-329.662
Rente eigen vermogen	0
Rente voorzieningen	0
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	-329.662
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	0
Renteresultaat op taakveld Treasury	**-329.662**

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

'We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen'

Inleiding

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen. Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Investeringen met een waarde van minder dan € 20.000 worden niet geactiveerd maar komen direct ten laste van de exploitatie.
Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt zoveel mogelijk in samenhang uitgevoerd in integrale projecten, bijvoorbeeld bij wegen en riolering.
Wij streven naar een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen. In deze paragraaf geven we een indicatie over de staat van onderhoud en welke middelen voor het onderhoud in de begroting zijn opgenomen.
Daarbij gaan wij uit van:

- Een rioolstelsel dat wordt beheerd overeenkomstig het watertakenplan.
- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens het scenario 'overwegend laag'.
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget.
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen.

Riolering en water

In het watertakenplan is de inrichting en het beheer van de afvalwaterketen (riolering en zuivering) en het watersysteem beschreven. Met het watertakenplan geven wij invulling aan de planverplichting uit de Wet milieubeheer. Met de inhoud van dit plan wordt de basis gelegd voor de zorgplichten van de gemeente en de zorgplichten van het waterschap. Naast onze zorgplichten spelen wij met dit watertakenplan in op het veranderende klimaat, de duurzaamheidsopgaven en technologische ontwikkelingen. Zo kunnen we ook in de toekomst een veilig en goed functionerende afvalwaterketen en watersysteem waarborgen.

Kerncijfers

- 298 kilometer vrij verval riool
- 688 kilometer persleiding (inclusief aansluitleidingen)
- 86 gemalen, 6 bergbezinkvoorzieningen en 1.973 drukriool installaties
- 8.000 inspectieputten
- 16.750 kolken en 2,3 kilometer lijngoten

Beleid/kaders

- Watervisie Berkelland 2030 (is samenwerking met het waterschap opgesteld)
- Watertakenplan
- Beheerplan riolering

- Regenwaterstructuurplan

  Huidige staat en ontwikkelingen
  Binnen taakveld riolering kennen wij alleen onderhoudsniveau 'goed', anders kunnen er gevolgen voor de volksgezondheid ontstaan. Met het watertakenplan is een stap gemaakt in het toepassen van risicogestuurd beheer. Bij risicogestuurd beheer wordt afgestapt van een louter cyclisch beheer. Wij reinigen, inspecteren, renoveren of vervangen dan niet meer alleen omdat het zoveel jaar geleden is gedaan, maar kijken naar de technische kwaliteit en noodzaak tot vervanging. Bij de planning van de uitvoering van rioolvervanging/onderhoud wordt integraal afgestemd met de wegbeheerders.

  Financiën
  In de paragraaf lokale heffingen wordt een totaaloverzicht gegeven van de kosten die worden toegerekend aan riolering. De jaarlijkse lasten voor beheer en onderhoud worden gedekt door tarieven. Op basis van het watertakenplan zijn de tarieven op termijn nog niet kostendekkend. Een tekort of overschot in een jaar wordt onttrokken of toegevoegd aan de voorziening voor rioolheffing.

Onderhouden van wegen

De gemeente Berkelland beheert een groot areaal aan wegen met een totaaloppervlakte van circa 5,1 miljoen m2. Hiervan is in totaal 4,36 miljoen m2 verhard, ofwel bijna 44 hectare. Een aandeel van 55% bevindt zich buiten de bebouwde kom en 45% binnen de bebouwde kom. Het grootste deel van het areaal bestaat uit asfaltverharding (circa 59%). Daarnaast is 40% elementenverharding (tegels, betonstraatstenen, klinkers. etc.) en een klein gedeelte (circa 1%) cementbetonverharding.

Wegenareaal Berkelland	Verhardings-type	Rijbaanlengte [m]	Oppervlakte [m2]	Percentage [%]
Binnen bebouwde kom	Elementen	112.162	1.251.805	32
	Asfaltbeton	107.586	550.680	14
	Cementbeton	12	1.769	0
	Totaal	219.760	1.804.254	46
Buiten bebouwde kom	Asfaltbeton	480.687	1.843.970	47
	Elementen	62.474	258.853	7
	Cementbeton	7.239	23.690	1
	Totaal	550.400	2.126.513	54

De volgende kenmerken zijn van invloed op het onderhoud van het wegenareaal:

- Het wegenareaal is voor ongeveer 25% ouder dan 60 jaar. Nog eens 25% overschrijdt in de komende 20 jaar de theoretische levensduur. Dat heeft als resultaat dat diverse wegconstructies het einde van de levensduur naderen of al hebben bereikt.
- We beheren een groot areaal aan wegen en hebben per inwoner ca. 100 m2 verharding in beheer; veel meer dan gemiddeld in Nederland (58m2).
- Er is een toename van in de loop van de tijd steeds zwaarder wordend verkeer waardoor de wegen ook steeds zwaarder belast worden en daardoor sneller slijten, meer onderhoud vergen en sneller aan reconstructie toe zijn.
- De profilering van wegen voldoet op veel plekken niet meer aan huidige eisen en het hedendaagse gebruik.
- We hebben veel last van wortelopdruk van bomen die dicht langs onze wegen staan.

Beleid/kaders
Wegenbeleidsplan 2025-2029
Met de raad is afgesproken om voor de onderhoudskwaliteit van de wegen het scenario 'laag' te hanteren. In deze ambitie is voor alle delen van het areaal gekozen voor kwaliteitsniveau 'Laag', behalve voor de fietspaden. Daar geldt niveau 'basis'.

Gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkont-sluitings-wegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoe-gangswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Elementen	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag

Huidige staat en ontwikkelingen
Op basis van de in 2025 uitgevoerde globale visuele weginspectie is de werkelijke kwaliteit vergeleken met het vastgestelde kwaliteitsscenario ‘laag’. In onderstaande figuur is dit per deelareaal weergegeven.

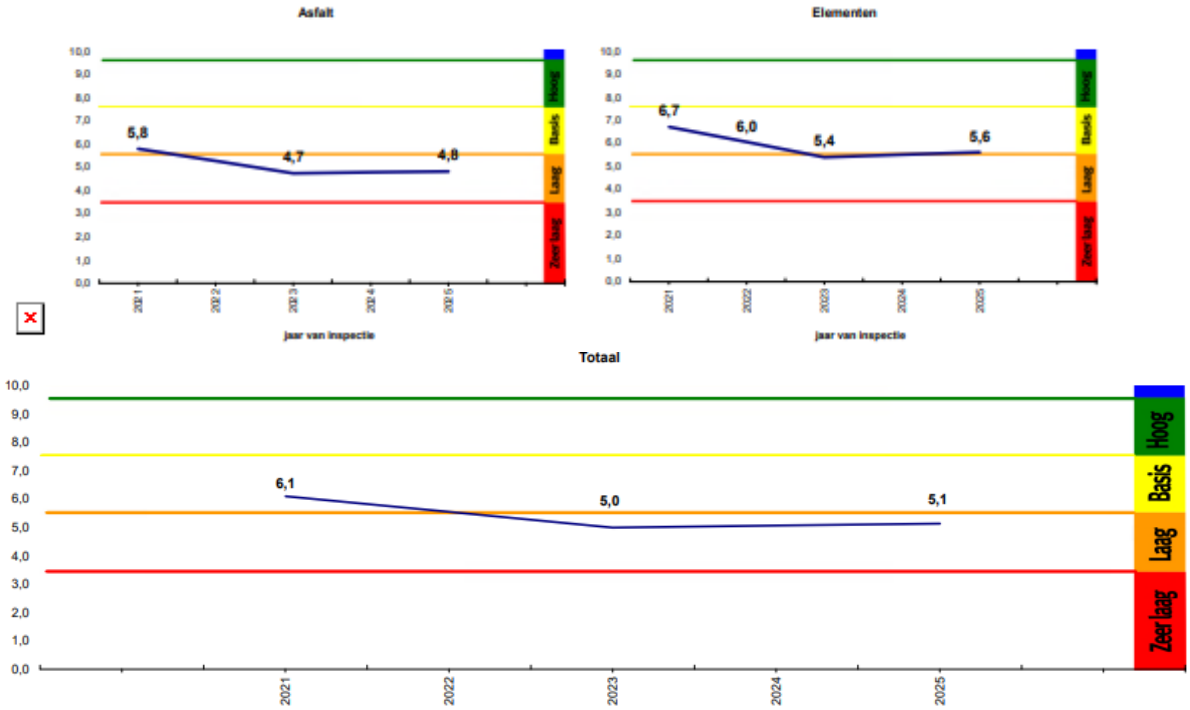

Gemeten kwaliteit t.o.v. gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkontsluiting-swegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoegangs-wegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	ok	ok	ok	te hoog	te hoog	ok
	Fietspaden	te hoog	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Voetpaden	n.v.t.	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Overige	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Elementen	Rijbaan	ok	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Fietspaden	n.v.t.	te laag	te laag	n.v.t.	n.v.t.	te hoog
	Voetpaden	ok	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	te hoog
	Overige	te hoog	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	ok

In de maanden juni en juli van 2025 heeft de meest recente inspectieronde plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van die inspectie is het kwaliteitsniveau opnieuw herijkt. De kwaliteitslijnen laten zien dat we op alle gebieden voldoen aan het afgesproken (nieuwe) niveau 'laag'. De kwaliteit van de elementenverhardingen beweegt zich aan de bovengrens van het niveau. Ook is te zien dat het afnemen van de gemiddelde kwaliteit ondanks de beperkte middelen is gestopt. Dat schrijven we toe aan de nieuwe datagedreven aanpak van de laatste vier jaar.

Financiën

Het structureel beschikbare budget binnen de exploitatiebegroting voor het uitvoeren van (klein én groot) onderhoud aan wegen is ongeveer 2,5 miljoen euro. Bij de vaststelling van het wegenbeleidsplan 2025-2029 in juni 2025 heeft de gemeenteraad het kwaliteitsniveau naar beneden bijgesteld van 'overwegend laag' naar 'laag'. Bij dat niveau 'laag' hoort een onderhoudsbehoefte van circa 4,1 miljoen euro. In 2025 en 2026 zijn extra incidentele middelen beschikbaar die zorgen voor voldoende budget, passend bij de behoefte.
We inspecteren elke 2 jaren alle wegen op de aanwezigheid van schades, we monitoren het kwaliteitsverloop en herijken de onderhoudsbehoefte. Op basis daarvan maken we jaarlijks onderhoudsplanningen en voeren die uit. Als uit de tweejaarlijkse inspectieresultaten blijkt dat wegen of wegvlakken aan het einde van de levensduur zijn dan nemen we die op in het meerjaren investeringsprogramma (MJIP). De veroudering van het wegennet gaat de komende decennia zorgen voor een piek in de investeringsbehoefte.

Openbare verlichting

Gemeente Berkelland beheert en onderhoudt ongeveer 8.900 lichtmasten en armaturen. Een areaal dat jaarlijks groeit door nieuwbouw in- en uitbreidingen en herinrichting van openbare ruimte. Op ongeveer 3.000 lichtmasten brandt een ledlamp. Dit betekent dat 33% van het areaal in Berkelland LED is.

Huidige staat en ontwikkelingen
Ongeveer 10% van alle lichtmasten en ongeveer 20% van alle armaturen is ouder dan de theoretische levensduur. Met name op het gebied van armaturen geeft dat problemen, omdat het voorkomt dat vervangende lampen en onderdelen niet meer leverbaar zijn. We moeten in de toekomst dus meer gaan vervangen.

Beleidskaders
Het beleidsplan openbare verlichting 2025-2034 is op 8 juli 2025 door de raad vastgesteld.

Financiën
Op dit moment zijn de onderhoudsbudgetten voor openbare verlichting in lijn met de daadwerkelijke kosten. Dat geldt niet voor de energiebudgetten, die onder druk staan door de stijgende energieprijzen. 'VerLEDden' zorgt voor vermindering van energiekosten én de kosten van storingen, maar hiervoor zijn wel financiële middelen noodzakelijk (want dit kan niet uit het onderhoudsbudget bekostigd worden).

Groen en speelvoorzieningen

Berkelland heeft 172 hectare groen in de bebouwde kommen. Hiervan is ongeveer 35 hectare gazon, 74 hectare ruw/bloemrijk gras, 40 hectare bosplantsoen en 16 hectare heesters, hagen en vaste planten en 7 hectare diversen.
Gemeente Berkelland is eigenaar van 16.000 bomen in de bebouwde kom. Daarnaast zijn er 96.000 bomen buiten de bebouwde kom.
Er zijn 490 speeltoestellen inclusief doeltjes en dergelijke in Berkelland in de openbare ruimte. Relatief veel toestellen zijn oud (ouder dan 15 jaar). Op basis van het beleidsplan "Spelen en bewegen in de openbare ruimte" is er een inhaalslag gaande om verouderde toestellen te verwijderen en nieuwe toestellen te plaatsen die aansluiten bij de doelgroepen in de wijk of in het dorp.

Beleid/kaders

- Groenbeleidsplan en groenstructuurplan 2023-2032.
- Beleidsplan spelen en bewegen in de openbare ruimte 2021-2030.

- Bomenbeleidsplan 2020-2029

  Huidige staat en ontwikkelingen
  De staat van het onderhoud is wisselend: over het algemeen is de staat van het groen redelijk tot goed, maar er zijn ook diverse locaties die verouderd of slecht zijn. Dit gaat zowel om groen- als speelvoorzieningen. De budgetten voor het onderhoud zijn echter beperkt. Het groenbeleidsplan geeft hier op hoofdlijnen handvaten en kaders voor. Dit plan is gebaseerd op o.a. de volgende uitgangspunten:
- Meer ecologisch groenbeheer ten behoeve van een grotere biodiversiteit.
- Klimaatadaptatie (hitte, verdroging, wateropvang).
- Aantrekkelijke groene plekken in de kernen.
- Voldoende kwaliteit van het groenonderhoud, en de inrichting waar nodig beter afstemmen op het onderhoudsbudget.
- Het groen moet meer uitnodigen om te ontmoeten en te bewegen, voor jong en oud.

Financiën
Het structurele budget voor onderhoud bedraagt € 845.000 (exclusief loonkosten en kapitaallasten).

Onderhoud gebouwen

Het onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd op basis van het meerjaren onderhoudsplan. Het onderhoudsplan heeft betrekking op 45 gebouwen/bouwwerken waarvan:
- 9 leegstaande panden
- 5 gymzalen
- 3 museums
- 2 molens
- 3 sporthallen
- 2 gemeentewerven
- 5 kerktorens
- 16 overig

Beleid
In 2025 heeft er een inspectie plaatsgevonden van de gemeentelijk gebouwen. Hierbij is de actuele onderhoudsstaat van de gebouwen vastgelegd.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit.
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering.
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen.
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep.
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden.
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren valt onder conditie 5.

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden.

Uitvoeringsplannen 2025
Op basis van het meerjaren onderhoudsplan wordt het uitvoeringsplan voor groot onderhoud in 2025 opgesteld en uitgevoerd. Daarnaast wordt ook het dagelijks/regulier onderhoud aan de gebouwen uitgevoerd.

Financiën
In de begroting is jaarlijks € 425.000 gereserveerd voor de vervanging van technische installaties.

Voor het dagelijks onderhoud is een budget beschikbaar van € 269.000. Het totale budget voor onderhoud gebouwen bedraagt € 694.000.

Reserves en voorzieningen

Wat speelt er?

Bij de nota reserves en voorzieningen zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 7 reserves in stand gebleven, waarvan 6 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Dit betekent niet dat er concrete plannen zijn. Als er een concreet plan is hevelen we het benodigde bedrag over van de betreffende bestemmingsreserve naar de bestemmingsreserve bestuurlijke claims. De werkelijke kosten worden vervolgens gedekt uit de reserve bestuurlijke claims. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.
Na de reserves is ook een meerjarenoverzicht opgenomen van voorzieningen.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2025	Bestemming resultaat	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Stand 31-12-2025
Algemene reserve	26.320	2.918		300		28.938
Bestuurlijke claims	25.308	2.210	11.214	3.850	434	34.448
Egalisatiereserve investeringen	10.950		587	0	219	11.318
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.296	-2.918	262	1.750		1.890
Onderhoud wegen	763	1.580		760		1.583
Onderwijshuisvesting	18.342	2.150	207	1.425		19.274
Sportvastgoed	10.586	2.150	231	5.617		7.350
Totaal	**98.565**	**8.090**	**12.501**	**13.702**	**653**	**104.801**

Algemene reserve

Algemene reserve		
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**26.320**
Toevoegingen		**2.918**
Bestemmen overcapaciteit GREX		2.918
Onttrekkingen		**300**
Huisvesting bibliotheek Borculo		240
Lokale omroep		60
Stand 31 december		**28.938**

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims		
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen.	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten	
Stand 1 januari		**25.308**
Toevoegingen		**13.424**
Bestemming resultaat 2024		2.210
PRJCT sloopfonds		146
PRJCT organisatie-ontwikkeling		143
PRJCT weerbaarheid		200

Bestuurlijke claims	
PRJCT hybride werken	245
Sloop en huur St. Jozefschool	180
PRJCT initiatieven nieuwbouw	609
PRJCT WOO	103
PRJCT bodemverontreiniging Kronenkamp	300
PRJCT publieke mobiliteit	79
PRJCT Overlastgevende asielzoekers	25
PRJCT kavelruil Stelselkamp	155
Nieuwe huisvesting bibliotheek Borculo	240
Sporthal Ruurlo	4.750
Unilokatie Beukenlaan Borculo	716
4e en 5e zaaldeel Timpke	625
WBI 5e tranche	1.750
Regiodeal	357
Sloop De Marke	200
Subsidie lokale omroep	60
Sloop en boekwaarde Regenboogschool	298
Toevoegingen < 25.000	33
Onttrekkingen	**4.284**
Nieuwe regionale inkoop	237
Inzet ICT sociaal domein	40
Maalderij Rietmolen	125
Implementatie omgevingswet	219
Sloop Beukenlaan/Huenderstraat	138
Transformatie Oudestraat	152
Heerlijk thuis in huis	90
Meer bomen	148
Sloop en boekwaarde Simmelink	282
City branding	55
Meldpunt Openbare ruimte applicatie	70
Projecten vrijetijdssector	70
Energietoeslag	103
Onderzoek binnenzwembad	32
PRJCT Noaberfonds	40
PRJCT Nabo loorsteeg	400
PRJCT Biodiversiteit	58
PRJCT initiatieven Nwbouw	146
PRJCT controle maatregelen duurzaamheid	95
Exploitatie Oekraïners	363
Versterking team zorg en veiligheid	30
Het verhaal van Berkelland	25
Groot onderhoud gemeentehuis/werf	109
Overdracht pensioenen wethouders	250
Subsidie lokale omroep	60
Arbeidstoeleiding	162
Sensire Oekranie	45
PRJCT JeugdGGZ AMV-ers Rekken	69
Nieuwe huisvesting bieb Borculo	240
WBI 5e tranche	62
Neede Noord Oost	53
Astbestfonds	45
Dorpendeal Gelselaar	40
Reg. samenwerking Sociaal Domein	43
Onttrekkingen < 25.000	189
Stand 31 december	**34.448**

Reserve Bestuurlijke claims

Hieronder treft u een overzicht aan claims die binnen deze reserve zijn gewaarborgd. Jaarlijks worden ze

bij de bestuursrapportage getoetst of ze nog beschikbaar moeten blijven of dat ze vrij kunnen vallen in de

exploitatie. In 2025 zijn o.a. claims op heerlijk thuis in huis, sloop Beukenlaan/Huenderstraat,

city branding en energietoeslag vrijgevallen.

Onderwerp	bedrag x 1.000 stand 31-12-25	Bron
SD nieuwe Regionale inkoop	153	Berap 2025
Hulp bij geldzaken	59	Berap 2021
Inburgering	187	Berap 2021
2e tranche subs.tranformatie sport	38	Raad 18 mei 2021
PRJCT VAB	23	Berap 2020
PRJCT Sloopfonds	948	Raad 12-6-2018
PRJCT onbevoegd fysieke toegang gemeentehuis	98	Berap 2025
Bijdrage 3 VRI's N18	454	Jaarrekening 2019
Thuiswerkregeling	128	Jaarrekening 2019+2020
Buitengebied	67	Berap 2021
Omgevingswet	321	Berap 2023+jaarrekening 2023
Busplein Neede	148	Voorjaarsnota 2017
Afwaardering/herinr. Steinkampweg	864	Raad 13-03-2018+Berap2023
Voorbereiding herinr. N18	200	Raad 13 maart 2018
Transformatie Oudestraat	23	Raad 19 maart 2019
Meer bomen	162	PPN 2021
Organisatie ontwikkeling	385	Berap 2025
PRJCT Weerbaarheid	200	Slotwijziging 2025
Hybride werken	772	Berap 2023
IKC Simmelink	405	Raad 10 december 2019
Staring College PPN 2021	1.453	Raad 7 juli 2020
Recreatie+toerisme	36	Jaarrekening 2020
Lokale cult. Voorzieningen	83	Jaarrekening 2020
IHP Marke-Kardinaal Alfrinkschool	2	Raad 23-6-21
Sloop en huur St. Jozefschool	236	Raad 8 maart 2022+raad 18032025
Projecten vrijetijdssector	13	PPN22
Handhaving illegale kap/rode stippenbeleid	33	PPN22
Governance SDA	96	Jaarrekening 2022
Samen denken, samen doen	162	Jaarrekening 2022
PRJCT welzijnsorganisatie	1	Berap 2025
Inhuur personeel	964	Jaarrekening 2019+2022
Huisvesting ontheemden	3.306	Jaarrekening 2022+2023+Berap2024
Onderzoek binnenzwembad	2	Berap 2024
PRJCT Noaberfonds	113	Berap 2023
PRJCT leader 23 e.v.	443	Berap 2023
PRJCT Biodiversiteit	387	Berap 2023
PRJCT initiatieven Nwbouw	1.137	Berap 2023, Slotwijz. 25
PRJCT Achterhoek bespaart	31	Berap 2023
PRJCT Energiearmoede	413	Berap 2023
PRJCT controle maatregelen duurzaamheid	465	Berap 2023
PRJCT Grootschalige windenergieprojecten	249	Raad 7 oktober 2025
PRJCT Berkelland Vitaal	91	Berap 2023
PRJCT WOO	307	Berap 2023, Slotwijz. 25
PRJCT bodemver. Kronenkamp	300	Jaarrekening 2025
PRJCT Publieke mobiliteit	79	Jaarrekening 2025

Reserve Bestuurlijke claims		
PRJCT Overlastgevende asielzoekers	25	Jaarrekening 2025
Resultaat 2024 Exploitatie Oekraïners	1.037	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 versterking team zorg en veiligheid	30	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 keukentafelgesprekken erfeigenaren	20	Jaarrekening 2024
Groot onderhoud gebouwen	261	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 Stg AED	100	Jaarrekening 2024
Kavelruil Stelselkamp	214	Berap 24 en Slotwijziging 24+25
Sensire Oekranie	13	Jaarrekening 2023, Berap 2024
Restant extra schakelklassen/arbeidstoeleiding ontheemden	271	Jaarrekening 2023
PRJCT Talent in actie	21	Jaarrekening 2024
PRJCT JeugdGGZ AMV-ers Rekken	12	Jaarrekening 2024
Sporthal Ruurlo	4.750	Raad 2-4-2025
Voorbereidingskstn Unilocatie Beukenln Borculo	716	Raad 1-4-25
4e en 5e zaaldeel Timpe	625	Raad 15-4-2025
WBI 5e tranche	1.688	raad 15-4-2025
Regiodeal	357	Slotwijziging 25
PRJCT Tiny Houses Eibergen	20	Jaarrekening 2025
Neede Noord Oost	3.916	Raad 4-7-2023
Sloop en boekwaarde De Marke	570	Raad 4-7-2023+Berap 2025
Vervanging openb.verlichting oude N18	237	Zie PPN2022 en begroting 2022
Astbestfonds	630	Berap 2021
Centrumplan Ruurlo	2.360	Raad 14-5-2024
Wijk- en kerngericht werken	172	Berap 2021
Reg. samenwerking Sociaal Domein	43	Berap 2024
Subsidie lokale omroep	30	Begroting 2025
Sloop en boekwaarde Regenboogschool	298	Berap 2025
Afrondingsverschil	-2	
	34.448	

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen		
Doel	Het dekken van afschrijvingslasten van investeringen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking afschrijvingslasten	
Stand 1 januari		**10.950**
Toevoegingen		**587**
Herinrichting publiekswinkel		587
Onttrekkingen		**219**
Dekking afschrijvingslasten		219
Stand 31 december		**11.318**

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitaitie		
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie	
Plafond	Een weerstandsvermogen met een ratio 2 wordt als uitstekend beoordeeld. Zodra de reserve zich boven deze ratio begeeft bij de jaarrekening, wordt het surplus afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve of reserves die nog niet aan het plafond zitten.	
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties	
Stand 1 januari		**6.296**
Toevoegingen		**262**
Resultaat 2025		262
Onttrekkingen		**4.668**
Resultaatbestemming 2024		2.918
WBI 5e tranche		1.750
Stand 31 december		**1.890**

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het beschikbaar houden van middelen voor onderhoud wegen dat in het vorige dienstjaar niet zijn uitgevoerd.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**763**
Toevoegingen		**1.580**
Resultaatbestemming 2024		1.580
Onttrekkingen		**760**
Exploitatie 2025		760
Stand 31 december		**1.583**

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting		
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van schoolgebouwen. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van onderwijshuisvestingsinvesteringen te dekken.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten onderwijshuisvesting en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. onderwijslocaties.	
Stand 1 januari		**18.342**
Toevoegingen		**2.357**
Bestemming resultaat 2024		2.150
Vrijvallende kapitaallasten 2025		185
Onderzoek Kiezel en Kei		22
Onttrekkingen		**1.425**
Sloop en huur St. Jozefschool		180
Unilokatie Beukenlaan Borculo		716
Afboeken boekwaarde Wereldboom		31
Sloop De Marke		200
Sloop en boekwaarde Regenboogschool		298
Stand 31 december		**19.274**

Sportvastgoed

Sportvastgoed		
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van sportvastgoed. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van sportvastgoedinvesteringen te dekken.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten sportvastgoed en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. sportvastgoed.	
Stand 1 januari		**10.586**
Toevoegingen		**2.381**
Bestemming resultaat 2024		2.150
Vrijvallende kapitaallasten 2025		231
Onttrekkingen		**5.617**
Sporthal Ruurlo		4.750
4e en 5e zaaldeel Timpke		625
Boekwaarde Rietmolenseweg 5/5a		242
Stand 31 december		**7.350**

Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2025	Mutaties 2025	Mutaties 2026	Mutaties 2027	Mutaties 2028	Stand 31-12-2028
Algemene reserve	26.320	2.618				28.938
Bestuurlijke claims	25.308	9.140	-66	7	7	34.396
Egalisatiereserve investeringen	10.950	368	-315	-315	-315	10.373
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.296	-4.406				1.890
Onderhoud wegen	763	820	-1.194			389
Onderwijshuisvesting	18.342	932	91	91	91	19.547
Sportvastgoed	10.586	-3.236	19	19	19	7.407
Totaal	**98.565**	**6.236**	**-1.465**	**-198**	**-198**	**102.940**

Voorzieningen

	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Voorziening pensioenen wethouders	4.573	834		325	5.083
Wachtgeld wethouders	141		28	63	49
Voorziening RVU	95	283	142		236
Voorziening RVU SW		109			109
Voorziening spaarverlof	624	120		41	703
Voorziening riolering	6.310	573			6.883
Voorziening afval	544		244		300
Totaal	**12.287**	**1.919**	**414**	**429**	**13.363**

JAARREKENING

Balans per 31-12

Balans Activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1 Vaste Activa		
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
A.1.1.2.0 Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	631	248
Totaal A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	**631**	**248**
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
A.1.1.3.0 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	**0**	**0**
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	**631**	**248**
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1 Investeringen met een economisch nut		
A.1.2.1.0 Investeringen met een economisch nut	48.317	50.327
A.1.2.1.1 Investering met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden geheven	41.611	38.203
Totaal A.1.2.1 Investeringen met een economisch nut	**89.928**	**88.530**
A.1.2.2 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
A.1.2.2.0 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	36.493	34.311
Totaal A.1.2.2 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**36.493**	**34.311**
A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven		
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	35	38
Totaal A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	**35**	**38**
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	**126.456**	**122.879**
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	6.233	6.363
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.019	3.401
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	**9.324**	**9.836**
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.959	22.970
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	8.679	8.213
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	504	537
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	**32.142**	**31.719**
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	3.761	4.060
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	**3.761**	**4.060**
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	**45.227**	**45.615**
Totaal A.1 Vaste Activa	**172.314**	**168.742**
A.2 Vlottende Activa		
A.2.1 Voorraden		
A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		
A.2.1.3.0 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.153	1.654
Totaal A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**1.153**	**1.654**
A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen		
A.2.1.4.0 Gereed product en handelsgoederen	100	100
Totaal A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen	**100**	**100**
Totaal A.2.1 Voorraden	**1.253**	**1.754**
A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	11.347	10.605
Totaal A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen	**11.347**	**10.605**
A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiele instellingen		
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	13.416	12.332
Totaal A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiele instellingen	**13.416**	**12.332**
A.2.2.4 Overige vorderingen		
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.896	3.128
Totaal A.2.2.4 Overige vorderingen	**1.896**	**3.128**
A.2.2.5 Overige uitzettingen		
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd< 1 jaar	125	0
Totaal A.2.2.5 Overige uitzettingen	**125**	**0**
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**26.784**	**26.065**
A.2.3 Liquide middelen		
A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)		
A.2.3.1.0 Liquide middelen (kas, banksaldi)	148	136
Totaal A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)	**148**	**136**
Totaal A.2.3 Liquide middelen	**148**	**136**
A.2.4 Overlopende activa		
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	0	0
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	745	640
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	101	235
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.340	2.206
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**
Totaal A.2.4 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**
Totaal A.2 Vlottende Activa	**33.371**	**31.036**

Totaal Generaal Activa	**205.685**	**199.778**
Recht op verliescompensatie op grond van de wet op de Vennootschapsbelasting 1969	**0**	**0**

Balans Passiva

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.1 Vaste passiva		
P.1.1 Eigen Vermogen		
P.1.1.1 Reserves		
P.1.1.1.1 Algemene Reserve	28.938	26.320
P.1.1.1.2 Bestemmingsreserves	75.863	72.245
Totaal P.1.1.1 Reserves	**104.801**	**98.565**
P.1.1.2 Resultaat na bestemming		
P.1.1.2.0 Resultaat na bestemming	8.479	8.089
Totaal P.1.1.2 Resultaat na bestemming	**8.479**	**8.089**
Totaal P.1.1 Eigen Vermogen	**113.280**	**106.654**
P.1.2 Voorzieningen		
P.1.2.0 Voorzieningen		
P.1.2.0.0 Voorzieningen	13.363	12.287
Totaal P.1.2.0 Voorzieningen	**13.363**	**12.287**
Totaal P.1.2 Voorzieningen	**13.363**	**12.287**

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
P.1.3.2 Onderhandse leningen		
P.1.3.2.2 Banken en Financiele instelling binnenland	49.614	52.262
Totaal P.1.3.2 Onderhandse leningen	**49.614**	**52.262**
Totaal P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**49.614**	**52.262**
Totaal P.1 Vaste passiva	**176.257**	**171.204**
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen		
P.2.1.1.1 Overige kasgeldleningen	0	0
Totaal P.2.1.1 Kasgeldleningen	**0**	**0**
P.2.1.2 Banksaldi		
P.2.1.2.0 Banksaldi	27	27
Totaal P.2.1.2 Banksaldi	**27**	**27**
P.2.1.3 Overige schulden		
P.2.1.3.0 Overige vlottende schulden	6.869	7.248
Totaal P.2.1.3 Overige schulden	**6.869**	**7.248**
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**6.895**	**7.275**
P.2.2 Overlopende passiva		
P.2.2.0 Overlopende passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	129	153
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	13.864	12.960
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.617	2.172
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	5.921	6.014
Totaal P.2.2.0 Overlopende passiva	**22.532**	**21.299**
Totaal P.2.2 Overlopende passiva	**22.532**	**21.299**
Totaal P.2 Vlottende Passiva	**29.427**	**28.574**

Totaal generaal Passiva	**205.685**	**199.777**

Gewaarborgde geldleningen	**128.811**

Overzicht van Baten en Lasten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving				
Lasten	-22.318	-23.163	-26.426	-25.757
Baten	12.924	12.596	14.086	13.829
Onttrekkingen	743	0	1.480	1.420
Stortingen	-574	0	0	-379
Totaal 010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**
020 Passend wonen				
Lasten	-5.621	-6.007	-7.223	-6.602
Baten	2.413	2.715	3.364	4.275
Onttrekkingen	29	0	599	491
Stortingen	-525	0	0	-976
Totaal 020 Passend wonen	**-3.703**	**-3.292**	**-3.260**	**-2.812**
030 Vitaal platteland				
Lasten	-1.554	-2.259	-1.739	-1.201
Baten	890	1	431	634
Onttrekkingen	260	1.849	975	375
Stortingen	-99	0	-230	-302
Totaal 030 Vitaal platteland	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**
040 Nieuwe energie				
Lasten	-1.204	-1.167	-3.000	-1.636
Baten	884	820	1.952	1.463
Onttrekkingen	76	0	701	112
Stortingen	-48	0	0	0
Totaal 040 Nieuwe energie	**-291**	**-347**	**-347**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein				
Lasten	-48.618	-41.590	-51.503	-49.931
Baten	9.792	1.575	8.337	8.257
Onttrekkingen	308	748	1.292	980
Stortingen	-118	0	0	-25
Totaal 050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur				
Lasten	-6.425	-5.911	-7.117	-7.286
Baten	831	470	740	882
Onttrekkingen	342	30	627	593
Stortingen	-69	-9	-243	-243
Totaal 060 Sport en Cultuur	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**
070 Werken en leren				
Lasten	-31.541	-30.144	-31.130	-31.604
Baten	13.641	12.704	13.609	13.742
Onttrekkingen	2.176	0	327	710
Stortingen	-422	-21	-185	-185

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Totaal 070 Werken en leren	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**
080 Veiligheid				
Lasten	-6.396	-5.927	-6.052	-6.564
Baten	583	141	141	339
Onttrekkingen	0	0	48	0
Totaal 080 Veiligheid	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering				
Lasten	-25.738	-24.762	-27.114	-28.266
Baten	3.811	2.082	2.986	3.646
Onttrekkingen	587	304	942	918
Stortingen	-134	-60	-1.582	-1.636
Totaal 090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-21.475**	**-22.436**	**-24.767**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Lasten	-2.162	-5.854	-2.180	-2.287
Baten	111.365	111.038	118.809	120.692
Totaal 100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**8.089**	**198**	**5.720**	**8.479**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Als er sprake is van her-rubricering dan is hier melding van gemaakt in de toelichting en zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden. De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan na het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.
Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven maximaal gelijk aan de afschrijvingsduur van de activa die door de betreffende derden wordt gehanteerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Investeringen worden na het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.
We schrijven lineair af, zoals in de financiële verordening is opgenomen. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan twintigduizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd.
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen uitgezette gelden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa
Voorraden
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de 'Percentage of Completion'. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

V*oorzieningen*
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Voor de Voorziening wethouders maken we gebruik van de sterftetabel GBM/GBV 2018/2023 met leeftijdsterugstelling met rekenrente 2,954 %.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen worden berekend op basis van een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. Daarbij houden we rekening met de kwaliteitseisen die zijn afgesproken. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die opgenomen is in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties
Van de leningen waar de gemeente borg of garant voor staat, is het totaalbedrag van de geborgde of gegarandeerde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Personeelskosten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg
van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende
arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in
het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks
vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.
Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en de verlofaanspraken.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening Berkelland 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties en de baten en lasten van de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet; ·
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 9 december 2025 door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium worden overschrijdingen van de lasten als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
      5.3.1. Er is sprake van een overschrijding van de lasten waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
      5.3.2. Er is sprake van een overschrijding van de lasten op een open-einde regeling.
      5.3.3. Er is sprake van een afwijking van de baten
      5.3.4. Er is sprake van een onderschrijding van de lasten
      5.3.5. Er is sprake van een onderschrijding van kredieten
      5.3.6. Er is sprake van een afwijking in de toevoeging aan of onttrekking uit de reserves.
      5.3.7. Acceptabele afwijkingen worden door de raad geautoriseerd op basis van de toelichting in de jaarstukken. Daarmee worden deze afwijkingen rechtmatig.
    - Aan het M&O criterium wordt in de te controleren processen van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) aandacht geschonken. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV en onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat: Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 3,200 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  Een rapporteringstolerantie van € 77.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	631	248
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	**631**	**248**

Verloopoverzicht immateriële vast activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2025:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio							0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	248	383					631
Bijdragen aan activa in eigendom van derden							0
Totaal	**248**	**383**	**0**	**0**	**0**	**0**	**631**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1.0 Investeringen met een economisch nut	48.317	50.327
A.1.2.2.0 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	36.493	34.311
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	35	38
A.1.2.1.1 Investering met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden geheven	41.611	38.203
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	**126.456**	**122.879**

Verloopoverzicht erfpachtgronden (x 1.000)

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden in 2025
weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Erfpachtgronden	38				3		35
Totaal	**38**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**35**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden/	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	4.439			107			4.332
Gronden en terreinen, dekking door heffingen	68						68
Woonruimten	249			249			0
Woonruimten, dekking door heffingen							
Gebouwen	38.682	442	207	1.392	90		37.435
Gebouwen, dekking door heffingen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	326			-5			332
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, dekking door heffingen	36.461	5.046		1.839	153		39.515
Vervoermiddelen	1.775	53	15	280			1.534
Machines, apparaten en installaties	966	305	55	607			608
Machines, apparaten en installaties, dekking door heffingen							
Overige materiële vaste activa	577	188	100	180			486
Overige materiële vaste activa, dekking door heffingen	1.674	549		195			2.028
Strategische gronden (voormalig NIEGG)	2.999	277					3.276
Strategische gronden (voormalige Gronde en hulpstoffen)	314						314
Totaal	**88.530**	**6.860**	**377**	**4.844**	**243**	**0**	**89.928**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen							0
Gebouwen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	34.273	3.250	109	908	60		36.446
Machines, apparaten en installaties	5			1			4
Overige materiële vaste activa	34	13		3			44
Totaal	**34.312**	**3.263**	**109**	**912**	**60**	**0**	**36.493**

Financiële vaste activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	6.233	6.363
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.019	3.401
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	**9.324**	**9.836**
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.959	22.970
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	8.679	8.213
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	504	537
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	**32.142**	**31.719**
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	3.761	4.060
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	**3.761**	**4.060**
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	**45.227**	**45.615**

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 1-1-2025	Mutatie activasoort	Vermeerderingen	Vemideringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan:								0
Deelnemingen	6.363			130				6.233
Gemeenschappelijke regelingen	72							72
Overige verbonden partijen	3.401		1.331	1.713				3.019
Subtotaal	**9.836**	**0**	**1.331**	**1.843**	**0**	**0**	**0**	**9.324**
Leningen aan:								
Openbare lichamen (art. 1 Fido)	537			33				504
Woningbouwcorporaties								
Deelnemingen	22.970			10				22.959
Overige verbonden partijen	8.213		1.659	1.193				8.679
Subtotaal	**31.720**	**0**	**1.659**	**1.236**	**0**	**0**	**0**	**32.142**
Overige langlopende leningen	4.060		3	302				3.761
Uitzettingen in schatkist > 1 jaar								
Uitzettingen Nederlands Schuldpapier > 1 jaar								
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar								
Subtotaal	**4.060**	**0**	**3**	**302**	**0**	**0**	**0**	**3.761**
Totaal	**45.616**	**0**	**2.993**	**3.381**	**0**	**0**	**0**	**45.227**

Kapitaalverstrekkingen aan:
De investeringen en aflossingen bij kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de SVn voor verschillende regelingen.
Leningen aan:

Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de SVn leningen uitstaat.
Overige langlopende leningen:
De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op in het verleden verstrekte woningfinanciering aan personeel.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.1 Voorraden		
300100 Voorr.onderh. werk,waaronder bouwgr.in exploitatie	1.428	1.906
300109 Voorz.voorr.onderh.werk,w.o.bouwgr.in expl	-275	-252
300200 Voorraden,gereed product en handelsgoederen	100	100
Totaal A.2.1 Voorraden	**1.253**	**1.754**

De betaalde rente over het vreemd vermogen wordt jaarlijks naar rato toegerekend aan de vervaardigingskosten van de voorraden Bouwgrond in exploitatie en maakt daarmee onderdeel uit van de geactiveerde boekwaarde van de complexen. De toerekening vindt plaats op basis van de omslagrente.
Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)
De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedraagt per 31 december 2025 € 1.381.401. Van het verloop in 2025 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde 1-1-2025	Uitgaven	Inkomsten	Resultaatneming (winst = -)	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025	Balans per 31-12-2025 (BW-Vzg)
Bedrijventerreinen					0		0
Kiefte 4 Eibergen	1.647	54	279	37	1.458		1.458
Everskamp Ruurlo	514	16	341		189	275	-86
					0		0
Woongebieden					0		0
Zwilbroekseweg/Rekkenseweg Eibergen	-74	22		52	0		0
KTV Eibergen	-11				-11		-11
Vonderman Noordijk	-53			52	0		0
Olland Rietmolen	-20			20	0		0
De Mölle Haarlo	-45				-46		-46
De Heuver Gelselaar	-46			5	-42		-42
Leusinksbrink Ruurlo	-17	1	9	12	-13		-13
Elbrink De Heure Borculo	-144	39		105	0		0
Elbrink Leenkamer Borculo	157	19	851	522	-154		-154
Totaal onderhanden werk	**1.906**	**151**	**1.481**	**806**	**1.381**	**275**	**1.106**

Boekwaarde per 31 december 2025 na verwerking resultaat	1.381
Raming nog te maken kosten [1]	1.338
Raming nog te verwachten opbrengsten	4.036
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	1.316

[1]: Dit betreft de raming van kosten exclusief de rentelast over de verwerking van tussentijdse winstnemingen vanaf 2025. Dit effect is bij het Meerjarenperspectief grondexploitaties 2026 meegenomen. Bij benadering bedragen de toekomstige rentelasten over de hogere boekwaarden als gevolg van winstneming € 4.000. Gerekend is met 0,25% rente over de boekwaarden per 1 januari.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	11.347	10.605
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	13.416	12.332
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.896	3.128
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd< 1 jaar	125	0
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**26.784**	**26.065**

Het brutobedrag aan openstaande vorderingen is € 26.960.000. Het bedrag van de openstaande vorderingen bestaat voor een groot deel (€ 9,2 miljoen) uit nog te ontvangen btw compensatiefonds. Voor voorziening dubieuze debiteuren is een bedrag opgenomen van € 431.000.

Drempelbedrag Schatkistbankieren

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder. Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. In onderstaand overzicht is deze aanpassing zichtbaar in de toegenomen ruimte onder het drempelbedrag. Berkelland is in 2025 onder deze drempel gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (€ x 1.000)					
(1)	Drempelbedrag =(4b) x 0,02+ (4c) x 0,002 met een minimum van € 1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen (tweede halfjaar)			2.936	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden ((5a)/(5b))	237	236	200	210
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.699	2.700	2.736	2.726
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	146.785			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	146.785			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat groter is dan € 500 miljoen				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	21.350	21.453	18.445	19.286
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
+ A.2.3.1.01 Kassaldi	1	2
+ A.2.3.1.02 Banksaldi	147	134
Totaal	**148**	**136**

Overlopende Activa

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	0	0
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	745	543
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	101	236
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.340	2.206
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**

Afrekening en bandbreedte in relatie tot de Regionale Inkoop
Per zorgaanbieder wordt afgerekend per sub-segment over het totaal van de afgenomen zorgplekken (van alle gemeenten) buiten de bandbreedte. Dit is een saldo van meer- en minderafnames per gemeente, dat onderling zal moeten worden verrekend. De afrekening buiten bandbreedte betekent dat ingeval van minderafname buiten de (onderkant van de) bandbreedte de aanbieder het te veel ontvangen voorschot terugbetaalt. Omgekeerd ontvangt de aanbieder een aanvullend bedrag bij een grotere afname buiten de (bovenkant van de) bandbreedte. Er is dus sprake van een onzekerheid. In welke mate deze situatie zicht voordoet is pas vast te stellen op het moment van afrekening van het leveringsjaar met de zorgaanbieder.
Hieronder een specificatie van de mutaties in de overlopende activa in 2025.

A.2.4.0.0 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

A.2.4.0.1 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Rijk	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
E03: Sanering verkeerslawaai		7		7
H35B: Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	192	129	192	129
J32: Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	351		351	0
J17: Realisatiestimulans 2025		609		609
Totaal	**543**	**745**	**543**	**745**

A.2.4.0.2 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Provincie Gelderland: Needseweg	48			48
Provincie Gelderland: Dorpendeal Beltrum	28			28
Provincie Gelderland/8RHK: Transformatievisie Oudestraat 2030 Neede	160		160	0
ZonMW: Gewoon Doen		25		25
Totaal	**236**	**25**	**160**	**101**

A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Afrekening ODA	1.415
Vooruitbetaalde bedragen regionale inkoop	996
Nog te verhalen rente geldleningen	604
Beijk grond Everskamp	165
Fijnder afrekening	138
Verpact afrekening '23 en '24	134
Wachtgeld Wethouders	115
Rioolheffing 2024	107
Subsidie Het Timpke	100
Verkoop grond	99
Verkoop grond	96
Rioolheffing 2025	89
VPB	62
Fijnder detacheringsvergoeding	37
Toeristenbelasting	-33
Correctie huur Wensink	28
Incident Friesland Campina 2025	25
Raet 2025	24
BTW voorheffing	23
Credit jeugdbijdrage	22
Huur Simmelink	20
Overige posten	41
Totaal	**4.340**

Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
Algemene reserve	28.938	26.320
Bestemmingsreserves:		
Overige bestemmingsreserves	75.863	72.245
Gerealiseerd resultaat	8.479	8.089
Totaal	**113.279**	**106.654**

Verloopoverzicht reserves

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 1-1-2025	Bestemming resultaat	Toevoegingen	Onttrekkingen	Verminderingen ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve	26.320	2.918		300		28.938
Bestuurlijke claims	25.308	2.210	11.214	3.850	434	34.448
Egalisatiereserve investeringen	10.950		587		219	11.318
Algemene reserve bouwgrondexploitaties	6.296	-2.918	262	1.750		1.890
Onderhoud wegen	764	1.580		760		1.583
Onderwijshuisvesting	18.342	2.150	207	1.425		19.274
Sportvastgoed	10.586	2.150	231	5.617		7.350
Totaal	**98.565**	**8.090**	**12.501**	**13.703**	**653**	**104.801**
Gerealiseerd resultaat						8.479
Totaal						**113.280**

Onder 'Bestemming resultaat' staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve
Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Bestuurlijke claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Sportvastgoed
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen en afwaarderingen van sportvastgoed.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Voorziening pensioenen wethouders	4.573	834		325	5.083
Wachtgeld wethouders	141		28	63	49
Voorziening RVU	95	283	142		236
Voorziening RVU SW		109			109
Voorziening spaarverlof	624	120		41	703
Voorziening riolering	6.310	573			6.883
Voorziening afval	544		244		300
Totaal	**12.287**	**1.919**	**414**	**429**	**13.363**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Voorziening riolering

Op basis van het vastgestelde watertakenplan is sprake van een art. 44.2 voorziening (voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden). De voorziening heeft als doel tarief egalisatie. Voor- en nadelen in een jaar worden verrekend met de voorziening.

Voorziening afval

Op basis van een stellige uitspraak van de commissie BBV is de egalisatiereserve afval omgezet naar een voorziening. De voorziening is er voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van een voorziening zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
-binnenlandse banken overige financiële instellingen	49.614	52.262
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**49.614**	**52.262**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het afgelopen jaar.

	Saldo 1-1-2025	Vermeerderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhandse leningen				0
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				0
- binnenlandse banken en overige financiële instelleningen	52.262		2.648	49.614
- binnenlandse bedrijven				0
- overige binnenlandse sectoren				0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				0
Door derden belegde gelden				0
Waarborgsommen				0
Vooruitontvangen bedragen > 1 jaar				0
Totaal	**52.262**	**0**	**2.648**	**49.614**

Onderhandse leningen:
De totale rentelast voor 2025 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt €1.135.716. In 2024 hadden we een rentelast van € 1.184.500.

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen	0	0
P.2.1.2 Banksaldi	27	27
P.2.1.3 Overige schulden	6.869	7.248
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**6.895**	**7.275**

Overlopende passiva

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	129	153
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	13.864	13.786
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.617	2.062
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	5.921	6.014
Totaal P.2 Vlottende Passiva	**22.532**	**21.299**

Vooruit ontvangen bedragen

Hieronder een verloopoverzicht van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
EUCF: Europese duurzame transitie	60			60
Europees project P10	93		24	69
Totaal	**153**	**0**	**24**	**129**

P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
B2: Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-16	16	63	-63
D8: Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	239	461	474	226

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
D14: Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	173		84	89
D23: Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	220		220	0
E3: Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	83	28	111	0
E44B: Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	763		133	630
E84: Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	478		13	465
E120: Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030		813		813
G10: Wet inburgering 2021 Gemeentedeel 2024	574		203	371
G13: Onderwijsroute deel gemeente 2024	-9	37	28	0
G3B: Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) deel openbaar lichaam 2024	59		59	0
G4B: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) deel openbaar lichaam 2024	200		200	0
H4: Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025		53	53	0
H30: Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	0	807	726	81
H32: Regeling specifieke uitkering noodfonds Energie Openbare Zwembaden	258		258	0
J9: Specifieke uitkering woningbouwimpuls	1.962	28	88	1.902
J18: Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	0	253		253
J32: Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	346		91	255
J55: Aanpak energiearmoede	620		428	193
J94: Regeling eigenaar-bewoner specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van en woningen van verenigingen van eigenaren, woonverenigingen en woon coöperaties in het Nationaal Isolatieprogramma	4.776	2.224	384	6.616
J97: Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	0	14		14
J209: Meerjarige regeling huisvesting aandachtsgroepen	28		2	26
K28: Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	2.180	93	524	1.749
L6: Regeling specifieke uitkeringen uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	25			25
M16: Bekostingingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	4.949	4.850	99
M30: Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen	0	120		120
Totaal	**12.959**	**9.896**	**8.992**	**13.864**

P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
8RHK: Heerlijk thuis in huis	32		32	0
COA: minderjarigen	11			11
Gemeente Doetinchem: bijdrage mobiele brigade 2025	0	46		46
ODA: subsidie Bodemtaken	31		11	20
POHO Vrijetijdseconomie	334	326	403	257
Provincie Gelderland: J47B: Volkshuisvesting	1.286		120	1.166
Provincie Gelderland: Behoud Café Kerkemeijer Rekken	112	48		160
Provincie Gelderland: Biodiversiteit en Landschap 2024-2028	0	66	15	51
Provincie Gelderland: Centrumplan/Pro Wonen/Spoorstraat	16		20	-4
Provincie Gelderland: Fasttrack Combischaper Varkens Gelderland	72			72
Provincie Gelderland: Gedenkbos	21			21
Provincie Gelderland: Landschap Berkelland	29		6	24
Provincie Gelderland: Landschapsregeling	5			5
Provincie Gelderland: Toezicht en handhaving	13			13
ZonMW: project BOOG	0	840	154	686
ZonMw: Gewoon Doen	100		100	0
Provincie Overijssel Deltaprogramma zoetwater	109		20	89
Totaal	**2.171**	**1.326**	**881**	**2.617**

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
P.2.2.0.4 Verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten				Saldo 31-12-2025
Nog te betalen rente geldleningenmodule				979
Gereserveerd IKB				81
Loonheffing				27
BTW aangifte				370
Netto salarissen				53
2025 ZIN Jeugd				242
Termijn 7 Nieuwbouw Simmelink				229
Friesland Campina/Domo inz. Stationsweg				178
Vergoeding oud papier				300
Facturen Remondis en Joulz				142
Facturen Loorsteeg (ProRail)				117
Factuur Vitens meeliftvergoedign				44
Factuur Liander				42
Factuur Graafschapcollege				38
Correctie ondernemersfonds				26
High five Development locatie Mensink				25
2030 ZIN WMO				89
2025 ZIN Jeugd, Entrea Lindenhout				12
Facturen medisch afval				10
Vergoeding bibliotheek corona				10
Facturen Fijnder				92
Facturen bijdrage ODA				543
Onverschuldigd/ niet te ontvangen				7
Overige posten				2.266
Totaal				**5.922**

Toelichting overzicht van baten en lasten

Korte toelichting overzicht van baten en lasten

Programma Onze aantrekkelijke leefomgeving
Van het op 9 december beschikbaar gestelde budget voor de bodemsanering Kronenkamp is in 2025 nog niets uitgegeven. Dit leidt tot lagere lasten en een toevoeging aan de reserve. Voor riolering is er sprake van lagere lasten die gecompenseerd worden met de voorziening riolering.
Programma Passend wonen
Het resultaat op dit programma vloeit voort uit de bijdrage uit de grondexploitaties aan de exploitatie. Deze bijdrage is opgenomen in fase 1 van de bezuinigingen.
Programma Vitaal Platteland
Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij een inschatting is gemaakt van de lasten in het begrotingsjaar. De inschatting is in veel gevallen hoger dan de werkelijke uitgaven om te voorkomen dat budgetoverschrijdingen plaatsvinden. In overeenstemming met het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Nieuwe energie
Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij een inschatting is gemaakt van de lasten in het begrotingsjaar. De inschatting is in veel gevallen hoger dan de werkelijke uitgaven om te voorkomen dat budgetoverschrijdingen plaatsvinden. In overeenstemming met het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Een toekomstbestendig sociaal domein
Voor de Wmo gaan we uit van het VNG voorspelmodel. We zagen in 2025 een veel minder snelle stijging van de lasten op het onderdeel ondersteuning dan op basis van het model mocht worden verwacht. Bij de jeugd ontstaat een voordeel door een lager gebruik van de hoog complexe zorg.

Een aanvrager van een voorziening zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op de grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en daarom niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het college van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2024 is voor € 430.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.
Programma Sport en cultuur bewegen je!
Er is sprake van hogere lasten door het onderhoud van de atletiekbaan in Eibergen.

Programma Werken en leren
De lasten komen goed overeen met de ramingen. Er is sprake van een overschrijding bij Fijnder. Daarnaast zijn de rentelasten hoger door de afschrijving van boekwaarden van scholen. Hier tegenover staat wel een onttrekking aan de reserves.

Programma Veiligheid
De lasten zijn hoger als gevolg van de afrekening met de ODA. Dit komt gedeeltelijk doordat wij meer advies vroegen dan vooraf was ingeschat en gedeeltelijk door het negatieve resultaat van de ODA.

Programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering
De aangepaste regels rondom de berekening van de pensioenen van de wethouders zorgt in dit programma voor een overschrijding.
Overzicht van Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

We hebben meer algemene uitkering ontvangen dan verwacht. Gedeeltelijk ging het om nabetalingen over 2023 en 2024. Gedeeltelijk ging het om de bijdrage die in de decembercirculaire bekend is gemaakt.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg	17.000.000	Jaarlijks verlengd
Contracten WMO	14.000.000	Jaarlijks verlengd
SBPost BV	90.000	Jaarlijks verlengd
Wolters Kluwer bv	75.000	Jaarlijks verlengd
Oliehandel Kusters	150.000	2025
Kwiek	90.000	2026
Graafschap College Sector Educatie & Participatie	223.143,99	2026
Stichting Sport Federatie Berkelland	350.000	2026
Stichting Culturije	450.000	2026
Roelofs BV	3.200.000	2026
PQR BV	1.599.000	2027
ARP Nederland B.V.	250.000	2027
Seesing	360.000	2028
Nedvang bv	99.999	2029
Barbon Insurance Brokers BV	360.000	2029
Vitam bv Catering	115.000	2030
Cone Nederland bv (Optisport)	700.000	2034
Kringloop Aktief	347.000	2035
AGEM Gemeentelijke Energie bv	830.000	Onbepaald/aandeelhouder
Twente Milieu	2.700.000	Onbepaald/aandeelhouder
Centric Netherlands BV	415.000	Onbepaald
GBTwente	1.200.000	Onbepaald
YouForce	190.000	Onbepaald

Overig niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Oorspronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borgstellingen	Restant borg 1-1-2025	Restant borg 31-12-2025
Woningbouw	699.212	537.146	16,1%	85.703	124.613
Hypotheken	1.533	189	51,7%	97	34
De Laarberg	9.500	9.500	50,0%	4.750	3.500
Plaatselijke instellingen	5.882	1.149	91,6%	1.052	664
Totaal	**716.127**	**547.984**		**91.602**	**128.811**

Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en daarom niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het college van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2025 is voor € 430.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Omschrijving (toelichting)

1. € 168.000 programma sport en cultuur. Betreft grotendeels investeringen sportterreinen. Dit is een deel gedekt uit SPUK's. Van deze overschrijding resteert € 77.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan.
2. € 582.000 op programma werken en leren. Betreft grotendeels afschrijving onderwijshuisvesting (sloop, afboeken boekwaarde) ten laste van reserves conform afspraak. Omdat hier baten tegenover staan is de overschrijding acceptabel.
3. € 512.000 programma veiligheid. Betreft voornamelijk extra lasten voor de ODA. Van deze overschrijding resteert € 362.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen directe inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan. De extra inkomsten uit bouwleges op het programma wonen hebben we bij de beoordeling van het acceptabele deel buiten beschouwing gelaten omdat we daarvan niet 1 op 1 kunnen bepalen dat ze direct gerelateerd zijn aan de uitgaven.
4. € 1.043.000 programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering. Betreft grotendeels het treffen van (aanvullende) pensioenvoorzieningen zoals voorgeschreven in verband met het overgaan van pensioenaanspraken bestuurders naar het ABP. Dit beschouwen we als een acceptabele afwijking wegens het een open-einde karakter (niet beïnvloedbaar door het college) van de regeling.
5. € 150.000 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Betreft onder andere energielasten leegstaande gebouwen. Overschrijding is acceptabel omdat er extra baten tegenover staan

Exploitatie	2025 (Gewijzigd)	Realisatie 2025	Verschil
060 Sport en Cultuur	-7.117	-7.285	168
070 Werken en leren	-31.130	-31.712	582
080 Veiligheid	-6.052	-6.564	512
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	-27.114	-28.157	1.043
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-2.180	-2.330	150
Gerealiseerd resultaat	**-73.593**	**-76.048**	**2.455**

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 9 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3,200 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3,348 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3,200 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.069 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen.

- Begrotingsonrechtmatigheden ten bedrage van per saldo € 2,508 miljoen.
- Onrechtmatigheden als gevolg van het voorwaardencriterium, met name het niet naleven van de aanbestedingsgrens bij inkopen, van per saldo € 0,840 miljoen.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)

In de begroting 2025 zijn de incidentele lasten van groter dan € 150.000 benoemd. Het gaat om de volgende onderdelen:
Lasten gedekt door onttrekking uit de reserves.

- Leader betreft onze cofinanciering in eenmalige subsidietrajecten uit Leader Achterhoek.
- Subsidieregeling asbestdaken, beschermingspakket, vouchers hebben allen betrekking op de sanering van asbest. Wij zien dit als incidentele lasten omdat uiteindelijk alle asbest gesaneerd zal zijn. Dit vraagt wel een lange adem.
- Biodiversiteit betreft eenmalige subsidies ter stimulering van de biodiversiteit in de gemeente.
- Motie bomen en kleine bossen betreft het eenmalig beschikbaar stellen van een boom aan iedere Berkellander.
- Multifunctionele ontmoetingsplekken betreft een tijdelijke subsidie tot 2026.
- Tijdelijke huisvesting ontheemden betreft een bijdrage in de realisering in extra tijdelijke opvangmogelijkheden.

Lasten niet gedekt uit reserves.

- Regiodeal betreft de cofinanciering voor de gesloten Regiodeal Achterhoek die een beperkte looptijd heeft.

In het onderstaande overzicht van incidentele baten en lasten is er geen ondergrens gehanteerd. Dit om de aansluiting met het resultaat 2025 goed mogelijk te maken.

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
	bedragen *€ 1.000				
Onze aantrekkelijke leefomgeving					
Wijk- en kerngericht werken		-36		36	
Begraafrechten	74			74	Meer begravenissen in 2025
Riolering		89		-89	Meer onderzoekskosten
Afval		41		-41	
Onderhoud infrastructuur		31		-31	
Onderhoud openbaar groen	40	-20		60	M.n. door verkoop groenstroken
Materieel		53		-53	Hogere kosten voor brandstof en onderhoud
Onderhoud wegen	760	760	Reserve	0	
Dorpendeal Gelselaar	40	40	Reserve	0	
NABO Loorsteeg	400	400	Reserve	0	
Noaberfonds	40	40	Reserve	0	
Groot onderhoud gemeentewerf	25	25	Reserve	0	
Vrijval Huenderstr./Beukenln	138	138	Reserve	0	
Wildbaan wegen	15	15	Reserve	0	
Verontreiniging Kronenkamp	-300	-300	Reserve	0	
Publieke mobiliteit	-79	-79	Reserve	0	
Passend wonen					
Bouwleges	408			408	Zie toelichting grootste verschillen
Onderzoekskosten wonen		-26		26	
Heerlijk thuis in huis	90	90	Reserve	0	
Initiatieven nieuwbouw woningen	146	146	Reserve	0	
Realisatiesubsidie 2025	-609	-609	Reserve	0	
Neede Noord Oost VHF	36	36	Reserve	0	
GREX	-347	-347	Reserve	0	
Neede Noord Oost integrale aanpak	15	15	Reserve	0	
Leef Borculo	15	15	Reserve	0	
WoningbouwImplus	62	62	Reserve	0	
Maalderij Rietmolen	125	125	Reserve	0	

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
Tiny houses	-20	-20	Reserve	0	
Vitaal platteland				0	
Plattelandsvernieuwing		-16		16	
Grondruil spoor Ruurlo	29			29	
Natuur- en landschapsbeheer		-12		12	
Toerisme en recreatie		-13		13	
Sloopbonus	-146	-146	Reserve	0	
Kavelruil Stelselkamp	-155	-155	Reserve	0	
Projecten vrijetijd	70	70	Reserve	0	
Asbestsanering	45	45	Reserve	0	
Meer bomen	148	148	Reserve	0	
Project Leader	24	24	Reserve	0	
Biodiversiteit	58	58	Reserve	0	
Verhaal van Berkelland	25	25	Reserve	0	
Nieuwe energie					
Bijdrage CDOKE	129	-105		234	Zie toelichting grootste verschillen
Subsidie energietransitie	13			13	
Verrekende btw		-30		30	
Project gemeente als voorbeeld	14		Reserve	14	
Controle maatregelen duurzaamheid	95	95	Reserve	0	
Een toekomstbestendig sociaal domein					
Inburgering		-58		58	Lagere loonkosten
Inclusie		-44		44	
Opvang Oekrainers		-17		17	
Sterke sociale basis		-199		199	Zie toelichting grootste verschillen
WMO		-649		727	Zie toelichting grootste verschillen
Jeugd		-174		249	Zie toelichting grootste verschillen
Sensire Oekraïners	45	45	Reserve	0	
Arbeidstoeleiding	162	162	Reserve	0	
Nieuwe Regionale inkoop	237	237	Reserve	0	
Exploitatie Oekraïners	363	363	Reserve	0	
Team Zorg en Veiligheid	30	30	Reserve	0	
Versterking cliëntondersteuning	17	17	Reserve	0	
Jeugd GGZ AMV-ers Rekken	69	69	Reserve	0	
Regionale samenwerking SD	43	43	Reserve	0	
Overlast asielzoekers	-25	-25	Reserve	0	
Sport en cultuur					
Ondersteuning sportverenigingen		-17		17	
Monumentensubsidies	64			64	Subsidies voor instandhanden monumenten
Vervanging atletiekbaan		70		-70	Hogere aanbesteding
Exploitatie zwembaden		71		-71	Indexatie bijdrage
Vrijval afschrijvingslasten	-231	-231	Reserve	0	
Onderzoek binnenzwembaden	32	32	Reserve	0	
Lokale cultuur voorzieningen	18	18	Reserve	0	
Boekwaarde Rietmolenseweg	242	242	Reserve	0	
Subsidie Lokale omroep	60	60	Reserve	0	
Nieuwe bibliotheek Borculo	240	240	Reserve	0	
Werken en leren					

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
Huisvesting scholen		14		-14	
Fijnder		-250		250	Zie toelichting grootste verschillen
Vervoerkosten SW		35		-35	
Stimuleren bedrijven		-23		23	
Electra markten		18		-18	
Lokale aanpak schuldhulpverlening		-36		36	Andere prioriteiten gesteld
BBZ	-55			-55	Lagere bijdrage ministerie
Energietoeslag	103	103	Reserve	0	
City branding	55	55	Reserve	0	
Grondexploitaties bedrijven	85	85	Reserve	0	
Oudestraat Neede	152	152	Reserve	0	
Boekwaarde Wereldboom	31	31	Reserve	0	
Sloop en boekwaarde Simmelink	282	282	Reserve	0	
Vrijval afschrijvingslasten	-185	-185	Reserve	0	
Samen Veilig					
Groot onderhoud gebouwen		-102		102	Vertraging uitvoering onderhoud
ODA		516		-516	Zie toelichting grootste verschillen
VNOG		-37		37	
Informatieveiligheid		-15		15	
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering					
Wethouders pensioenen		301		-301	Zie toelichting grootste verschillen
Overige kosten gemeenteraad		-38		38	
Vergoeding gemeenteraad		-36		36	
Verkiezingen		19		-19	
Fractievergoeding		-15		15	
Accountantskosten		-13		13	
Leges burgerzaken	-24			-24	
DVO Fijnder	-91			-91	Er is minder inzet gepleegd voor deze GR
Eenmalige afschrijving ICT		96		-96	We hebben veel kleine investeringen gehad
Eenmalige afschrijving materieel		48		-48	
Facilitaire zaken		21		-21	
Huisvestingkosten		47		-47	
Personele kosten		25		-25	
Hybride werken	-245	-245	Reserve	0	
Thuiswerkregeling	13	13	Reserve	0	
Project WOO	-103	-103	Reserve	0	
Visie dienstverlening	19	19	Reserve	0	
Organisatieontwikkeling	-143	-143	Reserve	0	
Implementatie Omgevingswet	219	219	Reserve	0	
Herinrichting Publiekswinkel	-587	-587	Reserve	0	
Meldpunt Openbare Ruimte vrijval	70		Reserve	70	Voorziening reeds gerealiseerd
Overdracht pensioenen wethouders	250	250	Reserve	0	
Inzet ICT-medewerker	40	40	Reserve	0	
Project Weerbaarheid	-200	-200	Reserve	0	
Groot onderhoud gemeentehuis	84	84	Reserve	0	
Regiodeal	-357	-357	Reserve	0	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				0	
Korte rente	24			24	
Energie gebouwen		116		-116	Hoge lasten voor Beuken- en Herenlaan

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025	Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
OZB	19		19	Zie toelichting grootste verschillen
Toeristenbelasting	28		28	
Proceskosten WOZ-waarden		-35	35	Zie toelichting grootste verschillen
Algemene Uitkering	1.106		1.106	Zie toelichting grootste verschillen
Vennootschapsbelasting		-107	107	Voordelige afrekening over 23 en 24
Algemene baten en lasten		62	-62	
Diverse kleinere verschillen		38	-38	
Totaal incidentele baten en lasten	**3.379**	**1.119** 2.260	2.260	
Structureel:				
OZB	400		400	Zie toelichting grootste verschillen
Proceskosten WOZ-waarden	100		100	Zie toelichting grootste verschillen
Totaal structurele baten en lasten	500	0	500	

Totaal incidenteel	2.260
Totaal structureeel	500
Voorspeld resultaat slotwijziging	5.720
Resultaat 2025	8.480

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Het dagelijks bestuur van Fijnder gaat het algemeen bestuur voorstellen het resultaat over 2025 uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Het gaat voor Berkelland om een bedrag van € 341.000.
Van de belastingdienst hebben we een beschikking ontvangen waaruit blijkt dat we € 21.000 aan teveel betaalde loonbelasting voor SW'medewerkers terug mogen ontvangen.

Overzicht taakvelden

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.1 Bestuur	**-3.448**	**28**	**0**	**0**	**-3.420**
0.10 Mutaties reserves	**0**	**0**	**5.599**	**-3.745**	**1.854**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**-8.479**	**-8.479**
0.2 Burgerzaken	**-1.300**	**1.006**	**0**	**0**	**-294**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-54**	**4**	**0**	**0**	**-51**
0.4 Overhead	**-23.015**	**2.613**	**0**	**0**	**-20.403**
0.5 Treasury	**-1.233**	**3.141**	**0**	**0**	**1.908**
0.61 OZB woningen	**-574**	**7.531**	**0**	**0**	**6.957**
0.62 OZB niet-woningen	**-11**	**4.527**	**0**	**0**	**4.517**
0.64 Belastingen overig	**-23**	**219**	**0**	**0**	**196**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**-203**	**104.672**	**0**	**0**	**104.469**
0.8 Overige baten en lasten	**-265**	**243**	**0**	**0**	**-22**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-18**	**0**	**0**	**0**	**-18**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-3.247**	**145**	**0**	**0**	**-3.102**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**-1.149**	**178**	**0**	**0**	**-971**
2.1 Verkeer en vervoer	**-9.826**	**909**	**0**	**0**	**-8.917**
2.2 Parkeren	**-59**	**16**	**0**	**0**	**-43**
2.4 Economische havens en waterwegen	**-1**	**0**	**0**	**0**	**-1**
3.1 Economische ontwikkeling	**-282**	**4**	**0**	**0**	**-278**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**-872**	**626**	**0**	**0**	**-247**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-261**	**82**	**0**	**0**	**-179**
3.4 Economische promotie	**-1.014**	**977**	**0**	**0**	**-37**
4.1 Openbaar basisonderwijs	**-224**	**0**	**0**	**0**	**-224**
4.2 Onderwijshuisvesting	**-2.325**	**20**	**0**	**0**	**-2.305**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-1.672**	**558**	**0**	**0**	**-1.115**
5.1 Sportbeleid en activering	**-2.625**	**248**	**0**	**0**	**-2.377**
5.2 Sportaccommodaties	**-1.193**	**252**	**0**	**0**	**-941**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-563**	**0**	**0**	**0**	**-563**
5.4 Musea	**-622**	**66**	**0**	**0**	**-556**
5.5 Cultureel erfgoed	**-154**	**26**	**0**	**0**	**-129**
5.6 Media	**-1.513**	**291**	**0**	**0**	**-1.222**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-4.854**	**122**	**0**	**0**	**-4.732**

Exploitatie	Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.371	6.578	0	0	-2.793
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-64	0	0	0	-64
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-5.330	0	0	0	-5.330
6.3 Inkomensregelingen	-15.490	12.379	0	0	-3.110
6.4 WSW en beschut werk	-12.637	1.345	0	0	-11.292
6.5 Arbeidsparticipatie	-315	0	0	0	-315
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.035	122	0	0	-1.913
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-11.808	431	0	0	-11.377
6.712 Begeleiding (WMO)	-188	0	0	0	-188
6.713 Dagbesteding (WMO)	-7	0	0	0	-7
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-2.501	0	0	0	-2.501
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.784	0	0	0	-8.784
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-61	0	0	0	-61
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3.674	0	0	0	-3.674
6.791 PGB WMO	-318	0	0	0	-318
6.792 PGB Jeugd	-207	0	0	0	-207
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	592	0	0	592
6.821 Jeugdbescherming	-1.517	0	0	0	-1.517
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-373	0	0	0	-373
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-420	-37	0	0	-457
7.1 Volksgezondheid	-2.280	0	0	0	-2.280
7.2 Riolering	-6.216	7.807	0	0	1.591
7.3 Afval	-4.514	4.553	0	0	39
7.4 Milieubeheer	-3.072	704	0	0	-2.368
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-337	343	0	0	5
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.392	271	0	0	-1.121
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-668	1.348	0	0	680
8.3 Wonen en bouwen	-4.952	2.823	0	0	-2.129
Gerealiseerd resultaat	-161.134	167.759	5.599	-12.224	0

WNT

Regeling bezoldingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de gemeente Berkelland is € 246.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Hieronder een overzicht m.b.t de leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1.000	J.A. Satijn	J. Jonker
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2025	1/1 - 31/12	1/1- 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	116.518	135.803
Beloningen betaalbaar op termijn	18.548	22.230
Subtotaal	135.066	158.033
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t
Bezoldiging	135.066	158.033
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024		
Duur dienstverband	1/1- 31/12	13/5-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging 2024		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	110.478	81.525
Beloningen betaalbaar op termijn	17.874	13.522
Totaal bezoldiging 2024	128.353	95.047
Individueel WNT-maximum 2024	233.000	148.331
Bezoldiging	128.353	95.047

Overzicht kredieten

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Begroot			Tot begrotingsjaar			Realisatie 2025			Restant		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Wegen (of Openbare ruimte)												
010.010 Transformatie Oudestraat	-3.005	1.000	-2.005	-2.736	800	-1.936	-330		-330	61	200	261
010.030 Busplein Neede	-314	-20	-334	-29	-20	-49	-140		-140	-145	0	-145
010.050 Herinrichting: Van Bevervoordestraat Gelselaar	-55		-55			0			0	-55	0	-55
010.070 Inrichting oud Tracé N18 vanaf Steinkampswg Eibrg	-944		-944	-80		-80			0	-864	0	-864
010.080 Voorbereiding herinrichting N18 kern Eibergen	-200		-200			0			0	-200	0	-200
010.090 Aankoop openbare ruimte Maalderij Rietmolen	-125		-125	-100		-100	-43	3	-40	18	-3	15
010.150 Revitalisering Centrum Borculo(K)	-442	0	-442	-50		-50	-279	25	-254	-113	-25	-138
010.160 Reconstructie Stationsweg Borculo(K)	-501	501	0	-501	501	0	-33	33	0	33	-33	0
010.170 Vervanging 3 verkeersregelinstallaties	-454		-454			0			0	-454	0	-454
010.180 Vervanging openbare verlichting langs oude N18	0		0			0	-146		-146	146	0	146
010.190 Verkeersplateau oude Diepenheimseweg - Rotmansdiekske	0		0			0			0	0	0	0
010.210 Aanpassing Klaashofweg/Schoppenstaestraat	-138		-138			0			0	-138	0	-138
010.220 Tiny houses Eibergen	-350		-350	-41		-41	-53	0	-53	-256	0	-256
010.240 Uitbreiding woonwagenstandplaatsen Borculo/Ruurlo	-600	3	-597			0	-49	2	-47	-551	1	-550
010.250 Gronden nabij gemeentewerf Borculo	-280		-280			0	-277		-277	-3	0	-3
010.260 Actief grondbeleid	-2.000		-2.000			0			0	-2.000	0	-2.000
Totaal 010 Wegen (of Openbare ruimte)	-9.408	1.484	-7.924	-3.537	1.281	-2.256	-1.350	63	-1.287	-4.521	140	-4.381
020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte												
020.020 Rioolvervanging en herinrichting Rozenkamp Neede	-45		-45	-42		-42			0	-3	0	-3
020.040 Borculoseweg	-3.150	230	-2.920	-51		-51	-29		-29	-3.070	230	-2.840
020.050 Herinr. Ruwenhofstr. Neede	-1.120	133	-987	-69		-69	-821	133	-688	-230	0	-230
020.110 Garvelinkskamp Ruurlo	-9.075		-9.075	-16		-16	-39		-39	-9.020	0	-9.020
020.150 herinrichting: Lochemseweg	-1.097	110	-987	-39		-39	-28		-28	-1.030	110	-920
020.160 Revitalisering centrum Eibergen	-312		-312	-299		-299	-9		-9	-4	0	-4
020.190 Herinr. de Rozenkamp Eibergen	-1.730		-1.730	-84		-84	-1.235	20	-1.215	-411	-20	-431
020.200 Herinr. woonstraten wijk oost Beltrum	-3.575	66	-3.509	-290		-290	-2.714		-2.714	-571	66	-505
020.210 Herinrichtings- en rioolwerkzaamheden Rekken	-3.850	17	-3.833	-283		-283	-239		-239	-3.328	17	-3.311
020.220 Ontwerpscenario en sociale wijkontwikkeling Neede Noord Oost	-12.954	500	-12.454	-130		-130	-620		-620	-12.204	500	-11.704
020.230 Masterplan herinrichting Ruurlo-Centrum	-6.475	12	-6.463	0		0	-37		-37	-6.438	12	-6.426
020.240 Neede NO fase 23	-960		-960			0			0	-960	0	-960

Bedragen x € 1.000

020.250 Herinrichting Hoflaan/Scheijlaan	-2.160	0	-2.160			0	-2		-2	-2.158	0	-2.158
Totaal 020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte	-46.503	1.068	-45.435	-1.303	0	-1.303	-5.773	153	-5.620	-39.427	915	-38.512
030 Riolering en afval			0			0			0	0	0	0
030.030 Klein onderhoud en relinen 2018-2019	-400		-400	-231		-231	-111		-111	-58	0	-58
030.040 Klein onderhoud en relinen	-200		-200			0	-89		-89	-111	0	-111
030.050 Renoveren rioolgemalen	-1.240		-1.240	-224		-224	-227		-227	-789	0	-789
030.080 Renovatie drukrioolunits	-3.300		-3.300	-572		-572	-1.269	0	-1.269	-1.459	0	-1.459
030.090 Tulp en Anemonenstr real natuurpark/berg nta(K)	-400	5	-395	-389	5	-384	-2		-2	-9	0	-9
030.100 Minicontainers	-623		-623			0	-549		-549	-74	0	-74
030.110 Aanpak wateroverlast Schoemaker	-950		-950			0			0	-950	0	-950
Totaal 030 Riolering en afval	-7.113	5	-7.108	-1.416	5	-1.411	-2.247	0	-2.247	-3.450	0	-3.450
050 Onderwijs en sport			0			0			0	0	0	0
050.020 Het Simmelink	-5.214		-5.214	-4.662		-4.662	-69		-69	-483	0	-483
050.040 Staring College	-5.336		-5.336	-3.684		-3.684	-17		-17	-1.635	0	-1.635
050.050 Sporthal Ruurlo	-12.750		-12.750	-181		-181	-115		-115	-12.454	0	-12.454
050.080 Renovatie St. Jozefschool/vorming IKC	-1.643	0	-1.643			0	-200		-200	-1.443	0	-1.443
050.090 SUVIS bijdragen	-2.000	840	-1.160	-1.734	993	-741	-196	90	-106	-70	-243	-313
050.100 Kiezel en Kei/Heuvelschool	-8		-8	-8		-8			0	0	0	0
050.110 OBS Noord	-33	2	-31	-33	2	-31			0	0	0	0
050.140 Speel- en beweegvoorzieningen	-30		-30			0	-13		-13	-17	0	-17
050.150 Unilocatie Beukenlaan Borculo	-716		-716			0			0	-716	0	-716
050.160 4e en 5e zaaldeel Timpe	-4.733		-4.733			0	-32		-32	-4.701	0	-4.701
050.170 De Regenboogschool	-175		-175			0			0	-175	0	-175
Totaal 050 Onderwijs en sport	-32.638	842	-31.796	-10.302	995	-9.307	-642	90	-552	-21.694	-243	-21.937
090 Bedrijfsvoering			0			0			0	0	0	0
090.010 Materieel	-717		-717	-140		-140	-144		-144	-433	0	-433
090.020 ICT	-1.366	0	-1.366	-152		-152	-374		-374	-840	0	-840
INV090.030 Herinrichting Publiekswinkel	-700		-700			0	-28		-28	-672	0	-672
Totaal 090 Bedrijfsvoering	-2.783	0	-2.783	-292	0	-292	-546	0	-546	-1.945	0	-1.945
Resultaat	-98.445	3.399	-95.046	-16.850	2.281	-14.569	-10.558	306	-10.252	-71.037	812	-70.225

Voor de Transformatie Oudestraat en de Vervanging van de openbare verlichting N18 worden nog inkomsten verwacht. Hierdoor lijkt er op dit moment een overschrijding van het krediet te zijn. Als de inkomsten worden gerealiseerd is dit niet het geval.

Sisa

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			2	7	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€38.972	€ 43.065			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's

				(t/m jaar T) (artikel 3)		(t/m jaar T) (artikel 3)		cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€14.060	€7.346	€24.686	€3.802	€6.046
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.707	€25.055	€0	€ 0	€62.827	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 726	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 43.815	€ 0	11	505	77	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorgan	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

				Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	en van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	*Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*		
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 408.500	€ 31.500	€ 33.401	-€ 58	€ 239.226	€ 225.559
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/07*	*Aard controle R* *Indicator: D8/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*			

			€ 90.207	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 179.895	€ 89.689	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
		1	SB240061	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000
		2	SB240062	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 149.931	€ 1.219	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 174.781
		100						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*					

			Indicator: D23/07					
		1	Ja					
		2	Nee					
		100						
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/01*	*Aard controle R* *Indicator: E3/02*	*Aard controle R* *Indicator: E3/03*	*Aard controle R* *Indicator: E3/04*	*Aard controle R* *Indicator: E3/05*	*Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	2015.080.03	€ 142.644	€ 0	€ 0	-€ 8.924	€ 0
		2						
		100						
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	*Aard controle R* *Indicator: E3/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*2015.080.03*	€ 142.644	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		2						
		100						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinancieringcumulatief (t/m jaar T)

ocw

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	€ 41.073	€ 41.073	€ 244.686	€ 244.686
		2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		20						

			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*
		1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	Ja
		2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	Nee
		3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
		4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
		5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
		6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
		20			

			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*
		1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	afkoppelen verhard oppervlak	Ja
		2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	afkoppelen verhard oppervlak	Nee
		3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee

ocw

		4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee	
		5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee	
		6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee	
		20					
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheids maatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 26.750	€ 100.522	€ 50.261	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	3		
		2	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)| aantal in Stuks	Nee	2		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		4	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee	0		
		5	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	2		
		6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten	Nee	0		

ocw

			GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks					
		100						
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E87B/01	*Indicator: E87B/02*	*Indicator: E87B/03*	*Indicator: E87B/04*	*Indicator: E87B/05*	*Indicator: E87B/06*
		1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000928	€ 560.899	€ 3.520.092	€ 540.899	€ 3.408.967
		2						
		10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: E87B/07	*Indicator: E87B/08*				
		1	S2023-0000928	Nee				
		2						
		10						
IenW	**E120**	**Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheids maatregelen 2025-2030**	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)		
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E120/01	*Indicator E120/02*	*Indicator: E120/03*	*Indicator: E120/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E120/05	*Indicator: E120/06*	*Indicator: E120/07*	*Indicator: E120/08*		
		1	455 Aanleg van een gebiedsontsluitingsweg 30 km/u	Nee	0			

			(GOW30), aantal in m					
		2	460 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h, aantal in st	Nee	0			
		3	461 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer), aantal in st	Nee	0			
		4	462 Aanleg van één rijloper met fietsstroken en bermen, aantal in m	Nee	0			
		49						
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de herstelopera tie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*

			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2A/01	*Indicator: G2A/02*	*Indicator: G2A/03*	*Indicator: G2A/04*	*Indicator: G2A/05*	*Indicator: G2A/06*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 8.476.606	€ 94.507	€ 264.435	€ 0	€ 134.650
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinf	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom naar	Inclusief geldstroom	Inclusief geldstroom naar

			ormatie voor die gemeente invullen	openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 127	€ 74.457	€ 6.391	€ 0	€ 1.910.701
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de herstelopera tie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/13*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	*Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 9.318	€ 0	€ 0		
		2						
		100						
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T),	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Aard controle R* *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

		(jaar T-1) regeling G3)						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3A/01	*Indicator: G3A/02*	*Indicator: G3A/03*	*Indicator: G3A/04*	*Indicator: G3A/05*	*Indicator: G3A/06*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 63.829	€ 61.816	€ 43.640	€ 0	€ 0
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoeksko sten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonder houd (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstr ekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderho ud en kapitaalverstre kkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverst rekking
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinf ormatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelde n schulden levensonder houd BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de herstelopera tie kinderopvan gtoeslagaffai re	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstr ekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperati e kinderopvangt oeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderho ud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstre kkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelde n van achterstallig e betalingen kapitaalverst rekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de herstelopera tie kinderopvan gtoeslagaffai re
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3A/07	*Indicator: G3A/08*	*Indicator: G3A/09*	*Indicator: G3A/10*	*Indicator: G3A/11*	*Indicator: G3A/12*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de herstelopera tie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*		
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	0	0	0		
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	

		Indicator: G4A/01	*Indicator: G4A/02*	*Indicator: G4A/03*	*Indicator: G4A/04*	*Indicator: G4A/05*
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 133.503	
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 112	€ 16.528	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 38.257	
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 127	€ 5.900	
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*		
	Indicator: G4A/06	*Indicator: G4A/07*	*Indicator: G4A/08*	*Indicator: G4A/09*		
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 3.613	0	0		
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 489	0	0		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.304	0	0		
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 267	0	0		
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0		
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de herstelopera tie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: G4A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	*Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/13*	
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 888.910	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.*		

			Indicator: G12/01	*Indicator: G12/02*	*Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*			
			Indicator: G12A/01	*Indicator: G12A/02*	*Indicator: G12A/03*			
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0			
		2						
		20						
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2025**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G13/01	*Indicator: G13/02*	*Indicator: G13/03*	*Indicator: G13/04*	Indicator: G13/05	
			€ 156.321	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten						

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 52.913	€ 742.133				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/03*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/06*		
			€ 31.930	€ 66.846	€ 35.797			
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Totaalbedrag (jaar T) toegekend *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026) *Aard controle R* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			€ 807.491	€ 80.749	€ 726.742	€ 2.305.408	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
				Nee				
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
		1	060222 Gemeente Doetinchem	€ 129.240				
		2						

ocw

		3						
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 7** Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
		1	2023-0000051407	Nee	Nee	0	0	0
		2						
		20						
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	*Aard controle R* *Indicator: J9/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	*Aard controle R* *Indicator: J9/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
		1	2023-0000051407	Nee	€ 151.250	€ 1.584.100	€ 28.160	€ 84.480
		2						
		20						
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*		
		1	2023-0000051407	Ja	De verwerving van gronden in een deelplan is vertraagd als gevolg van PFAS verontreinigi	Nee		

					ng. In een ander plan is beroep ingesteld tegen de herziening van het bestemming splan. Start bouw is hierdoor vertraagd. Gemeente dient in Q2 2026 een verzoek tot uitstel in.			
		2						
		20						
VRO	**J17**	**Realisatiestimulans**	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/01*	Geprognotiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/02*	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/03*			
			87	140	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/04*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) . *Aard controle R* *Indicator: J17/05*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/06*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw). *Aard controle R* *Indicator: J17/07*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/08*	
		1						
		2						

VRO	**J18**	**Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) uitgesplitst in indicatoren J18/03 en J18/04	Besteding (jaar T) ten behoeve van het aanstellen of aannemen van een regiocoördinator en/of organiseren of inhuren van expertise voor of op andere wijze ondersteunen van de isolatieopgave in de regio zoals bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a en onderdeel b	Besteding (jaar T) ten behoeve van het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg en/of op regionaal niveau naar behoefte leggen van een verbinding met andere bovenlokale opgaven die gerelateerd zijn aan de isolatieopgave zoals bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a en onderdeel b	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: J18/01	*Indicator: J18/02*	*Indicator: J18/03*	*Indicator: J18/04*	*Indicator: J18/05*	
		1	2025-0000114579	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2						
VRO	**J32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwording (Ja/Nee)	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 05 nee is ingevuld)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J32/01	*Indicator: J32/02*	*Indicator: J32/03*	*Indicator: J32/04*	*Indicator: J32/05*	*Indicator: J32/06*
		1	00792076/St. Jozef	€ 0	€ 2.274	Ja	Nee	Verbouw is opnieuw uitgesteld.
		2	00792250/Sterrenbooog	€ 347.742	€ 349.557	Ja	Ja	
		3	01732955/Assink	€ 636.677	€ 1.496.251	Ja	Ja	
VRO	**J47B**	**Volkshuisvesting (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente/provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente of provincie invullen	Deelplannaam / projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per deelplan
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*

			Indicator: J47B/01	*Indicator: J47B/02*	*Indicator: J47B/03*	*Indicator: J47B/04*	*Indicator: J47B/05*	*Indicator: J47B/06*
			1 050004 Regio Achterhoek	Deelplan 1 Berkelland	20	64	50	€ 119.674
			Kopie deelplannaam / project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47B/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47B/08*	Cumulatieve cofinancieringen (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: J47B/09*			
			1 *Deelplan 1 Berkelland*	€ 375.321	€ 112.633			
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47B/10*					
			Nee					
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			197	€ 105.240	€ 322.296	75	€ 322.460	€ 459.670
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.*			

ocw

			Indicator: J55/07	*Indicator: J55/08*	*Indicator: J55/09*			
			0	€ 0	€ 292.570			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energiereekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J55/10	*Indicator: J55/11*	*Indicator: J55/12*	*Indicator: J55/13*	*Indicator: J55/14*	*Indicator: J55/15*
			916	476	53	127	211	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, tweede lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J94/01	*Indicator: J94/02*	*Indicator: J94/03*	*Indicator: J94/04*	*Indicator: J94/05*	*Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03498872*	€ 321.439	210	4	€ 0	€ 0
		2	*LAI24-03724213*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		100	*LAI25-03845166*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	0	€ 321439	Nee			
		2	0	€ 0	Nee			
		100	0	€ 0	Nee			
VRO	**J97**	**Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/01*	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J97/02*	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J97/03*	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle D1* *Indicator: J97/04*	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/05*	Plaatsingeenheidsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest *Aard controle D2* *Indicator: J97/06*
		1	HGGV25-03841318	€ 0	€ 0	Nee	Aanvraag ingetrokken	n.v.t.
		2	HGGV25-03843251	€ 0	€ 0	Nee	Aanvraag ingetrokken	n.v.t.
		10						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/08*				
		1	*HGGV25-03841318*	Ja				
		2	*HGGV25-03843251*	Ja				
		10						
VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2022-03341240*	*Woonwagenstandplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland*	€ 46.779	€ 46.779	€ 0	0
		2						

ocw

		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
		1	*Woonwagenstandplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland*	0	Ja	Ja	Nee	
		2						
		10						
KGG	**K1**	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K1/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: K1/02*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: K1/03*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: K1/04*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: K1/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K1/06*
		1	UWHS170264	€ 0	Ja	Ja	€ 275.858	De bestemming is in 2025 gewijzigd.
		2						
		100						
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 159.034	€ 99.236	€ 447.550	€ 1.409.760	€ 20.531	€ 338.139
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
Aen M	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekking

			per dag (GOO) (jaar T)	van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderings bepaling (GOO)	bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzondering sbepaling (GOO)	uitvoeringkost en		en (GOO en POO)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: M16/01*	*Aard controle R* *Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	*Aard controle R* *Indicator: M16/04*	*Aard controle R* *Indicator: M16/05*	*Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 4.755.916			€ 0	€ 0	€ 305.959
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd	
			Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	*Aard controle D2* *Indicator: M16/10*	*Aard controle D2* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 4.224	€ 215.757	01/01/2025	01/10/2025	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/12*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/13*				
			€ 4.850.342	€ 22.143.563				
Aen M	**M30**	**Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen** Gemeenten	SPUK I: Aantal gerealiseerde plekken van duurzame aard boven indicatieve opgave in het jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/01*	SPUK I: Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/02*	SPUK II: Aantal gerealiseerde plekken van bijzondere aard (AMV) in het jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/03*	SPUK II: Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/04*		
					60	Nee		

Overige gegevens

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verplichte beleidsindicatoren

Toelichting

In deze bijlage zijn de verplichte indicatoren opgenomen zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zo als de vergelijking met Nederland. De cijfers in deze bijlage zijn van 17 maart 2026.

Een passende woning

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Nieuwgebouwde woningen	per 1.000 woningen				Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
		2020	5,1	8,9		
		2021	5,1	8,9		
		2022	3,3	9,3		
		2023	3,2	9,1		
		2024	5,1	8,4		
Demografische druk	%				CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
		2021	83,3	70,1		
		2022	83,5	70,3		
		2023	83,7	70,3		
		2024	84,6	70,4		
		2025	84,9	70,7		

Onze aantrekkelijke leefomgeving

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner				CBS statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
		2020	190	170		
		2021	154	169		
		2022	133	148		
		2023	128	148		
		2024	140	148		

Een toekomstbestendig Sociaal Domein

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Jongeren met een delict voor de rechter	%				CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
		2019	0	1		
		2020	1	1		
		2021	1	1		
		2022	1	1		
		2023	1	1		

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	**%**				**CBS Jeugd**	**Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.**
		2020	4	6		
		2021	3	6		
		2022	4	6		
		2023	4	6		
		2024	4	6		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	**%**				**CBS Jeugdmonitor**	**Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polis administratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.**
		2020	2	2		
		2021	2	2		
		2022	2	1		
		2023	2	2		
		2024	2	2		
Jongeren met jeugdhulp	**% van alle jongeren tot 18 jaar**				**CBS CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB)is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.**
		2020	10,8	11,9		
		2021	13,5	12,9		
		2022	13,2	13,.2		
		2023	10,7	11,1		
		2024	14,8	14,0		
Jongeren met jeugdbescherming	**%**				**CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of ‘onder voogdij geplaatst’.**

		2020	1,3	1,2		
		2021	1,4	1,2		
		2022	1,4	1,2		
		2023	1,0	1,0		
		2024	1,2	1,0		
Jongeren met jeugdreclassering	**%**				**CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.**
		2019	0,3	0,4		
		2020	0,3	0,4		
		2021	0,2	0,3		
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	**per 10.000 inwoners**				**CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo**	**Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkvoorziening is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.**
		2021	740	704		
		2022	740	710		
		2023	730	700		
		2024	730	720		
		2025	670	660		

Werken en leren

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Functiemenging	**%**				**CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research**	**De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.**
		2020	46,6	53,3		
		2021	46,9	53,3		
		2022	47,7	53,8		
		2023	48,0	54,2		
		2024	47,8	54,5		
Vestigingen (van bedrijven)	**per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar**				**LISA**	**Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.**
		2020	151,8	158,1		
		2021	153,2	164,9		
		2022	160,9	174,1		

		2023	163,1	181,8		
		2024	167,8	191,4		
Banen	**per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar**				**CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research**	**Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.**
		2020	647,1	795,9		
		2021	653,5	805,5		
		2022	675,7	825,4		
		2023	687,7	836,6		
		2024	690,5	850,2		
Netto arbeids-participatie	**%**				**CBS - Arbeidsdeelname**	**Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).**
		2021	70,4	70,4		
		2022	73,1	72,2		
		2023	72,6	73,1		
		2024	72,4	73,2		
		2025	73,7	73,2		
Personen met een bijstands-uitkering	**per 10.000 inwoners**				**CBS - Participatiewet**	**Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.**
		2020	259,5	459,7		
		2021	228,3	431,2		
		2023	172,4	344,8		
		2024	188,6	343,6		
		2025	157,1	281,2		
Absoluut verzuim	**per 1.000 leerlingen**				**DUO/Ingrado**	**Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.** **De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.**
		2015	0,7	2,3		
		2016	1,0	1,8		
		2017	0,6	1,8		
		2023	3,0	6,3		
		2024	3,6	6,7		
Relatief verzuim	**per 1.000 leerlingen**	**2016**	**12**	**27**	**DUO/Ingrado**	**Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.** **De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.**
		2020	13	20		
		2021	13	20		
		2022	20	24		
		2023	19	27		
		2024	18	28		

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%				DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2019	1,1	2		
		2021	1,4	19		
		2022	1,1	2,4		
		2023	1,5	2,4		
		2024	1,4	2,3		
Lopende re-integratievoorzieningen	**per 10.000 inwoners van 15-64 jaar**				**CBS - Participatiewet**	**Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.**
		2020	552,4	202,0		
		2021	550,5	197,7		
		2022	549	197,7		
		2024	571,9	203,1		

Nieuwe energie

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%				Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat	
		2018	6,3	17,5		
		2019	7,5	20		
		2020	11,2	26,8		
		2021	17,5	33,1		
		2022	27,0	32,5		

Sport en Cultuur bewegen je!

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%				Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
		2016	46,5	48,7		
		2020	47,4	49,3		
		2022	46,1	46,4		
		2024	41,8	42,5		

Veiligheid

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren				Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar.
		2021	9	8		
		2022	9	8		
		2023	8	9		
		2024	8	9		
		2025	12	10		
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners				CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven.
		2021	2,6	4,3		
		2022	3,6	4,5		
		2023	3,0	4,2		
		2024	3,1	4,3		
		2025	3,3	4,6		
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners				CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.
		2021	4,9	6,1		
		2022	5,1	6,0		
		2023	4,4	5,8		
		2024	3,5	5,7		
		2025	3,1	5,7		
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners				CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen per 1000 inwoners
		2021	0,9	1,3		
		2022	0,9	1,4		
		2023	0,5	1,3		
		2024	0,8	1,2		
		2025	0,6	1,2		
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners				CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners
		2021	0,6	1,8		
		2022	0,3	2,3		
		2023	0,7	2,5		
		2024	0,3	2,2		
		2025	0,5	2,1		

Algemeen bestuur en Bedrijfsvoering

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000				CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2021	273	290		
		2022	298	317		
		2023	357	368		
		2024	370	379		
		2025	385	398		
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€				COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2022	689	823		
		2023	846	860		
		2024	897	925		
		2025	927	957		

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€				COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2021	867	810		
		2022	851	905		
		2023	967	942		
		2024	1.022	1.004		
		2025	1.061	1.050		
Formatie	**Fte per 1.000 inwoners**				**Eigen begroting**	
		2021	7,9			
		2022	8,3			
		2023	8,1			
		2024	8,3			
		2025	9,8			
Bezetting	**Fte per 1.000 inwoners**				**Eigen begroting**	
		2021	7,2			
		2022	7,6			
		2023	7,3			
		2024	7,7			
		2025				
Apparaatskosten	**Kosten per inwoner**				**Eigen begroting**	
		2021	705,78			
		2022	1.053,93			
		2023	978,02			
		2024	1.103,51			
		2025	923,12			
		2026	899,98			
Externe inhuur	**Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen**				**Eigen begroting**	
		2021	15,00			
		2022	3,00			
		2023	17,76			
		2024	14,13			
		2025	9,06			
		2026	3,62			
Overhead	**% van totale lasten**				**Eigen begroting**	
		2021	11,85			
		2022	14,29			
		2023	-12,46			
		2024	-12,68			
		2025	-12,75			
		2026	-13,84			

Gemeente Berkelland

Accountantsverslag 2025

12 mei 2026| Concept 3

stolwijk & kelderman
accountants fiscalisten

Inleiding

Aan: de Raad van de gemeente Berkelland,

Doetinchem, 12 mei 2026

Wij hebben de jaarrekening 2025 van uw gemeente gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de kernpunten uit onze controle onder uw aandacht. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing van uw organisatie. Waar relevant gaan onze bevindingen vergezeld van aanbevelingen. De in het verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

Dit accountantsverslag kan het beste in samenhang worden gelezen met de jaarrekening over 2025. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van burgemeester en wethouders (hierna: College van B&W). Het is onze verantwoordelijkheid een controle hierop uit te voeren en ons oordeel aan u te verstrekken via onze controleverklaring. Dit houdt ook in dat wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag in overeenstemming is met de jaarrekening.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris, de concerncontroller en andere financiële functionarissen en met de auditcommissie besproken op 27 mei 2026.

Met vriendelijke groet,
Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

1. Samenvatting

2. Aandachtspunten Raad

3. Jaarrekening

4. Interne beheersing

5. Onze verantwoordelijkheid

6. Afsluiting

Bijlagen

1. Samenvatting

Strekking controleverklaring

Indien de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2025 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.
In de WNT-verantwoording en in de SiSa-verantwoording zitten geen afwijkingen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het College van B&W heeft in de rechtmatigheids-verantwoording aangegeven de rechtmatigheidsgrens te overschrijden. De belangrijkste onrechtmatigheden in 2025 uit onze controle zijn:

- Begrotingsoverschrijdingen € 2,5 miljoen;
  waarvan € 2,1 miljoen als acceptabel aangemerkt worden omdat dit of overschrijdingen uit open einde regelingen zijn of omdat ze gecompenseerd worden door hogere baten dan begroot.
- Europese aanbestedingen € 0,9 miljoen;
  waarvan uw gemeente € 0,8 miljoen als onrechtmatig heeft geconstateerd.
- Kredietoverschrijding € 0,2 miljoen;
  waarvan uw gemeente € 0 als onrechtmatig heeft geconstateerd.

Wij zijn van mening dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

Controleproces

De controle is in overeenstemming met de planning verlopen. Wij hebben aanpassingen voorgesteld voor het herstellen van fouten en het aanpassen van teksten.
Op 1 controleverschil na (deze kwam pas laat naar voren) zijn de voorgestelde correcties verwerkt.

Financiële positie

Uw gemeente sluit het jaar af met een positief resultaat van € 8,5 miljoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt per eind 2025 € 28,9 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 6,1 miljoen. De ratio is 4,7 en is ruim voldoende.

De afgelopen jaren heeft het eigen vermogen een stijgende lijn laten zien.

Interne beheersing

De interne beheersing is in voldoende mate op orde en voldoet aan de eisen die wij hieraan vanuit de accountantscontrole stellen.

De belangrijkste risico's voor de jaarrekeningcontrole - het zelfstandig vaststellen van de prestaties van de leveringen in de zorg en de overige inkopen én de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen – blijven binnen de grenzen voor een goedkeurend oordeel.

2. Aandachtspunten Raad

Audit Experience

Om de Raad mee te nemen hebben wij voor dit controlejaar een ‘Audit Experience’ aangeboden: een interactieve sessie van ca. 1,5 uur waarin de auditcommissie zich samen met ons in één relevant thema verdiept. Zo krijgen we meer diepgang en kunnen we vragen over het thema beter toelichten.

U heeft nog geen thema voor een ‘Audit Experience’ gekozen. Wij overleggen hierover graag met u om deze dit jaar te organiseren.

3. Jaarrekening

3.1 Accountantscontrole

3.2 Financiële positie

3.3 Overige bevindingen

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

3.1 Accountantscontrole

Goedkeuringstoleranties

Op 21 maart 2025 is het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gewijzigd. Voor de controle van de jaarrekening geldt vanaf boekjaar 2025 één goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten *exclusief* toevoegingen aan de reserves. De gehanteerde goedkeuringstolerantie voor het totaal van fouten en onzekerheden bedraagt dan ruim € 3,2 miljoen.

Deze goedkeuringstolerantie wordt gebruikt als grens om te bepalen hoe groot fouten in de jaarrekening maximaal mogen zijn. Omdat niet alle kleine fouten gevonden worden in de controle, wordt de controle uitgevoerd met een uitvoeringsmaterialiteit. Het verschil tussen de goedkeuringstolerantie en de uitvoeringsmaterialiteit is de ruimte die vrij gelaten wordt voor eventuele kleine fouten die niet ontdekt zijn tijdens de controle.

Bij de controle van uw jaarstukken hebben wij de volgende materialiteit gehanteerd:

Omschrijving	**Fouten en onzekerheden 2%**
Goedkeuringstolerantie	€ 3.220.000
Uitvoeringsmaterialiteit	€ 1.610.000
Ruimte voor afwijkingen (fouten)	**€ 1.610.000**
Afwijkingen: niet gecorrigeerde controleverschillen, zie pagina 8 **Waarvan fout € 149.000 en onzeker € 2.529.300**	**€ 2.068.000**

Gecorrigeerde controleverschillen

Vanuit de controlewerkzaamheden is een aantal afwijkingen naar voren gekomen. Deze zijn besproken met het management en gecorrigeerd in de jaarrekening zoals deze voor u ligt.

3.1 Accountantscontrole

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de controleverschillen die niet in de jaarrekening 2025 zijn verwerkt. In overleg met u zijn alle afwijkingen groter dan € 100.000 individueel vermeld. Er zijn geen overige afwijkingen.

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Onzekerheden prestatieleveringen inkoop		€ 1.095.000
Onzekerheden WMO en Jeugd		€ 824.000
Overlopende passiva te laag verantwoord	€ 149.000	
Totaal verschillen	**€ 149.000**	**€ 1.919.000**
Ruimte voor evaluatie afwijkingen	**€ 1.610.000**	**€ 3.220.000**
Per saldo resterende ruimte voor afwijkingen	**€ 1.461.000**	**€ 1.301.000**
Goedkeuringstolerantie (2%)	**€ 3.220.000**	
Totaal verschillen	**€ 2.068.000**	

3.1 Accountantscontrole

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde en niet gecorrigeerde controleverschillen.

Prestatieleveringen inkoop
Uit een steekproef op de inkoopfacturen blijkt een aantal facturen niet onderbouwd met een afdoende bewijs van de geleverde prestatie. Wij hebben deze uitkomst in relatie tot de totale massa gebracht en daaruit volgt een onzekerheid van € 1.095.000.

Onzekerheden WMO en Jeugdzorg
Uw gemeente heeft voor de Wmo en Jeugdzorg contracten afgesloten met de zorgaanbieders. De zorgaanbieders met een productie in de regio Achterhoek groter dan € 200.000 moeten na afloop van het jaar productieverantwoordingen met controleverklaringen aanleveren. Alle ontvangen controleverklaringen zijn goedkeurend. Aanbieders met een lagere productie hoeven geen productieverantwoording aan te leveren. Uw gemeente heeft voor de cliënten van deze aanbieders zelf onderzoek gedaan naar de levering. Daaruit resteert een onzekerheid van ruim € 0,8 miljoen.

Overlopende passiva te laag verantwoord
Uw gemeente ontvangt diverse subsidies van het Rijk en de Provincie die via de SiSa-bijlage moeten worden verantwoord. Bij een aantal SiSa-regelingen sluit het nog niet bestede bedrag dat op de balans staat, niet aan met de verantwoorde bestedingen. Hierdoor is de balanspost per saldo € 149.000 te laag verantwoord. Als deze zou worden verwerkt dan zou het resultaat € 149.000 lager zijn.

3.1 Accountantscontrole

Fraude en continuïteit

Wij zijn verplicht bij wettelijke controleopdrachten in de controleverklaring te rapporteren over fraude en continuïteit. Dit is tot stand gekomen vanuit de maatschappelijke wens tot meer transparantie en inzicht voor de gebruiker van de jaarrekening.

Concreet betekent deze verplichting dat er een sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’ en een sectie ‘Controleaanpak veronderstellingen inzake de financiële risico’s’ in onze controleverklaringen is opgenomen. Dit betreffen geen algemene teksten, maar deze zijn specifiek verwoord.

In bijlage 1 staan de teksten die wij in de controleverklaring zullen opnemen. Deze zijn afgestemd met de portefeuillehouder Financiën.

Fraude

De fraudeparagraaf beschrijft hoe wij in onze controle hebben ingespeeld op risico’s die in de jaarrekening kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. In deze beschrijving zijn de volgende elementen opgenomen:

- de frauderisico’s die aandacht vereisen bij de controle;
- een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de jaarrekening;
- een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;
- een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;
- belangrijke waarnemingen met betrekking tot onderkende frauderisico’s.

Onze controleaanpak is opgesteld vanuit onze verplichting tot het betrekken van frauderisico’s in de planning en uitvoering van onze werkzaamheden. Wij hebben onze controleaanpak zodanig ingericht dat de kans op het ontdekken van materiële afwijkingen als gevolg van fraude zo hoog mogelijk is. Hierbij is sprake van professionele oordeelsvorming, rekening houdend met de specifieke omstandigheden en de complexiteit van de controle. Voor de onderkende frauderisico’s hebben wij onze werkzaamheden op het geplande niveau kunnen uitvoeren.

Financiële risico’s in relatie tot de financiële positie

Dit is een paragraaf in de controleverklaring waarin wij uiteen zetten welke controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd om de veronderstellingen inzake de financiële risico’s te toetsen. Het College van B&W maakt jaarlijks een gedegen analyse van de financiële positie en vooruitzichten en de accountant moet deze toetsen. In de controleverklaring wordt uiteengezet welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om de analyse van het College van B&W te toetsen en wat de uitkomsten van die werkzaamheden zijn. Ook eventuele belangrijke waarnemingen die de accountant ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie bij de uitvoering van de werkzaamheden doet, worden vermeld in de controleverklaring.

3.1 Accountantscontrole

Naleven verslaggevingsregels
De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het BBV zijn nageleefd. Daarbij hebben we geen afwijkingen geconstateerd.

Kwaliteit van de jaarstukken
De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening. De kwaliteit van de toelichtingen is van een voldoende niveau.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting en de belangrijkste ontwikkelingen per programma zijn voldoende toegelicht in het jaarverslag. In de paragrafen is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen.

De eisen voor het opstellen van de jaarstukken zijn specifiek voor gemeenten. Er staat veel informatie in. Het is een lijvig document.

Wij adviseren u te onderzoeken of compactere jaarstukken een effectievere bijdrage kunnen leveren aan de informatievoorziening aan de Raad en kunnen leiden tot een tijdsbesparing.

Jaarverslag
Het jaarverslag met daarin de paragrafen voldoet aan de eisen van het BBV. Er zijn geen tegenstrijdigheden met de jaarrekening 2025 gezien.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
Uw organisatie valt onder de reikwijdte van de Wet Normering Topinkomens. In de jaarrekening is de voorgeschreven informatie opgenomen.

Verloop van de controle
Het opstellen van de jaarrekening over het boekjaar 2025 is zodanig gepland, dat de gecontroleerde jaarrekening tijdig ter vaststelling aan de Raad kan worden voorgelegd.

De eerste versie van de jaarstukken was tijdig gereed. In het concept van de jaarstukken waren nog niet alle passages opgenomen. Het controleproces evalueren wij met de ambtelijke organisatie. De afwikkeling van de controle was conform planning.

Wij kijken terug op een goede samenwerking gedurende dit proces.

3.2 Financiële positie

Eigen vermogen

Het eigen vermogen laat de afgelopen jaren (realisatie) het hiernaast getoonde verloop zien. De afgelopen jaren laat het eigen vermogen een stijging zien. Dit is met name te zien in de reserve Bestuurlijke claims met een saldo van € 34,4 miljoen (2024: € 25,3 miljoen).

Per 31 december 2025 zijn de bestemmingsreserves met de grootste omvang:

- Egalisatiereserve investeringen € 11,3 miljoen
- Onderwijshuisvesting € 19,3 miljoen
- Sportvastgoed € 7,4 miljoen

Eigen vermogen x € 1 miljoen	2025	2024	2023
Eigen vermogen per 1 januari	106,7	101,1	96,5
Tussentijdse resultaatbestemming	- 1,9	-2,5	-1,0
Gerealiseerd resultaat	8,5	8,1	5,5
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**6,6**	**5,6**	**4,5**
Eigen vermogen per 31 december	**113,3**	**106,7**	**101,1**

Resultaat

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten wordt - na besluitvorming door de Raad - verwerkt in de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Het verloop in 2025 is hiernaast weergegeven. De tussentijdse resultaatbestemming is het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaat x €1 miljoen	2025
Totale baten	167,1
Totale lasten	161,0
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**6,6**
Af: stortingen in reserves	3,7
Bij: onttrekkingen aan reserves	5,6
Saldo mutaties reserves (meer onttrokken)	**1,9**
Gerealiseerd resultaat	**8,5**

3.2 Financiële positie

Van begroting naar realisatie

De begroting is een aantal keren bijgesteld, bij de tussenrapportage en slotwijziging, maar ook met afzonderlijke raadsbesluiten. In de grafiek hieronder is het verloop van de baten en lasten vóór bestemming weergegeven. Daaruit blijkt dat het gerealiseerde saldo van baten en lasten € 6,6 miljoen is ten opzichte van € 1,0 miljoen begroot.

Ontwikkeling lasten en baten van begroting naar realisatie

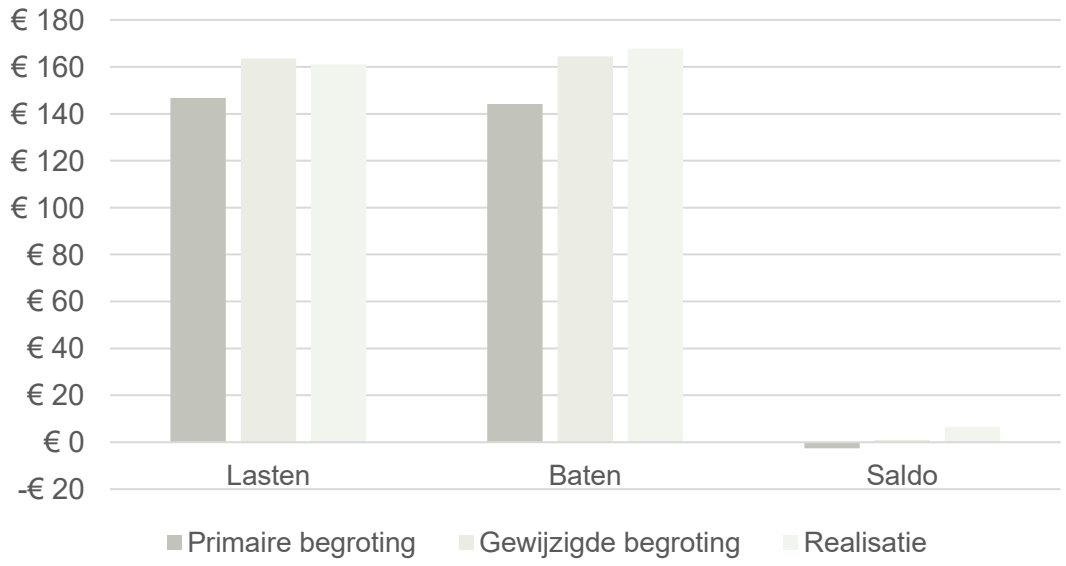

Onderstaand ziet u de ontwikkeling in 2025 weergegeven vanaf de door u vastgestelde primaire begroting tot aan de jaarrekening. De bedragen zijn exclusief mutaties in de reserves.
Zowel in 2024 als in 2025 zijn de gerealiseerde lasten lager dan begroot en de gerealiseerde baten hoger dan begroot.

Van begroting 2024 naar realisatie 2025
(x € 1 miljoen)

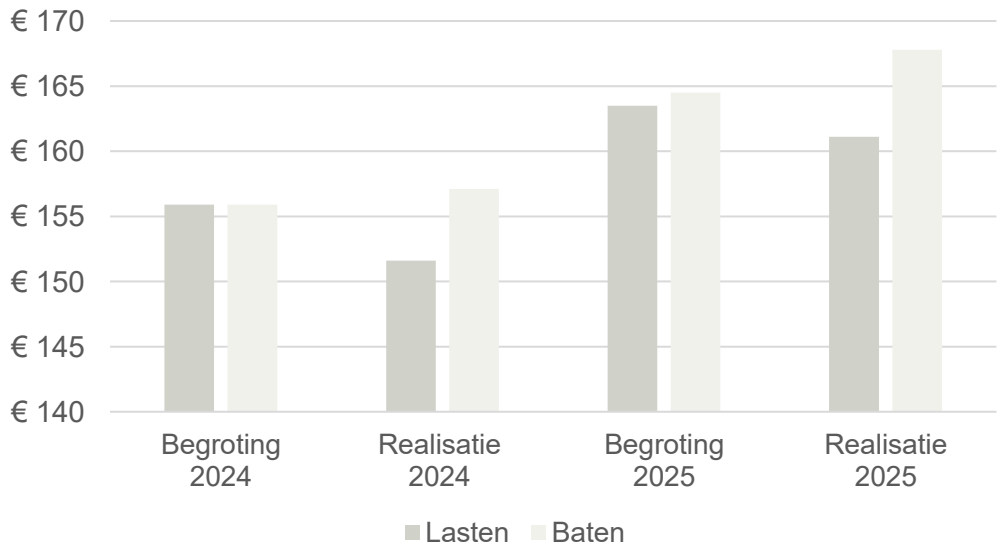

3.2 Financiële positie

Saldo van baten en lasten

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is € 6,6 miljoen. Na bestemming is dit € 8,5 miljoen. Begroot was € 1,0 miljoen respectievelijk € 5,7 miljoen. Zie ook onderstaande grafiek.

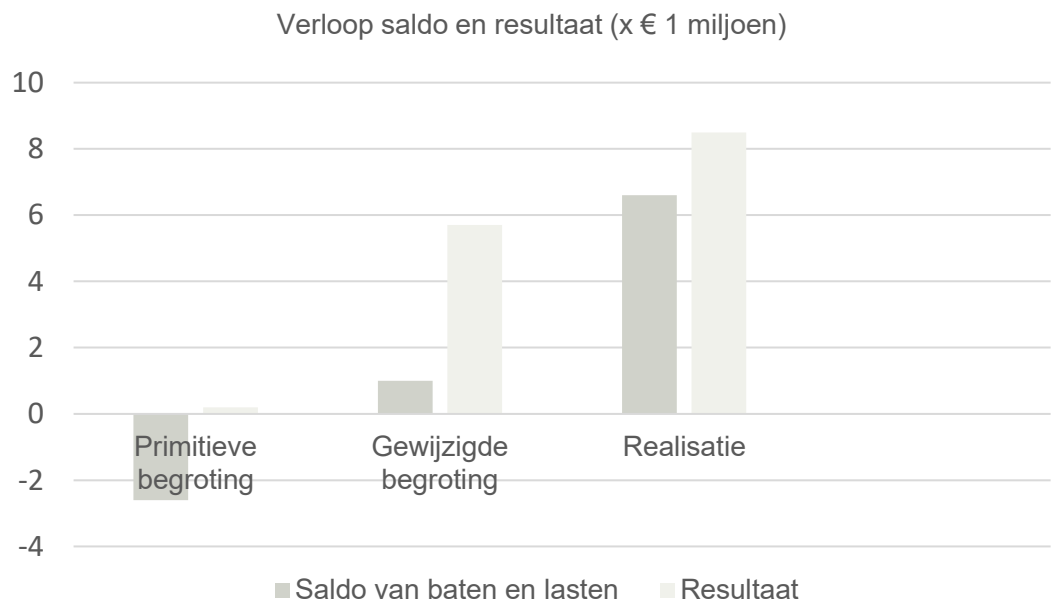

De afwijking in het resultaat na bestemming is afgerond € 2,8 miljoen positief. Dit komt met name door een € 1,1 miljoen hogere algemene uitkering, € 0,4 miljoen hogere bate OZB, € 0,7 miljoen lagere bestedingen voor de WMO, € 0,4 miljoen hogere lasten voor de Omgevingsdienst Achterhoek en € 0,3 miljoen grotere storting in de pensioenvoorziening voor wethouders.

Deze posten zijn allemaal incidenteel.

Daarnaast zien wij op basis van het historische verloop hieronder dat uw gemeente de wereld van de begroting en de wereld van de realisatie nog dichter bij elkaar kan brengen. Deels is het verschil verklaard door incidentele baten en lasten maar wij zien ook nog ruimte voor het vergroten van het begrotingsrealisme.

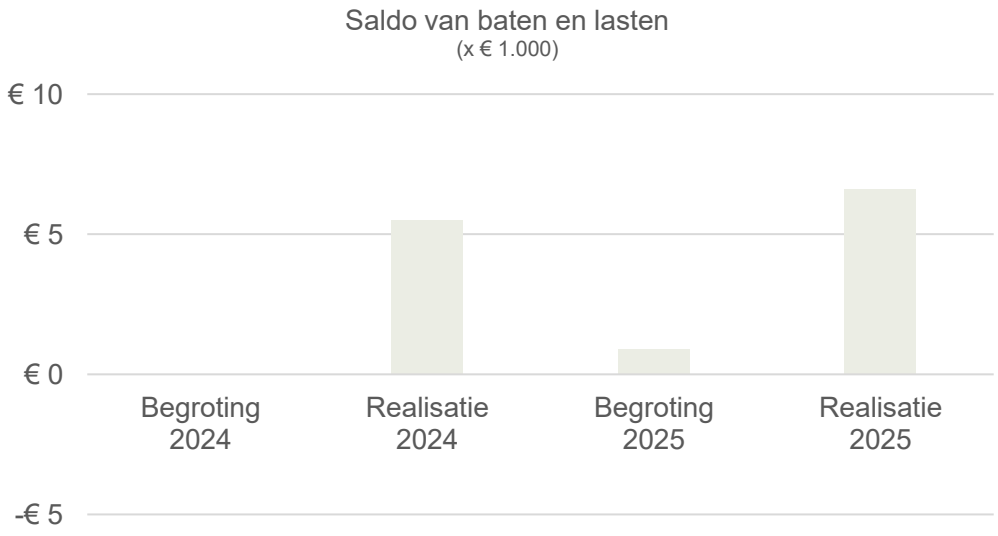

3.2 Financiële positie

Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de buffer die de gemeente achter de hand heeft om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn meegenomen en waar de gemeente vaak weinig invloed op heeft. Toch is er voor dit soort risico's wel een financiële buffer nodig.
In uw gemeente is afgesproken dat de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk is aan de algemene reserve. Daarom is de beschikbare weerstandscapaciteit per eind 2025 **€ 28,9** miljoen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat de gemeente nodig denkt te hebben om mogelijke financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn opgenomen. De gemeente schat per risico in hoe groot het risico is en hoe groot de kans is dat het gebeurt. Voor uw gemeente is de benodigde weerstandscapaciteit per eind 2025 **€ 6,1 miljoen**.

Weerstandsratio

Uw gemeente heeft voldoende weerstandsvermogen. Dat betekent dat er genoeg reserves beschikbaar zijn om de ingeschatte risico's op te kunnen vangen.
In het beleid van uw gemeente staat dat de weerstandsratio minimaal 1,0 moet zijn. Uit de grafiek blijkt dat de ratio in de afgelopen jaren tussen 3,1 en 4,7 lag.

Hiernaast is het verloop van de weerstandscapaciteit en de ratio weergegeven.

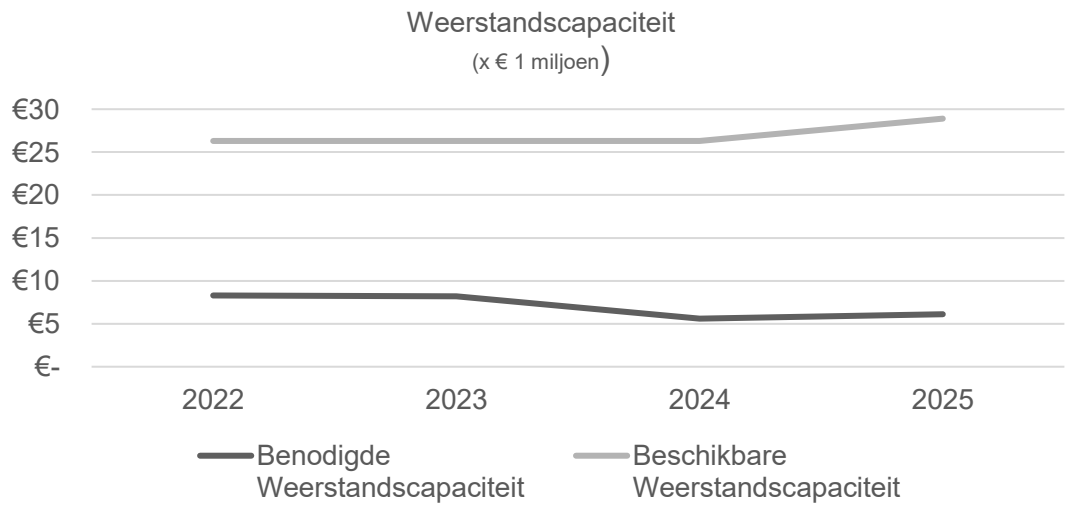

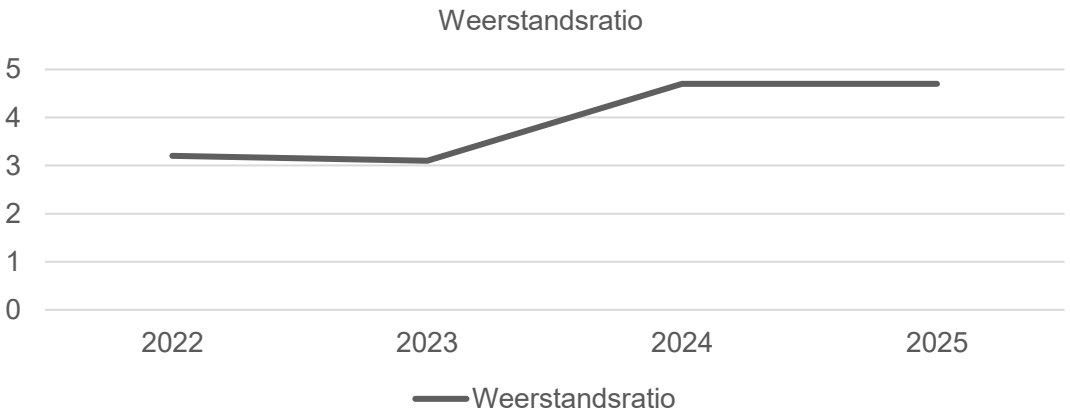

3.2 Financiële positie

Verwonderpunten BBV

De Commissie BBV heeft in december 2025 de nota ‘Verwonderpunten BBV’ aan het Ministerie van BZK aangeboden. In deze verwonderpunten zijn een aantal adviezen opgenomen voor herziening van het BBV. De adviezen leiden tot meer eenduidigheid van de jaarstukken van gemeenten ten opzichte van profit organisaties en stichtingen en verenigingen.
De nota is een advies en heeft daarmee nog geen formele status.

Eén van de adviezen in de nota betreft het vormen van een voorziening voor het tegoed aan vakantiedagen en vakantiegeld van ambtenaren en WSW-medewerkers. Op dit moment worden deze alleen toegelicht als niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd in de risico’s van het weerstandsvermogen rekening te houden met een risico op het herzien van het BBV met betrekking tot dit punt.

De andere adviezen betreffen onder meer
- het afschaffen van de post onvoorzien (€ 64.000 in de begroting 2025),
- de inrichting van de paragraaf Verbonden partijen,
- De omvorming van de paragraaf Weerstandsvermogen en financiering in een nieuwe paragraaf Financiële positie.

Onze verwachting is dat de adviezen uit de nota ‘Verwonderpunten BBV’ overgenomen zal worden in de actualisatie van het BBV.

3.3 Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten/opbrengsten en lasten/kosten.
De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

Grondexploitaties

Uw gemeente heeft per ultimo 2025 7 actieve grondexploitaties. De boekwaarde hiervan is € 1,4 miljoen (2024: € 1,9 miljoen). De verliesvoorziening is € 0,3 miljoen. 4 exploitaties zijn in 2025 afgesloten met een winst van € 0,2 miljoen. De tussentijdse winstneming is € 0,6 miljoen, waarvan € 0,5 miljoen op de exploitatie Elbrink Leenkamer in Borculo.

De uitgangspunten die voor de actualisatie van de grondexploitaties worden gebruikt, hebben we gecontroleerd. We kunnen hiermee instemmen.

Voorziening Appa

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel en wordt het overgedragen aan het ABP. Dit leidt in 2025 tot een aanpassing van de hoogte van de voorziening in uw jaarrekening ten bedrage van € 0,5 miljoen. De stand van de voorziening is per einde 2025 € 5,1 miljoen (2024: € 4,6 miljoen).

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening heeft een stand van € 49.000 (2024: € 141.000). In 2025 zijn er alleen uitbetalingen gedaan (€ 63.000) en is € 28.000 vrijgevallen.

Voorziening RVU

Uw gemeente heeft medewerkers in dienst die vallen onder de (voormalige) Wet sociale werkvoorziening. Op basis van uitspraken van de Commissie BBV in 2025 is uw organisatie verplicht tot het vormen van een voorziening RVU voor deze medewerkers. Bij de RVU ingangsdatum voert de WSW-medewerker geen werkzaamheden meer uit en dus moet er een toereikende voorziening aanwezig zijn. Dit heeft in het boekjaar 2025 voor uw gemeente geleid tot het instellen van de voorziening RVU ter hoogte van €109.000.

Voor de ambtenaren is ook een RVU voorziening opgenomen. Deze was er al en heeft een stand van € 236.000 (2024: € 95.000)

Voorziening spaarverlof

Binnen de CAO gemeenten is het mogelijk om gebruik te maken van spaarverlof. Voor de uren die hiervoor ingezet worden, moet een voorziening worden gevormd. Per ultimo 2025 doen 90 medewerkers mee aan deze regeling. De stand van de voorziening is € 0,7 miljoen (2024: € 0,6 miljoen). In 2025 is € 41.000 aangewend van het spaarverlof en € 120.000 toegevoegd.

3.3 Overige bevindingen

Voorziening riolering en afval

Beide voorzieningen zijn egalisatievoorzieningen. Dat betekent dat een tekort op riolering of afval wordt onttrokken aan de voorziening en een overschot wordt toegevoegd.
Voor afval is er een tekort van € 0,2 miljoen, dat onttrokken is aan de voorziening. De stand van de voorziening is per eind 2025 € 0,3 miljoen (2024: € 0,5 miljoen).

Bij riolering is er een overschot van € 0,6 miljoen. Dit is aan de voorziening toegevoegd. De stand van de voorziening is nu € 6,9 miljoen (2024: € 6,3 miljoen)

Kosten verbonden partijen

Uw gemeente heeft een deel van haar taken overgedragen aan gemeenschappelijke regelingen. De kosten van deze organisaties komen ten laste van de exploitatie van de gemeente Berkelland. De kosten van GR VNOG en GR ODA zijn in deze jaarstukken gebaseerd op concept cijfers, omdat de definitieve cijfers op dat moment nog niet voorhanden waren.

Bestaan van de materiële vaste activa

Wij hebben een steekproef uitgevoerd om te controleren of de materiële vaste activa die in de financiële administratie staat, ook daadwerkelijk aanwezig is en nog in het bezit is van de gemeente. Voor de door ons geselecteerde steekproef is het bestaan van de geselecteerde activa vastgesteld.

Omdat sommige activa lang geleden zijn aangeschaft was het soms moeilijk om het bestaan ervan vast te stellen. Omdat het wel belangrijk is voor u als gemeente om te weten of de activa die op de balans staat ook daadwerkelijk aanwezig is en eigendom is van de gemeente, adviseren wij hiernaar risicogericht aanvullend onderzoek te doen. Ook om de onderliggende documentatie weer voldoende paraat te hebben.
Hierbij kan dan ook gekeken worden of er eventueel activa in de boeken staat die mogelijk kunnen en misschien moeten worden afgewaardeerd. Het kan ook zijn dat activa anders verantwoord moeten worden of dat een actie nodig is om te onderzoeken wat het precies geweest is.
Dit is geen eenvoudige klus gezien activa in enkele gevallen mogelijk niet specifiek genoeg omschreven zijn om daadwerkelijk vast te kunnen stellen welke specifieke activa dat betreft. In de steekproef hebben we uiteindelijk wel kunnen vaststellen welke activa dat betrof.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Kaderstelling
De financiële verordening (gebaseerd op artikel 212 gemeentewet) en de controleverordening (gebaseerd op artikel 213 van de gemeentewet) zijn aangepast op de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en op 23 september 2025 door de Raad vastgesteld.
Het normenkader is door de Raad op 9 december 2025 vastgesteld.

Onze bevindingen over de rechtmatigheidsverantwoording

In de financiële verordening heeft de Raad de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op 2% van de lasten bepaald. Op basis van de voorliggende jaarrekening is dit een bedrag van € 3,2 miljoen.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het College van B&W aangegeven niet rechtmatig gehandeld te hebben. De totale onrechtmatigheden zijn hoger dan de verantwoordingsgrens van € 3,2 miljoen als gevolg van:

- Begrotingsoverschrijdingen
  De overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting met € 2,5 miljoen (waarvan € 2,1 miljoen als acceptabel zijn aangemerkt binnen de kaders van uw financiële verordening).
- Kredietoverschrijding
  Uw gemeente heeft geen onrechtmatige kredietoverschrijding geconstateerd. Volgens ons is de totale overschrijding € 0,2 miljoen.
- Europese aanbestedingen
  Uw gemeente heeft een onrechtmatige inkoopprocedure aangemerkt van € 0,8 miljoen, waarbij onze constatering is dat dit € 0,9 miljoen bedraagt.

Op basis van onze toetsing aan de wettelijke voorschriften voor de rechtmatigheids-verantwoording en de kaderstelling door de Raad hebben wij vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft. De jaarrekening en het jaarverslag bevat de voorgeschreven informatie.

Rechtmatigheidsverantwoording
De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de tekst aan het voorgeschreven model voldoet.

Er zijn drie criteria vastgesteld om de financiële rechtmatigheid concreet te maken, te weten:
[1] het voorwaardencriterium;
[2] misbruik en oneigenlijk gebruik; en
[3] het begrotingscriterium.

Bij het opstellen van de jaarrekening legt het College van B&W in de rechtmatigheids-verantwoording verantwoording af over deze drie criteria.

[1] Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium schrijft voor dat financiële handelingen alleen mogen plaatsvinden onder de voorwaarden zoals opgenomen in de wet of in een verordening. Het voorwaardecriterium komt met name voor in de processen:

- Europese aanbestedingen
- Treasury
- Subsidieverstrekkingen
- Uitkeringen (gedelegeerd aan de GR Fijnder)
- WMO en Jeugdzorg

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Europese aanbestedingen

Door de verbijzonderde interne controle zijn 11 contracten onterecht niet Europees aanbesteed voor een bedrag van € 0,9 miljoen. Door ons zijn ook 11 dossiers als onrechtmatig aangemerkt, met een totaalbedrag van € 0,9 miljoen. Dit wijkt af van de jaarstukken. Uw gemeente komt op € 0,8 miljoen.
Vorig jaar waren dit overigens 15 contracten met een opdrachtwaarde van € 3,9 miljoen. De onrechtmatigheid is dus lager dan vorig jaar.

Intern inkoopbeleid

Wanneer de inkoopnormen uit de Gids Proportionaliteit herhaaldelijk niet worden nageleefd of wanneer de documentatie en/of motivering ervan ontoereikend is, wordt van het College van B&W verwacht hierover te rapporteren in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Uw organisatie heeft een eigen inkoopbeleid vastgesteld waarin de gids Proportionaliteit is uitgewerkt. In 2025 is een verbijzonderde interne controle uitgevoerd op het volgen van het intern inkoopbeleid voor inkopen onder de Europese aanbestedingsgrens. Daarbij is geconcludeerd dat een aantal keer is afgeweken van het interne inkoopbeleid.

Subsidies

Afgelopen jaren heeft uw gemeente verbeteringen doorgevoerd in het subsidieproces. De subsidietoekenningen en -vaststellingen worden nu in het zaaksysteem geregistreerd. Door deze registratie wordt interne controle op de naleving van de subsidieverordening mogelijk. Uit deze controle komen diverse formele onrechtmatigheden naar voren. Dit is met name het te laat indienen of afhandelen van aanvragen.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

[2] Begrotingscriterium
Het budgetrecht bepaalt dat de Raad toestemming geeft om het te realiseren beleid per programma binnen de vastgestelde begroting uit te voeren. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is, zowel overschrijdingen als onderschrijdingen.

In de rechtmatigheidsverantwoording worden alleen de afwijkingen toegelicht die niet passen in de afspraken tussen de Raad en het College van B&W en boven de verantwoordingsgrens uitkomen. De Raad wordt expliciet gevraagd met deze afwijkingen bij de vaststelling van de jaarrekening in te stemmen.

- Meer lasten dan begroot
Er is bij 5 programma's een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting. Hiervoor is een voldoende toelichting opgenomen in de jaarrekening. Deze overschrijding is in totaal € 2,5 miljoen.

- Minder lasten dan begroot
Op 5 programma's zijn de gerealiseerde lasten minder dan begroot. Het is gebruikelijk binnen uw organisatie om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Meer of minder baten dan begroot
Op alle programma's zijn er meer of minder baten dan begroot. Het is gebruikelijk binnen uw organisatie om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom ook niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Investeringskredieten
Er is 1 investering gedaan waarvoor € 15.000 meer is besteed dan het door de Raad vastgestelde krediet. Daarnaast is een tweetal kredieten waarvan wordt verwacht dat deze worden gecompenseerd door baten. Wij hebben geen onderbouwing van deze baten ontvangen en daarom hebben wij deze kredietoverschrijdingen als onrechtmatig aangemerkt voor een bedrag van € 207.000.

- Oordeel begrotingsrechtmatigheid
Wij hebben vastgesteld dat het begrotingscriterium niet hoeft te worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Een toelichting hierover is in de paragraaf Bedrijfsvoering opgenomen.

[3] Misbruik en oneigenlijk gebruik
Het is aan de organisatie om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. Op basis van de eisen in de wet- en regelgeving heeft een vertaling plaatsgevonden naar de opzet van de interne organisatie.

- M&O beleid ontbreekt
Er is geen formeel beleid opgesteld door de organisatie voor het voorkomen van Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O beleid). Dit is toegelicht in de paragaaf Bedrijfsvoering.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om een M&O beleid op te stellen.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording van het College
Het oordeel van het College geeft aan dat voor de rechtmatigheid de grens van 2% is overschreden. Onze berekeningen wijken overigens af van die in de paragraaf Bedrijfsvoering zijn gemeld. Deze bevindingen hebben met name betrekking op aanbestedingen en kredietoverschrijdingen en hebben geen invloed op de rechtmatigheidsverantwoording zelf.

Toelichting op rechtmatigheidsverantwoording in paragraaf Bedrijfsvoering
Volgens het BBV is het een vereiste dat het College van B&W in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geeft op alle afwijkingen die zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast dient te worden beschreven welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Rapportagegrens
In de financiële verordening is opgenomen dat in de paragraaf Bedrijfsvoering fouten en/of onduidelijkheden groter dan € 100.000 worden toegelicht.

4. Interne beheersing

Risico's interne beheersing

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding hiervan hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter gerapporteerd aan het College van B&W en in een boardletter aan uw Raad. De boardletter is besproken met de auditcommissie op 28 januari 2026. In de boardletter en de managementletter hebben wij per proces aangegeven welke bevindingen en risico's wij zien. Wij hebben hiervoor (mogelijke) interne beheersingsmaatregelen voorgesteld om de risico's af te dekken. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen, hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht.

De belangrijkste risico's uit de board- en managementletter zijn onderstaand weergegeven:

1] Prestatieleveringen inkoop

Uw gemeente kiest er voor bij facturen kleiner dan € 5.000 geen documentatie over de prestatie te bewaren. Door de verbijzonderde interne controle is een steekproef gedaan op de facturen zowel die groter als kleiner dan € 5.000 zijn. Daarbij is voor alle facturen de prestatie onderbouwd. Wij hebben dit ook gecontroleerd en komen tot de conclusie dat bij 4 facturen uit de steekproef de prestatie niet voldoende onderbouwd kan worden. Wij hebben deze uitkomst in relatie tot de totale massa gebracht en daaruit volgt een onzekerheid van € 1.095.000.

2] Prestatieleveringen WMO en Jeugd

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat voldoende productieverantwoordingen zijn gewaarmerkt door een accountant waardoor de prestatielevering is vastgesteld. Voor de cliënten van zorgaanbieders waarvan geen productieverantwoording is ontvangen, heeft uw gemeente zelf de levering van de zorg gecontroleerd. Er resteert nog een onzekerheid van ruim € 1,4 miljoen.

3] Naleving aanbestedingsrichtlijnen

Door de verbijzonderde interne controle is een controle gedaan op de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen. Daaruit komt een totale onrechtmatigheid van € 0,9 miljoen, waarbij uw gemeente € 0,8 miljoen heeft geconstateerd.

4. Interne beheersing

IT omgeving

Op basis van boek 2, artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek moet de accountant in zijn verslag aandacht besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor onze controle maken we in een beperkte mate gebruik van de automatiseringsomgeving.

Afwikkeling aandachtspunten voor de jaarrekening vanuit de interimcontrole

Vanuit de interimcontrole hebben wij van de enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2025 meegegeven. De belangrijkste waren:

- het tijdig opstellen van een spendanalyse Europese aanbestedingen;
- Het navragen van de prestaties van cliënten waarvan geen productieverantwoording wordt ontvangen;
- Het onderbouwen van de geleverde prestaties van de inkopen over het 2e halfjaar;
- Het opnemen van een toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen op de ontwikkeling van risico's ten opzichte van de begroting en jaarrekening, inclusief inschatting van kans en financiële impact;
- Het aanpassen van de pensioenvoorziening voor wethouders op basis van de actuariële berekeningen;
- Het opnemen van de RVU voorziening voor de WSW-ers;
- de tijdige en volledige aanlevering van de SiSa-regelingen, met specifieke aandacht voor de rechtmatigheid van de bestedingen.

Bovenstaande punten zijn - voor zover van toepassing – opgevolgd.

5. Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2025 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekeningen gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet) én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten en onzekerheden bedraagt € 3.220.000 (2% van de lasten exclusief dotaties aan de reserves). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. Dit betekent dat op een aantal vormen van overige dienstverlening aanvullende voorwaarden van toepassing zijn, dat voor sommige soorten van overige dienstverlening beperkingen gelden en dat sommige soorten dienstverlening niet toegestaan zijn.

Naast de controle van de jaarrekening hebben wij géén overige diensten en/of adviesopdrachten uitgevoerd. De voor uw gemeente in 2025 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid.

Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw gemeente. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het College van B&W. Ingeval van fraude door het College van B&W melden we dit aan de Raad.

Wij merken op dat onze werkzaamheden niet specifiek gericht zijn op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College van B&W.

De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

6. Afsluiting

Publicatie jaarrekening
Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de Raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

De wetgeving rondom de WNT (Wet Normering Topinkomens) geeft aan dat de WNT-verantwoording door de organisatie op internet gepubliceerd moet worden voor een periode van tenminste zeven jaar. De gegevens moeten vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn.

Afsluiting
Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en open communicatie tijdens onze controlewerkzaamheden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Bijlagen

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

In het kader van onze controle hebben wij bijzondere aandacht besteed aan fraude en aan de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Wij hebben deze onderwerpen met het College van B&W besproken, inclusief de relevante risico’s, de door ons uitgevoerde werkzaamheden, de uitkomsten daarvan en de wijze waarop deze onderwerpen zijn toegelicht in de jaarrekening en het jaarverslag.

Onze bevindingen, aandachtspunten en inschattingen hebben wij met u gedeeld, zodat u deze kunt betrekken bij uw toezichthoudende taak. Tevens leggen wij de voorgenomen teksten in onze controleverklaring over deze onderwerpen aan u voor.
Hiermee wordt bijgedragen aan een zorgvuldige, evenwichtige en transparante verslaggeving en wordt de Raad in staat gesteld zijn verantwoordelijkheid adequaat uit te oefenen.

In de bijlagen zijn de passages opgenomen die wij voornemens zijn in de controleverklaring op te nemen ten aanzien van de controleaanpak van frauderisico’s en de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie. Deze passages vormen **geen** volledige weergave van de controleverklaring.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe het College van burgemeester en wethouders het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de baten hoofdzakelijk bestaan uit de Algemene uitkering, subsidie ontvangsten van het Rijk en Provincies, lokale heffingen en leges, onderkennen we geen frauderisico in de verantwoording van de baten. De algemene uitkering en de subsidie ontvangsten zijn beperkt tot een opgave van derden. De lokale heffingen en leges betreffen een veelheid van posten van beperkte omvang waardoor geen risico ontstaat op een afwijking van materieel belang.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico’s en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn weergegeven op de volgende pagina’s.

:

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen De directie/het College heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op het directie om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het Dagelijks Bestuur specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Corruptierisico Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders	We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie

Het College van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico’s vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van burgemeester en wethouders geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2025 en 2026 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2025 d.d. 4 maart 2026. Wij zijn verplicht een tabel op te nemen in dit accountantsverslag met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen.

Deze tabellen dient u samen met de overige voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2026 bij het CBS aan te leveren, inclusief de hieronder vermelde oordelen in onze controleverklaring:

Strekking controleverklaring	
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	….
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

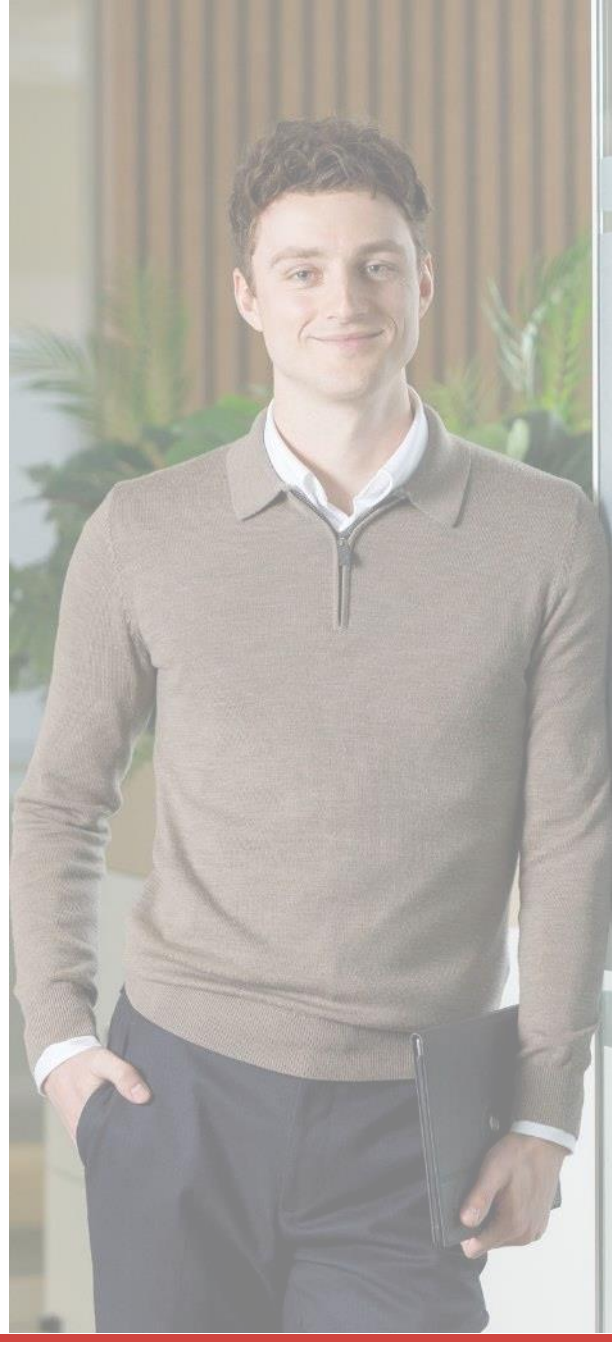

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek in 2023 en 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C126	Verbetering digitale dienstverlening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorziening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E120	Regeling specifieke uitkering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J17	Realisatiestimulans	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	n.v.t.	n.v.t.	Van indicator J32/05 kan de deugdelijke totstandkoming niet worden vastgesteld.
J47B	Volkshuisvestingsfonds (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M30	Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Samen bouwen aan duurzaam succes

Als ondernemer, manager of bestuurder dealt u dagelijks met veranderingen. Dan is het prettig om voor cijfers, financiële processen en fiscale vraagstukken zekerheid in te bouwen. Wij zijn graag die specialist dichtbij, die altijd een extra stap voor u zet en die naast de data altijd de mens ziet.

▼ **Zullen we samen bouwen aan uw duurzame succes?**

stolwijk kennisnetwerk

gemeente Berkelland

Persbericht

13 mei 2026

Jaarstukken 2025 en voorstel bestemming resultaat naar gemeenteraad

Het college van B&W biedt de gemeenteraad de jaarstukken van 2025 aan. Dit is de financiële afsluiting van het jaar 2025. We sluiten het jaar af met een positief saldo van 8.480.000 euro.

Wethouder Hans van der Noordt: “We houden in de gaten wat goed gaat en waar het tegenzit. Daardoor weten we op tijd hoe we ervoor staan én blijven we realistisch. In 2025 hebben we mooie stappen vooruitgezet: het wegen- en bermenbeleid is vastgesteld en de herinrichting Oudestraat in Neede is afgerond. Dat brengt ons verder. Zo kunnen we blijven werken aan een gezonde financiële toekomst.”

Het grootste gedeelte van het positieve resultaat komt door extra inkomsten van het Rijk. De kosten voor de WMO en de duurdere vormen van jeugdzorg vielen mee. We gaven meer geld uit aan de ontwikkeling bij de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). Alles bij elkaar levert dat een positief resultaat op van ruim 8 miljoen.

Aanvullen reserve
Het college stelt aan de raad voor het geld dat we in 2025 overhouden, 7.695.000 euro, aan onze reserves toe te voegen. De reserves voor onderwijshuisvesting en sportaccommodaties worden hiermee aangevuld. De komende jaren verwachten we veel geld nodig te hebben om scholen en sporthallen te verbouwen of te vernieuwen. Ook wordt er 255.000 euro meegenomen naar 2026 voor het vervroegen en verruimen van de doelgroep volwassenregeling voor bestaanszekerheid. Het overgebleven bedrag gebruiken we in 2026 om het beleid af te ronden dat we in 2025 zijn gestart

---

Noot voor de redactie:
Nadere informatie bij: Communicatie gemeente Berkelland, T: 0545-250.

Jaarstukken 2025

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.... 4
Analyse resultaat....5
Leeswijzer.... 8
Overzicht van baten en lasten per programma.... 10
Onze aantrekkelijke leefomgeving.... 12
Passend wonen....19
Vitaal platteland.... 24
Nieuwe Energie.... 30
Een toekomstbestendig sociaal domein....38
Sport en cultuur bewegen je!.... 51
Werken en leren.... 59
Veiligheid.... 69
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering....74
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien....78
Paragrafen....81

- Bedrijfsvoering....82
- Wet open overheid.... 90
- Grondbeleid.... 91
- Lokale heffingen.... 99
- Weerstandsvermogen.... 104
- Verbonden partijen.... 107
- Financiering.... 120
- Onderhoud kapitaalgoederen....124
- Reserves en voorzieningen....130

Jaarrekening....137

- Balans per 31-12.... 138
- Overzicht van Baten en Lasten.... 141
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.... 143
- Toelichting op de balans.... 146
- Toelichting overzicht van baten en lasten....158
- Niet uit de balans blijkende verplichtingen.... 160
- Begrotingsrechtmatigheid....161
- Rechtmatigheidsverantwoording.... 162
- Incidentele baten en lasten.... 163
- Gebeurtenissen na balansdatum.... 167
- Overzicht taakvelden.... 168
- WNT....170
- Overzicht kredieten....171
- Sisa....173
- Overige gegevens.... 200

Bijlagen....209

- Bijlage 1: Verplichte beleidsindicatoren....210

INLEIDING

Hierbij bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2025 aan. Een financiële en beleidsverantwoording van alle activiteiten die we ons met de programmabegroting hadden voorgenomen. Er is in 2025 door onze organisatie, samen met inwoners, ondernemers en organisaties, veel werk verzet. Er zijn nieuwe beleidsplannen gemaakt voor het beheer van bermen, de openbare verlichting en de wegen. Ook is de herinrichting Oudestraat in Neede afgerond en is de inkoop van de zorg opnieuw aanbesteed.

Bij de reguliere planning en control momenten hebben wij u het afgelopen jaar geïnformeerd over de ontwikkelingen door het jaar heen. En bent u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en onzekerheden in het resultaat. Voor de begroting van 2025 begonnen we met een positief saldo van € 198.000, -

Vooral een hogere Algemene uitkering zorgde voor een positief effect op het resultaat. Ook gaven we minder uit dan gepland, de kosten voor de WMO en de duurdere vormen van jeugdzorg vielen mee Tegelijkertijd hadden we hogere uitgaven voor ODA en de extra verplichte storting in de voorziening wethouderspensioenen.

Financieel laat de jaarrekening een positief resultaat zien van € 8.479.000. Dat is uiteindelijk ongeveer € 2,1 miljoen meer dan we na de Slotwijziging verwachtten. Dit onvoorziene resultaat is een klein deel van onze totale begroting. Het laat zien dat we dit jaar ‘dicht op de bal’ gezeten hebben. Het resultaat is grotendeels incidenteel van aard.

Burgemeester en wethouders van Berkelland

ANALYSE RESULTAAT

Resultaat

Het resultaat over 2025 is € 8.479.000

Saldo rekening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**
020 Passend wonen	**-3.703**	**-3.292**	**-3.260**	**-2.812**
030 Vitaal platteland	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**
040 Nieuwe energie	**-291**	**-347**	**-347**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**
070 Werken en leren	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**
080 Veiligheid	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-21.475**	**-22.436**	**-24.767**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**8.089**	**198**	**5.720**	**8.479**

Analyse

Het gerealiseerde resultaat is het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

	Bedrag x € 1.000	Incidenteel (I)/Structureel (S)
Bouwleges	408	I
Specifieke uitkering CDOKE	234	I
Sterke sociale basis	199	I
WMO	727	I
Jeugd	249	I
Fijnder	250	I
Omgevingsdienst Achterhoek	-516	I
Pensioenen wethouders	-301	I
Proceskosten OZB	135	I/S
OZB	419	I/S
Algemene uitkering	1.106	I
Diverse verschillen < 100.000	-151	I
Verwacht resultaat	5.720	
Totaal	**8.479**	

Toelichting

Bouwleges
De post bouwvergunningen bestaat uit legesinkomsten en betaling van een paar ingehuurde mensen voor vergunningverlening.
De inkomsten leges zijn niet alleen afhankelijk van het aantal aanvragen, maar ook de omvang van aanvragen (bouwkosten van bouwplannen, projecten). Niet alleen het aantal aanvragen, maar ook de omvang van bouwplannen maakt dat we afgelopen jaar meer inkomsten hadden dan begroot. Afgelopen jaar waren er bijvoorbeeld 8 grotere bouwplannen die alleen al zorgden voor een € 290.000 aan inkomsten.

Specifieke uitkering CDOKE
De lasten voor het energieloket zijn in 2025 gedekt uit de rijksbijdrage. In de begroting was hier nog geen rekening mee gehouden. Daarnaast is er een voordeel van € 159.034, doordat de loonkosten van 2 medewerkers uit de CDOKE gelden zijn gehaald.

Sterke sociale basis
De totale onderschrijding van € 199.000 is het gevolg van meerdere over- en onderschrijdingen binnen de begroting. Een deel hiervan is ontstaan doordat diverse (gedeeltelijke) subsidies dit jaar onder de specifieke uitkeringen (SPUK) zijn verantwoord. Hierdoor zijn lasten die oorspronkelijk binnen de reguliere begroting waren voorzien, niet ten laste van die begroting gekomen. Daarnaast is sprake van een financieel voordeel doordat de vaststelling van subsidies over 2024 heeft geleid tot een terug ontvangst van middelen.

Wmo
Ten opzichte van de aannames (VNG-voorspelmodel) die ten grondslag liggen aan de begroting, zijn de lasten voor Wmo met name op het vlak van ondersteuning veel minder gestegen, zowel in aantal als intensiteit. Bovendien pakt dit jaar de afrekening en verrekening (bandbreedte) relatief voordelig uit. Dit is niet vooraf te bepalen. De bestedingen vallen hierdoor € 600.000 lager uit. De kosten van ZOOV zijn € 128.000 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderschrijding is ontstaan door een afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers. Daarnaast zijn zowel de kosten per kilometer als de kosten per reiziger gedaald, als gevolg van de efficiency van de Vervoercentrale bij het zo doelmatig mogelijk plannen van het vervoer.

Jeugd
De onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager gebruik van de hoog complexe jeugdzorg met verblijf. De gemiddelde lasten per jeugdige met deze vorm van zorg is relatief hoog, het is daarom direct zichtbaar wanneer er een lager aantal cliënten gebruik maakt van deze zorg.

Fijnder
Er is een totale onderschrijding van € 250.000. Een bedrag (€ 171.000) voor de toeleiding en re-integratie Oekraïners uit de P&C documenten van Fijnder is twee keer in onze begroting meegenomen. Het positieve rekeningresultaat van Fijnder over 2024 (€ 125.000) is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten in 2025. Dit bedrag was niet begroot. En daarnaast zijn er op een aantal onderdelen bij Fijnder verschillen die voor een overschrijding (€ 46.000) zorgen.

Omgevingsdienst Achterhoek
De voorlopige afrekening 2025 van de ODA valt ongeveer € 400.000 hoger uit dan begroot. Wij vragen structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen). Ook inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk, o.a. extra werk door de invoering van de Omgevingswet (meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving). Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Hierdoor zijn de kosten voor bedrijfsvoering ook gestegen. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Pensioenen wethouders
In verband met de overdracht van de pensioenen aan het ABP is de regelgeving aangescherpt. Waar we voorheen de werkelijk te verwachten lasten moesten voorzien op basis van een actuariële berekening moeten we dit jaar de werkelijk te verwachten lasten verhogen naar 123%, de dekkingsgraad van het ABP. Doordat al een toevoeging was voorzien en we vorig jaar al een een gedeelte was gereserveerd voor dit doel blijft het nadeel beperkt tot € 301.000.

Proceskosten OZB
Het voordeel op de proceskosten is deels incidenteel en deels structureel. In de begroting van 2024 zijn extra proceskosten van € 200.000 voor no-cure no-pay bezwaar- en beroepsschriften geraamd en doorberekend in de OZB. Met het instellen van maatregelen/wetgeving zijn deze kosten en de OZB in 2025 al met € 100.000 lager geraamd. Nu blijkt dat de feitelijke doorwerking van de maatregelen en wetgeving leidt tot structureel lagere kosten en de destijds geraamd OZB-verhoging teniet kan worden gedaan. Bij de begroting van 2027 zullen we de kosten en de OZB opnieuw met € 100.000 verlagen, waardoor we weer op het niveau van 2023 zitten.

OZB
De hogere opbrengst voor OZB wordt veroorzaakt door aanpassingen in het systeem van waardering van niet-woningen. Voor die aanpassingen zijn eigenaren van bedrijven aangeschreven en verzocht om de huurcontracten en/of informatie over de huidige betaalde huurprijs te verstrekken. Uit deze marktinformatie is gebleken dat de waarden van de bedrijven hoger is dan aangenomen. Voor een deel was dit verwacht en was hier rekening mee gehouden in de tarieven. De werkelijke waarde, die pas na de vaststelling van de tarieven duidelijk werd, viel hoger uit dan verwacht.

Algemene uitkering
Bij de decembercirculaire heeft het Rijk ons € 600.000 extra middelen beschikbaar gesteld. De helft daarvan heeft te maken met een compensatie voor medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven die nadelige gevolgen ondervinden van het Belastingplan 2025. Wij ontvangen die compensatie als centrumgemeente ook voor de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk en hebben € 200.000 doorbetaald aan deze gemeenten. Daarnaast ontvangen we een bedrag van € 73.000 voor de meerkosten sociaal domein door de opvang van Oekraïners en € 44.000 uit de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. Het resterende bedrag heeft te maken met aanpassingen in hoeveelheden en bedragen per hoeveelheid. Daarnaast hebben we nog nabetalingen gehad over 2023 en 2024 die uiteindelijk zorgen voor een hogere opbrengst dan begroot.

Saldo verschillen kleiner dan € 125.000
In deze specificatie hebben we de grootste verschillen van 2025 in kaart gebracht. De jaarrekening kent meerdere afwijkingen, zowel voor- als nadelig. Per saldo hebben deze toch een behoorlijke omvang. Bij de programma's wordt nader ingegaan op deze mutaties.

LEESWIJZER

Financiële kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de raad de jaarstukken vaststelt die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit programma's en paragrafen.
De programma's zijn een samenhangende verzameling van activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. Hieraan zijn prestatie indicatoren gekoppeld (bron: waarstaatjegemeente.nl). In het BBV staat ook dat per programma een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten moet worden opgenomen. In deze samenvatting is net als in het jaarrekening-gedeelte een overzicht opgenomen waarin alle programma's op een rij staan. Naast het BBV staan in de Financiële verordening gemeente Berkelland 2025 regels over budgetbewaking en rapportage.

Indeling Jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. In het jaarverslag wordt vooral aandacht geschonken aan het gevoerde beleid en de daarbij behorende baten en lasten. De jaarrekening gaat meer in op de financiële positie van de gemeente.

Jaarverslag

Het jaarverslag is ingedeeld in 10 programma's, 8 verplichte paragrafen en 1 niet verplichte paragraaf. Binnen het programma kennen we speerpunten en activiteiten. De speerpunten geven aan wat we willen bereiken. De activiteiten geven aan wat we hebben gedaan om dit te realiseren. In het jaarverslag zijn de teksten van de begroting opgenomen. Bij de activiteiten is een toelichting opgenomen hoe het met deze activiteiten is gegaan. Hierbij maken we gebruik van 2 indicatoren, kwaliteit en geld. Bij activiteiten waar iets te melden is over de planning doen we dit bij de indicator kwaliteit. De indicator kwaliteit gaat daarmee over hoe de activiteit is uitgevoerd op inhoud en in de tijd. Is gedaan wat gedacht werd, is er meer gedaan of is er minder gedaan, is het sneller of langzamer gegaan.

De indicator geld gaat over het budget, is dit voldoende gebleken of is er overgebleven.
Om snel te zien hoe het met de indicatoren is gesteld, maken we gebruik van 3 kleuren. Hierna geven we per kleur aan wat dit betekent:
De indicator kwaliteit geeft aan hoe het gaat met de activiteit. Afwijkingen in de planning worden ook bij dit onderdeel benoemd.
G Niets bijzonders, in de meeste gevallen zal er ook geen verdere toelichting staan.
O Kleine aanpassing.
R Afwijking met impact.

De indicator geld geeft aan hoe het met de uitputting van de budgetten staat. Ook hier gebruiken we de 3 kleuren. Voor geld hebben we de volgende criteria gehanteerd.
G Een afwijking van minder dan € 50.000.
O Een afwijking tussen de € 50.000 en € 100.000.
R Een afwijking groter dan € 100.000.

Beleidsindicatoren

In bijlage 1 zijn beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren die nu zijn opgenomen zijn verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'Waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zoals de vergelijking met Nederland.

Jaarrekening

De jaarrekening is hoofdzakelijk financieel van aard en bestaat uit de balans van de gemeente plus een uitgebreide toelichting hierop. Verder is een overzicht van baten en lasten opgenomen en is een onderbouwing gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen. Tenslotte is de verplichte bijlage Sisa verantwoording toegevoegd.

Lezen van tabellen

De tabellen in de begroting geven de bedragen weer x € 1.000 (duizenden euro's) tenzij anders vermeld. De lasten worden weergegeven met een – (min), de baten met een + (plus). Een programma met een negatief saldo betekent, dat er meer lasten in het programma zitten dan baten. Om de cijfers in de tabellen leesbaar te houden zijn bij de omschrijvingen afkortingen gebruikt.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024					2025 (primitief)					2025 (gewijzigd)					Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-22.318**	**12.924**	**743**	**-574**	**-9.225**	**-23.163**	**12.596**	**0**	**0**	**-10.567**	**-26.426**	**14.086**	**1.480**	**0**	**-10.860**	**-25.757**	**13.829**	**1.420**	**-379**	**-10.887**
020 Passend wonen	**-5.621**	**2.413**	**29**	**-525**	**-3.703**	**-6.007**	**2.715**	**0**	**0**	**-3.292**	**-7.223**	**3.364**	**599**	**0**	**-3.260**	**-6.602**	**4.275**	**491**	**-976**	**-2.812**
030 Vitaal platteland	**-1.554**	**890**	**260**	**-99**	**-503**	**-2.259**	**1**	**1.849**	**0**	**-409**	**-1.739**	**431**	**975**	**-230**	**-564**	**-1.201**	**634**	**375**	**-302**	**-494**
040 Nieuwe energie	**-1.204**	**884**	**76**	**-48**	**-291**	**-1.167**	**820**	**0**	**0**	**-347**	**-3.000**	**1.952**	**701**	**0**	**-347**	**-1.636**	**1.463**	**112**	**0**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-48.618**	**9.792**	**308**	**-118**	**-38.637**	**-41.590**	**1.575**	**748**	**0**	**-39.268**	**-51.503**	**8.337**	**1.292**	**0**	**-41.874**	**-49.931**	**8.257**	**980**	**-25**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur	**-6.425**	**831**	**342**	**-69**	**-5.321**	**-5.911**	**470**	**30**	**-9**	**-5.420**	**-7.117**	**740**	**627**	**-243**	**-5.993**	**-7.286**	**882**	**593**	**-243**	**-6.053**
070 Werken en leren	**-31.541**	**13.641**	**2.176**	**-422**	**-16.146**	**-30.144**	**12.704**	**0**	**-21**	**-17.461**	**-31.130**	**13.609**	**327**	**-185**	**-17.380**	**-31.604**	**13.742**	**710**	**-185**	**-17.338**
080 Veiligheid	**-6.396**	**583**	**0**	**0**	**-5.813**	**-5.927**	**141**	**0**	**0**	**-5.786**	**-6.052**	**141**	**48**	**0**	**-5.863**	**-6.564**	**339**	**0**	**0**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-25.738**	**3.811**	**587**	**-134**	**-21.475**	**-24.762**	**2.082**	**304**	**-60**	**-22.436**	**-27.114**	**2.986**	**942**	**-1.582**	**-24.767**	**-28.266**	**3.646**	**918**	**-1.636**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-2.162**	**111.365**	**0**	**0**	**109.204**	**-5.854**	**111.038**	**0**	**0**	**105.184**	**-2.180**	**118.809**	**0**	**0**	**116.629**	**-2.287**	**120.692**	**0**	**0**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**-151.577**	**157.134**	**4.520**	**-1.988**	**8.089**	**-146.785**	**144.142**	**2.931**	**-90**	**198**	**-163.485**	**164.456**	**6.989**	**-2.240**	**5.720**	**-161.134**	**167.759**	**5.599**	**-3.745**	**8.479**

ONZE AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Een aantrekkelijke, klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving

Speerpunt

Gebiedsgericht werken. (010.020)

Wat willen we bereiken?

- Gemeente (en andere overheden) sluiten zo goed mogelijk aan op de specifieke behoeften in onze samenleving en ondersteunen onze buurten, wijken en kernen op de manier die het beste bij hun past.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan voortdurend met onze inwoners en organisaties in gesprek over wat er speelt in de wijken en kernen, zodat onze activiteiten daarop aansluiten. (010.020.010)

Met onze gebiedsgerichte werkwijze spelen we samen in op de specifieke behoeften van inwoners, ondernemers, buurten, wijken en kernen. Daarbij denken we niet alleen aan de puur fysieke inrichting van onze leefomgeving, maar hebben we ook aandacht voor de sociale aspecten. Onze gebiedscontactpersonen zijn de verbindende schakel. Zij staan voortdurend in contact met onze inwoners, buurten en wijken. Zij horen en zien veel en slaan de brug tussen samenleving en de overheid (gemeente, provincie, Rijk). Voorop staan reële verwachtingen over en weer, met aandacht, waardering en zo nodig ondersteuning voor de vele initiatieven en activiteiten in onze samenleving.
Ervaring leert ons dat we hierdoor geen geld of tijd besparen. Sterker nog: deze werkwijze kost tijd en geld, maar doorgaans levert het resultaat van het gelopen proces daarna wel een integrale oplossing en meer draagvlak op in de samenleving.
We gebruiken het laatste restantbudget vanuit de eenmalige middelen vanuit Samen investeren in Berkelland voor het onderdeel Gebiedsgericht werken, (voorheen wijk- en kerngericht werken) voor het ondersteunen van activiteiten in, voor en door de samenleving, Denk hierbij aan de zogenaamde dorpendeals (samen met de provincie Gelderland). Bij de dorpendeals werken inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden samen om de sociale verbondenheid en toekomstbestendigheid van de kern te bevorderen. Er zijn al dorpendeals met Rekken en Beltrum. In Gelselaar wordt aan een deal gewerkt.
Ook ondersteunen we initiatieven uit de samenleving via een vervolg op het Berkellands Naoberfonds die op veel waardering vanuit onze samenleving kan rekenen.

Kwaliteit (indicator)

Er is verder gewerkt aan en op basis van de dorpendeals in Rekken, Beltrum en Gelselaar. In Noorddijk is gestart met het opstellen van een dorpendeal.

Geld (indicator)

Speerpunt

Een klimaatbestendige leefomgeving. (010.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijke leefomgeving die is aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen. (010.030.010)

Een schone, groene, duurzame, toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, vergroot de aantrekkelijkheid van Berkelland. Zowel voor onze inwoners als voor nieuwkomers en toeristen. Dat willen we graag zo houden en verbeteren.

Het blijft een uitdaging om met de beschikbare middelen het onderhoud uit te voeren. Daarom gaan we door met het maken van zo onderhoudsextensief mogelijk openbaar groen. Bijvoorbeeld meer (ruig) gras en struiken en minder perken bijvoorbeeld. Uiteraard wordt daarbij gekeken naar plekken die daarvoor het meest in aanmerking komen, maar het beeld van het openbaar groen zal blijven veranderen. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de kwaliteit van ons groen onder grote druk staat. Zo hebben we bijvoorbeeld te maken met bomen- en plantensterfte door droogte. Daarom heeft het nemen van klimaatadaptieve maatregelen onze grote aandacht.

Een deel van het groenonderhoud gebeurt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het overige deel besteden we uit. We proberen daar waar mogelijk wensen van inwoners en ondernemers te respecteren en blijven met hen in gesprek om mogelijkheden van hun inzet daarbij te bespreken.

Kwaliteit (indicator)

Groenbeheer:
De kwaliteit van het onderhoud van groen staat onder druk door krappe onderhoudsbudgetten en een veranderend klimaat. Om binnen de onderhoudsbudgetten het groen in de dorpen en op de begraafplaatsen te kunnen blijven onderhouden, zijn veel groenvakken omgevormd naar goedkoper te beheren groentypen. Het gaat vooral om het omvormen van gazons naar bloemrijk gras (ecologisch). Ook is de oppervlakte met de duurste groentypen, zoals vaste planten en hagen, verminderd. Op gebied van bomen en landschapselementen is onderhoud op diverse locaties achterstallig.
Bomen:
O.a. door (oude) bomen die gevoelig zijn voor veranderingen in het klimaat is het noodzakelijk onderhoud sterk toegenomen. We zien dat er nog steeds sprake is van achterstallig onderhoud.

Geld (indicator)

Voertuigen
Voor voertuigen buitendienst is er een overschrijding totaal(€ 51.000). Dit zit voor (€ 10.000) in brandstofkosten. Hierin zijn we afhankelijk van de dynamische literprijs en de inzet van ons materieel. (€ 41.000) zit grotendeels in het onderhoud en reparatie van ons materieel. We hebben een aantal flinke reparaties gehad. Een aantal voertuigen zijn bijna afgeschreven en nu komen de grotere reparaties. Deze kunnen niet worden uitgesteld, omdat ons materieel dan niet inzetbaar is (o.a. bij gladheidbestrijding).
Begraafplaatsen
We hebben incidenteel meer leges ontvangen voor begraafplaatsrechten dan begroot (€ 71.000). We hebben meer baten (€ 41.000) voor de verkoop van kavels ontvangen dan begroot. Deze extra baten zijn voor een groot deel incidenteel.

We voeren het watertakenplan uit. (010.030.030)

Op basis van de watervisie Berkelland 2030 die we samen hebben opgesteld met het Waterschap Rijn en IJssel is een nieuw uitvoeringsplan opgesteld: het watertakenplan 2024-2034.
We werken hierbij integraal samen met alle collega's in de openbare ruimte, het waterschap en onze inwoners. Waterinfiltratie (onder andere afkoppeling) en tijdelijke waterberging (in plaats van afvloeiing) zijn daarbij speerpunten. Uiteraard blijft een robuuste afvoer van vuilwater (riool) onze kerntaak waarbij we op basis van risico gestuurd beheer zo efficiënt en effectief mogelijk te werk gaan.

Kwaliteit (indicator)

Excellijst met noodzakelijke investeringen aangeleverd bij Eric Gussekloo.

Geld (indicator)

Voor een verklaring van de verschillen tussen begroting en realisatie bij deze activiteit verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

We houden integraal rekening met de gevolgen van klimaatverandering zoals (extreme) wateroverlast, droogte en hitte.

Het is fijn leven in onze gemeente en dat willen we zo houden. Dat betekent dat we onze leefomgeving moeten aanpassen op de gevolgen van de klimaatverandering. We moeten onze leefomgeving (zowel onze kernen als ons buitengebied) bestendig maken tegen hevige regenval, droogteperioden en hoge temperaturen. We zijn daarbij afhankelijk van veel andere partners in het gebied. We moeten hen aanspreken, met hen samenwerken en zelf doen wat we kunnen als gemeente en gemeenschap. Samen met het waterschap en andere partners zetten we ons actief in zoals overeengekomen in de aanpak droogte Achterhoek. We proberen onze inwoners te verleiden tot klimaat adaptieve activiteiten (zoals bijvoorbeeld meer groen en minder steen, waterinfiltratie en -berging op hun eigen percelen).

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Mobiliteit. (010.040)

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar.
- Veilige wegen en paden, zowel in het buitengebied als in de kernen, passend bij het gekozen kwaliteitsniveau 'overwegend laag'.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderhouden onze infrastructuur (wegen en paden). (010.040.010)

We onderhouden onze wegen op het afgesproken onderhoudskwaliteitsniveau 'overwegend laag'. De meer doorgaande wegen en de wegen in het centrum worden onderhouden op kwaliteitsniveau ‘basis’. Voor de fietspaden is gekozen voor kwaliteitsniveau ‘hoog’.
De kosten voor wegenonderhoud en de kapitaalslasten voor investeringen in wegen nemen de komende jaren toe en we zullen daarvoor in de komende jaren middelen moeten vrijmaken in de (meerjaren) begroting, willen we ons afgesproken niveau (overwegend laag) kunnen vasthouden. Vanaf 2023 is het structurele budget voor wegenonderhoud met € 500.000 extra verhoogd. Dit extra bedrag (€ 500.000) is echter ook bedoeld / wordt ingezet om (net als in voorgaande jaren) de afschrijvingslasten voor nieuwe investeringen in wegen (in 2025 en verder) te dekken. Het restant na aftrek van afschrijvingslasten, wordt ingezet voor regulier onderhoud. Dit betekent dat dit bedrag dus met elke nieuwe investering kleiner wordt en er over enkele jaren geen dekking meer is voor nieuwe investeringen. We zijn voor het reguliere onderhoud dan weer terug bij het oorspronkelijke (te lage) budget voor noodzakelijk onderhoud.
Er is in 2025 nog ruimte binnen bovengenoemd bedrag om de afschrijvingslasten voor investeringen in nieuwe wegen te dekken. Vanaf 2026 en verder zal dit budget (de toegevoegde € 500.000 in 2023) zijn opgebruikt. We staan voor grote investeringen in wegen de komende jaren. Hiervoor zal vanaf 2026 en verder dekking gevonden moeten worden. Ook is structureel voldoende budget voor regulier onderhoud benodigd. Als we structureel te weinig onderhoud aan wegen uitvoeren, zullen de wegen eerder toe zijn aan een volledige reconstructie. Hierdoor zijn we op de langere termijn veel duurder uit.

We ondersteunen de beheerders van klompenpaden. We hebben aandacht voor de positie van de oude en nieuwe N18 in Eibergen, met oog voor het onderliggende wegennet.
Kwaliteit (indicator)

Op 8 juli 2025 heeft de gemeenteraad het wegenbeleidsplan 2025-2029 vastgesteld. Hiermee is besloten onze infrastructuur op het (lagere) kwaliteitsniveau ‘laag’ te beheren. De onderhoudsvraag stijgt echter (nog steeds) uit boven de structureel beschikbare middelen om dit niveau in te toekomst te waarborgen. Tegelijk zijn in 2025 incidentele middelen toegevoegd en ook voor 2026 is dat het geval. Dat heeft tot gevolg dat de onderhoudsachterstand over 2025 niet is toegenomen. Het betekent ook dat het kwaliteitsniveau 'laag' voor de korte termijn is geborgd. Dat geldt zowel voor de verharde wegen en paden als de on- en halfverharde wegen en paden.
Geld (indicator)

De afschrijvingstermijn op wegen is aangepast van 40 naar 60 jaar. Om te voldoen aan het scenario laag is er voor groot onderhoud wegen meer budget nodig dan structureel is begroot in 2025. Er is op dit moment een tekort van € 1.222.500 voor dit jaar. Dit tekort wordt gedekt via verruiming afschrijvingstermijn (€ 375.000), vrijvallende afschrijvingslasten doordat investeringen later dan gepland gereed komen (€ 160.000) , stelpost prijscompensatie (€ 64.300) en reserve onderhoud wegen (€ 623.200).

We houden Berkelland bereikbaar.

We richten ons op goede doorstroming zodat we snel van A naar B komen. Goed en betrouwbaar regulier openbaar vervoer vinden we mede daarom onmisbaar voor onze inwoners. We zetten ons in voor het behoud van verbindingen in het openbaar vervoer en voor verbetering van het openbaar vervoer. We verzetten ons tegen een ‘Noordtak’ van de Betuwelijn door onze leefomgeving.
Kwaliteit (indicator)

We hebben ons gericht op een goede doorstroming zodat we snel én veilig van A naar B kunnen komen. Ook hadden we aandacht voor inwoners zonder auto en actief gelobbyd voor goed openbaar vervoer en optimale verbindingen. Wij hebben de (regionale) lobby voortgezet tégen een eventuele noordtak van de Betuwelijn door de Achterhoek.
Geld (indicator)

Speerpunt

Van Afval Naar Grondstof. (010.050)

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- We zamelen zo min mogelijk restafval per inwoner in (eerste doel: minder dan 100 kilo per inwoner per jaar).
- Geen zwerfafval in onze leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken een nieuw grondstoffenplan (Van Afval naar Grondstof 2023-2027) uit in maatregelen waarbij we inzetten op zoveel mogelijk grondstofhergebruik en zo min mogelijk restafval. (010.050.010)

Vanuit de landelijke doelstelling ‘Van Afval Naar Grondstof’ (VANG) richten we ons op het verbeteren van de kwaliteit van afvalstromen. Uiteindelijk streven we ernaar om zoveel mogelijk kwalitatieve reststoffen als grondstof te hergebruiken zodat er niets of maar een heel klein deel restafval overblijft. Onze doelstelling is om minder dan 100 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in te zamelen. We gaan, samen met de gemeenteraad en Twente Milieu, op zoek naar een methode die deze doelstelling gaat realiseren. Er zijn meer wegen die ons naar deze doelstelling kunnen leiden en waarmee ook verschillende kostenplaatjes gemoeid zijn.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 zijn we, samen met Twente Milieu, gestart met het in beeld brengen van de mogelijkheden voor een betere afvalscheiding. De uitkomst verwachten we in 2026.

Geld (indicator)

2025 is het laatste jaar dat de verenigingen het oud papier voor ons inzamelden. Met de verenigingen is een stoppersregeling afgesproken. Vanwege de lage opbrengst van het ingezamelde oud papier en de hoge kosten van de stoppersregeling (de kosten van de kraakperswagens worden volledig vergoed) zijn de kosten hoger dan begroot.
Vanaf 2026 hebben alle huishoudens een blauwe papiercontainer en zamelt Twente Milieu het oud papier en karton in.

We gaan gericht zwerfafval tegen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval. (010.050.020)

Berkelland is een schone gemeente. Toch ontkomen wij niet aan zwerfafval. We weten waar zwerfafval het meest voorkomt en proberen met gerichte acties het zwerfafval terug te dringen.

Kwaliteit (indicator)

Inwoners die zwerfafval willen opruimen bieden wij de mogelijkheid om een gratis zwerfafvalpakket te krijgen en wij ondersteunen het burgerinitiatief HelemaalGroen.

Geld (indicator)

Voor een verklaring van de verschillen tussen begroting en realisatie bij deze activiteit verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 010.030.010: Vanuit de resultaatbestemming 2024 is €56.000 toegevoegd voor het groot onderhoud aan de gemeentewerf. Er is € 300.000 toegevoegd met een raadsbesluit over de bodemverontreiniging Kronenkamp. Daarnaast is bij de slotwijziging in het kader van de rechtmatigheid € 188.000 toegevoegd.
- Activiteit 010.030.030: Lasten: Bij de bestuursrapportage is het budget verhoogd in verband met inhuur en hogere energielasten en het toevoegen van de vrijgevallen afschrijvingslasten aan het onderhoudsbudget. Hier staat aan de batenkant een hogere onttrekking aan de voorziening tegenover. Bij activiteit 010.700.010 leidt dit tot lagere lasten.
- Activiteit 010.040.010: Lasten: Bij de bestuursrapportage is het budget verhoogd in verband met het toevoegen van de vrijgevallen afschrijvingslasten aan het onderhoudsbudget. Bij activiteit 010.700.010 leidt dit tot lagere lasten. Daarnaast is budget toegevoegd vanuit de reserves. Dit leidt bij activiteit 010.710.010 ook tot een hogere onttrekking.
- Activiteit 010.050.010: Baten: Met de eerste begrotingswijziging is de opbrengst voor de afvalstoffenheffing verhoogd met € 300.000. Voor de aanschaf van mini-containers is er een bedrag (€ 156.000) meegenomen in de begroting. Daarnaast is er in de bestuursrapportage en bij de slotwijziging een extra bedrag onttrokken aan de voorziening in verband met de afwikkeling van het oud papier.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
010.010.010 Iedereen wordt op tijd geïnformeerd over de Omgevingswet	**-285**	**0**	**0**	**0**
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	**-344**	**-75**	**-291**	**-240**
010.030.010 We beheren ons openbaar groen, speelvoorzieningen en begraafplaatsen	**-1.945**	**-1.699**	**-2.255**	**-1.938**
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	**-3.341**	**-3.288**	**-4.068**	**-3.447**
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	**-4.035**	**-4.265**	**-6.663**	**-6.753**
010.050.010 Afval scheiden	**-3.352**	**-3.789**	**-3.849**	**-4.114**
010.050.020 Zwerfafval	**-19**	**-41**	**-41**	**-15**
010.500.010 Loonkosten	**-5.829**	**-6.281**	**-6.417**	**-6.417**
010.700.010 Rente en afschrijving	**-3.168**	**-3.726**	**-2.841**	**-2.834**
Totaal Lasten	**-22.318**	**-23.163**	**-26.426**	**-25.757**
Baten				
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	**88**	**0**	**118**	**118**
010.030.010 We beheren ons openbaar groen, speelvoorzieningen en begraafplaatsen	**482**	**340**	**340**	**443**
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	**7.797**	**8.062**	**8.517**	**7.807**
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	**510**	**342**	**756**	**908**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010.050.010 Afval scheiden	**3.965**	**3.702**	**4.204**	**4.384**
010.050.020 Zwerfafval	**81**	**150**	**150**	**169**
Totaal Baten	**12.924**	**12.596**	**14.086**	**13.829**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-9.394**	**-10.567**	**-12.340**	**-11.929**
Onttrekkingen				
010.710.010 Reserves	**743**	**0**	**1.480**	**1.420**
Totaal Onttrekkingen	**743**	**0**	**1.480**	**1.420**
Stortingen				
010.710.010 Reserves	**-574**	**0**	**0**	**-379**
Totaal Stortingen	**-574**	**0**	**0**	**-379**
Mutaties reserves	**169**	**0**	**1.480**	**1.041**
Gerealiseerd resultaat	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Van Afval Naar Grondstof 2023-2027
- Watertakenplan Berkelland 2024-2034
- Beleidsplan spelen en bewegen 2022-2031
- Groenbeleidsplan 2024-2033
- Wegenbeleidsplan 2025-2029
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2025-2034
- Beheerplan ecologische wegbermen 2025-2034

PASSEND WONEN

Speerpunten

Passend wonen in Berkelland. (020.010)

Wat willen we bereiken?

- We faciliteren het toevoegen van woningen naar behoefte. Deze behoefte ligt zowel in ‘reguliere woningen’ als ‘woningen voor aandachtsgroepen’. Onder aandachtsgroepen scharen we bijvoorbeeld senioren, inwoners met een psychische of psychosociale hulpvraag, inwoners met een beperking, arbeidsmigranten en inwoners met een woonwagencultuur.
- Ons beleid en randvoorwaarden zijn op orde.
- Initiatiefnemers krijgen snel duidelijkheid of een initiatief kansrijk is of niet.
- Dat onze inwoners zo lang mogelijk, met eventuele ondersteuning, zelfredzaam en gezond blijven en daardoor zelfstandig kunnen wonen in een huis. Dit gebeurt in een duurzame en vitale omgeving die veiligheid en comfort biedt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie. (020.010.040)

- We stellen een volkshuisvestingsprogramma onder de omgevingsvisie op. Dit volkshuisvestingsprogramma is breed en vervangt de woonvisie en woonzorgvisie. Het volkshuisvestingsprogramma omvat onder andere het tactisch beleid op woningbouw, wonen en zorg, wonen voor specifieke doelgroepen zoals inwoners met een woonwagencultuur en arbeidsmigranten en woonruimteverdeling. Het beleid volgt op de omgevingsvisie, de regionale woonagenda en de woondeal.
- We stellen een (regionale) huisvestingsverordening vast.
- We maken prestatieafspraken met ProWonen, Habion en de huurdersverenigingen.

Kwaliteit (indicator)

- Het volkshuisvestingsprogramma is op 17 februari 2026 vastgesteld door het college en daarna aangeboden aan de gemeenteraad.
- De regionale huisvestingsverordening is nog in ontwikkeling. Naar verwachting volgt deze in 2026.
- Er zijn prestatieafspraken gemaakt.

Geld (indicator)

We zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in een duurzame en toekomstbestendige bestaande woningvoorraad. (020.010.010)

- We stimuleren met verschillende (financiële) instrumenten woningeigenaren om de woning te verduurzamen. Denk hierbij aan (financiële) ondersteuning door lening vormen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en het (Agem) energieloket. Het initiatief komt vanuit het programma Nieuwe Energie.
- We beheren woonwagenlocaties en voegen 4 tot 5 standplaatsen toe.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We voegen nieuwe woningen toe. (020.020.040)

- We sturen op toevoeging van 100 tot 120 nieuwe woningen per jaar, inclusief woonzorgwoningen. Kleine initiatieven buiten onze invloedsfeer om (bijvoorbeeld woningsplitsing), rekenen we mee.

- We bereiden onze planvoorraad uit met projecten tot en met 2035. We ontwikkelen een methode om initiatiefnemers snel duidelijkheid te geven of een initiatief kansrijk is. Bij kansrijke initiatieven geven we duidelijkheid over wat een initiatiefnemer kan verwachten en op welke termijn een initiatief wordt opgepakt en hoeveel prioriteit deze heeft (met het oog op een evenredige plancapaciteit in Berkelland en krapte op de arbeidsmarkt).
- Om processen voor inwoners en initiatiefnemers te versimpelen worden enkele beleidsregels van kracht, bijvoorbeeld op het gebied van tijdelijke woningen ('premantelzorgwoningen').
- Bij woonzorginitiatieven geldt dat de lokale behoefte moet zijn aangetoond door de initiatiefnemer.
- Voor 2023 en 2024 is incidenteel budget uitgetrokken voor het toevoegen van nieuwe woningen. Deze bedragen zijn bedoeld voor de hele raadsperiode. Het overschot van 2024 wordt overgeheveld naar het budget voor 2025.

Kwaliteit (indicator)

- In 2025-2026 verwachten wij circa 500 woningen toe te voegen, waarvan er ongeveer 100 in 2025 zijn toegevoegd.
- Er zijn beleidsregels voor premantelzorgwoningen en woningbouw in tuinen opgesteld en vastgesteld.

Geld (indicator)

Het budget voor deze post is projectgeld en gebruiken we voor de hele raadsperiode. Per (groot) initiatief waarbij wij planbegeleiding inzetten (dus geen eigen grondexploitaties) maken we een grootboeknummer waar onze gemaakte kosten op worden geboekt. Bij afronding van het project ontvangen we weer inkomsten door middel van kostenverhaal. Zo proberen we deze post revolverend te maken waarbij inkomsten en uitgaven op termijn in evenwicht zijn. In 2025 hebben we de cofinanciering van de provincie voor de 3 WBI projecten ontvangen, die wordt ingezet voor de Rapenburg in Neede, RWZI in Borculo en Leusinkbrink in Ruurlo.

We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren. (020.010.060)

- Waar nodig zetten we actief grondbeleid in om te sturen op woningbouw. Dit wordt per casus/project afgewogen.

Kwaliteit (indicator)

In de medio 2025 vastgestelde nota grondbeleid is de inzet van actief grondbeleid nader uitgewerkt.

Geld (indicator)

Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Speerpunten

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020)

Wat willen we bereiken?

- Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder dit speerpunt samengevoegd.
- We willen toewerken naar een (bijna) kostendekkende legesheffing.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020.030)

- Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder deze activiteit samengevoegd.
- We gaan aan de slag met de bouwleges met als doel om op termijn tot kostendekkende legesheffing te komen, ook met het oog op de meerjarenbegroting.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunten

We werken door aan de integrale wijkontwikkeling in Neede Noordoost. (020.030)

Wat willen we bereiken?

- In Neede Noordoost werken we met ProWonen en bewoners aan een integrale wijkaanpak door verschillende onderwerpen tegelijk te verbeteren. Dit om woningen én het samenleven in de wijk toekomstbestendig te maken. Denk aan gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid.
- Voor 2023 en 2024 is incidenteel budget uitgetrokken voor Neede Noordoost. Deze bedragen zijn bedoeld voor de hele raadsperiode. Het overschot van 2024 wordt door middel van een voorstel bij de jaarrekening 2024 toegevoegd aan het budget voor 2025.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkaanpak Neede Noord Oost

Het afgelopen jaar is veel tijd gestoken in de voorbereiding van de herinrichting van de openbare ruimte. Zowel de participatie als het ontwerp bevinden zich in de afrondende fase, zodat in de eerste helft van 2026 de opdracht aan de aannemer kan worden gegund.

Kwaliteit (indicator)

Geen wijzigingen.

Geld (indicator)

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 020.020.040: Project Patrimoniumbuurt Eibergen beschikt over een projectbudget dat jaarlijks wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel wordt overgeheveld naar het volgende jaar. Bij het vaststellen van de primitieve begroting 2025 was de exacte stand van het restant nog niet bekend, waardoor voor 2025 nog geen bedrag was geraamd. In de loop van 2025 is dit bij de bestuursrapportage geactualiseerd en verwerkt in de begroting. Dit verklaart het aanzienlijke verschil tussen de primitieve begroting en de gewijzigde begroting.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en	**-31**	**-3**	**-17**	**-17**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
toekomstbestendige woningvoorraad				
020.010.040 We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie	-52	-50	-50	-24
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	-413	-886	-886	-502
020.010.070 WBI-projecten	0	0	-150	-151
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	-262	-105	-297	-469
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	-191	0	-877	-363
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	-212	0	-179	-188
020.500.010 Loonkosten	-4.435	-4.747	-4.747	-4.747
020.700.010 Rente en afschrijving	-24	-215	-19	-140
Totaal Lasten	-5.621	-6.007	-7.223	-6.602
Baten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad	37	11	44	64
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	576	1.421	1.261	1.260
020.010.070 WBI-projecten	0	0	86	88
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	1.526	1.283	1.362	1.902
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	120	0	498	826
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	154	0	113	135
Totaal Baten	2.413	2.715	3.364	4.275
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.208	-3.292	-3.859	-2.327
Onttrekkingen				
020.710.010 Reserves	29	0	599	491
Totaal Onttrekkingen	29	0	599	491
Stortingen				
020.710.010 Reserves	-525	0	0	-976
Totaal Stortingen	-525	0	0	-976
Mutaties reserves	-496	0	599	-485
Gerealiseerd resultaat	-3.703	-3.292	-3.260	-2.812

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Regionale Woonagenda 2023 - 2030
- Omgevingsvisie Berkelland

VITAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied

Speerpunt

Een meer duurzame vorm van landbouw in Berkelland. (030.010)

Wat willen we bereiken?

- Een intensievere samenwerking met onder meer VK-Oost en LTO om agrariërs te ondersteunen richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.
- Een sterkere verbinding tussen inwoners en agrariërs.
- Meer lokale initiatieven gericht op duurzame vormen van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners. (030.010.020)

De interne analyse toekomstbestendige landbouw (voorheen het plan van aanpak toekomstbestendige landbouw genoemd) is grotendeels afgerond. Doel was voor onszelf in kaart te brengen wat we als gemeente zoal doen in de transitie van de agrarische sector naar een meer toekomstbestendigere vorm. We hebben nu een externe partij gevraagd om een verdiepende (beleids-)analyse uit te voeren en ons nader te adviseren op welke manieren wij de blijvende agrariërs het beste kunnen ondersteunen. Ook is de verbinding tussen agrariërs en inwoners onderdeel van de foodstrategie van Platform Achterhoek Food waar we ons aan gecommitteerd hebben en uitvoering aan geven.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We zoeken de samenwerking met partijen als de VK-Oost, LTO en de Marke gericht op ondersteuning van agrariërs richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

Ondanks de tijd en moeite die de afgelopen periode in het Plan van aanpak duurzame landbouw is gestoken concluderen we dat het weliswaar een zeer uitgebreide analyse is, maar weinig nieuwe aanknopingspunten en inzichten bevat. Dit komt mede door de blijvende onzekerheid vanuit het Rijk op bijvoorbeeld het stikstofdossier. We zien het resultaat voor nu vooral als een interne analyse. Met externe hulp willen we dit najaar toetsen of we in de huidige context invalshoeken/mogelijkheden over het hoofd gezien hebben die ons mogelijk nieuw handelingsperspectief bieden.
Door in 2024 een doelschriftenvergunning af te geven voor een varkenshouderij zijn we onderdeel van een proef rondom de versnellingsaanpak emissiearme landbouw. Deze nieuwe vorm van vergunningverlening heeft veel aandacht getrokken en ligt nu bij de rechter.
We blijven regionaal de samenwerking opzoeken in het kader van het ‘ruimtelijk perspectief Achterhoek’ dat naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld en in 2026 vervolginzet vraagt.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We starten met een nieuw vrijwillig kavelruil project bij Stelkampsveld. (030.010.030)

Zodra we geld hebben van de provincie kunnen we in 2026 van start met het kavelruilproject. De middelen die we in het kader van de LBV regeling hebben ontvangen gebruiken we als cofinanciering voor het project.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Toekomstbestendige (agrarische) erven. (030.040)

Wat willen we bereiken?

- Minder leegstaande gebouwen door sloop- en/of hergebruik.
- Reductie van 30% asbestdaken in 2026 (kern en buitengebied) ten opzichte van 2022.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het plan van aanpak voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit. (030.040.020)

De asbestsubsidie loopt door tot eind 2026. Op 6 november 2024 heeft het college toegezegd twee van de drie Asbestregelingen te beoordelen of deze gestopt moeten worden. Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de asbestsubsidie, in 2025 circa 35 keer. De regeling gratis stort en gratis beschermingsmiddelen is in 2025 circa 15-20 keer gebruikt, waarbij de bedragen relatief klein zijn. De asbestvouchers vanuit Watea zijn afgerond en gestopt.
De opgave in Berkelland nog steeds groot. De aanwezige middelen zijn in 2026 nog voldoende. Hoewel wij de aantallen in 2025 hebben zien teruglopen voorzien beide regelingen nog steeds in een behoefte. Daarom stoppen we de twee nu nog lopende regelingen niet.
In 2026 onderzoeken we op welke wijze we een verdere impuls kunnen geven aan de asbestsanering en komen we met een voorstel aan het nieuwe college waarbij we de dan nog niet bestede middelen betrekken.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit. (030.040.010)

De Rood voor Rood regeling is voor de tweede keer geëvalueerd. We gaan in 2026 aan de slag met eventuele aanbevelingen die uit de evaluatie naar voren 'zijn gekomen, als onderdeel van een brede evaluatie van het VAB beleid.
De sloopvoucherregeling is in werking getreden en zijn we gestart met een pilot innovatieve woonvormen (per 1-1-2026, als onderdeel van Rood voor Rood)
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Behoud en versterking van ons coulisselandschap en verhoging van de biodiversiteit. (030.020)

Wat willen we bereiken?

- Voor elke biotoop in Berkelland een verhoging van natuurwaarden in 2026 ten opzichte van 2021.

- Een vergrote bewustwording bij inwoners over de biodiversiteit en maatregelen die men kan nemen ter versterking van de biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader. (030.020.020)

LEADER is een Europees subsidieprogramma dat zich richt op het versterken van het landelijk gebied. Het programma heeft goed gedraaid in Berkelland de afgelopen jaren, met veel mooie initiatieven. In 2024 zijn we gestart met het nieuwe programma. Hieraan doet de Achterhoek mee en het programma loopt tot eind 2027.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschap en het behoud van landschapselementen. (030.020.010)

Onder deze activiteit valt onder meer de uitvoering van de subsidieregeling Groenblauwe dooradering 2023-2025.
Kwaliteit (indicator)

Er zijn in 2025 tot nu toe 25 projecten vanuit de subsidieregeling “Groenblauwe Dooradering Berkelland' uitgevoerd en opgeleverd. Het zijn vooral projecten waarbij landschapselementen zijn aangelegd. Zoals houtsingels, poelen, struweelhagen, hoogstamfruitboomgaarden, solitaire bomen en bomenrijen. Deze projecten liggen verspreid in de gemeente Berkelland.
In 2025 hebben we tot nu toe 5 km aan bermen hersteld met een breedte van gemiddeld 3m. Deze bermen zijn grotendeels aangeplant met bomen en/of struiken.
Uitvoering motie 'meer bomen in Berkelland':
- in 2025 zijn er tot nu toe 3 strekkende kilometer berm aangeplant met bomen en/of struiken.
Geld (indicator)

De subsidieregeling “Groenblauwe Dooradering Berkeland” is afgerond en goed verlopen. We hebben een eenmalig budget van €130.000 van de provincie Gelderland ontvangen. De subsidieregeling “Biodiversiteit en Landschap Berkelland is opgestart in 2025 en loopt t/m eind december 2028. Er is € 233.000 beschikbaar gesteld vanuit het budget om biodiversiteitsprojecten uit te voeren. € 167.000 is door de provincie Gelderland beschikt als cofinanciering.

We voeren de uitvoeringsagenda van het biodiversiteitsplan uit. (030.020.030)

In juni 2023 is de uitvoeringsagenda van het biodiversiteitsplan opgeleverd. Deze uitvoeringsagenda is gebaseerd op het biodiversiteitsplan dat is vastgesteld in 2021 en de contournota dat is vastgesteld in 2022. Samen met partners gaan we de komende jaren met de uitvoeringsagenda aan de slag.
Kwaliteit (indicator)

Het Project “Kruidenrijk grasland” opgestart in 2022 en begeleid door “Urgenda” is in de gemeente Berkelland een groot succes geworden. Meer dan 40 melkveehouders bestelden tussen 2022 en 2024 dit kleurrijke zaaigoed. Maar liefst 154 hectare grasland veranderde van een monocultuur van engels raaigras naar kruidenrijke graslanden
Om het leefgebied van weidevogels aan de Hagdijk te optimaliseren en populaties te behouden en vooral te laten groeien heeft de gemeente geïnvesteerd in een pomp met zonnepanelen en een raster. Deze pompt continu water op als de zon schijnt. Dit betekent dat de percelen goed drassig blijven.

'Iedere Berkellander een boom" was een groot succes. Meer dan de helft van de mensen die zijn uitgenodigd (Neede, Rietmolen en Noordijk) hebben zich aangemeld.

- Uitgedeelde inheemse bomen: 1.732 stuks
- Uitgedeelde inheemse struiken: 780 stuks

Geld (indicator)

In 2025 is weer €30.000 beschikbaar gesteld als cofinanciering aan “Urgenda” vanuit het biodiversiteitsbudget waardoor agrariërs in Berkelland weer kruidenrijk zaaigoed kunnen bestellen voor de komende jaren.
In 2025 is €15.000 beschikbaar gesteld aan de agrarische natuurvereniging “Van Berkel en Slinge” vanuit het biodiversiteitsbudget om de het leefgebied van de populaties weidevogels aan de Hagdijk te verbeteren.

Speerpunt

Het toeristisch-recreatief aanbod in Berkelland is versterkt. (030.030)

Wat willen we bereiken?

- Het aantal vitale dag attracties en verblijfsaccommodaties is vergroot.
- De toeristische infrastructuur is doorontwikkeld.
- De toeristische informatievoorziening en gastheerschap is verder geprofessionaliseerd.
- De toeristische-recreatieve ontwikkelpotentie van Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden is beter benut.
- De zichtbaarheid van het vrijetijdsaanbod van Berkelland is vergroot.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsagenda ‘Beleef het in Berkelland 2021-2024' uitvoeren. (030.030.010)

In 2025 heeft de gemeenteraad de herijking van ‘Beleef het in Berkelland’, inclusief een nieuw uitvoeringsprogramma 2026-2028’ vastgesteld. In 2026 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Het verschil tussen de begrote lasten en de gerealiseerde kosten wordt verklaard doordat het projectbudget betreft dat jaarlijks gefaseerd wordt ingezet en waarvan het niet-bestede deel via de jaarrekening wordt overgeheveld naar het volgende jaar.

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 030.020.020: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. In het kader van de rechtmatigheid is bij de slotwijziging een gedeelte van het budget gestort in de reserve bestuurlijke claims gestopt.
Activiteit 030.030.010: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget, gefinancierd door verschillende gemeenten. Bij de bestuursrapportage is de bijdrage van de deelnemende gemeenten toegevoegd aan het budget.
Activiteit 030.040.020: Bij deze activiteit is sprake van projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. In het kader van de

rechtmatigheid is bij de slotwijziging een gedeelte van het budget gestort in de reserve bestuurlijke claims gestopt.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	**-9**	**0**	**0**	**0**
030.010.020 We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners	**-63**	**-41**	**-57**	**-66**
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	**-4**	**0**	**0**	**-6**
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	**-297**	**-350**	**-176**	**-182**
030.020.020 We ondersteunen projecten en initiatieven in het kader van Leader	**-3**	**-396**	**-79**	**-8**
030.020.030 Biodiversiteitsplan uitvoeren	**-53**	**-422**	**-422**	**-73**
030.030.010 de uitvoeringsagenda "beleef het in Berkelland" uitvoeren	**-820**	**-219**	**-599**	**-638**
030.040.020 We voeren het plan voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit	**-73**	**-652**	**-227**	**-50**
030.500.010 Loonkosten	**-229**	**-176**	**-176**	**-176**
030.700.010 Rente en afschrijving	**-3**	**-4**	**-3**	**-3**
Totaal Lasten	**-1.554**	**-2.259**	**-1.739**	**-1.201**
Baten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	**6**	**0**	**0**	**0**
030.010.020 We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners	**0**	**0**	**0**	**24**
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	**62**	**0**	**0**	**35**
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	**138**	**0**	**0**	**6**
030.020.030 Biodiversiteitsplan uitvoeren	**0**	**0**	**0**	**15**
030.030.010 de uitvoeringsagenda	**643**	**1**	**356**	**408**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
"beleef het in Berkelland" uitvoeren				
030.040.010 We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit	**40**	**0**	**75**	**146**
Totaal Baten	**890**	**1**	**431**	**634**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-664**	**-2.258**	**-1.308**	**-567**
Onttrekkingen				
030.710.010 Reserves	**260**	**1.849**	**975**	**375**
Totaal Onttrekkingen	**260**	**1.849**	**975**	**375**
Stortingen				
030.710.010 Reserves	**-99**	**0**	**-230**	**-302**
Totaal Stortingen	**-99**	**0**	**-230**	**-302**
Mutaties reserves	**161**	**1.849**	**744**	**73**
Gerealiseerd resultaat	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Structuurvisie Berkelland 2025.
- Bestemmingsplan Buitengebied 2020
- Woningsplitsing buitengebied
- Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling.
- Beleidsregel Rood voor Rood
- Beleef het in Berkelland

NIEUWE ENERGIE

Speerpunt

Innovatie en ontwikkelagenda energietransitie (040.010)

Wat willen we bereiken?

- Flexibiliteit creëren om proactief te handelen in een snel veranderende omgeving.
- Samenwerken met andere programma's in het aanpakken van complexe opgaves.
- Pilots uitvoeren en daarvan leren

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken data geïnformeerd en verbeteren daarmee ons vermogen om de voortgang in de aanpak van de opgave te monitoren. (040.010.070)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We ondernemen onderzoekende proefprojecten ter verrijking van onze dienstverlening. (040.010.040)

In 2025 zijn we in Gelselaar gestart met een pilotproject. Dit pilotproject is een indirect resultaat van de serie participatieavonden rondom het thema Aardgasvrij Platteland. We financieren deze pilot met de nadien opgezette maatwerk subsidie voor maatschappelijke initiatieven en het onderzoeksbudget voor het Warmte-/Koudeprogramma. We lichten dit project verder toe in de factsheets.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We gebruiken strategische communicatie- en participatie instrumenten om ons beleid te klankborden met als doel het draagvlak te vergroten. (040.010.060)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We faciliteren pilots, innovatie en andere nieuwe ontwikkelingen. (040.010.040)

Mensen zoeken elkaar steeds meer op in de energietransitie. Inwoners en bedrijven komen samen tot eigen ideeën en initiatieven zoals biogas- en smarthubs of postcoderozen. Daarnaast zijn er steeds meer gezamenlijke acties op een bedrijventerrein, of met een branche. Dit eigen initiatief juichen wij toe en willen we faciliteren. We gaan onderzoeken wat dit soort initiatieven nodig heeft en hoe andere gemeenten dit aanpakken.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We ontwikkelen een formule voor lokaal eigenaarschap van grootschalige opwek. (040.010.010)

We hebben de verordening Lokaal zeggenschap en eigendom en de handleiding voor windinitiatieven in zoekgebied K ontwikkeld. De raad heeft geborgd dan de lokale gemeenschap het zeggenschap krijgt en hebben middelen beschikbaar om dit mogelijk te maken. De formule van Berkelland (en Oost-Gelre) geldt landelijk als hoogste vorm van borging van lokaal zeggenschap.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We onderzoeken slimme oplossingen die de door netcongestie beperkte vestigingsmogelijkheden voor bedrijven op de bedrijventerreinen verruimen. (040.010.090)

Het Rijk, de ACM en de netbeheerders zijn aan zet. Het handelingsperspectief voor ons bedrijfsleven en onszelf is beperkt. Wat we wel kunnen doen we. We faciliteren grote accu's achter de meter bij zonneparken, omdat dit de lokale levering van stroom verschuift naar de momenten van lokale stroomvraag. Samen met de bedrijvenkring Berkelland organiseerden we kennissessies hoe lokale ondernemers om kunnen gaan met netcongestie. En met het faciliteren van windenergie verruimen we de lokale energielevering aan bedrijven.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We gaan aan de slag met de transitievisie warmte/koude. (040.010.100)

Met de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie zijn wij verplicht de transitievisie warmte te vervangen met een warmteprogramma. Omdat gebouwkoeling een integraal onderdeel is van een comfortabel woon- en werkklimaat in een gebouw werken we aan een warmte- én koude-programma. We ontwikkelen dit beleid in samenhang met een regionale uitvoeringsagenda. Los van deze beleidsvorming blijven we in de uitvoering vol inzetten op isolatie en energiebesparing.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We werken richting een integrale aanpak die bijdraagt aan de verduurzaming van de buitengebieden.

In 2025 zijn wij verdergegaan de drempels voor de verduurzaming van woningen in het buitengebied in kaart te brengen. Aanvullend hebben we gezocht naar goede voorbeelden in andere regio's. Op basis van deze resultaten is er gewerkt aan een projectplan voor een toekomstige pilot. Het doel van deze pilot is om te leren welk aanvullend beleid nodig is voor perspectief voor woningbezitters in het buitengebied.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Verduurzaming woningen. (040.060)

Wat willen we bereiken?

- Wij willen energieverbruik betaalbaar houden voor onze inwoners.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bieden gunstige financiële producten (leningen) aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.060.040)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Deze gedekt vanuit een verkeerde bron. Is gecorrigeerd en uit de SPUK Energiearmoede gehaald.

We ondersteunen inwoners door de inzet van financieel- en energieadvies. (040.060.030)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

De via de begroting van 2023 toegezegde jaarlijkse structurele dekking voor de dienstverlening van het Energieloket namens de gemeente is met de organisatie brede bezuiniging van 2025 aangedragen als bezuiniging op het programma Nieuwe Energie. Voorwaardelijk aan de bezuiniging is afgesproken dat wanneer in de toekomst financiering met Rijksgelden zou komen te vervallen, financiering voor het Energieloket uit de algemene middelen zou worden hervat.

We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen door de uitgifte van subsidies (040.060.020)

Wij zetten de gelden die beschikbaar komen uit Rijksbeleid (bv. lokale aanpak isolatie en energiearmoede) zoveel mogelijk in om aan te sluiten bij structureel geborgde regelingen. ‘Stapelen’ met de landelijke subsidieregeling voor isolatie is mogelijk.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We informeren inwoners bij het maken van de juiste keuzes in de verduurzaming van woningen. (040.060.050)

We maken huiseigenaren bewust van de urgentie om te verduurzamen, informeren hen over de mogelijkheden en ondersteunen hen bij het nemen van concrete maatregelen. We versterken de bestaande aanpakken via de dienstverlening van het Energieloket Achterhoek.
Naast de ondersteuning binnen de bestaande regelingen voert het Energieloket isolatiecampagnes ter promotie van de isolatiesubsidie Achterhoek; worden er informatieavonden georganiseerd over de isolatieaanpak; en vinden er wekelijks energieloketten op locatie plaats binnen de gemeente waar inwoners vrijblijvend en gratis informatie kunnen inwinnen.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Verduurzaming bedrijven. (040.020)

Wat willen we bereiken?

- Wij stimuleren een toekomstbestendig bedrijfsleven.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen ervoor dat de Omgevingsdienst bedrijven controleert. (040.020.022)

We willen onze bedrijven positief benaderen door hen te adviseren en te stimuleren. Maar we zien ook een groep die daarmee niet in beweging komt. We hebben de Omgevingsdienst Achterhoek de opdracht gegeven om toezicht te houden op het nemen van de verplichte maatregelen bij bedrijven. Eerst door te informeren, maar als het moet ook via handhaving.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We bieden gunstige financiële producten (leningen) aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.060.040)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Deze gedekt vanuit een verkeerde bron. Is gecorrigeerd en uit de SPUK Energiearmoede gehaald.

We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen door het beschikbaar stellen van energie-adviezen. (040.020.024)

Het duurzaam ondernemerscentrum (DOA) is opgestart, gefaciliteerd door de regionale samenwerking binnen het akkoord van Groenlo. Dit ‘energieloket voor bedrijven’ voert deze taak uit.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We zetten in op informatievoorziening en advies om bedrijven te helpen de juiste keuzes te maken in de verduurzaming. (040.020.024)

Het duurzaam ondernemerscentrum (DOA) is opgestart, gefaciliteerd door de regionale samenwerking binnen het akkoord van Groenlo. Dit ‘energieloket voor bedrijven’ voert deze taak uit. Samen met de bedrijvenkring Berkelland organiseerden we kennissessies hoe lokale ondernemers om kunnen gaan met netcongestie. En met het faciliteren van windenergie verruimen we de lokale energielevering aan bedrijven.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Verduurzaming maatschappelijke instellingen. (040.040)

Wat willen we bereiken?

- Wij willen een toekomstbestendig verenigingsleven stimuleren.
- Door vermindering van aardgasverbruik stoten we minder CO2 uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan door met de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven. (040.040.040)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We ondersteunen maatschappelijke instellingen en sportvereniging bij de verduurzaming van de eigen accommodatie door middel van procesbegeleiding. (040.040.010)

De pilot procesbegeleiding is afgerond. De inzet van Sportenergie B.V. heeft organisaties geholpen bij technische keuzes, businesscases en subsidieaanvragen. Deelnemers hebben breder advies ontvangen. Vanuit de evaluatie onderzoeken wij nu hoe we een soortgelijk dienstverlening voor de lange termijn kunnen borgen.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

We bieden gunstige financiële producten aan om verduurzaming voor iedereen mogelijk te maken. (040.020.020)

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Regionale samenwerking in de Achterhoek. (040.050)

Wat willen we bereiken?

- Maximale bijdrage aan de regionale doelstelling van 0,35 TWh zon-op-dak.
- Akkoord van Groenlo
- RES 1.0.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken met andere overheden aan de regionale samenwerking voor de energietransitie. (040.050.010 en 040.050.020)

We gaan door met het regionaal samenwerken in de Achterhoek volgens de afspraken uit het Akkoord van Groenlo, het regionale uitvoeringsprogramma Energietransitie en de RES Achterhoek. Ons lokale en regionale beleid zijn aan elkaar verbonden.
De opgave voor zon op dak staat onder druk door de netcongestie, zoals ook aangegeven in de Voortgangsrapportage RES 2025.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

Speerpunt

Grootschalige Opwek en Energie infrastructuur (040.070)

Wat willen we bereiken?

- Maximale bijdrage aan de regionale doelstelling van 0,35 TWh zon-op-dak.
- Handhaven van het max van 12 vergunningen voor zonneparken.
- Wind.

Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen het herijkte RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie) beleidskader vast en begeleiden initiatiefnemers voor energie opwek. (040.070.010)

Met de vaststelling van het beleidskader grote windmolens en de verordening lokaal eigendom is het raadsdeel van de herijking van RODE volbracht, conform de opdracht van de raad van 16 februari 2022. De aanstaande vaststelling van de handleiding voor zoekgebied K is het sluitstuk van het herijkte beleidskader voor windparken. De raad heeft al in 2021 vastgesteld niet meer te willen meewerken aan grootschalige zonneparken op landbouwgrond.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Activiteit 040.010.040 A.: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen.
Activiteit 040.060.040 B: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met het restantbudget van vorig jaar en de nog beschikbare Rijksmiddelen.
Activiteit 040.070.010 E: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting geen raming zichtbaar. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met het restantbudget van vorig jaar.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
040.010.040 A. Pilots en innovatie	**-22**	**0**	**-600**	**0**
040.010.050 A. Extra uitvoeringsmiddelen ETD	**-74**	**-820**	**-820**	**-412**
040.010.060 A. Bewustwording en Promotie	**-42**	**0**	**0**	**0**
040.010.070 A. Datagedreven werken	**0**	**0**	**0**	**0**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
040.030.020 G. Verduurzaming eigen vastgoed	-17	0	-14	0
040.040.040 D. Subsidiëren maatschappelijke initiatieven	0	0	-100	-86
040.050.010 F. Regionale samenwerking Achterhoek	-10	0	0	0
040.060.020 B. Informeren Wonen	-175	0	0	30
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	-191	-105	-109	-19
040.060.040 B. Subsidiëren Wonen	-340	0	-864	-906
040.070.010 E. vaststellen RODE	-11	0	-250	-1
040.500.010 Loonkosten	-315	-235	-235	-235
040.700.010 Rente en afschrijving	-7	-7	-7	-7
Totaal Lasten	-1.204	-1.167	-3.000	-1.636
Baten				
040.010.040 A. Pilots en innovatie	0	0	600	0
040.010.050 A. Extra uitvoeringsmiddelen ETD	0	820	820	407
040.020.022 C. Controleren bedrijven	0	0	0	13
040.040.040 D. Subsidiëren maatschappelijke initiatieven	0	0	0	0
040.060.020 B. Informeren Wonen	22	0	0	0
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	582	0	0	139
040.060.040 B. Subsidiëren Wonen	263	0	532	905
040.070.010 E. vaststellen RODE	17	0	0	0
Totaal Baten	884	820	1.952	1.463
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-320	-347	-1.047	-172
Onttrekkingen				
040.060.030 B. Adviseren Wonen (KVH)	0	0	0	0
040.710.010 Reserves	76	0	701	112
Totaal Onttrekkingen	76	0	701	112
Stortingen				
040.710.010 Reserves	-48	0	0	0
Totaal Stortingen	-48	0	0	0
Mutaties reserves	29	0	701	112
Gerealiseerd resultaat	-291	-347	-347	-60

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- EUP 2023-2030
- Akkoord van Groenlo 3.0
- RES Achterhoek 1.0

- RODE beleidskader
- Beleidsdocument grote windmolens (Gemeente Oost Gelre en Gemeente Berkelland)
  Verordening lokaal zeggenschap en eigendom bij grootschalige windenergieprojecten Berkelland 2026

EEN TOEKOMSTBESTENDIG SOCIAAL DOMEIN

Speerpunt

Gelijke kansen en toegankelijkheid. (050.010)

Wat willen we bereiken?
We ondersteunen inwoners die dit nodig hebben en zorgen voor optimale afstemming tussen regelingen vanuit verschillende wetten. We stimuleren inwoners de regie over hun leven en gezondheid te houden of te herwinnen als dat nodig is. In plaats van voor iedere afwijking van het 'normale' een aparte (en veelal duurdere) oplossing te bedenken, willen we naar een inclusieve samenleving waarin dat niet nodig is. We gebruiken actief ervaringsdeskundigheid van inwoners. We willen dat nieuwkomers, zowel mensen die inburgeren als vluchtelingen, zo goed mogelijk ondersteund worden in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij richten ons op toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie. (050.010.030)

Kansengelijkheid komt in elk domein naar voren en we willen bewustwording creëren over welk effect ons beleid op gelijke kansen heeft. Daarbij richten we ons met name op jonge kinderen, omdat deze inzet bijdraagt aan een cultuur- en gedragsverandering op de langere termijn. Wij bouwen daarom verder aan onze lokale/regionale coalitie Kansrijke Start. De eerste 1000 dagen van een kind (- 9 maanden tot ± 2,5 jaar) zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een kind. Wij zetten in op acties die zijn gericht op het terugdringen van gezondheidsverschillen in deze 1000 dagen.
In de Lokale Inclusie Agenda hebben we specifiek aandacht voor het feit dat we inclusief willen zijn op alle vlakken van diversiteit, bijvoorbeeld LHBTIQ+-emancipatie. Hier denken we domeinoverstijgend zodat onze acties erop gericht zijn dat we inclusie kunnen bevorderen.
We geven toegankelijkheid op verschillende manieren een impuls. Ten eerste geven we cliëntondersteuning een nieuwe vorm, bijvoorbeeld voor mensen met een beperking, waardoor deze levensbreed, lokaal en laagdrempelig kan worden ingezet. Ten tweede zorgen we voor toegankelijke informatie, onder andere door aandacht voor de communicatie bij nieuw beleid. Ten derde pakken we binnen de regio Achterhoek gezamenlijk beperkte basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) aan. We willen meer samenwerken met inwoners als ervaringsdeskundigen en zien hiervoor kansen binnen de dienstverlening van Voormekaar.
Kwaliteit (indicator)

We hebben in 2025 een update van het uitvoeringsplan bij de lokale inclusie agenda vastgesteld.
Geld (indicator)

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering. (050.010.020)

We zorgen voor een goede uitvoering van de Wet inburgering 2021. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een passend inburgeringstraject. Samen met onze partners, ProWonen (huisvesting), Fijnder (begeleiding en aanspreekpunt voor het gehele inburgeringstraject), Interbeek Support (maatschappelijke begeleiding) en de inburgeringsaanbieders zorgen we ervoor dat statushouders zich welkom voelen in onze gemeente en mee kunnen doen. Als gemeente houden we regie op de kwaliteit van het aanbod, ontwikkelingen en de voortgang van de trajecten.
Kwaliteit (indicator)

De lagere afrekening van Fijnder kan verklaard worden doordat de instroom van inburgering gekoppeld is aan onze taakstelling huisvesting statushouders. Hierin lopen wij in 2025 achter.

Geld (indicator)

De onderschrijding van € 58.000 bestaat grotendeels uit de lagere eindafrekening van Fijnder, een onderschrijding bij de Ondertussen Groep en Opvang Rekken (AMV). Verder betreft dit het niet-benutte deel van de decentralisatie-uitkering Project Overlastgevende Asielzoekers, dat bij de jaarrekening 2025 wordt toegevoegd aan de daarvoor bestemde reserve en in 2026 wordt ingezet. Hiertegenover staat een overschrijding binnen de Jeugd-GGZ voor AMV'ers in Rekken, veroorzaakt door een hogere instroom en daarmee samenhangende zorgkosten.

We ondersteunen nieuwkomers binnen een brede sociale basis. (050.010.010)

Er zijn diverse maatschappelijke initiatieven, waaronder zwem- en fietslessen en taalmaatjes die zich inzetten voor nieuwkomers. Daarnaast betrekken we nieuwkomers naar eigen behoefte zoveel mogelijk bij het verenigingsleven. We zetten cultuurverbinders in die de brug slaan tussen de verschillende culturen en gebruiken.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We dragen zorg voor vluchtelingen uit de regio.

De gemeente begeleidt en faciliteert de opvang van Oekraïense ontheemden, verdeeld over 7 opvanglocaties met als belangrijke pijlers leefbaarheid, veiligheid en zelfredzaamheid. Dat doen wij samen met interne collega's en externe netwerkpartners.
Op dit moment hebben wij 265 opvangplekken gerealiseerd voor vluchtelingen uit Oekraïne. Tot 31 december 2024 moet de Gemeente Berkelland 79 statushouders huisvesten. In Rekken vangen wij 44 alleenstaande minderjarige asielzoekers op. Daarnaast hebben wij vanuit de spreidingswet de verplichting om 255 asielplekken te realiseren.
De tijdelijke bescherming voor ontheemden op grond van Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne (RTB) is verlengd tot 4 maart 2026. Vanaf 1 januari 2025 gaan we een eigen bijdrage innen bij meerderjarige ontheemden die inkomsten hebben.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 is het aantal ontheemden dat we op opvangen binnen Berkelland opgelopen naar 303. Ook dit jaar hebben we nog extra inzet gepleegd voor een snelle deelname op de arbeidsmarkt van de Oekraïense ontheemden.
Er is geïnvesteerd in verdere professionalisering van het team en op een goede samenwerking met Zorg en Veiligheid en het Voormekaarteam.

Geld (indicator)

Speerpunt

Een sterke sociale basis gericht op preventie en gezondheid. (050.020)

Wat willen we bereiken?

Het huidige systeem van hulp en ondersteuning loopt vast. Zorgvragen nemen toe, de beroepsbevolking en dus ook het zorgpersoneel neemt af, informele hulp en naoberschap staan onder druk en de wachtlijsten nemen toe. We kunnen niet alles met (meer) ondersteuning oplossen en dat is ook niet noodzakelijk. Door meer te investeren in preventie kunnen we voorkomen dat problemen ontstaan of erger worden. Door in te zetten op wat mensen wél kunnen en hoe ze zelf regie houden op het leven in plaats van ons te richten op wat de problemen zijn, kunnen we toe met minder hulp en ondersteuning. De afgelopen jaren hebben we ons geconcentreerd op het uitvoeren van de wettelijke (zorg)taken. De focus is daarmee sterk gericht op individuele hulpverlening. Hierdoor is de collectieve benadering en het besef wat inwoners met elkaar en voor elkaar kunnen doen wat naar de achtergrond verschoven. Daarbij willen we een sociale basis die niet op zichzelf staat, maar nadrukkelijk een actieve rol heeft bij het voorkomen van zwaardere inzet binnen het gehele sociaal domein. Hierbij is het van belang om de rol van de gemeente binnen de sociale basis te beschrijven. Preventie staat daarin centraal.
GALA en IZA zetten in op de verschuiving van zorg naar preventie. In Berkelland wordt, in samenwerking met regiopartners uit zorg en welzijn, invulling gegeven aan het versterken van de sociale basis. We willen daarbij een bijdrage leveren aan het beschikbaar en betaalbaar houden van de zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers. (050.020.010)

We benutten, ondersteunen en coördineren de inzet van mensen die in Berkelland maatschappelijk betrokken en actief zijn. De netwerkcoördinator draagt bij aan onze ambities om een samenhangend mantelzorgbeleid te voeren en om vrijwilligersorganisaties structureel met elkaar te verbinden. We willen een vrijwilligersbeleid opstellen voor vrijwilligers die de gemeente helpen om taken voor de samenleving uit te voeren.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd. (050.020.020)

We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en een gezonde leefstijl hebben. Dit zijn de drie preventieve doelstellingen voor jeugd, zoals in december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.
De omgeving van een kind is hierin bepalend. Daarom wakkeren we de dialoog tussen ouders, verzorgers, kinderopvang, onderwijs en huisartsen verder aan over hoe wij kinderen optimaal tot hun recht kunnen laten komen. We maken ontmoeting tussen ouders en hun bredere netwerk mogelijk door bijvoorbeeld thema avonden over drugs en alcohol voor jongeren en ouders te organiseren. Zo brengen we de gewenste cultuurverandering van normaliseren verder.
De focus ligt verder op de volgende activiteiten:

- Het Preventie Platform Jeugd (PPJ) wordt doorontwikkeld, met een nieuwe organisatiestructuur. Waarbij de nadruk ligt op het vergroten van het lokale aanbod in samenwerking met het onderwijs en de kinderopvang.
- Het jongerenwerk wordt herijkt en vindt daar plaats waar de jongeren zijn. Na een succesvolle pilot van het jongerenwerk op school binnen twee middelbare scholen, wordt deze verder uitgebreid naar een derde middelbare school binnen Berkelland.
- Humanitas zet vrijwilligers in bij het (herstellen van) contact tussen kind(eren) en de uitwonende ouder na een scheiding. Dit is belangrijk voor een evenwichtige ontwikkeling en het welzijn van het kind.
- Om een gezonde leefstijl van leerlingen te bevorderen, maken we jaarlijks voor scholen het preventief aanbod inzichtelijk, door middel van de gezonde school menukaart. Waarop scholen jaarlijks kunnen kiezen uit diverse thema's en trainingen voor leerlingen en ouders.

- Met de Praktijkondersteuner Jeugd (POH Jeugd) in de huisartspraktijk zorgen we voor laagdrempelige ondersteuning voor jongeren die zich met psychische klachten bij de huisarts melden. In twee kernen zijn POH's jeugd actief en in twee kernen zijn vaste contactpersonen vanuit Voormekaar gekoppeld aan praktijken. We streven ernaar, in samenwerking met de kaderhuisarts POH Jeugd (huisarts met aandachtsgebied POH Jeugd), Menzis en de HOOG (regio-organisatie van en voor huisartsen in onder andere Oost-Achterhoek) om alle huisartsenpraktijken in Berkelland te voorzien van een POH Jeugd. Daarnaast willen we toewerken naar collectieve inzet binnen de POH Jeugd, welke vanuit GALA gelden wordt gefinancierd.
- We zetten tijdelijk praktische opvoedondersteuning in bij gezinnen ter voorkoming van grotere problemen. De thuisbegeleiders van Yunio voeren dit uit. Dit is een veel ingezette laagdrempelige vorm van begeleiding en wordt gecontinueerd in 2025.

Kwaliteit (indicator)

De onderschrijdingen van Yunio, Graafschap College en Zone College zijn te verklaren doordat ze in 2025 gedeeltelijk bekostigd zijn vanuit NPO gelden. Dit leidt ertoe dat de structureel begrote subsidiekosten voor het Graafschap College en het Zone College in 2025 eenmalig lager uitvallen.
Ten aanzien van Yunio hebben wij over het boekjaar 2024 subsidie terugontvangen. De kosten voor de uitvoering van zowel het Basispakket als het Rijksvaccinatie-programma zijn lager uitgevallen dan begroot.

Geld (indicator)

De onderschrijding is ontstaan door meerdere kleine onderschrijdingen, de vaststelling van de subsidie 2024 van Yunio en het onderbrengen van een deel van de subsidie van het Graafschap College en Zone College onder de specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs. Het budget van Kinderdagopvang heeft een overschrijding van € 20.000, met name veroorzaakt door een factuur die betrekking heeft op 2024.

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. (050.020.030)

Steeds meer (kwetsbare) inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Dit vraagt onder andere om investering in de bewustwording van inwoners van de noodzaak om zich voor te bereiden op het ouder worden. Gemeente Berkelland neemt samen met de regio Achterhoek deel aan de 'Praat vandaag over morgen'-campagne. Daarnaast streven we ernaar om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving van de inwoner te organiseren: dichtbij huis en met behulp van familie en vrienden. We zijn zichtbaar, dichtbij en laagdrempelig bereikbaar in de kernen en zoeken locaties die een sociaal-culturele functie hebben en die bijdragen aan de sociale cohesie. Dit kan per kern verschillen van een dorpskamer, dorpshuis of bibliotheek.
We vinden het belangrijk dat de inzet van ondersteuning zo licht als mogelijk is, bij voorkeur in de vorm van algemene voorzieningen of andere generieke oplossingen. Dit vraagt om doorontwikkeling van voorzieningen in de sociale basis. Er wordt hierin samengewerkt met vrijwilligersinitiatieven, maatschappelijke organisaties in de sociale basis, de gecontracteerde zorgaanbieders en de 1e lijn zorg (fysiotherapeuten, huisartsen, maatschappelijk werk en wijkverpleegkundigen). Door middel van het GALA werken we toe naar een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk. Met als doel om de gezondheid en het welbevinden van de inwoners te verbeteren.

Kwaliteit (indicator)

Eind 2025 is een collegebesluit genomen om de Dorpskamer structureel te verankeren in de begroting. Daarnaast is aan hen de opdracht gegeven om uit te breiden in 2026 naar Borculo.

Geld (indicator)

Een deel van de onderschrijding komt doordat de (gedeeltelijke) subsidie voor de Dorpskamer dit jaar onder een SPUK is verantwoord, waardoor lasten niet ten laste van het reguliere budget zijn gekomen. Omgekeerd zijn er ook subsidies wel op het reguliere budget geboekt maar alleen onder een SPUK verantwoord, wat leidt tot een onderschrijding binnen het SPUK-budget.

Speerpunt

Uitvoering van de WMO. (050.030)

Wat willen we bereiken?
We willen een zorg- en hulpverleningsstelsel waarin inwoners geholpen worden met kwalitatief goede en effectieve hulp, dat -ook op langere termijn- betaalbaar is. Daarbij staat de bedoeling centraal. Met andere woorden, het gaat om wat inwoners echt nodig hebben en niet om de regels. We realiseren ons dat onze directe invloed beperkt is, doordat we te maken hebben met landelijke wet- en regelgeving.
We zetten de aanpak voort waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Ondersteuning is nadrukkelijk gericht op versterking van de eigen kracht. Daarmee blijft onze focus gericht op onze integrale toegang (Voormekaar en Fijnder), het behalen van doelen en resultaten en de samenwerking tussen voorliggende voorzieningen en zorgaanbieders.
Daarnaast verwachten we gewijzigde landelijke wetgeving voor het abonnementstarief (het tarief dat inwoners betalen voor Wmo voorzieningen). Deze wetgeving over de huidige inkomensonafhankelijke eigen bijdrage heeft gezorgd voor een grote toename van zorggebruik bij Hulp bij het Huishouden. De voorgenomen wijziging maakt het mogelijk dat per 2026 een vorm van inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage gevraagd kan worden voor de hulp bij het huishouden. In 2025 bereiden we dit voor.
We willen tot een beheersbaar Sociaal Domein komen en zo reëel mogelijk begroten. We gebruiken hiervoor een combinatie van onze eigen historische gegevens en het voorspelmodel van de VNG, waarin demografische ontwikkelingen worden meegenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren in de samenleving. (050.030.010)

Omschrijving (toelichting)
Wij zijn er voor onze inwoners als zij ondersteuning nodig hebben. Wij vinden het belangrijk dat deze ondersteuning aansluit bij het individu. We kijken daarbij eerst naar oplossingen en mogelijkheden dichtbij huis in de vorm van voorliggende en/of algemene voorzieningen en met behulp van familie en naasten. Daar waar het echt niet kan of moeilijker gaat, bieden we passende ondersteuning in de vorm van een maatwerkvoorziening (hulp-op-maat).
Uitgangspunten zijn: zo licht, zo kort en zo dichtbij mogelijk. Inwoners kunnen daarbij gebruikmaken van ingekochte zorg en ondersteuning (Zorg in Natura) of zij kopen deze zorg en ondersteuning zelf in (Persoonsgebonden budget). Wij zullen samen met de inwoner zorgvuldig afwegen wat het best passend is. Verder gaan we met de volgende acties aan de slag:

- Om vanuit de inzet op preventie de zelfredzaamheid te stimuleren, is het belangrijk dat we ons als gemeente ook gaan richten op andere manieren van ondersteunen van onze inwoners. De focus verschuift hiermee van symptoom- of ziektebestrijding naar het bevorderen en herstellen van het zelfstandig functioneren van ouderen in hun eigen leefomgeving. Wij bieden daarvoor eerst zogenoemde herstelgerichte ondersteuning, een vorm van reablement. Waar mogelijk bieden we dit als oplossing in plaats van huishoudelijke ondersteuning, vervoersvoorzieningen en woonvoorzieningen.
- In Berkelland werken we met de omgekeerde verordening, waarin de hulpvragen van inwoners en de effecten van maatschappelijke ondersteuning voor inwoners centraal staan en niet de wetten en regels. De oplossing wordt eerst gezocht in eigen kracht, het netwerk, de omgeving en algemene voorzieningen. De verordening biedt een goede basis voor integraal werken en is in begrijpelijke taal geschreven. We willen de beleidsregels zo goed mogelijk op deze omgekeerde verordening laten aansluiten.

- Niet alle ondersteuning wordt door de gemeente vergoed. Als een passende voorziening ‘algemeen gebruikelijk’ is, bijvoorbeeld een fiets of een wasdroger, of als een passende voorziening beschikbaar is als een ‘algemene voorziening’, bijvoorbeeld bij zorglocaties voor bewoners of hun netwerk kennen wij deze voorziening niet toe. Ook zijn er particuliere fondsen, waaruit voorzieningen worden betaald. Als het mogelijk is hierop een beroep te doen is ondersteuning vanuit de Wmo 2015 ook niet nodig. Dit betekent dat er in deze situaties geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt. Wij gaan inwoners meer wijzen op de mogelijkheden van fondsenwerving.
- Met Prowonen hebben we samenwerkingsafspraken om de uitgaven voor woningaanpassingen zo laag mogelijk te houden. We streven daarin onder andere naar een duurzamere inzet van reeds aangepaste woningen, afspraken over de verdeling van kosten bij het aanpassen van huurwoningen en de mogelijkheden van een verhuisurgentie als iemand ongeschikt woont, ter voorkoming van woningaanpassingen.
- In onze gemeente ontstaan steeds meer woon-zorg locaties waar mensen met een zorgbehoefte zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit voorkomt opname in een verpleeghuis, maar vergroot ook de druk op de Wmo budgetten. We streven ernaar om al vroegtijdig in gesprek te gaan met deze locaties over de inzet van hulpmiddelen. Daarnaast gaan we tussenvormen in wonen onderzoeken en ontwikkelen we beleid omtrent pre-mantelzorgwoningen (zie programma Een passende woning).
- Met de Achterhoekse gemeenten is besloten om de huidige inkoop niet te verlengen i.v.m. de weeffouten in de huidige inkoop. Er wordt een nieuwe aanbesteding opgestart. In 2025 wordt deze voorbereid. Ingangsdatum staat gepland op 1-1-2026.

Kwaliteit (indicator)

De kosten voor de gehele Wmo zijn in het afgelopen jaar min of meer gelijk gebleven. Het aantal inwoners in zorg en individuele ondersteuning is ook min of meer gelijk gebleven, terwijl het aantal ouderen juist toeneemt. Preventieve maatregelen zijn hierop van invloed geweest. We leiden steeds meer inwoners toe naar algemene voorzieningen i.p.v. naar individuele zorg en ondersteuning uit de Wmo.

Geld (indicator)

Ten opzichte van de aannames (VNG-voorspelmodel) die ten grondslag liggen aan de begroting, zijn de lasten voor Wmo met name op het vlak van ondersteuning veel minder gestegen, zowel in aantal als intensiteit, dan voorspeld. Bovendien pakt dit jaar de afrekening en verrekening (bandbreedte) relatief voordelig uit. Dit is niet vooraf te bepalen. De bestedingen vallen hierdoor lager uit.

We verbinden waar nodig zorg, wonen en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners. (050.030.030)

Voor de komende jaren zien we een nieuwe ontwikkeling op ons afkomen: de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hierbij komt de verantwoordelijkheid voor deze inwoners bij ons als lokale gemeente te liggen. Uitgangspunt bij deze transformatieopgave is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid een zo normaal mogelijk leven moeten kunnen leiden, waarbij ondersteuning zoveel mogelijk in een eigen gekozen leefomgeving wordt geboden. Dit betekent dat zij veel meer (zelfstandig) wonen in een wijk en veel minder in een instelling voor beschermd wonen. We maken dit mogelijk door onze voorzieningen in de sociale basis door te ontwikkelen en aandacht te hebben voor geschikte woningen. In voorbereiding op de doordecentralisatie voeren we de toegang tot beschermd wonen zelf uit. Daarnaast houden we oog voor de leefbaarheid in onze wijken. Tot slot werken we in regionaal verband aan een visie op toekomstbestendige huisvesting van de maatschappelijke opvang, waarbij ‘Eerst een Thuis’ het uitgangspunt is.

Kwaliteit (indicator)

Geen bijzonderheden

Geld (indicator)

Geen bijzonderheden

We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer. (050.030.020)

De provincie Gelderland bouwt de komende jaren de subsidie op het Wmo-vervoer af en ontwikkelt plannen die invloed hebben op de basisbereikbaarheid van de Achterhoek. Daarnaast is er ook een sterke relatie tussen het Wmo-vervoer en Inclusie en Duurzaamheid. Het nieuwe vervoerconcept moet borgen dat vervoer beschikbaar blijft voor iedereen die het nodig heeft. We onderzoeken welke maatregelen het beste aansluiten bij onze visie, zoals het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligersvervoer, tarieven meer kostendekkend maken en de keuze van vervoer meer afstemmen op de mogelijkheden van de reiziger. We onderzoeken de mogelijkheden van een meer geïntegreerd systeem op regionaal niveau, waar binnen al het (vraaggestuurd) vervoer geoptimaliseerd gepland en uitgevoerd wordt.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

De kosten van ZOOV zijn € 128.000 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderschrijding is ontstaan door een afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers, in combinatie met een beperkte stijging van de gemiddelde ritlengte en een daling van ritten met kostprijsverhogende indicaties. Daarnaast zijn zowel de kosten per kilometer als de kosten per reiziger gedaald, als gevolg van de efficiency van de Vervoercentrale bij het zo doelmatig mogelijk plannen van het vervoer.

Speerpunt

Uitvoering van de Jeugdwet. (050.040)

Wat willen we bereiken?
We blijven werken aan de 3 doelstellingen die betrekking hebben op jongeren die jeugdhulp nodig hebben (vastgesteld door de gemeenteraad, december 2021):

- Zoveel mogelijk jongeren met jeugdhulp wonen ‘zo thuis mogelijk’.
- Alle jongeren met jeugdhulp (inclusief jeugdbescherming) krijgen de juiste zorg op de juiste plek.
- Alle jongeren vanaf 16 jaar met jeugdhulp hebben perspectief op werk, onderwijs, eigen woonruimte, relatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp. (050.040.010)

- We zetten de aanpak voort waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt om op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Ondersteuning is nadrukkelijk gericht op versterking van de eigen kracht. Daarmee blijft onze focus gericht op onze integrale toegang (Voormekaar en Fijnder), het resultaatgerichte werken en de samenwerking tussen voorliggende voorzieningen en zorgaanbieders. Landelijk, regionaal en lokaal wordt er gewerkt aan de uitwerking en implementatie van de Hervormingsagenda. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Gemeenten en het Rijk gaan structureel investeren in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Daarnaast wordt de Jeugdwet aangepast, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Deze landelijke wetgeving is van invloed op het werk van het Voormekaar Team en hoe we inkopen. Daarbij legt de Hervormingsagenda de nadruk op preventie. We volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet, beïnvloeden deze waar het kan en anticiperen daarop.

De gemeente Berkelland heeft zich samen met het SDA aangesloten bij de G7 Gelderse jeugdhulpregio's om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van hoog specialistische jeugdhulp (ook wel essentiële functies genoemd) te verbeteren. Deze samenwerking, met gemeentes,

zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen, onderwijs en verwijzers heeft als doel om op 'essentiële functies' de zorg te transformeren. Zodat deze van betere kwaliteit en dicht bij huis is.

Kwaliteit (indicator)

Het percentage jongeren dat zorg ontvangt binnen de gemeente Berkelland is in het afgelopen jaar nagenoeg stabiel gebleven. In het eerste kwartaal van 2023 waren 662 jeugdigen in zorg; in het vierde kwartaal van 2025 bedroeg dit aantal 656. Desondanks is er sprake van een lichte daling van de zorgkosten. Deze daling is rechtstreeks toe te schrijven aan een afname van het aantal plaatsingsdagen binnen de HVC. Door de invoering van een nieuwe vorm van regionale zorginkoop in 2026, waarbij wordt overgestapt van een lumpsum-financiering naar een PxQ-systematiek, is het op dit moment lastig om een betrouwbare doorrekening te maken van de verwachte jeugdhulpkosten voor 2026. Door middel van monitoring van de sturingsmaatregelen wordt voortdurend gewerkt aan het versterken van het preventieve, collectieve voorveld. Het doel hiervan is het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdzorg te verminderen, zodat deze zorg beschikbaar blijft voor de meest kwetsbare jeugdigen binnen de samenleving.

Geld (indicator)

De gemiddelde lasten per jeugdige met hoog complexe jeugdzorg met verblijf is relatief hoog, het is daarom direct zichtbaar wanneer er een lager aantal cliënten gebruik maakt van deze zorg.

Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente. (050.040.030)

De komende jaren staan we voor de uitdaging om leerlingenvervoer beschikbaar en betrouwbaar te houden, ondanks toenemende logistieke complexiteit en een gebrek aan chauffeurs. Het beheersen van stijgende kosten zonder in te boeten op veiligheid en comfort is cruciaal. Deze uitdagingen vragen om een integrale aanpak en samenwerking tussen scholen, ouders, en vervoerders om toekomstbestendige en efficiënte oplossingen te realiseren. Een eerste stap is genomen om op VSO-scholen door Arriva vervoerslessen aan te bieden, om jongeren kennis te laten maken met het openbaar vervoer. Om de zelfstandigheid van jongeren in het openbaar vervoer en het gebruik van het openbaar vervoer door jongeren te vergroten.

Kwaliteit (indicator)

Geen bijzonderheden, tot nu toe valt het binnen de begroting.

Geld (indicator)

Wij verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners voor het veilig en 'zo thuis mogelijk' opgroeien van onze jeugd. (050.040.020)

- We zetten het Regieoverleg Jongeren Berkelland voort met politie, Boa's, onderwijs, leerplicht, Voormekaar, jongerenwerk en zorg.
- We leggen de verbinding met de Woonzorgstrategie om zelfstandige woonruimte te realiseren voor 18-jarigen die in een pleeggezin, gezinshuis of residentiële jeugdinstelling wonen

Kwaliteit (indicator)

Het regieoverleg jongeren Berkelland met politie, Boa's, onderwijs, leerplicht, Voormekaar, jongerenwerk en zorg is in 2025 voortgezet. Op regionaal niveau wordt binnen de Achterhoek gewerkt aan een sterke veiligheidsketen, waarbij de expertise van verschillende partners wordt benut in het belang van jeugdigen. In dat kader zijn regionale samenwerkingsafspraken opgesteld met Veilig Thuis Noord Oost Gelderland, die op lokaal niveau worden geïmplementeerd. Momenteel vindt op NOG-niveau een herijking van de governance op het gebied van zorg en veiligheid plaats, met als doel de besluitvorming rondom zorg- en veiligheidsvraagstukken te verbeteren.

Geld (indicator)

Speerpunt

Een robuuste uitvoering en toegang. (050.500)

Wat willen we bereiken?
Onze Voormekaar Teams zijn de kern van de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. We vertrouwen op de bestendiging van de huidige aanpak en onze leidende principes over de eigen verantwoordelijkheid van inwoners enerzijds en formele zorg anderzijds. Elke inwoner kan contact opnemen met Voormekaar (VMK). Uitgangspunt is en blijft: laagdrempelig, toegankelijk en klantvriendelijk. De inwoner hoeft zijn verhaal maar één keer te vertellen. We zijn ook de toegangspoort voor vragen op het gebied van werk en inkomen; we werken hierin nauw samen met Fijnder.
Er vindt een integrale intake plaats, zodat we een goed beeld krijgen van de leefwereld van de inwoner. We zetten in op preventie: via de Toegang wijzen we de weg en stimuleren we inwoners om hun eigen mogelijkheden te benutten, gebruik te maken van hun eigen netwerk en van voorliggende voorzieningen. We signaleren schulden in een vroeg stadium en bieden ondersteuning om erger te voorkomen. We zijn aanwezig binnen het onderwijs en in de kernen (inloop). Vanuit VMK is er in 2 kernen een praktijkondersteuner jeugd (POH-jeugd) ingezet om lichte ondersteuning te bieden aan jongeren. Doel is om de eerstelijns jeugdzorg vanuit de huisartsenpraktijk te versterken en te verbinden met het brede veld van de jeugdhulpverlening, waardoor de jeugdige laagdrempelig passende zorg krijgt, de huisarts wordt ontlast en onnodige dure zorg wordt voorkomen. Voor volwassen inwoners kunnen we Welzijn op Recept aanbieden.
In het geval er uit de integrale intake blijkt dat er meer nodig is, dan vindt er een onderzoek plaats door een casusregisseur. De casusregisseur kan hulp op maat inzetten als dit noodzakelijk is, en voert daarna regie op de voortgang van het zorgtraject en volgt of de resultaten behaald worden.
Uitgangspunt is: zo licht, kort en dichtbij als mogelijk, zwaarder en specialistisch waar noodzakelijk.
De nieuwe aanbesteding geeft ons de mogelijkheid om een deel van de inzet die we nu in regionaal verband inkopen, op termijn vanuit een sterke lokale sociale basis in te zetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voormekaar staat voor een robuuste toegang waarin de dienstverlening aansluit bij nieuwe ontwikkelingen.

De afgelopen jaren is Voormekaar uitgegroeid tot een stevige partner in de toegang en dienstverlening van het sociaal domein. Als accenten voor de komende periode zien we met name de ontwikkeling van de lichte hulpverlening, de versterking van de actieve casusregie en een stevige inzet door de sociale basis.
Concrete maatregelen om kwalitatief goede en betaalbare zorg en ondersteuning te kunnen (blijven) bieden:

- Nadrukkelijker inzetten op verwijzing naar de dorpskamer en de arbeidsmatige dagbesteding
- We streven naar beschikkingen met een passende beschikkingsduur, waarbij we een onderscheid maken tussen trajecten waarin we ontwikkeling verwachten en trajecten die langdurend en/of laagfrequent zijn. We richten onze aandacht op het voorkomen dat zorg onnodig lang duurt.
- Meer sturen op Wet Langdurige Zorg (WLZ) als de inwoner hiervoor in aanmerking komt (en de duur van de toewijzing hierop aanpassen)
- Duidelijke afspraken maken met de zorgaanbieder bij start traject: datum voortgangsgesprek plannen, sturen op het maken van een evaluatieverslag (in de huidige inkoop is het samenspel tussen inwoner, zorgaanbieder en casusregisseur niet goed vastgelegd).
- Lichte hulpverlening zelf uitvoeren: in samenwerking met de POH-jeugd, een collectief aanbod ontwikkelen voor individuele vragen (jeugd) die vaak voorkomen en die gebundeld kunnen worden tot een groepsaanbod, bijvoorbeeld in de vorm van trainingen. We gaan zelf 2 KIES-trainingen (kinderen in een echtscheiding) geven. We gaan het aantal trajecten Welzijn op Recept uitbreiden.

- Bestaande samenwerking versterken: na een succesvolle pilot van het jongerenwerk binnen twee middelbare scholen, wordt deze verder uitgebreid naar een derde middelbare school binnen Berkelland. We streven ernaar om in elke kern een POH-jeugd in te zetten

Voormekaar en team Dienst openbare orde en veiligheid (team DOOV) worden geconfronteerd met steeds complexere casuïstiek van inwoners. Door de Hervormingsagenda jeugd - en dan specifiek het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming – neemt de verantwoordelijkheid van VMK in complexe jeugdcasuïstiek verder toe. Om goed om te gaan met de toegenomen casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid (zowel voor jeugd als voor volwassenen), is er een opgave-team zorg en veiligheid gestart per 1-6-2023, voor de duur van 2 jaar. Dit team is ook helpend in de voorbereiding op de taken de we als lokale gemeente krijgen in de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit team ondersteunt casusregisseurs bij complexe casuïstiek. Daarnaast onderhoudt dit team actief het netwerk van partners die betrokken zijn in complexe casuïstiek.
Gezien de positieve resultaten (tussenevaluatie begin 2024) is de ambitie om dit opgaveteam om te zetten in een structureel team per 1-6-2025.
Ten slotte zal nieuwe wetgeving op het gebied van de Jeugdwet, met name de hervormingsagenda, van grote invloed zijn op hoe Voormekaar zijn werk doet. Er komt voor de Jeugdwet een scherper kader waar we als gemeente verantwoordelijk voor zijn (afbakening reikwijdte jeugdhulpplicht). Deze ontwikkelingen volgen we op de voet om ze in te bedden in de lokale praktijk.

Kwaliteit (indicator)

Afgelopen jaar is verder gewerkt aan het versterken van de casusregie en de implementatie van de maatregelen uit de Sturingsagenda. De VMK-teams zijn gestart met het werken met een teamleider in de tweede helft van 2025. De tweede teamleider is in 2026 gestart.
In 2025 is het rapport van de Rekenkamer over het functioneren van VMK met de Raad besproken. De rekenkamer was overwegend positief over de ontwikkeling van VMK. Een aandachtspunt was de monitoring. Hierover is een toezegging gedaan door het College aan de Raad.
In 2025 zijn we gestart met een projectleider voor de implementatie van de Hervormingsagenda, onderdeel Sterke lokale teams.

Geld (indicator)

Wij versterken onze regionale samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert.

In de Achterhoek werken we nauw samen op het gebied van Wmo, Jeugd en Gezondheid. (De regionale samenwerking is binnen het sociaal domein van groot belang). De regionale samenwerking behelst de inkoop, maar ook het Portefeuillehoudersoverleg en diverse werkgroepen. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten zijn we een stevige gesprekspartner voor zorgaanbieders en andere samenwerkingsrelaties. Daarin werken we samen wanneer dit van meerwaarde is, maar kiezen we voor lokale inkleuring wanneer dat beter past. Een voorbeeld van deze regionale samenwerking is het Meldpunt niet-acute zorg.
Door landelijke wetgeving, met name de Hervormingsagenda Jeugd, is het een verplichting om regionaal samen te werken bij intensieve en complexe zorg. Momenteel is de governance van deze regionale samenwerking nog niet goed ingeregeld en wordt onderzocht hoe deze robuuster vormgegeven kan worden. De uitwerking volgt in 2025.

Kwaliteit (indicator)

We hebben afgelopen jaar gewerkt aan de implementatie van de nieuwe inkoop. Er is een algehele nieuwe aanbesteding gedaan, er is een nieuwe systematiek (PxQ) uitgerold en er is een voorbereiding gedaan voor de governance van de uitvoeringsorganisatie Sda (Sociaal domein Achterhoek).

Geld (indicator)

We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners.

We nemen een (continu) cliëntervaringsonderzoek af bij onze inwoners. We doen dit voor Jeugd en Wmo door het versturen van vragenlijsten over hoe de toegang tot Voormekaar wordt ervaren en over de kwaliteit en effecten van de hulp.

Kwaliteit (indicator)

geen bijzonderheden.

Geld (indicator)

geen bijzonderheden.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 050.010.020: Bij de Bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 138.000 en de baten vanuit de Rijksbijdragen met € 11.000. In het kader van de rechtmatigheid is hier bij de slotwijziging is hier € 260.000 aan lasten bij gekomen en € 193.000 aan baten. Tot slot leidde het raadsbesluit over de 2e Berap van Fijnder tot een stijging van de lasten op dit onderdeel met € 88.000.
- Activiteit 050.010.050: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen.
- Activiteit 050.020.020: Bij deze activiteit is sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen.
- Activiteit 050.020.030: Bij deze activiteit is voor een groot gedeelte sprake van een projectbudget, gedekt uit rijksmiddelen. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage wordt de begroting verhoogd met de resterende Rijksmiddelen, bij de slotwijziging vindt in het kader van de rechtmatigheid nog een aanpassing plaats om dicht in de buurt van de werkelijke lasten en baten te komen. Daarnaast is in de Bestuursrapportage een verlaging van de lasten opgenomen vanwege minder subsidies (€ 44.000) en een lagere bijdrage aan de GGD (€ 32.000).
- Activiteit 050.030.010: Bij de bestuursrapportage is € 561.000 aan lasten bijgeraamd. In de slotwijziging is dit bedrag met € 52.000 naar beneden bijgesteld.
- Activiteit 050.040.010: Bij de bestuursrapportage is € 715.000 aan lasten bijgeraamd. In de slotwijziging is dit bedrag met € 1.789.000 naar verhoogd in verband met de rechtmatigheid.
- Activiteit 050.500.020: Bij deze activiteit is gedeeltelijk sprake van een projectbudget. Het restant projectbudget wordt bij de jaarrekening doorgeschoven naar het volgende jaar. Hierdoor is in de primitieve begroting sprake van een lagere raming. Bij de Bestuursrapportage is de begroting verhoogd met het restant budget. Bij de slotwijziging is het budget verhoogd met € 33.000 .

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
050.010.010 Flankerend beleid nieuwkomers	-41	-149	-92	-60
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	-1.273	-974	-1.460	-1.574
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	-483	-488	-595	-552
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraine	-5.030	-568	-5.526	-5.391
050.020.010 We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers	-47	-123	-59	-49
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	-1.959	-1.921	-2.221	-2.095
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	-1.401	-1.194	-1.896	-1.656
050.030.010 We bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning	-13.058	-13.473	-13.982	-13.391
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	-1.021	-982	-1.021	-882
050.030.030 We verbinden waar nodig zorg en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners	-39	-146	-43	-43
050.040.010 We bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp	-17.017	-13.846	-16.351	-16.258
050.040.020 We verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners	-114	-47	-64	-62
050.040.030 Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente	-983	-1.147	-995	-958
050.500.010 Loonkosten	-5.740	-6.155	-6.320	-6.290
050.500.020 We versterken onze region. samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert	-348	-361	-853	-657
050.500.030 We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners	-63	-15	-25	-13
Totaal Lasten	**-48.618**	**-41.590**	**-51.503**	**-49.931**
Baten				
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	787	601	805	961

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	**419**	**333**	**488**	**488**
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraine	**6.487**	**68**	**4.954**	**4.816**
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	**111**	**0**	**126**	**114**
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	**737**	**0**	**780**	**771**
050.030.010 We bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning	**1.079**	**500**	**1.091**	**1.064**
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	**133**	**74**	**93**	**81**
050.500.020 We versterken onze region. samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert	**40**	**0**	**0**	**-37**
Totaal Baten	**9.792**	**1.575**	**8.337**	**8.257**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-38.826**	**-40.016**	**-43.166**	**-41.674**
Onttrekkingen				
050.710.010 Reserves	**308**	**748**	**1.292**	**980**
Totaal Onttrekkingen	**308**	**748**	**1.292**	**980**
Stortingen				
050.710.010 Reserves	**-118**	**0**	**0**	**-25**
Totaal Stortingen	**-118**	**0**	**0**	**-25**
Mutaties reserves	**190**	**748**	**1.292**	**955**
Gerealiseerd resultaat	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Visienota 'Meedoen naar vermogen'
- Beleidskader Participatiewet
- Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar
- Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'
- Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek
- Beleidskader Samen Denken Samen Doen
- Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020
- Beleidskader preventie 2021-2025
- Lokale inclusie agenda 2020-2022

SPORT EN CULTUUR BEWEGEN JE!

Speerpunt

Sport en Cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis. (060.010)

Wat willen we bereiken?
We willen dat wat wij doen, bijdraagt aan een levendig sport- en cultuurlandschap en daarmee een sterke sociale basis. Dat kunnen wij bereiken door partners en partijen bewust te maken van hun rol en bijdrage aan deze sociale basis en door hen in de gelegenheid te stellen die rol ook te pakken. We helpen deze partijen bij, bijvoorbeeld door mee te denken, subsidie te verstrekken of partijen bij elkaar te brengen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Buitenkunst, Vormgeving en Architectuur in de openbare ruimte.

- We onderhouden kunst in de openbare ruimte. Onderhoud van gemeentelijke kunst in de openbare ruimte wordt meegenomen in algemeen onderhoud van de openbare ruimte en gedekt vanuit het programma ‘Onze aantrekkelijke leefomgeving’.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget

Cultureel erfgoed. (060.010.040)

- We subsidiëren het behoud van monumenten. Dit omvat bijvoorbeeld subsidie voor het onderhoud van molens of buitenschilderwerk aan gemeentelijke monumenten. We verwachten dat in 2025 de provincie Gelderland vanwege bezuinigingen stopt met de provinciale cofinanciering. Wanneer nodig, passen we onze subsidieregeling aan.
- We voeren de museumvisie uit.
- We subsidiëren Museum de Scheper, het Brandweermuseum en de Lebbenbrugge. We herijken de museum subsidies (onder activiteit 'Strategie, beleid en innovatie').
- We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers (ECAL). Op basis van de begroting van het Erfgoedcentrum stijgen de lasten voor 2025 met € 5.000.

Kwaliteit (indicator)

Er zijn 7 subsidies verleend voor het onderhoud van monumenten. De provinciale cofinanciering is voor 2025 ontvangen.
Er is nog niet gestart met de herijking van de subsidies van de musea, zoals in de museumvisie beschreven. Andere onderdelen zijn al wel gestart. Culturije ondersteunt de musea op het gebied van educatie en denkt, op verzoek, mee over cultuureducatief aanbod dat aansluit bij de wensen van de scholen, bijvoorbeeld bij museum de Scheper in Eibergen.

Wij hebben het ECAL een jaarlijkse bijdrage van € 296.099,25 verstrekt. Via de regionale samenwerking heeft het ECAL hiermee onze wettelijke archieftaken uitgevoerd, waaronder openbaarmaking, beheer van het archief en archiefinspectie conform de Archiefwet 1995.

Geld (indicator)

Educatie en participatie. (060.010.030)

- Stichting Culturije geeft vorm aan muziek-, kunst- en cultuureducatie in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. We ondersteunen Culturije.
- Het Berkellands Muziek Overleg (BeMO) is gestopt. We herijken de muziek subsidies (zie activiteit 'Strategie, beleid en innovatie').

- We ondersteunen het Jeugdfonds Sport en Cultuur (deze post is opgenomen onder de activiteit 'Heel Berkelland beweegt').

Kwaliteit (indicator)

We nemen deel aan de nieuwe pactperiode van het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA) dat van 2025–2027 loopt. De samenwerking tussen de Achterhoekse gemeenten is verder versterkt met het opstellen van een Regionaal Cultuurakkoord, dat in juni 2025 is ondertekend. Dit akkoord geeft richting aan de gezamenlijke ambitie om de regionale samenwerking te intensiveren en de positie van de Cultuurregio Achterhoek te versterken.
Ter ondersteuning van deze ambitie is binnen de 8RHK ambassadeurs een kwartiermaker aangesteld. Diens opdracht is: de impact en zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de regio te vergroten en daarmee educatie en participatie verder te stimuleren.

Geld (indicator)

Evenementen.

- We subsidiëren evenementen en kleinschalige activiteiten die gericht zijn op het vergroten van de leefbaarheid in een plaats of buurtschap.
- We helpen organisaties met een evenementenmakelaar.

Kwaliteit (indicator)

De evenementenmakelaar stopte vanaf november 2025. Voordat de raad de informatieve raadsbrief over de afronding van de evenementenmakelaar heeft ontvangen, heeft de raad op 4 november 2025 amendement A-25-27 Evenementenmakelaar aangenomen. Hierin besloot de raad voor het jaar 2026 opnieuw een bedrag van € 88.000 beschikbaar te stellen voor de voortzetting van de functie van de evenementenmakelaar. In het eerste kwartaal van 2026 wordt een uitvraag geformuleerd naar aanleiding van aangenomen amendement, naar verwachting volgt in het tweede kwartaal 2026 evenementenbeleid.

Geld (indicator)

Heel Berkelland beweegt. (060.010.020)

- Achterhoek in Beweging is het regionale samenwerkingsverband tussen gemeenten waarmee we sport en bewegen centraal stellen. Thema gericht wordt er samengewerkt onder het mom van: ‘Regionaal aanjagen, lokaal uitvoeren!’. We ondersteunen Achterhoek in Beweging met een jaarlijkse bijdrage.
- We subsidiëren sportverenigingen aan de hand van het aantal jeugdleden en we compenseren de OZB van verenigingen (deze laatste is opgenomen onder het speerpunt Toekomstbestendige accommodaties). We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en Innovatie).
- We subsidiëren de Sport Federatie Berkelland (SFB) en zorgen voor doorontwikkeling en vernieuwing van de vereniging ondersteunende activiteiten.
- We ondersteunen de uitvoering van het lokale sportakkoord, dit akkoord is in 2024 herijkt.
- We ondersteunen het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Kwaliteit (indicator)

De samenwerking met Achterhoek in Beweging verloopt naar tevredenheid. In 2025 is de gemeente Zutphen als aspirant-lid aangesloten; per 1 januari 2026 is zij officieel toegetreden. Daarmee is de samenwerking uitgebreid van negen naar tien gemeenten.
Vanuit het Sportakkoord wordt gewerkt aan vijf pijlers: inclusie en diversiteit, een vitaal en veilig sportklimaat, vaardig in bewegen, sport en preventie en de maatschappelijke waarde van topsport. Uniek sporten en topsport zijn regionaal belegd bij Achterhoek in Beweging. Aan de pijlers wordt zowel regionaal als lokaal gewerkt.

In 2025 zijn 47 aanvragen bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur goedgekeurd. Deze hadden betrekking op cultuur, scouting, zwemles en sport. Voor 2026 is de overeenkomst met het Jeugdfonds uitgebreid en voor drie jaar verlengd, in het kader van de uitvoering van het beleidsplan Bestaanszekerheid.

Geld (indicator)

Podia, muziekcultuur en amateurkunst.

- We subsidiëren verenigingen en het muziekonderwijs, dit wordt gedekt uit de activiteit Educatie en participatie.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij deze activiteit hoort geen budget.

Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010)

- We voeren de Sport- en beweegvisie uit.
- Volgend op de Sport- en beweegvisie, het uitvoeringsprogramma bij de cultuur- en erfgoedvisie en het onderzoek door de rekenkamer naar de doelmatigheid van onze subsidies, wordt de subsidieregeling kunst, cultuur, sport en welzijn herijkt. Dit heeft gevolgen voor alle subsidies die vallen onder verschillende activiteiten.
- We voeren de uitvoeringsagenda van de cultuur- en erfgoedvisie uit. Wanneer er uit de samenleving projecten volgen die bijdragen aan de doelen van de cultuur- en erfgoedvisie en het uitvoeringsprogramma, kunnen we participeren.
- In maart 2024 is de Achterhoek door het Rijk erkend als Cultuurregio. Basis voor deze erkenning ligt in de jarenlange samenwerking in de Achterhoek op het gebied van cultuur en erfgoed. Een belangrijk voorbeeld daarvan is het Cultuur- en Erfgoedpact (CEPA). Als gevolg van Berkelland in balans is de bijdrage aan het Cultuur en Erfgoedpact (CEPA) stop gezet. Culturije heeft toen aangeboden onze bijdrage van € 15.000 per jaar vanuit haar reserves te dekken. Het pact loopt in 2025 af en de bijdrage van Culturije ook. Er wordt momenteel gesproken over de voortzetting van het pact. Culturije kan onze bijdrage niet meer betalen. Als wij weer mee willen doen, moeten we de bijdrage vanaf 2025 zelf gaan betalen. Het nieuwe bedrag is nog niet bekend en er is ten tijde van het schrijven van de begroting 2025 door het college nog geen besluit genomen over vervolgdeelname aan het CEPA.
- We ondersteunen incidenteel initiatieven uit de samenleving waar nodig en waar het bijdraagt aan onze doelen op sport, bewegen, cultuur en/of erfgoed.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 is een scenario-onderzoek naar binnenzwemwater uitgevoerd.
Ook is gestart met de herijking van subsidies. Op 28 oktober 2025 is de startnotitie voor de herijking subsidies door de raad vastgesteld. Daarbij is ook amendement 'A2524 Subsidies OZB verenigingen' aangenomen. Dit amendement moet verwerkt worden en vraagt ook extra participatie met het veld. De inwerkingtreding schuift daardoor een jaar op naar 2028.

Er is opdracht gegeven voor een update van de archeologische kaarten van de gemeente Berkelland als onderdeel van een groter project voor actualisatie van de kaarten van acht gemeenten in de Achterhoek.
We zijn in 2025 aangesloten bij de gezamenlijke aanpak van de Achterhoekse gemeenten, provincie Gelderland, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en LTO-Noord om erfgoed en landschappelijke kwaliteit te behouden en te benutten als inspiratiebron bij transformaties in het landelijk gebied tussen 2026 en 2028.

Geld (indicator)

Taal en media. (060.010.050)

- We subsidiëren de kernfuncties van de bibliotheek, deze bijdrage wordt geïndexeerd. Het Rijk stelt budget voor jeugdlidmaatschap beschikbaar via de gemeenten via de algemene uitkering. Wij voegen dit in vervolg (€ 22.000) toe aan de bijdrage voor de Bibliotheek Oost Achterhoek. Over de mate van indexeren lopen ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 nog gesprekken, zodoende wordt de stijging meegenomen bij de Berap 2025.
- Het Rijk stelt vanaf 2025 structureel gemiddeld € 3 per inwoner per gemeente extra beschikbaar voor bibliotheken. Deze structurele middelen worden in 2025 waarschijnlijk nog uitgekeerd via een specifieke uitkering. We bestemmen deze gelden voor de Bibliotheek Oost Achterhoek.
- We subsidiëren de (vrijwilligers van de) Dorpsböke in alle kleine kernen met een kleine financiële bijdrage. Begin 2025 ronden we de evaluatie naar de Dorpsböke af.
- We subsidiëren de lokale omroep Regio8 structureel tot het moment dat het Rijk de financiering van de regionale omroepen overneemt.

Kwaliteit (indicator)

De Bibliotheek Oost-Achterhoek ontvangt subsidie voor de uitvoering van de vijf wettelijke taken uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en voor het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). De nieuwe bibliotheekvestiging in Borculo is definitief, de verbouwing is gestart en de opening staat gepland voor begin 2026.
Het onderzoek naar de Dorpsbökes is in 2025 voortgezet.

Regio8, de lokale omroep van Berkelland, heeft opnieuw subsidie ontvangen voor haar activiteiten, conform de wens van de gemeenteraad om de lokale nieuwsvoorziening te blijven ondersteunen in opmaat naar de te vormen streekomroep. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten is verder gesproken over de verwachte wijzigingen in het landelijke stelsel voor lokale publieke omroepen. De nieuwe mediawet treedt naar verwachting op 1 januari 2028 in werking.

Geld (indicator)

We zetten combinatiefunctionarissen in (brede impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn. (060.010.100)

- We zetten combinatiefunctionarissen in (Brede Regeling Combinatiefunctionarissen) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.
- De periode is gestart op 1 juli 2022 en loopt tot 1 juli 2026.
- Eind 2025 oriënteren we ons op een eventuele nieuwe termijn van de brede regeling combinatiefuncties.

Kwaliteit (indicator)

De huidige aanbesteding (2022-2026) is verleend aan: Sport Federatie Berkelland (SFB), Stichting Culturije, Beweeg Wijs B.V. en Stichting ’t Timpke (t.b.v. Campus de Wildbaan).
Onderstaand is een selectie van activiteiten uit 2025 opgesomd:

- Er zijn nieuwe samenwerkingen en activiteiten op sportpark de Wildbaan, ‘t Haantje neede, de Bijenkamp, Pickerhal, Rietmolen, Haarlo, Rekken, denk hierbij aan de NAH groep, Dynamic tennis, Pickerinstuif, 't Haantje ontmoetingspunt .
- (Sport)verenigingen zijn ondersteund in hun organisatorische basis en het kader is geschoold via thema-avonden en cursussen, zoals 'Sociaal Veilig Sportklimaat', 'Vertrouwenscontactpersoon’en 'EHBSO”. Daarnaast zijn diverse 1-op-1 trajecten opgezet, mede mogelijk gemaakt door vouchers uit het Lokaal Sportakkoord.
- De inzet van de cultuur- en erfgoedcoach is gecontinueerd en de zichtbaarheid van de coach neemt toe; er komen meer doorverwijzingen binnen. Contact met 44 organisaties. Het gaat hier om zowel korte als lange adviestrajecten en twee bijeenkomsten ‘Meedoen is de Kunst’ en ‘Vertrouwenscontactpersoon’ en een cultuurcanon ‘Samenwerken in besturen’. Daarnaast is ondersteuning geboden bij kleine en grote subsidieaanvragen.

- Platform BerkellandActief.nl is doorontwikkeld met activiteitenaanbod voor jongeren, Try Out. Sjors Sportief Creatief (4-12 jaar), Volwassenen, Max Vitaal (voor 55-plussers) en Berkelland Doet! waren al langer te vinden op het platform. Gezondheid en preventie (GALA) is toegevoegd met aanbod vanuit valpreventie en gezond gewicht. Er wordt doorlopend gewerkt aan de verbetering van de toegankelijkheid, zichtbaarheid en vindbaarheid.
- De (regionale) beweegmakelaar voert gesprekken met inwoners en begeleidt hen naar een passend sport- en beweegaanbod. 50 gesprekken plus 74 gesprekken binnen valpreventie.
- Er hebben veel activiteiten plaatsgevonden voor kinderen en jongeren onder, en buiten schooltijd. Het gaat hier onder andere om programma's ten behoeve van een gezonde leefstijl (e.g. bewegen, voeding), speel- en beweegprogramma's, motorische screenings en vaardigheidsprogramma's, sportclinics en intro- en oriëntatielessen. Verder heeft ook de zomertoer, een activiteitenprogramma voor kinderen van 6 tot en met 12 jaar, wederom plaatsgevonden.
- Zomertoer 2025 - zomeractiviteiten voor kinderen in samenwerking met verenigingen met ongeveer 100 deelnemers bij de aftrap in Neede, 172 deelnemers bij sport- en cultuuractiviteiten en 419 deelnemers via de zomersportapp van SFB.
- Berkelland Friends Festival op 11 oktober 2025 – Achtste editie van dit festival voor verbinding en (culturele) ontmoeting met 300 bezoekers. Met dit jaar een werkgroep van professionals en inwoners van Berkelland.
- Kreggel en Kwiek uitbreiding van cursusaanbod en onverminderd enthousiasme van deelnemers, aanbod kinderen onder en na schooltijd (sportontdekking en sportmotivatie, sporthorizonverbreding)

Geld (indicator)

Speerpunt

Toekomstbestendige accommodaties. (060.020)

Wat willen we bereiken?
We willen dat maatschappelijke accommodaties toekomstbestendig worden. Daarvoor zijn activiteiten nodig die bedrijfsvoering verbeteren en zichtbaarheid van accommodaties vergroten. Deze activiteiten zijn genoemd onder het speerpunt Sport en cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis. De accommodaties zelf, ‘de stenen’, dienen ook toekomstbestendig te zijn. Hiervoor is een uitvoeringsagenda voor sportvastgoed, inclusief zwembaden, opgesteld. We willen bereiken dat over een periode van 15 jaar ons sportvastgoed en zwembaden toekomstbestendig zijn gemaakt, in lijn met het beoogd gebruik, passend bij het beschikbare budget.

Wat gaan we daarvoor doen?

Culturele accommodaties. (060.020.010)

- We subsidiëren dorpshuizen en kulturhusen.
- We beheren en onderhouden monumenten in eigendom van de gemeente. Ook zijn we eigenaar van twee musea (Brandweermuseum in Borculo en museum de Scheper in Eibergen).
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en innovatie'.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 hebben we culturele verenigingen en instellingen met een eigen accommodatie via een subsidieregeling gecompenseerd voor de OZB.

Geld (indicator)

Sportaccommodaties. (060.020.020)

- We starten na afronding van- en besluitvorming naar aanleiding van het scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap met een onderzoek naar het onder één soort beheer brengen van sportaccommodaties, incl. zwembaden. Bijvoorbeeld in een sport- of vastgoedbedrijf. (Deze activiteit valt financieel onder Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010))
- We beheren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties: de Pickerhal en gymzaal de Rekstok in Eibergen, de Sonders in Beltrum, de sportzaal Oranjelaan en gymzaal Dumasweg in Neede, gymzaal Noord in Borculo en het Asterloo in Rekken.
- We verhuren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties: de Pickerhal en gymzaal de Rekstok in Eibergen, de Sonders in Beltrum, de sportzaal Oranjelaan en gymzaal Dumasweg in Neede, gymzaal Noord in Borculo en het Asterloo in Rekken.
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We herijken deze subsidies (zie activiteit Strategie, beleid en innovatie).
- In 2015 is de gemeente een erfpachtovereenkomst aangegaan met Stichting Atletiekbaan Eibergen, tegenwoordig ASV Eibergen. Het beheer en onderhoud van de atletiekaccommodatie is verantwoordelijkheid van de stichting en zij wordt hiervoor gesubsidieerd. Voor het onderhoud van de 400-meter rondbaan en 6-baans sprintbanen is afgesproken dat de gemeente groot onderhoud betaalt. Groot onderhoud is nodig in 2025. We zijn in overleg met de stichting over de kosten en nemen die op bij de Berap 2025.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 is door onderzoeksbureau Treem het scenario-onderzoek binnenzwemwater opgeleverd, deze is in 2026 ter besluitvorming aangeboden aan de raad. Tegelijkertijd is er een initiatief ontstaan vanuit het sportveld (o.a. zwembadexploitanten) om te onderzoeken hoe zij beter kunnen samenwerken, dit heeft geleid tot een subsidieverzoek voor een verkenner/kwartiermaker; dit verzoek is gelijktijdig aan de raad voorgelegd in 2026.
De renovatie aan de atletiekbaan van ASV Eibergen is uitgevoerd in het najaar van 2025.
In 2025 hebben we sportverenigingen met een eigen accommodatie via een subsidieregeling gecompenseerd voor de OZB.

Geld (indicator)

De kosten voor het deel van de renovatie aan de atletiekbaan van ASV Eibergen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, bedragen circa € 110.000. Deze uitgaven waren niet begroot en bij het opstellen van de bestuursrapportage was de hoogte van het bedrag nog niet bekend. Daarnaast is er een overschrijding van circa € 30.000 geweest als gevolge van de schoonmaakkosten.

Zwembaden. (060.020.030)

- We voeren een scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap uit. Naar aanleiding van de uitkomsten, nemen we een besluit over de toekomst van het binnenzwemwater in Berkelland. (Deze activiteit valt financieel onder Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010))
- We subsidiëren zwembaden.
- De subsidie- en exploitatiebijdragen aan de Berkellandse zwembaden worden jaarlijks geïndexeerd. Voor de periode 2024-2026 ondersteunen we 't Timpke met in totaal € 392.000, waarvan € 116.000 in 2025 en 2026, zoals eerder door gemeenteraad is besloten. Omdat het hierboven genoemde onderzoek nog moet plaatsvinden en er dus nog geen duidelijkheid is over de toekomst, nemen we structureel € 116.000 op in de meerjarenbegroting.
- Bij Optisport zien we ook een verhoogde bijdrage als gevolg van een grote indexatie door sterke stijging van energieprijzen. De indexatie volgt nog en wordt opgenomen in de Berap 2025.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Het bedrag in de begroting t.g.v. Optisport (ca. € 635.000) is per 2023 niet opgehoogd in de begroting terwijl de exploitatiebijdrage wel is geïndexeerd volgens gemaakte afspraken. In 2024 is er ca. € 662.000 verleend en in 2025 is deze weer geïndexeerd (± 5%).

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 060.010.050: De stijging van de lasten en de baten komen voort uit het raadsbesluit over de huisvesting van de Bibliotheek Borculo.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
060.010.010 Strategie, beleid en innovatie	-57	-49	-83	-88
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	-268	-240	-277	-259
060.010.030 Educatie en - participatie	-394	-405	-420	-375
060.010.040 Cultureel erfgoed	-394	-458	-458	-483
060.010.050 Taal en Media	-1.017	-791	-1.484	-1.504
060.010.060 Transformatiefonds cultuur	-110	0	-50	-18
060.010.070 Transformatiefonds sport	-3	0	0	0
060.010.090 Evenementen	-163	-133	-133	-173
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	-470	-417	-434	-416
060.020.010 Culturele accommodaties	-285	-286	-376	-358
060.020.020 Sportaccommodaties	-783	-657	-799	-936
060.020.030 Zwembaden	-1.761	-1.458	-1.609	-1.680
060.500.010 Loonkosten	-629	-675	-675	-675
060.700.010 Rente en afschrijving	-92	-343	-321	-321
Totaal Lasten	-6.425	-5.911	-7.117	-7.286
Baten				
060.010.010 Strategie, beleid en innovatie	1	0	0	0
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	14	0	34	34
060.010.030 Educatie en - participatie	15	0	0	0
060.010.040 Cultureel erfgoed	27	0	0	26
060.010.050 Taal en Media	226	6	270	291
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	291	260	233	215
060.020.010 Culturele accommodaties	41	20	20	66
060.020.020 Sportaccommodaties	216	184	184	252
060.020.030 Zwembaden	0	0	0	0
Totaal Baten	831	470	740	882

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-5.594**	**-5.441**	**-6.377**	**-6.403**
Onttrekkingen				
060.710.010 Reserves	**342**	**30**	**627**	**593**
Totaal Onttrekkingen	**342**	**30**	**627**	**593**
Stortingen				
060.710.010 Reserves	**-69**	**-9**	**-243**	**-243**
Totaal Stortingen	**-69**	**-9**	**-243**	**-243**
Mutaties reserves	**273**	**21**	**384**	**350**
Gerealiseerd resultaat	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- Sport- en Beweegvisie Berkelland 2033
- Uitvoeringsagenda Sportvastgoed 2033
- Cultuur- & Erfgoedvisie 'Cultuur & Erfgoed: de smeerolie van Berkelland
- Uitvoeringsprogramma Verder met Cultuur en Erfgoed 2023-2026
- Museumvisie Berkelland
- Visie op religieus erfgoed Berkelland
- Startnotitie Scenario-onderzoek toekomstbestendig binnenzwemlandschap
- Startnotitie herijking subsidies

WERKEN EN LEREN

Een warm welkom voor werk

Speerpunt

Goede onderwijshuisvesting en onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt. (070.010)

Wat willen we bereiken?

- Scholen beschikken over passende, inclusieve en toekomstbestendige huisvesting zodat zij in staat zijn om optimaal onderwijs geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

Dit doen we onder andere via onze deelname aan de Bedrijvenkring Berkelland, smarthub Achterhoek en werkgroep werkgelegenheid, bedrijf en school (PO, VO, MBO, HBO, WO). We zetten in op onderwijs voor- en promotie van- kansrijke sectoren zoals techniek en zorg en proberen samen met alle betrokkenen ons arbeidspotentieel (jong en oud) zo goed mogelijk te laten aansluiten op de (toekomstige) vraag vanuit de markt (bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties). Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische- of zorg- opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan het Technieklokaal, de Techniekdag en de Open bedrijvendag.

Kwaliteit (indicator)

Dit onderwerp is een vast agendapunt op de agenda van en met de Bedrijvenkring Berkelland. Ondernemers vinden steeds beter zelf de aansluiting op en met het onderwijs/de onderwijsinstellingen. Daarnaast zijn er steeds meer (vooral technische bedrijven) die interne opleidingen verzorgen (maatwerk binnen het eigen bedrijf). In 2025 is specifiek aandacht geschonken aan het Sterk Techniek Onderwijs Achterhoek Noord-Twente (STO) en Techkwadraat om 10- tot 14-jarigen te enthousiasmeren voor een technisch georiënteerde vervolgopleiding. De regeling Techkwadraat versterkt in regioverband het technologieonderwijs in het PO en VO (behalve het beroepsgerichte VMBO). Technieklokaal Berkelstreek (Borculo) is hierop ook aangesloten.

Geld (indicator)

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met onder andere demografische ontwikkelingen. (070.010.020)

We investeren in adequate onderwijshuisvesting. Dit doen we op basis van overleggen met de verschillende schoolbesturen en samen hebben we hiervoor een integraal huisvestingsplan 2020-2036 (IHP) opgesteld waarmee is ingestemd door de gemeenteraad. In het IHP is de fasering van plannen opgenomen. Indien nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven dan wordt dit plan geactualiseerd. Dit is aan de orde. Gezien de prijsontwikkeling van de afgelopen periode (en ervaringscijfers van recente aanbestedingen) zijn de benodigde/geraamde investeringsbedragen in IHP dat in 2019 is vastgesteld flink toegenomen. Voor de uitvoering van fase 1 (tot 2024) is in de begroting dekking gevonden in de vrijvallende kapitaalslasten vanuit onderwijshuisvesting. Voor de uitvoering van fase 2 (2024 en verder) is echter geen ruimte/dekking in de begroting opgenomen (Er vallen ook nagenoeg geen kapitaalslasten meer vrij de komende periode). Er is voor gekozen om de toekomstige investeringen in onderwijs te dekken uit de reserve onderwijshuisvesting. Deze is echter op dit moment niet voldoende om álle geplande investeringen in onderwijshuisvesting te bekostigen. Dat betekent dat we de komende jaren deze reserve moeten aanvullen met (incidentele) dotaties of toch ruimte binnen de begroting moeten vinden/vrijmaken om de kapitaalslasten voor onderwijshuisvesting te kunnen dekken. Mocht de benodigde financiële ruimte niet gevonden worden, dan betekent dat dat de plannen binnen het IHP noodgedwongen worden opgeschoven naar de toekomst.
We zetten ons in voor een zelfredzame, diverse en inclusieve samenleving. Inclusief onderwijs, waar kinderen met en zonder beperking of ziekte samen naar school gaan, is hier een belangrijk onderdeel van. Wanneer speciale voorzieningen ‘samenbouwen’ met reguliere voorzieningen is op loopafstand sociaal contact, expertise uitwisseling, hybride vormen van onderwijs en het bundelen van krachten mogelijk. Hiervoor is maatwerk en samenwerking tussen schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeentes essentieel. Het gaat om een grote maatschappelijke opgave en aanzienlijke investeringen, zowel voor aanpassing van bestaande onderwijshuisvesting als voor nieuwbouw.

Kwaliteit (indicator)

De nieuwe onderwijsvoorziening in Neede Oost en de renovatie van de St. Jozefschool in Rietmolen zijn in voorbereiding, maar nog niet gerealiseerd. Er is grote aandacht voor voortgang vanuit de gemeente geweest. De renovatie van de St. Jozef zal in 2026 plaatsvinden en de nieuwe onderwijsvoorziening in Neede Oost zal vermoedelijk in 2027 starten. Voor wat betreft de realisatie van de 3-in-1 school voor openbaar onderwijs aan de Beukenlaan in Borculo is goede voortgang geboekt. Sloop wordt in de zomer van 2027 en oplevering in de zomer van 2028 voorzien.

Geld (indicator)

Voor wat betreft uitgaven 2025 geen bijzonderheden.

Speerpunt

Actieve deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen die dat kan. (070.020)

Wat willen we bereiken?

- Meer jeugdigen die met een startkwalificatie de schooltijd verlaten zodat zij kans maken op de arbeidsmarkt.
- Een gedetailleerde analyse van de verhoogde instroom sinds 2023. Hoewel we weten dat de bestandstoename voor een deel te maken heeft met de verhoogde instroom van statushouders en met inwoners die veel problemen hebben op leefgebieden als gezondheid en financiën willen we een dieper inzicht zodat we, indien nodig, de zwaartepunten in de dienstverlening hierop kunnen aansluiten.
- We streven er naar om de bestandsontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden minstens gelijke tred te laten houden met het landelijke gemiddelde.

- Er vindt een, vanuit het Rijk geïnitieerde, hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur plaats, waarbij elke arbeidsmarktregio een Werkcentrum en een Regionaal Beraad krijgt. We streven er naar om dit, samen met de gemeenten in de Achterhoek, het UWV en andere sociale partners, in 2025 tot stand te brengen.
- Sinds de invoering van de Participatiewet hebben de klassieke Sociale Werkvoorziening (SW)-bedrijven zich op verschillende manieren ontwikkeld. Het Rijk heeft dit onderzocht en spreekt nu van 'sociale ontwikkelbedrijven'. Aan de ene kant van het spectrum bevinden zich, anno 2024, ontwikkelbedrijven die nog steeds alleen de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uitvoeren, vaak in combinatie met nieuw beschut werk, terwijl helemaal aan de andere kant van het spectrum sociaal ontwikkelbedrijven de volledige uitvoering van Participatiewet op zich nemen. Fijnder, het sociale ontwikkelbedrijf van Berkelland, Winterswijk en Oost Gelre, is één van de meest toekomstbestendige ontwikkelbedrijven in Nederland en neemt het grootste deel van de uitvoering van de Participatiewet voor haar rekening. Dit neemt niet weg dat, net zoals alle ontwikkelbedrijven, ook Fijnder te maken heeft met een uitstroom van SW-medewerkers en voor de uitdaging staat de infrastructuur aan te passen aan nieuwe doelgroepen. Er is in 2024 een start gemaakt met het maken van plannen om hier op in te spelen. Deze worden in 2025 verder uitgewerkt, waarna er ook uitvoering aan gegeven gaat worden.
- Iedereen is van waarde en we willen dat iedereen een betekenisvol leven leidt. Deelname aan de samenleving via betaald werk is daarbij leidend en één van de meest effectieve manieren.
- Regulier betaald werk is niet voor iedereen haalbaar (op de korte termijn). De afgelopen jaren is het gelukt om bijna iedereen die wil en kan werken vanuit de bijstand terug te leiden naar de arbeidsmarkt. Het overgrote deel dat zich nu nog in het bijstandsbestand bevindt, heeft te maken met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij deze groep willen we kennis en vaardigheden naar een hoger niveau brengen en de zelfredzaamheid vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk. (070.020.010)

- We zetten in op normaliseren en inclusievere vormen van regulier onderwijs waarbij een startkwalificatie wordt behaald.
- In de uitvoering van de Participatiewet door Fijnder zien we opgaven, kansen en uitdagingen voor de lange termijn. Matching van vraag en aanbod vindt met name plaats door het Werkgeversservicepunt Achterhoek (WSPA).
- De Participatiewet is er om een toereikend en voorspelbaar bestaansminimum te garanderen, de armoede te bestrijden en in de dienstverlening de menselijke maat te kunnen hanteren. De wetgever heeft erkend dat de Participatiewet dat op dit moment onvoldoende doet. De huidige Participatiewet is te complex en gaat onvoldoende uit van vertrouwen. Dit leidt voor inwoners te vaak tot stress en angst voor vergissingen, terugvorderingen en schulden. Daarom is het Rijk een wetswijzigingstraject gestart onder de naam "Participatiewet in Balans". Deze wet voorziet in een serie van maatregelen, waarbij soepeler omgegaan zal worden met giften, vrijlating, de participatieplicht, mantelzorg, zoektermijnen, toekenningen met terugwerkende kracht en maatwerk bij handhaving. De verwachting is dat deze wet volgend jaar in gaat, waarbij de gemeente Berkelland er naar streeft de wetswijziging zo goed mogelijk voor te bereiden, zodat we de wijzigingen snel en effectief kunnen vertalen naar de uitvoeringspraktijk.
- Sinds de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe instroom van inwoners die een arbeidsbeperking, maar nog wel arbeidsvermogen hebben. Deze groep wordt elk jaar wat groter. Het is in de regel moeilijker om hen te bemiddelen dan zij die geen arbeidsbeperking hebben. Fijnder heeft de afgelopen jaren veel expertise en ervaring opgebouwd over deze doelgroep. Dit heeft ertoe geleid dat we in Berkelland relatief veel bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking naar de arbeidsmarkt bemiddelen, afgezet tegen landelijke gemiddeldes. Deze inzet continueren wij in 2025, waarbij we deze specifieke doelgroep nauwkeuriger gaan monitoren.

- We blijven inzetten op directe uitstroom naar de arbeidsmarkt. Daarnaast gaan we nog meer nadruk leggen op de ontwikkeling van bijstandsgerechtigden die een langere periode nodig hebben om (weer) deel te gaan nemen aan de arbeidsmarkt. Dit maken we ook meetbaar door te monitoren op de ontwikkeling van de groep bijstandsgerechtigden met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt ('Meedoengroep' bij Fijnder), de groep met een middelgrote afstand ('Perspectiefgroep') en groep bijstandsgerechtigden met een korte afstand ('Werk direct' groep bij Fijnder)
- We onderzoeken de mogelijkheden of detachering kan bijdragen aan duurzame uitstroom naar regulier betaald werk.
- De werkplaats is het hart van het ontwikkelbedrijf Fijnder. In de werkplaats werken inwoners vanuit Berkelland die veel begeleiding en veelal een beschutte omgeving nodig hebben. Door de uitstroom van SW-medewerkers, is het de vraag hoe de werkplaats benut kan worden in de toekomst. Daarom is er in 2024 een plan van aanpak opgesteld, waarna de plannen in 2025 verder uitgewerkt worden en er in 2025 een ontwikkeltraject gestart wordt. De gemeente Berkelland zal een aantal strategische keuzes worden voorgelegd, waarbij er om keuzes gevraagd wordt aangaande, onder andere, doelgroepen, dienstverlening, werksoorten en instrumentarium. De doorontwikkeling van sociaal ontwikkelbedrijven is een landelijk thema, waarbij het Rijk middelen en ondersteuning ter beschikking stelt. De gemeente Berkelland zoekt hier directe aansluiting op, samen met Fijnder, Oost Gelre en Winterswijk.
- Als volledig betaald werk op korte termijn niet haalbaar is, stimuleren we bijstandsgerechtigden om zo actief mogelijk te blijven. De Participatiewet in Balans voorziet in een aantal maatregelen die ervoor moeten zorgen dat gedeeltelijk werken, vrijwilligerswerk of het volgen van een opleiding niet gelijk gevolgen heeft voor de bijstandsuitkering.
- Bemiddeling waarbij sprake is van een directe match tussen vacature en bijstandsgerechtigde wordt steeds uitdagender. Daarom leggen we nog meer nadruk op Fijnder als ontwikkelbedrijf. Hierbij ontwikkelt Fijnder nieuwe innovatieve instrumenten, zoals het ‘ontwikkellab', trajecten voor anderstaligen en IPS- trajecten voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
- Nieuwkomers, zoals asielzoekers, statushouders, inburgeringsplichtigen en ontheemden uit Oekraïne zo snel mogelijk naar werk begeleiden want werk is de snelste manier om te integreren.

Kwaliteit (indicator)

Jaarrekening 2025 van Fijnder nog niet ontvangen. Volgt later.

Geld (indicator)

Er is een totale onderschrijding van € 250.000. Een bedrag (€ 171.000) voor de toeleiding en re-integratie Oekraïners uit de P&C documenten van Fijnder is twee keer in onze begroting meegenomen.
Het positieve rekeningresultaat van Fijnder over 2024 (€ 125.000) is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten in 2025. Dit bedrag was niet begroot. En daarnaast zijn er op een aantal onderdelen bij Fijnder verschillen die voor een overschrijding (€ 46.000) zorgen. Door een stijging van de cliënten met loonkostensubsidie waardoor de lasten hiervoor ook stijgen, maar ook een voordeel doordat het uitkeringsbestand ultimo van het jaar daalde en de voorziening dubieuze debiteuren is bijgesteld.

Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving. (070.020.020)

- Voor een groot deel van de inwoners is participatie in de samenleving een vanzelfsprekendheid. Voor een ander deel ligt dit minder voor de hand, omdat zij geen netwerk hebben of niet beschikken over middelen om mee te doen aan de samenleving. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan asielzoekers, statushouders, ontheemden uit Oekraïne en inwoners met een laag inkomen in zijn algemeenheid. Niet kunnen participeren heeft tal van negatieve effecten, zoals verminderde gezondheid, zich geïsoleerd voelen, minder kansen op de arbeidsmarkt en niet in staat zijn een bijdrage te leveren aan de samenleving. Dit gaan we tegen door in te zetten op samenwerking met vrijwilligersorganisaties, sociale partners in de samenleving en kerken.
- Voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zetten we in op activiteiten als arbeidsmatige dagbesteding, vrijwilligerswerk, proefplaatsingen, werkervaringsplaatsen, maatschappelijk nuttige activiteiten of participatieplaatsen. Dit doen we, in samenwerking met Fijnder, zo lokaal mogelijk met werkgevers, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties en andere samenwerkingspartners binnen onze eigen gemeente.

Kwaliteit (indicator)

Jaarrekening Fijnder nog niet ontvangen. Volgt later

Geld (indicator)

Speerpunt

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers. (070.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat in Berkelland met voldoende, duurzame, innovatieve en toekomstbestendige lokale en regionale bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de economische agenda uit.

We werken daarbij sterk samen met de Bedrijvenkring. We gebruiken nog de economische agenda 2020-2024. We gaan deze agenda actualiseren waar nodig. We werken met een zeer beperkt budget vanuit de gemeente. Als er financiering nodig is, zoeken we daar financierders bij. Vanuit het team Economische Zaken zoeken we nadrukkelijk de verbinding op tussen onze organisatie en het bedrijfsleven, om zo bestaande en nieuwe bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren.

Kwaliteit (indicator)

Noodzakelijke aanpassingen van beleid en investeringen:
De Bedrijvenkring Berkelland (BKB), ondersteund door de lokale ondernemersverenigingen, heef het initiatief genomen om centrummanagement structureel als instrument in te gaan zetten binnen de 4 grote kernen. Vitale, aantrekkelijke en toekomstbestendige centra zijn van groot belang voor zowel de economische als maatschappelijke ontwikkelingen binnen de gemeente Berkelland. De centra zijn niet alleen plaatsen waar ondernemers actief zijn maar ze dienen ook als ontmoetingsplaats voor inwoners, bezoekers en maatschappelijke organisaties.
Het initiatief rond centrummanagement sluit aan bij de gemeentelijke ambities wat betreft het verder structureel versterken van de dorpscentra zoals omschreven in de Economische agenda 2025-2028, waarin het belang van een actieve samenwerking tussen lokale partijen benadrukt wordt. Het is een slimme gezamenlijke investering tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente die de economische vitaliteit, leefbaarheid en aantrekkingskracht van de centra structureel versterkt. Een gemeentelijke cofinanciering vanaf 2027 legt de basis voor een succesvolle en duurzame samenwerking. Op dit moment hebben de Bedrijvenkring Berkelland en de lokale ondernemersverenigingen financiering toegezegd. Ook vindt er overleg plaats met de Provincie Gelderland inzake mogelijke co - financiering.

De totale begroting voor centrummanagement is voor de jaren 2027, 2028 en 2029 begroot op € 12.000, - per jaar per kern (Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo). Totaal per jaar € 48.000, - . Hiervan zal de Bedrijvenkring Berkelland per jaar € 12.000, - voor haar rekening nemen. De lokale ondernemersverenigingen dragen eveneens € 12.000, - bij. De bijdragen zijn reeds toegezegd door de Bedrijvenkring Berkelland en alle lokale ondernemersverenigingen.
Het in cofinanciering deelnemen aan centrummanagement kost de gemeente Berkelland voor de duur van 3 jaar een bedrag van € 6.000, - per kern per jaar (Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo). Het gaat om een totaalbedrag voor de gemeente Berkelland van € 24.000, - per jaar en € 72.000, - over de looptijd van 3 jaar. Te beginnen in het jaar 2027.

Geld (indicator)

Ook in 2025 hebben we geprobeerd om met de (beperkt) beschikbare middelen activiteiten en samenwerkingen te stimuleren. Dit is ook nodig om werkelijk zaken van de grond te krijgen. Samenwerking tussen ondernemers, organisaties, onderwijs en overheid (bijvoorbeeld door co-financiering/subsidiëring) leidt tot versnelling en goede resultaten.

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

We gaan op zoek naar lokale en regionale uitbreidingsmogelijkheden van bedrijventerreinen (onder andere via het regionaal programma werklocaties) en zetten in op de ontwikkeling van groene, duurzame en innovatieve (van nieuwe en bestaande) bedrijventerreinen. Met ondernemers in kleine kernen en buurtschappen denken we mee in mogelijkheden en maatwerk. We willen dat zowel bestaande als nieuwe ondernemers zich zeer welkom en geholpen voelen en ‘direct’ weten wat de mogelijkheden (o.a. via Bedrijvenatlas) zijn en tot vestiging of uitbreiding kunnen overgaan.

Kwaliteit (indicator)

In samenwerking met de Bedrijvenkring Berkelland is doorlopend gekeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor ondernemers in Berkelland. Deze mogelijkheden betreffen zowel de centra als de bedrijventerreinen. Voor wat betreft de bedrijventerreinen zitten we nu op de helft van de looptijd van het RPW (Regionaal Programma Werklocaties 2024 - 2028). In 2026 volgt hiervan een rapportage.
Ook hebben we gewerkt aan een verkenning naar uitbreidingsmogelijkheden van werklocaties binnen de kaders van het vastgestelde RPW (Regionaal Programma Werklocaties). Het doel van de verkenning is om te komen tot een integrale ruimtelijke afweging voor nieuwe ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid, evenals met thema’s zoals energie (netcongestie!), klimaatadaptatie, woningbouw en bereikbaarheid. Ook is er in 2025 gekeken naar mogelijkheden om lokale bedrijventerreinen te herstructureren. Dit om te zorgen voor een verbetering van de kwaliteit van de bedrijventerreinen en om de omvang van nieuwe ruimteclaims te verminderen. Daarnaast was er (doorlopend) contact met gebiedsonderneming Laarberg (regionaal bedrijventerrein) voor vestiging van bedrijven met een grotere ruimtevraag en/of hogere milieucategorie.

Geld (indicator)

Het tekort uit de grondexploitatie bedrijventerreinen wordt via een onttrekking uit de reserve gedekt. Een specificatie staat in de paragraaf grondbeleid.

Speerpunt

Vitale winkelcentra. (070.040)

Wat willen we bereiken?

- Concentratie van winkels in het kernwinkelgebied.
- Toekomstbestendige centra met aantrekkingskracht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum), gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra. (070.040.020)

Hiervoor zijn de vastgestelde centrumvisies leidend. In Eibergen en Borculo zijn de revitaliseringen afgerond. In Neede is de uitvoering in volle gang. De centrumvisie van Ruurlo is vastgesteld en een uitvoeringsbudget door de gemeenteraad ter beschikking gesteld. Met het uitwerken van de plannen is gestart, waarna de plannen gerealiseerd worden.
Kwaliteit (indicator)

Na drie centra is in 2025 gewerkt aan het centrumplan van Ruurlo. In het kader van participatie (ook via een inloopbijeenkomst) tot 10 november 2025 kon er gereageerd worden op het voorlopig ontwerp. In 2026 volgt het definitieve ontwerp. Beoogde start van het werk staat nu gepland voor 2027.
Geld (indicator)

Voor de uitputting van de centrumplankredieten zie overzicht kredieten verderop in de jaarrekening.

Faciliteren van het ondernemersfonds. (070.040.010)

Het ondernemersfonds is door de ondernemers zelf in het leven geroepen. Ondernemers willen met eigen middelen hun gezamenlijke slagkracht vergroten. Het fonds wordt gefaciliteerd door de gemeente Berkelland, want het wordt gevuld met gelden die geïnd worden via het gemeentelijke instrument ‘reclamebelasting’. Zo wordt voorkomen dat zogenaamde ‘freeriders’ meeliften op de inspanningen en investeringen van de rest.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Het ondernemersfonds wordt gevuld op basis van reclamebelasting. Er was in 2025 geen sprake van een verhoging van de tarieven. In 2025 zijn een drietal voorschotbedragen aan de Stichting Ondernemersfonds uitgekeerd op basis van de te verwachten opbrengsten in het jaar 2025. In het voorjaar van 2026 wordt op basis van de definitieve opbrengst een slotafrekening gemaakt. Na jaren van handhaven van de tarieven zal er in 2026 een verhoging worden doorgevoerd. Dit is door de besturen en leden van de deelnemende verenigingen overeengekomen. De ingekomen belasting is door de Stichting Ondernemersfonds (na aftrek van de perceptiekosten door GBTwente) ten gunste gebracht van de Bedrijvenkring Berkelland en de verschillende Berkellandse ondernemersverenigingen naar rato van ingebrachte middelen.

Speerpunt

Gerichte armoedebestrijding. (070.060)

Wat willen we bereiken?
Bestaanszekerheid voor iedereen. Dit willen we bereiken door het opstellen en uitvoeren van een beleidsplan bestaanszekerheid '25-'28. Dit doen we samen met een ‘klankbordgroep bestaanszekerheid’ van inwoners met ervaringskennis. En met onze maatschappelijke partners. Speerpunten daarbij zijn schuldhulpverlening, minimaregelingen en initiatieven van maatschappelijke partners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij werken samen binnen een dekkend netwerk met externe ketenpartners.

In Berkelland kennen wij een breed netwerk aan ketenpartners dat onze inwoners op uiteenlopende inkomens- en werkvraagstukken ondersteuning biedt. We brengen dit aanbod op een heldere en laagdrempelige manier bij zowel inwoners als medewerkers onder de aandacht.
Kwaliteit (indicator)

Een versterkte samenwerking tussen verschillende vrijwilligers- en professionele organisaties is in 2024/2025 tot stand gekomen in het 'Netwerk Bestaanszekerheid'. Om inwoners beter te bereiken, gelijk door de juiste partij te laten helpen én in een goede afstemming met andere partners. Deze samenwerking is geformaliseerd in oktober 2025 met het Beleidsplan Bestaanszekerheid 2025-2028.
Geld (indicator)

Wij investeren in de lokale aanpak schuldhulpverlening. (070.060.030)

We zorgen voor een effectievere samenwerking met de Stadsbank en vrijwilligersorganisaties.
Kwaliteit (indicator)

De gemeentelijke taken binnen de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening worden uitgevoerd door het team Hulp bij Geldzaken van Voormekaar. Vanaf 2025 doen zij dit in nauwe samenwerking met de partners in het Netwerk Bestaanszekerheid. Daarin zijn vertegenwoordigd: sociaal raadsliedenwerk Sensire, Fijnder, Stichting an 't Wark, Schuldhulp Op Maat, Humanitas, Digitaalhuis en de Stadsbank. Dit netwerk is laagdrempelig beschikbaar voor onze inwoners om schulden te voorkomen en te verhelpen. Zo is de Formulierenbrigade uitgebreid naar Eibergen en is er een financieel/juridisch vragenuurtje gestart in Neede.
Geld (indicator)

Dit budget is bedoeld voor de betaling van de applicatie van het team vroegsignalering. En daarnaast voor uitgaven ‘maatwerk’. Het team Hulp bij Geldzaken dat de vroegsignalering uitvoert, heeft in 2025 geen groot beroep hoeven doen op het maatwerkbudget (overschot van € 60.000). Een deel van dit budget wordt vanaf 2026 gebruikt voor het vastgestelde Beleidsplan bestaanszekerheid 2025-2028.

Wij bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners. (070.060.010)

De gemeente Berkelland kent een breed scala aan regelingen, gericht op het voorkomen van armoede of het bestrijden van de effecten ervan. We verbeteren de vindbaarheid van ondersteuning.
Kwaliteit (indicator)

In 2025 is het Beleidsplan Bestaanszekerheid 2025-2028 vastgesteld. Hiermee is een integrale aanpak van bestaanszekerheid van start gegaan. De inkomensondersteunende diensten die zowel de gemeente, het rijk als maatschappelijke partners bieden, zijn bijeen gebracht op de website/app Voorzieningenwijzer. Inwoners die bij een van de partners bekend zijn, worden dan ook gewezen op de Voorzieningenwijzer.
Geld (indicator)

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- 070.020.010 De stijging van de lasten is het gevolg van de aanpassing van onze begroting aan de begroting van Fijnder in de 1e bestuursrapportage (verwerkt in de Bestuursrapportage van Berkelland) en de 2e Bestuursrapportage van Fijnder verwerkt in een apart raadsvoorstel. In de B
- estuursrapportage zijn ook de baten aangepast aan nieuwste cijfers over de te ontvangen Rijksmiddelen.
- 070.060.010 De stijging van de lasten is het gevolg van de aanpassing van onze begroting aan de begroting van Fijnder in de 1e bestuursrapportage (verwerkt in de Bestuursrapportage van Berkelland) en de 2e Bestuursrapportage van Fijnder verwerkt in een apart raadsvoorstel.
- 070.700.010 De stijging van de lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting heeft te maken met de afboeking van boekwaarden van gesloopte scholen. Hiertegenover staat een hogere onttrekking aan de reserves op activiteit 070.710.010.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
070.010.020 Huisvesting	**-1.326**	**-948**	**-1.052**	**-1.058**
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	**-16.960**	**-17.998**	**-18.651**	**-18.320**
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	**-130**	**-174**	**-99**	**-128**
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	**-627**	**-433**	**-434**	**-637**
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	**-233**	**-218**	**-218**	**-229**
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	**-58**	**-35**	**-35**	**-52**
070.050.010 Effectief inzetten promotie	**-3**	**0**	**0**	**0**
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	**-2.513**	**-2.196**	**-2.484**	**-2.525**
070.060.030 We investeren in de lokale aanpak schuldhulpverlening	**-125**	**-185**	**-60**	**-24**
070.500.010 Loonkosten	**-6.812**	**-6.623**	**-6.801**	**-7.035**
070.700.010 Rente en afschrijving	**-2.755**	**-1.335**	**-1.298**	**-1.598**
Totaal Lasten	**-31.541**	**-30.144**	**-31.130**	**-31.604**
Baten				
070.010.020 Huisvesting	**233**	**7**	**27**	**20**
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	**12.247**	**11.844**	**12.728**	**12.646**
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	**4**	**8**	**8**	**2**

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	**482**	**504**	**504**	**629**
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	**213**	**203**	**203**	**219**
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	**56**	**59**	**59**	**58**
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	**240**	**80**	**80**	**66**
070.500.010 Loonkosten	**166**	**0**	**0**	**101**
Totaal Baten	**13.641**	**12.704**	**13.609**	**13.742**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-17.900**	**-17.440**	**-17.521**	**-17.863**
Onttrekkingen				
070.710.010 Reserves	**2.176**	**0**	**327**	**710**
Totaal Onttrekkingen	**2.176**	**0**	**327**	**710**
Stortingen				
070.710.010 Reserves	**-422**	**-21**	**-185**	**-185**
Totaal Stortingen	**-422**	**-21**	**-185**	**-185**
Mutaties reserves	**1.754**	**-21**	**141**	**525**
Gerealiseerd resultaat	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Economische Agenda 2025 - 2028
- Inrichtingsplan Samen aan het Stuur
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 1e actualisatie

VEILIGHEID

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Speerpunt

Veiligheid, integraal en risicobewust. (080.030)

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkeling Zorg en veiligheid.

Omschrijving (toelichting)
In 2024 hebben we de goede samenwerking tussen veiligheid en sociaal domein geborgd door de vorming van een speciaal opgaveteam zorg en veiligheid. Hierin is de aanwezige deskundigheid gebundeld, wordt de onderlinge afstemming versterkt en een integrale aanpak geborgd. Preventie is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Hieraan werken we samen met de betrokken ketenpartners.
De ingeslagen weg met de werkwijze en inzet van onze BOA’s zetten we voort. Deze is gericht op het kennen en gekend worden bij de inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente en bij de verschillende samenwerkingspartners. Zichtbaar en aanwezig in de wijken en ook bij overleggen waar veiligheid en leefbaarheid een rol spelen. Zij worden daarnaast ingezet als de vierde hulpverleningspartij, ondersteunen o.a. bij ongevallen, rijden rond met een AED en worden ingezet bij reanimaties. De BOA’s zijn dienstverleners daar waar mogelijk en handhavers daar waar noodzakelijk. In het Uitvoeringsplan 2025 kunnen accenten gezet worden voor de inzet van onze BOA's.
Kwaliteit (indicator)

In meerdere raadsinformatieavonden hebben wij u meegenomen in het Uitvoeringsplan 2025. In februari 2026 hebben wij inhoudelijk met u teruggekeken op de resultaten van 2025 en vooruitgekeken naar het uitvoeringsplan 2027 en het nieuw op te stellen Integraal Veiligheidsplan 2027-2030. Het team Zorg en Veiligheid voerde verder regie en ondersteuning op casuïstiek en zette zich preventief én beleidsmatig in rond onderwerpen als onbegrepen gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling.
Geld (indicator)

We stellen een uitvoeringsplan integrale veiligheid op. (080.020.010)

We gaan uit van een meer integrale en risicobewuste benadering van veiligheid op basis van ons Integraal Veiligheidsplan 2023-2027 en het onderliggende risicoprofiel. Hierbij zetten we in op preventie, ontwikkelen we duidelijke kaders en zijn we van daaruit voorspelbaar voor onze ketenpartners. Onze keuzes en kaders onderbouwen en monitoren we met data. Integraal omdat wij zien dat veiligheid veel beleidsterreinen raakt. Inwoners met onbegrepen gedrag, jeugdproblematiek, huiselijk geweld, middelengebruik, ondermijning, ontwikkelingen in ons buitengebied, onze fysieke leefomgeving, digitale veiligheid; de komende jaren zetten we in op een meer gestructureerde en samenhangende aanpak. Risicobewust omdat we op basis van een onderbouwde risicoanalyse willen gaan inzetten op de veiligheidsrisico’s die het meest urgent zijn of het grootste risico vormen in onze gemeente.
We evalueren het uitvoeringsplan integrale veiligheid 2024 en stellen het uitvoeringsplan 2025 op, beide met betrokkenheid van de gemeenteraad.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Speerpunt

Crisisbeheersing. (080.020)

Afgelopen jaren hebben we gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook bijvoorbeeld een brand in een appartementencomplex waarbij de inwoners niet meer meteen terug kunnen naar hun woning.
We zorgen dat er binnen het gemeentehuis een groep ambtenaren voldoende opgeleid en getraind is om te kunnen helpen bij een landelijke of lokale crisis.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland. (080.020.020)

In de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (VNOG) borgen wij onze fysieke veiligheid. Binnen de VNOG worden stappen gezet naar een verdere professionalisering. Onderdeel hiervan is de demarcatie; het overgaan van gebouwen en gebouwbeheer van gemeente naar de VNOG. Het betreft hier vooral de brandweerkazernes. Ook wordt ingezet op specifieke risico's zoals natuurbranden. Gemeenteraden worden hierin periodiek meegenomen en hebben de mogelijkheid te reageren op plannen en begroting.
Kwaliteit (indicator)

Afgelopen jaren hebben we gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook lokale incidenten. Lokaal zijn we voorbereid en samen met de veiligheidsregio bereiden we ons voor op hetgeen de samenleving kan treffen.
Geld (indicator)

Door vertragende omstandigheden in de voorbereiding en planning is de uitvoering van het onderhoud aan de Brandweerkazerne in Ruurlo niet in 2025 gerealiseerd.

Speerpunt

Vergunningverlening en handhaving. (080.010)

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualisering handhavingsbeleid. (080.010.010)

De regels die wij als gemeente stellen hebben alleen zin als er ook daadwerkelijk op de naleving daarvan toegezien wordt. Ons handhavingsbeleid is in 2024, mede op basis van het risicoprofiel, geactualiseerd en in lijn gebracht met de landelijke en regionale standaarden. Dit jaar werken we de kaders verder uit en doen we ervaring op in de praktijk om te zien of dit uitvoerbaar is.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Verdere professionalisering en digitalisering vergunningverlening. (080.010.020)

In 2025 maken we de overstap naar RXMission, het softwarepakket waarin ook de Omgevingsvergunningen worden afgehandeld. Hiermee vergroten we de onderlinge afstemming tussen de verschillende vergunningen en borgen we locatiegebonden kennis. Door deze overstap zal ook de manier van aanvragen van vergunningen veranderen en onze dienstverlening verbeteren.
Kwaliteit (indicator)

Door het vertrek van twee senior APV-vergunningverleners wegens pensionering is de verdere digitalisering doorgeschoven naar 2026, terwijl de beleidsmatig onderbouwde professionalisering wel conform planning is voortgezet.

Geld (indicator)

Uit de voorlopige afrekening 2025 van de ODA blijkt dat onze bijdrage ongeveer € 400.000 hoger uit valt dan begroot. Oorzaak is dat wij structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen) vragen dan vooraf wordt begroot. Ook de inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk bij de ODA, bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet die ervoor gezorgd heeft dat de medewerkers van de ODA meer handeling moeten verrichten voor ingediende meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving hierop. Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Door de groei van taken/werkzaamheden groeit ook het aantal medewerkers van de ODA waardoor de kosten voor bedrijfsvoering groter worden. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Speerpunt

Ondermijning

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven sterk inzetten op bewustwording met betrekking tot ondermijning.

We blijven sterk in zetten op bewustwording met betrekking tot ondermijning. We hebben dit al gedaan met de projecten Ariadne (campings) en Theseus (industrieterreinen) en ook hebben we een groot aantal schuren bezocht in het buitengebied. Niet perse omdat we verwachten dat er hennep of een drugslab in deze leegstaande schuren zitten, maar we zorgen er wel voor dat de bewoners van ons buitengebied zich bewust zijn van mogelijke risico’s als ze hun schuur verhuren.

Het is ook in 2025 de bedoeling om weer een industrieterrein en campings te bezoeken, binnen te kijken en bewustwording te creëren.

Daarnaast blijven we voor de risicocategorieën een BIBOB-toets uitvoeren voor omgevingsvergunningen.

Kwaliteit (indicator)

We hebben een ondermijningsteam in Achterhoek Oost opgezet. Er worden op diverse lokaties in het buitengebied inwoners met lege schuren bezocht door de politie en de boa's. We werken preventief, maar ook beleidsmatig verder aan het beheersen en terugdringen van de risico's in onze samenleving.

Geld (indicator)

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)
Niet van toepassing.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	**-413**	**-27**	**-60**	**-14**
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	**-1.669**	**-1.614**	**-1.614**	**-2.141**
080.020.010 Integrale veiligheid	**-455**	**-450**	**-545**	**-474**
080.020.020 Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland	**-3.044**	**-2.949**	**-2.949**	**-2.912**
080.030.010 Informatieveiligheid	**0**	**-15**	**-15**	**0**
080.030.020 Aanpak onbegrepen gedrag	**0**	**0**	**0**	**-153**
080.500.010 Loonkosten	**-764**	**-819**	**-819**	**-819**
080.700.010 Rente en afschrijving	**-51**	**-53**	**-50**	**-50**
Totaal Lasten	**-6.396**	**-5.927**	**-6.052**	**-6.564**
Baten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	**439**	**18**	**18**	**5**
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	**16**	**0**	**0**	**11**
080.020.010 Integrale veiligheid	**129**	**124**	**124**	**170**
080.030.020 Aanpak onbegrepen gedrag	**0**	**0**	**0**	**153**
Totaal Baten	**583**	**141**	**141**	**339**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-5.813**	**-5.786**	**-5.911**	**-6.225**
Onttrekkingen				
080.710.010 Reserves	**0**	**0**	**48**	**0**
Totaal Onttrekkingen	**0**	**0**	**48**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**0**	**48**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Integraal Veiligheidsplan Achterhoek Oost 2023-2026
- Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2024 Gemeente Berkelland

Beleidsindicatoren

Indicator	Geschikte data	Eenheid	Activiteit
Boa's beschikken over de noodzakelijke kennis en kunde	De permanente her- en bijscholing (PHB), de RTGB (regionale toetsing geweldsbeheersing) zijn jaarlijks terugkomend en voorzien van een examen. Daarnaast zijn jaarlijks incidentele opleidingen in het kader van omgaan met jeugd, alcohol en drugs, ondermijning, verward gedrag, radicalisering, etc.	% gevolgde vereiste opleidingen	We richten ons op onveiligheidsgevoelens
Boa's zijn zichtbaar voor de inwoners	De Boa's dragen het herkenbare uniform, rijden en fietsen met herkenbare voertuigen.	JA-NEE	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor de inwoners	Aanwezigheid op die plekken waar aandacht noodzakelijk is. Ook vanuit preventief oogpunt.	Aantal evenementen-, horeca-, overlast- en jeugdcontroles dat wordt uitgevoerd. (Kwantitatief en Kwalitatief)	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's hebben een krachtig netwerk met partners	De Boa's nemen structureel deel aan het sociaal overleg, het jeugdregie overleg, de overleggen van de gebiedsteams, kernen, wijkagenten, horeca, ondermijning, ondernemers.	Aantal (gekwalificeerde) multidisciplinaire overleggen dat gevolgd wordt.	We zijn betrokken bij buurtbewoners en partners
Meldingen worden snel afgehandeld	Registratie terugbelverzoeken via KCC en Operationeel Centrum Politie en zaken via zaaksysteem.	Het aantal dagen tussen het binnenkomen van een melding en de afhandeling, stijging/daling.	We creëren en behouden een vertrouwensband
Herhaalmeldingen	Registratie via zaaksysteem van meldingen over al bestaande zaken.	% en trend	We creëren en behouden een vertrouwensband

ALGEMEEN BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING

Speerpunt

Algemeen bestuur en bedrijfsvoering.

Wat willen we bereiken?

- We willen een stabiel, goed gefaciliteerd bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuur. (090.010.010)

We gaan werken aan het herstel van vertrouwen om een vruchtbare samenwerking tussen raad en college te herstellen.

Kwaliteit (indicator)

In 2027 zal het nieuwe raadscommunicatieplan 2026-2030 worden uitgevoerd. Zo ook het Opleidingsplan gemeenteraad Berkelland 2026-2030. Met de implementatie van de AI-tool Debatrijk willen we onze raadsinformatie beter vindbaar maken voor raadsleden, ambtenaren en inwoners. Ook denken we dat hiermee de voorbereiding op de raadsvergaderingen en besluitvorming efficienter kan.

Geld (indicator)

Financieel gezien ontstaat een nadeel dat verband houdt met de overdracht van de wethouderspensioenen naar het ABP. Hoewel de overdracht pas in 2027 plaatsvindt, heeft de commissie BBV in november bepaald dat de voorziening voor wethouderspensioenen gelijk moet zijn aan de dekkingsgraad van het ABP. Tot nu toe was een voorziening op de werkelijke waarde voldoende. Deze regelwijziging leidt tot een extra storting in de voorziening die niet was voorzien.

Speerpunt

Klantgerichte dienstverlening.

- In 2025 werken we door aan het verbeteren van onze dienstverlening. Dit doen we op basis van een vastgestelde visie op dienstverlening welke in 2024 door het college is vastgesteld en aan de gemeenteraad is gepresenteerd. Bij deze visie is ook de impact opgenomen die het de komende jaren heeft op onze dienstverlening.
  In 2025 geven we verdere uitvoering van de projecten die in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen. Zo zorgen we ervoor dat de servicenormen die in de visie zijn vastgesteld niet alleen in de werkprocessen worden opgenomen, maar deze ook daadwerkelijk zo goed als mogelijk worden gehaald. We monitoren dit nauwlettend om zo onze inwoners en ondernemers zo veel mogelijk op de hoogte houden van hun de (aan)vraag van een product of dienst. We blijven als organisatie daarover met elkaar in gesprek en we laten in onze houding en gedrag zien dat we gaan voor een proactieve dienstverlening.
  In de visie op dienstverlening hebben we ook aangegeven welke kanalen we bij voorkeur gebruiken voor het contact met onze inwoners en ondernemers, zoals baliebezoek, de telefoon, e-mail, de gemeentelijke website en social media. In 2025 zorgen we ervoor dat deze contactvormen op dezelfde wijze ingericht zijn zodat een inwoner of ondernemer geen verschil zal merken in de behandeling van zijn of haar (aan)vraag over een product of dienst. Oftewel: we gaan voor een uniforme werkwijze, ongeacht het kanaal wat gekozen wordt. Dit zal niet zomaar in een paar maanden gerealiseerd zijn, maar we blijven investeren in het verbeteren van de dienstverlening en blijven hierop aanspreekbaar.

- We communiceren nog actiever naar onze inwoners en ondernemers over hoe en wanneer we bereikbaar zijn. Bovendien blijven we onze inwoners en ondernemers bevragen of zij tevreden zijn met onze dienstverlening. We vragen dan ook wat aandacht nodig heeft om zo niet alleen onze dienstverlening continu te blijven verbeteren, maar ook om te laten zien dat we gaan voor een optimale dienstverlening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening. (090.020.010) en 090.020.030)

We gaan ervoor zorgen dat we minimaal 95% binnen de gestelde termijn reageren op vragen en verzoeken en beter bewaken dat deze gehaald worden, zoals vastgesteld in de visie op dienstverlening.
We gaan de publiekswinkel herinrichten zodat deze meer gastvrij en toegankelijk is en het voor inwoners en ondernemers een prettige plek is om te bezoeken.
We blijven werken op afspraak om inwoners en ondernemers te helpen met (aan)vragen van en over onze producten en diensten én investeren ook om deze producten en diensten meer digitaal beschikbaar te maken.
Daarnaast willen we in 2025 bereiken dat informatie over dienstverlening beter te vinden is op onze website.
Kwaliteit (indicator)

In 2025 hebben we extra ingezet op het snel reageren op vragen en verzoeken. We hebben beter opgelet of we binnen de afgesproken reactietermijnen blijven. Dat heeft merkbaar resultaat gehad. In de loop van 2025 hebben we bijvoorbeeld de norm van 95% gehaald voor het tijdig terugbellen. Het plan voor de herinrichting is gerealiseerd en bestuurlijk vastgesteld. De raad heeft dan ook eind 2025 krediet beschikbaar gesteld voor de realisatie in 2026. In 2025 hebben we meer producten en diensten digitaal aangeboden. Daardoor zien we een lichte groei in het aantal aanvragen dat via digitale kanalen binnenkomt. Tegelijkertijd is het aantal telefonische vragen beperkt afgenomen. De volledige website is getoetst op juistheid, volledigheid en correctheid van informatie
Geld (indicator)

Ten opzichte van de begroting is er een klein nadeel. Dit ontstaat doordat we meer leges verwachtten voor paspoorten dan uiteindelijk het geval is geweest.

We voeren dientsverleningsovereenkomsten uit. (090.020020)

Er zijn dienstverleningsovereenkomsten met Fijnder, de Omgevingsdienst Achterhoek en de Stichting Achterhoektoerisme. Dit zijn overeenkomsten op het gebied van bedrijfsvoeringstaken (ICT, financiële- en salarisadministratie).
Kwaliteit (indicator)

In 2025 is de Dienstverleningsovereenkomst met Fijnder geactualiseerd en vastgesteld.
Geld (indicator)

Met Fijnder zijn andere afspraken gemaakt over de dienstverleningsovereenkomst. Hierdoor vallen de directe ICT kosten niet meer onder de bijdrage die hier verantwoord wordt. De bijdrage voor de directe ICT kosten wordt verantwoord onder het kopje ICT bij bedrijfsvoering.

Speerpunt

Moderne bedrijfsvoering.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is de inhoudelijke informatie over de bedrijfsvoering opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsvoering. (090.030.010 t/m 090.030.050)

In 2025 is een visie op bedrijfsvoering opgeleverd met een bijbehorend uitvoeringsplan. Deze visie geeft de richting op hoe we onze bedrijfsvoering willen organiseren.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

De activiteiten Algemeen en Personeel hangen met elkaar samen. Onder algemeen vallen de vacature ruimte en de inhuur van derden en onder personeel budgetten als algemeen opleidingsbudget, werving en selectie en personeelszorg. Als we deze posten gezamenlijk bekijken zien we dat er geld overblijft. Voor een belangrijk gedeelte omdat we meer inkomsten ontvingen. We hebben wel een voorziening moeten treffen voor de RVU van SW medewerkers van € 109.000. Verder is bij het onderdeel ICT te zien dat er extra inkomsten zijn als gevolg van de gewijzigde DVO met Fijnder waardoor de directe ICT kosten voor Fijnder nu gedekt worden door een bijdrage vanuit Fijnder.

Gemeente als voorbeeld

De afgelopen jaren hebben we gebruik gemaakt van de CO2 Prestatieladder. Een jaarlijkse externe audit en certificering die ons moet helpen met inzicht en bewustwording. Het certificaatmoet jaarlijks onderhouden worden doormiddel van een externe audit. Dit kost naast geld ook flinke ambtelijke inzet. We willen onze uitstoot meer integraal aanpakken en aansturen dan we nu doen met behulp van de CO2 prestatieladder.
Daarom beleggen we ‘Gemeente als voorbeeld’ binnen bedrijfsvoering. In 2025 evalueren we de inzet en meerwaarde van de CO2 prestatieladder en bepalen we op welke wijze we als gemeente ons bewustzijn verder kunnen vergroten en betere keuzes kunnen maken. De CO2 prestatieladder meet bijvoorbeeld niet ons elektriciteitsverbruik, terwijl wij ook hier slagen in willen en kunnen maken. Voor nu stoppen we met de audit om de CO2 prestatieladder als certificaat te behouden. Verder komen we in 2025 met voorstellen over het verduurzamen van onze dienstreizen.

Kwaliteit (indicator)

In 2025 is een onderzoek gestart naar de opties voor duurzame mobiliteit in onze organisatie. De uitkomsten hiervan worden in 2026 uitgewerkt.

Geld (indicator)

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 090.020.010: Bij de bestuursrapportagen zijn de baten verhoogd met € 581.000 in verband met de paspoortpiek. Bij de Slotwijziging is deze raming in verband met de rechtmatigheid naar beneden bijgesteld.
- Activiteit 090.030.010: Bij de bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 770.000. Bij de slotwijziging is dit bedrag in verband met de rechtmatigheid nog verhoogd met € 194.000.
- Activiteit 090.030.030: Bij de bestuursrapportage zijn de lasten verhoogd met € 158.000. Bij de slotwijziging is dit bedrag in verband met de rechtmatigheid nog verlaagd met € 64.000. Daarnaast is het budget met € 162.000 verhoogd door het besluit over de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2024.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
090.010.010 Bestuur	-344	-379	-384	-971
090.010.020 Ondersteuning	-376	-346	-416	-390
090.020.010 Burgerzaken	-537	-228	-467	-521
090.020.030 Visie op dienstverlening	-48	0	-19	-26
090.030.010 Algemeen	-3.682	-2.466	-3.434	-3.760
090.030.020 Personeel	-1.501	-2.684	-2.477	-2.600
090.030.030 Huisvesting	-839	-642	-898	-820
090.030.040 Facilitair	-537	-504	-444	-467
090.030.050 ICT	-3.107	-2.406	-3.441	-3.470
090.500.010 Loonkosten	-13.224	-13.951	-13.991	-13.955
090.700.010 Rente en afschrijving	-1.542	-1.155	-1.143	-1.287
Totaal Lasten	-25.738	-24.762	-27.114	-28.266
Baten				
090.010.010 Bestuur	215	0	0	28
090.020.010 Burgerzaken	993	526	975	1.006
090.020.020 DVO's	904	889	904	637
090.030.010 Algemeen	1.181	544	694	1.190
090.030.020 Personeel	52	0	0	142
090.030.040 Facilitair	3	4	4	6
090.030.050 ICT	463	119	410	637
Totaal Baten	3.811	2.082	2.986	3.646
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-21.927	-22.680	-24.128	-24.619
Onttrekkingen				
090.710.010 Reserves	587	304	942	918
Totaal Onttrekkingen	587	304	942	918
Stortingen				
090.710.010 Reserves	-134	-60	-1.582	-1.636
Totaal Stortingen	-134	-60	-1.582	-1.636
Mutaties reserves	452	244	-639	-717
Gerealiseerd resultaat	-21.475	-22.436	-24.767	-25.337

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Treasury. (100.010)

Maatregelen

We zorgen voor voldoende liquiditeit.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Op een aantal momenten in het jaar hadden we meer liquide middelen dan we nodig hadden. Deze middelen hebben we volgens de geldende regels bij het ministerie van financiën gestald. Hierdoor hebben we meer rente ontvangen dan begroot.

We beheren onze financiële middelen.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

De overschrijding van de lasten wordt veroorzaakt door hogere energielasten voor de leegstaande gebouwen.

Dekkingsmiddelen. (100.020)

Wat willen we bereiken?
Een stabiele en reële (meerjaren)begroting met financiële ruimte voor nieuwe investeringen. Dit doen we door de wensen realistischer af te zetten tegen wat de mogelijkheden die er zijn om de zaken uit te voeren. Door fasering neemt de druk af en maken we op korte termijn ruimte vrij voor incidentele onderwerpen.

Maatregelen

We innen belastingen.

Kwaliteit (indicator)

Het GBTwente verzorgde ook in 2025 voor ons oplegging van de belastingaanslagen en de inning van de belastingen.

Geld (indicator)

De lasten voor de uitvoering van de WOZ vallen lager uit dan begroot met name doordat de proceskostenvergoeding lager uitkomt dan verwacht. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 135.000. De opbrengst van de OZB is hoger dan verwacht. Dit komt door aanpassingen in het systeem van waardering van niet-woningen. Voor die aanpassingen zijn eigenaren van bedrijven aangeschreven en verzocht om de huurcontracten en/of informatie over de huidige betaalde huurprijs te verstrekken. Uit deze marktinformatie is gebleken dat de waarden van de bedrijven hoger is dan aangenomen. Voor een deel was dit verwacht en was hier rekening mee gehouden in de tarieven. De werkelijke waarde, die pas na de vaststelling van de tarieven duidelijk werd, viel hoger uit dan verwacht.
De opbrengst toeristenbelasting is toegenomen als gevolg van een groter aantal overnachtingen.

We ontvangen algemene uitkering.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Bij de decembercirculaire heeft het Rijk ons € 600.000 extra middelen beschikbaar gesteld. De helft daarvan heeft te maken met een compensatie voor medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven die nadelige gevolgen ondervinden van het Belastingplan 2025. Wij ontvangen die compensatie als centrumgemeente ook voor de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk. Daarnaast ontvangen we een bedrag van € 73.000 voor de meerkosten sociaal domein door de opvang van Oekraïners en € 44.000 uit de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. Het resterende bedrag heeft te maken met aanpassingen in hoeveelheden en bedragen per hoeveelheid. Daarnaast hebben we in 2025 nabetalingen gehad over 2023 en 2024 die uiteindelijk zorgen voor een hogere opbrengst dan begroot.

We betalen vennnootschapsbelasting.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

We hoeven in 2025 geen VPB te betalen dit in tegenstelling tot de verwachting die we hiervoor hadden. Dit levert een voordeel op ten opzichte van de begroting.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 250.000 tussen 2025(primitief) en 2025(gewijzigd)

- Activiteit 100.010.010: In de bestuursrapportage zijn de baten verhoogd met € 479.000 en de lasten met € 307.000. In de slotwijziging zijn de baten verhoogd met € 135.000 en de lasten verlaagd met € 50.000.
- Activiteit 100.010.020: In de bestuursrapportage is de doorbelasting van de de lasten voor het GBT aan de verschillende belastingsoorten aangepast. Door de aanpassing zijn zowel de lasten als de baten met € 1.184.000 verlaagd.
- Activiteit 100.020.020: Bij de bestuursrapportage en de slotwijziging is de raming voor de algemene uitkering bijgesteld op basis van de laatst beschikbare circulaires.
- Activiteit 100.030.010: Bij de bestuursrapportage en de slotwijziging zijn de op algemene baten en lasten opgenomen kosten verdeeld over programma's of toegevoegd aan het resultaat.

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per activiteit	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Lasten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	**-1.345**	**-979**	**-1.237**	**-1.258**
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	**-126**	**-135**	**-135**	**-257**
100.020.010 We innen belastingen	**-617**	**-1.856**	**-672**	**-554**
100.020.020 We ontvangen algemene uitkering	**0**	**0**	**0**	**-200**
100.020.030 We betalen vennootschapsbelasting	**11**	**-25**	**-25**	**82**
100.030.010 Onvoorzien	**-3**	**-2.679**	**-24**	**-11**
100.500.010 Loonkosten	**-82**	**-88**	**-88**	**-88**
100.700.010 Rente en afschrijving	**0**	**-92**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-2.162**	**-5.854**	**-2.180**	**-2.287**
Baten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	**1.743**	**850**	**1.464**	**1.510**
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	**2.199**	**1.392**	**1.849**	**1.866**
100.020.010 We innen belastingen	**12.033**	**13.360**	**12.176**	**12.630**
100.020.020 We ontvangen algemene uitkering	**95.341**	**95.348**	**103.232**	**104.672**
100.030.010 Onvoorzien	**49**	**88**	**88**	**14**
Totaal Baten	**111.365**	**111.038**	**118.809**	**120.692**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Financiële verordening
- Treasurystatuut

PARAGRAFEN

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Als gemeente werken we eraan dat inwoners in Berkelland fijn kunnen leven, wonen, werken en recreëren. Onze visie op dienstverlening is hierbij het uitgangspunt.
Daarnaast zijn we er voor het bestuur dat onze opdrachtgever is. We zijn in staat om voor hen complexe opgaven te realiseren. Interne doelen zijn het verbeteren van de rolduidelijkheid, meer aandacht voor medewerkers, ontlasting op het gebied van de regeltaken en versterking van de strategische personeelsplanning. Deze doelen vragen om een herijking van de inrichting en sturing van de organisatie. Het college heeft op 28 januari 2025 het besluit genomen tot een organisatiewijziging, namelijk:

1. Het toevoegen van een middenlaag van elf teamleiders.
2. Het wijzigen van de managementstructuur van de gemeente Berkelland.
3. Het doorontwikkelen van de organisatie- en besturingsfilosofie (OBF) en afscheid nemen van zelforganisatie als sturingsprincipe

In april 2025 zijn we gestart met implementatie van deze organisatiewijziging. Het programma bestaat uit meerdere deelprojecten. Afgelopen jaar is hieraan gewerkt, wat geleid heeft tot resultaten zoals; het toevoegen van een middenlaag van elf teamleiders, het toevoegen van een concernstaf, verwerking van de deze nieuwe organisatiestructuur in systemen en processen, een aangepaste overlegstructuur (inclusief portefeuilleoverleggen), een leiderschapsprogramma, een aangepast mandaatbesluit, een aangepaste budgethoudersregeling en actualisatie van overige regelingen en kaders.

Berkelland goed georganiseerd!

De bedrijfsvoering maakt de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, instellingen en bestuur mogelijk. We leveren mooi werk. Werk dat ertoe doet in de samenleving en waar wij trots op zijn. We groeien toe naar een situatie waarin we in control zijn en tegelijkertijd de flexibiliteit hebben om mee te bewegen met de behoeften uit de samenleving. Daarom is het belangrijk dat we de organisatie ondersteunen met de juiste middelen en werkprocessen en werken vanuit een stevig fundament. Na het eerder vaststellen van de Visie op Dienstverlening, hebben we in 2025 een Visie op Bedrijfsvoering vastgesteld. Deze visie geeft richting aan hoe we onze bedrijfsvoering organiseren.

Trends en ontwikkelingen

De wereld om ons heen verandert snel. De afgelopen periode heeft ons geleerd dat sommige ontwikkelingen zo snel gaan, dat we ze niet kunnen voorzien en dat we daar snel op in moeten spelen. Met name digitale soevereiniteit als gevolg van de wereldwijde ontwikkelingen vraagt een andere blik. Maar ook de versterking van onze weerbaarheid werkt door in hoe we onze bedrijfsvoering organiseren. Daarom volgt de bedrijfsvoeringsorganisatie de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

Planning en control

We streven naar een P&C-cyclus die optimaal inzicht geeft met sturingsinformatie op niveau van de gemeenteraad, het college en de organisatie. Helder geformuleerde beleidsdoelen, daaruit voortvloeiende prestaties en de benodigde budgetten.
In 2025 zijn de bezuinigingsmaatregelen fase 1 en 2 in het meerjarenperspectief verwerkt. De financiële verordening is herzien op basis van gewijzigde wetgeving. Op basis van de organisatieontwikkeling is ook de budgethouders regeling vernieuwd. In 2025 zijn verder de adviezen uit de managementletter 2024 geprioriteerd en deels opgevolgd. De structurele uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) is in 2025 op de bedrijfsvoeringsprocessen sociaal domein (WMO en Jeugdzorg), subsidies, inkoop (facturen) en spendanalyse grondig aangepakt.

HRM/personeelsbeleid

Wij werken continu aan een HRM-beleid dat passend is voor onze organisatie en de opgaven die we hebben. Hierbij vertalen we ook regelgeving en effecten van de CAO in ons beleid. Maar ook wensen uit het bestuur en de organisatie.
Zo is het afgelopen jaar hard gewerkt aan het optimaliseren van systemen en herijken van werkprocessen als voorbereiding op de komst van de teamleiders. Daarnaast is er per team een personeelsformatie vastgesteld die geldt als startpunt per 01-01-2026.
Ook een veilige werkomgeving is een belangrijk speerpunt geweest. Er zijn diverse instrumenten geïmplementeerd die bijdragen aan een veiliger werkomgeving en daarnaast is er een Collega Assistentie Team in het leven geroepen.

Integriteit

Integere bestuurders en ambtenaren zijn een basisvoorwaarde voor het vertrouwen van inwoners in de lokale overheid. Integriteit is dan een groot goed en daarmee een belangrijk onderwerp in onze organisatie. We vinden het belangrijk dat we een goed werkgever zijn. Er is dan ook aandacht voor een prettige en veilige werkomgeving. We besteden op meerdere momenten in het jaar aandacht aan het thema om zo het bewustzijn van onze medewerkers te vergroten en te zorgen voor een prettige en veilige werkomgeving waarin integriteit en grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar gemaakt kan worden.

Daarnaast is een aantal randvoorwaarden geregeld die bijdragen aan een veilige werkomgeving, zoals een actueel agressie- en emotieprotocol en een incidentenregistratie

Arbeidsmarktstrategie

Al enige jaren is er sprake van een gespannen arbeidsmarkt en zien we dat landelijk het aantal gemeentelijke vacatures toeneemt, ook in 2025. De algehele stijging van het aantal vacatures hangt vermoedelijk samen met de demografische ontwikkelingen en de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties.
Ook binnen onze organisatie is afgelopen jaren sprake van een toename van het aantal vacatures.
Grafiek totaal aantal vacatures per jaar.

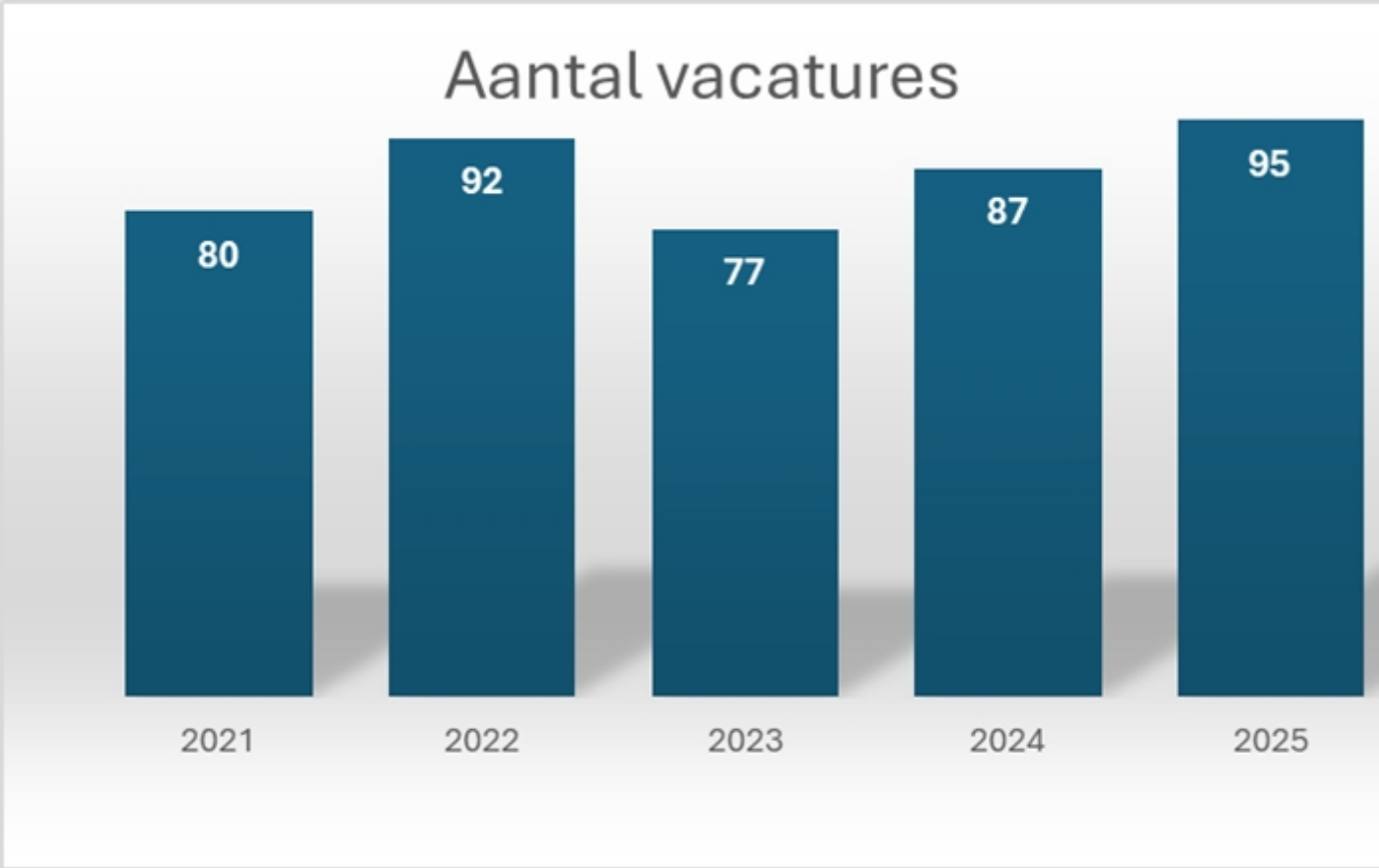

In vrijwel alle domeinen zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Toch lukt het, eventueel met inzet van externe partijen en inzet en opleiden van trainees/starters, om het merendeel van de vacatures te vervullen. Arbeidsmarktstrategie heeft prioriteit in de komende jaren, ook gezien de verwachte uitstroom van medewerkers ten gevolge van het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Onze uitdaging in deze krappe arbeidsmarkt is aan de ene kant nieuw talent aan te trekken en aan de andere kant te voorkomen dat medewerkers vertrekken. Met onze arbeidsmarktcommunicatie laten we zien hoe mooi en uitdagend het werken voor de gemeente Berkelland is. Wij bieden aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en bieden medewerkers mogelijkheden om een goede werk-privé balans te hebben en te houden. Nieuwe medewerkers krijgen een vliegende start in ons introductieprogramma en al voor de eerste werkdag is er contact. Zittende medewerkers bieden we mogelijkheden om zich te ontwikkelen en binnen de organisatie door te groeien en te bewegen. Vertrekkende medewerkers laten we met een goed gevoel de organisatie verlaten, zij zijn immers ook onze ambassadeurs. We houden contact met oud-medewerkers, ook met medewerkers die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt omdat zij mogelijk nog werkzaamheden voor ons kunnen/willen vervullen.

Privacy en informatieveiligheid

De gemeente voert belangrijke publieke taken uit en verwerkt daarbij veel gevoelige informatie van inwoners en organisaties. De maatschappij verwacht terecht dat wij zorgvuldig met die informatie omgaan en die beschermen.

Onze ambitie en visie op het gebied van informatieveiligheid is erop gericht onze informatiesystemen zo goed mogelijk te beveiligen en schade door mogelijke aanvallen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Dit doen we door de kwetsbaarheden in onze informatiesystemen in kaart te brengen en te verminderen, zodat we zo goed mogelijk zijn beschermd tegen digitale bedreigingen. We werken daarbij volgens de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2), die sinds 2025 het normenkader vormt voor alle overheidsorganisaties. Daarnaast houden we rekening met nieuwe wetgeving, zoals de implementatie van de NIS2-richtlijn via de Cyberbeveiligingswet. Gemeenten worden hierin aangemerkt als essentiële entiteiten, wat betekent dat aanvullende verplichtingen gelden op het gebied van risicobeheer, zorgplicht en incidentmelding.

In 2025 heeft de externe IT-auditor vastgesteld dat onze DigiD- en Suwinet-aansluitingen voldoen aan alle ENSIA- en BIO-normen. Hiermee is bevestigd dat onze informatiebeveiliging op orde is en dat wij aan de landelijke verantwoordingsplicht voldoen. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Informatie Audit) is de landelijke methode waarmee gemeenten laten zien dat zij hun digitale systemen goed beveiligen en voldoen aan de BIO-normen. Via deze jaarlijkse verantwoording wordt gecontroleerd of wij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en of onze belangrijkste aansluitingen, zoals DigiD en Suwinet, veilig zijn ingericht.

In het afgelopen jaar is binnen de gemeentelijke organisatie een SIEM/SOC (Security Information & Event management/Security Operations Centre) -voorziening ingericht. Met deze voorziening worden onze systemen continu gemonitord op afwijkingen en mogelijke beveiligingsincidenten. Hierdoor kunnen dreigingen sneller worden herkend en opgevolgd. De implementatie is succesvol afgerond en draagt bij aan het verder versterken van onze informatiebeveiliging en het voldoen aan de BIO-normen.

Het realiseren van privacybescherming, informatiebeveiliging en cybersecurity is niet iets wat je eenmalig doet. Voortdurende aandacht is belangrijk. Met name omdat het belang en de afhankelijkheid van veilige IT-voorzieningen toeneemt, net als de technische mogelijkheden en bedreigingen op dit gebied. De behoefte aan voortdurende verbetering op het gebied van digitale weerbaarheid is groot. Om te kunnen voldoen aan de strengere regelgeving en invulling te kunnen geven aan noodzakelijke maatregelen, zal er vooral op technisch gebied verder geïnvesteerd moeten worden. Alleen op deze wijze kunnen we een goede (digitale) dienstverlening blijven garanderen.
Naast technische maatregelen zetten we ook in op het vergroten van bewustzijn binnen de organisatie. De awareness-campagne iBewustzijn die in eerdere jaren is gestart, worden voortgezet en blijft een belangrijk instrument om medewerkers alert te houden op risico’s en veilig gedrag te stimuleren

Interne controle en rechtmatigheid

Sinds 2024 wordt door het college een rechtmatigheidsverantwoording afgelegd over het voorgaande dienstjaar. Een belangrijke pijler voor de onderbouwing vormt de structurele en frequente toepassing van de verbijzonderde interne controle met de focus op de financiële rechtmatigheid. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico’s en waarin vastgesteld is hoe wij te werk willen gaan om de benodigde onderbouwing te realiseren. De in- en externe controles worden voortdurend in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Elk jaar worden de betreffende toetsingskaders geüpdatet en geactualiseerd. Er is sprake van een voortdurende doorontwikkeling op het gebied van de verbijzonderde interne controle en financiële rechtmatigheid. Ook dit jaar is er naast de gebruikelijke speerpunten voor het inkoopbeleid veel aandacht aan recente ontwikkelingen uitgegaan in de verantwoordingsprocessen voor kleine zorgaanbieders.

Integrale kwaliteitszorg

Voor de integrale kwaliteitszorg onderhoudt het team AO/IC met verschillende disciplines korte lijnen tijdens de actuele audits. Afhankelijk van de situatie die uit de actuele bevindingen uit de audits komen wordt van deze samenwerking meer of minder gebruik gemaakt. In het afgelopen jaar zijn geen gezamenlijke audits uitgevoerd maar is er op verschillende onderwerpen regelmatig overleg geweest hoe deze speerpunten in de organisatie op te pakken zijn. Daarin zijn de afdelingen Juridisch, ICT-informatieveiligheid, het subsidiebureau en de financiële administratie regelmatig betrokken. Daarmee willen we een multidisciplinaire bijdrage leveren aan het optimaliseren van de inrichting van de organisatie en de processen zodat onze doelstellingen worden gerealiseerd en gevolgen van risico's in beeld zijn en worden beperkt.

Fiscale risico's

In het convenant fiscaal horizontaal toezicht hebben wij afspraken gemaakt met de belastingdienst over de doorontwikkeling van onze fiscale processen. Onze rapportage over de fiscale beheersing bespreken we in 2026 met de belastingdienst.

ICT en informatievoorziening

Er zijn veel ontwikkelingen die op ons afkomen die een groot beroep doen op onze informatievoorziening en automatisering. Deze veranderingen vragen om duidelijke strategische kaders en richtlijnen. In de *Visie op Informatie* hebben we daarom in 2025 de strategische koers voor 2026–2030 uitgezet, met als doel een toekomstbestendige en veilige ICT-omgeving te realiseren. In de visie krijgen nieuwe trends en ontwikkelingen een duidelijke plek, evenals de keuzes die we willen maken en wat daarvoor nodig is. Thema's als digitale weerbaarheid en autonomie, dienstverlening in balans, duurzame informatievoorziening, kansen met innovatie en I-governance hebben daarbij onze prioriteit. We kiezen er daarbij onder andere ook voor om geen ICT zelf te ontwikkelen en niet de koploper te willen zijn, maar een slimme volger. We maken gebruik van landelijke overheidsvoorzieningen en hanteren de VNG-normen als uitgangspunt.

Op basis van deze visie is de cloud strategie vastgesteld: "Cloud: begin met het eind in gedachten!" De beweging richting de cloud is de afgelopen jaren al gestart en zal de komende jaren verder worden voortgezet. Ons doel is om zoveel mogelijk apparatuur en beheer stapsgewijs volledig naar de cloud te brengen, zodat we beter kunnen inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij, binnen de organisatie en in de markt. Binnen ICT is daarom al een transitie gaande: van traditioneel beheer naar een meer opdrachtgevergerichte rol. Deze overgang brengt tijdelijk extra financiële lasten met zich mee.

De ICT-kosten zijn de afgelopen jaren flink gestegen, waardoor de budgetten onder druk staan. Tegenover deze stijging staan echter ook besparingen, onder andere door het afbouwen van technische beheerrollen en het verminderen van investeringen in eigen hardware en infrastructuur. Deze besparingen zullen de komende jaren steeds meer effect hebben naarmate de cloudtransitie verder vordert.

Wetgeving

De inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) is in 2025 uitgesteld naar 1 januari 2026. Met deze wet krijgen inwoners en ondernemers het recht om op digitale wijze zaken te doen met de gemeente. De organisatie is in 2025 al druk bezig geweest met de implementatie van deze wet en door het college en de gemeenteraad zijn aanwijzingsbesluiten vastgesteld.

Ook zou in 2025 de Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (Wams) worden ingevoerd. Met deze wet wordt domeinoverstijgende gegevensdeling in het sociaal domein (o.a. Jeugdwet, Wmo, Participatiewet) mogelijk. Het wetgevingstraject heeft vertraging opgelopen, waardoor de wet nog niet in werking getreden is.
De Wet versterking participatie op decentraal niveau is in 2025 in werking getreden. Met deze wet wordt de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op decentraal niveau versterkt. Ook wordt het uitdaagrecht wettelijk verankerd.
De nieuwe wet betekent voor gemeenten dat ze een participatieverordening moeten opstellen. Er geldt een overgangstermijn van 2 jaar. In 2026 wordt het proces opgestart om een participatieverordening op te stellen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de paragraaf bedrijfsvoering is in lijn met de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke acties (beheersmaatregelen) ondernomen worden om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. We zetten structureel in op de interne controle van de rechtmatigheid die nodig is ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico's. De in- en externe controle worden in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Ondanks de planmatige voorbereiding blijft de rechtmatigheidsverantwoording de nodige inspanningen vergen.

De verantwoordingsgrens is 2% van de lasten exclusief reserves en daarmee € 3,200 miljoen. Een eventueel totaal aan onrechtmatigheden boven deze grens moet verplicht worden opgenomen in en toegelicht in de "Rechtmatigheidsverantwoording". We blijven (net) niet onder deze grens, onze totale onrechtmatigheid bedraagt € 3,348 miljoen. De rapporteringsgrens is € 100.000. Eventuele overschrijdingen van deze laatste grens lichten we hier in de paragraaf bedrijfsvoering toe.

Uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële rechtmatigheid, ofwel de rechtmatige totstandkoming van financiële beheershandelingen, zijn drie verantwoordingscriteria: Het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O criterium (misbruik & oneigenlijk gebruik). Per criterium volgt een korte beschrijving, gevolgd door de stand van zaken binnen onze organisatie en welke maatregelen eventueel genomen worden voor verbetering.

Begrotingscriterium
Het begrotingscriterium betreft het budgetrecht van de gemeenteraad. Het is aan de raad in hoeverre afwijkingen van de begroting acceptabel zijn. Dit is vastgelegd in onze financiele verordening. Onderschrijdingen in de lasten (of kredieten) zijn acceptabel. Als deze (in dit geval bij deze jaarstukken) gemeld zijn, zijn ze niet alleen acceptabel maar ook rechtmatig. Een aantal specifiek genoemde overschrijdingen van de lasten zijn ook acceptabel. Overschrijdingen van de lasten kunnen wel acceptabel zijn maar zijn per definitie niet rechtmatig. Over dit laatste liep bij de jaarstukken 2023 landelijk het standpunt van accountants nog uiteen, nu niet meer.

De volgende onrechtmatigheden door overschrijding van de begrote lasten zijn geconstateerd. Deze zijn grotendeels acceptabel:

- € 168.000 programma sport en cultuur. Betreft grotendeels investeringen sportterreinen. Dit is een deel gedekt uit SPUK's. Van deze overschrijding resteert € 77.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan.
- € 582.000 op programma werken en leren. Betreft grotendeels afschrijving onderwijshuisvesting (sloop, afboeken boekwaarde) ten laste van reserves conform afspraak. Omdat hier baten tegenover staan is de overschrijding acceptabel.
- € 512.000 programma veiligheid. Betreft voornamelijk extra lasten voor de ODA. Van deze overschrijding resteert € 362.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen directe inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan. De extra inkomsten uit bouwleges op het programma wonen hebben we bij de beoordeling van het acceptabele deel buiten beschouwing gelaten omdat we daarvan niet 1 op 1 kunnen bepalen dat ze direct gerelateerd zijn aan de uitgaven.
- € 1.096.000 programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering. Betreft grotendeels het treffen van (aanvullende) pensioenvoorzieningen zoals voorgeschreven in verband met het overgaan van pensioenaanspraken bestuurders naar het ABP. Dit beschouwen we als een acceptabele afwijking wegens het een open-einde karakter (niet beïnvloedbaar door het college) van de regeling.
- € 150.000 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Betreft onder andere energielasten leegstaande gebouwen. Overschrijding is acceptabel omdat er extra baten tegenover staan.

Van de totale begrotingsonrechtmatigheid van € 2.508.000 is dus het overgrote deel (€ 2.069) acceptabel. In totaal is € 439.000 niet acceptabel.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Het voorwaardencriterium komt tot uiting bij de interne audits die uitgevoerd worden volgens het intern controleplan. In elk van de uitgevoerde audits wordt getoetst of aan de eisen van de specifieke wetgeving is voldaan. Hier volgt een toelichting van de belangrijkste geconstateerde afwijkingen.

Subsidies
In 2025 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd bij subsidies. Subsidies worden verstrekt op basis van een veelheid aan subsidieregelingen. Bij een tweetal kleine regelingen zijn onduidelijkheden onder de rapportagetolerantie geconstateerd.

Aanbestedingsregels diensten/levering inclusief inhuur
De onrechtmatigheid bedraagt € 840.000. Deze onrechtmatigheid is onderverdeel in een 11-tal dossiers/contracten. Net als in 2024 zit hier ook nog inhuur tussen. De bedragen zijn echter afgenomen omdat inhuur steeds vaker gedocumenteerd via Werken in Gelderland (het Dynamisch Aankoop Systeem) loopt, en oude contracten aflopen. De andere casussen betreffen deels inkopen die we al jaren niet aanbesteden om zo verschillende (lokale partijen) te kunnen contracteren.

Opvolging intern inkoopbeleid
Net zoals we een aantal keren achteraf kunnen concluderen dat we de Europese aanbestedingsregels niet hebben gevolgd is ook een aantal keren het interne inkoopbeleid niet gevolgd. Terugkerende onderwerpen in de bevindingen rondom de opvolging van het intern inkoopbeleid zijn centrale vastlegging en volledige dossiervorming.
In 2024 zijn reeds enkele wijzigingen in werkwijzen geïmplementeerd die hierin verandering brengen. Vanuit de (verbijzonderde) interne controle (VIC) zal de nadruk gelegd worden op monitoring en borging van de te zetten stappen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
Met misbruik en oneigenlijk gebruik wordt gedoeld op het door derden opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Daarbij gaat het om het aangaan van rechtshandelingen die wel in overeenstemming zijn met de bewoordingen van de regelgeving maar die in strijd zijn met het doel en de strekking ervan. Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Veelal zijn deze al geformuleerd als voorwaarde uit de betreffende wet- en regel-geving. Maar ook aanvullende maatregelen in de administratieve organisatie en bestaande werkprocessen kunnen hierin ondersteunen.

Stand van zaken in Berkelland
De gemeente Berkelland beschikt niet over een overkoepelende nota M&O. Toch wordt in de te controleren processen van de VIC aandacht geschonken aan het M&O-criterium. In de VIC zijn geen specifieke fouten boven de rapporteringsgrens met betrekking tot het M&O-criterium geconstateerd.

Sommige voorwaarden zijn evengoed M&O-gevoelige meetpunten en dekken in combinatie met andere beheersmaatregelen het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik af. De regelmatige uitvoering van de VIC kan in deze gezien worden als een eerste beheersmaatregel. De vragenlijsten die voor de VIC gebruikt worden zijn onderdeel van de controleapplicatie Checkpoint-IC. Per vraag wordt verwezen naar de wettelijke tekst van het betreffende toetsingskader. Elk jaar worden deze vragenlijsten voor het begin van het nieuwe controlejaar geüpdatet volgens de actuele regelgeving.

Andere beheersmaatregelen zoals het vier-ogen-principe en functiescheiding hebben een preventief karakter en vormen daarom op de VIC een aanvulling in de mix aan beheersmaatregelen. Ook de aanwezigheid van dit soort maatregelen zijn getoetst in de verschillende vragenlijsten van diverse processen.

Er is in 2025 geen misbruik of oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Fraude
In 2025 hebben we geen fraude geconstateerd.

De Wet Fido, schatkistbankieren, Ufdo en Ruddo
Volgens de Kadernota rechtmatigheid dient aanvullende informatie opgenomen te worden over de niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het naleven van bepalingen in de Wet Fido en bijbehorende regelingen. Deze regelingen gaan over treasury. Onder treasury verstaan we beheershandelingen die uitgevoerd worden rondom de financiering van de gemeente middels leningen en de verplichting om via kasstortingen en -opnames overtollige middelen in de schatkist aan te houden en de mogelijkheid om overtollige middelen onderling uit te lenen. Om duidelijkheid te krijgen of hier sprake is van financiële (on)rechtmatigheid is het proces Treasury in 2023 doorgelicht via een VIC. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. Omdat in 2025 de financieringsbehoefte van gemeente Berkelland wederom klein was is er niet opnieuw een VIC uitgevoerd. De regelgeving uit het statuut voldoet voor de processen maar geeft geen risicoanalyse met bijbehorende beheersmaatregelen weer.

Wet open overheid

Wettelijk kader

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht als vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). In artikel 3.5 van de Woo staat dat in de begroting en de jaarrekening een aparte paragraaf over dit onderwerp wordt opgenomen.

Naast de welbekende openbaarmaking op verzoek die ook onder het Wob-regime bestond, kent de Woo een actieve openbaarmakingsplicht voor bepaalde overheidsinformatie. Deze verplichting is onderverdeeld informatiecategorieën, waarvan er 11 voor de gemeente Berkelland van toepassing zijn. Het doel hiervan is het expliciete recht van burgers op publieke informatie beter te borgen.

De verplichting tot actieve openbaarmaking treedt gefaseerd in werking. De eerste tranche van 4 categorieën is op 1 november 2024 ingevoerd. Dit betreft de volgende categorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e).

De VNG heeft voor de toepassing van de verschillende informatiecategorieën handreikingen en werkdefinities ter beschikking gesteld.
De inwerkingtreding van de tweede (en daaropvolgende) tranche(s) is al meermaals uitgesteld. Dit heeft te maken met de achterstanden rond de ontwikkeling van een generieke WOO-voorziening. Het is nog niet duidelijk wanneer de uiteindelijke inwerkingtreding is.

Toelichting

In 2025 is een projectleider gestart met de implementatie van de Woo. Op basis van het in 2024 opgeleverde plan van aanpak en de eerder uitgevoerde inventarisatie werkt de projectleider aan de uitrol van alle categorieën. De verdere implementatie vindt plaats in 2026 en 2027.
Ten aanzien van de wettelijke verplichtingen over de actieve openbaarmaking voldoet de gemeente Berkelland aan de openbaarmakingsverplichtingen van de bovengenoemde eerste tranche. Deze vier categorieën worden actief openbaar gemaakt. Vooruitlopend op de komst van de tweede tranche worden stappen gezet om ook op deze categorieën te voldoen aan de wettelijke verplichtingen, maar op dit moment is nog niet duidelijk wanneer deze gaan gelden. Zodra het Rijk een nieuwe planning voor de tranches vaststelt, wordt de implementatieplanning van de gemeente Berkelland daarop aangepast.

Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2025 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.

Beleid

Algemeen grondbeleid
In juni 2025 is de Nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin is beschreven dat grondbeleid geen doel op zich is maar ondersteunend aan de ambities en programmadoelen waarvoor de fysieke leefomgeving de gewenste ruimte kan bieden binnen de kaders van de Omgevingsvisie Berkelland. Via een motie is gevraagd om bij grote/urgente maatschappelijke opgaven een (pro)actieve rol in te nemen. Denk aan het ontwikkelen van woningbouw, bedrijvigheid, klimaatadaptatie, energietransitie en natuurontwikkeling. Daar waar minder gemeentelijke regie noodzakelijk is, faciliteert de gemeente particuliere ontwikkelingen door binnen de kaders van de publiekrechtelijke verantwoordelijkheid mee te werken aan planologische procedures.

De Aanvullingswet Grondeigendom is per 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet. Deze wet geeft de kaders voor het verhalen van de kosten die de gemeente maakt voor gebiedsontwikkelingen door derden. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het wijzigen van het omgevingsplan of het verlenen van een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Bij het kunnen ontwikkelen en exploiteren van grondposities vormt het recent vastgestelde Volkshuisvestingsprogramma 2026-2035 en het Regionale Programma Werklocaties het operationele kader. De financiële verantwoording van de exploitaties moet voldoen aan de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV (december 2023). Ook de fiscale regelgeving rond vennootschaps- en omzetbelasting stellen eisen aan de wijze waarop de administratie is ingericht.

Financiële positie
Omdat de gehele looptijd van planvoorbereiding tot en met de verkoop van de laatste kavel en het woonrijp opleveren vaak meerdere jaren duurt, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten binnen de grondexploitatie variëren. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De jaren 2008 tot 2018 lieten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt hebben geleid tot verliezen op de grondexploitaties. De bestaande woningvoorraad biedt onvoldoende aanbod om in de actuele behoefte te voorzien. Dit leidt tot een vraag naar extra bouwkavels om het beoogde type woning te realiseren of om de gewenste doorstroming te stimuleren. De prognoses van de complexen bouwgronden in exploitatie zijn hierdoor in de periode 2019-2024 aanmerkelijk verbeterd. Door deze ontwikkeling is de voorraad direct beschikbare kavels sterk teruggelopen, zowel voor de nieuwbouw van woningen als uitgifte van bedrijfsterrein. We verwachten in 2026 een aantal nieuwe complexen te openen.

De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2025 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie. Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt, verantwoorden we volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.
Reserve bouwgrondexploitatie

Uitgangspunt is dat onze grondexploitatie “selfsupporting” is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie werd daarom tot 2024 budgettair neutraal in de begroting opgenomen. In het kader van het onderzoeken van bezuinigingsmogelijkheden is in de Perspectiefnota 2025 een jaarlijks positief resultaat van € 400.000 in de begroting opgenomen op basis van ervaringscijfers.

Om in de toekomst tegenvallers op te vangen, werken we met een reserve grondexploitaties. Na afloop van elk boekjaar wordt de stand van zaken per balansdatum opgemaakt en worden de exploitatiebegrotingen geactualiseerd. Naar rato van de voortgang van de exploitatie wordt winst verantwoord. Voor verwachte verliezen vormen we een voorziening. Winsten worden toegevoegd en verliezen worden onttrokken aan de reserve bouwgrondexploitatie. Met ingang van 2021 verwerken we het resultaat al in de reserve grondexploitatie vóórafgaande aan de resultaatbestemming. Op deze manier wordt het algehele resultaat van de jaarrekening minder beïnvloed door fluctuaties in de uitkomsten van de grondexploitaties.

In 2023 is via de Nota Reserves en Voorzieningen een wenselijke bandbreedte voor de hoogte van de reserve grondexploitaties gedefinieerd. De ondergrens is bepaald op de ratio waarbij het weerstandsvermogen nog voldoende is om de risico’s op te vangen. Het plafond is bepaald op een ratio van 2 maal de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicomanagement
De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico’s en specifieke project risico’s.

Marktrisico’s bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden parameters voor twee scenario’s gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico’s leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico’s zich bevinden. Deze bandbreedte geeft een goede indicatie van de *benodigde weerstandscapaciteit*.

Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de *beschikbare weerstandscapaciteit*. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast kunnen risico’s in de toekomst mogelijk worden gecompenseerd door begrote winsten of door in de begroting opgenomen posten voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we slechts een deel van deze begrote ruimte mee voor het bepalen van de beschikbare capaciteit.

De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

Jaarverslag grondexploitatie 2025

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2025 laat een winst vóór vennootschapsbelasting zien van € 699.518. In 2024 werd € 45.671 verlies verantwoord. De winst over 2025 is vooral het gevolg van de gerealiseerde kavelverkopen in de plannen Elbrink Heure en Elbrink Leenkamer in Borculo.

Het resultaat is – rekening houdend met bijdragen uit overige reserves en na aftrek van een bedrag van € 100.000 vennootschapsbelasting en een dekkingsbijdrage van € 400.000 voor de begroting – toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Voor de specificatie verwijzen we naar hoofdstuk III van deze paragraaf.
De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Analyse van het resultaat 2025 vóór vennootschapsbelasting
- Waardering grondposities per eind 2025
- Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
- Risicoanalyse grondexploitatie
- Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026

Analyse van het resultaat vóór vennootschapsbelasting

Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2025.
De winst over het boekjaar 2025 ad € 699.518 is als volgt samengesteld:

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	**Totaal resultaat**
Kiefte 4 Eibergen	37		**37**
Everskamp Ruurlo		-23	**-23**
Zwilbroekseweg Eibergen	52		**52**
Vonderman Noordijk	52		**52**
Olland Noord Rietmolen	20		**20**
De Heuver Gelselaar	5		**5**
Leusinkbrink Zoomgebied Ruurlo	12		**12**
Elbrink Heure Borculo	105		**105**
Elbrink Leenkamer Borculo	522		**522**
Bouwgronden in exploitatie	**805**	**-23**	**782**
Lichtenhorst Borculo	-11		**-11**
Leusinkbrink Zuid Ruurlo	-63		**-63**
Erfpachtgronden Borculo	96		**96**
Overige complexen per saldo	7		**7**
Algemene kosten	-112		**-112**
Materiële vaste activa en overige gronden	**-83**	**0**	**-83**
Totaal resultaat (winst)	**722**	**-23**	**699**

Korte toelichting resultaat

Het voorgeschreven systeem van winstbepaling [‘percentage of completion’] leidt tot tussentijdse resultaatneming bij de complexen Bouwgrond in exploitatie naar rato van de voortgang. De voortgang wordt uitgedrukt in een percentage waarbij de werkelijke uitgaven en opbrengsten worden afgezet tegen de actuele begroting. Het positieve resultaat over 2025 op de Bouwgronden in exploitatie ad € 805.000 is overwegend het gevolg van deze tussentijdse winstnemingen. Door de verkoop van 6 kavels binnen het complex Elbrink Leenkamer Borculo kan daar een tussentijdse winst van € 522.000 worden geboekt. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze winst met name het gevolg is van de forse afwaarderingen die daar in de jaren 2011-2013 zijn doorgevoerd als gevolg van de destijds verwachte demografische ontwikkelingen. In feite is de winstneming nu een correctie op het eerder verantwoorde verlies.

De complexen Zwilbroekseweg Eibergen, Vonderman Noordijk, Olland Noord Rietmolen en Elbrink Heure Borculo sluiten we per eind 2025 administratief af. Er worden voor deze locaties geen investeringen of opbrengsten meer verwacht. Totaal is op deze 4 locaties in 2025 een positief eindresultaat van bijna € 230.000 verantwoord.

Naast de winstneming voor de Bouwgronden in exploitatie is sprake van een negatief resultaat op de (nog te ontwikkelen) gronden onder de Materiële vaste activa. Dit wordt onder meer verklaard doordat voor de locaties Lichtenhorst in Borculo en Leusinkbrink Noord en Zuid in Ruurlo voorbereidingskosten voor de planologische procedure zijn verantwoord. Deze kosten zijn – in lijn met de uitspraken van de commissie BBV – niet geactiveerd maar direct ten laste van het resultaat gebracht.

De overige resultaten zijn voornamelijk het gevolg van reguliere activiteiten (uitgaven en verkopen) en jaarlijkse actualisatie van de meerjarenbegroting.

Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	Rekening 2025	Rekening 2024
Niet in exploitatie genomen gronden	2.999	2.999
Erfpachtgronden	35	38
Overige gronden	314	314
Subtotaal Materiële vaste activa	3.348	3.351
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	1.381	1.906
Totaal boekwaarde	4.729	5.257
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	-275	-252
Totaal balanswaarde	**4.454**	**5.005**

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2025 afgenomen met € 550.271 van € 5.003.753 naar € 4.453.482. Deze afname is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	Rekening 2025	Rekening 2024
Kapitaallasten (2,05% respectievelijk 2,40%)		23
Uren eigen dienst	107	107
Uitgaven op projectbasis	318	256
Totaal kosten en investeringen	425	386
Opbrengsten (verkoop / subsidie)	1.675	897
Per saldo af-/toename door exploitatie	-1.250	-511
Verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	700	-46
Totaal mutatie balanswaarde	**-550**	**-557**

De totale balanswaarde van de voorraad Bouwgronden in exploitatie en de overige gronden onder de Materiële vaste activa is in 2025 met name gedaald als gevolg van relatief beperkte investeringen in verhouding tot de verkoopopbrengsten van kavels.
Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitaties

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Ook lichten we de mutaties en de stand van de voorziening voor verwachte verliezen toe.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en resultaatbestemming 2025

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2024 € 6.295.949. Via de resultaatbestemming over 2024 is een bedrag van € 2.918.000 overgeheveld naar de Algemene reserve omdat het ingestelde plafond voor het afdekken van risico's volgens de Nota Reserves en voorzieningen 2023 werd overschreden.

Daarnaast is een bedrag van € 1.750.000 overgeheveld naar de reserve Bestuurlijke claims in verband met de cofinanciering voor de woningbouwprojecten in Ruurlo, Borculo en Neede waarvoor WBI-subsidie is ontvangen (raadsbesluit april 2025).

Op de winst over 2025 van € 699.518 is € 100.000 in mindering gebracht in verband met de toegerekende vennootschapsbelasting die hierover verschuldigd is. Daartegenover staat dat we een € 62.148 toevoegen als bijdrage in de investeringen in Leusinkbrink Zuid Ruurlo vanuit de gevormde reserve voor de cofinanciering van de sleutelprojecten voor de ontvangen WBI-subsidie.

Ook houden we rekening met het gegeven dat in de begroting al een positief resultaat van € 400.000 is ingeboekt. Het resterende positieve saldo van € 261.666 is toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee bedraagt de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om verliesgevende exploitaties en risico's in het grondbedrijf op te vangen – per eind 2025 € 1.889.615. Via het voorstel resultaatbestemming 2025 zal een bedrag van € 589.000 worden overgeheveld naar de Algemene Reserve.
Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de geactualiseerde exploitatiebegroting. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

Er is per eind 2025 slechts een complex Bouwgrond in exploitatie waarvoor – als gevolg van geactualiseerde prijzen voor woonrijp maken - een verlies wordt begroot. Dat betreft bedrijventerrein Everskamp in Ruurlo. De voorziening voor dit complex bedraagt eind 2025 € 275.000 (vorig jaar € 252.000). De verhoging ad € 23.000 is in 2025 ten laste van het resultaat gebracht.

Risicoanalyse grondexploitaties

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het totaal van de risico's van de verschillende projecten is de *benodigde* weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de *beschikbare* weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's die samenhangen met het exploiteren van grondposities af te dekken.

Bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's. Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde begroting per complex Bouwgrond in exploitatie. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek".

Voor de strategische grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) hanteren we een percentage van de boekwaarde om het marktrisico te bepalen.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie		
Jaarlijkse kostenstijging boven inflatieniveau	10%	20%
Daling opbrengstverwachting	5%	10%
Vertraging looptijd in jaren	3	7
Kans op gezamenlijk optreden van deze effecten	50%	33%
Materiële vaste activa		
Percentage van de boekwaarde strategische gronden	5%	10%

In de exploitatiebegrotingen houden we rekening met prijsindexatie over de verwachte uitgaven. Over de jaren 2026 – 2028 rekenen we op respectievelijk 4,5%, 3,5% en 3,0% inflatie. Met ingang van 2029 hanteren we het langjarig gemiddelde inflatiecijfer van 2%. De onzekerheid op de markt als gevolg van de situatie in Oekraïne hebben we begin 2022 vertaald in een hoger risicoprofiel. In het model hanteren we een risico van 10% respectievelijk 20% kostenstijging bovenop de begrote prijsstijging. Deze parameters blijven we – mede gelet op de ontwikkelingen in het Midden Oosten - voorzichtigheidshalve hanteren.

De effecten worden per complex Bouwgrond in exploitatie opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.

De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 447.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 645.000. In onderstaande tabel is dit gespecificeerd:

	Tegenvallend scenario marktrisico	Kritiek scenario marktrisico	Project specifieke risico's	Totaal risico tegenvallend scenario	Totaal risico kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie	166	215	60	226	275
Materiële vaste activa	151	300	70	221	370
Benodigde weerstandscapaciteit	**317**	**515**	**130**	**447**	**645**

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit twee verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's binnen projecten worden opgevangen als deze gecompenseerd worden door verwachte winsten of als hiervoor binnen de begroting budget beschikbaar is in de vorm van posten onvoorzien.

Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na verwerking van het resultaat over 2025 € 1.889.615. Deze reserve is direct beschikbaar als capaciteit om risico's binnen de lopende gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. Voor zover deze capaciteit onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve. Met een eventuele onttrekking van het surplus van de reserve boven het vastgestelde plafond is hierbij vooralsnog geen rekening gehouden.

Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt per eind 2025 € 1.611.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 71.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve 50% meegenomen in het tegenvallende scenario en 33% in het kritieke scenario. Dit leidt tot een beschikbare capaciteit in de komende jaren van € 840.000 respectievelijk € 554.000.

Samengevat kan de totaal beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

	Begroot	Beschikbare capaciteit	
		Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
Aandeel van begroot		50%	33%
Winstprognose vanaf 2024	1.611	805	531
Post onvoorziene uitgaven	71	35	23
		840	**554**
Algemene reserve grondexploitatie		1.890	1.890
Beschikbare weerstandscapaciteit		**2.730**	**2.444**

Weerstandsvermogen grondexploitatie
De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2025 6,1 (2024: 12,9). In het kritieke scenario is de ratio 3,8 (2024: 8,7). De ratio is in 2025 met name gedaald door de vermindering van de reserve als gevolg van de resultaatbestemming 2024 en benodigde cofinanciering voor de subsidie WBI. Daartegenover staat dat er opnieuw winst is gerealiseerd in 2025 en de risico's op lopende projecten dalen naarmate de looptijd vordert en prognoses nauwkeuriger zijn.

Een ratio tussen de 1,0 en 1,4 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit. In de vastgestelde Nota Reserves en voorzieningen 2023 is dit als ondergrens voor de minimaal beschikbare reservebuffer aangeduid. Een ratio boven de 2,0 geldt als "uitstekend". Deze ratio geldt als uitgangspunt voor het plafond van de reserve grondexploitatie. Per eind 2025 is het plafond € 1.300.000 (2 maal het totale risico ofwel 2x € 645.000).

De reserve grondexploitatie bedraagt per eind 2025 € 1.889.615 en is daarmee hoger dan het hiervoor ingestelde plafond. Via het voorstel resultaatbestemming bij het vaststellen van de jaarrekening 2025 zal daarom een bedrag van € 589.000 uit de reserve grondexploitatie worden overgeheveld naar de Algemene Reserve.

Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft komende jaren van belang als buffer voor het opvangen van tegenvallende ontwikkelingen. De economische effecten als gevolg de situatie in Oekraïne en het Midden Oosten op de korte tot middellange termijn en de demografische ontwikkelingen op langere termijn zullen medebepalend zijn voor de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. Door de gestegen stichtingskosten van woningen en investeringskosten in de openbare ruimte staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Hierdoor kunnen tekorten ontstaan in de gemeentelijke grondexploitaties. Het kan ook betekenen dat niet alle kosten voor de inrichting van de openbare ruimte kunnen worden verhaald op een particuliere ontwikkelaar. Er is dan sprake van een publieke onrendabele top. Als de buffer binnen de grondexploitatie ontoereikend om deze tekorten op te vangen moet een beroep worden gedaan op de Algemene Reserve.

Meerjaren perspectief grondexploitaties

Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties [MPG] is een aanvullend instrument in de planning en control cyclus voor de gemeentelijke Bouwgronden in exploitatie.
De financiële uitgangspunten die van belang zijn voor de waardering en resultaatbepaling zijn er in opgenomen. Bovendien is per complex Bouwgrond in exploitatie de geactualiseerde exploitatiebegroting en de resultaatprognose per 1 januari 2026 opgenomen in het MPG.

In de toelichting op de balanspost Voorraden in de jaarrekening 2025 is vermeld dat de totale winstverwachting per 2026 € 1.316.379 bedraagt. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde 31 december 2025 na bestemming	Uitgaven met ingang van 2026	Opbrengsten met ingang van 2026	Resultaat met ingang van 2026
Bedrijventerreinen				
Kiefte 4 Eibergen	1.458	256	2.159	445
Everskamp Ruurlo	189	901	799	-291
Woongebieden				0
Op de Bleek Eibergen	-11	8		3
De Mölle Haarlo	-46	50		-4
De Heuver Gelselaar	-42	34		8
Leusinkbrink Ruurlo	-13	17	13	9
Elbrink Leenkamer Borculo	-153	73	1.066	1.146
Bouwgronden in exploitatie	**1.382**	**1.339**	**4.037**	**1.316**

We wijzen er op dat in bovenstaande opstelling géén rekening is gehouden met rentelasten die het directe gevolg zijn van de voorgeschreven winstbepaling op basis van de Percentage of Completion Methode. Door tussentijdse winstnemingen stijgt de boekwaarde van een complex en dit leidt in volgende jaren tot een hogere rentelast. In het MPG 2026 is dit effect per complex wel becijferd. Totaal leidt dit tot een zeer beperkt nadelig effect van € 4.000 ten opzichte van de geraamde € 1.316.000 winst.

Een vijftal complexen is in 2025 administratief afgesloten. Het aantal complexen bouwgrond in exploitatie in bovenstaand overzicht is daarom beperkt. Er zijn echter wel een aantal projecten in voorbereiding, waarvoor in de loop van 2026 een exploitatiebegroting zal worden vastgesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld om de realisatie van 95 modulaire woningen in Borculo, Neede en Ruurlo waarbij we een financieel tekort verwachten. Ook de begroting voor de ontwikkeling van Leusinkbrink Zuid op basis van de in 2025 vastgestelde herziening van het bestemmingsplan zal aan de raad worden voorgelegd. In Eibergen is de voorbereiding voor de realisatie van sociale huurwoningen op de voormalige schoollocatie van het Simmelink nagenoeg afgerond en werken we ook aan besluitvorming over de ontwikkeling van woningen op Vrijersmaat.

Naast de ontwikkeling van woningbouw verkennen we momenteel de mogelijkheden voor uitbreiding van de lokale bedrijventerreinen. Plannen worden pas in het MPG opgenomen nadat de raad hiervoor een afzonderlijke exploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen.
Na de Algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de lokale heffingen (belastingen, leges en rechten) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Gemeenten zijn beperkt in de belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen heft de gemeente rechten (leges) voor individuele diensten aan haar inwoners. De tarieven van deze rechten dienen zo te worden gesteld dat de opbrengsten de kosten niet te boven gaan. De opbrengsten hebben een directe relatie met de kosten voor de dienstverlening (gebonden heffingen) en zijn daarmee maximaal 100% kostendekkend.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kaders, de ontwikkelingen van de verschillende belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor onze inwoners. Verder wordt inzicht gegeven in de kostendekkendheid van een heffing en wordt het kwijtscheldingsbeleid kort toegelicht.

Beleid

Voor 2025 hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd voor het berekenen van de tarieven:

- De lokale heffingen stijgen in principe niet meer dan met het inflatiepercentage. Voor 2025 hanteerden we een inflatiepercentage van 2,8%.
- Bij afvalstoffen- en rioolheffing streven wij naar 100% kostendekkendheid. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead en btw. Het streven naar 100% kostendekkendheid betekende in 2025 een extra stijging van de afvalstoffenheffing.

Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaand een overzicht van de lokale heffingen.

Opbrengsten lokale belastingen, heffingen en retributies (x € 1.000)	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025	Verschil gewijzigde begroting - realisatie
Onroerendezaakbelastingen	11.470	11.638	11.638	12.057	419
Afvalstoffenheffing	3.275	3.351	3.651	3.722	71
Rioolheffing	7.284	7.805	7.805	7.789	-16
Begraafrechten	353	265	265	336	71
Leges Omgevingsvergunning	1.352	1.060	1.175	1.676	501
Reclamebelasting	213	203	203	219	16
Toeristenbelasting	564	538	538	573	35
Secretarieleges	890	501	1.060	927	-133
Marktgelden	56	59	59	58	-1
Totaal	**25.457**	**25.420**	**26.394**	**27.357**	**963**

Ontwikkeling lastendruk

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per gemeente. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor het vergelijk maken we gebruik van de gegevens van de Atlas lokale heffingen van het COELO. We vergelijken de woonlasten van Berkelland met de gemiddelde van de provincie Gelderland. Onder woonlasten wordt verstaan de OZB, riool- en afvalstoffenheffing.

	2022	2023	2024	2025
Huurder 1 persoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	280	285	313	330
Gemiddelde gemeente Berkelland	163	225	232	252
Huurder meerpersoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	375	376	406	431
Gemiddelde gemeente Berkelland	324	346	357	386
Eigenaar-bewoner 1 persoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	834	860	916	966
Gemiddelde gemeente Berkelland	689	846	897	927
Eigenaar-bewoner meerpersoonshuishouden				
Gemiddelde provincie Gelderland	916	940	997	1.055
Gemiddelde gemeente Berkelland	851	967	1.022	1.061

Belastingen

De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten vrij te besteden zijn. Het gaat om de onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting en reclamebelasting. De opbrengsten uit reclamebelasting worden overgedragen aan het ondernemersfonds.

Onroerendezaakbelastingen.
Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente zijn het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belastingen. Sinds 2009 zijn de tarieven van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Dit betekent dat de tarieven mee moeten bewegen met de waardeontwikkeling van de onroerende zaak. Stijgt de waarde dan moeten de tarieven neerwaarts worden bijgesteld om de opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie. Dit voorkomt dat bij waardestijgingen de eigenaren onevenredig worden belast. Bij waardedaling geldt het omgekeerde.

Categorie	Tarief 2024	Tarief 2025
Eigenaar woning	0.1041%	0,1015%
Gebruiker niet woning	0,1809%	0,1735%
Eigenaar niet woning	0,2340%	0,2280%

Voor 2025 komen de opbrengsten uit onroerendezaakbelastingen van € 12.057.000

Toeristenbelasting
Onder de naam ‘toeristenbelasting’ wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding.
Het tarief bedraagt met ingang van 2025 € 1,50 per persoon per nacht.
De opbrengst over 2025 is € 573.000

Reclamebelasting
Onder de naam ‘reclamebelasting’ wordt een directe belasting geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg.
We heffen reclamebelasting als dienstverlening voor de ondernemers van Berkelland. De opbrengsten van de reclamebelasting worden na aftrek van onze kosten overgedragen aan het ondernemersfonds. Vanuit dit fonds kunnen ondernemersactiviteiten financieren.
Over 2025 dragen we € 206.000 over aan het ondernemersfonds.

Bestemmingsheffingen

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen mogen op begrotingsbasis maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten van afvalinzameling en afvalverwijdering te dekken. Wij streven naar 100% kostendekking bij de afvalstoffenheffing. De werkelijke opbrengsten in 2025 zijn lager dan de lasten, waardoor het kostendekkingspercentage op 81% uitkomt. Dit is in lijn met de 1e begrotingswijziging van 2025, waarin besloten is in de periode 2025 tot en met 2027 gefaseerd tot een kostendekkend tarief te komen. In 2025 is € 244.147 onttrokken aan de voorziening afval, omdat de baten voor oud papier achterbleven bij de begroting (€ 130.000) en de lasten richting verenigingen voor inzameling oud papier en gebruik van kraakperswagens hoger uitvielen dan begroot (€ 120.000).
De totale begroting en realisatie bij de afvalstoffenheffing is als volgt:

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld Afval lasten	-4.070.554	-4.219.923	-4.513.876
Taakveld Afval baten	501.280	501.280	586.353
Netto lasten taakveld Afval	**-3.569.274**	**-3.718.643**	**-3.927.523**
Niet toe te rekenen lasten	-55.000	-55.000	36.000
Taakveld Overhead	-120.217	-120.217	-120.217
BTW (compensabel)	-520.220	-520.220	-591.866
Totaal lasten	**-4.264.711**	**-4.414.080**	**-4.603.606**
Opbrengst Afvalstoffenheffing	3.351.363	3.651.363	3.722.483
Dekking	**79%**	**83%**	**81%**
Mutatie egalisatievoorziening	0	193.569	244.147

Hieronder staan de tarieven voor 2024 en 2025.

Maatstaven	2024	2025
Basispakket 140 grijs	142,44	159,84
Basispakket 240 grijs	195,12	219,00
Verzamelcontainers	142,44	159,84

Rioolheffing

De gemeente heeft de zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater en hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij of zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt.
Het uitgangspunt voor de rioolheffing is 100% kostendekkende tarieven op termijn. Op basis van het watertakenplan 2024 t/m 2034. Van 2025 tot en met 2028 gaan we uit van een stijging van € 2,50 per jaar (exclusief inflatiecorrectie) tot een stabiele heffing van € 349 per jaar. Hiermee volgt de rioolheffing de oplopende jaarlijkse kosten en wordt voorkomen dat de bestaande voorziening wordt uitgeput. Daarna kan de rioolheffing een aantal jaren gelijk blijven, om vanaf 2050 weer te stijgen, zodat de verwachte vervangingsinvesteringen kunnen worden bekostigd.
In 2025 zijn de totale lasten lager dan de baten.
Er is € 572.899 minder uitgegeven dan binnengekomen op riolering. Er is een toevoeging begroot van € 460.000. Op specifieke kosten is in 2025 incidenteel minder uitgegeven (€ 130.000). Het bedrag van € 572.899 wordt in de egalisatie voorziening riolering gestort.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld Riolering lasten	-5.617.759	-5.657.198	-5.643.031
Taakveld riolering baten	30.000	30.000	17.680
Netto lasten taakveld riolering	**-5.587.759**	**-5.627.198**	**-5.625.351**
Toe te rekenen lasten	36.000	36.000	36.000
Taakveld Overhead	-543.058	-536.058	-583.483
BTW (compensabel)	-1.175.000	-1.175.000	-1.043.535
Totaal lasten	**-7.269.817**	**-7.302.256**	**-7.216.369**
Opbrengst heffing	7.804.882	7.804.882	7.789.267
Dekking	107%	107%	108%
Mutatie egalisatievoorziening	-535.065	458.626	573

Hieronder staan de tarieven voor 2025.

Maatstaven	2024	2025
Eigenarendeel	217,52	226,08
0 m³ - 1000 m³ bedrag per m³	1,32	1,36
1001 m³ - 2500 m³ bedrag per m³	1,26	1,30
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	1,14	1,17
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	0,67	0,69
Maximum	60.000	60.000

Retributies/rechten

Een retributie kan alleen worden geheven voor het gebruik van bezittingen, werken of inrichtingen van de gemeente, bv. begraafrechten en marktgelden, en het verlenen van diensten. De verwachte opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten die met het gebruik of de dienstverlening verbonden zijn.

Begraafrechten

Begraafrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel voor wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. De baten en lasten zijn hieronder opgenomen.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Taakveld begraafplaatsen lasten	-334.399	-346.585	-337.351
Taakveld Overhead	-95.200	-95.200	-95.200
Nettolasten taakveld begraafplaatsen	**-429.599**	**-441.785**	**-432.551**
Opbrengsten begraafrechten	265.000	265.000	336.208
Taakveld begraafplaatsen baten	6.240	6.240	6.507
Totaal baten	**271.240**	**271.240**	**342.715**
Dekking	**63%**	**61%**	**79%**

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening gemeente Berkelland en voor het genot van de diensten die in verband daarmee worden verleend.

	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie
Markten lasten	-44.885	-46.120	-63.198
Markten opbrengsten	3.400	3.510	3.634
Nettolasten Markten	-41.485	-42.610	-59.564
Toe te rekenen lasten	-1.285	-1.285	-1.285
Taakveld overhead	-24.300	-24.300	-24.771
Btw (compensabel)	-6.540	-6.540	-6.540
Totaal lasten	-73.610	-74.735	-92.160
Opbrengsten marktgelden	58.800	58.800	57.606
Dekking	80%	79%	63%

Leges

De gemeente heft leges voor het verlenen van diensten die in het individuele belang van de aanvrager van de dienst zijn. De leges dekken de kosten van de dienstverlening.
Voor bepaalde diensten zijn door het Rijk maximumtarieven vastgesteld, bv. rijbewijzen, reisdocumenten.

Hoofdstuk	Onderwerp	Taakveld	Werkelijke lasten	Werkelijke baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening				
1	Burgerlijke stand	Burgerzaken	-86.034	90.842	106%
2	Reisdocumenten	Burgerzaken	-882.326	638.444	72%
3	Rijbewijzen	Burgerzaken	-356.031	183.233	51%
4	Verstrekkingen uit Basis Registratie Personen	Burgerzaken	-58.160	46.649	80%
5	Verstrekkingen uit Kiezersregister	Burgerzaken			
6	Verstrekkingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens	Burgerzaken			
7	Bestuursstukken				
8	Vastgoedinformatie	Burgerzaken	-24.675	40.353	164%
9 t/m 19	Diversen	Openbare orde en Veiligheid	-16.256	6.120	38%
	Subtotaal		-1.423.482	1.005.641	71%
Titel 2	Omgevingsvergunning	Wonen en bouwen	-4.868.703	1.676.464	34%
Titel 3	Dienstverlening		-11.239	18.994	169%
Totaal			**-6.303.424**	**2.701.099**	**43%**

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
a. OZB;
b. Reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing);
c. Rioolheffing.
Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100% kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Weerstandsvermogen

Wat speelt er?

De samenleving is in beweging. Dat betekent ook dat er ontwikkelingen komen waar nu nog geen rekening mee wordt gehouden. Bijvoorbeeld ontwikkelingen in de economie hebben invloed op burgers en bedrijven en dit gaat ook gevolgen hebben voor onze bedrijfsvoering die we nu nog niet volledig overzien. De plannen van het nieuwe kabinet hebben ook gevolgen voor onze bedrijfsvoering. Het is daarom verstandig om middelen te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel we moeten reserveren relateren we aan de risico's die we lopen. We reserveren in ieder geval een bedrag 2 keer zo groot als de gewogen risico's die we inventariseren. Alleen het inventariseren van de risico's helpt al bij het inspelen op de mogelijke gevolgen. We letten meer op de risico's en proberen eerder te anticiperen. Overigens is het voorkomen van risicovolle activiteiten geen doel op zich. Grondexploitatie wordt bijvoorbeeld gezien als een van de risicovolle activiteiten van gemeenten, maar dit is ook een krachtig instrument om inhoudelijke beleidsdoelen te bereiken en levert regelmatig ook geld op.

Wettelijk kader

Het algemeen wettelijk kader met betrekking tot weerstandsvermogen en risicobeheersing is beschreven in het besluit begroting en verantwoording. Het BBV schrijft voor dat er een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen in de begroting en jaarrekening. In deze paragraaf moet in ieder geval staan:

- Het beleid met betrekking tot de weerstandscapaciteit en de risico's.
- Een inventarisatie van de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- Een aantal verplichte kengetallen en beoordeling van hun onderlinge verhouding.

In onze Nota reserves en voorzieningen 2023 staan nog nadere kaders.

Inventarisatie risico's

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we zeer omvangrijke overzichten maken van alle mogelijke risico's. Dat is niet de scope van deze paragraaf, we pretenderen ook niet volledig te zijn. Er zijn altijd risico's die we nog niet onderkennen. De volgende risico's nemen we niet mee:

- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Toelichting op gehanteerde begrippen:

- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de 10 jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 = 10%.
- Financieel effect: de uitkomst van de omvang vermenigvuldigd met de kans. Wanneer de omvang en de kans goed zijn ingeschat zou de optelling de uitkomst in een gemiddeld jaar zijn. Jaren waarin alle of geen van de risico's zich voordoen zijn immers veel onwaarschijnlijker dan een mix van wel en niet.
- De genoemde omvang en kans: inschattingen van verschillende medewerkers van onze organisatie.
- We hebben beperkt feitenmateriaal waarmee we de inschattingen kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het (benodigde) weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang in €	Geschatte kans in %	Financieel effect van het risico in €
Samenwerkingspartijen (GR'en/DVO's)	27.000.000	5	1.350.000
Sociaal domein Jeugdwet	14.000.000	10	1.400.000
Sociaal domein WMO	13.000.000	10	1.300.000
Klimaatveranderingen	5.000.000	10	500.000
Privacy/Datalek	820.000	10	82.000
Uitval ICT	2.000.000	10	200.000
Garantiestelling Laarberg	12.500.000	2	250.000
Overige Garanties	2.200.000	2	44.000
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	P.M.	-	P.M.
Uitstaande leningen (inclusief SVN)	45.000.000	1	450.000
Organisatorische risico's (fouten door mindere continuïteit)	500.000	10	50.000
Planschadeclaims	250.000	10	25.000
Totaal	**122.270.000**		**5.651.000**

Van bovenstaande, in de Programmabegroting 2025 opgenomen, risico's is geen van de risico's manifest geworden. In bescheiden mate is er wel sprake van extra uitgaven op de ODA.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Onze weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve. De gehele algemene reserve van € 28.938.000 is beschikbaar als weerstandscapaciteit en er zijn geen claims op de algemene reserve.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Als we de algemene reserve van € 28.938.000 relateren aan de risico's die we voor 2026 hebben geïnventariseerd van € 6.105.000 dan komt het weerstandsvermogen uit op 4,7. Dit is uitstekend. De algemene reserve is ook (tijdelijke) buffer voor nadelen in algemene zin die op ons afkomen zoals de Rijksbezuinigingen op het Gemeentefonds.

Risicobeheersing

Risicomanagement bestaat niet alleen uit het inventariseren van risico's. Het gaat juist ook om het in kaart brengen van maatregelen die leiden tot het voorkomen en/of beter beheersen van risico's. Risico's van Rijksbeleid met structurele negatieve financiële consequenties kunnen we niet beheersen met weerstandsvermogen. Dit is niet anders dan voorgaande jaren.

Kengetallen financiële positie

Sinds de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening.
Hierna lichten we de 6 verplicht in deze paragraaf op te nemen financiële kengetallen kort toe.

1. Netto schuldenquote
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
   Als we geld uitlenen levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee zijn we in ieder geval al in staat een gedeelte van de schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan het geld misschien niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de netto schuldenquote.

3. Solvabiliteitsratio
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.
4. Structurele exploitatieruimte
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij zowel de begroting als de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoudt tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt heffen we minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan heffen we meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

We zien dat de investeringswensen voor de komende jaren leiden tot een verslechtering van de financiële positie. Het doen van investeringen vraagt dat we meer geld lenen. Dit gaat ten koste van de solvabiliteit.

Kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Netto schuldenquote	32,81%	55,10%	27,94%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	10,04%	23,80%	6,54%
Solvabiliteitsratio	53,39%	42,83%	55,07%
Structurele exploitatieruimte	3,72%	2,31%	3,60%
Grondexploitatie	1,05%	1,58%	0,69%
Belastingcapaciteit	98,87%	100,29%	102,54%

Verbonden partijen

Samenwerkingspartijen

'Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten'.

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.
Bij verbonden partijen gaat het om publiekrechtelijke en privaatrechtelijke organisaties. Publiekrechtelijke organisaties zijn gemeenschappelijke regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Privaatrechtelijke organisaties zijn bv. een NV, BV of stichting.
De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

Bedragen x € 1.000	Eigen Vermogen 1-1	Eigen Vermogen 31-12	Vreemd Vermogen 1-1	Vreemd Vermogen 31-12	Bijdrage	Resultaat
Gemeenschappelijke regelingen						
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	106	76	600	510	296	
GGD Noord-Oost Gelderland	2.656	3.182	8.787	13.266	997	
Omgevingsdienst Achterhoek	-134	500	2.878	2.609	2.141	
8RHK ambassadeurs	6.229	6.591	787	263	328	
Fijnder	3.666	3.456	10.198	10.447	20.867	
Stadsbank Oost Nederland	1.349	1.369	15.215	11.396	330	
Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland	17.324	18.990	70.214	26.019	2.912	
Vennootschap/Coöperaties						
BNG NV	4.615.000	4.721.000	107.459.000	110.819.000	0	
Alliander NV	4.570.000	4.749.000	6.106.000	6.877.000	0	
Vitens NV	649.500	677.700	1.446.600	1.559.700	0	
Twence Holding BV	175.964	169.261	163.228	162.475	0	
Twente Milieu	12.064	13.518	27.356	33.051	0	
Gebiedsonderneming Laarberg BV	66	46	53	106	0	
Gebiedsonderneming Laarberg CV	1.265	843	14.850	13.282	0	
AGEM Gemeentelijke Energie BV						
Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.	212	230	1.390	1.669	0	
Leisurelands BV (2022)	79.651	77.432	15.651	15.023	0	
Overige verbonden partijen						
Euregio	2.540	2.540	39.553	55.257	0	

Speerpunten

Gemeenschappelijke regelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

8RHK ambassadeurs, Doetinchem.

Doelstelling en belang:
Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten en het effectief en efficiënt organiseren van bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek.
Regio Achterhoek adviseert Board, Thematafels en Raad over de lobby, communicatie en subsidies.
Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur.
Smart werken en innovatie: Wethouder J. van der Noordt
Onderwijs en arbeidsmarkt: Wethouder H.A. Leliveld
Mobiliteit en bereikbaarheid: Wethouder H.A. Leliveld
Wonen en vastgoed: Wethouder A.K. van Gijssel
Circulaire economie en energietransitie: Wethouder J. van der Noordt
De gezondste regio: Wethouder W.A. Wormgoor
Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude-IJsselstreek en Winterswijk.
Programma:
De regio Achterhoek levert een bijdrage aan meerdere programma's.
Ontwikkelingen:
Het kompas voor de Achterhoeksamenwerking is de Achterhoek Visie 2030, Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit. De Regio wil groeien in kwaliteit van leven en wonen, en wil de economische kracht van de regio versterken door groei van de arbeidsproductiviteit en economische toegevoegde waarde. De Regio behartigt de gezamenlijke belangen van overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij provincie, Rijk en EU. De inhoudelijke keuzes voor de regionale lobby komen vanuit de nieuwe samenwerkingsstructuur.
Risico's:
Financiële risico's zijn beperkt. Weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

GGD Noord- en Oost Gelderland, Apeldoorn.

Doelstelling en belang:
GGD NOG voert de Wet publieke gezondheid uit namens 22 colleges van B&W. Publieke gezondheid gaat over het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Harderwijk, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.

Programma:
De GGD NOG levert een bijdrage aan de programma's 'Een toekomstbestendig Sociaal domein' en 'Sport en cultuur bewegen je!'.

Ontwikkelingen:

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit (indicator)

De werkelijke uitgaven verschillen minder dan 5% met de begroting.
Geld (indicator)

Fijnder, Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Fijnder heeft als taak de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van de sociale zekerheid voor de gemeente en richt zich op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Programma:
Fijnder levert een bijdrage aan programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:
Samen met Fijnder en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag. Voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt zorgen we voor een doorgaande ontwikkellijn, waarin deze groep integraal ondersteund wordt.
Daarnaast werken we in 2021 verder aan 'Samen aan het stuur, één uitvoeringsorganisatie werk en inkomen voor het sociaal domein'. In deze bestuursopdracht aan Fijnder positioneren we deze als tweedelijns organisatie, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de integrale toegang en regie op de dienstverlening aan onze inwoners.

Risico's:

Kwaliteit (indicator)

Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.
Geld (indicator)

Stadsbank Oost Nederland, Enschede.

Doelstelling en belang:
De Stadsbank Oost Nederland (SON) levert bijzondere financiële dienstverlening aan consumenten.
SON ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. Tenslotte voorziet de bank op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk,

Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden

Programma:
De SON levert een bijdrage aan het programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:
Het afgelopen jaar heeft de Stadsbank, vanuit de positie van uitvoeringsorganisatie, initiatieven opgestart om tot een modernisering van de schuldhulpverlening te komen onder andere met betrekking tot de buddy-app, collectief schuldregelen, inzet van het instrument saneringskredieten en een kleine pilot met automatische incasso. Deze ambitie wordt in de komende jaren voortgezet.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.
Kwaliteit (indicator)

Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.
Geld (indicator)

Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland, Apeldoorn.

Doelstelling en belang:
Samen met vele stakeholders zorgt de VNOG voor de kwaliteit en efficiency van de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude-IJsselstreek, Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen

Programma:
De VNOG draagt bij aan het programma Veiligheid.

Ontwikkelingen:
De verdere implementatie van de in 2020 vastgestelde toekomstvisie.

Risico's:
Financiële risico's zijn beperkt. De weerstandscapaciteit is voldoende. Eventuele tekorten in de exploitatie dienen door de deelnemende gemeentes te worden aangevuld.
Kwaliteit (indicator)

In 2025 hebben we wederom gezien dat we altijd voorbereid moeten zijn op een mogelijke crisis. Dit kan een landelijke crisis zijn, maar ook bijvoorbeeld een incident bij een fabriek met grote impact op de samenleving. We zorgen dat er binnen het gemeentehuis een groep ambtenaren voldoende opgeleid en getraind is om te kunnen helpen bij een landelijke of lokale crisis.
Geld (indicator)

Omgevingsdienst Achterhoek, Bronckhorst.

Doelstelling en belang:
De Omgevingsdienst Achterhoek heeft als taak het verstrekken van omgevingsvergunningen en

zien erop toe dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst Achterhoek over verschillende (milieu)onderwerpen zoals bodem, geluid en externe veiligheid.
Het belang van de partners van de Omgevingsdienst Achterhoek is tevens een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.

Programma:
De Omgevingsdienst Achterhoek is één van de samenwerkingspartijen en draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Ontwikkelingen:
In het kader van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) heeft de ODA een plan van aanpak opgesteld om in 2026 te voldoen aan het robuustheidscriteria en een zestal kritische prestatie indicatoren (kpi's). Het plan is ingediend bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De beoordeling volgt in september van dit jaar.
Andere ontwikkelingen zijn de implementatie van de Omgevingswet die gevolgen heeft op de werkprocessen en de normering van de producten en diensten die de ODA aan ons levert. Evenals de doorontwikkeling van de risicogerichte aanpak van milieutaken om deze in overeenstemming te brengen met de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Risico's:
Geen.
Kwaliteit (indicator)
Het Algemeen Bestuur van Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) heeft op 10 september 2025 besloten om samen met Omgevingsdienst Veluwe (OD Veluwe) toe te werken naar één robuuste omgevingsdienst. Op 17 december 2025 hebben beide besturen de intentieverklaring getekend. Op dit moment wordt gewerkt aan een nulmeting en het uitwerken van het meerjarenplan.
Geld (indicator)
Uit de voorlopige afrekening 2025 van de ODA blijkt dat onze bijdrage ongeveer € 400.000 hoger uit valt dan begroot. Zoals we in de perspectiefnota 2026 al meldden is een deel van de oorzaak dat wij structureel om meer advies, ondersteuning op VTH-taken en op het gebied van ruimtelijke ordening (specialistische adviezen) vragen dan vooraf wordt begroot. Ook de inhoudelijke ontwikkelingen zorgen voor meerwerk bij de ODA, bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet die ervoor gezorgd heeft dat de medewerkers van de ODA meer handeling moeten verrichten voor ingediende meldingen, vergunningen en het toezicht en handhaving hierop. Andere ontwikkelingen die voor meerwerk zorgen zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen (kortweg ZZS) bijvoorbeeld PFAS, de Kaderrichtlijn Water, Stikstof en energiebesparing. Door de groei van taken/werkzaamheden groeit ook het aantal medewerkers van de ODA waardoor de kosten voor bedrijfsvoering groter worden. Daarnaast heeft de ODA over 2025 een negatief resultaat. De gemeente Berkelland draagt € 102.000 van dit resultaat.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL), Doetinchem.

Doelstelling en belang:
- Het beheer en aan publiek openstellen van de historische archieven van de deelnemende gemeenten op basis van Archiefwet 1995.
- Uitvoering taken en activiteiten Stichting Staring Instituut.
- Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op de Archiefwet en het Archiefbesluit).

- Een groter en breder publiek voor erfgoed en streekcultuur aanspreken.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:
Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Programma:
Het ECAL levert een bijdrage aan het programma “Sport en cultuur bewegen je!”

Ontwikkelingen:
Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In de komende periode wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Risico’s:
De financiële risico’s zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.

Kwaliteit (indicator)

ECAL is een Gemeenschappelijke Regeling van acht Achterhoekse/Liemerse gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Met de in stand houding van ECAL voldoen wij als gemeente aan de wettelijke verplichting, zie Archiefwet.

Geld (indicator)

Speerpunten

Overige verbonden partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

Euregio.

Doelstelling en belang:
De Euregio heeft als doel onze euregionale metropoolregio tot een samenhangend en samenwerkend verzorgingsgebied ontwikkelen dat door haar inwoners ook als zodanig wordt ervaren. Website: www.euregio.nl

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
EUREGIO-Raad: burgemeester J. van Oostrum, raadslid J. Zappeij
Commissie Mozer: burgemeester J. van Oostrum, raadslid J. Zappeij
Commissie Economie en Arbeidsmarkt: wethouder H.A. Leliveld
Commissie Duurzame en ruimtelijk ontwikkeling: burgemeester J. van Oostrum

Deelnemers:
In Nedersaksen omvat het EUREGIO-gebied de Landkreis Grafschaft Bentheim, de Landkreis Osnabrück, de Stadt Osnabrück en de gemeenten Emsbüren, Salzbergen en Spelle (Landkreis Emsland). In Noordrijn-Westfalen horen de Stadt Münster en alle Kreise van het Münsterland (Borken, Coesfeld, Steinfurt, Kreis Warendorf) bij de EUREGIO.
In Nederland maken de Regio Achterhoek (Gelderland) en de Regio Twente, de gemeenten Ommen en Hardenberg (Overijssel) en de gemeente Coevorden (Drenthe) deel uit van het EUREGIO-gebied.
De EUREGIO telt 129 lidgemeenten – 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde.

Ontwikkelingen:
De visie 2030 is geactualiseerd. De voorbereidingen voor de financieringsperiode van INTERREG VI (subsidieprogramma dat is gericht op de ontwikkeling van deze grensregio) zijn afgerond.
Financieel:
De bijdrage bedraagt € 0,29 per inwoner (ca. € 13.000).
Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt.
Kwaliteit (indicator)
Geld (indicator)

Speerpunten

Stichtingen en verenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

P10.

Doelstelling en belang:
De P10 is het netwerk van grote plattelandsgemeenten. De 34 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veelal dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten, zoals de leefbaarheid en vitaliteit op peil houden. In P10-verband brengen wij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder A. van Gijssel zit in het Algemeen Bestuur van de P-10. Burgemeester J. van Oostrum is plaatsvervangend lid.

Deelnemers:
De 34 grootste plattelandsgemeenten van Nederland.

Programma:
De P10 levert een bijdrage aan meerdere programma's.

Ontwikkelingen:
De Strategische Visie 2023-2026 is vastgesteld, daarnaast is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is dynamisch. Tevens is een Agenda Platteland opgesteld. Sinds 2023 neemt de burgemeester van Hof van Twente de organisatie van de P10 op zich. 34 plattelandsgemeenten zijn inmiddels lid geworden van de P10! Daarmee is de P10 uitgegroeid tot een samenwerkingsverband waarmee Den Haag graag aan tafel zit. De stem van het platteland wordt gehoord!
Financieel:
De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 7.500.

Risico's:
De financiële risico's zijn beperkt.
Kwaliteit (indicator)
Geld (indicator)

Speerpunten

Vennootschappen en coöperaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Agem Gemeentelijke Energie B.V..

Doelstelling en belang:
De Agem Gemeentelijke Energie is de energieleverancier (gas en elektra) voor de bedrijfsvoering van Berkelland. Ze levert een bijdrage aan de energietransitie waarbij het streven is alle energie die wij verbruiken, zelf duurzaam op te wekken.
De 8 Achterhoekse gemeenten zijn de aandeelhouders. De gemeente bezit 38 aandelen en heeft een belang van 12,5%.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.

Programma:
Het belang levert via haar ambities een bijdrage aan programma Nieuwe Energie. Daarnaast is het de energieleverancier voor onze bedrijfsvoering.

Risico's:
Het investeren in projecten voor de opwek van duurzame energie kent de in de markt gangbare bedrijfseconomische risico's. Agem Gemeentelijke Energie heeft een investering gedaan in zonnepark Braamt. Voor investeringen dient een aandeelhoudersbesluit te worden genomen.
Kwaliteit (indicator)

De Agem Gemeentelijke Energie BV heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen, via de gemeentelijke energievoorziening. De gemeente is aandeelhouder van AGE BV. Alle aandeelhouders hebben evenveel stemrecht.
Geld (indicator)

Alliander N.V., Arnhem.

Doelstelling en belang:
Alliander is een netwerkbedrijf en zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening (gas en elektra). De gemeente heeft met een aantal van 633.991 aandelen een belang van 0,46%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.
De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neem deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit (indicator)

Er hebben zich dit jaar geen bijzonderheden voorgedaan bij Alliander.

Geld (indicator)

Alliander keerde in 2025 € 43.000 meer dividend uit dan verwacht.

BNG Bank N.V., Den Haag.

Doelstelling en belang:
Het behoud van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders. De gemeente heeft met een aantal van 305.877 aandelen een belang van 0,55%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: wethouder H. van der Noordt.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

De BNG keerde in 2025 € 168.000 meer dividend uit dan verwacht.

Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.

Doelstelling en belang:
De Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A. levert een bijdrage aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen. De coöperatie is 100% eigenaar van het regionale energieloket: Energieloket Achterhoek B.V..
De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van leden: Wethouder H van der Noordt; afgevaardigde ledenvergadering. Wethouder H. van der Noordt is daarnaast voorzitter van de coöperatie.

Programma:
Het belang levert een bijdrage aan programma Nieuwe Energie.

Risico's:
Op dit moment zijn er geen voornemens voor investeringen. Voor eventuele toekomstige investeringen dient een gemeentelijk besluit te worden genomen.

Kwaliteit (indicator)

De Agem heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen. De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht. Deze coöperatie heeft een naamswijziging ondergaan en heet Coöperatie Energieloket Achterhoek UA. De Coöperatie is eigenaar van Energieloket Achterhoek BV.

Geld (indicator)

Gebiedsonderneming Laarberg B.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Gebiedsonderneming Laarberg B.V. treedt op als beherend vennoot van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het geplaatste aandelenkapitaal bestaat uit 180 aandelen van € 100 nominaal, totaal € 18.000. De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen beide voor 50% deel in de besloten vennootschap.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt.

Deelnemers:
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen ieder voor 50% deel in de vennootschap. De gemeente Oost Gelre is hierbij als grondgebied gemeente verantwoordelijk voor de ruimtelijke procedures.

Programma:
Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma ‘Werken en Leren’.

Ontwikkelingen:
De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Medio 2024 is nog circa 37 ha terrein uitgeefbaar, waarvan al circa 6 ha is gereserveerd. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader. Daarin is verwoord dat voor Laarberg een uitbreidingsambitie voor de langere termijn geldt van 30-35 ha.

Risico’s:
De financiële risico’s zijn beperkt door het lage ingebrachte kapitaal.
Kwaliteit (indicator)

De grondexploitatie van het bedrijventerrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties [RPW] als provinciaal kader.
Geld (indicator)

De jaarrekening van de BV is op 30 juni 2025 vastgesteld. Er is een beperkt verlies verantwoord als aandeel in het verlies van de deelneming Gebiedsonderneming Laarberg CV. Het aandeel van gemeente Berkelland in het vermogen van de BV is per eind 2024 50% van € 46.205. Beide aandeelhoudende gemeenten staan voor € 12,50 miljoen garant jegens de financier van de onderneming. De geactualiseerde grondexploitatie- en liquiditeitsbegroting laat een positief eindresultaat zien. Het aanbod uitgeefbare bedrijfskavels neemt af. De onderneming onderzoekt in lijn met het RPW de haalbaarheid van uitbreiding van het regionale terrein.

Gebiedsonderneming Laarberg C.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:
Gebiedsonderneming Laarberg C.V. is een commanditaire vennootschap, waarvan Gebiedsonderneming Laarberg B.V. de beherend vennoot is. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg.
Het ondernemingsvermogen is ingebracht door beide commanditaire vennoten, de gemeenten Oost Gelre en Berkelland, en hebben beide een belang van € 1 in dit vermogen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Vergadering van Vennoten; Wethouder H. van der Noordt.

Deelnemers:
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap.
Programma:
Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma 'Werken en Leren'.

Ontwikkelingen:
Zie hiervoor de toelichting bij Gebiedsonderneming Laarberg B.V.
Kwaliteit (indicator)

Beide gemeenten staan voor € 12,5 miljoen garant jegens de BNG uit hoofde van de aangetrokken financiering door de B.V./C.V..
De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap.

De grondexploitatie van het bedrijfsterrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.
Geld (indicator)

De jaarrekening 2024 van de CV is op 30 juni 2025 vastgesteld. Er is over 2024 een verlies verantwoord van € 422.807, met name als gevolg van een correctie op eerder verantwoorde tussentijdse winsten. Het aandeel van gemeente Berkelland in het vermogen van de CV is per eind 2024 € 404.409. De geactualiseerde grondexploitatie- en liquiditeitsbegroting laat een positief eindresultaat zien. Het aanbod uitgeefbare bedrijfskavels neemt af. De onderneming onderzoekt in lijn met het RPW de haalbaarheid van uitbreiding van het regionale terrein.

Twence B.V., Hengelo.

Doelstelling en belang:
Twence is een afvalverwerker die uit afval energie haalt nadat het afval van herbruikbare materialen is ontdaan. Twence draagt daarmee bij aan duurzaamheid. De gemeente heeft met een aantal van 45.251 aandelen een belang van 5,33%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit (indicator)

In 2021 is AVR een juridische procedure gestart tegen Twence en naar aandeelhouders over de verwerkingsovereenkomst van huishoudelijk afval. Deze procedure is nog niet afgerond.
Geld (indicator)

Twence keerde over 2024 € 35.000 meer dividend uit dan verwacht (vanwege uittreden AOT-gemeenten).

Twente Milieu

Doelstelling en belang:
Twente Milieu ontzorgt op het gebied van afval en voert veel taken uit in het beheer van de openbare ruimte. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de afhandeling van vragen van inwoners en

de inzet van communicatie en voorlichting. Daarnaast geeft Twente Milieu advies over gemeentelijk beleid en leveren wij een bijdrage aan het milieubewustzijn en de duurzaamheidsdoelstellingen in de regio.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:
De lasten van de deelname in Twente Milieu zijn onderdeel van het programma Onze aantrekkelijke leefomgeving.

Risico's:
Geen bijzondere risico's.
Kwaliteit (indicator)
In 2025 is de inzameling van het huishoudelijk afval ondergebracht bij Twente Milieu (voorheen was dat Ter Horst uit Varsseveld). Wij hebben alle restafval- en GFT-containers laten vervangen en voorzien van een (registartie)chip. De PMD-containers zijn alleen gechipt.
De verdeling van de aandelen is in 2025 iets aangepast. Wij hadden in verhouding 20 aandelen teveel. Deze hebben we in 2025 verkocht aan gemeenten die relatief te weinig aandelen hadden. Hierdoor is ons belang gedaald naar 8,2%.
Geld (indicator)
Huishoudens zetten de grijze-, groene en oranje container vaker aan de weg dan vooraf is ingeschat. Dit geldt ook voor klein chemisch afval en grof tuinafval waardoor de inzamelkosten voor Twente Milieu hoger zijn dan vooraf begroot.

Vitens N.V., Zwolle.

Doelstelling en belang:
Vitens is een waterleidingbedrijf dat zorg draagt voor de drinkwatervoorziening. De gemeente heeft met een aantal van 24.034 aandelen een belang van 0,42%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.
De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Vitens. Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neem deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Vitens.

Programma:
Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:
Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.
Kwaliteit (indicator)
Geld (indicator)
Vitens keerde in 2025 zoals verwacht geen dividend uit.

Leisurelands B.V., Arnhem

Doelstelling en belang:
Sinds de liquidatie van het Recreatieschap Achterhoek Liemers is de gemeente

Berkelland aandeelhouder van Leisurelands BV.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:
Wethouder H.A. Leliveld is naast de vertegenwoordiger van
de gemeente Berkelland ook gemachtigd namens de overige acht Achterhoekse POHO-VE (portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie) gemeenten (Aalten, Bronckhorst, Oost Gelre, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Lochem, Winterswijk en Zutphen).

Programma: Vitaal platteland.

Risico's:
Kwaliteit (indicator)

Geld (indicator)

Financiering

Financiering

'Geld lenen kost geld!'

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het treasurybeleid en de wijze waarop dit in de begroting is opgenomen. De financieringsparagraaf geeft daarnaast inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop de rente aan grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.
Het gemeentelijke treasurybeleid is opgenomen in de financiële verordening 2025 en het treasurystatuut 2018.

Ontwikkelingen

Renteontwikkeling
Een belangrijk onderdeel voor de randvoorwaarden van het treasurybeleid is de renteontwikkeling. De korte rente is in 2025 gedaald. De rente die we bij het Rijk ontvangen was begin 2025 2,92 % en aan het eind van het jaar 2,926%. In het 2e deel van 2025 hadden we een ruimere liquiditeitspositie bij het Rijk. Dit leverde ondanks een dalende rente toch een mooie rentebate op. De rente op de kapitaalmarkt is in 2025 gestegen. We hebben in 2025 geen nieuwe langjarige leningen aangetrokken

Ontwikkeling	3 maands euribor	10 jaars rente
1-1-2025	2,736 %	2,106%
31-12-2025	2,599%	2,998%

Liquiditeitsontwikkeling
Onze liquiditeitspositie is verbeterd gedurende 2025. Het 1e deel van het jaar zijn er nog kasgeldleningen aangetrokken. Dit was in het 2e deel van 2025 niet meer nodig. Ondanks dat de BNG Bank besloot de hybride lening niet af te lossen is het niet nodig geweest financiering aan te trekken in 2025.

Risicobeheer

Omschrijving (toelichting)
In het treasurystatuut staat dat de financieringsfunctie dient tot het beschermen tegen ongewenste financiële risico’s zoals renterisico’s, koersrisico’s, kredietrisico’s, liquiditeitsrisico’s en valutarisico’s. Hierna wordt aangegeven in welke mate deze risico’s zich voordoen en op welke wijze deze risico’s worden beheerst.

Kasgeldlimiet
Met de kasgeldlimiet wordt een beperking opgelegd aan de omvang van de netto vlottende schuld. Deze bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor 2025 is dat 12,5 miljoen (€ 146.784.744 x 8,5%). In het 1e deel van 2025 zijn er nog kasgeldleningen aangetrokken. In de 2e helft van 2025 was dat niet meer nodig. Hierdoor bleven we ruim onder de kasgeldlimiet.

Excel-tabel

Omvang begroting op 1 januari 2025 146.785

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1 Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedragen	12.477	12.477	12.477	12.477
2 Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	1.667	5.000		
Schuld in rekening courant	64	2	5	104
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende schuld	**1.731**	**5.002**	**5**	**104**
3 Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	5	5	9	6
Tegoeden in rekening-courant	4393	13448	17291	18610
Overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende middelen	**4.398**	**13.453**	**17.300**	**18.616**
4 Toets kasgeldlimiet				
Totale netto vlottende schuld (2-3)	-2.667	-8.451	-17.295	-18.512
Toegestane kasgeldlimiet	12.477	12.477	12.477	12.477
Ruimte (+)/Overschrijding (-) (1-4)	**15.144**	**20.928**	**29.772**	**30.989**

Renterisico

Voor het renterisicobeheer worden de normen gehanteerd conform de Wet FIDO. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningenportefeuille te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rente fluctuaties.
De renterisiconorm bepaalt het maximum aan leningen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer die geherfinancierd moeten worden of waarvan de rente herzien moet worden. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. De ontwikkeling van de renterisiconorm is in onderstaand overzicht weergegeven.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2025
1	Renteherzieningen	
2	Aflossingen	2.648
3	Renterisico (1+2)	2.648
4	Renterisiconorm	29.375
5	**Ruimte onder risiconorm (+) of overschrijding risiconorm (-)**	**26.727**
4a	Begrotingstotaal	146.875
4b	Percentage regeling	20
4 = 4a x 4b/100	Renterisiconorm	29.375

Er blijft voldoende ruimte onder de risiconorm.

Koersrisico's

Koersrisico’s worden gelopen op deelneming door daling van de waarde van de aandelen. Ultimo 2025 bezat de gemeente aandelen in de volgende partijen:
Twence, Agem, BNG Bank, Alliander, de Laarberg, Vitens, Leisurelands en Twente Milieu.
De koersrisico’s op deze deelnemingen worden laag ingeschat.

Kredietrisico's

Kredietrisico’s worden gelopen bij het uitzetten van overtollige middelen en het verstrekken van leningen en garantstellingen. Kredietrisico’s worden beperkt door de eisen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) stelt en door de specifieke eisen die de gemeente stelt aan de partij waaraan middelen worden verstrekt.
Eventuele tijdelijke overtollige kasmiddelen zullen worden uitgezet conform de wettelijke kaders voor het schatkistbankieren.
Hieronder een overzicht van de verwachte stand van de verstrekte leningen in 2025.

Overzicht verstrekte leningen bedragen x € 1.000	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	6.363	6.233
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	72	72
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	3.401	3.019
Leningen aan deelnemingen	22.970	22.970
Leningen aan overige verbonden partijen	8.213	8.679
Overige langlopende leningen	4.060	3.761
Leningen aan openbare lichamen	537	704
Totaal	**45.616**	**45.438**

Liquiditeitsrisico's
De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op de liquiditeitsplanning.
Valutarisico's
Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Rentelasten en baten

Rentelasten
De rentelasten in de begroting zijn gebaseerd op de langlopende leningen en geraamde financieringsbehoefte. De financieringsbehoefte wordt bepaald door de ontwikkeling van de reguliere exploitatie, het investeringsplan en de mutaties op de grondexploitatie. De lange werkelijke rentelasten in 2025 waren € 1.135.716. Hieronder de stand van de lening portefeuille begin en eind 2025.

Lening (x € 1.000)	Looptijd	Rente %	Saldo 1-1-2025	Aflossing	Opname	Saldo 31-12-2025
BNG Bank	25 jaar lineair	2.99 %	36.262	1.648		34.614
BNG Bank	10 jaar lineair	-0.05 %	6.000	1.000		5.000
BNG Bank	5 jaar fixed	0.5 %	10.000			10.000
Totaal			**52.262**	**2.648**	**0**	**49.614**

Rentebaten
De rentebaten betreffen o.a. de inkomsten uit:
- rente lang verstrekt geld: € 1.162.089
- rente kort verstrekt geld: € 305.606
- personeelshypotheken: € 39.614

Doorberekende rente/renteresultaat
In de begroting wordt rente doorberekend aan de grondexploitatie en aan taakvelden. Er wordt uitgegaan van totaalfinanciering. Dit houdt in dat aangetrokken leningen betrekking hebben op alle activiteiten van de gemeente. De wijze waarop er wordt doorberekend is als volgt:
Grondexploitatie
Voor de renteformule resulteert dat in een vereenvoudiging, te weten voor de rentetoerekening aan grondexploitaties dient gebruik te worden gemaakt van de reguliere omslagrente of de specifieke rente van de projectfinanciering indien daar sprake van is. Bij de omslagrente volgens de notitie Rente behoren rentelasten over het eigen vermogen tot de mogelijkheid. Voor 2025 is deze 0 %.
Taakvelden
Aan taakvelden wordt rente toegerekend op basis van een omslagpercentage.
Het begrote omslagpercentage wordt berekend door de totale begrote rentelasten te delen door het begrote saldo van de investering op 1 januari van het begrotingsjaar. Indien de afwijking bij realisatie tussen de werkelijke rentelasten en de voor gecalculeerde toegerekende rentelasten groter is dan 25% moet er gecorrigeerd worden. Voor 2025 rekenen we met 0 %.
Renteresultaat
Het renteresultaat geeft het saldo weer van rentelasten en toegerekende rente aan taakvelden. Het renteresultaat maakt onderdeel uit van de algemene dekkingsmiddelen.

Schema rentetoerekening begroting	2025
Externe rente korte en lange financiering	1.177.648
Externe rentebaten	1.507.310
Saldo rentelasten en rentebaten	-329.662
Toerekening bijzondere rentes:	
Rente grondexploitatie	0
Rentebaten projectfinanciering	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
Saldo door te rekenen externe rente	-329.662
Rente eigen vermogen	0
Rente voorzieningen	0
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	-329.662
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	0
Renteresultaat op taakveld Treasury	**-329.662**

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

'We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen'

Inleiding

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen. Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Investeringen met een waarde van minder dan € 20.000 worden niet geactiveerd maar komen direct ten laste van de exploitatie.
Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt zoveel mogelijk in samenhang uitgevoerd in integrale projecten, bijvoorbeeld bij wegen en riolering.
Wij streven naar een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen. In deze paragraaf geven we een indicatie over de staat van onderhoud en welke middelen voor het onderhoud in de begroting zijn opgenomen.
Daarbij gaan wij uit van:

- Een rioolstelsel dat wordt beheerd overeenkomstig het watertakenplan.
- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens het scenario 'overwegend laag'.
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget.
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen.

Riolering en water

In het watertakenplan is de inrichting en het beheer van de afvalwaterketen (riolering en zuivering) en het watersysteem beschreven. Met het watertakenplan geven wij invulling aan de planverplichting uit de Wet milieubeheer. Met de inhoud van dit plan wordt de basis gelegd voor de zorgplichten van de gemeente en de zorgplichten van het waterschap. Naast onze zorgplichten spelen wij met dit watertakenplan in op het veranderende klimaat, de duurzaamheidsopgaven en technologische ontwikkelingen. Zo kunnen we ook in de toekomst een veilig en goed functionerende afvalwaterketen en watersysteem waarborgen.

Kerncijfers

- 298 kilometer vrij verval riool
- 688 kilometer persleiding (inclusief aansluitleidingen)
- 86 gemalen, 6 bergbezinkvoorzieningen en 1.973 drukriool installaties
- 8.000 inspectieputten
- 16.750 kolken en 2,3 kilometer lijngoten

Beleid/kaders

- Watervisie Berkelland 2030 (is samenwerking met het waterschap opgesteld)
- Watertakenplan
- Beheerplan riolering

- Regenwaterstructuurplan

  Huidige staat en ontwikkelingen
  Binnen taakveld riolering kennen wij alleen onderhoudsniveau 'goed', anders kunnen er gevolgen voor de volksgezondheid ontstaan. Met het watertakenplan is een stap gemaakt in het toepassen van risicogestuurd beheer. Bij risicogestuurd beheer wordt afgestapt van een louter cyclisch beheer. Wij reinigen, inspecteren, renoveren of vervangen dan niet meer alleen omdat het zoveel jaar geleden is gedaan, maar kijken naar de technische kwaliteit en noodzaak tot vervanging. Bij de planning van de uitvoering van rioolvervanging/onderhoud wordt integraal afgestemd met de wegbeheerders.

  Financiën
  In de paragraaf lokale heffingen wordt een totaaloverzicht gegeven van de kosten die worden toegerekend aan riolering. De jaarlijkse lasten voor beheer en onderhoud worden gedekt door tarieven. Op basis van het watertakenplan zijn de tarieven op termijn nog niet kostendekkend. Een tekort of overschot in een jaar wordt onttrokken of toegevoegd aan de voorziening voor rioolheffing.

Onderhouden van wegen

De gemeente Berkelland beheert een groot areaal aan wegen met een totaaloppervlakte van circa 5,1 miljoen m2. Hiervan is in totaal 4,36 miljoen m2 verhard, ofwel bijna 44 hectare. Een aandeel van 55% bevindt zich buiten de bebouwde kom en 45% binnen de bebouwde kom. Het grootste deel van het areaal bestaat uit asfaltverharding (circa 59%). Daarnaast is 40% elementenverharding (tegels, betonstraatstenen, klinkers. etc.) en een klein gedeelte (circa 1%) cementbetonverharding.

Wegenareaal Berkelland	Verhardings-type	Rijbaanlengte [m]	Oppervlakte [m2]	Percentage [%]
Binnen bebouwde kom	Elementen	112.162	1.251.805	32
	Asfaltbeton	107.586	550.680	14
	Cementbeton	12	1.769	0
	Totaal	219.760	1.804.254	46
Buiten bebouwde kom	Asfaltbeton	480.687	1.843.970	47
	Elementen	62.474	258.853	7
	Cementbeton	7.239	23.690	1
	Totaal	550.400	2.126.513	54

De volgende kenmerken zijn van invloed op het onderhoud van het wegenareaal:

- Het wegenareaal is voor ongeveer 25% ouder dan 60 jaar. Nog eens 25% overschrijdt in de komende 20 jaar de theoretische levensduur. Dat heeft als resultaat dat diverse wegconstructies het einde van de levensduur naderen of al hebben bereikt.
- We beheren een groot areaal aan wegen en hebben per inwoner ca. 100 m2 verharding in beheer; veel meer dan gemiddeld in Nederland (58m2).
- Er is een toename van in de loop van de tijd steeds zwaarder wordend verkeer waardoor de wegen ook steeds zwaarder belast worden en daardoor sneller slijten, meer onderhoud vergen en sneller aan reconstructie toe zijn.
- De profilering van wegen voldoet op veel plekken niet meer aan huidige eisen en het hedendaagse gebruik.
- We hebben veel last van wortelopdruk van bomen die dicht langs onze wegen staan.

Beleid/kaders
Wegenbeleidsplan 2025-2029
Met de raad is afgesproken om voor de onderhoudskwaliteit van de wegen het scenario 'laag' te hanteren. In deze ambitie is voor alle delen van het areaal gekozen voor kwaliteitsniveau 'Laag', behalve voor de fietspaden. Daar geldt niveau 'basis'.

Gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkont-sluitings-wegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoe-gangswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Elementen	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag

Huidige staat en ontwikkelingen
Op basis van de in 2025 uitgevoerde globale visuele weginspectie is de werkelijke kwaliteit vergeleken met het vastgestelde kwaliteitsscenario ‘laag’. In onderstaande figuur is dit per deelareaal weergegeven.

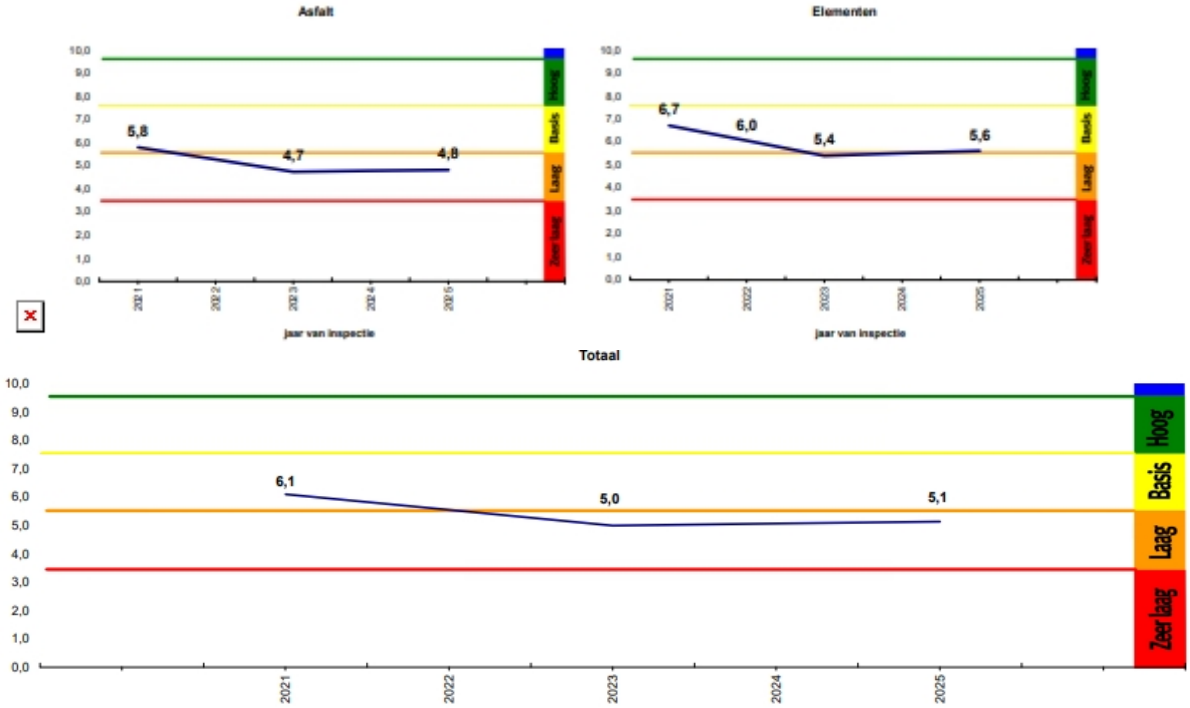

Gemeten kwaliteit t.o.v. gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkontsluitingswegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoegangs-wegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	ok	ok	ok	te hoog	te hoog	ok
	Fietspaden	te hoog	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Voetpaden	n.v.t.	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Overige	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Elementen	Rijbaan	ok	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Fietspaden	n.v.t.	te laag	te laag	n.v.t.	n.v.t.	te hoog
	Voetpaden	ok	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	te hoog
	Overige	te hoog	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	ok

In de maanden juni en juli van 2025 heeft de meest recente inspectieronde plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van die inspectie is het kwaliteitsniveau opnieuw herijkt. De kwaliteitslijnen laten zien dat we op alle gebieden voldoen aan het afgesproken (nieuwe) niveau 'laag'. De kwaliteit van de elementenverhardingen beweegt zich aan de bovengrens van het niveau. Ook is te zien dat het afnemen van de gemiddelde kwaliteit ondanks de beperkte middelen is gestopt. Dat schrijven we toe aan de nieuwe datagedreven aanpak van de laatste vier jaar.

Financiën

Het structureel beschikbare budget binnen de exploitatiebegroting voor het uitvoeren van (klein én groot) onderhoud aan wegen is ongeveer 2,5 miljoen euro. Bij de vaststelling van het wegenbeleidsplan 2025-2029 in juni 2025 heeft de gemeenteraad het kwaliteitsniveau naar beneden bijgesteld van 'overwegend laag' naar 'laag'. Bij dat niveau 'laag' hoort een onderhoudsbehoefte van circa 4,1 miljoen euro. In 2025 en 2026 zijn extra incidentele middelen beschikbaar die zorgen voor voldoende budget, passend bij de behoefte.
We inspecteren elke 2 jaren alle wegen op de aanwezigheid van schades, we monitoren het kwaliteitsverloop en herijken de onderhoudsbehoefte. Op basis daarvan maken we jaarlijks onderhoudsplanningen en voeren die uit. Als uit de tweejaarlijkse inspectieresultaten blijkt dat wegen of wegvlakken aan het einde van de levensduur zijn dan nemen we die op in het meerjaren investeringsprogramma (MJIP). De veroudering van het wegennet gaat de komende decennia zorgen voor een piek in de investeringsbehoefte.

Openbare verlichting

Gemeente Berkelland beheert en onderhoudt ongeveer 8.900 lichtmasten en armaturen. Een areaal dat jaarlijks groeit door nieuwbouw in- en uitbreidingen en herinrichting van openbare ruimte. Op ongeveer 3.000 lichtmasten brandt een ledlamp. Dit betekent dat 33% van het areaal in Berkelland LED is.

Huidige staat en ontwikkelingen
Ongeveer 10% van alle lichtmasten en ongeveer 20% van alle armaturen is ouder dan de theoretische levensduur. Met name op het gebied van armaturen geeft dat problemen, omdat het voorkomt dat vervangende lampen en onderdelen niet meer leverbaar zijn. We moeten in de toekomst dus meer gaan vervangen.

Beleidskaders
Het beleidsplan openbare verlichting 2025-2034 is op 8 juli 2025 door de raad vastgesteld.

Financiën
Op dit moment zijn de onderhoudsbudgetten voor openbare verlichting in lijn met de daadwerkelijke kosten. Dat geldt niet voor de energiebudgetten, die onder druk staan door de stijgende energieprijzen. 'VerLEDden' zorgt voor vermindering van energiekosten én de kosten van storingen, maar hiervoor zijn wel financiële middelen noodzakelijk (want dit kan niet uit het onderhoudsbudget bekostigd worden).

Groen en speelvoorzieningen

Berkelland heeft 172 hectare groen in de bebouwde kommen. Hiervan is ongeveer 35 hectare gazon, 74 hectare ruw/bloemrijk gras, 40 hectare bosplantsoen en 16 hectare heesters, hagen en vaste planten en 7 hectare diversen.
Gemeente Berkelland is eigenaar van 16.000 bomen in de bebouwde kom. Daarnaast zijn er 96.000 bomen buiten de bebouwde kom.
Er zijn 490 speeltoestellen inclusief doeltjes en dergelijke in Berkelland in de openbare ruimte. Relatief veel toestellen zijn oud (ouder dan 15 jaar). Op basis van het beleidsplan "Spelen en bewegen in de openbare ruimte" is er een inhaalslag gaande om verouderde toestellen te verwijderen en nieuwe toestellen te plaatsen die aansluiten bij de doelgroepen in de wijk of in het dorp.

Beleid/kaders

- Groenbeleidsplan en groenstructuurplan 2023-2032.
- Beleidsplan spelen en bewegen in de openbare ruimte 2021-2030.

- Bomenbeleidsplan 2020-2029

  Huidige staat en ontwikkelingen
  De staat van het onderhoud is wisselend: over het algemeen is de staat van het groen redelijk tot goed, maar er zijn ook diverse locaties die verouderd of slecht zijn. Dit gaat zowel om groen- als speelvoorzieningen. De budgetten voor het onderhoud zijn echter beperkt. Het groenbeleidsplan geeft hier op hoofdlijnen handvaten en kaders voor. Dit plan is gebaseerd op o.a. de volgende uitgangspunten:
- Meer ecologisch groenbeheer ten behoeve van een grotere biodiversiteit.
- Klimaatadaptatie (hitte, verdroging, wateropvang).
- Aantrekkelijke groene plekken in de kernen.
- Voldoende kwaliteit van het groenonderhoud, en de inrichting waar nodig beter afstemmen op het onderhoudsbudget.
- Het groen moet meer uitnodigen om te ontmoeten en te bewegen, voor jong en oud.

Financiën
Het structurele budget voor onderhoud bedraagt € 845.000 (exclusief loonkosten en kapitaallasten).

Onderhoud gebouwen

Het onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd op basis van het meerjaren onderhoudsplan. Het onderhoudsplan heeft betrekking op 45 gebouwen/bouwwerken waarvan:
- 9 leegstaande panden
- 5 gymzalen
- 3 museums
- 2 molens
- 3 sporthallen
- 2 gemeentewerven
- 5 kerktorens
- 16 overig

Beleid
In 2025 heeft er een inspectie plaatsgevonden van de gemeentelijk gebouwen. Hierbij is de actuele onderhoudsstaat van de gebouwen vastgelegd.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit.
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering.
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen.
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep.
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden.
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren valt onder conditie 5.

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden.

Uitvoeringsplannen 2025
Op basis van het meerjaren onderhoudsplan wordt het uitvoeringsplan voor groot onderhoud in 2025 opgesteld en uitgevoerd. Daarnaast wordt ook het dagelijks/regulier onderhoud aan de gebouwen uitgevoerd.

Financiën
In de begroting is jaarlijks € 425.000 gereserveerd voor de vervanging van technische installaties.

Voor het dagelijks onderhoud is een budget beschikbaar van € 269.000. Het totale budget voor onderhoud gebouwen bedraagt € 694.000.

Reserves en voorzieningen

Wat speelt er?

Bij de nota reserves en voorzieningen zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 7 reserves in stand gebleven, waarvan 6 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Dit betekent niet dat er concrete plannen zijn. Als er een concreet plan is hevelen we het benodigde bedrag over van de betreffende bestemmingsreserve naar de bestemmingsreserve bestuurlijke claims. De werkelijke kosten worden vervolgens gedekt uit de reserve bestuurlijke claims. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.
Na de reserves is ook een meerjarenoverzicht opgenomen van voorzieningen.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2025	Bestemming resultaat	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Stand 31-12-2025
Algemene reserve	26.320	2.918		300		28.938
Bestuurlijke claims	25.308	2.210	11.214	3.850	434	34.448
Egalisatiereserve investeringen	10.950		587	0	219	11.318
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.296	-2.918	262	1.750		1.890
Onderhoud wegen	763	1.580		760		1.583
Onderwijshuisvesting	18.342	2.150	207	1.425		19.274
Sportvastgoed	10.586	2.150	231	5.617		7.350
Totaal	**98.565**	**8.090**	**12.501**	**13.702**	**653**	**104.801**

Algemene reserve

Algemene reserve		
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**26.320**
Toevoegingen		**2.918**
Bestemmen overcapaciteit GREX		2.918
Onttrekkingen		**300**
Huisvesting bibliotheek Borculo		240
Lokale omroep		60
Stand 31 december		**28.938**

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims		
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen.	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten	
Stand 1 januari		**25.308**
Toevoegingen		**13.424**
Bestemming resultaat 2024		2.210
PRJCT sloopfonds		146
PRJCT organisatie-ontwikkeling		143
PRJCT weerbaarheid		200

Bestuurlijke claims	
PRJCT hybride werken	245
Sloop en huur St. Jozefschool	180
PRJCT initiatieven nieuwbouw	609
PRJCT WOO	103
PRJCT bodemverontreiniging Kronenkamp	300
PRJCT publieke mobiliteit	79
PRJCT Overlastgevende asielzoekers	25
PRJCT kavelruil Stelselkamp	155
Nieuwe huisvesting bibliotheek Borculo	240
Sporthal Ruurlo	4.750
Unilokatie Beukenlaan Borculo	716
4e en 5e zaaldeel Timpke	625
WBI 5e tranche	1.750
Regiodeal	357
Sloop De Marke	200
Subsidie lokale omroep	60
Sloop en boekwaarde Regenboogschool	298
Toevoegingen < 25.000	33
Onttrekkingen	**4.284**
Nieuwe regionale inkoop	237
Inzet ICT sociaal domein	40
Maalderij Rietmolen	125
Implementatie omgevingswet	219
Sloop Beukenlaan/Huenderstraat	138
Transformatie Oudestraat	152
Heerlijk thuis in huis	90
Meer bomen	148
Sloop en boekwaarde Simmelink	282
City branding	55
Meldpunt Openbare ruimte applicatie	70
Projecten vrijetijdssector	70
Energietoeslag	103
Onderzoek binnenzwembad	32
PRJCT Noaberfonds	40
PRJCT Nabo loorsteeg	400
PRJCT Biodiversiteit	58
PRJCT initiatieven Nwbouw	146
PRJCT controle maatregelen duurzaamheid	95
Exploitatie Oekraïners	363
Versterking team zorg en veiligheid	30
Het verhaal van Berkelland	25
Groot onderhoud gemeentehuis/werf	109
Overdracht pensioenen wethouders	250
Subsidie lokale omroep	60
Arbeidstoeleiding	162
Sensire Oekranie	45
PRJCT JeugdGGZ AMV-ers Rekken	69
Nieuwe huisvesting bieb Borculo	240
WBI 5e tranche	62
Neede Noord Oost	53
Astbestfonds	45
Dorpendeal Gelselaar	40
Reg. samenwerking Sociaal Domein	43
Onttrekkingen < 25.000	189
Stand 31 december	**34.448**

Excel-tabel

Reserve Bestuurlijke claims

Hieronder treft u een overzicht aan claims die binnen deze reserve zijn gewaarborgd. Jaarlijks worden ze

bij de bestuursrapportage getoetst of ze nog beschikbaar moeten blijven of dat ze vrij kunnen vallen in de

exploitatie. In 2025 zijn o.a. claims op heerlijk thuis in huis, sloop Beukenlaan/Huenderstraat,

city branding en energietoeslag vrijgevallen.

Onderwerp	bedrag x 1.000 stand 31-12-25	Bron
SD nieuwe Regionale inkoop	153	Berap 2025
Hulp bij geldzaken	59	Berap 2021
Inburgering	187	Berap 2021
2e tranche subs.tranformatie sport	38	Raad 18 mei 2021
PRJCT VAB	23	Berap 2020
PRJCT Sloopfonds	948	Raad 12-6-2018
PRJCT onbevoegd fysieke toegang gemeentehuis	98	Berap 2025
Bijdrage 3 VRI's N18	454	Jaarrekening 2019
Thuiswerkregeling	128	Jaarrekening 2019+2020
Buitengebied	67	Berap 2021
Omgevingswet	321	Berap 2023+jaarrekening 2023
Busplein Neede	148	Voorjaarsnota 2017
Afwaardering/herinr. Steinkampweg	864	Raad 13-03-2018+Berap2023
Voorbereiding herinr. N18	200	Raad 13 maart 2018
Transformatie Oudestraat	23	Raad 19 maart 2019
Meer bomen	162	PPN 2021
Organisatie ontwikkeling	385	Berap 2025
PRJCT Weerbaarheid	200	Slotwijziging 2025
Hybride werken	772	Berap 2023
IKC Simmelink	405	Raad 10 december 2019
Staring College PPN 2021	1.453	Raad 7 juli 2020
Recreatie+toerisme	36	Jaarrekening 2020
Lokale cult. Voorzieningen	83	Jaarrekening 2020
IHP Marke-Kardinaal Alfrinkschool	2	Raad 23-6-21
Sloop en huur St. Jozefschool	236	Raad 8 maart 2022+raad 18032025
Projecten vrijetijdssector	13	PPN22
Handhaving illegale kap/rode stippenbeleid	33	PPN22
Governance SDA	96	Jaarrekening 2022
Samen denken, samen doen	162	Jaarrekening 2022
PRJCT welzijnsorganisatie	1	Berap 2025
Inhuur personeel	964	Jaarrekening 2019+2022
Huisvesting ontheemden	3.306	Jaarrekening 2022+2023+Berap2024
Onderzoek binnenzwembad	2	Berap 2024
PRJCT Noaberfonds	113	Berap 2023
PRJCT leader 23 e.v.	443	Berap 2023
PRJCT Biodiversiteit	387	Berap 2023
PRJCT initiatieven Nwbouw	1.137	Berap 2023, Slotwijz. 25
PRJCT Achterhoek bespaart	31	Berap 2023
PRJCT Energiearmoede	413	Berap 2023
PRJCT controle maatregelen duurzaamheid	465	Berap 2023
PRJCT Grootschalige windenergieprojecten	249	Raad 7 oktober 2025
PRJCT Berkelland Vitaal	91	Berap 2023
PRJCT WOO	307	Berap 2023, Slotwijz. 25
PRJCT bodemver. Kronenkamp	300	Jaarrekening 2025

Reserve Bestuurlijke claims		
PRJCT Publieke mobiliteit	79	Jaarrekening 2025
PRJCT Overlastgevende asielzoekers	25	Jaarrekening 2025
Resultaat 2024 Exploitatie Oekraïners	1.037	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 versterking team zorg en veiligheid	30	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 keukentafelgesprekken erfeigenaren	20	Jaarrekening 2024
Groot onderhoud gebouwen	261	Jaarrekening 2024
Resultaat 2024 Stg AED	100	Jaarrekening 2024
Kavelruil Stelselkamp	214	Berap 24 en Slotwijziging 24+25
Sensire Oekranie	13	Jaarrekening 2023, Berap 2024
Restant extra schakelklassen/arbeidstoeleiding ontheemden	271	Jaarrekening 2023
PRJCT Talent in actie	21	Jaarrekening 2024
PRJCT JeugdGGZ AMV-ers Rekken	12	Jaarrekening 2024
Sporthal Ruurlo	4.750	Raad 2-4-2025
Voorbereidingskstn Unilocatie Beukenln Borculo	716	Raad 1-4-25
4e en 5e zaaldeel Timpe	625	Raad 15-4-2025
WBI 5e tranche	1.688	raad 15-4-2025
Regiodeal	357	Slotwijziging 25
PRJCT Tiny Houses Eibergen	20	Jaarrekening 2025
Neede Noord Oost	3.916	Raad 4-7-2023
Sloop en boekwaarde De Marke	570	Raad 4-7-2023+Berap 2025
Vervanging openb.verlichting oude N18	237	Zie PPN2022 en begroting 2022
Astbestfonds	630	Berap 2021
Centrumplan Ruurlo	2.360	Raad 14-5-2024
Wijk- en kerngericht werken	172	Berap 2021
Reg. samenwerking Sociaal Domein	43	Berap 2024
Subsidie lokale omroep	30	Begroting 2025
Sloop en boekwaarde Regenboogschool	298	Berap 2025
Afrondingsverschil	-2	
	34.448	

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen		
Doel	Het dekken van afschrijvingslasten van investeringen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking afschrijvingslasten	
Stand 1 januari		**10.950**
Toevoegingen		**587**
Herinrichting publiekswinkel		587
Onttrekkingen		**219**
Dekking afschrijvingslasten		219
Stand 31 december		**11.318**

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitaitie		
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie	
Plafond	Een weerstandsvermogen met een ratio 2 wordt als uitstekend beoordeeld. Zodra de reserve zich boven deze ratio begeeft bij de jaarrekening, wordt het surplus afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve of reserves die nog niet aan het plafond zitten.	
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties	
Stand 1 januari		**6.296**
Toevoegingen		**262**
Resultaat 2025		262
Onttrekkingen		**4.668**
Resultaatbestemming 2024		2.918
WBI 5e tranche		1.750
Stand 31 december		**1.890**

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het beschikbaar houden van middelen voor onderhoud wegen dat in het vorige dienstjaar niet zijn uitgevoerd.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**763**
Toevoegingen		**1.580**
Resultaatbestemming 2024		1.580
Onttrekkingen		**760**
Exploitatie 2025		760
Stand 31 december		**1.583**

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting		
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van schoolgebouwen. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van onderwijshuisvestingsinvesteringen te dekken.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten onderwijshuisvesting en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. onderwijslocaties.	
Stand 1 januari		**18.342**
Toevoegingen		**2.357**
Bestemming resultaat 2024		2.150
Vrijvallende kapitaallasten 2025		185
Onderzoek Kiezel en Kei		22
Onttrekkingen		**1.425**
Sloop en huur St. Jozefschool		180
Unilokatie Beukenlaan Borculo		716
Afboeken boekwaarde Wereldboom		31
Sloop De Marke		200
Sloop en boekwaarde Regenboogschool		298
Stand 31 december		**19.274**

Sportvastgoed

Sportvastgoed		
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van sportvastgoed. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van sportvastgoedinvesteringen te dekken.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten sportvastgoed en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. sportvastgoed.	
Stand 1 januari		**10.586**
Toevoegingen		**2.381**
Bestemming resultaat 2024		2.150
Vrijvallende kapitaallasten 2025		231
Onttrekkingen		**5.617**
Sporthal Ruurlo		4.750
4e en 5e zaaldeel Timpke		625
Boekwaarde Rietmolenseweg 5/5a		242
Stand 31 december		**7.350**

Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2025	Mutaties 2025	Mutaties 2026	Mutaties 2027	Mutaties 2028	Stand 31-12-2028
Algemene reserve	26.320	2.618				28.938
Bestuurlijke claims	25.308	9.140	-66	7	7	34.396
Egalisatiereserve investeringen	10.950	368	-315	-315	-315	10.373
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.296	-4.406				1.890
Onderhoud wegen	763	820	-1.194			389
Onderwijshuisvesting	18.342	932	91	91	91	19.547
Sportvastgoed	10.586	-3.236	19	19	19	7.407
Totaal	**98.565**	**6.236**	**-1.465**	**-198**	**-198**	**102.940**

Voorzieningen

	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Voorziening pensioenen wethouders	4.573	834		325	5.083
Wachtgeld wethouders	141		28	63	49
Voorziening RVU	95	283	142		236
Voorziening RVU SW		109			109
Voorziening spaarverlof	624	120		41	703
Voorziening riolering	6.310	573			6.883
Voorziening afval	544		244		300
Totaal	**12.287**	**1.919**	**414**	**429**	**13.363**

JAARREKENING

Balans per 31-12

Balans Activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1 Vaste Activa		
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
A.1.1.2.0 Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	631	248
Totaal A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	**631**	**248**
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
A.1.1.3.0 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	**0**	**0**
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	**631**	**248**
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1 Investeringen met een economisch nut		
A.1.2.1.0 Investeringen met een economisch nut	48.317	50.327
A.1.2.1.1 Investering met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden geheven	41.611	38.203
Totaal A.1.2.1 Investeringen met een economisch nut	**89.928**	**88.530**
A.1.2.2 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
A.1.2.2.0 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	36.493	34.311
Totaal A.1.2.2 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**36.493**	**34.311**
A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven		
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	35	38
Totaal A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	**35**	**38**
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	**126.456**	**122.879**
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	6.233	6.363
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.019	3.401
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	**9.324**	**9.836**
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.959	22.970
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	8.679	8.213
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	504	537
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	**32.142**	**31.719**
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	3.761	4.060
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	**3.761**	**4.060**
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	**45.227**	**45.615**
Totaal A.1 Vaste Activa	**172.314**	**168.742**
A.2 Vlottende Activa		
A.2.1 Voorraden		
A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		
A.2.1.3.0 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.153	1.654
Totaal A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**1.153**	**1.654**
A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen		
A.2.1.4.0 Gereed product en handelsgoederen	100	100
Totaal A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen	**100**	**100**
Totaal A.2.1 Voorraden	**1.253**	**1.754**
A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	11.347	10.605
Totaal A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen	**11.347**	**10.605**
A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiele instellingen		
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	13.416	12.332
Totaal A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiele instellingen	**13.416**	**12.332**
A.2.2.4 Overige vorderingen		
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.896	3.128
Totaal A.2.2.4 Overige vorderingen	**1.896**	**3.128**
A.2.2.5 Overige uitzettingen		
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd< 1 jaar	125	0
Totaal A.2.2.5 Overige uitzettingen	**125**	**0**
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**26.784**	**26.065**
A.2.3 Liquide middelen		
A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)		
A.2.3.1.0 Liquide middelen (kas, banksaldi)	148	136
Totaal A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)	**148**	**136**
Totaal A.2.3 Liquide middelen	**148**	**136**
A.2.4 Overlopende activa		
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	0	0
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	0	640
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	0	235
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	0	2.206
A.2.4.0.5. Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	745	0
A.2.4.0.6. Overige overlopende activa	2.981	0
A.2.4.0.7. Nog te ontvangen bijdragen van provincies	400	0
A.2.4.0.9. Nog te ontvangen bijdragen van overige overheden	1.059	0
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**
Totaal A.2.4 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**
Totaal A.2 Vlottende Activa	**33.371**	**31.036**

Totaal Generaal Activa	**205.685**	**199.778**

Recht op verliescompensatie op grond van de wet op de Vennootschapsbelasting 1969	**0**	**0**

Balans Passiva

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.1 Vaste passiva		
P.1.1 Eigen Vermogen		
P.1.1.1 Reserves		
P.1.1.1.1 Algemene Reserve	28.938	26.320
P.1.1.1.2 Bestemmingsreserves	75.863	72.245
Totaal P.1.1.1 Reserves	**104.801**	**98.565**
P.1.1.2 Resultaat na bestemming		
P.1.1.2.0 Resultaat na bestemming	8.479	8.089
Totaal P.1.1.2 Resultaat na bestemming	**8.479**	**8.089**
Totaal P.1.1 Eigen Vermogen	**113.280**	**106.654**
P.1.2 Voorzieningen		

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.1.2.0 Voorzieningen		
P.1.2.0.0 Voorzieningen	13.363	12.287
Totaal P.1.2.0 Voorzieningen	**13.363**	**12.287**
Totaal P.1.2 Voorzieningen	**13.363**	**12.287**
P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
P.1.3.2 Onderhandse leningen		
P.1.3.2.2 Banken en Financiele instelling binnenland	49.614	52.262
Totaal P.1.3.2 Onderhandse leningen	**49.614**	**52.262**
Totaal P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**49.614**	**52.262**
Totaal P.1 Vaste passiva	**176.257**	**171.204**
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen		
P.2.1.1.1 Overige kasgeldleningen	0	0
Totaal P.2.1.1 Kasgeldleningen	**0**	**0**
P.2.1.2 Banksaldi		
P.2.1.2.0 Banksaldi	27	27
Totaal P.2.1.2 Banksaldi	**27**	**27**
P.2.1.3 Overige schulden		
P.2.1.3.0 Overige vlottende schulden	6.869	7.248
Totaal P.2.1.3 Overige schulden	**6.869**	**7.248**
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**6.895**	**7.275**
P.2.2 Overlopende passiva		
P.2.2.0 Overlopende passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	0	153
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	0	12.960
P.2.2.0.10. Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden	3.210	0
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	0	2.172
P.2.2.0.3 Overige vooruit ontvangen bedragen	0	0
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	0	6.014
P.2.2.0.5. Vooruit ontvangen bijdragen van de EU	129	0
P.2.2.0.6. Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk	13.912	0
P.2.2.0.7. Overige overlopende passiva (niet-overheid)	5.239	0
P.2.2.0.8. Vooruit ontvangen bedragen van provincies	-4	0
P.2.2.0.9. Vooruitontvangen bedragen van gemeenten	46	0
Totaal P.2.2.0 Overlopende passiva	**22.532**	**21.299**
Totaal P.2.2 Overlopende passiva	**22.532**	**21.299**
Totaal P.2 Vlottende Passiva	**29.427**	**28.574**

Totaal generaal Passiva	**205.685**	**199.777**

Gewaarborgde geldleningen	**128.811**

Overzicht van Baten en Lasten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving				
Lasten	-22.318	-23.163	-26.426	-25.757
Baten	12.924	12.596	14.086	13.829
Onttrekkingen	743	0	1.480	1.420
Stortingen	-574	0	0	-379
Totaal 010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	**-9.225**	**-10.567**	**-10.860**	**-10.887**
020 Passend wonen				
Lasten	-5.621	-6.007	-7.223	-6.602
Baten	2.413	2.715	3.364	4.275
Onttrekkingen	29	0	599	491
Stortingen	-525	0	0	-976
Totaal 020 Passend wonen	**-3.703**	**-3.292**	**-3.260**	**-2.812**
030 Vitaal platteland				
Lasten	-1.554	-2.259	-1.739	-1.201
Baten	890	1	431	634
Onttrekkingen	260	1.849	975	375
Stortingen	-99	0	-230	-302
Totaal 030 Vitaal platteland	**-503**	**-409**	**-564**	**-494**
040 Nieuwe energie				
Lasten	-1.204	-1.167	-3.000	-1.636
Baten	884	820	1.952	1.463
Onttrekkingen	76	0	701	112
Stortingen	-48	0	0	0
Totaal 040 Nieuwe energie	**-291**	**-347**	**-347**	**-60**
050 Een toekomstbestendig sociaal domein				
Lasten	-48.618	-41.590	-51.503	-49.931
Baten	9.792	1.575	8.337	8.257
Onttrekkingen	308	748	1.292	980
Stortingen	-118	0	0	-25
Totaal 050 Een toekomstbestendig sociaal domein	**-38.637**	**-39.268**	**-41.874**	**-40.719**
060 Sport en Cultuur				
Lasten	-6.425	-5.911	-7.117	-7.286
Baten	831	470	740	882
Onttrekkingen	342	30	627	593
Stortingen	-69	-9	-243	-243
Totaal 060 Sport en Cultuur	**-5.321**	**-5.420**	**-5.993**	**-6.053**
070 Werken en leren				
Lasten	-31.541	-30.144	-31.130	-31.604
Baten	13.641	12.704	13.609	13.742
Onttrekkingen	2.176	0	327	710
Stortingen	-422	-21	-185	-185

Exploitatie	Realisatie 2024	2025 (primitief)	2025 (gewijzigd)	Realisatie 2025
Totaal 070 Werken en leren	**-16.146**	**-17.461**	**-17.380**	**-17.338**
080 Veiligheid				
Lasten	-6.396	-5.927	-6.052	-6.564
Baten	583	141	141	339
Onttrekkingen	0	0	48	0
Totaal 080 Veiligheid	**-5.813**	**-5.786**	**-5.863**	**-6.225**
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering				
Lasten	-25.738	-24.762	-27.114	-28.266
Baten	3.811	2.082	2.986	3.646
Onttrekkingen	587	304	942	918
Stortingen	-134	-60	-1.582	-1.636
Totaal 090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	**-21.475**	**-22.436**	**-24.767**	**-25.337**
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Lasten	-2.162	-5.854	-2.180	-2.287
Baten	111.365	111.038	118.809	120.692
Totaal 100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**109.204**	**105.184**	**116.629**	**118.405**
Gerealiseerd resultaat	**8.089**	**198**	**5.720**	**8.479**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Als er sprake is van her-rubricering dan is hier melding van gemaakt in de toelichting en zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden. De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan na het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.
Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven maximaal gelijk aan de afschrijvingsduur van de activa die door de betreffende derden wordt gehanteerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Investeringen worden na het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.
We schrijven lineair af, zoals in de financiële verordening is opgenomen. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan twintigduizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd.
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen uitgezette gelden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa
Voorraden
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de 'Percentage of Completion'. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

V*oorzieningen*
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Voor de Voorziening wethouders maken we gebruik van de sterftetabel GBM/GBV 2018/2023 met leeftijdsterugstelling met rekenrente 2,954 %.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen worden berekend op basis van een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. Daarbij houden we rekening met de kwaliteitseisen die zijn afgesproken. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die opgenomen is in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties
Van de leningen waar de gemeente borg of garant voor staat, is het totaalbedrag van de geborgde of gegarandeerde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Personeelskosten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg
van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende
arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in
het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks
vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.
Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en de verlofaanspraken.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening Berkelland 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties en de baten en lasten van de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet; ·
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 9 december 2025 door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium worden overschrijdingen van de lasten als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
      5.3.1. Er is sprake van een overschrijding van de lasten waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
      5.3.2. Er is sprake van een overschrijding van de lasten op een open-einde regeling.
      5.3.3. Er is sprake van een afwijking van de baten
      5.3.4. Er is sprake van een onderschrijding van de lasten
      5.3.5. Er is sprake van een onderschrijding van kredieten
      5.3.6. Er is sprake van een afwijking in de toevoeging aan of onttrekking uit de reserves.
      5.3.7. Acceptabele afwijkingen worden door de raad geautoriseerd op basis van de toelichting in de jaarstukken. Daarmee worden deze afwijkingen rechtmatig.
    - Aan het M&O criterium wordt in de te controleren processen van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) aandacht geschonken. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV en onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat: Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 3,200 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  Een rapporteringstolerantie van € 77.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	631	248
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	**631**	**248**

Verloopoverzicht immateriële vast activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2025:

Excel-tabel

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio							0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	248	383					631
Bijdragen aan activa in eigendom van derden							0
Totaal	**248**	**383**	**0**	**0**	**0**	**0**	**631**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1.0 Investeringen met een economisch nut	48.317	50.327
A.1.2.2.0 Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	36.493	34.311
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	35	38
A.1.2.1.1 Investering met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden geheven	41.611	38.203
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	**126.456**	**122.879**

Verloopoverzicht erfpachtgronden (x 1.000)

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden in 2025
weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Erfpachtgronden	38				3		35
Totaal	**38**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**35**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden/	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	4.439			107			4.332
Gronden en terreinen, dekking door heffingen	68						68
Woonruimten	249			249			0
Woonruimten, dekking door heffingen							
Gebouwen	38.682	442	207	1.392	90		37.435
Gebouwen, dekking door heffingen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	326			-5			332
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, dekking door heffingen	36.461	5.046		1.839	153		39.515
Vervoermiddelen	1.775	53	15	280			1.534
Machines, apparaten en installaties	966	305	55	607			608
Machines, apparaten en installaties, dekking door heffingen							
Overige materiële vaste activa	577	188	100	180			486
Overige materiële vaste activa, dekking door heffingen	1.674	549		195			2.028
Strategische gronden (voormalig NIEGG)	2.999	277					3.276
Strategische gronden (voormalige Gronde en hulpstoffen)	314						314
Totaal	**88.530**	**6.860**	**377**	**4.844**	**243**	**0**	**89.928**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen							0
Gebouwen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	34.273	3.250	109	908	60		36.446
Machines, apparaten en installaties	5			1			4
Overige materiële vaste activa	34	13		3			44
Totaal	**34.312**	**3.263**	**109**	**912**	**60**	**0**	**36.493**

Financiële vaste activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	6.233	6.363
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.019	3.401
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	**9.324**	**9.836**
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.959	22.970
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	8.679	8.213
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	504	537
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	**32.142**	**31.719**
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	3.761	4.060
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	**3.761**	**4.060**
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	**45.227**	**45.615**

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 1-1-2025	Mutatie activasoort	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan:								0
Deelnemingen	6.363			130				6.233
Gemeenschappelijke regelingen	72							72
Overige verbonden partijen	3.401		1.331	1.713				3.019
Subtotaal	**9.836**	**0**	**1.331**	**1.843**	**0**	**0**	**0**	**9.324**
Leningen aan:								
Openbare lichamen (art. 1 Fido)	537			33				504
Woningbouwcorporaties								
Deelnemingen	22.970			10				22.959
Overige verbonden partijen	8.213		1.659	1.193				8.679
Subtotaal	**31.720**	**0**	**1.659**	**1.236**	**0**	**0**	**0**	**32.142**
Overige langlopende leningen	4.060		3	302				3.761
Uitzettingen in schatkist > 1 jaar								
Uitzettingen Nederlands Schuldpapier > 1 jaar								
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar								
Subtotaal	**4.060**	**0**	**3**	**302**	**0**	**0**	**0**	**3.761**
Totaal	**45.616**	**0**	**2.993**	**3.381**	**0**	**0**	**0**	**45.227**

Kapitaalverstrekkingen aan:
De investeringen en aflossingen bij kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de SVn voor verschillende regelingen.
Leningen aan:

Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de SVn leningen uitstaat.
Overige langlopende leningen:
De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op in het verleden verstrekte woningfinanciering aan personeel.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.1 Voorraden		
300100 Voorr.onderh. werk,waaronder bouwgr.in exploitatie	1.428	1.906
300109 Voorz.voorr.onderh.werk,w.o.bouwgr.in expl	-275	-252
300200 Voorraden,gereed product en handelsgoederen	100	100
Totaal A.2.1 Voorraden	**1.253**	**1.754**

De betaalde rente over het vreemd vermogen wordt jaarlijks naar rato toegerekend aan de vervaardigingskosten van de voorraden Bouwgrond in exploitatie en maakt daarmee onderdeel uit van de geactiveerde boekwaarde van de complexen. De toerekening vindt plaats op basis van de omslagrente.
Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)
De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedraagt per 31 december 2025 € 1.381.401. Van het verloop in 2025 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde 1-1-2025	Uitgaven	Inkomsten	Resultaatneming (winst = -)	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025	Balans per 31-12-2025 (BW-Vzg)
Bedrijventerreinen					0		0
Kiefte 4 Eibergen	1.647	54	279	37	1.458		1.458
Everskamp Ruurlo	514	16	341		189	275	-86
					0		0
Woongebieden					0		0
Zwilbroekseweg/Rekkenseweg Eibergen	-74	22		52	0		0
KTV Eibergen	-11				-11		-11
Vonderman Noordijk	-53			52	0		0
Olland Rietmolen	-20			20	0		0
De Mölle Haarlo	-45				-46		-46
De Heuver Gelselaar	-46			5	-42		-42
Leusinksbrink Ruurlo	-17	1	9	12	-13		-13
Elbrink De Heure Borculo	-144	39		105	0		0
Elbrink Leenkamer Borculo	157	19	851	522	-154		-154
Totaal onderhanden werk	**1.906**	**151**	**1.481**	**806**	**1.381**	**275**	**1.106**

Boekwaarde per 31 december 2025 na verwerking resultaat	1.381
Raming nog te maken kosten [1]	1.338
Raming nog te verwachten opbrengsten	4.036
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	1.316

[1]: Dit betreft de raming van kosten exclusief de rentelast over de verwerking van tussentijdse winstnemingen vanaf 2025. Dit effect is bij het Meerjarenperspectief grondexploitaties 2026 meegenomen. Bij benadering bedragen de toekomstige rentelasten over de hogere boekwaarden als gevolg van winstneming € 4.000. Gerekend is met 0,25% rente over de boekwaarden per 1 januari.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	11.347	10.605
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	13.416	12.332
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.896	3.128
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd< 1 jaar	125	0
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**26.784**	**26.065**

Het brutobedrag aan openstaande vorderingen is € 26.960.000. Het bedrag van de openstaande vorderingen bestaat voor een groot deel (€ 9,2 miljoen) uit nog te ontvangen btw compensatiefonds. Voor voorziening dubieuze debiteuren is een bedrag opgenomen van € 431.000.

Drempelbedrag Schatkistbankieren

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder. Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. In onderstaand overzicht is deze aanpassing zichtbaar in de toegenomen ruimte onder het drempelbedrag. Berkelland is in 2025 onder deze drempel gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (€ x 1.000)					
(1)	Drempelbedrag =(4b) x 0,02+ (4c) x 0,002 met een minimum van € 1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen (tweede halfjaar)			2.936	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden ((5a)/(5b))	237	236	200	210
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.699	2.700	2.736	2.726
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	146.785			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	146.785			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat groter is dan € 500 miljoen				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	21.350	21.453	18.445	19.286
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
+ A.2.3.1.01 Kassaldi	1	2
+ A.2.3.1.02 Banksaldi	147	134
Totaal	**148**	**136**

Overlopende Activa

Excel-tabel

Balans	Balans 2025	Balans 2024
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	0	0
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	745	543
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	1.459	236
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.981	2.206
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	**5.186**	**3.081**

Afrekening en bandbreedte in relatie tot de Regionale Inkoop
Per zorgaanbieder wordt afgerekend per sub-segment over het totaal van de afgenomen zorgplekken (van alle gemeenten) buiten de bandbreedte. Dit is een saldo van meer- en minderafnames per gemeente, dat onderling zal moeten worden verrekend. De afrekening buiten bandbreedte betekent dat ingeval van minderafname buiten de (onderkant van de) bandbreedte de aanbieder het te veel ontvangen voorschot terugbetaalt. Omgekeerd ontvangt de aanbieder een aanvullend bedrag bij een grotere afname buiten de (bovenkant van de) bandbreedte. Er is dus sprake van een onzekerheid. In welke mate deze situatie zicht voordoet is pas vast te stellen op het moment van afrekening van het leveringsjaar met de zorgaanbieder.
Hieronder een specificatie van de mutaties in de overlopende activa in 2025.

A.2.4.0.0 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

A.2.4.0.1 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Rijk	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
E03: Sanering verkeerslawaai		7		7
H35B: Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	192	129	192	129
J32: Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	351		351	0
J17: Realisatiestimulans 2025		609		609
Totaal	**543**	**745**	**543**	**745**

A.2.4.0.2 nto voorschot uitkering spec bestedingsdoel: Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Provincie Gelderland: Needseweg	48			48
Provincie Gelderland: Dorpendeal Beltrum	28			28
Provincie Gelderland/8RHK: Transformatievisie Oudestraat 2030 Neede	160		160	0
ZonMW: Gewoon Doen		25		25
Totaal	**236**	**25**	**160**	**101**

A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Afrekening ODA	1.415
Vooruitbetaalde bedragen regionale inkoop	999
Nog te verhalen rente geldleningen	604
Beijk grond Everskamp	165
Fijnder afrekening	138
Verpact afrekening '23 en '24	134
Wachtgeld Wethouders	115
Rioolheffing 2024	107
Subsidie Het Timpke	100
Verkoop grond	99
Verkoop grond	96
Rioolheffing 2025	89
VPB	97
Fijnder detacheringsvergoeding	37
Toeristenbelasting	-33
Correctie huur Wensink	28
Incident Friesland Campina 2025	25
Raet 2025	24
BTW voorheffing	23
Credit jeugdbijdrage	22
Huur Simmelink	20
Overige posten	41
Totaal	**4.345**

Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
Algemene reserve	28.938	26.320
Bestemmingsreserves:		
Overige bestemmingsreserves	75.863	72.245
Gerealiseerd resultaat	8.479	8.089
Totaal	**113.279**	**106.654**

Verloopoverzicht reserves

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 1-1-2025	Bestemming resultaat	Toevoegingen	Onttrekkingen	Verminderingen ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve	26.320	2.918		300		28.938
Bestuurlijke claims	25.308	2.210	11.214	3.850	434	34.448
Egalisatiereserve investeringen	10.950		587		219	11.318
Algemene reserve bouwgrondexploitaties	6.296	-2.918	262	1.750		1.890
Onderhoud wegen	764	1.580		760		1.583
Onderwijshuisvesting	18.342	2.150	207	1.425		19.274
Sportvastgoed	10.586	2.150	231	5.617		7.350
Totaal	**98.565**	**8.090**	**12.501**	**13.703**	**653**	**104.801**
Gerealiseerd resultaat						8.479
Totaal						**113.280**

Onder 'Bestemming resultaat' staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve
Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Bestuurlijke claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Sportvastgoed
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen en afwaarderingen van sportvastgoed.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Voorziening pensioenen wethouders	4.573	834		325	5.083
Wachtgeld wethouders	141		28	63	49
Voorziening RVU	95	283	142		236
Voorziening RVU SW		109			109
Voorziening spaarverlof	624	120		41	703
Voorziening riolering	6.310	573			6.883
Voorziening afval	544		244		300
Totaal	**12.287**	**1.919**	**414**	**429**	**13.363**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Voorziening riolering

Op basis van het vastgestelde watertakenplan is sprake van een art. 44.2 voorziening (voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden). De voorziening heeft als doel tarief egalisatie. Voor- en nadelen in een jaar worden verrekend met de voorziening.

Voorziening afval

Op basis van een stellige uitspraak van de commissie BBV is de egalisatiereserve afval omgezet naar een voorziening. De voorziening is er voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van een voorziening zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Balans	Balans 2025	Balans 2024
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
-binnenlandse banken overige financiële instellingen	49.614	52.262
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**49.614**	**52.262**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het afgelopen jaar.

	Saldo 1-1-2025	Vermeerderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhandse leningen				0
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				0
- binnenlandse banken en overige financiële instelleningen	52.262		2.648	49.614
- binnenlandse bedrijven				0
- overige binnenlandse sectoren				0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				0
Door derden belegde gelden				0
Waarborgsommen				0
Vooruitontvangen bedragen > 1 jaar				0
Totaal	**52.262**	**0**	**2.648**	**49.614**

Onderhandse leningen:
De totale rentelast voor 2025 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt €1.135.716. In 2024 hadden we een rentelast van € 1.184.500.

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen	0	0
P.2.1.2 Banksaldi	27	27
P.2.1.3 Overige schulden	6.869	7.248
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**6.895**	**7.275**

Overlopende passiva

Excel-tabel

Balans	Balans 2025	Balans 2024
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	129	153
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	13.911	13.786
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	3.252	2.062
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	5.240	6.014
Totaal P.2 Vlottende Passiva	**22.532**	**21.299**

Vooruit ontvangen bedragen

Hieronder een verloopoverzicht van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
EUCF: Europese duurzame transitie	60			60
Europees project P10	93		24	69
Totaal	**153**	**0**	**24**	**129**

P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
B2: Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-16	-63	16	-63

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
D8: Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	239	461	474	226
D14: Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	173		84	89
D23: Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	220		220	0
E3: Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	83	28	111	0
E44B: Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	763		133	630
E84: Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	478		13	465
E87B: Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	109		20	89
E120: Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	813			813
G10: Wet inburgering 2021 Gemeentedeel 2024	574		203	371
G13: Onderwijsroute deel gemeente 2024	-9		9	0
G3B: Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) deel openbaar lichaam 2024	59		59	0
G4B: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) deel openbaar lichaam 2024	200		200	0
H4: Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025		53	53	0
H8: Regeling Sportakkoord 2020-2022	1			1
H30: Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	0	807	726	81
H32: Regeling specifieke uitkering noodfonds Energie Openbare Zwembaden	258		258	0
J9: Specifieke uitkering woningbouwimpuls	1.962	28	88	1.902
J18: Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	0	253		253
J32: Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	346		91	255
J55: Aanpak energiearmoede	620		428	193
J94: Regeling eigenaar-bewoner specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van en woningen van verenigingen van eigenaren, woonverenigingen en woon coöperaties in het Nationaal Isolatieprogramma	4.776	2.224	384	6.616
J97: Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	0	14		14
J209: Meerjarige regeling huisvesting aandachtsgroepen	28		2	26
K28: Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	2.180	93	524	1.749
L6: Regeling specifieke uitkeringen uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	25			25
M16: Bekostingingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-96	4.985	4.790	98
M30: Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen	0	120		120
Totaal	**13.786**	**9.003**	**8.886**	**13.953**

P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
8RHK: Heerlijk thuis in huis	32		32	0
COA: minderjarigen	11			11
Gemeente Doetinchem: bijdrage mobiele brigade 2025	0	46		46
ODA: subsidie Bodemtaken	31		11	20
POHO Vrijetijdseconomie	334	326	403	257
Provincie Gelderland: J47B: Volkshuisvesting	1.286		120	1.166
Provincie Gelderland: Behoud Café Kerkemeijer Rekken	112	48		160
Provincie Gelderland: Biodiversiteit en Landschap 2024-2028	0	66	15	51
Provincie Gelderland: Centrumplan/Pro Wonen/Spoorstraat	16		20	-4
Provincie Gelderland: Fasttrack Combischaper Varkens Gelderland	72			72
Provincie Gelderland: Gedenkbos	21			21
Provincie Gelderland: Landschap Berkelland	29		6	24
Provincie Gelderland: Landschapsregeling	5			5
Provincie Gelderland: Toezicht en handhaving	13			13
ZonMW: project BOOG	0	840	154	686

P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
ZonMw: Gewoon Doen	100		100	0
Totaal	**2.062**	**1.326**	**861**	**2.528**

P.2.2.0.4 Verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	Saldo 31-12-2025
Nog te betalen rente geldleningenmodule	979
Gereserveerd IKB	81
Loonheffing	27
BTW aangifte	370
Netto salarissen	53
2025 ZIN Jeugd	242
Termijn 7 Nieuwbouw Simmelink	229
Friesland Campina/Domo inz. Stationsweg	178
Vergoeding oud papier	300
Facturen Remondis en Joulz	142
Facturen Loorsteeg (ProRail)	117
Factuur Vitens meeliftvergoedign	44
Factuur Liander	42
Factuur Graafschapcollege	38
Correctie ondernemersfonds	26
High five Development locatie Mensink	25
2030 ZIN WMO	89
2025 ZIN Jeugd, Entrea Lindenhout	12
Facturen medisch afval	10
Vergoeding bibliotheek corona	10
Facturen Fijnder	92
Facturen bijdrage ODA	543
Onverschuldigd/ niet te ontvangen	7
Overige posten	55
Totaal	**3.711**

Toelichting overzicht van baten en lasten

Korte toelichting overzicht van baten en lasten

Programma Onze aantrekkelijke leefomgeving
Van het op 9 december beschikbaar gestelde budget voor de bodemsanering Kronenkamp is in 2025 nog niets uitgegeven. Dit leidt tot lagere lasten en een toevoeging aan de reserve. Voor riolering is er sprake van lagere lasten die gecompenseerd worden met de voorziening riolering.
Programma Passend wonen
Het resultaat op dit programma vloeit voort uit de bijdrage uit de grondexploitaties aan de exploitatie. Deze bijdrage is opgenomen in fase 1 van de bezuinigingen.
Programma Vitaal Platteland
Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij een inschatting is gemaakt van de lasten in het begrotingsjaar. De inschatting is in veel gevallen hoger dan de werkelijke uitgaven om te voorkomen dat budgetoverschrijdingen plaatsvinden. In overeenstemming met het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Nieuwe energie
Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij een inschatting is gemaakt van de lasten in het begrotingsjaar. De inschatting is in veel gevallen hoger dan de werkelijke uitgaven om te voorkomen dat budgetoverschrijdingen plaatsvinden. In overeenstemming met het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Een toekomstbestendig sociaal domein
Voor de Wmo gaan we uit van het VNG voorspelmodel. We zagen in 2025 een veel minder snelle stijging van de lasten op het onderdeel ondersteuning dan op basis van het model mocht worden verwacht. Bij de jeugd ontstaat een voordeel door een lager gebruik van de hoog complexe zorg.

Een aanvrager van een voorziening zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op de grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en daarom niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het college van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2024 is voor € 430.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.
Programma Sport en cultuur bewegen je!
Er is sprake van hogere lasten door het onderhoud van de atletiekbaan in Eibergen.

Programma Werken en leren
De lasten komen goed overeen met de ramingen. Er is sprake van een overschrijding bij Fijnder. Daarnaast zijn de rentelasten hoger door de afschrijving van boekwaarden van scholen. Hier tegenover staat wel een onttrekking aan de reserves.

Programma Veiligheid
De lasten zijn hoger als gevolg van de afrekening met de ODA. Dit komt gedeeltelijk doordat wij meer advies vroegen dan vooraf was ingeschat en gedeeltelijk door het negatieve resultaat van de ODA.

Programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering
De aangepaste regels rondom de berekening van de pensioenen van de wethouders zorgt in dit programma voor een overschrijding.
Overzicht van Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

We hebben meer algemene uitkering ontvangen dan verwacht. Gedeeltelijk ging het om nabetalingen over 2023 en 2024. Gedeeltelijk ging het om de bijdrage die in de decembercirculaire bekend is gemaakt.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg	17.000.000	Jaarlijks verlengd
Contracten WMO	14.000.000	Jaarlijks verlengd
SBPost BV	90.000	Jaarlijks verlengd
Wolters Kluwer bv	75.000	Jaarlijks verlengd
Oliehandel Kusters	150.000	2025
Kwiek	90.000	2026
Graafschap College Sector Educatie & Participatie	223.143,99	2026
Stichting Sport Federatie Berkelland	350.000	2026
Stichting Culturije	450.000	2026
Roelofs BV	3.200.000	2026
PQR BV	1.599.000	2027
ARP Nederland B.V.	250.000	2027
Seesing	360.000	2028
Nedvang bv	99.999	2029
Barbon Insurance Brokers BV	360.000	2029
Vitam bv Catering	115.000	2030
Cone Nederland bv (Optisport)	700.000	2034
Kringloop Aktief	347.000	2035
AGEM Gemeentelijke Energie bv	830.000	Onbepaald/aandeelhouder
Twente Milieu	2.700.000	Onbepaald/aandeelhouder
Centric Netherlands BV	415.000	Onbepaald
GBTwente	1.200.000	Onbepaald
YouForce	190.000	Onbepaald

Overig niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Oorspronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borgstellingen	Restant borg 1-1-2025	Restant borg 31-12-2025
Woningbouw	699.212	537.146	16,1%	85.703	124.613
Hypotheken	1.533	189	51,7%	97	34
De Laarberg	9.500	9.500	50,0%	4.750	3.500
Plaatselijke instellingen	5.882	1.149	91,6%	1.052	664
Totaal	**716.127**	**547.984**		**91.602**	**128.811**

Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en daarom niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het college van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2025 is voor € 430.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Omschrijving (toelichting)

1. € 168.000 programma sport en cultuur. Betreft grotendeels investeringen sportterreinen. Dit is een deel gedekt uit SPUK's. Van deze overschrijding resteert € 77.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan.
2. € 582.000 op programma werken en leren. Betreft grotendeels afschrijving onderwijshuisvesting (sloop, afboeken boekwaarde) ten laste van reserves conform afspraak. Omdat hier baten tegenover staan is de overschrijding acceptabel.
3. € 512.000 programma veiligheid. Betreft voornamelijk extra lasten voor de ODA. Van deze overschrijding resteert € 362.000 als niet acceptabel omdat er voor dat deel geen directe inkomsten tegenover de overschrijding van de lasten staan. De extra inkomsten uit bouwleges op het programma wonen hebben we bij de beoordeling van het acceptabele deel buiten beschouwing gelaten omdat we daarvan niet 1 op 1 kunnen bepalen dat ze direct gerelateerd zijn aan de uitgaven.
4. € 1.043.000 programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering. Betreft grotendeels het treffen van (aanvullende) pensioenvoorzieningen zoals voorgeschreven in verband met het overgaan van pensioenaanspraken bestuurders naar het ABP. Dit beschouwen we als een acceptabele afwijking wegens het een open-einde karakter (niet beïnvloedbaar door het college) van de regeling.
5. € 150.000 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Betreft onder andere energielasten leegstaande gebouwen. Overschrijding is acceptabel omdat er extra baten tegenover staan

Excel-tabel

Exploitatie	2025 (Gewijzigd)	Realisatie 2025	Verschil
060 Sport en Cultuur	-7.117	-7.285	168
070 Werken en leren	-31.130	-31.712	582
080 Veiligheid	-6.052	-6.564	512
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	-27.114	-28.157	1.043
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-2.180	-2.330	150
Gerealiseerd resultaat	**-73.593**	**-76.048**	**2.455**

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 9 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3,200 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3,348 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3,200 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.069 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen.

- Begrotingsonrechtmatigheden ten bedrage van per saldo € 2,508 miljoen.
- Onrechtmatigheden als gevolg van het voorwaardencriterium, met name het niet naleven van de aanbestedingsgrens bij inkopen, van per saldo € 0,840 miljoen.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)

In de begroting 2025 zijn de incidentele lasten van groter dan € 150.000 benoemd. Het gaat om de volgende onderdelen:
Lasten gedekt door onttrekking uit de reserves.

- Leader betreft onze cofinanciering in eenmalige subsidietrajecten uit Leader Achterhoek.
- Subsidieregeling asbestdaken, beschermingspakket, vouchers hebben allen betrekking op de sanering van asbest. Wij zien dit als incidentele lasten omdat uiteindelijk alle asbest gesaneerd zal zijn. Dit vraagt wel een lange adem.
- Biodiversiteit betreft eenmalige subsidies ter stimulering van de biodiversiteit in de gemeente.
- Motie bomen en kleine bossen betreft het eenmalig beschikbaar stellen van een boom aan iedere Berkellander.
- Multifunctionele ontmoetingsplekken betreft een tijdelijke subsidie tot 2026.
- Tijdelijke huisvesting ontheemden betreft een bijdrage in de realisering in extra tijdelijke opvangmogelijkheden.

Lasten niet gedekt uit reserves.

- Regiodeal betreft de cofinanciering voor de gesloten Regiodeal Achterhoek die een beperkte looptijd heeft.

In het onderstaande overzicht van incidentele baten en lasten is er geen ondergrens gehanteerd. Dit om de aansluiting met het resultaat 2025 goed mogelijk te maken.

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
	bedragen *€ 1.000				
Onze aantrekkelijke leefomgeving					
Wijk- en kerngericht werken		-36		36	
Begraafrechten	74			74	Meer begravenissen in 2025
Riolering		89		-89	Meer onderzoekskosten
Afval		41		-41	
Onderhoud infrastructuur		31		-31	
Onderhoud openbaar groen	40	-20		60	M.n. door verkoop groenstroken
Materieel		53		-53	Hogere kosten voor brandstof en onderhoud
Onderhoud wegen	760	760	Reserve	0	
Dorpendeal Gelselaar	40	40	Reserve	0	
NABO Loorsteeg	400	400	Reserve	0	
Noaberfonds	40	40	Reserve	0	
Groot onderhoud gemeentewerf	25	25	Reserve	0	
Vrijval Huenderstr./Beukenln	138	138	Reserve	0	
Wildbaan wegen	15	15	Reserve	0	
Verontreiniging Kronenkamp	-300	-300	Reserve	0	
Publieke mobiliteit	-79	-79	Reserve	0	
Passend wonen					
Bouwleges	408			408	Zie toelichting grootste verschillen
Onderzoekskosten wonen		-26		26	
Heerlijk thuis in huis	90	90	Reserve	0	
Initiatieven nieuwbouw woningen	146	146	Reserve	0	
Realisatiesubsidie 2025	-609	-609	Reserve	0	
Neede Noord Oost VHF	36	36	Reserve	0	
GREX	-347	-347	Reserve	0	
Neede Noord Oost integrale aanpak	15	15	Reserve	0	
Leef Borculo	15	15	Reserve	0	
WoningbouwImplus	62	62	Reserve	0	
Maalderij Rietmolen	125	125	Reserve	0	
Tiny houses	-20	-20	Reserve	0	

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
Vitaal platteland				0	
Plattelandsvernieuwing		-16		16	
Grondruil spoor Ruurlo	29			29	
Natuur- en landschapsbeheer		-12		12	
Toerisme en recreatie		-13		13	
Sloopbonus	-146	-146	Reserve	0	
Kavelruil Stelselkamp	-155	-155	Reserve	0	
Projecten vrijetijd	70	70	Reserve	0	
Asbestsanering	45	45	Reserve	0	
Meer bomen	148	148	Reserve	0	
Project Leader	24	24	Reserve	0	
Biodiversiteit	58	58	Reserve	0	
Verhaal van Berkelland	25	25	Reserve	0	
Nieuwe energie					
Bijdrage CDOKE	129	-105		234	Zie toelichting grootste verschillen
Subsidie energietransitie	13			13	
Verrekende btw		-30		30	
Project gemeente als voorbeeld	14		Reserve	14	
Controle maatregelen duurzaamheid	95	95	Reserve	0	
Een toekomstbestendig sociaal domein					
Inburgering		-58		58	Lagere loonkosten
Inclusie		-44		44	
Opvang Oekrainers		-17		17	
Sterke sociale basis		-199		199	Zie toelichting grootste verschillen
WMO		-649		727	Zie toelichting grootste verschillen
Jeugd		-174		249	Zie toelichting grootste verschillen
Sensire Oekraïners	45	45	Reserve	0	
Arbeidstoeleiding	162	162	Reserve	0	
Nieuwe Regionale inkoop	237	237	Reserve	0	
Exploitatie Oekraïners	363	363	Reserve	0	
Team Zorg en Veiligheid	30	30	Reserve	0	
Versterking cliëntondersteuning	17	17	Reserve	0	
Jeugd GGZ AMV-ers Rekken	69	69	Reserve	0	
Regionale samenwerking SD	43	43	Reserve	0	
Overlast asielzoekers	-25	-25	Reserve	0	
Sport en cultuur					
Ondersteuning sportverenigingen		-17		17	
Monumentensubsidies	64			64	Subsidies voor instandhanden monumenten
Vervanging atletiekbaan		70		-70	Hogere aanbesteding
Exploitatie zwembaden		71		-71	Indexatie bijdrage
Vrijval afschrijvingslasten	-231	-231	Reserve	0	
Onderzoek binnenzwembaden	32	32	Reserve	0	
Lokale cultuur voorzieningen	18	18	Reserve	0	
Boekwaarde Rietmolenseweg	242	242	Reserve	0	
Subsidie Lokale omroep	60	60	Reserve	0	
Nieuwe bibliotheek Borculo	240	240	Reserve	0	
Werken en leren					
Huisvesting scholen		14		-14	

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
Fijnder		-250		250	Zie toelichting grootste verschillen
Vervoerkosten SW		35		-35	
Stimuleren bedrijven		-23		23	
Electra markten		18		-18	
Lokale aanpak schuldhulpverlening		-36		36	Andere prioriteiten gesteld
BBZ	-55			-55	Lagere bijdrage ministerie
Energietoeslag	103	103	Reserve	0	
City branding	55	55	Reserve	0	
Grondexploitaties bedrijven	85	85	Reserve	0	
Oudestraat Neede	152	152	Reserve	0	
Boekwaarde Wereldboom	31	31	Reserve	0	
Sloop en boekwaarde Simmelink	282	282	Reserve	0	
Vrijval afschrijvingslasten	-185	-185	Reserve	0	
Samen Veilig					
Groot onderhoud gebouwen		-102		102	Vertraging uitvoering onderhoud
ODA		516		-516	Zie toelichting grootste verschillen
VNOG		-37		37	
Informatieveiligheid		-15		15	
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering					
Wethouders pensioenen		301		-301	Zie toelichting grootste verschillen
Overige kosten gemeenteraad		-38		38	
Vergoeding gemeenteraad		-36		36	
Verkiezingen		19		-19	
Fractievergoeding		-15		15	
Accountantskosten		-13		13	
Leges burgerzaken	-24			-24	
DVO Fijnder	-91			-91	Er is minder inzet gepleegd voor deze GR
Eenmalige afschrijving ICT		96		-96	We hebben veel kleine investeringen gehad
Eenmalige afschrijving materieel		48		-48	
Facilitaire zaken		21		-21	
Huisvestingkosten		47		-47	
Personele kosten		25		-25	
Hybride werken	-245	-245	Reserve	0	
Thuiswerkregeling	13	13	Reserve	0	
Project WOO	-103	-103	Reserve	0	
Visie dienstverlening	19	19	Reserve	0	
Organisatieontwikkeling	-143	-143	Reserve	0	
Implementatie Omgevingswet	219	219	Reserve	0	
Herinrichting Publiekswinkel	-587	-587	Reserve	0	
Meldpunt Openbare Ruimte vrijval	70		Reserve	70	Voorziening reeds gerealiseerd
Overdracht pensioenen wethouders	250	250	Reserve	0	
Inzet ICT-medewerker	40	40	Reserve	0	
Project Weerbaarheid	-200	-200	Reserve	0	
Groot onderhoud gemeentehuis	84	84	Reserve	0	
Regiodeal	-357	-357	Reserve	0	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				0	
Korte rente	24			24	
Energie gebouwen		116		-116	Hoge lasten voor Beuken- en Herenlaan

Omschrijving	Incidentele baten 2025	Incidentele lasten 2025		Verschil	Toelichting op bedragen > 50.000
OZB	19			19	Zie toelichting grootste verschillen
Toeristenbelasting	28			28	
Proceskosten WOZ-waarden		-35		35	Zie toelichting grootste verschillen
Algemene Uitkering	1.106			1.106	Zie toelichting grootste verschillen
Vennootschapsbelasting		-107		107	Voordelige afrekening over 23 en 24
Algemene baten en lasten		62		-62	
Diverse kleinere verschillen		38		-38	
Totaal incidentele baten en lasten	**3.379**	**1.119**	2.260	2.260	
Structureel:					
OZB	400			400	Zie toelichting grootste verschillen
Proceskosten WOZ-waarden	100			100	Zie toelichting grootste verschillen
Totaal structurele baten en lasten	500	0		500	

Totaal incidenteel	2.260
Totaal structureeel	500
Voorspeld resultaat slotwijziging	5.720
Resultaat 2025	8.480

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Het dagelijks bestuur van Fijnder gaat het algemeen bestuur voorstellen het resultaat over 2025 uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Het gaat voor Berkelland om een bedrag van € 341.000.
Van de belastingdienst hebben we een beschikking ontvangen waaruit blijkt dat we € 21.000 aan teveel betaalde loonbelasting voor SW'medewerkers terug mogen ontvangen.

Overzicht taakvelden

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.1 Bestuur	-3.448	28	0	0	-3.420
0.10 Mutaties reserves	0	0	5.599	-3.745	1.854
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	-8.479	-8.479
0.2 Burgerzaken	-1.300	1.006	0	0	-294
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-54	4	0	0	-51
0.4 Overhead	-23.015	2.613	0	0	-20.403
0.5 Treasury	-1.233	3.141	0	0	1.908
0.61 OZB woningen	-574	7.531	0	0	6.957
0.62 OZB niet-woningen	-11	4.527	0	0	4.517
0.64 Belastingen overig	-23	219	0	0	196
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-203	104.672	0	0	104.469
0.8 Overige baten en lasten	-265	243	0	0	-22
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-18	0	0	0	-18
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3.247	145	0	0	-3.102
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.149	178	0	0	-971
2.1 Verkeer en vervoer	-9.826	909	0	0	-8.917
2.2 Parkeren	-59	16	0	0	-43
2.4 Economische havens en waterwegen	-1	0	0	0	-1
3.1 Economische ontwikkeling	-282	4	0	0	-278
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-872	626	0	0	-247
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-261	82	0	0	-179
3.4 Economische promotie	-1.014	977	0	0	-37
4.1 Openbaar basisonderwijs	-224	0	0	0	-224
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.325	20	0	0	-2.305
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.672	558	0	0	-1.115
5.1 Sportbeleid en activering	-2.625	248	0	0	-2.377
5.2 Sportaccommodaties	-1.193	252	0	0	-941
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-563	0	0	0	-563
5.4 Musea	-622	66	0	0	-556
5.5 Cultureel erfgoed	-154	26	0	0	-129
5.6 Media	-1.513	291	0	0	-1.222

Exploitatie	Realisatie 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.854	122	0	0	-4.732
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.371	6.578	0	0	-2.793
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-64	0	0	0	-64
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-5.330	0	0	0	-5.330
6.3 Inkomensregelingen	-15.490	12.379	0	0	-3.110
6.4 WSW en beschut werk	-12.637	1.345	0	0	-11.292
6.5 Arbeidsparticipatie	-315	0	0	0	-315
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.035	122	0	0	-1.913
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-11.808	431	0	0	-11.377
6.712 Begeleiding (WMO)	-188	0	0	0	-188
6.713 Dagbesteding (WMO)	-7	0	0	0	-7
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-2.501	0	0	0	-2.501
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.784	0	0	0	-8.784
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-61	0	0	0	-61
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3.674	0	0	0	-3.674
6.791 PGB WMO	-318	0	0	0	-318
6.792 PGB Jeugd	-207	0	0	0	-207
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	592	0	0	592
6.821 Jeugdbescherming	-1.517	0	0	0	-1.517
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-373	0	0	0	-373
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-420	-37	0	0	-457
7.1 Volksgezondheid	-2.280	0	0	0	-2.280
7.2 Riolering	-6.216	7.807	0	0	1.591
7.3 Afval	-4.514	4.553	0	0	39
7.4 Milieubeheer	-3.072	704	0	0	-2.368
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-337	343	0	0	5
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.392	271	0	0	-1.121
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-668	1.348	0	0	680
8.3 Wonen en bouwen	-4.952	2.823	0	0	-2.129
Gerealiseerd resultaat	-161.134	167.759	5.599	-12.224	0

WNT

Regeling bezoldingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de gemeente Berkelland is € 246.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Hieronder een overzicht m.b.t de leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1.000	J.A. Satijn	J. Jonker
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2025	1/1 - 31/12	1/1- 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	116.518	135.803
Beloningen betaalbaar op termijn	18.548	22.230
Subtotaal	135.066	158.033
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t
Bezoldiging	135.066	158.033
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024		
Duur dienstverband	1/1- 31/12	13/5-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging 2024		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	110.478	81.525
Beloningen betaalbaar op termijn	17.874	13.522
Totaal bezoldiging 2024	128.353	95.047
Individueel WNT-maximum 2024	233.000	148.331
Bezoldiging	128.353	95.047

Overzicht kredieten

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Begroot			Tot begrotingsjaar			Realisatie 2025			Restant		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Wegen (of Openbare ruimte)												
010.010 Transformatie Oudestraat	-3.005	1.000	-2.005	-2.736	800	-1.936	-330		-330	61	200	261
010.030 Busplein Neede	-314	-20	-334	-29	-20	-49	-140		-140	-145	0	-145
010.050 Herinrichting: Van Bevervoordestraat Gelselaar	-55		-55			0			0	-55	0	-55
010.070 Inrichting oud Tracé N18 vanaf Steinkampswg Eibrg	-944		-944	-80		-80			0	-864	0	-864
010.080 Voorbereiding herinrichting N18 kern Eibergen	-200		-200			0			0	-200	0	-200
010.090 Aankoop openbare ruimte Maalderij Rietmolen	-125		-125	-100		-100	-43	3	-40	18	-3	15
010.150 Revitalisering Centrum Borculo(K)	-442	0	-442	-50		-50	-279	25	-254	-113	-25	-138
010.160 Reconstructie Stationsweg Borculo(K)	-501	501	0	-501	501	0	-33	33	0	33	-33	0
010.170 Vervanging 3 verkeersregelinstallaties	-454		-454			0			0	-454	0	-454
010.180 Vervanging openbare verlichting langs oude N18	0		0			0	-146		-146	146	0	146
010.190 Verkeersplateau oude Diepenheimseweg - Rotmansdiekske	0		0			0			0	0	0	0
010.210 Aanpassing Klaashofweg/Schoppenstaestraat	-138		-138			0			0	-138	0	-138
010.220 Tiny houses Eibergen	-350		-350	-41		-41	-53	0	-53	-256	0	-256
010.240 Uitbreiding woonwagenstandplaatsen Borculo/Ruurlo	-600	3	-597			0	-49	2	-47	-551	1	-550
010.250 Gronden nabij gemeentewerf Borculo	-280		-280			0	-277		-277	-3	0	-3
010.260 Actief grondbeleid	-2.000		-2.000			0			0	-2.000	0	-2.000
Totaal 010 Wegen (of Openbare ruimte)	-9.408	1.484	-7.924	-3.537	1.281	-2.256	-1.350	63	-1.287	-4.521	140	-4.381
020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte												
020.020 Rioolvervanging en herinrichting Rozenkamp Neede	-45		-45	-42		-42			0	-3	0	-3
020.040 Borculoseweg	-3.150	230	-2.920	-51		-51	-29		-29	-3.070	230	-2.840
020.050 Herinr. Ruwenhofstr. Neede	-1.120	133	-987	-69		-69	-821	133	-688	-230	0	-230
020.110 Garvelinkskamp Ruurlo	-9.075		-9.075	-16		-16	-39		-39	-9.020	0	-9.020
020.150 herinrichting: Lochemseweg	-1.097	110	-987	-39		-39	-28		-28	-1.030	110	-920
020.160 Revitalisering centrum Eibergen	-312		-312	-299		-299	-9		-9	-4	0	-4
020.190 Herinr. de Rozenkamp Eibergen	-1.730		-1.730	-84		-84	-1.235	20	-1.215	-411	-20	-431
020.200 Herinr. woonstraten wijk oost Beltrum	-3.575	66	-3.509	-290		-290	-2.714		-2.714	-571	66	-505
020.210 Herinrichtings- en rioolwerkzaamheden Rekken	-3.850	17	-3.833	-283		-283	-239		-239	-3.328	17	-3.311
020.220 Ontwerpscenario en sociale wijkontwikkeling Neede Noord Oost	-12.954	500	-12.454	-130		-130	-620		-620	-12.204	500	-11.704
020.230 Masterplan herinrichting Ruurlo-Centrum	-6.475	12	-6.463	0		0	-37		-37	-6.438	12	-6.426

Bedragen x € 1.000

020.240 Neede NO fase 23	-960		-960			0			0	-960	0	-960
020.250 Herinrichting Hoflaan/Scheijlaan	-2.160	0	-2.160			0	-2		-2	-2.158	0	-2.158
Totaal 020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte	-46.503	1.068	-45.435	-1.303	0	-1.303	-5.773	153	-5.620	-39.427	915	-38.512
030 Riolering en afval			0			0			0	0	0	0
030.030 Klein onderhoud en relinen 2018-2019	-400		-400	-231		-231	-111		-111	-58	0	-58
030.040 Klein onderhoud en relinen	-200		-200			0	-89		-89	-111	0	-111
030.050 Renoveren rioolgemalen	-1.240		-1.240	-224		-224	-227		-227	-789	0	-789
030.080 Renovatie drukrioolunits	-3.300		-3.300	-572		-572	-1.269	0	-1.269	-1.459	0	-1.459
030.090 Tulp en Anemonenstr real natuurpark/berg nta(K)	-400	5	-395	-389	5	-384	-2		-2	-9	0	-9
030.100 Minicontainers	-623		-623			0	-549		-549	-74	0	-74
030.110 Aanpak wateroverlast Schoemaker	-950		-950			0			0	-950	0	-950
Totaal 030 Riolering en afval	-7.113	5	-7.108	-1.416	5	-1.411	-2.247	0	-2.247	-3.450	0	-3.450
050 Onderwijs en sport			0			0			0	0	0	0
050.020 Het Simmelink	-5.214		-5.214	-4.662		-4.662	-69		-69	-483	0	-483
050.040 Staring College	-5.336		-5.336	-3.684		-3.684	-17		-17	-1.635	0	-1.635
050.050 Sporthal Ruurlo	-12.750		-12.750	-181		-181	-115		-115	-12.454	0	-12.454
050.080 Renovatie St. Jozefschool/vorming IKC	-1.643	0	-1.643			0	-200		-200	-1.443	0	-1.443
050.090 SUVIS bijdragen	-2.000	840	-1.160	-1.734	993	-741	-196	90	-106	-70	-243	-313
050.100 Kiezel en Kei/Heuvelschool	-8		-8	-8		-8			0	0	0	0
050.110 OBS Noord	-33	2	-31	-33	2	-31			0	0	0	0
050.140 Speel- en beweegvoorzieningen	-30		-30			0	-13		-13	-17	0	-17
050.150 Unilocatie Beukenlaan Borculo	-716		-716			0			0	-716	0	-716
050.160 4e en 5e zaaldeel Timpe	-4.733		-4.733			0	-32		-32	-4.701	0	-4.701
050.170 De Regenboogschool	-175		-175			0			0	-175	0	-175
Totaal 050 Onderwijs en sport	-32.638	842	-31.796	-10.302	995	-9.307	-642	90	-552	-21.694	-243	-21.937
090 Bedrijfsvoering			0			0			0	0	0	0
090.010 Materieel	-717		-717	-140		-140	-144		-144	-433	0	-433
090.020 ICT	-1.366	0	-1.366	-152		-152	-374		-374	-840	0	-840
INV090.030 Herinrichting Publiekswinkel	-700		-700			0	-28		-28	-672	0	-672
Totaal 090 Bedrijfsvoering	-2.783	0	-2.783	-292	0	-292	-546	0	-546	-1.945	0	-1.945
Resultaat	-98.445	3.399	-95.046	-16.850	2.281	-14.569	-10.558	306	-10.252	-71.037	812	-70.225

Omschrijving (toelichting)

Voor de Transformatie Oudestraat en de Vervanging van de openbare verlichting N18 worden nog inkomsten verwacht. Hierdoor lijkt er op dit moment een overschrijding van het krediet te zijn. Als de inkomsten worden gerealiseerd is dit niet het geval.

Sisa

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			2	7	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€38.972	€ 43.065			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's

				(t/m jaar T) (artikel 3)		(t/m jaar T) (artikel 3)		cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€14.060	€7.346	€24.686	€3.802	€6.046
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.707	€25.055	€0	€ 0	€62.827	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 726	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 43.815	€ 0	11	505	77	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorgan	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

				Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	en van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	*Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*		
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 408.500	€ 31.500	€ 33.401	-€ 58	€ 239.226	€ 225.559
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			

			€ 90.207	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 179.895	€ 89.689	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
		1	SB240061	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 220.000	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 220.000
		2	SB240062	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 149.931	€ 1.219	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 174.781
		100						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*					

			Indicator: D23/07					
			1	Ja				
			2	Nee				
			100					
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/01*	*Aard controle R* *Indicator: E3/02*	*Aard controle R* *Indicator: E3/03*	*Aard controle R* *Indicator: E3/04*	*Aard controle R* *Indicator: E3/05*	*Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1	2015.080.03	€ 142.644	€ 0	€ 0	-€ 8.924	€ 0
			2						
			100						
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	*Aard controle R* *Indicator: E3/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1	*2015.080.03*	€ 142.644	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			2						
			100						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinancieringcumulatief (t/m jaar T)

	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	€ 41.073	€ 41.073	€ 244.686	€ 244.686
2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
20						

	Kopie CBS(code) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09
1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	Ja
2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	Nee
3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee
20			

	Kopie CBS(code) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Naam/nummer maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13
1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2024/83717	afkoppelen verhard oppervlak	Ja
2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	afkoppelen verhard oppervlak	Nee
3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee
4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee

		5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee	
		6	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak	Nee	
		20					
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheids maatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 26.750	€ 100.522	€ 50.261	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	3		
		2	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)| aantal in Stuks	Nee	2		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		4	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee	0		
		5	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	2		
		6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0		

		100						
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*
		1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000928	€ 560.899	€ 3.520.092	€ 540.899	€ 3.408.967
		2						
		10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
		1	S2023-0000928	Nee				
		2						
		10						
IenW	**E120**	**Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheids maatregelen 2025-2030**	Totale besteding (Jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E120/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator E120/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E120/03*	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/05*	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/07*	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/08*		
		1	455 Aanleg van een gebiedsontsluitingsweg 30 km/u (GOW30), aantal in m	Nee	0			
		2	460 Aanleg van een	Nee	0			

			kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h, aantal in st					
		3	461 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer), aantal in st	Nee	0			
		4	462 Aanleg van één rijloper met fietsstroken en bermen, aantal in m	Nee	0			
		49						
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval)	Volledig zelfstandige				

			voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 8.476.606	€ 94.507	€ 264.435	€ 0	€ 134.650
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
				I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandige	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)

				gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	n 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 127	€ 74.457	€ 6.391	€ 0	€ 1.910.701
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/13*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	*Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 9.318	€ 0	€ 0		
		2						
		100						
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2025**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004						
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Aard controle R* *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _totaal 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G3A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 63.829	€ 61.816	€ 43.640	€ 0	€ 0

		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoeksko sten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonder houd (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstr ekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderho ud en kapitaalverstrek kingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverst rekking
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinf ormatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelde n schulden levensonder houd BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvan gtoeslagaffai re	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstr ekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperati e kinderopvangt oeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderho ud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrek kingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelde n van achterstallig e betalingen kapitaalverst rekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvan gtoeslagaffai re
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3A/07	*Indicator: G3A/08*	*Indicator: G3A/09*	*Indicator: G3A/10*	*Indicator: G3A/11*	*Indicator: G3A/12*
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van

				levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	(jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*		
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	0	0	0		
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4A/01	*Indicator: G4A/02*	*Indicator: G4A/03*	*Indicator: G4A/04*	*Indicator: G4A/05*	
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 133.503	
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 112	€ 16.528	

3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 38.257
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 127	€ 5.900
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 3.613	0	0
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 489	0	0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.304	0	0
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 267	0	0
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0

		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	
			€ 888.910	€ 0	Ja	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*	
			€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2024**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelde n schulden Wet	

			verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*			
			Indicator: G12A/01	*Indicator: G12A/02*	*Indicator: G12A/03*			
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0			
		2						
		20						
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2025**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G13/01	*Indicator: G13/02*	*Indicator: G13/03*	*Indicator: G13/04*	Indicator: G13/05	
			€ 156.321	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H4/01	*Indicator: H4/02*				
			€ 52.913	€ 134.573				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar	Toelichting		

				Roerende zaken	T) Dienstverlening door derden			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*		
			€ 31.930	€ 66.846	€ 35.797			
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
			€ 807.491	€ 80.749	€ 726.742	€ 2.305.408	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H30/07	*Indicator: H30/08*				
				Nee				
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*				
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*				
		1	060222 Gemeente Doetinchem	€ 129.240				
		2						
		3						
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)

		Tranche 1 t/m 7 Gemeenten		indicator 15 verplicht	toekenning gehaald? (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
		1	2023-0000051407	Nee	Nee	0	0	0
		2						
		20						
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	*Aard controle R* *Indicator: J9/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	*Aard controle R* *Indicator: J9/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
		1	2023-0000051407	Nee	€ 151.250	€ 1.584.100	€ 28.160	€ 84.480
		2						
		20						
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*		
		1	2023-0000051407	Ja	De verwerving van gronden in een deelplan is vertraagd als gevolg van PFAS verontreinigi ng. In een ander plan is beroep ingesteld tegen de herziening van het bestemming splan. Start bouw is hierdoor	Nee		

					vertraagd. Gemeente dient in Q2 2026 een verzoek tot uitstel in.			
		2						
		20						
VRO	**J17**	**Realisatiestimulans**	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/01*	Geprognotiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/02*	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/03*			
			87	140	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/04*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) . *Aard controle R* *Indicator: J17/05*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/06*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw). *Aard controle R* *Indicator: J17/07*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/08*	
		1						
		2						
VRO	**J18**	**Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) uitgesplitst in indicatoren J18/03 en J18/04	Besteding (jaar T) ten behoeve van het aanstellen of aannemen van een regiocoördinator en/of organiseren of inhuren van	Besteding (jaar T) ten behoeve van het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg en/of op regionaal niveau naar behoefte	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

					expertise voor of op andere wijze ondersteunen van de isolatieopgave in de regio zoals bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a en onderdeel b	leggen van een verbinding met andere bovenlokale opgaven die gerelateerd zijn aan de isolatieopgave zoals bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a en onderdeel b		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: J18/01	*Indicator: J18/02*	*Indicator: J18/03*	*Indicator: J18/04*	*Indicator: J18/05*	
		1	2025-0000114579	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2						
VRO	**J32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 05 nee is ingevuld)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J32/01	*Indicator: J32/02*	*Indicator: J32/03*	*Indicator: J32/04*	*Indicator: J32/05*	*Indicator: J32/06*
		1	00792076/St. Jozef	€ 0	€ 2.274	Ja	Nee	Verbouw is opnieuw uitgesteld.
		2	00792250/Sterrenboog	€ 347.742	€ 349.557	Ja	Ja	
		3	01732955/Assink	€ 636.677	€ 1.496.251	Ja	Ja	
VRO	**J47B**	**Volkshuisvesting (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente/provincie (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente of provincie invullen	Deelplannaam / projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per deelplan
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*
			Indicator: J47B/01	*Indicator: J47B/02*	*Indicator: J47B/03*	*Indicator: J47B/04*	*Indicator: J47B/05*	*Indicator: J47B/06*
		1	050004 Regio Achterhoek	Deelplan 1 Berkelland	20	64	50	€ 119.674
			Kopie deelplannaam / project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan	Cumulatieve cofinancering (t/m jaar T) per deelplan			

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J47B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47B/08*	*Aard controle R* *Indicator: J47B/09*			
			1 *Deelplan 1 Berkelland*	€ 375.321	€ 112.633			
			Eindverantwoordin g (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47B/10*					
			Nee					
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebespar ende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebrui k/de energierekeni ng *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			197	€ 105.240	€ 322.296	75	€ 322.460	€ 459.670
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			0	€ 0	€ 292.570			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbe sparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparen de maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie,	Het aantal grote(re) elektriciteitsbe sparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten,	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik /energierekenin g tot gevolg.	Het aantal overige energiereken ing verlagende maatregelen

					spouwmuurisolatie etc.)	wasmachines etc.)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			916	476	53	127	211	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, tweede lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/01*	*Aard controle R* *Indicator: J94/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	*Aard controle R* *Indicator: J94/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03498872*	€ 321.438	210	4	€ 0	€ 0
		2	*LAI24-03724213*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		100	*LAI25-03845166*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	€ 0	€ 321.439	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
		100	€ 0	€ 0	Nee			
VRO	**J97**	**Regeling huisvesting grote gezinnen**	Beschikkingsnummer	Besteding per project (jaar T) ten laste	Cumulatieve besteding per project	Project is volgens aanvraag,	Eventuele toelichting op niet volgens	Plaatsingeenheidsnummer van het

		vergunninghouders 2023		van Rijksmiddelen	(t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld	grote gezin dat in het object is gehuisvest
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J97/01*	*Aard controle R* *Indicator: J97/02*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: J97/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J97/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/05*	*Aard controle D2* *Indicator: J97/06*
		1	HGGV25-03841318	€ 0	€ 0	Nee	Aanvraag ingetrokken	n.v.t.
		2	HGGV25-03843251	€ 0	€ 0	Nee	Aanvraag ingetrokken	n.v.t.
		10						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/08*				
		1	*HGGV25-03841318*	Ja				
		2	*HGGV25-03843251*	Ja				
		10						
VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	*Aard controle R* *Indicator: J209/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	*Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2022-03341240*	*Woonwagenstandplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland*	€ 46.779	€ 46.779	€ 0	0
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*	

			Indicator: J209/07	*Indicator: J209/08*	*Indicator: J209/09*	*Indicator: J209/10*	*Indicator: J209/11*	
		1	*Woonwagenstandplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland*	0	Ja	Ja	Nee	
		2						
		10						
KGG	**K1**	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Projectnaam/UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: K1/01	*Indicator: K1/02*	*Indicator: K1/03*	*Indicator: K1/04*	*Indicator: K1/05*	*Indicator: K1/06*
		1	UWHS170264	€ 0	Ja	Ja	€ 275.858	De bestemming is in 2025 gewijzigd.
		2						
		100						
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: K28/01	*Indicator: K28/02*	*Indicator: K28/03*	*Indicator: K28/04*	*Indicator: K28/05*	*Indicator: K28/06*
			€ 159.034	€ 99.236	€ 447.550	€ 1.409.760	€ 20.531	€ 338.139
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: K28/07					
			Nee					
Aen M	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten						

			Aard controle R *Indicator: M16/01*	*Aard controle R* *Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	*Aard controle R* *Indicator: M16/04*	*Aard controle R* *Indicator: M16/05*	*Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 4.755.916			€ 0	€ 0	€ 305.959
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/10*	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 4.224	€ 215.757	01/01/2025	01/10/2025	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/12*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/13*				
			€ 4.850.342	€ 22.143.563				
Aen M	**M30**	**Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen** Gemeenten	SPUK I: Aantal gerealiseerde plekken van duurzame aard boven indicatieve opgave in het jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/01*	SPUK I: Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/02*	SPUK II: Aantal gerealiseerde plekken van bijzondere aard (AMV) in het jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/03*	SPUK II: Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M30/04*		
					60	Nee		

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Gemeenteraad van de gemeente Berkelland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeente Berkelland gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeente Berkelland op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV, de begroting en de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van de gemeente, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 9 december 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2025;
2. de balans per 31 december 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook vallen:
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 2025;
- de controleverordening, vastgesteld door de Gemeenteraad op 23 december 2025;
- het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Berkelland zoals vereist in
- de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta);
- de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO);
- andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden – rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de rechtmatigheidsverantwoording, op pagina 159 in de jaarrekening. Het College van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van € 3,6 miljoen (waarvan € 3,3 miljoen in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen), ligt boven de door de Gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.220.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2025 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de Gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe het College van burgemeester en wethouders het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de baten hoofdzakelijk bestaan uit de Algemene uitkering, subsidie ontvangsten van het Rijk en Provincies, lokale heffingen en leges, onderkennen we geen frauderisico in de verantwoording van de baten. De algemene uitkering en de subsidie ontvangsten zijn beperkt tot een opgave van derden. De lokale heffingen en leges betreffen een veelheid van posten van beperkte omvang waardoor geen risico ontstaat op een afwijking van materieel belang.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen en doorbreking interne beheersing De directie/het College van B&W heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op de directie/het College van B&W om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het College van B&W specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl
Lid van: stolwijk kennisnetwerk
kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928
iban NL31RABO0105152153
Terborgseweg 25b 7001 GM Doetinchem
Mercurion 3 6903 PX Zevenaar
Keulenstraat 12 7418 ET Deventer
Nieuweweg 273 6603 BN Wijchen
Postbus 595 7000 AN Doetinchem

Corruptierisico Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders	We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van burgemeester en wethouders geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2025 en 2026 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;

- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.
Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening
Het College van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het BBV, de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 9 december 2025 door de Gemeenteraad is vastgesteld.

In dit kader is het College van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de gemeenteraad voor de jaarrekening
De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met :
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 4 maart 2026;
- de controleverordening, vastgesteld door de gemeenteraad op 17 januari 2023;
- het Controleprotocol WNT 2025;
- ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeenschappelijke regeling als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening.

Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 2 juni 2026

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928
iban NL31RABO0105152153

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar

Keulenstraat 12
7418 ET Deventer

Nieuweweg 273
6603 BN Wijchen

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verplichte beleidsindicatoren

Toelichting

In deze bijlage zijn de verplichte indicatoren opgenomen zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zo als de vergelijking met Nederland. De cijfers in deze bijlage zijn van 17 maart 2026.

Een passende woning

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Nieuwgebouwde woningen	per 1.000 woningen				Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
		2020	5,1	8,9		
		2021	5,1	8,9		
		2022	3,3	9,3		
		2023	3,2	9,1		
		2024	5,1	8,4		
Demografische druk	%				CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
		2021	83,3	70,1		
		2022	83,5	70,3		
		2023	83,7	70,3		
		2024	84,6	70,4		
		2025	84,9	70,7		

Onze aantrekkelijke leefomgeving

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner				CBS statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
		2020	190	170		
		2021	154	169		
		2022	133	148		
		2023	128	148		
		2024	140	148		

Een toekomstbestendig Sociaal Domein

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Jongeren met een delict voor de rechter	%				CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
		2019	0	1		
		2020	1	1		
		2021	1	1		
		2022	1	1		
		2023	1	1		

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	**%**				**CBS Jeugd**	**Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.**
		2020	4	6		
		2021	3	6		
		2022	4	6		
		2023	4	6		
		2024	4	6		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	**%**				**CBS Jeugdmonitor**	**Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polis administratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.**
		2020	2	2		
		2021	2	2		
		2022	2	1		
		2023	2	2		
		2024	2	2		
Jongeren met jeugdhulp	**% van alle jongeren tot 18 jaar**				**CBS CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB)is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.**
		2020	10,8	11,9		
		2021	13,5	12,9		
		2022	13,2	13,.2		
		2023	10,7	11,1		
		2024	14,8	14,0		
Jongeren met jeugdbescherming	**%**				**CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of ‘onder voogdij geplaatst’.**

		2020	1,3	1,2		
		2021	1,4	1,2		
		2022	1,4	1,2		
		2023	1,0	1,0		
		2024	1,2	1,0		
Jongeren met jeugdreclassering	**%**				**CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura**	**In percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.**
		2019	0,3	0,4		
		2020	0,3	0,4		
		2021	0,2	0,3		
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	**per 10.000 inwoners**				**CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo**	**Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkvoorziening is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.**
		2021	740	704		
		2022	740	710		
		2023	730	700		
		2024	730	720		
		2025	670	660		

Werken en leren

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Functiemenging	**%**				**CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research**	**De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.**
		2020	46,6	53,3		
		2021	46,9	53,3		
		2022	47,7	53,8		
		2023	48,0	54,2		
		2024	47,8	54,5		
Vestigingen (van bedrijven)	**per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar**				**LISA**	**Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.**
		2020	151,8	158,1		
		2021	153,2	164,9		
		2022	160,9	174,1		

		2023	163,1	181,8		
		2024	167,8	191,4		
Banen	**per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar**				**CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research**	**Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.**
		2020	647,1	795,9		
		2021	653,5	805,5		
		2022	675,7	825,4		
		2023	687,7	836,6		
		2024	690,5	850,2		
Netto arbeids-participatie	**%**				**CBS - Arbeidsdeelname**	**Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).**
		2021	70,4	70,4		
		2022	73,1	72,2		
		2023	72,6	73,1		
		2024	72,4	73,2		
		2025	73,7	73,2		
Personen met een bijstands-uitkering	**per 10.000 inwoners**				**CBS - Participatiewet**	**Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.**
		2020	259,5	459,7		
		2021	228,3	431,2		
		2023	172,4	344,8		
		2024	188,6	343,6		
		2025	157,1	281,2		
Absoluut verzuim	**per 1.000 leerlingen**				**DUO/Ingrado**	**Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.** **De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.**
		2015	0,7	2,3		
		2016	1,0	1,8		
		2017	0,6	1,8		
		2023	3,0	6,3		
		2024	3,6	6,7		
Relatief verzuim	**per 1.000 leerlingen**	**2016**	**12**	**27**	**DUO/Ingrado**	**Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.** **De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.**
		2020	13	20		
		2021	13	20		
		2022	20	24		
		2023	19	27		
		2024	18	28		

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%			DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2019	1,1	2	
		2021	1,4	19	
		2022	1,1	2,4	
		2023	1,5	2,4	
		2024	1,4	2,3	

Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar			CBS - Participatiewet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2020	552,4	202,0	
		2021	550,5	197,7	
		2022	549	197,7	
		2024	571,9	203,1	

Nieuwe energie

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%				Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat	
		2018	6,3	17,5		
		2019	7,5	20		
		2020	11,2	26,8		
		2021	17,5	33,1		
		2022	27,0	32,5		

Sport en Cultuur bewegen je!

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%				Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
		2016	46,5	48,7		
		2020	47,4	49,3		
		2022	46,1	46,4		
		2024	41,8	42,5		

Veiligheid

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren				Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar.
		2021	9	8		
		2022	9	8		
		2023	8	9		
		2024	8	9		
		2025	12	10		
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners				CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven.
		2021	2,6	4,3		
		2022	3,6	4,5		
		2023	3,0	4,2		
		2024	3,1	4,3		
		2025	3,3	4,6		
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners				CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.
		2021	4,9	6,1		
		2022	5,1	6,0		
		2023	4,4	5,8		
		2024	3,5	5,7		
		2025	3,1	5,7		
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners				CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen per 1000 inwoners
		2021	0,9	1,3		
		2022	0,9	1,4		
		2023	0,5	1,3		
		2024	0,8	1,2		
		2025	0,6	1,2		
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners				CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners
		2021	0,6	1,8		
		2022	0,3	2,3		
		2023	0,7	2,5		
		2024	0,3	2,2		
		2025	0,5	2,1		

Algemeen bestuur en Bedrijfsvoering

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000				CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2021	273	290		
		2022	298	317		
		2023	357	368		
		2024	370	379		
		2025	385	398		
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€				COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2022	689	823		
		2023	846	860		
		2024	897	925		
		2025	927	957		

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€				COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2021	867	810		
		2022	851	905		
		2023	967	942		
		2024	1.022	1.004		
		2025	1.061	1.050		
Formatie	**Fte per 1.000 inwoners**				**Eigen begroting**	
		2021	7,9			
		2022	8,3			
		2023	8,1			
		2024	8,3			
		2025	9,8			
Bezetting	**Fte per 1.000 inwoners**				**Eigen begroting**	
		2021	7,2			
		2022	7,6			
		2023	7,3			
		2024	7,7			
		2025				
Apparaatskosten	**Kosten per inwoner**				**Eigen begroting**	
		2021	705,78			
		2022	1.053,93			
		2023	978,02			
		2024	1.103,51			
		2025	923,12			
		2026	899,98			
Externe inhuur	**Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen**				**Eigen begroting**	
		2021	15,00			
		2022	3,00			
		2023	17,76			
		2024	14,13			
		2025	9,06			
		2026	3,62			
Overhead	**% van totale lasten**				**Eigen begroting**	
		2021	11,85			
		2022	14,29			
		2023	-12,46			
		2024	-12,68			
		2025	-12,75			
		2026	-13,84			

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Gemeenteraad van de gemeente Berkelland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeente Berkelland gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeente Berkelland op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV, de begroting en de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van de gemeente, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 9 december 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2025;
2. de balans per 31 december 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook vallen:
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 2025;
- de controleverordening, vastgesteld door de Gemeenteraad op 23 december 2025;
- het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Berkelland zoals vereist in
- de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta);
- de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO);
- andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden – rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de rechtmatigheidsverantwoording, op pagina 159 in de jaarrekening. Het College van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van € 3,6 miljoen (waarvan € 3,3 miljoen in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen), ligt boven de door de Gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.220.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2025 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de Gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe het College van burgemeester en wethouders het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de baten hoofdzakelijk bestaan uit de Algemene uitkering, subsidie ontvangsten van het Rijk en Provincies, lokale heffingen en leges, onderkennen we geen frauderisico in de verantwoording van de baten. De algemene uitkering en de subsidie ontvangsten zijn beperkt tot een opgave van derden. De lokale heffingen en leges betreffen een veelheid van posten van beperkte omvang waardoor geen risico ontstaat op een afwijking van materieel belang.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen en doorbreking interne beheersing De directie/het College van B&W heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op de directie/het College van B&W om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het College van B&W specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl
Lid van: stolwijk kennisnetwerk
kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928
iban NL31RABO0105152153
Terborgseweg 25b 7001 GM Doetinchem
Mercurion 3 6903 PX Zevenaar
Keulenstraat 12 7418 ET Deventer
Nieuweweg 273 6603 BN Wijchen
Postbus 595 7000 AN Doetinchem

Corruptierisico Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders	We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van burgemeester en wethouders geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2025 en 2026 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;

- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.
Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening
Het College van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het BBV, de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 9 december 2025 door de Gemeenteraad is vastgesteld.

In dit kader is het College van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de gemeenteraad voor de jaarrekening
De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met :
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 4 maart 2026;
- de controleverordening, vastgesteld door de gemeenteraad op 17 januari 2023;
- het Controleprotocol WNT 2025;
- ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeenschappelijke regeling als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening.

Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 2 juni 2026

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928
iban NL31RABO0105152153

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar

Keulenstraat 12
7418 ET Deventer

Nieuweweg 273
6603 BN Wijchen

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

Gemeente Berkelland

Accountantsverslag 2025

2 juni 2026 Definitief

stolwijk & kelderman
accountants fiscalisten

Inleiding

Aan: de Raad van de gemeente Berkelland,

Doetinchem, 2 juni 2026
1003636/RG/NK

Wij hebben de jaarrekening 2025 van uw gemeente gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de kernpunten uit onze controle onder uw aandacht. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing van uw organisatie. Waar relevant gaan onze bevindingen vergezeld van aanbevelingen. De in het verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

Dit accountantsverslag kan het beste in samenhang worden gelezen met de jaarrekening over 2025. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van burgemeester en wethouders (hierna: College van B&W). Het is onze verantwoordelijkheid een controle hierop uit te voeren en ons oordeel aan u te verstrekken via onze controleverklaring. Dit houdt ook in dat wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag in overeenstemming is met de jaarrekening.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris, de concerncontroller en andere financiële functionarissen en met de auditcommissie besproken op 27 mei 2026.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

1. Samenvatting

2. Aandachtspunten Raad

3. Jaarrekening

4. Interne beheersing

5. Onze verantwoordelijkheid

6. Afsluiting

Bijlagen

1. Samenvatting

Strekking controleverklaring

Indien de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2025 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording. In de WNT-verantwoording en in de SiSa-verantwoording zitten geen afwijkingen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het College van B&W heeft in de rechtmatigheids-verantwoording aangegeven de rechtmatigheidsgrens te overschrijden. De belangrijkste onrechtmatigheden in 2025 uit onze controle zijn:

- Begrotingsoverschrijdingen € 2,5 miljoen;
  waarvan € 2,1 miljoen als acceptabel aangemerkt wordt omdat dit of overschrijdingen uit open einde regelingen zijn of omdat ze gecompenseerd worden door hogere baten dan begroot.
- Europese aanbestedingen € 0,9 miljoen;
  waarvan uw gemeente € 0,8 miljoen als onrechtmatig heeft geconstateerd.
- Kredietoverschrijding € 0,2 miljoen;
  waarvan uw gemeente € 0 als onrechtmatig heeft geconstateerd.

Wij zijn van mening dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

Controleproces

De controle is in overeenstemming met de planning verlopen. Wij hebben aanpassingen voorgesteld voor het herstellen van fouten en het aanpassen van teksten.
Op 1 controleverschil na (deze kwam pas laat naar voren) zijn de voorgestelde correcties verwerkt.

Financiële positie

Uw gemeente sluit het jaar af met een positief resultaat van € 8,5 miljoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt per eind 2025 € 28,9 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 6,1 miljoen. De ratio is 4,7 en is ruim voldoende.

De afgelopen jaren heeft het eigen vermogen een stijgende lijn laten zien.

Interne beheersing

De interne beheersing is in voldoende mate op orde en voldoet aan de eisen die wij hieraan vanuit de accountantscontrole stellen.

De belangrijkste risico's voor de jaarrekeningcontrole - het zelfstandig vaststellen van de prestaties van de leveringen in de zorg en de overige inkopen én de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen – blijven binnen de grenzen voor een goedkeurend oordeel.

2. Aandachtspunten Raad

Audit Experience

Om de Raad mee te nemen hebben wij voor dit controlejaar een ‘Audit Experience’ aangeboden: een interactieve sessie van circa 1,5 uur waarin de auditcommissie zich samen met ons in één relevant thema verdiept. Zo krijgen we meer diepgang en kunnen we vragen over het thema beter toelichten.

U heeft nog geen thema voor een ‘Audit Experience’ gekozen. Wij overleggen hierover graag met u om deze dit jaar te organiseren.

3. Jaarrekening

3.1 Accountantscontrole

3.2 Financiële positie

3.3 Overige bevindingen

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

3.1 Accountantscontrole

Goedkeuringstoleranties

Op 21 maart 2025 is het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gewijzigd. Voor de controle van de jaarrekening geldt vanaf boekjaar 2025 één goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten *exclusief* toevoegingen aan de reserves. De gehanteerde goedkeuringstolerantie voor het totaal van fouten en onzekerheden bedraagt dan ruim € 3,2 miljoen.

Deze goedkeuringstolerantie wordt gebruikt als grens om te bepalen hoe groot fouten in de jaarrekening maximaal mogen zijn. Omdat niet alle kleine fouten gevonden worden in de controle, wordt de controle uitgevoerd met een uitvoeringsmaterialiteit. Het verschil tussen de goedkeuringstolerantie en de uitvoeringsmaterialiteit is de ruimte die vrij gelaten wordt voor eventuele kleine fouten die niet ontdekt zijn tijdens de controle.

Bij de controle van uw jaarstukken hebben wij de volgende materialiteit gehanteerd:

Omschrijving	**Fouten en onzekerheden 2%**
Goedkeuringstolerantie	€ 3.220.000
Uitvoeringsmaterialiteit	€ 1.610.000
Ruimte voor afwijkingen (fouten)	**€ 1.610.000**
Afwijkingen: niet gecorrigeerde controleverschillen, zie pagina 8 **Waarvan fout € 149.000 en onzeker € 1.919.000**	**€ 2.068.000**

Gecorrigeerde controleverschillen

Vanuit de controlewerkzaamheden is een aantal afwijkingen naar voren gekomen. Deze zijn besproken met het management en gecorrigeerd in de jaarrekening zoals deze voor u ligt.

3.1 Accountantscontrole

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de controleverschillen die niet in de jaarrekening 2025 zijn verwerkt. In overleg met u zijn alle afwijkingen groter dan € 50.000 individueel vermeld. Er zijn geen overige afwijkingen.

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Onzekerheden prestatieleveringen inkoop		€ 1.095.000
Onzekerheden WMO en Jeugd		€ 824.000
Overlopende passiva te laag verantwoord	€ 149.000	
Totaal verschillen	**€ 149.000**	**€ 1.919.000**
Ruimte voor evaluatie afwijkingen	**€ 1.610.000**	**€ 3.220.000**
Per saldo resterende ruimte voor afwijkingen	**€ 1.461.000**	**€ 1.301.000**
Goedkeuringstolerantie (2%)	**€ 3.220.000**	
Totaal verschillen	**€ 2.068.000**	

3.1 Accountantscontrole

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde en niet gecorrigeerde controleverschillen.

Prestatieleveringen inkoop
Uit een steekproef op de inkoopfacturen blijkt een aantal facturen niet wordt onderbouwd met een afdoende bewijs van de geleverde prestatie. Wij hebben deze uitkomst in relatie tot de totale massa gebracht en daaruit volgt een onzekerheid van € 1.095.000.

Onzekerheden WMO en Jeugdzorg
Uw gemeente heeft voor de Wmo en Jeugdzorg contracten afgesloten met de zorgaanbieders. De zorgaanbieders met een productie in de regio Achterhoek groter dan € 200.000 moeten na afloop van het jaar productieverantwoordingen met controleverklaringen aanleveren. Alle ontvangen controleverklaringen zijn goedkeurend. Aanbieders met een lagere productie hoeven geen productieverantwoording aan te leveren. Uw gemeente heeft voor de cliënten van deze aanbieders zelf onderzoek gedaan naar de levering. Daaruit resteert een onzekerheid van ruim € 0,8 miljoen.

Overlopende passiva te laag verantwoord
Uw gemeente ontvangt diverse subsidies van het Rijk en de Provincie die via de SiSa-bijlage moeten worden verantwoord. Bij een aantal SiSa-regelingen sluit het nog niet bestede bedrag dat op de balans staat, niet aan met de verantwoorde bestedingen. Hierdoor is de balanspost per saldo € 149.000 te laag verantwoord. Als deze zou worden verwerkt dan zou het resultaat € 149.000 lager zijn.

3.1 Accountantscontrole

Fraude en continuïteit

Wij zijn verplicht bij wettelijke controleopdrachten in de controleverklaring te rapporteren over fraude en continuïteit. Dit is tot stand gekomen vanuit de maatschappelijke wens tot meer transparantie en inzicht voor de gebruiker van de jaarrekening.

Concreet betekent deze verplichting dat er een sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’ en een sectie ‘Controleaanpak veronderstellingen inzake de financiële risico’s’ in onze controleverklaringen is opgenomen. Dit betreffen geen algemene teksten, maar deze zijn specifiek verwoord.

In bijlage 1 staan de teksten die wij in de controleverklaring zullen opnemen. Deze zijn afgestemd met de portefeuillehouder Financiën.

Fraude

De fraudeparagraaf beschrijft hoe wij in onze controle hebben ingespeeld op risico’s die in de jaarrekening kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. In deze beschrijving zijn de volgende elementen opgenomen:

- de frauderisico’s die aandacht vereisen bij de controle;
- een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de jaarrekening;
- een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;
- een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;
- belangrijke waarnemingen met betrekking tot onderkende frauderisico’s.

Onze controleaanpak is opgesteld vanuit onze verplichting tot het betrekken van frauderisico’s in de planning en uitvoering van onze werkzaamheden. Wij hebben onze controleaanpak zodanig ingericht dat de kans op het ontdekken van materiële afwijkingen als gevolg van fraude zo hoog mogelijk is. Hierbij is sprake van professionele oordeelsvorming, rekening houdend met de specifieke omstandigheden en de complexiteit van de controle. Voor de onderkende frauderisico’s hebben wij onze werkzaamheden op het geplande niveau kunnen uitvoeren.

Financiële risico’s in relatie tot de financiële positie

Dit is een paragraaf in de controleverklaring waarin wij uiteen zetten welke controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd om de veronderstellingen inzake de financiële risico’s te toetsen. Het College van B&W maakt jaarlijks een gedegen analyse van de financiële positie en vooruitzichten en de accountant moet deze toetsen. In de controleverklaring wordt uiteengezet welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om de analyse van het College van B&W te toetsen en wat de uitkomsten van die werkzaamheden zijn. Ook eventuele belangrijke waarnemingen die de accountant ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie bij de uitvoering van de werkzaamheden doet, worden vermeld in de controleverklaring.

3.1 Accountantscontrole

Naleven verslaggevingsregels

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het BBV zijn nageleefd. Daarbij hebben we geen belangrijke afwijkingen geconstateerd.
Er zijn wel enkele niet gecorrigeerde controleverschillen en er is een borgstelling van € 120.000 vergeten bij de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening. De kwaliteit van de toelichtingen is van een voldoende niveau.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting en de belangrijkste ontwikkelingen per programma zijn voldoende toegelicht in het jaarverslag. In de paragrafen is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen.

De eisen voor het opstellen van de jaarstukken zijn specifiek voor gemeenten. Er staat veel informatie in. Het is een lijvig document.

Wij adviseren u te onderzoeken of compactere jaarstukken een effectievere bijdrage kunnen leveren aan de informatievoorziening aan de Raad en kunnen leiden tot een tijdsbesparing.

Jaarverslag

Het jaarverslag met daarin de paragrafen voldoet aan de eisen van het BBV. Er zijn geen tegenstrijdigheden met de jaarrekening 2025 gezien.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Uw organisatie valt onder de reikwijdte van de Wet Normering Topinkomens. In de jaarrekening is de voorgeschreven informatie opgenomen.

Verloop van de controle

Het opstellen van de jaarrekening over het boekjaar 2025 is zodanig gepland, dat de gecontroleerde jaarrekening tijdig ter vaststelling aan de Raad kan worden voorgelegd.

De eerste versie van de jaarstukken was tijdig gereed. In het concept van de jaarstukken waren nog niet alle passages opgenomen. Het controleproces evalueren wij met de ambtelijke organisatie. De afwikkeling van de controle was conform planning.

Wij kijken terug op een goede samenwerking gedurende dit proces.

3.2 Financiële positie

Eigen vermogen

Het eigen vermogen laat de afgelopen jaren (realisatie) het hiernaast getoonde verloop zien. De afgelopen jaren laat het eigen vermogen een stijging zien. Dit is met name te zien in de reserve Bestuurlijke claims met een saldo van € 34,4 miljoen (2024: € 25,3 miljoen).

Per 31 december 2025 zijn de bestemmingsreserves met de grootste omvang:

- Egalisatiereserve investeringen € 11,3 miljoen
- Onderwijshuisvesting € 19,3 miljoen
- Sportvastgoed € 7,4 miljoen

Eigen vermogen x € 1 miljoen	2025	2024	2023
Eigen vermogen per 1 januari	106,7	101,1	96,5
Tussentijdse resultaatbestemming	- 1,9	-2,5	-1,0
Gerealiseerd resultaat	8,5	8,1	5,5
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**6,6**	**5,6**	**4,5**
Eigen vermogen per 31 december	**113,3**	**106,7**	**101,1**

Resultaat

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten wordt - na besluitvorming door de Raad - verwerkt in de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Het verloop in 2025 is hiernaast weergegeven. De tussentijdse resultaatbestemming is het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaat x €1 miljoen	2025
Totale baten	167,1
Totale lasten	161,0
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**6,6**
Af: stortingen in reserves	3,7
Bij: onttrekkingen aan reserves	5,6
Saldo mutaties reserves (meer onttrokken)	**1,9**
Gerealiseerd resultaat	**8,5**

3.2 Financiële positie

Van begroting naar realisatie

De begroting is een aantal keren bijgesteld, bij de tussenrapportage en slotwijziging, maar ook met afzonderlijke raadsbesluiten. In de grafiek hieronder is het verloop van de baten en lasten vóór bestemming weergegeven. Daaruit blijkt dat het gerealiseerde saldo van baten en lasten € 6,6 miljoen is ten opzichte van € 1,0 miljoen begroot.

Onderstaand ziet u de ontwikkeling in 2025 weergegeven vanaf de door u vastgestelde primaire begroting tot aan de jaarrekening. De bedragen zijn exclusief mutaties in de reserves. Zowel in 2024 als in 2025 zijn de gerealiseerde lasten lager dan begroot en de gerealiseerde baten hoger dan begroot.

3.2 Financiële positie

Saldo van baten en lasten

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is € 6,6 miljoen. Na bestemming is dit € 8,5 miljoen. Begroot was € 1,0 miljoen respectievelijk € 5,7 miljoen. Zie ook onderstaande grafiek.

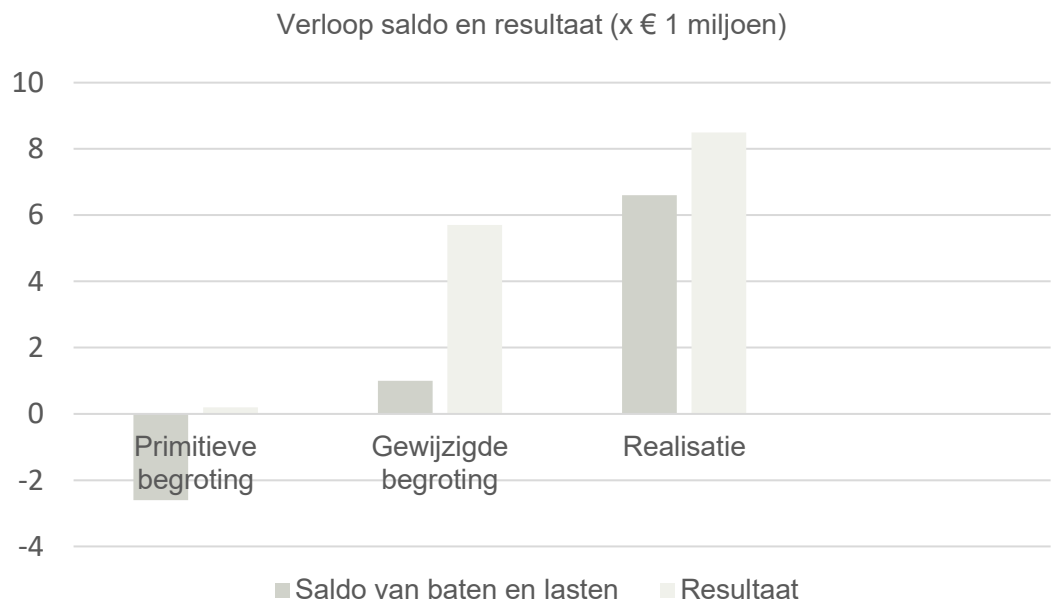

De afwijking in het resultaat na bestemming is afgerond € 2,8 miljoen positief. Dit komt met name door een € 1,1 miljoen hogere algemene uitkering, € 0,4 miljoen hogere bate OZB, € 0,7 miljoen lagere bestedingen voor de WMO, € 0,4 miljoen hogere lasten voor de Omgevingsdienst Achterhoek en € 0,3 miljoen grotere storting in de pensioenvoorziening voor wethouders.

Deze posten zijn allemaal incidenteel.

Daarnaast zien wij op basis van het historische verloop hieronder dat uw gemeente de wereld van de begroting en de wereld van de realisatie nog dichter bij elkaar kan brengen. Deels is het verschil verklaard door incidentele baten en lasten maar wij zien ook nog ruimte voor het vergroten van het begrotingsrealisme.

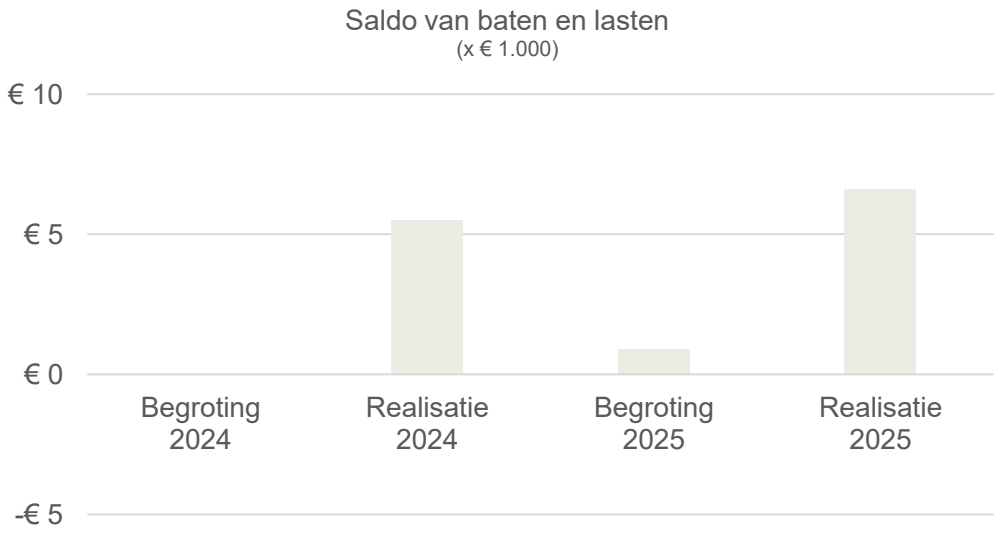

3.2 Financiële positie

Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de buffer die de gemeente achter de hand heeft om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn meegenomen en waar de gemeente vaak weinig invloed op heeft. Toch is er voor dit soort risico's wel een financiële buffer nodig.
In uw gemeente is afgesproken dat de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk is aan de algemene reserve. Daarom is de beschikbare weerstandscapaciteit per eind 2025 **€ 28,9** miljoen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat de gemeente nodig denkt te hebben om mogelijke financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn opgenomen. De gemeente schat per risico in hoe groot het risico is en hoe groot de kans is dat het gebeurt. Voor uw gemeente is de benodigde weerstandscapaciteit per eind 2025 **€ 6,1 miljoen**.

Weerstandsratio

Uw gemeente heeft voldoende weerstandsvermogen. Dat betekent dat er genoeg reserves beschikbaar zijn om de ingeschatte risico's op te kunnen vangen.
In het beleid van uw gemeente staat dat de weerstandsratio minimaal 1,0 moet zijn. Uit de grafiek blijkt dat de ratio in de afgelopen jaren tussen 3,1 en 4,7 lag.

Hiernaast is het verloop van de weerstandscapaciteit en de ratio weergegeven.

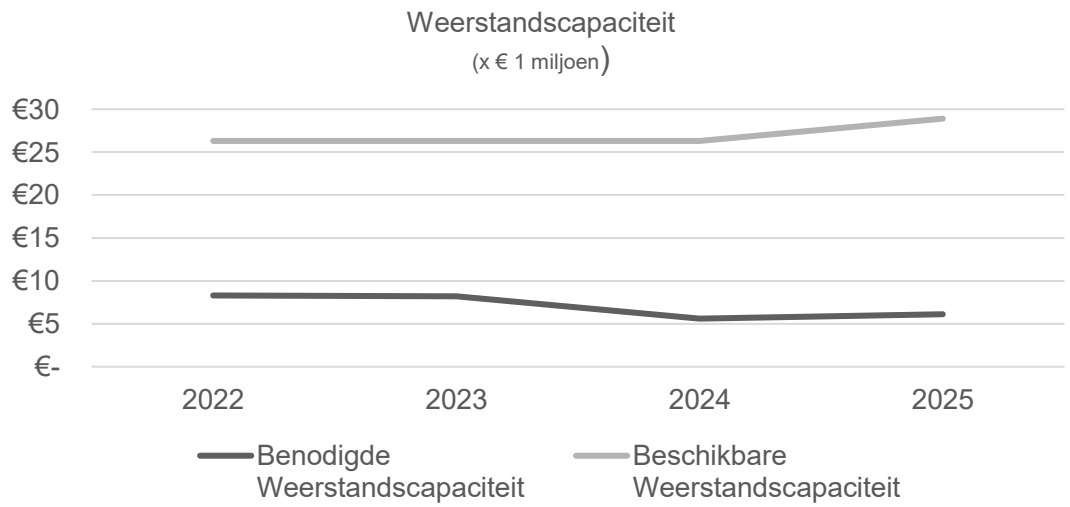

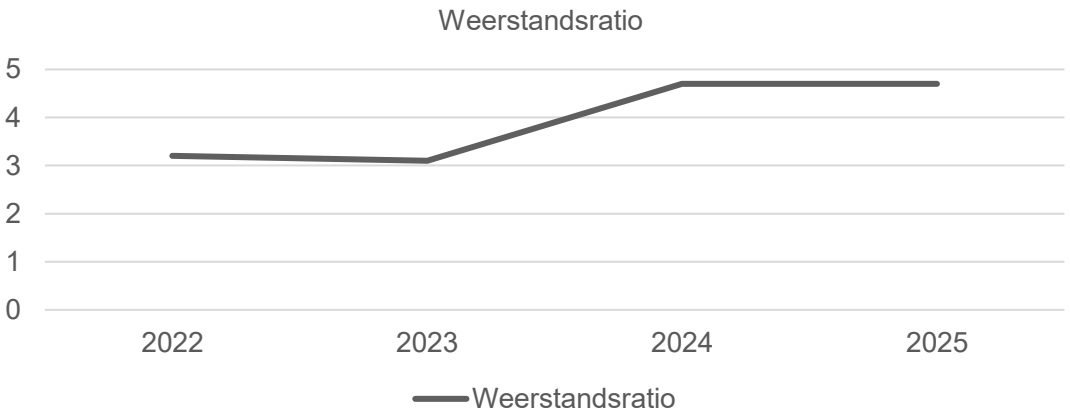

3.2 Financiële positie

Verwonderpunten BBV

De Commissie BBV heeft in december 2025 de nota ‘Verwonderpunten BBV’ aan het Ministerie van BZK aangeboden. In deze verwonderpunten zijn een aantal adviezen opgenomen voor herziening van het BBV. De adviezen leiden tot meer eenduidigheid van de jaarstukken van gemeenten ten opzichte van profit organisaties en stichtingen en verenigingen.
De nota is een advies en heeft daarmee nog geen formele status.

Eén van de adviezen in de nota betreft het vormen van een voorziening voor het tegoed aan vakantiedagen en vakantiegeld van ambtenaren en WSW-medewerkers. Op dit moment worden deze alleen toegelicht als niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd in de risico’s van het weerstandsvermogen rekening te houden met een risico op het herzien van het BBV met betrekking tot dit punt.

De andere adviezen betreffen onder meer
- het afschaffen van de post onvoorzien (€ 64.000 in de begroting 2025),
- de inrichting van de paragraaf Verbonden partijen,
- De omvorming van de paragraaf Weerstandsvermogen en financiering in een nieuwe paragraaf Financiële positie.

Onze verwachting is dat de adviezen uit de nota ‘Verwonderpunten BBV’ overgenomen zal worden in de actualisatie van het BBV.

3.3 Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten/opbrengsten en lasten/kosten.
De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

Grondexploitaties

Uw gemeente heeft per ultimo 2025 7 actieve grondexploitaties. De boekwaarde hiervan is | € 1,4 miljoen (2024: € 1,9 miljoen). De verliesvoorziening is € 0,3 miljoen. 4 exploitaties zijn in 2025 afgesloten met een winst van € 0,2 miljoen. De tussentijdse winstneming is € 0,6 miljoen, waarvan € 0,5 miljoen op de exploitatie Elbrink Leenkamer in Borculo.

De uitgangspunten die voor de actualisatie van de grondexploitaties worden gebruikt, hebben we gecontroleerd. We kunnen hiermee instemmen.

Voorziening Appa

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel en wordt het overgedragen aan het ABP. Dit leidt in 2025 tot een aanpassing van de hoogte van de voorziening in uw jaarrekening ten bedrage van € 0,5 miljoen. De stand van de voorziening is per einde 2025 € 5,1 miljoen (2024: € 4,6 miljoen).

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening heeft een stand van € 49.000 (2024: € 141.000). In 2025 zijn er alleen uitbetalingen gedaan (€ 63.000) en is € 28.000 vrijgevallen.

Voorziening RVU

Uw gemeente heeft medewerkers in dienst die vallen onder de (voormalige) Wet sociale werkvoorziening. Op basis van uitspraken van de Commissie BBV in 2025 is uw organisatie verplicht tot het vormen van een voorziening RVU voor deze medewerkers. Bij de RVU ingangsdatum voert de WSW-medewerker geen werkzaamheden meer uit en dus moet er een toereikende voorziening aanwezig zijn. Dit heeft in het boekjaar 2025 voor uw gemeente geleid tot het instellen van de voorziening RVU ter hoogte van €109.000.

Voor de ambtenaren is ook een RVU voorziening opgenomen. Deze was er al en heeft een stand van € 236.000 (2024: € 95.000)

Voorziening spaarverlof

Binnen de CAO gemeenten is het mogelijk om gebruik te maken van spaarverlof. Voor de uren die hiervoor ingezet worden, moet een voorziening worden gevormd. Per ultimo 2025 doen 90 medewerkers mee aan deze regeling. De stand van de voorziening is € 0,7 miljoen (2024: € 0,6 miljoen). In 2025 is € 41.000 aangewend van het spaarverlof en € 120.000 toegevoegd.

3.3 Overige bevindingen

Voorziening riolering en afval

Beide voorzieningen zijn egalisatievoorzieningen. Dat betekent dat een tekort op riolering of afval wordt onttrokken aan de voorziening en een overschot wordt toegevoegd.
Voor afval is er een tekort van € 0,2 miljoen, dat onttrokken is aan de voorziening. De stand van de voorziening is per eind 2025 € 0,3 miljoen (2024: € 0,5 miljoen).

Bij riolering is er een overschot van € 0,6 miljoen. Dit is aan de voorziening toegevoegd.
De stand van de voorziening is nu € 6,9 miljoen (2024: € 6,3 miljoen).

3.3 Overige bevindingen

Overige posten

Kosten verbonden partijen

Uw gemeente heeft een deel van haar taken overgedragen aan gemeenschappelijke regelingen. De kosten van deze organisaties komen ten laste van de exploitatie van de gemeente Berkelland. De kosten van GR VNOG en GR ODA zijn in deze jaarstukken gebaseerd op concept cijfers, omdat de definitieve cijfers op dat moment nog niet voorhanden waren.

Bestaan van de materiële vaste activa

Wij hebben een steekproef uitgevoerd om te controleren of de materiële vaste activa die in de financiële administratie staat, ook daadwerkelijk aanwezig is en nog in het bezit is van de gemeente. Voor de door ons geselecteerde steekproef is het bestaan van de geselecteerde activa vastgesteld.

Omdat sommige activa lang geleden zijn aangeschaft was het soms moeilijk om het bestaan ervan vast te stellen. Omdat het wel belangrijk is voor u als gemeente om te weten of de activa die op de balans staat ook daadwerkelijk aanwezig is en eigendom is van de gemeente, adviseren wij hiernaar risicogericht aanvullend onderzoek te doen. Ook om de onderliggende documentatie weer voldoende paraat te hebben.

Hierbij kan dan ook gekeken worden of er eventueel activa in de boeken staat die mogelijk kunnen en misschien moeten worden afgewaardeerd. Het kan ook zijn dat activa anders verantwoord moeten worden of dat een actie nodig is om te onderzoeken wat het precies geweest is.

Dit is geen eenvoudige klus gezien activa in enkele gevallen mogelijk niet specifiek genoeg omschreven zijn om daadwerkelijk vast te kunnen stellen welke specifieke activa dat betreft. In de steekproef hebben we uiteindelijk wel kunnen vaststellen welke activa dat betrof.

Overlopende activa

Onder de overige nog te ontvangen bedragen zit in de afrekening van de ODA een bedrag van € 0,4 miljoen die onder de nog te ontvangen voorschotuitkeringen met een specifiek bestedingsdoel had moeten worden gepresenteerd. Dit is niet aangepast in de jaarrekening.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Kaderstelling

De financiële verordening (gebaseerd op artikel 212 gemeentewet) is aangepast op de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en op 23 september 2025 door de Raad vastgesteld.
Het normenkader is door de Raad op 9 december 2025 vastgesteld.

Onze bevindingen over de rechtmatigheidsverantwoording

In de financiële verordening heeft de Raad de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op 2% van de lasten bepaald. Op basis van de voorliggende jaarrekening is dit een bedrag van € 3,2 miljoen.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het College van B&W aangegeven niet rechtmatig gehandeld te hebben. De totale onrechtmatigheden zijn hoger dan de verantwoordingsgrens van € 3,2 miljoen als gevolg van:

- Begrotingsoverschrijdingen
  De overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting met € 2,5 miljoen (waarvan € 2,1 miljoen als acceptabel zijn aangemerkt binnen de kaders van uw financiële verordening).
- Kredietoverschrijding
  Uw gemeente heeft geen onrechtmatige kredietoverschrijding geconstateerd. Volgens ons is de totale overschrijding € 0,2 miljoen.
- Europese aanbestedingen
  Uw gemeente heeft een onrechtmatige inkoopprocedure aangemerkt van € 0,8 miljoen, waarbij onze constatering is dat dit € 0,9 miljoen bedraagt.

Op basis van onze toetsing aan de wettelijke voorschriften voor de rechtmatigheids-verantwoording en de kaderstelling door de Raad hebben wij vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft. De jaarrekening en het jaarverslag bevat de voorgeschreven informatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de tekst aan het voorgeschreven model voldoet.

Er zijn drie criteria vastgesteld om de financiële rechtmatigheid concreet te maken, te weten:
[1] het voorwaardencriterium;
[2] misbruik en oneigenlijk gebruik; en
[3] het begrotingscriterium.

Bij het opstellen van de jaarrekening legt het College van B&W in de rechtmatigheids-verantwoording verantwoording af over deze drie criteria.

[1] Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium schrijft voor dat financiële handelingen alleen mogen plaatsvinden onder de voorwaarden zoals opgenomen in de wet of in een verordening. Het voorwaardecriterium komt met name voor in de processen:

- Europese aanbestedingen
- Treasury
- Subsidieverstrekkingen
- Uitkeringen (gedelegeerd aan de GR Fijnder)
- WMO en Jeugdzorg

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Europese aanbestedingen

Door de verbijzonderde interne controle zijn 11 contracten onterecht niet Europees aanbesteed voor een bedrag van € 0,9 miljoen. Door ons zijn ook 11 dossiers als onrechtmatig aangemerkt, met een totaalbedrag van € 0,9 miljoen. Dit wijkt af van de jaarstukken. Uw gemeente komt op € 0,8 miljoen.
Vorig jaar waren dit overigens 15 contracten met een opdrachtwaarde van € 3,9 miljoen. De onrechtmatigheid is dus lager dan vorig jaar.

Intern inkoopbeleid

Wanneer de inkoopnormen uit de Gids Proportionaliteit herhaaldelijk niet worden nageleefd of wanneer de documentatie en/of motivering ervan ontoereikend is, wordt van het College van B&W verwacht hierover te rapporteren in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Uw organisatie heeft een eigen inkoopbeleid vastgesteld waarin de gids Proportionaliteit is uitgewerkt. In 2025 is een verbijzonderde interne controle uitgevoerd op het volgen van het intern inkoopbeleid voor inkopen onder de Europese aanbestedingsgrens. Daarbij is geconcludeerd dat een aantal keer is afgeweken van het interne inkoopbeleid.

Subsidies

Afgelopen jaren heeft uw gemeente verbeteringen doorgevoerd in het subsidieproces. De subsidietoekenningen en -vaststellingen worden nu in het zaaksysteem geregistreerd. Door deze registratie wordt interne controle op de naleving van de subsidieverordening mogelijk. Uit deze controle komen diverse formele onrechtmatigheden naar voren. Dit is met name het te laat indienen of afhandelen van aanvragen.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

[2] Begrotingscriterium
Het budgetrecht bepaalt dat de Raad toestemming geeft om het te realiseren beleid per programma binnen de vastgestelde begroting uit te voeren. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is, zowel overschrijdingen als onderschrijdingen.

In de rechtmatigheidsverantwoording worden alleen de afwijkingen toegelicht die niet passen in de afspraken tussen de Raad en het College van B&W en boven de verantwoordingsgrens uitkomen. De Raad wordt expliciet gevraagd met deze afwijkingen bij de vaststelling van de jaarrekening in te stemmen.

- Meer lasten dan begroot
Er is bij 5 programma's een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting. Hiervoor is een voldoende toelichting opgenomen in de jaarrekening. Deze overschrijding is in totaal € 2,5 miljoen.

- Minder lasten dan begroot
Op 5 programma's zijn de gerealiseerde lasten minder dan begroot. Het is gebruikelijk binnen uw organisatie om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Meer of minder baten dan begroot
Op alle programma's zijn er meer of minder baten dan begroot. Het is gebruikelijk binnen uw organisatie om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom ook niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Investeringskredieten
Er is 1 investering gedaan waarvoor € 15.000 meer is besteed dan het door de Raad vastgestelde krediet. Daarnaast is een tweetal kredieten waarvan wordt verwacht dat deze worden gecompenseerd door toekomstige inkomsten. Wij hebben hiervan geen onderbouwing ontvangen en daarom hebben wij deze kredietoverschrijdingen als onrechtmatig aangemerkt voor een bedrag van € 207.000.

- Oordeel begrotingsrechtmatigheid
Wij hebben vastgesteld dat het begrotingscriterium niet hoeft te worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Een toelichting hierover
is in de paragraaf Bedrijfsvoering opgenomen.

[3] Misbruik en oneigenlijk gebruik
Het is aan de organisatie om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. Op basis van de eisen in de wet- en regelgeving heeft een vertaling plaatsgevonden naar de opzet van de interne organisatie.

- M&O beleid ontbreekt
Er is geen formeel beleid opgesteld door de organisatie voor het voorkomen van Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O beleid). Dit is toegelicht in de paragaaf Bedrijfsvoering.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om een M&O beleid op te stellen.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording van het College
Het oordeel van het College geeft aan dat voor de rechtmatigheid de grens van 2% is overschreden. Onze berekeningen wijken overigens af van die in de paragraaf Bedrijfsvoering zijn gemeld. Deze bevindingen hebben met name betrekking op aanbestedingen en kredietoverschrijdingen en hebben geen invloed op de rechtmatigheidsverantwoording zelf.

Toelichting op rechtmatigheidsverantwoording in paragraaf Bedrijfsvoering
Volgens het BBV is het een vereiste dat het College van B&W in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geeft op alle afwijkingen die zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast dient te worden beschreven welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Rapportagegrens
In de financiële verordening is opgenomen dat in de paragraaf Bedrijfsvoering fouten en/of onduidelijkheden groter dan € 100.000 worden toegelicht.

4. Interne beheersing

Risico's interne beheersing

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding hiervan hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter gerapporteerd aan het College van B&W en in een boardletter aan uw Raad. De boardletter is besproken met de auditcommissie op 28 januari 2026. In de boardletter en de managementletter hebben wij per proces aangegeven welke bevindingen en risico's wij zien. Wij hebben hiervoor (mogelijke) interne beheersingsmaatregelen voorgesteld om de risico's af te dekken. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen, hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht.

De belangrijkste risico's uit de board- en managementletter zijn onderstaand weergegeven:

1] Prestatieleveringen inkoop

Uw gemeente kiest er voor bij facturen kleiner dan € 5.000 geen documentatie over de prestatie te bewaren. Door de verbijzonderde interne controle is een steekproef gedaan op de facturen zowel die groter als kleiner dan € 5.000 zijn. Daarbij is voor alle facturen de prestatie onderbouwd. Wij hebben dit ook gecontroleerd en komen tot de conclusie dat bij 4 facturen uit de steekproef de prestatie niet voldoende onderbouwd kan worden. Wij hebben deze uitkomst in relatie tot de totale massa gebracht en daaruit volgt een onzekerheid van € 1.095.000.

2] Prestatieleveringen WMO en Jeugd

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat voldoende productieverantwoordingen zijn gewaarmerkt door een accountant waardoor de prestatielevering is vastgesteld. Voor de cliënten van zorgaanbieders waarvan geen productieverantwoording is ontvangen, heeft uw gemeente zelf de levering van de zorg gecontroleerd. Er resteert nog een onzekerheid van ruim € 0,8 miljoen.

3] Naleving aanbestedingsrichtlijnen

Door de verbijzonderde interne controle is een controle gedaan op de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen. Daaruit komt een totale onrechtmatigheid van € 0,9 miljoen, waarbij uw gemeente € 0,8 miljoen heeft geconstateerd.

4. Interne beheersing

IT omgeving

Op basis van boek 2, artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek moet de accountant in zijn verslag aandacht besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor onze controle maken we in een beperkte mate gebruik van de automatiseringsomgeving.

Afwikkeling aandachtspunten voor de jaarrekening vanuit de interimcontrole

Vanuit de interimcontrole hebben wij van de enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2025 meegegeven. De belangrijkste waren:

- het tijdig opstellen van een spendanalyse Europese aanbestedingen;
- Het navragen van de prestaties van cliënten waarvan geen productieverantwoording wordt ontvangen;
- Het onderbouwen van de geleverde prestaties van de inkopen over het 2e halfjaar;
- Het opnemen van een toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen op de ontwikkeling van risico's ten opzichte van de begroting en jaarrekening, inclusief inschatting van kans en financiële impact;
- Het aanpassen van de pensioenvoorziening voor wethouders op basis van de actuariële berekeningen;
- Het opnemen van de RVU voorziening voor de WSW-ers;
- de tijdige en volledige aanlevering van de SiSa-regelingen, met specifieke aandacht voor de rechtmatigheid van de bestedingen.

Bovenstaande punten zijn - voor zover van toepassing – opgevolgd.

5. Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2025 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekeningen gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet) én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten en onzekerheden bedraagt € 3.220.000 (2% van de lasten exclusief dotaties aan de reserves). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. Dit betekent dat op een aantal vormen van overige dienstverlening aanvullende voorwaarden van toepassing zijn, dat voor sommige soorten van overige dienstverlening beperkingen gelden en dat sommige soorten dienstverlening niet toegestaan zijn.

Naast de controle van de jaarrekening hebben wij géén overige diensten en/of adviesopdrachten uitgevoerd. De voor uw gemeente in 2025 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid.

Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw gemeente. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het College van B&W. Ingeval van fraude door het College van B&W melden we dit aan de Raad.

Wij merken op dat onze werkzaamheden niet specifiek gericht zijn op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College van B&W.

De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

6. Afsluiting

Publicatie jaarrekening
Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de Raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

De wetgeving rondom de WNT (Wet Normering Topinkomens) geeft aan dat de WNT-verantwoording door de organisatie op internet gepubliceerd moet worden voor een periode van tenminste zeven jaar. De gegevens moeten vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn.

Afsluiting
Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en open communicatie tijdens onze controlewerkzaamheden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Bijlagen

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

In het kader van onze controle hebben wij bijzondere aandacht besteed aan fraude en aan de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Wij hebben deze onderwerpen met het College van B&W besproken, inclusief de relevante risico’s, de door ons uitgevoerde werkzaamheden, de uitkomsten daarvan en de wijze waarop deze onderwerpen zijn toegelicht in de jaarrekening en het jaarverslag.

Onze bevindingen, aandachtspunten en inschattingen hebben wij met u gedeeld, zodat u deze kunt betrekken bij uw toezichthoudende taak. Tevens leggen wij de voorgenomen teksten in onze controleverklaring over deze onderwerpen aan u voor.
Hiermee wordt bijgedragen aan een zorgvuldige, evenwichtige en transparante verslaggeving en wordt de Raad in staat gesteld zijn verantwoordelijkheid adequaat uit te oefenen.

In de bijlagen zijn de passages opgenomen die wij voornemens zijn in de controleverklaring op te nemen ten aanzien van de controleaanpak van frauderisico’s en de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie. Deze passages vormen **geen** volledige weergave van de controleverklaring.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe het College van burgemeester en wethouders het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de baten hoofdzakelijk bestaan uit de Algemene uitkering, subsidie ontvangsten van het Rijk en Provincies, lokale heffingen en leges, onderkennen we geen frauderisico in de verantwoording van de baten. De algemene uitkering en de subsidie ontvangsten zijn beperkt tot een opgave van derden. De lokale heffingen en leges betreffen een veelheid van posten van beperkte omvang waardoor geen risico ontstaat op een afwijking van materieel belang.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico’s en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn weergegeven op de volgende pagina’s.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen De directie/het College heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op het directie om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het Dagelijks Bestuur specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico's-financiële risico's

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Corruptierisico Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders	We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

Bijlage 1 Passages controleverklaring frauderisico’s-financiële risico’s

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie

Het College van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico’s vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van burgemeester en wethouders geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2025 en 2026 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2025 d.d. 4 maart 2026. Wij zijn verplicht een tabel op te nemen in dit accountantsverslag met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen.

Deze tabellen dient u samen met de overige voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2026 bij het CBS aan te leveren, inclusief de hieronder vermelde oordelen in onze controleverklaring:

Strekking controleverklaring	
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

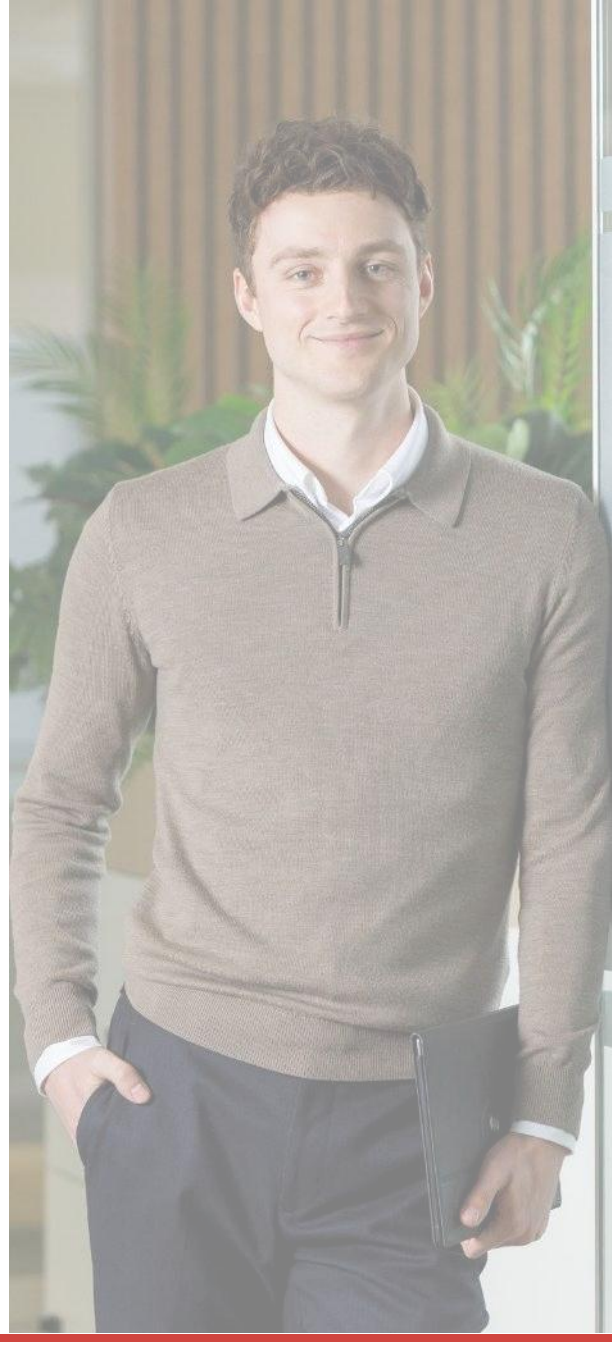

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek in 2023 en 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C126	Verbetering digitale dienstverlening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorziening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E120	Regeling specifieke uitkering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totaal 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J17	Realisatiestimulans	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J47B	Volkshuisvestingsfonds (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M30	Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Samen bouwen aan duurzaam succes

Als ondernemer, manager of bestuurder dealt u dagelijks met veranderingen. Dan is het prettig om voor cijfers, financiële processen en fiscale vraagstukken zekerheid in te bouwen. Wij zijn graag die specialist dichtbij, die altijd een extra stap voor u zet en die naast de data altijd de mens ziet.

▼ Zullen we samen bouwen aan uw duurzame succes?

stolwijk kennisnetwerk

ADVIES AUDITCOMMISSIE

Aan: Gemeenteraad, t.b.v. behandeling Jaarstukken 2025
Datum: 10 juni 2025
Betreft: Raadsvoorstel vaststellen Jaarstukken 2024
Afschrift: College

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanstaande dinsdag 23 juni staan de Jaarstukken 2025 als hamerstuk op de agenda voor de gemeenteraadsvergadering geagendeerd.

In de auditcommissie van 27 mei jl. is in aanwezigheid van de account het accountantsverslag 2025 besproken. De accountant heeft aangegeven dat er een goedkeurende verklaring wordt afgegeven voor de jaarstukken 2025. Vervolgens werd er een toelichting gegeven op de bevindingen en de vragen die hierover nog waren, zijn naar tevredenheid beantwoord. Bij het overleg was ambtelijke ondersteuning aanwezig.

De auditcommissie heeft ook specifiek aandacht gevraagd voor het tijdspad van de behandeling van de P&C-stukken. De jaarstukken zijn al beeldvormend besproken alvorens het gesprek in de auditcommissie heeft plaatsgevonden. Dat is in de ogen van de auditcommissie een onwenselijke volgorde. Gezien de gemeenteraadsverkiezingen en een aantal feestdagen pakte de planning dit jaar ongelukkig uit. In de toekomst gaat de organisatie samen met de griffie kijken hoe de planning van de p&c-cyclus beter kan aansluiten op de planning van de raad. De auditcommissie vertrouwt erop dat dit leidt tot een betere behandelcyclus voor de raad.

Op basis van de gesprekken die zijn gevoerd is de auditcommissie van mening dat er geen reden is om niet over te gaan tot behandeling van de jaarstukken. Het is de raad om een politiek oordeel te geven over de voorgelegde jaarstukken 2025.

Met vriendelijke groet,

(is getekend)

R.J.P. (Rob) Hofman
Namens de Auditcommissie Berkelland

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Indiener: Biense Klein Braskamp (CDA)
Datum indiening vraag: 16-06-2026
Datum verzending antwoord: 22-06-2026

Raadsvergadering van: 23-6-2026

Onderwerp: Vrijwilligersvervoer en ZOOV

In de Jaarstukken 2025 constateert het college dat de kosten van ZOOV € 128.000 lager zijn uitgevallen dan begroot. Volgens de jaarstukken is deze onderschrijding ontstaan door een afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers. Daarnaast wordt gewezen op efficiëntere planning van het vervoer.

Tegelijkertijd ziet de CDA-fractie dat vrijwilligersvervoerinitiatieven binnen Berkelland, waaronder de Naoberbus, de Vlearmoesbus en Electrocar Eibergen, een belangrijke bijdrage leveren aan de mobiliteit, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van inwoners.

Het CDA hecht grote waarde aan naoberschap, een sterke sociale basis en het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen en kwetsbare inwoners. Daarom heeft de CDA-fractie de volgende vragen.

Vraag:
Kan het college nader toelichten welke factoren volgens haar ten grondslag liggen aan de afname van het aantal ritten, reizigers en gereserveerde kilometers binnen ZOOV in 2025?

Antwoord (in te vullen door college):
Het college ziet sinds 2021 (de coronaperiode) een dalende trend in zowel het aantal reizigers als het aantal ritten binnen ZOOV. Het aantal ritten per reiziger blijft daarbij nagenoeg gelijk. Deze ontwikkeling wordt in de gehele Achterhoek herkend.
Gelet op de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, waarbij het aantal ouderen toeneemt, zou eerder een stijging van het aantal reizigers voor de hand liggen. Voor de huidige daling van het aantal reizigers en ritten heeft het college geen eenduidige verklaring.
Het college veronderstelt dat de inwoners van Berkelland in langer zelfstandig en zelfredzaam blijven, waardoor zij zich ook langer op eigen kracht kunnen verplaatsen. Daarnaast maken inwoners mogelijk vaker gebruik van alternatieve vervoersmogelijkheden, zoals de Voor Elkaar Pas en lokale vrijwillige vervoersinitiatieven. Zo hebben sommige initiatieven hun aanbod uitgebreid, zoals de extra service van de Naoberbus waarbij inwoners naar het Streekziekenhuis in Winterswijk en de Electrocar Plus in Eibergen, die nu ook ritten verzorgt buiten de grenzen van Eibergen bijv. het MST in Enschede, het Streekziekenhuis in Winterswijk en andere bestemmingen.

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Vraag:
Is onderzocht of vrijwilligersvervoerinitiatieven binnen Berkelland, waaronder de Naoberbus, de Vlearmoesbus en Electrocar Eibergen, invloed hebben gehad op het gebruik van ZOOV?
Zo ja, wat zijn hiervan de bevindingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:
Het college heeft geen specifiek onderzoek uitgevoerd naar de invloed van vrijwillige vervoersinitiatieven binnen Berkelland op het gebruik van ZOOV. De reden hiervoor is dat vrijwilligersvervoer geen wettelijke taak vanuit of voor de gemeente is. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 heeft het college de wettelijke verantwoordelijkheid om te voorzien in passend (collectief) vervoer voor inwoners die hierop zijn aangewezen. Met de inzet van ZOOV wordt invulling gegeven aan deze taak, waarbij het gebruik en inzet van ZOOV structureel worden gemonitord. Vrijwillige vervoersinitiatieven vallen buiten deze verantwoordelijkheid. Om die reden is geen nader onderzoek gedaan naar de invloed van deze initiatieven op het gebruik van ZOOV.

Vraag:
Hoe waardeert het college de bijdrage van deze vrijwilligersvervoerinitiatieven aan:
• maatschappelijke participatie;
• het tegengaan van eenzaamheid;
• mantelzorgondersteuning;
• en het langer zelfstandig thuis wonen van inwoners?

Antwoord:
Het college onderschrijft het belang van initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid en ondersteuning binnen de gemeente, waaronder de verschillende vrijwillige vervoersinitiatieven. Wij zien en waarderen de maatschappelijke meerwaarde van deze initiatieven. Zij dragen bij aan de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie door inwoners laagdrempelig in staat te stellen om zich te verplaatsen, deel te nemen aan activiteiten, sociale contacten te onderhouden. Daarmee leveren zij ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid. Naast het gebruik van ZOOV bieden de vrijwilligersvervoersinitiatieven een extra vervoersmogelijkheid voor de inwoners van Berkelland.

Vraag:
Ziet het college deze vrijwilligersvervoerinitiatieven als een aanvulling op bestaande Wmo- en vervoersvoorzieningen binnen Berkelland? Graag een toelichting.

Antwoord:
Het college beschouwt de vrijwillige vervoersinitiatieven als een aanvulling op het bestaande vervoersaanbod binnen Berkelland. Het reguliere vervoer is in de basis al georganiseerd, bijvoorbeeld via het openbaar vervoer en ZOOV. De vrijwillige vervoersinitiatieven komen hier als extra mogelijkheid bij en bieden met name meerwaarde voor de kortere, lokale ritten in en tussen de dorpskernen. Voor dergelijke

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

verplaatsingen kan de inwoner ook gebruik maken van ZOOV. In de praktijk ziet het college echter dat ZOOV vaker wordt gebruikt voor langere, meer regionale ritten, bijvoorbeeld naar voorzieningen in omliggende plaatsen.

Vraag:
Is het college bereid om samen met deze initiatieven te onderzoeken welke maatschappelijke en eventuele financiële waarde zij vertegenwoordigen voor Berkelland, onder andere in relatie tot Wmo-doelstellingen, leefbaarheid en vervoersvoorzieningen?

Antwoord:
Het college ziet op dit moment geen noodzaak om een aanvullend onderzoek uit te voeren naar de maatschappelijke en financiële waarde van deze initiatieven. Dit hangt samen met het feit dat de gemeente geen wettelijke verantwoordelijkheid heeft voor de organisatie en borging van vrijwillige vervoersdiensten. Dat neemt niet weg dat het college de inzet van deze initiatieven zeer waardeert. Zij leveren een waardevolle bijdrage aan de leefbaarheid in de kernen en bieden inwoners een extra vervoersmogelijkheid aanvullend op het reguliere aanbod.

Vraag:
Welke mogelijkheden ziet het college om vrijwilligersvervoerinitiatieven die aantoonbaar bijdragen aan de doelstellingen van de Wmo, de sociale basis en leefbare kernen in de toekomst te ondersteunen en te versterken?

Antwoord:
Het college waardeert de inzet van vrijwillige vervoersdiensten en ziet vooral een rol voor zichzelf in het ondersteunen van deze initiatieven door mee te denken en waar mogelijk te adviseren, zodat het vrijwilligersvervoer toekomstbestendig is. Daarnaast hecht het college belang aan het stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld door het aanbieden of onder de aandacht brengen van scholing, het ondersteunen bij werving van vrijwilligers en de vrijwilligersverzekering.

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Raadsvergadering

Dossiernummer	4576
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.e
Titel	Resultaatbestemming 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Het resultaat van de jaarrekening 2025 van € 8.480.000 voor:
1.1. € 785.000 toevoegen aan de reserve bestuurlijke claims
1.2. € 7.695.000 toevoegen aan de reserves die nog niet aan het plafond zitten, waarvan:
1.2.1. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve onderwijshuisvesting
1.2.2. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve sportvastgoed
2. € 589.000 overhevelen van de reserve bouwgrondexploitaties naar de algemene reserve.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1449894
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Resultaatbestemming 2025
Collegevergadering	:	12 mei 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder J. van der Noordt
Steller	:	Eric Gussekloo Team Financieel beleid

tel. : 0545-250250

Te nemen besluit

1. Het resultaat van de jaarrekening 2025 van € 8.480.000 voor:
   1.1. € 785.000 toevoegen aan de reserve bestuurlijke claims
   1.2. € 7.695.000 toevoegen aan de reserves die nog niet aan het plafond zitten, waarvan:
      1.2.1. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve onderwijshuisvesting
      1.2.2. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve sportvastgoed
2. € 589.000 overhevelen van de reserve bouwgrondexploitaties naar de algemene reserve

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De jaarrekening 2025 laat een voordeel zien. Dit voorstel gaat over hoe we het overschot van de jaarrekening 2025 willen bestemmen.

Argumentatie

1. Voor de bestemming van het resultaat hanteren we het vastgestelde bestemmingsbeleid dat uitgaat van de volgende stappen:
   - aanvullen van de algemene reserve tot een niveau dat het weerstandsvermogen gelijk is aan twee. Op dit moment is het weerstandsvermogen groter dan 2. Het aanvullen van de algemene reserve is daarom niet nodig.
   - aanvullen van de algemene reserve tot de solvabiliteit gelijk is aan 35%. De solvabiliteit is op dit moment hoger dan 35%. Het aanvullen van de algemene reserve is daarom niet nodig.

   1.1. Het bestemmen van het resultaat voor incidentele beleidsvoornemens. Het gaat in het totaal om een bedrag van € 711.000 voor de volgende onderwerpen:

   1.1.1. Amendement A-25-23 Bestaanszekerheid

   Op 28 oktober heeft de gemeenteraad het amendement A-25-23 aangenomen. Hierin staat dat ter dekking van de vervroegde invoering en verruiming van de doelgroep volwassenenregeling € 255.000 ten laste van het voorziene jaarrekeningresultaat 2025 komt.

   1.1.2. Herijking subsidiebeleid

   Voor de herijking van het subsidiebeleid (startnotitie vastgesteld in de raad op 28 oktober 2025) is externe juridische ondersteuning noodzakelijk. Binnen de organisatie ontbreekt voldoende capaciteit. De middelen (€ 60.000) worden ingezet voor de inhuur van een extern adviseur. De adviseur schrijft actief mee aan de nieuwe regelingen, borgt conformiteit met de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en minimaliseert bezwaar- en beroepsrisico's.

   1.1.3. Onderhoud gebouwen

   In 2025 is een inhaalslag voor het onderhoud van gebouwen ingezet. Daarbij is zoveel mogelijk het nog uit te voeren onderhoud van 2024 gecombineerd met dat van 2025. Een deel van het onderhoud (€ 345.000) met name dakbedekkingen en de werkzaamheden in het kader van de toegangscontrole voor het gemeentehuis konden niet in 2025 worden afgerond. Voor 2026 zijn al veel verplichtingen aangegaan waardoor het budget voor 2026 geen ruimte biedt.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

1.1.4. Suïcidepreventie
De regionale uitwerking van de suïcidepreventie via de GGD Noord- en Oost-Gelderland is in het laatste kwartaal van 2025 tot stand gekomen. In 2025 hebben we al een bedrag € 6.000 ontvangen voor de implementatie van het suïcidebeleid. Het is wenselijk om het ontvangen bedrag 2025 in 2026 te gebruiken voor de lokale implementatie van de wettelijke taken.

1.1.5. Toegang en reservering sporthallen/gymzalen
In 2025 is gestart met een project voor efficiënt beheer door elektronische toegang tot alle sporthallen en gymzalen. Tegelijkertijd is de noodzaak ontstaan om het reserveringsysteem te vervangen. De samenloop heeft ervoor gezorgd dat de uitvoering niet meer in 2025 plaats kon vinden. Het gaat om een bedrag van € 45.000.

1.1.6. Opvang ontheemde Oekraïners
In de decembercirculaire is een bedrag van € 74.000 ontvangen voor de meerkosten in het sociaal domein als gevolg van de opvang van ontheemde Oekraïners. In de jaarrekening is voor deze kosten een onttrekking gedaan aan het gereserveerde bedrag voor de opvang van ontheemde Oekraïners. Deze onttrekking was niet noodzakelijk vanwege de extra inkomsten. Om die reden bestemmen we de extra ontvangen bijdrage voor toekomstige lasten voor de opvang van ontheemde Oekraïners.

1.2. Aanvullen van de reserves die nog niet aan het plafond zijn.

1.2.1. Dit is het geval voor de reserve onderwijshuisvesting. We voegen de helft van het restant resultaat toe aan deze reserve.

1.2.2. Dit is het geval voor de reserve sportaccommodaties. We voegen de helft van het restant resultaat toe aan deze reserve.

2. In de nota reserves en voorzieningen is bepaald dat als de omvang van de reserve bouwgrondexploitaties meer dan twee keer zo groot is als de af te dekken risico's het bedrag dat er meer in de reserve bouwgrondexploitaties zit wordt overgeheveld naar de algemene reserve. Op dit moment gaat dit om een bedrag van € 589.000.

Kanttekeningen en risico's
Bij de berekening van het onder punt 2 genoemde bedrag dat overgeheveld kan worden naar de algemene reserve is rekening gehouden met de risico's van de bestaande grondexploitaties. Risico's van mogelijke toekomstige grondexploitaties zijn hierin niet betrokken. Voor tekorten op toekomstige grondexploitaties wordt een beroep gedaan op de algemene reserve.

Financiën
Het voorstel gaat over de verdeling van het resultaat. De bestemming van het resultaat geeft dekking aan beleidsvoornemens en toekomstige beleidsvoornemens.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Communicatie
Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Niet van toepassing.

Planning en evaluatie
Niet van toepassing.

Alternatieven
Dit voorstel gaat uit van het vastgestelde bestemmingsbeleid. De raad kan afwijken van dit vastgestelde beleid.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. J. Jonker	drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 maart 2026

b e s l u i t:

1. Het resultaat van de jaarrekening 2025 van € 8.480.000 voor:
   1.1. € 785.000 toevoegen aan de reserve bestuurlijke claims
   1.2. € 7.695.000 toevoegen aan de reserves die nog niet aan het plafond zitten, waarvan:
      1.2.1. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve onderwijshuisvesting
      1.2.2. € 3.847.500 toevoegen aan de reserve sportvastgoed
2. € 589.000 overhevelen van de reserve bouwgrondexploitaties naar de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Resultaatbestemming 2025

Niet van toepassing.

Raadsvergadering

Dossiernummer	4600
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.f
Titel	Ontwerp Begroting 2027, Meerjarenplan 2028-2030 en Jaarstukken 2025 GBTwente

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Kennisnemen van de Jaarstukken 2025 van GBTwente;
2. Kennisnemen van het Meerjarenplan 2028-2030;
3. Geen zienswijze indienen op de Ontwerp Begroting 2027;
4. Het GBTwente per e-mail vóór 25 juni 2026 te informeren over het raadsbesluit.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1457204
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Ontwerp Begroting 2027, Meerjarenplan 2028-2030 en Jaarstukken 2025 GBTwente
Collegevergadering	:	2 juni 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder J. van der Noordt
Steller	:	Bram Spexgoor tel. : 0545-250250 Team Financieel beheer

Te nemen besluit
1. Kennisnemen van de Jaarstukken 2025 van GBTwente;
2. Kennisnemen van het Meerjarenplan 2028-2030;
3. Geen zienswijze indienen op de Ontwerp Begroting 2027;
4. Het GBTwente per e-mail vóór 25 juni 2026 informeren over het raadsbesluit.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) verzorgt de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen voor de gemeente Berkelland. Daarnaast voert GBTwente de taken van de Wet WOZ, zoals waardebepaling van onroerende zaken en bezwaar- en beroepsprocedures uit. Deze samenwerking is vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling die sinds 01-01-2026 van kracht is.

Op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) moet het GBTwente de Ontwerp Begroting 2027 voor een zienswijze voorleggen aan de raad. In een brief van woensdag 11 april stuurde GBTwente de Ontwerp Begroting 2027 voor het indienen van een eventuele zienswijze naar de raad. Daarnaast stuurde GBTwente in andere brieven van woensdag 1 april ook het Meerjarenplan 2028-2030 en de Jaarstukken 2025.

Met het indienen van een zienswijze kan de raad invloed uitoefenen op de besluitvorming over de Ontwerp Begroting 2027.

Het Dagelijks Bestuur (DB) van GBTwente weegt de eventuele zienswijzen van de raden af in de voorbereiding van besluitvorming over de definitieve Begroting 2027 en het Meerjarenplan 2028-2030 in het Algemeen Bestuur (AB).

Argumentatie
1. De Jaarstukken 2025 ontvangt de raad ter kennisname voor het uitvoeren van de controlerende taak. De jaarrekening 2025 sluit af met een positief resultaat van €2.356.109. Het positieve resultaat is ontstaan door toename van de baten (€ 54.000 voordeel) en afname van de lasten (€ 529.000 voordeel)
2. In het Meerjarenplan 2028-2030 wordt de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage van de deelnemende gemeenten uitgewerkt.
Hiermee wordt inzicht gegeven in de structurele en incidentele baten en lasten over de jaren 2027 tot en met 2030, evenals begrote toevoegingen aan of onttrekkingen uit de reserve.
3. De Ontwerp begroting 2027 is met instemming en conform het advies van de kerngroep Financiën van de deelnemende gemeenten opgesteld. De uitgangspunten zijn vermeld in de begroting.
De totale begrote lasten (voor toevoeging aan de reserve) bedragen € 17.078.651 en de begrote baten bedragen € 17.078.651. De begroting is daarmee in evenwicht.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

De begrote lasten voor mutaties in de reserve stijgen van € 16.558.812 in de primitieve begroting 2026 naar €.17.078.651 in de primitieve begroting 2027, een toename van € 519.839.

Hieronder volgen de belangrijkste ontwikkelingen.

- Loonindexatie. De loonindex voor het jaar 2027 bedraagt 8,23%. De loonindexatie vanuit de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 245.834.
- Prijsindexatie. De geadviseerde indexatie voor 2027 bedraagt 2,2%. De prijsindexatie van de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 144.978.
- Kostenstijging (Amerikaanse) licenties zoals Microsoft Office en AI-licenties (verwachte kostenstijging is 10%).
- CAO. Op grond van artikel 3.22 van de CAO SGO 2025 -2027 moet GBTwente 1 januari 2026 een regeling voor de vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer vaststellen. Betreft een kostenverhoging van €124.000.

Hiernaast zijn er ook diverse kostenverlagingen zoals:

- Aframing budget uitbestede deurwaarderswerkzaamheden, zal € 40.000 bedragen.
- Budget personeel van derden. Op basis van de verwachte daling in aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte kan het budget verlaagd worden met € 350.000.

Kanttekeningen en risico's
Het indienen van een zienswijze geeft invulling aan de kaderstellende rol van de raad. Het biedt de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op GBTwente.

Zienswijzen zijn echter niet bindend. De ervaring leert dat het indienen van een zienswijze vanuit één raad relatief weinig invloed heeft in een gemeenschappelijke regeling met tien gemeenten.

Financiën
In 2027 zal de begrote gemeentelijke bijdrage van de Gemeente Berkelland € 1.227.679 bedragen. De opbouw van deze bijdrage wordt weergegeven op pagina 60 van bijgevoegd document met omschrijving 4. DB2026017-1 Ontwerp-Begroting 2027 en MJP 2028 tm 2030 ter instemming DB versie na MT.

De leges omgevingsvergunning, overige leges en leges begraafrechten waarvan de heffing en invordering per 1 januari 2026 zijn overgedragen aan GBTwente worden in 2027 als maatwerk apart in rekening gebracht boven op bovenstaande structurele kosten.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Communicatie
De gemeente Berkelland maakt geen gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de Ontwerp Begroting 2027 van GBTwente.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het betreft de uitvoering van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Planning en evaluatie
Uw besluit maken wij vóór 25 juni 2026 kenbaar aan GBTwente.

Alternatieven

De gemeenteraad van Berkelland kan bij het Dagelijks Bestuur van GBTwente een zienswijze over de Ontwerp Begroting 2027 naar voren brengen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. J. Jonker	drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 juni 2026

b e s l u i t:

1. Kennisnemen van de Jaarstukken 2025 van GBTwente;
2. Kennisnemen van het Meerjarenplan 2028-2030;
3. Geen zienswijze indienen op de Ontwerp Begroting 2027;
4. Het GBTwente per e-mail vóór 25 juni 2026 te informeren over het raadsbesluit.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn	drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp	:	Ontwerp Begroting 2027, Meerjarenplan 2028-2030 en Jaarstukken 2025 GBTwente

VUL HIER INDIEN VAN TOEPASSING EEN TOELICHTING IN

GBTwente

Postadres
Postbus 845
7550 AV Hengelo
Bezoekadres
Demmersweg 140
7556 BN Hengelo
gbtwente.nl/contact

IBAN
NL72BNGH0285141228
t.n.v. GBTwente

Raden van de deelnemende gemeenten GBTwente
Raadsgriffies

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Behandeld door
1-4-2026		DB2026017 AB2026004	Mw. mr. K. van der Ent

Onderwerp
Ontwerp begroting 2027 en jaarstukken 2025 GBTwente

Geachte raadsleden,

Op grond van artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen zendt GBTwente vóór 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten. Met de Twentse financials (in afstemming met de raadsgriffies) van de deelnemende gemeenten is afgesproken dat de GR-en voor 8 april deze stukken aanleveren aan de deelnemende gemeenten. U treft deze stukken aan in de bijlagen.

Ontwerp begroting 2027

Vandaag op 1 april 2026 heeft het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente ingestemd met de ontwerp begroting 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030.

De begroting 2027 is conform het advies van de kerngroep Financiën van de deelnemende gemeenten opgesteld. De uitgangspunten zijn vermeld in de begroting.

De totale begrote lasten (voor toevoeging aan de reserve) bedragen € 17.078.651 en de begrote baten bedragen € 17.078.651. De begroting is daarmee in evenwicht.

De begrote lasten voor mutaties in de reserve stijgen van € 16.558.812 in de primitieve begroting 2026 naar € 17.078.651 in de primitieve begroting 2027, een toename van € 519.839. In onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt welke mutaties in de primitieve begroting 2027 hebben plaats gevonden:

GBTwente

	Primitieve begroting 2026	Autonome ontwikkelingen	Kaderbrief voorstellen	Aanvullend op kaderbrief	Als gevolg van wijzigingen in dienstverlening	Budgettair neutrale verschuivingen	Overige ontwikkelingen	Primitieve begroting 2027
	Begrote lasten							Begrote lasten
Lonen	-9.482.678	-245.834	-97.200			-8.474	-106.514	-9.940.700
Prijzen	-6.659.281	-144.978	-276.600	350.000	-12.505	8.474	5.000	-6.729.890
Kapitaallasten	-204.932						16.994	-187.938
VPB	-45.475						45.475	-
Desintegratie	-2.497						-48.530	-51.027
Onvoorzien	-163.949						-5.147	-169.096
Totaal	-16.558.812	-390.812	-373.800	350.000	-12.505	-	-92.722	-17.078.651

Hieronder wordt een toelichting gegeven op belangrijkste ontwikkelingen;

1. Autonome ontwikkelingen

Loonindexatie (conform advies werkgroep "Verbonden partijen");
In november 2025 is er na ambtelijke afstemming vanuit de werkgroep "Verbonden partijen" een advies ontvangen over de toe te passen loonindexatie voor de begroting 2027. De loonindex voor het jaar 2027 bedraagt 8,23%. De loonindexatie vanuit de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 245.834.

Prijsindexatie (conform advies werkgroep "Verbonden partijen");
Het advies geeft ook een actualisatie van de prijsindexatie aan. De geadviseerde indexatie voor 2027 bedraagt 2,2%. De prijsindexatie van de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 144.978.

In paragraaf 2.2 wordt een nadere toelichting gegeven op de te hanteren loon- en prijsindexatie.

Kostenstijging (Amerikaanse) licenties
GBTwente maakt, via de gemeente Enschede, gebruik van Microsoft Office licenties en werkt binnen de Omnissa Horizon omgeving. Met ingang van 2025 heeft de gemeente Enschede een nieuw contract af moeten sluiten voor de Microsoft Office licenties omdat het contract dat via de VNG was gesloten afliep. De tarieven binnen het nieuwe contact liggen significant hoger dan in het vorige contract. Omnissa Horizon is tevens van een Amerikaans softwarebedrijf. Ook voor de komende jaren verwacht de gemeente Enschede jaarlijks een kostenstijging van 10% voor deze Amerikaanse licenties. Deze kostenstijgingen worden meegenomen in de begroting voor 2027. Daarnaast moet er ook geïnvesteerd worden in AI-licenties om ook deze ontwikkeling te kunnen gebruiken. Het aanvullende budget hiervoor vindt u hieronder bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel e) verhoging budget DVO ICT.

Autonome ontwikkelingen vanuit de vastgestelde Cao's
Op grond van artikel 3.22 van de cao SGO 2025 – 2027 moet GBTwente 1 januari 2026 een regeling voor de vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer vaststellen. Er is een voorstel op route gegaan voor een reiskostenregeling woon-werkverkeer o.b.v. volledige vergoeding voor auto, fietsen, wandelen en OV: 0,23 cent per kilometer. De structurele kosten, € 124.000 op basis van gemiddeld 3 kantoordagen per week, worden vanaf 2027 meegenomen in de begroting. Dit bedrag staat hieronder benoemd bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel c) verhoging budget reis- en verblijfskosten.

Daarnaast hebben werknemers vanuit de vorige Cao tot 31 december 2025 het recht om aanspraak te maken op de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU). De RVU is bedoeld om medewerkers de mogelijkheid te geven om eerder te stoppen met werken, maximaal 24 maanden voor hun AOW-

leeftijd, zonder dat dit grote financiële nadelen heeft voor de medewerker. Op dit moment hebben drie medewerkers van GBTwente aangegeven gebruik te willen maken van deze regeling. De financiële consequenties vanuit deze regeling worden meegenomen in de begroting 2027 en jaarschijf 2028 in het meerjarenperspectief. Het bedrag hiervoor staat hieronder benoemd bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel d) verhogen budget loonkosten Regeling Vervroegd Uittreden.

2. Overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief

Uit de periodieke monitoring van de kosten in 2025 in combinatie met de ingezette procesoptimalisaties en de autonome ontwikkelingen is het voornemen om onderstaande budgetten aan te passen in de begroting voor 2027.

Verlaging van diverse lasten in de begroting met een totale kostenverlaging van € 63.900 zoals aangegeven in de kaderbrief:

a) € 40.000 aframen budget uitbestede deurwaarderswerkzaamheden
Deze aframing is mogelijk door een aanpassing in de volgorde van de invorderingsstappen, waarbij eerst de administratieve invordering wordt uitgevoerd alvorens de deurwaarder wordt ingezet.
b) € 3.800 aframen controle hondenbelasting
Door de afschaffing van de hondenbelasting in Hengelo worden deze kosten niet meer gemaakt.
c) € 1.500 aframen overige kosten diensten derden overige aanslagbiljetten
Als gevolg van de afschaffing van de rioolheffing <60 m3 in de gemeente Haaksbergen hoeft voor deze gemeente alleen nog het waterverbruik boven de 500 m3 opgevraagd te worden. Dit brengt deze kostenbesparing met zich mee.
d) € 12.500 aframen budget voor bankkosten
Op basis van de huidige tarieven van onze huisbankier zit er ruimte in het budget voor de bankkosten. Deze ruimte laten we terugvloeien naar onze deelnemers.
e) € 4.500 aframen van het budget voor portokosten
Door inwoners, wanneer zij daarom verzoeken, via het digitale loket een uitspraak te versturen voor hun bezwaarschrift, kwijtscheldingsverzoek of te berichten over hun betaalafspraak kunnen deze kosten worden voorkomen.
f) € 1.600 aframen van het budget voor drukwerk
Door inwoners, wanneer zij daarom verzoeken, via het digitale loket een uitspraak te versturen voor hun bezwaarschrift, kwijtscheldingsverzoek of te berichten over hun betaalafspraak kunnen deze kosten worden voorkomen.

Naast bovengenoemde kostenverlagingen zijn wij voornemen om, op basis van de verwachte daling in aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte door procesoptimalisatie het budget voor personeel van derden met € 350.000 te verlagen.

Naast de genoemde kostenbesparing vragen we ook extra budget voor een aantal onderdelen in onze begroting. Als gevolg van autonome ontwikkelingen bedraagt de totale kostentoename € 437.700, waarvan € 57.200 niet structureel doorwerkt en eenmalig in 2027 wordt geraamd. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

a) € 20.000 verhogen budget voor portokosten
De ervaringen vanuit de pilot 'Check uw Woning' zijn positief. We willen deze

burgerparticipatie vanaf 2026 onderdeel laten uitmaken van onze procesgang. Om de eigenaren van woningen aan te schrijven is verhoging van het budget portokosten nodig.

b) € 10.000 verhogen budget voor drukwerkkosten
De ervaringen vanuit de pilot 'Check uw Woning' zijn positief. We willen deze burgerparticipatie vanaf 2026 onderdeel laten uitmaken van onze procesgang. Om de eigenaren van woningen aan te schrijven is verhoging van het budget portokosten nodig.

c) € 124.000 verhogen budget reis- en verblijfskosten
Omdat wij uitvoering moeten geven aan de Cao-bepalingen heeft GBTwente een regeling reiskostenvergoeding woon-werkverkeer vastgesteld. Het budget voor reis- en verblijfskosten wordt verhoogd om de effecten van deze Cao-bepaling op te kunnen vangen.

d) € 57.200 verhogen budget loonkosten Regeling Vervroegd Uittreden (incidenteel in jaarschijf 2027)
Binnen de huidige Cao kunnen medewerkers die aan de voorwaarden voldoen aanspraak maken op de Regeling Vervroeg Uittreden. Er zijn binnen GBTwente op dit moment 3 medewerkers die van deze regeling gebruik gaan maken. In 2027 zijn de kosten voor deze regeling € 57.200.
In jaarschijf 2028 van het meerjarenperspectief wordt € 18.200 incidenteel meegenomen voor deze regeling.

e) € 161.500 verhogen budget voor de DVO ICT
Voor 2025 brengt de gemeente Enschede GBTwente € 50.500 extra in rekening voor de extreme kostenstijging van de Amerikaanse licenties (betreft 10% licentiestijging. Zij geven aan dat wij rekening moeten houden met een jaarlijkse stijging van 10% van de licentiekosten. De cumulatieve stijging vanaf 2025 tot en met 2027 bedraagt dan in totaliteit op € 151.500. Daarnaast is er rekening gehouden met € 10.000 aan licentiekosten voor AI-licenties.

f) € 40.000 verhogen budget voor inkoopbegeleiding
Zoals bij interne ontwikkelingen is geschetst is er financiële ruimte nodig om de begeleiding van inkooptrajecten te kunnen borgen. Op basis van voortschrijdend inzicht ten opzichte van de kaderbrief wordt voorgesteld om de formatie met 0,5 fte uit te breiden. De loonkosten boven het gevraagde budget van € 40.000 wordt binnen de eigen begroting opgevangen binnen het budget personeel van derden.

g) € 25.000 verhogen budget voor advieskosten
Er is financiële ruimte nodig om te kunnen voldoen aan het oppakken van informatiebeveiligingsvraagstukken.

Rentebaten
Naast deze kostenbesparing willen we ook de opbrengsten van de gemeenten verhogen. Door een positief rentetarief zijn er rentebaten binnen het schatkistbankieren. In 2023 bedroeg de rentebate zo'n € 479.000, in 2024 € 695.000 en in 2025 bedroeg de rentebate zo'n € 446.000. In de begroting 2027 is een berekening per gemeente opgenomen om daarmee een handreiking te geven over de hoogte van de mee te nemen rentebate binnen de eigen gemeentelijke meerjarenbegroting 2027-2030.

Samengevat:
De totale lastenstijging zoals genoemd in de kaderbrief 2027 bedraagt per saldo in 2027 € 373.800 voor toepassingen van de prijsindex, waarvan € 57.200 incidenteel en 316.600 structureel. Door wijzigingen in dienstverlening stijgen de aan personeel gelieerde kosten met € 12.500, waardoor de structurele lasten met €329.100 stijgen. Naast bovengenoemde lastenstijging zijn wij voornemens om, op basis van de afnemende aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte door procesoptimalisatie het budget voor personeel van derden met € 350.000 te verlagen, waardoor er

vóór toepassing van de indexatie een structurele lastendaling is van € 20.900. Daarnaast kan de gemeenten op basis van de eigen inschatting een renteopbrengst ramen vanuit het schatkistbankieren.

3. Overige ontwikkelingen 2027

Lonen
Uitgangspunt voor het berekenen van de loonsom 2027 inclusief de hierboven al genoemde index voor het jaar 2027 is de actuele salarisstaat sociale lasten op basis van de personele formatie tegen actuele loonkomsten op 31 december 2025, geëxtrapoleerd op jaarbasis. Hierbij is dus rekening gehouden met de in- en uit diensttredingen in 2025 en begin 2026 en de daardoor veroorzaakte mutaties in vacatureruimte. In de loop van 2026 gaan een drietal medewerkers gebruik maken van de RVU regeling. Voor de berekening van de loonsom 2027 zijn deze medewerkers uit de bezetting gehaald en is hun formatieruimte meegenomen als vacatureruimte. Dit is in het voordeel van de deelnemers, aangezien deze medewerkers aan het einde van de loonschaal zitten en de vacatureruimte geraamd wordt op het einde van de functionele schaal minus twee treden.

In paragraaf 2.2. staat een nadere analyse van de opbouw van de salarissom voor het begrotingsjaar 2026.

Functieherwaardering
Kijkend naar de langere termijn moeten we onze medewerkers blijven binden en boeien. De arbeidsvoorwaarden moeten in basis goed zijn. Voor de continuïteit van de organisatie op de lange termijn is het belangrijk dat ons functiehuis aansluit bij de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Inmiddels is duidelijk dat HR21 de methodiek is waarmee het functiehuis wordt gewaardeerd. Er is gestart met de voorbereiding van een aanbesteding waarmee GBTwente ondersteuning krijgt bij de implementatie van een herwaardering op basis van HR21, zodat we ook in de toekomst goede arbeidsvoorwaarden kunnen blijven bieden aan onze medewerkers. Eventuele financiële consequenties zullen op zijn vroegst per 1 januari 2027 in gaan. Omdat niet te voorspellen is wat de uitkomst zal van de functieherwaarderingen worden eventuele financiële gevolgen nog niet opgenomen in de primitieve begroting 2027.

Kapitaallasten
Op basis van het investeringsplan 2027 zijn de kapitaallasten aangepast. In paragraaf 4.5.2. en in hoofdstuk 8 staat beschreven welke investeringen in 2027 gepland staan. De afschrijving zal hierdoor met € 17.000 afnemen ten opzichte van de begroting 2026.

Vennootschapsbelasting
Als gevolg van de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst tot de gemeenschappelijke regeling is het de verwachting dat er geen vennootschapsbelasting afgedragen hoeft te worden. De gemeenten Hof van Twente en Lochem krijgen dezelfde tarieven doorberekend dan de andere GR-gemeenten met een gemeentelijke haven. Deze tarieven zijn gebaseerd op kostprijsniveau, waardoor hier geen winst te verwachten is.

Desintegratiekosten
Op basis van gemaakte afspraken is er nog sprake van doorbelasting van desintegratiekosten aan de gemeenten Haaksbergen (afschaffing rioolheffing < 60 m3), Hengelo (afschaffing hondenbelasting) en Enschede (vereenvoudiging grondslag reclamebelasting).

Onvoorzien
De post "Onvoorzien" is conform de verordening financiële beleid, beheer en organisatie geraamd op 1% van de begrote lasten (€ 169.096).

Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage
In onderstaande tabel is weergegeven hoe de gemeentelijke bijdrage 2027 wijzigt ten opzichte van de primitieve begroting 2026 en de 1e gewijzigde begroting 2026:

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2026	1e gewijzigde begroting 2026	Mutatie tussen primitieve en 1e gewijzigde begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Mutatie tussen 1e gewijzigde begroting 2026 en primitieve begroting 2027	Mutatie tussen primitieve begroting 2026 en primitieve begroting 2027
Gemeente Enschede	5.506	5.378	-128	5.515	137	10
Desintegratiebijdrage gemeente Enschede	-	-	-	4	4	4
Gemeente Hengelo	2.771	2.705	-66	2.825	121	54
Desintegratiebijdrage gemeente Hengelo	-	-	-	16	16	16
Bijdrage gemeente Borne	689	670	-19	726	56	36
Bijdrage gemeente Losser	632	614	-17	671	56	39
Desintegratiebijdrage Losser	-	-	-	-	-	-
Bijdrage gemeente Haaksbergen	734	719	-16	692	-27	-43
Desintegratiebijdrage Haaksbergen	2	2	-	30	28	28
Bijdrage gemeente Almelo	2.247	2.189	-58	2.365	176	118
Bijdrage gemeente Oldenzaal	951	926	-24	964	38	13
Desintegratiebijdrage Oldenzaal	-	-	-	-	-	-
Bijdrage gemeente Twenterand	868	844	-24	934	90	67
Bijdrage gemeente Lochem	19	19	0	17	-3	-2
Bijdrage gemeente Hof van Twente	10	11	0	9	-1	-1
Bijdrage gemeente Berkelland	1.121	1.124	3	1.228	104	107
Bijdrage gemeente Brondkhorst	997	981	-16	1.062	81	64

Voor het meerjarenperspectief van de gemeentelijke bijdrage wordt verwezen naar het Meerjarenperspectief 2028-2030, dat integraal onderdeel uitmaakt van de begroting.

Zienswijze
De gemeenteraden kunnen over dit stuk hun zienswijze ***vóór 25 juni a.s.*** naar voren brengen aan het dagelijks bestuur. De eventuele zienswijzen worden samen met de reactie van het dagelijks bestuur, toegevoegd aan de begroting 2027 en Meerjarenbegroting en vervolgens aangeboden aan het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur stelt in haar vergadering van 1 juli a.s. de stukken vast waarna deze binnen twee weken naar Gedeputeerde Staten worden verzonden.

Jaarrekening 2025

Conform artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente worden de jaarstukken met de accountantsverklaring en een verslag van de bevindingen van de accountant ter vaststelling door het dagelijks bestuur voorgelegd aan het algemeen bestuur ter verkrijging van décharge.

Voor een toelichting op de jaarrekening 2025 en de resultaatbestemming verwijs ik naar bijlage 1.

GBTwente

Mocht u over de ingezonden stukken nog vragen hebben, dan zijn wij uiteraard bereid om deze toe te (komen) lichten.

Met vriendelijke groet,

.....

Mevrouw E. Zinkweg-Ankone
Voorzitter Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Bijlagen:

1. Voorstel algemeen bestuur jaarstukken 2025 en resultaatbestemming 2025
2. Jaarstukken 2025
3. Controleverklaring jaarstukken 2025
4. Ontwerp begroting 2027 en meerjarenperspectief 2028-2030

GBTwente

AB2026004

Voorstel voor het algemeen bestuur van GBTwente	
Van	Het dagelijks bestuur van GBTwente
Vergaderdatum	1 april 2026

Onderwerp

Jaarstukken 2025 en resultaatbestemming resultaat 2025

Voorstel

A. Voorstel inzake de jaarstukken 2025:

1. kennisnemen van het accountantsverslag en het goedkeurende oordeel van de controleverklaring ten aanzien van het aspect getrouwheid;
2. vaststellen van de jaarstukken 2025;
3. het dagelijks bestuur décharge te verlenen;
4. binnen twee weken de vastgestelde jaarstukken 2025 te versturen naar gedeputeerde staten.

B. Voorstel inzake resultaatbestemming 2025:

Instemmen met:

1. de onttrekking van € 4.533 aan de reserve "Jaarresultaten";
2. het laten vrijvallen van de bestemmingsreserve voor specifieke doelen 2023 en 2024 voor een totaal van € 302.450;
3. het vormen van een reserve voor specifieke doelen vanuit de resultaatbestemming 2025 voor een totaalbedrag van € 465.200 en deze reserve te bestemmen voor de uitvoering van volgende zaken:
   - I. € 165.200 voor migratie Gouw
   - II. € 75.000 voor invulling wettelijke plicht archivering
   - III. € 75.000 voor vermindering kwetsbaarheid IT door realisatie IT visie
   - IV. € 50.000 voor security / Informatiebeveiliging vanuit Cyberwetgeving
   - V. € 50.000 voor implementeren HR21 functieherwaardering
   - VI. € 50.000 voor tussentijdse verhoging IT-licenties 2026
4. het uitkeren van het resterende deel van het voordelig saldo na mutaties in de diverse reserves van € 2.197.892 conform de gemaakte afspraken in de gemeenschappelijke regeling aan de in het jaar 2025 deelnemende gemeenten. Dit naar rato van de gemeentelijke bijdrage in 2025.

Toelichting

Conform artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente worden de jaarstukken met de accountantsverklaring en een verslag van de bevindingen van de accountant ter vaststelling door het dagelijks bestuur voorgelegd aan het algemeen bestuur ter verkrijging van décharge.

<u>Rechtmatigheidsverantwoording</u>

Met ingang van 2023 is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor verantwoording over de rechtmatigheid. In de jaarstukken is als onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering de monitor rechtmatigheid opgenomen met een toelichting hierop en in de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Op basis van de afgesproken normen is er geen fout of onrechtmatig handelen van de organisatie geconstateerd.

Ontwikkeling jaarresultaat

We zijn 2025 gestart met een geprognosticeerd positief resultaat van € 20.000.

Bij het opstellen van de bestuursrapportage met peildatum 30 april 2025 is de uitkomst van de CAO-onderhandelingen verwerkt. De daadwerkelijke indexatie vanuit de CAO was lager dan in de begroting 2025 was verwerkt en dit leidt tot vrijval in loonsom. Daarnaast zijn de kosten voor eigen medewerkers lager dan begroot vanwege het later kunnen invullen van vacatureruimte en het feit dat nieuwe medewerkers lager worden ingeschaald dan op basis van de spelregels was begroot. Er kon bespaard worden op kosten voor personeel van derden, onder andere doordat het aantal ontvangen WOZ-bezwaren lager was dan initieel ingeschat. Daarnaast zijn er kosten verwerkt voor de afhandeling van beroepsschriften 2023, het project archivering, het project 'Check uw Woning', de uitwerking van de IT-visie, de ombouw van workflows ETL-tooling, de implementatie van BIO2.0/NIS2 en privacyborging HR-database, waarvoor dekking beschikbaar is gesteld vanuit de bestemmingsreserve jaarresultaat 2024. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar deze bestuursrapportage. De totale lasten zijn met € 1.138.000 verlaagd. In 2025 heeft GBTwente vergoedingen voor personeel voor zwangerschapsverlof/-ouderschapsverlof ontvangen. De gemeentelijke bijdrage is hoger dan begroot vanwege maatwerkopdrachten en er is een raming opgenomen voor de renteopbrengsten vanuit het schatkistbankieren. De totale baten zijn met € 203.000 gestegen. Door deze aanpassingen is het positieve resultaat uit bedrijfsvoering verhoogd naar € 1.360.000.

Bij het opstellen van de tweede bestuursrapportage met peildatum 31 augustus 2025 zijn de begrote lasten met € 420.000 verlaagd. Een aantal projecten loopt door in 2026, waardoor ook een deel van de lasten doorschuiven naar 2026 (o.a. het project archivering, nadere uitwerking van de IT-visie, privacyborging HR-database). Ook is de inzet van personeel van derden nog verder afgeschaald. De geraamde baten zijn met € 8.000 verlaagd. Per saldo muteert het positieve resultaat uit bedrijfsvoering naar € 1.773.000.

Nu bij het opstellen van de jaarstukken 2025 bedraagt het resultaat uit bedrijfsvoering € 2.356.109. Onder onderstaande tabel worden de grootste verschillen tussen de gewijzigde begroting en het jaarresultaat toegelicht. De reservemutaties worden daaronder, als onderdeel van dit voorstel, nader toegelicht.

Hoofdlijnen financiëel resultaat 2025 GBTwente (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd
Baten	2.192	2.171	2.195
Lasten	-1.871	-2.109	-1.906
Saldo van baten en lasten FUO opdrachten	321	62	289
Baten	14.531	14.320	14.471
Lasten	-12.509	-14.362	-12.997
Saldo van baten en lasten GR-gemeenten	2.021	-42	1.474
Baten	23	-	20
Lasten	-10	-	-10
Saldo financieringsfunctie	13	-	10
Resultaat uit bedrijfsvoering	**2.356**	**20**	**1.773**
Dotatie reserve 5% begrotingstotaal		-20	
Onttrekking reserve 5% begrotingstotaal		-	5
Onttrekking reserve specifiek doel			296
Gerealiseerd resultaat	**2.356**	**-0**	**2.073**

Het verschil tussen het gerealiseerde en begrote resultaat uit bedrijfsvoering van € 583.000 wordt onder andere veroorzaakt door:

- Toename van de baten (€ 54.000 voordeel);
  - Afname van de opbrengsten uit dwanginvordering (€ 8.000 nadeel);
  - Hogere vergoedingen voor personeel vanuit zwangerschapsvergoedingen (€ 30.000 voordeel);
  - Onttrekking voorziening spaarverlof (€ 1.000 voordeel);
  - Ontvangen schadevergoeding van printservice bureau (€ 28.000 voordeel);
  - Hogere rentebaten schatkistbankieren (€ 3.000 voordeel);
- Afname van de lasten (€ 529.000 voordeel);
  - Minder kosten voor personeel van derden doordat inhuur eerder afgeschaald kon worden (€ 286.000 voordeel);
  - Lagere kosten voor overige uitbestede werkzaamheden door lagere kosten dan geraamd voor het printservice bureau en door het niet inzetten van externe deurwaarder voor de invordering van openstaande posten (€ 54.000 voordeel);
  - Lagere advieskosten omdat inkooptrajecten later zijn opgestart of voor een grotere periode doorlopen in 2026 en omdat de uitwerking van een onderdeel van de IT-visie niet volledig in 2025 kon worden afgerond (€ 51.000 voordeel);
  - Lagere kosten voor onderhoud hard- en software mede omdat de IT-visie ook nog in 2026 doorloopt (€ 45.000 voordeel);
  - Lagere kosten voor drukwerk dan begroot (€ 29.000 voordeel);
  - Lagere kosten voor (overige) uitbestede werken PO omdat de HR functieherwaardering is doorgeschoven naar 2026 (€ 15.000 voordeel);
  - Lagere kosten voor overige kosten diensten derden (€ 14.000 voordeel);
  - Minder opleidingskosten (€ 8.000 voordeel);
  - Diverse andere kostenposten laten gesaldeerd een voordeel zien van € 27.000.

Reserve 'jaarresultaten'

De reserve 'jaarresultaten' van GBTwente mag 5% van het begrotingstotaal zijn. Op dit moment bevat de reserve € 750.164. Op basis van het begrotingstotaal 2025 moet er een bedrag van € 4.533 onttrokken worden. Na vaststelling van de resultaat-bestemming is de reserve maximaal gevuld en bevat € 745.631.

Bestemmingsreserve specifieke doelen

De in 2023 'herijkte beleidsregels inzake reserves en voorzieningen' bieden de mogelijkheid om een aparte bestemmingsreserve te vormen voor specifieke doelen. Hieronder lichten wij de mutaties in deze bestemmingsreserve toe.

Mutaties op de bestemmingsreserve specifieke doelen vanuit de resultaatbestemming 2023

- Afhandeling van beroepschriften 2023
  In 2023 was GBTwente geconfronteerd met een excessieve stijging van het aantal beroepschriften. In 2025 is het restant van deze beroepschriften inhoudelijk voorbereid voor de zittingen. Er stond nog een bedrag in deze reserve van € 41.067. Dit bedrag valt vrij als dekking voor de uitgevoerde werkzaamheden in 2025.

Mutaties op de bestemmingsreserve specifieke doelen vanuit de resultaatbestemming 2024

- Archivering
  In 2025 is er voor een bedrag van € 37.727 aan kosten gemaakt voor de projectleiding en ondersteuning op het gebied van archivering. Er is een plan van aanpak opgesteld en er zijn stappen gezet in het opschonen van het fysieke archief.

Er moet echter ook nog veel gebeuren. Daarom laten we het resterende deel van € 37.273 in de reserve staan als gedeeltelijke dekking van de kosten in 2026.

- IT Visie
  In 2025 is de IT visie door het dagelijks bestuur vastgesteld. Inmiddels zijn we gestart met de concrete uitwerking van een aantal focusgebieden. Met uitzondering van één focusgebied is gestart met de planning en beschrijving van de IST-situatie. Het focusgebied 'Architectuur' is afgerond. De architectuurplaat van de IST-situatie is uitgewerkt. Hierin zijn alle huidige applicaties en infrastructuur in opgenomen. De architectuurprincipes richting de SOLL-situatie zijn vastgesteld zodat we op basis van deze principes kunnen groeien naar de gewenste situatie. Er is een businesscase uitgewerkt voor de overgang van de belastingapplicatie naar de Cloud te migreren. De samenwerking via het IT-platform is versterkt. Vanuit de resultaatbestemming 2024 is € 100.000 beschikbaar gesteld voor de projectleiding en inhoudelijk advies. Hiervan is in 2025 € 77.656 besteed. Dit bedrag valt vrij uit de bestemmingsreserve. Het resterende bedrag ad € 22.344 blijft in de bestemmingsreserve ter dekking van nog te maken kosten in 2026.
- Fase 2 van de pilot 'Check uw woning'
  Fase 2 van de pilot 'Check uw woning' is uitgevoerd. 27.000 woningeigenaren zijn benaderd om de secundaire objectkenmerken van hun woning te controleren en waar nodig aan te passen. 27% van de woningeigenaren hebben gereageerd en alle input is verwerkt. Fase 2 van de landelijke pilot is daarmee afgerond. Het totale bedrag in de bestemmingsreserve voor deze pilot (€ 100.000) wordt nu onttrokken aan de reserve.
- Ombouw workflows ETl tooling
  In 2025 is, na een Europese aanbesteding, een contact gesloten met een nieuwe leverancier voor een data-analyse tool. De implementatie is eind 2025 gestart. Op basis van de werkzaamheden die overlopen naar 2026 wordt € 10.000 in de bestemmingsreserve gehouden. Het resterende bedrag ad € 40.000 wordt onttrokken aan de reserve.
- BIO2 / NIS2
  In 2025 is een start gemaakt met de inventarisatie naar het voldoen aan de normen vanuit de ISO27001. In 2025 is € 6.000 besteed aan dit project en dit bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve. De resterende werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd. Daarom blijft het resterende bedrag ad € 19.000 in de bestemmingsreserve ter dekking van de nog te maken kosten in 2026.
- Privacyborging HR-database
  Zoals in de tweede bestuursrapportage aangegeven wordt de uitvoering van dit project doorgeschoven naar 2026. Het gedoteerde bedrag ad € 20.000 blijft in de bestemmingsreserve ter dekking van de nog te maken kosten. GBTwente stelt voor om een deel van het jaarresultaat 2025 te doteren aan de bestemmingsreserve specifieke doelen.

Mutaties op de bestemmingsreserve specifieke doelen vanuit de resultaatbestemming 2025
GBTwente stelt voor om een deel van het jaarresultaat 2025 te doteren aan de bestemmingsreserve specifieke doelen.

Reden om over te gaan tot dotatie aan de bestemmingsreserve is als volgt.
In de planning & control-cyclus voor het opstellen van de begroting zijn voor GBTwente twee momenten belangrijk, namelijk het moment van vaststellen van de kaderbrief en het moment van vaststellen van de begroting voor het komende jaar.

- Kaderbrief: deze moet jaarlijks zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, waarna het dagelijks bestuur deze vóór 15 januari voorafgaand aan het begrotingsjaar ter informatie aanbied bij de raden van de deelnemende gemeenten.
- Begroting: jaarlijks vóór 15 april voorgaand aan het begrotingsjaar moet het dagelijks bestuur hebben ingestemd met de ontwerpbegroting en moet de ontwerpbegroting zijn aangeboden aan de diverse gemeenteraden voor de zienswijzeprocedure en uiterlijk 15 september voorafgaand aan het begrotingsjaar moet de begroting definitief zijn vastgesteld door het algemeen bestuur en zijn toegestuurd aan de provincie.

Deze systematiek maakt het dat GBTwente al in december / januari / februari (dus minimaal 11 maanden voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) haar ontwikkelingen en keuzes financieel moet hebben vertaald en hebben vastgelegd in haar begroting. Door deze vroege vastlegging van budgetten, komt het in de praktijk door tijdsverloop, door latere inzichten of latere (wettelijke) wijzigingen voor dat niet altijd alle ontwikkelingen in de definitieve begroting zijn opgenomen.

Dit is ook het geval betreffende de begroting 2026 van GBTwente. Met het inzicht van nu (vandaag) zouden bij het opstellen van de begroting 2026 een aantal zaken meegenomen zijn, die nu dus buiten schot zijn gebleven, maar die voor de bedrijfsvoering van GBTwente wel cruciaal zijn. Daarom wordt voorgesteld een deel van het jaarrekeningresultaat 2025 op te nemen in een bestemmingsreserve voor de volgende doelen:

- <u>Eenmalige migratiekosten Gouw</u>
  Op 5 februari 2026 heeft het algemeen bestuur van GBTwente kennisgenomen van de migratie van de kernapplicatie GouwBelastingen naar de private Cloudomgeving van GouwIT. Tevens heeft het algemeen bestuur toen ingestemd met het voornemen een bestemmingsreserve te vormen ter dekking van de in 2026 te ontstane eenmalige migratiekosten Gouw ad € 165.200.
- <u>Invulling wettelijke plicht archivering</u>
  In 2025 is er inzicht verkregen in de wettelijke vereisten van het archief- en informatiebeheer en een plan van aanpak opgesteld aan hand waarvan stappen gezet kunnen worden om de informatiehuishouding op orde te brengen en vervolgens te borgen. Nu de stappen duidelijk zijn kan er begonnen worden met het daadwerkelijk op orde brengen van de informatiehuishouding. Om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren is er extra capaciteit nodig, enerzijds in de vorm van menskracht die (digitale) archieven nalopen en ordenen en anderzijds in de vorm van begeleiding en projectleiding. Om deze extra capaciteit te kunnen vrijspelen en/of inhuren is een budget van € 75.000 benodigd, naast het restant bedrag van nog vanuit de resultaatbestemming 2024 in de bestemmingsreserve staat (€ 37.273).
- <u>Vermindering kwetsbaarheid IT door realisatie IT-visie</u>
  De implementatie van de IT-visie 2025 ligt op koers. Er moet echter ook nog veel gebeuren. Er moeten nog een businesscase uitgewerkt worden voor de waarderingsapplicatie. De focusgebieden 'Werkplek van de toekomst', Kunstmatige intelligentie (AI), optimale klantbeleving en diverse governance-/opleidings- en rationalisatieslagen staan nog in de kinderschoenen Het restantbedrag in de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming 2024 (€ 22.344) is onvoldoende om de volledige IT-visie te realiseren. Daarom wordt er een aanvullende dotatie gevraagd van € 75.000 voor zowel projectleiding als inhoudelijk advies.
- <u>Security en Informatiebeveiliging van Cyberwetgeving</u>
  Informatieveiligheid wordt een steeds belangrijker aspect van de dagelijkse werkzaamheden van organisaties. Niet alleen wordt steeds vaker geprobeerd

informatie van organisaties via hacks te verkrijgen maar de eisen worden vanuit de verschillende wetgevers ook steeds verder opgeschroefd. Voor 2026 is op dit moment de verwachting dat in ieder geval de *Network and Information Security Directive (NIS2-richtlijn)* welke eind 2022 is vastgesteld door de Europese Unie wordt omgezet naar Nederlandse wetgeving. Verder wordt in het kader van de BIO2 van overheidsorganisaties verwacht dat zij voldoen aan de ISO-27001 norm. Om te kunnen blijven voldoen aan wijzigende wet- en regelgeving op het vlak van informatieveiligheid en de informatie ook in de praktijk veilig te houden is extra capaciteit nodig die de organisatie helpt bij het inregelen/borgen van dit soort zaken. Het hiervoor benodigde budget bedraagt € 50.000.

- Implementatie HR21 functieherwaardering
  GBTwente is, onder de noemer van aantrekkelijk werkgeverschap, gestart met het project functieherwaardering. Hierbij staat de vraag centraal hoe GBTwente in de toekomst een aantrekkelijk werkgever blijft én hoe GBTwente de juiste medewerkers aan zich blijft binden. Een belangrijk onderdeel daarin is of het huidige functiehuis (en de daarbij behorende arbeidsvoorwaarden) recht doet aan de uitdagingen en ontwikkelingen van de huidige tijd. In 2025 is duidelijk geworden dat de HR21-methode de methode is om functies de waarderen. Op dit moment wordt een partner gezocht die GBTwente kan ondersteunen bij de herwaardering, herschrijven en implementeren van een toekomstbestendig functiehuis dat uitlegbaar is, ook qua beloning, en dat naadloos aansluit op integraal talentmanagement (TMA). Op basis van een inschatting bedragen de kosten voor een dergelijke sparringspartner € 50.000.
- Tussentijdse verhoging IT-licenties 2026
  Eind 2025 heeft IT-Enschede een licentieverhoging voor Amerikaanse licentie doorbelast aan GBTwente. Ook in 2026 is eenzelfde licentieverhoging te verwachten volgens IT Enschede. Deze licentieverhoging was nog niet voorzien bij het opstellen van de begroting 2026. Daarom wordt nu aanvullend € 50.000 aan budget gevraagd om deze verhoging in 2026 op te vangen.

Uitkering positief resultaat aan de deelnemende gemeenten

Na de onttrekking uit de reserve 'jaarresultaten' van € 4.533, de onttrekking uit de reserve voor specifieke doelen 2023 en 2024 van € 302.450, het bestemmen van € 465.200 van het voordelige resultaat van 2025 voor de hierboven genoemde specifieke doelen bovenop het resultaat uit bedrijfsvoering van € 2.356.109 wordt € 2.197.892 terugbetaald aan de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling in 2025. Deze terugbetaling vindt plaats naar rato van de gemeentelijke bijdrage in 2025. In onderstaande tabel wordt het te ontvangen bedrag per deelnemer weergegeven:

Gemeente	Inkomensoverdracht 2025 * € 1.000	% aandeel	Gemeentelijk aandeel in uitkering positief resultaat
Enschede	€ 5.408	38%	€ 828.539
Hengelo	€ 2.790	19%	€ 427.482
Borne	€ 702	5%	€ 107.486
Losser	€ 640	4%	€ 98.059
Haaksbergen	€ 736	5%	€ 112.795
Almelo	€ 2.233	16%	€ 342.119
Oldenzaal	€ 966	7%	€ 147.965
Twenterand	€ 871	6%	€ 133.447
TOTAAL	€ 14.346		€ 2.197.892

Bijlage

1. Jaarstukken 2025;
2. Concept accountantsverslag 2025;
3. Concept controleverklaring 2025.

Besluit

A. Besluit inzake de jaarstukken

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente:

1. neemt kennis van het accountantsverslag en het goedkeurende oordeel van de controleverklaring ten aanzien van het aspect getrouwheid;
2. stelt de jaarstukken 2025 vast;
3. verleent het dagelijks bestuur décharge;
4. verstuurt binnen twee weken de vastgestelde jaarstukken 2025 naar gedeputeerde staten.

B. Besluit inzake de resultaatbestemming 2025

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in met:

1. de onttrekking van € 4.533 aan de reserve "Jaarresultaten";
2. het laten vrijvallen van de bestemmingsreserve voor specifieke doelen 2023 en 2024 voor een totaal van € 302.450;
3. het vormen van een reserve voor specifieke doelen vanuit de resultaatbestemming 2025 voor een totaalbedrag van € 465.200 en deze reserve te bestemmen voor de uitvoering van volgende zaken:
   - I. € 165.200 voor migratie Gouw
   - II. € 75.000 voor invulling wettelijke plicht archivering
   - III. € 75.000 voor vermindering kwetsbaarheid IT door realisatie IT visie
   - IV. € 50.000 voor security / Informatiebeveiliging vanuit Cyberwetgeving
   - V. € 50.000 voor implementeren HR21 functieherwaardering
   - VI. € 50.000 voor tussentijdse verhoging IT-licenties 2026
4. Het uitkeren van het resterende deel van het voordelig saldo na mutaties in de diverse reserves van € 2.197.892 conform de gemaakte afspraken in de gemeenschappelijke regeling aan de in het jaar 2025 deelnemende gemeenten. Dit naar rato van de gemeentelijke bijdrage in 2025.

Ondertekening

Secretaris	Voorzitter
.....	.....
De heer J.A.G. Cloosterman	Mevrouw E. Zinkweg-Ankone

AB2026004-1

Jaarstukken

GBTwente 2025

GBTwente

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

Samenvatting **5**

Inleiding **7**

Jaarverslag **9**
1.1 Programma's 10
1.1.1 Organisatie-eenheid Strategie en bedrijfsvoering 10
1.1.2 Organisatie-eenheid Vastgoed & belastingen 14
1.1.3 FUO-opdrachten 19
1.1.4 IT 19
1.2 Overzichten 20
1.2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen 20
1.2.2 Overzicht overhead 21
1.2.3 Bedrag heffing vennootschapsbelasting 21
1.2.4 Onvoorzien 21

Paragrafen **23**
2.1 Lokale heffingen 24
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
2.2.1 Capaciteit en beleid 24
2.2.2 Risico's en weerstandsvermogen 24
2.2.3 Kengetallen in relatie tot financiële positie 25
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 26
2.4 Financiering 26
2.5 Bedrijfsvoering 28
2.5.1 HRM 28
2.5.2 Ondersteunende processen 31
2.5.3 Dienstverlening 35
2.5.4 Rechtmatigheid 36
2.5.5 Kwaliteitszorg 38
2.6 Verbonden partijen 40
2.7 Grondbeleid 40
2.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 40

Jaarrekening **43**
3.1 Balans 44
3.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 46
3.3 Toelichtingen 47
3.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 47
3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2025 49
3.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 54
3.3.4 WNT 60
3.3.5 Rechtmatigheidsverantwoording 61

Overige gegevens **65**
4.1 Gebeurtenissen na balansdatum 66
4.2 Voorstel tot resultaatbestemming 66
4.3 Controleverklaring 67

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken van GBTwente over het jaar 2025. In dit stuk treft u zowel het jaarverslag als de jaarrekening over het jaar 2025 aan.

PDCA-cyclus
GBTwente richt zich op Waarderen, Heffen en Innen. Het in 2022 bestuurlijk vastgestelde strategieplan 2023-2026 biedt hiervoor de basis. Persoonlijke en begrijpelijke dienstverlening met meerjarige doelen op:

Medewerkers:	Betrokken en trots
Processen:	Effectief en efficiënt
Klanten:	Tevredenheid (opdrachtgevers én inwoners)
Financiën:	Tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten

De voorbereiding op het jaar 2025 begon al vroeg in 2024. In de bestuursvergadering van 11 januari 2024 stelde het bestuur de kaderbrief 2025 vast, waarin de ontwikkelingen en richtlijnen voor de begroting 2025 en het meerjarenperspectief waren opgenomen. In de bestuursvergadering van 10 juli 2024 stelde het algemeen bestuur de begroting 2025 en het meerjarenperspecief 2026-2028 vast. In twee bestuursrapportages met de peildata 30 april 2025 en 31 augustus 2025 (waarmee door het bestuur respectievelijk op 2 juli 2025 en 8 oktober 2025 is ingestemd) informeerden wij tussentijds over de (financiële) ontwikkelingen binnen onze organisatie.

Een blik op 2025
Al vanaf de eerste voorbereiding op het jaar 2025 is aangegeven dat de organisatie stabiel is, een heldere koers vaart, continu (verder) werkt aan procesoptimalisatie en financieel gezond is.

In de gepresenteerde bestuursrapportages namen wij u mee in de tussentijdse stand van zaken en bevestigden wij de stabiele status.

Al vanaf het begin van 2025 werd duidelijk dat dit qua bedrijfsvoering een hoopvol jaar zou worden. Onze medewerkers geven de organisatie een 8,1 op de vraag of ze ons zouden aanbevelen als werkgever bij anderen en geven ons een 7,8 waar het gaat over trots zijn om bij GBTwente te werken.

Een aantal van ‘onze’ gemeenten verhoogde de belastingtarieven gelet op haar financiële situatie en met het ravijnjaar in het vooruitzicht. Dat had een aanleiding kunnen zijn voor meer bezwaren. Echter, die tsunami bleef uit en we eindigden met een kleine 8.000 bezwaren tegen de WOZ-beschikkingen, waar we van zo’n 12.000 bezwaren uitgingen, met alle (positieve) gevolgen van dien.

Er is actief gewerkt aan het bouwen van bruggen met inwoners. Zo zijn er meerdere pilots uitgevoerd in het kader van ‘check uw woning’, waarin inwoners actief gevraagd zijn om kenmerken van hun woning aan te leveren. De reacties op deze pilots zijn gedeeld met het landelijke project Check uw Woning dat onder beheer van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen wordt uitgevoerd. En dat landelijke project gaf afgelopen november een bemoedigend resultaat: De Uitvoeringsregeling instructie waardebepaling Wet waardering onroerende zaken wordt per belastingjaar 2027 aangepast. De werkwijze a la Check uw Woning wordt in het kader van het vergroten van transparantie en vertrouwen door inwoners als informeel contactmoment gezien en vanaf 2027 in de werkwijze van uitvoerders aanbevolen. Een mooi resultaat van een initiatief waarvan GBTwente de bedenker was. GBTwente zal deze werkwijze zelfs al in 2026 in haar bedrijfsvoering incorporeren.

In 2025 zijn de dienstverleningsovereenkomsten 2026 met onze gemeenten vernieuwd en is ook na vaststelling de meerjarige uitvoering van de IT-visie ter hand genomen.

Na een omvangrijk bestuurlijk besluitvormingstraject van ongeveer 1,5 jaar is in 2025 de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst geformaliseerd, waardoor onze gemeenschappelijke regeling vanaf 2026 bestaat uit 10 deelnemende gemeenten.

De (financiële) resultaten van onze organisatie over het jaar mogen er zijn, zoals uit bestuderen van deze jaarstukken zal blijken.

Trots
Dit jaar kende de Waarderingskamer (de onafhankelijke toezichthouder op de uitvoering van de WOZ) ons de maximale score van vijf sterren toe. Een kwalificatie die inhoudt dat onze WOZ-processen al meerdere jaren achter elkaar van hoge kwaliteit zijn en op alle onderdelen voldoen aan de kwaliteitseisen. Waar het voor ons nooit een doel op zich was om die 5 sterren te halen, maakt het ons wel heel TROTS dat de externe toezichthouder (h)erkent dat we lekker bezig zijn als GBTwente.

Hengelo, februari 2026
Hans Cloosterman

Directeur

Samenvatting

Deze samenvatting geeft de belangrijkste resultaten over 2025 weer.

Hoofdlijnen financieel

We hebben het jaar 2025 met een mooi positief saldo voor resultaatbestemming van € 2.356.109 af kunnen sluiten.

We zijn 2025 gestart met een geprognosticeerd positief resultaat uit bedrijfsvoering van € 20.000.

Bij het opstellen van de bestuursrapportage met peildatum 30 april 2025 is de uitkomst van de CAO-onderhandelingen verwerkt. De daadwerkelijke indexatie vanuit de CAO was lager dan in de begroting 2025 was verwerkt en dit leidt tot vrijval in loonsom. Daarnaast zijn de kosten voor eigen medewerkers lager dan begroot vanwege het later kunnen invullen van vacatureruimte en het feit dat nieuwe medewerkers lager worden ingeschaald dan op basis van de spelregels was begroot. Er kon bespaard worden op kosten voor personeel van derden, onder andere doordat het aantal ontvangen WOZ-bezwaren lager was dan initieel ingeschat. Daarnaast zijn er kosten verwerkt voor de afhandeling van beroepsschriften 2023, het project archivering, het project 'Check uw Woning', de uitwerking van de IT-visie, de ombouw van workflows ETL-tooling, de implementatie van BIO2.0/NIS2 en privacyborging HR-database, waarvoor dekking beschikbaar is gesteld vanuit de bestemmingsreserve jaarresultaat 2024. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar deze bestuursrapportage. De totale lasten zijn met € 1.138.000 verlaagd. In 2025 heeft GBTwente vergoedingen voor personeel voor zwangerschapsverlof/-ouderschapsverlof ontvangen. De gemeentelijke bijdrage is hoger dan begroot vanwege maatwerkopdrachten en er is een raming opgenomen voor de renteopbrengsten vanuit het schatkistbankieren. De totale baten zijn met € 203.000 gestegen. Door deze aanpassingen is het positieve resultaat uit bedrijfsvoering verhoogd naar € 1.360.000.

Bij het opstellen van de tweede bestuursrapportage met peildatum 31 augustus 2025 zijn de begrote lasten met € 420.000 verlaagd. Een aantal projecten loopt door in 2026, waardoor ook een deel van de lasten doorschuiven naar 2026 (o.a. het project archivering, nadere uitwerking van de IT-visie, privacyborging HR-database). Ook is de inzet van personeel van derden nog verder afgeschaald. De geraamde baten zijn met € 8.000 verlaagd. Per saldo muteert het positieve resultaat uit bedrijfsvoering naar € 1.773.000.

Nu bij het opstellen van de jaarstukken 2025 bedraagt het resultaat uit bedrijfsvoering € 2.356.109. Onder onderstaande tabel worden de grootste verschillen tussen de gewijzigde begroting en het jaarresultaat toegelicht. De reservemutaties worden meegenomen in het voorstel tot resultaatbestemming dat bij deze jaarstukken wordt meegestuurd.

Hoofdlijnen financiëel resultaat 2025 GBTwente (bedragen x € 1.000)	**Realisatie 2025**	**Begroting 2025 primitief**	**Begroting 2025 gewijzigd**
Baten	2.192	2.171	2.195
Lasten	-1.871	-2.109	-1.906
Saldo van baten en lasten FUO opdrachten	321	62	289
Baten	14.531	14.320	14.471
Lasten	-12.509	-14.362	-12.997
Saldo van baten en lasten GR-gemeenten	2.021	-42	1.474
Baten	23	-	20
Lasten	-10	-	-10
Saldo financieringsfunctie	13	-	10
Resultaat uit bedrijfsvoering	**2.356**	**20**	**1.773**
Dotatie reserve 5% begrotingstotaal		-20	
Onttrekking reserve 5% begrotingstotaal		-	5
Onttrekking reserve specifiek doel			296
Gerealiseerd resultaat	**2.356**	**-0**	**2.073**

Het verschil tussen het gerealiseerde en begrote resultaat van € 583.000 wordt onder andere veroorzaakt door:
Toename van de baten (€ 54.000 voordeel):

- Afname van de opbrengsten uit dwanginvordering (€ 8.000 nadeel);
- Hogere vergoedingen voor personeel vanuit zwangerschapsvergoedingen (€ 30.000 voordeel);
- Onttrekking voorziening spaarverlof (€ 1.000 voordeel);

- Ontvangen schadevergoeding van printservice bureau (€ 28.000 voordeel);
- Hogere rentebaten schatkistbankieren (€ 3.000 voordeel);

Afname van de lasten (€529.000 voordeel):

- Minder kosten voor personeel van derden doordat inhuur eerder afgeschaald kon worden (€ 286.000 voordeel);
- Lagere kosten voor overige uitbestede werkzaamheden door lagere kosten dan geraamd voor het printservice bureau en door het niet inzetten van externe deurwaarder voor de invordering van openstaande posten (€ 54.000 voordeel);
- Lagere advieskosten omdat inkooptrajecten later zijn opgestart of voor een grotere periode doorlopen in 2026 en omdat de uitwerking van een onderdeel van de IT-visie niet volledig in 2025 kon worden afgerond (€ 51.000 voordeel);
- Lagere kosten voor onderhoud hard- en software mede omdat de IT-visie ook nog in 2026 doorloopt (€ 45.000 voordeel);
- Lagere kosten voor drukwerk dan begroot (€ 29.000 voordeel);
- Lagere kosten voor (overige) uitbestede werken PO omdat de HR functieherwaardering is doorgeschoven naar 2026 (€ 15.000 voordeel);
- Lagere kosten voor overige kosten diensten derden (€ 14.000 voordeel);
- Minder opleidingskosten (€ 8.000 voordeel);
- Diverse andere kostenposten laten gesaldeerd een voordeel zien van € 27.000.

Dit tezamen resulteert in het gerealiseerde positieve resultaat uit bedrijfsvoering van € 2.356.109

Hoofdlijnen organisatie en bedrijfsvoering

1. In 2025 heeft GBTwente de koers 'Op weg naar persoonlijk en begrijpelijk' vervolgd. Het strategieplan 2023-2026 met de titel 'Met elkaar en voor elkaar' is de basis geweest voor het opstellen van het jaarplan 2025.
2. Er zijn stappen gezet rondom de archiefwetgeving en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie. De concept strategieplaat is besproken en wordt in 2026 verder uitgewerkt. Daarnaast is er gewerkt aan het verder op orde brengen van het archief en het informeren van medewerkers op het belang van zorgvuldig informatiebeheer en toepassen van de bewaartermijnen.
3. De komst van NIS2 en de BIO2.0 maakt dat we pro-actief aan onze digitale weerbaarheid willen werken. Dit doen we in de vorm van een overheidsbrede cyberoefening, maar ook door de medewerkers trainingen aan te bieden rondom informatiebeveiliging en cybersecurity.
4. Er is verder gewerkt aan de IT-visie en de nadere concretisering daarvan. De architectuurprincipes zijn vastgesteld en er is een businesscase voorbereid om GouwBelastingen in 2026 versneld naar de cloud te migreren.

Hoofdlijnen primair proces
De werkzaamheden zijn conform de dienstverleningsovereenkomsten uitgevoerd voor de gemeenten in de GR, conform de fiscale uitvoeringsovereenkomsten voor de gemeenten Berkelland en Bronckhorst en met de gemeenten Hof van Twente en Lochem voor wat betreft het havengeld.

1. De aanslagoplegging is conform planning verlopen.
2. Doordat GBTwente al meerdere jaren de kwalificatie 'goed' heeft ontvangen van de Waarderingskamer hebben we de vijf sterren toegekend gekregen. Ondanks dat dit geen doel op zich was, zijn we trots op deze kwalificatie.
3. We hebben deelgenomen aan de landelijke pilot 'Check uw woning'. Binnen fase 2 van deze pilot hebben we 27.000 woningeigenaren bevraagd op de secundaire objectkenmerken van hun woning. De terug ontvangen reacties zijn verwerkt. De resultaten van de 2e fase van de pilot zijn teruggekoppeld aan de landelijke projectgroep. Hiermee heeft GBTwente aan de wieg gestaan van aanpassing van de uitvoeringsregeling per 2027.
4. De modelinrichting van woningen is geoptimaliseerd.
5. Er is verder gewerkt aan een verbeterde modelinrichting voor de courante niet-woningen. We hebben in 2025 de inrichting voor de kantoren geoptimaliseerd.

Hoofdlijnen pijlers strategieplan 2023-2026 'Met elkaar en voor elkaar'
Om de gekozen strategie vorm te geven zijn de volgende pijlers benoemd:

- dienstverlening op maat; onze dienstverlening moet persoonlijk en begrijpelijk zijn;
- optimale dienstverlening; ons werkproces moet zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten worden uitgevoerd.

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van GBTwente (Gemeentelijk Belastingkantoor Twente voor de gemeenten Almelo, Berkelland, Borne, Bronckhorst, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand).

Leeswijzer
In hoofdstuk 1 vindt u informatie over de programmarealisatie.
In hoofdstuk 2 worden de verplichte paragrafen behandeld.
In paragraaf 3.1 vindt u de balans.
In paragraaf 3.2 vindt u het overzicht van baten en lasten.
In paragraaf 3.3.1 worden de grondslagen voor waardering resultaatbepaling behandeld.
In paragraaf 3.3.2 wordt de balans toegelicht.
In paragraaf 3.3.3 wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten.
In paragraaf 3.3.4 wordt een toelichting gegeven op de WNT.
In paragraaf 3.3.5 wordt een toelichting gegeven op de rechtmatigheidsverantwoording.
In hoofdstuk 4 vindt u de overige gegevens, waaronder de controleverklaring van de accountant.

1

Jaarverslag

1.1 Programma's 10
1.2 Overzichten 20

1.1 Programma's

In paragraaf 1.1 programma's worden de diverse organisatie-eenheden van GBTwente toegelicht:
1.1.1 Organisatie-eenheid Strategie en bedrijfsvoering
1.1.2 Organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen, inclusief alle eindproducten
1.1.3 FUO-opdrachten
1.1.4 IT-visie

Tevens wordt een toelichting gegeven op de volgende onderwerpen:
1.2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen
1.2.2 Overzicht overhead
1.2.3 Bedrag heffing vennootschapsbelasting
1.2.4 Onvoorzien

1.1.1 Organisatie-eenheid Strategie en bedrijfsvoering

De wereld waarin wij opereren is volop in beweging en ons vakgebied staat volop in de (publieke) belangstelling. Deze bewegingen vragen voortdurend om afstemming, bijsturing en doorontwikkeling als het gaat over vraag en aanbod. Hieronder de belangrijkste ontwikkelingen die GBTwente heeft doorgemaakt in 2025.

1.1.1.1 Dienstverleningsovereenkomsten

Tot de gemeenschappelijke regeling van GBTwente behoren in 2025 acht Twentse gemeenten. De dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) die tussen GBTwente en de acht GR-gemeenten voor 2025 hebben gegolden zijn eind 2024 geactualiseerd.

2025 heeft in het teken gestaan van de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst. Het bestuurlijke én ambtelijke traject is afgerond. Deze gemeenten treden met ingang van 1 januari 2026 toe tot de gemeenschappelijke regeling. De wijze van samenwerken is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO), welke uniform is voor alle deelnemende gemeenten. In 2025 is de dienstverleningsovereenkomst tussen GBTwente en de GR-gemeenten in samenspraak met de gemeenten volledig geactualiseerd en herijkt. Elke DVO bestaat uit drie hoofdstukken: hoofdstuk 1 vermeldt de algemene bepalingen, hoofdstuk 2 geeft de lijst van diensten weer en in hoofdstuk 3 staan de onderlinge afspraken over inwonercontacten beschreven. De DVO 2026 is ter ondertekening aan iedere individuele gemeente aangeboden.

Inwoner centraal
In de algemene bepalingen van de DVO staat beschreven dat vertrouwen, sturen, loslaten, toezicht houden, verantwoorden en bijsturen de basis vormen voor de samenwerking. Altijd vanuit de gedachte dat het belang van de inwoner centraal staat en vanuit het uitgangspunt dat GBTwente vanuit deskundigheid de vrijheid heeft in de manier waarop de taken worden uitgevoerd. GBTwente is transparant naar de gemeenten over hoe die taken worden uitgevoerd.

Lijst van diensten
In de uitvoering van haar diensten geeft GBTwente de gemeenten keuzes in ‘basis’, ‘plus’ of ‘maatwerk’. Bij de herijking van de DVO 2026 is de keuze terug gebracht tot slechts basis of maatwerk. Van maatwerk is alleen sprake als het een aanvullende dienst is die GBTwente op verzoek van die gemeente levert. Bestaande diensten kunnen vanaf moment van invoering van de desbetreffende dienstverlening tot aan het moment dat deze werkzaamheden structureel zijn opgenomen in de begroting als maatwerk worden afgerekend. Uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk vanuit de basis-dienstverlening gewerkt wordt.

Inwonercontacten (dienstverlening)
De deelnemende GR-gemeenten hebben allemaal gekozen om GBTwente de eerste ingang voor haar inwoners te laten zijn waar het WOZ, heffen en innen betreft. Inwoners kunnen op diverse manieren in contact treden met GBTwente. Dat kan naar keuze via Mijn GBTwente, per mail (contactformulier), per telefoon of per post. Uitgangspunt is: digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig.

Financiën
De financiële systematiek is in de aanpassing van de DVO's van 2018 herzien. Resultaat is een transparante begroting waarin gemeenten betalen voor wat zij afnemen en ook meteen de financiële impact van een wijziging kunnen zien als er een nieuwe dienst wordt afgenomen of als een gemeente een belastingsoort afschaft.

1.1.1.2 Missie en visie

De basis voor het dagelijks handelen van GBTwente is het Strategieplan 2023-2026 met de titel 'Met elkaar en voor Elkaar'. Deze is gericht op ‘koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie voor gemeenten en inwoners’.

Missie

GBTwente waardeert, heft en int gemeentelijke belastingen voor gemeenten op een betrouwbare, dienstverlenende en efficiënte wijze.

Visie

GBTwente maakt belastingen persoonlijk en begrijpelijk.

Kernwaarden

De kernwaarden van GBTwente zijn: deskundig, integer en behulpzaam.

Doelen

De doelen zijn ; koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie voor gemeenten en inwoners.

De geformuleerde missie, visie, kernwaarden en doelen zijn richtinggevend voor de komende jaren. De gekozen strategie geeft de concrete beweging van GBTwente weer en is gericht op de volgende pijlers:

1. Dienstverlening op maat [wat]
a. Persoonlijk
b. Begrijpelijk
2. Optimale Uitvoering [hoe]
Het werkproces van GBTwente is zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Daarbij is het proces gericht op:
a. Betrokken en trotse medewerkers
b. Effectieve processen
c. Tevreden klanten (opdrachtgevers en inwoners)
d. Efficiënte inzet van financiële middelen

1.1.1.3. Informatiebeveiliging en privacy

Voor de beheersing van informatiebeveiliging en privacy zet GBTwente structurele capaciteit in via de functies Chief Information Security Officer (CISO), Privacy Officer (PO) en Functionaris Gegevensbescherming (FG). GBTwente voldoet aan de relevante wet- en regelgeving op het gebied van privacy, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Er wordt gewerkt conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). In 2025 is verder gewerkt aan de implementatie van de BIO2, mede in het kader van de NIS2-richtlijn.

GBTwente werkt conform de richtlijnen uit de AVG. Op de website van GBTwente is een verwerkingsregister gepubliceerd waarin is opgenomen welke persoonsgegevens worden verwerkt en met welk doel. Daarnaast zijn diverse privacy gerelateerde beleidsdocumenten beschikbaar, waaronder het Privacybeleid, het Privacyreglement en in de Rechten van betrokkenen.

Het technisch beheer en de infrastructuur van de IT-omgeving zijn grotendeels ondergebracht bij externe partners. Het applicatiebeheer voor de specifieke waarderings- en belastingapplicaties vindt plaats in eigen beheer. In de met leveranciers gesloten overeenkomsten zijn afspraken vastgelegd over de bescherming van gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Deze afspraken worden periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast, mede in het kader van actuele wet- en regelgeving.

Alle dragers van persoons- en bedrijfsgegevens, zoals laptops en mobiele apparaten, zijn voorzien van passende beveiligingsmaatregelen, waaronder wachtwoordbeveiliging. De mogelijkheid bestaat om gegevens op deze dragers op afstand te wissen.

NIS2
De NIS2-richtlijn, de herziene regelgeving voor netwerk- en informatiebeveiliging binnen de EU, is op 17 oktober 2024 in werking getreden. In Nederland wordt deze richtlijn omgezet in de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Deze wetgeving is in 2025 nog niet in werking getreden. Tot de inwerkingtreding gelden bepaalde verplichtingen, zoals de zorgplicht, meldplicht en registratieplicht, nog niet. Het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) vervult onder de Cbw de rol van Nationaal Computer Security Incident Response Team (CSIRT). Sinds 17 oktober 2024 voert het NCSC al diverse taken uit voor doelgroepen die onder de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) vallen. Voor gemeenten zal de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) de sectorale CSIRT worden. De IBD werkt samen met een werkgroep van circa 30 gemeenten aan ondersteuningsproducten voor de BIO2 implementatie.

In aanloop naar de Cyberbeveiligingswet wordt binnen GBTwente gewerkt aan de verdere versterking van de digitale weerbaarheid. In dit kader nam GBTwente deel aan een overheidsbrede cyberoefening. Hoewel de oefening in 2025 buiten het bestaande werkveld van GBTwente lag, was er sprake van een geslaagde oefening. De dreiging van cyberaanvallen blijft immers groot. Door te oefenen, beschermen we ons niet alleen beter tegen bestaande risico’s maar zijn we ook beter voorbereid op de komst van de Cyberbeveiligingswet.

Archiefwet en Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS)
De modernisering van de Archiefwet, die overheidsorganisaties verplicht om blijvend te bewaren informatie binnen een termijn van tien jaar over te brengen naar een archiefbewaarplaats, is uitgesteld. De inwerkingtreding wordt momenteel verwacht per 1 januari 2027.

In aanloop naar deze nieuwe wetgeving is aandacht besteed aan het op orde brengen en houden van het archief. Er is gewerkt aan het opschonen van lokale dataschijven en medewerkers zijn geïnformeerd over het belang van zorgvuldig informatiebeheer en het toepassen van bewaartermijnen. Dit is onder andere gedaan door middel van een lunchlezing, waarin het belang van zorgvuldig omgaan met informatie, dossiervorming en bewaartermijnen is toegelicht. Met deze activiteit is extra ingezet op gedragsverandering en het versterken van kennis en aandacht voor archief- en informatiebeheer in het dagelijks werk.

Archivering maakt onderdeel van de Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS). In 2025 heeft GBTwente ook voorbereidingen getroffen op de invoering van de NDS. In het management is een concept strategieplaat over informatiehuishouding besproken, welke vervolgens verder uitgewerkt moet worden. Er zijn 3 pijlers waarop GBTwente het plan wil uitvoeren, de pijlers zijn informatiemanagement, informatieveiligheid en informatiebeheer. Er wordt hierbij onder andere gekeken naar de technische en procesmatige impact, maar vooral ook naar wat dit vraagt van de organisatie-inrichting en het bestuurlijk-juridisch kader. De voorbereidingen in 2025 vormen daarmee een fundament voor de implementatiestappen die in 2026 volgen. In 2026 wordt de organisatie verder ingericht om de NDS structureel te kunnen uitvoeren. Daarbij wordt gekeken naar functies en rolverdeling, de benodigde capaciteit en de inrichting van de governance. Ook wordt gewerkt aan een set van circa 23 documenten die noodzakelijk zijn voor een solide basis. Het gaat hierbij onder meer om een verordening, diverse regelingen, DVO’s, aanwijzingsbesluiten en ondersteunende handboeken. Met deze stappen borgt GBTwente dat archivering en informatiebeheer niet alleen voldoen aan de vereisten, maar ook duurzaam en uitvoerbaar worden ingebed in de organisatie.

Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid
Diverse procescontroles en autonome steekproeven zijn uitgevoerd op de werkzaamheden van dit taakveld (waaronder personeel, aanbesteding en financiën) en op autorisaties voor toegang tot de geautomatiseerde systemen. Ten aanzien van de controles van de ondersteunende processen is geconcludeerd dat deze bestaan en werken.

Bewustzijn ten aanzien van toegang en autorisaties binnen de geautomatiseerde omgeving blijft een aandachtspunt. De processen voor het vastleggen van autorisaties zijn ingericht via geautoriseerde formulieren en worden periodiek getoetst en geëvalueerd in het kader van interne en externe controles.

Wat heeft het gekost?

Staf en algemeen	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025
Lasten	-577	-523	-518
Baten			33
Saldo van baten en lasten	**-577**	**-523**	**-485**
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-577**	**-523**	**-485**

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen toegelicht.

1.1.2 Organisatie-eenheid Vastgoed & belastingen

Het belastingproces (waarderen, heffen en innen) is hét centrale proces binnen GBTwente. GBTwente is organisatorisch ingedeeld in taakvelden.

Hieronder wordt de dienstverlening van GBTwente in kengetallen zoals aantal objecten, aantal aanslagen etc. per taakveld grafisch weergegeven. Hierin zijn ook de aantallen van de FUO-opdrachten (voor de gemeenten Berkelland en Bronckhorst) meegenomen (zie paragraaf 1.1.3). De aantallen zoals hieronder worden weergegeven betreffen de aantallen in het jaar 2025 voor zowel belastingjaar 2025 als ook de oudere belastingjaren die in het jaar 2025 zijn verstuurd, behandeld of binnengekomen.

- Aantal objecten: 286.520
- Aantal verstuurde aanslagbiljetten: 344.720
- Aantal verstuurde herinneringen als eerste invorderstap: 6.218
- Aantal verstuurde aanmaningen: 30.995
- Aantal verstuurde dwangbevelen: 18.951
- Aantal behandelde kwijtscheldingsverzoeken: 21.279
- Aantal binnengekomen Hef bezwaren: 5.614
- Aantal binnengekomen WOZ bezwaren: 8.464

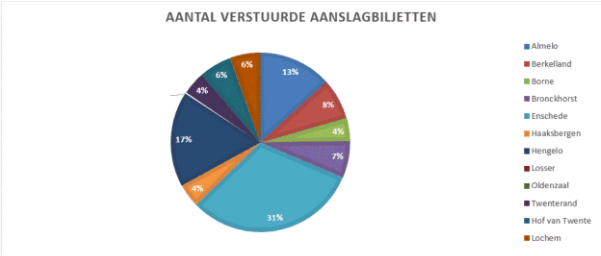

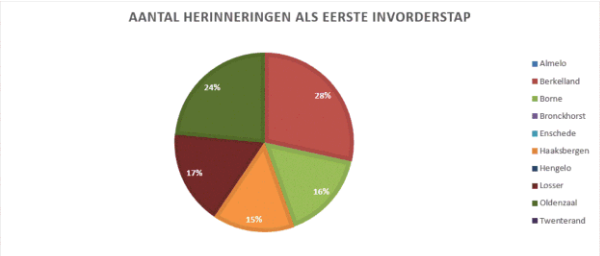

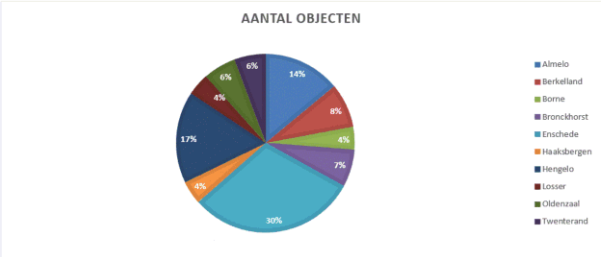

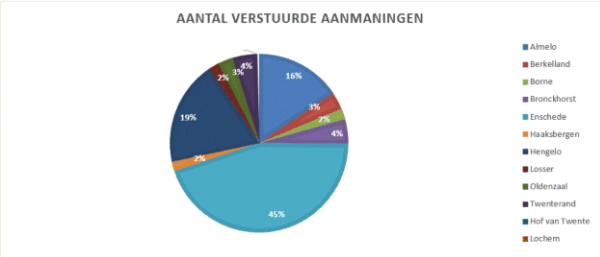

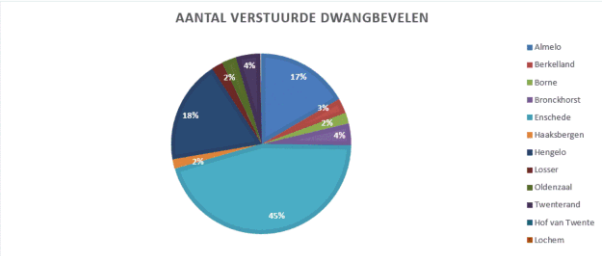

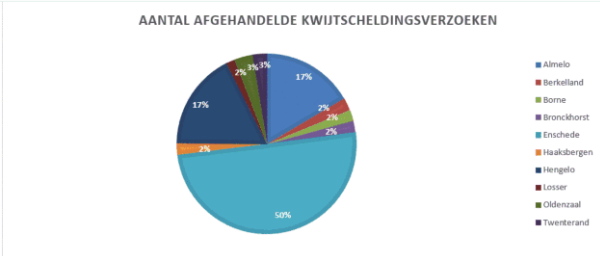

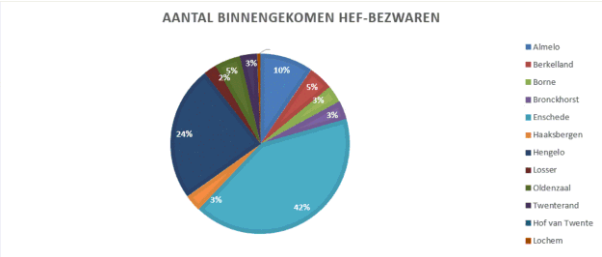

Taakveld Databeheer en Waardebepaling

XML berichtenverkeer
In het voorjaar van 2025 is de XML koppeling tussen Gouw en OrtaX gerealiseerd. Deze koppeling zorgt ervoor dat er dagelijks gestructureerd een gegevensuitwisseling plaatsvindt tussen Gouw en OrtaX. De koppeling vindt plaats aan de hand van objectkenmerken (adres/m2/bouwjaar/etc.). Tevens kan deze koppeling ook voor 1 object direct gemaakt worden, dit om de werkbaarheid te vergroten.

Nieuwe inrichting woningmodel
In 2025 heeft er een nieuwe modelschatting van het woningmodel plaatsgevonden. Door deze volledig nieuwe modelschatting uit te voeren kan het model worden aangescherpt. Dit draagt bij aan onze visie om belastingen persoonlijk en begrijpelijk te maken door het verbeteren van het model en daarmee de uitlegbaarheid van de waarderingen en dus de dienstverlening aan onze inwoners.

Door deze modelschatting willen we tevens bereiken dat GBTwente op een efficiënte en toekomstbestendige manier gebruik kan blijven maken van waarderingsapplicatie. De volledige modelschatting stelt ons in staat om de modelprestaties te verbeteren, bij te houden en aan te scherpen maar ook om verdere optimalisaties door te voeren.

Nieuwe inrichting kantorenmodel
In 2024 is gestart met een nieuwe modelinrichting van de courante niet-woningen. De courante niet-woningen kent 4 categorieën te weten: bedrijven, horeca, kantoren en winkels. In een periode van vier jaar zal er elk jaar een categorie opnieuw worden ingericht. In 2024 heeft er bij de categorie bedrijven een nieuwe inrichting plaatsgevonden en voor 2025 is dat de categorie kantoren geweest.

Met een toekomstbestendige modelinrichting voor de courante niet-woningen willen we:

- Een kwaliteitsslag maken. Door het verbeteren van de huidige inrichting en vervolgens continu onderhouden, zal de opbouw van de WOZ-waarde worden verbeterd en beter uitlegbaar zijn aan onze inwoners, ondernemers en eventueel de rechtelijke macht. Dit draagt bij aan de visie '*persoonlijk en begrijpelijk*';
- Optimaal gebruik maken van functionaliteiten van de waarderingsapplicatie;
- De herwaardering door de nieuwe inrichting efficiënter uitgevoerd hebben met uitzondering van het eerste jaar in verband met extra controles.

Bezwaar
In 2025 bedroeg het totaal aantal ontvangen bezwaren over het belastingjaar 2025 7.755 stuks, waarvan 6.748 (87%) woning bezwaren en 1.077 (13%) niet-woning bezwaren. Van het totaal ontvangen woning bezwaren waren er 70,9% afkomstig van een NCNP bureau. Hiervan is 9% toegekend (de norm die we gesteld hadden was maximaal 25%). Van de reguliere bezwaren is 39% toegekend (hiervan was de norm maximaal 35%). Van de totaal ontvangen niet-woning bezwaren waren er 15,3% afkomstig van een NCNP bureau. Voor de niet-woningen is geen norm bepaald. De resterende 709 WOZ zaken betreffen bezwaren tegen oudere belastingjaren, reacties op uitspraken en niet ontvankelijke bezwaren.

Beroep
Over belastingjaar 2024 zijn er 296 beroepzaken ontvangen. Dit aantal is 77% minder ten opzichte van 2023. 75% (222 stuks) van de ontvangen beroepzaken is afkomstig van een NCNP-bureau. Er zijn 167 beroepszaken 2024 afgehandeld. Eind 2025 staan er nog 129 beroepszaken 2024 open. Ook zijn er in 2025 nog beroepszaken van oudere belastingjaren afgehandeld. Eind 2025 staan er nog 63 beroepszaken over de belastingjaren 2023 en ouder open. Daarnaast hebben we tot nu toe 293 beroepszaken ontvangen over belastingjaar 2025.

Check uw woning
In 2024 heeft er een pilot Check Uw Woning fase 1 plaatsgevonden als onderdeel van het landelijke project. Hierbij zijn 530 inwoners aangeschreven en heeft 25% van deze doelgroep het formulier ingevuld. Er heeft een analyse plaatsgevonden, waaruit een aantal verbeterpunten zijn gekomen. Deze verbeterpunten zijn meegenomen in fase 2 van de pilot Check uw woning, welke in 2025 plaatsvond.

In fase 2 zijn 27.000 woningeigenaren aangeschreven met het verzoek om deel te nemen aan de pilot. Hiervan heeft 27% het formulier ingevuld. Verder is er in de 2de fase voor gezorgd dat de ingevulde gegevens deels geautomatiseerd verwerkt kunnen worden en de uitval handmatig is beoordeeld en verwerkt.

Taakveld Belastingen

Maandelijks verstuurt GBTwente WOZ-beschikkingen en aanslagen gemeentelijke belastingen aan eigenaren en/of gebruikers van objecten. Daarnaast verstuurt GBTwente overige aanslagen op basis van gemeentelijke aanleveringen, zoals parkeerbelasting, leges en havengelden. Als de betaling van de aanslag uitblijft worden na het versturen van een aanslag herinneringen, aanmaningen en dwangbevelen verstuurd.

Proces invordering

In 2025 is verder invulling gegeven aan ons invorderingsbeleid waarbij eerst het administratieve traject wordt doorlopen. Hierbinnen worden beslagmogelijkheden op het inkomen of de bankrekening onderzocht. Blijft betaling uit, dan wordt onze eigen deurwaarder ingezet voor de betekening van een hernieuwd bevel tot betaling of beslag en executie

Communicatievoorkeur

In 2025 is de pilot voor een nieuwe afhandelingswijze van HEF-bezwaren is geëffectueerd en ook voor andere zaken in gebruik genomen. Inwoners kunnen nu voor alle zaken, waaronder kwijtschelding en WOZ-bezwaren, in het digitaal loket de communicatie voorkeur aangeven. Inwoners worden via de e-mail geïnformeerd en kunnen de zaak en bestanden via het digitaal loket inzien, printen of downloaden.

Doorlooptijd Bezwaren tegen de opgelegde aanslag

In 2025 zijn er 5.600 heffingsbezwaren ontvangen. De gemiddelde doorlooptijd van de bezwaren gericht tegen de aanslagen is 34 dagen. De gestelde norm van 40 dagen is daarmee gehaald.

Doorlooptijd Verzoeken kwijtschelding

In 2025 zijn er 12.072 handmatige kwijtscheldingsverzoeken ontvangen. De gemiddelde doorlooptijd van deze verzoeken is 35 dagen. Nieuwe medewerkers zijn inmiddels ingewerkt en het inzetten van externe ondersteuning heeft geleid tot een kortere doorlooptijd van -13 dagen ten opzichte van 2024. De gestelde norm van 38 dagen is daarmee gehaald.

Openstaande posten

In de DVO's is vastgelegd dat aan het einde van het boekjaar het openstaande saldo maximaal 4% mag bedragen van het totaal opgelegde aanslagbedrag. Voor alle gemeenten hebben we aan deze norm voldaan.

Gemeente	**Belastingjaar 2025 in het jaar 2025**		
	Openstaand bedrag	**Netto opgelegd bedrag**	**Percentage openstaand bedrag**
Almelo	€ 1.734.958	€ 53.879.695	3,22%
Berkelland	€ 250.020	€ 21.518.057	1,16%
Borne	€ 254.990	€ 13.796.101	1,85%
Bronckhorst	€ 213.070	€ 18.289.783	1,16%
Enschede	€ 3.976.996	€ 113.012.883	3,52%
Haaksbergen	€ 398.479	€ 15.556.381	2,56%
Hengelo	€ 1.975.824	€ 56.230.242	3,51%
Losser	€ 369.363	€ 12.937.394	2,86%
Oldenzaal	€ 295.984	€ 19.620.855	1,51%
Twenterand	€ 381.833	€ 17.018.835	2,24%
Totaal	€ 9.851.517	€ 341.860.226	2,88%

Verloopoverzicht vervolgingskosten

In onderstaande tabel is een overzicht van de openstaande kosten uit dwanginvordering (ADI) per gemeente weergegeven.

Saldo openstaande kosten uit dwanginvordering (bedragen in €)	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Berkelland	24.659	24.765
Bronckhorst	23.946	26.224
Totaal	**48.604**	**50.989**

Verloopoverzicht belastingdebiteuren

In onderstaande tabellen is een overzicht van de openstaande belastingdebiteuren per gemeente weergegeven.

	Borne			Enschede			Hengelo		
	Per 31-12-2025			Per 31-12-2025			Per 31-12-2025		
Belastingjaar	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI
2012				2	-2.486	-2.486	2	-47	-47
2013				0	0	0	2	-50	-50
2014				1	252	252	4	-226	-268
2015				0	0	0	4	-378	-406
2016				1	-11.784	-11.784	7	360	242
2017				21	-630	-707	6	-165	-47
2018	1	664	774	3	-83	-25	3	49.656	49.708
2019	0	0	0	15	283.999	297.082	2	819	949
2020	1	737	874	27	13.041	15.080	7	2.324	2.682
2021	2	820	921	82	51.598	57.281	28	15.438	17.348
2022	9	4.358	5.074	215	110.601	129.088	69	33.803	40.418
2023	25	161.016	163.072	564	703.638	748.700	186	96.070	113.110
2024	70	31.540	37.087	1.332	1.315.902	1.421.067	523	328.259	365.778
2025	515	253.190	266.553	8.135	3.405.819	3.706.707	3.022	1.944.856	2.038.165
Totaal	**623**	**452.325**	**474.354**	**10.398**	**5.869.867**	**6.360.255**	**3.865**	**2.470.720**	**2.627.582**
Stand per 31-12-2024	**595**	**430.423**	**448.308**	**10.827**	**5.286.661**	**5.775.901**	**4.018**	**2.607.526**	**2.755.715**

	Losser			Haaksbergen			Almelo		
	Per 31-12-2025			Per 31-12-2025			Per 31-12-2025		
Belastingjaar	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI
2010							1	34	34
2011							0	0	0
2012							2	299	299
2013				1	-82	-82	0	0	0
2014				0	0	0	0	0	0
2015				0	0	0	2	-437	-437
2016				0	0	0	2	148	-38
2017				0	0	0	0	0	0
2018				0	0	0	0	0	0
2019	1	717	777	2	3.449	3.845	3	4.087	4.184
2020	2	673	867	3	8.885	9.120	11	11.257	12.604
2021	5	974	1.269	3	2.134	2.368	37	19.891	22.752
2022	9	3.579	3.917	10	6.960	7.926	73	40.392	46.278
2023	30	20.974	22.885	32	36.318	39.159	176	312.395	327.806
2024	62	37.924	42.376	84	48.413	54.950	456	286.387	321.984
2025	697	367.020	381.915	730	383.819	398.579	2.602	1.628.698	1.734.958
Totaal	**806**	**431.860**	**454.007**	**865**	**489.895**	**515.865**	**3.365**	**2.303.151**	**2.470.425**
Stand per 31-12-2024	**823**	**433.978**	**456.048**	**849**	**320.208**	**341.738**	**3.188**	**2.426.542**	**2.574.387**

	Oldenzaal			Twenterand			Hof van Twente		
	Per 31-12-2025			Per 31-12-2025			Per 31-12-2025		
Belastingjaar	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI
2015				1	0	-16			
2016				1	1.616	1.804			
2017	2	154	238	2	1.548	1.991			
2018	4	41.287	45.201	1	1.447	1.660			
2019	0	0	0	2	2.220	2.836			
2020	4	132.178	132.196	18	10.606	11.819			
2021	4	1.386	1.438	15	10.859	12.172			
2022	13	3.308	3.989	17	12.197	14.091	2	434	612
2023	37	16.500	19.005	42	25.524	29.791	0	0	0
2024	105	42.712	49.579	118	55.484	64.429	1	121	188
2025	748	294.565	311.205	763	373.739	397.575	42	8.422	8.635
Totaal	**917**	**532.090**	**562.850**	**980**	**495.241**	**538.154**	**45**	**8.977**	**9.435**
Stand per 31-12-2024	**999**	**588.823**	**623.527**	**999**	**611.853**	**652.851**	**31**	**11.503**	**11.813**

	Lochem			Berkelland			Bronckhorst		
	Per 31-12-2025			Per 31-12-2025			Per 31-12-2025		
Belastingjaar	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI	aantal biljetten	bedrag nominaal	bedrag inclusief ADI
2018				1	104	104	1	419	501
2019				1	24	24	2	860	942
2020				2	2.804	2.804	6	2.858	3.200
2021				11	7.127	8.118	3	1.061	1.281
2022	1	175	260	10	8.328	9.604	10	3.718	4.028
2023	0	0	0	24	9.721	11.287	23	12.721	14.250
2024	5	873	1.116	72	42.482	48.673	69	204.330	212.859
2025	62	13.672	14.476	725	235.279	250.020	730	207.229	222.358
Totaal	**68**	**14.720**	**15.852**	**846**	**305.868**	**330.633**	**844**	**433.196**	**459.420**
Stand per 31-12-2024	**132**	**26.979**	**27.537**	**655**	**280.651**	**305.310**	**810**	**405.819**	**429.765**

Wat heeft het gekost?

Vastgoed en belasting GR	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025
Lasten	-10.260	-9.239	-8.809
Baten	-	65	89
Saldo van baten en lasten	**-10.260**	**-9.175**	**-8.720**
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-10.260**	**-9.175**	**-8.720**

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen toegelicht.

1.1.3 FUO-opdrachten

Met de gemeenten Berkelland en Bronckhorst heeft GBTwente een fiscale uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Beide gemeenten hebben in 2024 aangegeven geïnteresseerd te zijn in een toetreding tot de gemeenschappelijke regeling. Hierover zijn met beide gemeenten diverse verkennende gesprekken gevoerd en heeft in het algemeen bestuur bestuurlijke afstemming plaatsgevonden. Daar is uitgesproken dat er geen principiële bezwaren tegen een eventuele toetreding van deze niet Twentse gemeenten zijn, mits er voldoende ruimte blijft voor andere Twentse gemeenten om op termijn toe te treden tot de GR van GBTwente.

In november 2024 hebben we van beide gemeenten het officiële verzoek tot toetreding tot de GR ontvangen. Vervolgens is het bestuurlijke traject opgestart. In 2025 hebben alle deelnemende colleges, met toestemming van hun raden, ingestemd met de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst per 1 januari 2026 tot de gemeenschappelijke regeling (GR) GBTwente. De gewijzigde GR GBTwente 2026 is eind december 2025 gepubliceerd.

Wat heeft het gekost?

Vastgoed en belastingen FUO	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025
Lasten	-1.881	-1.591	-1.561
Baten	103	122	119
Saldo van baten en lasten	**-1.778**	**-1.469**	**-1.442**
Toevoegingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-1.778**	**-1.469**	**-1.442**

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen toegelicht.

1.1.4 IT

IT-Visie
In 2025 is de IT-Visie door het dagelijks bestuur vastgesteld. GBTwente zet volop in op een moderne, flexibele en op standaarden gebaseerde ICT-omgeving. We ondersteunen het belastingproces met een modulair, Cloudgericht applicatielandschap. Onze data blijft altijd onder controle en we voldoen aan de wetgeving met betrekking tot privacy en security. Ons IT-Team vormt het kloppend hart. Het bestaat uit goed opgeleide, betrokken medewerkers die gebruikers, klanten en ketenpartners proactief en klantvriendelijk ondersteunen. In 2025 zijn we met de concrete uitwerking van diverse onderdelen gestart. De belangrijkste mijlpalen zijn dat de architectuurplaat is uitgewerkt en vastgesteld en dat er een businesscase is opgesteld om GouwBelastingen in 2026 versneld naar de cloud te migreren. Deze businesscase is ook gedeeld met het bestuur. De uitwerking van andere onderwerpen van de IT-Visie ligt op schema.

Modernisering koppeling tussen GouwBelastingen en Ortax
De koppeling tussen onze twee belangrijkste applicaties, GouwBelastingen en Ortax, was niet meer toekomstbestendig, en is vervangen door een moderne koppeling. Het betreft een bedrijfskritische koppeling. De nieuwe koppeling biedt GBTwente de mogelijkheid om -indien gewenst- de kernapplicaties op verschillende geografisch gescheiden locaties te laten draaien.

Vervanging data-analyse tool
Vanuit een financieel- en rechtmatigheidsoogpunt hebben we onze belangrijkste data-analyse tool (Alteryx) Europees aanbesteed. De opdracht is gegund aan een nieuwe leverancier (Vicrea). Eind 2025 is gestart met de implementatie van deze tool en worden de diverse workflows opnieuw gebouwd.

WMEBV compliancy
GBTwente voldoet aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Deze wet geeft burgers en bedrijven het recht om digitaal met de overheid te communiceren en verplicht overheden om daarvoor betrouwbare digitale kanalen aan te wijzen en te onderhouden, met als doel betere, snellere en transparantere dienstverlening. Deze compliancy heeft ons digitale loket verbeterd en gebruikersvriendelijker gemaakt. Onze digitale transacties zijn duidelijke en begrijpelijker geworden.

Aanvullend op de verplichtingen vanuit de Wmebv, hebben wij ons digitale loket ook voorzien van de mogelijkheid om klanten digitaal inzicht te geven in zijn of haar lopende zaken.

Nieuwe website
In 2025 hebben we de website Europees aanbesteed. De opdracht is aan een nieuwe partij gegund. De nieuwe website is begin 2025 live-gegaan. De nieuwe website is overzichtelijker, toegankelijker en moderner. Inwoners en ondernemers kunnen gemakkelijk hun weg kunnen vinden.

Uitbreiding BAG-WOZ samenwerkingsportaal in verband met uitbreiding GR
GBTwente werkt met de 8 GR-gemeenten samen in een samenwerkingsportaal. Eind 2025 is deze applicatie geschikt gemaakt voor de gemeenten Berkelland en Bronckhorst, zodat ze vanaf begin 2026 als GR-gemeenten kunnen werken volgens het standaard BAG-WOZ proces via het samenwerkingsportaal.

1.2 Overzichten

1.2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025
Saldo financieringsfunctie		10	13
Overige algemene dekkingsmiddelen	16.388	16.448	16.448
Totaal	**16.388**	**16.468**	**16.471**

De overige algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de inkomensoverdrachten vanuit de gemeenten waar GBTwente werkzaamheden voor verricht. In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de inkomensoverdrachten per gemeente.

Inkomensoverdrachten	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025
Inkomensoverdracht Enschede	5.396	5.412	5.408
Inkomensoverdracht Hengelo	2.785	2.786	2.790
Inkomensoverdracht Borne	662	701	702
Inkomensoverdracht Losser	640	640	640
Inkomensoverdracht Haaksbergen	736	736	736
Inkomensoverdracht Almelo	2.231	2.234	2.233
Inkomensoverdracht Oldenzaal	966	966	966
Inkomstenoverdracht Lochem	20	20	20
Inkomstenoverdracht Hof van Twente	13	13	13
Inkomensoverdracht Berkelland	1.093	1.093	1.093
Inkomensoverdracht Bronckhorst	975	975	975
Inkomensoverdracht Twenterand	871	871	871
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**16.388**	**16.448**	**16.448**

1.2.2 Overzicht overhead

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de overheadkosten (zoals management, financiën, en ICT).

Overhead	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025
Lasten	-3.582	-3.463	-3.399
Baten	-	30	34
Saldo van baten en lasten	**-3.582**	**-3.433**	**-3.365**
Toevoegingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-3.582**	**-3.433**	**-3.365**

1.2.3 Bedrag heffing vennootschapsbelasting

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de vennootschapsbelasting.

Vennootschapsbelasting	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025
Lasten	-8	-86	-93
Baten			
Saldo van baten en lasten	**-8**	**-86**	**-93**
Toevoegingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-8**	**-86**	**-93**

1.2.4 Onvoorzien

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de post onvoorzien. Dit maakt het mogelijk om lopende tijdens het begrotingsjaar, vooraf niet specifiek te ramen, onvoorziene uitgaven op te vangen. Het begrote bedrag voor onvoorziene kosten is onderdeel van het groter geheel: "Vastgoed & belastingen" en zal daarom in overige overzichten niet meer separaat gepresenteerd worden.

Onvoorzien	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025
Lasten	-163	-	-
Baten			
Saldo van baten en lasten	**-163**	**-**	**-**
Onttrekkingen reserves	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-
Mutatie in reserves	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-163**	**-**	**-**

2 Paragrafen

2.1	Lokale heffingen	24
2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	24
2.3	Onderhoud kapitaalgoederen	26
2.4	Financiering	26
2.5	Bedrijfsvoering	28
2.6	Verbonden partijen	40
2.7	Grondbeleid	40
2.8	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	40

2.1 Lokale heffingen

De verslaglegging over de belastingopbrengsten en paragrafen lokale heffingen maken geen onderdeel uit van het jaarverslag van GBTwente. Hiervoor wordt verwezen naar de jaarverslagen van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Berkelland, Bronckhorst, Lochem en Hof van Twente[1].

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1 Capaciteit en beleid

GBTwente loopt risico's bij de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de bedrijfsvoering. GBTwente inventariseert 3x per jaar (bij de bestuursrapportages met peildatum 30 april en 31 augustus, en bij het opstellen van de jaarstukken) haar risico's. Nadat ze zijn geïdentificeerd, is bepaald hoe vaak dit risico zich zou kunnen voordoen en is de financiële impact per risico geschat.

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt dit risicoprofiel afgezet tegen de weerstandscapaciteit om te bepalen in hoeverre deze capaciteit voldoende is om de risico's op te kunnen vangen zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen in gevaar komen. Deze verhouding wordt het weerstandsvermogen genoemd en wordt bepaald door twee aspecten:

1. Weerstandscapaciteit: de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen;
2. Risicoprofiel: de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg van materieel belang die niet is voorzien in de begroting.

Gebruikelijk uitgangspunt bij non-profit organisaties in de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's is een getal > 1.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit omvat 'het geheel van middelen en mogelijkheden binnen de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling dat zij als *vrij aanwendbaar* kan aanmerken'. Het gaat dus om vrij aanwendbare middelen waar geen enkele verplichting tegenover mag staan.

De vrij aanwendbare middelen bestaan uit het eigen vermogen en stille reserves. Van het eigen vermogen mag daarbij alleen dat deel worden meegeteld dat vrij besteedbaar is of waarvan de bestemming zonder financieel gevolg kan worden gewijzigd. De stille reserves kunnen pas worden meegeteld als ze op korte termijn gekapitaliseerd (verkocht) kunnen worden, zonder dat de uitoefening van taken en activiteiten daar hinder van ondervindt. In de huidige situatie bezit GBTwente geen stille reserves.

GBTwente is een gemeenschappelijke regeling. Dat wil zeggen dat de deelnemers overheidsinstellingen zijn en dat zij een bestuurlijk én een financieel belang hebben in de uitvoering van de betreffende organisatie. Een bestuurlijk belang is aanwezig indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel dat er een financiële aansprakelijkheid bestaat indien de gemeenschappelijke regeling haar verplichtingen niet nakomt.

Op basis van de huidige beleidsregels is besloten dat het eigen vermogen van GBTwente maximaal 5% mag zijn van het begrotingstotaal. Voor de dekking van de kosten van bedrijfsvoering wordt een bijdrage van de deelnemende gemeenten ontvangen. Deze bijdrage is maximaal kostendekkend.

2.2.2 Risico's en weerstandsvermogen

Jaarlijks wordt het profiel geactualiseerd op basis van mogelijke nieuwe risico's die zich voordoen. De risicofactor is geactualiseerd op basis van ontwikkelingen binnen of rondom GBTwente en de genoemde bedragen worden op het juiste prijspeil gehouden. Dit resulteert in onderstaande ontwikkeling van bedragen. Met toepassing van de kansberekening en geschatte financiële impact per risico is het totale risicoprofiel gecalculeerd (zie onderstaande tabel).

[1] Voor Lochem en Hof van Twente heft en int GBTwente uitsluitend de havengelden

Oorzaak Risico	31-12-2024	31-12-2025
Eigen beleid	1.640.461	1.451.265
Beleid andere overheden	3.500	3.500
Autonome ontwikkelingen	110.208	115.931
Doen/nalaten door derden	1.332.305	1.332.305
Totaal	**3.086.474**	**2.903.001**

Periodiek wordt het profiel geactualiseerd. Hierbij wordt gekeken naar mogelijk nieuwe risico's die in het profiel opgenomen moeten worden, dan wel vanuit herwaardering van bestaande risico's. Het totale risicoprofiel is ten opzichte van 31 december 2024 gedaald met € 183.473. Deze daling is het gevolg van herwaardering van bestaande risico's. De ratio tussen de hoogte van de reserve van GBTwente ten opzichte van het risicoprofiel bedraagt 0,26.

Het bestuur van GBTwente is zich er van bewust dat de eigen weerstandscapaciteit van GBTwente onvoldoende is om het totale risicoprofiel af te dekken. De deelnemers willen zelf een weerstandscapaciteit opbouwen die voldoende is om eventuele tegenvallers van al hun verbonden partijen op te vangen. De kans dat alle verbonden partijen op exact hetzelfde moment aanspraak maken op de weerstandscapaciteit wordt als zodanig gering gezien. De weerstandscapaciteit die de deelnemer moet vormen kan lager zijn dan de afzonderlijke weerstandscapaciteiten van de verbonden partijen.

2.2.3 Kengetallen in relatie tot financiële positie

Vanuit het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) is wettelijk geregeld dat gemeenschappelijke regelingen voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de organisatie. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. In het BBV is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en rekening. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. Solvabiliteitsratio;
4. Grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Belastingcapaciteit.

De jaarstukken van GBTwente bevatten geen grondexploitatie en belastingopbrengsten. Derhalve worden de kengetallen 4 en 6 niet opgenomen in deze paragraaf.

Kengetallen	Verslag 2024	Begroting 2025	Verslag 2025
Netto schuldquote	-12,15%	0,55%	-15,29%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-12,15%	0,55%	-15,29%
Solvabiliteitsratio	21,96%	9,04%	26,76%
Structurele exploitatieruimte	7,60%	0,00%	14,17%

De netto schuldquote van GBTwente is uitstekend. Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van GBTwente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een netto schuldquote tot 100% wordt als voldoende beoordeeld. GBTwente voldoet hier ruimschoots aan.

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin een organisatie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de organisatie. Het eigen vermogen van GBTwente is gelimiteerd op 5% van de begrote lasten.

De solvabiliteitsratio bij GBTwente is relatief laag maar acceptabel, omdat de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling 'borg' staan en GBTwente een sluitende begroting heeft.

Bij de structurele exploitatieruimte wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie is om te weten welke structurele ruimte een organisatie heeft om de eigen lasten te dragen.

2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

GBTwente bezit geen kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen of gebouwen die onderhouden dienen te worden. Daarom is in de begroting ook geen toelichting gegeven op het onderhoud van kapitaalgoederen. Wel heeft GBTwente de meerjarige licentiekosten voor de belasting- en waarderingsapplicatie en Topdesk geactiveerd op de balans en is de verbouwing van de huidige huisvesting aan de Demmersweg in 2019 geactiveerd.

In 2019 is een huurovereenkomst voor de huisvesting Demmersweg 140 te Hengelo afgesloten. In deze huurovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het periodieke (groot) onderhoud aan de binnenzijde van het pand. Deze kosten zijn grotendeels voor rekening van GBTwente. Voor het groot onderhoud is een onderhoudsplan opgesteld voor het onderhoud dat aan het gebouw plaats dient te vinden in de komende periode. De kosten van dit groot onderhoud worden gedekt door de daarvoor ingestelde voorziening *"Egalisatie groot onderhoud"*.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1 en paragraaf 3.3.2 (onderdeel materiële vaste activa).

2.4 Financiering

Financieringsstructuur algemeen
De financiering vindt bijna volledig plaats binnen de exploitatie; structurele uitgaven worden gedekt door structurele gemeentelijke bijdragen. De dagelijkse ontvangsten naar aanleiding van verstuurde aanslagbiljetten lopen gedurende de maand vooruit op de afstorting van deze baten aan de gemeenten. De kosten van bedrijfsvoering worden gefinancierd door de gemeentelijke bijdrage. Op deze wijze hebben we over het algemeen een positief banksaldo. Als dit positieve saldo de limiet voor schatkistbankieren overschrijdt wordt het meerdere door het verplicht schatkistbankieren bij het Rijk dagelijks afgeroomd. Deze bedragen halen we indien nodig terug in het rekeningstelsel bij de BNG Bank. Als uitgaven niet gespreid kunnen worden voorziet het contract met de BNG Bank in een krediet op rekening-courant met een zeer acceptabele debetrente.

Financieringsbehoefte 2025
In 2019 zijn we verhuisd naar de Demmersweg 140. Dit heeft in dat jaar incidenteel geleid tot een hoger dan normaal investeringsvolume en navenante hogere financieringsbehoefte. We hebben 2 geldleningen aangetrokken van samen € 1,6 miljoen. Jaarlijks wordt er op beide leningen afgelost waardoor het schuldrestant op 31 december 2025 nog € 982.000 groot is. In 2025 is er geïnvesteerd in aanpassing van de entree en de westvleugel van de tweede verdieping, audiovisuele middelen en diverse ICT middelen en ICT koppelingen. De investeringen pasten binnen de exploitatie, er zijn hiervoor geen directe leningen aangetrokken.

Kredietfaciliteiten
Vanaf 2022 is de BNG Bank de huisbankier. GBTwente is een overeenkomst aangegaan voor vier jaar met driemaal een verlengingsoptie van twee jaar. We hebben eind 2025 gebruik gemaakt van de eerste verlengingsoptie. Dit nieuwe contract loopt tot eind 2027.

Na saldering van de rekeningsaldi binnen het rekeningstelsel wordt het totale saldo automatisch verrekend op 1 maands Euribor met een opslag van 0,25% als we "rood staan". We zijn verplicht om deel te nemen aan het schatkistbankieren. Hierbij worden positieve banksaldi boven het grensbedrag van € 250.000 afgeroomd door het rijk. Daarnaast wordt het saldo elke ochtend ook weer aangevuld tot een bedrag € 250.000 om de betalingen te kunnen verrichten. Het drempelbedrag schatkist bankieren is in geen enkel kwartaal in 2025 overschreden.

Financieringsbeheer
Het financieringsbeheer richt zich op beperking van de kosten van financieren en op de risico's van financieren.

Kostenbeheersing
Dankzij de verlengingsoptie maken we gebruik van scherpe tarieven die voortgekomen zijn uit de aanbesteding die we in hebben georganiseerd. Doordat er een klein tijdsverschil zit tussen belastingontvangsten en het afstorten van de gelden naar de gemeenten is er vrijwel steeds een positief saldo op de lopende rekening. In 2025 is wederom het gehele jaar rente ontvangen op het schatkistsaldo. Een deel van deze rentebaten wordt toegerekend aan de exploitatie van het GBTwente, voor 2025 was dit ruim € 23.000. De resterende rente wordt doorgegeven aan de deelnemende gemeenten, omdat wij over de voor hen geïncasseerde middelen rente ontvangen tot het moment van afstorting.

Risicobeheersing
De risico's van financiering zijn met de huidige renteontwikkeling minimaal. We voorkomen "rood staan" door een goede afstemming van uitbetalingen aan deelnemers op de ontvangsten van inwoners. De rente op de schatkistrekening is een niet beïnvloedbaar gegeven. In het algemeen geldt, dat bij snel fluctuerende rente de rentelasten van grote invloed kunnen zijn op het resultaat. Daarom moeten we de Fido-toets op de kasgeldlimiet doen. We laten in de volgende tabel de relatie tussen de liquide positie en de kasgeldlimiet zien. De kasgeldlimiet is bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, voor 2025 is deze € 1.352.000 (negatief).

Modelstaat A Kasgeldlimietberekening	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begrotingstotaal per 1-1-2025	16.491	16.491	16.491	16.491
Percentage cf regeling	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Toegestane kasgeldlimiet	1.352	1.352	1.352	1.352
Opgenomen gelden < 1 jr	-	-	-	-
1. Omvang vlottende schuld	-	-	-	-
Tegoeden in rekenig courant banken	455	259	248	246
Overige uitstaande gelden < 1 jr	24.384	40696	17623	13244
2. Omvang vlottende middelen	24.839	40.955	17.871	13.490
3. Omvang netto vlottende schuld	-24.839	-40.955	-17.871	-13.490
Toegestane kasgeldlimiet	1.352	1.352	1.352	1.352
Netto vlottende schuld	-24.839	-40.955	-17.871	-13.490
Ruimte (+) of overschrijding (-)	**26.191**	**42.307**	**19.223**	**14.842**

Er was geen sprake van overschrijding van de kasgeldlimiet.

Een andere in de wet Fido vastgelegde norm is de renterisiconorm. Openbare lichamen mogen in een jaar niet meer volume aan leningen aantrekken of renteherziening toepassen dan 20% van het begrotingstotaal. In 2025 is geen geldlening aangetrokken die rentelasten met zich mee heeft gebracht. De renterisiconorm ligt op 20% van € 16.490.666 = € 3.298.132.

De rentelasten en het renteresultaat
Er is nauwelijks een beroep gedaan op de kredietfaciliteit bij de BNG Bank.

De twee geldleningen leiden tot een rentelast van € 10.092**.** Deze rente wordt normaliter toegerekend aan de investeringen en komt via de kapitaallasten terecht op de kostendragers. Echter zijn de rentebaten hoger dan de rentelasten waardoor er geen lasten te verdelen zijn en wordt de omslagrente voor 2025 vaststellen op 0%.

Eigenschap lening	Lening 1	Lening 2
Hoofdsom in €	530.000	1.100.000
Looptijd in jaren	10	20
Stortingsdatum	11-3-2019	11-3-2019
Eerste aflossingstermijn	11-3-2020	11-3-2020
Einddatum	12-3-2029	14-3-2039
Aflossing	lineair (jaarlijks)	lineair (jaarlijks)
Geldgever	Gemeente Huizen	NWB Bank
Rentepercentage	0,44%	1,17%
Saldo schuld 31-12-2025 in €	**212.000**	**770.000**

2.5 Bedrijfsvoering

2.5.1 HRM

Formatie
De totale formatie per 31 december 2025 bedraagt 109,21 FTE, waar de bezetting per 31 december 2025 101,73 FTE is en daarnaast 0,73 FTE bewust met detachering wordt ingevuld. Er is thans 7,49 FTE vacatureruimte. Op dit moment wordt in het kader van strategische personeelsplanning bepaald hoe deze ruimte het best kan worden ingezet. Dit betekent dat er in de loop van 2026 vacatures uit zullen worden gezet.

Afdeling	Vastgestelde formatie (fte)	Ingevulde formatie (fte)
GBTwente	109,21	101,73
Totaal	**109,21**	**101,73**

Instroom en uitstroom van personeel
Over het jaar 2025 zijn er vier medewerkers uit dienst gegaan. Drie daarvan zijn met (vervroegd) pensioen gegaan en één medewerker op basis van wederzijds goedvinden. Over het jaar 2025 zijn er 5 nieuwe medewerkers in dienst gekomen bij GBTwente.

Generatiepact
In 2025 maken 12 medewerkers gebruik van het generatiepact.

Onze generatiepactregeling biedt medewerkers vanaf de leeftijd van 60 jaar de mogelijkheid om minder uren te gaan werken waarbij de bezoldiging slechts voor een deel wordt verlaagd.

Het huidige generatiepact (ingangsdatum 1 januari 2026) loopt tot en met 31 december 2028 en heeft als belangrijkste punten:

- de startleeftijd is 60 jaar;
- de looptijd van de generatiepactregeling is van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2028;
- Medewerkers kunnen uit de volgende varianten kiezen: 80% werken / 90% loondoorbetaling / 100% pensioenopbouw of 70% werken / 85% loondoorbetaling / 100% pensioenopbouw;
- In 2027 wordt de huidige generatiepact regeling geëvalueerd

Ziekteverzuim 2025
Het ziekteverzuimpercentage over het jaar 2025 betreft: 6,62%. Dit percentage is hoger dan het percentage van 2024 (3,91%). De jaren daarvoor was het verzuim: 2015: 3,86%, 2016: 3,30%, 2017: 4,08%, 2018: 2,38%, 2019: 2,94%, 2020: 2,03%, 2021: 2,56%, 2022: 4,08% en 2023: 3,66%.

Het percentage verzuim is ten opzichte van vorig jaar gestegen door een aantal medewerkers die langdurig ziek zijn (geworden). Het percentage ziekteverzuim ligt boven het landelijke gemiddelde in de sector overheid in 2025 (daar waar die rond de 6,33% ligt – gebaseerd op de eerste drie kwartalen). Het relatief hoge verzuim is o.b.v. de persoonlijke situaties te verklaren. GBTwente voert actief personeelsbeleid uit ten aanzien van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid.

Tot slot het ziekteverzuim per kwartaal over het jaar 2025 bij GBTwente ten opzichte van CBS.

	GBTwente	CBS Openbaar bestuur en overheidsdiensten
1e kwartaal	6,7	6,9
2e kwartaal	5,8	6,2
3e kwartaal	6,5	5,9
4e kwartaal	7,5	n.t.b.

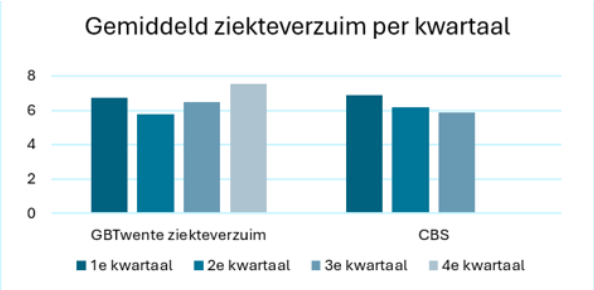

Arbodienstverlening
Sinds 1 april 2020 werkt GBTwente samen met arbodienstverlening-partij MKBasics. MKBasics geeft vervolg aan onder andere de verzuimbegeleiding van onze (zieke) medewerkers. In 2024 hebben we besloten om onze arbodienstverlening in 2025 opnieuw aan te besteden. De aanbesteding is in 2025 opgestart. Het huidige contract loopt tot en met 31 mei 2026.

Risico inventarisatie
In 2025 heeft de werkgroep Arbo, bestaande uit: Facilitaire zaken, preventiemedewerker, OR en HR a.d.h.v. het plan van aanpak behorend bij de RI&E de hierin vermelde risico's zoveel als mogelijk verlaagd of opgelost en waar nodig acties uitgezet. De voortgang van het plan van aanpak wordt ééns per maand getoetst door de werkgroep.

Protocol emotie en agressie
GBTwente staat voor een veilige en gezonde werkomgeving. Emotioneel gedrag van inwoners kunnen we niet voorkomen. Wel kunnen we onze medewerkers trainen hoe om te gaan met ongewenst emotioneel gedrag. Het is belangrijk dat onze medewerkers de verschillende vormen van ongewenst gedrag herkennen, evenals de wijze waarop GBTwente daarmee om wil gaan. Daarom beschikken we over een protocol Emotie & Agressie.

In 2025 zijn negentien meldingen geregistreerd die betrekking hebben op ongewenst emotioneel en/of agressief gedrag. Deze registraties zijn gemeld door een medewerker en hebben betrekking op gedrag van een inwoner. Zeven meldingen betreffen agressief gedrag. Het betreft dreigen met geweld en intimidatie. Vier meldingen gaan over een inwoner die aangaf zichzelf iets aan te doen. Er zijn 8 meldingen gedaan van exceptioneel C-gedrag. Medewerkers van de frontoffice hebben regelmatig te maken met C-gedrag. Alleen van heftige gesprekken wordt een melding gedaan.

	C-gedrag	**D-gedrag**	**E-gedrag**
	schelden, beledigen, vals beschuldigen, commanderen/dwingen paaien/vleien	dreigen met geweld fysiek geweld intimidatie	inwoner dreigt zichzelf iets aan te doen
Meldingen in 2025	**8**	**7**	**4**
Meldingen in 2024	Niet geregistreerd	9	3

Alle meldingen zijn door de manager en de preventiemedewerker opgepakt met inachtneming van het protocol Emotie & Agressie. Met een aantal inwoners is telefonisch contact opgenomen met als doel het gedrag te bespreken en herhaling te voorkomen. De preventiemedewerker heeft een aantal meldingen gedaan bij de politie en contact gelegd met de manager Zorg & Veiligheid van de betreffende gemeente. Hiernaast is er negen keer een brief verstuurd waarin de inwoner wordt gewezen op het ongewenste gedrag en wordt verzocht om onze medewerkers tijdens eventuele toekomstige contacten met fatsoen en respect te behandelen.

De preventiemedewerker heeft in 2025, net als in voorgaande jaren, alle nieuwe medewerkers een korte introductie gegeven van het GBTwente protocol Emotie & Agressie. Het doel van deze introductie is kennismaken met de preventiemedewerker, weten wie voor hen het aanspreekpunt is en het op hoofdlijnen doornemen van het protocol Emotie & Agressie.

Daarnaast heeft 'RJ Opleidingen' trainingen gegeven waarin medewerkers geleerd hebben hoe te reageren als ze te maken hebben met emotioneel en agressief gedrag. Er is een basistraining gegeven aan nieuwe medewerkers in vaste dienst en een opfristraining aan medewerkers die al eerder de basistraining gevolgd hebben. Ook het Agressie en Interventie Team van GBTwente heeft herhalingstrainingen gehad. Dit team is één keer in 2025 ingezet bij een incident.

Integriteit en vertrouwenspersoon
GBTwente beschikt over een interne en externe gecertificeerde vertrouwenspersoon. Op 17 april 2025 heeft het dagelijks bestuur de Interne klachtenregeling ongewenst gedrag GBTwente vastgesteld. Deze regeling is een nadere uitwerking van artikel 3.2 van het integriteitsbeleid van GBTwente. Op basis van deze regeling hebben beide vertrouwenspersonen een aantal (advies)gesprekken gevoerd. In onderstaande tabel wordt het aantal meldingen en interne klachten weergegeven en gecategoriseerd.

Meldingen en klachten gerapporteerd door de vertrouwenspersoon		Binnengekomen	Waarvan gegrond	Waarvan ongegrond	Openstaand
Totaal aantal meldingen*		***6***			
Categorie melding					
	Agressie en geweld	0			
	Discriminatie	0			
	Intimidatie	1			
	Pesten	4			
	Seksuele intimidatie	0			
	Overige meldingen	1			
Totaal aantal klachten (Interne klachtenregeling)		***0***	***n.v.t.***	***n.v.t.***	***n.v.t.***
Categorie klacht					
	Agressie en geweld	0			
	Discriminatie	0			
	Intimidatie	0			
	Pesten	0			
	Seksuele intimidatie	0			
	Overige meldingen	0			
Doorlooptijd klacht (in dagen)		n.v.t.			

**In dit aantal kan een dubbeltelling voorkomen. Een medewerker kan zowel bij de interne als externe vertrouwenspersoon of bij een vertrouwenspersoon en manager zijn geweest om ongewenst gedrag te melden. Daarnaast kan één melding over meerdere categoriën ongewenst gedrag gaan.*

Er zijn geen verbeterpunten en/of corrigerende maatregelen aangebracht naar aanleiding van bovenstaande meldingen en klachten.

Betrokken en trotse medewerkers

1. Cultuur
We creëren binnen GBTwente, door bijvoorbeeld continue aandacht, een veilige (werk-/samenwerkings-) cultuur. Die aandacht uit zich bijvoorbeeld in het regelmatig uitzetten van een MTO. Deze is in het 2e kwartaal van 2024 voor het eerst uitgezet en wordt sindsdien twee keer per jaar uitgezet. De onderwerpen zijn: betrokken en trots, werkdruk en een onderwerp dat elke keer wisselt. De resultaten van het eerste MTO zijn gedeeld op taakveldniveau, waardoor er direct inzicht ontstond in wat er leeft op de werkvloer. Ter aanvulling is ook in onze ontwikkelgesprekken aandacht geweest voor deze onderwerpen, zodat we nog beter kunnen aansluiten bij de behoeften van onze medewerkers.

2. Leren en ontwikkelen
Bij GBTwente geloven we dat leren en ontwikkelen essentieel is voor zowel de groei van onze medewerkers als het succes van onze organisatie. We creëren daarom een leercultuur waarin medewerkers het beste uit zichzelf kunnen halen en kennisdeling wordt gestimuleerd.

Op het gebied van Leren en ontwikkelen hebben we in 2025 de prioriteit gegeven aan de praktijk: er is geïnvesteerd in daadwerkelijke trainingen voor onze mensen. Hoewel de marktverkenning voor een nieuw Learning Management System (LMS) is opgestart, hebben we besloten de aanbesteding en de overige mijlpalen door te schuiven naar 2026.

3. Strategisch PersoneelsPlan
Werken volgens en met een Strategisch Personeelsplan verloopt voorspoedig en bevalt goed. Een hoogtepunt van 2024 was de introductie van het motivatiemodel. De feedback vanuit de organisatie daarop is in 2025 opgehaald en verwerkt en de reacties zijn zeer enthousiast. Met enkele kleine aanscherpingen op basis van de feedback van de medewerkers staat er nu een stevig fundament voor de toekomst. De ontwikkelgesprekken vormen hierbij de rode draad in het binden en vooral blijvend boeien van ons talent.

4. Aantrekkelijk werkgever
Onder de noemer aantrekkelijk werkgeverschap zijn we gestart met het project functieherwaardering. Een belangrijke mijlpaal is de definitieve keuze voor de HR21-methode. Vanwege de zorgvuldigheid en de langere doorlooptijd die dit traject vereist, zal het inkooptraject en de verdere implementatie worden afgerond in 2026.

Wat betreft onze rol als toekomstig werkgever zien we dat we momenteel goed op de kaart staan; nieuwe medewerkers weten ons goed te vinden. De focus lag dit jaar met name op de positieve ervaringen rondom leren en ontwikkelen. Het specifieke inwerkprogramma is om die reden verschoven naar 2026, zodat dit optimaal kan aansluiten bij de vernieuwde leerstructuur

5. Vitaliteit
Het vitaliteitsbeleid van GBTwente is gebaseerd op de vitaliteitsschijf van vijf van Vitalogisch. Het jaarplan Vitaliteit is conform planning vastgesteld in februari en vormt de basis voor een gezonde werkomgeving.

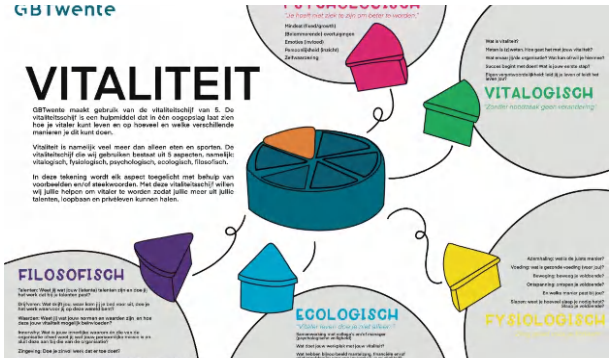

6. Leiderschapontwikkeling
Bij leiderschapsontwikkeling lag de focus in het Management Development (MD) traject op de betrokkenheid van een aantal nieuwe adviseurs. Daarnaast is er een succesvolle aanzet gemaakt voor de ontwikkeling van een nieuwe training 'Leidinggeven aan talent', waarmee we onze leidinggevenden vanaf 2026 extra handvatten bieden om het beste uit hun teams te halen. Voor het management gaat dit thema verder over het blijvend en consequent uitdragen van de visie van GBTwente en de persoonlijke link met en invulling daarvan.

7. Meer samen en overige mijlpalen
Onder het thema meer samen hebben we onderzoek gedaan naar manieren om de onderlinge samenwerking te bevorderen. Dit onderzoek is integraal meegenomen in het tweede MTO van november/december. De concrete uitkomsten en actiepunten hiervan vormen een belangrijk bespreekpunt op de MT en OR-agenda van de 1e helft van 2026.

Naast de hoofdthema's hebben we in mei de OR-verkiezingen succesvol voorbereid en afgerond. Ook de ontvlechting van de Visma-database tussen de Stadsbank en GBTwente ligt goed op koers, wat onze databeveiliging en efficiëntie verder zal versterken.

2.5.2 Ondersteunende processen

P&C-cyclus
De jaarrekening 2024 was op tijd gereed. Er zijn met peildata 30 april 2025 en 31 augustus 2025 bestuursrapportages gemaakt, waarbij wordt aangesloten op de uitgangspunten uit het strategieplan. De begroting 2026 is aangeboden aan het bestuur en er wordt voldaan aan de informatiebehoefte van de opdrachtgevers. Op 6 oktober 2025 heeft Gedeputeerde Staten onze begroting 2026 beoordeeld. Daarbij hebben zij tevens de vastgestelde jaarrekening 2024 en eventuele bevindingen van de accountant betrokken. GBTwente staat voor het jaar 2026 onder (regulier) repressief toezicht. Op 10 december 2025 is de

Kadernota 2027 door het algemeen bestuur vastgesteld en is er ook een gewijzigde begroting 2026 vastgesteld waarin de CAO-effecten zijn verwerkt evenals de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst.

Begin 2025 hebben we een tooling geïmplementeerd, waarmee de procescontroles en VIC-controles vastgelegd en gemonitord worden als onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Interne controle
Het interne controleplan is de leidraad voor GBTwente om te waarborgen dat handelingen, die voortvloeien uit de processen, op de juiste wijze en door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. De interne controle richt zich voornamelijk op de rechtmatigheid, juistheid en volledigheid. In de reguliere werkprocessen zijn interne controles ingebouwd en door de geautomatiseerde systemen is een betrouwbare verwerking gewaarborgd. De verbijzonderde interne controle sluit aan bij de controles die door de taakvelden zelf worden uitgevoerd. De interne controles zijn ingebed in de processen. Het hele controleproces wordt jaarlijks, waar nodig, geactualiseerd. Het dagelijks bestuur heeft het Interne Controleplan 2025 op 19 december 2024 vastgesteld.

Jaarlijks geeft de accountant een controleverklaring af op de belastingopbrengsten in het voorgaande boekjaar. Met deze gewaarmerkte verklaring toont GBTwente aan dat de belastingopbrengsten juist en volledig zijn verantwoord.

Procesbeschrijvingen
Binnen de reguliere bedrijfsvoering worden procesbeschrijvingen beoordeeld en geactualiseerd tijdens de interne audits in het kader van de ISO of meteen nadat een proces significant is gewijzigd. De procesbeschrijvingen worden vastgelegd in het programma EngageProcess. Alle beschreven processen worden één keer per drie jaar geaudit door een interne auditor. Alle primaire processen worden regelmatig doorlopen en geactualiseerd.

Accountmanagement
Voorafgaand aan de vergadering van het algemeen bestuur worden de stukken met de accounthouders besproken. Daarnaast wordt periodiek met de deelnemende gemeenten gesproken over de dienstverlening van GBTwente. In oktober is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarbij een aantal korte vragen zijn gesteld aan de accounthouders van de gemeenten die met een cijfer van 1 tot en met 10 konden worden beantwoord. De gemiddelde beoordeling per vraag ligt tussen de 7,89 en 8,89. Geconcludeerd is dat onze opdrachtgevers nog steeds zeer tevreden zijn over onze dienstverlening.

Fiscaal-juridische aspecten
Tweejaarlijkse herwaardering wet WOZ
Het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL) heeft in 2025 het onderzoek naar de mogelijkheden en gevolgen van een verruiming van het WOZ-tijdvak van één naar twee jaar opgeleverd aan de VNG. Zowel de gevolgen voor gemeentelijke organisaties en samenwerkingsverbanden als de gevolgen voor andere heffingen en maatschappelijke bredere toepassingen van de WOZ-waarde zijn in kaart gebracht. Daarnaast zijn ook de gevolgen voor eigenaren en gebruikers van onroerende zaken (burgers en bedrijven) geïnventariseerd. De argumenten die de wetgever destijds had om te kiezen voor een jaarlijkse WOZ-waardering gelden grotendeels nog steeds:

- Een actuele WOZ-waarde vergroot de acceptatie ervan;
- Demping van schoksgewijze aanpassingen van de WOZ-waarde tussen tijdvakken;
- Een actuele WOZ-waarde maakt breder (maatschappelijk) gebruik van de WOZ-waarde mogelijk;
- Een jaarlijkse waardering voorkomt piekbelasting en verbetert de continuïteit van het uitvoeringsproces;
- Jaarlijkse waardering leidt tot minder bezwaar- en beroepsprocedures ten opzichte van meerjarige waarderingen.

Er zijn op basis van dit onderzoek bovendien een aantal argumenten bijgekomen die pleiten voor handhaving van een jaarlijks WOZ-tijdvak. Die argumenten betreffen vooral de negatieve gevolgen van een minder actuele WOZ-waarde voor zowel afnemers, het bredere gebruik van de WOZ-waarde en de grotendeels negatieve gevolgen voor burgers en bedrijven. Het lijkt erop dat Wet herwaardering proceskostenvergoeding WOZ en bpm zijn werk doet en het aantal bezwaren en beroepen van no-cure-no-pay-gemachtigden afneemt, waarmee een belangrijke aanleiding voor het indienen van de motie mogelijk deels is weggevallen. Verder is regelgeving aangekondigd die erop is gericht de kwaliteit van de WOZ-waarden te verbeteren en de acceptatie ervan onder belanghebbenden te vergroten.

Kwijtschelding en de Wajong
Een deel van de mensen met een Wajong-uitkering komt per 2023 niet meer in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen als gevolg van de verlaging van de basis voor bijstand. Hierdoor dreigen ze in koopkracht achteruit te gaan, terwijl hun uitkeringspositie niet is veranderd. Kwijtschelden kan niet maar de invordering kan wel stopgezet worden.

Tot op heden heeft het Kabinet nog geen reparatiewetgeving aangenomen. De gemeenten hebben besloten het besluit over 2023 en 2024 te continueren in 2025. Almelo en Twenterand vorderen in en de overige gemeenten stellen de aanslag buiten invordering.

Besluit gegevensverstrekking
De gegevensverstrekking aan de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van het besluit gegevensverstrekking, dat in 2022 is vastgesteld. Gegevensverstrekkingen die in dit besluit zijn opgenomen, kunnen aan de deelnemende gemeenten worden verstrekt. Het voordeel van het besluit is dat accounthouders voor een groot deel zelfstandig de gegevensverstrekkingen kunnen goedkeuren. Wanneer een gemeente een gegevensaanvraag indient die buiten het besluit valt, dient deze te worden ingediend via het formulier gegevensverstrekking.

In 2025 is meerdere keren advies gevraagd aan de Functionaris Gegevensbescherming. Daarbij is geconstateerd dat gemeenten het formulier niet altijd invullen met voldoende aandacht voor dataminimalisatie en een duidelijke onderbouwing van de rechtmatigheid van de gegevensverstrekking (de grondslag). Dit leidt tot enige vertraging bij de beoordeling van de aanvragen.

In 2025 zijn 53 aanvragen gehonoreerd. In 2024 betrof dit 61 aanvragen en in 2023 38 aanvragen.

Op 8 oktober zijn het besluit gegevensverstrekking 2025 en het formulier gegevensverstrekking 2025 vastgesteld door het dagelijks bestuur. Deze zijn van kracht vanaf 1 januari 2026.

Inkoop
Voor adequaat handelen bij contractmanagement maken we gebruik van de applicatie TOPdesk. Om het waarderen, heffen en innen van belastingen op een betrouwbare, dienstverlenende en efficiënte wijze uit te voeren, contracteert GBTwente partijen om hierin te ondersteunen. Contracten zijn er in allerlei verschillende soorten en maten. Het ene contract is van strategisch belang omdat het bijdraagt aan het primaire proces en een ander contract gaat bijvoorbeeld over bedrijfsondersteunende processen die nodig zijn om operationeel te blijven.

Om hierover op tijd stelling in te kunnen nemen, wordt gebruik gemaakt van een adequate aanbestedingskalender. Deze wordt periodiek vastgesteld in het MT en ter kennisname aanhet bestuur aangeboden. Om over elk afgesloten contract beheer en regie te (blijven) voeren, is TOPdesk de aangewezen applicatie. Van daaruit worden contracteigenaren, contractmanagers en contractbeheerders geautomatiseerd op hun taken en verantwoordelijkheden aangesproken. Zo worden jaarlijks (diverse) evaluatiegesprekken met leveranciers gehouden en waar nodig worden prijzen geïndexeerd en contracten verlengd. Naast nieuwe contracten, worden verslagen en wijzigingen van bestaande contracten in TOPdesk opgeslagen. Jaarlijks worden de contractbeheerders, -manager en -eigenaren bijgepraat over de gemaakte afspraken en recente ontwikkelingen.

In 2025 heeft het dagelijks bestuur onderstaande mandaatbesluiten genomen om bevoegdheden te mandateren:

Besluit	Datum	Onderwerp	Bevoegdheid gegeven aan
DB2025002	3-10-2025	Mandaatbesluit volmachtiging Europese aanbesteding data analyse tool	Directeur
DB2025032	7-2-2025	Mandaatbesluit beheren en actualiseren van de aangewezen kanalen genoemd in artikel 3 van het aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening GBTwente 2025	Directeur
DB2025035	7-2-2025	Mandaatbesluit volmachtiging Europese aanbesteding digitale communicatie inclusief print-, scan- en couverteerdiensten	Directeur
DB2025046	10-8-2025	Mandaatbesluit voeren verweer in cassatie	Directeur
DB2025049	10-8-2025	Attributie besluit GBTwente 2026 (Heffings- en invorderingsambtenaar)	Directeur, plaatsvervangend directeur
		Mandaatbesluit aanwijzing belastingdeurwaarder en (onbezoldigd) ambtenaar	Directeur en plaatsvervangend directeur
DB2025055	10-8-2025	Mandaatbesluit volmacht eenmalige verlenging contract BNG	Directeur
DB2025071	12-10-2025	Intrekken DB2025055 d.d. 08-10-2025 Mandaatbesluit volmacht verlenging contract BNG	Directeur

Voorzieningen

Onderhoudsvoorziening
In 2019 is een huurovereenkomst voor de huisvesting Demmersweg 140 te Hengelo afgesloten. In deze huurovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het periodieke (groot) onderhoud aan de binnenzijde van het pand. Deze kosten zijn grotendeels voor rekening van GBTwente. Er is dit jaar voor een bedrag van € 29.000 aan groot onderhoud uitgevoerd. In 2025 is het Meerjarig Onderhoudsbeheerplan geactualiseerd en is de jaarlijkse dotatie bijgesteld naar € 18.500.

Voorziening spaarverlof
Vanaf 2023 is een voorziening gevormd voor verlofsparen. Door de invoering van de spaarverlofregeling kunnen medewerkers de volgende zaken omzetten naar spaarverlof:

- Verlofuren uit onregelmatig werken
- Bovenwettelijk verlof
- Overwerkvergoeding
- Gekochte bovenwettelijke uren

Inmiddels maken negen medewerkers gebruik van deze regeling en hebben verlofuren omgezet naar spaarverlof. Bij de opstelling van jaarrekening 2025 is nu gekeken naar de daadwerkelijk benodigde dotatie aan de voorziening. Er is een dotatie van € 21.100 gedaan op basis van het saldo spaarverlofuren per 31 december 2025. Daarnaast heeft de eerste medewerker ook daadwerkelijk spaarverlof ingezet om eerder met pensioen te kunnen. Hiervoor wordt een bedrag van € 20.900 onttrokken aan de voorziening.

2.5.3 Dienstverlening

GBTwente is voor alle gemeenten het eerste aanspreekpunt voor inwoners met vragen over gemeentelijke belastingen.

Binnen het taakveld Dienstverlening worden alle klantcontacten afgehandeld. In 2025 zijn 56.044 inkomende gesprekken ontvangen. Het uitgangspunt is dat de inwoner in het eerst contact wordt geholpen. In 2025 is 87% van de inkomende telefoongesprekken direct door een frontoffice medewerker afgehandeld. De resterende vragen worden overgedragen aan een casemanager, de casemanager is daarmee het directe aanspreekpunt voor de inwoner en verantwoordelijk voor het beantwoorden van de vraag.

In de piekperiode (de maanden februari/ maart) is de telefonie gesplitst in twee stromen. Inwoners maken een keuze tussen een vraag over de WOZ waarde of een vraag over belastingen. Onder belastingen vallen de vragen over de aanslagregels, kwijtschelding of betaling van de aanslag.

Voor het beantwoorden van vragen over de vastgestelde WOZ waarde is in deze piekperiode een specifiek team van medewerkers geformeerd met ondersteuning van een taxateur. De vragen over belastingen worden door eigen frontoffice medewerkers beantwoord. Op piekmomenten worden interne medewerkers van andere taakvelden ingezet.

Naast het beantwoorden van de telefonie worden ook administratieve taken uitgevoerd door frontoffice medewerkers en casemanagers. Het beantwoorden van e-mails, het maken van betaalafspraken en het inboeken van kwijtscheldingsverzoeken is onderdeel van de werkzaamheden.

In de jaarlijkse procesplanning wordt continu gekeken naar een zo optimaal mogelijke spreiding voor het versturen van aanslagen, herinneringen, aanmaningen, dwangbevelen en overige correspondentie. Door deze spreiding wordt het klantcontact ook gelijkmatig verdeeld in iedere maand.

Actualiseren DVO's
Eerder is afgesproken om in 2025 het hele raamwerk van DVO's te evalueren in samenwerking met de accounthouders van de gemeenten. Daarbij zijn ook alle taakvelden van GBTwente betrokken. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe DVO met als ingangsdatum 1 januari 2026. De aanpassingen in de DVO 2026 zijn op 23 september 2025 besproken in het accounthouders-overleg en in het Algemeen Bestuur van 10 december 2025 vastgesteld.

BIZ-heffing Vastgoed binnenstad Enschede
In de raadsvergadering van 11 november 2024 is de verordening bedrijveninvesteringszone (BIZ) Vastgoed Binnenstad Enschede 2025-2029 vastgesteld. De draagvlakmeting liep tot en met 24 januari 2025. De stemmen zijn onder toezicht van de notaris op 28 januari 2025 geteld. Gebleken is dat er voldoende draagvlak is. Het vereiste percentage voorstemmers van 66% is gehaald (73%).

BIZ-heffing gebruikers Hart van Hengelo 2026-2030
In de raadsvergadering van 1 oktober 2025 is de verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Hart van Hengelo 2026-2030 vastgesteld. De draagvlakmeting liep tot en met 1 december 2025. De stemmen zijn onder toezicht van de notaris op 3 december 2025 geteld. Gebleken is dat er voldoende draagvlak is. Het vereiste percentage voorstemmers van 66% is ruimschoots gehaald. Dat betekent dat we ook in de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2030 aanslagen BIZ gebruikers opleggen in de gemeente Hengelo.

BIZ-heffing bedrijventerrein ’t Vark – Brammelo 2026 – 2030 Haaksbergen
In de raadsvergadering van 17 december 2025 is de verordening bedrijveninvesteringszone ’t Vark-Brammelo 2026-2030 Haaksbergen vastgesteld. De draagvlakmeting loopt tot en met 9 januari 2026. De stemmen worden onder toezicht van de notaris op 12 januari 2026 geteld. Dan zal blijken of er sprake is van voldoende draagvlak

Rioolheffing eigenaren Enschede
De gemeente Enschede heeft de intentie in 2026 of 2027 een rioolheffing voor eigenaren in te voeren. In het laatste kwartaal van 2024 heeft GBTwente gegevens geleverd als input voor het opstellen van een discussienota. Een concept zal eerst met de verantwoordelijke portefeuillehouder worden besproken. Eind 2025 is een bijdrage geleverd aan een tussenrapportage. Door omstandigheden is het onderzoek even blijven liggen in Enschede. Het onderzoek naar alternatieven voor de huidige rioolheffing wordt na de verkiezingen in 2026 opnieuw opgepakt.

Afschaffing hondenbelasting Hengelo per 1 januari 2026
De gemeenteraad van Hengelo schaft de hondenbelasting per 1 januari 2026 af. Hiervoor hebben we in 2025 alvast voorgesorteerd door enkele werkzaamheden uit te voeren, waaronder het maken van een intrekkingsbesluit.

2.5.4 Rechtmatigheid

Met ingang van 2023 legt het dagelijks bestuur verantwoording af over de rechtmatigheid. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van GBTwente. Over de naleving van de voorwaarden voor Europese bestedingen bijvoorbeeld, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik en lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

Dit wordt vormgegeven door een overzicht te geven van de onrechtmatigheden in de tabel 'monitor Rechtmatigheidsverantwoording', met een toelichting daarop.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

	(bedrag x € 1.000)	Van Bruto naar Netto		
		Bruto	**Af (-/-)**	**RMV**
A.	**Begrotingscriterium:**			
	1. Overschrijding exploitatiebudgetten programma's begroot versus werkelijk	0		0
	2. Overschrijding investeringen (kredieten)	0		0
	3. Niet geautoriseerde mutaties reserves	0		0
	4. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid respectievelijk zijn gemeld.	0		0
	Subtotaal A Begrotingsonrechtmatigheden (bruto)	**0**	**0**	**0**
B.	Af: Begrotingsafwijkingen waarvan het algemeen bestuur heeft besloten dat ze acceptabel zijn		0	0
C.	**Totaal begrotingsonrechtmatigheden (fouten) = A-B**	**0**	**0**	**0**
D.	**Voorwaardencriterium:**			
	1. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0		0
E.	**Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium**	0		0
F.	**Totaal rechtmatigheidsfouten = C+D+E)**	**0**	**0**	**0**
G.	**Verantwoordingsgrens:**			
	Verantwoordingsgrens vastgesteld door het algemeen bestuur			2%
	Totaal lasten exclusief mutaties aan reserves			14.390
	Verantwoordingsgrens in Euro			**288**

	Toelichting	
A	Overschrijding exploitatiebudgetten	In 2025 is op de taakvelden de begroting niet overschreden.
	Overschrijding investeringsbudgetten	Als aan een project meer wordt besteed dan het krediet dat door het algemeen bestuur beschikbaar is gesteld, of indien al geld is besteed voordat het algemeen bestuur een krediet beschikbaar heeft gesteld, spreken we van een onrechtmatige kredietoverschrijding. In de toelichting op de balans bij de jaarrekening worden de verschillende investeringen die GBTwente doet op een rijtje gezet. Er is geen sprake van kredietoverschrijdingen.
	Niet geautoriseerde reservemutaties	Er hebben zich in 2025 geen niet geautoriseerde reservemutaties voorgedaan. GBTwente heeft een procedure ingericht met checks and balances die waarborgen dat geen mutaties in de reserves worden opgevoerd zonder vaststelling door het algemeen bestuur.
B	Begrotingsafwijkingen waarvan het algemeen bestuur heeft besloten dat ze acceptabel zijn	Er is in 2025 geen sprake van dit type begrotingsafwijkingen.
D	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	Een budgethouder die een werk, levering of dienst afneemt bij een leverancier, dient zich af te vragen op welke wijze de afname moet worden aanbesteed. Hiervoor zijn heldere regels opgesteld en hebben we procedures die moeten waarborgen dat de regels worden gevolgd. In 2025 zijn er geen inkopen gedaan die ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed.
E	Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	In 2025 is de werking van de ingebouwde beheersmaatregelen vanuit het oogpunt van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik periodiek getoetst. De bevindingen op de controles die hebben plaatsgevonden leiden niet tot fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik.

	Toelichting	
F	Totaal rechtmatigheidsfouten	In totaal is over € 0 aan onrechtmatigheden in de Jaarrekening gerapporteerd. Op basis van de resultaten van de uitgevoerde interne controle wordt actie ondernomen om het ontstaan van onrecht-matigheden in het jaar te voorkomen en waar mogelijk vroegtijdig op te sporen. Met name begrotingsonrechtmatigheid en kredietoverschrijdingen kunnen bij vroegtijdige signalering door het algemeen bestuur worden "gerepareerd". Het totaal aan gerapporteerde onrechtmatigheden valt ruimschoots binnen de goedkeuringstolerantie van 2% van het begrotingstotaal dat is opgenomen in het controleprotocol. Deze monitor is opgesteld door het dagelijks bestuur en zal de accountant de eigen bevindingen van het dagelijks bestuur toetsen op de getrouwheid van de rapportage. Het dagelijks bestuur heeft zich in de afgelopen periode voorbereid op zijn veranderende rol en procedures ontwikkeld om de rechtmatigheid van de bedrijfsvoering van GBTwente blijvend te waarborgen.

Begrotingscriterium
De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting.

Dit wordt formeel als volgt omschreven*:*
"Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotings-criterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het algemeen bestuur zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag alsmede het begrotingsjaar van belang zijn."

Volgens het BBV dienen de afwijkingen in de jaarrekening herkenbaar te worden opgenomen en van een toelichting te worden voorzien. Als blijkt dat de gerealiseerde uitgaven op programmaniveau hoger zijn dan geautoriseerd, is er sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Er zijn verschillende typen begrotingsoverschrijdingen.

- Overschrijdingen die binnen de beleidskaders van het algemeen bestuur passen, worden in het accountantsoordeel niet meegewogen.
- Overschrijdingen die gedurende het jaar bekend werden, zijn in 2025 aan het algemeen bestuur voorgelegd via de 1e en 2e Berap 2025.
- Nog niet geautoriseerde over- en onderschrijdingen van baten of onderschrijdingen van lasten/investeringen worden in de jaarstukken toegelicht. Uiterlijk half februari 2026 wordt het dagelijks - en algemeen bestuur ter kennisneming geïnformeerd over de begrotingsafwijkingen. Bij het vaststellen van de jaarstukken worden deze afwijkingen alsnog geautoriseerd.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern.

Met onze interne controles sluiten we aan bij de goedkeurings- en rapporteringstoleranties die de accountant hanteert. In nauwe samenspraak met de accountant hebben we de omvang van de steekproeven en de uit te voeren controles bepaald. De controles zijn uitgevoerd op de volgende processen: personeel, inkoop, financiën, diverse belastingopbrengsten en misbruik en oneigenlijk gebruik.

Rechtmatigheidsfouten moeten in de verantwoording opgenomen en toegelicht worden indien zij boven het door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingspercentage uitkomen. Wij hanteren de rapporteringstolerantie die ook met de accountant is afgesproken.

Aanbestedingsrechtmatigheid
De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedings-besluit. In de Gids Proportionaliteit (flankerend beleid bij de Aanbestedingswet 2012) zijn de voorschriften uitgewerkt over de eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld. Een aanbestedende dienst dient de voorschriften toe te passen of een afwijking in de aanbestedingsstukken te motiveren. Het ten onrechte niet toepassen van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnorm-bedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële rechtmatigheidsfout. Het niet naleven van de overige norm-bedragen uit de Gids Proportionaliteit leidt niet tot financiële rechtmatigheidsfouten voor zover GBTwente afwijking hiervan adequaat heeft gedocumenteerd en gemotiveerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
Naast misbruik en oneigenlijk gebruik kan er sprake zijn van fraude. De term fraude is juridisch niet gedefinieerd. Het gaat er hier om dat het dagelijks bestuur voldoende waarborgen heeft genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte een te laag bedrag of helemaal geen bedrag aan gemeentelijke belastingen en heffingen aan GBTwente is betaald.

Niet financiële onrechtmatigheden
Er is in 2025 geen sprake van niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de bepalingen in de Wet fido (overschrijding kasgeldlimiet of renterisiconorm).

2.5.5 Kwaliteitszorg

In deze paragraaf wordt ingezoomd op een aantal aspecten van kwaliteit:

- ISO-9001:2015
- klachten

De activiteiten in het kader van interne controle zijn per organisatie-eenheid beschreven in het hoofdstuk ‘jaarverslag’.

ISO-9001:2015
GBTwente is ISO-gecertificeerd. Met dit onafhankelijke kwaliteitskeurmerk maken we zichtbaar borg te staan voor kwaliteit en continue procesbeheersing en -verbetering. Een certificaat heeft een geldigheidsduur van drie jaar. Eén keer per drie jaar vindt een hercertificeringsaudit plaats. Daarnaast worden tijdens de looptijd van het certificaat twee vervolgaudits gehouden. In 2025 is een vervolgaudit gehouden. Tijdens de vervolgaudit is de effectiviteit van het managementsysteem aangetoond in relatie met de scope van de certificering. Daarnaast moet gedurende de looptijd van het certificaat alle processen eenmaal intern geaudit worden. Daartoe zijn negen interne auditors aangesteld.

Klachten (externe klachtenregeling)
Een uiting van ongenoegen wordt behandeld als een klacht en gezien als kans tot verbetering van de dienstverlening. De uiting moet wel gaan over gedrag van een medewerker of gedrag van GBTwente als organisatie. Dit is in de Algemene Wet Bestuursrecht en in de door het algemeen bestuur vastgestelde 'Regeling klachtenprocedure GBTwente' als voorwaarde opgenomen. Elke klacht wordt, voor zover mogelijk, naar tevredenheid van de klager opgelost. Daarnaast stellen we alles in het werk om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Processen worden daar waar mogelijk aangepast en/of verbeterd.

In 2025 heeft de klachtenfunctionaris 179 klachten ontvangen. De inwoner heeft 67 keer het klachtformulier op de website gebruikt om bezwaar te maken, een opmerking te maken of een vraag te stellen. De overige 112 uitingen van ongenoegen zijn door de klachtenfunctionaris in behandeling genomen. Dit zijn er 16 minder dan in 2024. In de tabel hieronder is het aantal klachten per gemeente zichtbaar.

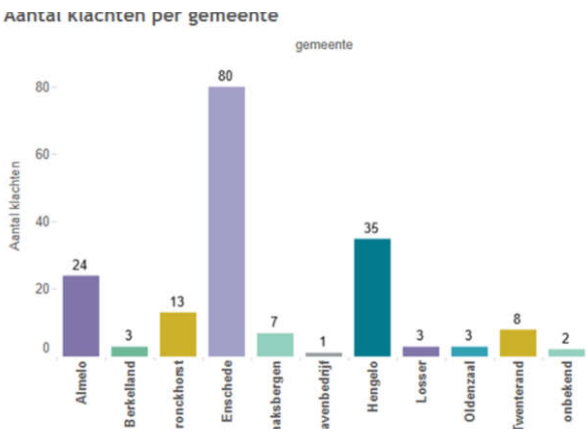

De doorlooptijd van de klachten bedraagt gemiddeld 7 dagen. Dit is ruim binnen de in de 'Regeling interne klachtenprocedure GBTwente' gestelde afhandeltermijn van 6 weken. Hieronder een weergave van de doorlooptijd per gemeente.

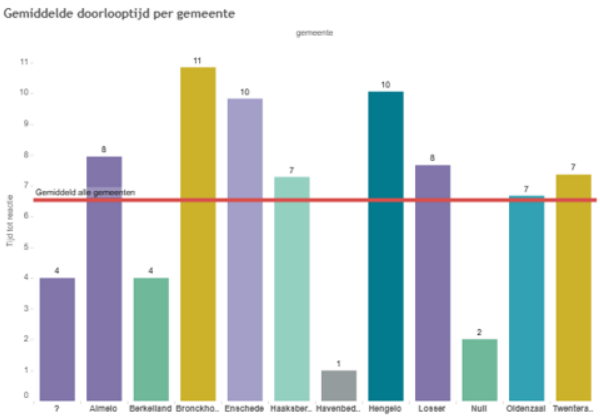

Alle klachten zijn conform de 'Regeling interne klachtenprocedure GBTwente' afgehandeld. In deze regeling is opgenomen dat een informele afhandeling de voorkeur heeft. In 2025 zijn zes klachten formeel afgehandeld. De overige klachten zijn informeel afgehandeld. Van de 112 in behandeling genomen klachten zijn er 39 gegrond en 63 ongegrond. Het restant betreffen klachten waarover geen oordeel kan worden gegeven, klachten voor een andere organisatie en klachten waar eerst bezwaar mogelijk is.

Klachten analyse

Iedere klacht is de kans om door de ogen van de inwoner naar de geboden dienstverlening te kijken. Om de dienstverlening verder te verbeteren zijn de gegronde en ongegronde klachten geanalyseerd naar de labels: kwaliteit van dienstverlening, behandelduur, bejegening, informatieverstrekking, automatisering, zorgvrager of bezwaarmaker.

Ongegronde klachten – bejegening

Van de ongegronde klachten valt de analyse naar bejegening op. Een klacht krijgt het label bejegening als de inwoner zich niet serieus genomen voelt en/of van mening is dat GBTwente of een medewerker van GBTwente niet beleeft, fatsoenlijk en hulpvaardig heeft gehandeld. De klachten die geanalyseerd zijn naar bejegening hebben verschillende oorzaken. De wens voorafgaand aan een aanmaning een herinnering te ontvangen en de beperking van informatieverstrekking vanuit de AVG komt vaker voor.

Gegronde klachten – kwaliteit dienstverlening

Van de gegronde klachten valt de analyse naar kwaliteit dienstverlening op. Een klacht krijgt het label kwaliteit dienstverlening als de klacht met goede dienstverlening voorkomen had kunnen worden. Bij nadere analyse van deze groep blijkt dat bij de helft ervan in het proces een verkeerde stap is gezet of een stap is vergeten te zetten. Zoals:

- koppelen van een mail aan een gesloten zaak waardoor deze niet wordt beantwoord.
- niet opvoeren van uitstel waardoor een invorderingsstap is gezet.
- datum inlichtingen niet gevuld waardoor uitspraak is gedaan terwijl uitstel is verleend voor aanleveren van gegevens.

In alle gevallen gaat het om incidenteel te kort geschoten dienstverlening.

Verbeteringen

De afhandeling van klachten heeft in 2025 (mede) tot de onderstaande verbeteringen geleid:

- De uiterste betaaldatum op het dwangbevel is aangepast omdat de postbezorging van 24 naar 48 uur is gegaan.
- De dagtekening van het dwangbevel is toegevoegd aan de brief kennisgeving loonvordering, brief loonvordering en brief verzoek verdeling.
- De medewerkers zijn op de hoogte gebracht van het veld inlichtingen in de kwijtscheldingsmodule.
- De informatie over kwijtschelding op de website is aangepast en de kwijtscheldingscheck is verwijderd bij de gemeente(n) waar een ruimer minimabeleid is.
- De informatie op de website bij wijziging situatie als gevolg van overlijden is aangepast.
- De aanvragen medisch afval in het digitale loket zijn en worden op afgehandeld gezet zodra ze verwerkt zijn.
- Verzoek gedaan om voor de inwoner in het digitaal loket inzichtelijk te maken wat is ingestuurd bij de aanvraag voor kwijtschelding.
- Intensief contact met GOUW met betrekking tot de koppeling met de Kamer van Koophandel mutatieservice.

Complimenten
Naast klachten of vervelende emotionele en agressieve reacties, ontvangen we ook hele mooie en dankbare reacties. Ook in 2025 hebben we mooie complimenten ontvangen. Er is geen registratie waarin de ontvangen complimenten worden opgenomen.

2.6 Verbonden partijen

GBTwente heeft geen verbonden partijen.

2.7 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op GBTwente.

2.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

De Wet Open Overheid (Woo), ingangsdatum 1 mei 2022, legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid door in de begroting en het verantwoordingsverslag in de jaarstukken aan te geven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. Dit onderdeel is de invulling van deze verplichting in de jaarstukken 2025.

De Wet Open Overheid kent, samengevat, een viertal belangrijke aspecten:
1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo-contactfunctionaris aan te wijzen
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Woo contactfunctionari*s*
In het DB-besluit van 1 juli 2022 zijn de juridische medewerkers binnen de afdeling Strategie & Bedrijfsvoering aangewezen als Woo- contactfunctionarissen. Primair is de directeur aanspreekpunt in het kader van Woo.

Passieve openbaarmaking
De Wet Open Overheid is de opvolger van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). Op het gebied van passieve openbaarmaking (Wob- of Woo-verzoeken) kent de Woo de nodige veranderingen ten opzichte van de Wob. De uitgangspunten, werkwijze en doorlooptijd van verzoeken tot (passieve) openbaarmaking van informatie onder de Wet open overheid zijn transparantie en snelheid.

In 2025 zijn er 7 Woo-verzoeken ontvangen, waarvan er 1 is afgewezen, 4 zijn toegekend, en 2 zijn ingetrokken. Er is 1 Woo-bezwaar ingediend, dat ongegrond is verklaard. De beroepstermijn hiertegen staat nog open.

Actieve openbaarmaking
De Woo stelt de verplichting om elf benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting gaat niet voor alle elf categorieën tegelijk in. In 2025 hebben we gezorgd dat wij voldoen aan de Woo door de op dat moment verplichte informatiecategorieën actief te publiceren, door het proces van actieve openbaarmaking vorm te gegeven, zodat we dat op efficiënte, veilige, en AVG-conforme wijze kunnen doen.

Wij publiceren de vergaderstukken van het bestuur en de jaarstukken op overheid.nl (en op onze website) en houden nauwlettend de ontwikkelingen omtrent PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie, zoals de Woo voorschrijft) in de gaten. Daarnaast is de bereikbaarheid van ons bestuursorgaan en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden gedaan goed geborgen. Tevens heeft de Woo-redacteur de verplichte Woo-index gegevens gevuld.

Tot slot is het beleidsvoornemen om ook in 2026 kritisch te blijven kijken naar de motivering betreffende eventuele geheimhouding van documenten. Dit met als doel te blijven werken aan de intentie van de wet: openbaarheid en transparantie. Daarnaast blijft aandachtspunt het publiceren van hetgeen onder de passieve openbaarmaking openbaar is gemaakt.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen acht jaar op orde wordt gebracht. In 2024 is hiermee reeds een start gemaakt en we zullen in 2026 doorgaan met het uitvoeren van de maatregelen. Bij een Woo verzoek kunnen wij redelijk snel veel data vergaren en ontsluiten. Het kan altijd beter, maar het aantal verzoeken die wij als bestuursorgaan krijgen wegen gewoonweg niet op tegen de kosten voor de aanschaf van dure tools en uitgebreider beleid dan nu is vastgesteld.

3

Jaarrekening

3.1	Balans	44
3.2	Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	46
3.3	Toelichtingen	47

3.1 Balans

De jaarrekening[1] is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Activa

A C T I V A	31-dec-2025	31-12-2024
Vaste Activa		
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	1.090	1.089
Materiële vaste activa	**1.090**	**1.089**
Vaste Actica	**1.090**	**1.089**
Vlottende Activa		
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	507	1.550
Rekening courant verhouding met het Rijk	10.997	10.044
Overige vorderingen	51	49
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**11.555**	**11.642**
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	246	246
Liquide middelen	**246**	**246**
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	165	78
Overige nog te ontvangen bedragen	87	90
Overlopende activa	**252**	**168**
Vlottende Activa	**12.052**	**12.056**
Activa	**13.142**	**13.145**

[1] Er kunnen verschillen zitten in optellingen in de overzichten van de balans of het overzicht van baten en lasten. Deze verschillen worden veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Passiva

P A S S I V A	31-dec-2025	31-12-2024
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserve	1.161	1.652
Gerealiseerd resultaat	2.356	1.233
Eigen vermogen	**3.517**	**2.886**
Voorzieningen		
Voorzieningen	132	142
Voorzieningen	**132**	**142**
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	770	825
Onderhandse leningen van openbare lichamen	212	265
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**982**	**1.090**
Vaste Passiva	**4.631**	**4.118**
Vlottende Passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
RC-verhouding opdrachtgevers	7.459	6.543
Overige vlottende schulden	717	1.752
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**8.176**	**8.294**
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar komen	335	733
Overlopende passiva	**335**	**733**
Vlottende Passiva	**8.511**	**9.028**
Passiva	**13.142**	**13.145**

3.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

In 2025 zijn de volgende organisatie-eenheden en producten aanwezig:

- organisatie-eenheid Strategie en Bedrijfsvoering;
- organisatie-eenheid Vastgoed en Belastingen, waar zowel voor de gemeenschappelijke regeling als voor de FUO-opdrachten de volgende eindproducten onder vallen:
- Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact
- Waardebepaling
- Combi-aanslagen (biljet)
- Combi-aanslagregels (exclusief hondenbelasting)
- Combi-aanslagregels hondenbelasting
- Dwanginvordering
- Kwijtschelding
- Overige aanslagbiljetten (exclusief reclame- en precariobelasting)
- Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting
- Controle reclamebelasting (eenvoudig)
- Controle reclamebelasting (complex)
- Controle precariobelasting
- Medisch afval
- Diftar, definitieve aanslagregels.

Tevens worden de dekkingsmiddelen en overhead nader toegelicht. De organisatie-eenheden zijn weergegeven in het overzicht van baten en lasten op de volgende pagina's.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	**Begroting 2025**			**Realisatie 2025**			**Realisatie 2024**		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Organisatie-eenheden binnen programma Waarderen, heffen en innen van belastingen									
Staf en algemeen		-523	-523	33	-518	-485		-479	-479
Vastgoed en belastingen GR	65	-9.239	-9.175	89	-8.809	-8.720	76	-9.281	-9.206
Vastgoed en belastingen FUO	122	-1.591	-1.469	119	-1.561	-1.442	155	-1.611	-1.457
Subtotaal organisatie-eenheden	**187**	**-11.354**	**-11.167**	**242**	**-10.888**	**-10.646**	**230**	**-11.371**	**-11.141**
Algemene dekkingsmiddelen									
Inkomensoverdracht Enschede	5.412		5.412	5.408		5.408	4.822		4.822
Inkomensoverdracht Hengelo	2.786		2.786	2.790		2.790	2.523		2.523
Inkomensoverdracht Borne	701		701	702		702	608		608
Inkomensoverdracht Losser	640		640	640		640	589		589
Inkomensoverdracht Haaksbergen	736		736	736		736	658		658
Inkomensoverdracht Almelo	2.234		2.234	2.233		2.233	2.034		2.034
Inkomensoverdracht Oldenzaal	966		966	966		966	874		874
Inkomstenoverdracht Lochem	20		20	20		20	17		17
Inkomstenoverdracht Hof van Twente	13		13	13		13	12		12
Inkomensoverdracht Berkelland	1.093		1.093	1.093		1.093	1.080		1.080
Inkomensoverdracht Bronckhorst	975		975	975		975	982		982
Inkomensoverdracht Twenterand	871		871	871		871	804		804
Saldo financieringsfunctie	20	-10	10	23	-10	13	695	-11	684
Subtotaal dekkingsmiddelen	**16.468**	**-10**	**16.458**	**16.471**	**-10**	**16.461**	**15.698**	**-11**	**15.687**
Overhead en vennootschapsbelasting									
Overhead	30	-3.463	-3.433	34	-3.399	-3.365	25	-3.246	-3.221
Vennootschapsbelasting		-86	-86		-93	-93		-92	-92
Subtotaal overhead en vennootschapsbelasting	**30**	**-3.549**	**-3.519**	**34**	**-3.492**	**-3.459**	**25**	**-3.337**	**-3.313**
Gerealiseerd resultaat	**16.685**	**-14.913**	**1.773**	**16.746**	**-14.390**	**2.356**	**15.953**	**-14.720**	**1.233**

3.3 Toelichtingen

3.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het Algemeen Bestuur de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Resultaatbepalingsgrondslagen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden als incidenteel aangemerkt, indien zij zich maximaal drie jaar achtereen voordoen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten als ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Materiële vaste activa met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs is gedefinieerd als de inkoopprijs inclusief de bijkomende kosten. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden medio het boekjaar waarin het gereed komt, lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft de afwaardering plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de investeringen gedaan tussen de oprichting van GBTwente en de verhuizing naar de Demmersweg en nog onderdeel uitmaken van de vaste activa bedragen in jaren:

Meubilair	10 jaren

De toegepaste afschrijvingstermijnen zijn conform de vastgestelde termijnen in de financiële verordening 2025, die op 2 juli 2025 is vastgesteld. Hieronder zijn de afschrijvingstermijnen weergegeven:

Termijn	Omschrijving
20 jaar	Verbouw kantoren
15 jaar	Kantoormeubilair (met uitzondering van bureaustoelen), routing and signing
10 jaar	Bureaustoelen
10 jaar	(Overige) elektrische apparatuur
8 jaar	Contractmanagementsysteem
7 jaar	Belastingapplicatie / waarderingsapplicatie
5 jaar	Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
5 jaar	ICT-investeringen
5 jaar	Koffiemachines
5 jaar	Audiovisuele middelen
3 jaar	WIFI-accespoints
3 jaar	Servers
3 jaar	Mobile devices

Financiële vaste activa
Leningen u/g[1] zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid van vorderingen zijn met de boekwaarde van de vorderingen verrekend.

Liquide middelen
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen. Op deze post zijn de saldi van de eigen drie betaalrekeningen van GBTwente verantwoord. Met de gemeenten zijn in de dienstverleningsovereenkomst afspraken gemaakt over de afstorting van de ontvangsten naar de hoofdrekeningen van de gemeenten.

Eigen vermogen

- De bestemmingsreserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers en incidentele knelpunten in de bedrijfsvoering te kunnen opvangen en om innovatieve ontwikkelingen te kunnen bekostigen. De maximum hoogte van deze reserve is bepaald op 5% van het begrotingstotaal (besluit AB d.d. 28 oktober 2009 en opnieuw bekrachtigd door het besluit AB d.d. 19 december 2024);
- Het resultaat na bestemming is het nog resterende resultaat na reeds in de jaarrekening verwerkte mutaties in de reserves. Het nog te bestemmen resultaat wordt via een separaat bestuursvoorstel bij de jaarrekening ter besluitvorming aan het Bestuur voorgelegd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag .

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Single Information Single Audit (SiSa)
Omdat GBTwente geen specifieke uitkeringen van het Rijk ontvangt, is geen SiSa-specificatie opgenomen.

[1] u/g staat voor uitgeleend geld

3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2025

Activa

Alle bedragen in de tabel en toelichting in deze paragraaf moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-

Vaste activa
Er zijn geen activa gedurende het boekjaar of per balansdatum in erfpacht uitgegeven.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa	31-dec-2025	31-12-2024
Investeringen met economisch nut	1.090	1.089
Materiële vaste activa	**1.090**	**1.089**

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2025	Investering	Desinvest.	Bijdragen	Afwaardering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Bedrijfsgebouwen	634	53	-	-	-	45	641
Machines, apparaten en installaties	146	31	-	-	-	62	115
Ov. Materiële vaste activa	310	100	-	-	-	76	334
Investeringen met economisch nut	**1.089**	**184**	**-**	**-**	**-**	**183**	**1.090**
Totaal materiële vaste activa	**1.089**	**184**	**-**	**-**	**-**	**183**	**1.090**

Toelichting investeringen
De investeringen bedrijfsgebouwen betreffen de aanpassing van de entree en de verbouwing van de westvleugel van de tweede verdieping. De investering op het onderdeel machines, apparaten en installaties zijn (vervangings)investeringen van audiovisuele middelen en computerbeeldschermen. Onder de overige materiële vast activa staat de vervanging van XML berichtenverkeer verantwoord evenals de nieuwe koppeling met het centrale Insolventieregister en centrale Curatele en Bewindregister en het aangeschafde meubilair voor de tweede verdieping.

Vlottende activa

Uitzettingen korter dan één jaar
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	31-dec-2025	31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	507	1.550
Rekening courant verhouding met het Rijk	10.997	10.044
Overige vorderingen	51	49
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**11.555**	**11.642**

Op balansdatum bestaat geen noodzaak tot het treffen van voorzieningen voor oninbaarheid.

Per post kan de volgende toelichting worden gegeven:

- De vorderingen op openbare lichamen bestaan o.a. uit facturen gericht aan gemeenten en uit nog te verrekenen oninbaar verklaarde vervolgingskosten.
- De uitzettingen in ’s Rijk schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar betreft de vordering die GBTwente heeft op de Staat. Dit zijn de overtollige liquide middelen, die GBTwente in het kader van het schatkistbankieren bij de Staat moet 'parkeren'.
- De overige vorderingen betreffen de nog te ontvangen opbrengsten uit dwanginvordering op aanslagbiljetten binnen de FUO-overeenkomst. GBTwente loopt geen risico over deze vorderingen. Wanneer betaling door de

belastingplichtige achterwege blijft, worden deze opbrengsten meegenomen in het voorstel oninbaar en ontstaat er een vordering op de FUO-gemeenten. Door de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst tot de gemeenschappelijke regeling zal, zoals ook voor de andere GR-gemeenten geldt, met ingang van 1 januari 2026 deze vorderingen verrekend worden en opgenomen worden in rekening courant verhouding met GBTwente.

In onderstaande wordt de benutting van de drempelbedragen in het kader van het schatkistbankieren weergegeven:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**334**	**373**	**282**	**267**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	666	627	718	733
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	16.491			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	16.491			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	30.017	33.931	25.900	24.562
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	334	373	282	267

Het drempelbedrag is in 2025 niet overschreden.

Liquide middelen
Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	**31-dec-2025**	**31-12-2024**
Kas- en banksaldi	246	246
Liquide middelen	**246**	**246**

Het banksaldo is opgebouwd uit de afzonderlijke saldo's van de hoofdrekening, de belastingrekening, de exploitatierekening en de werkrekening Schatkistbankieren van GBTwente. De verantwoording van de middelen Schatkistbankieren vindt plaats onder de uitzettingen korter dan één jaar (uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar).

GBTwente heeft bij de Bank Nederlandse Gemeenten een rekening courant faciliteit met een limiet van € 820.000.

Overlopende activa
De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa	31-dec-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	165	78
Overige nog te ontvangen bedragen	87	90
Overlopende activa	**252**	**168**

Het saldo vooruitbetaalde bedragen bestaat uit facturen die betaald zijn in 2025 maar betrekking hebben op 2026, zoals de huur voor ons kantoorpand voor het eerste kwartaal van 2026, licentiekosten en kosten voor verzekeringen. Het saldo nog te ontvangen bedragen omvat voornamelijk de nog te ontvangen rente schatkistbankieren vierde kwartaal 2024 en nog te ontvangen zwangerschapsvergoeding over december en het restant van de schadevergoeding vanuit het printservice bureau.

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	31-dec-2025	31-12-2024
Bestemmingsreserve	1.161	1.652
Gerealiseerd resultaat	2.356	1.233
Eigen vermogen	**3.517**	**2.886**

In onderstaand overzicht wordt per reserve het verloop in 2025 weergegeven:

Overzicht reserves	Boekwaarde 31-12-2024	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2025
Bestemmingsreserve 5% begrotingstotaal	733	17	-	-	-	750
Bestemmingsreserve specifiek doel	200	211	-	-	-	411
Bestemmingsreserve dekking verwacht tekort begrotingsjaar 2024	719	-719				-
Gerealiseerd resultaat 2024	1.233	-1.233	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat 2025	-	-	-	-	-	2.356
Totaal reserves	**2.886**	**-1.724**	**-**	**-**	**-**	**3.517**

Het jaar 2024 en 2025 laten beide een positief resultaat zien. Het resultaat 2024 is overeenkomstig de resultaatbestemming verwerkt in de reserves en de deelnemende gemeenten hebben €1.724.000 betaalde bijdrage terug ontvangen.

Voorziening

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende onderdelen:

Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2024
Voorziening Door derden beklemde middelen	71	71
Voorziening Egalisatie onderhoud	61	71
Totaal voorzieningen	**132**	**142**

De voorziening 'Door derden beklemde middelen' is ingesteld voor het spaarverlof dat medewerkers hebben aangemerkt. De voorziening 'Egalisatie groot onderhoud' is ingesteld voor het onderhoud dat volgens het onderhoudsplan aan het gebouw plaats dient te vinden in de komende periode.

Het verloop in 2025 wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven:

Overzicht voorzieningen	31-12-2024	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendingen	31-12-2025
Voorziening door derden beklemde middelen	71	-21	21	-	71
Voorziening Egalisatie onderhoud	71	-	19	-29	61
Totaal voorzieningen	**142**	**-21**	**40**	**-29**	**132**

In 2025 is één medewerker door gebruik te maken van opgebouwd spaarverlof eerder met pensioen gegaan. De aanwendingen betreffen de onderhoudswerkzaamheden die ten laste van de voorziening zijn uitgevoerd.

Vaste Passiva

Onder de vaste passiva zijn opgenomen:

Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	31-dec-2025	31-12-2024
Onderhandse leningen van openbare lichamen	212	265
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	770	825
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**982**	**1.090**

GBTwente heeft in 2019 twee langlopende leningen afgesloten. Eén met een rentetypische looptijd van 10 jaar tegen 0,44% rente en één met een rentetypische looptijd van 20 jaar tegen 1,165% rente. In 2020 heeft de eerste aflossing plaatsgevonden. De rentelast voor deze twee leningen bedraagt € 10.092 in 2025.

Vlottende passiva
Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	31-dec-2025	31-12-2024
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	8.176	8.294
Overlopende passiva	335	733
Vlottende passiva	**8.511**	**9.028**

Kortlopende schulden
De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	31-dec-2025	31-12-2024
RC-verhouding opdrachtgevers	7.459	6.543
Overige vlottende schulden	717	1.752
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**8.176**	**8.294**

Per post kan de volgende toelichting worden gegeven:

- De post 'rekening-courant verhouding opdrachtgevers' heeft betrekking op het saldo van de rekening-courant verhouding met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Lochem, Hof van Twente, Berkelland en Bronckhorst en de openstaande belastingdebiteuren per gemeente.
- De overige schulden betreft de openstaande crediteuren.

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	31-dec-2025	31-12-2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar komen	335	733
Overlopende passiva	**335**	**733**

De nog te betalen bedragen bestaan uit de opgenomen verplichtingen voor de kosten die gemaakt zijn in 2025 maar nog niet geboekt waren.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties
Er zijn ultimo 2025 geen waarborgen dan wel garanties verstrekt aan natuurlijke- en rechtspersonen.

Langlopende financiële verplichtingen
GBTwente is verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

1. DVO met gemeente Hengelo (financiën)
2. DVO met gemeente Enschede (ICT)
3. Contracten met de softwareleveranciers Gouw-IT en Ortec Finance
4. Leaseovereenkomst met Huiskes Kokkeler Lease voor vijf leaseauto's voor algemeen gebruik en drie leaseauto's die persoonsgebonden zijn (o.a. buitendienstmedewerkers)
5. Contract met BNG bank
6. Huurovereenkomst Demmersweg 140 Hengelo
7. Contract met Novon voor facilitaire dienstverlening aan de Demmersweg 140
8. Contract met Visma Raet voor de salarisadministratie.
9. Contract met Onestopsourcing als broker voor personeel van derden
10. Contract met Tempo Team voor inhuur van tijdelijke personeel
11. Contract met MSG Post en Koeriers voor postbezorging

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks gelijke omvang
De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor verlofdagen (exclusief spaarverlof) zijn overeenkomstig de BBV niet in de balans verwerkt. De nog niet opgenomen verlofuren per 31 december 2025 zijn vermenigvuldigd met het gemiddelde tarief aan loonsom per uur. De waarde van de overlopende verlofuren is per 31 december 2025 € 326.000.

3.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Organisatie-eenheid Strategie en Beleid

Staf en algemeen	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-577	-523	-518	
Baten			33	33
Saldo van baten en lasten	**-577**	**-523**	**-485**	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-577**	**-523**	**-485**	

De baten van de organisatie-eenheid Strategie & Beleid zijn hoger dan begroot. Dit komt omdat GBTwente een schadeclaim toegekend heeft gekregen van het printservice bureau voor de aansprakelijkheidsstelling voor de gevolgen van de hack. Dit is een incidentele bate.

Het resultaat van de organisatie-eenheid Strategie en Beleid wordt hieronder met de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie toegelicht. Afwijkingen groter dan +/- € 25.000 worden van een nadere motivatie voorzien.

Verschillen begroting & realisatie *Staf en algemeen*	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Verschil begroting versus realisatie
Accountantskosten	96	94	88	6
Advieskosten	15	-	-	-
Benzine ed.	1	1	0	0
Contributies en lidmaatschappen	13	-	0	-0
Dotatie voorziening	17	15	16	-1
Huisvestingskosten	350	337	330	7
Kosten ondernemeringsraad	2	8	7	1
Leasekosten	10	10	15	-5
Loonbetalingen en sociale premies	30	29	29	-0
Onderhoud gebouw/installaties	39	29	34	-5
Overige personeelskosten	-	-	0	-0
Reis- en verblijfskosten	5	1	-	1
Representatiekosten	-	-	0	-0
Eindtotaal	**577**	**523**	**518**	**5**

Organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen
De organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen kan in twee onderdelen worden gesplitst, te weten de gemeenschappelijke regeling en de FUO-opdrachten. Hieronder wordt per onderdeel een nadere toelichting gegeven.

Gemeenschappelijke regeling

Vastgoed en belasting GR	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-10.260	-9.239	-8.809	-28
Baten	-	65	89	18
Saldo van baten en lasten	**-10.260**	**-9.175**	**-8.720**	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-10.260**	**-9.175**	**-8.720**	

De baten bestaan uit ontvangsten van het UWV voor zwangerschapsvergoedingen en een onttrekking uit de voorziening spaarverlof voor een medewerker die door gebruik te maken van het spaarverlof eerder met pensioen is gegaan. Deze onttrekking is aangemerkt als een incidentele bate.

De implementatie van de ETL-Tooling is aangemerkt als een incidentele last.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie van de organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen van de gemeenschappelijke regeling worden hieronder toegelicht. Afwijkingen groter dan +/- € 25.000, met uitzondering van de kosten voor afschrijving, worden van een nadere motivatie voorzien.

Verschillen begroting & realisatie ***Vastgoed en belasting GR***	**Begroting 2025 primitief**	**Begroting 2025 gewijzigd**	**Rekening 2025**	**Verschil begroting versus realisatie**
(Overige) uitbestede werken FAC	135	66	65	1
Advieskosten	-	10	8	2
Afschrijving	213	189	183	6
Bankkosten	66	52	47	4
Benzine ed.	14	7	7	-
Contributies en lidmaatschappen	51	39	31	8
Dotatie voorziening	-	7	11	-4
Drukwerk, copieerpapier	124	110	89	21
Huisvestingskosten	-	-	1	-1
Kosten dwangsommen	16	21	12	9
Kostenvergoeding proceskosten	-	-	7	-7
Leasekosten	52	52	44	8
Loonbetalingen en sociale premies	6.147	5.634	5.528	106
Onderhoud hard- en software	910	886	834	52
Onderhoud meubilair	2	2	3	-1
Opleidingskosten	113	79	85	-6
Overige kosten diensten derden	96	92	84	8
Overige personeelskosten	111	146	139	6
Overige uitbestede werkzaamheden	146	87	40	47
Personeel van derden	1.894	1.541	1.367	174
Portikosten	136	199	198	1
Reis- en verblijfskosten	4	1	6	-5
Rente	11	-	-	-
Representatiekosten	17	20	18	2
Schrijf- en bureaubehoeften	3	1	1	-
Verschillenrekening	-	-	-1	1
Eindtotaal	**10.260**	**9.239**	**8.809**	**430**

- Loonbetalingen en sociale premies vallen op dit organisatieonderdeel lager uit dan bij de bestuursrapportage ingeschat. De totale loonkosten zijn op basis van de daadwerkelijk geschreven uren op de GR en op de FUO opdrachten verdeeld over beide organisatieonderdelen. Op basis van de daadwerkelijk geschreven uren zijn er minder kosten toegerekend aan de GR.
- De kosten voor onderhoud hard- en software zijn lager dan begroot. De kosten voortvloeiend uit de IT-visie, waar in de bestuursrapportage rekening mee was gehouden, zijn nog niet gerealiseerd. Daarnaast is per abuis in de tweede gewijzigde begroting een deel van de kosten voor onderhoud hard- en software bij belastingen verantwoord, waar dit bij overhead had gemoeten. De desbetreffende kosten zijn in de jaarrekening wel goed verantwoord.
- De kosten voor overige uitbestede werkzaamheden zijn lager dan begroot. In de bestuursrapportage is rekening gehouden met een transitorische post uit 2024 met vooruitbetaalde kosten. Echter is deze transitorische post eind 2024 niet gemaakt, waardoor ook deze kosten ontbreken in 2025. Dit hebben we helaas niet tijdig opgemerkt.
  Het proces van de dwanginvordering is aangepast. Eerst wordt het administratieve traject doorlopen, waardoor de inzet van een externe deurwaarder niet nodig was en uitsluitend onze eigen deurwaarder is ingezet voor betekening van een hernieuwd bevel tot betaling, beslag of executie daar waar betaling uit bleef.
- De kosten voor personeel van derden zijn lager dan eerder ingeschat. De inhuur kon eerder afgeschaald worden op basis van de aanwezige werkvoorraad.

FUO-opdrachten

Vastgoed en belastingen FUO	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-1.881	-1.591	-1.561	-5
Baten	103	122	119	3
Saldo van baten en lasten	**-1.778**	**-1.469**	**-1.442**	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-1.778**	**-1.469**	**-1.442**	

De baten bestaan voor € 103.400 uit de gerealiseerde opbrengsten uit dwanginvordering op de aanslagbiljetten voor Berkelland en Bronckhorst. Deze worden gerealiseerd als betaling uit blijft en GBTwente het invorderingsproces opstart. De resterende baten ad € 15.500 bestaan uit ontvangsten van het UWV voor zwangerschapsvergoedingen en een onttrekking uit de voorziening spaarverlof voor een medewerker die door gebruik te maken van het spaarverlof eerder met pensioen is gegaan. Deze onttrekking is aangemerkt als een incidentele bate.

De implementatie van de ETL-Tooling is aangemerkt als een incidentele last.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie van de organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen FUO worden hieronder toegelicht. Afwijkingen groter dan +/- € 25.000 worden van een nadere motivatie voorzien.

Verschillen begroting & realisatie ***Vastgoed en belastingen FUO***	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Verschil begroting versus realisatie
(Overige) uitbestede werken FAC	16	10	10	-
Accountantskosten	15	15	17	-2
Advieskosten	-	2	1	1
Bankkosten	11	9	8	1
Benzine ed.	1	1	1	-
Contributies en lidmaatschappen	4	7	5	2
Dotatie voorziening	3	4	5	-1
Drukwerk, copieerpapier	21	21	13	8
Huisvestingskosten	-	51	50	1
Kosten dwangsommen	7	4	3	1
Kostenvergoeding proceskosten	-	-	1	-1
Kosten ondernemeringsraad	-	1	1	-
Leasekosten	2	2	5	-3
Loonbetalingen en sociale premies	1.239	937	1.032	-95
Onderhoud gebouw/installaties	-	5	6	-1
Onderhoud hard- en software	148	157	141	15
Onderhoud meubilair	-	-	-	-
Opleidingskosten	9	4	14	-11
Overige kosten diensten derden	13	14	14	-
Overige personeelskosten	17	22	22	-
Overige uitbestede werkzaamheden	32	19	11	8
Personeel van derden	317	269	164	105
Portikosten	24	35	33	2
Reis- en verblijfskosten	-	-	1	-1
Representatiekosten	3	3	3	-
Eindtotaal	**1.881**	**1.591**	**1.561**	**31**

- De kosten van Loonbetalingen en salarissen zijn hoger dan bij de bestuursrapportage ingeschat. De totale loonkosten zijn op basis van de daadwerkelijk geschreven uren op de GR en op de FUO opdrachten verdeeld over beide organisatie-onderdelen. Op basis van de daadwerkelijk geschreven uren zijn er meer kosten toegerekend aan de FUO-opdrachten.
- De kosten voor personeel van derden zijn lager dan eerder ingeschat. De inhuur kon eerder afgeschaald worden op basis van de aanwezige werkvoorraad.

Dekkingsmiddelen
De dekkingsmiddelen van GBTwente bestaan uit drie componenten:

- onvoorzien;
- financiering;
- gemeentelijke bijdrage.

Bij de primitieve begroting was € 163.000 geraamd voor onvoorziene kosten. Dit budget is volledig bij het opstellen van de eerste gewijzigde begroting 2025 ingezet.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025
Saldo financieringsfunctie		10	13
Overige algemene dekkingsmiddelen	16.388	16.448	16.448
Totaal	**16.388**	**16.468**	**16.471**

Met ingang van 2025 worden de rentebaten schatkistbankieren over de belastingontvangsten al binnen het jaar doorgezet naar de gemeenten. De rentebaten schatkistbankieren over de ontvangsten van GBTwente zijn verantwoord in de jaarrekening van GBTwente en deze baten zijn hoger dan eerder ingeschat.

De gespecificeerde gemeentelijke bijdragen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Inkomensoverdrachten	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025
Inkomensoverdracht Enschede	5.396	5.412	5.408
Inkomensoverdracht Hengelo	2.785	2.786	2.790
Inkomensoverdracht Borne	662	701	702
Inkomensoverdracht Losser	640	640	640
Inkomensoverdracht Haaksbergen	736	736	736
Inkomensoverdracht Almelo	2.231	2.234	2.233
Inkomensoverdracht Oldenzaal	966	966	966
Inkomstenoverdracht Lochem	20	20	20
Inkomstenoverdracht Hof van Twente	13	13	13
Inkomensoverdracht Berkelland	1.093	1.093	1.093
Inkomensoverdracht Bronckhorst	975	975	975
Inkomensoverdracht Twenterand	871	871	871
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**16.388**	**16.448**	**16.448**

De inkomensoverdrachten zijn in 2025 nagenoeg gelijk aan de gewijzigde begroting 2025. De gemeenten hebben in 2025 vier kwartaalnota's ontvangen. Daarnaast zijn er losse nota's verstuurd voor maatwerkafspraken (onder andere voor de uitvoering van de beoordeling kwijtschelding in het kader van de toeslagenaffaire, eenmalige kosten voor de invoering van een BIZ, ondersteuning bij BAG-werkzaamheden bij de gemeente Borne en de eenmalige kosten voor de invoering van de toeristenbelasting in de gemeente Borne) of vanwege de overgang van frontofficewerkzaamheden van de gemeente naar GBTwente.

Overhead

Overhead	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-3.582	-3.463	-3.399	-37
Baten	-	30	34	
Saldo van baten en lasten	**-3.582**	**-3.433**	**-3.365**	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-3.582**	**-3.433**	**-3.365**	

De baten zijn de ontvangsten vanuit het UWV voor zwangerschapsvergoedingen.

Als incidentele lasten heeft GBTwente de kosten aangemerkt die zijn gemaakt voor de WW-uitkering voor een medewerker, die met wederzijds goedvinden is gestopt bij GBTwente.

De belangrijkste verschillen in de kosten tussen begroting en realisatie van de organisatie-eenheid “Overhead” worden hieronder toegelicht. Afwijkingen groter dan +/- € 25.000 worden van een nadere motivatie voorzien.

Verschillen begroting & realisatie Overhead	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Verschil begroting versus realisatie
(Overige) uitbestede werken FAC	21	11	10	1
(Overige) uitbestede werken FIN	142	142	119	23
(Overige) uitbestede werken ICT	957	910	915	-5
(Overige) uitbestede werken PO	52	65	50	15
Advieskosten	152	135	87	48
Benzine ed.	1	-	-	-
Contributies en lidmaatschappen	-	5	5	-
Dotatie voorziening	-	2	8	-7
Drukwerk, copieerpapier	-	-	0	-0
Huisvestingskosten	59	55	54	1
Loonbetalingen en sociale premies	1.869	1.740	1.764	-24
Onderhoud hard- en software	51	51	73	-22
Opleidingskosten	54	54	29	26
Overige kosten diensten derden	-	-	0	-0
Overige personeelskosten	25	64	66	-2
Personeel van derden	156	196	189	8
Reis- en verblijfskosten	14	11	4	7
Representatiekosten	8	3	6	-3
Verzekeringen	21	20	20	-
Eindtotaal	**3.582**	**3.463**	**3.399**	**64**

- De Advieskosten zijn lager dan begroot, omdat inkooptrajecten later zijn opgestart of voor een grotere periode doorlopen in 2026 en omdat de uitwerking van een onderdeel van de IT-visie niet volledig in 2025 kon worden afgerond en doorloopt in 2026.
- De opleidingskosten zijn lager dan begroot. De toegekende opleidingsfaciliteiten bleven onder het beschikbare budget.

Heffing vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Rekening 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-8	-86	-93	
Baten				
Saldo van baten en lasten	**-8**	**-86**	**-93**	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-8**	**-86**	**-93**	

Onvoorzien

Onvoorzien	Begroting 2025 primitief	Begroting 2025 gewijzigd	Realisatie 2025	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Lasten	-163	-	-	
Baten				
Saldo van baten en lasten	**-163**	**-**	**-**	
Onttrekkingen reserves	-	-	-	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Mutatie in reserves	**-**	**-**	**-**	
Resultaat	**-163**	**-**	**-**	

3.3.4 WNT

De WNT is van toepassing op GBTwente. Het voor GBTwente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2025	
bedragen x € 1	**J.A.G. Cloosterman**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 - 13/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	119.500
Beloningen betaalbaar op termijn	19.738
Subtotaal	139.238
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	139.238
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2024	
bedragen x € 1	**J.A.G. Cloosterman**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 13/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.598
Beloningen betaalbaar op termijn	17.389
Subtotaal	130.987
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
Bezoldiging	130.987

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Deze categorie is in 2025 niet van toepassing voor GBTwente.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Deze categorie is in 2025 niet van toepassing voor GBTwente.

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 2.100 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Gegevens 2025	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
E. Zinkweg-Ankone	Voorzitter en lid dagelijks - en algemeen bestuur
H. Steen	Plaatsvervangend voorzitter en lid dagelijks - en algemeen bestuur (tot en met 6 oktober 2025)
M. Teutelink	Lid dagelijks - en algemeen bestuur
D. Vermorken	Lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur (vanaf 9 oktober 2025), plaatvervangend voorzitter (vanaf 10 december 2025)
A. Maathuis	Lid algemeen bestuur (tot en met 16 april 2025)
J. Hinnen	Lid algemeen bestuur (vanaf 16 april 2025)
H. Scholten	Lid algemeen bestuur (vanaf 28 oktober 2025)
J. Niemans	Lid algemeen bestuur
M. Oosterbroek	Lid algemeen bestuur
R. Koster	Lid algemeen bestuur (tot en met 11 november 2025)
M. Elzinga	Lid algemeen bestuur (vanaf 11 november 2025)

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100

Deze categorie is in 2025 niet van toepassing voor GBTwente.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Deze categorie is in 2025 niet van toepassing voor GBTwente.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Deze categorie is in 2025 niet van toepassing voor GBTwente.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionaris
Er zijn in 2025 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan een topfunctionaris van GBTwente betaald.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.3.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals

de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 2 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 287.800. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Conclusie
Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen mochten deze zijn voorgekomen.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Realisatie 2025			Verschil begroting versus realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Organisatie-eenheden binnen programma Waarderen, heffen en innen van belastingen									
Staf en algemeen		-523	-523	33	-518	-485	33	5	38
Vastgoed en belastingen GR	65	-9.239	-9.175	89	-8.809	-8.720	25	430	455
Vastgoed en belastingen FUO	122	-1.591	-1.469	119	-1.561	-1.442	-3	31	27
Subtotaal organisatie-eenheden	**187**	**-11.354**	**-11.167**	**242**	**-10.888**	**-10.646**	**55**	**466**	**520**
Algemene dekkingsmiddelen									
Inkomensoverdracht Enschede	5.412		5.412	5.408		5.408	-4	0	-4
Inkomensoverdracht Hengelo	2.786		2.786	2.790		2.790	4	0	4
Inkomensoverdracht Borne	701		701	702		702	1	0	1
Inkomensoverdracht Losser	640		640	640		640	0	0	0
Inkomensoverdracht Haaksbergen	736		736	736		736	0	0	0
Inkomensoverdracht Almelo	2.234		2.234	2.233		2.233	-1	0	-1
Inkomensoverdracht Oldenzaal	966		966	966		966	0	0	0
Inkomstenoverdracht Lochem	20		20	20		20	0	0	0
Inkomstenoverdracht Hof van Twente	13		13	13		13	0	0	0
Inkomensoverdracht Berkelland	1.093		1.093	1.093		1.093	1	0	1
Inkomensoverdracht Bronckhorst	975		975	975		975	0	0	0
Inkomensoverdracht Twenterand	871		871	871		871	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	20	-10	10	23	-10	13	3	0	3
Subtotaal dekkingsmiddelen	**16.468**	**-10**	**16.458**	**16.471**	**-10**	**16.461**	**3**	**0**	**3**
Overhead en vennootschapsbelasting									
Overhead	30	-3.463	-3.433	34	-3.399	-3.365	4	64	68
Vennootschapsbelasting		-86	-86		-93	-93	0	-8	-8
Subtotaal overhead en vennootschapsbelasting	**30**	**-3.549**	**-3.519**	**34**	**-3.492**	**-3.459**	**4**	**57**	**60**
Gerealiseerd resultaat	**16.685**	**-14.913**	**1.773**	**16.746**	**-14.390**	**2.356**	**61**	**522**	**582**

De mutaties zijn reeds toegelicht in de diverse onderdelen hierboven en zijn daarom hier niet nogmaals toegelicht. De overschrijdingen op de lasten FUO, Project GBO en Overhead passen binnen het bestaande beleid.

Bijlage taakvelden

Perceptiekosten per taakveld	Begroting 2025			Gewijzigde begroting 2025			Realisatie 2025		
taakveld	**baten**	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**
0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	0	-140.138	-140.138	0	-137.700	-137.700	0	-133.364	-133.364
0.4 Overhead	0	-3.581.504	-3.581.504	30.100	-3.463.099	-3.432.999	33.602	-3.398.780	-3.365.178
0.61 OZB woningen	29.491	-5.527.698	-5.498.208	57.152	-4.932.901	-4.875.749	80.963	-4.758.565	-4.677.602
0.62 OZB niet woningen	8.785	-698.656	-689.871	8.046	-620.276	-612.230	10.846	-599.432	-588.586
0.63 Parkeerbelasting	0	-479.183	-479.183	2.423	-392.093	-389.669	4.601	-355.137	-350.537
0.64 Belastingen overige	753	-189.513	-188.759	1.837	-167.819	-165.982	2.784	-153.286	-150.501
0.8 Overige baten en lasten	16.387.666	-163.074	16.224.591	16.479.776	-10.092	16.469.684	16.486.635	-10.092	16.476.542
0.9 Vennootschapsbelasting	0	-7.875	-7.875	0	-85.790	-85.790	0	-93.421	-93.421
0.10 mutaties in reserve	0	-20.143	-20.143	300.533	0	300.533	0	0	0
2 Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.4 Economische havens en waterwegen	0	-81.547	-81.547	444	-66.317	-65.873	843	-60.090	-59.248
3 Economie	0	0		0	0		0	0	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	67	-32.864	-32.796	157	-24.534	-24.376	219	-23.247	-23.028
3.4 Economische promotie	739	-140.914	-140.174	929	-98.358	-97.430	1.014	-93.511	-92.497
6 Sociaal domijn									
6.3 Inkomensregelingen	0	-434.979	-434.979	2.124	-448.315	-446.190	4.033	-411.069	-407.036
7 Volksgezondheid en milieu									
7.2 Riolering	32.207	-2.433.941	-2.401.734	41.009	-2.168.341	-2.127.331	50.864	-2.090.952	-2.040.088
7.3 Afval	29.802	-2.213.950	-2.184.148	58.880	-2.025.968	-1.967.088	66.048	-1.962.102	-1.896.054
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.156	-170.055	-168.899	1.685	-128.331	-126.646	2.059	-117.841	-115.782
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing									
8.3 Wonen en bouwen	0	-174.633	-174.633	913	-142.679	-141.767	1.733	-129.244	-127.511
0.11 resultaat van de rekening			**0**			**2.073.397**			**2.356.109**

4

Overige gegevens

4.1	Gebeurtenissen na balansdatum	66
4.2	Voorstel tot resultaatbestemming	66
4.3	Controleverklaring	67

4.1 Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum, is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan.

4.2 Voorstel tot resultaatbestemming

Het resultaat 2025 bedraagt € 2.356.109 positief. Er wordt een separaat voorstel voor resultaatbestemming aangeboden aan het bestuur.

Aldus conform vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente.

Hengelo, 1 april 2026

Ondertekening	
De secretaris	De voorzitter
.....	.....
J.A.G. Cloosterman	**E. Zinkweg - Ankone**

4.3 Controleverklaring

Hier wordt de uiteindelijke controleverklaring van de accountant als PDF-bestand toegevoegd (niet getekende versie).

T: +31 (0)53 303 66 66
E: enschede@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 220, 7500 AE Enschede
De Coöperatie 15-14, 7514 JK Enschede
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke regeling GBTwente

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de Gemeenschappelijke regeling GBTwente te Hengelo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de Gemeenschappelijke regeling GBTwente op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 juli 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke regeling GBTwente zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186. BDO Audit & Assurance B.V. handelt tevens onder de namen: BDO Audit & Assurance; BDO Accountants; BDO Technology Risk Assurance. BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam ‘BDO’ optreden. BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 287.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor zowel fouten als onzekerheden, bedraagt 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 287.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 juli 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeenschappelijke regeling als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 1 april 2026

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

M. Zoetman-Kiers RA

DB2026017-1

Begroting 2027

En meerjarenperspectief 2028-2030

GBTwente

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 4
1 Hoofdlijnen financiële begroting 2027 6
2 Toelichting op de hoofdlijnen financiële begroting 2027 14
2.1 Uitgangspunten bij deze begroting 15
2.2 Loon- en prijsontwikkelingen 17
2.3 Perspectief 19
3 Programmaplan 20
3.1 Programma's 21
3.1.1 Organisatie-eenheid Strategie en bedrijfsvoering 21
3.1.2 Organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen, inclusief alle eindproducten 23
3.2 Overzichten 27
3.2.1 Overzicht Algemene dekkingsmiddelen 27
3.2.2 Bedrag heffing vennootschapsbelasting 28
3.2.3 Onvoorzien 28
4.1 Lokale heffingen 29
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 29
4.2.1 Kengetallen in relatie tot financiële positie 30
4.2.2 Geraamde toevoegingen en onttrekkingen reserves 31
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 32
4.4 Financiering 32
4.5 Bedrijfsvoering 34
4.5.1 Organisatie 34
4.5.2 Investeringen 38
4.5.3 Personeel 38
4.5.4 Rechtmatigheid 40
4.5.5 Kwaliteitszorg 40
4.6 Verbonden partijen 41
4.7 Grondbeleid 41
4.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 41
5 Detailoverzicht financiële begroting 2027 43
5.1 Begroting GR-gemeenten 43
5.1.1 Strategie en Bedrijfsvoering 43
5.1.2 Vastgoed en Belastingen 44
5.3 Desintegratie 46
6 Meerjarenperspectief 2027 - 2029 47
7 Begrote Meerjarenbalans 48
8 Investeringen 49
9 Bijlagen 51
9.1 Gemeentelijke bijdrage per producten, belastingsoort en 51
taakveld 51
9.1.1 Gemeente Almelo 52
9.1.2 Gemeente Borne 53
9.1.3 Gemeente Enschede 54
9.1.4 Gemeente Haaksbergen 55
9.1.5 Gemeente Hengelo 56
9.1.6 Gemeente Losser 57
9.1.7 Gemeente Oldenzaal 58
9.1.8 Gemeente Twenterand 59
9.1.9 Gemeente Berkelland 60
9.1.10 Gemeente Bronckhorst 61
9.1.11 Gemeente Lochem 62
9.1.12 Gemeente Hof van Twente 62
9.2 Kosten per taakveld 63

9.3 Beleidsindicatoren 64

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030 van GBTwente.
Basis voor de koers en richting van GBTwente wordt gevonden in het strategieplan 2027-2030 "Vertrouwd, Verbindend en Vooruitstrevend".

GBTwente richt zich in de uitvoering van de haar opgedragen taken op:

1. Dienstverlening op maat [wat];
    a. Persoonlijk
    b. Betrouwbaar

2. Optimale Uitvoering [hoe]
   Het werkproces van GBTwente is zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Hierbij wordt de focus gelegd op:
    a. Bevlogen & Toekomstgerichte professionals die er bewust voor kiezen bij GBTwente te werken
    b. Optimaal ingerichte processen
    c. Inzet op de kwaliteit van de data, innovatief verkregen, bewerkt en geleverd
    d. GBTwente bouwt aan vertrouwen en verbinding voor haar gemeenten en inwoners
    e. Transparant en solide zijn de uitgangspunten op financieel gebied

Met betrekking tot begrotingsjaar 2027 heeft het algemeen bestuur van GBTwente op 10 december 2025 de Kaderbrief 2027 voor de Primitieve begroting 2027 en het Meerjarenperspectief 2028 – 2030 vastgesteld. Deze kaderbrief bevat ontwikkelingen en richtlijnen die in de voorliggende begroting zijn opgenomen.

Bij het opstellen van deze begroting is wederom bewust rekening gehouden met de oproep van de deelnemende gemeenten om een bijdrage te leveren aan de financiële situatie bij gemeenten richting toekomstige jaren. In de uitvoering van onze taken zijn wij in feite verlengd lokaal bestuur. Het bijdragen aan de financiële situatie bij gemeenten is voor onze organisatie niet meer dan logisch:

Samengevat:
De totale lastenstijging zoals genoemd in de kaderbrief 2027 bedraagt per saldo in 2027 € 373.800 voor toepassingen van de prijsindex, waarvan € 57.200 incidenteel en 316.600 structureel. Door wijzigingen in dienstverlening stijgen de aan personeel gelieerde kosten met € 12.500, waardoor de structurele lasten met €329.100 stijgen. Naast bovengenoemde lastenstijging zijn wij voornemens om, op basis van de afnemende aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte door procesoptimalisatie het budget voor personeel van derden met € 350.000 te verlagen, waardoor er vóór toepassing van de indexatie een structurele lastendaling is van € 20.900. Daarnaast kan de gemeenten op basis van de eigen inschatting een renteopbrengst ramen vanuit het schatkistbankieren.

In 2027 blijven wij investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening van Waarderen, Heffen en Innen. Een kwalitatieve organisatie begint bij vakbekwame medewerkers. Bevlogen, toekomstgerichte en deskundige medewerkers die opgewassen zijn voor hun inhoudelijke taak. Aangevuld met vernieuwende ICT-toepassingen om processen zo efficiënt mogelijk te

laten verlopen. De focus ligt daarbij op uitlegbaarheid van de dienstverlening en op betrokkenheid van inwoners. Daarbij openstaand voor nieuwe inzichten, want stilstand is tenslotte achteruitgang.

Dat alles binnen de met elkaar gemaakte afspraken en tegen de laagst mogelijke kosten.

GBTwente ziet haar toekomst samen met uw deelnemende gemeenten met vertrouwen tegemoet.

Hengelo, april 2026

Hans Cloosterman,
Directeur

1 Hoofdlijnen financiële begroting 2027

De bedragen in de tabellen in dit hoofdstuk en de detailtabellen moeten met € 1.000 vermenigvuldigd worden.

De totale begrote lasten (voor toevoeging aan de reserve) bedragen € 17.078.651 en de begrote baten bedragen € 17.078.651. De begroting is daarmee in evenwicht.

Bedragen x € 1.000 Lasten negatief bedrag, baten positief bedrag	Realisatie 2025			Begroting 2026			1e gewijzigde begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead												
Salarissen en sociale lasten	-1.764	32	-1.732	-1.888		-1.888	-1.825		-1.825	-2.018		-2.018
Goederen en diensten	-1.635	1	-1.634	-1.700		-1.700	-1.700		-1.700	-1.962		-1.962
Overig algemeen (inclusief faciliteren bestuursorgaan)												-
Salarissen en sociale lasten	-29		-29	-30		-30	-29		-29	-31		-31
Goederen en diensten	-489	33	-456	-571		-571	-624		-624	-625		-625
Vastgoed en belastingen												-
Salarissen en sociale lasten	-6.561	105	-6.456	-7.564	-	-7.564	-7.323	-	-7.323	-7.891		-7.891
Goederen en diensten	-3.626	103	-3.522	-4.388	103	-4.285	-4.335	-	-4.335	-4.142		-4.142
Kapitaallasten	-183		-183	-205		-205	-205		-205	-188		-188
Vennootschapsbelasting	-93		-93	-45		-45	-		-	-		-
Desintegratiekosten				-2		-2	-2		-2	-51		-51
Subtotaal	**-14.380**	**275**	**-14.105**	**-16.395**	**103**	**-16.292**	**-16.044**	**-**	**-16.044**	**-16.910**	**-**	**-16.910**
Onvoorzien	-			-164		-164	-163		-163	-169		-169
Algemene dekkingsmiddelen												
Bijdrage gemeente Enschede		5.408	5.408		5.506	5.506		5.378	5.378		5.517	5.517
Desintegratiebijdrage Enschede		-			-	-		-	-		4	4
Bijdrage gemeente Hengelo		2.790	2.790		2.771	2.771		2.705	2.705		2.826	2.826
Desintegratiebijdrage Hengelo		-			-	-		-	-		16	16
Bijdrage gemeente Borne		702	702		689	689		670	670		725	725
Bijdrage gemeente Losser		637	637		632	632		614	614		670	670
Desintegratiebijdrage Losser		3	3		-	-		-	-			-
Bijdrage gemeente Haaksbergen		731	731		734	734		719	719		691	691
Desintegratiebijdrage Haaksbergen		5	5		2	2		2	2		30	30
Bijdrage gemeente Almelo		2.233	2.233		2.247	2.247		2.189	2.189		2.366	2.366
Bijdrage gemeente Oldenzaal		964	964		951	951		926	926		964	964
Desintegratiebijdrage Oldenzaal		2	2		-	-		-	-			-
Bijdrage gemeente Twenterand		871	871		868	868		844	844		934	934
Bijdrage gemeente Lochem		20	20		19	19		19	19		17	17
Bijdrage gemeente Hof van Twente		13	13		10	10		11	11		9	9
Bijdrage gemeente Berkelland		1.093	1.093		1.121	1.121		1.124	1.124		1.228	1.228
Bijdrage gemeente Bronckhorst		975	975		997	997		981	981		1.061	1.061
Desintegratiebijdrage Bronckhorst												-
Saldo financieringsfunctie	-10	23	13		25	25		25	25		20	20
												-
												-
Suttotaal dekkingsmiddelen	**-10**	**16.471**	**16.461**	**-164**	**16.572**	**16.408**	**-163**	**16.207**	**16.044**	**-169**	**17.079**	**16.910**
Resultaat uit bedrijfsvoering voor bestemming	**-14.390**	**16.746**	**2.356**	**-16.559**	**16.675**	**116**	**-16.207**	**16.207**	**-**	**-17.079**	**17.079**	**-**
Onttrekking reserve	-	-	-			-			-	-	-	-
Toevoeging aan reserve	-	-	-	-82		-82	-		-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserve	**-**	**-**	**-**	**-82**	**-**	**-82**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-14.390**	**16.746**	**2.356**	**-16.641**	**16.675**	**34**	**-16.207**	**16.207**	**-**	**-17.079**	**17.079**	**-**

De begrote lasten voor mutaties in de reserve stijgen van € 16.558.812 in de primitieve begroting 2026 naar € 17.078.651 in de primitieve begroting 2027, een toename van € 519.839. In onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt welke mutaties in de primitieve begroting 2027 hebben plaats gevonden:

	Primitieve begroting 2026	Autonome ontwikkelingen	Kaderbrief voorstellen	Aanvullend op kaderbrief	Als gevolg van wijzigingen in dienstverlening	Budgettair neutrale verschuivingen	Overige ontwikkelingen	Primitieve begroting 2027
	Begrote lasten							Begrote lasten
Lonen	-9.482.678	-245.834	-97.200			-8.474	-106.514	-9.940.700
Prijzen	-6.659.281	-144.978	-276.600	350.000	-12.505	8.474	5.000	-6.729.890
Kapitaallasten	-204.932						16.994	-187.938
VPB	-45.475						45.475	-
Desintegratie	-2.497						-48.530	-51.027
Onvoorzien	-163.949						-5.147	-169.096
Totaal	**-16.558.812**	**-390.812**	**-373.800**	**350.000**	**-12.505**	**-**	**-92.722**	**-17.078.651**

De mutatie in de kapitaallasten worden nader toegelicht in hoofdstuk 8. De desintegratiekosten zijn bepaald op basis van de maatwerkafspraken die hierover met de desbetreffende gemeenten zijn gemaakt, het geraamde bedrag aan onvoorzien is conform de vastgestelde beleidsregels.

Jaarlijks wordt vanuit de deelnemende gemeenten een voorstel gedaan voor de te hanteren indexeringen voor de lonen en prijzen voor de opstelling van de primitieve begroting. De gezamenlijke afspraken binnen Twente hierover zijn voor het laatst in 2020 herijkt en in 2021 bestuurlijk vastgesteld. De systematiek die we tot en met de begroting 2026 hebben gehanteerd was een ingewikkelde berekening met vele correcties over voorgaande jaren. Sindsdien hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan, zoals een aanpassing van de indexatiesystematiek van het gemeentefonds. De ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) is maatgevend voor de indexering van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het BBP leidde tot dusverre tot een lagere compensatie, dan de systematiek die we met de GR-en hanteerden. Op de begroting 2026 hebben de gemeenten Almelo, Enschede en Haaksbergen een gezamenlijke zienswijze ingediend bij de gemeenschappelijke regelingen in Twente met het verzoek de huidige indexeringsafspraken te herzien. De reactie van het dagelijks bestuur van een aantal gemeenschappelijke regelingen, waaronder GBTwente, hierop was dat herijking van de techniek in de begroting uiteraard bespreekbaar is. Technische uitgangspunten, zoals loon- en prijsindexatie worden jaarlijks nader afgestemd in een ambtelijke werkgroep voor verbonden partijen. Vanuit deze werkgroep is een afvaardiging met vertegenwoordiging uit zowel gemeenten als gemeenschappelijke regelingen aan de slag gegaan en zijn diverse alternatieven onderzocht om toch meer in lijn te komen met de lagere vergoedingen voor loon en prijs bij gemeenten. Deze alternatieven zijn allen gewogen aan de volgende toetsingscriteria:

- Uitlegbaarheid en eenvoud: de systematiek moet begrijpelijk en eenvoudig toepasbaar zijn;
- Zoveel mogelijk aansluiten bij de indexeringssystematiek van het gemeentefonds;
- Objectief en transparant: de berekeningswijze moet controleerbaar en inzichtelijk zijn;
- Reële compensatie: de systematiek moet voorzien in een realistische vergoeding voor loon- en prijsontwikkeling.

Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar aansluiting bij de BBP-indexering. Onze ambtelijke bevinding was, dat de keuze voor BBP meer onderzoek vergt en mogelijk in de toekomst kan worden doorgevoerd. Niets wijzigen zou onvoldoende reactie zijn op de zienswijzen, daarom is een alternatief voorgesteld. Als alternatieve indexering is de huidige systematiek in vereenvoudigde vorm als ambtelijk advies voorgelegd aan de wethouders financiën van de Twentse gemeenten. De wethouders hebben 4 november 2025 ingestemd met dit alternatief, onder voorbehoud dat dit nog in de colleges van 11 november 2025 getoetst zou worden. Inmiddels kan het hierna voorgestelde alternatief rekenen op brede instemming.

Hieronder wordt een toelichting gegeven op belangrijkste ontwikkelingen.

1. <u>Autonome ontwikkelingen</u>

Loonindexatie (conform advies werkgroep “Verbonden partijen”);
In november 2025 is er na ambtelijke afstemming vanuit de werkgroep “Verbonden partijen” een advies ontvangen over de toe te passen loonindexatie voor de begroting 2027. De loonindex voor het jaar 2027 bedraagt 8,23%. De loonindexatie vanuit de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 245.834.

Prijsindexatie (conform advies werkgroep "Verbonden partijen");
Het advies geeft ook een actualisatie van de prijsindexatie aan. De geadviseerde indexatie voor 2027 bedraagt 2,2%. De prijsindexatie van de primitieve begroting 2026 naar de primitieve begroting 2027 bedraagt € 144.978.

In paragraaf 2.2 wordt een nadere toelichting gegeven op de te hanteren loon- en prijsindexatie.

Kostenstijging (Amerikaanse) licenties
GBTwente maakt, via de gemeente Enschede, gebruik van Microsoft Office licenties en werkt binnen de Omnissa Horizon omgeving. Met ingang van 2025 heeft de gemeente Enschede een nieuw contract af moeten sluiten voor de Microsoft Office licenties omdat het contract dat via de VNG was gesloten afliep. De tarieven binnen het nieuwe contact liggen significant hoger dan in het vorige contract. Omnissa Horizon is tevens van een Amerikaans softwarebedrijf. Ook voor de komende jaren verwacht de gemeente Enschede jaarlijks een kostenstijging van 10% voor deze Amerikaanse licenties. Deze kostenstijgingen worden meegenomen in de begroting voor 2027. Daarnaast moet er ook geïnvesteerd worden in AI-licenties om ook deze ontwikkeling te kunnen gebruiken. Het aanvullende budget hiervoor vindt u hieronder bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel e) verhoging budget DVO ICT.

Autonome ontwikkelingen vanuit de vastgestelde Cao's
Op grond van artikel 3.22 van de cao SGO 2025 – 2027 moet GBTwente 1 januari 2026 een regeling voor de vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer vaststellen. Er is een voorstel op route gegaan voor een reiskostenregeling woon-werkverkeer o.b.v. volledige vergoeding voor auto, fietsen, wandelen en OV: 0,23 cent per kilometer. De structurele kosten, € 124.000 op basis van gemiddeld 3 kantoordagen per week, worden vanaf 2027 meegenomen in de begroting. Dit bedrag staat hieronder benoemd bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel c) verhoging budget reis- en verblijfskosten.

Daarnaast hebben werknemers vanuit de vorige Cao tot 31 december 2025 het recht om aanspraak te maken op de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU). De RVU is bedoeld om medewerkers de mogelijkheid te geven om eerder te stoppen met werken, maximaal 24 maanden voor hun AOW-leeftijd, zonder dat dit grote financiële nadelen heeft voor de medewerker. Op dit moment hebben drie medewerkers van GBTwente aangegeven gebruik te willen maken van deze regeling. De financiële consequenties vanuit deze regeling worden meegenomen in de begroting 2027 en jaarschijf 2028 in het meerjarenperspectief. Het bedrag hiervoor staat hieronder benoemd bij de overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief, onderdeel d) verhogen budget loonkosten Regeling Vervroegd Uittreden.

2. Overige financiële mutaties zoals benoemd in de kaderbrief

Uit de periodieke monitoring van de kosten in 2025 in combinatie met de ingezette procesoptimalisaties en de autonome ontwikkelingen is het voornemen om onderstaande budgetten aan te passen in de begroting voor 2027.

Verlaging van diverse lasten in de begroting met een totale kostenverlaging van € 63.900 zoals aangegeven in de kaderbrief:

a) € 40.000 aframen budget uitbestede deurwaarderswerkzaamheden
Deze aframing is mogelijk door een aanpassing in de volgorde van de invorderingsstappen, waarbij eerst de administratieve invordering wordt uitgevoerd alvorens de deurwaarder wordt ingezet.
b) € 3.800 aframen controle hondenbelasting
Door de afschaffing van de hondenbelasting in Hengelo worden deze kosten niet meer gemaakt.
c) € 1.500 aframen overige kosten diensten derden overige aanslagbiljetten
Als gevolg van de afschaffing van de rioolheffing <60 m3 in de gemeente Haaksbergen hoeft voor deze gemeente alleen nog het waterverbruik boven de 500 m3 opgevraagd te worden. Dit brengt deze kostenbesparing met zich mee.
d) € 12.500 aframen budget voor bankkosten
Op basis van de huidige tarieven van onze huisbankier zit er ruimte in het budget voor de bankkosten. Deze ruimte laten we terugvloeien naar onze deelnemers.
e) € 4.500 aframen van het budget voor portokosten
Door inwoners, wanneer zij daarom verzoeken, via het digitale loket een uitspraak te versturen voor hun bezwaarschrift, kwijtscheldingsverzoek of te berichten over hun betaalafspraak kunnen deze kosten worden voorkomen.
f) € 1.600 aframen van het budget voor drukwerk
Door inwoners, wanneer zij daarom verzoeken, via het digitale loket een uitspraak te versturen voor hun bezwaarschrift, kwijtscheldingsverzoek of te berichten over hun betaalafspraak kunnen deze kosten worden voorkomen.

Naast bovengenoemde kostenverlagingen zijn wij voornemen om, op basis van de verwachte daling in aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte door procesoptimalisatie het budget voor personeel van derden met € 350.000 te verlagen.

Naast de genoemde kostenbesparing vragen we ook extra budget voor een aantal onderdelen in onze begroting. Als gevolg van autonome ontwikkelingen bedraagt de totale kostentoename € 437.700, waarvan € 57.200 niet structureel doorwerkt en eenmalig in 2027 wordt geraamd. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

a) € 20.000 verhogen budget voor portokosten
De ervaringen vanuit de pilot ‘Check uw Woning’ zijn positief. We willen deze burgerparticipatie vanaf 2026 onderdeel laten uitmaken van onze procesgang. Om de eigenaren van woningen aan te schrijven is verhoging van het budget portokosten nodig.
b) € 10.000 verhogen budget voor drukwerkkosten
De ervaringen vanuit de pilot ‘Check uw Woning’ zijn positief. We willen deze burgerparticipatie vanaf 2026 onderdeel laten uitmaken van onze procesgang. Om de eigenaren van woningen aan te schrijven is verhoging van het budget portokosten nodig.
c) € 124.000 verhogen budget reis- en verblijfskosten
Omdat wij uitvoering moeten geven aan de Cao-bepalingen heeft GBTwente een regeling reiskostenvergoeding woon-werkverkeer vastgesteld. Het budget voor reis- en verblijfskosten wordt verhoogd om de effecten van deze Cao-bepaling op te kunnen vangen.

d) € 57.200 verhogen budget loonkosten Regeling Vervroegd Uittreden (incidenteel in jaarschijf 2027)
Binnen de huidige Cao kunnen medewerkers die aan de voorwaarden voldoen aanspraak maken op de Regeling Vervroeg Uittreden. Er zijn binnen GBTwente op dit moment 3 medewerkers die van deze regeling gebruik gaan maken. In 2027 zijn de kosten voor deze regeling € 57.200.
In jaarschijf 2028 van het meerjarenperspectief wordt € 18.200 incidenteel meegenomen voor deze regeling.

e) € 161.500 verhogen budget voor de DVO ICT
Voor 2025 brengt de gemeente Enschede GBTwente € 50.500 extra in rekening voor de extreme kostenstijging van de Amerikaanse licenties (betreft 10% licentiestijging. Zij geven aan dat wij rekening moeten houden met een jaarlijkse stijging van 10% van de licentiekosten. De cumulatieve stijging vanaf 2025 tot en met 2027 bedraagt dan in totaliteit op € 151.500. Daarnaast is er rekening gehouden met € 10.000 aan licentiekosten voor AI-licenties.

f) € 40.000 verhogen budget voor inkoopbegeleiding
Zoals bij interne ontwikkelingen is geschetst is er financiële ruimte nodig om de begeleiding van inkooptrajecten te kunnen borgen. Op basis van voortschrijdend inzicht ten opzichte van de kaderbrief wordt voorgesteld om de formatie met 0,5 fte uit te breiden. De loonkosten boven het gevraagde budget van € 40.000 wordt binnen de eigen begroting opgevangen binnen het budget personeel van derden.

g) € 25.000 verhogen budget voor advieskosten
Er is financiële ruimte nodig om te kunnen voldoen aan het oppakken van informatiebeveiligingsvraagstukken.

Zoals ook in de vorige kaderbrief weergegeven vloeien vanaf 2025 de renteopbrengsten vanuit het schatkistbankieren al gedurende het jaar terug naar de gemeenten. Deze renteopbrengsten fluctueren van jaar tot jaar. Hieronder hebben we per jaar weergegeven wat de renteopbrengsten per gemeente is geweest in 2023, 2024 en 2025. Deze informatie kunnen de treasurers van de gemeenten gebruiken om zelf een inschatting te maken wel opbrengst aan rente zij in de eigen gemeentelijke begroting mee gaan nemen:

Inzage ontvangen rente per kwartaal in de afgelopen 3 jaren

	Ontvangen bedrag in 2025	Cumulatief ontvangen in 2025	Ontvangen bedrag in 2024	Cumulatief ontvangen in 2024	Ontvangen bedrag in 2023	Cumulatief ontvangen in 2023
Rente Q1	€ 118.342,79	€ 118.342,79	€ 190.350,18	€ 190.350,18	€ 117.818,67	€ 117.818,67
Rente Q2	€ 191.740,73	€ 310.083,52	€ 295.193,63	€ 485.543,81	€ 217.574,90	€ 335.393,57
Rente Q3	€ 81.575,93	€ 391.659,45	€ 133.701,18	€ 619.244,99	€ 91.604,58	€ 426.998,15
Rente Q4	€ 54.148,12	€ 445.807,57	€ 75.571,21	€ 694.816,20	€ 51.762,97	€ 478.761,12

Inzage in verdeling per organisatie

Organisatie	Ontvangsten in 2023	% verdeling	Verdeling ontvangen rente SKB 2023
Enschede (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 100.233.310	30,55%	€ 146.258
Hengelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 51.577.777	15,72%	€ 75.261
Borne (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 13.021.571	3,97%	€ 19.001
Losser (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 12.033.815	3,67%	€ 17.559
Haaksbergen (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 14.168.384	4,32%	€ 20.674
Almelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 49.660.813	15,14%	€ 72.464
Oldenzaal (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 18.056.482	5,50%	€ 26.348
Lochem (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 121.086	0,04%	€ 177
Hof van Twente (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 79.936	0,02%	€ 117
Twenterand (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 16.972.703	5,17%	€ 24.766
Berkelland (nominale ontvangsten)	€ 19.248.895	5,87%	€ 28.087
Bronckhorst (nominale ontvangsten)	€ 17.272.158	5,26%	€ 25.203
Subtotaal Gemeenten	€ 312.446.929		€ 455.914
GBTwente (over ADI-ontvangsten FUO)	€ 118.983	0,04%	€ 174
GBTwente	€ 15.538.398	4,74%	€ 22.673
Subtotaal GBTwente	€ 15.657.381		€ 22.847
TOTAAL	**€ 328.104.310**		**€ 478.761**

Organisatie	Ontvangsten in 2024	% verdeling	Verdeling ontvangen rente SKB 2024
Enschede (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 104.259.179	29,75%	€ 206.727
Hengelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 56.643.618	16,16%	€ 112.314
Borne (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 15.129.419	4,32%	€ 29.999
Losser (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 13.190.998	3,76%	€ 26.155
Haaksbergen (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 15.271.342	4,36%	€ 30.280
Almelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 51.492.289	14,69%	€ 102.100
Oldenzaal (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 18.415.100	5,26%	€ 36.514
Lochem (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 122.133	0,03%	€ 242
Hof van Twente (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 91.686	0,03%	€ 182
Twenterand (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 17.305.091	4,94%	€ 34.313
Berkelland (nominale ontvangsten)	€ 20.280.269	5,79%	€ 40.212
Bronckhorst (nominale ontvangsten)	€ 18.374.884	5,24%	€ 36.434
Subtotaal Gemeenten	€ 330.576.006		€ 655.471
GBTwente (over ADI-ontvangsten FUO)	€ 130.577	0,04%	€ 259
GBTwente	€ 19.712.654	5,63%	€ 39.087
Subtotaal GBTwente	€ 19.843.231		€ 39.345
TOTAAL	**€ 350.419.237**		**€ 694.816**

Organisatie	Rente Q1 2025	Rente Q2 2025	Rente Q3 2025	Rente Q4 2025	TOTAAL	% verdeling
Enschede (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 39.795,91	€ 57.978,43	€ 27.549,21	€ 14.877,33	€ 140.200,88	31,45%
Hengelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 18.275,36	€ 30.468,36	€ 12.801,04	€ 8.477,63	€ 70.022,39	15,71%
Borne (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 4.753,72	€ 7.376,08	€ 2.953,19	€ 2.298,15	€ 17.381,15	3,90%
Losser (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 3.672,70	€ 7.600,69	€ 2.756,63	€ 2.350,25	€ 16.380,28	3,67%
Haaksbergen (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 4.614,14	€ 8.074,83	€ 3.122,64	€ 2.528,52	€ 18.340,13	4,11%
Almelo (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 15.684,50	€ 29.939,07	€ 11.407,25	€ 7.802,61	€ 64.833,43	14,54%
Oldenzaal (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 6.297,43	€ 9.803,66	€ 4.570,38	€ 3.488,52	€ 24.159,99	5,42%
Lochem (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 48,05	€ 49,27	€ 44,21	€ 30,01	€ 171,53	0,04%
Hof van Twente (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 23,73	€ 29,34	€ 25,43	€ 15,86	€ 94,36	0,02%
Twenterand (nominale - en ADI ontvangsten)	€ 5.207,36	€ 9.587,51	€ 3.615,25	€ 2.796,66	€ 21.206,78	4,76%
Berkelland (nominale ontvangsten)	€ 5.280,73	€ 13.717,32	€ 4.141,39	€ 3.024,48	€ 26.163,93	5,87%
Bronckhorst (nominale ontvangsten)	€ 5.984,17	€ 10.850,89	€ 3.837,96	€ 2.787,03	€ 23.460,05	5,26%
Subtotaal Gemeenten	€ 109.637,80	€ 185.475,45	€ 76.824,58	€ 50.477,05	€ 422.414,88	
GBTwente (over ADI-ontvangsten FUO)	€ 22,98	€ 26,72	€ 34,49	€ 17,17	€ 101,36	0,02%
GBTwente	€ 8.682,01	€ 6.238,56	€ 4.716,86	€ 3.653,90	€ 23.291,32	5,22%
Subtotaal GBTwente	€ 8.704,99	€ 6.265,28	€ 4.751,35	€ 3.671,07	€ 23.392,69	
TOTAAL	**€ 118.342,79**	**€ 191.740,73**	**€ 81.575,93**	**€ 54.148,12**	**€ 445.807,57**	

Samengevat:

De totale lastenstijging zoals genoemd in de kaderbrief 2027 bedraagt per saldo in 2027 € 373.800 voor toepassingen van de prijsindex, waarvan € 57.200 incidenteel en 316.600 structureel. Door wijzigingen in dienstverlening stijgen de aan personeel gelieerde kosten met € 12.500, waardoor de structurele lasten met €329.100 stijgen. Naast bovengenoemde lastenstijging zijn wij voornemens om, op basis van de afnemende aantallen WOZ-bezwaren en de verminderde inhuurbehoefte door procesoptimalisatie het budget voor personeel van

derden met € 350.000 te verlagen, waardoor er vóór toepassing van de indexatie een structurele lastendaling is van € 20.900. Daarnaast kan de gemeenten op basis van de eigen inschatting een renteopbrengst ramen vanuit het schatkistbankieren.

3. Overige ontwikkelingen 2027

Lonen
Uitgangspunt voor het berekenen van de loonsom 2027 inclusief de hierboven al genoemde index voor het jaar 2027 is de actuele salarisstaat sociale lasten op basis van de personele formatie tegen actuele loonkomsten op 31 december 2025, geëxtrapoleerd op jaarbasis. Hierbij is dus rekening gehouden met de in- en uit diensttredingen in 2025 en begin 2026 en de daardoor veroorzaakte mutaties in vacatureruimte. In de loop van 2026 gaan een drietal medewerkers gebruik maken van de RVU regeling. Voor de berekening van de loonsom 2027 zijn deze medewerkers uit de bezetting gehaald en is hun formatieruimte meegenomen als vacatureruimte. Dit is in het voordeel van de deelnemers, aangezien deze medewerkers aan het einde van de loonschaal zitten en de vacatureruimte geraamd wordt op het einde van de functionele schaal minus twee treden.

In paragraaf 2.2. staat een nadere analyse van de opbouw van de salarissom voor het begrotingsjaar 2026.

Functieherwaardering
Kijkend naar de langere termijn moeten we onze medewerkers blijven binden en boeien. De arbeidsvoorwaarden moeten in basis goed zijn. Voor de continuïteit van de organisatie op de lange termijn is het belangrijk dat ons functiehuis aansluit bij de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Inmiddels is duidelijk dat HR21 de methodiek is waarmee het functiehuis wordt gewaardeerd. Er is gestart met de voorbereiding van een aanbesteding waarmee GBTwente ondersteuning krijgt bij de implementatie van een herwaardering op basis van HR21, zodat we ook in de toekomst goede arbeidsvoorwaarden kunnen blijven bieden aan onze medewerkers. Eventuele financiële consequenties zullen op zijn vroegst per 1 januari 2027 in gaan. Omdat niet te voorspellen is wat de uitkomst zal van de functieherwaarderingen worden eventuele financiële gevolgen nog niet opgenomen in de primitieve begroting 2027.

Kapitaallasten
Op basis van het investeringsplan 2027 zijn de kapitaallasten aangepast. In paragraaf 4.5.2. en in hoofdstuk 8 staat beschreven welke investeringen in 2027 gepland staan. De afschrijving zal hierdoor met € 17.000 afnemen ten opzichte van de begroting 2026.

Vennootschapsbelasting
Als gevolg van de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst tot de gemeenschappelijke regeling is het de verwachting dat er geen vennootschapsbelasting afgedragen hoeft te worden. De gemeenten Hof van Twente en Lochem krijgen dezelfde tarieven doorberekend dan de andere GR-gemeenten met een gemeentelijke haven. Deze tarieven zijn gebaseerd op kostprijsniveau, waardoor hier geen winst te verwachten is.

Desintegratiekosten
Op basis van gemaakte afspraken is er nog sprake van doorbelasting van desintegratiekosten aan de gemeenten Haaksbergen (afschaffing rioolheffing < 60 m3), Hengelo (afschaffing hondenbelasting) en Enschede (vereenvoudiging grondslag reclamebelasting).

Onvoorzien
De post “Onvoorzien” is conform de verordening financiële beleid, beheer en organisatie geraamd op 1% van de begrote lasten (€ 169.096).

2 Toelichting op de hoofdlijnen financiële begroting 2027

Met ingang van 1 januari 2026 zijn de gemeenten Berkelland en Bronckhorst toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling. Hiermee is het begrotingsonderdeel met betrekking tot de fiscale uitvoeringsovereenkomst met deze gemeenten komen te vervallen.

Producten
Voor de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling GBTwente zijn voor elke vorm van dienstverlening aparte 'producten' benoemd. Op zo'n product komen alle specifieke, direct aan het product toe te wijzen, kosten voor die dienstverlening terecht. De kosten, die niet direct aan een product toe te wijzen zijn, worden aan de hand van verdeelsleutels over de producten verdeeld. Op deze wijze is er een heldere en logische methode van kostenopbouw van de diverse producten, ofwel dienstverlening, van GBTwente toegepast.

Vanaf de begroting 2027 stellen we voor om een wijziging aan te brengen in de verdeelsleutels. De vaste kosten van GBTwente willen we naar rato van het inwonersaantal gaan verdelen over de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en niet meer mee te laten lopen in de tarieven voor de eindproducten. Deze kosten muteren namelijk niet als een gemeente er voor kiest om een belastingsoort af te schaffen of in te voeren. GBTwente moet bij desintegratie de totale indirecte kosten op een belastingsoort daarom afschalen op andere kostensoorten dan de genoemde vaste kosten om de desintegratie volgens de afgesproken werkwijze toe te passen, waardoor er onbedoeld herverdeeleffecten op treden ondanks dat het juiste bedrag wordt gedesintegreerd. Door aanpassing van de verdeelsleutel kunnen we beter borgen dat de herverdeeleffecten optreden, maar ook dat de kosten die daadwerkelijk gaan meebewegen bij afschaffing of invoering van een belastingsoort worden aangepast. Een bijeffect is dan ook dat de tarieven van de eindproducten lager worden wat mogelijk positief kan bijdragen in de besluitvorming rondom invoering of afschaffing van een belastingsoort. In de kaderbrief 2027 zijn de gemeentelijke effecten van deze nieuwe werkwijze inzichtelijk gemaakt. Aan de tabel met producten is nu het product 'vaste kosten' toegevoegd met als verdeelsleutel 'inwonersaantal'.

De gemeentelijke bijdrage komt tot stand op basis van het tarief per eenheid product vermenigvuldigd met het aantal afgenomen eenheden per gemeente. Zo ontstaat er een overzichtelijk totaalbeeld van lasten en baten per product.

De producten binnen onze dienstverlening bestaan uit:

Product	Verdeelsleutel
Vaste kosten	inwonersaantal
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	inwonersaantal
Waardebepaling	objecten
Combi aanslagen (biljet)	biljetten
Combi aanslagregels	aanslagregels
Combi aanslagregels hondenbelasting	aanslagregels
Dwanginvordering	tweede invorderstap
Kwijtscheldingsverzoeken	dossiers
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	biljetten
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	biljetten
Controle reclamebelasting eenvoudig	te controleren aantal objecten
Controle reclamebelasting complex	te controleren aantal objecten
Controle Precariobelasting	gecontroleerd aantal objecten
Medisch afval	aanvragen
Diftar, definitieve aanslag	aanslagregels

In de kaderbrief 2027 is het effect van de invoering van het tarief voor de vaste kosten op de gemeentelijke bijdrage inzichtelijk gemaakt.

2.1 Uitgangspunten bij deze begroting

Voor deze begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting is in evenwicht of laat een overschot zien.

2. Elke begrotingspost wordt periodiek gescreend en wordt tegen reële kosten in de begroting 2027-2030 opgenomen om optimale efficiënte dienstverlening te kunnen leveren tegen zo laag mogelijke kosten. De begroting heeft daarmee een solide opbouw en is gebaseerd op transparantie.

3. De loon- en prijsindexatie wordt in overeenstemming met het advies van de werkgroep “Verbonden partijen vanuit de deelnemende gemeenten” verwerkt in de begroting 2027-2030. De loonindex voor het jaar 2027 bedraagt 8,23%, waarbij de gerealiseerde loonsom in 2025 de basis vormt en deze loonsom voor het jaar 2025 nog gecorrigeerd wordt met 1,93%, voor 2026 met 1,98% en voor 2027 met 4,32%. De prijsindex bedraagt 2,2%.

4. Voor nu bekende formatie-ontwikkelingen zijn in deze begroting afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

5. Voor vacatures worden in principe de salariskosten van het maximum van de functieschaal gehanteerd min twee periodieken. Daar waar bij het opstellen van deze begroting de daadwerkelijke inschaling van nieuwe medewerkers op een aantal vacante functies bekend zijn, zal dit salarisniveau in de berekening van de loonsom worden meegenomen.

6. De gemeente Haaksbergen schaft per 1 januari 2026 binnen de rioolheffing het kleinverbruik (< 60 m3) af en de gemeente Hengelo schaft per 1 januari 2026 de hondenbelasting af. De gemeente Enschede heeft met ingang van 2026 de grondslag voor

de reclamebelasting aangepast, waardoor de eenvoudige controle op de reclamebelasting volstaat. De desintegratiekosten zijn op basis van de afgesproken beleidsregels in de begroting 2027 verwerkt.

7. De gemeente Borne heeft met ingang van belastingjaar 2025 de toeristenbelasting ingevoerd en de gemeente Enschede heeft met ingang belastingjaar 2025 een nieuwe BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) ingevoerd. De heffing en invordering van deze belastingsoorten zijn met ingang van 2027 in de begroting opgenomen.

8. De tarieven voor de deelnemende gemeenten worden vastgesteld op basis van de systematiek van de DVO 2026 zoals deze op 10 december 2025 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

9. Er wordt van uitgegaan dat er geen nieuwe toetreders zijn per 1 januari 2027.

10. De tarieven voor de deelnemende gemeenten worden vastgesteld op basis van tariefdifferentiatie. De tarieven voor 2027 worden bepaald aan de hand van de budgetomvang van 2027 gebaseerd op geformuleerde uitgangspunten, de werkelijke aantallen van 2025 en de huidige capaciteitsplanning. De gemeenten Berkelland en Bronckhorst zullen per 1 januari 2026 ook de heffing en inning van de leges omgevingsvergunningen, overige leges en begraafrechten uit laten voeren door GBTwente. Deze werkzaamheden zullen op basis van de gemaakte afspraken in de DVO aan het einde van 2026 en 2027 separaat als maatwerk in rekening gebracht worden op basis van daadwerkelijke aantallen in het jaar tegen de vastgestelde tarieven voor deze werkzaamheden. In de primitieve begroting 2027 zijn de uitvoering van deze werkzaamheden daarom nog niet opgenomen en de uitvoeringskosten zitten daarmee nog niet in de bijdrages van deze gemeenten.

11. Aanvullende taken ten opzichte van de huidige worden doorberekend op basis van maatwerk.

12. Het format Begroting bestaat uit;
    a. Toelichting op gehanteerde uitgangspunten.
    b. Cijfermatige programmabegroting (realisatie 2025, begroting 2026, begroting 2027). In verband met de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronkhorst per 1 januari 2026 wordt eenmalig ook de 1e gewijzigde begroting 2026 in de tabellen opgenomen.
    c. Het meerjarenperspectief 2028-2030 is onderdeel van de begroting.
    d. Toelichting per programma
    e. Verplichte paragrafen
    f. Bijlage; waarin een nadere toelichting wordt gegeven op de baten en lasten per taakveld en de incidentele baten en lasten per programma worden weergegeven.

13. In het meerjarenperspectief worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
    a. De begroting is in evenwicht of laat een overschot zien.
    b. De verdeelsleutels en aantallen zoals gebruikt in de begroting 2027 zijn ook in het meerjarenperspectief toegepast.
    c. Voor de meerjarenraming worden de loonindices 4,2% (2028), 4,5% (2029) en 4,5% (2030) uit de septembercirculaire 2025 van het CPB gehanteerd.

d. Voor de prijsindexatie wordt voor de jaarschijf 2028 2,2% toegepast en voor de jaren 2029 en 2030 2,3%, zoals weergegeven in de septembercirculaire 2025.

2.2 Loon- en prijsontwikkelingen

Door middel van een gezamenlijk schrijven vanuit de Twentse gemeenten en de verbonden partijen, waaronder GBTwente, zijn uniforme richtlijnen voor loon- en prijsontwikkelingen verstrekt voor de meerjarenbegroting 2027-2030.

Loonontwikkeling

In de nieuwe systematiek is gesteld dat de loonindex gebaseerd blijft op de Cao Gemeenteambtenaren. Als een Cao van kracht wordt in een jaar, waarvoor de begroting al gemaakt is, is er nog steeds een reëel recht op compensatie. De gemeenschappelijke regeling (GR) licht zo mogelijk de financiële effecten toe in een tussentijdse rapportage en verantwoordt het effect in de jaarrekening. De begroting wordt in de loop van het begrotingsjaar niet gecorrigeerd. Als de GR, de eigen afspraken volgend, ervoor kiest om toch een begrotingswijziging op te nemen beschouwen we deze niet als formele begrotingswijziging met de noodzaak om een zienswijze op te halen bij de gemeenteraden. Hiermee wordt recht gedaan aan zowel het criterium reëel als eenvoudig. Als de looptijd van de Cao in het begrotingsjaar eindigt geldt voor de periode daarna de loonvoetsector overheid zoals opgenomen in de septembercirculaire gemeentefonds t-2 als basis.

GBTwente hanteert als uitgangspunt voor de begroting van de loonsom in 2027 de gerealiseerde loonkosten in 2025, waarbij de bezetting op 31 december 2025 als basis wordt gebruikt. Daar wordt de vacatureruimte per 31 december 2025 bij op geteld, waarbij de loonsom in de functieschaal, trede 9 de basis vormt. Ook wordt de formatieontwikkeling zoals hierboven weergegeven meegenomen. Omdat GBTwente de loonkosten 2025 als basis neemt, wordt ook de ontwikkelruimte van medewerkers, die tussen 31 december 2025 en 1 januari 2027 op basis van het vastgestelde beoordelings- en beloningsbeleid nog kunnen groeien in de salarisschaal, meegenomen.
Zoals gezegd vormt de geldende Cao de basis voor de loonindexatie voor de periode waarvoor deze geldt. Daarna wordt de loonvoet sector overheid uit de septembercirculaire 2025 toegepast. De Cao kent de volgende loonsverhogingen:

- Per 1 april 2025: 2,00%
- Per 1 oktober 2025: 1,85%
- Per 1 januari 2026: € 35,00 nominaal in alle schalen en min. Uurloon € 16,00
- Per 1 juli 2026: 1,25%
- Per 1 januari 2027: 1,6%

De huidige Cao loopt tot en met 31 maart 2027. Daarom wordt vanaf 1 april 2027 de loonvoet sector overheid van 5,1% toegepast en naar rato verrekend: 9/12*(5,1%-1,6%)=2,63%.

Cao-afspraken	Stijgingspercentage	Nieuwe waarde	Cumulatieve stijging (%)	Verschil %
1 januari 2025	0	100	0	0%
1 april 2025	2%	102	2	2,000% A
1 oktober 2025	1,85%	103,887	3,887	1,887% B
1 janauari 2026*	0,65%	104,562	4,562	0,675% C
1 juli 2026	1,25%	105,869	5,869	1,307% D
1 janauari 2027	1,60%	107,563	7,563	1,694% E

* dit stijgingspercnetage is gebaseerd op € 35 nominaal in alle schalen en is een inschatting van de gemeente Enschede

De ontwikkeling van de loonkosten in de begroting ziet er dan als volgt uit:

Jaar	% verhoogd	Correctie structureel	Toe te passen (correctie)percentage in begroting 2027
2025	1,96% **	3,89% (A+B)	1,93%
2026		1,98% (C+D)	1,98%
2027		4,32% (E+2,63% per 1 april obv sept.circ.)	4,32%
TOTAAL			**8,23%**

** = 9/12*2%+3/12*1,85% = 1,96%

Cijfermatig kan de ontwikkeling van de loonkosten als volgt worden weergegeven:

		fte	% indexatie		Bedrag loonsom
Loonsom 2025				€	8.254.023,19
Mutaties in / uit dienst en mutaties dienstverlening op loonsom 2025			+	€	-467.407,16
Loonsom 2025 inclusief mutaties		94,61		€	7.786.616,03
Correctie indexering 2025:			1,93%	€	159.302,65
Vacatureruimte (obv pp dec 2025)		14,74		€	1.069.068,05
formatieuitbreiding	+	0,50	+	€	43.517,51
Loonsom 2025 als basis voor begroting 2027		109,85		€	9.058.504,24
Begroting 2027					
Loonsom 2025 als basis voor begroting 2027				€	9.058.504,24
Ontwikkelruimte 2026			+	€	127.316,84
Loonsom 2026 incl. ontwikkelruimte exclusief indexatie				€	9.185.821,08
Indexeringspercentage 2026:			1,98%	+ €	181.879,26
Loonsom 2026 incl. ontwikkelruimte en indexatie				€	9.367.700,33
Ontwikkelruimte 2027			+	€	106.514,06
Loonsom 2027 incl. ontwikkelruimte exclusief indexatie				€	9.474.214,39
Indexeringspercentage 2027:			4,32%	+ €	409.286,06
Loonsom 2027 incl. ontwikkelruimte en indexatie				**€**	**9.883.500,45**
Incidenteel RVU			+	€	57.200,00
Loonsom 2027 incl. ontwikkelruimte, indexatie & RVU				€	9.940.700,45
Totale indexatie in begroting 2027 tov loonsom 2025			**8,23%**		

De ontwikkelruimte is berekend op persoonsniveau met aankomende periodieken en inclusief de medewerkers die in de functionele schaal treden.

Voor de meerjarenraming worden de loonindices 4,2% (2028), 4,5% (2029) en 4,5% (2030) uit de septembercirculaire 2025 van het CPB gehanteerd. Cijfermatig kan de ontwikkeling van de loonkosten in het meerjarenperspectief als volgt worden weergegeven:

Meerjarenperspectief 2028 - 2030	% indexatie		Structurele loonkosten	Incidentele loonkosten RVU	Totale loonkosten
Loonsom 2027 incl. ontwikkelruimte en indexatie			**€ 9.883.500,45**	**€ 57.200,00**	**€ 9.940.700,45**
Ontwikkelruimte 2028		+	€ 95.304,32		
Loonsom 2028 incl. ontwikkelruimte exclusief indexatie			€ 9.978.804,77		
Indexeringspercentage 2028:	4,20%	+	€ 419.109,80		
Loonsom 2028 incl. ontwikkelruimte en indexatie			**€ 10.397.914,57**	**€ 18.184,00**	**€ 10.416.098,57**
Ontwikkelruimte 2029		+	€ 60.637,94		
Loonsom 2029 incl. ontwikkelruimte exclusief indexatie			€ 10.458.552,51		
Indexeringspercentage 2029:	4,50%	+	€ 470.634,86		
Loonsom 2029 incl. ontwikkelruimte en indexatie			**€ 10.929.187,37**	**€ -**	**€ 10.929.187,37**
Ontwikkelruimte 2030		+	€ 54.803,88		
Loonsom 2030 incl. ontwikkelruimte exclusief indexatie			€ 10.983.991,25		
Indexeringspercentage 2030:	4,50%	+	€ 494.279,61		
Loonsom 2030 incl. ontwikkelruimte en indexatie			**€ 11.478.270,86**	**€ -**	**€ 11.478.270,86**

Prijsontwikkeling

De prijsontwikkeling in de begroting 2027 bedraagt 2.2% op basis van de CPB-prijsindex overheidsconsumptie, netto materieel (imoc) uit de Septembercirculaire 2025. De prijsindexatie wordt toegepast op alle lasten, niet zijnde loonkosten, in de begroting met uitzondering van:

- Kapitaallasten: deze worden begroot op basis van de investeringsbehoefte conform het meerjarig (her)investeringsplan;
- De dotatie aan de onderhoudsvoorziening: deze worden begroot op basis van het meerjarig onderhoudsplan;
- Onvoorzien: deze wordt conform hetgeen is vastgelegd in de Financiële verordening van GBTwente geraamd op 1% van de totale begrote lasten;
- Vennootschapsbelasting: deze wordt begroot op basis van de VPB-plichtige activiteiten en de winstmarge die daarop behaald wordt.

2.3 Perspectief

Het meerjarenperspectief 2028 - 2030 van GBTwente wordt in hoofdstuk 7 nader toegelicht.

3 Programmaplan

Parallel aan de voorbereidingen voor deze begroting is ook gewerkt aan het Strategieplan 2027 – 2030 met als titel 'Vertrouwd, verbindend, vooruitstrevend'. Dit strategieplan is een vervolg op het Strategieplan 2023-2026 "Met elkaar en voor elkaar". GBTwente staat als een huis! De koers van afgelopen jaren is stabiel gebleken en het Strategieplan 2023 – 2026 bleek een goed fundament te bieden voor het nieuwe strategieplan. De geformuleerde missie, visie, kernwaarden zijn ongewijzigd gebleven. Aan de doelen is het doel data toegevoegd en is de uitleg van de doelen op onderdelen genuanceerd. Hiermee zijn de aangepaste doelen richtinggevend voor de komende jaren.

Missie;
Betrouwbaar, dienstverlenend en efficiënt Waarderen, heffen en innen.
Dit is wat we bij GBTwente in essentie doen. Betrouwbaar spreekt voor zich. Dienstverlenend omdat GBTwente in opdracht van de gemeente(n) werkt en daarmee ook een 'visitekaartje' van de gemeente is. Efficiënt, dus zo optimaal mogelijk. Waarderen, heffen en innen verwijst naar ons primaire proces.

Visie;
GBTwente maakt belastingen persoonlijk en begrijpelijk.
Bij GBTwente staan we in direct contact met inwoners en gemeenten, wat het belang van een persoonlijke en begrijpelijke aanpak benadrukt. Iedereen moet namelijk betalen vanuit de eigen situatie en een persoonlijke en begrijpelijke aanpak maakt dit voor (nagenoeg) iedereen uitvoerbaar.

Kernwaarden;
Deskundig, integer en behulpzaam.

Deskundig: Samen streven we ernaar om hét kenniscentrum op het gebied van (gemeentelijke) belastingen te zijn. GBTwente investeert organisatie breed in deskundigheid door het trainen en scholen van medewerkers in de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om alle stakeholders te bedienen. Er is ruimte voor (persoonlijke) ontwikkeling. Door te zorgen voor deskundige medewerkers, kunnen zowel gemeente als inwoner erop vertrouwen dat GBTwente waardeert, heft en int op een betrouwbare, dienstverlenende en efficiënte wijze. Deskundigheid is niet alleen kennis en kunde, het betekent ook trots zijn op elkaar en op de organisatie. In houding en gedrag professioneel en representatief.

Integer: GBTwente stelt zich als organisatie integer op bij de uitvoering van haar werkzaamheden. Handelend naar alle relevante en van toepassing zijnde wetsartikelen, (interne) afspraken en gedragscodes. Dit dragen we vanuit de organisatie (als geheel en per individu) uit naar inwoners, door transparant te zijn over onze werkzaamheden.

Behulpzaam: Dagelijks verlenen we vanuit GBTwente diensten aan diverse stakeholders (inwoners, opdrachtgevers en collega's). Al deze groepen en individuen hebben uiteenlopende wensen en behoeften. Behulpzaamheid is een houding die altijd past. De basisgedachte is 'zelfredzaamheid van de ander' (voordoen > samendoen > zelf doen), met daarnaast behulpzaam zijn en aanspreekbaar zijn op eigen verantwoordelijkheid. Zo kunnen we doen wat nodig is, op een juiste manier. Zowel intern als extern draagt dit bij aan toekomstbestendige dienstverlening, die mensgericht, klantgericht en vraaggericht is.

3.1 Programma's

3.1.1 Organisatie-eenheid Strategie en bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

Autonome ontwikkelingen vanuit aanstaande wetgeving (NDS, Archiefwet)
NDS staat voor Nederlandse Digitalisering Strategie. Dit valt onder de Europese 'Digital Decade'. Dit is het gezamenlijke digitale beleidskader van Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en publieke dienstverleners. Het vormt samen met de Nederlandse Cybersecurity Strategie (NLCS) en de Strategie Digitale Economie het fundament onder het nationale digitaliseringsbeleid. Het doel van de NDS is om als één overheid te werken aan een sterke, toegankelijke en veilige digitale basis voor Nederland. Ze geeft richting aan beleid over data, informatiehuishouding, openbaarheid en digitale duurzaamheid. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Eén gezamenlijke richting: "Samen versnellen" door versnippering tegen te gaan;
- Focus op publieke waarden, vertrouwen, veiligheid én samenwerking;
- 'Centraal afspreken, federatief inrichten': centrale afspraken, decentrale uitvoering.

De NDS brengt concreet verschillende verplichtingen met zich mee voor overheidsorganisaties:

- Collectieve oplossingen en digitale "bouwstenen" (zoals standaarden voor gegevensuitwisseling en cloudgebruik) zijn niet vrijblijvend, maar verplicht voor overheden.
- Standaarden en voorgeschreven technische maatregelen krijgen een bindend karakter en moeten volgens centrale afspraken worden geïmplementeerd.
- Overheidsorganisaties moeten samenwerken onder één kader (het "digitale huis van Thorbecke") en eigen werkprocessen en systemen afstemmen op centrale normen en standaarden.
- Gemeenschappelijke financiering en gezamenlijke uitvoering van digitale voorzieningen.
- Meer interbestuurlijke afstemming, duidelijke toezicht- en handhavingsmechanismen vanuit het Rijk.
- Nadruk op digitale weerbaarheid (cybersecurity), cloud, data, AI, digitaal vakmanschap en centrale rol van burger/ondernemer in dienstverlening.
- Implementatie van standaarden voortkomend uit Europese wetgeving (zoals NIS2, BIO2.0, cybersecuritywet) is ook verplicht.

Samengevat vraagt de NDS van alle overheidslagen:

- Werken binnen vastgestelde digitale standaarden en afspraken;
- Verplicht toepassen van collectieve digitale oplossingen;
- Samenwerking en afstemming als één overheid, met centrale sturing en decentrale uitvoering;
- Transparantie, cybersecurity en focus op gebruiksvriendelijke dienstverlening.

De NDS heeft een verband met de Archiefwet. De archiefwet regelt hoe overheidsinformatie (documenten, emails, datasets en dergelijke) bewaard, toegankelijk en duurzaam beheerd moeten worden. De NDS geeft hier een beleidsmatige en technologische invulling

aan: hoe digitalisering (denk aan e-depots, metadatering, interoperabiliteit, informatiebeheer) in de praktijk moet aansluiten bij wettelijke eisen. De NDS ondersteunt dus de uitvoering van de Archiefwet door digitale standaarden, kaders en infrastructuren te bevorderen die duurzaam archiveren mogelijk maken. De implementatie van de NDS in combinatie met de Archiefwet is een meerjarig traject, waarbij nu nog niet expliciet aangegeven kan worden welke kosten hieruit voortvloeien. Ook kan dit invloed hebben op de formatie van GBTwente. In de toekomst is het vanuit bovenstaande wetgeving verplicht om structureel toezicht en borging van de AI-compliance in te richten. Op dit moment is het nog te vroeg om de formatie-uitbreiding te vragen, maar wel is duidelijk dat het een uitbreiding van taken met zich mee brengt. Of we deze taken bij een bestaande functie kunnen onderbrengen of dat we hiervoor aparte formatieruimte voor een AICO-functionaris nodig hebben gaan we in een later stadium beoordelen. Waar mogelijk willen we hierin regionaal verband optrekken.

Nadere uitwerking IT-visie
GBTwente staat voor een moderne, flexibele en op standaarden gebaseerde ICT-omgeving binnen de geldende (beveiligings-)normen. We streven naar een moderne werkomgeving, waarin innovatie en doordachte ICT cruciaal zijn om de visie te verwezenlijken. Ook omarmen we nieuwe technologieën, zodat we in staat blijven onze werkzaamheden effectiever en efficiënter te verrichten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Autonome ontwikkelingen vanuit aanstaande wetgeving (NDS, Archiefwet)
In het kader van dit programma staat centraal om de informatiehuishouding op orde, geborgd en toegankelijk te krijgen. Onder informatiehuishouding wordt verstaan: “het geheel van regels, structuren, processen en voorzieningen die ene organisatie inricht om informatie effectief te beheren vanaf het moment van creatie tot vernietiging”. Hierbij staan de aspecten creëren, opslaan, ordenen, bewaren, ontsluiten, verstrekken en vernietigen centraal. Wij gaan vanaf 2026 en verdere jaren vorm geven aan de volgende drie onderdelen:

1. Informatiebeheer: hieronder valt het opstellen en actualiseren van formele kaders (verordeningen, regelingen, dienstverleningsovereenkomsten, aanwijzingsbesluiten en handboeken), het inventariseren en wegwerken van achterstanden (zowel in het fysieke archief als het digitale archief als in (vak)applicaties) en het inregelen van borging (bewustwording van organisatie en medewerkers, monitoring, doorontwikkeling en toezicht);
2. Informatiebeveiliging: implementatie van de verplichtingen vanuit de NIS2 / BIO2 en een nulmeting ten opzichte van de ISO 27001. Ook de aspecten vanuit de AVG worden hierin meegenomen;
3. Informatiemanagement: hieronder vallen de infrastructuur en de software waarmee GBTwente werkt.

We zijn verplicht om onze bestanden duurzaam toegankelijk te houden. In de nieuwe Archiefwet wordt het beschikken over een e-depot verplicht. Alle permanent te bewaren digitale bestanden moeten een minimum set aan metadata bevatten voordat ze kunnen worden overgedragen. GBTwente is zelf verantwoordelijk voor het op orde krijgen van de metadata. Voor dit Project “handmatig toevoegen metadata” hebben wij voor een periode van 2 jaar een formatie-uitbreiding van 0,3 fte gevraagd. We konden nog niet starten met dit project en daarom hebben wij het verzoek gedaan om de tijdelijke uitbreiding met 0,3 fte ook in 2027 te mogen continueren.

Oorspronkelijk stond de inwerkingtreding gepland voor begin 2024 maar nu wordt de inwerkingtreding naar alle waarschijnlijkheid uitgesteld tot 1 januari 2027.

Nadere uitwerking IT-visie
In Nederland verandert er veel op IT-gebied. Om te voldoen aan normen en standaarden en klaar te zijn voor de toekomst zullen er ook bij GBTwente investeringen gedaan moeten worden op dit vlak. In 2025 is als voorbereiding hierop onze IT-visie vastgesteld. De IST-situaties op de acht focusgebieden zijn in kaart gebracht. In 2026 met uitloop naar 2027 zal voor alle acht de focusgebieden tevens de SOLL-situatie beschreven zijn en is de impact op de processen en bedrijfsvoering van GBTwente in beeld gebracht, zodat gedegen besluitvorming plaats kan vinden. De hoogte van de investeringen zal binnen de besluitvorming meegenomen wordt en in toekomstige begrotingen worden verwerkt.

Wat mag het kosten?

Begroting 2027 (bedragen * € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Overhead	0	-3.981	-3.981
Facilitering bestuursorgaan	0	-150	-150
Overige algemene kosten	0	-507	-507
Saldo van baten en lasten	**0**	**-4.637**	**-4.637**

3.1.2 Organisatie-eenheid Vastgoed en belastingen, inclusief alle eindproducten

Het belastingproces (waarderen, heffen en innen) is hét centrale proces binnen GBTwente. GBTwente is organisatorisch ingedeeld in taakvelden.

Wat willen we bereiken?

Bijdrage aan de bestuurlijke opgave van de deelnemende gemeenten
In de algemene zienswijze bij de begroting 2025 en in de toelichting bij het advies loon- en prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen voor de begroting 2026 worden de gemeenschappelijke regelingen opgeroepen om ook een bijdrage te leveren aan de financiële situatie bij gemeenten richting 2026. Dit vinden wij niet meer dan logisch. Door de inzet van automatisering en digitalisering hebben wij in de afgelopen jaren al de nodige stappen gezet in het optimaliseren van processen. Zoals ook in de kaderbrief 2026 aangegeven hebben wij het volgende al gedaan:

- Afschaffen van het versturen gebruikersbeschikking aan huurders van woningen;
- Automatisering hondenbelasting;
- Automatisering rioolrecht grootverbruik;
- Optimalisatie uitwisseling van ledigingen via Cibas;
- Automatisering controle toeristenbelasting;
- Aanpassing ondersteuning bij taakveld dienstverlening in de periode van de aanslagoplegging;
- Innovatie WOZ-bezwarenproces.

De tijdsbesparing[1] die bovenstaande aanpassingen hebben opgeleverd hebben we gestoken in een optimalisatie van onze dienstverlening zonder hier extra geld voor te vragen. Een mooi voorbeeld hiervan is de inrichting van een vernieuwd taxatieverslag, waarin we aan onze inwoners in begrijpelijke taal uitleggen hoe de WOZ-waarde van hun woning tot stand is gekomen. We maakten samen met andere samenwerkingsverbanden een gezamenlijke WOZ-campagne waarin we inwoners meer uitleg gaven om zo bezwaren via No Cure No Pay bureaus te voorkomen. Daarnaast wordt ook steeds meer van ons gevraagd. We moeten verantwoordingsdocumenten opstellen om te verantwoorden hoe we komen tot een bepaalde WOZ-waarde. De bewijslast die wij moeten aandragen bij beroepsschriften is toegenomen. We volgen de verbeteringen op, zoals die door onze toezichthouder (de Waarderingskamer) zijn aangereikt. Hieronder valt bijvoorbeeld het verbeteren van ons herwaarderingsmodel voor specifieke categorieën niet woningen. Ook deze werkzaamheden hebben we allemaal opgevangen binnen onze eigen exploitatie zonder meer geld te vragen.

Daarnaast blijven we innoveren. Jaarlijks worden een aantal processen beoordeeld volgens de LEAN-systematiek om verspilling in het proces te voorkomen. Alle stappen in het proces moeten immers van waarde zijn. Ook schenken we steeds meer aandacht aan KPI-management binnen onze proces gestuurde organisatie. De beheersing van de processen volgen we in onze Obeya[2]. Concrete voorbeelden van procesoptimalisatie die we in 2025 hebben opgepakt en waarvan we de effecten in de begroting 2027 kunnen verwerken zijn:

- Het aan de inwoner aanbieden van verdere correspondentie via het digitale loket nadat deze inwoner een bezwaar heeft ingediend tegen de WOZ-waarde, de aanslag zelf of de invorderingskosten, kwijtschelding heeft aangevraagd of een betaalafspraak met ons willen maken. Voor de inwoner die hiervoor kiest verzenden wij de correspondentie niet meer per post, maar via het digitale loket. In 2025 hebben wij tot en met oktober 9.361 uitgaande brieven via het digitale loket gedeeld met de inwoner. Dit levert een kostenbesparing op van € 1.600 aan drukwerkkosten en € 4.500 aan portokosten en dit gaan wij verwerken in de begroting 2027.
- De wijziging in routing binnen het invorderingsproces. Na betekening van een post-dwangbevel worden administratieve invorderingsacties uitgevoerd alvorens eventueel een Hernieuwd bevel tot betaling te betekenen. Eerder was de betekening van het hernieuwd bevel tot betaling (uitgevoerd door de belastingdeurwaarder) onderdeel van het bulkproces. Hiermee vond betekening in grote getalen plaats in een korte periode. Externe inzet van belastingdeurwaarders was hierdoor noodzakelijk. Door aanpassing van de routing worden de aantallen hernieuwde bevelen lager en in ieder geval meer gespreid aangeleverd en kunnen deze (grotendeels) door onze eigen deurwaarder betekend worden. Hierdoor is mindere externe inzet noodzakelijk en zijn we in staat € 40.000 aan budget te laten vrijvallen.

Randvoorwaarde voor onze efficiency is een juiste, correcte en volledige aanlevering vanuit de gemeenten. Wij doen een beroep aan de gemeenten voor een kwalitatieve hoogwaardige aanlevering van data, zodat wij faalkosten en/of herstelwerkzaamheden aan beide kanten kunnen voorkomen. Uitgangspunt hierbij is hoe meer uniformiteit er is tussen beleidsregels van gemeenten hoe efficiënter de processen uitgevoerd kunnen worden. Wel merken we een

[1] Met uitzondering van de tijdsbesparing op het niet meer versturen van WOZ-beschikkingen naar huurders van woningen. Deze hebben we, zoals gezegd, tot uitdrukking gebracht als formatiereductie.
[2] Obeya is een term vanuit het LEAN management en betekent in het Japans 'Grote Kamer'. Een Obeya is feitelijk een visuele manier om grip te krijgen. In de Obeya zijn de doelen (in de vorm van mijlpalen) en prestaties (in de vorm van KPI's) vanuit het stratiegieplan naar een jaarplan verwoord.

kwetsbaarheid bij gemeenten op de uitvoering van de BAG-werkzaamheden. Dit brengt een risico met zich mee voor onze processen en de kwaliteit van onze data met onnodige bezwaarschriften als mogelijk gevolg.

Rijksincassovisie
De Rijksincassovisie is het plan om overheidsinstanties meer samen te laten werken bij het incasseren van schulden. Uitgangspunt hierbij is dat iedereen slechts één afloscapaciteit heeft, ook als er verschillende schuldeisers zijn. Het onnodig oplopen van schulden, een betere bescherming van de beslagvrije voet en een besparing op bijkomende kosten zijn hierin belangrijke speerpunten. De kabinetsdoelstelling voor het halveren van het aantal huishouden met problematische schulden in 2030, kan alleen gehaald worden als de implementatie van de Rijksincassovisie 2016 versneld en verbreed wordt. Met het programma Clustering Rijksincasso werken de Belastingdienst, Dienst Toeslagen, CJIB, DUO, RVO, SVB, UWV en CAK samen door zoveel mogelijk als één overheid te werken. Een initiatief in dit programma is de Betalingsregeling Rijk. Ook is een Vorderingenoverzicht Rijk in ontwikkeling. De ambitie is dat in 2027 alle overheidsschuldeisers zijn aangesloten met een groot deel van de vorderingen. Met Vorderingenoverzicht Rijk heeft iemand één overzicht van alle actuele betalingsverplichtingen aan de overheid. Ook wordt er bekeken of een Landelijke Schuldpauzeknop kan komen. Er wordt onderzocht of lokale belastingorganisaties ook kunnen aansluiten bij Vorderingenoverzicht Rijk.

Ontwikkelingen op belastinggebied
Ook op het belastinggebied zien we ontwikkelingen waar we, als gemeenten hiervoor kiezen, mee te maken gaan krijgen, zoals de riool- en waterzorgheffing en de leegstandheffing. De riool- en waterzorgheffing hangt samen met de wettelijke zorgplicht van gemeenten voor onder meer de afvoer van water, beheer van het grondwaterpeil en voorkomen van droogte. Gemeenten heffen al sinds jaar en dag rioolheffing om de kosten voor de gemeentelijke watertaken te verhalen. In september 2021 heeft deze modelverordening een grondige update ondergaan en een nieuwe naam gekregen. Als overgegaan wordt op het nieuwe model worden meer inwoners en ondernemers in de heffing betrokken. GBTwente heeft in 2025 een kennissessie gehouden over dit onderwerp en zal in de toekomst in gesprek blijven met de gemeenten over dit onderwerp.

Gemeenten mogen een leegstandheffing gaan heffen op woningen die meer dan een jaar leeg staan. Gemeenten besluiten zelf wanneer de heffing in gaat en hoe hoog deze wordt. De VNG heeft lang gepleit voor de invoering van een leegstandsheffing naar Vlaams voorbeeld. Een amendement van GroenLinks-PvdA op de Fiscale verzamelwet 2026 kreeg 23 september 2025 een meerderheid in de Tweede Kamer. De Fiscale verzamelwet 2026 gaat als hamerstuk naar de Eerste Kamer. De VNG gaat aan de slag om gemeenten goed voor te bereiden, onder andere door het opstellen van een modelverordening gemeentelijke leegstandsbelasting. Gemeenten zetten zich in om bestaande gebouwen beter te benutten. Een onderdeel daarvan is dat leegstaande woningen weer gebruikt kunnen worden waar ze voor bedoeld zijn, namelijk wonen. Het bestaande instrumentarium uit de Leegstandwet is ontoereikend om leegstand afdoende aan te pakken. De ervaring van gemeenten is dat het oplossen van langdurige leegstand begint bij het in gesprek komen met de eigenaar. De leegstandheffing geeft gemeenten een extra instrument om eigenaren te stimuleren dat gesprek aan te gaan.

Mochten gemeenten besluiten om deze over te gaan naar de Riool- en waterzorgheffing of de leegstandheffing, dan zal GBTwente op basis van de gemaakte afspraken in de DVO hiervoor kosten in rekening gaan brengen.

In de regionale media is de afgelopen periode ook het nodige geschreven over het vraagstuk van afval scheiden vooraf bij de bron (Diftar) of het toepassen van nascheiding. Mogelijk dat dit in de toekomst ook bij onze gemeenten een vraagstuk is dat op tafel komt en van invloed kan zijn op de dienstverlening van GBTwente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdrage aan de bestuurlijke opgave van de deelnemende gemeenten
Ook in de toekomst blijven we innoveren. Jaarlijks wordt een aantal processen beoordeeld volgens de LEAN-systematiek om verspilling in het proces te voorkomen. Alle stappen in het proces moeten immers van waarde zijn. Ook schenken we steeds meer aandacht aan KPI-management binnen onze proces gestuurde organisatie. De beheersing van de processen volgen we in onze Obeya[3].

Areaaluitbreiding deelnemende gemeenten
De gemeenten Hengelo en Almelo willen groeien naar een 100.000+ gemeente. Ook de gemeenten Enschede en Losser hebben groeiambities. In de periode tot het jaar 2030 komen er naar verwachting minimaal 21.000 woningen bij binnen ons verzorgingsgebied. De beoogde areaaluitbreiding betekent voor GBTwente een toename van werkzaamheden. De vraag is in welke mate deze toename opgevangen kan worden door automatisering van processen en in welke mate er formatie uitgebreid moet worden om alle werkzaamheden binnen het jaar uit te kunnen voeren. Hierover zal in de bestuursrapportages van wel in een volgende begroting op terug gekomen worden.

Actiever acquireren onder Twentse gemeenten
GBTwente gaat actiever met de Twentse gemeenten, die nog niet zijn toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling, in gesprek over mogelijk toetreding. Uitbreiding van de gemeenschappelijke regeling draagt bij aan de continuïteit van GBTwente op de lange termijn.

Ondersteunen bij ontwikkelingen op belastinggebied
We zien de nodige ontwikkelingen op belastinggebied. Als hét kenniscentrum op het gebied van (gemeentelijke) belastingen ondersteunt GBTwente haar deelnemers bij invoering van nieuwe belastingen of heffingen, wijzigingen in bestaande belastingen of aanpassing van de verordening vanwege landelijke ontwikkelingen.

Wat mag het kosten?

Begroting 2027 (bedragen * € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Uitvoering Wet WOZ, heffen en innen van belastingen	0	-12.273	-12.273
Saldo van baten en lasten	**0**	**-12.273**	**-12.273**

[3] Obeya is een term vanuit het LEAN management en betekent in het Japans 'Grote Kamer'. Een Obeya is feitelijk een visuele manier om grip te krijgen. In de Obeya zijn de doelen (in de vorm van mijlpalen) en prestaties (in de vorm van KPI's) vanuit het strategieplan naar een jaarplan verwoord.

3.2 Overzichten

3.2.1 Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De gemeentelijke bijdrage van de deelnemende gemeenten in 2027 bedraagt € 17.059.651. Hiervan is € 51.027 vanuit desintegratie van taken betreffende hondenbelasting Hengelo, afschaffing rioolheffing < 60m3 in Haaksbergen en vereenvoudiging grondslag reclamebelasting in Enschede. De gemeentelijke bijdrage 2027 wordt bepaald aan de hand van het aantal afgenomen producten door de desbetreffende gemeente vermenigvuldigd met de kostprijs per product.

De bijdragen voor de gemeenten zijn voor 2027:

Algemene dekkingsmiddelen	Bedrag * € 1.000
Gemeente Enschede	5.515
Desintegratiebijdrage gemeente Enschede	4
Gemeente Hengelo	2.825
Desintegratiebijdrage gemeente Hengelo	16
Bijdrage gemeente Borne	726
Bijdrage gemeente Losser	671
Desintegratiebijdrage Losser	-
Bijdrage gemeente Haaksbergen	692
Desintegratiebijdrage Haaksbergen	30
Bijdrage gemeente Almelo	2.365
Bijdrage gemeente Oldenzaal	964
Desintegratiebijdrage Oldenzaal	-
Bijdrage gemeente Twenterand	934
Bijdrage gemeente Lochem	17
Bijdrage gemeente Hof van Twente	9
Bijdrage gemeente Berkelland	1.228
Bijdrage gemeente Bronckhorst	1.062

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de gemeentelijke bijdrage 2027 wijzigt ten opzichte van de primitieve begroting 2026 en de 1e gewijzigde begroting 2026:

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2026	1e gewijzigde begroting 2026	Mutatie tussen primitieve en 1e gewijzigde begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Mutatie tussen 1e gewijzigde begroting 2026 en primitieve begroting 2027	Mutatie tussen primitieve begroting 2026 en primitieve begroting 2027
Gemeente Enschede	5.506	5.378	-128	5.515	137	10
Desintegratiebijdrage gemeente Enschede	-	-	-	4	4	4
Gemeente Hengelo	2.771	2.705	-66	2.825	121	54
Desintegratiebijdrage gemeente Hengelo	-	-	-	16	16	16
Bijdrage gemeente Borne	689	670	-19	726	56	36
Bijdrage gemeente Losser	632	614	-17	671	56	39
Desintegratiebijdrage Losser	-	-	-	-	-	-
Bijdrage gemeente Haaksbergen	734	719	-16	692	-27	-43
Desintegratiebijdrage Haaksbergen	2	2	-	30	28	28
Bijdrage gemeente Almelo	2.247	2.189	-58	2.365	176	118
Bijdrage gemeente Oldenzaal	951	926	-24	964	38	13
Desintegratiebijdrage Oldenzaal	-	-	-	-	-	-
Bijdrage gemeente Twenterand	868	844	-24	934	90	67
Bijdrage gemeente Lochem	19	19	0	17	-3	-2
Bijdrage gemeente Hof van Twente	10	11	0	9	-1	-1
Bijdrage gemeente Berkelland	1.121	1.124	3	1.228	104	107
Bijdrage gemeente Bronckhorst	997	981	-16	1.062	81	64

Saldo financieringsfunctie
Naast de gemeentelijke bijdragen is er sprake van een ingeschatte rentebate van € 20.000 die GBTwente zelf in de begroting 2027 heeft verwerkt.

3.2.2 Bedrag heffing vennootschapsbelasting

In de begroting 2027 is geen begroot aan vennootschapsbelasting meer opgenomen nu de gemeente Berkelland en Bronckhorst zijn toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling. De gemeenten Hof van Twente en Lochem krijgen dezelfde tarieven doorberekend dan de andere GR-gemeenten met een gemeentelijke haven. Deze tarieven zijn gebaseerd op kostprijsniveau, waardoor hier geen winst te verwachten is.

3.2.3 Onvoorzien

In de begroting 2027 is € 169.096 begroot aan onvoorziene kosten, te weten 1% van de begrote lasten.

4 Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) stelt eisen aan de begroting van GBTwente. Een onderdeel daarvan zijn de verplichte paragrafen. Hieronder worden deze paragrafen nader toegelicht.

4.1 Lokale heffingen

De ramingen van de belastingopbrengsten en paragrafen lokale heffingen maken geen onderdeel uit van de begroting van GBTwente. Hiervoor wordt verwezen naar de begrotingen van de gemeenten Almelo, Berkelland, Borne, Bronckhorst, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Lochem en Hof van Twente.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

GBTwente voert drie keer per jaar een risico-inventarisatie uit, waarbij alle risico's worden benoemd. Daarna wordt bepaald hoe vaak dit risico zich voordoet en wordt de financiële impact per risico geschat. Het risicoprofiel wordt dan zichtbaar. Dit risicoprofiel wordt afgezet tegen de weerstandscapaciteit, om te bepalen in hoeverre deze capaciteit voldoende is om de risico's op te kunnen vangen zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen in gevaar komen. De weerstandscapaciteit is de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen.

De risicofactor is geactualiseerd op basis van ontwikkelingen binnen of rondom GBTwente en de genoemde bedragen worden op het juiste prijspeil gehouden. Op basis van de risico-inventarisatie wordt het profiel bijgesteld op basis van mogelijke nieuwe risico's die zich voordoen. Met toepassing van de kansberekening en geschatte financiële impact per risico is het totale risicoprofiel eind 2025 vastgesteld op € 2.903.001.

Bestuurlijk is besloten dat een gemeenschappelijke regeling als GBTwente een eigen weerstandscapaciteit mag hebben voor het opvangen van negatieve bedrijfsvoering resultaten, maar dat het eigen weerstandsvermogen niet zo groot hoeft te zijn om het eigen risicoprofiel volledig op te kunnen vangen. De deelnemers willen zelf een weerstandcapaciteit opbouwen die voldoende is om eventuele tegenvallers van al hun verbonden partijen op te vangen. De kans dat alle verbonden partijen op exact hetzelfde moment aanspraak maken op de weerstandscapaciteit wordt zodanig gering geacht, dat de weerstandscapaciteit die de deelnemer moet vormen lager kan zijn dan de afzonderlijke weerstandscapaciteiten van de verbonden partijen.

Hierna wordt ingezoomd op een aantal belangrijke aspecten van risicobeheer:

- GBTwente beschikt over een Algemene reserve die ultimo 2025 (op voorwaarde dat het algemeen bestuur na vaststelling van de jaarrekening instemt met het voorstel tot saldobestemming) gevuld is tot € 745.631**.** Deze reserve dient als buffer om risico's en knelpunten te kunnen opvangen alsmede voor innovatie van de dienstverlening. Het restant van het risicoprofiel, te weten € 2.903.001 minus € 745.631 is € 2.157.369 zal opgenomen moeten worden in het risicoprofiel van de deelnemende gemeenten:

Oorzaak Risico	31-12-2025
Eigen beleid	€ 1.451.265
Beleid andere overheden	€ 3.500
Autonome ontwikkelingen	€ 115.931
Doen/nalaten door derden	€ 1.332.305
Totaal	**€ 2.903.000**

Omschrijving	Bedrag
Risicoprofiel ultimo 2025	€ 2.903.000
Hoogte algemene reserve GBTwente	€ 745.631
Deel risico dat in het risicoprofiel van de gemeenten moet worden opgenomen	€ 2.157.369

Risico-aandeel per gemeente naar rato van gemeentelijke bijdrage			
Gemeente	Structurele bijdrage 2026 (1e gewijzigde begroting)	Procentuele aandeel	Gemeentelijk aandeel in risicoprociel
Almelo	€ 2.188.869	14%	€ 292.400
Borne	€ 670.024	4%	€ 89.505
Enschede	€ 5.378.056	33%	€ 718.428
Haaksbergen	€ 718.710	4%	€ 96.009
Hengelo	€ 2.704.512	17%	€ 361.282
Losser	€ 614.487	4%	€ 82.086
Oldenzaal	€ 926.220	6%	€ 123.729
Twenterand	€ 844.126	5%	€ 112.763
Berkelland	€ 1.123.675	7%	€ 150.106
Bronckhorst	€ 981.099	6%	€ 131.060
TOTAAL	**€ 16.149.779**		**€ 2.157.369**

- GBTwente heeft een laag renterisico omdat er maar twee lineaire geldleningen zijn afgesloten. Beide leningen kennen jaarlijkse aflossingen, waardoor risicospreiding optreedt. Vanuit de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) zijn wij eraan gehouden om niet lang (niet meer dan 3 kwartalen) “rood te staan”. Dit risico is met onze financieringsstructuur nagenoeg nihil. De rentevoorwaarden zijn gelijk aan die van de opdracht gevende gemeenten.
- GBTwente heeft twee langlopende leningen afgesloten (één met een looptijd van 10 jaar en één met een looptijd van 20 jaar).
- Er zijn de volgende langlopende verplichtingen;
    - DVO met gemeente Hengelo (financiën)
    - DVO met gemeente Enschede (ICT)
    - Contracten met de softwareleveranciers Gouw-IT en Ortec Finance
    - Leaseovereenkomst met Huiskes Kokkeler Lease voor vijf leaseauto’s voor algemeen gebruik en drie leaseauto’s die persoonsgebonden zijn (o.a. buitendienstmedewerkers)
    - Contract met BNG bank
    - Huurovereenkomst Demmersweg 140 Hengelo
    - Contract met Novon voor facilitaire dienstverlening aan de Demmersweg 140
    - Contract met Visma Raet voor de salarisadministratie.
    - Contract met MSG Post en Koeriers voor postbezorging.
    - Contract met Tempo Team voor inhuur van tijdelijke personeel

4.2.1 Kengetallen in relatie tot financiële positie

Vanuit het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) is wettelijk geregeld dat gemeenschappelijke regelingen voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de organisatie. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.
Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. In het BBV is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen,

hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en rekening.

Het betreft de volgende financiële kengetallen:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit

De begroting en jaarstukken van GBTwente bevatten geen grondexploitatie en belastingopbrengsten, daarom worden de kengetallen 4 en 6 niet opgenomen in deze paragraaf.

Kengetallen	Verloop van de kerngetallen					
	Verslag 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	-15,28%	-2,07%	0,99%	0,53%	0,57%	-0,16%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-15,28%	-2,07%	0,99%	0,53%	0,57%	-0,16%
Solvabiliteitsratio	26,76%	12,09%	8,15%	7,33%	7,42%	7,48%
Structurele exploitatieruimte	14,17%	0,20%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

De netto schuldquote van GBTwente is uitstekend. Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van GBTwente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. GBTwente heeft in 2019 twee leningen aangetrokken, waardoor het percentage stijgt. Een netto schuldquote tot 100% wordt als voldoende beoordeeld. GBTwente voldoet hier volledig aan.

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin een organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de organisatie. Het eigen vermogen van GBTwente is gelimiteerd op 5% van de begrote lasten. De solvabiliteitsratio bij GBTwente is relatief laag maar acceptabel, omdat de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling ‘borg’ staan en GBTwente een sluitende begroting heeft.

Bij de structurele exploitatieruimte wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en worden deze vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang om te weten welke structurele ruimte een organisatie heeft om de eigen lasten te dragen.

4.2.2 Geraamde toevoegingen en onttrekkingen reserves

GBTwente heeft de reserve “jaarresultaten”, met een saldo per 31 december 2025 van € 750.164, met het voorstel om € 4.533 te onttrekken via de resultaat bestemming 2025. Op basis van de huidige beleidsregels mag de bestemmingsreserve “jaarresultaten” tot 5% van het begrotingstotaal gevuld worden, mits de exploitatieresultaten van GBTwente dit per einde van het boekjaar toelaten en uitsluitend na een besluit van het algemeen bestuur. Rekening

houdend met het voorstel tot bestemming van resultaat 2025, worden de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve weergeven.

Jaar	Beginsaldo	Geraamde toevoegingen	Geraamde onttrekkingen	Eindsaldo
2025	750.164		4.533	745.631
2026	745.631	0		745.631
2027	745.631	0		745.631
2028	745.631	0		745.631
2029	745.631	0		745.631
2030	745.631	0		745.631

Naast bovengenoemde reserve heeft GBTwente nog een reserve specifieke doelen, waarin mutaties plaats vinden naar aanleiding van de vastgestelde resultaatbestemmingen bij de jaarstukken. Ultimo 2025 heeft deze reserve een hoogte van € 411.067. Op basis van de gemaakte kosten ten laste van deze reserve wordt bij de jaarstukken 2025 via de resultaatbestemming voorgesteld om € 302.450 te onttrekken uit deze bestemmingsreserve specifieke doelen. Daarnaast wordt bij de behandeling van de jaarstukken 2025 voorgesteld om een deel van het positieve resultaat (€ 465.200) te doteren aan de reserve specifieke doelen. Op 1 april 2026, waarin deze ontwerpbegroting 2027 in het bestuur wordt behandeld, wordt ook een besluit genomen over de resultaatbestemming 2025.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

GBTwente bezit geen kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen of gebouwen welke onderhouden dienen te worden. Daarom wordt er in deze begroting ook geen toelichting gegeven op het onderhoud van kapitaalgoederen.

Wel heeft GBTwente de meerjarige licentiekosten voor de waarderings-applicatie en het contractmanagementsysteem geactiveerd en zijn de kosten voor de verbouwing van de Demmersweg in 2019 geactiveerd. De genoemde applicaties worden jaarlijks onderhouden door de leveranciers via updates. De meerjarige licentiekosten voor de belastingapplicatie zijn als gevolg van de migratie naar de verSaaSde omgeving in 2026 versneld afgeschreven op basis van de geldende regelgeving.

In 2019 is een huurovereenkomst aangegaan voor de huisvesting Demmersweg 140 in Hengelo. In deze huurovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het periodieke (groot) onderhoud aan de binnenzijde van het pand.
Op basis hiervan is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld voor dat deel van het onderhoud dat GBTwente uit moet voeren. De kosten van dit groot onderhoud worden gedekt door de daarvoor ingestelde voorziening *"Egalisatie groot onderhoud"*.

4.4 Financiering

Financieringsstructuur algemeen
De financiering vindt bijna volledig plaats binnen de exploitatie; structurele uitgaven worden gedekt door structurele gemeentelijke bijdragen. GBTwente kent een zeer beperkte

investeringsbehoefte en is door de kostendekkende tarieven die gemeenten betalen in basis niet aangewezen op het aantrekken van geld in de vorm van geldleningen. De dagelijkse ontvangsten naar aanleiding van verstuurde aanslagbiljetten lopen gedurende de maand vooruit op de afstorting van deze ontvangsten aan de gemeenten. De kosten van bedrijfsvoering worden gefinancierd door de gemeentelijke bijdrage. Op deze wijze hebben we over het algemeen een positief banksaldo. Als dit positieve saldo de limiet voor schatkistbankieren overschrijdt wordt het meerdere door het verplicht schatkistbankieren bij het Rijk dagelijks afgeroomd. Deze bedragen halen we indien nodig terug in het rekeningstelsel bij de BNG Bank. Als uitgaven niet gespreid kunnen worden voorziet het contract met de BNG Bank in een krediet op rekening-courant met een zeer acceptabele debetrente.

Vanaf 2023 ontvangen wij rente over tegoeden in de schatkist. Vanaf 2025 worden de renteopbrengsten vanuit het schatkistbankieren over de belastingontvangsten gedurende het jaar al naar de gemeenten uitbetalen, waardoor zij extra inkomsten genereren. In hoofdstuk 1 is inzage gegeven in de historische renteopbrengsten per gemeente.

De minister van Financiën heeft eerder al aangegeven zich af te vragen of het Rijk kan gaan profiteren van de rentebaten die de gemeenten krijgen op het schatkistsaldo (we zijn als gemeenschappelijke regeling verplicht om onze liquide middelen boven een drempel bij het Rijk op de schatkistrekening te parkeren). Daarnaast overweegt de minister het bodemtarief van 0% af te schaffen waardoor het voor gemeenten geld kan gaan kosten om geld te stallen als de creditrente onder de 0% komt.

Financieringsbehoefte
De verhuizing van 2019 was een uitzondering op de normaalsituatie: de extra uitgaven voor het nieuw te betrekken pand en nieuwe software konden niet met de reguliere inkomsten van de deelnemers worden gefinancierd. Dit heeft geleid tot 2 leningen, van € 1,1 miljoen en € 0,5 miljoen. Jaarlijks wordt er op beide leningen afgelost waardoor het schuldrestant op 31 december 2025 nog € 982.000 groot is.

Kredietfaciliteiten
GBTwente maakt gebruik van de faciliteiten van de BNG Bank. De BNG bank is de huisbankier. Het huidige contract is op 1 januari 2022 ingegaan voor een periode van vier jaar met drie keer een verlengingsoptie van twee jaar. De eerste verlengingsoptie is eind 2025 ingeroepen, waardoor het contract in ieder geval doorloopt tot en met 31 december 2027.

Na saldering van de rekeningsaldi binnen het rekeningstelsel wordt het totale saldo automatisch verrekend op 1 maands Euribor[1]. We betalen daarboven een opslag van 25 basispunten (0,25%) als we “rood staan”. We zijn verplicht om deel te nemen aan het schatkistbankieren. Hierbij worden positieve banksaldi boven het grensbedrag van € 250.000 afgeroomd door het Rijk. Daarnaast wordt het saldo elke ochtend ook weer aangevuld om de betalingen te kunnen verrichten.

Financieringsbeheer
Het financieringsbeheer richt zich op de kosten van financieren en op de risico’s van financieren.

Risicobeheersing

De risico's van financiering binnen GBTwente zijn minimaal. Het renterisico is laag, we kennen twee lineaire geldleningen beide leningen kennen jaarlijkse aflossingen, waardoor er sprake is van risicospreiding. Vanuit de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) zijn wij eraan gehouden om maximaal drie kwartalen "rood te staan". De kans dat dit optreedt met onze financieringsstructuur nagenoeg nihil. We monitoren dit middels de kasgeldlimiettoets vanuit het Fido. In de onderstaande grafiek is relatie tussen de liquide positie en de kasgeldlimiet zien. Het kasgeldlimiet is bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal bedraagt de totale lasten volgens de begroting inclusief toevoegingen aan reserves.

	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begroting per 1-1-2027	17.079	17.079	17.079	17.079
Percentage cf regeling	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
1. Toegestane kasgeldlimiet	**1.400**	**1.400**	**1.400**	**1.400**
2. Omvang vlottende schuld	0	0	0	0
Tegoeden in rek crt banken	246	246	246	246
3. Omvang vlottende middelen	246	246	246	246
4. Omvang netto vlottende schuld	**-246**	**-246**	**-246**	**-246**
Ruimte (+) of overschrijding (-/-)	**1.646**	**1.646**	**1.646**	**1.646**

Een andere in de wet Fido vastgelegde norm is de renterisiconorm. Openbare lichamen mogen in een jaar niet meer volume aan leningen aantrekken of renteherziening toepassen dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm zal niet in beeld komen omdat GBTwente overwegend niet met geleend geld is gefinancierd.

Renterisiconorm		2027	2028	2029	2030
1	Begrotingstotaal	17.079	17.684	18.338	19.057
2	Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	3.416	3.537	3.668	3.811
4	Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	108	108	108	55
5	Ruimte onder de risiconorm (3 - 4)	3.308	3.429	3.560	3.756

De treasuryfunctie voor GBTwente wordt uitgevoerd door de treasurer van de gemeente Hengelo.

[1] **Euribor** staat voor Euro Interbank Offered Rate, het dagelijks wijzigende rentetarief waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken.

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Organisatie

GBTwente staat als een huis! De koers van afgelopen jaren is stabiel gebleken en het strategieplan 2023-2026 bleek een goed fundament te bieden voor een nieuw strategieplan. Resultaten van afgelopen jaren zijn in beeld gebracht en met diverse stakeholders (MT, adviseurs, bestuursleden) zijn analyses gemaakt en zijn quotes, steekwoorden, aandachtspunten en toekomstbeelden verzameld die als input zijn gebruikt voor dit nieuwe concept strategieplan 2027-2030.

Als gemeentelijke uitvoeringsorganisatie geeft GBTwente de komende jaren invulling aan het nieuwe Strategieplan 2027-2030 met als titel 'Vertrouwd, Verbindend en Vooruitstrevend.

Vertrouwd: Dat legt de solide basis: Kwaliteit staat voorop bij GBTwente, of het nu gaat om medewerkers, processen, data of de financiële huishouding. GBTwente levert hoogwaardige dienstverlening, waarop haar 530.000 inwoners en opdrachtgevende gemeenten mogen én kunnen vertrouwen.

Verbindend: In de huidige maatschappij waar individualisme en polarisatie hoogtij vieren spant GBTwente zich met haar kwalitatieve dienstverlening op het gebied van Waarderen, Heffen en Innen in om het verschil te maken. Verbindend door begrijpelijkheid en betrouwbaarheid.

Vooruitstrevend: GBTwente staat bekend als innovatieve kennisorganisatie. Vol energie en ambitie en met een bevlogen houding blijft GBTwente werken aan oplossingen die klaar zijn voor de (nabije) toekomst. Waarbij gedoseerde groei in aantal opdrachtgevers en in taken verkend worden. Met als effect dat GBTwente ook in de toekomst optimaal invulling geeft aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever voor haar medewerkers én aan het zijn van een toonaangevende gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

De gekozen strategie geeft de concrete beweging van GBTwente weer en wordt gericht op de volgende pijlers:

Dienstverlening op maat [WAT]
'Dienstverlening op maat' is voor GBTwente vanzelfsprekend. Persoonlijk en begrijpelijk is vanuit de visie het uitgangspunt, of het nu voor de 10 opdrachtgevende gemeenten is, of voor de 530.000 inwoners in het verzorgingsgebied. Afgelopen jaren is wel gebleken dat het vertrouwen van inwoners in de overheid dalende is, waardoor de maatschappelijke acceptatie van het 'belastingproduct' onder druk staat. GBTwente streeft ernaar om bij te dragen aan een betrouwbare én begrijpelijke overheid. Inwoners kunnen rekenen op een deskundige overheid, die meegroeit met de opmars van de digitale dienstverlening, maar ook fysiek beschikbaar blijft. En op een overheid die haar dienstverlening op een begrijpelijke manier uitlegt: Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Kortom:
GBTwente staat voor: Begrijpelijke en betrouwbare dienstverlening.

Optimale uitvoering [HOE]
Vervolgens is de vraag waar GBTwente in de realisatie van haar strategie de komende jaren de focus op legt?

<u>Medewerkers:</u>
Om te beginnen zijn en blijven **'medewerkers'** een focuspunt. Medewerkers zijn het kapitaal van de organisatie! Binnen GBTwente werken ongeveer 110 betrokken en trotse professionals met elkaar aan het 'belastingproduct'. Proactieve professionals die dagelijks zakelijk, vakbekwaam en ook empathisch de toonaangevende kennisorganisatie GBTwente representeren en die opgewassen zijn voor hun taak, vandaag én morgen! Ambitieuze en goed opgeleide mensen, slim gebruikmakend van de nieuwe technologische innovaties, die samen vormgeven aan de missie van betrouwbaar, dienstverlenend en efficiënt Waarderen, Heffen en Innen. Kortom:

Bevlogen & Toekomstgerichte professionals die er bewust voor kiezen bij GBTwente te werken.

Processen:
Als uitvoerder van de **'processen'** van Waarderen, Heffen en Innen voor 10 gemeenten binnen de gemeenschappelijke regeling, zijn en blijven de processen en de uitvoering daarvan van groot strategisch belang. Voor 10 gemeenten hetzelfde proces, vanzelfsprekend met de mogelijkheid tot maatwerk voor de opdrachtgevende gemeenten.

De in april 2025 bestuurlijk vastgestelde IT Visie 2025 zet in op een moderne, flexibele en op standaarden gebaseerde ICT-omgeving. Uitgangspunt is dat het belastingproces ondersteund wordt met een modulair, cloudgericht applicatielandschap. De visie bestaat uit acht samenhangende focusgebieden (architectuur, hosting/infrastructuur, leveranciers, werkplek van de toekomst, governance & inrichting, kernapplicaties, AI en klantbeleving) die de komende jaren vormgegeven worden.

Dit focuspunt leent zich bij uitstek voor nieuwe technieken zoals bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en Artificial Intelligence, maar is ook omgeven door risico's bijvoorbeeld op het gebied van cyberterrorisme, leveranciersafhankelijkheid en wetgeving zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).

GBTwente beseft dat er op proces-gebied altijd winst te behalen is door bijvoorbeeld het inzetten van LEAN-technieken, om verspilling in processen te minimaliseren en faalkosten te reduceren. Ook samenwerking in de regio om samen kritische processen op te pakken past hierin. Kortom:
GBTwente blijft inzetten op zo optimaal mogelijk ingerichte processen.

Data:
Met **'data'** wordt een nieuw focuspunt binnen de strategie van GBTwente geïntroduceerd. Niet dat data de afgelopen jaren buiten beeld was, maar wel om veel meer aandacht te kunnen geven aan het grote belang van datakwaliteit, -veiligheid en -integriteit. De betrouwbaarheid en kwaliteit van de gegevens staan aan de basis van het 'belastingproduct'. GBTwente werkt op het gebied van data met een model van input – throughput en output. In de totstandkoming van haar product is GBTwente voor een belangrijk deel afhankelijk van de kwaliteit van de data die van gemeenten en via landelijke voorzieningen betrokken wordt. Van groot belang dus om focus te leggen op de kwaliteit van die keten, van input tot en met output.

Daarnaast wordt vanuit de toezichthouder op de uitvoering van de wet WOZ, de Waarderingskamer, steeds meer ingezet op de kwaliteit van de kernmerken die ten grondslag liggen aan de waardebepaling. De uitvoeringsregeling is hierop eind 2025 aangepast, met als gevolg dat uitvoerders (zoals GBTwente) aantoonbaar werk moeten maken van het verifiëren van taxatiedata, waaronder de (secundaire) kenmerken van onroerende zaken. De landelijke pilot 'Check uw woning' die in het werkproces van GBTwente geïmplementeerd wordt en waarbij inwoners de gelegenheid krijgen actief bij te dragen aan de kwaliteit van de data van hun vastgoed, kan hierin uitkomst bieden.

Data, een punt van aandacht voor de komende jaren. Kortom:

Inzet op de kwaliteit van de data, innovatief verkregen, bewerkt en geleverd.

Klanten:
Uiteindelijk draait het bij GBTwente allemaal om haar **'klanten'**. Dat zijn de 10 opdrachtgevende gemeenten én de 530.000 inwoners.

Opdrachtgevende gemeenten:
Sinds 1 januari 2026 bestaat de GR van GBTwente met de toetreding van de gemeenten Berkelland en Bronckhorst uit 10 gemeenten. Voor deze gemeenten levert GBTwente kwalitatief hoogstaande dienstverlening op het gebied van Waarderen, Heffen en Innen. In de voorbereiding op deze toetreding zijn de contouren van een toekomstig GBTwente bestuurlijk besproken. Geconcludeerd is dat zonder aanpassing van de managementstructuur en met behoud van de sociale cohesie er (in theorie) ruimte is voor verdere uitbreiding van de gemeenschappelijke regeling van GBTwente dan de huidige 10 gemeenten en zelfs verder dan de overige 6 Twentse gemeenten. Afgesproken is dat de groeistrategie zich in eerste instantie gedoseerd richt op overige 6 Twentse gemeenten die nog niet tot de GR GBTwente behoren en dat er terughoudend wordt omgegaan met andere verzoeken tot toetreding. In de periode van dit strategieplan (2027-2030) zal helder worden of andere Twentse gemeenten (op termijn) gaan toetreden.

De kerntaken van GBTwente zijn Waarderen, Heffen en Innen. Die administratie is bij GBTwente goed op orde. In de uitvoering van het proces van Waarderen is GBTwente in grote mate afhankelijk van de input voorkomend uit het BAG-proces (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) bij haar 10 gemeenten. De correcte en tijdige uitvoering van dit proces staat bij een aantal van de gemeenten onder druk. Vanuit haar kerntaak Waarderen beschikt GBTwente over de inhoudelijke kennis en kunde voor de uitvoering van BAG-werkzaamheden. In de periode van dit strategieplan (2027-2030) zal ook helder worden of GBTwente BAG-werkzaamheden voor (enkele van) haar gemeenten gaat uitvoeren.

Inwoners:
GBTwente heeft 530.000 inwoners in haar verzorgingsgebied. Dat geeft de organisatie een grote verantwoordelijkheid waar het de uitvoering van haar taken betreft. GBTwente wil op een professionele wijze invulling geven aan haar rol van een betrouwbare én begrijpelijke overheid. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Een professioneel uitvoeringsbedrijf dat zich richting haar inwoners richt op hoogwaardige dienstverlening, dat inwoners probeert te betrekken bij haar product en dat qua houding en gedrag de nadruk legt op vertrouwen en uitlegbaarheid.

Kortom:
Voor haar gemeenten en inwoners bouwt GBTwente aan vertrouwen en verbinding

Financiële middelen:
GBTwente voert voor haar opdrachtgevende gemeenten wettelijke taken uit. Ook op het gebied van **'financiële middelen'** is de (ver)binding met die gemeenten groot. GBTwente ziet het als 'verlengd lokaal bestuur'. Een maatschappelijke organisatie die zich bewust is van haar maatschappelijke positie en de maatschappelijke middelen die erin omgaan. Dat verplicht de organisatie steeds scherp te zijn op kwaliteit versus kosten, op efficiëntie en effectiviteit, op reputatie en betrouwbaarheid. Het verplicht GBTwente ook op financieel gebied om proactief en stabiel te zijn. Kortom:
Transparant en solide zijn de uitgangspunten op financieel gebied.

4.5.2 Investeringen

In deze meerjarenbegroting wordt ook inzicht gegeven in de geplande vervangingsinvesteringen. De ramingen van deze investeringen zijn gebaseerd op de historische investering vermeerderd met de prijscompensatie die in deze begroting volgens de uitgangspunten gehanteerd wordt. In hoofdstuk 8 is de lijst met geplande investeringen voor de komende vier jaren opgenomen.

4.5.3 Personeel

In de bestuursvergadering van 10 december 2025 heeft het algemeen bestuur de kaderbrief vastgesteld en daarmee is besloten om de gevraagde fte, die hieronder verder is toegelicht, in de concept meerjarenbegroting 2027-2030 te verwerken.

De begrote formatie 2027 voor GBTwente is als volgt opgebouwd:

Begrote formatie 2026		**109,21 fte**
Mutaties in begroting 2027		
Af:	Incidenteel metadateren bestanden nieuwe Archiefwet	-0,30 fte
Bij:	Incidenteel metadateren bestanden nieuwe Archiefwet	0,30 fte
Bij:	Frontofficetaken gemeente Borne	0,33 fte
Bij:	BI-zone gemeente Enschede	0,03 fte
Bij:	Toeristenbelasting Gemeente Borne	0,01 fte
Af:	Afschaffing hondenbelasting gemeente Hengelo	-0,04 fte
Af:	Afschaffing rioolheffing < 60 m3 gemeente Haaksbergen	-0,13 fte
Af:	Reclamebelasting gemeente Enschede controle complexe grondslag	-0,12 fte
Bij:	Reclamebelasting gemeente Enschede controle eenvoudige grondslag	0,06 fte
Begrote formatie 2027 conform kaderbrief		**109,35 fte**
Bij:	Formatieuitbreiding inkoopadviseur	0,50 fte
Begrote formatie 2027		**109,85 fte**

Professionalisering inkopen en aanbesteden
De afgelopen jaren heeft GBTwente een professionaliseringsslag gemaakt rondom de processen van inkopen en aanbesteden. Er is gewerkt aan een aanbestedingsmemo om het proces rondom inkopen en aanbestedingen in control te houden. Daar waar mogelijk sluit GBTwente aan bij regionale inkooptrajecten, maar dit is niet altijd mogelijk. Daar waar GBTwente zelfstandig een product of dienst moet inkopen laat GBTwente zich begeleiden door diverse externe inkoopadviseurs. Ervaring leert dat goede inkoopbegeleiding aan de voorkant voordelen oplevert tijdens de contractperiode binnen het contractmanagement. In de kaderbrief is aangegeven om ook richting de toekomst het inkoopadvies goed te kunnen borgen wij verzochten om het inhuurbudget voor inkoopbegeleiding met € 40.000 uit te breiden. Op basis van voortschrijdend inzicht willen we nu echter verzoeken om de formatie aanvullend op bovenstaand overzicht met 0,5 fte inkoopadviseur uit te bereiden. De

meerkosten voor de bijbehorende loonsom boven de € 40.000 gaan we opvangen door voor het bedrag van de overschrijding het inhuurbudget te verlagen.

Impact archiefwet
We zijn verplicht om onze bestanden duurzaam toegankelijk te houden. In de nieuwe Archiefwet wordt het beschikken over een e-depot verplicht. Alle permanent te bewaren digitale bestanden moeten een minimum set aan metadata bevatten voordat ze kunnen worden overgedragen. GBTwente is zelf verantwoordelijk voor het op orde krijgen van de metadata. Wij hebben al eerder tijdelijke formatie-uitbreiding gevraagd voor deze werkzaamheden. Echter door de vertraging binnen de invoering van de archiefwetgeving en de voorbereidende werkzaamheden moeten nog opgepakt worden. In de afgelopen jaren hebben wij de tijdelijke formatie-uitbreiding dan ook nog niet benut en de middelen via de bestuursrapportages en de resultaatbestemming terug laten vloeien naar de gemeenten. Daarom verzoeken wij in deze kaderbrief om de tijdelijke uitbreiding met 0,3 fte ook in 2027 nog 1 jaar te mogen continueren.

Uitbreiding van dienstverlening
Met ingang van 1 januari 2025 heeft gemeente Borne de frontoffice taken over gedragen naar GBTwente. De formatie-uitbreiding voor de uitvoering van deze werkzaamheden wordt in de begroting voor 2026 geeffectueerd en deze bedraagt 0,33 fte.

In december 2024 heeft een draagvlakmeting plaatsgevonden voor de invoering van een BI-Zone binnen de gemeente Enschede. In 2025 is de nieuwe BIZ-heffing eigenaren binnenstad ingevoerd. De formatie-uitbreiding daarvoor (0,03 fte) wordt opgenomen in de begroting 2027.

In 2025 heeft de gemeente Borne de toeristenbelasting ingevoerd. De formatie-uitbreiding voor de heffing en inning van deze belastingsoort (0,01 fte) wordt in de begroting 2027 verwerkt.

Wijziging in dienstverlening
De gemeente Enschede gaat per ingang van 2026 de grondslag van de reclamebelasting aanpassen. Door deze aanpassing volstaat voor de gemeente Enschede de eenvoudige controle op de reclamebelasting. Dit brengt per saldo een formatiereductie van 0,06 fte met zich mee.

Afschaling van dienstverlening door afschaffing belastingsoorten
Met ingang van 2026 schaft de gemeente Hengelo de hondenbelasting af. De gemeente Haaksbergen gaat met ingang van 2026 het kleinverbruik binnen de rioolheffing afschaffen. De formatie-reducties die hiermee gepaard gaan (0,04 respectievelijk 0,13 fte) worden in de begroting 2027 verwerkt.

Pensioneringen
De komende periode zullen meerdere medewerkers als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd uitstromen. Er zullen (nieuwe) medewerkers ingewerkt moeten worden om dit verloop op te vangen. De voorinvesteringen in het inwerken van nieuwe medewerkers hebben we tot nu toe binnen de eigen begroting opgevangen. Waar mogelijk gaan we dit in 2027 ook doen.

Werknemers hebben vanuit de vorige Cao tot 31 december 2025 het recht om aanspraak te maken op de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU). De RVU is bedoeld om medewerkers de mogelijkheid te geven om eerder te stoppen met werken, maximaal 24 maanden voor hun AOW-leeftijd, zonder dat dit grote financiële nadelen heeft voor de medewerker. Op dit moment hebben drie medewerkers van GBTwente aangegeven gebruik te willen maken van deze regeling. De financiële consequenties vanuit deze regeling worden meegenomen in de begroting 2027 en jaarschijf 2028 in het meerjarenperspectief.

4.5.4 Rechtmatigheid

Het dagelijks bestuur legt zelf verantwoording af over de rechtmatigheid. In deze verantwoording wordt inzicht gegeven over de naleving van de afgesproken financiële regels binnen GBTwente. Het belangrijkste voorbeeld hiervan is de naleving van de voorwaarden voor Europese bestedingen maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik en lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

Interne controle
Het interne controleplan is de leidraad voor GBTwente om te waarborgen dat handelingen, die voortvloeien uit de processen, op de juiste wijze en door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. De interne controle richt zich voornamelijk op de rechtmatigheid, juistheid en volledigheid. In de reguliere werkprocessen zijn interne controles ingebouwd en door de geautomatiseerde systemen is een betrouwbare verwerking gewaarborgd. De verbijzonderde interne controle sluit aan bij de controles die door de taakvelden zelf worden uitgevoerd. De interne controles zijn ingebed in de processen. Het hele interne controleproces wordt jaarlijks, waar nodig, geactualiseerd.

Jaarlijks geeft de accountant een controleverklaring af op de belastingopbrengsten in het voorgaande boekjaar. Met deze gewaarmerkte verklaring toont GBTwente aan dat de belastingopbrengsten juist en volledig zijn verantwoord.

4.5.5 Kwaliteitszorg

ISO-9001:2015
GBTwente is ISO-gecertificeerd. Met dit onafhankelijke kwaliteitskeurmerk maken we zichtbaar borg te staan voor kwaliteit en continue procesbeheersing en -verbetering. Een certificaat heeft een geldigheidsduur van drie jaar. Tijdens de looptijd van het certificaat moeten er twee vervolgaudits worden houden, net als dat er interne audits moeten plaatsvinden. Gedurende de looptijd van het certificaat moeten alle processen eenmaal intern geaudit worden. Daartoe zijn tien interne auditors aangesteld. In 2024 is opnieuw een externe audit gedaan en is GBTwente in 2024 weer voor 3 jaar gecertificeerd. In 2025 en 2026 vinden tussentijdse audits plaats. De volgende hercertificering voor de volgende periode van 3 jaar vindt weer in 2027 plaats.

Klachten
GBTwente heeft een klachtenprocedure vastgesteld. Elke klacht wordt individueel beoordeeld en geanalyseerd. Waar mogelijk worden verbetervoorstellen gedaan om vergelijkbare klachten in de toekomst te voorkomen.

4.6 Verbonden partijen

GBTwente heeft geen verbonden partijen.

4.7 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op GBTwente.

4.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

De Wet Open Overheid (Woo), ingangsdatum 1 mei 2022, legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid door in de begroting en het verantwoordingsverslag in de jaarstukken aan te geven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo.

De Wet Open Overheid kent, samengevat, een viertal belangrijke aspecten:
1. De verplichting om een Woo-contactfunctionaris aan te wijzen
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Woo contactfunctionari*s*
De juridische medewerkers zijn binnen de afdeling Strategie & Bedrijfsvoering aangewezen als Woo contactfunctionarissen. Primair is de directeur aanspreekpunt in het kader van Woo.

Passieve openbaarmaking
De Wet Open Overheid is de opvolger van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). Op het gebied van passieve openbaarmaking (Wob- of Woo-verzoeken) kent de Woo de nodige veranderingen ten opzichte van de Wob. De uitgangspunten, werkwijze en doorlooptijd van verzoeken tot (passieve) openbaarmaking van informatie onder de Wet open overheid zijn transparantie en snelheid.

Actieve openbaarmaking
De Woo stelt de verplichting om elf benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting gaat niet voor alle elf categorieën tegelijk in. We voldoen op dit moment aan de Woo door verplichte informatiecategorieën actief te publiceren, door het proces van actieve openbaarmaking vorm te gegeven, zodat we dat op efficiënte, veilige, en AVG-conforme wijze kunnen doen.

Wij publiceren de vergaderstukken en de jaarstukken op overheid.nl (en op onze website) en houden nauwlettend de ontwikkelingen omtrent PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie, zoals de Woo voorschrijft) in de gaten. Daarnaast is de bereikbaarheid van ons bestuursorgaan en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden gedaan goed geborgen. Tevens heeft de Woo-redacteur de verplichte Woo-index gegevens gevuld.

Tot slot is het beleidsvoornemen om ook in 2027 en verdere jaren kritisch te blijven kijken naar de motivering betreffende eventuele geheimhouding van documenten. Dit met als doel te blijven werken aan de intentie van de wet: openbaarheid en transparantie. Daarnaast blijft aandachtspunt het publiceren van hetgeen onder de passieve openbaarmaking openbaar is gemaakt.

Informatiehuishouding op orde
De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen acht jaar op orde wordt gebracht. In 2024 is hiermee reeds een start gemaakt en we zullen in 2027 en de jaren daarna doorgaan met het uitvoeren van de maatregelen. Bij een Woo verzoek kunnen wij redelijk snel veel data vergaren en ontsluiten. Het kan altijd beter, maar het aantal verzoeken die wij als bestuursorgaan krijgen wegen gewoonweg niet op tegen de kosten voor de aanschaf van dure tools en uitgebreider beleid dan nu is vastgesteld.

5 Detailoverzicht financiële begroting 2027

Op basis van kostprijsberekening zijn de tarieven per product voor de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling voor 2027:

Product	Tarief 2026	Tarief 2026 1e wijziging	Tarief 2027
Vaste kosten		€ -	€ 5,95
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	€ 3,87	€ 3,73	€ 3,23
Waardebepaling	€ 32,10	€ 31,22	€ 26,55
Combi aanslagen (biljet)	€ 5,02	€ 4,83	€ 3,84
Combi aanslagregels	€ 0,34	€ 0,34	€ 0,36
Combi aanslagregels hondenbelasting	€ 1,11	€ 1,10	€ 1,18
Dwanginvordering	€ 79,86	€ 77,73	€ 58,51
Kwijtscheldingsverzoeken	€ 25,85	€ 26,08	€ 24,13
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	€ 24,20	€ 24,75	€ 23,38
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	€ 29,32	€ 28,28	€ 24,27
Controle reclamebelasting eenvoudig	€ 6,44	€ 6,12	€ 5,21
Controle reclamebelasting complex	€ 12,57	€ 12,12	€ 10,20
Controle Precariobelasting	€ 20,35	€ 19,62	€ 16,63
Medisch afval	€ 19,45	€ 18,76	€ 17,59
Diftar, definitieve aanslag	€ 0,88	€ 0,85	€ 0,71

5.1 Begroting GR-gemeenten

5.1.1 Strategie en Bedrijfsvoering

Bij het taakveld strategie en bedrijfsvoering zijn de overheadkosten begroot, evenals de kosten voor faciliteren bestuursorgaan en de overige algemene kosten. De budgetten zijn aangepast op basis van de indexeringen en eerdergenoemde mutaties. Bedragen x €1.000.

Bedragen x € 1.000	BEGROTING 2027		
		Lasten	Baten
Bedrijfsvoering		**-4.637**	**0**
OVERHEAD			
Salarissen en sociale lasten		**-2.018**	**0**
Goederen en diensten		**-1.962**	
Overige goederen en diensten	*-1.962*		
Personeel van derden	*-95*		
Facilitaire zaken	*-16*		
Financiële administratie	*-152*		
Huisvestingskosten	*-60*		
ICT	*-1.191*		
Opleidingskosten	*-61*		
Personeel en Organisatie	*-56*		
Overige goederen en diensten	*-331*		
OVERIG ALGEMEEN - DEEL FACILITEREN BESTUURSORGAAN			
Salarissen en sociale lasten		**-31**	
Goederen en diensten		**-118**	
Overige goederen en diensten	*-118*		
OVERIG ALGEMEEN - EXCLUSIEF FACILITEREN BESTUURSORGAAN			
Goederen en diensten		**-507**	
Energie	*-1*		
Overige goederen en diensten	*-506*		
Huisvestingskosten primair proces	*-406*		
Overige goederen en diensten	*-100*		

5.1.2 Vastgoed en Belastingen

Binnen vastgoed en belastingen zijn de kosten begroot die direct het gevolg zijn van de uitvoering van het primaire proces. De budgetten zijn aangepast op basis van de indexeringen en eerdergenoemde mutaties. Bedragen x €1.000.

Bedragen x € 1.000	BEGROTING 2027		
		Lasten	Baten
VASTGOED EN BELASTINGEN		**-12.221**	**0**
Salarissen en sociale lasten		**-7.891**	**0**
Vergoedingen voor personeel			
Goederen en diensten		**-1.839**	
Personeel van derden		*-108*	
Energie		*-16*	
Overige goederen en diensten		*-1.346*	
Drukwerk en portokosten	*-285*		
Facilitaire zaken	*-114*		
ICT	*0*		
Onderhoud hard- en software	*-684*		
Opleidingskosten	*-134*		
Overige kosten diensten derden	*-129*		
Verrekeningen		**-188**	
Kapitaallasten	*-205*		
KLANTCONTACT (zowel 1e als 2e lijn)			
Goederen en diensten		**0**	
Overige goederen en diensten		*0*	
Onderhoud hard- en software	*0*		
WAARDEBEPALING			
Goederen en diensten		**-1.796**	
Personeel van derden		*-1.244*	
Overige goederen en diensten		*-553*	
Contributies en lidmaatschappen	*-11*		
Onderhoud hard- en software	*-451*		
Overige kosten diensten derden	*-91*		
COMBI-AANSLAGENBILJETTEN			
Goederen en diensten		**-142**	**0**
Personeel van derden		*0*	
Overige goederen en diensten		*-142*	
Drukwerk	*-80*		
Bankkosten	*-62*		
Overige kosten diensten derden	*-1*		
COMBI-AANSLAGREGELS HONDENBELASTING			
Goederen en diensten		**-6**	
Overige goederen en diensten		*-6*	
Controle hondenbelasting	*-6*		
OVERIGE AANSLAGBILJETTEN (excl. Reclame- en Precariobelasting)			
Goederen en diensten		**-115**	**0**
Personeel van derden		*-70*	
Overige goederen en diensten		*-45*	*0*
Drukwerk	*-8*		
Uitbestede werkzaamheden	*-27*		
Bankkosten	*-7*		
Overige kosten diensten derden	*-2*		
AANSLAGBILJETTEN RECLAME- en PRECARIOBELASTING			
Goederen en diensten		**-1**	**0**
Overige goederen en diensten		*-1*	
Drukwerk	*0*		
Bankkosten	*0*		
DWANGINVORDERING			
Goederen en diensten		**-78**	
Personeel van derden		*-50*	
Overige goederen en diensten		*-28*	
Drukwerk	*-13*		
Overige kosten diensten derden	*-15*		
KWIJTSCHELDING			
Goederen en diensten		**-164**	
Personeel van derden		*-151*	
Overige goederen en diensten		*-13*	
Contributie Stichting Inlichtingenbureau	*-13*		
AANSLAGREGEL DEFINITIEVE AANSLAG DIFTAR			
Goederen en diensten		**-1**	
Overige goederen en diensten		*-1*	
Drukwerk	*-1*		

5.3 Desintegratie

Op basis van de beleidsregels zijn de kosten die samenhangen met de afschaffing van werkzaamheden uit de begroting gehaald en op basis van gemaakte afspraken nog deels doorbelasting aan de desbetreffende gemeenten. Voor 2027 gaat het om de gemeente Haaksbergen voor wat betreft de afschaffing van rioolheffing kleinverbruik, voor de gemeente Hengelo om de afschaffing van de hondenbelasting en voor de gemeente Enschede voor de overgang van de controle voor de reclamebelasting van een complexe naar een eenvoudige grondslag.

Begroting 2027	
Desintegratiekosten	-51.027

6 Meerjarenperspectief 2027 - 2029

In dit meerjarenperspectief wordt de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage van de deelnemende gemeenten uitgewerkt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met toetreding van nieuwe gemeenten, dan wel uitbreiding van dienstverlening. Op basis van de geformuleerde uitgangspunten is het meerjarenperspectief opgesteld.

Bedragen x € 1.000 Lasten negatief bedrag, baten positief bedrag	Begroting 2027			Meerjarenperspectief Jaarschijf 2028			Meerjarenperspectief Jaarschijf 2029			Meerjarenperspectief Jaarschijf 2030		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead												
Salarissen en sociale lasten	-2.018		-2.018	-2.121		-2.121	-2.229		-2.229	-2.340		-2.340
Goederen en diensten	-1.962		-1.962	-2.005		-2.005	-2.052		-2.052	-2.099		-2.099
Overig algemeen (inclusief faciliteren bestuursorgaan)			-									
Salarissen en sociale lasten	-31		-31	-33		-33	-34		-34	-36		-36
Goederen en diensten	-625		-625	-639		-639	-653		-653	-667		-667
Vastgoed en belastingen			-									
Salarissen en sociale lasten	-7.891		-7.891	-8.262		-8.262	-8.666		-8.666	-9.103		-9.103
Goederen en diensten	-4.142		-4.142	-4.234		-4.234	-4.331		-4.331	-4.431		-4.431
Kapitaallasten	-188		-188	-190		-190	-192		-192	-194		-194
Vennootschapsbelasting	-		-	-		-	-		-	-		-
Desintegratiekosten	-51		-51	-26		-26	-		-	-		-
Subtotaal	**-16.910**	**-**	**-16.910**	**-17.509**	**-**	**-17.509**	**-18.157**	**-**	**-18.157**	**-18.869**	**-**	**-18.869**
Onvoorzien	-169		-169	-175		-175	-182		-182	-189		-189
Algemene dekkingsmiddelen												
Bijdrage gemeente Enschede		5.517	5.517		5.723	5.723		5.945	5.945		6.181	6.181
Desintegratiebijdrage Enschede		4	4		2	2		-	-		-	-
Bijdrage gemeente Hengelo		2.826	2.826		2.931	2.931		3.045	3.045		3.165	3.165
Desintegratiebijdrage Hengelo		16	16		8	8		-	-		-	-
Bijdrage gemeente Borne		725	725		752	752		781	781		811	811
Bijdrage gemeente Losser		670	670		695	695		722	722		750	750
Bijdrage gemeente Haaksbergen		691	691		717	717		744	744		773	773
Desintegratiebijdrage Haaksbergen		30	30		15	15		-			-	
Bijdrage gemeente Almelo		2.366	2.366		2.453	2.453		2.548	2.548		2.648	2.648
Bijdrage gemeente Oldenzaal		964	964		999	999		1.038	1.038		1.078	1.078
Bijdrage gemeente Twenterand		934	934		968	968		1.005	1.005		1.044	1.044
Bijdrage gemeente Lochem		17	17		17	17		18	18		19	19
Bijdrage gemeente Hof van Twente		9	9		10	10		10	10		10	10
Bijdrage gemeente Berkelland		1.228	1.228		1.272	1.272		1.321	1.321		1.372	1.372
Bijdrage gemeente Bronckhorst		1.061	1.061		1.101	1.101		1.143	1.143		1.187	1.187
Desintegratiebijdrage Bronckhorst			-									
Saldo financieringsfunctie		20	20		20	20		20	20		20	20
			-									
			-									
Suttotaal dekkingsmiddelen	**-169**	**17.079**	**16.910**	**-175**	**17.684**	**17.509**	**-182**	**18.338**	**18.157**	**-189**	**19.057**	**18.869**
Resultaat uit bedrijfsvoering voor bestemming	**-17.079**	**17.079**	**-**	**-17.684**	**17.684**	**-**	**-18.338**	**18.338**	**-**	**-19.057**	**19.057**	**-**
Onttrekking reserve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-17.079**	**17.079**	**-**	**-17.684**	**17.684**	**-**	**-18.338**	**18.338**	**-**	**-19.057**	**19.057**	**-**

Met onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de structurele en incidentele baten en lasten over de jaren 2027 tot en met 2030, evenals begrote toevoegingen aan of onttrekkingen uit de reserve.

Begroting 2027				
Omschrijving	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten (negatief bedrag)				
Totaal lasten (excl. Toevoegingen reserves)	-17.078.651	-17.684.409	-18.338.443	-19.057.312
Totaal toevoegingen reserves	0	0	0	0
Totaal lasten in begroting (incl. mut. reserves)	**-17.078.651**	**-17.684.409**	**-18.338.443**	**-19.057.312**
Baten (positief bedrag)				
Totaal baten (excl. Onttrekkingen reserves)	17.078.651	17.684.409	18.338.443	19.057.312
Totaal onttrekkingen reserves	0	0	0	0
Totaal baten in begroting (incl. mut. reserves)	**17.078.651**	**17.684.409**	**18.338.443**	**19.057.312**
Totaal saldo begroting na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidentele lasten				
Incidentele lasten (negatief bedrag)	-108.227	-43.698	0	0
Incidentele toevoegingen aan de reserves (negatief bedrag)	0	0	0	0
Incidentele baten (positief bedrag)	108.227	43.698	0	0
Incidentele onttrekkingen aan de reserves (positief bedrag)	0	0	0	0
Totaal incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Structureel saldo begroting	**0**	**0**	**0**	**0**

7 Begrote Meerjarenbalans

Op basis van de voorschriften uit de BBV is er een begrote balans opgesteld. Aan de hand van onderstaande balans zijn onder andere de financiële kengetallen in paragraaf 4.2.1. bepaald en de balans verschaft inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo.

Bedragen x € 1.000	Balans 31-12-2027	Balans 31-12-2028	Balans 31-12-2029	Balans per 31-12-2030
Materiele vaste activa	1.172	1.005	1.000	846
Totaal vaste activa	1.172	1.005	1.000	846
Uitzettingen	8.700	8.666	8.548	8.628
Liquide middelen	246	246	246	246
Overlopende activa	252	252	252	252
Totaal vlottende activa	9.198	9.164	9.046	9.126
Totaal activa	**10.370**	**10.169**	**10.046**	**9.972**
Eigen vermogen	846	746	746	746
Voorzieningen	158	165	150	131
Vaste schuld	766	658	550	495
Totaal vaste passiva	1.770	1.569	1.446	1.372
Vlottende schuld	8.200	8.200	8.200	8.200
Overlopende passiva	400	400	400	400
Totaal vlottende passiva	8.600	8.600	8.600	8.600
Totaal passiva	**10.370**	**10.169**	**10.046**	**9.972**

Het EMU-saldo is als volgt berekend:

		Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2025 conform jaarstukken	2026 conform 1e gewijzigde begroting	2027 Begroting	2028 conform MJP	2029 conform MJP	2030 conform MJP
1		Exploitatiesaldo vóór mutaties in de reserves (bbv art 17c) (voordelig)	2.356	-	-	-	-	-
2	+	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	183	205	188	190	192	194
3	+	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van exploitatie	19	69	35	35	36	36
4	-	Investeringen in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	184	224	257	16	181	33
5		Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht op post 4	-	-	-	-	-	-
6		Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa voor zover niet in exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-	-
7		Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp-maken e.d.	-	-	-	-	-	-
8		Baten bouwgrondexploitatie voor zover niet in exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-	-
9	-	Lasten op balanspost voorzieningen voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	29	14	11	32	37	11
10		Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten lasten van de reserves worden gebracht en die niet vallen onder één van de bovenstaande posten	-	-	-	-	-	-
11		Verkoop van effecten						
		a. gaat u effecten verkopen	nee	nee	nee	nee	nee	nee
		b. Zo ja, wat is bij verloop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-		-
		Berekend EMU-saldo	2.345	36	-45	177	10	186

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van GBTwente voor 2027 komt uit op € 45.000 nadelig. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten.

8 Investeringen

Met ingang van deze meerjarenbegroting wordt ook inzicht gegeven in de geplande investeringen. De ramingen van deze investeringen zijn gebaseerd op de historische investering vermeerderd met de prijscompensatie die in deze begroting volgens de uitgangspunten gehanteerd wordt.

Bij de vaststelling van de begroting worden hiermee niet alleen kapitaallasten van deze investeringen vastgesteld maar stelt het algemeen bestuur ook de geraamde kredieten vast die verband hebben met deze investeringen. Dit betekent dat het algemeen bestuur hiervoor geen separate investeringsbudgetten meer beschikbaar hoeft te stellen. Bij daadwerkelijke vervanging wordt er gekeken naar nut en noodzaak en zullen we u hierover blijven informeren.

De hoge vrijval aan voor investeringen wordt veroorzaakt door de versnelde afschrijving van de belastingapplicatie in 2026 omdat de belastingapplicatie naar de Cloud wordt gebracht.

Het geplande investeringsoverzicht ziet er voor de begrotingsjaren 2027 t/m 2030 als volgt uit:

Geplande Investeringen *(bedragen in €)*	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Investeringen				
- Bedrijfsgebouwen				
Aanpassen Entree kantoorpand				
- Machines, apparaten en installaties				
* Veiligheidsvoorzieningen Bedrijfsgebouwen				
* ICT Investeringen				15.007
* Mobile Devices			61.417	
* Audiovisuele middelen			20.332	18.039
* Koffiemachines		15.750		
* Diverse electrische apparatuur			59.223	
- Overige materiële vaste activa				
* Meubilair	100.015			
* Modules Belasting en waarderingsapplicatie				
* Contractmanagementsysteem	156.669			
* Bureaustoelen			39.798	
Totaal investeringen	**256.684**	**15.750**	**180.770**	**33.046**

Budgettaire lasten	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
- Bedrijfsgebouwen				
Aanpassen Entree kantoorpand				
- Machines, apparaten en installaties				
* Veiligheidsvoorzieningen Bedrijfsgebouwen	10.049	10.049	10.049	10.049
* ICT Investeringen	24.979	24.979	24.979	26.480
* Mobile Devices	19.187	19.187	19.830	20.472
* Audiovisuele middelen	2.799	2.799	4.832	8.669
* Koffiemachines		1.575	3.150	3.150
* Diverse electrische apparatuur			2.961	5.922
- Overige materiële vaste activa				
* Meubilair	5.001	10.001	10.001	10.001
* Modules Belasting en waarderingsapplicatie				
* Contractmanagementsysteem	9.792	19.584	19.584	19.584
* Bureaustoelen			1.990	3.980
Totaal budgettaire lasten	**71.807**	**88.174**	**97.376**	**108.308**

Dekking budgettaire lasten	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Benodigde Budgettaire lasten	71.807	88.174	97.376	108.308
Beschikbare Vrijval investeringen	**138.560**	**89.040**	**98.541**	**110.630**
Ten gunste/laste van de exploitatie	**66.754**	**866**	**1.165**	**2.322**

9 Bijlagen

9.1 Gemeentelijke bijdrage per producten, belastingsoort en taakveld

Op verzoek van de deelnemers aan de GR wordt in dit onderdeel van de begroting inzicht verschaft in de opbouw van de gemeentelijke bijdrage op basis van het aantal afgenomen producten en het tarief per eenheid product. Tevens wordt inzicht gegeven in de perceptiekosten per belastingsoort.

9.1.1 Gemeente Almelo

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	75.158	€	5,95	€	447.512
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	75.158	€	3,23	€	242.888
Waardebepaling	40.200	€	26,55	€	1.067.197
Combi aanslagen (biljet)	41.512	€	3,84	€	159.293
Combi aanslagregels	153.306	€	0,36	€	54.907
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	3.172	€	58,51	€	185.601
Kwijtscheldingsverzoeken	3.542	€	24,13	€	85.451
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario	3.586	€	23,38	€	83.827
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	469	€	24,27	€	11.384
Controle reclamebelasting eenvoudig	-	€	5,21	€	-
Controle reclamebelasting complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	485	€	16,63	€	8.067
Medisch afval	803	€	17,59	€	14.126
Diftar, definitieve aanslag	-	€	0,71	€	-
Totaal				**€**	**2.365.362**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	899.914
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	114.355
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	56.263
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	28.657
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	26.021
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	11.467
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	-
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	-
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	1.700
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	85.451
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	686.680
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	404.206
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	19.042
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	20.511
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	11.095
Totaal			**€**	**2.365.362**

9.1.2 Gemeente Borne

Product	Aantal	Tarief 2027	Bijdrage 2027
Belastingverantwoording			€ 5.110
Vaste kosten	25.042	€ 5,95	€ 149.107
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	25.042	€ 3,23	€ 80.928
Waardebepaling	11.986	€ 26,55	€ 318.195
Combi aanslagen (biljet)	13.200	€ 3,84	€ 50.652
Combi aanslagregels	35.081	€ 0,36	€ 12.564
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€ 1,18	€ -
Dwanginvordering	574	€ 58,51	€ 33.586
Kwijtscheldingsverzoeken	421	€ 24,13	€ 10.157
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	747	€ 23,38	€ 17.462
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	526	€ 24,27	€ 12.768
Controle reclamebelasting eenvoudig	-	€ 5,21	€ -
Controle reclamebelasitng complex	2.500	€ 10,20	€ 25.488
Controle Precariobelasting	-	€ 16,63	€ -
Medisch afval	106	€ 17,59	€ 1.865
Diftar, definitieve aanslag	10.831	€ 0,71	€ 7.722
Totaal			**€ 725.603**

Perceptiekosten per taakveld

taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€ 292.183
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€ 38.486
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€ -
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€ -
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€ -
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€ 48.674
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€ -
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€ -
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€ -
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€ 653
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€ -
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€ 1.189
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€ 10.157
7.2	Riolering	Rioolheffing	€ 157.618
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€ 149.788
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€ 4.832
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€ 8.368
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€ 13.655
Totaal			**€ 725.603**

9.1.3 Gemeente Enschede

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	162.671	€	5,95	€	968.589
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	162.671	€	3,23	€	525.704
Waardebepaling	87.296	€	26,55	€	2.317.464
Combi aanslagen (biljet)	93.945	€	3,84	€	360.492
Combi aanslagregels	253.940	€	0,36	€	90.950
Combi aanslagregels hondenbelasting	9.448	€	1,18	€	11.148
Dwanginvordering	8.590	€	58,51	€	502.621
Kwijtscheldingsverzoeken	10.680	€	24,13	€	257.656
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	14.910	€	23,38	€	348.537
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	1.301	€	24,27	€	31.579
Controle reclamebelasting eenvoudig	1.450	€	5,21	€	7.557
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	890	€	16,63	€	14.803
Medisch afval	1.194	€	17,59	€	21.004
Diftar, definitieve aanslag	73.317	€	0,71	€	52.268
Subtotaal				**€**	**5.515.482**
Desintegratie controle reclame vanwege vereenvoudiging grondslag				€	4.447
Totaal				**€**	**5.519.929**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	**Omschrijving**	**specificatie**	**Bedrag**	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	2.114.832
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	217.196
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	511.706
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	83.795
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	49.942
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	34.871
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	6.309
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	11.992
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	-
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	-
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	8.806
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	257.656
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	1.082.425
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	1.037.587
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	21.208
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	81.603
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	-
Totaal			**€**	**5.519.929**

9.1.4 Gemeente Haaksbergen

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	24.313	€	5,95	€	144.766
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	24.313	€	3,23	€	78.572
Waardebepaling	12.186	€	26,55	€	323.504
Combi aanslagen (biljet)	13.480	€	3,84	€	51.726
Combi aanslagregels	34.777	€	0,36	€	12.456
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	530	€	58,51	€	31.012
Kwijtscheldingsverzoeken	444	€	24,13	€	10.712
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	1.309	€	23,38	€	30.599
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	106	€	24,27	€	2.573
Controle reclamebelasting eenvoudig	115	€	5,21	€	599
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	-	€	17,59	€	-
Diftar, definitieve aanslag	-	€	0,71	€	-
Subtotaal				**€**	**691.629**
Desintegratiebijdrage rioolheffing < 60 m3				€	30.306
Totaal				**€**	**721.935**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	288.576
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	47.716
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	5.676
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	1.357
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	-
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	18.328
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	5.093
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	10.712
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	189.279
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	128.086
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	3.892
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	14.697
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	8.523
Totaal			**€**	**721.935**

9.1.5 Gemeente Hengelo

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	84.038	€	5,95	€	500.386
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	84.038	€	3,23	€	271.585
Waardebepaling	47.739	€	26,55	€	1.267.336
Combi aanslagen (biljet)	50.752	€	3,84	€	194.749
Combi aanslagregels	141.295	€	0,36	€	50.605
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	3.514	€	58,51	€	205.612
Kwijtscheldingsverzoeken	3.715	€	24,13	€	89.625
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	8.051	€	23,38	€	188.201
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	210	€	24,27	€	5.097
Controle reclamebelasting eenvoudig	-	€	5,21	€	-
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	-	€	17,59	€	-
Diftar, definitieve aanslag	66.013	€	0,71	€	47.061
Subtotaal				**€**	**2.825.369**
Desintegratiekosten hondenbelasting				€	16.274
TOTAAL				**€**	**2.841.643**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	1.116.972
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	139.289
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	131.826
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	16.274
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	8.682
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	41.348
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	3.298
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	1.710
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	-
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	2.412
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	89.625
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	560.128
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	578.441
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	86.820
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	27.600
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	37.219
Totaal			**€**	**2.841.643**

9.1.6 Gemeente Losser

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	23.465	€	5,95	€	139.717
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	23.465	€	3,23	€	75.832
Waardebepaling	11.520	€	26,55	€	305.824
Combi aanslagen (biljet)	13.346	€	3,84	€	51.212
Combi aanslagregels	42.953	€	0,36	€	15.384
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	614	€	58,51	€	35.927
Kwijtscheldingsverzoeken	330	€	24,13	€	7.961
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	1.029	€	23,38	€	24.054
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	-	€	24,27	€	-
Controle reclamebelasting eenvoudig	-	€	5,21	€	-
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	147	€	17,59	€	2.586
Diftar, definitieve aanslag	10.064	€	0,71	€	7.175
Totaal				**€**	**670.781**

Perceptiekosten per taakveld

taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	256.935
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	42.083
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	836
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	446
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	5.639
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	6.392
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	7.961
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	131.220
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	192.924
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	702
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	16.155
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	9.488
Totaal			**€**	**670.781**

9.1.7 Gemeente Oldenzaal

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	32.029	€	5,95	€	190.710
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	32.029	€	3,23	€	103.508
Waardebepaling	17.023	€	26,55	€	451.913
Combi aanslagen (biljet)	18.775	€	3,84	€	72.045
Combi aanslagregels	66.018	€	0,36	€	23.645
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	857	€	58,51	€	50.145
Kwijtscheldingsverzoeken	699	€	24,13	€	16.863
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	1.483	€	23,38	€	34.667
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	-	€	24,27	€	-
Controle reclamebelasting eenvoudig	250	€	5,21	€	1.303
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	221	€	17,59	€	3.888
Diftar, definitieve aanslag	14.363	€	0,71	€	10.240
Totaal				**€**	**964.035**

Perceptiekosten per taakveld

taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	372.485
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	53.145
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	27.371
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	2.548
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	1.931
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	-
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	2.139
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	16.863
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	280.627
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	173.714
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	8.714
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	20.206
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	4.293
Totaal			**€**	**964.035**

9.1.8 Gemeente Twenterand

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	34.234	€	5,95	€	203.839
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	34.234	€	3,23	€	110.634
Waardebepaling	16.166	€	26,55	€	429.162
Combi aanslagen (biljet)	17.620	€	3,84	€	67.613
Combi aanslagregels	50.529	€	0,36	€	18.097
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	809	€	58,51	€	47.336
Kwijtscheldingsverzoeken	535	€	24,13	€	12.907
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	1.329	€	23,38	€	31.067
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	-	€	24,27	€	-
Controle reclamebelasting eenvoudig	-	€	5,21	€	-
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	-	€	17,59	€	-
Diftar, definitieve aanslag	11.984	€	0,71	€	8.544
Totaal				**€**	**934.308**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	368.641
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	79.755
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	-
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	1.990
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	3.881
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	12.907
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	202.200
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	212.488
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	19.364
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	25.315
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	7.767
Totaal			**€**	**934.308**

9.1.9 Gemeente Berkelland

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	43.990	€	5,95	€	261.929
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	43.990	€	3,23	€	142.162
Waardebepaling	23.127	€	26,55	€	613.957
Combi aanslagen (biljet)	25.170	€	3,84	€	96.584
Combi aanslagregels	69.524	€	0,36	€	24.900
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	1.001	€	58,51	€	58.571
Kwijtscheldingsverzoeken	484	€	24,13	€	11.677
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	352	€	23,38	€	8.228
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	-	€	24,27	€	-
Controle reclamebelasting eenvoudig	875	€	5,21	€	4.560
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	-	€	17,59	€	-
Diftar, definitieve aanslag	-	€	0,71	€	-
Totaal				**€**	**1.227.679**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	523.747
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	117.294
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	10.421
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	1.594
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	-
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	12.231
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	11.677
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	292.340
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	257.785
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	591
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	-
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	-
Totaal			**€**	**1.227.679**

De leges omgevingsvergunning, overige leges en leges begraafrechten waarvan de heffing en invordering per 1 januari 2026 zijn overgedragen aan GBTwente worden in 2027 als maatwerk apart in rekening gebracht boven op bovenstaande structurele kosten.

9.1.10 Gemeente Bronckhorst

Product	Aantal		Tarief 2027		Bijdrage 2027
Belastingverantwoording				€	5.110
Vaste kosten	35.981	€	5,95	€	214.241
Klantcontact (zowel 1e als 2e lijns klantcontact)	35.981	€	3,23	€	116.280
Waardebepaling	19.277	€	26,55	€	511.750
Combi aanslagen (biljet)	21.463	€	3,84	€	82.359
Combi aanslagregels	56.089	€	0,36	€	20.088
Combi aanslagregels hondenbelasting	-	€	1,18	€	-
Dwanginvordering	737	€	58,51	€	43.124
Kwijtscheldingsverzoeken	429	€	24,13	€	10.350
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	1.301	€	23,38	€	30.412
Aanslagbiljetten reclame- en precariobelasting	-	€	24,27	€	-
Controle reclamebelasting eenvoudig	425	€	5,21	€	2.215
Controle reclamebelasitng complex	-	€	10,20	€	-
Controle Precariobelasting	-	€	16,63	€	-
Medisch afval	-	€	17,59	€	-
Diftar, definitieve aanslag	36.042	€	0,71	€	25.695
Totaal				**€**	**1.061.624**

Perceptiekosten per taakveld				
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag	
0.61	OZB woningen	OZB woningen	€	437.425
0.62	OZB niet woningen	OZB niet woningen	€	90.896
0.63	Parkeerbelasting	Parkeerbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Hondenbelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Precariobelasting	€	-
0.64	Belastingen overige	Reclamebelasting	€	4.968
0.64	Belastingen overige	Baatbelasting	€	-
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	BIZ-bijdrage	€	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Marktgelden	€	-
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	€	13.150
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	€	9.180
6.3	Inkomensregelingen	kwijtschelding	€	10.350
7.2	Riolering	Rioolheffing	€	235.865
7.3	Afval	Afvalstoffenheffing	€	230.127
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafrechten	€	29.664
8.3	Wonen en bouwen	Leges omgevingsvergunning	€	-
8.3	Wonen en bouwen	Overige leges	€	-
Totaal			**€**	**1.061.624**

De leges omgevingsvergunning, overige leges en leges begraafrechten waarvan de heffing en invordering per 1 januari 2026 zijn overgedragen aan GBTwente worden in 2027 als maatwerk apart in rekening gebracht boven op bovenstaande structurele kosten.

9.1.11 Gemeente Lochem

Product	Aantal	Tarief 2027	Bijdrage 2027
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	637	€ 23,38	€ 14.891
Dwanginvordering	28	€ 58,51	€ 1.638
Totaal			**€ 16.529**

Perceptiekosten per taakveld			
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€ 16.529
Totaal			**€ 16.529**

9.1.12 Gemeente Hof van Twente

Product	Aantal	Tarief 2027	Bijdrage 2027
Overige aanslagbiljetten (exc. Reclame/Precario)	357	€ 23,38	€ 8.345
Dwanginvordering	15	€ 58,51	€ 878
Totaal			**€ 9.223**

Perceptiekosten per taakveld			
taakveld	Omschrijving	specificatie	Bedrag
2.4	Economische havens en waterwegen	Havengelden	€ 9.223
Totaal			**€ 9.223**

9.2 Kosten per taakveld

Perceptiekosten per taakveld		Begroting 2027		
taakveld	Omschrijving	baten	lasten	saldo
0	**Bestuur en ondersteuning**			
0.1	Bestuur	0	-149.608	-149.608
0.4	Overhead	0	-3.980.529	-3.980.529
0.61	OZB woningen	0	-5.409.994	-5.409.994
0.62	OZB niet woningen	0	-717.289	-717.289
0.63	Parkeerbelasting	0	-543.532	-543.532
0.64	Belastingen overige	0	-213.860	-213.860
0.8	Overige baten en lasten	17.078.651	-169.096	16.909.555
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10	mutaties in reserve	0	0	0
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**			
2.4	Economische havens en waterwegen	0	-81.379	-81.379
3	**Economie**			
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	-23.830	-23.830
3.4	Economische promotie	0	-64.084	-64.084
6	**Sociaal domijn**			
6.3	Inkomensregelingen	0	-482.570	-482.570
7	**Volksgezondheid en milieu**			
7.2	Riolering	0	-2.588.758	-2.588.758
7.3	Afval	0	-2.298.138	-2.298.138
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	-138.237	-138.237
8	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**			
8.3	Wonen en bouwen	0	-217.746	-217.746
0.11	**resultaat van de begroting**			**0**

9.3 Beleidsindicatoren

	Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Waarde
1	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	fte per 1.000 inwoners	0,21
2	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	fte per 1.000 inwoners	0,18
3	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	kosten per inwoner	31,57
4	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	15%
5	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	23%

Voor de overige beleidsindicatoren wordt verwezen naar de begrotingen van de gemeenten, waarvoor GBTwente werkzaamheden verricht.

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in de vergadering van 1 april 2026 in met de ontwerpbegroting 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030.

De secretaris, de voorzitter,

…… ……

De heer J.A.G. Cloosterman Mevrouw E. Zinkweg-Ankone

Raadsvergadering

Dossiernummer	4590
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.g
Titel	Aanpassing verordening toekomstbestendig wonen lening

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 en de huidige verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland', gemeente Berkelland 2020 intrekken.
2. Toestaan dat kleine particuliere verhuurders gebruik kunnen maken van de TBW-leningen.
3. Bij uitputting van de provinciale cofinanciering de TBW-leningen tijdelijk voor 100% financieren vanuit gemeentelijk budget.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1363016
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Aanpassing verordening toekomstbesteding wonen lening
Collegevergadering	:	26 mei 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder H.A. Leliveld
Steller	:	Manon van Lent tel. : 0545-250250 Team Ruimte en economie

Te nemen besluit

1. Vaststellen van de nieuwe Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 en de huidige verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland', gemeente Berkelland 2020 intrekken.
2. Toestaan dat kleine particuliere verhuurders gebruik kunnen maken van de Toekomstbestendig Wonen leningen (hierna genoemd TBW-leningen).
3. Bij uitputting van de provinciale cofinanciering de TBW-leningen tijdelijk voor 100% financieren vanuit gemeentelijk budget.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De provincie Gelderland heeft de voorwaarden en het budget voor de TBW-lening gewijzigd. Dit vraagt om aanpassing van het gemeentelijk instrumentarium en biedt de kans om samen met andere Achterhoekse gemeenten te komen tot één uniforme werkwijze. Dit sluit aan bij bestaande kaders waaronder het Klimaatakkoord, het regionale Akkoord van Groenlo en provinciaal beleid voor verduurzaming van de gebouwde omgeving.
Om deze nieuwe werkwijze te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk een nieuwe Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 vast te stellen. Dit raadsvoorstel voorziet hierin.

Argumentatie

1.1 Vaststellen van de nieuwe verordening maakt gebruik van provinciale cofinanciering mogelijk
Door wijzigingen van de provincie in de voorwaarden van hun cofinanciering past deze niet meer bij onze huidige verordening. Door het vaststellen van de nieuwe verordening kunnen we de uitgifte van TBW-leningen voortzetten op basis van de nieuwe provinciale voorwaarden, met gebruik van 50% provinciale cofinanciering. Door de provinciale cofinanciering is het risico voor uitgifte leningen voor de gemeente lager.

1.2 Uit een regionale heroriëntatie kwam deze werkwijze als voorkeursoptie
De provincie kwam met nieuwe voorwaarden voor cofinanciering van de lening. Deze waren niet altijd gunstiger voor onze inwoners. Om die reden hebben we enkele scenario's bestudeerd. De conclusies hieruit kunt u lezen in een regionale heroriëntatie. Wij concludeerden dat nieuwe provinciale insteek nadelen heeft en de cofinanciering beperkt is, maar dat dit alles afwegend de beste keuze blijft. *Zie de toelichting '1. Regionale heroriëntatie' voor een specificatie.*

1.3 Nadelen van provinciale insteek zoveel mogelijk gematigd via een 'Achterhoekse aanpak'
In overleg met de provincie Gelderland hebben we een aantal wijzigingen in de aanpak van de provincie doorgevoerd, om te komen tot een 'Achterhoekse aanpak'. Deze invulling doet recht aan de wensen van de provincie qua sturing op beleidsdoelen, energielabel en netbewuste maatregelen. Tegelijkertijd is er sprake van een voor de Achterhoek generieke en praktisch uitvoerbare insteek. *Zie bijlage 1: Uitgangspunten 'Achterhoekse aanpak' TBW-leningen*

1.4 Vaststellen verordening voor het verstrekken van leningen is een raadsbevoegdheid

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Volgens artikel 149 van de Gemeentewet is het vaststellen van een verordening een raadsbevoegdheid.

1.5 De huidige verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland', gemeente Berkelland 2020 is niet meer nodig.
Zodra de nieuwe Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 wordt vastgesteld, verzoeken we de huidige verordening in te trekken.

2.1 Kleine particuliere verhuurders hebben moeite om hun woning(en) toekomstbestendig te maken
De Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 is van toepassing op eigenaar-bewoners. De verordening kan optioneel worden ingezet voor kleine particuliere verhuurders. Onder een kleine particuliere verhuurder wordt verstaan: een particulier met maximaal drie woningen in eigendom voor verhuur (maximaal drie box 3-objecten). Aangezien de TBW-leningen, op een klein deel van de kosten na, revolverend zijn en de middelen terugvloeien naar gemeente en provincie, zijn de kosten beperkt. Daarom geven wij ook kleine particuliere verhuurders toegang tot de TBW-leningen. *Zie de toelichting '2. Kleine particuliere verhuurders' voor een specificatie.*

3.1 Bij uitputting van de provinciale cofinanciering kunnen er anders geen leningen meer verstrekt worden
De provincie stelt 16 miljoen euro aan cofinanciering beschikbaar. Dit bedrag is beperkt, aangezien in de Achterhoek jaarlijks ongeveer 5 miljoen euro nodig is.
Het is onzeker tot wanneer de provinciale cofinanciering beschikbaar blijft. Een plotselinge beëindiging van financiering voor woningeneigenaren is onwenselijk. Daarom stellen wij voor om bij uitputting van de provinciale cofinanciering de TBW-leningen tijdelijk volledig uit gemeentelijk budget te financieren. Deze tijdelijke situatie duurt zolang we beschikbaar krediet hebben.

Kanttekeningen en risico's
1.2 De voorgestelde werkwijze is de beste keuze maar kent ook een paar (mogelijke) nadelen
De voorgestelde werkwijze van de provincie kent een aantal (mogelijk) nadelige wijzigingen, waaronder:

- Maximale leenbedrag verlaagd van € 50.000,- naar € 35.000,-
- De rente wordt verhoogd met 1% (alleen voor consumptief, van 1,6% naar 2,6%)

Zie de toelichting '1. Regionale heroriëntatie' voor een specificatie.

3.1 Het (tijdelijk) financieren via gemeentelijk budget verhoogt gemeentelijk betalingsrisico
Bij uitputting van de provinciale cofinanciering worden de TBW-leningen (tijdelijk) voor 100% vanuit gemeentelijk krediet gefinancierd. Theoretisch betekent dit meer risico voor de gemeente. In de praktijk is er, sinds de start met duurzaamheidsleningen in 2014, geen lening komen te vervallen. Het aanvullend risico is dus verwaarloosbaar.

Financiën
Voor de financiering van TBW-leningen hebben we nu nog een krediet van € 3.800.000. Het tempo van aanvragen neemt op dit moment sterk toe. Wij schatten dat we hiermee tot eind 2027 voldoende middelen hebben. Bij een risico van uitputting zullen we met een nieuw raadsvoorstel komen. *Zie de toelichting '3. Financiën' voor een specificatie.*

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Het verstrekken van deze TBW-leningen aan eigenaar/bewoners en kleine particuliere verhuurders draagt bij aan het energetisch verbeteren en verduurzamen van woningen en daarmee aan de

landelijke doelen van het Klimaatakkoord (55% CO2-besparing in 2030 en klimaatneutraal in 2050) en het regionale Akkoord van Groenlo (energieneutraal in uiterlijk 2050).

Communicatie
Op de gemeentelijke website, de website van het Energieloket Achterhoek en de website van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (hierna genoemd SVn) kunnen inwoners informatie vinden over de mogelijkheden. Daarnaast volgt er een persbericht.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De voorgestelde werkwijze is afgestemd met de provincie Gelderland, het SVn en de Achterhoekse gemeenten.

Planning en evaluatie
Na het vaststellen van de nieuwe verordening en de maatregelenlijst starten we met de implementatie van de nieuwe werkwijze. De verwachting is dat de TBW-leningen dan vanaf juli 2026 via de nieuwe werkwijze afgesloten kunnen worden.

Alternatieven
Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 mei 2026

b e s l u i t:

1. Vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026 en de huidige verordening ‘Toekomstbestendig Wonen Gelderland’, gemeente Berkelland 2020 intrekken.
2. Toestaan dat kleine particuliere verhuurders gebruik kunnen maken van de TBW-leningen.
3. Bij uitputting van de provinciale cofinanciering de TBW-leningen tijdelijk voor 100% financieren vanuit gemeentelijk budget.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Aanpassing verordening toekomstbesteding wonen lening

1. **Regionale heroriëntatie**

In de regionale heroriëntatie zijn drie mogelijkheden bekeken.

Optie 1 om samen met het SVn een Achterhoekse variant van de TBW-leningen op te zetten zonder provinciale cofinanciering geeft meer flexibiliteit in de voorwaarden van de TBW-leningen (bijvoorbeeld hoogte van de rente). Daar staat echter een hogere gemeentelijke bijdrage en een hoger betalingsrisico tegenover.

Optie 2 om helemaal te stoppen met de TBW-leningen en inwoners te verwijzen naar het landelijke Nationale Warmtefonds. Dit zorgt voor een besparing op de ambtelijke en uitvoerende capaciteit. Daarnaast heeft het Warmtefonds aantrekkelijke voorwaarden zoals de 0% rente voor inwoners met een verzamelinkomen tot €60.000,-. Het Warmtefonds heeft als nadelen dat het aanvraagproces lastiger is; er alleen energiemaatregelen gefinancierd kunnen worden; de hogere rente van 3,6% tot 4,2% voor verzamelinkomens vanaf € 60.000,-; en het feit dat gemeenten geen invloed hebben op welke maatregelen wel en niet gefinancierd worden.

De conclusie van de regionale heroriëntatie was dat er weliswaar nadelen zitten aan, optie 3, de nieuwe provinciale insteek en dat het bedrag aan provinciale cofinanciering beperkt is, maar dat de totale propositie wel de beste keuze is. De voorgestelde werkwijze kent de volgende wijzigingen:

- Geen hypothecaire leenvorm meer (wel consumptief, Verzilverlening en Maatwerklening)
- Maximale leenbedrag verlaagd van € 50.000,- naar € 35.000,-
- De rente wordt verhoogd met 1% (alleen voor consumptief, van 1,6% naar 2,6%)
- Focus op energetische en levensloopbestendige maatregelen, niet op klimaatadaptatie en renovatie
- Woningen met energielabel B of beter worden uitgesloten
- Alleen netbewuste maatregelen

Het vervallen van de hypothecaire leenvorm zien we niet als problematisch, deze leenvorm werd relatief al weinig gebruikt. Via de Verzilverlening en de Maatwerklening is er nog wel een hypothecaire lening beschikbaar voor specifieke doelgroepen.

De hogere rente voor de consumptieve leenvorm heeft waarschijnlijk tot gevolg dat inwoners vaker voor alternatieven zoals het Nationale Warmtefonds zullen kiezen. Via het Nationaal Warmtefonds kunnen inwoners met een verzamelinkomen tot € 60.000,- tegen 0% rente lenen, hogere inkomens betalen 3,6% tot 4,2% rente. Voordeel van de hogere rente die de provincie rekent is wel dat de financieringskosten van gemeenten hiermee ook lager worden. Ter indicatie: bij een rente van ongeveer 1,8% zijn de kosten van het SVn voor de uitvoering van de TBW-leningen gedekt, dat is nog wel exclusief de eigen gemeentelijke financieringslasten. Houd er rekening mee dat de rente voor de Verzilverlening (1,7%) en de Maatwerklening (0,0%) in de nieuwe werkwijze wel laag blijven.

De lagere maximale leenbedragen zien we als een verstandige beheersmaatregel, op die manier kun je met minder budget zo veel mogelijk inwoners helpen. Je maakt het voor sommige inwoners misschien wel lastiger om de stap naar helemaal aardgasvrij of helemaal levensloopbestendig te zetten.

De nadelen in relatie tot het energielabel, de netbewuste maatregelen en de focus op energetische en levensloopbestendige maatregelen hebben we zoveel mogelijk kunnen mitigeren door in overleg met de provincie een ‘Achterhoekse aanpak’ af te spreken. Daarin hebben we bijvoorbeeld afgesproken dat de lening voor maximaal 25% bestaat uit maatregelen voor klimaatadaptatie en/of renovatie. Ook hebben we afgesproken dat woningen die al goed geïsoleerd en/of aardgasvrij zijn

niet in aanmerking komen voor een financiering voor isolatiemaatregelen. Hierdoor kunnen woningen met energielabel B of beter nog wel andere maatregelen treffen, bijvoorbeeld op het gebied van levensloopbestendigheid of klimaatadaptatie.

Wat betreft de netbewuste maatregelen is de insteek dat we geen maatregelen financieren die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken. Dat geldt alleen voor maatregelen die door een gemeente (bv. via het Warmteprogramma) of een netbeheerder zijn uitgesloten.

2. **Kleine particuliere verhuurders**

Onder een kleine particuliere verhuurder wordt verstaan: een particulier met maximaal drie woningen in eigendom voor verhuur (maximaal drie box 3-objecten). Dit betreft alle verhuurde woningen in Nederland. SVn kan het aantal woningen controleren.
De particuliere verhuurders kunnen geen gebruikmaken van leningen van het Nationaal Warmtefonds, maar komen wel in aanmerking voor subsidie via de Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH). In de praktijk blijkt dat deze doelgroep moeite heeft met het treffen van energetische maatregelen. De verhuurder doet de investering terwijl de huurder profiteert van bijvoorbeeld lagere energielasten. Deze zogenoemde split-incentive is niet altijd te compenseren met hogere huurinkomsten en vertraagt daarmee de overgang naar een toekomstbestendige en energieneutrale gebouwde omgeving.

3. Financiën

In het raadsbesluit bij de start van de TBW-lening is vastgelegd dat de leningen via SVn worden verstrekt tot een vooraf vastgesteld maximum. Aan deze voorziening zijn, afgezien van beheerkosten, geen lasten verbonden. Het betreft revolverende middelen: rente- en aflossingsbetalingen zorgen ervoor dat opnieuw middelen beschikbaar komen voor nieuwe aanvragen. De financiële positie van de gemeente wordt hiermee niet aangetast. Voor al verstrekte leningen verandert er niets. Periodiek worden de betaalde rente en aflossingen van lopende leningen door SVn teruggeboekt naar de SVn-rekening van de Toekomstbestendig Wonen-verordening.

Sinds de start van de TBW-lening in 2020 is voor bijna € 9 miljoen aan leningen verstrekt. Hiervan is ruim € 5 miljoen door de gemeente gefinancierd; van dit bedrag staat momenteel circa € 4 miljoen open. Het aantal aanvragen in het eerste en tweede kwartaal van 2026 ligt hoger dan tijdens de start van de oorlog in Oekraïne. Deze stijging is eind 2025 ingezet en de verwachting is dat het aantal aanvragen verder zal toenemen.

Bijlagen

- **Bijlage 1:** Uitgangspunten ‘Achterhoekse aanpak’ TBW-leningen
- **Bijlage 2:** Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026

Bijlage I – Uitgangspunten ‘Achterhoekse aanpak’ TBW-leningen

Dit document bevat de criteria en definities met betrekking tot de inzet in de Achterhoek van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland. Deze bepalingen zijn opgesteld om verduurzaming van de woningvoorraad te bevorderen, de middelen zo efficiënt mogelijk te besteden rekening houdend met de belangrijkste beleidsdoelen en tegelijkertijd een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te ondersteunen.

De gemeenten in de Achterhoek hanteren de volgende uitgangspunten:

- Via de Toekomstbestendig Wonen lening (TBW-lening) financieren we maatregelen die bijdragen aan het meer toekomstbestendig maken van woningen van eigenaar/bewoners (geen VvE’s) of kleine verhuurders (max. 3 woningen). Het gaat daarbij om maatregelen die betrekking hebben op het verduurzamen en het levensloopbestendig maken van de woning, asbestsanering, en/of de sloop van opstallen, altijd in combinatie met energetische maatregelen.
- De volgende beleidsdoelen kunnen gefinancierd worden via de TBW-lening:
    a) Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
    b) Klimaatadaptatie;
    c) Energietransitie;
    d) Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
    e) Asbestsanering;
    f) Funderingsherstel;
    g) Renovatie.
- De gemeente kan de toegestane maatregelen specificeren via een maatregelenlijst.
- De lening bevat minimaal één energetische maatregel uit de volgende beleidsdoelen:
    - Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
    - Energietransitie.
- Woningen die al goed geïsoleerd en/of aardgasvrij zijn komen niet in aanmerking voor een financiering voor isolatiemaatregelen. Het gaat hierbij om woningen:
    - Met een geregistreerd energielabel B of beter; en/of
    - Met een bouwjaar van 2019 of later.
- De lening bestaat voor maximaal 25% van het totaalbedrag uit maatregelen voor:
    - Klimaatadaptatie; en/of
    - Renovatie.
- Alle energetische maatregelen worden netbewust toegepast en zijn in overeenstemming met de gemeentelijke Warmteprogramma’s. Maatregelen die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken, zonder dat daarvoor passende oplossingen beschikbaar zijn, kunnen niet gefinancierd worden. Dit uitgangspunt geldt als er sprake is van:
    - Maatregelen in een wijk/gebied die via een gemeentelijk Warmteprogramma, een wijkuitvoeringsplan en/of een aanwijsbevoegdheid zijn uitgesloten.
    - De netbeheerder die in een wijk/gebied heeft aangegeven dat bepaalde maatregelen niet mogelijk of wenselijk (meer) zijn i.v.m. netcongestie.

De raad van de gemeente Berkelland;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 26-05-2026;

Gelet op de artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

B e s l u i t :

Vast te stellen de volgende:

Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026

Artikel 1 Begrippen

Deze Verordening verstaat onder:

a) *Aanvraag:* het door aanvrager bij de gemeente ingediende verzoek om een 'Toekomstbestendig Wonen lening', 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening';
b) *Aanvrager:* een natuurlijk persoon zoals omschreven in artikel 2 lid 2; 3; 4 en 5, die een aanvraag doet voor een 'Toekomstbestendig Wonen lening', 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening';
c) *Cofinanciering:* de gezamenlijke financiering van een lening waarbij vijftig procent (50%) van het leenbedrag wordt verstrekt door de gemeente en vijftig procent (50%) door de provincie;
d) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland;
e) *Combinatielening:* een extra lening, die naast een hypothecaire lening wordt afgesloten, waaruit de aflossing op de hypothecaire lening mag worden betaald. Deze Combinatielening wordt onlosmakelijk met de Maatwerklening aangeboden en blijft beperkt tot maximaal het bedrag van de Maatwerklening;
f) *Eigenaar-bewoner:* de natuurlijke persoon die het eigendom heeft van een woning en deze woning zelf als hoofdverblijf bewoont of zal gaan bewonen;
g) *Energielabel:* het door een gecertificeerd adviseur vastgestelde label als bedoeld in de Regeling energieprestatie gebouwen, dat de energieprestatie van een woning aanduidt met een letter van A++++ (zeer zuinig) tot en met G (zeer onzuinig);
h) *Hypothecaire lening*: een geldlening die wordt verstrekt voor de financiering van onroerend goed, waarbij de geldnemer aan de geldverstrekker een recht van hypotheek verstrekt op dat onroerend goed als zekerheid voor de terugbetaling van de lening;
i) *Kleine verhuurder*: een particulier met maximaal drie woningen in eigendom voor verhuur/ maximaal drie box 3 objecten;
j) *Maatregelen:* maatregelen die het college toestaat zoals bedoeld in artikel 5 en kunnen worden gefinancierd met de 'Toekomstbestendig Wonen Lening', de 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening'; De 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' is alleen beschikbaar voor noodzakelijke investeringen, zoals asbestsanering, funderingsherstel en voor wat de energietransitie betreft alleen in geval van collectieve aanpak, zoals bijvoorbeeld een proeftuin aanpak en is niet generiek inzetbaar. Ten alle tijden dient minimaal één energetische maatregel te worden gefinancierd met de leningen in deze verordening;
k) *Maximaal leenbedrag:* het maximale leenbedrag dat totaal door een aanvrager kan worden aangevraagd per lening of als het totaal van meerdere aanvragen bij elkaar opgeteld door deze aanvrager voor een woning binnen deze regeling;
l) *Persoonlijke lening*: een vorm van consumptief krediet waarbij de geldnemer eenmalig een vastgesteld bedrag ontvangt en dit bedrag, vermeerderd met rente, in vaste maandelijkse termijnen binnen een vooraf overeengekomen looptijd terugbetaalt, zonder mogelijkheid tot heropname van afgeloste bedragen;
m) *Provincie:* Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland;
n) *SVn*: stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunningnummer 12013647;
o) *'Toekomstbestendig Wonen Lening'*: een Stimuleringslening die als persoonlijke lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen;

p) *‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’*: een hypothecaire lening die door SVn kan worden verstrekt aan de Aanvrager ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen, tezamen met een aan de Maatwerklening gekoppelde Combinatielening. Deze (Toekomstbestendig Wonen) Maatwerklening is uitsluitend beschikbaar voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel en/of verduurzaming in een collectieve aanpak. De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is een hypothecaire lening, bedoeld voor aanvragers die op grond van hun inkomen niet op een andere manier financierbaar zijn en niet in aanmerking komen voor een lening zoals beschreven in lid p en q; Deze lening is uitsluitend mogelijk als uit de toewijzing de noodzakelijkheid blijkt en niet generiek inzetbaar;
q) *‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’:* een Verzilverlening die als hypothecaire lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen;
r) *Toewijzing*: het besluit van de gemeente Berkelland op basis waarvan de aanvrager een aanvraag kan doen voor de Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening bij SVn;
s) *Werkelijke kosten:* de totale kosten van materialen en werkzaamheden of de kosten van de investering, voor zover noodzakelijk voor het treffen van de maatregelen en ook de kosten die gepaard gaan met het aanvragen en aangaan van de Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening;
t) *Woning:* een (grondgebonden) woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. Deze verordening is uitsluitend van toepassing op lening aanvragen:
2. Waarvan de aanvrager van een *Toekomstbestendig Wonen Lening* een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Berkelland. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager. Ten minste één van de aanvragers is jonger dan 76 jaar op het moment van indiening van de aanvraag bij SVn;
3. Waarvan de aanvrager van een *Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening* een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Berkelland, die niet in aanmerking komt voor een van de andere leenvormen uit deze regeling of op andere wijze financierbaar is. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager;
4. Waarvan de aanvrager van een *Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening* een eigenaar-bewoner is van een woning in de gemeente Berkelland; De minimale leeftijd van de aanvrager bedraagt tien jaar voor het bereiken van de wettelijke AOW-leeftijd en er geldt geen maximumleeftijd. Als er sprake is van twee aanvragers (bewoners/eigenaren), geldt deze voorwaarde voor beiden;
5. De regeling is bedoeld voor woningen en huishoudens waar de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Dit is nader uitgewerkt in Bijlage I**.**

Artikel 3 Kenmerken

A. <u>De ‘Toekomstbestendig Wonen lening’:</u>

- Wordt verstrekt als persoonlijke lening vanuit een bouwdepot
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -
- Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 15.000, - en maximaal 15 jaar voor bedragen vanaf € 15.001, -
- Heeft een rentepercentage van 2,6%
- Is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Stimuleringslening van SVn.

B. <u>De ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’:</u>

- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -
- Heeft een rentepercentage van 1,7%

- De ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ kent geen rente en aflossingsverplichting gedurende de looptijd. Jaarlijks wordt de rente bij de hoofdsom opgeteld. De hoofdsom met samengestelde rente is opeisbaar bij verkoop. De ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ is in overeenstemming met de productspecificaties van de Verzilverlening van SVn.

C. <u>De ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’:</u>

- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -
- De looptijd is maximaal 30 jaar
- Heeft een rentepercentage van 0,0 %
- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening wordt verstrekt met een restschuldgarantie door gemeente en provincie.
- De ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ is een annuïtaire lening met een combinatielening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn.
- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is altijd maatwerk voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel of verduurzaming in een collectieve aanpak en is niet generiek inzetbaar.

Artikel 4 Beleidsdoelen

Wanneer uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de maatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan één of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen, kan het college besluiten een aanvrager te verwijzen naar SVn voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening

a. Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
b. Klimaatadaptatie;
c. Energietransitie;
d. Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
e. Asbestsanering;
f. Funderingsherstel;
g. Renovatie.

Artikel 5 Maatregelen

1. Te realiseren maatregelen die bijdragen aan het meer toekomstbestendig maken van woning met bijgebouwen en betrekking hebben op het verduurzamen en het levensloopbestendig maken van de woning, asbestsanering, en/of sloop van opstallen in combinatie met energetische maatregelen. De maatregelen dienen netbewust te worden toegepast, zie ook Bijlage I. De investeringen dienen te allen tijde gecombineerd te worden met minimaal één energiemaatregel uit de volgende beleidsdoelen: verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking) en energietransitie. In Bijlage I is dit nader gespecificeerd.
2. Het college kan de in het eerste lid vermelde maatregelen nader specificeren en wijzigen.

Artikel 6 Bevoegdheid college

1. Het college toetst de aanvraag aan artikel 2 lid 2, 2 lid 3, 2 lid 4, 5 en 6 en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.
2. Het college is bevoegd om het bepaalde in Bijlage I te wijzigen, zowel naar aanleiding van aanpassingen in de regeling vanuit de Provincie Gelderland ten behoeve van de cofinanciering, als om andere redenen van beleidsmatige of uitvoeringsmatige aard.
3. Rentepercentages en voorwaarden genoemd in deze verordening kunnen door de provincie worden gewijzigd wanneer maatschappelijke en/of politieke ontwikkelingen, renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. Het college is met deze verordening gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren.
4. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 7 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een ‘Toekomstbestendig Wonen Lening’, een ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of de ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ wordt bij het college ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld formulier of digitaal via een door de gemeente aangewezen website/portal en gaat onder opgave van:
    a. De te treffen maatregelen.
    b. Een financiële onderbouwing van de te treffen maatregelen, bijvoorbeeld offertes.
2. Een planning van de uitvoering van de werkzaamheden. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
4. Wanneer de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van vier weken te completeren.
5. Wanneer de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college de aanvraag buiten behandeling te stellen.
6. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
7. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
8. Uit overschrijding van de in het zesde lid bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
9. De in lid 6 bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 8 Afwijzen aanvraag en intrekken toewijzing

1. Het college wijst een aanvraag voor een ‘Toekomstbestendig Wonen Lening’, ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ af, als:
    a. Het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren; of
    b. De werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat; of
    c. De werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500, -; of
    d. Aanvrager het maximaal toegestane (gestapelde) bedrag van € 35.000, - wordt overschreden.
    e. Er niet is voldaan aan de bij of op grond van deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen; of
    f. De werkzaamheden die gepaard gaan met de investering waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of gerealiseerd.
2. Het college trekt een toewijzing voor een ‘Toekomstbestendig Wonen Lening’ en/of ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of de ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ in, als:
    a. De lening is toegewezen of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens; of
    b. De lening niet tot stand komt.

Artikel 9 Financiële toets, verstrekken en beheer ‘Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening’, ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of de ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ uit het gemeentelijke en/of provinciale budget. De toewijzing voor het aanvragen van een ‘Toekomstbestendig Wonen lening’, ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties Stimuleringslening van SVn, productspecificaties Verzilverlening van SVn of de productspecificaties van de

Maatwerklening van SVn en de deelnemingsovereenkomst die is gesloten tussen de gemeente en SVn.

3. SVn stelt de definitieve hoogte van de ‘Toekomstbestendig Wonen Lening’, ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ of de ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’ vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
4. Het kredietbeleid en ook de productspecificaties van SVn zijn ten alle tijden leidend.
5. SVn verstrekt en beheert een geoffreerde ‘Toekomstbestendig Wonen Lening’, de ‘Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening’ en de ‘Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening’. Wanneer de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn, en vervolgens eventueel bij het KifiD, of zich wenden tot de bevoegde burgerlijk rechter.

Artikel 10 Hardheidclausule

Als vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college gemotiveerd afwijken van het bepaalde in deze verordening mits dit geen strijdigheid oplevert met de productspecificaties, het kredietbeleid van SVn en/of de kaders voor de cofinanciering vanuit de Provincie Gelderland.

Artikel 11 Salvatorische clausule

1. Als een bepaling van deze verordening door een bevoegde rechter geheel of gedeeltelijk nietig, vernietigd of onafdwingbaar wordt verklaard, laat dit de geldigheid en toepasselijkheid van de overige bepalingen van deze verordening onverlet.
2. Voor zover mogelijk wordt de nietige, vernietigde of onafdwingbare bepaling geacht te worden vervangen door een bepaling die, naar aard en strekking, zoveel mogelijk aansluit bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling.

Artikel 12 Intrekking oude verordening

De verordening ‘Toekomstbestendig Wonen Gelderland’, gemeente Berkelland 2020, zoals vastgesteld op 26 mei 2020 wordt ingetrokken.

Artikel 13 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt de dag na bekendmaking inwerking.

Artikel 14 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Berkelland 2026’.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn drs. J.H.A. van Oostrum

Persbericht

26-5-2026

Gemeente Berkelland werkt aan nieuwe Toekomstbestendig Wonen Lening

De gemeente Berkelland past de Toekomstbestendig Wonen Lening (TBW-lening) aan. Dat is nodig omdat de provincie Gelderland de voorwaarden heeft veranderd. Het college beoordeelt welke maatregelen met deze lening worden gefinancierd. Bijvoorbeeld voor verduurzaming van de woning.

Gemeenteraad eerst aan zet
De gemeenteraad moet eerst nog besluiten over de nieuwe verordening die bij de nieuwe TBW-lening hoort. De huidige lening kan dus veranderen.

Hou de website in de gaten
Heeft u interesse in deze lening? De huidige lening is aan te vragen via de website van het Energieloket Achterhoek. Naar verwachting gaat de vernieuwde TBW-lening in juli 2026 van start. Zodra er ontwikkelingen zijn, leest u erover via de website www.gemeenteberkelland.nl en via het Energieloket Achterhoek www.energieloketachterhoek.nl.

Noot voor de redactie:
Informatie bij communicatie gemeente Berkelland via 0545-250 782.

Raadsvergadering

Dossiernummer	4584
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	10.h
Titel	Zienswijze Concept-Programmabegroting 2027 GGD Noord- en Oost-Gelderland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	23 juni 2026

Voorgesteld besluit

Besluit

1. Een zienswijze in te dienen op de concept Programmabegroting 2027 van de GGD NOG;
2. De GGD NOG per brief te informeren over het raadsbesluit om een zienswijze in te dienen.

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1455876
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Zienswijze Concept-programmabegroting 2027 GGD NOG
Collegevergadering	:	19 mei 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder W.A. Wormgoor
Steller	:	Marie-José Derksen tel. : 0545-250250 Team Sociale basis

Te nemen besluit

1. Een zienswijze in te dienen op de concept Programmabegroting 2027 van de GGD NOG;
2. De GGD NOG per brief te informeren over het raadsbesluit om een zienswijze in te dienen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De gemeente Berkelland neemt deel aan de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG). Dit is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) van tweeëntwintig gemeenten in het werkgebied Noord- en Oost-Gelderland. In dit gebied beschermt, bewaakt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van de inwoners.

De gemeente is volgens de Wet publieke gezondheid (Wpg) verplicht om een GGD in stand te houden. De portefeuillehouders volksgezondheid van de deelnemende gemeenten vormen samen het Algemeen Bestuur (AB) van de GGD NOG.

Op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de Gemeenschappelijk Regeling GGD NOG dient de GGD NOG de concept Programmabegroting voor een zienswijze voor te leggen aan de raden. In een brief van 10 april (zie bijlage 1) stuurde de GGD NOG de concept Programmabegroting 2026 voor het indienen van een eventuele zienswijze naar de raad op. Daarnaast stuurde de GGD NOG in een andere brief van 10 april (zie bijlage 3) ook de Jaarstukken 2025 op. Deze zijn meegenomen bij het opstellen van de zienswijze.

Door het indienen van een zienswijze oefent de raad invloed uit op de besluitvorming over de concept Programmabegroting 2027. De termijn hiervoor bedraagt 12 weken en eindigt op 7 juli 2026. Het Dagelijks Bestuur (DB) van de GGD NOG weegt de zienswijzen van de raden af in de voorbereiding van besluitvorming over de definitieve Programmabegroting 2027 in het Algemeen Bestuur (AB).

Argumentatie

1.1. Waardering uit te spreken voor de in gang gezette ontwikkelingen
De GGD NOG speelt in op de toenemende complexiteit binnen de publieke gezondheid. De GGD NOG ontwikkelt zich door richting een transparante, flexibele en meer vraaggestuurde organisatie. Dit is onder andere zichtbaar via de producten- en dienstencatalogus, de versterking van de informatievoorziening (indicatoren en kengetallen) (https://kompas.ggdnog.nl/) en de inzet op (sub)regionale samenwerking.

1.2. Het oormerken van de incidentele middelen uit de verhoging van de inwonersbijdrage voor de jeugdgezondheidszorg
Het AB (Algemeen Bestuur) heeft in april ingestemd met het incidenteel verhogen van de inwonersbijdrage voor de bekostigen van de jeugdgezondheidszorg. De GGD NOG dient de middelen uitsluitend in te zetten voor extra personeelscapaciteit in de uitvoering. Daarbij dient de GGD NOG de afweging te maken in hoeverre het een onvermijdelijke, onuitstelbare en

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

onvoorziene uitgave is. Het verzoek aan de GGD NOG is om deze middelen te oormerken en uitsluitend in te zetten voor extra personeelscapaciteit in de uitvoering. Eventuele niet bestede middelen dienen bij het vaststellen van de Jaarrekening 2027 weer terug te vloeien naar de gemeenten.

1.3. Opnieuw het verzoek om meer focus aan te brengen op de mentale gezondheid van de jeugd door het beter te laten aansluiten van de product- en dienstverlening
Vorig jaar heeft de gemeente Berkelland middels een zienswijze op de concept programmabegroting 2026 gevraagd om meer focus aan te brengen op de mentale gezondheid van de jeugd. Gezien de toenemende druk op mentale gezondheid, is het noodzakelijk dat de dienstverlening van de GGD NOG beter aansluit op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het verzoek aan de GGD om het bestaande aanbod te evalueren, beter aan te laten sluiten op de behoefte en proactiever samen te werken met gemeenten, onderwijs en maatschappelijke partners. We herhalen dit verzoek graag, omdat de indruk bestaat dat er op basis van de eerdere zienswijze nog onvoldoende opvolging heeft plaatsgevonden en we het belang van een sterkere focus op de mentale gezondheid van de jeugd willen onderstrepen.

1.4. Het verzoek om de rol als regionale coördinator van preventie sterker en explicieter in te gaan vullen binnen de regionale preventiestructuur
Zoals onder andere benoemd in de landelijke nota gezondheidsbeleid en het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt de positie van de GGD NOG sterker en explicieter. Dit vraagt om een duidelijke positionering van de GGD NOG binnen de regionale preventie-infrastructuur, met meer nadruk op de rol van de GGD NOG in subregionale samenwerking en uitvoering. De GGD NOG dient daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij al bestaande plannen. Er dient een overweging plaats te vinden of een uitgebreide bestuursagenda noodzakelijk is, of dat aansluiting bij bestaande plannen volstaat. Indien er een nieuwe bestuursagenda komt, dan is het verzoek om deze vooral te gebruiken als strategisch richtinggevend document (kort en bondig) en niet als uitvoeringsprogramma.

Kanttekeningen en risico’s
Zienswijzen zijn niet bindend
Het indienen van een zienswijze geeft invulling aan de kaderstellende rol van de raad. Het biedt de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de GGD NOG. Zienswijzen zijn echter niet bindend. De ervaring leert dat het indienen van een zienswijze vanuit één raad relatief weinig invloed heeft in een gemeenschappelijke regeling met tweeëntwintig gemeenten. Er is regionaal afstemming gezocht rondom het indienen van de zienswijze. Voor de beschreven zienswijzen is er bij meer Achterhoekse gemeenten, waaronder Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Doetinchem en Aalten, draagvlak.

Financiën
De gemeentelijke bijdrage stijgt van € 1.029.610,- in 2026 naar € 1.107.392,- in de concept Programmabegroting van 2027. Deze stijging is gebaseerd op de indexering en een incidentele bijdrage voor de borging van de continuïteit Jeugdzorg (€ 18.701,-). Deze verhoging van de inwonersbijdrage wordt opgenomen in de begroting 2027.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing

Duurzaamheid
Niet van toepassing

Communicatie
De zienswijze wordt aan de GGD gezonden.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Het betreft de uitvoering van de Wet publieke gezondheid en de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Planning en evaluatie

10 april – 7 juli 2026	Zienswijzetermijn gemeenteraden
12 augustus 2026	DB (Dagelijks Bestuur) stelt reacties op zienswijzen vast en stuurt deze naar de raden. DB stuurt concept-Programmabegroting aan het AB met het voorstel deze vast te stellen.
9 september 2026	Vaststelling Programmabegroting door AB.

Alternatieven
Instemmen met de concept Programmabegroting 2027, zonder het indienen van een zienswijze. Hierdoor wordt er geen aandacht gevraagd voor de benoemde punten in de zienswijze.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 mei 2026;

b e s l u i t:

1. Een zienswijze in te dienen op de concept Programmabegroting 2027 van de GGD NOG;
2. De GGD NOG per brief te informeren over het raadsbesluit om een zienswijze in te dienen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn	drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp	:	Zienswijze Concept-programmabegroting 2027 GGD NOG

Niet van toepassing.

Noord- en Oost-Gelderland

Programmabegroting 2027

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Concept 9 april 2026

Intern

Inhoudsopgave

ALGEMEEN DEEL **4**

1. Voorwoord **4**

2. Zienswijzen op de Uitgangspuntennota 2027 **7**

2.1. Zienswijzen en reactie dagelijks bestuur hierop 7

3. Tijdsplanning **10**

4. Kerngegevens begroting 2027 **11**

BESLUIT **14**

BELEIDSBEGROTING **15**

5. Bestuurlijke en beleidsmatige kaders **15**

5.1. GGD-taken 15

5.2. Bestuurlijke kaders 16

5.2.1. Onderzoek naar bezuinigingsscenario's 16

5.2.2. Onderzoek naar een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg 16

5.2.3. Nieuwe bestuursagenda 17

5.3. Beleidsmatige ontwikkelingen 17

5.3.1. Jeugdgezondheidszorg 17

5.3.2. Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) 18

5.3.3. Voorbereiding op dreigende crises 20

5.3.4. Inzicht in wat de GGD doet 20

6. Indicatoren en kengetallen **22**

PROGRAMMAPLAN **23**

7. Programma Jeugdgezondheid **27**

7.1. Wat willen we bereiken? 27

7.2. Wat gaan we ervoor doen? 27

7.3. Wat mag het kosten? 28

8. Programma Algemene gezondheidszorg **29**

8.1. Wat willen we bereiken? 29

8.2. Wat gaan we ervoor doen? 29

8.3. Wat mag het kosten? 30

9. Programma Kennis- en Expertise **31**

9.1. Wat willen we bereiken? 31

9.2. Wat gaan we ervoor doen? 31

9.3. Wat mag het kosten? 31

10. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten **32**

Intern

10.1. Wat willen we bereiken? 32
10.2. Wat gaan we ervoor doen? 32
10.3. Wat mag het kosten? 32
11. Overhead 33
11.1. Wat willen we bereiken? 33
11.2. Wat gaan we ervoor doen? 33
11.3. Wat mag het kosten? 33
PARAGRAFEN 34
12. Paragrafen 34
12.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 34
12.2. Financiering 36
12.3. Openbaarheidsparagraaf 37
12.4. Bedrijfsvoering 37
FINANCIËLE BEGROTING 38
13. Financiële uitgangspunten 38
13.1. Indexering 38
13.2. Mutaties inwonerbijdrage 2027 39
13.3. Uitzetting van de financiële positie en toelichting 44
13.4. Meerjarenraming en toelichting 47
13.5. Staat van activa 49
14. BIJLAGEN 50
14.1. Bijlage A: Inwonerbijdragen 2027 per deelnemende gemeente 50
14.2. Bijlage B: Overzicht zienswijzen raden op de Uitgangspuntennota 2027 en reactie dagelijks bestuur GGD 52
14.3. Bijlage C: Eerste begrotingswijziging programmabegroting 2027 73
14.4. Bijlage D: Outcome-indicatoren en kengetallen 788

Intern

ALGEMEEN DEEL

1. Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van GGD Noord- en Oost-Gelderland. In het voorwoord hiervan benoemen we relevante ontwikkelingen en uitdagingen die van invloed zijn op onze GGD. Een aantal ontwikkelingen zijn redelijk voorspelbaar; voor andere geldt dat de besluitvorming in 2026 bepalend is voor 2027 en de verdere toekomst.

De GGD is van de gemeenten

De GGD is een publieke organisatie waarop men kan bouwen en vertrouwen, waar gemeenten terecht kunnen voor informatie en advies over zaken die de preventieve gezondheidszorg raken en die zorgt voor de uitvoering van taken op het terrein van de publieke gezondheid.
Samen met de gemeenten werken wij aan een goede gezondheid (en veiligheid) van de inwoners in onze regio. De GGD levert daartoe de kennis en expertise op het terrein van de publieke gezondheid. Wij stemmen onze dienstverlening zo goed mogelijk af op de behoefte van de gemeenten.
In 2025 zijn wij gestart met het gezamenlijk uitwerken van programma's en projecten; vanaf het ontwerp tot aan het eindresultaat. Deze werkwijze zetten wij in 2027 voort.

Als publieke organisatie worden wij aangestuurd door de 22 gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland. De wethouders publieke gezondheid van deze 22 gemeenten vormen gezamenlijk het algemeen bestuur van de GGD. De uitdaging is om de regionale, subregionale en lokale wensen indien mogelijk met elkaar te verbinden.

Landelijke Nota gezondheidsbeleid

In 2026 is de landelijke nota gezondheidsbeleid gepubliceerd. Belangrijk thema is een verschuiving van de focus van ziekte en zorg naar gezondheid en welzijn. Dit vraagt om een betere verbinding tussen het sociale domein en het gezondheidsdomein. De gemeenten moeten binnen 2 jaar na de publicatie van de landelijke nota een regionale/lokale nota gezondheidsbeleid opstellen. De GGD faciliteert hierbij. Deze nota's bieden ook inhoudelijke input voor de nieuwe bestuursagenda die in 2027 door het algemeen bestuur wordt opgesteld.

Weerbaarheid

Vanuit het perspectief van publieke veiligheid en gezondheid werken wij samen met de VNOG aan een visie op een sterke publieke dienstverlening in de regio. De verandering in risico's rondom veiligheid en gezondheid maken dat voorbereiding op een grootschalige en langdurige crisisaanpak nodig is. Dit brengt een groter beroep op de weerbaarheid en veerkracht van inwoners met zich mee. Om de weerbaarheid en veerkracht van inwoners en de samenhang met

Intern

het sociaal domein te versterken is van belang dat zij de publieke voorzieningen in de woonkernen en wijken goed weten te vinden.

Een transparante GGD organisatie

De gemeenten vragen de GGD om transparant te zijn over haar dienstverlening. Met de doorontwikkeling van de producten- en dienstencatalogus en de ontwikkeling van kengetallen en indicatoren vergroot de GGD het inzicht in de toegevoegde waarde van de GGD-organisatie. Verder investeren wij in het toegankelijk maken van de informatie over de gezondheid van de inwoners tot op wijkniveau. Dit vindt u terug in het Kompas Volksgezondheid.

De organisatie van de Jeugdgezondheidszorg

Gemeenten maken in 2026 keuzes over de inrichting van de jeugdgezondheidszorg in de regio Noord- en Oost-Gelderland. Deze besluitvorming heeft een belangrijke impact op de toekomstige positionering van de GGD in de publieke infrastructuur en de inrichting van de organisatie in 2027.

Programmabegroting 2027

In deze Programmabegroting komen bovenstaande ontwikkelingen en uitdagingen weer terug. Daarnaast is deze Programmabegroting gebaseerd op de uitgangspunten die wij beschreven in de Uitgangspuntennota 2027. Enkele belangrijke punten uit deze Uitgangspuntennota vindt u terug in hoofdstuk 5 van deze begroting, waarin wij ingaan op de bestuurlijke en beleidsmatige kaders voor 2027. De financiële kaders staan in hoofdstuk 13.

De gemeenteraden konden een zienswijze op deze Uitgangspuntennota indienen. Deze zienswijzen hebben wij meegenomen bij het opstellen van deze begroting. In een bijlage bij deze begroting staan de van de raden ontvangen zienswijzen en de reactie van ons dagelijks bestuur hierop.

Zienswijzen op de ontwerpbegroting indienen uiterlijk 7 juli 2026

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) hebben de raden van de gemeenten een termijn van 12 weken om een zienswijze op de concept-Programmabegroting in te dienen. De zienswijzetermijn voor deze ontwerpbegroting loopt tot 7 juli 2026. De raden kunnen hierbij ook de informatie in de Jaarrekening 2025 betrekken. Deze ontvangen de gemeenten vóór 30 april 2026.

Het algemeen bestuur van de GGD beslist op 9 september 2026 over de Programmabegroting 2027.

Intern

Toelichting door GGD

De GGD is van harte bereid om aan de raden van de gemeenten een toelichting te geven op deze Programmabegroting. De GGD laat zich door de raad of een raadscommissie graag hiervoor uitnodigen.

Nadere informatie

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:

- R. Schwebke, concern controller, 088 443 35 25, r.schwebke@ggdnog.nl.
- D. Vreman, beleidsadviseur, 088 443 31 30, d.vreman@ggdnog.nl.

Warnsveld, 9 april 2026
Het dagelijks bestuur,

drs. J.J. Baardman,	A.J. Prins,
directeur publieke gezondheid	voorzitter

Intern

2.Zienswijzen op de Uitgangspuntennota 2027

Op 28 november 2025 ontvingen de raden de Uitgangspuntennota 2026, waarin de beleidsmatige en financiële kaders voor de Programmabegroting 2026 staan. De raden konden tot 1 maart 2026 hun zienswijze op deze Uitgangspuntennota indienen.
De van de raden ontvangen zienswijzen zijn betrokken bij het opstellen van deze Programmabegroting.

In dit hoofdstuk staan de hoofdlijnen van de door diverse gemeenten ingediende zienswijzen en de reactie van ons dagelijks bestuur daarop. Een uitgebreid overzicht van alle zienswijzen en ons oordeel over deze zienswijzen en eventuele conclusies die wij daaraan verbinden staan in bijlage B van deze Programmabegroting.

2.1. Zienswijzen en reactie dagelijks bestuur hierop

Acht gemeenteraden hebben besloten om geen zienswijze in te dienen. Dit zijn de raden van de gemeenten Aalten, Berkelland, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Putten en Winterswijk. De gemeente Oude-IJsselstreek heeft de Uitgangspuntennota met het oog op de context met aanzienlijke onzekerheden voor kennisgeving aangenomen.

Onderstaand noemen wij meest genoemde zienswijzen en vermelden wij de reactie van ons dagelijks bestuur op deze zienswijzen. In bijlage B van deze programmabegroting vindt u een samenvatting van de zienswijze per gemeente en onze reactie daarop.

Informeren van gemeenteraden

Veel raden die een zienswijze hebben ingediend vragen de GGD om de raden tijdig te informeren en te betrekken bij belangrijke uitdagingen en ontwikkelingen op het terrein van de publieke gezondheidszorg.

Wij zetten ons in voor het voortdurend verbeteren van onze informatievoorziening aan de raden. Daarmee willen wij recht doen aan dat wat daarover in onze gemeenschappelijke regeling is opgenomen, namelijk dat het algemeen bestuur de raden alle inlichtingen geeft, die de raden voor de uitoefening van hun taak nodig hebben. Dit geldt in het bijzonder voor alle zaken met grote politieke, financiële en/of maatschappelijke gevolgen.

Indicatoren en kengetallen

De stappen die de GGD, samen met gemeenten, heeft gezet rondom het ontwikkelen van kengetallen en indicatoren worden gewaardeerd. Een aantal raden wil deze kengetallen en indicatoren ook terugzien in de verschillende documenten in het kader van de planning- en controlcyclus.

Intern

Wij werken aan het doorontwikkelen van onze kengetallen en indicatoren. Dit doen wij in nauwe samenwerking met de gemeenten, zodat wij zo goed mogelijk aansluiten bij hun wensen en behoeften. Het aansluiten bij de planning- en controlcyclus heeft daarbij zeker aandacht.

Aandacht voor de financiële positie van gemeenten

Verschillende raden vragen aandacht voor de financiële situatie van de gemeenten. Zij stemmen ermee in dat de GGD heeft aangegeven om samen met gemeenten te willen zoeken naar bezuinigingsmogelijkheden in de jaren na 2027. De raad van Apeldoorn geeft aan dat een verdere uitwerking van bezuinigingsscenario's niet nodig is, gezien het belang dat hij hecht aan het in stand houden van een sterke GGD.

Wij hebben oog voor de financiële situatie van gemeenten. Dat is ook de reden dat wij samen met gemeenten zoeken naar mogelijke scenario's om kosten voor de deelnemende gemeenten te besparen.

Informele raadsadviescommissie

Veel raden gaan in op het instellen van een informele raadsadviescommissie. Een aantal van hen is van mening dat het instellen van een dergelijke commissie zo spoedig mogelijk moet gebeuren; andere raden daarentegen kunnen zich vinden in het besluit van het algemeen bestuur om de evaluatie van informele raadsadviescommissie van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland af te wachten en daaruit te leren.

Zoals besloten in het algemeen bestuur, wachten wij de evaluatie van de gemeenschappelijke raadadviescommissie van de VNOG af en bezien op basis daarvan of het aansluiten bij de informele raadsadviescommissie van de VNOG tot de mogelijkheden behoort.

Rol en positie GGD NOG

In de Uitgangspuntennota 2027 zijn vragen gesteld over de rol en de positie die de GGD binnen de publieke gezondheidszorg kan innemen. Enkele raden vragen de GGD aan te geven hoe deze vragen beantwoord gaan worden.

Het nieuwe algemeen bestuur stelt meerjarige financiële en beleidsmatige kaders op: de nieuwe bestuursagenda. Het algemeen bestuur kan desgewenst ingaan op de gewenste rol en positie van de GGD. Deze zijn van diverse ontwikkelingen afhankelijk. De raad zal in ieder geval de mogelijkheid worden geboden een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven.

Intern

Evaluatie Bestuursagenda 2023-2027

Enkele raden verzoeken de GGD nadrukkelijk om werk te maken van de evaluatie van de huidige bestuursagenda en de resultaten hiervan te betrekken bij het opstellen van een nieuwe bestuursagenda door het nieuwe algemeen bestuur en bij de Uitgangspuntennota 2028.

De Bestuursagenda 2023-2027 loopt in elk geval nog t/m 2026. In 2027 zal de Bestuursagenda worden geëvalueerd. De uitgangspuntennota 2028 moet voor 1 december 2026 naar de raad toegestuurd worden. Het meenemen van de uitkomsten van een evaluatie in de uitgangspuntennota 2028 is daarmee niet mogelijk. Uiteraard zullen we de resultaten van de evaluatie benutten voor de nieuwe bestuursagenda.

Overige zienswijzen

Naast bovengenoemde zienswijzen zijn door een of enkele raden nog andere onderwerpen naar voren gebracht in hun zienswijze. Bijvoorbeeld de vraag naar duidelijkheid van de GGD over de inzet in het kader van IZA/GALA en AZWA, de samenwerking met andere GGD'en en over het bepleiten van een proactieve rol van de GGD bij het signaleren van ontwikkelingen en het doen van voorstellen daarover.
In dit hoofdstuk gaan wij daar verder niet op in. Deze zienswijzen en onze reactie daarop kunt u, zoals aangegeven, teruglezen in bijlage B van deze programmabegroting.

Intern

3. Tijdsplanning

	Wanneer	Wat	Wie
Uitgangspuntennota 2027	27 november 2025	Uitgangspuntennota 2027 bespreken.	Algemeen bestuur GGD[1]
	28 november 2025	Uitgangspuntennota 2027 naar raden zenden met verzoek om een zienswijze.	Dagelijks bestuur GGD
	28 november 2025 – 1 maart 2026	Zienswijzen op Uitgangspuntennota 2027 indienen	Gemeenten
Jaarrekening 2025	9 april 2026	Vaststellen Jaarrekening 2025 en ter informatie aan de raden zenden.	AB GGD
Programmabegroting 2027	9 april 2026	Concept-Programmabegroting 2027 bespreken.	AB GGD
	10 april 2026	Concept-Programmabegroting 2027 aan de raden toezenden.	DB GGD
	tot 7 juli 2026	Zienswijzen op concept-Programmabegroting 2027 indienen.	Gemeenten
	Vóór 9 september 2026	Raden informeren over oordeel dagelijks bestuur over de zienswijzen.	DB GGD
	9 september 2026	Beslissen over vaststelling Programmabegroting 2027.	AB GGD
	Februari 2027	Beslissen over: - actualisering van inhoudelijke speerpunten 2027 - actualisering van financiële cijfers (op basis producten-raming) en Staat van activa (voorgenomen investeringen), beide zonder gevolg voor inwonerbijdragen.	AB GGD

[1] Het algemeen bestuur (AB) van GGD NOG bestaat uit de wethouders volksgezondheid van de 22 deelnemende gemeenten. Het AB kiest uit zijn midden een dagelijks bestuur (DB). Hierin hebben zes wethouders zitting en één burgemeester (namens het DB van Veiligheidsregio NOG, met in beide besturen de portefeuille geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio - GHOR).

Intern

4. Kerngegevens begroting 2027

Werkgebied GGD Noord- en Oost-Gelderland

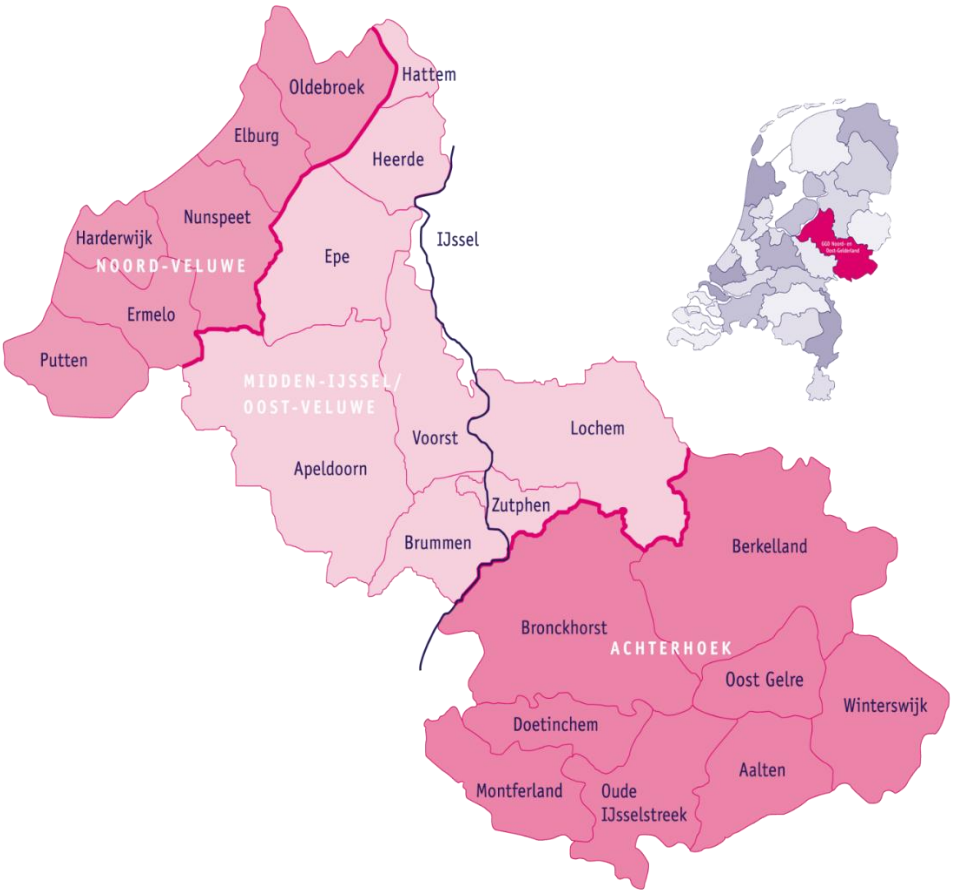

Deelnemende gemeenten en inwoneraantallen 31-12-2025

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	851.887

Noord-Veluwe			Midden-IJssel / Oost-Veluwe			Achterhoek	
Elburg	24.039		Apeldoorn	169.222		Aalten	27.603
Ermelo	28.191		Brummen	21.561		Berkelland	43.990
Harderwijk	50.661		Epe	33.781		Bronckhorst	35.981
Nunspeet	29.686		Hattem	12.822		Doetinchem	60.473
Oldebroek	24.529		Heerde	19.325		Montferland	37.008
Putten	25.169		Lochem	34.213		Oost Gelre	29.876
			Voorst	25.567		Oude IJsselstreek	39.602
			Zutphen	49.290		Winterswijk	29.298
totaal	182.275		totaal	365.781		totaal	303.831
aantal gemeenten	6		aantal gemeenten	8		aantal gemeenten	8

Intern

Personeelsbestand per 31-12-2025

	in vaste dienst	in tijdelijke dienst	Uitzend-krachten	totaal
Aantal medewerkers	298	55	7	360
Aantal fte's	233	34	n.v.t	267

Totaal lasten en baten begroting 2027

Lasten	€ 33.490.000
Baten	€ 33.518.000

Verdeling totale lasten over programma's 2027 (x 1.000)

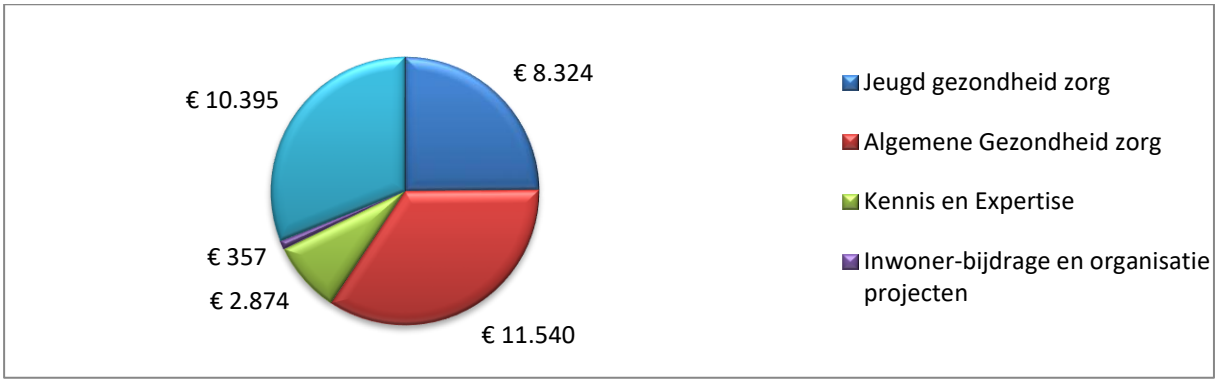

Verdeling totale lasten 2027 (x 1.000)

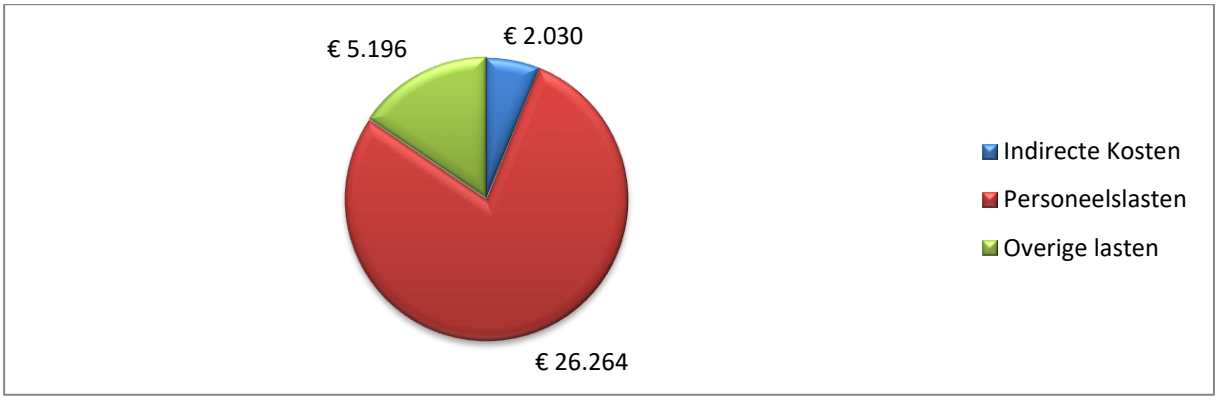

Intern

Verdeling baten 2027 (x 1.000)

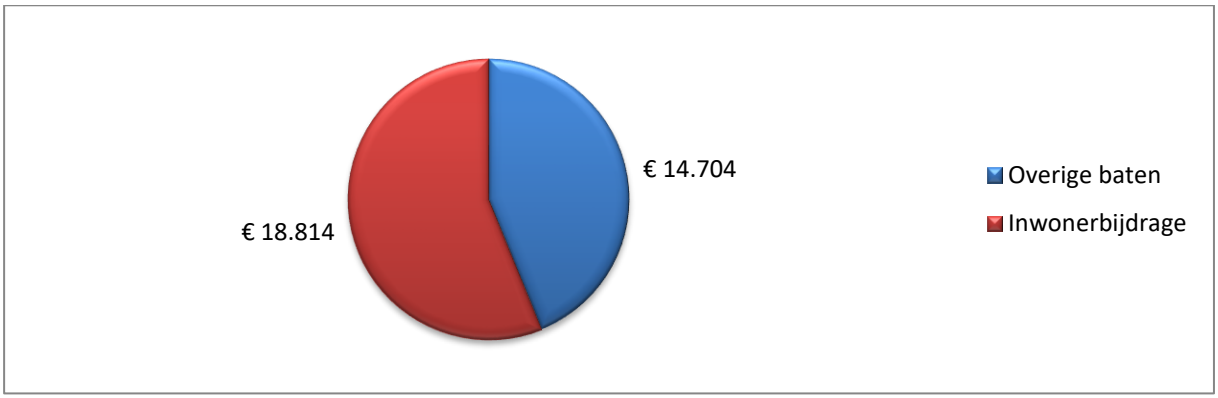

Verplichte beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren taakveld Bestuur en ondersteuning	
Indicator	kengetal
Formatie per 1000 inwoners	0,31
Bezetting per 1000 inwoners	0,31
Apparaatskosten per inwoner	11,85
Externe inhuur als % van de loonsom en kosten inhuur	2,1%
Overhead in % van de totale kosten	30,1%

Intern

BESLUIT

Het algemeen bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland;

B E S L U I T :

de Programmabegroting 2027 van GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 9 september 2026

drs. J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

A.J. Prins,
voorzitter

Intern

BELEIDSBEGROTING

5. Bestuurlijke en beleidsmatige kaders

In dit hoofdstuk beschrijven wij de taken van de GGD en gaan wij in op enkele ontwikkelingen die van belang zijn voor de GGD.

5.1. GGD-taken

De taken van de gemeenten en de GGD op het terrein van de publieke gezondheidszorg staan in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ook laten gemeenten andere taken door de GGD uitvoeren. Dit zijn taken die aansluiten bij de kerntaken en de deskundigheid van de GGD. De 22 colleges van B en W hebben hun samenwerkingsafspraken vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling.

Gemeenten willen weten welke invloed zij hebben op GGD-taken en hoe zij hierop kunnen sturen. GGD NOG onderscheidt daarom zijn taken volgens het ABCD-model:

A. wettelijke GGD-taken
Taken van gemeenten die zij wettelijk verplicht laten uitvoeren door de GGD.

B. wettelijke gemeentelijke taken
Taken die de gemeenten op basis van een wet moeten uitvoeren en die de GGD in hun opdracht kan uitvoeren. Daarbij is er een onderscheid in:

- *B1-taken*: taken die vastliggen in de gemeenschappelijke regeling (zoals de Jeugdgezondheidszorg), en
- *B2-taken*: taken die de GGD uitvoert op basis van subsidiëring en/of een dienstverleningsovereenkomst (bijvoorbeeld activiteiten voor maatschappelijke zorg, toezicht Wmo of lijkschouw).

C. autonome gemeentelijke taken
Zelfstandige taken van gemeenten die de GGD kan uitvoeren in hun opdracht.

D. externe taken
Taken die de GGD uitvoert in opdracht van derden, zoals rijksoverheid, politie en burgers, in aansluiting op de kerntaken van de GGD.

In de programma's onderscheiden wij steeds deze vier soorten taken. Meer informatie hierover en de mate van (beleids)invloed van gemeenten op de dienstverlening vindt u in onderstaand schema.

Intern

Mate van invloed \ Mate van keuze	A-Taak	B1, B2 & C-Taken	D-Taak (keuze: wel of niet uitvoeren)
Geen beleidsinvloed (sterk genormeerd)	• Toezicht Kinderopvang • Infectieziektebestrijding • Seksuele Gezondheid • Tuberculosebestrijding • GGD inzet bij crisis, rampen en ingrijpende gebeurtenissen	• Lijkschouw	• Reizigerszorg • Forensisch Medisch • Onderzoek en Arrestantenzorg • Gezondheidsbevordering Asielzoekers (contract COA) • Infectieziektebestrijding • Seksuele Gezondheid • Tuberculosebestrijding Doetinchemstudie (subsidie RIVM)
Matige of ruime beleidsinvloed	• Medische Milieukunde (incl. Omgevingswet) • Advisering Publieke Gezondheid	• Toezicht WMO • Maatschappelijke Zorg • Jeugdgezondheid	

5.2. Bestuurlijke kaders

Een tweetal bestuurlijke ontwikkelingen waarover in de vorige programmabegroting is geschreven, zijn nog steeds actueel. Dit betreft het onderzoek naar bezuinigingsscenario's en het onderzoek naar een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg.

5.2.1. Onderzoek naar bezuinigingsscenario's

Het algemeen bestuur van de GGD heeft in 2025 besloten in 2026 niet te bezuinigen op de GGD. Dit met het oog op verschillende ontwikkelingen, waarvan niet duidelijk is welke gevolgen deze hebben voor de GGD. Genoemd zijn onder meer het onderzoek naar een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg, het wegvallen van de taak Medische Arrestantenzorg en enkele landelijke ontwikkelingen, zoals rondom de rol van de GGD bij (de voorbereiding op) crises. De gemeenten gaven aan een meer inhoudelijke afweging te willen maken bij het inventariseren en wegen van eventuele besparingen bij de GGD.
Door het algemeen bestuur is wel aangegeven dat de GGD in gesprek moet blijven met de gemeenten en, afhankelijk van regionale en landelijke ontwikkelingen, te bezien of bezuinigen op de GGD voor latere jaren mogelijk en wenselijk is.

5.2.2. Onderzoek naar een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg

Het algemeen bestuur van de GGD heeft in februari 2025 besloten tot het starten van een onderzoek naar een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg. Voorop staat wat betreft de GGD het belang voor de jeugd en hun ouders/verzorgers. Het onderzoek wordt onafhankelijk begeleid vanuit de gemeenten.
De uitkomst van dit onderzoek en de besluiten die gemeenten naar aanleiding hiervan nemen, zijn ook van groot belang voor de GGD. De verwachting is dat de GGD zonder jeugdgezondheidszorg voornamelijk kennis- en netwerkpartner is op het terrein van de publieke

Intern

gezondheid. Mét jeugdgezondheidszorg voor 0-18-jarigen kan de GGD een meer proactieve rol vervullen als publieke organisatie in een veranderende wereld met raakvlakken met andere taken binnen de publieke gezondheidszorg en met het sociaal domein.

5.2.3. Nieuwe bestuursagenda

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 vernieuwt het algemeen bestuur in 2026. Dit algemeen bestuur kan – in navolging van voorgaande algemeen besturen – besluiten een bestuursagenda voor de nieuwe bestuursperiode op te stellen. Het is aan het nieuwe algemeen bestuur om te besluiten waar de focus op ligt en welke onderwerpen daarin aan bod komen. Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur daarbij de geleerde lessen en de zienswijzen van de raden in het oog houdt.

5.3. Beleidsmatige ontwikkelingen

Onderstaand gaan wij in op enkele belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen. Deze zijn ook benoemd in de Uitgangspuntennota 2027. Wij noemen deze nogmaals in deze programmabegroting, omdat deze onderwerpen van grote betekenis zijn voor het werk van de GGD in relatie tot de gemeenten. Wij gaan binnen enkele ontwikkelingen ook in op de in december 2025 verschenen landelijke nota gezondheidsbeleid.

5.3.1. Jeugdgezondheidszorg

GGD NOG voert de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor de 4-18-jarigen uit in 21 van de 22 deelnemende gemeenten. De JGZ voor de 0-4-jarigen is in de subregio's belegd bij drie particuliere organisaties. De gemeente Apeldoorn voert de JGZ voor 0-18 jaar zelf integraal uit.

GGD NOG heeft bij het dagelijks bestuur aangegeven dat de JGZ in de huidige vorm niet uitvoerbaar is voor de GGD. In februari 2025 hebben de portefeuillehouders jeugdgezondheidszorg daarom besloten tot het uitvoeren van een onderzoek naar een toekomstbestendige JGZ in de regio. Zie hiervoor hoofdstuk 5.2.2.

Inhoudelijke en financiële gevolgen op korte termijn voor de GGD

De uitkomsten van het onderzoek zijn op dit moment nog niet duidelijk. Dat betekent dat de uiteindelijk implementatie nog op zich laat wachten. In de tussentijd voert de GGD de JGZ in de huidige vorm uit. Dat betekent dat:

- de mogelijkheid om binnen de bestaande opdracht en kaders de JGZ 4-18 te flexibiliseren nagenoeg afwezig is;
- de laagdrempeligheid van het contact vanaf 4 jaar vermindert;
- er een inefficiënte werkwijze is en risico's op kinderen niet in beeld;
  De digitale systemen wijken onderling van elkaar af. Gegevensoverdracht van dossiers

Intern

vindt in belangrijke mate geautomatiseerd plaats, maar cruciale detailinformatie wordt niet automatisch van het ene in het andere systeem geladen;

- personeel beperkt onderling inzetbaar is.
  De GGD maakt gebruik van verschillende systemen. Hierdoor is het minder makkelijk om stafartsen en verpleegkundigen (bij uitval) uit de verschillende regio's onderling in te zetten.

We stellen voor om in afwachting van de definitieve uitkomsten van het onderzoek € 290.214 incidenteel aan extra kosten op te nemen in de inwonerbijdrage. Dit is nodig om de continuïteit van de dienstverlening niet in gevaar te brengen. Het aanvullende budget wordt ingezet voor extra formatie in de uitvoering, zoals artsen, verpleegkundigen en doktersassistenten. Dit geeft een sterkere basis om in te spelen op veranderende omstandigheden in de teams, zoals bij ziekte of vertrekkende medewerkers, waardoor de dienstverlening doorgang kan vinden en er minder kans is op achterstanden.

Dit betekent een incidentele verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,43 per inwoner in 2027 voor de deelnemende gemeenten, exclusief Apeldoorn. Dit nemen we op in de 1e begrotingswijziging 2027 die als bijlage is opgenomen in deze programmabegroting.

Hiermee zijn de vier bovengenoemde knelpunten nadrukkelijk niet opgelost, maar worden enkele knelpunten enigszins verzacht.

Gemeenteraden kunnen zienswijze indienen

De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen, aangezien deze leidt tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de twaalf weken-termijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).
Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2027.
De 1e begrotingswijziging 2027 is opgenomen op p. 73, in hoofdstuk 14, Bijlage C: Concept 1e begrotingswijziging 2027.

5.3.2. Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)

In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) maken overheid, zorg, welzijns- en maatschappelijke partijen afspraken om de zorg en welzijn beter toekomstbestendig te maken. In dit akkoord staat beschreven dat gezondheid medebepalend is voor de mate waarin we kunnen meedoen in de maatschappij en hoe zelfredzaam we zijn. Samenwerking tussen het sociaal domein en de publieke gezondheidszorg is nodig om mensen gezond te houden en voor een gelijkwaardige toegang tot welzijn en zorg.
Roken, overgewicht, te weinig bewegen, eenzaamheid en mentale klachten hebben een grote impact op de gezondheid en daarmee op de ziektelast en zorgvraag. Daarom moet er aandacht zijn voor preventie, een gezonde leefomgeving en een sterk sociaal netwerk.

Intern

Enkele onderdelen van het AZWA zijn relevant voor de publieke gezondheid, zoals medische preventie door vaccinatie, de inrichting van ketenaanpakken, aandacht voor mentale gezondheid, de impuls voor Gezonde School en Nu Niet Zwanger en een betere aansluiting van de jeugdgezondheidszorg op andere netwerken.

Vanuit het AZWA wordt ook van de GGD inzet gevraagd; onder meer rondom voortzetting van de coördinatie van regionale ketenaanpakken en verdere investeringen in Nu Niet Zwanger en Gezonde School. Het spreekt vanzelf dat de specifieke invulling van de rol van de GGD in nauwe samenspraak met de gemeenten moet plaatsvinden.
Met onze inzet in het kader van AZWA geeft de GGD invulling aan de inhoudelijke thema's van de Bestuursagenda 2023-2027.

Landelijke nota gezondheidsbeleid

De gemeentelijke inspanningen – en die van andere partijen – in het kader van AZWA worden ondersteund door de nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid 2025-2028. Deze nota is in december 2025 openbaar gemaakt.

De nota bevat vijf hoofdthema's:

- Kansrijk opgroeien
- Terugdringen van gezondheidsachterstanden
- Mentale gezondheid
- Vitaal ouder worden
- Gezonde leefomgeving

De nota gaat uit van de visie dat het bevorderen en beschermen van gezondheid een integraal onderdeel moet zijn van bredere maatschappelijke doelstellingen. De aandacht verschuift van zorg naar gezondheid en welzijn. Dit vereist betere samenwerking tussen het sociaal en het zorgdomein.
Vanuit het IZA en GALA is al gewerkt aan samenwerking tussen het sociaal en medisch domein via vijf ketenaanpakken. Deze komen terug in het AZWA, waarin de ketenaanpakken zijn doorontwikkeld naar zogeheten basisfunctionaliteiten of op de ontwikkelagenda zijn gezet.

Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid

Gemeenten moeten binnen twee jaar na openbaarmaking van deze landelijke nota een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vaststellen.
De GGD kan ondersteuning bieden bij de totstandkoming van de nota's gemeentelijk gezondheidsbeleid. Net zoals de GGD een rol kan vervullen rond de ketenaanpakken in relatie tot gezondheid en de kennis- en preventie-infrastructuur. De GGD kan regionale samenwerking faciliteren en een brug vormen tussen het medisch en sociaal domein.

Intern

De GGD is met gemeenten in gesprek hierover.

5.3.3. Voorbereiding op dreigende crises

De Rijksoverheid zet samen met regionale en lokale overheden in op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn en het versterken van de paraatheid voor een weerbare samenleving. Dit brengt een groter beroep op weerbaarheid en veerkracht van inwoners met zich mee.

Ook de eerdergenoemde landelijke nota gezondheidsbeleid gaat in op het thema weerbaarheid. Inwoners moeten weten wat ze zelf kunnen doen en met hun omgeving afspraken maken over hulp in noodsituaties.
De rol van de publieke gezondheidszorg is hierin belangrijk. Door het bevorderen van fysieke én mentale gezondheid van inwoners draagt de publieke gezondheidszorg bij aan weerbaarheid op individueel, maatschappelijk en organisatorisch niveau. Hierdoor zijn inwoners fysiek én mentaal beter bestand tegen de impact van crises, rampen en andere bedreigingen, zo staat in de landelijke nota.

De reguliere crisistaken van de GGD zijn infectieziektebestrijding, psychosociale hulpverlening, medische milieukunde en gezondheidsonderzoek na rampen. Daarnaast kan de GGD een rol spelen in het versterken van de weerbaarheid en veerkracht van inwoners. Ook heeft de GGD opschalingscapaciteit die ingezet kan worden ten tijde van een crisis.

In de voorbereiding op onze taken tijdens een crisis werken wij nauw samen met de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland en met gemeenten.

5.3.4. Inzicht in wat de GGD doet

Wij willen graag laten zien welke activiteiten wij uitvoeren en wat – voor zover mogelijk – de resultaten hiervan zijn (want zoals ook in het volgende hoofdstuk is toegelicht zijn niet altijd op korte termijn de resultaten van onze activiteiten zichtbaar). Dat betekent ook dat wij graag voor een gemeentelijke raadscommissie een toelichting willen geven op bepaalde ontwikkelingen wanneer daaraan behoefte is.

Andere instrumenten om te laten zien wat de GGD doet zijn onder meer het ontwikkelen van kengetallen en indicatoren en het instellen van een informele raadsadviescommissie. Ook willen wij in dit kader verwijzen naar onze Producten- en Dienstencatalogus op de website van de GGD en het Kompas Volksgezondheid.

Intern

Kengetallen en indicatoren

Raden vragen de GGD meer inzicht te bieden in de prestaties van de GGD. Hierdoor kan de raad de kaderstellende en controlerende rol op een goede wijze toepassen. Wij hebben daartoe, samen met gemeenten, het project 'Kengetallen en indicatoren' gestart. Dit project heeft als doel om de activiteiten van de GGD inzichtelijk te maken voor de gemeenteraden.
De focus van de werkgroep ligt op de speerpunten uit de bestuursagenda. Zie ook hoofdstuk 6 van deze programmabegroting over kengetallen en indicatoren en bijlage D.

Raadsadviescommissie

Op voorstel van de gezamenlijke raden in de regio kan het algemeen bestuur een gemeenschappelijke raadsadviescommissie instellen. Aangezien een gemeente in de regio Noord- en Oost-Gelderland expliciet heeft aangegeven geen raadsadviescommissie te willen, is een informele raadsadviescommissie het alternatief.

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) is gestart met een informele adviescommissie. De VNOG doet hiermee ervaring op en dit wordt in de eerste helft 2026 geëvalueerd. Wij kunnen hierbij aansluiten en hiervan leren. Indien de VNOG doorgaat met de informele adviescommissie kan ook onderzocht worden of het wenselijk is om een gezamenlijke raadsadviescommissie in te stellen.

Intern

6. Indicatoren en kengetallen

Om gemeenten te ondersteunen is het noodzakelijk om (trends in) de gezondheidssituatie inzichtelijk te maken. Dit biedt aanknopingspunten voor het formuleren van de doelstellingen op de korte-, middellange – en lange termijn. Met dit inzicht kunnen we gericht sturen.

Dit brengen we in deze begroting overzichtelijk in beeld aan de hand van drie onderdelen:

- Outcome-indicatoren: hoe staat het met de gezondheid van inwoners?
- Kengetallen: wat doet de GGD concreet en welke prestaties leveren we?
- Middelen: wat kost deze inzet?

In de vorige programmabegroting zijn verschillende outcome-indicatoren opgenomen op basis van de prioriteiten uit de Bestuursagenda 2023 – 2027. Deze indicatoren sluiten aan bij de Bestuursagenda 2023-2027. Deze worden in deze programmabegroting aangevuld met de eerste resultaten van het project Kengetallen en Indicatoren, dat samen met gemeenten wordt vormgegeven.

Vanwege de omvang van dit onderdeel is er dit jaar voor gekozen dit in de bijlage plaatsen. Wij verwijzen u voor de indicatoren en kengetallen daarom naar bijlage D op bladzijde 78.
Meer informatie over welke activiteiten de GGD uitvoert is te vinden in onze producten- en dienstencatalogus. Meer kengetallen zijn te vinden op de website van het Kompas Volksgezondheid.

Intern

PROGRAMMAPLAN

Inleiding

In het programmaplan staat per programma op hoofdlijnen wat de GGD in 2027 wil bereiken, wat ervoor wordt gedaan en wat het kost. Deze programmabegroting kent de volgende programma's:

- Jeugdgezondheid
- Algemene Gezondheidszorg
- Kennis en Expertise
- Inwonerbijdrage en Organisatieprojecten, en
- Overhead.

Deze programma's dragen bij aan het realiseren van de prioriteiten uit de Bestuursagenda 2023-2027. Bij de programma's geven wij aan, aan welke prioriteiten deze bijdragen.

De GGD ontvangt voor het uitvoeren van de basistaken van de 22 deelnemende gemeenten een inwonerbijdrage. De lasten van deze basistaken presenteren we conform BBV bij de programma's waar de lasten worden gerealiseerd. De inwonerbijdrage presenteren we als één bedrag bij het programma inwonerbijdrage en organisatieprojecten. Hierdoor zijn de gerealiseerde resultaten per programma negatief.
Het programma inwonerbijdrage en organisatieprojecten heeft een positief gerealiseerd resultaat van € 18.457.000.

Bestuursagenda 2023-2027 is richtinggevend

Zoals hiervoor aangegeven, staat in het programmaplan op hoofdlijnen wat de GGD in 2027 wil bereiken. Richtinggevend voor de doelstellingen op het terrein van de publieke gezondheidszorg zijn de prioriteiten uit de Bestuursagenda. Deze prioriteiten zijn:

- Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen
- Mentale gezondheid
- Gezonde fysieke en sociale leefomgeving
- Gezonde leefstijl.

Deze prioriteiten uit de Bestuursagenda zijn vertaald in outcome-indicatoren (zie bijlage D). Om deze 'outcome' te bereiken hebben wij voor deze prioriteiten ambities geformuleerd voor 2027. Wij rapporteren hierover in de bestuursrapportages aan het algemeen bestuur.
Bij de specifieke programma's is te lezen welke activiteiten wij in het kader van deze ambities uitvoeren. Voor een aantal activiteiten zijn in bijlage D ook kengetallen geformuleerd.

De prioriteiten komen ook terug in de in december 2025 verschenen landelijke nota gezondheidsbeleid. De visie daarin is, dat het bevorderen en beschermen van gezondheid een

Intern

integraal onderdeel moet zijn van bredere maatschappelijke doelstellingen. Dit vereist betere samenwerking tussen het sociaal en het gezondheidsdomein. Deze samenwerking wordt ook genoemd in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).

De landelijke nota gezondheidsbeleid ziet hierin een belangrijke rol voor de directeur publieke gezondheid (DPG): "*De DPG is de schakel tussen openbaar bestuur, zorg, sociaal domein en veiligheid en participeert actief in vele netwerken tussen deze sectoren. Omdat gezondheidswinst op meerdere beleidsterreinen kan worden behaald, kiezen DPG'en voor een integrale benadering bij het aanpakken van gezondheidsproblemen*."

Om als GGD als publieke organisatie hierin een proactieve rol te kunnen vervullen is het nodig dat de GGD hiervoor voldoende is toegerust.

Ambities

Voor datgene wat wij willen bereiken in 2027 formuleren wij ambities, samenhangend met de prioriteiten uit de Bestuursagenda 2023-2027.

Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen

Er zijn verschillen in gezondheid tussen diverse groepen van de bevolking en die verschillen lijken zelfs groter te worden. Daar willen we wat aan doen.

Wij streven ernaar onze activiteiten op het terrein van de maatschappelijke zorg (zorgmijders, woningvervuilers etc.) uit te breiden naar meer gemeenten. Daarnaast streven wij naar een groter bereik onder (jeugdige) nieuwkomers en op het speciaal onderwijs. Ook willen wij de vaccinatiegraad bevorderen en werken wij aan de inrichting van een vaccinatiecentrum voor volwassenen.

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid en veerkracht zijn essentieel om gezond te kunnen leven. Daar willen we aan meewerken.

Wij streven ernaar alle gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland te ondersteunen bij het vormgeven van beleid op het terrein van suïcidepreventie. Daarnaast werken wij met gemeenten, veiligheidsregio en andere netwerkpartners aan het versterken van de veerkracht en de weerbaarheid van de inwoners van de regio. Ook voor onze jonge inwoners hebben wij veel aandacht voor het verbeteren van de mentale gezondheid.

Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

De leefomgeving heeft grote invloed op de (ervaren) gezondheid van mensen. Daar willen we aan meewerken.

Intern

Wij adviseren gemeenten over vraagstukken op het raakvlak van milieu en gezondheid en streven ernaar het aantal adviezen in het kader van de Omgevingswet uit te breiden. Verder willen wij het aantal actieve casussen van het team Vangnet, Informatie en Advies (VIA) – op basis van de huidige deelname door gemeenten – op hetzelfde niveau houden.

Gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl voorkomt veel gezondheidsproblemen. Daar willen wij aan meewerken.

Wij streven ernaar om – in afstemming met gemeenten en andere ketenpartners – zo goed mogelijk invulling te geven aan de coördinatie van de regionale kennis- en preventie-infrastructuur en de ketenaanpakken op het gebied van gezondheid.
Daarnaast willen aanwezig zijn in de gemeenten voor alle kinderen, jongeren en hun ouders voor informatie en advies bij het opgroeien en opvoeden. Wij bereiden ons voor op de noodzakelijke aanpassing als gevolg van de besluiten van de gemeenten over de toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg.

Bedrijfsvoering

Om nog meer inzicht te bieden in het werk van de GGD op het terrein van de publieke gezondheid werken wij aan de doorontwikkeling van kengetallen en indicatoren en van de producten- en dienstencatalogus van de GGD. Deze ontwikkelingen verbinden wij met onze planning- en controlcyclus.

Tot slot

In onze ambities noemen wij enkele activiteiten. Onze activiteiten zijn echter niet een-op-een in te delen binnen de prioriteiten van de Bestuursagenda. Jeugdgezondheidszorg verbetert bijvoorbeeld een gezonde leefstijl, heeft oog voor de mentale gezondheid en vergroot de gelijke kansen op gezondheid. Gezondheidsbevordering bevordert de leefstijl, maar kan ook van betekenis zijn voor de mentale gezondheid. Een activiteit van de GGD kan dus op meerdere prioriteiten uit de Bestuursagenda invloed hebben.
Bij de diverse programma’s geven wij aan op welke prioriteiten uit de Bestuursagenda deze activiteiten invloed hebben.

De integrale werking van de activiteiten van de GGD werkt ook door op de integrale benadering bij het aanpakken van gezondheidsproblemen, zoals genoemd in de landelijke nota gezondheidsbeleid.

Indicatoren en kengetallen bij de ambities en prioriteiten uit de Bestuursagenda

In bijlage D vindt u de doelen die richting geven aan het werk van de GGD en enkele daarbij behorende activiteiten met kengetallen. Uiteraard doet de GGD meer dan alleen de activiteiten

Intern

die bij de kengetallen zijn genoemd. Eerder al verwezen wij naar onze Producten- en Dienstencatalogus.

Intern

7. Programma Jeugdgezondheid

7.1. Wat willen we bereiken?

De jeugdgezondheid heeft als collectieve opdracht het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de jeugd in de gemeenten. Daarnaast monitort de jeugdgezondheid kinderen op individueel niveau. Hierdoor is het mogelijk om kinderen in een kwetsbare situatie te signaleren en samen met de jeugdige/de ouders af te stemmen welke vervolgstappen gezet worden. Daarbij werkt de GGD samen met (lokale) netwerken. Het is in het belang van kinderen, jongeren en hun ouders om de Jeugdgezondheidszorg integraal te organiseren.
De jeugdgezondheid gaat uit van de eigen kracht van gezinnen (ouders en kinderen) en hun omgeving op basis van het concept van positieve gezondheid.

7.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- Gemeenten laten de beleidsadvisering vanuit de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door de GGD, in samenhang met de algemene taken van de GGD bij monitoring, signalering en advisering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actief aanbieden van jeugdgezondheidszorg aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar (Wet publieke gezondheid - Wpg).
  Het Basispakket Jeugdgezondheidzorg geeft aan welke activiteiten beschikbaar moeten zijn (zie het Besluit publieke gezondheid). Dit is uitgewerkt in het landelijk professioneel kader JGZ en landelijke professionele richtlijnen. De uitvoering van de jeugdgezondheidszorg sluit aan op de ontwikkelingen in het sociaal domein. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18-jarigen opgedragen aan de GGD.
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale gezondheid, Gezonde Leefstijl).
- Voor de kinderen binnen de doelgroep nieuwkomers is bij de uitvoering van de reguliere jeugdgezondheidszorg een extra inspanning van de GGD nodig.
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale gezondheid, Gezonde Leefstijl).
- De jeugdgezondheidszorg draagt bij aan preventie en jeugdhulp op grond van de Jeugdwet. Op verzoek van gemeenten voert de GGD deze preventieve activiteiten uit.
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Mentale gezondheid, Gezonde leefstijl).
- De GGD voert het rijksvaccinatieprogramma (RVP) uit voor de 4-18-jarigen. De uitvoering van het RVP is gekoppeld aan de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid).

Intern

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert

- De GGD voert de jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers uit op basis van een landelijke overeenkomst met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA).
  (Prioriteit Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid).

7.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Jeugdgezondheid						
Baten	1.741	1.731	1.501	1.426	1.426	1.426
Lasten	7.568	8.318	8.324	8.272	8.272	8.272
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-5.827**	**-6.587**	**-6.823**	**-6.846**	**-6.846**	**-6.846**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	40	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-5.787**	**-6.587**	**-6.823**	**-6.846**	**-6.846**	**-6.846**

Intern

8. Programma Algemene gezondheidszorg

8.1. Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene gezondheidszorg bestaat uit een groot aantal verschillende producten. Gemeenschappelijk doel is het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid van de bevolking in de regio, met speciale aandacht voor risicogroepen.

8.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De wettelijke taken in dit programma betreffen de infectieziektebestrijding (waaronder de coronabestrijding), medisch milieukundige zorg, algemene technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen (Wet publieke gezondheid).
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale gezondheid, Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).
- De GGD draagt bij aan de geneeskundige hulpverlening in de regio (GHOR, Wet veiligheidsregio's).
- De gemeenten zien toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang. Zij wijzen de GGD aan als toezichthouder (Wet Kinderopvang).
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).
- Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van reguliere taken een extra inspanning van de GGD nodig. Daarbij gaat het vooral om infectieziektebestrijding, seksuele gezondheid en gezondheidsbevordering (Wet publieke gezondheid).
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale gezondheid, Gezonde Leefstijl).
- De GGD adviseert – mede in het kader van de Omgevingswet – gemeenten en inwoners over de wijze waarop zij gezondheidsrisico's door milieufactoren zo veel mogelijk kunnen beperken en voorkomen.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- De GGD voert de lijkschouw uit voor de gemeenten, als onderdeel van de forensische geneeskunde (Wet op de lijkbezorging).
- De GGD is belast met het kwaliteitstoezicht op de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), op basis van een overeenkomst.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).

Intern

- In opdracht van een aantal gemeenten voert de GGD taken uit voor bemoeizorg, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015).
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale Gezondheid, Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert

- De GGD verzorgt reizigersadvisering en -vaccinaties voor burgers.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde leefstijl).
- Het ministerie van VWS heeft de GGD belast met de inspectie en vergunningverlening voor het aanbrengen van tatoeages en piercings (op basis van de Warenwet).
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving).
- De GGD ontvangt van VWS een subsidie voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheidszorg.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Gezonde leefstijl).
- De GGD verzorgt de medische begeleiding bij het gebruik van PrEP door een specifieke doelgroep met een verhoogd risico op hiv.
  (Prioriteit Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid).
- De GGD voert forensisch medisch onderzoek uit voor politie en justitie, als onderdeel van de forensische geneeskunde.
- In opdracht van het RIVM voert GGD NOG de Doetinchemstudie uit, een langlopende cohortstudie (bevolkingsonderzoek).
- De GGD voert de publieke gezondheidszorg asielzoekers uit op basis van een landelijke overeenkomst met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA).
  (Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale Gezondheid, Gezonde Leefstijl).

8.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Algemene Gezondheid						
Baten	15.527	10.244	10.707	10.707	10.707	10.707
Lasten	14.277	11.185	11.540	11.540	11.540	11.540
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**1.250**	**-941**	**-833**	**-833**	**-833**	**-833**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	53	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.303**	**-941**	**-833**	**-833**	**-833**	**-833**

Intern

9. Programma Kennis- en Expertise

9.1. Wat willen we bereiken?

De GGD biedt gemeenten inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de gemeenten, geeft integraal beleidsadvies en advies over gebruik van effectief gebleken interventies die leiden tot verbetering van leefstijl en gezonder gedrag van de bevolking.

9.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid (het onderzoek van de gezondheidssituatie van de bevolking, beleidsadvisering, bijdragen aan preventieprogramma's en gezondheidsbevordering en preventieve ouderengezondheidszorg) uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid). *(Prioriteiten Bestuursagenda: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid, Mentale Gezondheid, Gezonde Leefstijl).*

C. Autonome gemeentelijke taken die de GGD in opdracht van de gemeenten uitvoert

- Academische werkplaats AGORA, een samenwerkingsverband met Wageningen University & Research, voert onderzoeken uit voor gemeenten, die deels boven de afgesproken basistaken uitgaan en afzonderlijk worden bekostigd. Dit geldt ook voor het Evaluatiebureau publieke gezondheid, dat voortkomt uit AGORA.

9.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Kennis & Expertise						
Baten	2.288	2.100	2.197	2.197	2.197	2.197
Lasten	3.223	2.812	2.874	2.986	2.874	2.874
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-935**	**-712**	**-677**	**-789**	**-677**	**-677**
Dotatie reserve	28	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	13	0	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-950**	**-740**	**-705**	**-705**	**-705**	**-705**

Intern

10. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten

10.1. Wat willen we bereiken?

In dit programma staan de kosten en opbrengsten van:

- organisatie-ontwikkelingstrajecten binnen de GGD
- nog te realiseren, niet gespecificeerde omzet van plusopdrachten
- de inwonerbijdrage van gemeenten voor de uitvoering van de basistaken van de GGD.

10.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten in een veiligheidsregio, treffen een gemeenschappelijke regeling voor de instelling en instandhouding van een regionale gezondheidsdienst in die regio (Wet publieke gezondheid). De wet schrijft voor dat de gemeenten een aantal taken voor de publieke gezondheid laten uitvoeren door de GGD.

10.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Inwonerbijdrage en projecten						
Baten	17.311	18.333	18.814	18.814	18.814	18.814
Lasten	0	382	357	357	357	357
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**17.311**	**17.951**	**18.457**	**18.457**	**18.457**	**18.457**
Dotatie reserve	170	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	46	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**17.187**	**17.951**	**18.457**	**18.457**	**18.457**	**18.457**

Intern

11. Overhead

11.1. Wat willen we bereiken?

Vanuit onze overhead dragen wij zorg voor:

- het vormgeven van de bedrijfsprocessen ter ondersteuning van het primaire proces;
- het ondersteunen van het management en het bestuur van de GGD;
- het agenderen en oppakken van maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken op het terrein van de publieke gezondheidszorg;
- het voldoen aan alle wettelijke verplichtingen zoals BBV en aanbestedingswet;
- het beschikbaar stellen van middelen aan personeel voor het uitvoeren van de dienstverlening.

11.2. Wat gaan we ervoor doen?

- Advisering en ondersteuning voor de bestuurlijke besluitvorming.
- Het agenderen en oppakken van maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid.

11.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Overhead						
Baten	475	287	299	299	299	299
Lasten	11.093	9.970	10.395	10.372	10.372	10.372
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-10.618**	**-9.683**	**-10.096**	**-10.073**	**-10.073**	**-10.073**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	49	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-10.569**	**-9.683**	**-10.096**	**-10.073**	**-10.073**	**-10.073**

Intern

PARAGRAFEN

12. Paragrafen

Op basis van artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze begroting drie paragrafen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, inventarisatie risico's en beleid);
- financiering (treasurybeleid);
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan).

De andere paragrafen uit artikel 9 zijn niet van toepassing voor GGD Noord- en Oost-Gelderland. Dit geldt ook voor de paragraaf verbonden partijen. De GGD kent ook geen verbonden partijen in de zin van de wet, d.w.z. waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft.

12.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven wij weer hoe robuust de financiële positie is. Het weerstandsvermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken, en
- alle risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het kader van de vernieuwing van de BBV is een uniforme basisset financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. Voor GGD NOG zijn de onderstaande kengetallen van toepassing:

- Netto Schuldquote: de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten;
- Solvabiliteit: eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen;
- Structurele exploitatieruimte: het structurele exploitatiesaldo in percentage van de totale baten.

Intern

Kengetal	realisatie 2025	begroot 2026	begroot 2027
Netto schuld quote	-7,1%	-5,0%	-4,1%
Solvabiliteit	30,6%	28,6%	27,4%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%

Weerstandscapaciteit en risico's

De op 22 november 2018 door het algemeen bestuur vastgestelde belangrijkste risico's voor de GGD in het kader van het risicomanagement zijn in 2024 opnieuw beoordeeld. Op 20 november 2024 heeft het algemeen bestuur onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor de GGD in het kader van het risicomanagement vastgesteld.

1. inhoudelijke risico's en risico's met betrekking tot opbrengsten:
    a. wijziging wetgeving
    b. uitbraak infectieziekte/tbc
    c. gemeenten laten taken niet door de GGD uitvoeren
    d. omzetdaling/minder opdrachten
    e. morele verplichting voor uitvoering van taken die niet kostendekkend zijn
2. risico's vanwege personele omstandigheden:
    a. ziekteverzuim boven 4%
    b. WW-verplichting
    c. arbeidsmarktkrapte/leeftijdsopbouw
3. risico's vanuit de bedrijfsvoering:
    a. Imago risico
    b. technologische ontwikkeling
    c. aanbestedingsrisico ICT
    d. informatieveiligheid

De belangrijkste aanpassingen is de toevoeging van informatieveiligheid als belangrijkste risico. Deze risico's zijn gekwantificeerd voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Voor de inwonerbijdrage Jeugdgezondheid worden de gemeenten geacht zelf een reserve aan te houden. Bij eventueel uittreden komt er een frictiebijdrage die de kosten voor de andere gemeenten dekt. Het algemeen bestuur heeft 11 juli 2024 vastgesteld dat de weerstandscapaciteit minimaal 95% en maximaal 105% bedraagt van het weerstandsvermogen.
De berekening is bij het opstellen van de jaarstukken in januari 2026 geactualiseerd.

Risico's

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen hanteren wij als definitie van een risico: een gebeurtenis of omstandigheid met mogelijk nadelige financiële gevolgen voor de organisatie.

Intern

Beleid weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit

Berekening percentage weerstandscapaciteit	31-12-2025
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.104.000
Voorstel tot onttrekking bij jaarrekening 2025	23.000
Stand weerstandsvermogen bij GGD na voorstel	1.127.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2024	1.127.000
Percentage weerstandscapaciteit	**98%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's

Omschrijving risico	in €
1 Inhoudelijke risico's en risico's m.b.t. opbrengsten	2.369.000
2 Risico's vanwege personele omstandigheden	2.250.000
3 Risico's vanuit de bedrijfsvoering	1.076.000
Totaal risico	5.695.000
Kans dat risico's zich gelijk voordoen	50%
Totaal risico GGD NOG	2.847.000
Af post onvoorzien in exploitatie (4 jaar)	1.720.000
Aan te houden weerstandsvermogen	**1.127.000**

Bij de opstelling van de jaarstukken 2025 is het weerstandsvermogen geactualiseerd. De berekening is gemaakt op basis van de begroting voor het jaar 2026.. Het percentage weerstandscapaciteit is 98%. In euro's is het weerstandsvermogen € 23.000 te laag. Bij de jaarrekening 2025 is een voorstel gedaan om uit het voordelig saldo € 23.000 toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee wordt de weerstandscapaciteit 100%.

12.2. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf omvat de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De financieringsparagraaf geeft kaders voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het algemeen bestuur van de GGD heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd.

- zoveel mogelijke interne financiering;
- een risicomijdende gedragslijn;
- rekening houdend met deze randvoorwaarden, het optimaliseren van de renteresultaten.

Schatkistbankieren en financiering

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder de GGD, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Daarmee zijn de mogelijkheden om de renteresultaten te optimaliseren uitgeput.
Wij verwachten dat het ook in 2026 niet nodig is externe financieringsmiddelen aan te trekken. De GGD kan volledig gebruik maken van interne financiering.

Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de GGD betreffen medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT- en telefoniemiddelen.
De rekening 2025 heeft per 31-12-2025 een boekwaarde van kapitaalgoederen van € 956.000.
Op 19 november 2026 bieden wij bij een wijziging op de Programmabegroting 2027 het algemeen bestuur een geactualiseerde Staat van activa aan.

12.3. Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2023 gedeeltelijk in werking is getreden, heeft tot doel een transparante overheid te bevorderen en de informatiehuishouding op orde te brengen.
De Woo geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen zoals GGD NOG. Het is verplicht om in de begrotingsstukken in een openbaarheidsparagraaf aan te geven hoe het staat met de uitvoering van de Woo. Dit biedt een basis voor het algemeen bestuur om de uitvoering van de Woo te controleren.

Woo-contactpersoon

GGD NOG heeft team Communicatie aangewezen als Woo-contactpersoon. Ook is informatie ingevoerd voor de Woo-index, een soort verwijsindex die in de plaats is gekomen van het oorspronkelijk beoogde publicatiesysteem van het rijk (PLOOI). Dit moet nog worden uitgewerkt.

Plan van aanpak verdere invoering Woo

Voor de verdere invoering van de Woo is een plan van aanpak opgesteld. Dit betreft ook de actieve openbaarmaking van de bestuursinformatie (de wettelijke verplichting hiertoe wordt gefaseerd ingevoerd) en het stroomlijnen van de afhandeling van Woo-verzoeken.

12.4. Bedrijfsvoering

In de Uitgangspuntenbrief 2027 en elders in deze programmabegroting zijn onderwerpen aan bod gekomen die relevant zijn voor de Bedrijfsvoering in 2027.

Intern

FINANCIËLE BEGROTING

13. Financiële uitgangspunten

Uitgangspuntennota 2027

In november 2025 hebben wij een brief met de uitgangspunten voor de begroting 2027 toegezonden aan de raden van de gemeenten.

13.1. Indexering

Methodiek

Ons uitgangspunt bij indexeren is dat de index in relatie staat tot de werkelijke ontwikkeling van de kosten. Dat houdt in dat wij de kosten voor het komende jaar begroten mét indexering.
Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 21 november 2019 de aangepaste indexeringssytematiek vastgesteld. Deze systematiek gaat uit van:

- het basisjaar is het jaar van de begroting minus twee jaar;
- de indexcijfers uit de CPB kortetermijnraming van december;
- de verdeling van de kosten in 70% loonkosten (loonvoet sector overheid) en 30% materiële kosten (prijs overheidsconsumptie, netto materieel).

Als de vergelijking met de ontwikkeling van de inkomsten uit het Gemeentefonds daartoe naar oordeel van het algemeen bestuur aanleiding geeft, dan kan het AB besluiten een bezuinigingsopdracht te geven. Het uitgangspunt is dat een eventuele bezuinigingsopdracht gebaseerd is op een discussie over de inhoud en omvang van het takenpakket van de GGD. Wij handhaven de inspanningsverplichting van de afgelopen jaren tot het “inverdienen” van de indexering.

Index 2027

In de Uitgangspuntennota 2027 zijn wij uitgegaan van een gewogen index van 4,11%. We maken gebruik van de indexcijfers van de septembercirculaire 2025.

De gebruikte indexcijfers voor 2027 zijn:

Loonkosten: 5,1% (loonvoet sector overheid CPB 2025 en septembercirculaire 2025)
Materiële kosten: 2,2% (prijs overheid consumptie netto materiaal CPB 2025 en septembercirculaire 2025)

Intern

Indexcijfers 2027, gebaseerd op septembercirculaire 2025)

Omschrijving	Ontwik-kelingen 2026	Indexcijfer 2027	Indexering begroting 2027
Loonkostenindex	-0,30%	5,10%	4,80%
Materiële kostenindex	0,30%	2,20%	2,50%
Gewogen Index	-0,12%	4,23%	4,11%

De kosten van de GGD bestaan voor 70% uit loonkosten en 30% uit materiële kosten. De bovenstaande berekening leidt tot het volgende indexeringsvoorstel voor inwonerbijdrage deelnemende gemeenten:

Gewogen index
loonkosten 0,7 * 4,80% + materiële kosten 0,3 * 2,50% = 4,11%.

13.2. Mutaties inwonerbijdrage 2027

Het algemeen heeft in haar vergadering van 27 november 2025 besloten over de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma. Een onderdeel van dit besluit is de verhoging van de inwonerbijdrage van 2027 met € 526.000.

De cao SGO 2025-2027 is per 1 april 2025 ingegaan. De loonsverhoging in deze cao is veel lager dan de loonindex die we hebben gebruikt bij het bepalen van de inwonerbijdrage in de programmabegroting 2025. De verwachting was dit in de CPB-kortetermijnraming van september 2025 werd rechtgetrokken. In de ontwikkeling 2026 zien we echter slechts een kleine correctie van 0,3%. Dat is ruim minder dan het incidentele cao-voordeel zoals wij dit presenteren in onze rapportages. We gaan ervan uit dat € 325.000 van het cao-voordeel structureel is. De inwonerbijdrage 2027 is met € 325.000 verlaagd.

Inwonerbijdrage

Als gevolg van de geactualiseerde indexcijfers wijzigt de inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten. Wij gaan in deze programmabegroting 2027 uit van de inwonertallen per 31 december 2025. Bij de inwonerbijdrage maken wij onderscheid tussen:

- de bijdrage voor de A-taken voor publieke gezondheidszorg die worden bekostigd uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten, en
- de B-taak Jeugdgezondheidszorg 4 - 18-jarigen die wordt bekostigd uit een inwonerbijdrage van 21 gemeenten (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin Apeldoorn).

Intern

Voor 2027 leidt dit tot de volgende inwonerbijdragen voor de gemeenten:

Omschrijving	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €
Inwoneraantal 31-12-2024	848.475			679.912		
Toename inwoners	3.412			2.753		
Inwoneraantal 31-12-2025	851.887			682.665		
Programma begroting 2026	848.475	9.449.824	11,137	679.912	8.365.884	12,304
Toename inwoners	3.412	38.001		2.753	33.874	
Rijksvaccinatieprogramma					526.000	
Correctie CAO voordeel		-172.250			-152.750	
Actualisering prijspeil 2026 -0,12%		-11.385			-10.080	
CPB Index 2027 4,23%		400.853			354.883	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente 2026	851.887	9.705.043	11,392	682.665	9.117.812	13,356
Korting logopedie Voorst		0			8.777	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeenten 2026 na correctie korting logopedie		9.705.043			9.109.035	

De totale inwonerbijdrage van een deelnemende gemeente is het bedrag per inwoner vermenigvuldigd met het aantal inwoners van die gemeente (zie 14.1 Bijlage A op pag. 50 voor een overzicht).

De gemeente Voorst maken van oudsher geen gebruik van het onderdeel Spraak- en taalscreening (logopedie) van de jeugdgezondheid. Hiervoor krijgen zij een korting op de inwonerbijdrage.

De totale inwonerbijdrage aan de GGD voor 2027 is begroot op € 18.814.078. Voor de berekening per inwoner is de korting hierbij opgeteld. Dit resulteert in een inwonerbijdrage Publieke Gezondheid van € 11,392 en een inwonerbijdrage Jeugdgezondheid van € 13,356.

Als het aantal inwoners van een gemeente lager wordt, dan neemt de totale inwonerbijdrage van deze gemeente ook relatief af. De definitieve inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten wordt bepaald aan de hand van de werkelijke inwonertallen op 1 januari van het jaar waarop de kosten betrekking hebben (zie Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).

Intern

Overzicht baten en lasten 2024-2029 en toelichting in € 1.000 per programma

Rekening van baten en lasten per programma	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings-wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Jeugdgezondheid						
Baten	1.741	1.731	1.501	1.426	1.426	1.426
Lasten	7.568	8.318	8.324	8.272	8.272	8.272
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-5.827**	**-6.587**	**-6.823**	**-6.846**	**-6.846**	**-6.846**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	40	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-5.787**	**-6.587**	**-6.823**	**-6.846**	**-6.846**	**-6.846**
Algemene Gezondheid						
Baten	15.527	10.244	10.707	10.707	10.707	10.707
Lasten	14.277	11.185	11.540	11.540	11.540	11.540
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**1.250**	**-941**	**-833**	**-833**	**-833**	**-833**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	53	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.303**	**-941**	**-833**	**-833**	**-833**	**-833**
Kennis & Expertise						
Baten	2.288	2.100	2.197	2.197	2.197	2.197
Lasten	3.223	2.812	2.874	2.986	2.874	2.874
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-935**	**-712**	**-677**	**-789**	**-677**	**-677**
Dotatie reserve	28	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	13	0	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-950**	**-740**	**-705**	**-705**	**-705**	**-705**
Overhead						
Baten	475	287	299	299	299	299
Lasten	11.093	9.970	10.395	10.372	10.372	10.372
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-10.618**	**-9.683**	**-10.096**	**-10.073**	**-10.073**	**-10.073**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	49	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-10.569**	**-9.683**	**-10.096**	**-10.073**	**-10.073**	**-10.073**
Inwonerbijdrage en projecten						
Baten	17.311	18.333	18.814	18.814	18.814	18.814
Lasten	0	382	357	357	357	357
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**17.311**	**17.951**	**18.457**	**18.457**	**18.457**	**18.457**
Dotatie reserve	170	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	46	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**17.187**	**17.951**	**18.457**	**18.457**	**18.457**	**18.457**

Intern

in € 1.000 Totaal GGD NOG

Staat van baten en lasten	Realisatie 2025 (concept)	1e begrotings-wijziging 2026	Programma begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
GGD Noord- en Oost Gelderland						
Baten	37.342	32.695	33.518	33.443	33.443	33.443
Lasten	36.161	32.667	33.490	33.527	33.415	33.415
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**1.181**	**28**	**28**	**-84**	**28**	**28**
Dotatie reserve	198	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	201	0	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.184**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De incidentele baten en lasten opgenomen in de programmabegroting 2027 zijn nul. In de lasten van het programma Overhead is € 435.000 onvoorzien begroot. Dit is 1% van de totale begroting plus een extra bedrag van € 100.000.
De meerjarenraming 2028-2030 wordt opgenomen tegen prijspeil 2026. De hardheid van meerjaren-prijsindexering is beperkt en deze meenemen geeft niet een reëler beeld.

Intern

13.3. Uitzetting van de financiële positie en toelichting

Balans 2025- 2027 in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december		
	2025	2026	2027
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	956	1.560	1.400
Financiële vaste activa	34	34	34
Totaal vaste activa	**990**	**1.594**	**1.434**
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	96	100	100
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.805	6.140	6.000
Liquide middelen	102	100	100
Overlopende activa	2.078	1.500	1.500
Totaal vlottende activa	**9.081**	**7.840**	**7.700**
TOTAAL GENERAAL	**10.071**	**9.434**	**9.134**

PASSIVA	Balans per 31 december		
	2025	2026	2027
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	3.102	2.700	2.500
Voorzieningen	674	500	400
Totaal vaste passiva	**3.776**	**3.200**	**2.900**
VLOTTENDE PASSIVA			
Crediteuren	278	250	250
Overlopende passiva	6.017	5.984	5.984
Totaal vlottende passiva	**6.295**	**6.234**	**6.234**
TOTAAL GENERAAL	**10.071**	**9.434**	**9.134**

Berekening EMU saldo 2025-2027 (in € 1.000)

		2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	1.184	28	28
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	349	337	425
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	210	-174	-100
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	316	915	265
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	6	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie:	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties	0	0	0
	met derden betreffen			
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
	Berekend EMU-saldo	**1.427**	**-724**	**88**

Het BBV schrijft voor dat GGD NOG een overzicht in de begroting opneemt met een verdeling van de baten, lasten en het saldo per taakveld. De taakvelden zijn door de rijksoverheid gedefinieerd. Onderstaand het overzicht met de verdeling naar taakvelden over begroting 2026.

Intern

Taakvelden 2027 (in € 1.000)

Taakveld IV3		Baten	Lasten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning			
0.4	Overhead	10.295	10.395	-100
0.5	Treasury	100	0	100
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	-10
0.10	Mutaties reserves	0	28	-28
0.11	Resultaat van rekening van baten en lasten	0	0	0
1.	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing/brandweer	152	152	0
7.	Volksgezondheid en Milieu			
7.1	Volksgezondheid	22.094	22.193	-98
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	877	751	126

13.4. Meerjarenraming en toelichting

Geprognosticeerde balans in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december			
	2027	2028	2029	2030
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa	1.400	1.300	1.200	1.100
Financiële vaste activa	34	34	34	34
Totaal vaste activa	**1.434**	**1.334**	**1.234**	**1.134**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden	100	100	100	100
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.000	6.066	5.966	6.066
Liquide middelen	100	200	200	200
Overlopende activa	1.500	1.250	1.250	1.250
Totaal vlottende activa	**7.700**	**7.866**	**7.516**	**7.616**
TOTAAL GENERAAL	**9.134**	**8.950**	**8.750**	**8.750**

PASSIVA	Balans per 31 december			
	2027	2028	2029	2030
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen	2.500	2.400	2.250	2.250
Voorzieningen	400	300	250	250
Totaal vaste passiva	**2.900**	**2.700**	**2.500**	**2.500**
VLOTTENDE PASSIVA				
Crediteuren	250	250	250	250
Overlopende passiva	5.984	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende passiva	**6.234**	**6.250**	**6.250**	**6.250**
TOTAAL GENERAAL	**9.134**	**8.950**	**8.750**	**8.750**

Intern

Geprognosticeerd meerjaren EMU saldo (in € 1.000)

		2027	2028	2029	2030
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	28	-84	28	28
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	425	425	425	425
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	-100	-100	-50	0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	265	325	325	325
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige	0	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie:	0	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties	0	0	0	0
	met derden betreffen				
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0
11	Verkoop van effecten:				
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?				
	Berekend EMU-saldo	**88**	**-84**	**78**	**128**

Meerjaren kengetallen

Kengetal	begroot 2027	raming 2028	raming 2029	raming 2030
Netto schuld quote	-4,1%	-3,8%	-3,5%	-3,8%
Solvabiliteit	27,4%	26,8%	25,7%	25,7%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Intern

13.5. Staat van activa

Wij leggen de Staat van activa (voorgenomen investeringen) op 19 november 2026 voor aan het algemeen bestuur in de vorm van een begrotingswijziging. Voor de inwonerbijdrage heeft dit geen gevolgen.

Intern

14. BIJLAGEN

14.1. Bijlage A: Inwonerbijdragen 2027 per deelnemende gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2025 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 31-12-2025 excl Apeldoorn	Begroting 2027 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2027 Jeugd Gezondheid in €	Begroting 2027 Totaal in €
Aalten	27.603	27.603	314.465	368.671	683.136
Berkelland	43.990	43.990	501.152	587.539	1.088.691
Bronckhorst	35.981	35.981	409.910	480.570	890.480
Doetinchem	60.473	60.473	688.933	807.690	1.496.623
Montferland	37.008	37.008	421.610	494.286	915.896
Oost Gelre	29.876	29.876	340.360	399.030	739.389
Oude IJsselstreek	39.602	39.602	451.162	528.932	980.094
Winterswijk	29.298	29.298	333.775	391.310	725.085
Regio Achterhoek	**303.831**	**303.831**	**3.461.366**	**4.058.028**	**7.519.394**
Apeldoorn	169.222	0	1.927.846	0	1.927.846
Brummen	21.561	21.561	245.632	287.973	533.605
Epe	33.781	33.781	384.847	451.186	836.033
Hattem	12.822	12.822	146.073	171.253	317.327
Heerde	19.325	19.325	220.158	258.109	478.267
Lochem	34.213	34.213	389.768	456.956	846.724
Voorst	25.567	25.567	291.270	341.478	632.748
Korting Voorst			0	-8.777	-8.777
Zutphen	49.290	49.290	561.532	658.327	1.219.859
Regio Midden IJssel /Oost Veluwe	**365.781**	**196.559**	**4.167.126**	**2.616.505**	**6.783.630**
Elburg	24.039	24.039	273.862	321.070	594.932
Ermelo	28.191	28.191	321.163	376.525	697.688
Harderwijk	50.661	50.661	577.151	676.639	1.253.789
Nunspeet	29.686	29.686	338.195	396.492	734.687
Oldebroek	24.529	24.529	279.444	327.614	607.059
Putten	25.169	25.169	286.735	336.162	622.898
Regio Noord Veluwe	**182.275**	**182.275**	**2.076.551**	**2.434.502**	**4.511.053**

Totaal GGD NOG	**851.887**	**682.665**	**9.705.043**	**9.109.035**	**18.814.077**
Korting Voorst ivm logopedie				8.777	8.777
Totaal inwonerbijdrage			9.705.043	9.117.812	18.822.854
Bijdrage per inwoner			**11,392**	**13,356**	**24,749**
Bijdrage per inwoner Apeldoorn					**11,392**

Intern

Inwonerbijdrage 2026-2029 per gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2025 incl Apeldoorn	Begroting 2026 in €	meerjaren raming 2028 in €	meerjaren raming 2029 in €	meerjaren raming 2030 in €
Aalten	27.603	683.136	707.729	734.906	763.126
Berkelland	43.990	1.088.691	1.127.884	1.171.195	1.216.169
Bronckhorst	35.981	890.480	922.537	957.962	994.748
Doetinchem	60.473	1.496.623	1.550.501	1.610.040	1.671.866
Montferland	37.008	915.896	948.869	985.305	1.023.141
Oost Gelre	29.876	739.389	766.007	795.422	825.966
Oude IJsselstreek	39.602	980.094	1.015.378	1.054.368	1.094.856
Winterswijk	29.298	725.085	751.188	780.033	809.987
Regio Achterhoek	**303.831**	**7.519.394**	**7.790.093**	**8.089.232**	**8.399.859**
Apeldoorn	169.222	1.927.846	1.997.248	2.073.943	2.153.582
Brummen	21.561	533.605	552.815	574.043	596.086
Epe	33.781	836.033	866.130	899.389	933.926
Hattem	12.822	317.327	328.750	341.374	354.483
Heerde	19.325	478.267	495.484	514.511	534.268
Lochem	34.213	846.724	877.206	910.891	945.869
Voorst	25.567	632.748	655.527	680.699	706.838
Korting Voorst	0	-8.777	-9.093	-9.442	-9.805
Zutphen	49.290	1.219.859	1.263.774	1.312.303	1.362.695
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**365.781**	**6.783.630**	**7.027.841**	**7.297.710**	**7.577.942**
Elburg	24.039	594.932	616.349	640.017	664.594
Ermelo	28.191	697.688	722.805	750.560	779.382
Harderwijk	50.661	1.253.789	1.298.926	1.348.804	1.400.598
Nunspeet	29.686	734.687	761.136	790.364	820.714
Oldebroek	24.529	607.059	628.913	653.063	678.141
Putten	25.169	622.898	645.322	670.102	695.834
Regio Noord Veluwe	**182.275**	**4.511.053**	**4.673.450**	**4.852.911**	**5.039.263**
Totaal GGD NOG	**851.887**	**18.814.077**	**19.491.384**	**20.239.853**	**21.017.064**

De inwonerbijdragen 2028-2030 zijn berekend met de index uit de septembercirculaire 2024.

Omschrijving	2028	2029	2030
Loonkostenindex	4,20%	4,50%	4,50%
Materiële kostenindex	2,20%	2,30%	2,30%
Gewogen Index	3,60%	3,84%	3,84%

Intern

14.2. Bijlage B: Overzicht zienswijzen raden op de Uitgangspuntennota 2027 en reactie dagelijks bestuur GGD

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
Aalten	***Raadbesluit d.d. 27 januari 2026:*** De raad onderschrijft dat de verschillende ontwikkelingen en toekomstperspectieven van de GGD zorgen voor de nodige onzekerheid voor de uitvoering van taken en daarmee ook de begroting 2027. Daarom besluit de raad geen zienswijze in te dienen.	---
Apeldoorn	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** De raad onderschrijft het voorstel van de GGD NOG om de evaluatie van de raadsadviescommissie VNOG af te wachten en hier lering uit te trekken.	---
	De raad spreekt waardering uit over het project 'kengetallen en indicatoren' waarin de GGD NOG de activiteiten per gemeente inzichtelijk maakt en de kengetallen koppelt aan de onderwerpen van de bestuursagenda.	Wij zijn erkentelijk voor de uitgesproken waardering.
	Apeldoorn geeft aan dat een verdere uitwerking van bezuinigingsscenario's niet nodig is, gezien het belang dat zij hechten aan het in stand houden van een sterke GGD.	---
	Met het nieuw aan te treden algemeen bestuur gaat de GGD werken aan nieuwe meerjarige financiële en beleidsmatige kaders, waarbij de GGD aangeeft dat de volgende vragen bepalend zijn voor de koers en robuustheid van de GGD: 1. Is de GGD NOG voor de gemeenten een publieke organisatie of private aanbieder?	Zoals aangegeven, stelt het nieuwe algemeen bestuur meerjarige financiële en beleidsmatige kaders op: de nieuwe bestuursagenda. Daarin kan het algemeen bestuur ingaan op de rol van de GGD op het terrein van de publieke gezondheid en in tijden van crisis. De uitkomst van het onderzoek naar de toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg zal hiervoor medebepalend zijn.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	2. Is de GGD NOG een kennis en expertise-organisatie of ook een uitvoeringsorganisatie? 3. Welke rol heeft de GGD NOG ten tijde van crisis? De raad verzoekt de GGD om in de Programmabegroting 2027 aan te geven hoe deze vragen worden beantwoord en hoe gemeenteraden hierbij worden betrokken.	De raad zal in ieder geval de mogelijkheid worden geboden een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven.
Berkelland	***Raadbesluit d.d. 27 januari 2026:*** Geen zienswijze indienen.	---
Bronckhorst	***Raadsbesluit d.d. 5 maart 2026:*** De raad vraagt aandacht voor de financiële ontwikkelingen en opgaven van gemeenten. De raad ziet deze ontwikkelingen als een gezamenlijke opgave voor zowel hun partners als henzelf. De raad wil met de ingestelde werkgroep de mogelijkheden voor een financieel scenario voor 2027 onderzoeken, dat kan bijdragen aan mogelijke kostenbesparingen voor deelnemende gemeenten.	Wij hebben oog voor de financiële situatie van gemeenten. Dat is ook de reden dat wij samen met gemeenten zoeken naar mogelijke scenario's om kosten voor de deelnemende gemeenten te besparen. De raden worden meegenomen in de resultaten van dit onderzoek.
Brummen	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** De raad volgt met grote belangstelling de ontwikkelingen en zien de uitkomst van de verschillende onderzoeken graag tegemoet. De uitkomst van deze onderzoeken helpt de raad om tot een weloverwogen afweging en keuze te komen ten aanzien van de positionering van de GGD.	Uiteraard houden wij de raden op de hoogte van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken en de gevolgen daarvan.
	De gemeenteraad van Brummen spreekt waardering uit voor de inzet op het project Kengetallen en indicatoren waarbij uitgekeken wordt naar de doorontwikkeling met aansluiting op de P&C cyclus.	Wij zijn erkentelijk voor de uitgesproken waardering. Met gemeenten werken wij aan de doorontwikkeling hiervan.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	De raad staat positief tegenover de oprichting van een raadsadvies-commissie. De inzichten uit de evaluatie van de informele raadsadviescommissie van de VNOG wacht de raad met belangstelling af en kan dienen als input bij de op te richten raadsadviescommissie.	---
Doetinchem	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** Geen zienswijze indienen.	---
Elburg	***Raadbesluit d.d. 2 februari 2026:*** De raad constateert dat de informatievoorziening en verantwoording richting de raden structureel tekortschiet en roept nadrukkelijk op om tijdig, volledig en transparant met de raden van de 22 gemeenten te betrekken bij vraagstukken die om besluitvorming in de raden vraagt.	We herkennen het signaal dat de informatievoorziening structureel tekort schiet niet. Andere gemeenteraden geven juist mee dat ze waardering hebben voor de inzet om de informatievoorziening telkens te verbeteren. We werken vanuit de nadrukkelijke opdracht de informatieplicht vanuit de GGD aan de raden gestand te doen. In onze gemeenschappelijke regeling is daarover onder meer opgenomen dat het algemeen bestuur de raden alle inlichtingen geeft, die de raden voor de uitoefening van hun taak nodig hebben, in het bijzonder over alle zaken met grote politieke, financiële en/of maatschappelijke gevolgen. Het dagelijks bestuur geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
	Concretisering afspraken/acties en indicatoren De raad vindt het goed om te lezen dat vorderingen worden gemaakt op het terrein van concrete afspraken en acties, SMART geformuleerde doelstellingen in het kader van IZA en GALA en het structureel opnemen van kengetallen en indicatoren, maar constateert dat deze concretisering opnieuw niet is afgerond en wederom wordt doorgeschoven. De raad gaat ervan uit dat in de programmabegroting 2027 daadwerkelijk en volledig inzicht wordt geboden door middel van concrete doelstellingen, kengetallen en	In deze programmabegroting hebben wij aanvullend op de eerder al opgenomen indicatoren diverse kengetallen opgenomen. Deze indicatoren en kengetallen sluiten aan op de Bestuursagenda 2023-2027. Met gemeenten samen zijn wij als GGD bezig met het verder ontwikkelen van kengetallen en sluiten daarbij aan op de wensen van gemeenten op dat terrein.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	indicatoren, zodat de raad de kaderstellenden en controlerende rol ook feitelijk kunnen uitoefenen.	
	IZA, GALA en AZWA De raad heeft nog steeds niet het gewenste inzicht in duidelijkheid rondom de taken die de GGD voor het GALA en IZA vanuit de inwonerbijdrage uitvoert. De raad verwacht dat de GGD in de nieuwe raadsperiode inzicht biedt in taken, kosten en financieringsstromen binnen GALA, IZA en AZWA.	Het AB heeft in juli 2024 een overzicht ontvangen en besproken van de inzet van de GGD voor de akkoorden IZA en GALA per subregio. Sinds juli 2024 hebben daarin geen grootschalige wijzigingen plaatsgevonden. Na aanvang van het AZWA zal de GGD een nieuw overzicht maken van de inzet per subregio. Daarbij vinden ook wij dat helder moet zijn wat uit de inwonerbijdrage geleverd wordt en welke kosten en financieringsstromen er zijn.
	Bestuursagenda De raad hecht er groot belang aan dat de evaluatie van de Bestuursagenda daadwerkelijk plaatsvindt en dat de uitkomsten aantoonbaar worden betrokken bij de nieuwe Bestuursagenda en de Uitgangspuntennota 2028. De raad verwacht hierover actief te worden geïnformeerd.	De Bestuursagenda 2023-2027 loopt in elk geval nog t/m dit kalenderjaar. In 2027 zal de Bestuursagenda worden geëvalueerd. De uitgangspuntennota 2028 moet voor 1 december 2026 naar uw raad toegestuurd worden. Het meenemen van de uitkomsten van een evaluatie in de uitgangspuntennota 2028 is daarmee onmogelijk. Uiteraard zullen we de resultaten van de evaluatie benutten voor de nieuwe bestuursagenda.
	Bezuinigingen en inwonerbijdrage De raad heeft er al eerder op aangedrongen om de komende jaren zeer terughoudend te zijn in het verhogen van de inwonerbijdrage. De verhoging van de gemeentelijk bijdrage staat op gespannen voet met de huidige financiële positie van de gemeente Elburg.	Wij hebben oog voor de financiële situatie van gemeenten. Dat is ook de reden dat wij samen met gemeenten zoeken naar mogelijke scenario's om kosten voor de deelnemende gemeenten te besparen.
	Samenwerking andere GGD'en De raad verwacht dat de samenwerking met ander GGD-regio's verder wordt geïntensiveerd en concreet wordt benut om zo doelmatig mogelijk te werken en kosten te beheersen.	Waar wenselijk en mogelijk werken wij samen met andere GGD'en. Bijzonder nauwe inhoudelijke samenwerking is er met de GGD'en van regio Oost (Overijssel & Gelderland). Op bedrijfsvoering is er nauwe samenwerking met Brabantse GGD'en. Ook landelijk onderhouden GGD'en nauw contact en werken op zoveel mogelijk vlakken samen.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Uitwerking raadsadviescommissie De raad vindt het onwenselijk dat de GGD de evaluatie van de raadsadviescommissie van de VNOG wil afwachten voordat zelf een raadsadviescommissie wordt ingesteld. De raad constateert dat hiermee onnodige vertraging is ontstaan. Nu het AB heeft besloten zo spoedig mogelijk een raadsadviescommissie in te stellen, verwacht de raad dat dit voortvarend en concreet wordt gerealiseerd.	Het algemeen bestuur heeft op 27 november 2025 besloten de evaluatie van de gemeenschappelijke raadadviescommissie van de VNOG af te wachten en daarna (april/mei) te onderzoeken of het aansluiten bij een informele gemeenschappelijke adviescommissie gezamenlijk met de VNOG tot de mogelijkheden behoort.
	Tot slot De raad vindt dat duidelijke keuzes, transparante verantwoording en tijdige betrokkenheid van de raden noodzakelijk zijn. De gemeente moet bezuinigen en moet dat waarschijnlijk ook doen op de gemeenschappelijke regelingen. Uiteraard wil de raad dit in goed overleg met de GGD doen, maar linksom of rechtsom zullen zowel de deelnemende gemeenten als GGD hun kosten waar mogelijk moeten beperken zonder dat dit leidt tot een bovenmatige stijging voor de inwoners van de gemeentelijke heffingen.	Zie onze reactie bij bezuinigingen en inwonerbijdrage.
	Daarbij merkt de raad nog op dat de gemeentelijke bijdrage volgens de Uitgangspuntennota 2027 maar liefst 30% hoger is dan die volgens de jaarrekening 2023 (exc. incidentele kosten),	Deze constatering klopt. De stijging wordt veroorzaakt door een toename van het inwoneraantal, de jaarlijkse indexering en de toevoeging van middelen voor de Wet open overheid, informatieveiligheid en HR21.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
Epe	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** *Betrekken raden bij koers GGD NOG* De raad onderschrijft dat het belangrijk is om zich als gemeenten regionaal duidelijk uit te spreken over de toekomstige rol en positie van de GGD NOG. Er worden in de inleiding drie vragen gesteld die in dit kader belangrijk zijn. Graag ziet de raad in de begroting terug hoe deze vragen worden beantwoord en op welke wijze de gemeenteraden hierin worden betrokken.	Het nieuwe algemeen bestuur stelt meerjarige financiële en beleidsmatige kaders op: de nieuwe bestuursagenda. Daarin kan het algemeen bestuur ingaan op de rol en positie van de GGD. De toekomstige rol en positie is ook afhankelijk van diverse ontwikkelingen, waarvan de resultaten nog niet bekend zijn. De raad zal in ieder geval de mogelijkheid worden geboden een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven.
	Onderzoeken bezuinigingen en Jeugdgezondheidszorg De raad blijft graag op de hoogte van de ontwikkelingen omtrent de onderzoeken naar de bezuinigingsscenario's en toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg. De raad vindt dat eventuele wijzigingen niet ten koste mogen gaan van de dienstverlening aan hun inwoners en dat hij een robuuste GGD wil.	Wij houden de raden op de hoogte van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken en de gevolgen daarvan. Dit laatste geldt ook ten aanzien van de dienstverlening aan de inwoners.
	Efficiënt inrichten wijzigingen Rijksvaccinatieprogramma De raad wil graag meer zicht op de daadwerkelijke invulling van de wijzigingen in het Rijksvaccinatieprogramma. Daarom verzoekt de raad de GGD om: - Op lokaal niveau met gemeenten in gesprek te gaan, zodat dit zo efficiënt mogelijk kan worden ingericht om zo (extra) kosten te beperken. - In de Programmabegroting meer inzicht te geven in de noodzaak en de opbouw van de kosten en in hoeverre deze structureel van aard zijn.	In september 2026 presenteren wij in het algemeen bestuur een voortgangsrapportage over de daadwerkelijke invulling van de wijzigingen in het rijksvaccinatieprogramma. Wij hebben een goed overleg met gemeenten en organisaties voor 0-4 jaar over de best passende oplossing in de betreffende gemeente, die zowel bevorderlijk is voor een zo hoog mogelijke opkomst, als de kosten beperkt. Een gedetailleerd overzicht staat niet in onze programmabegroting, maar in de productenraming. Of de kosten al dan niet structureel zijn, hangt af van de ontwikkelingen op dit gebied.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Raadsadviescommissie: evaluatie VNOG afwachten Onze raad kan zich vinden in het voorstel om de evaluatie van de raadsadviescommissie van de VNOG af te wachten en hiervan te leren. In de nieuwe raadsperiode worden wij hier graag bij betrokken.	Vanzelfsprekend betrekken wij de raden bij het vervolg, aangezien de raden belanghebbend zijn.
	Project kengetallen en indicatoren en doorontwikkeling P&C-cyclus Wij kunnen ons vinden in de reeds uitgevoerde werkzaamheden binnen het project waarbij de kengetallen zijn gekoppeld aan de onderwerpen van de Bestuursagenda. Het is nadrukkelijke wens van de raad om deze kengetallen en indicatoren ook terug te laten komen in de documenten van de P&C-cyclus.	Er is een proces ingericht om ervoor te zorgen dat de kengetallen actueel blijven en gaan aansluiten bij bijvoorbeeld de nieuwe bestuursagenda en programmabegrotingen. Aan dit proces nemen ook gemeenten deel, zodat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de informatiebehoefte van gemeenten.
	Opzet en structuur Programmabegroting De GGD heeft eerder aangegeven om met gemeenten onderzoek te doen naar de opzet en structuur van de Programmabegroting. De raad vindt het daarbij van belang om ook de invulling van de Uitgangspuntennota mee te nemen, zodat deze meer het karakter van een kaderstellend document krijgt, vooruitlopend op het opstellen van de Programmabegroting.	Deze wens wordt meegenomen door de ambtelijke werkgroep die zich gaat buigen over de bezuinigingsscenario's.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
Ermelo	***Raadsbesluit d.d. 12 maart 2026*** De raad merkt op, dat de koers van de bestuursagenda richting, consistentie en legitimiteit geeft aan al het werk van de GGD. Dit is cruciaal in een dynamische omgeving om de nodige afwegingen te kunnen maken en lange termijndoelen te realiseren. De raad wil kennisnemen van de evaluatie van de Bestuursagenda 2023-2027 en bezien in welke mate de GGD de inhoudelijke speerpunten van de bestuursagenda volgt. Een sterker fundament voor publieke gezondheid vereist onder andere: ▪ gezondheidsverschillen scherper in kaart brengen en gericht aanpakken; ▪ mentale gezondheid meer preventief versterken; ▪ leefstijlinterventies breder en structureler verankeren; ▪ de leefomgeving standaard integraal meenemen in beleid; ▪ de GGD robuuster, informatiegedreven maken en beter verbinden met partners; ▪ regionale preventiestructuren goed laten functioneren met behulp van GALA/IZA en de nieuwe ontwikkelingen in het AZWA vanaf 2027.	Wij onderschrijven de opmerkingen van de raad van Ermelo omtrent de koers van de bestuursagenda. Daarom koppelen wij in deze programmabegroting outcome-indicatoren voor de langere termijn aan kengetallen voor de kortere termijn. Uiteraard kan de raad kennisnemen van de evaluatie van de Bestuursagenda 2023-2027. Wij stemmen van harte in met de door de raad genoemde elementen voor een sterker fundament voor publieke gezondheid. De GGD draagt graag zijn steentje daaraan bij. Tegelijkertijd merken wij op, dat de GGD dit niet alleen kan, maar dit graag samen wil vormgeven met gemeenten en andere ketenpartners op het terrein van de publieke gezondheid.
	Op Koers Blijven Vanaf 2028 – Een Gezonder Houvast De raad stelt voor dat de GGD een helder en tijdig voorbereidingsproces voor de nieuwe Bestuursagenda 2028-2032 start. Het stelt de nieuwe gemeenteraden in staat hun kaderstellende en controlerende rol beter te vervullen, doordat ze vraagstukken kunnen afzetten tegen een duidelijke koers. De nieuwe bestuursagenda legt de GGD ter zienswijze voor aan de nieuwe gemeenteraden. Vanaf dat moment toetst de raad of de inhoudelijke koers van de nieuwe bestuursagenda te volgen is binnen de P&C-cyclus, inclusief de vertaling van inhoudelijke hoofdlijnen en financiële gevolgen in de uitgangspuntennota's en concept-programmabegrotingen.	Als dagelijks bestuur leggen wij aan het algemeen bestuur een procesvoorstel voor de nieuwe bestuursagenda voor. Deze nieuwe bestuursagenda wordt voor een zienswijze voorgelegd aan de raden van de gemeenten en zal een logische vertaling krijgen in diverse documenten van de GGD.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Raadsadviescommissie De raad van Ermelo stelt voor meer vaart te zetten achter het instellen van een raadsadviescommissie binnen de gemeenschappelijke regeling van de GGD. Dit moet na installatie van de nieuwe raden geconcretiseerd worden.	Het algemeen bestuur heeft op 27 november 2025 besloten de evaluatie van de gemeenschappelijke raadadviescommissie van de VNOG af te wachten en daarna (april/mei) te onderzoeken of het aansluiten bij een informele gemeenschappelijke adviescommissie gezamenlijk met de VNOG tot de mogelijkheden behoort.
	Bezuinigingsscenario's en planning De raad wil tijdig geïnformeerd worden over het onderzoeken van de bezuinigingsmogelijkheden per 2028 en wil de nog in te stellen raadsadviescommissie hierbij betrekken. De raad van Ermelo ziet graag in het AB van 11-2-2026 een procesvoorstel geagendeerd, op basis waarvan de Uitgangspuntennota 2028 in samenhang met de nieuwe bestuursagenda uiterlijk 19 november door het AB kan worden vastgesteld.	Samen met gemeenten zoeken wij naar mogelijke scenario's om kosten voor de deelnemende gemeenten te besparen. De raden worden meegenomen in de resultaten van dit onderzoek. Het algemeen bestuur heeft op 27 november 2025 ingestemd met het proces voor het onderzoek naar bezuinigingsscenario's voor de jaren 2027 en verder. Dit proces moet leiden tot een voorstel aan het algemeen bestuur in november 2026. Deze planning staat overigens los van een planning voor een nieuwe bestuursagenda. Het aantreden van een nieuw algemeen bestuur in juli 2026, het in concept vaststellen van een bestuursagenda door het nieuwe algemeen bestuur, dit vervolgens om een zienswijze voorleggen aan de raden van de gemeenten en definitieve vaststelling in het algemeen bestuur, kan op basis van de daarbij geldende termijnen niet afgerond zijn in november 2026.
Harderwijk	***Raadbesluit d.d. 12 maart 2026:*** *Focus op samenwerking en openheid* De raad moedigt de GGD aan om over de grote uitdagingen voor de komende jaren open met de raden van alle 22 gemeenten te communiceren.	Het is onze nadrukkelijke opdracht de informatieplicht vanuit de GGD aan de raden gestand te doen; onder meer door de raden alle inlichtingen te geven die nodig zijn voor de uitoefening van hun taak, in het bijzonder over alle zaken met grote politieke, financiële en/of maatschappelijke gevolgen. We dragen graag bij aan een commissie of raadsvergadering om belangrijke ontwikkelingen toe te lichten.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Aansluiten van de Uitgangspuntennota op de Bestuursagenda. De raad ziet graag de kengetallen en indicatoren die horen bij de ambities uit het IZA/GALA en de Bestuursagenda terug in de programmabegroting 2027. Dit helpt ons bij het goed kunnen uitvoeren van onze kaderstellende en controlerende rol. Daarnaast zien we uit naar een sterke verbinding tussen de Uitgangspuntennota en de nieuwe Bestuursagenda 2028-2031.	In deze programmabegroting hebben wij aanvullend op de eerder al opgenomen indicatoren diverse kengetallen opgenomen. Deze indicatoren en kengetallen sluiten aan op de Bestuursagenda 2023-2027. Ook wij zien het belang in van logische verbanden tussen de diverse elementen van de planning- en controlcyclus. Wij spannen ons in om deze verbanden te laten zien. Daarbij moet wel het voorbehoud gemaakt worden, dat zich nieuwe belangrijke ontwikkelingen kunnen voordoen die niet opgenomen zijn in de bestuursagenda, maar wel een plek dienen te krijgen in een Uitgangspuntennota.
	Inzicht in taken vanuit het IZA, GALA en AZWA De raad vraagt om ook in de nieuwe raadsperiode duidelijkheid te geven over de inzet voor GALA, IZA en AZWA vanuit de inwonerbijdrage en vanuit extra opdrachten of plustaken.	Graag maken wij met gemeenten afspraken over de taken die de GGD in 2027 uitvoert in het kader van GALA en AZWA. Daarbij vinden ook wij dat helder moet zijn wat uit de inwonerbijdrage geleverd wordt en wat uit extra opdrachten of plustaken.
	Uitkomsten tussenvaluatie Bestuursagenda De raad kijkt uit naar een tijdige terugkoppeling van de resultaten van de evaluatie van de Bestuursagenda en vraagt om de uitkomsten hiervan mee te nemen in de nieuwe Bestuursagenda 2028-2031 en in de Uitgangspuntennota 2028.	De Bestuursagenda 2023-2027 loopt in elk geval nog t/m dit kalenderjaar. In 2027 zal de Bestuursagenda worden geëvalueerd. De uitgangspuntennota 2028 moet voor 1 december 2026 naar uw raad toegestuurd worden. Het meenemen van de uitkomsten van een evaluatie in de uitgangspuntennota 2028 is daarmee onmogelijk. Uiteraard zullen we de evaluatie van de oude bestuursagenda benutten voor de nieuwe bestuursagenda.
	Bezuinigingsmogelijkheden De raad blijft aandacht vragen voor hun financiële situatie en waardeert het, dat het AB onlangs heeft besloten om in 2026 samen met de gemeenten te zoeken naar bezuinigingsmogelijkheden voor de jaren erna.	---

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Uitwerking raadsadviescommissie De raad blijft het van groot belang vinden dat er een raadsadviescommissie wordt ingesteld om de raden vroegtijdig te betrekken bij GGD-ontwikkelingen en vindt het positief dat het AB van de GGD onlangs besloot de commissie zo snel mogelijk in te willen stellen.	Het algemeen bestuur heeft op 27 november 2025 besloten de evaluatie van de gemeenschappelijke raadadviescommissie van de VNOG af te wachten en daarna (april/mei) te onderzoeken of het aansluiten bij een informele gemeenschappelijke adviescommissie gezamenlijk met de VNOG tot de mogelijkheden behoort.
Hattem	***Raadsbesluit d.d. 16 maart 2026:*** *Rol en positie GGD* De raad onderschrijft dat het belangrijk is om ons als gemeenten regionaal duidelijk uit te spreken over de toekomstige rol en positie van de GGD. Er worden in de nota drie vragen gesteld die in dit kader belangrijk zijn. Graag ziet de raad in de begroting terug hoe deze vragen worden beantwoord en op welke wijze de gemeenteraden hierin worden betrokken. De raad ziet voor de GGD als publieke organisatie een belangrijke rol weggelegd bij het voorbereiden van de samenleving op risico's en vindt het belangrijk om in de begroting van 2027 al inzicht te krijgen in eventuele financiële consequenties.	Het nieuwe algemeen bestuur stelt een nieuwe bestuursagenda op. Daarin kan ingegaan worden op de rol van de GGD op het terrein van de publieke gezondheid en in tijden van crisis. Een en ander is ook afhankelijk van diverse ontwikkelingen. De raad zal in ieder geval de mogelijkheid worden geboden een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven. Het is echter nog niet duidelijk wat de eventuele financiële consequenties van een en ander zijn, zodat dit in deze programmabegroting niet kan worden meegenomen.
	Onderzoeken bezuinigingsscenario's GGD en Jeugdgezondheidszorg Het is nog niet duidelijk wat de uitkomsten uit deze onderzoeken voor effecten gaan hebben, maar voor Hattem is het belangrijk dat de GGD zijn kerntaak kan blijven uitvoeren. De raad blijft dan ook graag op de hoogte van de ontwikkelingen omtrent deze onderzoeken en vraagt de GGD hen tijdig te informeren.	De uitkomsten van de verschillende onderzoeken kunnen gevolgen hebben voor onze kerntaken. Op dit moment is dit nog niet helder. Wij houden de raden op de hoogte van de ontwikkelingen.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Raadsadviescommissie De raad kan zich vinden in het voorstel van GGD NOG om de evaluatie van de raadsadviescommissie van de VNOG af te wachten en hiervan te leren. In de nieuwe raadsperiode worden zij hier graag bij betrokken.	Vanzelfsprekend betrekken wij de raden bij de ontwikkelingen rondom een raadsadviescommissie.
	Kengetallen en indicatoren De raad waardeert de al gedane inzet op dit project waarbij de kengetallen zijn gekoppeld aan de onderwerpen van de Bestuursagenda. Zoals in eerdere zienswijzen aangegeven is het de nadrukkelijke wens van de raad om ook de P&C-cyclus hierop aan te laten sluiten.	Er is een proces ingericht om ervoor te zorgen dat de kengetallen actueel blijven en gaan aansluiten bij bijvoorbeeld de nieuwe bestuursagenda. Aan dit proces nemen ook gemeenten deel, zodat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de informatiebehoefte van gemeenten.
Heerde	***Raadbesluit d.d. 23 februari 2026:*** *Rol en positie GGD* De raad onderschrijft dat het belangrijk is om zich als gemeenten regionaal duidelijk uit te spreken over de toekomstige rol en positie van de GGD. Er worden in de nota drie vragen gesteld die in dit kader belangrijk zijn. Graag ziet de raad in de begroting terug hoe deze vragen worden beantwoord en op welke wijze de gemeenteraden hierin worden betrokken. De raad ziet voor de GGD als publieke organisatie een belangrijke rol weggelegd bij het voorbereiden van de samenleving op bovengenoemde risico's en vindt het belangrijk om in de begroting van 2027 al inzicht te krijgen in eventuele financiële consequenties.	Het nieuwe algemeen bestuur stelt een nieuwe bestuursagenda op. Daarin kan ingegaan worden op de rol van de GGD op het terrein van de publieke gezondheid. De rol en positie zijn mede afhankelijk van de uitkomsten van toekomstige ontwikkelingen. De raad zal in ieder geval de mogelijkheid worden geboden een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven. Het is echter nog niet duidelijk wat de eventuele financiële consequenties van een en ander zijn, zodat dit in deze programmabegroting nog niet kan worden meegenomen.
	Onderzoeken bezuinigingsscenario's GGD en Jeugdgezondheidszorg Het is nog niet duidelijk wat de uitkomsten uit deze onderzoeken voor effecten gaan hebben, maar voor Heerde is het belangrijk dat de GGD robuust blijft. De raad blijft dan ook graag betrokken bij de ontwikkelingen omtrent deze onderzoeken en vraagt de GGD hem tijdig te informeren en het proces zo vorm te geven dat de raden invloed hebben op de uitkomsten.	Wij houden de raden op de hoogte van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken en de gevolgen daarvan. De raden kunnen een zienswijze geven op wijzigingen van de begroting van de GGD en hebben daarmee invloed op de resultaten van het onderzoek

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
		naar bezuinigingsscenario's. Daarnaast hebben raden invloed op het besluit over een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg.
	Raadsadviescommissie De raad vindt het jammer dat over het instellen van een raadsadviescommissie geen unaniem besluit kan worden genomen. De optie om een informele adviescommissie in te stellen, klinkt als een haalbaar en redelijk alternatief. De raad kan zich vinden in het voorstel om de evaluatie van de pilot van de VNOG af te wachten. Daarnaast vraagt de raad de GGD om dit onderwerp na de gemeenteraadsverkiezingen nogmaals te agenderen, zodat bekeken kan worden of er door de politieke wisselingen alsnog unanieme steun voor een formele raadsadviescommissie is.	Wij hebben er geen probleem mee om – wanneer gemeenten dit wensen – in de tweede helft van 2026 nog eens te polsen binnen het algemeen bestuur of er dan wel unanimiteit is voor het instellen van een formele raadsadviescommissie.
	Kengetallen en indicatoren De raad spreekt waardering uit voor het project 'kengetallen en indicatoren'. Dit geeft de raad betere mogelijkheden geven om te sturen en controleren door de kengetallen te koppelen aan onderwerpen van de bestuursagenda.	Wij danken u voor de waardering voor dit project.
Lochem	***Raadbesluit d.d. 26 januari 2026*** Geen zienswijze indienen.	---
Montferland	***Raadsbesluit d.d. 5 maart 2026:*** Geen zienswijze indienen.	---
Nunspeet	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** De raad roept opnieuw op tijdig en open met de raden van de 22 gemeenten te communiceren en hen mee te nemen in vraagstukken die om besluitvorming in de raden vraagt.	Wij willen uiteraard de raad alle inlichtingen geven, die hij voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Concretisering afspraken/acties en indicatoren De raad gaat ervan uit dat in de Programmabegroting 2027 de kengetallen en indicatoren meegenomen worden. En dat de raden in de nieuwe raadsperiode de kaderstellende en controlerende rol op een betere manier kunnen toepassen.	In deze programmabegroting hebben wij outcome-indicatoren en kengetallen opgenomen. Deze staan in een bijlage van de begroting. Met gemeenten werken wij aan het doorontwikkelen van het laten zien van kengetallen en indicatoren.
	IZA, GALA en AZWA De raad heeft in eerdere zienswijzen al aangegeven behoefte te hebben aan meer duidelijkheid over welke taken u voor het GALA en IZA vanuit de inwonerbijdrage uitvoert. En ook welke taken u uitvoert vanuit eventuele plustaken of extra opdrachten. De raad heeft nog steeds niet het gewenste inzicht. De raad dringt er op aan om in de nieuwe raadsperiode en bij de afspraken over het GALA, IZA en AZWA hier meer duidelijkheid over te geven.	Het AB heeft in juli 2024 een overzicht ontvangen en besproken van de inzet van de GGD voor de akkoorden IZA en GALA per subregio. Sinds juli 2024 hebben daarin geen grootschalige wijzigingen plaatsgevonden. Na aanvang van het AZWA zal de GGD een nieuw overzicht maken van de inzet per subregio. Daarbij vinden ook wij dat helder moet zijn wat uit de inwonerbijdrage geleverd wordt.
	Evaluatie bestuursagenda De raad dringt er op aan om de uitkomsten van de evaluatie van de bestuursagenda mee te nemen richting de nieuwe Bestuursagenda en de Uitgangspuntennota 2028. De raad vraagt om hem uiterlijk april 2026 op de hoogte te stellen van de uitkomsten van de evaluatie.	De Bestuursagenda 2023-2027 loopt in elk geval nog t/m dit kalenderjaar. In 2027 zal de Bestuursagenda worden geëvalueerd. De uitgangspuntennota 2028 moet voor 1 december 2026 naar uw raad toegestuurd worden. Het meenemen van de uitkomsten van een evaluatie in de uitgangspuntennota 2028 is daarmee onmogelijk evenals het informeren over de uitkomsten van de evaluatie uiterlijk april 2026.
	Bezuinigingsmogelijkheden Het AB GGD heeft onlangs besloten om in 2026 samen met de gemeenten te zoeken naar bezuinigingsmogelijkheden per 2028. Ook hierover wordt de raad graag geïnformeerd.	Wij pakken dit traject op in samenwerking met de gemeenten en zullen de raden hierover informeren.
	Samenwerking andere GGD'en De raad blijft de GGD oproepen om ook voor andere producten en diensten dan Het Servicecentrum en Forensische Geneeskunde nadrukkelijk de samenwerking te zoeken met andere GGD-regio's.	De GGD werkt nauw samen met de andere GGD'en in Nederland, op tal van vakgebieden. Naast de genoemde samenwerkingsverbanden werkt de GGD bijvoorbeeld op IZB samen met regio Oost (Gelderland & Overijssel, plus Utrecht). Voor TBC met regio Oost en regio Noord.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
		Voor Medische Milieukunde delen we samen met de regio Oost capaciteit, met het zwaartepunt bij regio Gelderland Midden. Elke twee maanden is er landelijk overleg tussen de GGD'en om nauwere samenwerking vorm te geven.
	Uitwerking raadsadviescommissie De raad heeft eerder gewezen op het belang van het instellen van een raadsadviescommissie. De raad vindt het teleurstellend dat de evaluatie van de VNOG wordt afgewacht op dit punt. De raad roept op dit met voortvarendheid op te pakken en aan het AB van 9 juli 2026 een voorstel te doen over het instellen van een gemeenschappelijke raadsadviescommissie. Het in een eerder stadium betrekken van de raden bij ontwikkelingen is belangrijk. Zo roept de raad u op de nieuwe gemeenteraden tijdig te betrekken bij het opstellen van de nieuwe Bestuursagenda.	Het algemeen bestuur heeft op 27 november 2025 besloten de evaluatie van de gemeenschappelijke raadadviescommissie van de VNOG af te wachten en daarna (april/mei) te onderzoeken of het aansluiten bij een informele gemeenschappelijke adviescommissie gezamenlijk met de VNOG tot de mogelijkheden behoort. Het is op dit moment nog niet duidelijk of het haalbaar is om op 9 juli 2026 al een voorstel aan het AB te doen.
	Tot slot De raad dankt de GGD voor zijn inzet en roept op om hem te informeren zodra er meer duidelijkheid is over verschillende landelijke en regionale ontwikkelingen.	Wij houden het algemeen bestuur en de raad op de hoogte.
Oldebroek	***Raadbesluit d.d. 29 januari 2026:*** De raad roept opnieuw om tijdig en open met de raden te communiceren over dat wat op GGD NOG afkomt en hen mee te nemen in vraagstukken die om besluitvorming in de raden vraagt.	Het is onze nadrukkelijke opdracht de informatieplicht vanuit de GGD aan de raden gestand te doen. Dat betekent dat wij de raden alle inlichtingen geven, die de raden voor de uitoefening van hun taak nodig hebben, in het bijzonder over alle zaken met grote politieke, financiële en/of maatschappelijke gevolgen.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Concretisering afspraken/acties en indicatoren De raad vindt het goed om te lezen dat vorderingen worden gemaakt op het terrein van concrete afspraken en actie en SMART geformuleerde doelstellingen in het kader van IZA en GALA en het toevoegen van kengetallen en indicatoren. De raad gaat ervan uit dat in de programmabegroting 2027 de kengetallen en indicatoren meegenomen worden.	In deze programmabegroting hebben wij aanvullend op de eerder al opgenomen indicatoren diverse kengetallen opgenomen. Deze indicatoren en kengetallen sluiten aan op de Bestuursagenda 2023-2027.
	IZA, GALA en AZWA De raad dringt er bij de GGD op aan om in de nieuwe raadsperiode en bij de afspraken over het GALA, IZA en AZWA meer duidelijkheid te geven over de taken die de GGD vanuit de inwonerbijdrage uitvoert en wat plustaken of extra opdrachten zijn.	Graag maken wij met gemeenten afspraken over de taken die de GGD in 2027 uitvoert in het kader van GALA. Daarbij vinden ook wij dat helder moet zijn wat uit de inwonerbijdrage geleverd wordt en wat via plustaken of extra opdrachten.
	Evaluatie bestuursagenda De raad dringt er verder op aan om de uitkomsten van de evaluatie van de Bestuursagenda 2023-2027 mee te nemen richting de nieuwe Bestuursagenda en de Uitgangspuntennota 2028. De raad vraagt u om hem op de hoogte te stellen van de uitkomsten van de evaluatie.	De Bestuursagenda 2023-2027 loopt in elk geval nog t/m dit kalenderjaar. In 2027 zal de Bestuursagenda worden geëvalueerd. De uitgangspuntennota 2028 moet voor 1 december 2026 naar uw raad toegestuurd worden. Het meenemen van de uitkomsten van een evaluatie in de uitgangspuntennota 2028 is daarmee onmogelijk. Uiteraard zullen we de resultaten van de evaluatie benutten voor de nieuwe bestuursagenda.
	Bezuinigingsmogelijkheden De raad wordt graag geïnformeerd over mogelijke bezuinigingsmogelijkheden per 2028.	Samen met gemeenten zoeken wij naar mogelijke scenario's om kosten voor de deelnemende gemeenten te besparen. De raden worden meegenomen in de resultaten van dit onderzoek.
	Samenwerking andere GGD-en De GGD zoekt steeds meer de samenwerking met andere GGD-regio's, onder andere via het Servicecentrum en voor forensische geneeskunde. De raad vindt dat positief en blijft de GGD oproepen om ook voor andere producten en diensten nadrukkelijk de samenwerking te zoeken.	De GGD werkt nauw samen met de andere GGD'en in Nederland, op tal van vakgebieden. Naast de genoemde samenwerkingsverbanden werkt de GGD bijvoorbeeld op IZB samen met regio Oost (Gelderland & Overijssel, plus Utrecht). Voor TBC met regio Oost en regio Noord. Voor Medische Milieukunde delen we samen met de regio Oost capaciteit, met het zwaartepunt bij regio Gelderland Midden. Elke

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
		twee maanden is er landelijk overleg tussen de GGD'en om nauwere samenwerking vorm te geven.
	Uitwerking raadsadviescommissie De raad vindt het teleurstellend dat de GGD de evaluatie van de raadsadviescommissie van de VNOG wil afwachten voordat zelf een raadsadviescommissie wordt ingesteld. De raad roept de GGD op dit met spoed op te pakken. Het in een eerder stadium betrekken van de raden bij ontwikkelingen is belangrijk. Zo roept de raad op de nieuwe gemeenteraden tijdig te betrekken bij het opstellen van de nieuwe Bestuursagenda.	De VNOG doet met een pilot ervaring op met een raadsadviescommissie en dit wordt in de eerste helft van 206 geëvalueerd. De GGD kan leren van de ervaringen van de VNOG. Na deze evaluatie onderzoeken wij of het aansluiten bij een informele gemeenschappelijke adviescommissie gezamenlijk met de VNOG tot de mogelijkheden behoort. De raden worden in ieder geval in de gelegenheid gesteld om een zienswijze op de nieuwe bestuursagenda te geven, voordat deze door het algemeen bestuur wordt voorgesteld.
Oost Gelre	***Raadbesluit d.d. 24 februari 2026:*** Geen zienswijze indienen.	--- ---
Oude-IJsselstreek	***Raadbesluit d.d. 18 december 2025:*** Voor kennisgeving aangenomen. De reden hiervoor is dat Oude IJsselstreek constateert dat sprake is van een context met aanzienlijke onzekerheden. Tegen deze achtergrond draagt het indienen van een zienswijze in deze fase beperkt bij aan daadwerkelijke en gerichte beïnvloeding van de uiteindelijke keuzes in de Programmabegroting 2027. Daarom wordt het doelmatiger gevonden om een eventuele zienswijze in te dienen tijdens de formele zienswijzeronde op de concept Programmabegroting 2027. De gemeente Oude IJsselstreek hecht waarde aan het gesprek over de positie en meerwaarde van een zienswijzeprocedure bij de Uitgangspuntennota en ziet uit naar de uitwerking van de eerdere	--- Bij een volgende wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling is het mogelijk de afspraken hierover aan te passen.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	toezegging van de GGD om deze zienswijzeprocedure bij een toekomstige wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling weer ter bespreking voor te leggen.	
Putten	***Raadsbesluit d.d. 29 januari 2026:*** Geen zienswijze indienen.	----
Voorst	***Raadsbesluit d.d. 23 februari 2026:*** *Onzekerheden die invloed hebben op de positionering en robuustheid van de GGD-NOG* De raad verzoekt de GGD tijdig en volledig te blijven informeren over invloedrijke ontwikkelingen, inclusief de samenwerking met de andere GGD'en in de regio Oost, de stappen richting een landelijke publieke organisatie voor forensische geneeskunde en de mogelijkheden voor een vaccinatiecentrum voor volwassenen en een klantcontactcentrum.	Wij informeren het algemeen bestuur en de raden over alle relevante ontwikkelingen rondom de GGD.
	Rol en positie van de GGD De raad gaat graag in op een drietal vragen uit de inleiding van de Uitgangspuntennota: *Publiek vs. privaat* De GGD zou aantoonbare lokale kwaliteit moeten kunnen bieden. Als het gaat om het bieden van lokale kwaliteit is enige concurrentie een gezonde situatie. *Expertise versus uitvoering* De GGD vervult belangrijke taken op het gebied van preventie. Wij zien graag dat dit thuisnabij wordt georganiseerd. *Regulier versus crisis*	In de tweede helft van 2026 zal naar verwachting besluitvorming plaatsvinden over de inrichting van jeugdgezondheidszorg in de regio. De GGD bereidt zich voor zover mogelijk voor op verschillende uitkomsten. Graag delen we informatie hierover om de besluitvorming te ondersteunen.

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	De raad pleit ervoor om de samenwerking met de Veiligheidsregio (VNOG) slagvaardig op te pakken en sluit een ambtelijke fusie tussen de GGD en VNOG daarbij niet uit. De raad ziet graag dat de GGD, met inachtneming van bovenstaande uitgangspunten, een scenario uitwerkt, ook indien het onderzoek naar een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg voor de GGD negatief uitvalt, waarbij onder andere: - inzichtelijk wordt wat gemeenten (financieel) moeten bijdragen; - wordt onderzocht i.s.m. de VNOG welke financiële middelen vanuit het Rijk beschikbaar komen in het kader van dreigingen; - de onmogelijkheden inzichtelijk worden gemaakt respectievelijk de gevolgen zijn.	
	Het onderzoek naar een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg verdient nadere uitwerking Wat de impact van mogelijke keuzes is, ziet de raad graag nader uitgewerkt in een volgende fase van het onderzoek. Hierbij geeft de raad ook een tweetal aandachtspunten mee: - De kwaliteit van de dienstverlening door de toekomstige uitvoerders van JGZ 0-18 jaar. - De financiële gevolgen van elk scenario voor de overgang van de huidige situatie naar een andere toekomstige situatie.	Wij laten ons leiden door de opdrachten die wij van het onderzoeksbureau in het kader van het onderzoek krijgen. Uiteraard zijn een hoge kwaliteit van dienstverlening en efficiëntie voor ons belangrijke uitgangspunten.
	Het instellen van een informele raadsadviescommissie De raad steunt het voorstel om af te wachten welke lessen de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland trekt uit de evaluatie die in de eerste helft van 2026 gepland staat, om daarna het gesprek binnen het algemeen bestuur te voeren over de wenselijkheid om een informele raadsadviescommissie al dan niet op te richten.	---

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	Kengetallen en indicatoren Begin januari 2026 is binnen het project 'Kengetallen en indicatoren' een nieuw dashboard opgeleverd. Heel veel dank aan iedereen die zich binnen dit project heeft ingezet voor het opleveren van dit dashboard! De raad verzoekt de GGD om het aansluiten van dit dashboard op de planning- en controlcyclus te blijven agenderen, zodat het op termijn nog wel wordt opgepakt. De integratie leidt namelijk tot meer frequente signalen over de voortgang van de bestuursagenda, waarop de raad kan bijsturen.	Hartelijk dank voor deze woorden. In het kader van de doorontwikkeling van kengetallen en indicatoren heeft de aansluiting hiervan op onze planning- en controlcyclus zeker onze aandacht.
Winterswijk	***Raadbesluit d.d. 26 februari 2026:*** Geen zienswijze indienen.	
Zutphen	***Raadsbesluit d.d. 26 januari 2026:*** De raad ziet de GGD primair als publieke partner, die verantwoordelijkheid neemt voor de publieke gezondheid. De raad verwacht daarbij een proactieve rol als het gaat om het signaleren van landelijke en regionale ontwikkelingen op het gebied van (publieke) gezondheid. En ook dat de GGD proactief voorstellen doet ter bewaking, bescherming en bevordering van de gezondheid van hun inwoners, waar dat op grond van nieuwe signalen relevant is.	Ook wij zien ons als GGD als dé publieke dienst op het terrein van de publieke gezondheidszorg. Wij willen deze rol in nauwe samenspraak met onze opdrachtgevers, zijnde de gemeenten, en met andere ketenpartners vormgeven. Vanuit deze rol signaleren wij ontwikkelingen op dit terrein; bijvoorbeeld door het doen van onderzoek of het wijzen op wetenschappelijke artikelen. Op basis van deze kennis doen wij voorstellen over het te voeren gezondheidsbeleid van gemeenten en de activiteiten van de GGD.
	De raad ziet graag dat de GGD meer zichtbaar is voor inwoners. De raad wil in de basisdienstverlening vanuit de inwonerbijdrage het accent verschuiven naar meer gezondheidsbevordering en actieve gezondheidsvoorlichting gericht op inwoners, waarbij de GGD ook zelf de afzender is.	Met de gemeente overleggen wij graag over de balans tussen gezondheidsbevordering en gezondheidsvoorlichting enerzijds en het signaleren van landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals ook door de raad gevraagd, anderzijds. Van belang is dan dat de GGD voldoende toegerust is om beide rollen vorm te geven.

Intern

Gemeente	Samenvatting zienswijzen raden	Reactie dagelijks bestuur
	De raad vraagt de middelen voor een eventuele aanpassing van de reiskostenregeling binnen de eigen reguliere begroting te zoeken.	In onze Uitgangspuntennota 2027 hebben wij aangegeven, dat wij tegemoet willen komen aan de wensen van diverse geledingen om de reiskostenregeling aan te passen. Op dit moment ligt er nog niet een concreet voorstel en zijn ook de effecten van een eventuele aanpassing nog niet bekend. Mocht dit leiden tot meerkosten voor de GGD dan zal naar een passende dekking worden gezocht; het is niet duidelijk of dit binnen onze eigen reguliere begroting mogelijk is. In het geval een voorstel wordt gedaan voor verhoging van de inwonerbijdrage, dan kunnen de raden hierover een zienswijze indienen.
	Ten slotte vraagt de raad actief mee te denken over het hosten van uitvoeringstaken van samenwerkingsverbanden in het sociaal domein, aangezien dit goed aansluit bij de bestaande taken van de GGD en kan bijdragen aan de robuustheid van de GGD als organisatie.	Wij erkennen dat extra taken bijdragen aan de robuustheid van de GGD. Wanneer een verzoek aan de GGD wordt gedaan over het hosten van uitvoeringstaken van samenwerkingsverbanden, zullen wij dit beoordelen op basis van diverse aspecten, zoals kosten en financiering, uitvoeringsaspecten en governance.

14.3. Bijlage C: Eerste begrotingswijziging programmabegroting 2027

Noord- en Oost-Gelderland

Het algemeen bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

BESLUIT:

de 1e wijziging van de begroting 2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 9 september 2026

mw. drs. J.J. Baardman
directeur publieke gezondheid

A. Prins,
voorzitter

1e begrotingswijziging 2027

Het dagelijks bestuur van GGD NOG heeft de concept-programmabegroting 2027 opgesteld. Na bespreking in het algemeen bestuur op 9 april 2026 zendt het dagelijks bestuur de begroting aan de gemeenteraden. De raden kunnen desgewenst tot 7 juli 2026 hun zienswijzen naar voren brengen. Het algemeen bestuur besluit op 9 september 2026 over de Programmabegroting 2027.
Tegelijk met de Programmabegroting 2027 heeft het dagelijks bestuur een voorstel voor de continuïteit van de uitvoering van de jeugdgezondheidzorg voorgelegd aan het algemeen bestuur en de gemeenteraden. Dit voorstel heeft invloed op de gemeentelijke inwonerbijdrage 2027. In het onderstaande overzicht staan per programma de programmabegroting 2027 en de 1e begrotingswijziging 2027 en de verschillen daartussen.

Bedragen in € 1.000

Rekening van baten en lasten per programma	Programma-begroting 2027	1e begrotingswijziging 2027	afwijking
Jeugdgezondheid			
Baten	1.501	1.501	0
Lasten	8.324	8.614	290
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-6.823**	**-7.113**	**-290**
Dotatie reserve	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-6.823**	**-7.113**	**-290**
Algemene Gezondheid			
Baten	10.707	10.707	0
Lasten	11.540	11.540	0
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-833**	**-833**	**0**
Dotatie reserve	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-833**	**-833**	**0**
Kennis & Expertise			
Baten	2.197	2.197	0
Lasten	2.874	2.874	0
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-677**	**-677**	**0**
Dotatie reserve	28	28	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-705**	**-705**	**0**
Overhead			
Baten	299	299	0
Lasten	10.395	10.395	0
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-10.096**	**-10.096**	**0**
Dotatie reserve	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-10.096**	**-10.096**	**0**
Inwonerbijdrage en projecten			
Baten	18.814	19.104	290
Lasten	357	357	0
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**18.457**	**18.747**	**290**
Dotatie reserve	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**18.457**	**18.747**	**290**

Intern

Toelichting:

Jeugdgezondheid
De uitkomsten van het onderzoek zijn op dit moment nog niet duidelijk. Dat betekent dat de uiteindelijk implementatie nog op zich laat wachten. In de tussentijd voert de GGD de JGZ in de huidige vorm uit. Dat betekent dat:

- de mogelijkheid om binnen de bestaande opdracht en kaders de JGZ 4-18 te flexibiliseren nagenoeg afwezig is;
- de laagdrempeligheid van het contact vanaf 4 jaar vermindert;
- er een inefficiënte werkwijze is en risico's op kinderen niet in beeld;
  De digitale systemen wijken onderling van elkaar af. Gegevensoverdracht van dossiers vindt in belangrijke mate geautomatiseerd plaats, maar cruciale detailinformatie wordt niet automatisch van het ene in het andere systeem geladen;
- personeel beperkt onderling inzetbaar is.
  De GGD maakt gebruik van verschillende systemen. Hierdoor is het minder makkelijk om stafartsen en verpleegkundigen (bij uitval) uit de verschillende regio's onderling in te zetten.

We stellen voor om in afwachting van de definitieve uitkomsten van het onderzoek € 290.214 incidenteel aan extra kosten op te nemen in de inwonerbijdrage. Dit is nodig om de continuïteit van de dienstverlening niet in gevaar te brengen. Het aanvullende budget wordt ingezet voor extra formatie in de uitvoering, zoals artsen, verpleegkundigen en doktersassistenten. Dit geeft een sterkere basis om in te spelen op veranderende omstandigheden in de teams, zoals bij ziekte of vertrekkende medewerkers, waardoor de dienstverlening doorgang kan vinden en er minder kans is op achterstanden.

Dit betekent een incidentele verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,43 per inwoner in 2027 voor de deelnemende gemeenten, exclusief Apeldoorn. Dit nemen we op in de 1e begrotingswijziging 2027 die als bijlage is opgenomen in deze programmabegroting.
Hiermee zijn de vier bovengenoemde knelpunten nadrukkelijk niet opgelost, maar worden enkele knelpunten enigszins verzacht.

Inwonerbijdrage en projecten*:*
De inwonerbijdrage is bij de 1e begrotingswijziging 2027 incidenteel € 290.214 hoger. Dit betreft de dekking van de extra kosten bij jeugdgezondheidszorg. Dit betekent een incidentele verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,43 per inwoner in 2027 voor de deelnemende gemeenten, exclusief Apeldoorn.

Het overzicht voor de totale staat van baten en lasten van GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Staat van baten en lasten	Programma-begroting 2027	1e begrotingswijziging 2027	afwijking
GGD Noord- en Oost Gelderland			
Baten	33.518	33.808	290
Lasten	33.490	33.780	290
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**28**	**28**	**0**
Dotatie reserve	28	28	0
Onttrekking reserve	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**

Inwonerbijdrage deelnemende gemeenten 2027

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2025 incl Apeldoorn	Begroting 2027 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2027 Jeugd Gezondheid in €	Begroting 2027 Totaal in €	incidentele bijdrage Borging continuïteit JGZ	Totaal bijdrage 2027
Aalten	27.603	314.465	368.671	683.136	11.735	694.870
Berkelland	43.990	501.152	587.539	1.088.691	18.701	1.107.392
Bronckhorst	35.981	409.910	480.570	890.480	15.296	905.776
Doetinchem	60.473	688.933	807.690	1.496.623	25.708	1.522.331
Montferland	37.008	421.610	494.286	915.896	15.733	931.629
Oost Gelre	29.876	340.360	399.030	739.389	12.701	752.090
Oude IJsselstreek	39.602	451.162	528.932	980.094	16.836	996.930
Winterswijk	29.298	333.775	391.310	725.085	12.455	737.540
Regio Achterhoek	**303.831**	**3.461.366**	**4.058.028**	**7.519.394**	**129.164**	**7.648.559**
Apeldoorn	169.222	1.927.846	0	1.927.846	0	1.927.846
Brummen	21.561	245.632	287.973	533.605	9.166	542.771
Epe	33.781	384.847	451.186	836.033	14.361	850.394
Hattem	12.822	146.073	171.253	317.327	5.451	322.778
Heerde	19.325	220.158	258.109	478.267	8.215	486.482
Lochem	34.213	389.768	456.956	846.724	14.545	861.269
Voorst	25.567	291.270	341.478	632.748	10.869	643.617
Korting Voorst		0	-8.777	-8.777	0	-8.777
Zutphen	49.290	561.532	658.327	1.219.859	20.954	1.240.813
Regio Midden IJssel /Oost Veluwe	**365.781**	**4.167.126**	**2.616.505**	**6.783.630**	**83.561**	**6.867.191**
Elburg	24.039	273.862	321.070	594.932	10.219	605.151
Ermelo	28.191	321.163	376.525	697.688	11.985	709.673
Harderwijk	50.661	577.151	676.639	1.253.789	21.537	1.275.326
Nunspeet	29.686	338.195	396.492	734.687	12.620	747.307
Oldebroek	24.529	279.444	327.614	607.059	10.428	617.486
Putten	25.169	286.735	336.162	622.898	10.700	633.598
Regio Noord Veluwe	**182.275**	**2.076.551**	**2.434.502**	**4.511.053**	**77.489**	**4.588.541**

Totaal GGD NOG	**851.887**	**9.705.043**	**9.109.035**	**18.814.077**	**290.214**	**19.104.291**
Korting Voorst ivm logopedie			8.777	8.777		17.554
Totaal inwonerbijdrage		9.705.043	9.117.812	18.822.854		19.121.846
Bijdrage per inwoner		**11,392**	**13,356**	**24,749**	**0,425**	**25,174**
Bijdrage per inwoner Apeldoorn				**11,392**		**11,392**

14.4. Bijlage D: Outcome-indicatoren en kengetallen

1. Inleiding

Gemeenten werken aan het versterken van de gezondheid van hun inwoners. Dat vraagt om gerichte keuzes, een samenhangende aanpak en inzicht in wat werkt. De GGD ondersteunt gemeenten met betrouwbare informatie door inzicht te geven in de gezondheid van inwoners, de inzet van de GGD en de effecten daarvan. Op basis van deze inzichten kunnen we gericht sturen. In deze programmabegroting brengen we dat overzichtelijk in beeld aan de hand van drie onderdelen:

- **Outcome-indicatoren**: hoe staat het met de gezondheid van inwoners?
- **Kengetallen**: wat doet de GGD concreet en welke prestaties leveren we?
- **Middelen**: wat kost deze inzet?

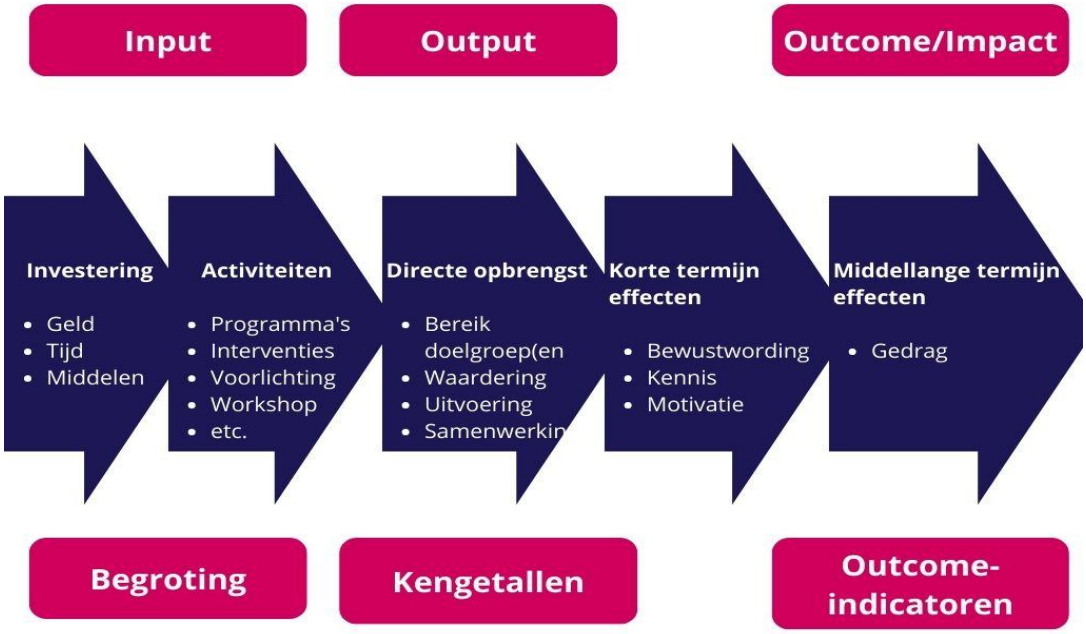

Samen beantwoorden deze indicatoren drie kernvragen die richting geven aan beleid en uitvoering:

- **Wat willen we bereiken?** (het beoogde maatschappelijk effect)
- **Wat doen we daarvoor?** (activiteiten en prestaties)
- **Wat vraagt dit aan middelen?** (middelen en capaciteit)

De indicatoren zijn gebaseerd op landelijke en regionale gezondheidsmonitors en sluiten aan bij de Bestuursagenda 2023–2027. Daarbij realiseren we ons dat gezondheid door meerdere

Intern

factoren wordt beïnvloed. De inzet van de GGD is één van die factoren, naast gemeentelijk beleid, samenwerking met ketenpartners en bredere maatschappelijke ontwikkelingen.

Effecten van preventie worden bovendien vaak pas op langere termijn zichtbaar. Daarom is het belangrijk om consistent te monitoren, resultaten in samenhang te duiden en te blijven leren en bijsturen waar nodig.

1.1. Belangrijk om te weten

De kengetallen en outcome-indicatoren geven richting en inzicht, maar vragen ook om een zorgvuldige interpretatie.

1. Niet alle cijfers zijn jaarlijks beschikbaar
   Veel gezondheidsgegevens zijn afkomstig uit landelijke en regionale gezondheidsmonitors. Deze worden eens per vier jaar uitgevoerd. Dat betekent dat niet voor elk thema jaarlijks nieuwe cijfers beschikbaar zijn en dat trends soms pas op langere termijn zichtbaar worden.

2. Gezondheid is het resultaat van meerdere factoren
   De ontwikkeling van gezondheid wordt niet alleen beïnvloed door de inzet van de GGD. Ook gemeentelijk beleid, de inzet van ketenpartners, landelijke maatregelen en maatschappelijke ontwikkelingen spelen een rol. Hierdoor is de bijdrage van de GGD zichtbaar, maar niet altijd één op één terug te zien in de outcome-indicatoren.

3. Preventie vraagt tijd
   De effecten van preventie worden vaak pas na meerdere jaren zichtbaar. Grote verschuivingen in gezondheidsuitkomsten binnen één begrotingsjaar zijn daarom niet te verwachten. De indicatoren laten vooral zien of we op de juiste koers zitten.

4. De set indicatoren blijft zich ontwikkelen
   De kengetallen en indicatoren worden stap voor stap doorontwikkeld. Waar mogelijk worden nieuwe kengetallen toegevoegd en bestaande indicatoren aangescherpt. Voor een volgende cyclus kan het helpend zijn om de beleidsindicatoren gezamenlijk met gemeenten en andere betrokken partners te evalueren. Daarbij kan worden verkend in hoeverre de indicatoren aansluiten bij de ambities en opgaven, en waar aanvulling of aanscherping wenselijk is. Ook kan worden gekeken naar de aansluiting op een eventuele nieuwe bestuursagenda van het algemeen bestuur.

5. Dit overzicht is niet uitputtend
   In deze programmabegroting zijn per prioriteit de belangrijkste producten, diensten en indicatoren opgenomen. Het volledige aanbod van de GGD is terug te vinden in de producten en dienstencatalogus en op het Kompas Volksgezondheid.

1.2. Kengetallen en indicatoren

In de volgende hoofdstukken zijn per prioriteit uit de Bestuursagenda 2023–2027 de belangrijkste outcome-indicatoren en kengetallen opgenomen. Deze indicatoren geven inzicht in de gezondheid van inwoners en in de inzet en prestaties van de GGD.

De Bestuursagenda kent 4 prioriteiten:

1. Vergroten van gelijke kansen op gezondheid
2. Mentale gezondheid
3. Gezonde leefstijl
4. Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

Deze prioriteiten geven richting aan de inzet van de GGD. De activiteiten en kengetallen in dit hoofdstuk sluiten hierop aan.

De jaartallen bij de streefcijfers zijn gekoppeld aan het moment waarop nieuwe resultaten uit de eerstvolgende gezondheidsmonitor beschikbaar komen. Niet alle outcome-indicatoren zijn daarom jaarlijks te actualiseren. Alle percentages en aantallen hebben betrekking op Noord- en Oost-Gelderland.

Sommige activiteiten van de GGD dragen bij aan meerdere prioriteiten. De gekozen indeling is daarmee richtinggevend, maar niet absoluut.

2. Prioriteit: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid

2.1. Waar werken we aan?

We zetten ons in om gezondheidsverschillen tussen groepen inwoners niet te laten toenemen en waar mogelijk te verkleinen.

2.2. Welke indicatoren meten we?

2.2.1. Ervaren gezondheid van jongeren (2e en 4e klassers vmbo en havo/vwo)

Beoogd doel

Vmbo

In 2030 ervaart 80% van de vmbo-leerlingen (klas 2 en 4) in Noord- en Oost-Gelderland de gezondheid als goed of zeer goed (2023: 79%).

Havo/vwo

In 2030 ervaart 83% van de havo/vwo-leerlingen (klas 2 en 4) in Noord- en Oost-Gelderland de gezondheid als goed of zeer goed (2023: 83%).

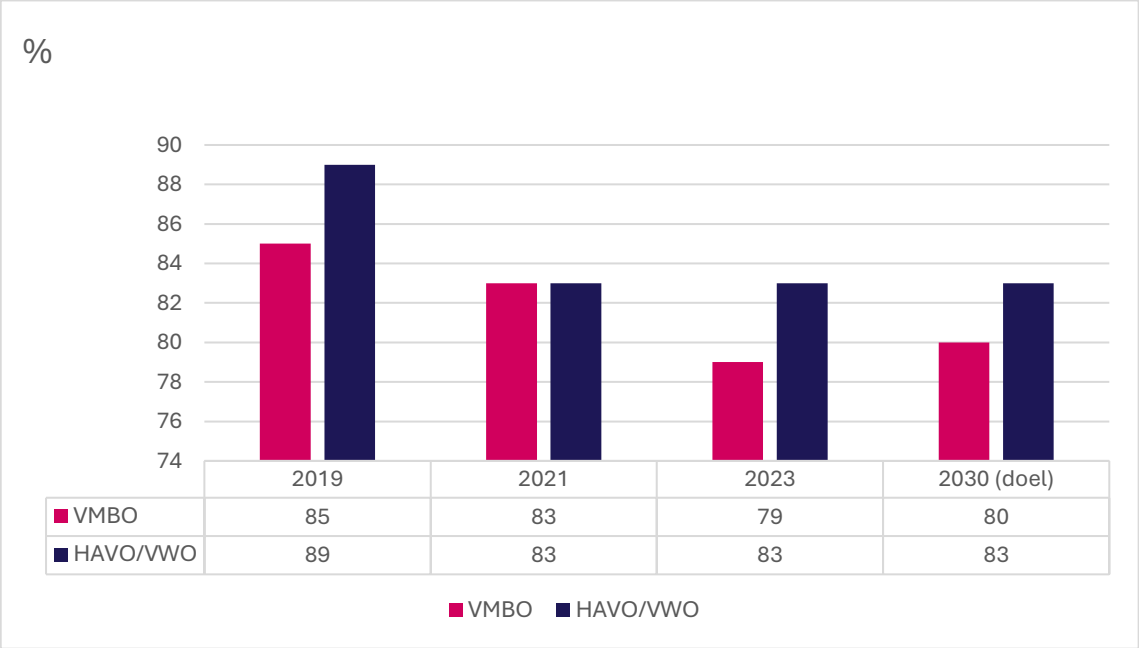

	2019	2021	2023	2030 (doel)
VMBO	85	83	79	80
HAVO/VWO	89	83	83	83

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd

Toelichting

Volgens de VTV 2024 blijft het aandeel mensen dat de eigen gezondheid als goed of zeer goed ervaart tussen 2024 en 2050 grotendeels stabiel. Voor vmbo-leerlingen streeft de GGD naar een lichte verbetering. Voor havo/vwo-leerlingen is het doel stabilisatie. De verschillen tussen vmbo

en havo/vwo nemen daarbij niet toe. De Gezondheidsmonitors Jeugd vinden plaats in 2026 en 2030. De resultaten zijn beschikbaar in het voorjaar van 2027 en 2031.

2.2.2. Ervaren gezondheid van volwassenen en ouderen (lage versus midden/hoge sociaaleconomische positie (SEP))

Beoogd doel

In 2028 ervaart 65% van de volwassenen en ouderen met een lage SEP in Noord- en Oost-Gelderland de gezondheid als goed of zeer goed (2024: 63%).

In 2028 ervaart 81% van de volwassenen en ouderen met een midden of hoge SEP in Noord- en Oost-Gelderland de gezondheid als goed of zeer goed (2024: 81%).

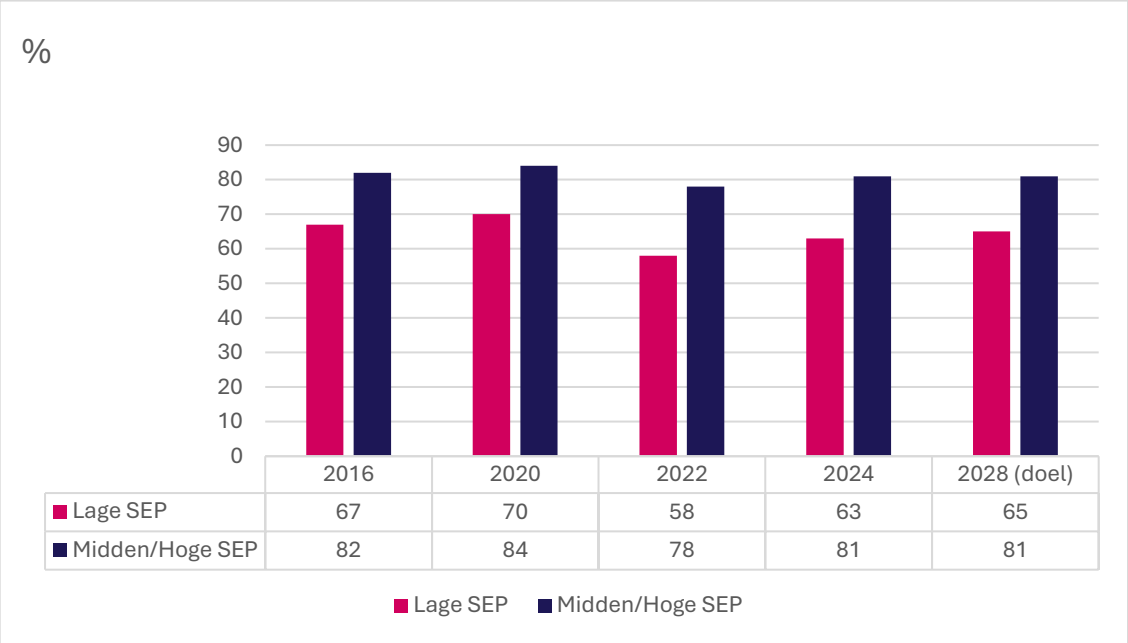

	2016	2020	2022	2024	2028 (doel)
Lage SEP	67	70	58	63	65
Midden/Hoge SEP	82	84	78	81	81

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting

Volgens de VTV 2024 blijft het aandeel mensen dat de eigen gezondheid als goed of zeer goed ervaart tussen 2024 en 2050 grotendeels stabiel. Voor volwassenen en ouderen met een lage SEP streeft de GGD naar een lichte verbetering. Voor de groep met een midden of hoge SEP is het doel stabilisatie. De verschillen tussen beide groepen nemen daarbij niet toe. De Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen vindt plaats in 2028. De resultaten zijn beschikbaar in het voorjaar van 2029.

2.2.3. Vaccinatiegraad bij kinderen

Beoogd doel

In 2027 is de dalende trend in de vaccinatiegraad onder schoolkinderen omgebogen naar een lichte stijging tot 84% voor DKTP en 85% voor BMR.

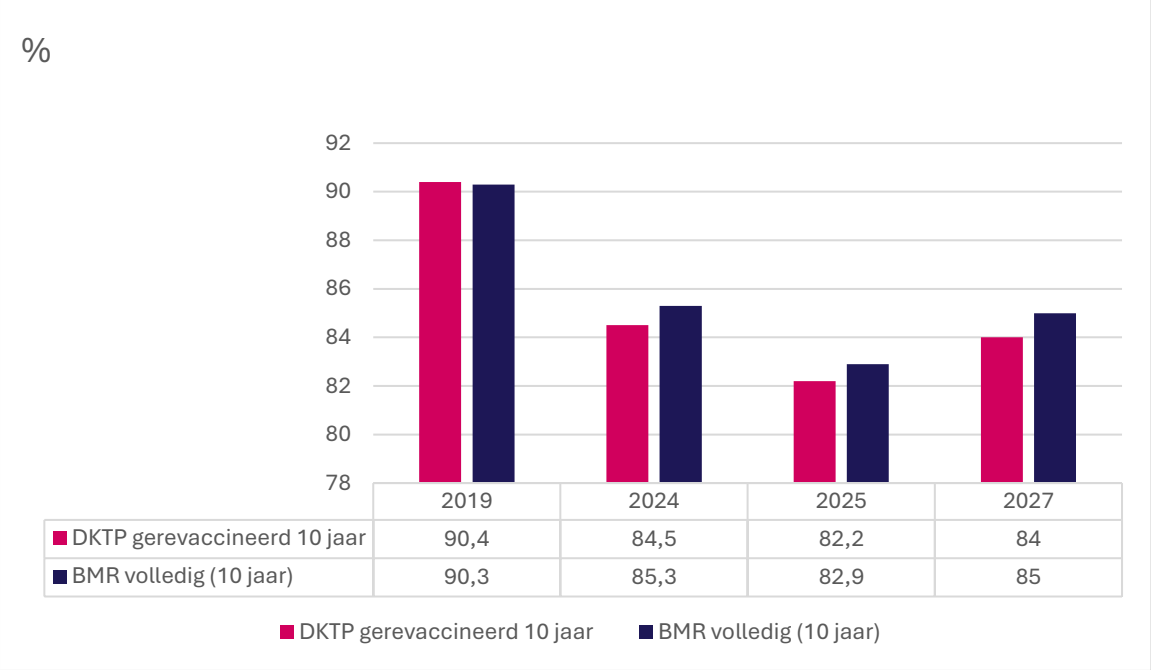

- Bron: RIVM, via Kompas Volksgezondheid NOG

Toelichting

Tussen 2019 en 2024 is de vaccinatiegraad binnen het Rijksvaccinatieprogramma in Noord- en Oost-Gelderland gedaald, net als landelijk. In 2025 zet deze daling door bij kinderen in de basisschoolleeftijd en bij adolescenten. In de jongere leeftijdsgroepen lijkt de vaccinatiegraad te stabiliseren. De GGD streeft naar een lichte verbetering in 2027 voor alle doelgroepen.

2.3. Wat laten de cijfers zien?

- De ervaren gezondheid is over het algemeen stabiel, maar blijft lager bij vmbo-leerlingen en inwoners met een lage SEP.
- De vaccinatiegraad is gedaald, met tekenen van stabilisatie bij jongere leeftijdsgroepen.
- De verschillen tussen groepen worden niet groter, maar vragen blijvende inzet.

2.3.1. Toelichting

Gezondheidsverschillen worden niet alleen beïnvloed door de inzet van de GGD, maar ook door gemeentelijk beleid, landelijke maatregelen en maatschappelijke ontwikkelingen. Daardoor zijn veranderingen in de outcome-indicatoren niet altijd direct toe te schrijven aan één partij.

2.4. Kengetallen: vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen

2.4.1. Wat laten deze cijfers zien?

Onderstaande tabellen laten zien in hoeverre de GGD kwetsbare groepen bereikt en ondersteunt. Ze geven inzicht in bereik, inzet en toezicht, en vormen input voor gesprekken met gemeenten over prioriteiten en keuzes.

2.4.2. Wat doet de GGD?

- Jeugdgezondheidszorg voor nieuwkomers en speciaal onderwijs
- Voorlichting aan statushouders
- Programma Nu Niet Zwanger
- Verpleegkundig spreekuur voor dak- en thuislozen
- Toezicht op kwaliteit binnen de Wmo

Bereik jeugd en onderwijs

Indicator %	2025	Doel 2027
Nieuwkomers jeugdgezondheid		
Opkomst eerste contactmoment	89%	90%
Opkomst contactmomenten op indicatie	88%	90%
Speciaal onderwijs		
Opkomst standaard contactmomenten	80%	85%
Opkomst contactmomenten op indicatie	82%	90%

Preventie & ondersteuning kwetsbare groepen

Indicator #	2025	Doel 2027
Voorlichtingen statushouders	90	122[2]
Trainingen Nu Niet Zwanger	6	8
Casussen Nu Niet Zwanger	99	100

2.4.3. Wat betekent dit voor gemeenten?

- Betere bereikbaarheid van kwetsbare groepen
- Ondersteuning bij preventie en toezicht
- Betrouwbare cijfers voor lokaal beleid en verantwoording

3. Prioriteit: Mentale gezondheid

3.1. Waar werken we aan?

We streven naar mentale weerbaarheid en het terugdringen van psychische klachten, met speciale aandacht voor jeugd en jongvolwassenen.

3.2. Welke indicatoren meten we?

- Psychosociale gezondheid van kinderen en jongeren
- Angstige en depressieve gevoelens bij jongvolwassenen
- Psychische gezondheid van volwassenen en ouderen

3.2.1. Psychosociale gezondheid kinderen en jongeren(normaal)

Beoogd doel

Kinderen

In 2029 is het doel dat 90% van de kinderen in Noord- en Oost-Gelderland in de categorie ‘normaal’ scoort op het terrein van de psychosociale gezondheid (2021: 89%).

Jongeren

In 2030 is het doel dat 76% van de jongeren in Noord- en Oost-Gelderland in de categorie ‘normaal’ scoort op het terrein van de psychosociale gezondheid (2023: 73%).

[2] Op basis van verdeelsleutel 2026.

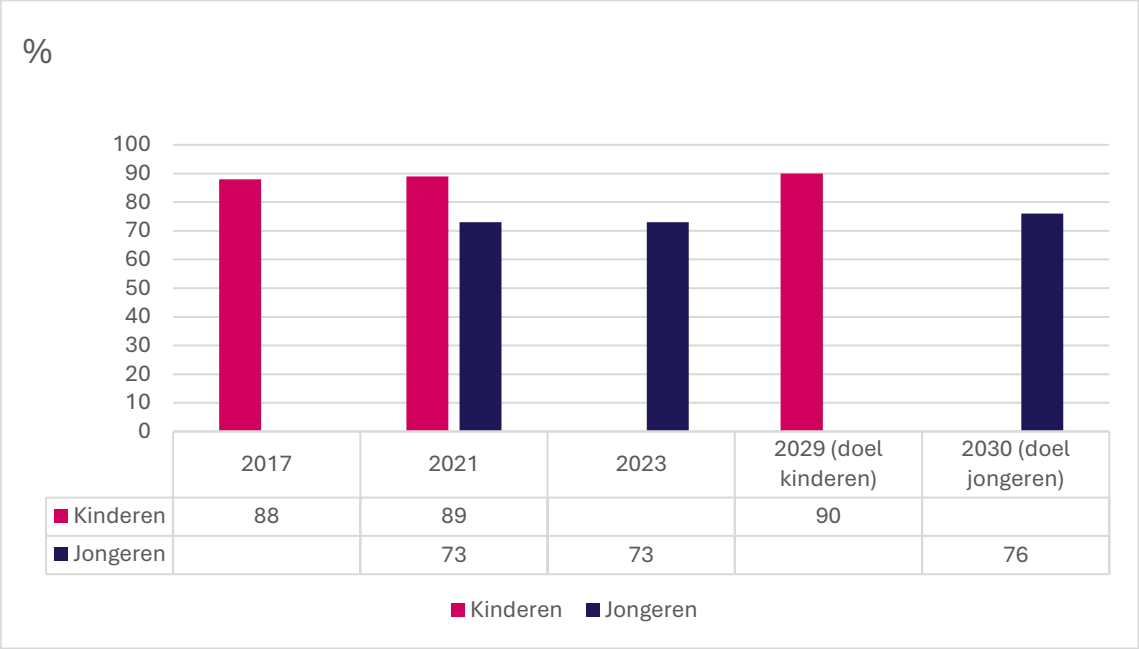

	2017	2021	2023	2029 (doel kinderen)	2030 (doel jongeren)
Kinderen	88	89		90	
Jongeren		73	73		76

Bron: Kindmonitor en Jeugdmonitor GGD NOG

Toelichting

Kinderen

Tussen 2017 en 2021 nam de psychosociale problematiek bij kinderen niet verder toe, na een sterke stijging tussen 2013 en 2017. Daarom is stabilisatie het uitgangspunt, met een streefwaarde van 90% in 2029. De laatste Kindermonitor vond plaats in 2025 (resultaten voorjaar 2026). De volgende meting is in 2029, met resultaten in het voorjaar van 2030.

Jongeren

Het aandeel jongeren met psychische problemen is de afgelopen jaren toegenomen, vooral sinds corona. In 2023 is een stabilisatie zichtbaar. De GGD streeft naar verbetering richting 2030. De Gezondheidsmonitors Jeugd vinden plaats in 2026 en 2030, met resultaten in het voorjaar van 2027 en 2031. NB: In 2019 is psychosociale gezondheid op een andere wijze gemeten.

3.2.2. Jongvolwassenen met angstige of depressieve gevoelens

Beoogd doel

In 2027 is het doel dat 77% van de jongvolwassenen in Noord- en Oost-Gelderland angstige of depressieve gevoelens heeft (2024: 79%).

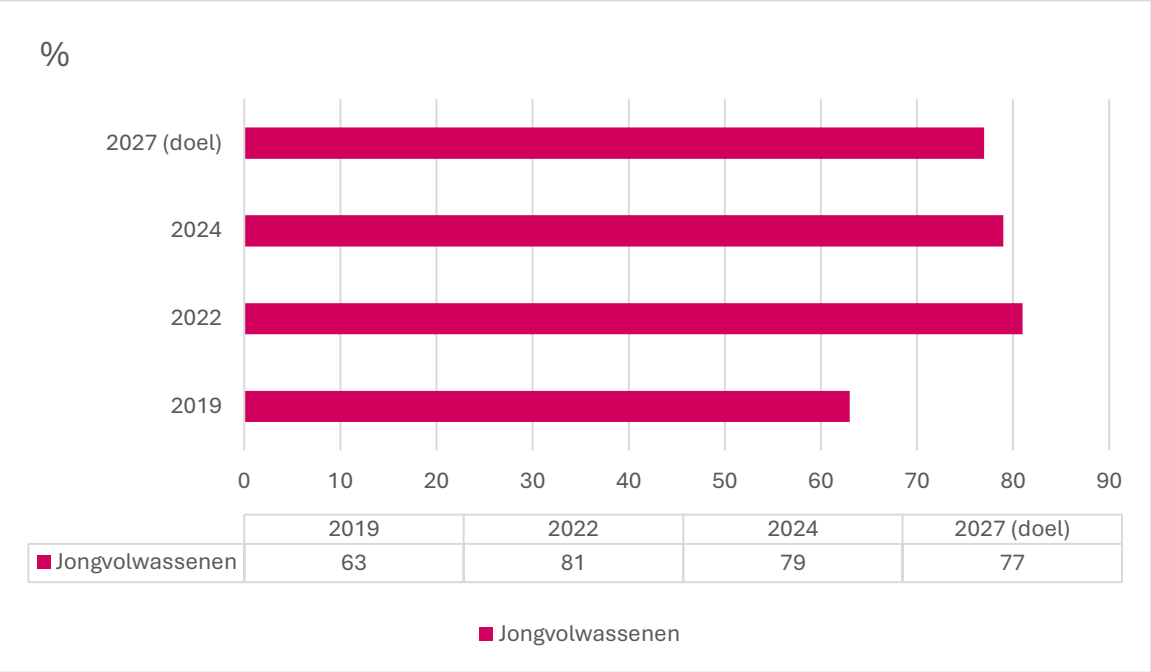

	2019	2022	2024	2027 (doel)
Jongvolwassenen	63	81	79	77

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen

Toelichting

Tussen 2019 en 2022 nam het aandeel jongvolwassenen met psychische problemen sterk toe. Sinds 2022 is een lichte daling zichtbaar. De GGD streeft naar verdere verbetering in 2027, wat betekent dat het aandeel jongvolwassenen met angstige of depressieve gevoelens afneemt.

3.2.3. Volwassenen en ouderen met een laag of matig risico op een angststoornis of een depressie

Beoogd doel

In 2028 is het doel dat 94% van de volwassenen en ouderen in Noord- en Oost-Gelderland geen, een laag of matig risico heeft op een angststoornis of depressie (2024: 92,3%).

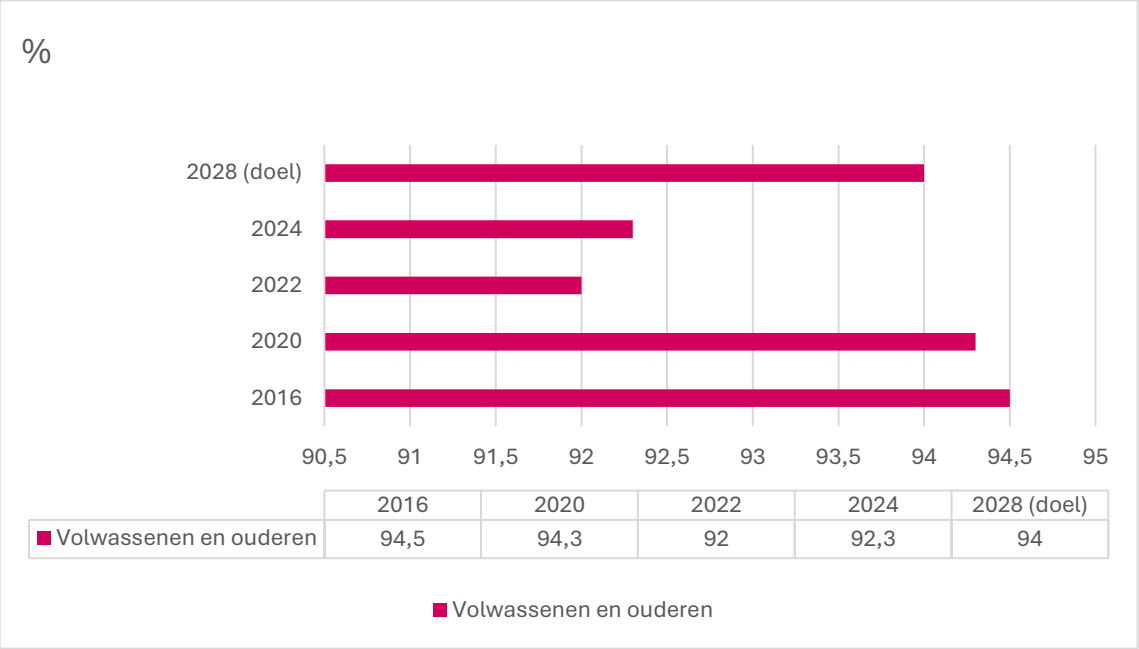

	2016	2020	2022	2024	2028 (doel)
Volwassenen en ouderen	94,5	94,3	92	92,3	94

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting

Het aandeel volwassenen en ouderen met psychische problemen is de afgelopen jaren toegenomen, maar lijkt in 2024 te stabiliseren. De GGD streeft naar verdere verbetering richting 2028.

3.3. Wat laten de cijfers zien?

- Bij kinderen is de psychosociale gezondheid stabiel
- Bij jongeren en jongvolwassenen zien we een toename sinds corona, met recente lichte verbetering
- Bij volwassenen en ouderen lijkt de situatie te stabiliseren

3.4. Wat doet de GGD?

- Groepslessen Kinderrechten NU
- Groepsgesprekken en veerkrachtworkshops in het voortgezet onderwijs
- Coördinatie en ondersteuning van de gemeentelijke aanpak suïcidepreventie

3.5. Kengetallen: mentale gezondheid

Indicator #	2025	Doel 2027
Klassen groepsles Kinderrechten NU	117	120
Klassen groepsgesprek klas 2 VO	210	200
Klassen workshop veerkracht klas 3 of 4 VO	59	60
Deelnemers bereikt met trainingen coördinatie aanpak suïcidepreventie[3]	n.n.b.	
Lotgenoten groepen coördinatie gemeentelijke aanpak suïcidepreventie	n.n.b.	

3.5.1. Wat betekent dit voor gemeenten?

- Ondersteuning van scholen en lokale netwerken
- Inzicht in mentale gezondheid voor lokaal beleid
- Versterking van preventieve aanpak en vroegsignalering

4. Prioriteit: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

4.1. Waar werken we aan?

Een leefomgeving die gezondheid ondersteunt en risico's beperkt.

4.2. Wat doet de GGD?

- Advisering binnen de Omgevingswet
- Afhandeling van meldingen over leefomgeving
- Ondersteuning via Vangnet Informatie en Advies

[3] Dit is een plusproduct waarmee in 2026 is gestart en waarvoor in 2027 nog geen afspraken met gemeenten zijn gemaakt.

4.3. Kengetallen: Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

Indicator #	2025	2027
Adviezen omgevingswet	71	100
Adviezen na melding over de leefomgeving	199	200
Actieve casussen vangnet informatie en advies (maatschappelijke zorg)	187	185

4.3.1. Wat betekent dit voor gemeenten?

- Gezondheid structureel meegenomen in ruimtelijke keuzes
- Snelle en deskundige ondersteuning bij signalen uit de leefomgeving

5. Prioriteit: Gezonde leefstijl

5.1. Waar werken we aan?

We stimuleren een gezonde leefstijl en streven naar stabilisatie of verbetering op roken, alcoholgebruik, bewegen en overgewicht.

5.2. Welke indicatoren meten we?

- Roken en vapen bij jongeren
- Alcoholgebruik bij jongeren en volwassenen
- Bewegen en overgewicht
- Deelname aan preventieve activiteiten

5.2.1. Wekelijks rook- en vapegebruik jongeren

Beoogd doel

In 2030 is het doel dat 8% van de jongeren in Noord- en Oost-Gelderland wekelijks rookt en 9% wekelijks vapet (2023: 7,8% respectievelijk 9,3%).

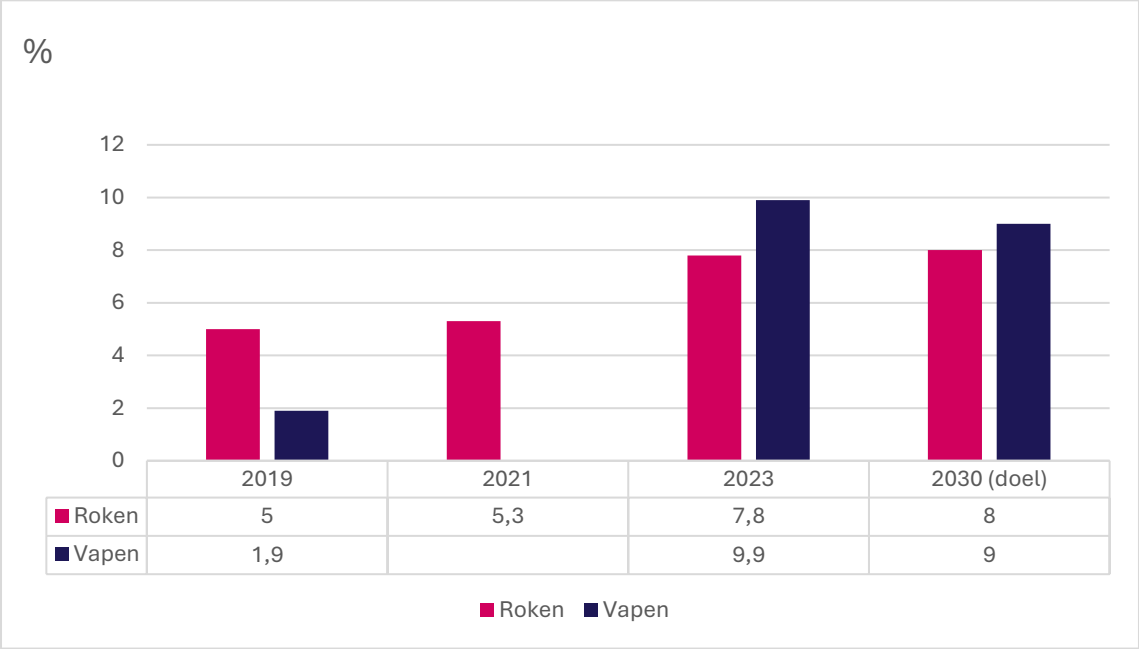

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd

Toelichting

Na een toename in 2023 is het doel stabilisatie. De Gezondheidsmonitors Jeugd vinden plaats in 2026 en 2030. De resultaten zijn beschikbaar in het voorjaar van 2027 en 2031.

5.2.2. Alcoholgebruik jongeren (laatste 4 weken)

Beoogd doel

In 2030 is het doel dat 31% van de jongeren in Noord- en Oost-Gelderland in de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken (2023: 33%).

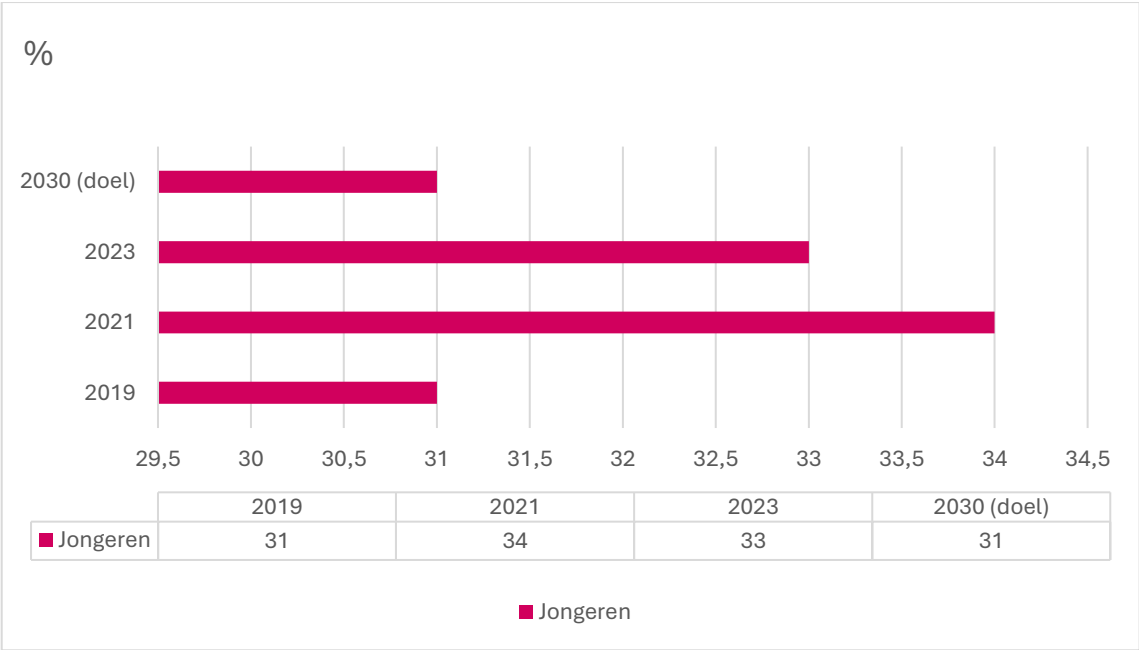

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd

Toelichting

Na de toename tussen 2019 en 2021 is het doel een lichte verbetering in de komende jaren. De Gezondheidsmonitors Jeugd vinden plaats in 2026 en 2030. De resultaten zijn beschikbaar in het voorjaar van 2027 en 2031.

5.2.3. Jongeren die dagelijks minimaal 1 uur bewegen

Beoogd doel

In 2030 is het doel dat 15% van de jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dagelijks minimaal een uur beweegt (2023: 15%).

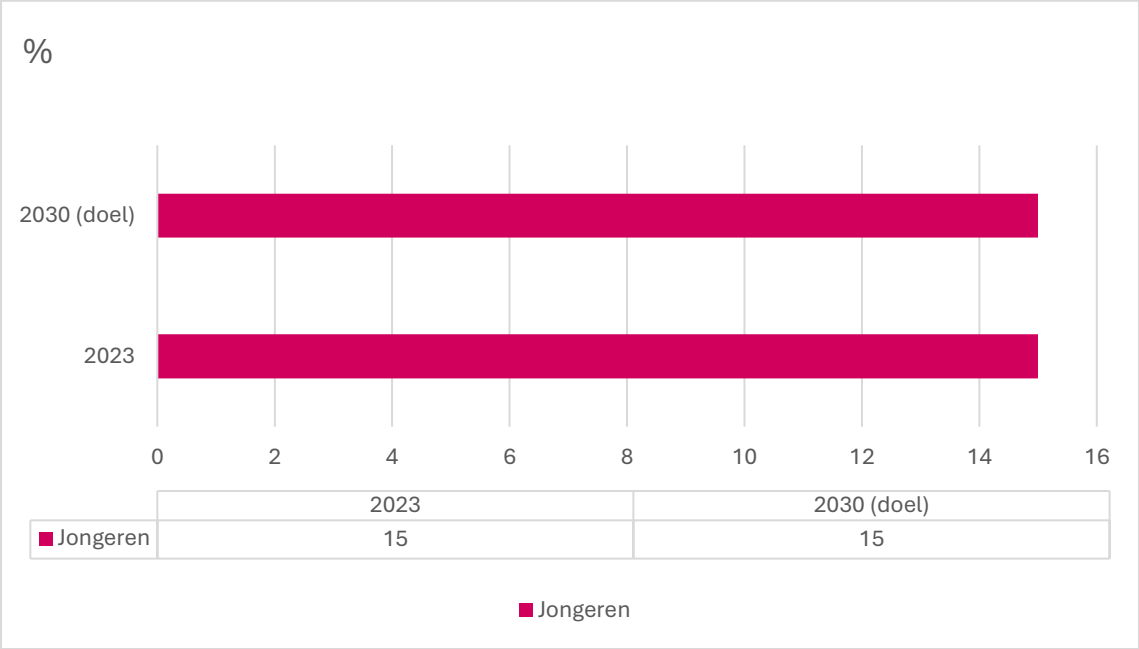

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd

Toelichting

In 2023 is de vraagstelling over bewegen aangepast. Daardoor zijn cijfers van eerdere jaren niet één op één vergelijkbaar. Tussen 2019 en 2021 was sprake van een dalende trend. We zetten in op stabilisatie. De volgende Gezondheidsmonitors Jeugd vinden plaats in 2026 en 2030; de resultaten komen beschikbaar in respectievelijk 2027 en 2031.

5.2.4. Volwassenen/ouderen die (weleens) roken

Beoogd doel

In 2028 is het doel dat 13% van de volwassenen en ouderen in Noord- en Oost-Gelderland (weleens) rookt (2024: 14%).

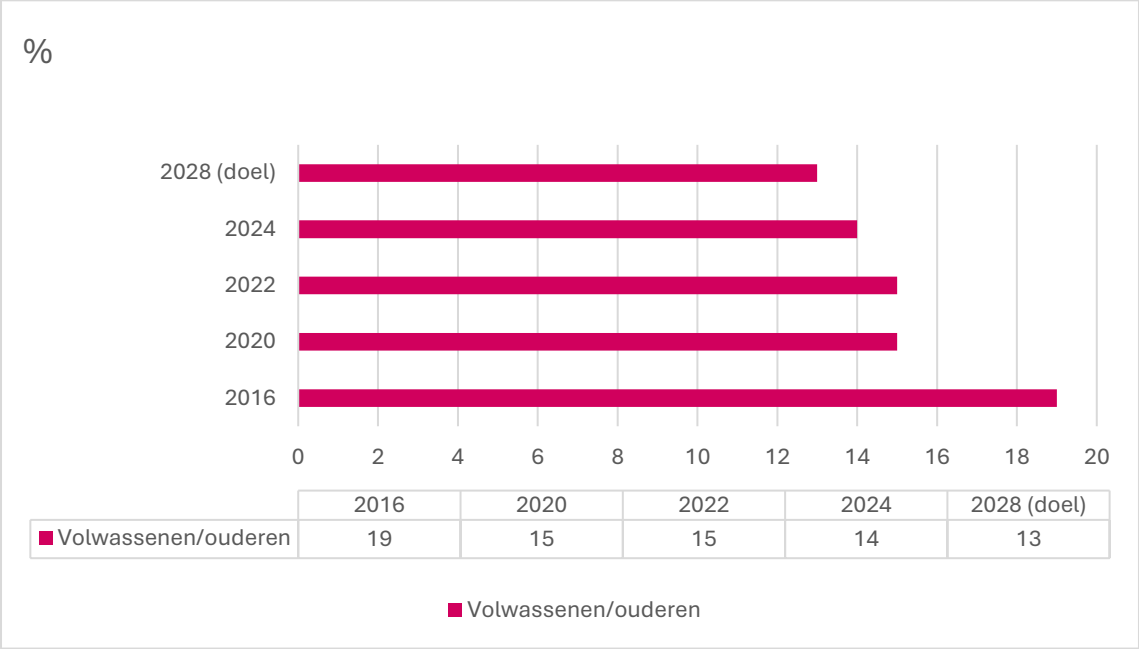

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting

Tussen 2016 en 2024 is het percentage rokers gedaald. Volgens de VTV 2024 zet deze daling door tot 2050. Daarom wordt ook in 2028 een lichte afname verwacht.

5.2.5. Volwassenen/ouderen met matig of ernstig overgewicht

Beoogd doel

In 2028 is het doel dat 52% van de volwassenen en ouderen in Noord- en Oost-Gelderland matig of ernstig overgewicht heeft (2024: 52%).

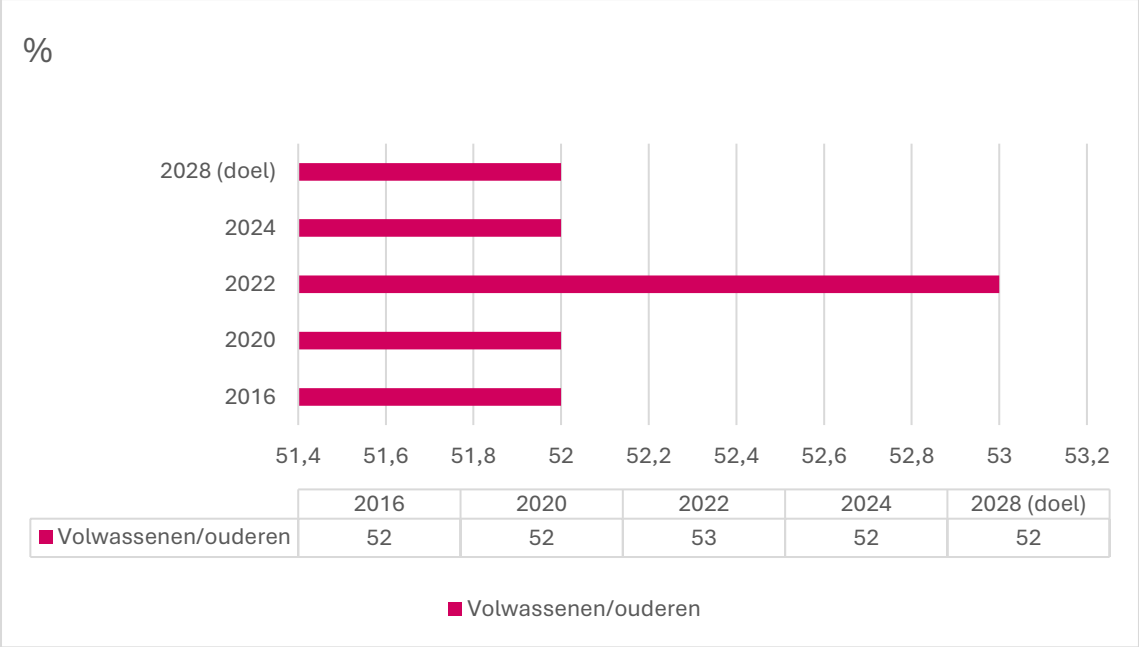

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting

In de afgelopen jaren is het aandeel volwassenen en ouderen met overgewicht in de regio gestabiliseerd. Het doel is deze stabilisatie vast te houden in 2028. Volgens de VTV 2024 wordt op langere termijn tot 2050 een lichte toename van overgewicht verwacht.

5.2.6. Voldoen aan alcoholnorm – volwassenen/ouderen Norm: niet drinken of max. 1 glas per dag

Beoogd doel

In 2028 is het doel dat 46% van de volwassenen en ouderen in Noord- en Oost-Gelderland voldoet aan de norm voor alcoholgebruik (2024: 44%).

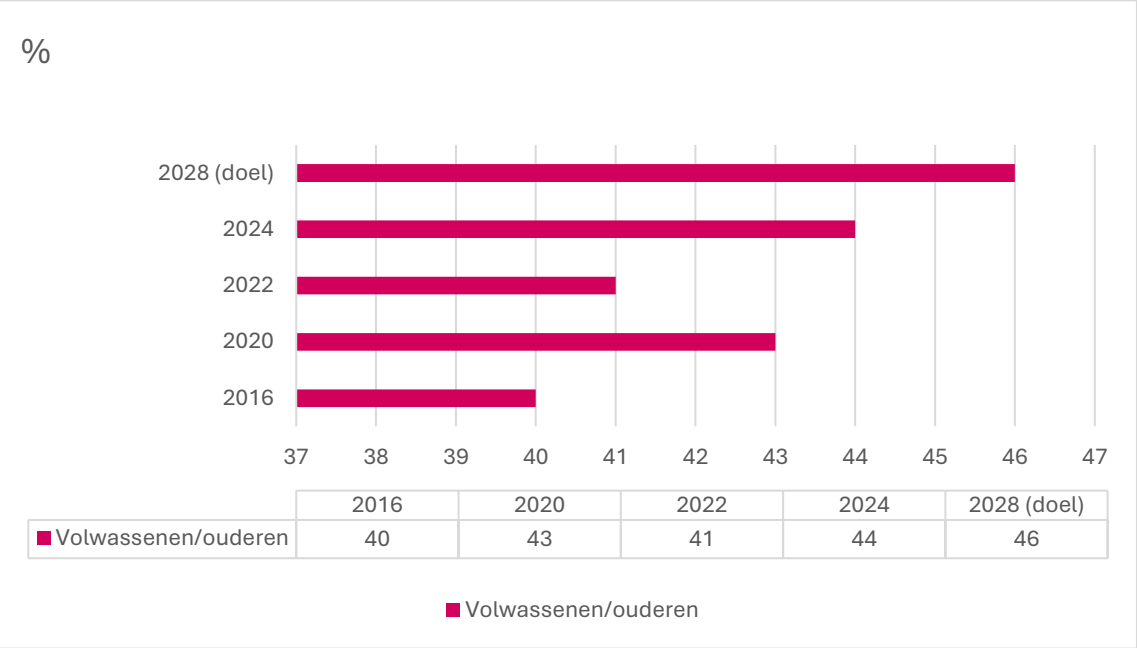

	2016	2020	2022	2024	2028 (doel)
Volwassenen/ouderen	40	43	41	44	46

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting

Na een afname tussen 2020 en 2022 is in 2024 weer een toename zichtbaar in het aandeel volwassenen en ouderen dat aan deze norm voldoet. De GGD streeft naar een verdere lichte toename in 2028. Volgens de VTV 2024 zet deze ontwikkeling op langere termijn door tot 2050.

5.3. Wat laten de cijfers zien?

1. Roken en vapen onder jongeren is toegenomen, maar stabiliseert
2. Overgewicht bij volwassenen is stabiel
3. Alcoholgebruik laat lichte verbetering zien

5.4. Wat doet de GGD?

- Jeugdgezondheidszorg en preventieve contactmomenten
- Gezonde School-aanpak
- Spreekuren en activiteiten seksuele gezondheid
- Advisering gezondheidsbevordering
- Wijkaanpak Rookvrij Leven

5.5. Kengetallen: Gezonde Leefstijl

Indicator	2025	Doel 2027
Opkomst reguliere JGZ-contacten (VO/BO)	93%	90%
Opkomst JGZ-contact op indicatie	84%	90%
Klassen les gezonde leefstijl (groep 7 BO)	281	280
Scholen ondersteund bij Gezonde School- thema's	221	225
Deelnemers activiteiten seksuele gezondheid	8.805	10.000
Bezettingsgraad spreekuur seksuele gezondheid	85%	85%

5.5.1. Wat betekent dit voor gemeenten?

- Inzet op bewezen preventie
- Ondersteuning van scholen en lokale initiatieven
- Betrouwbare monitoring van leefstijlthema's

Noord- en Oost-Gelderland

Adviesnotitie Algemeen bestuur

Agendapunt:	**04**
Overlegdatum:	**9 april 2026**
Portefeuillehouder:	**P. Wormskamp**

Onderwerp

Jaarstukken 2025.

Voorstel

1. kennis te nemen van de rechtsmatigheidsverantwoording van het DB;
2. kennis te nemen van het accountantsverslag 2025 en de uitkomsten van de bespreking hiervan op 26 maart 2026 met de auditcommissie van het AB;
3. het Jaarverslag en de Jaarrekening 2025 vast te stellen;
4. het saldo van € 1.184.000 positief als volgt te bestemmen:
   a) € 537.000 conform besluitvorming AB 27 november 2025 op basis van inwoneraantallen uit te betalen aan de deelnemende gemeenten;
   b) € 23.000 toe te voegen aan de algemene reserve waarmee de weerstandscapaciteit 100% is
   c) € 624.000 toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve jeugdgezondheid.

Inleiding

In de Jaarstukken 2025 verantwoorden wij als dagelijks bestuur in hoeverre de beleidsprioriteiten en financiële kaders zijn gerealiseerd die uw algemeen bestuur in de Programmabegroting 2025 heeft vastgesteld. De accountant heeft de jaarstukken gecontroleerd en de bevindingen beschreven in het accountantsverslag. De concept-Jaarstukken en het concept-accountantsverslag treft u aan bij deze adviesnota.
De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring af te geven op getrouwheid bij ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening. De jaarrekening en het jaarverslag zijn opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
De auditcommissie uit het AB bespreekt op 26 maart 2026 de jaarstukken 2025 en het accountantsverslag met de accountant.

Beoogd effect

- Verantwoording afleggen aan het algemeen bestuur over het jaar 2025.
- Een besluit van het algemeen bestuur over de bestemming van het saldo.

Argumenten

1.1. Het dagelijks bestuur beoordeelt de financiële rechtmatigheid van het financieel beheer bij GGD NOG

Vanaf 2024 beoordeelt niet meer de accountant, maar het dagelijks bestuur de financiële rechtmatigheid van het financieel beheer bij GGD NOG. In de rechtmatigheidsverantwoording geven wij aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door u vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen, en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik-criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. De rechtmatigheidsverantwoording vindt u op pagina 24 en verder van de Jaarstukken 2025.

In de jaarrekening staat een verdere toelichting op het normenkader van de relevante wet- en regelgeving dat u op 20 november 2024 heeft vastgesteld (zie hoofdstuk 4.4 Waarderingsgrondslagen rechtmatigheidsverantwoording 2025, p. 37 en 38). Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens heeft uw bestuur bepaald op 2% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves. Dit houdt in dat het grensbedrag is vastgesteld op € 723.220,-.

1.2. De afwijkingen in de verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties zijn acceptabel volgens de afspraken zoals vastgelegd in de financiële verordening

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet alle rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor geldende criteria. De afwijkingen in de verantwoorde baten en lasten zijn acceptabel volgens de afspraken zoals vastgelegd in de financiële verordening en zijn daarmee niet onrechtmatig.
Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.333.000,- bedraagt. Op pagina 38 van de jaarstukken staat dit bedrag toegelicht. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 723.220. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur € 1.233.000,- acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken in de financiële verordening.

2.1. De accountant geeft een goedkeurende verklaring af op getrouwheid.

De accountant heeft de jaarstukken gecontroleerd en bevindingen beschreven in het accountantsverslag. De accountant toetst de getrouwheid van de jaarrekening. Is de jaarrekening juist, toereikend, en volledig? De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring op getrouwheid af te geven bij ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening. Naar het oordeel van de accountant staan er in de jaarrekening geen posten groter dan de goedkeuringstolerantie (2% voor onzekerheden) die niet met voldoende zekerheid kunnen worden gecontroleerd.

De financiële auditcommissie bespreekt op 26 maart 2026 de jaarstukken met de accountant. De auditcommissie bestaat uit de AB-leden, de heer Bennink (Oude IJsselstreek), de heer Simonse (Elburg), mevrouw Elskamp (Nunspeet) en de heer Bloem (Zutphen), en de DB-

portefeuillehouder financiën, de heer Wormskamp (Voorst). De auditcommissie brengt in de vergadering van het algemeen bestuur verslag uit van het gesprek over het accountantsverslag 2025 tussen de accountant en uw vertegenwoordigers.

3.1. De prioriteiten en budgetten uit de begroting van 2025 zijn in grote lijnen gerealiseerd.
Het Jaarverslag 2025 geeft aan dat de beleidsprioriteiten uit de Programmabegroting 2025 grotendeels zijn behaald. De contractafspraken en productievolumes zijn in grote lijnen gerealiseerd.

*3.2. Het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening en de bepaling van de dekking van de tekorten is de bevoegdheid van het algemeen bestuur***.**
Met het jaarverslag en de jaarrekening 2025 leggen wij beleidsmatig en financieel verantwoording af aan uw bestuur over het gevoerde beleid in 2025. Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening vast (art. 34,derde lid, Wet gemeenschappelijke regelingen). Na vaststelling sturen wij de jaarstukken aan gedeputeerde staten. Dit is een voorwaarde om voor repressief toezicht (lichtste vorm van toezicht) in aanmerking te komen.

4.1. Het positief gerealiseerd resultaat over 2025 betreft voornamelijk incidenteel resultaat.
GGD NOG presenteert een positief gerealiseerd resultaat saldo van ruim € 1.184.000,-. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door:

- Het ministerie van VWS heeft alle GGD'en in Nederland de opdracht gegeven om de najaarscampagne COVID-19 uit te voeren. De vergoeding hiervoor is een landelijk vastgestelde prijs per prik. In deze prijs per prik is ook dekking meegenomen voor de overheadkosten. De regeling is in juli 2025 gepubliceerd in de Staatscourant. Vanaf dat moment kon GGD NOG het geld inzetten. Dit heeft tot gevolg dat de GGD de overheadkosten maar beperkt heeft kunnen inzetten. Dit resulteert in een positief saldo op de najaarscampagne van ruim € 600.000,-. De afrekening van de najaarscampagne COVID-19 is op basis van het aantal gezette prikken. Hiermee valt het voordeel volledig in het gerealiseerd resultaat 2025 van GGD NOG.
- De nieuwe cao SGO 2025-2026 is per 1 april 2025 ingegaan. De loonsverhoging in de nieuwe cao is veel lager dan de loonindex die we hebben gebruikt bij het bepalen van de inwonerbijdrage in de programmabegroting 2025. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel van € 282.000,-.
- GGD NOG houdt conform BBV een reserve aan voor de feitelijke verplichting van verlofdagen per einde van het jaar. In 2025 hebben medewerkers een deel van hun tegoed aan verlofdagen opgenomen en zijn een aantal medewerkers met veel verlofdagen uit dienst gegaan. Hierdoor is er een onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 155.000,-.
- Bij de begroting 2025 is € 100.000,- aan onvoorzien beschikbaar gesteld. Dit mag alleen ingezet worden met toestemming van het dagelijks bestuur. In 2025 is dit budget niet ingezet. Dat betekent dat € 100.000,- moet worden terugbetaald aan de gemeenten.

Het restant € 47.000 betreft verschillende kleine voor- en nadelen.

4.2. U heeft op 27 november 2025 besloten om de bijdrage voor de inhaalcampagne BMR van € 430.000,- uit het positieve gerealiseerd resultaat 2025 te dekken.
Het positieve gerealiseerd resultaat biedt de mogelijkheid om de bijdrage voor de inhaalcampagne BMR te verrekenen. De gemeente Apeldoorn neemt geen JGZ bij GGD NOG af en voert de inhaalcampagne zelf uit. Zij hoeven dan ook niet bij te dragen aan de kosten van de GGD voor de inhaalcampagne. Omdat de gemeente Apeldoorn wel meedeelt in het positieve saldo keren we het positieve gerealiseerd resultaat van € 537.000 uit aan de gemeenten. Daarbij keren we € 107.000,- aan de gemeente Apeldoorn uit. Het restant verrekenen we met de vordering van € 430.000,- voor de inhaalcampagne BMR. Zodat de gemeenten in 2025 geen bijdrage aan de GGD hoeven te betalen voor de inhaalcampagne BMR.

4.3. Met de toevoeging van € 23.000,- aan de algemene reserve is de weerstandscapaciteit 100%.
Voor het risicomanagement is de berekening geactualiseerd. Uit de berekening komt naar voren dat het aan te houden weerstandsvermogen € 23.000,- hoger is dan het werkelijke weerstandsvermogen. Dit kan worden aangevuld uit het positieve gerealiseerde resultaat.

4.4. Door het restant van het positieve gerealiseerd resultaat in een nog te vormen bestemmingsreserve te storten, heeft het algemeen bestuur een buffer om toekomstige kosten op te vangen.
Er vindt een onderzoek plaats naar de toekomstbestendige JGZ 0-18. Ongeacht de uitkomst van het onderzoek zullen er kosten zijn voor het implementeren van de toekomstbestendige JGZ. Uit het positieve gerealiseerde resultaat stellen we voor een bestemmingsreserve te vormen om deze toekomstige kosten te kunnen dekken. Hiermee zorgen we dat de gemeenten in de toekomst geen of minder middelen beschikbaar hoeven te stellen als deze kosten zich voordoen.

4.5. Het algemeen bestuur beslist over de inzet van een bestemmingsreserve.
De besluitvorming voor de inzet van een bestemmingsreserve ligt altijd bij het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan te allen tijde besluiten over de inzet van de middelen en daarmee ook voor het uitkeren van het saldo aan de deelnemende gemeenten.

Kanttekeningen

3.1. De beleidsprioriteit "toekomstbestendige JGZ" staat op oranje.
Het opdrachtgeverschap ligt in handen van 22 gemeenten. De eerste fase van het onderzoek, uitgevoerd door Lysias, richt zich op het vaststellen van de (on)houdbaarheid van de huidige inrichting. Wat de GGD betreft is het onhoudbaar. GGD NOG heeft input geleverd op de eerste onderzoeksvragen. Ook de overige aanbieders van de JGZ in de regio Noord- en Oost-Gelderland hebben dit vanuit hun perspectief gedaan. Gedurende de looptijd van het onderzoek bereidt de GGD zich voor op de mogelijke uitkomst.

3.2 De beleidsprioriteit "samenwerken forensische geneeskunde" staat op oranje.
GGD NOG heeft niet de voortrekkersrol in de samenwerking met andere GGD'en in kring Oost (KON-regio) voor de uitvoering van forensische geneeskunde. Samenwerking blijft een belangrijk onderdeel om de continuïteit te borgen. De aanbesteding van de medische arrestantenzorg is niet gegund aan de GGD'en in de regio Oost. Door het wegvallen van deze taak komt ook de overige dienstverlening en dan met name de 24/7-bezetting in het geding.

3.3 De beleidsprioriteit "Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)" staat op oranje.
In de regio's Apeldoorn – Zutphen en Achterhoek is GGD NOG coördinator voor een aantal ketenaanpakken. Daarnaast is de GGD betrokken bij monitoring en evaluatie. Inmiddels ligt de opvolger op tafel: het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA) biedt nieuwe kansen om lopende initiatieven te borgen en nieuwe kansen te verkennen. GGD analyseert deze mogelijkheden en gaat daarover in gesprek met regio's/-gemeenten.

3.4 De beleidsprioriteit "aantrekkelijke werkgever" staat op oranje.
Voor (medisch) specialistische functies blijft het een uitdaging om gekwalificeerd personeel te vinden en te behouden. Er wordt waar nodig en mogelijk samenwerking gezocht met gemeenten, de VNOG en Hét Service Centrum. De verschillende toekomstscenario's geven mogelijk nieuwe werknemers onzekerheid en hebben effect op het aantal sollicitanten.

4.1. Het positieve saldo keren we niet zoals gebruikelijk volledig uit aan de deelnemende gemeenten.
Gezien de onduidelijkheid over de uitkomsten van het onderzoek naar een toekomstbestendige JGZ in de regio Noord- en Oost-Gelderland en de onzekerheid over de financiële gevolgen stellen we voor een bestemmingsreserve hiervoor te vormen. Het positieve gerealiseerd resultaat biedt deze mogelijkheid. Waarbij van belang is dat het grootste gedeelte van het positieve gerealiseerd resultaat niet is behaald op de inwonerbijdrage. Met het vormen van een bestemmingsreserve ligt de besluitvorming over de inzet van deze reserve bij het algemeen bestuur.

Financiën

De financiële gevolgen zijn in deze notitie reeds toegelicht.

Vervolg

De planning is als volgt:

- 26 maart 2026: Bespreking jaarstukken Auditcommissie met accountant
- 9 april 2026: Jaarstukken ter vaststelling in AB
- na 9 april 2026: Ondertekening controleverklaring accountant
- 14 april 2026: Verzending jaarstukken naar de gemeenteraden en de provincie Gelderland

Communicatie

Zoals gebruikelijk bij publicatie van de vergaderstukken van het algemeen bestuur en de P&C-stukken (vermelding op website GGD).

Warnsveld, 11 maart 2026
Het dagelijks bestuur,

J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

A.J. Prins,
voorzitter

Bijlagen

1. Concept Jaarstukken 2025
2. Concept Accountantsverslag 2025

GR GGD Noord- en Oost-Gelderland

Accountantsverslag 2025

30 maart 2026 | Definitief

stolwijk & kelderman
accountants fiscalisten

Inleiding

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost-Gelderland,

Doetinchem, 30 maart 2026
1003672/HJH/NK

Wij hebben de jaarrekening 2025 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de kernpunten uit onze controle onder uw aandacht. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing van uw organisatie.

Dit accountantsverslag kan het beste in samenhang worden gelezen met de jaarrekening over 2025. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. Het is onze verantwoordelijkheid een controle hierop uit te voeren en ons oordeel aan u te verstrekken via onze controleverklaring. Dit houdt ook in dat wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag in overeenstemming is met de jaarrekening.

Het verslag is uitsluitend bestemd voor het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. Waar relevant gaan onze bevindingen vergezeld van aanbevelingen. De in het verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de concerncontroller, directeur Publieke Gezondheid en de portefeuillehouder Financiën besproken op 10 maart 2026.

Noord- en Oost-Gelderland

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

1. Samenvatting

2. Aandachtspunten Algemeen Bestuur

3. Jaarrekening

4. Interne beheersing

5. Onze verantwoordelijkheid

6. Afsluiting

Bijlagen

1. Samenvatting

Strekking controleverklaring
Indien de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2025 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording. In de WNT-verantwoording en SiSa-verantwoording zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Rechtmatigheidsverantwoording
Het Dagelijks Bestuur heeft in de rechtmatigheidsverantwoording aangegeven de rechtmatigheidsgrens te hebben overschreden. De belangrijkste onrechtmatigheden in 2025 zijn:

- Begrotingsoverschrijdingen € 1,3 miljoen; *waarvan € 1,3 miljoen als acceptabel aangemerkt wordt omdat de lasten gecompenseerd worden door baten.*
- Europese aanbestedingen € 0,1 miljoen.

Wij zijn van mening dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Controleproces
De controle is in overeenstemming met de planning verlopen. Wij hebben aanpassingen voorgesteld voor het herstellen van fouten en het aanpassen van teksten. Deze zijn voor een deel verwerkt.

Financiële positie
Uw gemeenschappelijke regeling sluit het jaar af met een positief resultaat van € 1,2 miljoen. De weerstandscapaciteit moet tussen 95% en 105% liggen. Per ultimo 2025 is deze 98%. Er wordt voorgesteld dit op te hogen naar 100%. Hiervoor is € 23.000 benodigd.

Interne beheersing
De interne beheersing is in voldoende mate op orde en voldoet aan de eisen die wij hieraan vanuit de accountantscontrole stellen.

De belangrijkste risico's voor de jaarrekeningcontrole (het zelfstandig vaststellen van de prestatielevering bij inkopen en het wijzigen van crediteurenstamgegevens) zijn voldoende afgedekt.

2. Aandachtspunten Algemeen Bestuur

In overleg met de Auditcommissie zijn er voor 2025 geen aandachtspunten voor de controle geformuleerd.

3. Jaarrekening

3.1 Accountantscontrole

3.2 Financiële positie

3.3 Overige bevindingen

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

3.1 Accountantscontrole

Goedkeuringstoleranties

Op 21 maart 2025 is het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gewijzigd. Voor de controle van de jaarrekening geldt vanaf boekjaar 2025 één goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten *exclusief* toevoegingen aan de reserves. De gehanteerde goedkeuringstolerantie voor het totaal van fouten en onzekerheden betreft hierdoor € 723.000.

Deze goedkeuringstolerantie wordt gebruikt als grens om te bepalen hoe groot fouten in de jaarrekening maximaal mogen zijn. Omdat niet alle kleine fouten gevonden worden in de controle, wordt de controle uitgevoerd met een uitvoeringsmaterialiteit. Het verschil tussen de goedkeuringstolerantie en de uitvoeringsmaterialiteit vormt de ruimte die vrij gelaten wordt voor eventuele kleine fouten die niet ontdekt zijn tijdens de controle.

Bij de controle van uw jaarstukken hebben wij de volgende materialiteitsgrenzen gehanteerd:

Omschrijving	Fouten 2%	Onzekerheden 2%
Goedkeuringstolerantie	€ 723.000	€ 723.000
Uitvoeringsmaterialiteit	€ 433.000	
Ruimte voor afwijkingen	**€ 290.000**	**€ 723.000**
Afwijkingen: niet gecorrigeerde controleverschillen	**€ 51.700**	**€ 0**

Gecorrigeerde controleverschillen

Vanuit de controlewerkzaamheden zijn een aantal afwijkingen naar voren gekomen. Deze zijn besproken met het management en deels gecorrigeerd in de jaarrekening zoals deze voor u ligt.

3.1 Accountantscontrole

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de controleverschillen die niet in de jaarrekening 2025 zijn verwerkt. Deze worden in de jaarrekening 2026 gecorrigeerd.
In overleg met u zijn alle individuele afwijkingen groter dan € 13.000 vermeld. De overige afwijkingen die het grensbedrag te boven gaan zijn cumulatief opgenomen.

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Saldo tussenrekening WGA eigen risico te hoog (voordeel op resultaat)	€ 68.100	
Saldo tussenrekening salarissen te laag (nadeel op resultaat)	€ 16.400	
Totaal controleverschillen	**€ 51.700**	**€ 0**
Ruimte voor evaluatie afwijkingen	**€ 290.000**	**€ 723.000**
Per saldo resterende ruimte voor afwijkingen	**€ 238.300**	**€ 0**
Goedkeuringstolerantie (2%)	**€ 723.000**	
Totaal controleverschillen (voordeel)	**€ 51.700**	

3.1 Accountantscontrole

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde en niet gecorrigeerde controleverschillen.

Saldo tussenrekening WGA eigen risico te hoog

Uw organisatie is eigen risico drager voor de WGA. Maandelijks wordt de premie bij werknemers ingehouden. Op basis van een voorschotnota wordt aan de verzekeraar betaald. De inhouding is hoger dan het voorschot, waardoor er een nog te betalen bedrag openstaat van € 84.700. De afrekening met de verzekeraar is ten onrechte niet van deze post afgeboekt. Als dat wel was gedaan, was het saldo € 16.600. De post is dus € 68.100 te hoog verantwoord. Als dit wordt gecorrigeerd, zou dit positief voor het resultaat zijn.

Saldo op tussenrekening salarissen te laag

In de administratie is een tussenrekening opgenomen waarop de salaris uitbetalingen geboekt worden. Normaal gesproken moet dit saldo na uitbetaling 0 zijn. Per eind 2025 is het saldo € 58.200. Dit saldo is niet juist. Alleen de salarisrun over periode 13 had op deze rekening moeten staan. Dit is € 74.600. Het saldo is daarom € 16.400 te laag. Als dit saldo wordt gecorrigeerd, is dit negatief voor het resultaat.

3.1 Accountantscontrole

Naleven verslaggevingsregels
De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het BBV zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen afwijkingen geconstateerd.

Kwaliteit van de jaarstukken
De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening. De kwaliteit van de toelichtingen is van een voldoende niveau.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting en de belangrijkste ontwikkelingen per programma zijn voldoende toegelicht in het jaarverslag. In de paragrafen is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen.

Jaarverslag
Het jaarverslag met daarin de paragrafen voldoet aan de eisen van het BBV. Er zijn geen tegenstrijdigheden met de jaarrekening 2025 gezien.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
Uw organisatie valt onder de reikwijdte van de Wet Normering Topinkomens. In de jaarrekening is de voorgeschreven informatie opgenomen.

Verloop van de controle
Het opstellen van de jaarrekening over het boekjaar 2025 is zodanig gepland, dat de gecontroleerde jaarrekening tijdig ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur kan worden voorgelegd.

De eerste versie van de jaarstukken was tijdig gereed. In het concept van de jaarstukken waren nog niet alle passages opgenomen. Het controleproces evalueren wij met de ambtelijke organisatie. De afwikkeling van de controle was conform planning.

Wij kijken terug op een goede samenwerking gedurende dit proces.

Fraude en financiële risico’s in relatie tot de financiële positie
In onze controleverklaring beschrijven wij op welke wijze wij bij de controle hebben ingespeeld op risico’s die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Daarnaast beschrijven wij onze controleaanpak inzake de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie van uw organisatie. In bijlage 1 staan de teksten die wij in de controleverklaring zullen opnemen.

3.2 Financiële positie

Van begroting naar realisatie

De begroting is een aantal keren bijgesteld. In de tussenrapportages, maar ook met afzonderlijke besluiten van het Algemeen Bestuur. Primitief was een saldo van € 0 begroot. Tussentijds is dat bijgesteld naar € 862.000 positief. Gerealiseerd is € 1.184.000 positief. Onderstaand ziet u de ontwikkeling in 2025 weergegeven vanaf de primaire begroting tot aan de jaarrekening. Dit is exclusief de reservemutaties.

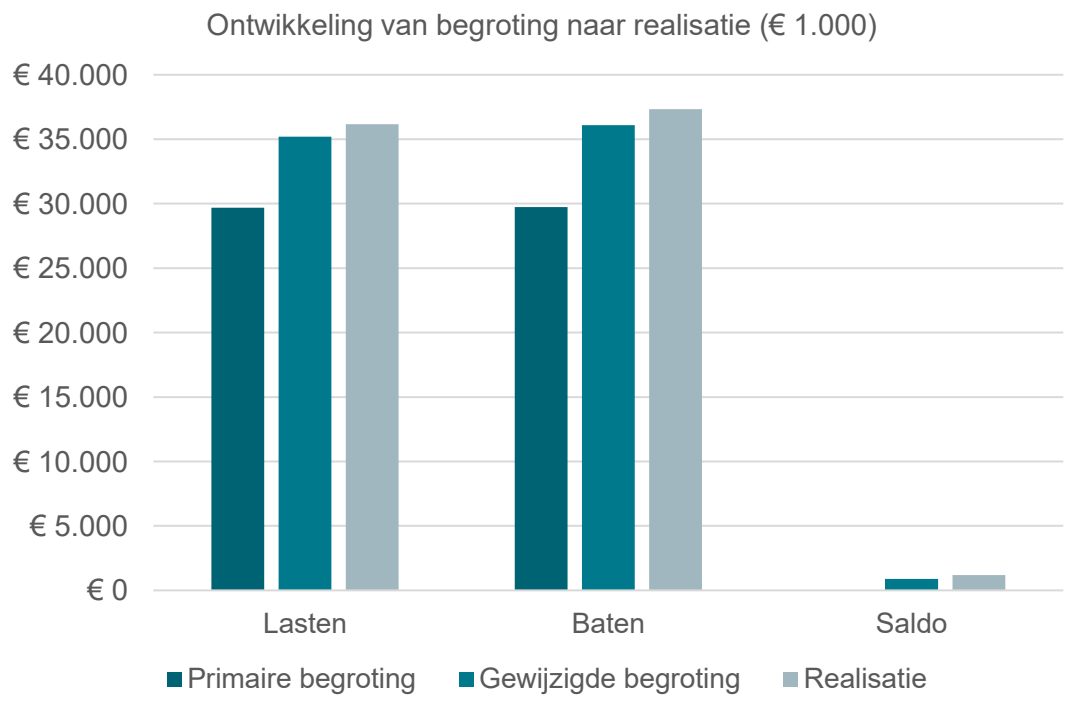

In onderstaande grafiek is een vergelijking gemaakt tussen de baten en lasten volgens de gewijzigde begroting en de realisatie voor 2024 en 2025.
Met name de baten van de najaarscampagne covid-19 zijn in 2025 fors hoger dan begroot. Dit heeft ook geleid tot het positieve resultaat.

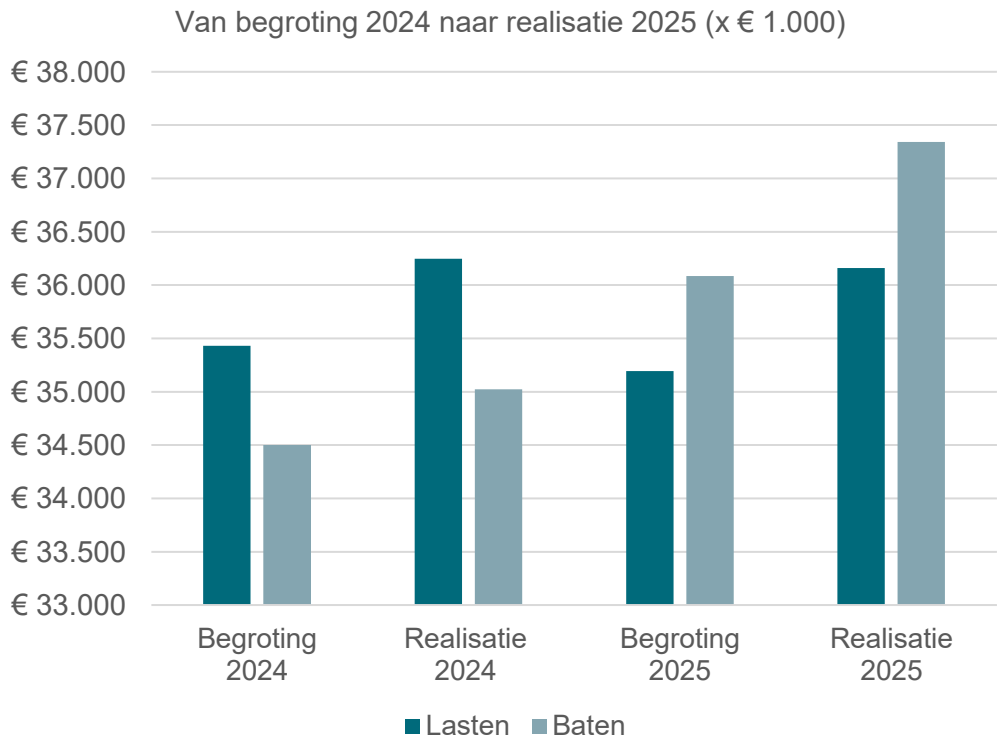

3.2 Financiële positie

Saldo van baten en lasten

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten over 2025 is € 1,2 miljoen ten opzichte van € 0,9 miljoen begroot. Het saldo van € 1,2 miljoen is met name veroorzaakt door:

- Het niet kunnen inzetten van de overheadkosten vanuit de prijs per prik voor de najaarscampagne. Het overschot is hierdoor ruim € 600.000;
- De loonsverhoging in de nieuwe CAO SGO is minder hoog dan verwacht bij het bepalen van de inwonerbijdrage. Het voordeel is € 282.000.
- Er is een aantal medewerkers met veel verlofdagen uit dienst gegaan. Hierdoor is € 155.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve personele lasten.

De resultaten zijn incidenteel.

In zowel 2024 als 2025 is er een afwijking tussen de realisatie en de begroting, waarbij in beide jaren de realisatie hoger is. Zie ook de grafiek hiernaast.
De ervaring is dat er elk jaar ontwikkelingen zijn, die op voorhand lastig te begroten zijn. Deze worden gedurende het jaar inzichtelijk en daar wordt de begroting dan zo goed mogelijk op bijgesteld. De afwijking tussen de begroting en de realisatie wordt daarmee zoveel mogelijk beperkt, maar is niet te voorkomen.

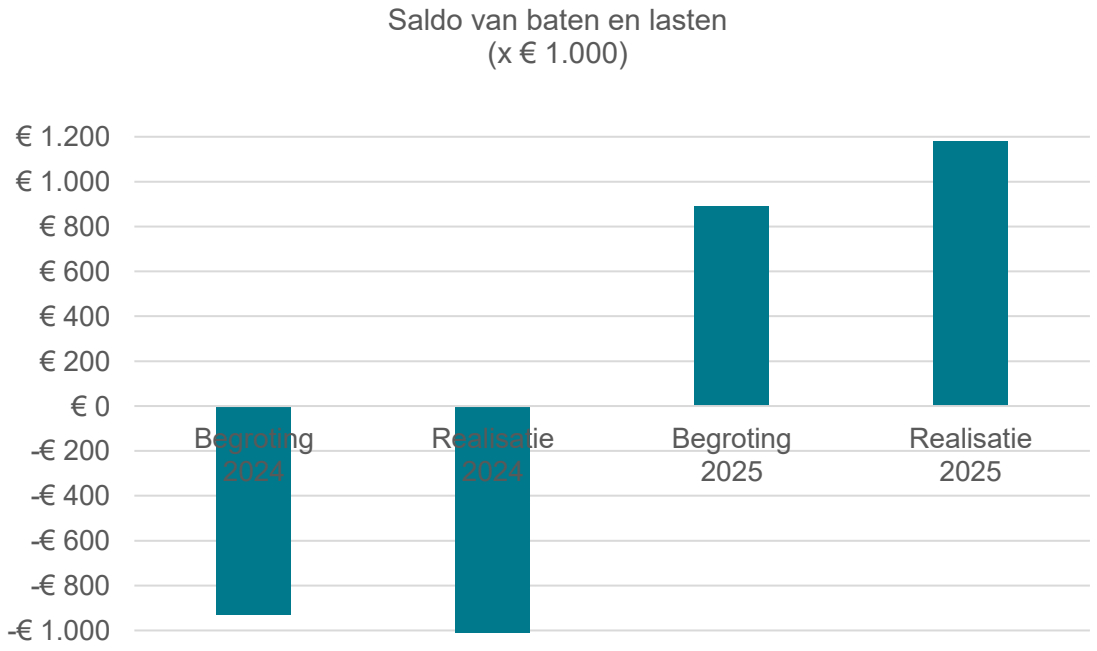

Incidentele baten en lasten

Het incidentele resultaat is € 1,2 miljoen positief. De incidentele lasten zijn € 2,9 miljoen en de incidentele baten € 4,1 miljoen. Met name de najaarscampagne zorgt voor het incidentele resultaat.

3.2 Financiële positie

Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de buffer die uw organisatie achter de hand heeft om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn meegenomen en waarop de organisatie vaak weinig invloed heeft. Toch is er voor dit soort risico's wel een financiële buffer nodig.
In uw organisatie is afgesproken dat de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk is aan de algemene reserve. Daarom is de *beschikbare* weerstandscapaciteit (voor besluitvorming door het AB) per eind 2025 **€ 1.104.000**.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat uw organisatie nodig denkt te hebben om mogelijke financiële tegenvallers op te vangen. Het gaat om risico's die niet al in de gewone begroting zijn opgenomen. Uw organisatie schat per risico in hoe groot het risico is en hoe groot de kans is dat het gebeurt. Voor uw organisatie is de *benodigde* weerstandscapaciteit per eind 2025 **€ 1.127.000**.

Weerstandsratio

Er is voldoende weerstandsvermogen. Dat betekent dat er genoeg geld beschikbaar is om de ingeschatte risico's op te vangen.
In het beleid van de organisatie staat dat de weerstandsratio tussen 0,95 en 1,05 moet liggen. Uit de grafiek blijkt dat de ratio in de afgelopen jaren tussen die bandbreedte lag.

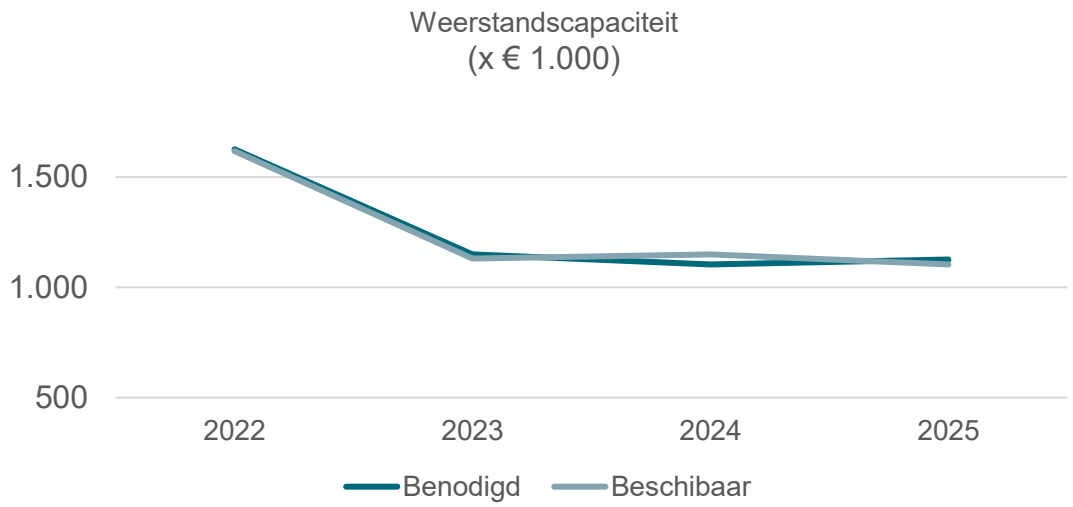

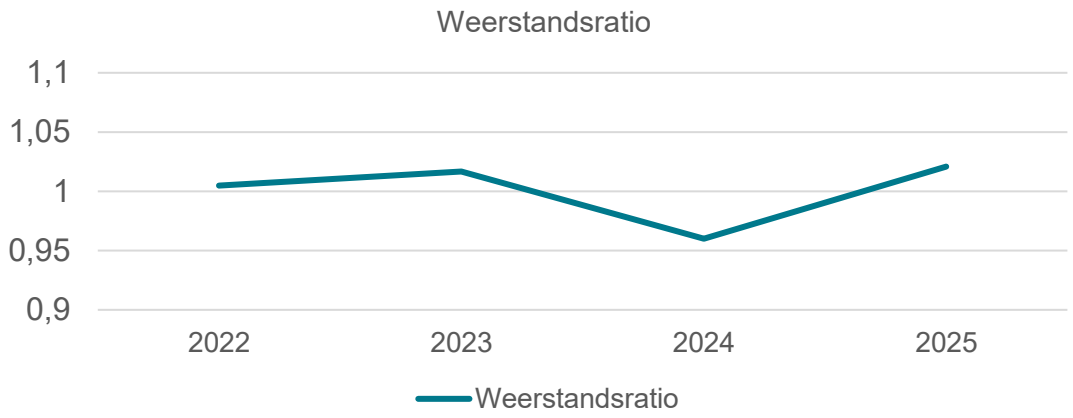

3.2. Financiële positie

Verwonderpunten BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden)
De Commissie BBV heeft in december 2025 de nota ‘Verwonderpunten BBV’ aangeboden aan het Ministerie van BZK. In deze verwonderpunten is een aantal adviezen opgenomen voor een herziening van het BBV. De adviezen leiden tot meer eenduidigheid van de jaarstukken van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen ten opzichte van profit organisaties en stichtingen en verenigingen.
De nota is een advies en heeft daarmee op dit moment nog geen formele status.

Een van de adviezen in de nota betreft het vormen van een voorziening voor het tegoed aan vakantiedagen en vakantiegeld. Op dit moment worden deze bij de GGD NOG in een bestemmingsreserve opgenomen.

Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd in de risico’s van het weerstandsvermogen rekening te houden met een risico op het herzien van het BBV met betrekking tot dit punt.

De andere adviezen betreffen onder meer:
- Het afschaffen van de post onvoorzien.
- De inrichting van de paragraaf verbonden partijen.
- De omvorming van de paragraaf weerstandsvermogen en financiering in een nieuwe paragraaf financiële positie.

Onze verwachting is dat de adviezen uit de nota ‘Verwonderpunten BBV’ overgenomen zullen worden in de actualisatie van het BBV.

3.3 Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten/opbrengsten en lasten/kosten.
De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

Voorziening Werkloosheidwet

Deze voorziening wordt gebruikt voor de aanspraken vanuit de werkloosheidswet voor eigen en ingehuurd personeel. Per 31 december 2025 zit er € 509.000 (2024: € 428.000) in de voorziening. Er is € 509.000 toegevoegd, € 423.000 onttrokken en € 5.000 vrijgevallen. We kunnen instemmen met de berekening van de voorziening.

Voorziening RVU

Uw organisatie heeft medewerkers in dienst die gebruik maken van de regeling vervroegd uittreden (RVU). Op basis van uitspraken van de Commissie BBV in 2025 is uw organisatie verplicht tot het vormen van een voorziening RVU voor deze medewerkers. Bij de RVU ingangsdatum voert de medewerker geen werkzaamheden meer uit en dus moet er een toereikende voorziening aanwezig zijn. Dit heeft in boekjaar 2025 voor uw organisatie geleid tot het instellen van de voorziening RVU ter hoogte van € 111.000.

Voorziening verlofsparen

Binnen de cao is het mogelijk om uren in te zetten om verlof te sparen. Per eind 2025 bedraagt deze voorziening € 54.000 (2024: € 36.000). In 2025 zijn 4 medewerkers deel gaan nemen aan deze regeling.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Kaderstelling

De financiële verordening (gebaseerd op artikel 212 gemeentewet) en de controleverordening (gebaseerd op artikel 213 van de gemeentewet) zijn aangepast op de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en op 25 juni 2025 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

Het normenkader is door het Algemeen Bestuur op 20 november 2024 vastgesteld.

Onze bevindingen over de rechtmatigheidsverantwoording

In de financiële verordening heeft het Algemeen Bestuur de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op 2% van de lasten bepaald. Op basis van de voorliggende jaarrekening is dit een bedrag van € 723.000.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het Dagelijks Bestuur aangegeven *niet* rechtmatig gehandeld te hebben. De totale onrechtmatigheden zijn hoger dan de verantwoordingsgrens van € 723.000 als gevolg van:

- de overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting met € 1,2 miljoen (waarvan ook hetzelfde bedrag van € 1,2 miljoen als acceptabel is aangemerkt en binnen de kaders van uw financiële verordening zijn uitgegeven);
- niet rechtmatige inkoopprocedures voor € 0,1 miljoen.

Op basis van onze toetsing aan de wettelijke voorschriften voor de rechtmatigheids-verantwoording en de kaderstelling door het Algemeen Bestuur hebben wij vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. De jaarrekening en het jaarverslag bevatten de voorgeschreven informatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is in de jaarrekening opgenomen. De tekst is conform het voorgeschreven model.

Er zijn drie criteria om de financiële rechtmatigheid concreet te maken:
[1] het voorwaardencriterium;
[2] misbruik en oneigenlijk gebruik; en
[3] het begrotingscriterium.

Bij het opstellen van de jaarrekening legt het Dagelijks Bestuur in de rechtmatigheids-verantwoording verantwoording af over deze drie criteria.

[1] Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium schrijft voor dat financiële handelingen alleen mogen plaatsvinden onder de voorwaarden zoals opgenomen in de wet of in een verordening, het normenkader. De belangrijkste voor u zijn de Europese aanbestedingsregels.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Europese aanbestedingen
Er zijn 2 contracten onterecht niet Europees aanbesteed voor een bedrag van € 99.800. Vorig jaar was dit 1 contract met een opdrachtwaarde van € 51.000.

Wanneer de inkoopnormen uit de Gids Proportionaliteit herhaaldelijk niet worden nageleefd of wanneer de documentatie en/of motivering ervan ontoereikend is, wordt van het Dagelijks Bestuur verwacht hierover te rapporteren via de paragraaf Bedrijfsvoering.
Uw organisatie heeft een eigen inkoopbeleid vastgesteld waarin de Gids Proportionaliteit is uitgewerkt. In 2025 is een verbijzonderde interne controle uitgevoerd op het volgen van het intern inkoopbeleid voor inkopen onder de Europese aanbestedingsgrens. De conclusie is dat niet veelvuldig is afgeweken van het eigen inkoopbeleid.

[2] Misbruik en oneigenlijk gebruik
Het is aan de organisatie om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. Op basis van de eisen in de wet- en regelgeving heeft een vertaling plaatsgevonden naar de opzet van de interne organisatie.

Er is een nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik. Uit de interne controle-uitkomsten en onze controlewerkzaamheden komen geen bijzonderheden in het kader van deze nota.

[3] Begrotingscriterium
Het budgetrecht bepaalt dat het Algemeen Bestuur toestemming geeft om het te realiseren beleid per programma binnen de vastgestelde begroting uit te voeren. Uitgangspunt is dat er een begrotingsonrechtmatigheid is wanneer er een overschrijding is van de begrote lasten.

Overschrijdingen van begrote baten en onderschrijdingen van begrote lasten en baten zijn onrechtmatig indien afwijkingen gedurende het begrotingsjaar al wel bekend waren of behoorden te zijn bij de ambtelijke organisatie of het Dagelijks Bestuur, maar niet tijdig tot een aanpassing van de begroting hebben geleid *of* tijdig aan het Algemeen Bestuur zijn gemeld.

In de rechtmatigheidsverantwoording wordt een onderscheid gemaakt in acceptabele en niet-acceptabele afwijkingen. Niet-acceptabele afwijkingen passen niet binnen de afspraken tussen het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd bij de vaststelling van de jaarrekening met deze afwijkingen in te stemmen. In 2025 zijn deze er niet. De afwijkingen in 2025 waren acceptabel.

- Meer lasten dan begroot
Er is bij 2 programma's een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting. Deze zijn als acceptabel aangemerkt omdat deze door baten gecompenseerd worden. Dit sluit aan met de afspraken hierover in de financiële verordening.

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

- Minder lasten dan begroot

Op 3 programma's zijn de gerealiseerde lasten minder dan begroot. In de financiële verordening heeft u vastgelegd dat het tijdig is om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Meer of minder baten dan begroot

Op alle programma's is sprake van meer of minder baten dan begroot. In de financiële verordening heeft u vastgelegd dat het tijdig is om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

- Investeringskredieten

Er zijn geen investeringen gedaan die hoger waren dan het door het Algemeen Bestuur vastgestelde krediet.

- Oordeel begrotingsrechtmatigheid

Het begrotingscriterium hoeft niet te worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf Bedrijfsvoering omdat er geen niet acceptabele overschrijdingen zijn.

.

Toelichting op rechtmatigheidsverantwoording in paragraaf Bedrijfsvoering

Het BBV vereist dat het Dagelijks Bestuur in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geeft op alle afwijkingen die zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast dient te worden beschreven welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Rapportagegrens

In de financiële verordening is opgenomen dat in de paragraaf Bedrijfsvoering fouten en/of onduidelijkheden groter dan € 10.000 worden toegelicht.

4. Interne beheersing

Risico's interne beheersing
Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding hiervan hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter gerapporteerd aan het Dagelijks Bestuur. De managementletter is besproken met de auditcommissie op 13 november 2025. In de managementletter hebben wij per proces aangegeven welke bevindingen en risico's wij zien. Wij hebben hiervoor (mogelijke) interne beheersingsmaatregelen voorgesteld om de risico's af te dekken. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen, hebben wij aanvullende werkzaamheden moeten verrichten.

De belangrijkste risico's uit de managementletter zijn onderstaand weergegeven:

1] Prestatieleveringen inkoop
Bij de jaarrekeningcontrole is op basis van een steekproef vastgesteld dat aan de geselecteerde inkoopfacturen aanwijsbare prestaties ten grondslag lagen.

2] Autorisatie crediteurenstamgegevens
Wij hebben in samenwerking het met HSC extra werkzaamheden verricht op de juistheid van de betalingen. Daaruit komen geen bijzonderheden naar voren.

IT omgeving
Op basis van boek 2, artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek moet de accountant in zijn verslag aandacht besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor onze controle maken we in een beperkte mate gebruik van de automatiseringsomgeving.

4. Interne beheersing

Afwikkeling aandachtspunten voor de jaarrekening vanuit de interimcontrole

Vanuit de interimcontrole hebben wij van de enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2025 meegegeven. De belangrijkste waren:

- Het tijdig opstellen van een spendanalyse voor de (Europese) aanbestedingen;
- Het opnemen van een toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen op de ontwikkeling van risico's ten opzichte van de begroting en jaarrekening, inclusief de inschatting van de kans en de financiële impact;
- De tijdige en volledige aanlevering van de SiSa-regelingen, met specifieke aandacht voor de rechtmatigheid van de bestedingen.

Van alle hierboven vermelde punten hebben wij vastgesteld dat deze zijn afgerond.

5. Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2025 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekeningen gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet), én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten en onzekerheden bedraagt € 723.000 (2% van de lasten). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. Dit betekent dat op een aantal vormen van overige dienstverlening aanvullende voorwaarden van toepassing zijn, dat voor sommige soorten van overige dienstverlening beperkingen gelden en dat sommige soorten dienstverlening niet toegestaan zijn.

Naast de controle van de jaarrekening hebben wij géén overige diensten en/of adviesopdrachten uitgevoerd. De voor uw gemeenschappelijke regeling in 2025 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid.

Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw gemeenschappelijke regeling. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het Dagelijks Bestuur. Ingeval van fraude door het Dagelijks Bestuur melden we dit aan het Algemeen Bestuur.

Wij merken op dat onze werkzaamheden niet specifiek gericht zijn op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het Dagelijks Bestuur.

De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

6. Afsluiting

Publicatie jaarrekening
Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door het Algemeen Bestuur, op de website van uw gemeenschappelijke regeling, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

De wetgeving rondom de WNT (Wet Normering Topinkomens) geeft aan dat de WNT-verantwoording door de organisatie op internet gepubliceerd moet worden voor een periode van tenminste zeven jaar. De gegevens moeten vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn.

Afsluiting
Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en open communicatie tijdens onze controlewerkzaamheden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Bijlage controleverklaring

In de volgende bijlagen geven wij de tekst weer welke wij zullen opnemen in de controleverklaring inzake
- Fraude;
- Veronderstellingen financiële risico’s;
- SiSa tabel fouten en onzekerheden.

Dit is niet de volledige tekst van de controleverklaring.

Bijlage - Controleverklaring fraude

Bijlage - Controleverklaring veronderstellingen financiële risico's

Bijlage - SiSa tabel fouten en onzekerheden

Bijlage - Controleverklaring fraude

Fraude

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. In onze controleaanpak hebben wij generieke en specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op deze risico's.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Wij zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude. De uitkomsten van andere controlewerkzaamheden hebben wij geëvalueerd en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie als ook aan anderen binnen de organisatie. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Uit het geheel van onze werkzaamheden volgden geen signalen, specifieke aanwijzingen of vermoedens van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn hieronder weergegeven.

Bijlage - Controleverklaring fraude

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen De directie/het Dagelijks Bestuur heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op het directie om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het Dagelijks Bestuur specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

Bijlage - Controleverklaring fraude

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

Bijlage - Veronderstellingen financiële risico's

Het Algemeen Bestuur heeft in de regeling van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost-Gelderland geen bepalingen opgenomen over de bestemming van het resultaat en het vormen van reserves. In artikel 23 lid 1 is opgenomen dat de gemeenten zorgdragen dat de organisatie over voldoende middelen beschikt om aan alle verplichtingen jegens derden te voldoen.

Het Dagelijks Bestuur heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is om de financiële risico’s vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het Dagelijks Bestuur, geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de provincie over de financiële positie inzake de begroting 2025 en 2026 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het Dagelijks Bestuur heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het Dagelijks Bestuur over zijn kennis van risico's na de periode van de door het Dagelijks Bestuur verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het Dagelijks Bestuur gegeven inzicht aanvaardbaar is.

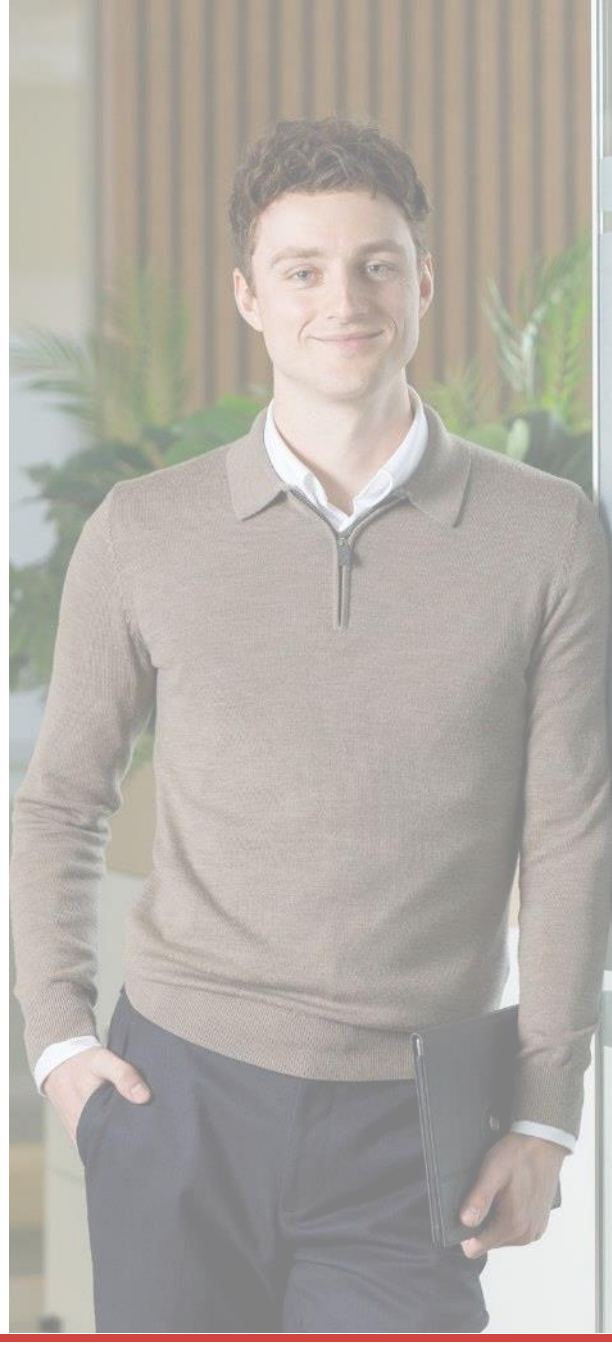

Bijlage - SiSa tabel fouten en onzekerheden

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2025 d.d. 4 maart 2026. Wij zijn verplicht een tabel op te nemen in dit accountantsverslag met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen.

Deze tabellen dient u samen met de overige voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2026 bij het CBS aan te leveren, inclusief de hieronder vermelde oordelen in onze controleverklaring:

Strekking controleverklaring	
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

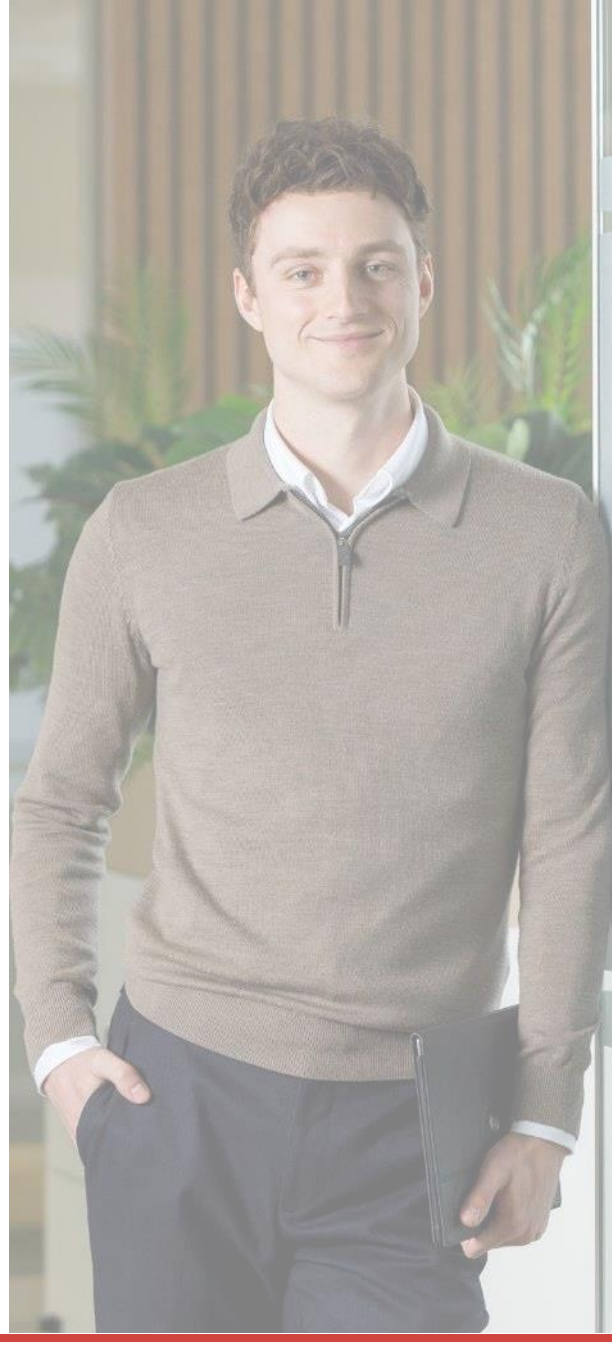

Bijlage SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
H29	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en	geen	n.v.t.	n.v.t.
H29B	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en (SiSa tussen medeoverheden)	geen	n.v.t.	n.v.t.
H33	Regeling specifieke uitkering COVID-19 vaccinatie	geen	n.v.t.	n.v.t.
M29B	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen (SiSa tussen medeoverheden)	geen	n.v.t.	n.v.t.

Samen bouwen aan duurzaam succes

Als ondernemer, manager of bestuurder dealt u dagelijks met veranderingen. Dan is het prettig om voor cijfers, financiële processen en fiscale vraagstukken zekerheid in te bouwen. Wij zijn graag die specialist dichtbij, die altijd een extra stap voor u zet en die naast de data altijd de mens ziet.

▼ **Zullen we samen bouwen aan uw duurzame succes?**

stolwijk kennisnetwerk

Noord- en Oost-Gelderland

Aan: de raden van de gemeenten die deelnemen in GGD Noord- en Oost-Gelderland

- Per e-mail verzonden -

Kenmerk: JB/dv/26-dir 011
Datum: 10 april 2026
Behandeld door: D. Vreman
E-mail: d.vreman@ggdnog.nl
Telefoonnummer: 088 – 443 31 30
Onderwerp: Concept-Programmabegroting 2027 GGD NOG

Geachte raden,

U ontvangt hierbij de concept-Programmabegroting 2027 van GGD Noord- en Oost-Gelderland. Deze is op 9 april jl. besproken in het algemeen bestuur van de GGD. Ook de adviesnotitie voor het algemeen bestuur is bijgevoegd.

Indienen van een zienswijze tot 7 juli 2026
Uw raad kan op grond van artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen een zienswijze op de concept-Programmabegroting indienen. Dit kan tot 7 juli 2026 (12-wekentermijn). Mogelijk is de tijd tot 7 juli a.s. te kort om de concept-Programmabegroting in uw raad te behandelen. Ook met voorlopige reacties kunt u ons echter helpen bij de voorbereiding van de besluitvorming in het algemeen bestuur.

Eerste wijziging van de programmabegroting 2027
In deze concept-programmabegroting is ook een eerste wijziging van de begroting opgenomen. Dit betreft een extra bijdrage, bedoeld voor de continuïteit van de basisdienstverlening voor Jeugdgezondheidszorg. Over deze eerste wijziging van de begroting kunt u eveneens een zienswijze indienen. Ook hiervoor geldt dat dit kan tot 7 juli 2026.

Zienswijzen op de Uitgangspuntennota 2027 betrokken bij opstellen conceptbegroting
In november 2025 ontving u de Uitgangspuntennota 2027 met daarin de algemene beleidsmatige en financiële kaders voor de concept-Programmabegroting 2027. Ook hierop kon uw raad een zienswijze indienen. Deze zienwijzen hebben wij betrokken bij het opstellen van de concept-Programmabegroting 2027. Ons oordeel hierover, en de eventuele conclusies die wij hieraan verbinden, vindt u in bijlage B van deze conceptbegroting.

Jaarstukken 2025
In uw afweging over de concept-Programmabegroting 2027 kunt u ook de informatie uit de Jaarstukken 2025 betrekken. Deze jaarstukken worden u separaat toegezonden. Het algemeen bestuur van de GGD heeft op 9 april jl. de jaarstukken vastgesteld.
De bestemming van het resultaat over 2025 is nog niet verwerkt in de concept-Programmabegroting 2027.

Verdere procedure tot vaststelling van de Programmabegroting
Voordat het algemeen bestuur de Programmabegroting vaststelt, zenden wij uw raad ons oordeel over de ontvangen zienswijzen op de conceptbegroting en de conclusies die wij daaraan verbinden. De

zienswijzen van de raden sturen wij met de ontwerpbegroting toe aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur besluit in zijn vergadering van 9 september a.s. over de Programmabegroting 2027.

De GGD geeft graag meer informatie
Uiteraard is de GGD bereid om deze conceptbegroting en andere ontwikkelingen over het werk van de GGD toe te lichten voor uw raad. Een uitnodiging hiervoor zien wij graag tegemoet. Daarnaast zijn raadsleden ook welkom bij de GGD om meer te horen en te zien over het werk van de GGD.

Vanwege de recente verkiezingen en de installatie van nieuwe gemeenteraden organiseren wij kennismakingsbijeenkomsten. Dat doen we samen met de Veiligheidsregio NOG, Omgevingsdienst Veluwe en Omgevingsdienst Achterhoek. In deze bijeenkomsten kunnen (nieuwe) raadsleden kennismaken met het werk van de betrokken organisaties en de actuele ontwikkelingen en speerpunten. De kennismakingsbijeenkomsten vinden plaats in september, verspreid door de regio. Op een later moment ontvangt u hiervoor een uitnodiging met meer informatie.

Als u vragen heeft over de conceptbegroting en/of de procedure, kunt u contact opnemen met:
- R. Schwebke, concerncontroller (tel. 088 – 443 3525, e-mail r.schwebke@ggdnog.nl), of
- D. Vreman, beleidsadviseur (tel. 088 – 443 3130, e-mail d.vreman@ggdnog.nl).

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur,

drs. J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

A.J. Prins,
voorzitter

GGD Noord- en Oost-Gelderland vestiging
Apeldoorn

Rijksstraatweg 65
7231 AC WARNSVELD

Zaaknummer : 1454357
Onderwerp : concept-programmabegroting 2027 GGD NOG
Verzonden : 28 april 2026

Geachte heer, mevrouw

Op vrijdag 10 april 2026 stuurde u de Concept programmabegroting 2027 van de GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG). U biedt ons daarbij de mogelijkheid om voor 7 juli 2026 te reageren door een eventuele zienswijze in te dienen.

Besluit raad van de gemeente Berkelland
De raad van de gemeente Berkelland verzoekt het Dagelijks Bestuur (DB) van de GGD NOG bij de besluitvorming over de Programmabegroting 2027 de onderstaande aandachtspunten mee te nemen:

Gemeente Berkelland spreekt waardering uit te spreken voor de in gang gezette ontwikkelingen
De GGD NOG speelt in op de toenemende complexiteit binnen de publieke gezondheid. De GGD NOG ontwikkelt zich door richting een transparante, flexibele en meer vraaggestuurde organisatie. Dit is onder andere zichtbaar via de producten- en dienstencatalogus, de versterking van de informatievoorziening (indicatoren en kengetallen) (https://kompas.ggdnog.nl/) en de inzet op (sub)regionale samenwerking. Gemeente Berkelland heeft waardering voor deze ontwikkelingen.

Verzoek tot het oormerken van de incidentele middelen uit de verhoging van de inwonersbijdrage voor de jeugdgezondheidszorg
Het Algemeen Bestuur (AB) heeft in april ingestemd met het incidenteel verhogen van de inwonersbijdrage voor de bekostigen van de jeugdgezondheidszorg. De GGD NOG dient de middelen uitsluitend in te zetten voor extra personeelscapaciteit in de uitvoering. Daarbij dient de GGD NOG de afweging te maken in hoeverre het een onvermijdelijke, onuitstelbare en onvoorziene uitgave is. Het verzoek aan de GGD NOG is om deze middelen te oormerken en uitsluitend in te zetten voor extra personeelscapaciteit in de uitvoering. Eventuele niet bestede middelen dienen bij het vaststellen van de Jaarrekening 2027 weer terug te vloeien naar de gemeenten.

Opnieuw het verzoek om meer focus aan te brengen op de mentale gezondheid van de jeugd door het beter te laten aansluiten van de product- en dienstverlening.
Vorig jaar heeft de gemeente Berkelland middels een zienswijze op de concept programmabegroting 2026 gevraagd om meer focus aan te brengen op de mentale gezondheid van de jeugd. Gezien de toenemende druk op mentale gezondheid, is het noodzakelijk dat de dienstverlening van de GGD NOG beter aansluit op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het verzoek aan de GGD om het bestaande aanbod te evalueren, beter aan te laten sluiten op de behoefte en proactiever samen te werken met gemeenten, onderwijs en maatschappelijke partners.

Het verzoek om de rol als regionale coördinator van preventie sterker en explicieter in te gaan vullen binnen de regionale preventiestructuur
Zoals onder andere benoemd in de landelijke nota gezondheidsbeleid en het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt de positie van de GGD NOG sterker en explicieter. Dit vraagt om een duidelijke positionering van de GGD NOG binnen de regionale preventie-infrastructuur, met meer nadruk op de rol van de GGDN OG in subregionale samenwerking en uitvoering. De GGD NOG dient daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij al bestaande plannen. Er dient een overweging plaats te vinden of een uitgebreide bestuursagenda noodzakelijk is, of dat aansluiting bij bestaande plannen volstaat. Indien er een nieuwe bestuursagenda komt, dan is het verzoek om deze vooral te gebruiken als strategisch richtinggevend document (kort en bondig) en niet als uitvoeringsprogramma.

Met vriendelijke groet,

de griffier, De burgemeester,

drs. J.A. Satijn MPM drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief

Raadsvoorstel

Zaaknummer	:	1462770			
Raadsvergadering	:	23 juni 2026			
Onderwerp	:	Vaststellen raadsakkoord 2026-2030			
Portefeuillehouder	:				
Steller	:	Laura Lenting	tel.	:	0545-250250

Te nemen besluit
Het raadsprogramma “Berkelland, met elkaar in verbinding!” vast te stellen voor de periode 2026-2030 en het college opdracht te geven dit uit te werken in een uitvoeringsprogramma.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Naar aanleiding van het advies van informateur Van Houdt heeft de gemeenteraad op 21 april besloten om met alle partijen een raadsprogramma op hoofdlijnen op te stellen. Onder begeleiding van informateur Haverkort zijn vervolgens gesprekken gevoerd die hebben geleid tot het raadsprogramma “Berkelland, met elkaar in verbinding!”.

Argumentatie
1.1 Met dit besluit wordt uitvoering gegeven aan het raasbesluit dat is genomen in de raadsvergadering van 21 april 2026.
1.2 Het raadsprogramma bevat ambities op hoofdlijnen, daarom wordt het nieuwe college verzocht om het raadsprogramma te vertalen naar een overzichtelijk uitvoeringsprogramma waarin de verschillende onderdelen worden uitgezet in tijd, capaciteit en geld over de periode 2026-2030.

Kanttekeningen en risico’s
Gedurende het proces om te komen tot een raadsprogramma heeft het CDA besloten om uit het proces te stappen en niet langer mee te werken aan het raadsprogramma. Het gevolg daarvan is dat het raadsprogramma is opgesteld door vijf van zes fracties uit de gemeenteraad van Berkelland.

Financiën
De nadere financiële uitwerking van de plannen in het raadsprogramma volgt in het uitvoeringsprogramma dat wordt opgesteld door het college van burgemeester en wethouders.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
In de uitwerking van de plannen uit het raadsprogramma wordt rekening gehouden met het VN verdrag rechten van mensen met een beperking.

Communicatie
Het raadsprogramma wordt gepubliceerd op de website van de gemeente Berkelland.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Na de verkiezingen heeft de gemeenteraad besloten om het initiatief te nemen om te komen tot een raadsprogramma.

Planning en evaluatie
In het raadsprogramma is afgesproken dat de samenwerking en het werken met een raadsprogramma jaarlijks wordt geëvalueerd en dat daar in het openbaar verantwoording over wordt afgelegd.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Alternatieven
Niet van toepassing.

Het presidium,

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn.	drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van de formerende partijen op 16 juni 2026;

b e s l u i t :

Het raadsprogramma “Berkelland, met elkaar in verbinding!” vast te stellen voor de periode 2026-2030 en het college opdracht te geven dit uit te werken in een uitvoeringsprogramma.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp: Vaststellen raadsprogramma 2026-2030

Niet van toepassing

gemeente Berkelland

Berkelland, met elkaar in verbinding!

Raadsprogramma gemeente Berkelland 2026-2030, juni 2026

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 3
2. Inleiding en leeswijzer 5

Thema's

3. Leefbare kernen 7
4. Wonen 10
5. Zorg, preventie en bestaanszekerheid 13
6. Financieel gezonde gemeente 16
7. Asiel, opvang en integratie 19
8. Buitengebied, landschap en toekomst platteland 22
9. Economie, ondernemerschap en werkgelegenheid 25
10. Bestuur, participatie en een krachtige organisatie 28

1. Voorwoord

Een sterk Berkelland! Dat gunnen wij u, onze inwoners, ondernemers, partners en bezoekers. Wij staan voor de sterke onderlinge verbinding in onze samenleving: voor Naoberschap, voor het actieve verenigingsleven, voor lokale ondernemers en weten wat je koopt en van wie. Wij geloven dat deze band tussen overheid en inwoners sterker kan groeien als we vertrouwen in elkaar. De afgelopen jaren is het vertrouwen binnen de Berkellandse gemeenteraad er niet altijd geweest. Vertrouwen is iets dat moet groeien. Ook bij onszelf. De verbinding wordt sterker. Daar gaan wij in volle overtuiging aan werken.

Voor u ligt het raadsprogramma van de gemeenteraad van Berkelland voor de periode 2026-2030.

gemeente Berkelland

In Berkelland kiezen wij ervoor om te werken vanuit een raadsprogramma in plaats van een traditioneel coalitieakkoord. Daarmee kiezen wij bewust voor een bestuursstijl waarin samenwerking, gezamenlijke verantwoordelijkheid en brede betrokkenheid van de gemeenteraad centraal staan.

Bij een traditioneel coalitieakkoord maken enkele partijen vooraf afspraken over beleid, financiën en bestuurlijke keuzes. Deze partijen vormen samen de coalitie en leveren doorgaans de wethouders. Andere partijen bevinden zich meer op afstand van het bestuur. Veel inhoudelijke keuzes liggen daarbij al vroeg vast.

Een raadsprogramma vertrekt vanuit een andere gedachte. Niet een meerderheid van partijen staat centraal, maar de gemeenteraad als geheel. Vanuit gezamenlijke opgaven en gedeelde ambities zoeken wij naar onderwerpen waarop brede overeenstemming mogelijk is. Dat betekent niet dat politieke verschillen verdwijnen. Iedere fractie behoudt haar eigen identiteit, standpunten en verantwoordelijkheid om op basis van inhoud en overtuiging keuzes te maken.

Deze manier van werken vraagt om een andere bestuursstijl. Een cultuur waarin ruimte is voor samenwerking, open debat en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de toekomst van Berkelland. Niet tegenover elkaar, maar met elkaar in gesprek over wat nodig is voor onze inwoners, kernen en het buitengebied. Besluiten staan daarbij niet op voorhand vast, maar worden steeds opnieuw zorgvuldig afgewogen door de raad.

Als gemeenteraad spreken wij uit dat wij de komende bestuursperiode rolvast willen opereren. Dat betekent dat wij als raad sturen op hoofdlijnen,

kaders stellen, controleren en keuzes maken in het algemeen belang. Wij willen niet besturen op incidenten, maar op vertrouwen, lange termijn en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Raad, college en ambtelijke organisatie werken transparant en open samen. De raad wordt tijdig betrokken bij belangrijke bestuurlijke keuzes.

Wij spreken daarnaast de gezamenlijke ambitie uit om verder te bouwen aan een bestuursstijl waarin vertrouwen het vertrekpunt is. Een stijl waarin ruimte is voor samenwerking, maatwerk en een open gesprek over opgaven en oplossingen. Een cultuur waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen met ons werken aan een sterk Berkelland.

Dit raadsprogramma geeft richting aan die samenwerking. Per thema werken wij vanuit een vaste opbouw. In de situatieschets beschrijven wij de belangrijkste ontwikkelingen en opgaven. In de ambitie geven wij aan welke richting wij gezamenlijk voor Berkelland kiezen. In de toelichting lichten wij onze gezamenlijke uitgangspunten toe. Tot slot geven wij via verzoeken aan het college richting aan de uitvoering in deze bestuursperiode.

Met dit raadsprogramma kiezen wij voor een bestuursstijl die past bij Berkelland: dichtbij inwoners, gericht op samenwerking en met oog voor het algemeen belang van alle kernen en inwoners. We nodigen alle partijen uit om deel te nemen.

Namens de fracties:
Samen voor Berkelland, PRO Berkelland, Samen D'ran, VVD en BBB

Bouke Winters

Betsy Wormgoor

Han Boer

Marcellino Kropman

Evelien Daalwijk

2. Inleiding en leeswijzer

Leefbaarheid vormt het hart van Berkelland. In onze grote en kleine kernen, buurtschappen en het buitengebied zijn het inwoners, verenigingen, ondernemers, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties die dagelijks bijdragen aan een sterke gemeenschap. De cultuur van Naoberschap, omzien naar elkaar en samen verantwoordelijkheid nemen voor de eigen leefomgeving vormt daarbij een belangrijke kracht van onze gemeente. Wij willen dat Berkelland een gemeente blijft waar mensen prettig kunnen wonen, werken, ondernemen, opgroeien en oud worden.

Vanuit die gedachte hebben wij acht thema's benoemd die richting geven aan de toekomst van Berkelland. Hoewel deze thema's afzonderlijk zijn uitgewerkt, hangen zij nauw met elkaar samen. Leefbare kernen vormen daarbij het verbindende uitgangspunt. Wonen, zorg, voorzieningen, werkgelegenheid, bereikbaarheid, cultuur, sport en ontmoeting bepalen gezamenlijk de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van onze dorpen en buurtschappen.

Om onze kernen leefbaar te houden, zetten wij in op voldoende woningen voor alle doelgroepen. Jongeren, starters, gezinnen, senioren en andere woningzoekenden moeten ook in de toekomst een passende plek kunnen vinden in Berkelland. Daarbij kijken wij nadrukkelijk naar nieuwe woonvormen, doorstroming en het benutten van kansen binnen bestaande kernen en het buitengebied.

Een sterke samenleving vraagt daarnaast om toegankelijke en betaalbare zorg. Wij geloven in de kracht van preventie, ontmoeting en een sterke sociale basis. Professionele ondersteuning moet beschikbaar zijn voor inwoners die dat nodig hebben, maar wij willen ook investeren in het voorkomen van problemen en het versterken van de veerkracht van onze samenleving.

Een financieel gezonde gemeente is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen investeren in woningen, voorzieningen, infrastructuur, onderwijs, sport en maatschappelijke accommodaties. Wij willen zorgvuldig omgaan met publieke middelen en ruimte houden om te investeren in de toekomst van Berkelland.

Ook op het gebied van opvang en integratie van nieuwkomers staan wij voor een zorgvuldige en uitvoerbare aanpak. Wij willen verantwoordelijkheid nemen voor wettelijke opgaven, met oog voor draagkracht, leefbaarheid en veiligheid in onze kernen. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, terwijl rekening wordt gehouden met de belangen van bestaande inwoners en de druk op voorzieningen en woningmarkt.

Het buitengebied vormt een onmisbaar onderdeel van Berkelland. Agrariërs, ondernemers en inwoners zijn belangrijke dragers van ons landschap, onze economie en onze leefbaarheid. Wij willen ruimte bieden aan ondernemerschap, innovatie en toekomstbestendige ontwikkeling van het platteland, met behoud van de kwaliteiten die het Berkellandse landschap kenmerken.

Ook een sterke economie draagt direct bij aan leefbare kernen. Familiebedrijven, het midden- en kleinbedrijf, agrarische ondernemers, recreatie en maakindustrie zorgen voor werkgelegenheid, voorzieningen en perspectief voor onze inwoners. Wij willen ondernemers ruimte geven om te investeren, te vernieuwen en te verduurzamen, zodat Berkelland ook economisch aantrekkelijk blijft voor huidige en toekomstige generaties. Bestuur en bestuursstijl vormen tot slot een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze ambities. Een betrouwbare overheid,

een professionele organisatie, duidelijke communicatie en een goede samenwerking tussen inwoners, raad, college en organisatie zijn essentieel om de uitdagingen van de komende jaren succesvol aan te pakken.

De volgende hoofdstukken beschrijven per thema de opgaven die wij zien, de ambities die wij delen en de opdrachten die wij meegeven aan het college. Samen vormen zij de koers voor een Berkelland dat leefbaar, sociaal sterk, economisch vitaal, landschappelijk waardevol en financieel gezond blijft voor huidige én toekomstige generaties.

De beschreven thema's zijn door alle fracties aangedragen tijdens de verkenning onder leiding van de heer Van Houdt. Thema's die niet expliciet in dit raadsprogramma zijn opgenomen zijn uiteraard ook belangrijk. We behandelen die thema's samen zodra ze aan de orde komen.

Berkelzomp Eibergen

3. Thema Leefbare kernen

3.1 Situatieschets

Berkelland is een gemeente van sterke kernen, buurtschappen en een vitaal buitengebied. De kracht van Berkelland zit in de betrokkenheid van inwoners, het rijke verenigingsleven, de aanwezigheid van voorzieningen en de sterke sociale samenhang binnen dorpen en wijken. Inwoners voelen zich verbonden met hun eigen kern en zetten zich actief in voor hun leefomgeving. Juist deze lokale verbondenheid vormt een belangrijke basis voor de leefbaarheid van Berkelland.

Leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van onze kernen staan onder druk. Demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, kleinere huishoudens en veranderende woon- en zorgbehoeften zorgen voor nieuwe vraagstukken op het gebied van wonen, voorzieningen, bereikbaarheid en sociale ontmoeting. Daarbij zien we dat maatschappelijke voorzieningen, sportaccommodaties, culturele voorzieningen en ontmoetingsplekken steeds belangrijker worden voor het behoud van sociale samenhang en het voorkomen van eenzaamheid en sociale uitsluiting.

Binnen Berkelland is het maatschappelijk vastgoed divers georganiseerd. Sporthallen, zwembaden, dorpshuizen, culturele voorzieningen en onderwijsgebouwen vragen de komende jaren om investeringen, verduurzaming en soms herontwikkeling. Uit de Sport- en Beweegvisie blijkt een aanzienlijke investeringsopgave in sportvastgoed, terwijl ook binnen onderwijshuisvesting en ander maatschappelijk vastgoed sprake is van verouderde gebouwen en beperkte financiële ruimte voor vervanging of modernisering.

Daarnaast spelen laagdrempelige ontmoetingsplekken een steeds belangrijkere rol in het versterken van de sociale basis. Dorpshuizen, multifunctionele accommodaties en andere maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan ontmoeting, participatie en ondersteuning dichtbij huis. Op dit moment ontbreekt een breed en actueel beleidskader voor deze voorzieningen, terwijl er in meerdere kernen behoefte bestaat aan onderhoud, verduurzaming en toekomstbestendige exploitatie.

Kruiskamplaan Eibergen

Ook de fysieke leefomgeving vraagt aandacht. Berkelland kent relatief veel infrastructuur per inwoner, waaronder een omvangrijk netwerk van wegen in de kernen en het buitengebied. Veel wegen, bruggen en openbare

voorzieningen naderen het einde van hun technische levensduur, terwijl het veranderde klimaat zorgt voor extra druk op beheer en onderhoud door droogte, hitte en wateroverlast. Tegelijkertijd vraagt de inrichting van de openbare ruimte steeds meer om vergroening, klimaatadaptatie, toegankelijkheid en ruimte voor ontmoeting en beweging.

Ook veranderingen in het buitengebied hebben invloed op de leefbaarheid van onze kernen. Het aantal agrarische bedrijven neemt af, functies veranderen en het buitengebied wordt steeds multifunctioneler. Dit brengt kansen met zich mee voor nieuwe woonvormen, recreatie en economische ontwikkeling, maar vraagt ook om zorgvuldige keuzes om landschap, sociale cohesie en leefomgeving in balans te houden.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om alle kernen vitaal, bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Dit vraagt om integrale keuzes op het gebied van wonen, voorzieningen, mobiliteit, sport, cultuur, ontmoeting, klimaatadaptatie en sociale samenhang. Daarbij wordt steeds belangrijker hoe we samen met inwoners, verenigingen, maatschappelijke partners en ondernemers bouwen aan toekomstbestendige kernen waar mensen prettig kunnen wonen, leven en elkaar kunnen ontmoeten.

3.2 Ambitie

Berkelland is een gemeente van sterke, leefbare en toekomstbestendige grote én kleine kernen, waar inwoners elkaar kennen, naar elkaar omkijken en actief bijdragen aan hun eigen leefomgeving. Wij willen dat iedere kern een plek blijft waar mensen prettig kunnen wonen, elkaar kunnen ontmoeten, veilig kunnen opgroeien, actief kunnen deelnemen en oud kunnen worden.

Wij zetten in op leefbare kernen door tijdige woningbouw, bereikbare voorzieningen, een gezonde en groene leefomgeving met een rijke biodiversiteit en ruimte voor ontmoeting, sport, cultuur, onderwijs en maatschappelijke activiteiten. Ontmoeten en verbinden vormen voor ons de basis van leefbaarheid. Daarom streven wij in iedere kern naar toegankelijke en toekomstbestendige ontmoetingsplekken, zowel binnen bestaande accommodaties als in de openbare ruimte, passend bij de behoefte van inwoners.

Wij geloven in de kracht van onze samenleving. Initiatieven vanuit inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers willen wij actief ondersteunen en waar nodig als gemeente stimuleren. Daarbij kijken wij niet alleen naar waar de vraag wordt gesteld, maar zoeken wij ook proactief de verbinding met kernen en buurtschappen waar behoeften minder zichtbaar zijn, zodat kansen en voorzieningen eerlijk over Berkelland worden verdeeld.

Wij hechten grote waarde aan een sterk verenigingsleven, maatschappelijke organisaties, streekcultuur, tradities en evenementen die onze identiteit, sociale samenhang en aantrekkelijkheid versterken. Onze cultuur van Naoberschap, ons landschap, onze historische gebouwen en culturele voorzieningen dragen niet alleen bij aan leefbaarheid, maar ook aan recreatie en toerisme. Binnen wet- en regelgeving zoeken we naar mogelijkheden om onze evenementen en tradities te behouden.

Goede bereikbaarheid is daarbij onmisbaar. Daarom blijven wij ons inzetten voor bereikbare voorzieningen, goede openbaar vervoersverbindingen en lokale initiatieven die bijdragen aan mobiliteit en verbondenheid in onze kernen en het buitengebied.

3.3 Verzoek aan het college

a) Ontwikkel, in samenspraak met inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers, één omgevingsprogramma op leefbare en toekomstbestendige kernen, waarbij wonen, voorzieningen,

bereikbaarheid, ontmoeting, centra, een gezonde leefomgeving, veiligheid, biodiversiteit, groen, sport, cultuur, onderwijs, mobiliteit en zorg in samenhang worden beschouwd. Betrek de raad bij aanvang met een vast te stellen kadernotitie en periodiek bij de voortgang en keuzes.
In het omgevingsprogramma worden in ieder geval betrokken:

i. Werk vanuit de kern, samen met inwoners en lokale partners, inzichtelijk uit welke opgaven, kansen en behoeften er liggen op het gebied van leefbaarheid, voorzieningen en sociale samenhang. Geef daarbij ruimte voor maatwerk, passend bij de identiteit en schaal van iedere kern. Benut lokaal initiatief.
ii. Onderzoek hoe in iedere kern een toekomstbestendige centrale ontmoetingsplek kan worden behouden, versterkt of ontwikkeld, bijvoorbeeld via multifunctionele accommodaties, dorpshuizen, scholen, sportvoorzieningen of andere maatschappelijke gebouwen. Leg de raad voorstellen voor over de benodigde investeringen, samenwerking en exploitatie.

b) Realiseer of versterk in de openbare ruimte laagdrempelige ontmoetingsplekken, zoals samenkomstparken, beweegplekken, speelvoorzieningen, vergroening en andere initiatieven die ontmoeting, gezondheid en sociale samenhang stimuleren. Combineer functies waar nodig of mogelijk.
c) Maak een nieuw raadsvoorstel en verken de mogelijkheid om op lange termijn (bestaande) zwembaden te behouden. Betrek daarbij opties als publiek-private samenwerking, marktinitiatieven of de combinatie met ander maatschappelijk vastgoed. Gebruik de verbinding met zorg door actieve benutting en programmering vanuit welzijn en preventie.
d) Leg een raadsvoorstel voor over het bestuur van het sportlandschap.
e) Initieer een laagdrempelig stimuleringsfonds, zoals een Naoberfonds, wijkbudget of transformatiefonds, waarmee inwoners, buurten, dorpen en verenigingen initiatieven kunnen realiseren die bijdragen aan leefbaarheid, ontmoeting, veiligheid of vergroening. Faciliteer collectieve voorzieningen in elke kern en geef ruimte voor lokaal maatwerk. Start een pilot waarbij inwoners, verenigingen of lokale samenwerkingsverbanden de mogelijkheid krijgen om zelf invulling te geven aan voorzieningen, beheer of leefbaarheidsinitiatieven binnen hun kern. Leg de raad een voorstel voor over de inrichting, verdeling en toetsingscriteria.
f) Zet in op kern- of wijkambassadeurs, waarbij inwoners een verbindende rol vervullen tussen hun kern, maatschappelijke initiatieven en de gemeentelijke organisatie. Betrek gebiedscontactfunctionarissen en/of centrummanagers.
g) Zorg ervoor dat inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties binnen de gemeentelijke organisatie beschikken over een duidelijk en laagdrempelig aanspreekpunt voor vragen, initiatieven en ondersteuning op het gebied van leefbaarheid en voorzieningen.
h) Ondersteun en versterk het verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke initiatieven en lokale evenementen die bijdragen aan sociale samenhang, ontmoeting en de identiteit van onze kernen. Benoem bijvoorbeeld een gemeentelijk subsidiezoeker ter ondersteuning van maatschappelijk initiatief en laat de vrijwilliger doen waar deze goed in is.
i) Werk een integrale visie uit op cultuur, erfgoed, streektradities en recreatie, waarbij culturele instellingen, historische panden, lokale evenementen en streekgebonden tradities bijdragen aan leefbaarheid, identiteit en toeristische aantrekkelijkheid.
j) Zet in op het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid van voorzieningen in alle kernen en het buitengebied. Blijf daarbij actief in gesprek met vervoerspartners, regio en provincie over openbaar vervoer en ondersteun waar mogelijk lokale initiatieven zoals buurtbussen en andere vormen van kleinschalige mobiliteit.
k) Breng periodiek de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en kwaliteit van de openbare ruimte binnen de kernen in beeld en doe waar nodig voorstellen om de leefbaarheid en veiligheid verder te versterken.
l) Geef actief en zichtbaar uiting aan de uitwerking van het toegankelijkheidsbeleid zoals opgenomen in de Lokale Inclusie Agenda.
m) Onderzoek hoe vergunningverlening, zo praktisch mogelijk kan worden om lokale tradities, evenementen, streekcultuur en gemeenschapsactiviteiten mogelijk te maken. Werk vanuit het ‘ja, mits’-principe.

4. Thema Wonen

4.1 Situatieschets

Berkelland is een aantrekkelijke plattelandsgemeente met vitale kernen, een sterke sociale samenhang en een gevarieerd woningaanbod. De vraag naar woningen neemt echter toe. Waar Berkelland enkele jaren geleden nog werd beschouwd als krimpgemeente, staat de gemeente nu voor een substantiële woningbouwopgave. Binnen de regionale Woondeal Achterhoek is afgesproken dat Berkelland gemiddeld 120 woningen per jaar toevoegt. In de periode 2025–2026 ambieert de gemeente om circa 500 woningen te realiseren.

Deze groei vraagt om een omslag in denken en handelen. Het volkshuisvestingsprogramma 2026–2035 geeft richting aan de opgaven rondom beschikbaarheid, betaalbaarheid, kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, verduurzaming en wonen voor aandachtsgroepen. De nieuwe Wet regie op de volkshuisvesting vraagt om scherpere lokale sturing op aantallen, locaties en betaalbaarheid van woningbouw. De landelijke norm dat minimaal twee derde van de nieuwbouw betaalbaar moet zijn, waarvan 30% sociale huur, vraagt om nauwe samenwerking met ProWonen, ontwikkelaars en regionale partners.

Naast de kwantitatieve opgave spelen er kwalitatieve uitdagingen.
De woningmarkt moet aansluiten op de veranderende bevolkingssamenstelling, waaronder een toenemende vergrijzing, kleinere huishoudens en een groeiende behoefte aan zorggeschikte woningen en huisvesting voor aandachtsgroepen. Binnen de recent vastgestelde Achterhoekse aanpak Wonen, Welzijn en Zorg wordt nadrukkelijk gekeken naar de relatie tussen wonen, zorg, leefbaarheid en sociale samenhang.

De uitvoering van de woningbouwopgave wordt beïnvloed door externe factoren. Netcongestie beperkt de mogelijkheden voor uitbreiding van woongebieden. Daarnaast zorgen stikstofregels, water-, klimaat- en duurzaamheidsopgaven, vertraging door juridische procedures en de invoering van de Omgevingswet voor onzekerheid en vertraging. Ook stijgende bouwkosten, schaarste aan personeel en veranderende financieringsmogelijkheden bij kopers zetten druk op de realisatie van woningbouwplannen.

Vogelenzangstraat Eibergen

Daarbij staat Berkelland voor keuzes in prioritering. De huidige ambtelijke capaciteit is toereikend voor de bestaande planvoorraad, maar verdere versnelling of opschaling vraagt om uitbreiding van capaciteit of scherpere

keuzes in welke projecten prioriteit krijgen. Daarnaast moet de gemeente blijven waken voor een evenwichtige ontwikkeling van alle kernen, waarbij woningbouw niet alleen bijdraagt aan groei, maar ook aan leefbaarheid, voorzieningen, sociale cohesie en toekomstbestendige dorpen.

De komende jaren staan daarmee in het teken van het realiseren van voldoende woningen, met oog voor betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en zorg, binnen een steeds complexer ruimtelijk en maatschappelijk speelveld.

4.2 Ambitie

Berkelland is een gemeente waar iedereen die hier wil wonen, nu en in de toekomst een passende woning kan vinden. Wij willen in alle kernen en waar passend in het buitengebied bouwen naar behoefte, voor jongeren, starters, gezinnen, senioren, aandachtsgroepen en inwoners die willen doorstromen.

Wij zetten in op voldoende, betaalbare en toekomstbestendige woningen voor alle doelgroepen en geven ruimte aan vernieuwende en creatieve woonvormen die aansluiten bij veranderende woonwensen. Daarbij kijken wij verder dan traditionele woningbouw en benutten wij ook mogelijkheden zoals inbreiding, transformatie, splitsen, optoppen, hofjes, kleinere woonvormen, bij het dorp passende hoogbouw, tijdelijke woningen en andere innovatieve woonconcepten. We richten ons op duizend nieuwe extra woningen in 2030, boven op de Woondeal.

Wij willen belemmeringen zoveel mogelijk wegnemen en denken vanuit mogelijkheden en oplossingen. Binnen de grenzen van wet- en regelgeving zoeken wij actief de ruimte op om procedures te versnellen, processen te vereenvoudigen en nieuwe landelijke mogelijkheden tijdig te benutten. Daarbij staan wij open voor maatwerk en creatieve oplossingen, zoals tijdelijke woonvormen, het benutten van bestaande gebouwen en nieuwe woonmogelijkheden in kernen en buitengebied.

Wonen is meer dan bouwen. Daarom verbinden wij de woningbouwopgave nadrukkelijk met leefbaarheid, zorg, voorzieningen, duurzaamheid en bereikbaarheid. Samen met inwoners, ontwikkelaars, woningcorporatie ProWonen en andere partners zorgen wij voor voldoende doorstroming op de woningmarkt, passende huisvesting voor aandachtsgroepen en een evenwichtige ontwikkeling van al onze kernen.

4.3 Verzoek aan het college

a) Geef uitvoering aan het Volkshuisvestingsprogramma en de regionale Woondeal, waarbij de woningbouwopgave in Berkelland wordt vertaald naar een concrete, realistische en uitvoerbare meerjarige woonkoers voor alle kernen tot 2045. Hanteer daarbij een ruime overplancapaciteit van minimaal 30%. Begin met wat snel kan en start voortvarend met de voorbereiding voor de langere termijn.
b) Zorg ervoor dat in Berkelland voor alle doelgroepen voldoende passende woonmogelijkheden worden gerealiseerd, voor jongeren, starters, gezinnen, senioren, aandachtsgroepen en inwoners die willen doorstromen. Maak daarbij inzichtelijk welke doelgroepgerichte opgaven er per kern liggen en welke instrumenten nodig zijn om hierin te voorzien.
c) Werk volgens het integraal doelgroepenbeleid wonen, inclusief concrete prestatieafspraken met ProWonen en andere partners over betaalbaarheid, sociaal, middenhuur, koopmogelijkheden, doorstroming en zorggeschikte woningen. Kijk daarbij ook naar de mogelijkheden van zelfbewoningsplicht. Neem lokale binding voor sociale verhuur op in de huisvestingsverordening.
d) Benut actief de mogelijkheden voor vernieuwende en alternatieve woonvormen, zoals hofjes, woningsplitsing, optoppen, transformatie van bestaand vastgoed, tijdelijke woningen, kleinere woonvormen

en andere innovatieve woonconcepten. Kijk daarbij ook naar herbestemmingsmogelijkheden van leegstaand vastgoed.

e) Zet de ruimte die landelijke en provinciale regelgeving biedt, in voor nieuwe woonvormen en experimenteerruimte, zoals familiewoningen op erven, flexwoningen en andere nieuwe woonconcepten, en benut deze mogelijkheden waar passend[1] voor Berkelland. Borg de elementen uit de experimenten die blijvend zijn in de omgevingsvisie.

f) Breng per kern en waar passend in het buitengebied kansrijke inbreidingslocaties, transformatielocaties en ontwikkellocaties in beeld om woningbouw, leefbaarheid, voorzieningen en ruimtelijke kwaliteit integraal te verbinden.

g) Gebruik de aanbevelingen van het provinciale versnellingsteam Woningbouw om procedures rondom woningbouwontwikkeling te versnellen of vereenvoudigen, binnen de kaders van wet- en regelgeving. Kom met concrete voorstellen om planvorming, vergunningverlening en besluitvorming doelmatiger en voorspelbaarder te organiseren.

h) Voer een actiever en strategischer grondbeleid, zodat de gemeente tijdig kan sturen op woningbouwontwikkeling, betaalbaarheid, fasering, kwaliteit en spreiding over de verschillende kernen. Pas hiervoor zo nodig de Nota Grondbeleid aan en vraag budgettaire ruimte voor aankoop. Leg de gemeenteraad binnen twee jaar een voorstel voor in het kader van de Wet Voorkeursrecht gemeenten.

i) Werk, in samenwerking met maatschappelijke partners, aan voldoende tijdelijke en passende huisvesting voor inwoners in noodsituaties, spoedzoekers en andere aandachtsgroepen met urgentie. Zet daarbij ook in op containerwoningen of anderszins tijdelijke huisvesting.

j) Breng de gevolgen van netcongestie, stikstofregels, wateropgaven, capaciteit en juridische procedures op de woningbouwprogrammering structureel in beeld en leg de raad periodiek scenario's en mogelijke keuzes voor wanneer bijsturing noodzakelijk is.

---

1 *Passend in Berkelland: in lijn met omgevingsvisie, dorps karakter, groen maar wel met experimenteerruimte*

5. Thema Zorg, preventie en bestaanszekerheid

5.1 Situatieschets

Berkelland is een gemeente waar inwoners naar elkaar omkijken en waar een sterke sociale basis aanwezig is. Zorg en ondersteuning voor inwoners staan de komende jaren onder toenemende druk. De vraag naar ondersteuning binnen het sociaal domein blijft hoog, terwijl maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, complexe zorgvragen, personeelstekorten en financiële onzekerheden zorgen voor een groeiende druk op het zorgsysteem.

Een groot deel van de gemeentelijke uitgaven binnen het sociaal domein bestaat uit jeugdhulp en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vooral binnen de jeugdhulp zijn de kosten de afgelopen jaren sterker gestegen dan de algemene prijsontwikkeling. Landelijke hervormingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, vragen daarnaast om intensievere regionale samenwerking en verdere versterking van lokale teams. Deze ontwikkelingen vragen om nieuwe werkwijzen, extra uitvoeringskracht en blijvende aandacht voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van passende ondersteuning.

Binnen de Wmo blijven de kosten relatief stabiel. Voorgenomen landelijke beleidswijzigingen, zoals veranderingen in de eigen bijdrage, de Wet langdurige zorg en compensatieregelingen voor chronisch zieken, brengen onzekerheden met zich mee over toekomstige taken, verantwoordelijkheden en financiële gevolgen voor gemeenten.

Naast zorg speelt bestaanszekerheid een steeds grotere rol. Hoewel de arbeidsmarkt krap is, neemt het beroep op inkomensondersteuning en re-integratie licht toe. Nieuwe landelijke wetgeving binnen de Participatiewet en veranderingen in sociale zekerheid kunnen ertoe leiden dat meer inwoners een beroep doen op gemeentelijke ondersteuning. De noodzaak groeit om vroegtijdig schulden, armoede en sociale uitsluiting te signaleren en aan te pakken.

Berkelland zet daarom steeds nadrukkelijker in op de beweging van zorg naar preventie en welzijn. Via lokale voorzieningen, huisartsenondersteuning, ontmoetingsplekken, welzijnsinitiatieven en regionale samenwerkingen wordt gewerkt aan een sterke sociale basis waarin inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren en problemen in

een vroeg stadium worden voorkomen. Nieuwe wettelijke taken, zoals de Wet integrale suïcidepreventie, vergroten daarbij verantwoordelijkheid op het gebied van mentale gezondheid en vroegsignalering.

Daarnaast vraagt de veranderende bevolkingssamenstelling om een integrale benadering van wonen, welzijn en zorg. De vergrijzing en de groeiende behoefte aan zorggeschikte woningen en passende huisvesting voor aandachtsgroepen maken dat zorgvraagstukken steeds sterker samenhangen met woningbouw, leefbaarheid en voorzieningen in de kernen. Binnen de regionale Achterhoekse aanpak Wonen, Welzijn en Zorg werkt Berkelland samen met partners aan toekomstbestendige oplossingen waarin zorg, ondersteuning en wonen dichter bij elkaar worden georganiseerd.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om goede zorg en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar te houden, inwoners zoveel mogelijk in hun eigen kracht te ondersteunen en tijdig in te spelen op landelijke ontwikkelingen, toenemende zorgvraag en schaarste aan personeel en middelen. De verbinding tussen zorg, welzijn, bestaanszekerheid, wonen en leefbaarheid wordt daarbij steeds belangrijker.

5.2 Ambitie

Berkelland is een gemeente waarin iedereen die zorg of ondersteuning nodig heeft, kan rekenen op passende, toegankelijke en mensgerichte hulp. De mens staat centraal, niet het systeem. Wij willen dat inwoners eenvoudig hun weg kunnen vinden naar ondersteuning, dichtbij huis, met zo min mogelijk drempels, duidelijke communicatie en waar mogelijk één vast aanspreekpunt of contactpersoon.

Wij geloven dat goede zorg begint vóórdat zorg nodig is. Daarom zetten wij nadrukkelijk in op preventie, gezondheid, welzijn, bestaanszekerheid en een sterke sociale basis in onze kernen en buurten. Door inwoners met elkaar te verbinden, initiatieven vanuit de samenleving te ondersteunen en aandacht te hebben voor ontmoeting, mentale gezondheid, eenzaamheid, schuldenproblematiek en het versterken van eigen kracht, willen wij zwaardere zorg zoveel mogelijk voorkomen.

Wij willen dat tijd, aandacht en middelen zoveel mogelijk terechtkomen bij de inwoner en zo min mogelijk opgaan aan administratie, bureaucratie en onnodige systeemlast. Daarbij zetten wij in op slimme samenwerking, vereenvoudiging van processen en het benutten van digitale en technologische mogelijkheden die bijdragen aan toegankelijke en doelmatige ondersteuning.

Binnen het sociaal domein streven wij naar kwalitatief goede, betaalbare en toekomstbestendige zorg. We blijven investeren in passende ondersteuning voor jeugd, gezinnen, volwassenen en ouderen, met bijzondere aandacht voor de toenemende zorgvraag als gevolg van vergrijzing en maatschappelijke veranderingen. Daarbij vinden wij het belangrijk dat de gemeentelijke zorguitgaven in balans blijven met de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt en dat nieuwe taken vanuit het Rijk alleen structureel worden uitgevoerd wanneer daar voldoende financiële dekking tegenover staat.

Wij geloven dat deze aanpak ertoe zal leiden dat we inwoner en gemeente dichter bij elkaar brengen en we gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen voor een sterke en gezonde gemeenschap.

Zorg is meer dan professionele ondersteuning alleen. Daarom verbinden wij zorg nadrukkelijk met wonen, welzijn, sport, cultuur, onderwijs, bestaans-zekerheid en leefbare kernen, zodat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig, gezond en met elkaar kunnen blijven meedoen in onze samenleving.

5.3 Verzoek aan het college

a) Richt het sociaal domein toekomstbestendig in, waarbij passende zorg en ondersteuning voor inwoners toegankelijk, dichtbij en betaalbaar georganiseerd blijft. Bouw daarbij voort op de ingezette beweging van zorg naar preventie, welzijn en een sterke sociale basis. Zet de beschikbare middelen in waar ze nodig zijn en maak daarbij desgewenst gebruik van budgetten per buurt, wijk, dorp of kern. Houdt oog voor de reeds bestaande collectieve preventie zoals wordt vormgegeven door onder andere de GGD.
b) Werk een integrale preventieagenda uit, gericht op het voorkomen van zwaardere en duurdere zorgvragen, met de focus op vroegsignalering op alle gezondheidsvlakken. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan mentale gezondheid, leefomgeving, eenzaamheid, schuldenproblematiek, opvoed- en gezinsondersteuning, gezond opgroeien, gezond ouder worden en het versterken van sociale netwerken in wijken, buurten en kernen.
c) Initieer een aantal pilots voor investeringen in beweegpleinen, kleinere sportvoorzieningen, woon/zorgcomplexen of knooperven en onderzoek de effecten op positieve gezondheid. Werk daarbij bij voorkeur vanuit en samen met lokale initiatieven. Neem successen uit de pilots op in beleid.
d) Formuleer, mede in het licht van de stijgende kosten binnen de jeugdzorg, een concrete set van preventieve maatregelen die bijdragen aan het voorkomen van zwaardere jeugdhulp en extra zorgkosten. Maak daarbij inzichtelijk welke effecten en besparingen op langere termijn verwacht mogen worden.
e) Geef uitvoering aan de landelijke hervormingen binnen de jeugdzorg en de ontwikkeling van sterke lokale teams, waarbij zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen zoveel mogelijk vroegtijdig, integraal en dichtbij huis wordt georganiseerd. Breid de inzet op jongerenwerk uit waar nodig.
f) Leg de raad voorstellen voor over de wijze waarop inwoners die langdurig of intensief gebruikmaken van ondersteuning eenvoudiger en persoonlijker begeleid kunnen worden, door te werken met één vast aanspreekpunt of contactpersoon.
g) Onderzoek op welke wijze automatisering, digitalisering en slimme gegevensuitwisseling kunnen bijdragen aan een toegankelijker, efficiënter en toekomstbestendig sociaal domein, met behoud van menselijke maat, privacy en inclusiviteit.
h) Ontwikkel aanvullende maatregelen gericht op het voorkomen van eenzaamheid, met specifieke aandacht voor ouderen, mantelzorgers, alleenstaanden en andere kwetsbare groepen. Betrek hierbij bestaande lokale initiatieven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en inwoners.
i) Versterk de verbinding tussen zorg, welzijn, sport, cultuur, onderwijs, bestaanszekerheid en leefbare kernen, zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig, gezond en actief kunnen blijven deelnemen aan de samenleving.
j) Werk vanuit het uitgangspunt dat structurele uitbreiding van gemeentelijke zorgtaken alleen plaatsvindt wanneer daar structurele middelen van het Rijk tegenover staan. Leg de financiële gevolgen van nieuwe landelijke taken, wetswijzigingen en taakmutaties tijdig aan de raad voor, inclusief mogelijke keuzes en scenario's.
k) Onderzoek, in samenwerking met regiogemeenten, of en op welke wijze incidentele of zeer complexe zorgkosten binnen specialistische jeugdhulp beter regionaal kunnen worden georganiseerd of gedeeld, zodat financiële risico's beheersbaar blijven.
l) Breng de administratieve lasten binnen het sociaal domein in beeld en doe voorstellen om processen te vereenvoudigen, registratiedruk te verminderen en beschikbare middelen zoveel mogelijk in te zetten voor directe ondersteuning van inwoners.

6. Thema Financieel gezonde gemeente

6.1 Situatieschets

Berkelland staat de komende jaren voor grote maatschappelijke, ruimtelijke en sociale opgaven die vragen om stevige investeringen, terwijl de financiële ruimte onder druk staat. Als gemeente willen we blijven investeren in leefbare kernen, passende woningen, bereikbare voorzieningen, goede ondersteuning voor inwoners, duurzame oplossingen en een toekomstbestendige openbare ruimte. Onzekerheden nemen toe en wordt het steeds belangrijker om scherpe keuzes te maken over wat we wel en niet kunnen realiseren.

Vanuit het Rijk komen steeds meer taken en verantwoordelijkheden bij gemeenten te liggen, terwijl de beschikbare middelen niet altijd in verhouding staan tot de uitvoering van deze taken. In 2028 staat ons nog steeds het zogenaamde ‘ravijnjaar’ te wachten waarin het Rijk een grote bezuiniging doorvoert, met als gevolg een lagere uitkering uit het gemeentefonds. Daarnaast zorgen landelijke beleidswijzigingen en veranderende financiële verdeelmodellen in het gemeentefonds voor beperkte voorspelbaarheid in de meerjarige begroting. Hierdoor wordt het opstellen van een structureel sluitend financieel perspectief steeds complexer.

We zien binnen vrijwel alle beleidsvelden omvangrijke investeringsopgaven. Binnen het ruimtelijk domein vraagt de woningbouwopgave om investeringen in planontwikkeling, infrastructuur en voorzieningen. In de openbare ruimte staat Berkelland voor een aanzienlijke onderhoudsopgave van wegen, bruggen en overige infrastructuur, waarbij structureel sprake is van een tekort op het onderhoudsbudget. Ook klimaatadaptatie en verduurzaming vragen aanvullende investeringen in de fysieke leefomgeving.

N18 viaduct Eibergen

Binnen het sociaal domein blijft de druk op gemeentelijke middelen hoog. Vooral de uitgaven voor jeugdhulp laten de afgelopen jaren een stijgende lijn zien, terwijl landelijke hervormingen vragen om extra inzet op samenwerking, preventie en lokale uitvoeringskracht. Ook toekomstige wijzigingen in de Wmo, Participatiewet en andere sociale regelingen kunnen financiële en organisatorische gevolgen hebben die op dit moment nog niet volledig zijn te overzien.

Daarnaast liggen er binnen maatschappelijk vastgoed, onderwijshuisvesting en sportaccommodaties grote investeringsvragen. Uit het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs blijkt dat voor een belangrijk deel van de geplande onderwijshuisvestingsprojecten nog geen volledige financiële dekking beschikbaar is. Ook binnen sportvastgoed en andere maatschappelijke voorzieningen is sprake van substantiële investeringsopgaven waarvoor op dit moment nog geen structurele middelen of uitvoeringscapaciteit beschikbaar zijn.

Naast financiële uitdagingen vraagt ook de gemeentelijke organisatie aandacht. De arbeidsmarkt is krap, specialistische kennis is schaars en de hoeveelheid en complexiteit van gemeentelijke taken nemen toe. Dit vraagt om een organisatie die voldoende wendbaar, deskundig en toekomstbestendig is om bestuurlijke ambities daadwerkelijk te kunnen realiseren.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om financieel gezond en bestuurlijk in balans te blijven. Dit vraagt om realistische ambities, duidelijke prioriteiten, scherpe monitoring van risico's en investeringen, en transparante keuzes over de inzet van middelen. Alleen vanuit een solide financiële basis kunnen we blijven investeren in een gemeente die leefbaar, sociaal en toekomstbestendig is voor huidige en toekomstige generaties.

6.2 Ambitie

Berkelland is een financieel gezonde gemeente met een solide basis. Dat willen wij behouden, zodat wij ook in de toekomst kunnen blijven investeren in onze inwoners, onze kernen, onze voorzieningen en onze leefomgeving. Wij voeren een realistisch, transparant en toekomstbestendig financieel beleid, waarbij ambities en financiële mogelijkheden met elkaar in balans zijn en keuzes integraal worden afgewogen.

Wij willen tijdig investeren in het behoud en de vernieuwing van onze openbare ruimte, onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, maatschappelijk vastgoed, infrastructuur en andere gemeentelijke voorzieningen, zodat achterstallig onderhoud en kapitaalvernietiging worden voorkomen. Daarbij vinden wij het belangrijk dat structurele opgaven ook structureel in de begroting worden opgenomen, zodat inzicht, voorspelbaarheid en bestuurlijke keuzes op de lange termijn worden versterkt.

Wij gaan zorgvuldig om met de lasten voor inwoners en ondernemers. De woonlasten blijven betaalbaar en verhogingen van de onroerendezaakbelasting beperken wij tot inflatiecorrectie, tenzij uitzonderlijke omstandigheden anders vragen. Ook blijven wij kritisch kijken naar kostendekkendheid, doelmatigheid en een eerlijke verdeling van lasten.

Wij willen dat iedere euro maatschappelijk rendement oplevert. Daarom blijven wij scherp op doelmatige uitvoering, het terugdringen van onderuitputting, het kritisch beoordelen van bestaande uitgaven en het maken van integrale keuzes bij nieuwe investeringen en beleidswensen. Nieuwe ambities vragen om heldere keuzes, waarbij bestaand beleid, beschikbare middelen en maatschappelijke meerwaarde in samenhang worden afgewogen.

Vanuit een financieel gezonde basis willen wij blijven sturen op een krachtige organisatie, gezonde kengetallen, beheersbare risico's en voldoende investeringsruimte, zodat Berkelland zelfstandig, toekomstbestendig en bestuurlijk in balans blijft.

6.3 Verzoek aan het college

a) Zorg voor een structureel financieel gezonde gemeente, waarbij de meerjarenbegroting realistisch, sluitend en toekomstbestendig blijft en Berkelland financieel zelfstandig blijft met gezonde financiële

kengetallen. Informeer de raad periodiek over de ontwikkeling van deze kengetallen, risico's en eventuele noodzakelijke bijsturing.

b) Breng in beeld welke structurele financiële gevolgen voortvloeien uit het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, de uitvoeringsagenda sportvastgoed, het wegenbeleid, gemeentelijk vastgoed en andere grote investeringsopgaven, inclusief mogelijke fasering en combinatiemogelijkheden.

c) Werk een meerjarige investeringsstrategie uit voor onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, maatschappelijk vastgoed en infrastructuur, waarbij investeringsopgaven structureel in de begroting worden verwerkt. Actualiseer de opgaves in samenhang met als uitgangspunt een kostenneutrale meerjarenbegroting.

d) Onderzoek op welke wijze integrale gebiedsontwikkeling en multifunctioneel gebruik van gebouwen en voorzieningen kunnen bijdragen aan maatschappelijk én financieel rendement. Bekijk hierbij welk gemeentelijk vastgoed kan worden samengevoegd, kan worden afgestoten of kan worden herontwikkeld. Leg hierbij nadrukkelijk de relatie tussen woningbouw, voorzieningen, sport, onderwijs, cultuur, zorg en leefbare kernen.

e) Werk een financieel afwegingskader uit voor nieuwe beleidswensen en investeringen, waarbij inzichtelijk wordt gemaakt welke maatschappelijke opbrengsten, structurele lasten, risico's en mogelijke dekkingsopties aan nieuwe voorstellen verbonden zijn. Maak daarbij inzichtelijk welke bestaande prioriteiten heroverwogen kunnen worden wanneer nieuwe ambities worden toegevoegd.

f) Kom met een pakket aan maatregelen dat bijdraagt aan het structureel financieren van nieuw beleid, waaronder het kritisch beoordelen van bestaand beleid, doelmatigheidswinst, fasering, herprioritering en mogelijke alternatieve financieringsbronnen zoals bijvoorbeeld publiek-private samenwerking. Leg deze mogelijkheden ter bespreking voor aan de raad.

g) Breng de omvang en oorzaken van onderuitputting binnen de begroting in beeld en doe voorstellen om deze structureel terug te brengen, zodat beschikbare middelen doelmatiger worden ingezet en financiële prognoses betrouwbaarder worden.

h) Ontwikkel een toekomstbestendige systematiek voor de ontwikkeling van de lokale lasten, waaronder de onroerendezaakbelasting, waarbij inflatiecorrectie het uitgangspunt is en effecten van areaaluitbreiding, groei en veranderende gemeentelijke opgaven inzichtelijk worden gemaakt. Leg de raad hiervoor een voorstel voor.

i) Onderzoek op welke onderdelen gemeentelijke leges en tarieven kostendekkend(er) kunnen worden ingericht, met oog voor redelijkheid, uitvoerbaarheid en een eerlijke verdeling van lasten.

j) Zorg voor een actieve subsidie- en fondsenstrategie, waarbij beschikbare middelen vanuit het Rijk, provincie, Europa, gemeenschappelijke regelingen, maatschappelijke fondsen en andere externe partners maximaal worden benut om gemeentelijke opgaven te realiseren.

k) Breng periodiek de financiële en bestuurlijke risico's van deelname aan gemeenschappelijke regelingen in beeld en informeer de raad tijdig over ontwikkelingen die invloed hebben op de gemeentelijke begroting of beleidsruimte.

l) Zorg voor transparante en begrijpelijke financiële informatievoorziening richting raad en inwoners, waarbij inzicht wordt gegeven in investeringen, reserves, risico's, voortgang van projecten, onderuitputting en de maatschappelijke effecten van financiële keuzes.

7. Thema Asiel, opvang en integratie

7.1 Situatieschets

Berkelland is een gemeente waar Naoberschap, betrokkenheid en sociale samenhang diepgeworteld zijn. In onze kernen kijken inwoners naar elkaar om en zetten veel mensen zich actief in voor hun omgeving. Wij zien dat landelijke en internationale ontwikkelingen steeds vaker direct invloed hebben op onze lokale gemeenschap. Ook op het gebied van opvang, huisvesting, integratie en participatie krijgt de gemeente de komende jaren te maken met toenemende verantwoordelijkheden en maatschappelijke vraagstukken.

Vanuit het Rijk worden gemeenten in toenemende mate gevraagd bij te dragen aan de wettelijke opvang van asielzoekers, de huisvesting van statushouders en het bieden van passende ondersteuning aan andere aandachtsgroepen. Deze opgaven raken direct aan de beschikbare ruimte in onze kernen, de druk op de woningmarkt, de beschikbaarheid van voorzieningen, de inzet van maatschappelijke organisaties en de draagkracht binnen onze samenleving.

Binnen de Achterhoek werken gemeenten, woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en andere partners samen aan de regionale aanpak Wonen, Welzijn en Zorg, waarbij ook de huisvesting van aandachtsgroepen een belangrijke rol speelt. Daarbij wordt de komende jaren onder meer uitvoering gegeven aan landelijke afspraken rondom een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over regio’s en gemeenten. Dit vraagt ook van Berkelland om voorbereid te zijn op nieuwe opgaven op het gebied van opvang, huisvesting, begeleiding en participatie.

Opvang en integratie van nieuwe inwoners vraagt om zorgvuldige keuzes, duidelijke communicatie en een goede balans tussen lokale draagkracht, maatschappelijke verantwoordelijkheid en de belangen van huidige en toekomstige inwoners.

Daarnaast vraagt succesvolle integratie meer dan alleen huisvesting. Taal, onderwijs, werk, sociale contacten, vrijwilligerswerk en deelname aan het verenigingsleven zijn belangrijke voorwaarden om nieuwe inwoners volwaardig onderdeel te laten worden van onze gemeenschap. Dit vraagt om samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke partners, werkgevers, onderwijsinstellingen, vrijwilligers en inwoners.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om invulling te geven aan landelijke en regionale verantwoordelijkheden rondom opvang en integratie, met oog voor menselijke waardigheid, sociale samenhang, leefbaarheid in onze kernen en draagkracht binnen onze samenleving. De verbinding tussen wonen, participatie, onderwijs, bestaanszekerheid, zorg en leefbaarheid wordt daarbij steeds belangrijker.

7.2 Ambitie

Berkelland is een gemeente waar Naoberschap, verantwoordelijkheid en omzien naar elkaar centraal staan. Wij werken aan onze maatschappelijke opgave op het gebied van opvang, huisvesting en integratie van asielzoekers, statushouders, Oekraïense ontheemden, arbeidsmigranten en andere nieuwkomers op een zorgvuldige, menswaardige en uitvoerbare manier. Daarbij kiezen wij voor een realistische vertaling van landelijke opgaven naar de schaal, draagkracht en leefbaarheid van Berkelland.

Wij zetten in op kleinschalige opvang, passend binnen onze kernen, buurten en voorzieningen. Kleinschaligheid draagt volgens ons bij aan betere integratie, meer sociale samenhang, minder druk op de leefomgeving en meer mogelijkheden om nieuwe inwoners volwaardig onderdeel te laten worden van onze samenleving. Daarbij hebben wij bijzondere aandacht voor groepen zoals vrouwen, kinderen en gezinnen. Veiligheid, leefbaarheid en draagkracht staan voor ons voorop. Inwoners, omwonenden en maatschappelijke partners worden tijdig, open en transparant betrokken bij plannen voor opvang en huisvesting. De impact op zorg, onderwijs, veiligheid, wonen en andere voorzieningen wordt vooraf zorgvuldig meegewogen, zodat de basis in onze kernen op orde blijft.

Wij vinden dat nieuwkomers zo snel mogelijk mee moeten kunnen doen in Berkelland. Daarom zetten wij in op goede begeleiding op gebied van participatie, (vrijwilligers)werk en verbinding met verenigingen. Daarnaast bieden wij goed (taal)onderwijs. Hiermee stimuleren wij zelfstandigheid en integratie vanaf het begin. Bij de huisvesting van nieuwkomers streven wij naar een eerlijke en evenwichtige verdeling, met oog voor gelijke kansen voor alle woningzoekenden. Wij blijven richting Rijk kritisch op uitvoerbaarheid, taakstellingen, beschikbare middelen en de gevolgen voor onze lokale gemeenschap. Berkelland neemt samen met de regio haar verantwoordelijkheid, maar verwacht daarbij duidelijk beleid, passende middelen en eerlijke bijdragen van alle overheden.

7.3 Verzoek aan het college

a) Geef uitvoering aan de maatschappelijke opgaven op het gebied van asielopvang, huisvesting van statushouders, opvang van Oekraïense ontheemden en andere aandachtsgroepen, waarbij landelijke taakstellingen worden vertaald naar een uitvoering die past bij de schaal, draagkracht en leefbaarheid van Berkelland. Reeds genomen besluiten voor Rekken en Eibergen zijn daarbij het uitgangspunt.
b) Organiseer opvang in Berkelland bij voorkeur kleinschalig en verspreid over passende locaties, zodat integratie, leefbaarheid, sociale samenhang en beheersbaarheid worden versterkt. Breng in kaart wat de financiële consequenties zijn ten opzichte van grootschaliger opvang en leg deze aan de raad voor.
c) Betrek inwoners, omwonenden, maatschappelijke organisaties en andere direct betrokkenen zo vroeg mogelijk, open en transparant bij plannen voor nieuwe opvang- of huisvestingslocaties. Draagkracht binnen de kern en directe omgeving staat centraal in de besluitvorming, voor en tijdens de opvang en huisvesting.
d) Zorg ervoor dat voorafgaand aan de realisatie van nieuwe opvanglocaties de basis op orde is, waaronder afspraken over onderwijs, zorg, begeleiding, bereikbaarheid, veiligheid, openbare ruimte en overige noodzakelijke voorzieningen.
e) Maak voorafgaand aan de opening van opvanglocaties concrete en

handhaafbare afspraken met uitvoerende partners, waaronder het COA, politie, onderwijs- en zorginstellingen en andere betrokken organisaties, over begeleiding, toezicht, bereikbaarheid, veiligheid, aanspreekbaarheid en het voorkomen en aanpakken van overlast. Deel vragen en zorgen van omwonenden met het COA. Neem proactief maatregelen indien nodig, ook wanneer deze feitelijk tot de verantwoordelijkheid van het COA behoren maar om redenen niet of niet tijdig worden genomen.

f) Informeer de raad en omwonenden actief wanneer sprake is van structurele overlast, veiligheidsincidenten of andere situaties die de leefbaarheid raken, inclusief de maatregelen die worden genomen en de afspraken die met partners worden gemaakt of aangescherpt.

g) Zorg ervoor dat nieuwkomers vanaf aankomst zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de Berkellandse samenleving door inzet op taalonderwijs, werk, opleiding, vrijwilligerswerk, sport, cultuur en maatschappelijke participatie. Werk hierbij actief samen met werkgevers, onderwijsinstellingen, verenigingen, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke partners.

h) Geef binnen de integratieaanpak bijzondere aandacht aan kwetsbare groepen, zodat veiligheid, ontwikkeling en maatschappelijke deelname vanaf het begin worden ondersteund.

i) Zorg ervoor dat de huisvesting van statushouders, asielzoekers en andere aandachtsgroepen in samenhang plaatsvindt met de bredere woningbouwopgave en de leefbaarheid in onze kernen, met oog voor een eerlijke verdeling van woonkansen voor alle woningzoekenden in Berkelland.

j) Maak met werkgevers en huisvestingspartners heldere afspraken over kwaliteit van huisvesting, registratie, begeleiding, veiligheid en participatie van arbeidsmigranten en voorkom huisvesting in recreatieverblijven of op locaties die niet bedoeld zijn voor structureel verblijf.

k) Trek samen met de regio Achterhoek actief op richting provincie en Rijk wanneer taakstellingen, regionale afspraken of financiële middelen niet in verhouding staan tot de lokale uitvoerbaarheid, draagkracht of beschikbare voorzieningen in Berkelland.

l) Spreek met regiogemeenten en samenwerkingspartners over onze gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van regionale afspraken en wettelijke opgaven.

8. Thema buitengebied, landschap en toekomst platteland

8.1 Situatieschets

Berkelland is een gemeente met een uitgestrekt en waardevol buitengebied dat bepalend is voor onze identiteit, economie, leefomgeving en kwaliteit van leven. Het landschap, de agrarische sector, natuur, recreatie, cultuurhistorie en de sterke sociale verbanden in onze buurtschappen vormen samen de kracht van ons platteland. Veel inwoners wonen, werken, ondernemen en recreëren in het buitengebied en voelen zich sterk verbonden met deze omgeving.

Het buitengebied staat de komende jaren voor grote veranderingen. Het aantal agrarische bedrijven neemt af, bedrijfsopvolging staat onder druk en steeds meer agrarische bebouwing komt vrij. We zien een nieuwe generatie ondernemers die zoekt naar vernieuwende vormen van landbouw, verduurzaming, verbreding en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Door landelijke onzekerheden rondom stikstofregels, natuurbeleid, waterkwaliteit en landbouwtransitie ontbreekt voor veel ondernemers op dit moment duidelijkheid over hun toekomstperspectief. Daarnaast komen steeds meer maatschappelijke opgaven samen in het buitengebied. Denk aan klimaatadaptatie, waterbeheer, biodiversiteit, natuurontwikkeling, energietransitie, recreatie, infrastructuur, wonen, vrijkomende agrarische bebouwing en de bescherming van landschap en cultuurhistorie. De beschikbare ruimte is beperkt, terwijl de druk op die ruimte toeneemt en belangen soms met elkaar botsen.

Ook het veranderende klimaat heeft direct invloed op het buitengebied. Langdurige droogte, hevige regenval, bodemdaling, watertekorten en druk op natuur, biodiversiteit en landbouw vragen om nieuwe keuzes in inrichting, gebruik en beheer van onze leefomgeving. De behoefte groeit om lokaal duurzame energie op te wekken en ruimte te bieden aan nieuwe economische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Berkel bij Rekken

De veranderingen in het buitengebied hebben niet alleen ruimtelijke en economische gevolgen, maar raken ook de leefbaarheid en sociale samenhang in onze buurtschappen en kleine kernen. Leegstand, functieverandering, schaalvergroting en veranderende voorzieningen kunnen invloed hebben op de vitaliteit van het platteland. Nieuwe woonvormen, recreatie, multifunctioneel ruimtegebruik en lokaal ondernemerschap bieden kansen voor een toekomstbestendig buitengebied.

Veel van deze opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Berkelland werkt daarom samen met andere gemeenten, de provincie, het Rijk en regionale partners aan gezamenlijke oplossingen voor landbouw, natuur, water, economie en ruimtelijke ontwikkeling. De ontwikkelingen vragen om duidelijke lokale keuzes over hoe wij ons landschap, onze agrarische sector, onze leefomgeving en onze dorpsgemeenschappen toekomstbestendig willen houden.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om het buitengebied in balans te ontwikkelen: met ruimte voor ondernemerschap, landbouw, wonen, natuur, recreatie, energie en innovatie, met behoud van de kwaliteit, identiteit en leefbaarheid die ons platteland zo bijzonder maken.

8.2 Ambitie

Berkelland is een plattelandsgemeente waar het buitengebied bepalend is voor onze identiteit, economie, leefomgeving en kwaliteit van leven. Wij willen een sterk, vitaal en toekomstbestendig buitengebied waarin landbouw, landschap, natuur, biodiversiteit, wonen, recreatie, energie en ondernemerschap in balans met elkaar kunnen ontwikkelen, met behoud van het karakter dat Berkelland uniek maakt.

Wij zien agrariërs als belangrijke dragers van ons landschap, onze economie en onze leefbaarheid. Daarom geven wij ondernemers in het buitengebied ruimte om te ondernemen, te innoveren, te verduurzamen en hun bedrijf toekomstbestendig door te ontwikkelen, binnen heldere kaders en zonder meer lokale regels op te leggen dan landelijk noodzakelijk. Daarbij sturen wij op doelen en resultaten, met ruimte voor vakmanschap, maatwerk en ondernemerschap in de uitvoering.

Wij zetten in op een buitengebied waarin bestaande erven, gebouwen en vrijkomende agrarische bebouwing op een verantwoorde en creatieve manier nieuwe kansen krijgen. Herbestemming, functieverandering, wonen, mantelzorg, kleinschalig ondernemerschap, innovatieve bedrijfsvoering en nieuwe economische dragers moeten bijdragen aan het tegengaan van leegstand, verrommeling en kapitaalverlies, met behoud van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het gebied.

Wij geloven dat ontwikkelingen in het buitengebied alleen succesvol zijn wanneer zij samen met inwoners, agrariërs, grondeigenaren, ondernemers, natuurorganisaties, waterschap en andere betrokkenen in het gebied zelf worden vormgegeven. Daarom zetten wij in op gebiedsgerichte samenwerking, lokale kennis en gezamenlijke verantwoordelijkheid bij nieuwe opgaven en gebiedsontwikkelingen. We betrekken de regionale bestuurlijke afspraken in het kader van water, droogte en klimaatadaptatie.

Daarnaast blijven wij investeren in een bereikbaar en leefbaar buitengebied, zowel fysiek als digitaal, met aandacht voor infrastructuur, openbaar vervoer op maat, natuur, water, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Zo blijft het Berkellandse buitengebied economisch vitaal, landschappelijk sterk en sociaal leefbaar voor huidige en toekomstige generaties.

8.3 Verzoek aan het college

a) Werk samen met inwoners, agrariërs, ondernemers, grondeigenaren, natuurorganisaties, waterschap en andere gebiedspartners aan een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor locaties waar meerdere opgaven samenkomen, bijvoorbeeld voor gebieden zoals Oldenkotte, Hambroek, Leostichting en andere strategische ontwikkellocaties in het buitengebied.
b) Geef agrarische ondernemers ruimte om hun bedrijf toekomstbestendig door te ontwikkelen, te innoveren, te verduurzamen en waar nodig te verbreden, binnen de geldende wet- en regelgeving en zonder aanvullende lokale beperkingen op te leggen wanneer landelijke kaders al voldoende richting geven.

c) In dit raadsprogramma staan verschillende ambities in het ruimtelijk domein benoemd, zoals het opstellen van omgevingsprogramma's. Actualiseer waar nodig de omgevingsvisie, het omgevingsplan en uitvoeringsregels, zodat herbestemming, functieverandering, woningsplitsing, wonen in bestaande bebouwing, mantelzorg, premantelzorg, tweede bedrijfswoningen en kleinschalig ondernemerschap in het buitengebied mogelijk worden, met behoud en versterking van landschappelijke kwaliteit en karakter. Bij actualisatie van de Omgevingsvisie houden we rekening met een participatietraject en een milieueffectrapportage (MER).
d) Geef vrijkomende agrarische bestemde bebouwing actief een nieuwe toekomst door hergebruik, functieverandering (geen industrie) en nieuwe economische dragers te stimuleren, zodat leegstand, verpaupering en verrommeling worden voorkomen en het buitengebied economisch vitaal blijft passend bij de waarden van onze gemeente.
e) Hanteer bij nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied het uitgangspunt van doelsturing en kijk integraal naar de opgave, waarbij gewenste resultaten op het gebied van natuur, water, landschap, biodiversiteit en duurzaamheid centraal staan en ruimte wordt geboden voor maatwerk, innovatie en vakmanschap in de uitvoering.
f) Betrek inwoners, agrariërs, ondernemers en andere gebiedspartners vanaf het begin bij nieuwe ruimtelijke, economische of maatschappelijke opgaven in het buitengebied, zodat lokale kennis, draagkracht en uitvoerbaarheid leidend zijn bij de inrichting en uitvoering.
g) Geef samen met agrariërs, grondeigenaren, het waterschap en andere partners uitvoering aan lokaal beheer van bermen, natuur, water en landschap, waarbij kennis uit het gebied beter wordt benut en beheer waar mogelijk eenvoudiger, doelmatiger en gebiedsgerichter wordt georganiseerd.
h) Zorg ervoor dat nieuwe functies in het buitengebied, zoals recreatie, energie, natuurontwikkeling, wonen of andere economische activiteiten, in balans worden ontwikkeld met bestaande agrarische bedrijvigheid, leefbaarheid, verkeersveiligheid en de landschappelijke kwaliteit van het gebied.
i) Stimuleer de fysieke en digitale bereikbaarheid van het buitengebied door blijvend te investeren in wegen, verkeersveiligheid, digitale infrastructuur en passende vormen van mobiliteit, zodat inwoners en ondernemers in het buitengebied goed verbonden blijven.
j) Voer een actief en strategisch grondbeleid in het buitengebied waar dit bijdraagt aan maatschappelijke opgaven, gebiedsontwikkeling, natuur, water, leefbaarheid of economische versterking, met oog voor een eerlijke positie van grondeigenaren en een verantwoord maatschappelijk rendement. Betrek hierbij de regionale afspraken over water, droogte en klimaatadaptatie. Pas hiervoor zo nodig de Nota Grondbeleid aan en vraag budgettaire ruimte voor aankoop.

9. Thema economie, ondernemerschap en werkgelegenheid

9.1 Situatieschets

Berkelland is een ondernemende gemeente met een sterke lokale economie, een veelzijdig midden- en kleinbedrijf, innovatieve familiebedrijven, een krachtige agrarische sector en een groot netwerk van maatschappelijke en recreatieve voorzieningen. Ondernemers, verenigingen, vrijwilligers en inwoners dragen dagelijks bij aan de vitaliteit van onze kernen en het buitengebied. Werkgelegenheid, ondernemerschap en economische activiteit vormen een belangrijke basis voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van onze gemeente.

De lokale economie staat de komende jaren voor grote veranderingen en nieuwe uitdagingen. De arbeidsmarkt is krap, personeel is schaars en ondernemers in vrijwel alle sectoren ervaren toenemende druk door stijgende kosten, veranderende wet- en regelgeving, verduurzamingsopgaven en onzekerheden in de economie. Daarbij zorgen technologische ontwikkelingen, digitalisering en veranderende marktomstandigheden ervoor dat ondernemers zich steeds sneller moeten aanpassen.

Binnen Berkelland is er behoefte aan ontwikkelruimte voor lokale ondernemers. Om ook in de toekomst ruimte te bieden aan bedrijvigheid wordt momenteel onderzocht welke uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen bij de vier grote kernen geschikt zijn. Daarbij gaat het om een uitbreidingsbehoefte van circa 13,5 tot 18 hectare tot en met 2030. Ook het regionale bedrijventerrein Laarberg vraagt om verdere voorbereiding op toekomstige groei.

Bedrijvigheid in Borculo

De beschikbare ruimte voor economische ontwikkeling staat echter onder druk. Netcongestie beperkt op verschillende plekken de mogelijkheden voor uitbreiding van bedrijven en nieuwe ontwikkelingen. Ook stikstofvraagstukken, wateropgaven, ruimtedruk en langere juridische procedures maken economische ontwikkeling complexer en vragen om scherpe keuzes in prioritering en fasering. Deze ontwikkelingen raken niet alleen bedrijven, maar hebben ook invloed op woningbouw, voorzieningen en de aantrekkelijkheid van Berkelland als vestigingsgemeente.

Daarnaast verandert ook het buitengebied economisch. Het aantal agrarische bedrijven neemt af, terwijl nieuwe economische functies zoals recreatie, verbrede landbouw, duurzame energie, innovatie en multifunctioneel ruimtegebruik toenemen. Dit biedt kansen voor nieuwe vormen van ondernemerschap, maar vraagt ook om zorgvuldige keuzes om landschap, leefbaarheid en economische ontwikkeling in balans te houden.

Een sterke economie vraagt niet alleen om ruimte voor bedrijven, maar ook om bereikbaarheid, goede infrastructuur, voldoende woningen voor werknemers, passende opleidingen en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. De omvangrijke onderhoudsopgave van wegen, bruggen en openbare ruimte en de toenemende druk op voorzieningen maken dat economische keuzes steeds vaker samenhangen met andere maatschappelijke opgaven.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om ruimte te blijven bieden aan ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid, terwijl de schaarse ruimte, infrastructuur, energievoorziening en leefomgeving toekomstbestendig worden ingericht. De verbinding tussen economie, onderwijs, wonen, mobiliteit, duurzaamheid en leefbare kernen wordt daarbij steeds belangrijker.

9.2 Ambitie

Berkelland is een ondernemende gemeente met sterke familiebedrijven, een krachtig midden- en kleinbedrijf, innovatieve maakindustrie, een vitaal buitengebied en aantrekkelijke centra in onze kernen. Wij willen een sterke, duurzame en toekomstbestendige lokale economie waarin ondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen, te investeren, te innoveren en werkgelegenheid te behouden en verder te ontwikkelen.

Wij kiezen voor een gemeente die naast ondernemers staat in plaats van tegenover hen. Ondernemers moeten kunnen rekenen op een toegankelijke overheid, duidelijke communicatie, korte lijnen en een oplossingsgerichte houding, waarbij regelgeving, vergunningverlening en gemeentelijke processen ondersteunend zijn aan ondernemerschap en ontwikkeling.

Wij zetten in op voldoende ontwikkelruimte voor bestaande en nieuwe bedrijven in zowel grote als kleine kernen. Daarbij investeren wij in toekomstbestendige werklocaties, verduurzaming, bereikbaarheid en een goede fysieke en digitale infrastructuur, zodat Berkelland aantrekkelijk blijft voor ondernemers, werknemers en investeerders.

Wij zien samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid als essentieel voor een sterke regionale economie. Door onderwijsvoorzieningen goed te laten aansluiten op de arbeidsmarkt, vakmanschap te behouden en jongeren perspectief te bieden op werk in de regio, versterken wij de economische vitaliteit van Berkelland.

Wij hechten grote waarde aan aantrekkelijke centra, een vitaal winkelbestand, recreatie, toerisme, circulariteit en korte lokale ketens. Lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners spelen hierin een belangrijke rol. Wij geven lokale ondernemers een eerlijke kans bij gemeentelijke opdrachten en investeringen, binnen de geldende wettelijke kaders.

Door ruimte te geven aan ondernemerschap, innovatie, duurzaamheid en samenwerking willen wij Berkelland economisch sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig houden voor huidige en toekomstige generaties.

9.3 Verzoek aan het college

a) Zorg voor een ondernemende en toegankelijke gemeentelijke organisatie, waarbij ondernemers snel en eenvoudig hun weg kunnen vinden binnen de gemeente, beschikken over een duidelijk aanspreekpunt en kunnen rekenen op korte lijnen, duidelijke communicatie en een oplossingsgerichte dienstverlening.
b) Richt vergunningverlening, ruimtelijke procedures en economische dienstverlening in volgens het uitgangspunt ja, mits, binnen de geldende wet- en regelgeving, en zorg ervoor dat doorlooptijden, besluitvorming en afstemming tussen afdelingen voorspelbaar, transparant en doelmatig verlopen.
c) Actualiseer gemeentelijke regelgeving, beleidskaders en uitvoeringsregels periodiek op uitvoerbaarheid, samenhang en ondernemersvriendelijkheid, zodat onnodige of tegenstrijdige regels worden voorkomen en ondernemers ruimte houden om te ontwikkelen en laat ondernemers meepraten.
d) Stel een omgevingsprogramma op voor bedrijventerreinen en andere werklocaties in zowel grote als kleine kernen, met aandacht voor uitbreidingsruimte, verduurzaming, netcapaciteit, energieopslag, bereikbaarheid, circulair ruimtegebruik en toekomstbestendige werkgelegenheid. Betrek de raad periodiek bij de voortgang en noodzakelijke keuzes. Maak het maatschappelijke rendement inzichtelijk en betrek dat bij de investeringsbeslissing.
e) Geef bestaande Berkellandse bedrijven waar mogelijk actief ruimte om te groeien, te verduurzamen, te innoveren of te verplaatsen binnen de gemeente.
f) Zet samen met provincie, regio en Rijk actief in op verbetering van de bereikbaarheid van Berkelland, waaronder de ontsluiting van bedrijventerreinen, verkeersveiligheid, logistieke verbindingen en de verdere verbetering van de N18 en andere strategische verbindingen.
g) Werk samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners aan een structurele 3 O-agenda (onderwijs, ondernemers, overheid), gericht op vakmanschap, stageplaatsen, praktijkgericht leren, zij-instroom, behoud van jongeren in de regio en aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Geef daarbij nadrukkelijk aandacht aan het versterken van bestaanszekerheid door voldoende toekomstbestendige werkgelegenheid, omscholing en duurzame participatie op de arbeidsmarkt voor inwoners van Berkelland.
h) Maak samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en inwoners voor de grote en kleine kernen, het terugdringen van leegstand, het versterken van verblijfskwaliteit, ontmoeting, bereikbaarheid, dienstverlening, horeca, cultuur en economische vitaliteit tot onderdeel van het omgevingsprogramma zoals genoemd in 3.3a.
i) Faciliteer waar passend initiatieven voor centrummanagement of vergelijkbare samenwerkingsvormen, waarbij gemeente, ondernemers en andere partners gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de ontwikkeling van aantrekkelijke centra.
j) Geef lokale ondernemers, een herkenbare positie bij gemeentelijke aanbestedingen, opdrachten en investeringen, en maak inzichtelijk hoe lokale economische meerwaarde daarbij kan worden meegewogen.
k) Geef ondernemers in het buitengebied ruimte om recreatieve, toeristische of andere passende nevenactiviteiten te ontwikkelen wanneer deze bijdragen aan economische vitaliteit en passen binnen de schaal, identiteit en leefomgeving van het gebied.
l) Stimuleer circulariteit, lokale ketens, streekproducten en duurzame bedrijfsvoering door deze actief mee te nemen in gemeentelijk beleid, gebiedsontwikkeling, inkoop en economische samenwerking.

10. Thema Bestuur, participatie en een krachtige organisatie

10.1 Situatieschets

Berkelland is een gemeente met betrokken inwoners, actieve verenigingen, ondernemende organisaties en sterke gemeenschappen in onze kernen en buurtschappen. Veel inwoners voelen zich verantwoordelijk voor hun leefomgeving en leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en leefbaarheid van onze gemeente. Die betrokkenheid vormt een sterke basis voor lokaal bestuur en samenwerking.
De rol van de lokale overheid verandert in hoog tempo. Vanuit het Rijk komen steeds meer taken, verantwoordelijkheden en wettelijke verplichtingen op gemeenten af. Veel van deze medebewindstaken worden landelijk bepaald, terwijl de uitvoering lokaal plaatsvindt en de beschikbare financiële middelen niet altijd in verhouding staan tot de opgaven. Hierdoor neemt de bestuurlijke en organisatorische complexiteit toe en wordt de lokale beleidsruimte kleiner.

Ook de maatschappelijke verwachtingen richting de overheid veranderen. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners verwachten een overheid die toegankelijk, betrouwbaar, transparant en daadkrachtig is. De Wet Open Overheid (WOO) heeft als doel de overheid transparanter en democratischer te maken. De implementatie van de WOO in Berkelland is een lopend proces en heeft ook gevolgen voor de gemeenteraad en de samenwerking tussen raad en college.
Inwoners verwachten ook een overheid die luistert en duidelijk communiceert. Dat inwoners vroegtijdig betrokken worden door initiatiefnemers bij plannen en besluiten die hun leefomgeving raken. Vraagstukken worden complexer en raken maatschappelijke opgaven zoals wonen, zorg, duurzaamheid, veiligheid, economie en leefbaarheid steeds meer met elkaar verweven.

Gemeentehuis Borculo

De gemeentelijke organisatie staat daarbij onder druk. De hoeveelheid werk neemt toe, specialistische kennis is schaars en de arbeidsmarkt is krap. Net als veel andere gemeenten heeft Berkelland, ondanks een gemiddeld verloop en laag ziekteverzuim, te maken met uitdagingen op het gebied van personeelsbehoud, werving, kennisontwikkeling en uitvoeringskracht. Daarnaast vragen digitalisering, veranderende wetgeving en toenemende verwachtingen van inwoners om een organisatie die wendbaar, deskundig en toekomstbestendig is.

Daarnaast vraagt de omvang van de maatschappelijke en financiële opgaven om duidelijke keuzes, goede prioritering en een betrouwbare informatievoorziening richting gemeenteraad. Om als raad goed invulling te kunnen geven aan de kaderstellende en controlerende rol, is actuele, begrijpelijke en tijdige informatie over beleid, financiën, risico's en uitvoering essentieel.

Veel vraagstukken overstijgen de gemeentegrenzen. Berkelland werkt daarom steeds intensiever samen met andere gemeenten, de regio, provincie, het Rijk en maatschappelijke partners. Deze samenwerking biedt kansen om kennis, capaciteit en slagkracht te bundelen, maar vraagt om duidelijke keuzes over lokale regie, democratische legitimatie en de betrokkenheid van de gemeenteraad.

De komende jaren staat Berkelland daarmee voor de opgave om een betrouwbare, transparante en toekomstbestendige overheid te blijven, met een organisatie die in staat is maatschappelijke opgaven uit te voeren, inwoners actief te betrekken bij besluitvorming en voldoende ruimte houdt voor lokale keuzes, menselijke maat en bestuurlijke slagkracht.

10.2 Ambitie

Berkelland is een gemeente met een betrouwbaar, toegankelijk en transparant bestuur, waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, raad, college en ambtelijke organisatie samenwerken vanuit vertrouwen, duidelijkheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wij willen een bestuursstijl waarin openheid, eerlijkheid, rolzuiverheid en aanspreekbaarheid vanzelfsprekend zijn en waarin besluiten begrijpelijk, uitlegbaar en zorgvuldig tot stand komen.

Wij kiezen voor een gemeente die naast inwoners en ondernemers. Daarbij hanteren wij zoveel mogelijk het uitgangspunt ja, mits, waarbij niet de beperking maar de mogelijkheid centraal staat, binnen de kaders van wet- en regelgeving en met gelijke behandeling voor iedereen.

Wij willen dat inwoners worden geïnformeerd over plannen en besluiten en actief worden betrokken bij de voorbereiding, uitwerking en uitvoering van ontwikkelingen die hun leefomgeving raken. Co-creatie, participatie en vroegtijdige afstemming met direct betrokkenen vormen voor ons een vanzelfsprekend onderdeel van goed bestuur.

Wij zetten in op een gemeentelijke organisatie die toegankelijk, deskundig, oplossingsgericht en dienstbaar is, met korte lijnen, efficiënte processen en heldere communicatie in begrijpelijke taal. Daarbij staat de menselijke maat centraal en zoeken wij problemen en geschillen bij voorkeur vroegtijdig op te lossen, voordat juridische procedures nodig zijn.

Wij geloven in een raad die op hoofdlijnen kaders stelt, controleert en bestuurlijke keuzes maakt voor het algemeen belang, een college dat bestuurlijk aanspreekbaar is op uitvoering en organisatie, en een ambtelijke organisatie die professioneel, transparant en uitvoerbaar werkt binnen de door de raad gestelde kaders.
Daar waar regionale samenwerking meerwaarde biedt voor inwoners, kwaliteit of uitvoeringskracht, werken wij actief samen met andere overheden en partners, met behoud van lokale regie en democratische controle.

10.3 Verzoek aan het college

a) Geef samen met de ambtelijke organisatie verder uitvoering aan de ingezette professionaliseringsslag, zodat Berkelland beschikt over een toegankelijke, deskundige, betrouwbare en toekomstbestendige organisatie die inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties snel, zorgvuldig en oplossingsgericht ondersteunt.
Ga uit van de kracht van eigen medewerkers en investeer in kennis.

b) Geef in dienstverlening, vergunningverlening, beleidsuitvoering en inwonercontact actief invulling aan het uitgangspunt ja, mits, waarbij de menselijke maat, maatwerk, vroegtijdige afstemming en oplossingsgericht handelen centraal staan binnen de geldende wet- en regelgeving en met gelijke behandeling voor gelijke gevallen.
c) Zorg ervoor dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vroegtijdig en op een begrijpelijke, transparante en laagdrempelige manier worden betrokken bij plannen en besluiten die invloed hebben op hun leefomgeving, waarbij vooraf duidelijk is welke ruimte er is voor invloed en hoe inbreng wordt meegewogen.
d) Zet actief in op het voorkomen van onnodige juridische procedures door vroegtijdig persoonlijk contact, duidelijke communicatie, verwachtingsmanagement en informele geschiloplossing, zodat problemen zoveel mogelijk in overleg worden opgelost voordat formele bezwaar- of beroepsprocedures nodig zijn.
e) Zorg ervoor dat bestuurlijke voorstellen, raadsinformatie en besluitvorming voor de gemeenteraad tijdig, volledig, begrijpelijk en transparant worden aangeboden, zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol op hoofdlijnen goed kan vervullen.
f) Leg bij grote beleidsontwikkelingen bij aanvang een kadernotitie (voor beleid dat wordt vastgesteld door het college zoals omgevingsprogramma's) of startnotitie (voor beleid dat wordt vastgesteld door de raad zoals visies) voor aan de raad, Draag er zorg voor dat de gemeenteraad vroegtijdig wordt betrokken bij bestuurlijke dilemma's en regionale ontwikkelingen die invloed hebben op de beleidsruimte, uitvoeringskracht of financiële positie van Berkelland.
g) Werk in regionale samenwerkingsverbanden, met behoud van lokale regie, transparante besluitvorming en een actieve terugkoppeling richting de gemeenteraad over keuzes, ontwikkelingen en mogelijke gevolgen voor onze inwoners.
h) Vertaal de ambities en verzoeken uit dit raadsprogramma naar een overzichtelijk uitvoeringsprogramma, of collegeprogramma en zet daarbij de verschillende onderdelen uit in tijd, capaciteit en geld, deze raadsperiode. Maak daarbij een set van prestatie-indicatoren en maatschappelijke effecten per thema. Neem deze indicatoren op in de reguliere planning- en control cyclus, zodat de gemeenteraad de voortgang van de uitvoering integraal kan volgen en beoordelen.
i) Leg de raad tijdig voorstellen voor wanneer ontwikkelingen, gewijzigde omstandigheden, haalbaarheid, of nieuwe inzichten aanleiding geven om ambities, prioriteiten of uitvoeringsafspraken uit dit raadsprogramma bij te stellen.

Opdracht aan de raad

a) We handelen volgens de gedragscode, gaan respectvol met elkaar om, ook in onze externe communicatie en zetten een streep onder het verleden.
b) We spreken elkaar aan.
c) We realiseren ons dat de drijfveren en motieven van partijen verschillend zijn (het 'waarom'). Dat accepteren we van elkaar.
d) We richten ons bij onze kaderstellende rol op dat 'wat' we willen bereiken. De vraag 'hoe' we dat gaan bereiken is primair aan het college. Zo ontstaat een heldere rolverdeling.
e) We voeren het debat op de inhoud, zijn nieuwsgierig naar elkaars mening en zoeken actief naar compromissen die voorstellen beter maken.
f) We luisteren naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zoals bijvoorbeeld de Welzijnsraad en de Jongerenraad en betrekken hun adviezen en meningen bij onze besluitvorming.
g) We realiseren ons dat regelgeving en beleid van andere overheden door gemeenten tot uitvoer gebracht moeten worden. We richten ons daarbij op ons mandaat en de consequenties voor onze inwoners.
h) We evalueren de samenwerking en het werken met een raadsprogramma jaarlijks en leggen daarover openbaar verantwoording af.

gemeente Berkelland

Gemeente Berkelland

Bezoekadres
Marktstraat 1
7271 AX Borculo

Postadres
Postbus 200
7270 HA Borculo

Telefoon
0545 250 250

Website
www.gemeenteberkelland.nl

Raadsvoorstel

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	1462284
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Benoeming wethouders raadsperiode 2026-2030
Portefeuillehouder	:	Burgemeester J.H.A. van Oostrum
Steller	:	Jordi van Andel tel. : 0545-250250

Te nemen besluit

1. De heer T.J.W. Koenderink, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
2. Mevrouw W.A. Wormgoor, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
3. De heer J.B. Boer, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
4. De heer W.W. Buunk, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
5. De heer J.F. Olthof, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
6. De heer W.W. Buunk voor een jaar ontheffing verlenen van het woonplaatsvereiste.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Dit voorstel is gemaakt op verzoek van de fractievoorzitters van Samen voor Berkelland (SvB), PRO Berkelland, Samen D'ran, VVD en BBB. Uw raad wordt voorgesteld om de heer Koenderink namens SvB, mevrouw Wormgoor namens PRO Berkelland, de heer Boer namens Samen D'ran, de heer Buunk namens de VVD en de heer Olthof namens de BBB te benoemen als wethouder. Vervolgens kan na de aanvaarding van de benoeming direct tot beëdiging over worden gegaan.

Argumentatie

Voorgesteld wordt om de volgende vijf wethouders te benoemen: de heer T.J.W. Koenderink namens SvB, mevrouw W.A. Wormgoor namens PRO Berkelland, de heer J.B. Boer namens Samen D'ran, de heer W.W. Buunk namens de VVD en de heer J.F. Olthof namens de BBB.

6.1 De heer Buunk is geen ingezetene van de gemeente Berkelland. De raad kan voor de duur van maximaal een jaar ontheffing verlenen van het vereiste van ingezetenschap.

Kanttekeningen en risico's

N.v.t.

Woonplaatsvereiste

Uitgangspunt volgens de Gemeentewet is dat een wethouder woont in de gemeente die hij bestuurt. Wethouders zijn daarom verplicht in de gemeente te wonen waar zij hun ambt uitoefenen (artikel 36a Gemeentewet). Een wethouder hoeft niet uit de gemeente zelf te komen, maar zal zich vervolgens na benoeming daar wel moeten vestigen. De gemeenteraad kan voor de duur van een jaar ontheffing verlenen van het ingezetenschap. In bijzondere gevallen kan de raad telkens gemotiveerd voor een jaar ontheffing verlenen. Gelet op het feit dat de heer Buunk geen ingezetene is van de gemeente Berkelland, wordt voorgesteld hem voor maximaal een jaar ontheffing te verlenen van het ingezetenschap.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Financiën
De wethouders krijgen een bezoldiging volgens rechtspositionele regelingen die gelden voor politieke ambtsdragers. Omdat het aantal wethouders stijgt van 3,6 fte naar 5 fte zal in de begroting 2027 een extra last worden opgenomen. Ook voor 2026 stijgen de lasten. De wijzigingen worden opgenomen in de bestuursrapportage. Daarnaast hebben vertrekkende wethouders recht op wachtgeld volgens de regeling uitkering na aftreden (Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers). Voor het wachtgeld moet een voorziening gevormd worden. De lastenstijging in 2026 en de vorming van de voorziening komen ten laste van het resultaat 2026.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Indien nodig worden er voorzieningen getroffen.

Communicatie
De benoeming van de wethouders zal actief gecommuniceerd worden.

Initiatief, participatie en rol gemeente
N.v.t.

Planning en evaluatie
N.v.t.

Alternatieven
N.v.t.

Het presidium,
de griffier, de voorzitter,

drs. J.A. Satijn. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van het presidium van 9 juni 2026;
Gemeentewet artikel 36a, 36b, 41b, eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid;
Reglement van Orde Politieke Avonden gemeente Berkelland 2023, art. 9;

b e s l u i t :

2. Mevrouw W.A. Wormgoor, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
3. De heer J.B. Boer, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
4. De heer W.W. Buunk, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
5. De heer J.F. Olthof, met ingang van 23 juni 2026 als wethouder van de gemeente Berkelland te benoemen, met een tijdsbestedingsnorm van 100%.
6. De heer W.W. Buunk voor een jaar ontheffing verlenen van het woonplaatsvereiste.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp: Benoeming wethouders raadsperiode 2026-2030

Op grond van artikel 35 Gemeentewet is uw raad bevoegd om wethouders te benoemen.

Benoeming wethouderskandidaat
Benoemingen moeten aan de volgende bepalingen getoetst worden.
De kandidaat moet voldoen aan alle wettelijke vereisten voor benoeming als wethouder.
Dat wil zeggen dat gekeken moet worden naar de volgende zaken:

- de vereisten die voor het lidmaatschap van de raad gelden (die gelden tevens voor wethouders), te weten de artikelen 10 en 36a van de Gemeentewet, die gaan over het ingezetenschap, de leeftijdsgrens en het niet uitgesloten zijn van kiesrecht.
- het niet vervullen van zogenaamde onverenigbare betrekkingen zoals genoemd in artikel 36b van de Gemeentewet.
- het niet vervullen van nevenfuncties waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op de goede vervulling van het wethouderschap als bedoeld in artikel 41b van de Gemeentewet
- het niet verrichten van verboden handelingen op basis van artikel 41c, lid 1 in combinatie met artikel 15 lid 1 en 2 van de Gemeentewet.
- de gedragscode integriteit burgemeester en wethouders Berkelland 2016 die de gemeenteraad op grond van artikel 41c lid 2 van de Gemeentewet op 14 juni 2016 heeft vastgesteld.
- de opgaven van nevenfuncties. In het kader van artikel 12 en 41b Gemeentewet is deze opgaaf van belang (onverenigbare betrekkingen en nevenfuncties) omdat de wethouder geen nevenfuncties vervult waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op de goede vervulling van zijn wethouderschap.

Integriteit
Wij hebben bij elke kandidaat-wethouder een risicoanalyse integriteit laten uitvoeren als bedoeld in artikel 9 lid 4 van het Reglement van Orde Politieke Avonden 2023. Uit de verslagen van deze onderzoeken blijkt dat geen voorzienbare integriteitsrisico's verbonden zijn aan de benoeming van de kandidaten als wethouder van de gemeente Berkelland.

Procedure
Naar onze mening zijn de voorgedragen wethouders benoembaar. Dat betekent procedureel dat:

- de raad de heer Koenderink, mevrouw Wormgoor, de heer Boer, de heer Buunk en de heer Olthof op grond van artikel 35 Gemeentewet kan benoemen als wethouder;
- de heer Koenderink, mevrouw Wormgoor, de heer Boer, de heer Buunk en de heer Olthof hun benoeming kunnen aanvaarden. Ze hebben te kennen gegeven de benoeming onmiddellijk te aanvaarden. Formeel hebben zij op grond van artikel 40 Gemeentewet 10 dagen de tijd om de benoeming te aanvaarden;
- de heer Koenderink, mevrouw Wormgoor, de heer Boer, de heer Buunk en de heer Olthof dienen in de raad de eed of belofte af te leggen (artikel 41a Gemeentewet).

Vervullen vacature in de raad
Door het vertrek van de heer T.J.W. Koenderink, de heer J.B. Boer en mevrouw W.A. Wormgoor uit de raad ontstaan daar vacatures. Wij bieden u op 23 juni 2026 de geloofsbrieven aan van de beoogde opvolgers van de heer T.J.W. Koenderink, de heer J.B. Boer en mevrouw W.A. Wormgoor als raadslid.

Ontslag zittende wethouders
De thans zittende wethouders worden van rechtswege ontslagen op het moment dat de raad tenminste de helft van de nieuw te benoemen wethouders heeft benoemd en deze benoemingen zijn aangenomen.

Raadsvergadering

Dossiernummer	4559
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 juni 2026
Agendapunt	12.d
Titel	Realisatie van drie locaties in de gemeente Berkelland voor de bouw van 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	**23 juni 2026**

Voorgesteld besluit

Besluit

1. De afzonderlijke grondexploitatiebegrotingen vast te stellen voor drie locaties met in totaal 95 modulaire woningen, te weten Haarloseweg in Borculo (20 woningen), Wheemerstraat in Neede (13 woningen) en Leusinkbrink-Noord in Ruurlo (62 woningen)
2. 15/95e deel van het tekort (€ 241.056,95) te dekken uit de bestemmingsreserve _Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners_en het tekort voor 80/95e deel (€1.285.637,05) te dekken uit de algemene reserve.
3. In te stemmen met de financiering van de aankoop van 15 modulaire woningen (met een koopsom van in totaal € 2.625.000) om als gemeentelijke opvanglocatie te dienen voor ontheemde Oekraïners.
4. De met punt 2 samenhangende jaarlast (afschrijving en rente) ten laste te brengen van de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners*.
5. Bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Raadsvoorstel

Zaaknummer	:	1449768
Raadsvergadering	:	23 juni 2026
Onderwerp	:	Realisatie van drie locaties in de gemeente Berkelland voor de bouw van 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen
Collegevergadering	:	21 april 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder A.K. van Gijssel
Steller	:	Marcel Diepenmaat tel. : 0545-250250 Team Projecten

Te nemen besluit

1. De afzonderlijke grondexploitatiebegrotingen vast te stellen voor drie locaties met in totaal 95 modulaire woningen, te weten Haarloseweg in Borculo (20 woningen), Wheemerstraat in Neede (13 woningen) en Leusinkbrink-Noord in Ruurlo (62 woningen)
2. 15/95e deel van het tekort (€ 241.056,95) te dekken uit de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners* en het tekort voor 80/95e deel (€1.285.637,05) te dekken uit de algemene reserve.
3. In te stemmen met de financiering van de aankoop van 15 modulaire woningen (met een koopsom van in totaal € 2.625.000) om als gemeentelijke opvanglocatie te dienen voor ontheemde Oekraïners.
4. De met punt 3 samenhangende jaarlast (afschrijving en rente) ten laste te brengen van de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners*.
5. Bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Er is sprake van een grote druk op de woningmarkt, waardoor gemeenten en corporaties door het Rijk worden aangespoord om versneld woningen te bouwen. De gemeente heeft verder te maken met een groeiende taakstelling in de huisvesting van statushouders en ontheemde Oekraïners. Vanwege de urgente vraag is ervoor gekozen daarin te voorzien door (naar verwachting) snel te realiseren woningen. Uw gemeenteraad heeft op 30 mei 2023 ingestemd met locatiecriteria daarvoor. Aansluitend is een locatie-onderzoek uitgevoerd dat uiteindelijk heeft geleid tot een drietal mogelijke locaties. De gemeenteraad heeft er op 13 februari 2024 mee ingestemd dat het college verder gaat met de ontwikkelingen op de beoogde locaties, ondanks een afwijking van de criteria die de gemeenteraad op 30 mei 2023 heeft vastgesteld. Vervolgens hebben woningcorporatie ProWonen en de gemeente op 27 februari 2024 een intentieovereenkomst gesloten om de planologische, ruimtelijke, functionele en financiële haalbaarheid te onderzoeken van de realisatie van 95 modulaire woningen op de bij de Gemeente in eigendom zijnde locaties Haarloseweg in Borculo (20 woningen), Wheemerstraat in Neede (13 woningen) en Leusinkbrink-Noord in Ruurlo (62 woningen). Uit de resultaten van de onderzoeken is gebleken dat realisatie van in totaal 95 modulaire woningen op de desbetreffende locaties haalbaar is. Daarover is de gemeenteraad onder meer bij brief van 14 februari 2024 geïnformeerd. 15 van de 95 woningen zullen door de gemeente worden aangekocht om te dienen als gemeentelijke opvanglocatie voor ontheemde Oekraïners.

ProWonen en de gemeente hebben vervolgens in samenspraak met belanghebbenden voor elk van de Ontwikkellocaties een inrichtingsplan en een bouwplan ontwikkeld, zoals weergegeven op de tekeningen die onderdeel uitmaken van de bijlagen bij dit raadsvoorstel. Parallel daaraan is met ProWonen onderhandeld over de koop/-realiseringsovereenkomst (KRO), met daarin de voorwaarden om daadwerkelijk tot realisatie te komen. Op 16 september 2025 heeft het college ingestemd met de inhoud van de KRO en daarmee het voornemen kenbaar gemaakt om de overeenkomst te sluiten. In de KRO is onder meer bepaald dat ProWonen de aanvragen zal indienen voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten die de realisatie van de modulaire woningen op de

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

locaties in Borculo, Neede en Ruurlo mogelijk moeten maken. Hoewel het college bevoegd is tot het sluiten van dergelijke overeenkomsten, kan de overeenkomst pas worden aangegaan, nadat de gemeenteraad de voor de realisatie benodigde grondexploitatiebegrotingen heeft vastgesteld. Voorafgaand aan het sluiten van de koop-/realiseringsovereenkomst zal bovendien een zogenoemde Didam-advertentie geplaatst worden.

Argumentatie

1.1 Gemeenteraad heeft het budgetrecht bij het vaststellen van de begroting

De bevoegdheid voor het openen en vaststellen van een grondexploitatiecomplex en de bijbehorende grondexploitatiebegroting ligt bij de gemeenteraad. Deze bevoegdheid vloeit voort uit het budgetrecht dat de raad heeft bij het vaststellen van de begroting (artikel 189 Gemeentewet). De grondexploitatiebegrotingen worden vastgesteld op basis van de ontwerp-omgevingsvergunningen voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten die de realisatie van de modulaire woningen op de locaties in Borculo, Neede en Ruurlo mogelijk maken. Deze ontwerp-omgevingsvergunningen hebben ter inzage gelegen van 8 januari tot en met 18 februari 2026. De gedurende die periode ingebrachte zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van de vergunningen.

1.2 Het vaststellen en actualiseren van een bouwgrondexploitatiebegroting is verplicht

In december 2023 is de *Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)* van de Commissie BBV verschenen. In deze notitie is de volgende stellige uitspraak opgenomen: ‘‘Een bouwgrond in exploitatie (BIE) moet worden geopend vanaf het moment van het vaststellen van het raadsbesluit met daarin de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment is de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans."

Jaarlijks wordt de begroting herzien via het vaststellen van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG). Via de paragraaf Grondbeleid, onderdeel van de jaarstukken, leggen we verantwoording af over de resultaten van de verschillende grondexploitaties over het betreffende boekjaar.

2.1 De tekorten uit de grondexploitatie worden gedekt uit de reserves

Uit de grondexploitatiebegrotingen volgt een verwacht negatief resultaat (op NCW) van respectievelijk € 341.366 voor de locatie in Borculo, € 38.712 voor de locatie in Neede en € 1.146.615 voor de locatie in Ruurlo. Daarmee leidt de ontwikkeling van de drie locaties voor 95 woningen tot een tekort van in totaal € 1.526.694. Het tekort per woning is € 16.070,46. Het toe te rekenen tekort aan de 15 woningen voor ontheemde Oekraïners bedraagt daarmee € 241.065,95. Dit deel van het tekort wordt ten laste gebracht van de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners,* die ultimo 2025 € 3.306.000 bedraagt. Daarmee resteert een tekort op de grondexploitaties van € 1.526.694 minus € 241.065,95 = € 1.285.637. Dit tekort wordt niet ten laste gebracht van de reserve Grondbedrijf, maar van de algemene reserve, omdat de reserve Grondbedrijf inmiddels ontoereikend is, vanwege bij de nog vast te stellen jaarrekening voorgestelde onttrekkingen aan de reserve Grondbedrijf ten gunste van de algemene reserve.

Het tekort ontstaat met name door het relatief lage uitgiftepercentage, de relatief hoge kosten voor inrichting van de openbare ruimte en de gehanteerde gronduitgifteprijzen voor sociale woningbouw.

3.1 Voor de aankoop van 15 woningen voor ontheemde Oekraïners is geld nodig

Om invulling te geven aan de opgave tot het bieden van onderdak aan ontheemde Oekraïners, zal de gemeente 15 van de 95 modulaire woningen zelf kopen en laten plaatsen door het bouwbedrijf dat ook de 80 overige woningen voor ProWonen produceert en plaatst. De 15 woningen kosten per stuk circa € 175.000, inclusief bijkomende kosten en BTW. Daarmee komt de totale koopsom op 15 x 175.000, zijnde € 2.625.000. Uitgaande van een afschrijvingstermijn

van 15 jaar, een restwaarde van € 50.000 en een rentevoet van 1 % bedragen de jaarlijkse kapitaallasten circa € 142.000. De kapitaallasten (afschrijving en rente, rekening houdend met restwaarde) komen jaarlijks ten laste van de lopende begroting en worden gedekt door deze te onttrekken uit de opgebouwde bestemmingsreserve vanuit de Oekraïnegelden. Zoals hiervoor aangegeven bedraagt de gevormde reserve ultimo 2025 € 3.306.000. Na aanwending van een deel van deze reserve voor het dekken van het toerekenbare tekort op de grondexploitaties (€ 241.065,95), resteert een bedrag van ruim drie miljoen euro. Dit is ruim voldoende om over de gehele looptijd van 15 jaar de kapitaallasten te dekken.

4.1 Realisatie wordt mogelijk gemaakt door het beschikbaar stellen van financiering
Door het vaststellen van de exploitatiebegrotingen wordt het realiseren van de drie locaties voor 95 modulaire woningen mogelijk gemaakt. Door in te stemmen met de financiering voor de aankoop van 15 modulaire woningen kunnen deze worden gerealiseerd om te dienen als gemeentelijke opvanglocatie voor ontheemde Oekraïners.

Kanttekeningen en risico's
ProWonen neemt de gronden af, zodra er sprake is van een bruikbare omgevingsvergunning voor de desbetreffende locatie. De bruikbaarheid van de vergunning hangt samen met de juridische procedures die tegen het verlenen van de omgevingsvergunningen kunnen worden aangespannen. Hierdoor staat het moment van verkoop van de gronden nog niet vast. Met ProWonen is een indexering van de grondprijs overeengekomen.

In de grondexploitatiebegrotingen is rekening gehouden met een subsidiebijdragen. De subsidie uit hoofde van de Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen (SFT) is nog niet verleend. Als deze subsidie niet wordt toegekend zullen we een beroep doen op de beschikbare gelden vanuit de regeling voor de Realisatiestimulans. De bedragen uit deze regeling zijn in dezelfde orde van grootte als de subsidie uit hoofde van de SFT.

Financiën
Grondexploitatiebegroting
In de bijlage bij dit raadsvoorstel zijn de grondexploitatiebegrotingen opgenomen. Op basis van de gemaakte voorbereidingskosten tot op heden, de verwachte civiele uitgaven en de gronduitgifteprijzen wordt een negatief resultaat (op NCW) van respectievelijk € 341.366 voor de locatie in Borculo, € 38.712 voor de locatie in Neede en € 1.146.615 voor de locatie in Ruurlo verwacht. Deze tekorten worden voor 15/95^{e} deel ten laste gebracht van de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners* en voor 80/95^{e} deel ten laste van de algemene reserve. Op basis van de vast te stellen begrotingen kan het benodigde krediet per locatie beschikbaar worden gesteld.

Inbreng gronden
Administratief gezien is geen extra krediet nodig voor de inbreng van de gronden. De grondeigendom van de gemeente maakt onderdeel uit van de balanspost Materiële vaste activa, onderdeel strategische gronden. De boekwaarde van de betreffende gronden wordt overgeheveld naar de balanspost Voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie.

Gronduitgifteprijzen
De in de begroting opgenomen gronduitgifteprijzen zijn gebaseerd op de in de KRO met ProWonen afgesproken kavelprijzen voor sociale woningbouw. De vermelde prijzen zijn exclusief verschuldigde omzetbelasting. De kosten van overdracht komen voor rekening van de koper, zijnde ProWonen.

In de KRO zijn afspraken gemaakt over de te verhalen kosten. De gemeente verhaalt haar kosten hoofdzakelijk via de verkoop van kavels. Aanvullend zijn afspraken gemaakt over een bijdrage aan de inrichting van de openbare ruimte en de aanleg van parkeerplaatsen. Verder is afgesproken dat subsidie wordt aangevraagd vanuit de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen.

Aankoop 15 woningen voor Oekraïners
De gemeente koopt 15 van de 95 modulaire woningen rechtstreeks van het bouwbedrijf dat ook de 80 overige woningen voor ProWonen produceert en plaatst. De 15 woningen kosten per stuk circa € 175.000, inclusief bijkomende kosten en BTW. Daarmee komt de totale koopsom op 15 x 175.000, zijnde € 2.625.000. Uitgaande van een afschrijvingstermijn van 15 jaar, een restwaarde van € 50.000 en een rentevoet van 1 % bedragen de jaarlijkse kapitaallasten circa € 142.000. De kapitaallasten (afschrijving en rente, rekening houdend met restwaarde) komen jaarlijks ten laste van de lopende begroting en worden gedekt door deze te onttrekken uit de opgebouwde bestemmingsreserve vanuit de Oekraïnegelden. Zoals hiervoor aangegeven bedraagt de gevormde reserve t/m 2025 € 3.306.000. Ook na aanwending van een deel van deze reserve voor het dekken van het toerekenbare tekort op de grondexploitaties (€ 241.065,95), is het bedrag van de resterende reserve ruim voldoende om over de gehele looptijd van 15 jaar de kapitaallasten te dekken.

Volgens de *Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne* kunnen de (uitvoerings)kosten voor het realiseren of geschikt maken van gemeentelijke opvanglocaties onder voorwaarden in aanmerkingen komen voor vergoeding. Op dit moment wordt onderzocht of de realisatie van gemeentelijk opvang in de 15 woningen in aanmerking zou kunnen komen voor deze zogeheten transitiekostenvergoeding.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
Niet van toepassing.

Communicatie
Over de vaststelling van de grondexploitatiebegrotingen en het beschikbaar stellen van een krediet voor de 15 woningen die zullen dienen als gemeentelijke opvanglocatie wordt gecommuniceerd via een digitale nieuwsbrief. Zodra de grondexploitatiebegrotingen zijn vastgesteld kan de KRO met ProWonen worden gesloten. Daarover wordt op de gebruikelijke wijze gecommuniceerd.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De gemeente Berkelland heeft in het verleden grondposities verkregen op de drie ontwikkellocaties. Het gemeentelijk grondbedrijf voert de ontwikkeling in eigen beheer uit. Dit betekent dat de gemeente opdrachtgever is voor de benodigde werkzaamheden en ook de woningbouwkavels verkoopt. De gemeenteraad moet de bijbehorende grondexploitatiebegrotingen vaststellen en ook het krediet voor de aankoop van de 15 woningen. Daarnaast sluit het college met de fabrikant van de woningen een overeenkomst over de productie daarvan.

Planning en evaluatie
Zodra de grondexploitatiebegrotingen zijn vastgesteld wordt de KRO met ProWonen gesloten en kan definitief opdracht worden gegeven tot het vervaardigen en plaatsen van de 15 modulaire woningen voor ontheemde Oekraïners.

Het bouwrijp maken start per locatie nadat de omgevingsvergunningen zijn verleend en de grondexploitatiebegrotingen zijn vastgesteld.

Alternatieven
Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. J. Jonker	drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 23 juni 2026

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 31 maart 2026

b e s l u i t:

Te nemen besluit

1. De afzonderlijke grondexploitatiebegrotingen vast te stellen voor drie locaties met in totaal 95 modulaire woningen, te weten Haarloseweg in Borculo (20 woningen), Wheemerstraat in Neede (13 woningen) en Leusinkbrink-Noord in Ruurlo (62 woningen)
2. 15/95e deel van het tekort (€ 241.056,95) te dekken uit de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners* en het tekort voor 80/95e deel (€1.285.637,05) te dekken uit de algemene reserve.
3. In te stemmen met de financiering van de aankoop van 15 modulaire woningen (met een koopsom van in totaal € 2.625.000) om als gemeentelijke opvanglocatie te dienen voor ontheemde Oekraïners.
4. De met punt 2 samenhangende jaarlast (afschrijving en rente) ten laste te brengen van de bestemmingsreserve *Bestuurlijke claims, onderdeel Opvang Oekraïners*.
5. Bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2026

de griffier,	de voorzitter,
drs. J.A. Satijn	drs. J.H.A. van Oostrum

Project	Modulair wonen
Gemeente	Ruurlo
Onderdeel	Kaart
Datum	6-2-2026

Bestaande situatie en ligging

Nieuwe situatie

Ruimtegebruik

Gebied	Opp.	% totaal
Uitgeefbaar	3.109	16%
Verharding	4.887	26%
Groen	8.914	47%
Water	1.942	10%
Totaal	18.852	100%

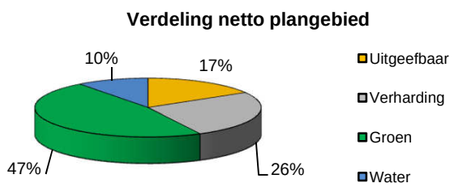

Programma	aantal	kavel	opp	verdeling	categorie
Barli Level	23	50 m²	1.150 m²	37%	Sociaal
Barli Duo	39	40 m²	1.572 m²	63%	Sociaal
Totaal	62	90 m²	2.722 m²	100%	

Parkeren	Benodigd	Aanwezig	Saldo
	93	92	-1

Kosten	Nominaal	Reëel	eindwaarde	NCW
Planontwikkeling	317.586	331.289	338.796	319.255
Onderzoeken	168.973	168.973	174.093	164.051
Verwerving	150.815	150.815	155.384	146.422
Bouw- en woonrijp maken	1.583.904	1.664.473	1.719.690	1.620.502
Staartkosten en onvoorzien	522.744	565.191	573.641	540.555
Totaal Kosten	2.744.021	2.880.740	2.961.604	2.790.786
Opbrengsten				
Uitgeefbaar	896.000	940.800	959.710	904.356
Overige opbrengsten	728.127	764.534	779.901	734.918
Totaal Opbrengsten	1.624.127	1.705.334	1.739.611	1.639.274
Saldo	-1.119.894	-1.175.407	-1.221.994	-1.151.512
Rente	4.896	4.896	4.896	4.896
Resultaat	**-1.114.997**	**-1.170.510**	**-1.217.097**	**-1.146.615**

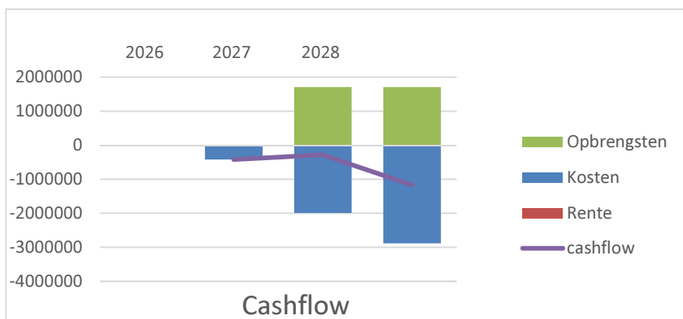

Project	Modulair wonen
Gemeente	Borculo
Onderdeel	Kaart
Datum	6-2-2026

Bestaande situatie en ligging

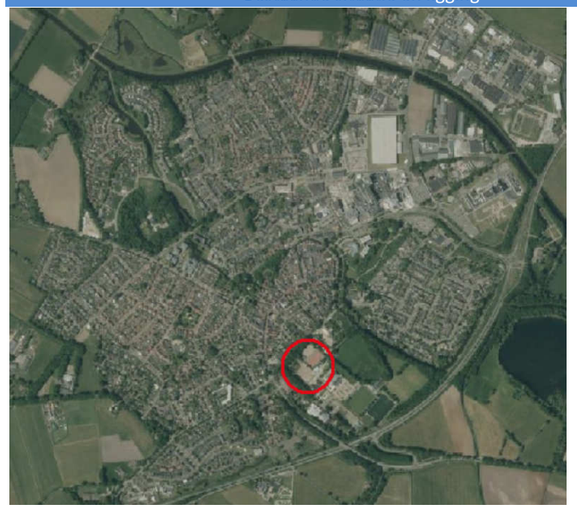

Nieuwe situatie

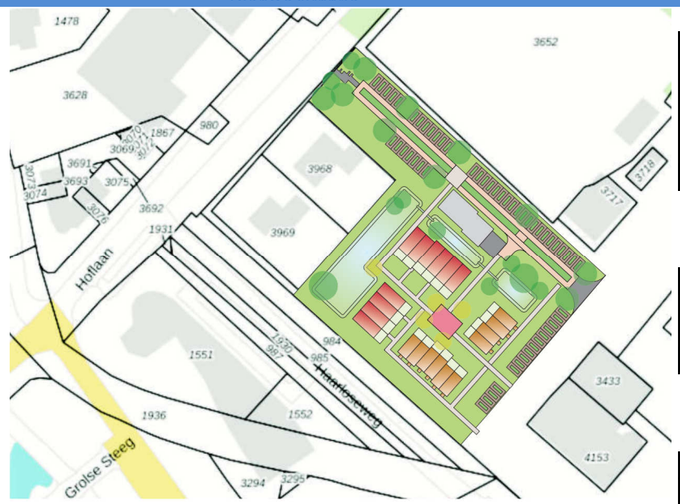

Ruimtegebruik

Gebied	Opp.	% totaal
Uitgeefbaar	1.055	16%
Verharding	1.644	25%
Groen	3.231	49%
Water	718	11%
Totaal netto plar	6.648	100%

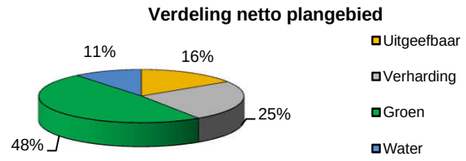

Programma	aantal	kavel	opp	verdeling	categorie
Barli Level	10	50 m²	500 m²	50%	Sociaal
Barli Duo	10	40 m²	403 m²	50%	Sociaal
Totaal	20	90 m²	903 m²	100%	

Parkeren	Benodigd	Aanwezig	Saldo
	30	54	24

Kosten	Nominaal	Reëel	eindwaarde	NCW
Planontwikkeling	193.725	202.554	206.988	195.050
Onderzoeken	54.971	54.971	56.637	53.370
Verwerving	116.347	116.347	119.872	112.958
Bouw- en woonrijp maken	462.264	485.525	501.799	472.857
Staartkosten en onvoorzien	159.864	172.845	175.429	165.311
Totaal Kosten	987.172	1.032.243	1.060.726	999.546
Opbrengsten				
Uitgeefbaar	283.500	297.675	303.658	286.144
Overige opbrengsten	369.250	387.713	395.506	372.694
Totaal Opbrengsten	652.750	685.388	699.164	658.838
Saldo	-334.422	-346.855	-361.562	-340.708
Rente	-658	-658	-658	-658
Resultaat	**-335.080**	**-347.513**	**-362.220**	**-341.366**

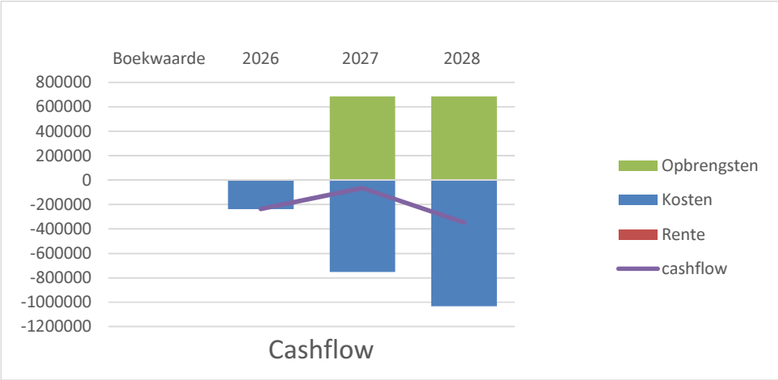

Project	Modulair wonen
Gemeente	Neede
Onderdeel	Kaart
Datum	7-2-2026

Bestaande situatie en ligging

Nieuwe situatie

Ruimtegebruik

Gebied	Opp.	% totaal
Uitgeefbaar	630	18%
Verharding	952	28%
Groen	1.408	41%
Water	452	13%
Totaal netto plan	3.442	100%

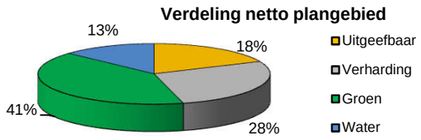

Programma	aantal	kavel	opp	verdeling	categorie
Barli Duo	13	40 m²	524 m²	100%	Sociaal
Totaal	13	40 m²	524 m²	100%	

Parkeren	Benodigd	Aanwezig	Saldo
	20	25	6

Kosten	Nominaal	Reëel	eindwaarde	NCW
Planontwikkeling	107.044	111.990	114.425	107.825
Onderzoeken	35.971	35.971	37.061	34.923
Verwerving	0	0	0	0
Bouw- en woonrijp maken	344.551	361.972	374.047	352.473
Staartkosten en onvoorzien	122.008	131.915	133.887	126.165
Totaal Kosten	609.574	641.848	659.419	621.386
Opbrengsten				
Uitgeefbaar	262.500	275.625	281.165	264.948
Overige opbrengsten	313.077	328.730	335.338	315.996
Totaal Opbrengsten	575.577	604.355	616.503	580.944
Saldo	-33.997	-37.492	-42.916	-40.441
Rente	1.729	1.729	1.729	1.729
Resultaat	**-32.268**	**-35.763**	**-41.187**	**-38.712**

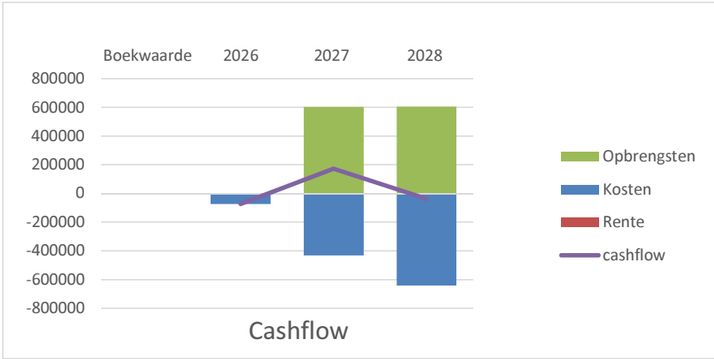

Achtergrond van de Zienswijze op Leusinkbrink Noord

Samenvatting voor de gemeenteraad

Vooraf

Wij zijn niet tegen woningbouw in Ruurlo of op Leusinkbrink Noord. Integendeel: wij erkennen de woningbouwopgave en willen constructief bijdragen aan een toekomstbestendige en gedragen ontwikkeling.
Wat wij als wijk vragen is geen vertraging, maar **zorgvuldigheid**. Geen stilstand, maar **een plan dat toekomstvast is**.

Wij pleiten voor een ontwikkeling die recht doet aan de kwaliteit van deze locatie – de entree van Ruurlo – en bijdraagt aan een aantrekkelijke, leefbare en sociaal sterke gemeenschap. Dat betekent concreet:

- Een integraal en kwalitatief hoogwaardig stedenbouwkundig plan passend bij het karakter van Ruurlo en het Achterhoekse landschap;
- Een gemêleerde, gezonde wijk met verschillende woningtypen en doelgroepen, gericht op duurzame sociale cohesie;
- Aandacht voor landschappelijke inpassing, zichtlijnen, water, klimaat en leefkwaliteit;
- En we willen een proces waarin u als gemeenteraad uw kaderstellende rol kunt vervullen.

Beknopte samenvatting van onze zienswijze

1. De ontwikkeling is niet ingebed in een integrale gebiedsvisie

De gemeente erkent zelf dat er **geen stedenbouwkundig plan** bestaat voor de totale Leusinkbrink.
Toch wordt nu een permanent woonprogramma van 62 woningen vooruitgeschoven als eerste fase.

Gevolg:

- de entree van Ruurlo wordt bepaald zonder visie op het geheel,
- toekomstige fasen worden vastgezet door een te beperkte eerste stap,
- de ruimtelijke kwaliteit van deze gezichtsbepalende plek wordt onvoldoende geborgd.

Bestuurlijke relevantie:
Een gemeenteraad moet kunnen sturen op gebiedsontwikkeling. Dat kan nu niet.

---

2. De onderbouwing van het besluit is gebaseerd op tijdelijke flexwoningen

De locatiekeuze en de ruimtelijke motivering zijn gebaseerd op **tijdelijke flexwoningen**.
Dat staat letterlijk in de stukken:
“De voorliggende locatie is uit de studie naar voren gekomen als een geschikte locatie waar modulaire woningen op de korte termijn gerealiseerd kunnen worden.”

Maar het besluit gaat over **permanente woningbouw**.

Dat betekent dat:

- de effecten niet volledig zijn onderzocht,
- de locatiekeuze niet is herijkt,
- de maatschappelijke uitvoerbaarheid niet is beoordeeld,
- en de raad nooit expliciet heeft ingestemd met deze permanente variant.

Bestuurlijke relevantie:
De raad kan geen kaderstellende rol vervullen als de onderbouwing niet aansluit op het besluit.

---

3. De keuze voor de BOPA-procedure is bestuurlijk onlogisch en inhoudelijk onvoldoende gemotiveerd

Een BOPA mag maar is het een logische keuze.

- een nieuwe dorpsrand,
- voorloper van een grotere plan,
- een permanente functiewijziging,
- een woonwijk met grote sociale impact.

De gemeente motiveert nergens waarom dit niet via een **omgevingsplanwijziging** is gegaan — de procedure die juist bedoeld is voor structurele keuzes waarbij de raad een centrale rol heeft.

Bestuurlijke relevantie:
De raad is feitelijk buitenspel gezet bij een ontwikkeling die structureel van aard is.

---

4. Participatie was te beperkt en niet gericht op de kern van het besluit

De gemeente beschrijft vooral **hoe vaak** er bijeenkomsten waren, maar niet **waarover**.

Feiten:

- er is niet geparticipeerd over de locatiekeuze, omvang, doelgroep of alternatieven,
- de overgang van tijdelijk → permanent is nooit met de omgeving besproken,
- de klankbordgroep ging vooral over details (gevelkleuren, situering),
- de invloed op de besluitvorming was minimaal,
- in een gesprek met de burgemeester en wethouder werd niet geluisterd; er werd alleen gezonden. Openstaan voor onze argumenten gebeurde niet.
- een tweede gesprek met burgemeester en wethouder nav het ontwerpbesluit en onze zienswijzen werd niet gehonoreerd, sterker nog, we kregen bij een tweede poging niet eens een reactie.

Bestuurlijke relevantie:
Participatie moet bijdragen aan kwaliteit en draagvlak. Dat is hier niet gebeurd.

---

5. Sociale cohesie en leefbaarheid zijn onvoldoende onderzocht

De ontwikkeling richt zich op een mix van kwetsbare en jonge doelgroepen, op een geïsoleerde plek aan de rand van het dorp.

Er ontbreekt:

- een sociale impactanalyse,
- een visie op integratie,
- een plan voor beheer en veiligheid,
- een afweging van alternatieven die sociale cohesie beter ondersteunen.

Bestuurlijke relevantie:
De raad moet kunnen beoordelen of een ontwikkeling sociaal duurzaam is. Dat kan nu niet.

Conclusie

Op dit moment zijn we genoodzaakt om beroep aan te tekenen bij de Rechtbank en eventueel daarna bij de Raad van State. Gezien de (stapeling van) gebreken achten wij de kans zeer aanzienlijk dat het besluit in beroep geen stand houdt. Het besluit is kwetsbaar op zowel procedurele als inhoudelijke gronden. Wij benadrukken dat dit niet in het belang is van de gemeente, toekomstige bewoners of de omgeving. Een zorgvuldige herstart voorkomt verdere vertraging en juridische procedures.

Daarom vragen wij de gemeenteraad om:

1. **Geen financiën beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling in Leusinkbrink Noord**,
2. eerst een **integrale gebiedsvisie voor Leusinkbrink Noord** op te laten stellen,
3. en een **passende procedure en inspraak** te volgen waarbij de raad zijn kaderstellende rol kan vervullen.

Wij willen samen met de gemeente werken aan een plan dat recht doet aan deze plek, aan de toekomstige bewoners én aan de gemeenschap van Ruurlo.

Namens:

Stichting Behoud Landelijk Karakter Ruurlo

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Indiener: E. Veldhuis, B. Winters – SVB, W. Geerdink – BBB
Datum indiening vraag: 04-06-2026
Datum verzending antwoord: 09-06-2026

Politieke Avond van: 9-6-2026
Raadsvergadering van: Klik of tik om een datum in te voeren.

Onderwerp: Beeldvormend / Realisatie van drie locaties in de gemeente Berkelland voor de bouw van 95 woningen en aankoop 15 modulaire woningen

Inleiding:
Wij juichen nieuwbouw altijd toe, want wie wil er nou geen extra woningen in ons mooie Berkelland. Maar het moet wel passen. Los van de vragen willen wij toch even kwijt dat wij de proportie waarin de huizen worden toegewezen ongepast vinden. Een groot gedeelte wat gebouwd wordt zal niet eens zijn voor de mensen in Berkelland wie wellicht al jaren wachten op een passende woning, dit schuurt bij ons.
Daarnaast vinden wij het van wezenlijk belang dat een dergelijk project als deze áltijd past binnen de omgeving. Nu zijn de locaties in Neede en Borculo wat kleiner, minder opvallend. Maar de locatie in Ruurlo, Leusinkbrink, is een ander verhaal.

Vraag 1: Dit staat in het te nemen besluit van 30-05-2023: Criteria locaties voor flex-woningen en opvanglocaties

> *Woningen kunnen minimaal 10 jaar en maximaal 15 jaar worden gebruikt in tijdelijkheid (dit is afhankelijk van de gekozen procedure): om een project rendabel uit te kunnen voeren is er zicht nodig op een voldoende lange termijn. Het verplaatsen van flex-woningen is kostbaar.*

Hier staat “is er zicht nodig op een voldoende lange termijn”, wordt hiermee bedoelt dat er een extra onderzoeken hebben moeten/hebben plaatsgevonden om de woningen nu te bestempelen als permanente woningbouw?
Zo ja, waar zijn deze onderzoeken te vinden?
Zo nee, vanwaar?

Antwoord (in te vullen door college):
Nee, dat wordt daarmee niet bedoeld. Dit criterium ziet op de beschikbaarheid van de locaties gedurende een voldoende lange termijn.

Vraag 2: De toetsing op de Algemene wet bestuursrecht is veel strenger als het gaat om permanente woningbouw dan als het gaat om tijdelijke woningbouw. Hoe verhoudt zich dit tot de plannen hier in Berkelland en kijkend naar het locatieonderzoek van Sweco wat gebaseerd is op tijdelijkheid?

> -> tijdelijkheid uitgelegd: in het onderzoek van Sweco is de methode en toetsingscriteria gebaseerd op tijdelijkheid: “minimaal 10 en maximaal 15 jaar in gebruik". Hier is op 13 februari afstand van

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

gedaan in een besloten vergadering, echter blijft hierbij wel dat de vervolgstappen vooralsnog gebaseerd zijn op het eerste onderzoek wat de focus legt op de tijdelijkheid.

Kan het juridisch gezien wel dat er permanente woningbouw gebaseerd wordt op onderzoek waarbij tijdelijkheid een leidend onderwerp was?

Antwoord:
Ons is geen artikel in de Algemene wet bestuursrecht bekend dat betrekking heeft op het onderscheid tussen permanente en tijdelijke woningbouw. Tijdelijkheid was bij de locatiestudie slechts één van de aspecten waarop de locaties beoordeeld zijn. Daarbij is vooral gekeken naar de tijdige beschikbaarheid. Zie bijvoorbeeld de volgende zinnen in paragraaf 5.3.5 van de locatiestudie: "Deze locaties zijn niet of niet op korte termijn beschikbaar. Daarom scoort deze locaties beperkt negatief (–) op het criterium tijdelijkheid."

Per locatie is ter voorbereiding op de vergunningaanvraag onderbouwd dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan die locatie. Deze uitgebreide onderbouwing maakt deel uit van de vergunning. Daarmee is er – ook vanuit juridisch oogpunt – geen enkel beletsel om woningbouw op de locaties te realiseren.

1. Communicatie over permanent maken van Leusinkbrink Noord
Vraag 3: De portefeuillehouder stelde tijdens de beeldvormende vergadering dat B&W conform het raadsbesluit de stukken uit de besloten bijeenkomst openbaar heeft gemaakt, en dat hieruit zou blijken dat Leusinkbrink Noord permanent zou worden.

Wanneer en op welke wijze heeft B&W voor het eerst actief gecommuniceerd dat de flexwoningen op Leusinkbrink Noord een permanent karakter zouden krijgen?

Antwoord:
Daarvan is onder meer melding gemaakt in het memo van 7 februari 2024 dat voorafgaand aan de besloten raadsvergadering van 13 februari 2024 aan de raadsleden is verstuurd, de raadsbrief van 14 februari 2024 en tijdens de bijeenkomst van de klankbordgroep Ruurlo op 6 mei 2024.

2. Omgevingsvisie en vermeende toekomstige bebouwing
Vraag 4:
Het college stelde dat in de Omgevingsvisie (voorjaar 2024) staat dat Leusinkbrink Noord in de toekomst bebouwd zou kunnen worden. In de Omgevingsvisie worden echter geen locaties genoemd, behalve inbreidingslocaties bij de vier grote kernen.

Kan het college toelichten op basis waarvan hij concludeert dat Leusinkbrink Noord in de Omgevingsvisie als toekomstige bouwlocatie wordt gezien, terwijl hierover geen raadsbesluit bestaat?

Antwoord:

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Op de Omgevingsvisiekaart die onderdeel uitmaakt van de door de gemeenteraad op 28 mei 2024 vastgestelde Omgevingsvisie (p. 52) staat rondom de kern Ruurlo een groene cirkel getekend die de uitbreidingsrichting aangeeft. Daaronder valt ook Leusinkbrink Noord.

3. Raadsbesluit 14 februari 2024 – interpretatie en gevolgen
Quotes uit de raadsbrief:
Hele raadsbrief hier online te lezen:
https://berkelland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/2e6ae412-9eac-4ecd-b64f-a6d7433ef53d?documentId=da5c5f1e-7676-4d24-9621-a8755518f989

1) *De investeringskosten kunnen op dit moment nog niet exact worden bepaald. Wel staat vast dat het verplaatsen van flexwoningen in relatief korte perioden (10 a 15 jaar) financieel niet rendabel is. Goede flexwoningen zijn tegenwoordig kwalitatief goede, kleine woningen die je langer kunt neerzetten. Een haalbare business-case is dan mogelijk, mits je verplaatsing vermijdt. De eerdere beoogde tijdelijkheid van plaatsing levert ook bestemmingsplan technisch geen voordelen meer op.*
2) *Ook beschikbare potentiële locaties en de relatie tot het aantal te realiseren flexwoningen geven aan dat het realiseren van 10 tot 15 flexwoningen per locatie onhaalbaar is. We zetten er daarom op in om de Wildbaan te Borculo (richtinggevende bandbreedte aantal woningen 20-25) en de Wheemerstraat te Neede (richtinggevende bandbreedte aantal woningen 10-15) permanent te bestemmen tot wonen. Voor Leusinkbrink-Noord te Ruurlo (richtinggevende bandbreedte aantal woningen 60-65) zal onderzoek moeten uitwijzen hoe de te realiseren woningen aldaar toekomstbestendig kunnen worden herplaatst binnen het gebied.*

3a. Keuze voor BOPA
Vraag 5:
In het openbaar gemaakte raadsstuk staat dat voor Leusinkbrink Noord nog moet worden onderzocht hoe woningen toekomstbestendig kunnen worden herplaatst.
Is het college vooralsnog van mening dat de BOPA-procedure de juiste route is voor een ontwikkeling die inmiddels permanent van aard is?

Antwoord:
Ja. Uit een oogpunt van zorgvuldigheid hebben we zelfs de uitgebreide procedure gevolgd.

Vraag 6:
3b. Onduidelijkheid over permanent karakter
In hetzelfde raadsstuk worden Borculo en Neede expliciet permanent bestemd, maar bij Leusinkbrink Noord wordt dit in voorwaardelijke termen beschreven.

Kan het college toelichten waarom het stuk onduidelijkheid laat bestaan over het permanente karakter van Leusinkbrink Noord?

Antwoord:

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Het stuk is voldoende duidelijk. Leusinkbrink Noord betreft een permanente woningbouwlocatie, waarop permanente woningen worden gerealiseerd die door hun modulaire karakter desgewenst binnen de locatie kunnen worden herplaatst.

Vraag 7:
3c. Tegenstrijdige signalen over verplaatsing
Het raadsstuk spreekt over onderzoek naar toekomstige verplaatsing van woningen binnen het gebied, terwijl tegelijkertijd wordt gesproken over permanente woningbouw.

Hoe verklaart het college deze tegenstrijdige signalen, en waarom blijven deze steeds terugkomen in de communicatie?

Antwoord:
Het lijkt wellicht tegenstrijdig, maar dat is het niet. Het betreft woningen op een permante voor woningbouw geschikte locatie, die door hun modulaire ontwerp en uitvoering desgewenst binnen de locatie kunnen worden herplaatst.

4. Locatiestudie Sweco – selectiecriteria en afwijkingen
Vraag :8
A. Kan inzichtelijk gemaakt worden op basis van welke criteria Leusinkbrink Noord op de shortlist is geplaatst?
B. Waarom wordt afgeweken van het door de raad vastgestelde maximum van 15 woningen per locatie?

Antwoord:
A. *Dat staat beschreven in de bijlage bij de locatiestudie.*
B. *Dat staat onder meer beschreven in de raadsbrief van 14 februari 2024.*

5. Sociale cohesie en ontwerpkwaliteit
Vraag 9:
Er zijn zorgen over de sociale cohesie in de nieuwe wijk Leusinkbrink Noord. Volgens de woordvoerder van de stichting De Stichting Behoud Landelijk Karakter Ruurlo, wie heeft gesproken tijdens de laatste sessie, is er onvoldoende nagedacht over de sociale opbouw van de wijk en wordt een buurtwerker ingezet als compensatie voor een zwak ruimtelijk ontwerp.

Hoe beoordeelt het college deze zorgen, en welke visie heeft hij op het vooraf borgen van sociale cohesie in plaats van het achteraf oplossen van problemen?

Antwoord:
Het ruimtelijk ontwerp is zorgvuldig tot stand gekomen. In samenspraak met de leden van de klankbordgroep en in goed overleg met de door de gemeenteraad ingestelde Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) is een ruimtelijk ontwerp gemaakt dat zich kenmerkt door het parkachtige karakter met veel

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

gezamenlijke groene buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten. Dat draagt bij aan de sociale cohesie. De sociale cohesie kan verder worden versterkt door een gastvrije houding van de huidige omwonenden.

Vraag 10:
Stel het voorstel wordt gesplitst:
- Neede en Borculo zullen voortgezet worden zoals gepland
- Ruurlo wordt eerst verder onderzocht

Wat zullen de financiële gevolgen zijn van deze splitsing?

Antwoord:
Door een eventuele splitsing van de ontwikkelingen zullen de reeds gemaakte kosten voor planontwikkeling en onderzoeken voor de locatie in Ruurlo moeten worden afgeboekt of bij een nieuwe ontwikkeling grotendeels opnieuw gemaakt worden. Afgezien van de ambtelijke uren gaat het voor Ruurlo om circa € 170.000 betaalde voorbereidingskosten.

Indien de huidige ontwikkeling op de locatie Ruurlo vooralsnog komt te vervallen kunnen 10 van de 15 woningen voor ontheemde Oekraïners nog niet worden gerealiseerd. Hierdoor zal de dekking op het tekort uit de opgebouwde bestemmingsreserve vanuit de Oekraïnegelden komen te vervallen. Voor het tekort op de grondexploitatie bedraagt dit blijkens het raadsvoorstel € 160.704.

Daarnaast vervalt mogelijk ook de SFT-subsidie á € 868.000 (incl. BTW) voor de 62 geplande woningen.

Uitstel leidt er verder toe dat er in de komende jaren geen stroomaansluiting zal worden gerealiseerd. Alternatieven om de locatie alsnog op korte termijn te kunnen ontwikkelen zijn niet voorhanden of financieel onhaalbaar.

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Geachte gemeenteraad van Berkelland,

Wij, de Jongerenraad van de gemeente Berkelland, begrijpen goed dat er voor verschillende doelgroepen gebouwd gaat worden. Echter willen wij vandaag de nadruk leggen op de woningen voor jongeren en andere starters. Ongeveer 10% van de inwoners van Berkelland is tussen de 18 en 27 jaar, dit zijn 4.399 mensen. Hoewel de exacte cijfers niet bekend zijn, zal een groot deel van deze jongeren op dit moment op zoek zijn naar een woning. Voor jongeren is het van groot belang om een woning te vinden waarbij ze goede aansluitingen hebben met de steden in de omgeving, want veel jongeren studeren of werken buiten de gemeente en dit moet wel mogelijk blijven. Daarom vindt de Jongerenraad het belangrijk dat er in de kernen van Borculo, Neede en met name Ruurlo woningen voor jongeren gebouwd moeten worden.

In Ruurlo hebben jongeren verreweg de beste toegang tot diverse voorzieningen die door jongeren intensief worden gebruikt. Zo heeft Ruurlo een treinverbinding naar Winterswijk en Zutphen en bussen die naar Aalten, Doetinchem en Borculo leiden. Via deze stations kunnen jongeren doorreizen naar de steden waar ze studeren of werken. Wanneer jongeren niet aan een woning in Berkelland kunnen komen, zullen ze vertrekken richting deze steden. Dit lijkt ons een scenario wat we vooral moeten voorkomen. Dat is mogelijk door de prioriteit in woningvoorzieningen bij jongeren te leggen en houden.

Daarnaast is volgens ProWonen de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning in Berkelland momenteel 4 tot 7 jaar. Dit betekent dat jongeren die zich op hun 18e inschrijven rond de 22 tot 25 zijn als ze een woning toegedeeld krijgen. Dit is dan nog lang niet altijd het geval. Ieder jaar dat een jongere later is met inschrijven, maakt het dus ook lastiger om aan een woning te komen. Onze ervaring is dat je op dit moment met 6 jaar inschrijftijd nog niet aan een woning kan komen.

Daarom adviseert de Jongerenraad de gemeenteraad van Berkelland om in te stemmen met het raadsvoorstel. Want door in te stemmen met het raadsvoorstel maakt u het mogelijk dat ongeveer 25 sociale huurwoningen binnen aanzienlijke tijd worden gerealiseerd voor jongeren en geeft u ons, de jongeren van Berkelland, een eigen plekje in ons geliefde Berkelland.

gemeente Berkelland

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 38

Indiener: Wim Klein Willink (VVD)
Datum indiening vraag: 22-6-2026
Datum verzending antwoord: 23-06-2026

Politieke Avond van: Klik of tik om een datum in te voeren.
Raadsvergadering van: 23-6-2026

Onderwerp: Kosten verplaatsen modulaire woningen Leusinkbrink-Noord

Bij de ontwikkeling van een gedeelte van Leusinkbrink-Noord wordt gesproken over de realisatie van modulaire woningen.
Wij vinden het belangrijk dat deze woningen op termijn niet als een afzonderlijk cluster blijven staan, maar waar mogelijk worden verplaatst, verspreid en geïntegreerd binnen de nieuw te ontwikkelen wijk Leusinkbrink-Noord.
Kan het college inzichtelijk maken:

Vraag 1:
Welke kosten gemoeid zijn met het verplaatsen van deze modulaire woningen binnen het plangebied?

Antwoord:
Het verplaatsen van de modulaire woningen wordt ingeschat op €20.500 inclusief BTW per woning. Dit is exclusief:

- *Verwijderen van de fundering op de bestaande locatie*
- *Herplaatsen op een andere locatie*
- *Eventuele prijsstijging*
- *Mogelijke waardevermindering*

Vraag 2:
Op welke termijn verplaatsing technisch en financieel het meest kostenefficiënt is?

Antwoord:
Het moment van eventuele verplaatsing wordt vooral ingegeven door de keuzes die in het stedenbouwkundig ontwerp worden gemaakt over de verdeling van de woningtypen binnen de locatie Leusinkbrink-Noord. De verplaatsingskosten zijn, afgezien van de tijdswaarde, over de gehele periode gelijk.

Vraag 3:
Welke gevolgen dit heeft voor de inrichting, fasering en exploitatie van Leusinkbrink-Noord?

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.

Antwoord:

- *Gevolgen van eventueel verplaatsen van modulaire woningen voor de inrichting:*
  Het plan met modulaire woningen in Leusinkbrink Noord omvat 39 kleine eengezinswoningen en 23 woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens. Het plan is in de huidige opzet ruim opgezet en de woningen zijn stedenbouwkundig weloverwogen gepositioneerd en ontworpen. Bij eventuele verplaatsing van diverse woningen wordt het plan nog ruimer. Bij eventuele plaatsing van andere woningen op de leeggekomen percelen zullen deze goed moeten aansluiten bij het bestaande plan.
- *Gevolgen van eventueel verplaatsen van modulaire woningen voor de fasering:*
  Het is nog niet zeker of en wanneer een volgende fase in Leusinkbrink Noord wordt gerealiseerd. Op dit moment maken de resterende gemeentegronden in Leusinkbrink Noord geen onderdeel uit van de Woondeal 2.0. Dat betekent dat een eventuele volgende fase pas na 2035 is voorzien.
- *Gevolgen van eventueel verplaatsen van modulaire woningen voor de exploitatie:*
  De financiële gevolgen voor de exploitatie van een verplaatsing op termijn, zijn op dit moment niet betrouwbaar in te schatten. Naast kosten van verplaatsing moeten ook overige kosten voor ruimtelijke procedures, inrichting openbare ruimte en bouwrijp-woonrijp maken worden gemaakt. Deze investeringen zijn sterk afhankelijk van keuzes in het stedenbouwkundig ontwerp. De opbrengsten voor uitgifte van kavels zijn afhankelijk van het gewenste woningbouwprogramma.

Toelichting:
1. Agenda vragen (art. 34) zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan.
2. Schriftelijke vragen (art. 33) zijn vragen die niet bedoeld zijn voor punten die op de agenda staan.
3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen.